Zonder zelfkennis geen realisatie
Zonder onderzoek geen zelfkennis
Zonder denken geen onderzoek
Denk niet ná;
denk zèlf!

WEG VAN HET DENKEN I.

(Van ‘zijn’ naar ‘hebben’ en terug.)

I. De Kleine Omweg

(Gevangene van het lichaam)

Copyright © 2016 Jan M. De Boo
Auteur: Jan M. De Boo

Druk: Pumbo.nl
Omslagontwerp: Jan M. De Boo
Vormgeving binnenwerk: Jan M. De Boo

Spiritueel-filosofische dialogen waarin verschillende filosofische richtingen en spirituele stromingen convergeren, zodat inzicht wordt verkregen in de relatie tussen ‘hebben’ en ‘zijn’, de rol en ontwikkelingsmogelijkheden van de mens en diens plaats in het Geheel.

ISBN 978-90-825398-0-6
NUR 728

Vermenigvuldiging van de inhoud van (delen van) deze is toegestaan na voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Uitgeverij De Enkeling
jmdeboo@gmail.com

Inhoud

Hoofdstuk	blz.
Inleiding	7
1. Wie ben “ik?	11
2. Bewustzijn en gewaarwording!	47
3. Aandacht!	81
4. Tijd, het “ik” en bewustzijn.	115
5. Onzekerheid, Dood en Entropie.	140
6. Het denkproces in het ‘nu.	170
7. Bewustzijn in de materie: Het ontstaan van het “ik”.	196
8. Het ontstaan van begrip.	230
9. Gestolde paden voor het bewustzijn.	273
10.Gevangene van het lichaam.	302
11.Identificatie met herkende patronen.	323
12.Scheppen, vormen, vervormen.	345
13.De mechanica van het ‘hebben’.	376
14.Behoeften in de virtuele wereld.	401
15.Het zoeken naar geluk.	427
Epiloog: De kleine omweg.	471
Lijst van figuren	475

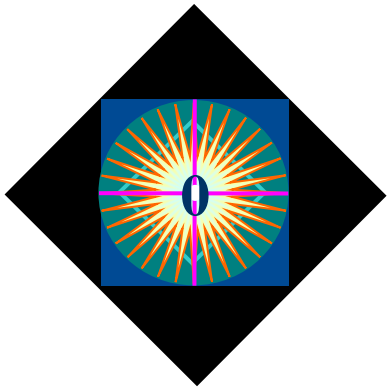

Inleiding.

De mens denkt! Sterke krachten en subtiele beïnvloedingen zetten hem hier toe aan. Denken is voor zijn overleven noodzakelijk. Zijn geest is daarom vrijwel permanent gevuld met gedachten en dus amper of nooit leeg.

In een aantal filosofisch spirituele stromingen wordt in het verlengde hiervan gesteld, dat het leven van de mens te nadrukkelijk wordt gedomineerd door diens denken. De wijze van denken, waarnaar in die stromingen wordt verwezen, wordt ook wel gekwalificeerd als het 'lagere' denken of als het 'denken van de persoonlijkheid'. Deze manier van denken wordt geplaatst tegenover datgene, wat wordt gekarakteriseerd met het begrip 'hoger' denken[1]. Zolang de geest van mens is gevuld met denkbeelden uit het 'lagere' denken, zo stellen deze stromingen, is het hem niet mogelijk contact te verkrijgen met een hogere staat van bewustzijn. Die staat van hoger bewustzijn wordt met behulp van een aantal namen gekenschetst. Verlichting, Realisatie, Leegte of Bevrijding zijn de meest voorkomende. Deze spirituele stromingen manen de mens dan ook om, anders waar dit nodig is, de geest leeg te maken en weg van dit 'lagere' denken te blijven.

Het leegmaken van de geest blijkt echter allesbehalve eenvoudig! Wellicht komt dat ook, omdat de gebruikte begrippen niet exact omschreven zijn. Wanneer is iets 'lager'

---

[1]Weg van het denken beschouwt het verschil tussen deze beide genoemde manieren van denken als fundamenteel! Dat verschil wordt in de teksten op verschillende plaatsen dan ook diepgaand uitgewerkt. Op dit punt wordt volstaan met te melden, dat daar, waar in de teksten over het 'lagere denken' wordt geschreven, expliciet geduid wordt op de **ééndimensionale wijze van denken.** Dit is de manier van denken, waarin er in het denkproces in elk moment slechts met één dimensie, aspect, facet of kenmerk wordt gewerkt. In de tijd elkaar opeenvolgende denkbeelden worden telkens door middel van één dimensie aan elkaar gekoppeld.
Als er over het 'hogere denken' wordt geschreven, wordt er verwezen naar de **méérdimensionale wijze van denken.** Dit is de manier van denken, waarin er in het denkproces in elk moment met meerdere dimensies, aspecten, facetten of kenmerken **tegelijk** wordt gewerkt en opeenvolgende omvangrijke (in Weg van het denken gekarakteriseerd als multidimensionale) denkbeelden, met méér dimensies **gelijktijdig** aan elkaar worden gekoppeld.

denken? Wanneer zou er sprake zijn van 'hoger' denken? Zelfs hoe denkbeelden gevormd worden is onbekend. Wat is denken überhaupt? En waarom zou er 'hoger denken' kunnen zijn? Theoretische uitweidingen blijken weinig effectief! De essentie van datgene, waarnaar wordt verwezen, zal elk mens zelf moeten erváren. Hij zal zich dus moeten verdiepen in de aard en werking van zijn eigen denken en de vele daarmee verbonden processen. Alleen door de hele weg van het denken te onderzoeken verwerft de mens nader inzicht in de gehanteerde begrippen. Dan ontvouwen de mogelijkheden zich voor hem om de genoemde dominantie van het 'lagere' denken te verminderen.

Degene, die zich daar daadwerkelijk toe zet, ervaart vervolgens zeer geleidelijk de evolutionaire weg van het denken. Het denkproces zelf gaat zich ín hem merkbaar evolueren De mens ervaart dit en bewustzijnsverruiming is zijn deel.

Deze drie verschillende invalshoeken worden in het boek 'Weg van het denken' nader geanalyseerd en uitgewerkt.

Het boek 'Weg van het denken' is opgebouwd uit drie delen.

Deel I: De Kleine Omweg (Gevangene van het lichaam).
In dit deel richten de verhandelingen zich primair op de mens als individuele entiteit. Uitvoerig wordt stilgestaan bij de vele interne en externe processen en de krachten, waaraan de mens in diens bestaan onderhevig is. Krachten die zowel óp hem als ín hem werken. Deze krachten zetten hem elk moment opnieuw aan tot het lagere, het eendimensionale denken. Daarmee 'stolt' het in hem werkende bewustzijn als het ware in de vorm van denkbeelden. De mens identificeert zich met de inhoud van zijn denkbeelden en verstart als het ware. Zo dwaalt hij af van de essentie van zijn bestaan en de reden van dat bestaan in het grotere geheel. Hij fixeert zichzelf als het ware voortdurend in de wereld van het 'hebben', een virtuele en illusoire wereld, die, zo wordt beschreven, de essentie van zijn leven sterk verschraald. De mens doet zichzelf tekort!

Deel II: De Grote Omweg (Gevangene van structuren)
Dit deel beschrijft de vele krachtvelden en bewegingsrichtingen in menselijke samenlevingsverbanden en ver daarbuiten. De mens wordt in dit deel nadrukkelijk bezien als lid van samenlevingsverbanden. Daarbinnen werken autonome wetmatigheden en processen. Zij versterken de krachten en identificaties, zoals die in de Kleine Omweg zijn beschreven. De mens wordt hierdoor nog sterker tot het 'lagere', het eendimensionale denken van het "ik" veroordeeld. De relatie tussen zijn "ik", zijn ziel en de werking van bewustzijn wordt uitgediept. Langdurig wordt stilgestaan bij macht, bezit en hun relatie met bewustzijn. Ten slotte wordt ook het verschijnsel synergie ontleed. De verregaande cohesie binnen groepen bewerkstelligt weliswaar synergie, maar vraagt tegelijkertijd een hoge mate van identificatie van de mens. Daardoor komt hij dieper in de wereld van het 'hebben' en vervreemdt hij van het 'zijn'.

Deel III: De Terugweg (Bevrijding)
Dit deel staat met behulp van andere benaderingen nogmaals stil bij de feitelijke situatie van

de mens. Diens afstand tot het 'zijn' is onvermijdelijk het gevolg van de krachten, zoals die in de eerste twee delen zijn beschreven. Het ligt in de bedoeling van de schepping, dat elk mens hoe dan ook één wordt met het 'zijn'. Het pad van de-identificatie, dat daarvoor gegaan moet worden, de Terugweg, wordt in dit deel uitgewerkt.

Met het begrip denkbeeld wordt in 'Weg van het denken' geduid op **al datgene, wat** in de ruimste zin van het woord **door het denken begrepen kan worden.** Deze omschrijving impliceert daarmee een uitbreiding ten opzichte van hetgeen er gewoonlijk onder wordt verstaan. Het begrip omvat *elke gedachte!* Het is dus niet beperkt tot 'ideeën', 'meningen', 'theorieën', 'voorstellingen in de geest', 'denkconstructies' of 'beelden die zijn gevormd in het denken'.
Bezien vanuit het perspectief van 'Weg van het denken' wordt een grote groep denkbeelden bijvoorbeeld gevormd door 'woorden'. Elk woord wordt geacht een zelfstandig denkbeeld te zijn. Door verschillende woorden met elkaar te combineren (tot zinnen of andere stukken tekst) worden complexere denkbeelden gebouwd.
De inhoud van denkbeelden kan betrekking hebben op iets wat concreet is benoemd, variërend van minuscuul kleine entiteiten als fragmenten van een atoomkern tot iets immens als een Melkwegstelsel. De inhoud kan ook betrekking hebben op iets abstracts als een humanistische filosofie, een natuurkundige theorie of op metafysische beschouwingen van waargenomen of veronderstelde verschijnselen.

In de teksten is getracht ervaringen en een aantal verschillende invalshoeken te laten convergeren. Het betreft enerzijds invalshoeken uit hedendaagse wetenschappen als psychologie, sociologie en natuurkunde.
Anderzijds is geput uit het gedachtegoed van Oosterse filosofische en spirituele stromingen en leraren uit die stromingen.
Van die laatste wil ik G.I. Gurdjieff en diens leerling P.D. Ouspensky (de zogenaamde Vierde Weg), J. Krishnamurti, U.G. Krishnamurti, Sri Nisargadatta Maharaj en in zijn verlengde Ramesh Balsekar (de leer van de Advaïta), Katsuki Sekida (Zen Boeddhisme), Patanjali (Raja Yoga), alsmede de Tibetaan (via boeken van Alice A. Bailey) expliciet memoreren.
Het convergentiepunt, waarop de verschillende invalshoeken elkaar raken, vormt het beginpunt voor de verdere weg van het denken.

Omwille van de toegankelijkheid is de tekst van 'Weg van het denken' geschreven in dialoogvorm. Het betreft dialogen tussen een niet verder gespecificeerde Zoeker en Meester Negen. De naam van die laatste vloeit voort uit de negen namen hierboven.

Support en ondersteuning.

Hoewel ik in de loop der jaren met velen van gedachten heb gewisseld, wil ik expliciet dank betuigen aan:
drs.ir. Martin H. Ekker (1901-1992), in leven leraar in het Gurdjieffwerk.

Jan Th. van Opzeeland, Rãja-yoga leraar.
Degene die niet geduid wil worden. Vanaf 2004 gaf hij inzicht in de wetten van het bewustzijn en de functie en de mogelijkheden van het meerdimensionale denken.
Mijn levenspartner Pauline, die mij het vermogen bijbracht om convergerende gesprekken te voeren. Zij steunde en stimuleerde mij gedurende vele jaren, die het schrijven vergde en nam in talloze gesprekken diverse aspecten van de beschreven onderwerpen met mij door. Naast inhoudelijke vragen en opmerkingen gaf zij adviezen met betrekking tot de helderheid en onderlinge samenhang van de conceptteksten.

Tenslotte.

Een tekst, hoe uitgebreid ook, is in essentie niet meer dan een aaneenschakeling van een groot aantal maatschappelijk geaccepteerde, systematisch geordende, grafische symbolen. Verdieping in deze symboliek leidt bij lezers tot gedachten. De werkelijkheid, zoals deze is, kan nimmer worden weergegeven met behulp van welke set van symbolen dan ook.

Jan M. De Boo.

Nederhorst den Berg

Augustus 2016

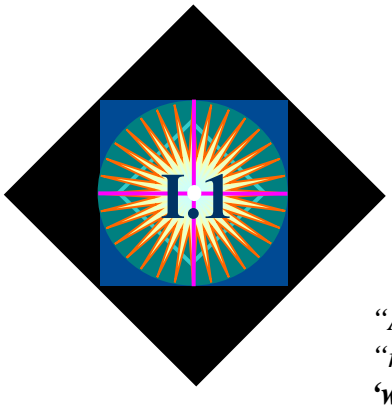

Lezing van Meester Negen over de vraag: "Wie ben ik?"

*"Als de vraag luidt **Wie ben ik?**", las de Zoeker in de tekst, "moet er volgens mij een antwoord zijn op de vraag **wat is 'wie'**. En ook het antwoord op eerdere vragen als **wat is 'wat'** en **wat is 'is'** moet bekend zijn. Want alleen dan kan het antwoord op de eerste vraag worden geformuleerd, nietwaar?"*

De Zoeker staarde verbluft naar de tekst van het artikel. Hoe koppelde die Meester Negen deze spitsvondigheden aan spiritualiteit? Hij las geïntrigeerd verder.
Hoewel bovenstaande zinnen merkwaardig en cryptisch ogen, suggereren zij, dat de vraag 'Wie ben ik?' kan worden beantwoord. Toch verduidelijken ze die vraag zélf niet. Integendeel, er worden drie andere vragen naar voren gebracht. Het antwoord daarop moet blijkbaar zijn gevonden wil het zoeken naar het antwoord op de eerst gestelde vraag zinvol zijn. Wie naar de zin van het leven zoekt, het bestaan van God of naar iets als de wezenlijke aard van het 'zijn' wordt veelvuldig geconfronteerd met deze of andersoortige statements. Er bestaat blijkbaar nergens een recht-toe-recht-aan antwoord en een snel begrip is niet eenvoudig te verwerven. Het probleem, waarmee u als zoekers geconfronteerd wordt, is hiermee geïllustreerd. Het vloeit niet zozeer voort uit onwil van hen die antwoorden geven, maar heeft direct te maken met het gebruik van taal ín het denkproces, met de betekenis die aan woorden kan en mag worden gegeven en met het vermogen om via woorden tot begrip te komen. Op een aantal aspecten zal ik nadrukkelijk in gaan. Ik acht dat noodzakelijk, omdat bij het denken over mystieke, religieuze of spirituele zaken woorden en de daaruit opgebouwde gedachteconstructies een centrale rol spelen.
De mens bestaat en ervaart. Hij interpreteert zijn ervaringen en maakt daarbij gebruik van woorden. Op die manier ver'taalt' hij letterlijk de gewaarwordingen van zichzelf als levend organisme in de tijd-, ruimte- en materiedimensies.[2] *Het taalgebruik van de hedendaagse mens is gebaseerd op de talloze verwoorde ervaringen van mensen ín hun tijdruimtematerie dimensies. De inhoud van de taal demonstreert dat. Een flink deel van de woordenschat heeft direct betrekking op praktische zaken, materiële zaken als bijvoorbeeld meubels, huizen, dieren, straatstenen, tennisballen, auto's, boeken en al*

---

[2]Het fysieke menselijke leven speelt zich, abstract gesteld, altijd af in 'een omgevingssituatie'. In *Weg van het denken* wordt als uitgangspunt gehanteerd dat deze omgevingssituatie is geconstrueerd met behulp van de dimensies *tijd, de drie ruimtelijke dimensies en materie*. In de teksten wordt dit kortweg beschreven met het begrip 'tijdruimtematerie dimensies'.

wat dies meer zij. De woorden die tot deze categorie behoren beschrijven praktische, concrete, materiële entiteiten. Ze zijn verder uitgebreid om de fysieke eigenschappen (hard, dicht, zwaar, doorzichtig, bros, brandbaar, gekleurd) van de materie te beschrijven. Qua aard zijn deze woorden eenduidig en duidelijk. Met behulp van dergelijke woorden is de dimensie 'materie' in taal vervat.
Een ander deel van de woorden wordt gebruikt om afmetingen van materiële entiteiten weer te geven (kort, lang, hoog, diep, centimeter, specificaties over de vorm) of om te beschrijven hoe de plaats van de verschillende entiteiten ten opzichte van elkaar is (waar, hier, ver, nabij, boven, achterom). Zo kunnen de ruimtelijke dimensies via woorden worden weergegeven.
Daarnaast zijn er de woorden, waarmee de mens er in geslaagd is om de dimensie tijd te omvatten. Dit zijn alle werkwoorden. Werkwoorden beschrijven de 'beweging' van entiteiten in de tijd. Gespecificeerde vormen van deze beweging zijn de 'functies' van entiteiten. Een functie is namelijk niets anders dan een 'gewenste (gedefinieerde) beweging in de tijd'. Daarnaast geven de vele verschillende vervoegingen van de werkwoorden in het taalgebruik de plaats aan die entiteiten of gebeurtenissen ten opzichte van het moment 'nu' innemen, en wat hun richting is ten opzicht van het 'nu'. Door het ontwikkelen van deze woorden heeft de mens de basis gelegd om de bepalende dimensies uit zijn omgeving begrijpelijk te maken. Deze basismogelijkheden zijn in de loop der vele eeuwen verder uitgebreid.
De Zoeker overdacht dit even en knikte dan langzaam als bevestiging.
Naast het accent op het ervaren en het beschrijven van de directe ervaringen zijn er vervolgens woorden ontwikkeld, waarmee de mens zijn gevoelsleven kan uitdrukken. De beleving en waardering van de individuele omgevingssituatie kan daarmee worden verwoord. Gevoel wordt bijvoorbeeld ingekleurd met behulp van bijvoeglijke naamwoorden, zoals leuk, aardig, mooi, vervelend, langdradig en tal van anderen. Maar ook de individuele staat kan worden ingekleurd, zodat het humeur of een gemoedsstemming kan worden beschreven met woest, chagrijnig, gelukkig, vredig, agressief, jaloers.
Vanaf het moment dat de mens zich bewust is van de verschillende entiteiten in zijn omgevingssituatie tracht hij die 'ervaring' op te slaan. Hij maakt daarbij gebruik van het bestaan van 'relaties'. Natuurlijk is alles uit zijn omgevingssituatie met alles verbonden, maar die benadering leidt niet tot begrip van de omgeving. Benoémde relaties doen dat wel. 'Wij wonen in dezelfde streek, de zon komt in het westen op, 's nachts is het donker.' Nadat er zo begrip was ontstaan over relaties op zich, bleek het mogelijk om in het totale veld der relaties de causále relaties te verbijzonderen. Dit maakte de omgevingssituatie veel begrijpelijker en ook beter voorspelbaar. 'Als er ergens een kind rondloopt, moét er een moeder zijn geweest, een steen die wordt losgelaten valt, als je onder water komt verdrink je, na een bliksemflits volgt er een donderklap.' Vervolgens bleek het nuttig om entiteiten te groeperen. 'Dié loofbomen daar, wij mensen van ons dorp, een verzameling houten en stenen huizen.' Hierbij is in de verre oudheid ooit een hulpmiddel uitgedacht, het getal. Dat hulpmiddel is de basis geweest voor de immense uitbouw van de vele verschillende soorten wetenschappen. De getallen en de causaliteit hebben ertoe geleid dat er vele nieuwe woorden zijn ontstaan.

Het vakjargon van de (exacte) wetenschappen.
Omdat het heden kon worden verwoord en de causale relaties werden gekend, konden toekomstige werelden worden bedacht en verwoord. Het denken verkreeg een richting en het 'willen' werd geoperationaliseerd in politieke en sociale wetenschappelijke gedachtestelsels. En vervolgens is de taal inmiddels als systeem zelf zover uitgebouwd, dat er beschouwingen mogelijk zijn over vrijwel alles. Bijvoorbeeld over 'liefde' als mogelijke staat van zijn of over de taal zelf als systeem.
Het onderstaande schema geeft het proces visueel weer.
De Zoeker bestudeerde de tekening aandachtig.

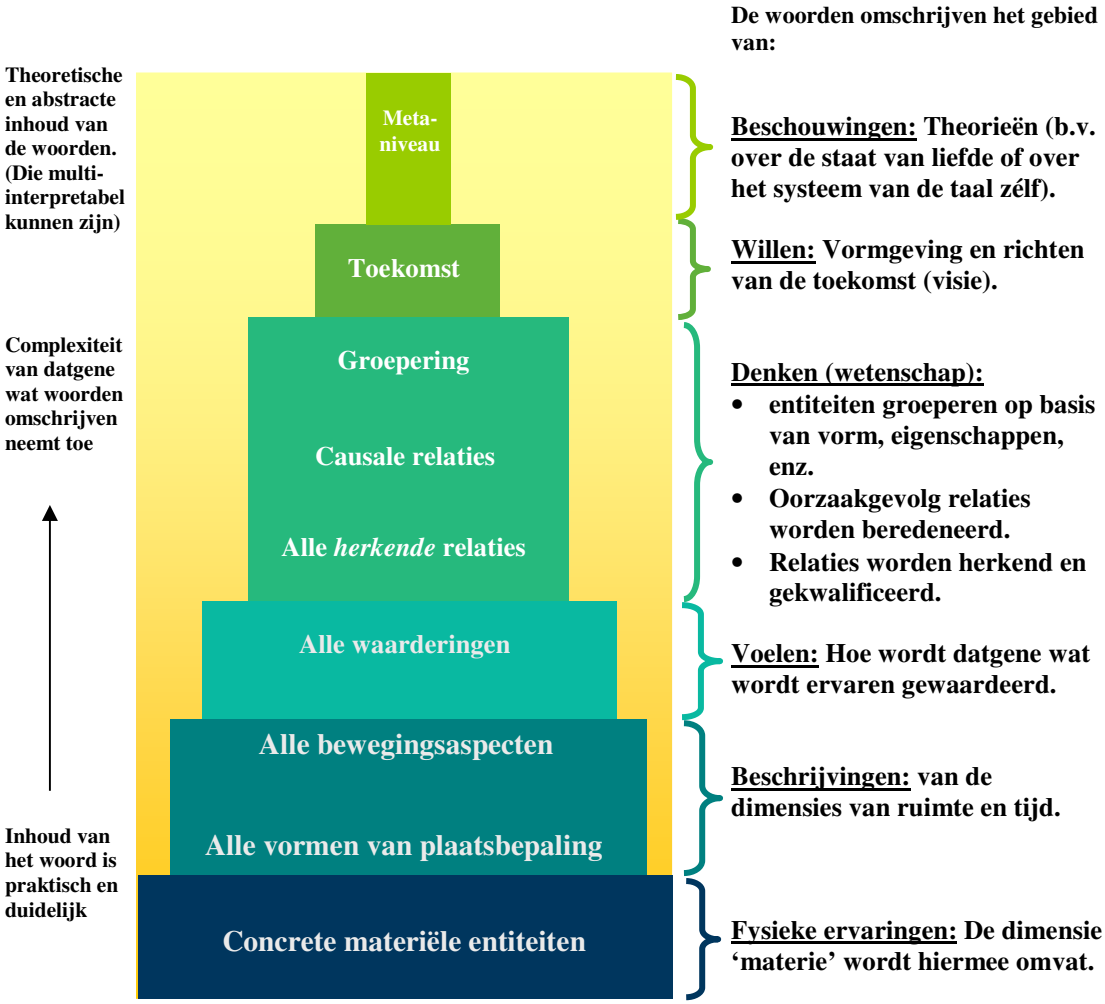

fig.1: Taal en woorden in de tijdruimtematerie dimensies.

Als dit alles, las hij dan verder, er nog niet toe leidt, dat het individu over zijn ervaringen kan communiceren, dan kan het altijd nog de gebruikte woorden met non-verbaal gedrag of gebaren larderen. Als woorden meerdere betekenissen hebben, is uit de context of uit het zinsverband op te maken op welke specifieke betekenis

gedoeld wordt. Zo beschikt het individu over een aantal mogelijkheden om datgene wat hij duidelijk wil maken een maximaal inhoudelijke betekenis te geven.
Hoewel taal nooit meer is dan een hulpmiddel, is het uiterst belangrijk. Via taal komt de mens tot begrip. Het is met behulp van taal dat zijn opvoeders hem 'de naam der dingen' bij weten te brengen en het is met behulp van die aangereikte namen, dat de mens uiteindelijk de relaties weet te leggen tussen de verschillende gewaarwordingen die hij doorleeft. Dankzij taal kan hij uiterst complexe denkbeelden bouwen, waarmee hij een steeds groter deel van zijn tijdruimtematerie omgeving kan beschrijven. De woorden maken het hem vervolgens mogelijk om over zijn denkbeelden te communiceren met zijn medemensen. Zo deelt hij niet alleen zíjn begrip met anderen, anderen vullen met hún begrip het zijne aan. Hoewel de operationele essentie van de taal hiermee is benaderd, blijft de relatie tussen enerzijds 'het gebruikte woord' en anderzijds 'datgene dat het woord geacht wordt te vertegenwoordigen' onderwerp van talloze filosofische benaderingen, naast de wijze waarop er met de taal wordt omgegaan. Een diversiteit van semantische, linguïstische en dialectische leertheorieën illustreren, dat de taal een uiterst complex geheel vertegenwoordigt.
'Klopt,' mompelde de Zoeker voor zich uit.
De basis voor de immense uitbouw van het menselijke begrip wordt gevormd door ervaringen binnen de tijdruimtematerie dimensies. Ingewikkelder wordt het als woorden worden gebruikt, die daaruit niet rechtstreeks afkomstig zijn, zoals in abstract theoretische, psychologische en filosofische verhandelingen, hoewel daar soms nog materiële raakpunten kunnen worden gevonden. Die ontbreken echter ten enen male in de onstoffelijke, mystieke, spirituele en religieuze gedachtestelsels. De woorden in dergelijke stelsels zijn veelal identiek aan de woorden, die hun bestaansgrond wél vinden in de tijdruimtematerie dimensies. "God schiep hemel en aarde!" 'Hemel en aarde' zijn materieel. Het woord 'schiep' lijkt ook duidelijk. Maar het begrip vervalt vervolgens.
Deze zin is echter in vrijwel alle religies de basis voor de verdere uitbouw van teksten. Van elk gebruikt woord in dergelijke teksten wordt impliciet verondersteld dat het in de niet materiële wereld even betekenisvol is als in de materiële. De basisbegrippen (God, de ziel, engelen, de heilige drie-eenheid, het eeuwige leven, het koninkrijk Gods) worden echter nauwelijks ondersteund door tijdruimtematerie componenten. Of door overdraagbare persoonlijke ervaringen. Om op deze gebieden een begripsvolle communicatie mogelijk te maken zouden die woorden scherper en nadrukkelijker moeten worden gepreciseerd.
Een glimlach trok over de mond van de Zoeker; dit was treffend verwoord.
Naast de directe, de mondelinge communicatie is er de indirecte schriftelijke communicatie. Tegenwoordig is een groot deel der communicatie indirect en komt tot de mens in de vorm van teksten. Degene, die de woorden op schrift heeft gesteld, bevindt zich vrijwel nooit in de buurt van degene die ze leest. Lezers moeten de tekst zelf interpreteren. Soms zijn ze daarin vrij. Bijvoorbeeld in een roman. De exacte betekenis van de teksten doet er minder toe. Als er waarde wordt gehecht aan een gelijkluidende interpretatie van de tekst, wordt de lezer echter vaak gestuurd. Dit geldt voor leerboeken. Daar is de interpretatie van het geschreven woord niet vrij!

Gedurende de scholingsprocessen hebben leermeesters het individu duidelijk gemaakt hoé de teksten moeten worden begrepen. Dit geldt in het bijzonder bij het gebruik van de zogenaamde exacte wetenschappelijke formuleringen. De betekenis van alle gebruikte symbolen is daar volkomen gedecreteerd. Niemand mág daar een persoonlijke inkleuring aan geven.
Naarmate méér mensen overeenstemming (zeggen te) hebben over de inhoud van een tekst, ontstaat een sterkere illusie van de juistheid ervan. De inhoud ervan raakt zo boven elke vraagstelling verheven. Dit laatste valt te zien bij mystieke, esoterische of religieuze vormen van scholing! De daar gebruikte woorden en begrippen worden vrijwel altijd ontleend aan de taal, waarmee de tijdruimtematerie dimensie wordt beschreven. Toch wordt er vaak een betekenis aan toegevoegd, zodat het woord min of meer gaat af wijken van zijn oorspronkelijke basis of betekenis en daarmee ontstaat verwarring. Ik noem een aantal voorbeelden:

'Wie verlichting zoekt moet zijn ego, zijn persoonlijkheid, zijn ik loslaten'.
'Vertrouw op en geef je over aan de Allerhoogste!'
'Leef bewust!'
'Wees liefdevol!'
'Houd van jezelf en je houdt van anderen!'
'Leef in het hier en nu!'
'Weet dat jij alles bent en dat alles in jou is.'
'Ken u zelf!'
'Zo boven, zo beneden!'
'……'

Dit soort zinnen zie ik regelmatig gebezigd in esoterische en spirituele leringen. Geen ervan bevat op zich onbegrijpelijke woorden. Elke zin afzonderlijk raakt inderdaad de diepste kern van het 'zijn', ***maar alleen voor diegene, die in staat is de inhoud van de zinsneden te begrijpen, zoals die is beoogd.*** *Zonder nadere precisering geven dergelijke zinnen geen inzicht, omdat de diepste aard van de gebruikte woorden vanuit andere referentiekaders afkomstig is. Hiermee is een immense taalkundige valkuil geschetst. Woorden die binnen de tijdruimtematerie dimensies duidelijk en helder zijn, kunnen niet één op één worden getransformeerd naar de terreinen, waar die dimensies ontbreken. Gebeurt dat toch, en dat geschiedt vaak, dan kan er iets veranderen aan de essentie van de woorden. Ieder die zich verdiept in hetzij het mystieke, hetzij het spirituele, hetzij het esoterische, het filosofische of het religieuze teksten dient zich daarvan gewaar te zijn en zich voortdurend op de essentie van de gebruikte woorden te bezinnen.*
'Lijkt me uitstekend,' mompelde de Zoeker met een grijns. 'Ik zal er op toezien, dat het gebeurt!'
Er is nóg een valkuil. Begrip en denken zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Met behulp van zijn denken is de mens in staat om te komen tot begrip. Hij loopt in zijn denken van denkbeeld naar denkbeeld en creëert zo zijn eigen pad tussen denkbeelden. Inmiddels zijn er zo ontelbare 'paden' ontstaan. Veel zoekers raken verloren in de

mogelijkheden. Soms tijdelijk, soms voor jaren en soms voorgoed, omdat ze bijvoorbeeld zijn verdwaald in het gebied der zekerheidsgevende drogredenen. Of op het gebied van de ego versterkende fantasieën. Of op de velden van de dogmatische cirkelredeneringen. Of misschien juist, omdat de woorden die gebruikt worden niet exact en duidelijk zijn. Ongewild ontsporen er velen, maar altijd in de vaste overtuiging dat dit ***niet*** *zo is. Sterker nog, ieder verkeert in de wetenschap dat de paden, die zij in het denken gaan, de enig juiste zijn! Een groot deel van de zoekers volgt nadrukkelijk het patroon van anderen, van mensen die worden beschouwd als leermeester en in wier woorden een blind vertrouwen wordt gesteld. Wier woorden het individuele gemoed blijkbaar zo weten te raken, dat daardoor iedere verdere vraagstelling achterwege blijft. In de mystieke en spirituele filosofieën wordt een aantal kernbegrippen gebruikt. De inhoud daarvan wordt niet geheel afgedekt door de beschrijvingen uit de tijdruimte en materie dimensies. Omdat dit een bron is van veel misverstanden, belicht ik dit aspect van de intermenselijke communicatie telkens weer!*

Het bestaan van de mens op aarde leidt tot veelvuldige verwondering. Die verwondering wekt een continue stroom vragen op. Het is binnen die hoeveelheid vragen onmogelijk om ergens te beginnen en dat begin tot ***hét*** *begin van alle vragen uit te roepen. Want onmiddellijk blijkt elk begin arbitrair. Bovendien bestaat er geen enkel begin, dat niet op zich weer verbonden blijkt met talloze andere aspecten, invalshoeken, gezichtspunten en facetten. Elk daarvan roept op zijn beurt ook weer vragen op en die zouden eigenlijk eerst moeten zijn beantwoord, wil men überhaupt met het eerste bedachte begin aan de gang kunnen. Het is met 'vragen', zoals het is met 'woorden'. Er is geen traceerbaar begin en wie daar toch naar op zoek gaat raakt verstrikt in een reusachtige, een onvoorstelbare Gordiaanse knoop, waarin zelfs de kleinste beweging meer verwarring oproept dan oplost.*
Dit is ontmoedigend. Mensen komen niet verder met hun zoeken naar antwoorden en haken dan ook af. Uiteindelijk lijken er voor de zoekende mens maar twee opties reëel. Als eerste kan hij de levensvragen laten voor wat ze zijn. Hij negeert ze dan. De mens zoekt, zoals tallozen voor hem gedaan hebben, liever naar afleiding en vertier. Zo weet hij –in ieder geval tijdelijk- aan de vragen te ontkomen. Er bestaat daarnaast een andere weg. Ook die weg is door tallozen begaan. Daarbij grijpt de mens naar de antwoorden, die door anderen zijn gegeven en die soms op brede schaal worden aanvaard of aangehangen. Doorgaans wordt gekozen voor een combinatie van beiden, waarmee zowel de hedendaagse media, als raadgevers, adviseurs, ondersteuners, hulpverleners, therapeuten of geestelijken hun bestaan gerechtvaardigd zien.
De Zoeker schudde grinnikend zijn hoofd bij het lezen van die zin.
Er bestaat echter ook een derde optie! Die der zelfwerkzaamheid. Daarbij ontkomt de mens natuurlijk niet aan een keuze voor een eerste begin. Dat probleem kan nooit worden genegeerd, maar de mens die deze weg gaat probeert na de allereerste keuze

vervolgens zélf zíjn antwoorden te vinden. Dus zonder te worden gestuurd door de vele miljoenen antwoorden die reeds bestaan. Wie voor deze optie kiest, komt terug bij de basisvraag, waarop hijzelf het antwoord moet geven: 'Welk begin is voor ***mij*** *zinvol om mee te starten?'*

De natuurlijke neiging van de mens om een onderzoek meteen breed en spectaculair aan te pakken werkt hier niet. Wie een grote reis wil maken moet beginnen met de eerste stap. Vele honderdduizenden hebben dat al eerder gedaan en daarom lijkt het net zo opwindend als de verplaatsing van woestijnstof tijdens een zandstorm. Een trage start spreekt tegenwoordig niemand meer aan. Liever zapt de mens vanuit zijn beginsituatie, eventueel geholpen door stimulantia, snel naar het spectaculaire punt, waarvan iemand uiterst indrukwekkend heeft weten te getuigen. Helaas, in de zoektocht naar het 'zijn' kan geen stap worden overgeslagen.

Ieder mens staat midden in het leven en ervaart dat. Ervaart een steeds wisselend panorama buiten zichzelf, waarvan hij zich via zijn zintuigen bewust wordt. De mens ervaart ook een steeds wisselend panorama ín zichzelf, omdat ook daar gedachten en stemmingen continu variëren. Dat is een gegeven! Het is voor de mens zo onverbiddelijk vanzelfsprekend, zo volstrekt natuurlijk, dat hij er vrijwel altijd aan voorbij gaat. Het denken, het continu hebben van gedachten is voor de mens een net zo'n vaststaand feit als ademhalen. Dergelijke verschijnselen krijgen slechts aandacht als er verstoringen zijn.

Elk moment, dat de mens zich bewust is van zijn bestaan, van zichzelf, oriënteert hij zich op zijn situatie. Soms gaat zo'n oriëntatie gepaard met een gevoel. Bijvoorbeeld van verbazing of verwondering en heel soms met een gevoel van verbijstering of afschuw. De meeste momenten zijn echter gevoelsneutraal. Het zijn momenten, die voor het voortbestaan van het individu geen gevaar opleveren en waarbij een grote mate van alertheid niet nodig is. Dan geschiedt het oriënteren uiterst passief, volgens ingeslepen patronen. Het denken werkt continu en de momenten van oriëntatie volgen elkaar met een onvoorstelbare snelheid op. Voor de mens volledig in beslag genomen door zijn dagelijkse overlevingsstrategieën té snel. Er is geen sprake van actief bewustzijn.

De Zoeker staarde enige tijd schuin voor zich uit, terwijl hij over het geschrevene nadacht. Uiteindelijk ging hij er mee akkoord en las verder.

Door te denken is de mens in staat om de tijdruimtematerie dimensies als het ware in zijn innerlijk te reproduceren. Het proces, waarbij gedachten gevormd worden, zou ik schetsmatig als volgt willen weergeven:

fig. 2: Impulsen worden gedachten.

In de figuur zijn drie fases te onderscheiden. De eerste is de fase van bewustwording, waarin de mens zich gewaar is van zichzelf en zijn directe omgeving. Er is sprake van oriëntatie op die omgeving en de mens ervaart, dát hij zich oriënteert. Of om het abstracter te formuleren, de mens is zich er van bewust, dat hij manifestaties van energie en materie in de tijd en ruimtelijke dimensies ervaart. En hij oriënteert zich op datgene, dat hij ervaart.
In de tweede fase is er de verwondering. In het denken wordt dit verwoord middels vragen als: Wat is dit? Waar ben ik? Wat gebeurt er? Etc. Het denken zoekt in de immense hoeveelheden opgeslagen ervaringen en herinneringen naar passende begrippen en woorden, waarmee datgene, dat wordt ervaren, beschreven zou kunnen worden. De gewaarwordingen worden getransformeerd. Deze transformatie, dit omzetten van gewaarwordingen in begrippen en woorden is een proces van buitengewone schoonheid en complexiteit, hoewel de aard ervan vrijwel onbekend is. De essentie is onvoorstelbaar ingrijpend: De bewustwording van het individu –de bewustwording van zijn bestaan in de tijdruimtematerie dimensies- geschiedt in het huidige stadium van de menselijke evolutie merendeels met behulp van taal. In oorsprong arbitraire en thans vergeten klanken hebben geleid tot het immense begrip van de wereld, dat de hedendaagse mens heeft.
Is de tweede fase ondoorgrondelijk, ook de derde fases is mysterieus. Want in deze merkwaardige fase slaagt het individu er in, dankzij het passen en meten met 'geschikte woorden' te komen tot zijn denkbeelden en daarmee tot 'begrip' van de impulsen, die op hem inwerken. Hij begrijpt de wereld! Dit gehele proces, waarbij impulsen worden omgezet in gedachten, verloopt zo ongelofelijk snel, dat het zich onttrekt aan de aandacht van welke waarnemer dan ook.

De Zoeker legde het stuk naast zich neer. Klopten deze opmerkingen? Hij pakte een viltstift en markeerde de tekst met een uitroepteken in de kantlijn. Hij moest ze later nog eens herlezen.
De essentie van het denkproces, zo ging de tekst verder, is eenvoudig te verwoorden: Elk moment, waarop het individu werkt met de inhoud van een denkbeeld, is er een nieuwe 'begrepen' wereld. Elk moment is anders. De veranderingen wekken verwondering op. De mens zoekt een reden voor de veranderingen en wil ze kunnen voorspellen. In essentie leidt de verwondering tot een vraag, die zou kunnen luiden: Wat gebeurt er? Wat is dit voor een eigenaardig proces, waardoor zowel in mij als buíten mij steeds andere gewaarwordingen leiden tot steeds nieuwe gedachten? Met andere woorden: Wat is überhaupt datgene, dat ervaart?
Als de vraag zó wordt geformuleerd, is hij voor velen onbegrijpelijk abstract. Via zijn denken beredeneert de mens daarom, dat ***hìj zelf*** *de veranderingen waarneemt. Alleen zo blijft de wereld voor hem overzichtelijk. Daarbij gaat hij er impliciet van uit, dat hij weet wie hij is.* ***Hij zelf*** *ziet zich als de initiator van zijn eigen denkproces ('Ik denk dat ik….')*
Veranderingen worden natuurlijk waargenomen. Maar ze worden gekoppeld aan ***'****het individualiteitsbesef****'.*** *Dit is het (vaak onuitgesproken) besef van de mens, dat hij als*

individu, als autonoom functionerende entiteit hoe dan ook bestaat in de tijdruimtematerie dimensie. Dit individualiteitsbesef is het beginpunt in zijn denkproces. In de jaren van opvoeding en scholing wordt iedereen geleerd het individuele besef van bestaan te verwoorden met behulp van het begrip "ik". In het verlengde daarvan wordt elke 'verwondering omtrent het bestaan' ook gekoppeld aan dat begrip "ik". Als een mens stil staat bij zijn eigen bestaan en datgene wat hij gewaar wordt, transformeert hij automatisch de eerder beschreven vragen in de hem veel aansprekender vraag: Wie of wat ben ***ík*** *eigenlijk?*
De mens is door ánderen geleerd op deze manier te denken. Alleen op deze manier! De transformatie van de eerste vraag: Wát is er dat?, naar de tweede: Wie ben ik?, komt hem als volstrekt natuurlijk over. Sterker nog, dat de tweede vraag überhaupt anders geformuleerd zou kunnen en moeten worden komt hem als merkwaardig voor. Uitgaande van deze gedachten kan men het ontstaan van het "ik" ook zien als het eindpunt van een soort ontwikkelingsproces.

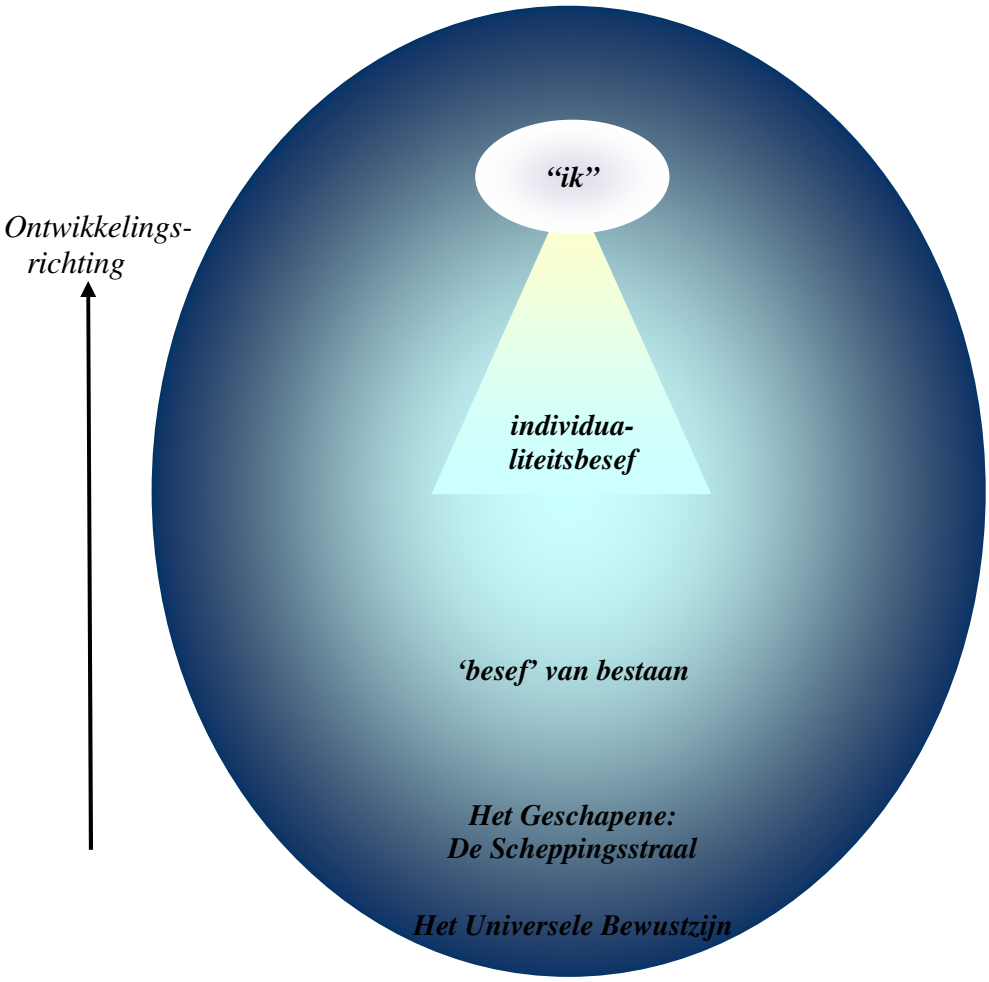

fig.3: "Ik" als eindpunt van een proces.

In de figuur heb ik dat weergegeven. De ontwikkelingsrichting is naar boven. In het allereerste begin, bij de absolute basis, is er het Universele Bewustzijn. Van daaruit is onze Scheppingsstraal, datgene wat is geschapen, gecreëerd. Door de inwerking van het Universele Bewustzijn hebben entiteiten binnen die Scheppingsstraal de mogelijkheid zich van zichzelf gewaar zijn. Zo geformuleerd is er sprake van een 'ongericht' gewaarzijn. Dat verandert, zodra het Universele Bewustzijn zich in het Geschapene richt op een afzonderlijk deel. Het Universele Bewustzijn verengt zich als het ware en binnen het deel, waarop het zich heeft gericht, ontstaat er een onderscheid tussen enerzijds het bestaan, waarvan het bewustzijn zich nadrukkelijk gewaar is en anderzijds het overige bestaan, waarvan het bewustzijn zich niet expliciet gewaar is. Alleen als bewustzijn gericht is, is individualiteitsbesef mogelijk. Door dat besef weet het individu, dat het een afgescheiden deel is, een te onderscheiden deel binnen het geheel. De mens is een entiteit, die zich gewaar kan zijn van zijn eigen afgescheidenheid. Zijn "ik" bevindt zich vervolgens aan het eind van dit ontwikkelingsproces. Het zou in abstracte zin kunnen worden omschreven als een aanwezige, van zichzelf bewuste entiteit, die over zichzelf denkt als "ik".
De Zoeker bestudeerde de figuur nogmaals en nam de beschrijving ervan opnieuw door, omdat hij zich niet onmiddellijk in het gestelde herkende. Voor zich uitstarend dacht hij enige tijd na, knikte uiteindelijk en ging vervolgens verder met de tekst.

De mens is altijd een volkomen geïntegreerd deel van het bestaan. Dus is het niet goed mogelijk om de afgescheidenheid met behulp van een figuur weer te geven. Toch wordt het verschil, de afgescheidenheid, door iedereen nadrukkelijk wèl ervaren. Iedereen ervaart en kent zichzelf als een afgescheiden entiteit en het hiermee gepaard gaande gevoel van individualiteit wordt als absoluut realistisch ervaren en gekwalificeerd. Daarom heb ik een scheidslijn getekend tussen datgene, dat de mens als individu ervaart en het totale bestaan. Het ervaringsveld van de mens heb ik een tint donkerder weergegeven.
Het mysterieuze denkproces is het resultaat van een ingrijpend evolutionair proces, zowel van het menselijke ras, als van de individuele ontwikkeling van de persoon. Ergens in dat proces heeft zich bij de mens een overtuiging vastgezet, die als volgt luidt: Als het mogelijk is een vraag te bedenken, is het voor degene die vastberaden zoekt ook mogelijk een zodanig antwoord te vinden, dat het 'vraaggevoel' verdwijnt.
Het verkregen antwoord hoeft niet het 'juiste' antwoord te zijn! Het krachtenveld, waarbinnen het denkproces werkt, wordt enerzijds gedomineerd door verwondering over al datgene, dat wordt ervaren binnen het bestaan. Daardoor ontstaat als het ware een 'vraagkant'. Anderzijds bestaat er een soort 'antwoordkant'. Dat is de zijde van het denken, waarbinnen grote hoeveelheden antwoorden opgeslagen liggen, die gekoppeld kunnen worden aan individuele of collectieve ervaringen.
Elk moment, dat het individu stil staat bij het besef van zijn bestaan, kan hij zichzelf vragen stellen over de aard van zijn aanwezigheid in dat moment. Daardoor activeert hij als het ware een psychologisch krachtveld. Zijn denkproces bevindt zich in het centrum van dit krachtveld. Figuur 4 hieronder geeft dat weer.

fig. 4: Het krachtveld rondom het aanwezigheidsbesef.

Aan de linkerkant, de kant die ik wil omschrijven als de 'verwonderings- of vraag' kant, ontstaan geformuleerde vragen, die als het ware ergens in de mens om antwoorden 'roepen'. De mens, die vraagt naar de aard van zijn eigen bestaan, formuleert dit bijvoorbeeld als:

> *'Ik ben, ik besta en ervaar dat, maar wat is dat wat bestaat?*
> *Geef mij een houvast!'*
> *'Hoe wordt 'datgene dat ervaart' tot iets herkenbaars gemaakt, tot iets wat te hanteren of te begrijpen is?'*

Dit krachtveld werkt feitelijk permanent met de vraag: Wie of wat ben ik eigenlijk?
De rechterkant schetst dat er altijd krachten zullen blijven bestaan, die op de 'vragen van de linkerkant' ingaan. De krachten, die vanuit de rechterkant op het denken inwerken, geven aan ***dát*** *er antwoorden bestaan* ***én*** *gegeven kunnen worden. De individualiteit en het bestaansbesef van de mens worden door antwoorden tot iets*

*hanteerbaars gemaakt. De verwondering van de mens, die via zijn denken tot een vraag is geformuleerd, krijgt dus een antwoord. Het onbenoemde krijgt een naam: 'Je bent **....!**' , waarbij het '**....**' een benoemde, omschreven invulling is. Dankzij het antwoord verwerft het individu een identiteit en daarmee zekerheid en hanteerbaarheid en beschikt het over herkenbare materiële en immateriële eigenschappen. Dankzij de naamgeving weet het zich te onderscheiden en heeft het de mogelijkheid om te individualiseren en zich af te zonderen.*
'Is dat zo?' vroeg de Zoeker zich peinzend af. Het duurde geruime tijd voor hij zich hier in kon vinden en langzaam verder ging.
*Als de mens eenmaal een naamgeving betreffende zijn eigen aard heeft geaccepteerd, als hij dus meent dat het label, het etiket dat op hem geplakt is, een terechte naam is voor zijn essentie of aard, dan vereenzelvigt hij zichzelf vanaf dat moment met het verkregen label. Hij hecht er aan en koestert het als een schat, omdat **het in zijn denken een houvast geeft**! Hij is wat geworden en ziet zijn aard vanaf dat moment als synoniem met de woorden die gebruikt zijn op het etiket. Natuurlijk zijn de verkregen antwoorden niet altijd onderling consistent. Sommigen staan haaks op elkaar en vaak zijn ze niet volledig of juist! Maar, hoewel hun geldigheid beperkt is qua tijd en qua plaats, zijn ze meestal verhelderend.*
In veel leringen en filosofieën wordt de vraag: Wie ben "ik" van oudsher gekenmerkt als de primus inter paris. Als de eerste onder alle vragen. Ieder, die zich op het filosofische, mystieke of spirituele pad begeeft, loopt uiteindelijk dan ook tegen deze vraag op. Overal vindt men de kanttekening, dat het zinloos is om op dat pad verder te gaan, als men het antwoord niet heeft weten te vinden. Dit is enigszins verbijsterend. Want hoe kan een dergelijke simpele vraag, waar ogenschijnlijk zo snel een antwoord op te geven is, zo belangrijk zijn? Een anekdote werkt misschien verhelderend.

> *De leerling vroeg bedeesd en devoot zijn Meester: 'Wie ben ik?'*
> *Nederigheid en devotie waren deel van het rollenpatroon, omdat Meesters in vroegere tijden nog beschouwd werden als onbetwiste autoriteiten. De Wijze keek met strakke ogen de kring van leerlingen rond. De overigen zwegen echter. Niet, omdat er geen antwoorden in hun gedachten opborrelden! Maar iedereen wist, dat welk antwoord ze ook zouden geven, de Meester dit met pedagogische geringschatting van de hand zou wijzen. Dit was iets, waar geen van hen die ochtend trek in had. En inderdaad, de vraag leidde ook ditmaal tot een opvoedende zeperd. Omdat het stil bleef, antwoordde de Erkende Autoriteit: 'Wie is het die het antwoord wil weten?'*

Een dergelijk antwoord zou in onze tijd irriteren.
'Absoluut!' accordeerde de Zoeker. 'Wat werd die leerling daar wijzer van?'
Hij las verder.
Wij zouden het zien als een onverdiende afstraffing. Hoe kon de leerling dit cryptische vraag-en-antwoordspel omzetten in iets bevattelijks, waar hij verder mee kwam? Een hedendaagse zoeker zou tegen zo'n Meester zeggen, dat het niet opschiet als een vraag met een tegenvraag wordt beantwoord. En, omdat de meester hem dan ongetwijfeld

gelijk zou geven, zonder iets toe te voegen aan zijn antwoord, zou de moderne zoeker zich afwenden. En bijvoorbeeld vertellen, dat deze meester zich te buiten ging aan esoterische betweterij.
De Zoeker richtte zich op, licht geïrriteerd ditmaal.
'Wat is zijn pointe, waar redeneert de man naar toe?' vroeg hij zich hardop af.
Het voorbeeld, las hij dan, illustreert dat er een verschil kan zijn in de betekenis van woorden en dat het, los van de vraag hoe het pedagogisch wordt aangepakt, niet altijd werkt om de woorden, waarvan de inhoud binnen de tijdruimtematerie dimensies duidelijk lijkt, te gebruiken in spirituele gedachtestelsels.
'Goed,' mompelde de Zoeker, 'maar wat dan?' Hij ging verder in de tekst.
In de zoektocht naar een antwoord op de vraag: Wie ben ik? wordt het zoekers niet gemakkelijk gemaakt. Want in veel filosofieën staat de vraag naar de aard van het "ik" niet alleen! Hij wordt daar onmiddellijk gekoppeld aan de indringende vermaning: 'Ken Uzelf!' Dit leidt tot een indrukwekkende paradox, een aantal rondzingende gedachten die achter elkaar aan gaan, zoals een hond soms achter zijn staart aan rent. Zo ontstaat een juk, waaronder het denken van de mensheid al vele eeuwen kronkelend zucht. Het lijkt alsof de oude Meesters een complot hebben willen smeden. Een vloek om hun verre nazaten te dwingen meer bezig te zijn met zichzelf dan met de wereld rondom hen. En niet als intellectueel spelletje, een soort esoterische quiz om de verveling te verdrijven. Want het belang van het vinden van antwoorden is door de verschillende Meesters- zij waren op hun gebied de erkende autoriteiten- steeds opnieuw benadrukt.
Wie de vraag even op zich in laat werken beschikt onmiddellijk over een scala aan antwoorden. Want iedereen, zelfs zij die van nature minder uitbundig zijn, kan zichzelf op talloze manieren beschrijven. Laat hierover geen misverstand bestaan, dat konden onze voorouders ook natuurlijk! De menselijke intelligentie is niet van de eenentwintigste eeuw, zelfs al was 95% in vroegere tijden analfabeet! Na elk antwoord bleek, dat de Erkende Autoriteiten niet tevreden waren. Zij vroegen steevast naar iets anders en dat was hinderlijk. Want er leken in de talloze antwoorden toch diverse aspecten, die de moeite van het overdenken waard waren. Discussies daarover met de Meesters leidden tot niets. Op beleefde maar dringende wijze verwierpen zij de vele antwoorden, die hen werden aangereikt. Dat deden ze meestal op een acceptabele wijze, maar de zoekers kwamen zo niet veel verder. Het leek velen uiteindelijk niet meer zinvol om in de 'grabbelton der antwoorden' te blijven graaien. Het goede antwoord bevond zich daar toch niet. Velen haakten dus af, zochten vertier of accepteerden redeneringen, waarbij anderen hun het antwoord aanreikten. Slechts een enkele doorzetter vroeg zich af, waarom de wijzen elk antwoord afwezen.

Iemand, die zich de moeite getroost om het gebruik van het woord "ik" of de daaraan direct gerelateerde termen 'mij' en 'mijn' enige tijd te turven, zal verbaasd naar de score kijken. Dit trio scoort in het taalgebruik buitengewoon hoog. Niet alleen in de gesprekken of discussies, die met anderen worden gevoerd, het geldt ook, in het bijzonder zelfs, voor de zogenaamde interne dialoog, die elk mens voortdurend met zichzelf voert. Wie daar zijn aandacht op weet te richten ziet, dat er zich in de

gedachten vanaf het eerste ochtenduur tot laat in de avond een permanente, niet te stoppen interne dialoog afspeelt. In die dialoog speelt de term "ik" met zijn genoemde kompanen een centrale, een allesbepalende rol! Is dat nu niet merkwaardig voor een begrip, waarover blijkbaar zo weinig duidelijkheid bestaat? Bestaat er een zinvol begin voor de vraag: Wie ben ik? Hoe kan iemand deze vraag zinvol benaderen? Gestript van alle gevoelswaarde is de term "ik" niet meer dan een woord. Elk mens betitelt zichzelf als "ik", verklaart zich als het ware synoniem met dit begrip. Laat ik hier een parallel schetsen. Wie ooit de moeite genomen heeft om indringend te kijken naar een oud schilderij realiseert zich uiteindelijk iets opvallends. Een schilderij wordt vaak beschermd door een laag vernis. In de loop der vele jaren wordt het vernis donkerder. Zo is ooit het schilderij de Nachtwacht aan zijn naam gekomen. Het vernis is wel deel van het schilderij, maar niet van de schildering. Is het "ik" in de mens een soort vernis? Deze gedachte lijkt als werkhypothese zinvol. Het veroorzaakt echter onmiddellijk een tweedeling. Het houdt in, dat er blijkbaar in de mens een of andere essentie bestaat, die vervolgens als het ware is bekleed met het label "ik". De mens wordt zo in twee delen geknipt. Hoewel het een gedachte technische truc is, geeft het enige lucht aan het probleem waarmee gewerkt wordt. Zoals ook in de complexe wiskunde een kunstmatige tweedeling is gemaakt, waarmee ingewikkelde problemen uitgewerkt kunnen worden, die anders onoplosbaar zouden blijven.
'Dat is waar, maar de oplossingen kunnen alleen worden onderschreven door hen, die de wiskundige formules begrijpen,' mompelde de Zoeker voor zich uit.
Met behulp van de tweedeling ontstaat er een uiterlijke component. De verwoording daarvan geschiedt met het woord "ik". En er is daarnaast een tweede component, die ik de naam 'oerkern' of het meer neutrale 'iets' zou willen geven. Met dat laatste duid ik dan op het weliswaar aanwezige, maar onbepaalde en niet te beschrijven of te definiëren karakter ervan.
Dit laatste lijkt overigens strijdig met de werkelijkheid rondom, want er kan worden vastgesteld, dat er voor deze onbekende, onstoffelijk veronderstelde oerkern, dit 'iets' toch veel namen zijn bedacht. Vele duizenden jaren denken hebben een bonte variëteit voortgebracht. Zo wordt in veel religieuze benaderingen gesproken over de 'ziel'.[3]

---

[3]Het begrip ziel is in vele beschouwingen terug te vinden en het gebruik van het woord lijkt telkens binnen de eigen context verhelderend te werken. Daardoor lijkt het begrip te winnen aan operationele bruikbaarheid. Dat is ook de reden, dat het in het taalgebruik verzelfstandigd is. Dat wil zeggen, dat het begrip ziel alom vrijelijk wordt gebruikt, waarbij sprekers of schrijvers er van uitgaan, dat datgene, waarop dit woord betrekking heeft op zichzelf duidelijk is. Een nadere omschrijvende specificatie of toelichting blijft dan ook veelal achterwege.
In het kielzog van het zelfstandig naamwoord ziel ziet men ook wel het werkwoord 'bezielen'. De ziel, zo wordt dan gesteld, beschikt over het vermogen om het lichaam dat zij omhult, waarbinnen zij verblijft of hoe dan ook mee verbonden is te belevendigen. Als de ziel niet meer verbonden is met het lichaam, dan sterft dat lichaam. Maar ook deze benadering leidt niet tot meer inzicht betreffende de essentie van de ziel.
Het is voor de individuele mens niet eenvoudig om tot de essentie van zijn ziel te komen. Alleen degene, die zich daar nadrukkelijk en veelal langdurig op richt, kan inzicht verwerven in de wezenlijke aard en de gedragingen van zijn diepste eigenheid. Dit proces van verdieping wordt

In oude overleveringen worden wel namen aangetroffen als 'de levensstroom' of 'het levengevend beginsel'. Sommige oosterse religies en filosofieën benaderen het anders. Daar zijn begrippen te vinden als 'de Atman', 'de goddelijke vonk', 'het goddelijke beginsel', 'de innerlijke kracht, 'geïndividualiseerd bewustzijnspunt'. Maar daarnaast wordt ook geschreven over 'dat', 'het', 'de geest' of 'de weg'. Dit zijn termen, die wel associatieve omschrijvingen in hun kielzog meeslepen, maar waar een echt concrete invulling ontbreekt. Daardoor blijft de diepste essentie van de mens nadrukkelijk abstract en zo dan toch weer ongrijpbaar. Omdat de essentie vrij onbepaald beschreven is, zijn die begrippen, in tegenstelling tot het woord 'ziel', moeilijker te manipuleren.
Er bestaan daarnaast andere benaderingen voor deze diepste innerlijke kern. In sommige filosofische stromen wordt gesproken over 'het zelf'. Of over 'het hogere Zelf', waarbij dan het "ik" wordt gedegradeerd tot een soort lager zelf. Al datgene, dat als 'het goede' is gekwalificeerd behoort in veel van die filosofieën tot het 'hogere Zelf'. De gehele rest behoort daarmee tot het lagere! In de 20ste eeuw omkleedden sommige psychologische stromingen de innerlijke essentie met een veelvoud aan begrippen en creëerden zo een compleet innerlijk bouwwerk. Met namen als 'Es', '(Super)Ego', 'id' of 'über ich'. Al dan niet met hoofdletters en elk met zijn eigen uitgebreide omschrijving. Los van de immense variëteit aan benamingen is er een basisoverkomst. De denkers uit al deze verschillende richtingen zien een amper in woorden te omvatten 'oerkern/ziel/iets' achter het "ik". In de loop der eeuwen heeft ieder geprobeerd dit bevattelijker te maken. Hoewel dat gegeven begrijpelijk is, is het met deze 'oerkern/ziel/iets' als met de inhoud van een fles. Die blijft wat ze is, wat er ook op het etiket geschreven wordt.
De Zoeker grijnsde en rekte zich uit op zijn stoel. Dit was treffend verwoord. Hij legde de tekst terzijde, maar omdat hij benieuwd was naar de rest van het verhaal, pakte hij hem later die dag weer op.

Het is voor het denken niet begrijpelijker gemaakt als de menselijke basis de 'oerkern/ziel/iets' genoemd wordt. Het denken neemt daar dan ook geen genoegen mee. Het wil dat herkenbaarder maken en benadert het daarom vanuit allerlei richtingen, opdat het concreter en meer operationeel wordt. En daarmee plaatsbaar binnen de

---

bemoeilijkt, omdat aan de ziel een aantal menselijke eigenschappen wordt toegedicht. Als de ziel zich hiermee al zou manifesteren, wordt dit zelden opgemerkt, omdat deze manifestaties uiterst subtiel zijn. Deze subtiliteit wordt helaas vaak genegeerd en dat is de reden, waarom deze aan de ziel toegedichte eigenschappen vanuit het dagelijkse menselijke handelen één op één getransplanteerd worden naar de ziel zelf. Die verwordt daardoor tot iets als een 'mensje in de mens'. Wie op zoek is naar zijn diepste essentie heeft met de 'verduidelijkende' vaststelling, dat het een soort 'mens in de mens' is, geen enkel inzicht méér weten te verwerven.
Om de talloze associatieve benaderingen, die aan het begrip 'ziel' zijn gekoppeld, voorlopig uit de weg te blijven zal ik, als ik refereer naar de menselijke essentie dit met behulp van het begrippenconglomeraat '***oerkern/ziel/iets'*** doen.

aangelegde verzameling denkbeelden uit de tijdruimtematerie dimensies. Er worden daarom vragen gecreëerd als: Wat is de aard er van? Is het materieel? Is er iemand die er gezaghebbend over kan spreken en op grond waarvan? Is het op een verifieerbare manier te ervaren?

Dergelijke vragen kennen geen eenvoudig antwoord en leiden daarom tot vervolg-vragen. Daarvan vind ik in het bijzonder de vraag: 'Hoe ervaart een mens?' relevant. Abstract gesproken kan de mens ervaren dát hij bestaat. Dat is het ongedefinieerd ervaren van het gegeven dat hij 'is'. Dit bestaan kan worden gespecificeerd. Met de zintuigen bijvoorbeeld. Maar ook met lichamelijke ervaringen als pijn, honger, warmte enzovoorts. Daarnaast zijn er in het lichaam zelf gewaarwordingen van gevoelens. Veel geroemd en nagestreefd is 'liefde'. Met in het nabije kielzog de vazallen 'seks', 'sentiment' of 'romantiek'. Er is daarnaast 'haat', 'vreugde', maar ook 'dankbaarheid' of 'geluksgevoel'. Het is het "ik", dat zich deze ervaringen toe eigent, dat stelt dat híj het is die de ervaringen heeft!

Al deze gewaarwordingen zijn nadrukkelijk herkenbaar en gebonden aan het menselijke lichaam, hoewel hun precieze materiële aard niet bekend is. Van alle tijden is de vraag naar het mogelijke materiële karakter van zowel de 'oerkern/ziel/iets' als het "ik", omdat ze daarmee grijpbaarder worden. Religieuze en spirituele overleveringen brengen een scala aan benaderingen, maar telkens als vertegenwoordigers van verschillende stromingen elkaar ontmoeten worden ze geconfronteerd met de verschillen in hun benaderingen. Zo worden ze expliciet geconfronteerd met het gegeven, dat er in de gebruikte begrippen altijd ongespecificeerde aannames aanwezig zijn. Het oorspronkelijke proces van naamgeving, dat ooit aan de basis lag van een spirituele beweging, is vaak verloren geraakt en wat overgebleven is zijn resten in de vorm van gekoesterde en tot 'heilig' verklaarde teksten. De associatieve kaderzetting van weleer is verloren. En hoewel de woorden van generatie op generatie door de geschiedenis worden meegenomen, zijn ze vervreemd van de tijdruimtematerie dimensies, waarbinnen ze ooit zijn ontstaan. Dit betekent voor de verre nazaten, dat het overgeleverde vrijwel niet meer gebaseerd is op verifieerbare logica. Dat impliceert, dat hij over moet gaan tot 'geloven'. Dít wel, en dát niet!

Geloven wordt beschouwd als het kernbegrip bij religies en spirituele richtingen. Het wordt in gesecularisseerde kringen soms badinerend benaderd, alsof rationeel denkende mensen zich daar niet mee bezig houden! Dit is een merkwaardige gedachte. Want het 'geloven' geldt ook voor recente filosofische, sociologische, politieke of psychologische stelsels. Alle mensen 'geloven' zonder dat als zodanig te benoemen of zelfs te herkennen in een aantal axioma's. En bouwen daar de meest fantastische gedachteconstructies op. De 'rationeel denkende' mensen zijn dus ook 'gelovigen'. Meer dan ze zich bewust zijn. Maar hun 'hedendaagse goden' worden niet meer met die term beschreven. De hedendaagse atheïst gelooft in 'krachten'. De 'krachten' van de grote maatschappe-lijke, economische en natuurkundige modellen, waarmee de gebeurtenissen in de huidige wereld worden beschreven. Het werkt soms om bij woorden de aandacht te leggen bij te onderscheiden componenten. In het woord 'geloven' bevindt zich het werkwoord 'loven'. Hier van uitgaande zou men dus op een bepaalde manier ook kunnen zeggen, dat iemand die ergens in gelooft daarmee de inhoud van een aantal

denkbeelden 'looft'.
De Zoeker stopte met lezen en overdacht de laatste zinnen. Het was een benadering, die voor hem nieuw was, maar desondanks niet volledig absurd.
Bij de impact, die het 'geloven' op het denken heeft, staan weinigen stil. Dit heeft te maken met de geringe meerwaarde, die dit inzicht biedt. In een maatschappij, die is gefocust op het nut van de dingen, is een dergelijk inzicht nauwelijks interessant. In andere samenlevingen wordt eenvoudigweg vastgesteld dat 'geloven er is'. Er is dus weinig belangstelling voor het proces van geloven. Dit komt ook, omdat het denken over dit proces vrij snel verzandt ***in de inhoud*** *van de denkbeelden zelf.*
Datgene, waarin iemand gelooft, ontstaat geleidelijk. Zeer veel is gebaseerd op datgene, wat zijn opvoeders en leermeesters hem hebben bijgebracht. Daarnaast heeft ieder interpretaties van zijn eigen individuele ervaringen. Vaak zijn deze interpretaties gestuurd door de denkbeelden, zoals deze zijn aangereikt door de leermeesters en opvoeders. 'Geloven' brengt rust in het denken. Het geeft zekerheid, omdat er antwoorden zijn, waardoor er begrip ontstaat en de zekerheid die dit brengt wordt geprefereerd boven de onzekerheid van het onbegrip.
De onvoorstelbare macht van het 'geloven' wordt nauwelijks gekend en als gevolg daarvan permanent onderschat. Voor wie die kracht zou willen ervaren zijn er twee zeer effectieve methoden, twee tegengestelde uitersten.
Bij de eerste methode neemt iemand zich voor om gedurende een bepaalde tijd, enkele dagen of zelfs een week, alles wat hij ontmoet aan denkbeelden rücksichtslos te geloven. Hoe groot zijn weerzin, ongeloof, verbijstering of ontzetting ook is. Of hoe lachwekkend, achterhaald, tegenstrijdig, onverklaarbaar, stompzinnig, onlogisch, buitenissig, onzinnig of fantasievol de hem aangereikte denkbeelden ook moge lijken, hij dwingt zichzelf in de inhoud te geloven. Hij zal ervaren hoe onvoorstelbaar veel moeite hem dat kost. Zeer veel staat haaks op de begrippenkaders, die hij zelf hanteert. Hij ervaart telkens immense weerzin, omdat ***hij in volstrekt andere dingen gelooft, die botsen met zijn 'nieuwe' geloof!***
De Zoeker zette twee uitroeptekens in de kantlijn. Dit leek een interessant experiment.
'De tweede methode,' las hij, 'staat hier haaks op. Degene, die dit betracht neemt zich voor om eveneens gedurende een periode van enkele dagen absoluut nergens meer in te geloven. Hoe logisch, intelligent, aansprekend, verklarend ('zo zit dat!'), onderbouwd, wetenschappelijk verantwoord, overduidelijk ('iedereen weet dit toch!'), helder of wat dan ook het hem aangereikte denkbeeld is. Hij weigert de inhoud te geloven om te ervaren wat een dergelijk weigering bewerkstelligt binnen zijn verzameling van opgeslagen denkbeelden. Ook dit zal geweldige inspanningen kosten, omdat hij telkens ervaart dat zij aansluiten bij wat hij gelooft.
Welke methode wordt betracht, het is een zware oefening. Het vraagt grote alertheid en doorzettingsvermogen. Ook al, omdat na een aantal eerste ervaringen heel snel het denkbeeld opkomt 'dat nu wel duidelijk is wat wordt betoogd en dat verder gaan aan dit begrip niets meer toevoegt. De mens spant zich liever niet in, als hij geen meerwaarde van de inspanning ziet. Er zal onmiskenbaar even iets duidelijk zijn. Een glimp van de heftige kracht van het geloven is gezien, maar het is slechts een glimp van deze kracht, die het individuele denken telkens een bepaalde richting op duwt.

Alleen degene, die dit gedurende enige tijd heeft betracht, zal duidelijk zijn, wat de invloed van het 'geloven' is. Het onvoorstelbare gemak, waarmee denkbeelden worden geaccepteerd (of afgewezen), zal hem kristalhelder worden. En hij zal de werking van zijn denken en handelen beter begrijpen. Terwijl er ook een werkelijk inzicht ontstaat in de schrikbarende betrekkelijkheid van denkbeelden!
'Wel wat dramatisch aangezet,' mompelde de Zoeker in zichzelf.
Het conglomeraat van denkbeelden, waarover iemand in de loop van de tijd de beschikking heeft gekregen, is net zo organisch gegroeid als het fysieke lichaam. Het is in de loop van de jaren van ontwikkeling uitgebreid. De meeste van de opgeslagen denkbeelden zijn aangereikt. Door autoriteiten, door de vele opvoeders, door onderwijzers of leraren en door geestelijken. Met een dergelijke achtergrond hebben de denkbeelden een solide status verworven. Maar wat is de werkelijkheid? De autoriteiten zelf hebben hun denkbeelden weer verkregen van hún autoriteiten. En die weer van de hunne en zo verder. De bron van veel denkbeelden komt daarmee uiteindelijk te liggen in een ver, donker en ontoegankelijk verleden. De solide basis van het denkbeeld vermindert. Het totale conglomeraat van denkbeelden, waarover een individu beschikt, zou op een bepaalde wijze kunnen worden vergeleken met een immens spinnenweb, dat ergens in de onmetelijke ruimte zweeft. Als een spin zich in het centrum ervan bevindt, voelt hij zich veilig. Zover zijn ogen zien is er het web. Aan de randen is de situatie onduidelijk en wellicht onveilig. Er is daar niets, het web houdt op en er is de kans om er af te vallen. Zo ook is het met de mens en zijn denkbeelden. Figuur 5 hieronder geeft stilistisch een verzameling denkbeelden weer.

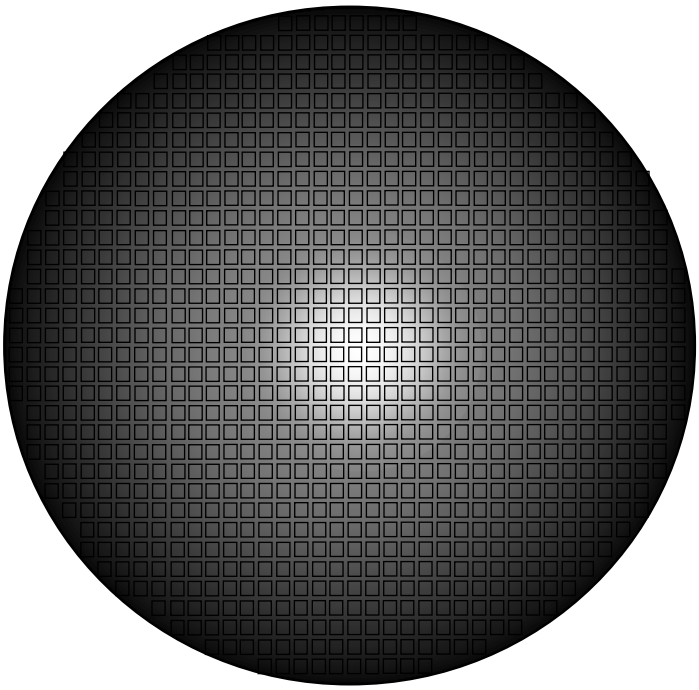

fig.5: Denkbeelden: een arbitraire verzameling.

Ik heb de denkbeelden binnen de cirkel weergegeven als vierkantjes. De aandacht van de mens bevindt zich in het oplichtende centrum. De denkbeelden daar zijn direct verbonden met het 'hier en nu' van het individu. In dit centrum voelt de mens zich veilig. De denkbeelden bouwen een wereld die zeker, logisch en voorspelbaar is. Naar de rand toe neemt deze helderheid af. Bijvoorbeeld, omdat het aantal relaties tussen de denkbeelden te groot is en daardoor onoverzichtelijk wordt. Of, omdat het verbanden op een te hoog abstractieniveau liggen. Bij de randen is nauwelijks duidelijk of en hoe denkbeelden nog met elkaar verbonden zijn. En of het totaal zelf nog wel verbindingen heeft. Denkbeelden nog verder weg bevinden zich voor het individu in de zwarte ruimtes van het absoluut ongekende. Aan de rand wordt duidelijk dat het geheel op aannames is gestoeld en dus feitelijk zweeft en dat de 'stabiliteit', zoals die ervaren wordt, voortvloeit uit het gegeven, dat de mens die stabiliteit zelf wil.
Een geheel andere situatie ontstaat in het geval een mens 'ergens in gelooft'. Hoewel het begrip 'geloven' een zeer breed scala aan denkbeelden kan omvatten, van een politiek ideaal tot economische principes, wordt het meestentijds gekoppeld aan religies. De situatie waarin een mens 'gelooft' is schetsmatig weergegeven in figuur 6 hieronder.

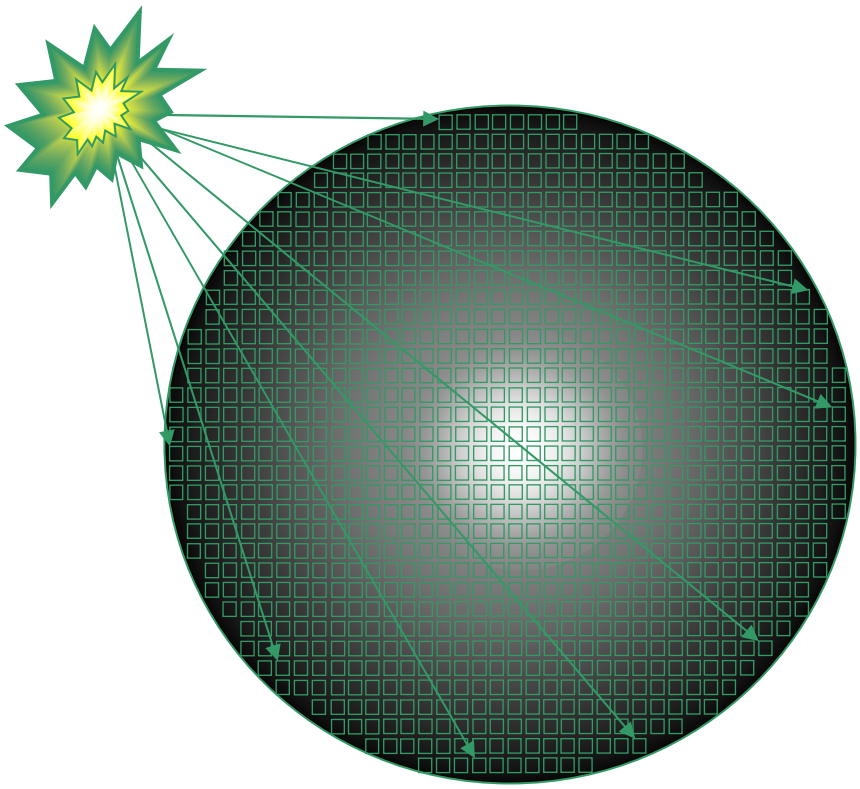

fig. 6. Denkbeelden ingebed in 'geloof'.

Hier is extern, dus buíten de verzameling denkbeelden, een verankeringspunt gekozen, de ster linksboven. Deze staat voor een basis, een oer denkbeeld, waarin door dat individu wordt geloofd. Dat denkbeeld wordt beschouwd als 'de bron aller denkbeelden'. Dankzij deze bron verkrijgen alle andere denkbeelden, ook de meest obscure aan de verre rand van de verzameling, een eigen stabiele plaats. Alle denkbeelden kunnen en worden gerelateerd aan het verankeringspunt. Het gevolg van het geloven is, dat het individu niet verder hoeft te zoeken naar eventuele denkbeelden, die (nu nog) niet tot zijn conglomeraat behoren, want denkbeelden die er buiten liggen, zijn niet relevant. Alle antwoorden, die er zijn op eventuele vragen, komen vanuit het verankeringspunt. Veel verankeringspunten worden teruggevonden bij religies. Maar ook binnen de wetenschappen of in politieke richtingen worden ze gecreëerd. Verankeringspunten geven zekerheid in de veranderende wereld.

'Wat is er mis met zekerheid?'
De Zoeker vroeg het zich enigszins onbehaaglijk af. Meester Negen leek ergens naar toe te redeneren, maar exact naar wát, was hem nog steeds niet duidelijk. Hij haalde diep adem, alvorens hij zich verdiepte in het vervolg van de tekst.
Is het überhaupt mogelijk om in het menselijke lichaam iets aan te wijzen, dat zou kunnen worden beschouwd als 'de zetel' van het "ik"? Zo ja, waar zou die 'zetel' zich dan bevinden? Deze vraag wordt met het verstrijken van de tijd steeds onduidelijker. Want naarmate medische en technische wetenschappen vorderen wordt duidelijk, dat steeds meer delen van het lichaam bij wijze van spreken 'gemist' kunnen worden zonder dat het lichaam sterft. Sinds enige tijd bestaat de mogelijkheid om uiterst essentieel geachte organen als hart, lever en longen via transplantaties te 'vervangen'. Hoe ingrijpend deze ingrepen ook zijn voor betrokkenen en hoe anders hun kijk op het leven wellicht ook is geworden, geen van hen voelt zich na een dergelijk ingreep minder "ik". Het begrip "ik" behoudt gevoelsmatig dezelfde betekenis als vóór zo'n ingreep. De kijk die mensen op zichzelf hebben wijzigt uiteraard, maar het besef een te herkennen en te duiden afgescheiden identiteit te zijn blijft. Dat het "ik" blijft betekent noodzakelijkerwijs, dat het begrip "ik" niet gebonden is aan al die verschillende organen!
Moeten de hersenen worden gezien als de lichamelijke zetel van het "ik"? Binnen de hedendaagse stand van zaken in de medische wetenschap worden zij bijvoorbeeld geacht het bestuurscentrum van het lichaam te zijn. Vanuit dit bestuurscentrum vindt de centrale coördinatie plaats.
Deze relatie kan nader worden geanalyseerd. Logisch beschouwd moet er tussen een bestuurscentrum en datgene dat dit centrum geacht wordt te besturen een rechtlijnig verband zijn. Het centrum geeft opdrachten, die elders worden uitgevoerd. In samenhang met de eerdere opmerkingen rijst de vraag wat de waarde van een bestuurscentrum feitelijk is, als er geen 'uitvoerende dienst' meer bestaat. De uitvoerende dienst van de hersenen is het lichaam, maar zoals betoogd er kunnen grote en belangrijke delen van het lichaam worden geamputeerd, zonder dat dit sterven tot gevolg heeft. Waar niets te besturen valt (omdat het verdwenen is), is dat onderdeel van de functie van het bestuurscentrum strikt theoretisch bezien overbodig.

De conclusie die hieruit getrokken kan worden is, dat een belangrijk deel van de hersenen zich bezig houdt met voor het lichaam uiterst nuttige, ***maar voor het "ik" niet essentiële*** *zaken. Logisch doorredenerend kan worden gesteld, dat dit deel van de hersenen om die reden niet kan worden gezien als de zetel van het "ik". De transplantaties tonen aan, dat het "ik" ook los kan staan van de verschillende lichaamsorganen. Orgaanfuncties zijn nodig voor het fysiek overleven van het lichaam. Als het lichaam sterft, sterft het "ik"! Op die manier is het "ik" onlosmakelijk met het lichaam verbonden. Maar of het overleven nu via het lichaamseigen orgaan, dan wel via het orgaan van een ander gebeurt of via een machine, dat is niet relevant. Organen* ***op zich*** *staan dus los van het "ik".*

De laatste gedachte is onthutsend. Want voor ieder is er wél een duidelijke relatie tussen het "ik" en de materie van zijn of haar lichaam. Deze relatie wordt door de mens gelegd via het werkwoord 'hebben'. Het uit zich in de frasen, waarmee hij of zij zichzelf beschrijft.

'Ik heb blauwe ogen', 'ik heb jeuk aan mijn arm', 'ik heb mijn eigen tanden nog', 'ik heb pijn in mijn maag', ik heb een goed stel hersens', ik heb prima beenspieren', ik heb een slecht hart,' enzovoorts. Dergelijk taalgebruik wordt begrepen en is gemeengoed. De relatie tussen het "ik" en het lichaam kan echter slechts worden gelegd met behulp van het werkwoord 'zijn'. Iemand, die beweert: 'ik ben mijn tanden', 'ik ben mijn darmen' of zelfs 'ik ben mijn lichaam', wordt gecorrigeerd. Dergelijke zinnen stroken gevoelsmatig niet.

De werkwoorden 'zijn' en 'hebben' spelen een extreem dominante rol in het menselijke taalgebruik. Het onderscheid tussen beide werkwoorden ***wordt veroorzaakt door de gevoelsmatige afstand*** *die beide woorden beschrijven. Tussen iets wat een persoon 'heeft' en die persoon zelf bestaat een verschil. Er is aan de ene kant de persoon, aan de andere kant datgene wat die persoon (binnen de tijdruimtematerie dimensies) hééft. Er bestaat op minstens één van die dimensies een reële afstand. Die kan worden ervaren en die afstand wordt gevoeld. Iemand vereenzelvigt zich niet met wat hij 'heeft'. Want bij vereenzelvigen bestaat de afstand niet meer. Alles is dan één en hetzelfde geworden. De mens voelt zich zo nauw verbonden met zijn object van vereenzelviging, dat voor hem of haar de afstand is weggevallen. Hij* ***ís*** *datgene, waarmee hij zich vereenzelvigt.*

Om het verschil tussen 'hebben' en 'zijn' te kunnen illustreren moet dus gebruik gemaakt worden van een derde werkwoord namelijk ***'voelen'****. Dit 'voelen' heeft betrekking op strikt individuele ervaringen. Iemand, die zich iets 'voelt', vereenzelvigt of identificeert zich met datgene wat hij 'voelt'. In zijn eigen beleving* ***'is'*** *hij dus wat hij 'voelt'!*

Iemand kan probleemloos stellen: 'Ik ben 16 jaar en 1.86 meter lang.' Een jaar later zou dezelfde persoon kunnen stellen: 'Ik ben 17 jaar en 1.89 meter lang.' Als iemand beide uitspraken vlak na elkaar doet, vertelt hij onzin. Als er echter een jaar tussen zit, is er geen enkel probleem. Dus, alleen als het tijdsaspect wordt weggelaten staat er onzin. Dat is opvallend. Tweemaal wordt door één individu het woord "ik" anders omschreven, maar als de factor tijd wordt ingecalculeerd kán dat probleemloos.

'Dus….?' zei de Zoeker in zichzelf.

Het begrip "ik" is, voor zover het lichamelijke eigenschappen betreft, in de tijd veranderlijk! Bij lengte, gewicht en leeftijd is dat begrijpelijk en dus acceptabel. Maar het geldt ook voor een politieke overtuiging of religie. Men kan het ene jaar gelovig zijn, en tien jaar later een ontgoochelde atheïst. Deze voorbeelden -en zo zijn er veel- maken duidelijk, dat het begrip "ik" zich in de tijd gezien zeer flexibel weet te gedragen!
Strikt logisch geredeneerd kan worden vastgesteld, dat niet het "ik" een bepaalde lengte of leeftijd heeft, maar dat gesproken wordt over eigenschappen, die terugslaan op het lichaam. En of men al dan geen atheïst is, hangt samen met de vraag of men zich wenst te vereenzelvigen met een serie denkbeelden. Deze opvatting is terecht en wijst direct naar de kern van de zaak:

Het "ik" vereenzelvigt zich in het 'hier en nu' met de dáár aanwezige eigenschappen en gedachten!

Het gebruik van het woord "ik" is de mens aangeleerd. Tot ver in het tweede levensjaar (her)kent het kind het gebruik van het woord "ik" niet. Bij buikpijn zegt het iets als: 'Buikje au'. In een iets later stadium, als er een elementair begrip is ontstaan van de functie van de eigennaam, wordt dat: 'Diekje buikje pijn'. De begripsvorming van het woord "ik" is dan nog niet voldoende gerealiseerd. Iedereen wordt stevig getraind in het gebruik van het woord "ik". Geconditioneerd zelfs. Een maximaal eenvormig gebruik van taal is een noodzaak binnen samenlevingsstructuren. Daarom worden kinderen afgericht. Want alleen dan begrijpen anderen het, als het spreekt over "ik". De moeilijkheden, die het jonge kind ontmoet op de weg om zich het begrip "ik" eigen te maken, kunnen achteraf slechts bij benadering worden begrepen. Het kind bemerkt, dat zijn omgeving ogenschijnlijk losjesweg en zonder enig verband een immens aantal woorden koppelt aan het woord "ik".
In eerste instantie bestaan voor de peuter geen logische verbanden. Die worden langzaamaan geleerd. In de geest van het kind wordt de logica van de taal telkens getest. Er is voor hem snel een overduidelijk verband tussen 'vuur' en 'heet'. Via de goed merkbare gewaarwording 'pijn' is dat in zijn geheugen gegrift. 'Pijn' is een onverbiddelijke leermeester. Maar het is totaal anders als het oudere broertje meldt: 'Ik ben boos op jou.', om een kwartier later te stellen: 'Ik vind je nu weer lief.' Wat is dit voor tegenstrijdige informatie? Wat deed dat woord "ik" in die twee zinnen, die zo'n totaal verschillend gevoel oproepen? Het is magie! Je reinste mystiek! In feite loopt het kind aan tegen het feit, dat de mens er in geslaagd is via het gebruik van taal het vrijwel onbevattelijke verschijnsel 'tijd' toch vast te leggen!
Het kind leert begrijpen, dat het woordje "ik" in staat is om de wonderbaarlijke veranderingen, die het continu in zijn omgeving ervaart, hanteerbaar te maken. Sterker nog, gevoelsmatig realiseert het kind zich, dat wie het woord "ik" gebruikt op een bepaalde manier de veranderingen in die omgeving beheerst!
Dit moet gepaard gaan met een immense verwondering, die het kind overigens niet als zodanig hoeft te ervaren. Lang duurt die verbazing ook niet. De betovering wordt ruw verstoord, als volwassenen voor wie dat korte moment van betovering reeds te lang

geleden is het gebruik van het "ik" dwingend opleggen. 'Er is pijn' met een vinger wijzend naar de buik wordt niet meer geaccepteerd. Het kind wordt geleerd consequent te zijn en gecorrigeerd met de frase: 'Ik heb pijn'.
Als de essentie van die boodschap is begrepen, treedt onmiddellijk een volgend aspect van de betovering in werking. Het kind begrijpt dat het via het "ik" als het ware een toverformule aangereikt krijgt, waarmee het eindeloos kan experimenteren. Het begrip is blijkbaar een taalkundig stuk speelgoed, waaraan oneindig veel mogelijkheden gekoppeld kunnen worden. En inderdaad, na langdurige training en veel correctie van buitenaf krijgt het inzicht in wat er ongeveer wel en wat niet aan het "ik" gekoppeld kan worden. Met als prettig en bedoeld bijeffect, dat het kind al experimenterend een globaal "ik"-beeld opbouwt. Zijn eigen "ik"-bewustzijn groeit onbewust uit. Ironisch als het is, met name dat beeld wordt vervolgens op latere leeftijd weer door wijzen en filosofen ter discussie gesteld!
De Zoeker keek even op en dacht geruime tijd na over wat er stond.
'Het klopt dat ze het ter discussie stellen,' accordeerde hij bij zichzelf, maar hij voegde er aan toe: 'Een bevredigende oplossingsrichting heb ik echter nog niet vaak beschreven gezien.' Dan ging hij verder met de tekst.
Kinderen hebben in hun eerste twee levensjaren geen problemen met een onderscheid tussen 'hebben' en 'zijn'. 'Zijn' is hun permanente en natuurlijke staat, die onbenoemd blijft. Later, als de peuter een kleuter is geworden, loopt het kind aan tegen het complexe begrip 'hebben'. Het moet het onderscheid tussen 'mijn' en 'dijn' ontwikkelen. De één heeft het exclusieve beschikkingsrecht over iets en daarmee is de ander van dat recht uitgesloten! Blijkbaar hóórt dat zo! Voor het kind, dat nog met één been in de wereld van het 'zijn' vertoeft, is dit onbegrijpelijk. De hoogste macht in zijn wereld, de volwassenen, geven er echter blijk van, dat er een logica achter deze indeling schuilt. Die logica van het 'hebben' wordt het kind geleidelijk aan bijgebracht. Zo begrijpt het uiteindelijk dat de oorsprong van 'hebben' altijd is te relateren aan een van de uitwerkingen van het recht van de sterkste. Dat recht van de sterkste of dit nu de fysiek sterkste, de slimste, de handigste, de machtigste, de knapste, de wreedste, de rijkste, de eerstgeborene of wat dan ook betreft, is door degene, die over de eigenschap beschikte, zodanig geëxploiteerd, dat hij daarmee bezit heeft weten te verwerven en dat 'hebben van bezit' wordt in de wereld der volwassenen als 'terecht' beschouwd. Kinderen worden geleerd die logica te onderschrijven en daarmee wordt de werking van 'hebben' van generatie op generatie doorgegeven.
Navrant is, dat een aantal volwassenen zich op latere leeftijd realiseert, dat 'hebben' ondanks zijn arbitraire basis betrekkelijk simpel is. Geheel anders is dat met het 'zijn', de natuurlijke staat die het kind langzaamaan wordt ontnomen, omdat 'hebben' zo'n indringende rol gaat spelen. 'Zijn' blijkt veel onbevattelijker dan zich ooit liet aanzien. Het laat zich noch beredeneren, noch omschrijven, maar kan slechts worden ervaren in het 'nu'. Het is daar echter overwoekerd door de naamgevingen van het "ik".

Terug daarom naar dat "ik". In essentie blijkt dat woord, als men het strikt ontleedt, op een bepaalde wijze niet meer dan een gemakkelijk werkbegrip. Een handzaam stuk gereedschap. De puur functionele samenvatting van een geweldige hoeveelheid aan

elkaar gekoppelde denkbeelden en eigenschappen. Het etiket waarmee de onbekende menselijke essentie, de 'oerkern/ziel/iets' zich bekleedt. Maar, en dat is het opvallende, du moment dat iemand er zich mee vereenzelvigt, beschouwt hij het niet meer als werkbegrip, doch ziet het als de enige zinvolle en directe representant van zichzelf. Om het anders te stellen: ***Een mens vindt vrijwel nooit dat hij beschikt over een "ik", dus een "ik" hééft, maar dat hij dat "ik" ís!***

De Zoeker herlas de laatste zin en de beklemtoonde woorden en knikte vervolgens.

Het gevolg van deze redenering is even voor de hand liggend als onthutsend: iedereen beziet zichzelf als een "ik", dat onwrikbaar verankerd is in het individuele bestaan. Mensen stellen zich geen vragen over dat "ik", omdat de vanzelfsprekende ervaring reëel en juist is. Sterker nog, een stabiel "ik" is hét baken van zekerheid in de permanente stroom veranderingen die hoort bij het leven. Veranderingen trekken continu langs en door de mens heen. De verschillende ervaringen werken in op het individu en daardoor ervaart de mens, dat er een verschil is tussen bijvoorbeeld het ervaren van de zon en een onweersbui. Elke ervaring is altijd een strikt individueel moment van bewustwording. Een mens kan nooit iets namens of voor een ander ervaren. De mens tracht datgene dat hem overkomt, zijn gewaarwording of ervaring, te verwoorden. Dat gebeurt in de genoemde voorbeelden met frases als: Ik zit midden in een onweersbui of ik loop in de zon en vind dat aangenaam. Het "ik" wordt daarmee een stabiel, centraal begrip in het denken, een basisbegrip. Het onmiddellijke gevolg is, dat het wordt gezien als instrument, waarmee de mens in staat is om de tijd te 'vangen'. Hier manifesteert zich een logische paradox, want als een mens zich voortdurend vereenzelvigt met de veranderingen die langs hem trekken, kan logisch redenerend zijn "ik" nooit dezelfde zijn. (Omdat datgene, waarmee die mens zich vereenzelvigt, altijd verandert!)

Deze waarneming staat haaks op het in de jaren gegroeide besef, dat het "ik" continu bestaat, dat het feitelijk de enige stabiele factor in de mens is. Het bedenken van de 'tijd' als veróórzaker van veranderingen wordt daarmee noodzakelijk. Het "ik" verkrijgt alleen met deze schijnbeweging –dus door het invoeren van de factor tijd- de status van autonoom handelende entiteit. Iets dat geacht wordt de mens te kunnen representeren. De vraag naar de aard van het "ik" krijgt daarmee een andere invalshoek. De essentie is verlegd.

Het onderscheid tussen het "ik" en de 'oerkern/ziel/iets' geeft conceptuele duidelijkheid, hoewel de aard van de menselijke essentie nog volkomen onbekend is. Het zou ook kunnen worden vergeleken met een toerist op een tentoonstelling. De afzonderlijke denkbeelden zijn dan in dit voorbeeld de vele kunststukken, waarvan de 'oerkern/ziel/iets' zich successievelijk gewaar wordt. Het denkproces zou in deze analogie kunnen worden vergeleken met een reusachtig museum met talloze gangen en zalen, ditmaal niet volgestouwd met kunstwerken, maar met denkbeelden. Een verzameling bij elkaar behorende stukken staat lichtelijk afgescheiden opgesteld in een aparte gang of zaal. In de analogie zijn dit de denkbeeldenreeksen. Zoals kunststukken vaak gegroepeerd staan rondom een kernthema, zo zijn de diverse denkbeelden gegroepeerd rondom het centrale gegeven.

Iedere keer als de toerist zich buigt naar een museumstuk (of in de analogie: als de aandacht van de 'oerkern/ziel/iets' zich in een denkbeeld verdiept) ontstaat daardoor, en daardoor alleen, de reactie: Ik zie/begrijp/voel/ervaar… Anders beschreven: Iedere keer als de aandacht van de 'oerkern/ziel/iets' zich in een denkbeeld bevindt, wordt de inhoud van dát denkbeeld synoniem met het 'ik-besef'.
Dit houdt in dat het "ik"-besef (dus het besef van het bestaan van een "ik") alleen kan bestaan als er specifieke denkbeelden zijn, waarmee het kan worden verwoord. Het besef van het individuele bestaan verkrijgt een naam.
In figuur 7 hieronder heb ik het beschreven proces schetsmatig weergegeven. De heldere kern middenin vertegenwoordigt het "ik".

fig.7: Het "ik" als centrum van het denken.

Deze enigszins abstracte beschrijving kan met behulp van de onderstaande concretisering worden verduidelijkt.

De mens staat gedurende zijn bestaan binnen de tijdruimtelijke dimensies continu bloot aan 'ervaringen'. Hij is zich er regelmatig van bewust, dát hij ervaringen doormaakt. Elke ervaring is beperkt en lijkt strikt gebonden aan het 'ervarende' individu. Daarom versterken ze een besèf van individualiteit, van afgescheidenheid. Centraal binnen de mens bestaat een onbenoembare essentie, te omschrijven als 'oerkern/iets'. De transformatie van gewaarwording in begrip vindt plaats door de werking van deze 'oerkern/ziel/iets'. De 'oerkern/ziel/iets' ***wil zich bewust zijn van/kiest er voor/verdiept zich in/heeft aandacht*** *voor de gewaarwording en geeft daarmee het denkproces een impuls. De gewaarwording verkrijgt door het denken een naam. Telkens als een individuele ervaring een naam heeft gekregen, wordt daarmee in het denken een stukje aan het "ik" toegevoegd.*

De Zoeker legde de papieren terzijde, terwijl hij nadacht over wat hij gelezen had. Het leek allemaal logisch en juist zoals het beschreven was, maar, zo realiseerde hij zich, een concreet antwoord op de vraag naar de werkelijke aard van zijn oerkern had hij nog steeds niet, verre van dat en hij las daarom uiteindelijk weer verder.
Het "ik" heeft zowel in het spreken als in het denken een dominante plaats weten te verwerven. Het is de verzamelnaam voor het conglomeraat van alle denkbeelden waarover een persoon beschikt. Het denkproces van de mens werkt zodanig, dat als het ervaringen benoemt er daardoor tegelijkertijd een "ik" ontstaat. De frase: 'Ik denk dus ik ben' is dus inhoudelijk juist. Met als onderliggende verklaring: Alléén omdát er denken is (omdat er gedacht wordt), ontstaat het "ik"! Het "ik" verwerft zo een spilfunctie in het denken. Alle denkbeelden worden er aan vastgekoppeld. Het wordt hiermede het centrale denkbeeld, dat het vaakst wordt geactiveerd of opgeroepen.
Een voorbeeld: Iemand vangt een zeer neutrale opmerking op in de trant van: ***'Die stoel is blauwzwart'.*** *Ogenschijnlijk staat die opmerking los van een "ik". Het is een constatering, zoals mensen die tientallen malen per dag maken. Toch is er een sturing van het "ik" geweest, die uiteindelijk tot die opmerking heeft geleid. Op de eerste plaats is er het voor de hand liggende gegeven, dat de opmerking gemaakt is! Er is dus een mens geweest, wiens "ik" tot dit gezegde gekomen is. Om deze feitelijke constatering, hoewel juist, gaat het niet! Deze mens heeft die opmerking alleen kunnen maken, omdat zich in hem een complex proces heeft afgespeeld, dat er in heeft geresulteerd, dat die mens besloten heeft om te komen tot de actie: Laat* ***ik*** *nú opmerken dat die stoel blauwzwart is! Nadat dat besluit is genomen, is de zin uitgesproken. Het uitspreken is daarmee het sluitstuk van een door het* ***"ik"*** *gestuurd proces.*
*Allereerst heeft de mens een voorwerp waargenomen. '****Ik*** *neem iets waar!' Als reactie daarop zijn als eerste stap verschillende denkbeelden opgediept uit het immens conglomeraat van denkbeelden, waarover de betrokken mens beschikt. Vervolgens is er gezocht naar het trefwoord, waarmee dat voorwerp kan worden gekarakteriseerd. '(Her)ken* ***ik*** *dat voorwerp? Heeft iemand er* ***mij*** *ooit iets over verteld? Wat heb* ***ik*** *er van onthouden? Welke naam mag* ***ik*** *er aan geven?' Als uiteindelijk het begrip 'stoel' als juist trefbegrip is geaccepteerd, stelt de mens vast, dat de stoel een opvallende kleur heeft. 'Wat hebben ze* ***mij*** *daar over verteld?* ***Ik*** *moet dit zwart noemen.' Blijkbaar is gewoon zwart niet voldoende. '****Ik*** *vind deze stoel zwarter dan zwart! Hoe zeg* ***ik*** *dat?*

*Wat voor combinaties van zwart ken **ik**? Welke kan **ik** maken? De mens concludeert uiteindelijk voor zichzelf dat blauwzwart de goede benaming is. '**Ik** noem het blauwzwart.' Nadat in het denken al deze schakels zijn gepasseerd, komt het taalkundige proces aan de orde. '**Ik** moet het zo zeggen, dat een ander het begrijpt. Wat hebben ze **mij** daar ook weer over gezegd? Hoe plaats **ik** het onderwerp ten opzichte van gezegde, etc.' Pas aan het eind van dit razendsnelle proces, kan de opmerking: 'Die stoel is blauwzwart' worden gemaakt.*
Dit gehele interne proces speelt zich onzichtbaar voor de buitenwacht af. Die buitenwacht is trouwens hierin niet geïnteresseerd. In de intermenselijke communicatie is min of meer overeenstemming over het gegeven, dat alle mogelijke tussenstapjes, die zich in het hoofd van sprekers afspelen, onvermeld kunnen blijven, omdat dergelijke stappen ieder bekend kunnen zijn of in ieder geval geen gewilde informatie toevoegen. ('Dat weten wij ook wel! Dat kennen we uiteraard! Wat dacht je, dat gebeurt ons ook permanent. Val ons daarmee niet lastig. Kom ter zake!') Iedereen is alleen geïnteresseerd in de einduitslag van de interne processen, omdat ieder er voetstoots vanuit gaat, dat de interne processen bij iedereen hetzelfde zijn. Het directe gevolg hiervan weer is, dat de relatie van het "ik" met dergelijke uitspraken dermate naar de achtergrond gedrukt is, dat hij ogenschijnlijk niet meer bestaat. Een eventuele 'objectieve' verwoording is losgekoppeld van een individuele beleving. Ik wil dat met wat voorbeelden illustreren.

De 'objectieve' schets	De individuele beleving
Dit is juist	Ik vind dat ook
Het geweld neemt toe	Komt het in mijn buurt
Dit is ingewikkeld	Ik vind het moeilijk
Het regent	Ik voel regendruppels
Dit is mooie muziek	Ik geniet er van
Hij luistert nooit	Hij negeert mij
Een sexy vrouw	Ze windt mij op
Het is niet gemakkelijk	Het kost mij veel inspanning
Een zorgelijke ontwikkeling	Het jaagt mij angst aan
Een vervelende man	Ik heb er last van
Een scherp mes	Ik moet voorzichtig zijn
Is het nog ver	Het begint me te vervelen
Wat een herrie hier	Ik kan me niet concentreren
De baas is onredelijk	Hij waardeert mij niet

fig. 8: Relatie tussen het "ik" en waarnemen.

Het "ik" heeft ogenschijnlijk geen enkele relatie meer met losse opmerkingen en feitelijke statements! In de bovenstaande lijst heb ik die gedachte met behulp van de

genoemde voorbeelden verder verduidelijkt. Het illustreert, hoe vrijwel alle ogenschijnlijk niet ter discussie staande meningen, losse opmerkingen, toevallige uitspraken, wetenschappelijke waarnemingen, feiten, beschreven situaties of oppervlakkige statements toch gerelateerd zijn aan het "ik"! Het zijn niet meer dan abstract beschreven ervaringen binnen de tijdruimtematerie dimensie, waarvan een lokaal punt (de mens) zich bewust is. Anders gesteld, ze zijn het gevolg van een 'individuele beleving of gewaarwording'. Het aantal voorbeelden in de lijst is natuurlijk uiterst beperkt. Het tracht enkel weer te geven, dat élke waarneming en élke gedachte in oorsprong altijd en direct terug te voeren is op het "ik" van het ervarende individu!

Ik maak nu even een zijsprong. De wetten van het evenwicht zijn eenvoudig. Er kan slechts een lokaal 'veel' ontstaan, als er ergens anders een 'weinig' bestaat. Toegepast op het denken betekent dit het volgende: Als er een denkbeeld ontstaat, waar de aandacht op grote schaal naar uit gaat, geschiedt dat, omdat die aandacht als het ware 'gezogen' wordt uit een periferie. Omdat er veel aandacht uitgaat naar het denkbeeld "ik", krijgen de overige denkbeelden minder aandacht! Een centrum dat 'gevoed' wordt door aandacht, groeit daardoor in macht en invloed en tracht vervolgens de macht te consolideren. Het centrum maakt de periferie ondergeschikt aan haar wilsuitingen.
Een analoog proces speelt zich af in het denken! De aan het "ik" gerelateerde denkbeelden worden ondergeschikt gemaakt aan dat "ik". Dit proces, dat via opvoeding en conditionering extra wordt gestimuleerd, veroorzaakt uiteindelijk een omgekeerde beweging in het denken. Niet meer de ervaring, de waarneming, de gewaarwording staat centraal, maar de relatie die het "ik" er mee wenst! De beweging van buiten naar binnen wordt zo omgezet in een beweging van binnen naar buiten! De werkelijkheid wordt ondergeschikt gemaakt aan 'het denken er over'. Het houdt ook in, dat als het "ik" geen relatie met een ervaring wenst te leggen het die ervaring negeert of vervormt tot iets dat het wèl wenselijk acht. Voor iedereen is het "ik" hèt referentiepunt geworden, waaraan elke gewaarwording wordt getoetst en het vormt de basis van waaruit wordt gedacht en het leven wordt beleefd!
Hoewel het "ik" een centrale plek in het denken heeft weten te verwerven, is het niet iets concreets, iets vasts. Het wijzigt permanent, omdat het enkel en alleen wordt geactualiseerd als er een gewaarwording is. Maar, omdat het zich als centraal punt manifesteert, verwerft het macht en schept het de illusie van onverstoorbare stabiliteit.
In sprookjes wordt soms verhaald hoe een zwerver uiteindelijk een prins blijkt te zijn. Meestal kan een dergelijk man, eenmaal koning, zijn verworven positie niet aan. Hij heeft niet geleerd met macht om te gaan en overziet de effecten niet, die machtsuitoefening heeft. Zo is het ook met het "ik". Het verwordt tot een zelfstandig werkende entiteit! Het meet zich die rol met graagte aan. Alle aandacht (macht) die er bestaat binnen een individu wordt naar dat "ik" toegeschoven. Het "ik" ziet zichzelf als koning en geniet van de status. Het heeft geen behoefte aan relativering. Vervolgens vergeet het zijn 'oerkern/ziel/iets' volkomen.

*De mysterieuze 'oerkern/ziel/iets' van de mens is de veroorzaker van het "ik". **Het***

initieert het "ik" door zich gewaar te zijn van de inhoud van het denkproces. *Het "ik" is dus niet dezelfde als de ziel/oerkern/iets. Maar dit verschil verdwijnt op hetzelfde moment, dat de 'oerkern/ziel/iets' zich verdiept in de inhoud van het denkbeeld, waarvan het zich gewaar is. Dan bestaat er namelijk geen afstand meer tussen het "ik", het denkbeeld en de 'oerkern/ziel/iets'. Het niveau waarop de vereenzelviging zich afspeelt onttrekt zich vrijwel altijd aan de waarneming van de mens. Het is schier onmerkbaar. Het 'gewaarzijn' van de 'oerkern/ziel/iets' tussen de denkbeelden is voor het denken zelf niet te bevatten. Dit is namelijk 'kleiner' dan de denkbeelden zelf. Als gevolg daarvan kan het 'gewaarzijn' niet met behulp van denkbeelden worden verwoord! Het is voor het metaniveau -het niveau dat het "ik" vertegenwoordigt- niet waarneembaar. Dat is ontmoedigend, want een zoektocht naar het "ik" eindigt daarom op het moment, dat de grenzen van het 'toetsbare' denken worden overschreden. Dat 'toetsbare' denken is de wijze van denken, die via begrippen bevat kan worden. Het is het denken dat nog kan worden getoetst, omdat er inhoudsvol geachte denkbeelden bestaan.*

Elk moment, dat er sprake is van vereenzelviging, bestaat het "ik". Het functioneert als verzelfstandigde entiteit, maar is toch nooit meer dan een etiket. Het is de 'oerkern/ziel/iets' die zich de essentie heeft aangemeten van hetgeen het etiket beschrijft. Het is datgene gewórden, waarmee het zich vereenzelvigt ***en roept al doende het "ik" in leven.*** *Vereenzelviging heft het fundamentele onderscheid tussen het "ik" en de oerkern/ziel/iets natuurlijk nooit op. Er lijkt even geen verschil tussen de 'oerkern/ziel/iets' en het "ik", omdat de 'oerkern/ziel/iets' het "ik" wordt. Het omgekeerde, dat het "ik" de oerkern/ziel/iets wordt is echter volkomen onmogelijk!*

Alleen als het "ik" er is, bestaat er binnen het denken zekerheid. Dan zijn de gewaarwordingen in het leven vertaald en via het denkproces is het bestaan van de mens in de tijdruimtematerie dimensies begrepen. Via het "ik" lijkt beheersing mogelijk. De manier, waarop die mens het volgende moment 'nu' moet bereiken, kan worden bedacht.

Omdat er voortdurend impulsen inwerken op het denkproces, blijft het individu denken en doorleeft het continu ervaringen en indrukken, die in het denkproces worden vertaald en iedere keer weer getrouw worden gekoppeld aan het centrale denkbeeld "ik". Daardoor ontstaat de illusie van een permanent "ik". ***Iedere keer als de mens denkt, wordt die ervaring met behulp van de verwoording "ik" omgezet in begrip.***

Zolang de mens leeft en 'bij kennis' is, bemerkt hij gevoelens en ervaringen en telkens als die worden 'begrepen' bestaat zijn "ik". Hoe meer woorden dat "ik" tot zijn beschikking heeft, hoe meer 'begrip' er is, des te meer ontwikkeld beschouwt het individu (en de maatschappij waarin het leeft) zichzelf. Des te beter lijkt het leven te kunnen worden beheerst en zo stijgt de individuele zekerheid. Het ontwikkelen van het vermogen om de zekerheid te laten toenemen wordt tot het allesoverheersende doel verheven en daarmee de kracht om het bestaan van het "ik" te continueren.

De Zoeker overdacht deze redeneringen, waarvan de verwoording nieuw voor hem was. Dan knikte hij langzaam in zichzelf en las verder.

Woorden vertegenwóórdigen slechts. Het zijn niet anders dan gestandaardiseerde

klanksymbolen. Via een vergeten proces zijn aan die standaardklanken geaccepteerde denkbeelden gekoppeld. Een woord op zich is zinloos, het is een geuite klank en zonder betekenis. Binnen afgebakende taalgebieden zijn er afspraken gegroeid over de denkbeelden, die aan de klankreeksen gekoppeld mogen worden. De essentie van woorden, het gegeven dat het klanksymbolen zijn, is in de hedendaagse samenlevingen geheel naar de achtergrond gedrukt en wordt vergeten. Alle woorden zijn in het ontwikkelingsproces der mensheid verzelfstandigd en worden als zodanig gebruikt. Het indrukwekkende gegeven dat ze de laatste duizenden jaren zelfs visueel kunnen worden weergegeven (schrijftaal) voegt aan deze vertegenwoordigende rol niets toe. Aaneengeklonken letters zijn de symbolen voor het oog, zoals de aaneengesmede klanken de symbolen zijn voor het oor. Door het gebruiksgemak van woorden en het daaropvolgende verzelfstandigingsproces worden de symbolen overal beschouwd als dé absolute representanten van de materiële en immateriële entiteiten, wier naam ze hebben gekregen. Woorden zijn in het denken datgene 'geworden' wat ze geacht worden te vertegenwoordigen. Ze hebben daarmee een fabelachtig hypnotiserend effect op het denken gekregen. Het zijn de richtingbepalende wegwijzers, die de aandacht sturen. In het denken ontstaat via woorden een bedachte wereld, waarvan het individu bijna onvoorwaardelijk gelooft, dat die identiek is met de werkelijke tijdruimtematerie wereld. De inhoud van woorden stuurt het denkproces. In dat proces is nauwelijks plaats voor een andere inhoud dan datgene, wat het woord geacht wordt te representeren!
Dit illusoire proces, het merkwaardige gebeuren, dat woorden in het denken hun hypnotiserende schermen optrekken, ontgaat het "ik" volkomen. Mocht een "ik" zich er ooit onverhoeds van gewaar worden, dan wordt dat gewaarzijn zelf direct weer getransformeerd in woorden. Dat is de essentiële functie van het denkproces, namelijk ervaringen en gewaarwordingen transformeren tot begrip! En zo zit het individuele denken dus gevangen in een vicieuze cirkel, waar het niet uit kan breken. Omdat mensen slechts in woorden en begrippen kunnen denken is hun denkproces volkomen vereenzelvigd met de inhoud van woorden. Een afstandelijke beschouwing over het gebruik van woorden is daarmee identiek aan en net zo complex als de analyses van het "ik".

Het verschil tussen de naam en de naamgegeven entiteit lijkt subtiel, maar is uiterst essentieel. Het is de basis voor het verschil tussen een mentale, bedachte wereld en de tijdruimtelijke materiële wereld, de realiteit waarbinnen de mens zijn leven leidt.
Als iemand een boom ziet, springt onmiddellijk het woord 'boom' op in zijn gedachten. Dit lijkt terecht, maar zijn herkenning van wat hij waarneemt wordt vanaf dat moment veel meer gedomineerd door het denken dan door de uiterlijke realiteit. Zijn bestaan wordt gestuurd door de woorden, die opspringen in zijn denken, veel meer dan door de aard en de essentie van datgene, wat wordt waargenomen. Het gemak waarmee vervolgens wordt gesteld, dat een bos bestaat uit bijvoorbeeld 380.000 bomen, betekent dat het begrip 'boom' is losgelaten. Er is een verdere gedachtestap gemaakt. Een rekeneenheid, een getal heeft de plaats ingenomen van een reusachtige materiële entiteit.
'Mens' is veel onbevattelijker dan 'boom'. Dit, omdat de manifestatiemogelijkheden

van een mens in de tijdruimte dimensies ontelbare malen groter zijn dan die van een boom. (Een boomn 'staat' slechts en kan alleen 'groeien'.) Het denken meent toch met enkele zinnen het gedrag van 'een miljoen mensen' te kunnen beschrijven. Of in het verlengde daarvan wordt het 'gedrag' van een natie in persoonlijkheidstermen beschreven. Waarna er vervolgens over die persoonlijkheidstermen wordt gediscussieerd. De hypnotiserende inwerking van woorden op het denken demonstreert zich hier permanent. Voortdurend verkeert ieder daarbij in de veronderstelling, dat waar hij over spreekt zinvol is, en dat hij volstrekt weet waar hij het over heeft!
Dit is zo onmogelijk, dat het er aan gekoppeld gedrag feitelijk absurd is. Toch is het het normale standaardgedrag! De immense dominantie van vertegenwoordigende symbolen op het denken wordt als normaal beschouwd. Het verschil tussen de naam en datgene, wat een naam gekregen heeft, vormt wellicht de basis voor de vraag, die ooit kernachtig is verwoord door de schrijver Shakespeare: 'What's in a name?' Degene die daarop reflecteert ervaart, dat deze vraag de directe buurman is van de vraag: Wie ben ik?
Het veelvuldig genegeerde verschil, dat uit het proces van naamgeving voortvloeit, heeft een desastreus effect op het "ik". Dat beschouwt zich namelijk niet alleen meer als de centrale spil van alle opgeslagen namen en begrippen. Het gaat er klakkeloos van uit, dat elk aanwezig denkbeeld inhoudelijk iets zinvols vertegenwoordigt. En dat het "ik" dat volkomen begrijpt. De essentie van de werking van het "ik" in het denkproces is daarom simpel te omschrijven.

> *Zodra een individu in zijn denkproces een begrip, een woord, een term heeft weten vast te knopen aan andere reeds aanwezige termen en begrippen, gaat hij er van uit dat de inhoud van dat woord hem dús duidelijk is! Dat hij, met andere woorden, 'weet' waar dat nieuwe woord voor staat. Dat hij 'begrijpt', wat het woord geacht wordt te vertegenwoordigen.*
> *In het verlengde hiervan ontstaat vervolgens de illusie, dat de mens door dat vermeende 'weten' datgene, dat het begrip geacht wordt te vertegenwoordigen, hetzij individueel dan wel collectief kán beïnvloeden en in het verlengde daarvan weet te beheersen!*

'Is dat zo,' vroeg de Zoeker zich hardop af. Hij dacht er geruime tijd over na. Dan besloot hij aarzelend Meester Negen het voordeel van de twijfel te geven.
Het "ik", las hij vervolgens verder, is daarmee verworden van een in oorsprong gigantisch ***passief*** *netwerk van denkbeelden tot een overheersende* ***actief opererende entiteit*** *in het denken. Het heeft zich aangeleerd om op een verbazend handige wijze met concepten en denkbeelden te jongleren, ze naast elkaar te zetten, de tegenstellingen te ontdekken, het vreemde ervan te analyseren, ze onderling te vergelijken en wat al dies meer zij. Elke beweging van het denken creëert een "ik". En het "ik" creëert voor zichzelf de alles omvattende illusie van begrijpen en bevatten! Het ziet zich als de bestuurder van de totale entiteit mens. Dat besturen gaat het –in de eigen optiek- altijd goed af! Want mocht het mis gaan, dan vindt het daarvoor 'oorzaken' en die liggen vrijwel altijd extern. Door deze handelwijze verwerft het individu vertrouwen in zijn*

eigen "ik".
Vervolgens treedt een psychologisch proces in werking. Datgene, waarin men vertrouwen heeft, krijgt minder aandacht. Immers, er wordt gehandeld op een wijze, die meestal goed uitpakt. Zo ook met het "ik". Het vertrouwen daarin groeit en naarmate het vertrouwen stijgt, verwerft het meer zelfstandigheid. Dit, gevoegd bij het gegeven, dat steeds meer 'succesvolle' situaties kunnen worden opgeslagen in het denken, betekent dat de autonomie van het "ik" tot onbetwistbare hoogten stijgt. De 'oerkern/ziel/iets', van oorsprong de initiator van het "ik", wordt geleidelijk aan volledig overschaduwd door deze handelswijze van het "ik". Het wordt letterlijk ingewikkeld in steeds grotere hoeveelheden denkbeelden. De ironie die hieruit voortvloeit is onvoorstelbaar. Naarmate de 'oerkern/ziel/iets' namelijk meer ingewikkeld wordt, beschouwd het "ik" zich als steeds meer ontwikkeld. De ontplooiing van het "ik" gaat vrijwel altijd volledig ten koste van het realiseren van de 'oerkern/ziel/iets'!
De essentie van de onbenoembare 'oerkern/ziel/iets' in de mens is er op gericht om te 'ervaren'. Dat ervaren heeft geen nadrukkelijke voorkeursrichting. Het is arbitrair en ongericht. Een mens kan echter alleen komen tot 'ervaren' als het fysiek overleven van het lichaam gegarandeerd is. Met andere woorden als er een entiteit is, die een stevige basis legt voor het voortbestaan van het lichaam. Deze entiteit is het "ik" geworden. Alleen met behulp van zijn denkproces is de menselijke entiteit in staat zijn fysieke voortbestaan binnen de tijdruimtematerie dimensies te continueren. Eenmaal veilig gesteld is de richting van de 'oerkern/ziel/iets' vrij en ongebonden. Het heeft de mogelijkheid om zich via de denkbeelden in een sterk fascinerende wereld te begeven. Het ervaart alle facetten van de tijdruimtematerie dimensies van het lichaam. De 'oerkern/ziel/iets' gaat inderdaad lijken op de eerder genoemde museumbezoeker. Gefascineerd wordt het zich bewust van de tentoongestelde stukken en gaat daar zó in op dat de tijd en de omgeving vergeten worden.
Soms is de menselijke essentie niet gericht op de wonderlijke wereld van de denkbeelden. De mens leeft dan fysiek gewoon verder, maar even zonder zijn "ik". Terugredenerend blijken dat de momenten, die het individu zijn ontglipt, waarbij de tijd voorbij is gevlogen, waarin hij als het ware even niet heeft bestaan. Het lichaam blijft echter bestaan in de tijdruimtematerie en ondergaat gewaarwordingen. Uiteindelijk worden deze zo sterk, dat het denkproces er niet aan ontkomt om ze te benoemen. Er wordt als het ware vanuit het denken om besturing geroepen. Er ontstaat zo vanuit het fysieke lichaam een roep om het "ik".
De ervaring "ik" wordt dus voortdurend bestendigd. Die bestendiging is er zo lang de 'oerkern/ziel/iets' zich bewust is van het denken. Teneinde zijn eigen existentie te verlengen, tracht het "ik" zijn essentie te boeien met oneindige variaties van denkbeelden en zoekt daarom voortdurend naar nieuwe ervaringen en prikkels. Dit is zijn permanente overlevingsdans. Het werkt daarbij niet alleen. Het heeft zich bij zijn tochten door de menselijke entiteit meester weten te maken van een simpele, maar oersterke 'knecht', de onzekerheid! Deze eenvoudig te manipuleren emotie kan het naar eigen willekeur inzetten. Elke tegenstelling tussen twee denkbeelden bijvoorbeeld zet deze knecht al in werking. De onzekerheid is de trouwste wachter van het "ik". Telkens

als het "ik" dreigt weg te vallen, roert zich de onzekerheid, die een bedreigd facet van het overleven accentueert en daarmee aandacht vraagt. Daarmee ontstaat snel de identificatie, die het "ik" weer tot leven wekt.
De Zoeker fronste de wenkbrauwen. Het gehanteerde model leek te simpel, maar tot zijn ongenoegen kon hij het niet afwijzen en daarom ging hij door met de tekst.
Naast deze subtiele en onmeetbare processen, die zich binnen het individu afspelen, zijn er de grovere krachten, die van buitenaf op hem inwerken. In de communicatie tussen mensen is het woord "ik" een sleutelbegrip. Het wordt door iedereen gebruikt en met behulp van het "ik" verkrijgt een ander "ik" een tijdruimtematerie beschrijving, die relevant kan zijn voor de eigen overleving. Die kan ook worden gebruikt om eigen ervaringen mee te leren omschrijven en te begrijpen of om samenwerking te realiseren. Ook zo krijgt het individu een geweldige stimulans om zijn "ik" in de tijd te laten bestaan. De mens wordt geacht te allen tijde aanspreekbaar te zijn. En niet alleen dat. Datgene, waarop men aangesproken wordt, het "ik" wordt geacht in de tijd gezien stabiel te zijn. Het "ik" is het enige dat in staat is om verbindingen te maken met andere "ikken". De grote verschillen tussen individuen kunnen slechts worden overbrugd via hun 'ikken'. Het intermenselijke verkeer legt daarmee een zware druk op het individu om zijn "ik" in stand te houden. En verhindert bovendien een scheiding tussen het "ik" en de 'oerkern/ziel/iets'.

De vraag: Wie ben ik? leidt altijd tot antwoorden, maar het beeld is verre van compleet. Er blijven de andere momenten. Die, waarop de mens zich realiseert, dat ondanks de geweldige hoeveelheid kennis, die hij over zichzelf heeft weten te vergaren, die kennis toch geen waarachtig substituut vormt voor datgene, dat ongrijpbaar diep in zijn binnenste ervaren kan worden. Zonder een verdieping in deze 'oerkern/ziel/iets' komt de mens er niet uit. Dit verschijnsel is niet nieuw. Driftig is gedurende talloze eeuwen gezocht naar een bevredigende oplossing. In al die eeuwen was de meest voor de hand liggende en meest genomen stap, dat mensen met dit levensprobleem te rade gingen bij anderen. In essentie is dit absurd! Teneinde de vraag: Wie ben ík? te kunnen beantwoorden wordt een antwoord aan ánderen gevraagd! Dergelijke 'anderen' worden gezien als de autoriteiten. Hen wordt om een of andere reden de wijsheid en het inzicht toegedicht, dat zij inderdaad in staat zijn om het antwoord te kunnen geven. Vaak is dat, omdat ze over een grote kwantiteit of specifieke kwaliteit van denkbeelden beschikken. Hoewel niet iedereen van nature een zendeling of missionaris is, verstrekken ze vaak met veel genoegen en gretig hun denkbeelden.
Er komen van deze opgeleide mensen dus antwoorden! Dat is aantrekkelijk voor wie er zelf niet uit komt. Toch is het niet van gevaar ontbloot, zoals de praktijk van alle dag laat zien. Soms werken zij, die zich met fundamentele levensproblematiek bezighouden met een beperkt assortiment denkbeelden, waarmee ze zich hebben geïdentificeerd, vereenzelvigd, met alle gevolgen van dien. Door die vereenzelviging menen ze over de waarheid te beschikken! Hén zijn de ogen geopend! Daaraan ontlenen ze hun gezag bij het geven van antwoorden. De beperking van hun concepten leidt tot vervormingen. Het veroorzaakt verwarring. Immers, hoe kan de zoekende mens volstrekt tegenstrijdige

zinsneden als: Ik ben een atheïst, volgt mij en je wordt gelukkig, op een logische manier koppelen aan de tegenovergestelde zinsnede die stelt: Ik ben een theïst, volg mij en wordt gelukkig. Of, op een ander terrein: Ik ben politiek links, volg mij en het gaat beter, met de tegenhanger die stelt: Ik ben rechts enzovoorts.
De tendens is duidelijk! Elke zichzelf respecterende autoriteit roept zijn eigen tegenvoeter op. Overeenkomsten zijn in deze schaars. Uiteindelijk komt de hedendaagse mens in een situatie, waarin het voor zijn gemoedsrust verstandig zou zijn, als hij overging op 'geloven'. Zelfs al meent hij het juk van het 'geloven' van zich te hebben afgeschud.

Er zijn verdere complicaties. Vanaf de vroege jeugd wordt het individu geconditioneerd om denkbeelden, die hij tegenkomt of opgedrongen krijgt, te beoordelen. Op het moment, dat hij in aanraking komt met een denkbeeld, velt hij er dus onmiddellijk een positief of negatief oordeel over. Het geven van waardeoordelen aan denkbeelden beperkt zich niet tot het individu zelf. Binnen elke samenleving -het collectief van individuen- is die tendens aanwezig. Vaak worden er vaste patronen voor gebruikt. De patronen worden sympathiek omschreven met frasen als: 'het gezonde verstand gebruiken' of 'leven volgens onze normen en waarden'. Het zijn ook hier weer de Erkende Autoriteiten, (leraren, geestelijkheid, hulpverleners, politieke leiders, voorzitters van raden van bestuur, organisaties of stichtingen) die sturende uitspraken doen over wat 'goed' of 'slecht' is. Het enige wat die woorden aangeven is, dat er een soort collectieve afwijzing of acceptatie van specifieke denkbeelden bestaat. De gevolgen hiervan zijn ingrijpend. Het "ik" zuigt uit zijn omgeving allerlei 'goede' en 'slechte' denkbeelden op. Het gaat daarmee door tot het voor zichzelf de illusie heeft verworven, dat het beschikt over een 'werkbaar en redelijk compleet richtinggevend wereldbeeld.'
De mens wordt door zijn opvoeders ook gedwongen om 'logisch' te denken. Het gevolg daarvan is, dat hij niet alleen in de wereld rondom hem het 'goede' van het 'slechte' weet te onderscheiden, hij ziet dat ook bij zichzelf! Hij herkent in zichzelf een deel, dat als 'goed' kan worden gekwalificeerd, omdat het voldoet aan een aantal criteria, maar er bestaat ook een duistere zijde, die als 'slecht' moet worden gekwalificeerd! Zo ontstaat tweespalt in zijn denken. Hij heeft zijn goede kanten, waarop hij zich van de Erkende Autoriteiten moet richten en die hij moet ontwikkelen. En hij heeft zijn slechte kanten, waar hij vanaf moet zien te komen. Deze analyse impliceert, dat een mens gestimuleerd door zijn omgeving een deel van zichzelf af moet wijzen!
*De basis voor een niet erkende, permanente schizofrene situatie is hiermee gelegd. Omdat zijn omgeving hem heeft weten te overtuigen, dat 'goed' en 'slecht' absolute begrippen zijn, staat het individu afwijzend ten opzicht van delen van zichzelf. Hoe ogenschijnlijk triest deze situatie ook is, zo wordt zij niet beschreven en ervaren. Het wordt beschouwd als 'de gewone situatie' van de mens. Deze dualiteit is een enorme aanjager van het "ik". **Want het drukt de mens in zijn denken**. Dáár immers vinden de overwegingen en de afwegingen over wat 'juist' of 'verkeerd' is plaats.*
Talloze individuele getuigenissen uit de historie leren hoe mensen in deze dualiteit gevangen zijn geraakt en hoe het ontelbaar velen verscheurd en ontredderd heeft. De

historie demonstreert verder hoe veel religieus getinte filosofieën hebben geholpen bij deze interne ontreddering van de mens door het begrip 'zonde' te introduceren. De dualiteit 'goed' en 'kwaad' –in het bijzonder de vele arbitraire en ongenuanceerde benaderingen ervan- sleurt het individu uit het 'zijn'. Het forceert hem tot denken en activeert daarmee voortdurend zijn "ik". Omdat hij denkt, raakt de mens verstrikt in de wereld der dualiteiten. De belangrijkste heeft betrekking op de polariteit 'goed' en 'slecht'. In de onderstaande figuur heb ik dit schetsmatig weergegeven.

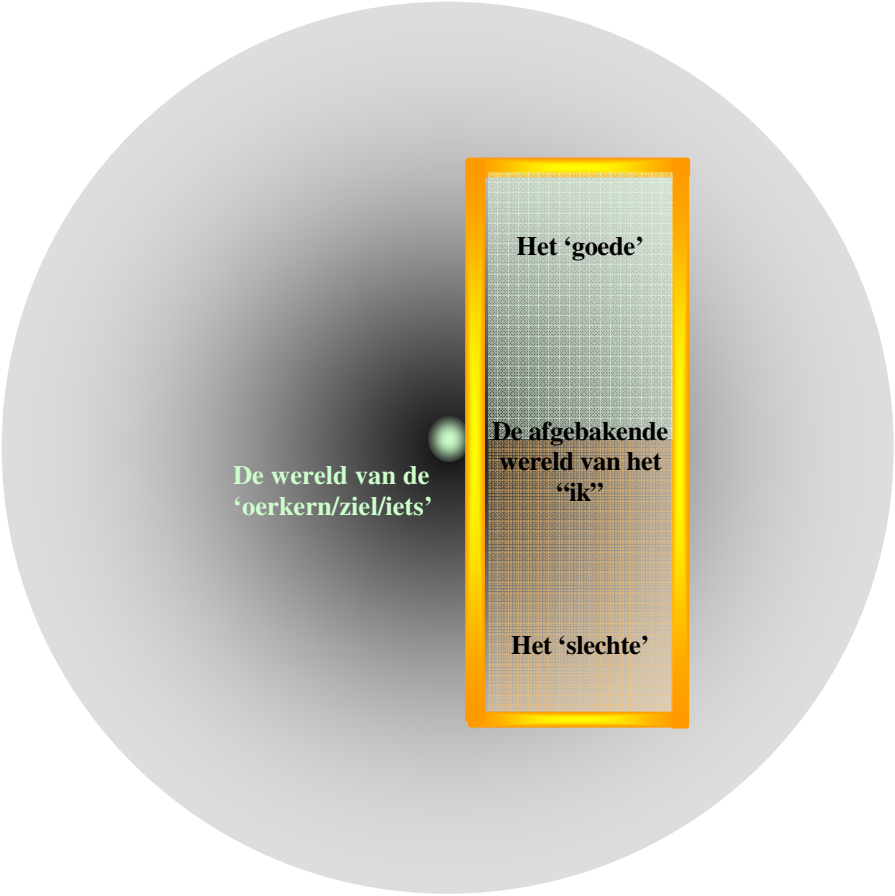

fig. 9: De dualiteiten die ontstaan door denken.

Deze dualiteit is onmiskenbaar dominant, maar zij is herkenbaar! En daarom te beïnvloeden. Elk moment, dat er een "ik" ontstaat, ontstaat tegelijkertijd en volstrekt onbedoeld een uiterst subtiele en nooit zichtbare dualiteit. Er is in het moment 'nu' slechts plaats voor één gedachte. Ieder "ik" –iedere gedachte- vult onmiddellijk álle beschikbare ruimte. Het denken op zich creëert daardoor altijd een noodzakelijke en procesmatige dualiteit. Er is in het moment 'nu' namelijk het "ik", datgene waaraan gedacht wordt, naast 'alles waaraan níet gedacht wordt'. Deze permanente dualiteit blijkt goeddeels onopgemerkt. Het kennisnemen ervan draagt nergens toe bij en is

derhalve voor het "ik" niet interessant. Vanuit de 'oerkern/ziel/iets' ontstaat door begrenzing en afbakening van tijdruimtematerie componenten begrip. Daarmee is het "ik" de basis van de eerste, onbewuste dualiteit. Vervolgens ontstaat de tweede dualiteit, doordat dat "ik" zijn denkbeelden categoriseert en verdeelt in goed en slecht. Alleen door het kennen van een antwoord op de vraag: Wie ben ik? heeft de mens een mogelijkheid om zich te bevrijden van het effect van deze dualiteiten.

De uit deze dualiteiten voortvloeiende, onderling vaak zeer tegenstrijdige gedachten verhinderen binnen het menselijke bestaan elke vorm van harmonie. De mens wordt niet nadrukkelijk geleerd om stil te staan bij hoé hij denkt. Hij verdiept zich ook niet in het gegeven dát hij denkt of wat het effect op hem is van denken. Of waarom er überhaupt gedachten zijn. Dát hij denkt wordt beschouwd als een gegeven. Een groot gegeven. Want daarmee, zo wordt gesteld, is de mens verheven boven de dieren, maar dit gegeven is zelden onderwerp van diepgaande studie. Zonder verdieping in het denken is de verdieping in de vraag: Wie ben ik? zinloos en niets meer dan een intellectueel spelletje. Het is dát spelletje waar de Grote Leraren hun leerlingen altijd voor hebben willen behoeden. Vòòr de vraag naar de essentie van het "ik" ligt de ontstaansgeschiedenis van dat "ik"! Wie aan die geschiedenis voorbij gaat, zal de essentie van het "ik" nooit leren kennen!

De Zoeker herlas de laatste zinnen nogmaals. De hele tekst was een merkwaardig betoog, waarin veel elementen stonden, die hij elders eerder was tegengekomen, maar nog niet eerder had hij ze op deze manier aan elkaar gekoppeld gezien. Het schetste hem een beeld van de wereld rondom, dat bevattelijk leek. Tegelijkertijd besefte hij, dat het slechts een fragment was en hij ervoer, dat hij benieuwd was naar een eventueel méér! Hij besloot contact te zoeken met die Meester Negen.

Bewustzijn.

Wat is bewustzijn? Van wie is het?
Of:
'Bestaat het "ik" omdat er bewustzijn is,
of bestaat er bewustzijn omdat het "ik" er is?'

De Zoeker kwam laat binnen in een zaaltje, waarin een stuk of tien aanwezigen luisterden naar een spreker die met rustige stem iets uitlegde. Dit was dus de man die Meester Negen werd genoemd. Het bleek iemand uit het spirituele circuit, die zich niet naar de voorgrond drong en daarom minder bekend was. Hij herinnerde zich de grote lijn van het artikel, dat hij onlangs had gelezen, maar kon de essentie ervan niet terug halen. Maar het had hem aangesproken en daarom was hij uiteindelijk hier beland. Hij keek enige tijd rond, maar werd weldra geboeid door wat er gezegd werd. Het ging over bewustzijn en de Zoeker spitste zijn oren. Helaas, blijkbaar was de spreker aan het eind van zijn lezing, want na een minuut of tien zweeg hij en vervolgens stapten de aanwezigen een voor een op. Onverwacht was hij de enige achterblijver en even wist hij niet wat te doen. Hij kende het protocol niet. Net toen hij teleurgesteld besloot om ook te verterekken stapte Meester Negen op hem af en heette hem met een vriendelijke stem welkom.
'Het spijt me dat ik zo laat binnenkwam,' mompelde de Zoeker. 'Als ik had geweten dat u over bewustzijn zou spreken, dan had ik me gehaast om op tijd te komen.'
'Wie zich haast verliest vaak het contact met zijn bewustzijn,' sprak Meester Negen cryptisch. 'Dat kan nooit je intentie geweest zijn, nietwaar.'
De Zoeker grijnsde. Dat de ander hem tutoyeerde ontging hem.
'Hoewel…,' vervolgde Meester Negen nadenkend, 'het begrip 'bewustzijn' kent in het menselijke denken natuurlijk zeer veel benaderingen. Dus zouden we eerst moeten vaststellen over welk bewustzijn we het überhaupt hebben, nietwaar?'
De Zoeker knikte, verbouwereerd door de onverwachte wending die het gesprek nu weer kreeg.
'Misschien is het nuttig om te beginnen met een vaststelling, waarvan ik denk dat jij die onderschrijft. Elk mens kent bij zichzelf verschillende staten van bewustzijn. Slapen, wakker zijn, dagdromen en zo verder, nietwaar?'
De Zoeker knikte.
'Vervolgens ervaart elk mens bij zichzelf en bij anderen fluctuaties in de intensiteit ervan. Daar komt nog bij dat het begrip, anders dan bijvoorbeeld termen uit de wiskunde, geen echte eigenaar heeft. Het is van vrij recente datum en door het veelvuldige gebruik multi-interpretabel geworden. In veel vakgebieden wordt het

inmiddels gebruikt, doorgaans vanuit een iets verschillend referentiekader. Het ene richt zich op de fluctuaties in de intensiteit. Anderen focussen op de verschillende 'staten' van bewustzijn. Psychologische, medische, juridische, religieuze, esoterische of mystieke vakgebieden hanteren elk hun eigen benaderingen. Sommigen zijn beperkt, anderen heel uitgebreid.'
'Dat maakt een gesprek hierover ingewikkeld,' sprak de Zoeker. Hij begon langzaam de intentie achter de eerdere opmerkingen van Meester Negen te bevroeden.
'Zeker,' hervatte die, 'temeer nog omdat die verschillen vaak niet worden gezien. In gesprekken wordt eenzelfde begrip gebruikt om verschillende situaties te duiden, waarmee de basis voor een Babylonische spraakverwarring is gelegd. Daarnaast bestaan er met betrekking tot de aard van het bewustzijn verschillende, meestal sterk abstracte benaderingen.'
Meester Negen keek de Zoeker even aan, maar die reageerde niet.
*'Soms wordt het beschreven als **een functie,'** hij beklemtoonde het woord, 'van het 'zijn'. Waarbij het dat 'zijn' is, dat **gebruikt maakt** van bewustzijn om redenen die ….. Soms wordt het beschouwd als een **universele eigenschap** van het 'zijn', waarmee dat 'zijn' zich dus altijd in de actieve staat 'bewust' bevindt. In een beperkt aantal beschrijvingen **wordt het synoniem gesteld** met 'zijn' zelf en ook wordt het wel gekwalificeerd als **oorzaak** van het 'zijn'. Elke van deze benaderingen bevat plausibele elementen en wellicht beogen ze hetzelfde. De verschillen worden veroorzaakt door zowel het volkomen ongrijpbare van het 'zijn', als door de immens complexe wijze van beschrijven van de aard van het bewustzijn zelf.'*
'U noemt in een paar zinnen al vier verschillende invalshoeken, die elk op zich tot uitgebreide filosofische betogen hebben geleid,' mompelde de Zoeker.
''Laten wij het daarom trachten eenvoudig te houden. Het woord zelf bevat of zo je wilt verwijst naar de twee meest substantiële componenten van ons bestaan: de begrippen 'bewust' en 'zijn'. Beiden, gecombineerd zowel als afzonderlijk, raken aan de diepste essentie van wat een mens is of kan zijn.
*Als het woord wordt gebruikt om de innerlijke staat van een mens te beschrijven, stelt het feitelijk, dat degene die deze kwalificatie wordt toegedicht in een bepaalde mate 'bewust' **'is'**. Let wel, dat is een interessante benadering, want daarmee wordt impliciet gesteld, dat iemand ook kan 'zijn', terwijl hij 'niet bewust' is. In ons mensen voegt 'bewustzijn' blijkbaar een kwalificatie toe aan de staat van 'zijn'. Het is namelijk zo, dat degene die 'bewust is' in de meest ruime zin van het woord 'gewaar is'.'*
'Dat lijkt me een synoniem,' mompelde de Zoeker.
'Je hebt gelijk. Omdat deze omschrijvingen als elkaars synoniem kunnen worden gebruikt verduidelijken ze niet veel. Wie 'bewust is', wordt daarom gesteld, heeft weet van, heeft kennis van, heeft inzicht in, overzicht over, besef van,…… ! Waarna er een toevoeging komt die betrekking heeft op (een deel van) de staat van zijn 'zijn'.
Er bestaat in de mens een complexe relatie tussen zijn denken en het bewustzijn. Veel mensen hebben het er hier met mij over gehad. Voor sommigen helpt het, als ze een figuur zien, waarmee zaken op een andere wijze worden gepresenteerd. Ik heb in de loop der jaren daarom nogal wat tekeningen, schetsen en figuren gemaakt en soms,

als het in het gesprek nuttig lijkt, gebruik ik er een om mijn woorden verder te verduidelijken. Ben jij zelf in deze visueel ingesteld?'
De Zoeker knikte.
'Prima. Ik heb ooit een schets gemaakt, waarmee ik een aantal relevante aspecten van de menselijke situatie in één tekening heb ondergebracht.'
Hij pakte een map en sloeg die tamelijk vooraan open.

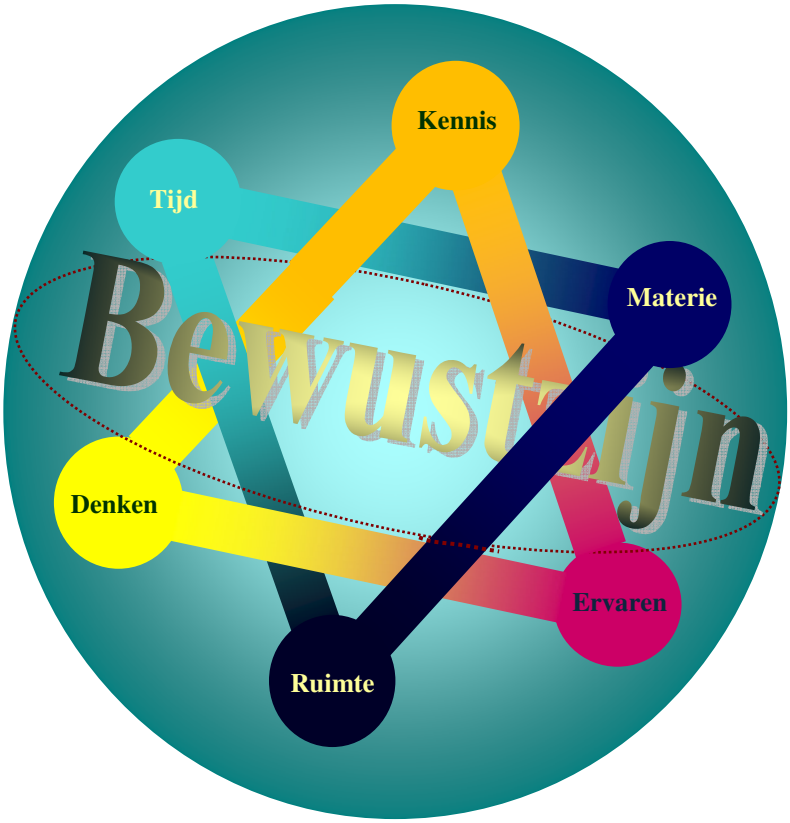

fig.10: Relatie tussen tijd-ruimte-materie, denken-kennis-ervaring en bewustzijn.

'Het bewustzijn is Universeel. Zonder haar is niets. In de figuur heb ik het daarom weergegeven als achtergrondcirkel. De schepping 'mens' is gepositioneerd in de tijdruimtematerie dimensies. Binnen die dimensies kan hij gedurende een aantal jaren overleven. Om te overleven is zijn mechanisme uitgerust met een aantal vermogens. Zo is hij in staat om te ervaren. Daarnaast is hij in staat om kennis op te slaan. Tenslotte is hij in staat om te denken. In zijn denkproces kan hij de opgeslagen kennis over de tijdsruimtematerie dimensies en zijn ervaringen binnen die dimensies met elkaar matchen en zo een leven leiden dat, waar mogelijk, aangenaam is. Maar noch het ervaren, noch het verzamelen van kennis, noch het denken is mogelijk als er geen werking van bewustzijn is.
De tijdruimtematerie omgeving waarbinnen de mens bestaat beïnvloedt direct zijn bewustzijn. De onvoorstelbare drang om fysiek te overleven dwingt het menselijke

bewustzijn zichzelf toe te spitsen. Zo kan een mens zich alleen 'gedurende een bepaalde tijd' ergens bewust van zijn. Zijn bewustzijn kan zich uitstrekken over een zekere afstand. Of de mens kan zich bewust zijn van een verschijnsel, of van een specifieke entiteit. Deze en meer van dergelijke omschrijvingen geven indicaties over de richting, de werking of plaatsing van het bewustzijn van de mens. Diens bewustzijn heeft blijkbaar, dus nog los van de variërende intensiteit, de neiging om zich te focussen op specifieke tijdruimtematerie entiteiten. Elk moment 'nu' kan het bewustzijn in de mens ongericht zijn en heeft het de potentie om de totale menselijke omgeving te omvatten. Als het zich richt betekent dat onmiddellijk een vernauwing, een verenging van het omvattingsvermogen van het bewustzijn. Het denkproces is het proces, waarmee het bewustzijn in de mens wordt gericht. Dat richten,' Meester Negen keek even strak naar de Zoeker, 'heeft immense gevolgen. Op het moment namelijk ***dat*** *er gedacht wordt, ontstaat tegelijkertijd het "ik". Elk "ik" maakt gebruik van een specifiek deel van het bewustzijn. Ik omschrijf dat als het* ***gerichte*** *bewustzijn, dat nodig is om zich binnen de tijdruimtematerie omgeving overeind te houden.'*
Hij zweeg even. De Zoeker keek hem tersluiks aan en realiseerde zich dat hij eigenlijk vanaf het eerste moment gebiologeerd had geluisterd naar de woorden van de ander.

'Denken' vervolgde die, 'is een proces en dat proces speelt zich af in de hersenen. De hersenen produceren vrijwel continu denkbeelden. Een denkbeeld vertegenwoordigt letterlijk 'de toestand van het denken' zoals die tijdens een fractie van een moment is. In het Engels wordt dit wel beschreven als, 'a state of mind'. Het begrip 'mind' kan bij benadering worden ingevuld, zowel door het brede begrip 'geest', als door 'het denken'. Elk denkbeeld maakt het denken voor een minimale tijdspanne statisch. Die fracties zijn echter zeer kort van duur. Denkbeelden volgen elkaar op met een zodanige grote snelheid, dat het intermitterende effect niet wordt opgemerkt.'
'Moet ik de hersenen beschouwen als een soort machine die denkbeelden produceert?'
'Inderdaad. Zolang de mens wakker is, dat wil zeggen niet in slaap, produceren de hersenen continu gedachten. De meest prominente onder hen is het denkbeeld "ik", het denkbeeld waarmee de denkmachine het lichaam en alles wat daartoe behoort labelt. Op zichzelf beschouwd is een machine passief en inert. Het heeft geen eigen wil en kan niet handelen! Een autobus in een remise bijvoorbeeld staat daar en zal uit zichzelf nergens naar toe rijden, hoewel een bus in potentie de mogelijkheid heeft om overal te komen. Zo'n bus heeft echter iemand nodig om de motor te starten, te sturen, gas te geven en de richting te bepalen. Het is de bestuurder, die de gebruikswaarde van de machine gestalte geeft De machine heeft zijn specifieke vermogens, maar die zijn passief. Het is de bestuurder die de bruikbaarheid ervan weet te benutten, omdat hij, door zíjn bewustzijn aan de machine toe te voegen, het tot een compleet geheel maakt.
De hersenen produceren frequent de gedachte "ik". "Ik" is dus een product van de denkmachine. Deze vaststelling impliceert, dat zo'n "ik" niet mag worden beschouwd als de 'bestuurder' van de denkmachine, nietwaar?'

De Zoeker overdacht dit enige tijd en bevestigde het toen aarzelend.
'Binnenín de denkmachine speelt het "ik" overigens een niet mis te verstane nadrukkelijke rol. Je zou het bijvoorbeeld kunnen vergelijken met de ontsteking in een motor. Van vitaal belang, maar toch heeft de ontsteking nooit de waarde van de bestuurder. Om de denkmachine bruikbaar te maken moet er een extern 'bewustzijn' aan worden toegevoegd. Alleen dankzij dat bewustzijn is de machine in staat om zijn potentiële mogelijkheden te verwezenlijken.'
'Uw invalshoek sluit niet onmiddellijk aan bij de meeste gangbare denkbeelden!' mompelde de Zoeker. 'Die plaatsen namelijk het bewustzijn binnen het denken. Ze beschouwen het vermogen 'om zich bewust te kunnen zijn' als één van de unieke functies van het denken.'
Meester Negen knikte.
'Deze benadering wordt inderdaad breed aangehangen, maar dat wil niet zeggen, dat je hem klakkeloos moet volgen! Het bestaan van een extern bewustzijn is binnen het geheel van de opgeslagen denkbeelden te beredeneren, maar een dergelijke redenering roept onmiddellijk fundamentele en existentiële vervolgvragen op.'
'Welke?'
'Wel, vragen zoals: 'Over wiens bewustzijn hebben we het?' 'Wat heeft de eigenaar van dat bewustzijn met ons voor?' 'Wat is überhaupt nog de rol van de mens?' 'Kan dit bewustzijn worden gekend?' et cetera.'
'Vragen die op zich verdieping waard zijn,' meende de Zoeker.
'Natuurlijk, maar let op wat er gebeurt! De machine gaat zo nadenken over de aard van zijn bestuurder en over het bewustzijn. Dit leidt tot een complex beeld. De wijze waarop de denkmachine werkt is namelijk inhoudelijk sterk gestructureerd. Het hanteert, teneinde überhaupt tot begrip te kunnen komen, een aantal strakke kaders. Het werkt met de dimensies tijd, ruimte, materie en afgeleiden daarvan. Het ordent denkbeelden met behulp van de methodieken logica en causaliteit. Uit dit geheel vloeien de huidige gehanteerde wetenschappelijke paradigma's voort. Alleen denkbeelden die binnen de paradigma's vallen zijn 'wetenschappelijk geaccepteerd', een predicaat waardoor ze in het denken aan gewicht toe nemen. Met behulp van de aldus geaccepteerde denkbeelden tracht de denkmachine vervolgens zijn bestuurder te beschrijven. De machine blíjft denken binnen de grenzen van de zelf gecreëerde paradigma's, omdat de denkbeelden die daar buiten vallen voor haar geen verankering hebben. Voor het "ik" zweven ze als het ware en ze worden daarom dan ook vaak gekwalificeerd als zweverig.
Het externe 'bewustzijn' laat zich natuurlijk niet dwingen in de denkbeelden, die de denkmachine heeft gecreëerd! De essentie ervan laat zich door woorden niet beschrijven. Alleen buiten het denken is er voor de mens een mogelijkheid om een antwoord te vinden op de vraag: 'Bestaat het "ik" omdat er bewustzijn is of bestaat er bewustzijn omdat het "ik" er is?' De vervolgvraag die na een dergelijke vaststelling onmiddellijk in het denken opkomt luidt: 'Hoe kom ik buiten het gebied van het denken?' Maar juist door het stellen van die vraag blijft de aandacht binnen het denken. En daarmee wordt het "ik" gecontinueerd. De paradox is immens.'
De Zoeker glimlachte zuur. Hij had deze redenering eerder gehoord en er leek

rationeel geen speld tussen te krijgen. Het denken beet zich daar op stuk, maar zo kwamen er echter geen antwoorden!
'Voor de Grote Leraren onder ons, 'vervolgde Meester Negen, 'was het altijd al duidelijk. Alles bestaat binnen het Universele Bewustzijn. Maar dit statement, hoezeer ik zelf de essentie ervan ook onderschrijf, brengt jou en anderen natuurlijk geen dieper begrip. Daarom zijn er vanaf het prille begin der mensheid tal van benaderingen geweest, die getracht hebben dit Universele Bewustzijn meer hanteerbaar, meer operationeel te maken. Vanuit diverse kanten, wetenschappelijk, religieus en politiek bestaan er dan ook tegenwoordig beschrijvingen van fragmenten en deelaspecten van dit Universele Bewustzijn.
Om het concreter te maken, de sociologie beschrijft bijvoorbeeld iets als het collectieve bewustzijn. Om dat inhoudelijk meer vorm te geven wordt het geplaatst naast een individueel bewustzijn. In juridische kringen heeft het begrip bewustzijnsvernauwing een significante betekenis. Als dat namelijk geacht wordt aanwezig te zijn geweest, wordt onmiddellijk verminderde toerekeningsvatbaarheid bepleit. Breed bekend is inmiddels het uit de psychologie afkomstige begrip 'onderbewustzijn', waarmee wordt geduid op doorleefde ervaringen, die een mens actief of passief heeft doen verdwijnen uit zijn geheugen of herinneringen, meestal omdat ze terug slaan op een uiterst traumatische gebeurtenis. Omdat ze als het ware zijn 'verdwenen', is de mens zich er niet meer van bewust. Ze zijn helaas niet echt verdwenen, maar verdrongen of onderdrukt. Letterlijk dus ónder het bewustzijn van die mens terecht gekomen. Maar ze blijven vanuit dat onderbewuste het handelen en denken van die mens beïnvloeden. Omdat ze uit het gezichtsveld verdwenen zijn, kunnen er geen causale relaties worden gelegd tussen gedachten of gevoelens die een mens in het 'nu' ervaart en de 'bron' van die gedachten of gevoelens. Die gevoelens en gedachten zijn als zodanig onverklaarbaar en worden als ze als verontrustend worden ervaren, onderwerp voor therapieën. Het onderbewuste wordt verwerkt. Als de 'bron' gevonden is, is genezing mogelijk.
Een totaal ander gebied wat heeft geleid tot beschrijvingen van het Universele Bewustzijn vind je bij de verschillende religieuze beschouwingen. Ik doel op het spirituele of mystieke gebied dat zich bezig houdt met de religieuze gevoelens en ervaringen. Omdat het woordgebruik in veel van deze overleveringen meestal duizenden jaren oud is, vind je daar de exacte benaming 'het Universele Bewustzijn' als zodanig nauwelijks terug. Je vindt daar woorden als 'het Hogere', 'het Absolute', het 'Al' of en dat komt het vaakst voor, het 'Goddelijke'. In latere eeuwen, als er een rationalisering in de wetenschap heeft plaatsgevonden, wordt onze tijdruimtematerie wereld verrijkt met het begrip het 'Bovennatuurlijke', waarmee alles wordt omvat dat niet via het gebruik van de zintuigen kan worden waargenomen.
Wat je steeds ziet is dat mensen in mystieke of religieuze overleveringen getuigen van hun contacten en ervaringen met 'Entiteiten' of 'bronnen', hoe dan ook beschreven, die zich in deze bewustzijnsgebieden zouden bevinden. En, nog steeds hebben volgens diezelfde overleveringen dergelijke 'Entiteiten' hun effecten op de mens in diens moment 'nu'.'
Meester Negen sloeg de pagina in de map om en het oog van de Zoeker viel op een

grote blauwe cirkel.

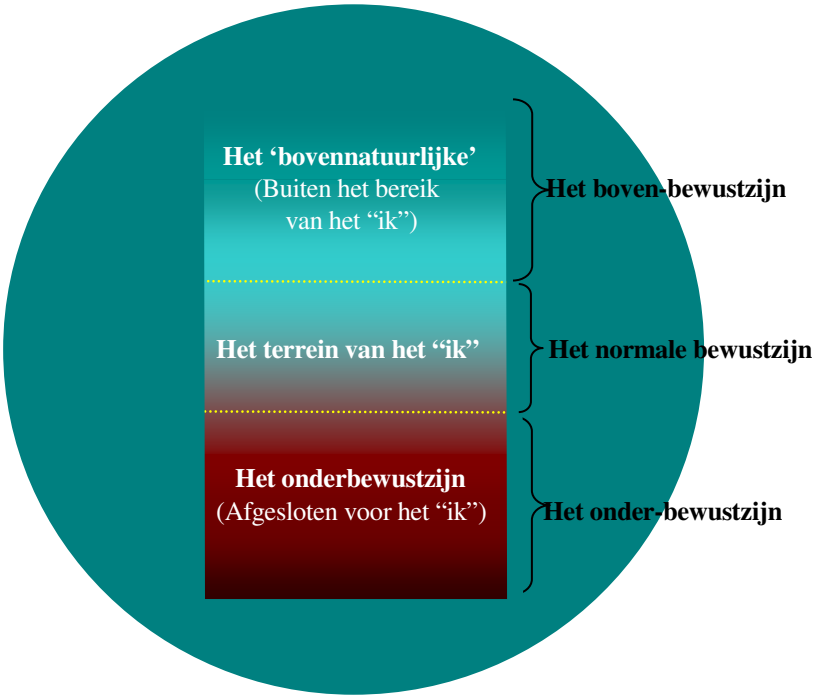

fig.11: Het "ik" en het bewustzijn.

'In deze figuur heb ik de samenhang van de verschillende genoemde gebieden van bewustzijn geschetst. Binnenin het Universele Bewustzijn –de getekende blauwe achtergrondcirkel- heb ik de positie van de mens centraal geplaatst. In die mens is vervolgens weer de positie van diens "ik" het centrale aspect. Het "ik" eigent zich een bewustzijnstoestand toe, die het als "normaal" kenmerkt. Het is de meest voorkomende toestand, een toestand die bestaat vanaf het moment van wakker worden tot het moment van in slaap vallen. In de figuur is dit weergegeven als het gebied tussen het boven- en het onderbewustzijn. Het gebied boven het "ik" is het gebied dat wordt beschreven als het bovennatuurlijk.
Het bovennatuurlijke is het gebied dat buiten de competentie van het "ik" valt. Met andere woorden, het "ik" heeft geen zeggenschap over dat gebied. Sterker nog, het heeft veelal geen toegang tot het gebied zelf, door oorzaken die het niet kent. Een "ik" dat geen toegang heeft tot dit gebied gaat of over tot ontkennen en negeren ervan, of tot het geloof in het bestaan van 'bronnen'. De bovennatuurlijke wereld is op tal van manieren beschreven en er zijn evenzoveel geloofsrichtingen. Het aantal mensen dat stelt contact te hebben of te hebben gehad met de 'bronnen', die zich in dat bewustzijn bevinden, neemt nog steeds toe.'
'U acht dat mogelijk?'
'Natuurlijk, maar niet zonder meer. Wij kunnen het daar, als je er prijs op stelt, wellicht in een toekomstig gesprek verder over hebben. Overigens, het woord 'bewustzijnsverruiming' dat in de 60er jaren van de 20ste eeuw sterk opkwam heeft in

het bijzonder betrekking op het binnengaan desnoods met drugs, van het gebied van het boven-bewustzijn, ook regelmatig gekwalificeerd als het Hoger Bewustzijn.
In de figuur zie je ónder het gebied waar het "ik" heerst het onderbewustzijn. Dat gebied is door een gewilde of ongewilde actie van het "ik" voor dat "ik" afgesloten. De gele lijnen bakenen het gebied, waar het "ik" de meester is, naar onder en naar boven af.
In diepste essentie is het bewustzijn, zoals een mens dat bij zichzelf kán ervaren, in zijn aard volkomen gelijk en identiek aan het Universele Bewustzijn. Maar, omdat het opgesloten is in de tijdruimtematerie configuratie van het menselijke lichaam is het - in relatie tot het Universele Bewustzijn- letterlijk onbeschrijfelijk minuscuul. Het Universele Bewustzijn bestaat, maar ogenschijnlijk slechts passief. Bewustzijn op zich 'doet' namelijk niets herkenbaars, het ***is*** *slechts. Het is overal, anders zou het niet Universeel zijn, maar het bestaat slechts op de achtergrond en manifesteert zich daar onmerkbaar. Haar aanwezigheid kan worden vergeleken met een verre ster. Hoewel alleen in de nacht soms te zien, toch overdag ook aanwezig.*
Het Universele Bewustzijn is ook als de lucht. Omdat die op aarde overal is, kan de mens overal ademen. Lucht gaat niet met het individu mee. Het is er al en daarom kunnen longen op elke plek ademen. Met het Universele Bewustzijn is het niet anders. Omdat dat overal is, kan de menselijke denkmachine overal functioneren. Omdat het wezen 'mens' overal als het ware wordt gevoed door bewustzijn, kan dat wezen zich voortdurend van zijn bestaan binnen de tijdruimtematerie dimensies gewaar zijn.
Het functioneren van de mens zou op een bepaalde manier ook kunnen worden vergeleken met een draagbare radio. De aardse atmosfeer is permanent gevuld met radiosignalen en zo'n radio kan op elke plek in de wereld signalen omzetten in klanken. Evenzo kan de menselijke denkmachine op elke plek het bewustzijn omzetten in 'gewaar zijn'. Maar zoals het licht van de zon het licht van een verre ster overschaduwt, zo wordt het bestaan van het Universele Bewustzijn permanent overschaduwd door de krachtige werking van het denken, door het "ik".
Deze situatie is weliswaar de meest voorkomende situatie, maar het is niet per se onvermijdelijk. De mens beschikt over de mogelijkheden om in contact te komen met het Universele Bewustzijn, de bron van zijn "ik" bewustzijn. Dit contact ontstaat als het denken stopt, dus op het moment dat het ophoudt met het geven van namen aan gewaarwordingen en relaties daartussen. Helaas, het is de aard van het denkproces om continu vertalingen te geven van impulsen en indrukken, die uit de tijdruimtematerie dimensies op de mens inwerken. Zelfs als er in een 'nu' geen indrukken op de mens inwerken, dan nog is de denkmachine bezig. Bijvoorbeeld met de vraag hoe een komend moment 'nu' moet worden ingericht. De machine wordt dus permanent aangejaagd en het stoppen van het denkproces is tegennatuurlijk. Toch is het niet onmogelijk. In de vele duizenden jaren, dat de mensheid met dit gegeven heeft geworsteld, is een ruim aantal meditatietechnieken uitgewerkt, waarmee de pregnante werking van het denken kan worden afgezwakt of overstegen. Door zich toe te leggen op deze meditatietechnieken lukt het de mens om de knellende banden van het eigen gerichte bewustzijn losser te krijgen en zo kan het contact met het Universele Bewustzijn worden hersteld. Door het beoefenen van meditatie kan de

dominante werking van het denken verminderen.' Tijdens het spreken sloeg Meester Negen de map weer open en toonde een derde tekening.

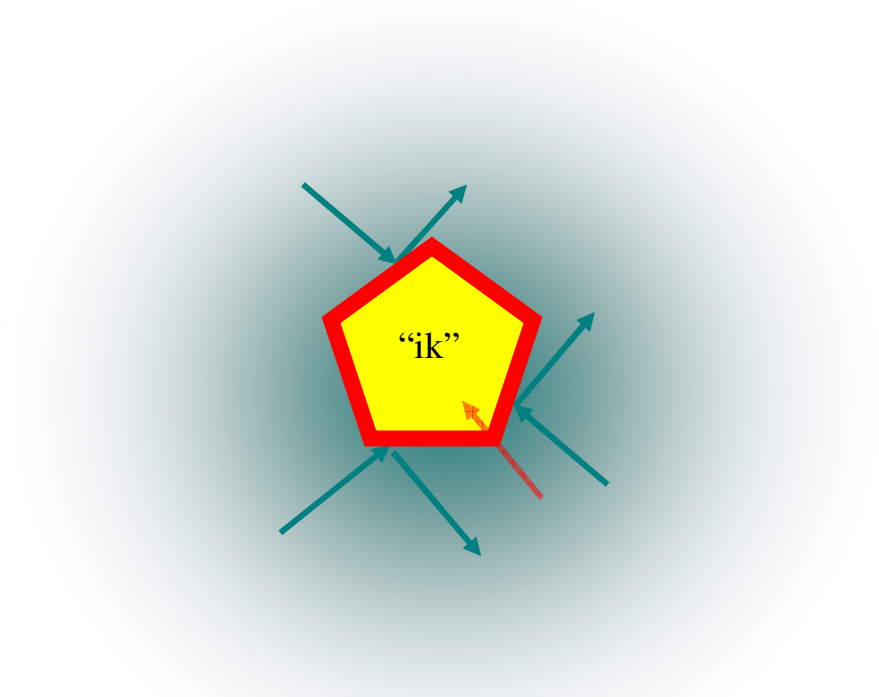

fig. 12: Het "ik", afgescheiden van het universele

'Deze figuur weerspiegelt de gebruikelijke situatie van de mens. Het "ik" bestaat prominent. Het individu is zelfbewust, dat wil zeggen de aandacht is gericht op de inhoud van zijn denkbeelden en gedachten die op hun beurt gerelateerd zijn aan het bestaan van dat individu binnen diens tijdruimtematerie omgeving. Telkens als er een gedachte wordt geactiveerd uit het immense conglomeraat, ontstaat het "ik". Omdat dat "ik" zo prominent bestaat is de mens afgescheiden van het grote geheel, van het Universele Bewustzijn. In de figuur staat het "ik", het denkbeeldenconglomeraat, verbijzonderd als een op zichzelf staande entiteit in het (zeeblauw) getekende veld dat het Universele Bewustzijn weergeeft. Aan de rand van het "ik", weergegeven met behulp van de rode vijfhoek, bevinden zich de denkbeelden, waarmee het zijn afgescheidenheid accentueert en gestalte geeft. Die rode vijfhoek symboliseert het schier onneembare bastion van denkbeelden, waarmee het "ik" zijn verbijzondering weet te bewerkstelligen. Veel impulsen en gewaarwordingen, die vanuit het Universele Bewustzijn op de mens inwerken -in de figuur weergegeven met behulp van de blauwe pijlen 'ketsen' af. De rode vijfhoek bevat alle "ik" beschermende denkbeelden, waarmee het 'het overige' afwijst, negeert, veroordeelt, bekritiseert, onacceptabel vindt, ontkent, badineert en dergelijke.
Dat afwijzen geschiedt, omdat die overige inzichten, filosofieën of ideeën om welke 'terechte' reden dan ook door het "ik" worden veroordeeld als ongeloofwaardig, onacceptabel, onjuist en meer. De 'terechte' reden kan per persoon en zelfs per

cultuur verschillen. In onze strakke Westerse samenleving heerst nogal het harde dogma van het 'wetenschappelijke bewijs'. Met andere woorden, als iets niet binnen de gehanteerde wetenschappelijke stellingen en axioma's kan worden aangetoond of bewezen, wordt het bestaan ervan onmiddellijk als kwestieus bestempeld. Het effect is navenant. Een "ik" staat op een uitzondering na, ik heb die weergegeven met behulp van de rode pijl, niet open voor gewaarwordingen die vanuit het Universele Bewustzijn op hem inwerken. Het heeft daar geen behoefte aan, omdat ze niet 'passen' binnen het bestaande conglomeraat en 'smoort' ze in gerechtvaardigde afwijzingen op het moment dat hij er door geraakt wordt.'
'Wat u stelt klinkt niet erg bemoedigend,' meende de Zoeker.
'Het is verstandig om de denkprocessen, zoals die zich in jou afspelen, bij jezelf waar te nemen. Dan kun je zien of ik gelijk heb of niet en heb je misschien een reden om er aan te werken,' reageerde Meester Negen en hij ging verder met zijn betoog.
'Hoe het ook zij, het Universele Bewustzijn omvat alles. Deze frase is conceptueel te beschrijven, maar inhoudelijk nimmer te bevatten. Het bevat ook de totale tijdruimtematerie dimensies. Daarmee alles wat binnen die dimensies ooit was, wat in het 'nu' is, en ooit zal zijn. Elke gedachte, die welk individu gehad heeft of zal hebben, bestaat binnen het Universele Bewustzijn. Omdat de menselijke denkmachine pregnant werkt met de tijdsdimensies laat ook deze zin zich zeer moeizaam bevatten.
De mens heeft de mogelijkheid om met het Universele Bewustzijn in contact te komen, maar alleen dan als zijn eigen "ik" veel minder prominent aanwezig is. De bewegingen binnen het conglomeraat van denkbeelden moeten verstillen, omdat het de denkbeelden zijn die het "ik" in stand houden. Met behulp van meditatie kan het denken verstillen. In deze figuur heb ik dat op twee manieren getracht weer te geven.

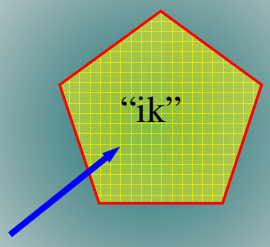

fig.13: Meditatie doet de illusie van afgescheidenheid, afnemen.

Je ziet dat de helderheid van de gele kleur minder prominent is en de rode vijfhoek is

dunner. Daardoor is het mogelijk dat er meer 'merkwaardige' impulsen, denk daarbij bijvoorbeeld aan visioenen, inzichten of ingevingen vanuit het Universele Bewustzijn tot de mens komen. De blauwe pijl illustreert dit. De mens is ontvankelijker geworden en dit proces gaat door. In de laatste fase is de harde schil waarmee het "ik" zichzelf afschermt geslecht.' Meester Negen sloeg de bladzijde om en voor de Zoeker lag de laatste van de serie tekeningen.

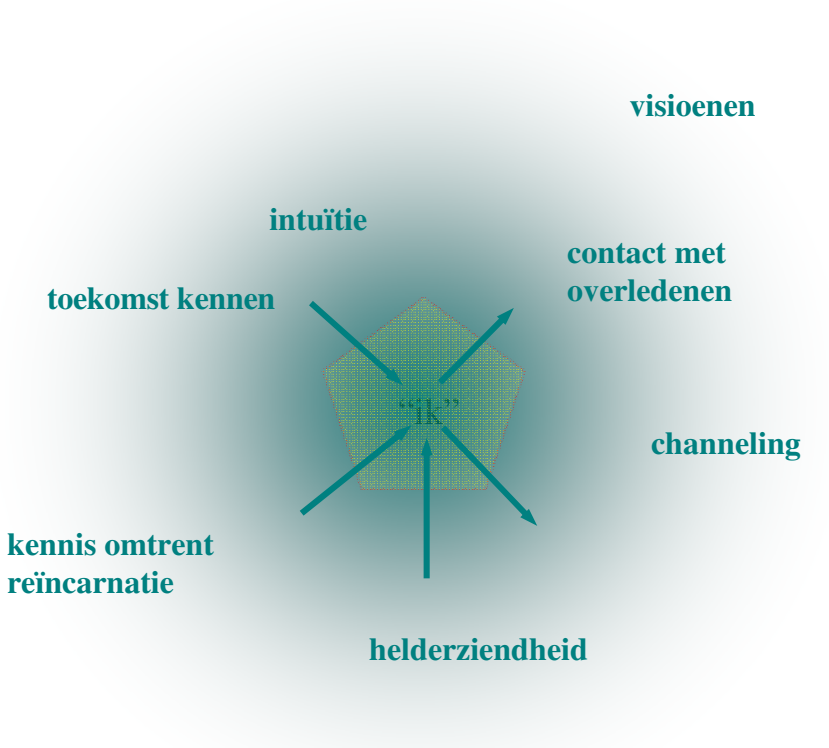

fig. 14: Volledige openheid en contact met het universele bewustzijn

'De mens staat nu open voor alle invloeden die op hem inwerken, zonder de behoefte te voelen zich af te scheiden. Alle op hem inwerkende invloeden laat hij in zijn waarde, zonder ze zich toe te willen eigenen. De mens leeft nu in directe verbinding met zijn moment 'nu' en veel meer vanuit zijn intuïtie dan vanuit zijn denken.
Omdat hij open staat kan hij ook gemakkelijk de richting 'naar het Universele Bewustzijn toe' opgaan, want ook daarin wordt hij niet gehinderd door de afbakeningen van zijn denken. Hij realiseert zich dat hij één is met het Universele Bewustzijn en dat hij aansluiting kan vinden bíj dat Bewustzijn. Zonder ergens de behoefte te gevoelen zich dat bewustzijn toe te eigenen. Nu heeft hij de mogelijkheid om ervaringen te hebben, die letterlijk buiten het bereik van het denken vallen. Daardoor ontstaan er natuurlijk onmiddellijk problemen, want dergelijk ervaringen worden door hen, die ze vanuit het denken benaderen, uiterst sceptisch bekeken.'
De Zoeker knikte, vrijwel zonder nadenken.
'Het is niet anders! De mens die deze staat heeft bereikt verwerft inzichten die niet vallen binnen het terrein van het "ik". Die daarmee ook nauwelijks te delen zijn met degenen, die zijn blijven denken en werken vanuit hun "ik". In de figuur heb ik enkele

van die gebieden beschreven. Het zijn de 'magische', de mysterieuze, de mystieke en vaak gezochte begeerde vermogens als helderziendheid, kennis over vorige levens, de toekomst kunnen zien en dergelijke.
Omdat het contact met deze kennisgebieden –als het komt- niet vanzelf plaatsvindt en voorbereiding noodzakelijk is, hebben niet veel mensen dit contact bewerkstelligd.'
Meester Negen keek de Zoeker met een glimlach aan.
'Onmiddellijk ontstaan er dan ook complexe discussies. Want op een merkwaardige wijze wordt de 'rechtvaardigheid' van deze gang van zaken ter discussie gesteld, waarbij dan impliciet het uitgangspunt wordt gehanteerd 'dat alle kennis in principe altijd en overal voor ieder toegankelijk moet zijn'.'
'Die gedachte lijkt mij in essentie juist,' mompelde de Zoeker.
'Natuurlijk, dat is ook zo! Maar net als bij schoolkennis is er ook hier een relatie tussen inspanning en vermogens. Zonder inspanning wordt niets verworven. Helaas kunnen noch de gevraagde inspanning, noch de verkregen vermogens via de erkende 'wetenschappelijke methodieken' worden vastgesteld. Zij ontberen daarmee dus de 'harde' gehanteerde criteria! Om die reden wordt een groot deel van genoemde gebieden door de meesten verworpen als onzin, waandenkbeelden of fantasie.'
Meester Negen trok de schouders op.
'Helaas blijven beperkingen van de gehanteerde wetenschappelijke paradigma's zelf bij dergelijke discussies buiten beschouwing. Je ziet dan ook dat deze inzichten zo gemakkelijk worden ontkend door hen die de toegang ertoe niet zoeken. Soms worden ze onderwerp van dogmatisch geloof of onderwerp van adoratie of amusement, omdat het mysterieuze altijd trekt. Zie dit zoals het is! Voor degenen die er mee in contact zijn gekomen voegen dit soort benaderingen natuurlijk niets toe. Maar … ehh.. het is helaas tijd om te gaan,' sprak hij dan kijkend op zijn horloge.
'Jammer!' De Zoeker reageerde uit de grond van zijn hart. 'Ik bedoel,' voegde hij er aan toe, 'de manier waarop u deze zaken benadert vind ik zeer verhelderend. Is het mogelijk dat wij elkaar nog eens zien en dit gesprek afmaken?'
Meester Negen keek hem aan, dacht enkele ogenblikken na en glimlachte zacht.
'Je kunt morgen hier langskomen,' zei hij dan, terwijl hij een adres opschreef.

'Bewustzijn,' ging Meester Negen die dag er op gewoon verder, 'hoewel alom en ondeelbaar, wordt door het menselijke denken geïndividualiseerd. Mensen denken en spreken in termen van 'mijn bewustzijn'. Dit vloeit direct voort uit de gebruikelijke opvatting dat het bewustzijn, waarover wordt gesproken voortvloeit uit of een product is van het denken. Het denkproces is altijd gebonden aan één lichaam. Omdat dit lichaam zichzelf telkens ziet en telkens ervaart ontstaat noodzakelijkerwijs het besef van individualiteit. Dit, omdat de mens spreekt met en denkt in zinnen als: 'ík ervaar, ík maak dingen mee, ík voel, ík beweeg, ík denk ergens over na, ík heb relaties met anderen, ík ben hier de baas, ík heb hiervoor gekozen', ik werk hier, etc.
Het zal je duidelijk zijn dat het begrip "ik" daardoor uiteindelijk móet

verzelfstandigen. Het individualiteitsbesef wordt uiteindelijk integraal deel van het "ik". Dat maakt zich er meester van en creëert met behulp van dat begrip zijn eigen, bedachte wereld. Omdat de illusie dat dit inderdaad een eigen wereld betreft buitengewoon hardnekkig is, wordt die bedachte wereld onvermijdelijk langzaamaan losgekoppeld van het omringende bewustzijn.'

Meester Negen zweeg enige tijd en zo kon de Zoeker de kern van diens woorden tot zich laten doordringen. Hij knikte uiteindelijk bedachtzaam.

'Bewustzijn wordt door elk mens ervaren en die ervaring is binair. De staat waarin de mens zich kan bevinden kent namelijk of wél bewustzijn of géén bewustzijn. Hier demonstreert zich een merkwaardige paradox. Als 'bewustzijn' namelijk wordt ervaren is onbekend wát er wordt ervaren, hoe de ervaring wordt bewerkstelligd of hoe het ervaringsproces verloopt. Of waar het bewustzijn van afkomstig is en hoe het kan worden gecontinueerd. Kortom, onbekend is wat bewustzijn überhaupt inhoudt. De ervaring, de gewaarwording 'bewustzijn' moet met behulp van taalkundige constructies worden beschreven om het meer toegankelijk en begrijpelijk te maken. Dat is gecompliceerd, want het bewustzijn is dan weliswaar door de mens te ervaren, het kan niet worden omvat in welke van de tijdruimtematerie eigenschappen dan ook en dit gegeven plaatst het "ik" voor een dilemma. Het leeft met en denkt in die dimensies. Via díe dimensies heeft het inzicht en begrip verworven en is uiteindelijk het immense conglomeraat van 'wetenschappelijk erkende denkbeelden' ontstaan. Het "ik" is geleerd daaraan zijn volledige vertrouwen te geven, omdat de denkbeelden uit dat conglomeraat hem de meeste zekerheid geven dat hij zijn komende moment 'nu' zal bereiken.

Het complicerende van de situatie is nu dat alles, wat niet binnen dit conglomeraat valt, of niet met behulp van die dimensies kan worden gemeten of beredeneerd, buiten de competentie van het "ik" valt. Daarover ontbreekt namelijk elk herleidbaar begrip. Theorieën of filosofieën die zich toch op dat terrein begeven worden door de volgelingen van 'wetenschappelijke denken' veelal afgewezen. Bijvoorbeeld als 'oncontroleerbaar' of 'niet te falsificeren', maar ook vaak strakker als klinkklare nonsens, fantasie of zelfs als aperte onzin.

Via de gangbare opvattingen over het denken verkeert de mens in de veronderstelling, dat hij de eigenaar en dus de bestuurder is van zijn eigen bewustzijn! Weliswaar beseft het "ik", dat het nog niet alle juiste knoppen heeft gevonden om het bewustzijn volledig te controleren en te manipuleren, maar het ziet dat feit als tijdelijk. Immers, in afbouwende zin -dat wil zeggen in de zin van het doen verminderen of verstoren van het bewustzijn- beschikt het over een flink aantal mogelijkheden. Met drugs, verdovende middelen of slaaptabletten weet het hoe het de intensiteit van het bewustzijn kan beïnvloeden.'

Meester Negen keek de Zoeker even aan en vervolgde. 'De beïnvloeding staat echter los van het verschijnsel bewustzijn op zich, zoals een rivierdijk er weliswaar in slaagt om het water in een bepaalde richting te dwingen, maar met het ontstaan van de waterstroom geen verdere relatie heeft. Het ik-besef moet je beschouwen als het eindproduct van een proces, dat begint bij 'het bestaan' en via individualiteitsbesef komt tot "ik". Het "ik" is daarin het naamgegeven begrip van het

individualiteitsbesef. 'Bestaan' zou ik ook kunnen omschrijven met frases als: 'datgene dat is' of 'het zijnde'. Het bestaan acht ik aanwezig binnen een oneindig uitgestrekt 'veld' of uitgestrekte 'ruimte' van Universeel Bewustzijn, maar noch het begrip veld, noch het begrip ruimte is qua woordkeuze toereikend. Het Universele Bewustzijn is natuurlijk geen veld. Het is het 'totale bewustzijn', het 'Al', het 'oneindige bewustzijn'. De gebruikte woorden impliceren het onbevattelijke van het alom aanwezige bewustzijn. Maar eigenlijk zijn ook de begrippen alom en oneindig niet juist. Ik kom daar wellicht ooit nog op terug.
Het conglomeraat 'tijdruimtematerie dimensies' bestaat in dat veld van bewustzijn. Het wordt er volkomen door omgeven en is er volledig van doordrongen. Binnen die dimensie zijn vervolgens entiteiten tot ontwikkeling gekomen, die zich van zichzelf, van hun 'hier en nu', bewust kunnen zijn. Hun materiële energetische constellatie is zodanig gebouwd, dat er een besef kan komen van het eigen individuele bestaan in relatie met de overige tijdruimtelijke constellaties.'
'Wat u zegt is nogal abstract. Kunt u het begrip entiteit wat nader verduidelijken?'
'Het meest concreet in deze is de entiteit mens. Dat is op onze wereld een van de entiteiten die merkbaar over dat vermogen is komen te beschikken en daarover kan communiceren met zijn medemensen.'
'Bestaan er naast de mens nog andere entiteiten?'
'Natuurlijk! Dit is echter nog niet het moment om daar verder op in te gaan. Ik kom er te zijner tijd zeker op terug'. Meester Negen toonde een volgende figuur.

fig.15: De inwerking van het Universele Bewustzijn op de mens.

‘Ik heb een figuur geschetst waarin het proces visueel wordt weergegeven. Hierin heb ik het ‘veld’ van het Universele Bewustzijn weergegeven met behulp van de blauwgroen gekleurde balk. De pijlen aan de randen geven aan dat dit bewustzijn geacht wordt zich aan alle kanten uit te strekken tot in het oneindige.’
‘Proef ik een voorbehoud in uw woorden?’ vroeg de Zoeker.
‘Zoals ik zojuist al zei, het begrip ‘alom’ of oneindig is feitelijk niet helemaal geschikt. Maar goed, binnen het Universele Bewustzijn bestaat –onder ontelbare anderen- de individuele mens. De entiteit mens kan net zo min buiten dit bewustzijn functioneren, als bijvoorbeeld zijn fysieke lichaam kan functioneren zonder lucht. Van de lucht is de mens zich gedurende zijn bestaan slechts een minimale fractie van de tijd bewust, meestal in angstige momenten als er geen toegang is tot de lucht. Van het bewustzijn op zich is de mens zich niet gewaar, omdat dat gewaar zijn voor zijn fysieke overlevering niet van belang is.
Deze constatering, waar als het is, is niet relevant voor het bestaan van lucht, net zo min als voor het bestaan van bewustzijn! Zij bestaan! Met of zonder gewaarwording van de mens! Elk individu wordt, omdat het bestaat binnen het Universele Bewustzijn, als het ware ‘geraakt’ door dat bewustzijn. Op de werkelijke aard van dit ‘raken’ kunnen we in een toekomstig gesprek uitgebreid verder in gaan. In deze figuur heb ik het vooralsnog getracht dit weer te geven. Daartoe heb ik gebruik gemaakt van een driedimensionale blauwe pijl. Deze geeft symbolisch weer hoe de mens door het Universele Bewustzijn wordt aangeraakt. Het “aangrijpingspunt” van het bewustzijn in de mens is het mystieke punt, dat wel wordt omschreven als de oerkern/iets/ziel, de ongrijpbaar aanwezige en veel gezochte essentie van de mens. Dat is namelijk het punt in de mens waar het externe, het totale, het Universele Bewustzijn wordt getransformeerd. Om in de eerder gebruikte analogie te blijven: De invloed van de ‘bestuurder’, het bewustzijn, wordt via dit punt getransformeerd. Daardoor wordt de (denk)machine geactiveerd, waardoor er denkbeelden worden geproduceerd, waarvan het individu zich ‘bewust’ is.
De oerkern/iets/ziel is in staat om het ongerichte externe bewustzijn om te zetten, te transformeren tot datgene wat wordt gekend als het ‘ik-bewustzijn’. Met het ontstaan van dat “ik” bewustzijn ontstaat onmiddellijk de afgescheidenheid. Het ‘bestaan’ wordt gesplitst in ‘datgene dat behoort tot het ik’ en ‘datgene dat niet behoort tot het ik’. Deze afgescheidenheid wordt daarom weergegeven door de dik getekende ononderbroken blauwe lijn. Op hetzelfde moment dat het proces van ‘afscheiding’ begint, ontstaat het ‘hebben’. Elke vorm van ‘hebben’ is een vorm van identificatie met een gedachte of met datgene wat een gedachte wordt geacht te vertegenwoordigen.
Met een analogie kan ik dit beeld wellicht duidelijker maken. Als je de mens als een computer beschouwt, dan is de materie van zijn lichaam de hardware. De materie is voor een flink deel bepalend voor de mogelijkheden van de computer. Een zin als: ‘Hoe krachtig is de processor?’ wordt dan: ‘Hoe gezond of groot zijn de hersenen?’ Het proces van het denken is in deze analogie de software. In de software is geregeld hoe de informatie in de computer verloopt. De uiteindelijke output van de computer kan worden gezien als het denkbeeld in het tijdstip ‘nu’. De computer werkt echter

alleen als er elektrische stroom doorheen gaat. Die stroom, hoewel veel richtingen opgestuurd, is op het eind van het proces onaangedaan door alle wegen die het in de computer heeft bewandeld. Wat deze stroom is voor de computer, is het bewustzijn voor de mens.'
De Zoeker dacht hierover even na.
'Het beeld is helder,' zei hij dan.
'Het individu,' vervolgde Meester Negen daarom, 'kan zich dankzij zijn 'ik-bewustzijn' gewaar worden van zichzelf. Dat gebeurt dan ook. Tegelijkertijd vermindert door deze gewaarwording het besef van het Universele Bewustzijn. Het transformatieproces werkt namelijk maar één kant op. De kleur binnenin de pijl tracht dat te illustreren: Naarmate de mens zich verder ontwikkelt, dat wil zeggen naarmate zijn "ik" in kracht en dominantie toeneemt, transformeert het oorspronkelijke, het Universele Bewustzijn steeds meer. In de figuur heb ik dat weergegeven met behulp van de steeds dieper wordende kleur rood. Aan het eind van dit proces is het krachtige alles overvleugelende bewustzijn van het "ik" ontstaan. Het mensbeeld is dan gevormd. En het "ik" handelt 'zelfbewust' en denkt exclusief vanuit de verzelfstandigde denkbeelden die het verzameld heeft.
Deze ontwikkeling geschiedt niet op basis van een of andere wilsbeschikking van het "ik" zelf. Er is zelfs geen enkele sprake van enigerlei vrije, eigen keuze. Alle krachten die behoren tot de fysieke materie van het menselijke lichaam zijn er in essentie op gericht om lichamen te laten overleven. Die krachten overheersen dwingend alle andere krachten. Zij forceren het denken van de mens voortdurend om bezig te zijn met de meest existentiële vraag die luidt: 'Hoe bereik ik het volgende moment 'nu'?'
De richting van het menselijke denken is daarmee gedetermineerd. Elk moment staat zijn kompas als het ware gericht op de vraag hoe hij zal kunnen overleven. Daarvoor gebruikt hij het bewustzijn dat in hem is gevloeid. Dáárom gebruikt het "ik" ook daar zijn aandacht voor. De mens wordt door zijn instinctieve fysieke overlevingsdrift, die in zijn vlees is ingebakken, gedwongen zich continu bezig te houden, te identificeren met de tijdruimtelijke constellaties waarbinnen en waartussen zijn lichaam bestaat. Elke 'identificatie', waarmee dan ook, vloeit hieruit voort. Zijn denkmachine wordt instinctief aangejaagd buiten elke wilsbeschikking van zijn "ik" om! Dat "ik" heeft hierin vrijwel geen keuze!'
Meester Negen zweeg en keek de Zoeker nadrukkelijk aan.
'Dit gegeven is uiterst essentieel, maar tegelijkertijd zo triviaal, dat je het niet vaak expliciet genoemd ziet. Het is als ademhalen. Vrijwel niemand staat daar bij stil.'
'Tot je gaat zwemmen,' reageerde de Zoeker droog, 'dan zorg je dat je boven blijft.'

'De existentiële dwang te overleven, 'vervolgde Meester Negen iets later, 'is de aanjager van het proces, waardoor het 'ik-bewustzijn' vanaf het eerste moment verbijzondert. Het is ook de reden waarom dat ik-bewustzijn zo snel in kracht kan toenemen. Het jonge individu verliest –in eerste instantie geleidelijk, maar naarmate het ouder wordt steeds sneller- het contact met het 'zijn'. Alles in hem en de wereld rondom is er op gericht om hem in de wereld van het 'hebben' te krijgen, opdat hij in staat is om zijn eigen overleven te regelen. Naarmate zijn "ik" verder is uitgebouwd,

raakt de relatie met het oorspronkelijke bewustzijn steeds verder naar de achtergrond. De constructie "ik" zou kunnen worden vergeleken met de naald van een kompas. Zo'n naald richt zich op elke plek op aarde naar het noorden, omdat de magnetische krachtlijnen op de aarde zo lopen. Stel dat een magneetnaald over een zeer beperkt eigen bewustzijn zou beschikken. Dan zou het voor zichzelf tot de conclusie kunnen komen dat het op elke plek op aarde zelf de juiste richting weet te vinden, dat het zelf 'kiest' voor dat noorden. Analoog daaraan kan het "ik" –binnen het alom aanwezige bewustzijnsveld- tot de illusie komen, dat híj het is die kiest en regelt. Het is met de mens als met de naald. Zoals die naald het magnetische krachtveld vergeet, zo vergeet dat "ik" het veld van het Universele Bewustzijn.
Je ziet tegenwoordig, dat het besef, dat de mens slechts kan bestaan en functioneren binnen het oneindige veld van bewustzijn, waarbinnen hij existeert, volledig naar de achtergrond is gedrukt. En vergeten is dat dit veld van bewustzijn oneindig veel essentiëler voor hem is dan lucht of wat dan ook, omdat het allesbepalend is. Deze gedachten zijn overwoekerd, overspoeld door de continue stroom van denkbeelden die de menselijke denkmachine permanent produceert en die elk op zich fascinerend lijken. Omdat ze voortdurend fragmentjes van het 'zijn' doen oplichten, komt het "ik" onvermijdelijk in de illusoire staat te verkeren, dat het door zijn dénken ***'is'****! Zo zakt de gewaarwording van het alom aanwezige Universele Bewustzijn weg. Gedachten er aan vervagen en worden omgezet. Het bewustzijn wordt van het "ik"! De machtige ervaring van het 'ik-bewustzijn' groeit, akkoord?'*
'Het lijkt onvermijdelijk,' bevestigde de Zoeker
'Omdat "ikken" hun eigen vaardigheden opmerken en beseffen dat zij binnen de tijdruimtematerie dimensies in staat zijn tot 'doen', tot het scheppen van materiële constructies, waarover zij beschikkingsmacht hebben, richten ze steeds meer de blik op zichzelf. Ieders "ik" wordt daarmee in het denken uiterst dominant. Het eigent zich met zijn gewillige knecht, de gerichte aandacht die het kan besturen, het aanwezige, interne bewustzijn volledig toe! Gezamenlijk decreteert dit tweetal, dat er slechts sprake van bewustzijn kan zijn op het moment, dat er een gewaarwording is van het "ik" en de tijdruimtematerie constellaties, waarbinnen het vertoeft. Is dat besef er, dan is er bewustzijn. Is dat besef er niet, dan is er geen bewustzijn. Met andere woorden: ***Geen bewustzijn zonder "ik".***
Het merkwaardige, volstrekt onbekende transformatieproces dat zich permanent in de mens afspeelt leidt tot begripsverwarring. Omdat het zich afspeelt vóórdat het "ik" er is, heeft dat "ik" er geen kennis van! Dat "ik" kent alleen het eigen bewustzijn, het uiterst beperkte door het lichaam aangejaagde individualiteitsbesef, dat zich manifesteert als het "ik"-bewustzijn. Daar werkt het permanent mee. Het kent dat 'eigen' bewustzijn, omdat het de meest indringende ervaring is die het kan ervaren en stapt daarmee over de existentiële bewustzijnsparadox heen die luidt: Bestaat het "ik" omdat er bewustzijn is of bestaat er bewustzijn omdat het "ik" er is?'
De Zoeker, die voor het eerst in zijn leven met deze paradox geconfronteerd werd, grijnsde wat bête. Op dat moment kwam er iemand met thee en was er een kleine pauze.

‘Het vinden van een antwoord op de vraag: Wie ben “ik” krijgt in de filosofische en mystieke literatuur veel nadruk.’ Met die woorden vervolgde Meester Negen het gesprek. ‘In de zoektocht naar het antwoord spelen de begrippen ‘bewust’ en ‘zijn’ een dominante rol. Zij worden snel en gemakkelijk aan elkaar gekoppeld, zodat er gesproken wordt over ‘bewustzijn’. Daarbij wordt meestal impliciet en heel soms expliciet geduid op het ‘Universele Bewustzijn’. Dit Universele Bewustzijn wordt vervolgens vaag en cryptisch omgeschreven. Maar het wordt geacht de spirituele tegenhanger te zijn van het individuele bewustzijn, het bewustzijn zoals dat beleefd en gekend wordt door het “ik”. In een beperkt aantal filosofische systemen wordt benadrukt dat het contact met het Universele Bewustzijn uiterst essentieel is, want, zo wordt daar betoogd, wie zich daar niet van bewust is leeft feitelijk niet! Deze gedachtegang wordt wel verwoord met behulp van het volgende statement: ***De mens die bewust leeft ‘bestaat’ zolang hij bewust is. De mens die onbewust leeft bestaat niet in de tijden dat hij niet bewust is! Hij ‘existeert’ slechts.****’*

De Zoeker fronste zijn wenkbrauwen. ‘Dit lijkt me een cirkelredenering!’ reageerde hij. ‘Logisch gezien zit er een dubbele bodem in uw aforisme. Immers wie bewust leeft zou, zo blijkt uit uw woorden, bestaan. Welnu, dan is hij zich daar bewust van. Leeft hij onbewust, dan bestaat hij niet. Maar dan is hij zich daar ook niet bewust van. De vraag is of er dan sprake kan zijn van een probleem. En zo ja, voor wie? In ieder geval niet voor de mens die niet bewust.’

Meester Negen glimlachte.

‘Vanuit de logica heb je wellicht gelijk, maar er wordt met dit aforisme ergens anders op gedoeld. Niemand is altijd volledig onbewust. Iedereen heeft momenten van uiterste scherpte, inzicht en alertheid. Wie doorgaans onbewust leeft kán dat in die heldere, die bewuste momenten beseffen. Hij realiseert zich dan, dat hij meestal slechts ‘existerend’ bestaat. Maar zelfs met dat besef heeft hij nog niet de hefboom gevonden, waarmee hij zijn doorgaans onbewuste bestaan weet over te hevelen naar het terrein van het bewuste bestaan. Alleen op dergelijke momenten kan de zoektocht naar de innerlijke en spirituele werelden beginnen. Er is dan verwondering, verbijstering wellicht of misschien zelfs wel afschuw over het gegeven, dat het grootste deel van het bestaan passief wegglijdt in het verleden. En overigens is het is met dit aforisme als met de vraag naar de essentie van het “ik”. Het conceptueel begrijpen is minder relevant dan de verdieping in het verschijnsel.

Er zijn overigens tal van religieuze en filosofische scholen die antwoorden verstrekken. Zij maken de wereld binair en postuleren het ‘goede’ dat leidt tot het bewuste leven. Naast dit ‘goede’ wordt het ‘slechte’ omstandig beschreven. Dat ‘slechte’ is datgene, dat de mens afhoudt van het bewuste leven. De mens dient zich slechts aan het beschrevene te houden om het hoogst bereikbare binnen te halen! Elke strakke regelgeving is vormend. Het beperkt de individuele vrijheid om zelf te ervaren of te denken. En het leidt daarom juist vaak tot het tegenovergestelde van wat het propageert, tot een soort ‘automatisch’ gedrag. Elk automatisch gedrag is een directe vorm van onbewust gedrag. Dit is een immense valkuil. Tegelijkertijd is het ook een slimme truc van de denkmachine. Door het bedenken van steeds nieuwe regelgeving en door het toezien op het handhaven daarvan houdt het zichzelf aan de

gang. En zolang er gedacht wordt bestaat het "ik".'
Ondanks het pregnante beeld wat was geschetst, lachte de Zoeker breeduit.
'Toch,'ging Meester Negen verder, 'bestaat het "ik" niet continu! Er zijn regelmatig momenten, waarop het er eenvoudigweg niet is of slechts in een afgezwakte vorm bestaat. Je kunt dat bij jezelf eenvoudig vaststellen. Het is bijvoorbeeld heel duidelijk bij slaap, maar ook bij dagdromerij, staren en uiteraard bij bewusteloosheid. Je lichaam bestaat dan en leeft probleemloos verder, maar zonder een merkbaar functionerend "ik". Dit verschijnsel is natuurlijk niet onopgemerkt gebleven. Velen hebben deze 'gaten' in hun bestaan ontdekt en vragen zich af, als het "ik" blijft bestaan, waar bevindt het zich dan of als het lichaam dat blijkbaar voor korte tijd kan waarom dan niet voor langere tijd. Of wie of wat regelt dat het "ik" terugkomt, of hoe trekt het zich terug?
In de kern gaan deze vragen over het bestaansrecht van het "ik". Die vragen dreigen dat te relativeren, want zij refereren aan situaties, dat het "ik" er straffeloos niet kan zijn! Dus betekenen ze een potentiële tijdbom onder het mentale conglomeraat dat het "ik" uiteindelijk is. Daarom is er binnen het conglomeraat verwoed naar zekerheid gevende verklaringen gezocht. Zij zijn gevonden natuurlijk, want telkens als het "ik" bestaat, beschrijft het zichzelf als 'bewust'. Deze benadering van het begrip 'bewustzijn' verwijst dus naar de innerlijke staat, waarbij de mens zijn "ik" belevenis ervaart. In de momenten, waarop dat "ik" niet beleefd wordt, beschrijft de mens zich als 'onbewust' of, taalkundig nog eenvoudiger als 'niet bewust'.
'Dit oogt plausibel, maar het brengt ons dus niet verder,' zei de Zoeker
'Ik gebruik hier graag een analogie met een kubus. Elk vlak daarvan heeft zijn eigen naam gekregen en gefixeerd vanuit een vastgestelde positie kan men spreken over de bovenkant, achterkant, rechter zijvlak enz. Dankzij die namen kan gerichter over specifieke punten van de kubus worden gediscussieerd, hoewel het voor die vlakken en punten zelf volstrekt onbelangrijk is, wèlke naam er aan gegeven is.
Op een gelijksoortige wijze zijn er in het totale gebied van het "ik"-bewustzijn, hoe vaag en abstract ook, toch een aantal lijnen getrokken. En daarmee zijn er daar ook 'verschillende' vlakken ontstaan, die vervolgens elk een aparte naam hebben gekregen. De bekendste grenslijn scheidt 'het bewuste' van het 'onbewuste'. Er zijn daarnaast andere lijnen. Enkelen lopen gedeeltelijk parallel met de juist genoemde, zoals de grenslijn, die het verschil tussen de waak- en de slaaptoestand aangeeft. Met name in sommige spirituele filosofieën wordt hierin een verdere verfijning aangebracht. Daar wordt een waak-waak bewustzijn geïntroduceerd naast een waak-slaap bewustzijn'
'En wat worden die geacht te beschrijven?' vroeg de Zoeker.
Meester Negen dacht even na en realiseerde zich dat het diepgaand uitwerken van de begrippen hem zou doen afdwalen van de lijn van zijn verhaal. 'Ik beperk me hier tot korte omschrijvingen,' zei hij. 'Straks ga ik er uitgebreider op in. De waak-slaap is de situatie, waarbij het "ik"-bewustzijn in de mens actief is, maar dat van zijn ziel/oerkern niet. Bij de waak-waak staat zijn beiden actief. Hoewel zij dus een reëel onderscheid aangegeven, maakt het het geheel, in het bijzonder voor de meeste mensen die geen ervaring met het bewustzijn van hun oerkern/ziel hebben, er niet

overzichtelijker op. Om het beeld te completeren, er is nog een grenslijn. Die, die het onderscheid tussen bewusteloos en bewustzijn schetst. Een voor ieder volstrekt herkenbare grenslijn ten- slotte is de lijn die onderscheid maakt tussen het leven -als ultieme demonstratie van het actief handelend bewustzijn- en de dood, waarbij alle bewustzijnsmanifestaties zijn verdwenen.
De magie van het gebruik van concepten demonstreert zich hier, want zonder exact te weten wat wordt bedoeld meent ieder zich gevoelsmatig akkoord te kunnen verklaren met de getrokken grenzen. Het verontrustende verschijnsel dat het "ik" afwezig is, wordt zo via een taalkundige 'verklaring' bezworen, maar wat levert dit aan inzicht op? Dankzij voornoemde opsplitsing neemt de mens genoegen met een handvol termen, die enigszins cryptisch zijn omschreven.'
'Wellicht hebt u gelijk, maar filosofische omschrijvingen van de termen 'bewust' en 'bewustzijn' die ik ken, vind ik zo complex en abstract, dat ik daar niets mee kan. Ondanks de bezwaren prefereer ik toch uw benadering,' reageerde de Zoeker.
'De zoektocht naar het antwoord op de vraag: 'Wie ben "ik"?' impliceert, dat er directe relaties gelegd worden tussen de begrippen "ik" en 'bewustzijn'. Zo ontstaat er een relatie met 'weten'. Dat 'weten' moet je niet in relatie brengen met verzamelde 'kennis' in de zin van iemand 'weet' het antwoord op een kennisvraag. Je moet het begrijpen als 'besef hebben van'. Dus in de zin van 'iemand erváárt iets en realiseert zich dát hij ervaart'. Als ik het begrip 'bewust' wil benaderen kom ik uit op de volgende beschrijving: ***Op het moment dat een persoon bewust is van zijn "ik", wéét hij dat!***
Deze benadering lijkt nogal kort door de bocht, maar de essentie van het 'bewust zijn' is er mee weergegeven. Er is namelijk slechts altijd maar één persoon, die kan bepalen of hij zich al dan niet bewust van zichzelf is, omdat hij dat van zichzelf wéét! Elk "ik" heeft een groot aantal manifestatiemogelijkheden, maar alleen de mens die bewust ís, wéét wat zijn manifestatie in het 'nu' is. De omschrijving kan je daarom verder uit bouwen: ***Op het moment dat een persoon bewust van zichzelf is, is hij zich gewaar van zichzelf binnen de tijdruimtematerie dimensies, ervaart waarmee hij bezig is, en heeft hij er besef van wat hem op dat moment bezighoudt****.'*
De Zoeker overdacht dit en gaf uiteindelijk aan dat hij zich er in kon vinden.
'Het begrip weten op zich is passief. Het pure besef van bewustzijn kent geen actie en is een toestand van volkomen stilte. Het kán actief worden gemaakt. Het bewustzijn kan een richting verkrijgen. Het werkwoord dat daarvoor toepasselijk is, is het werkwoord 'willen'. Dat begrip vertegenwoordigt dus het werkwoord, waarmee het bewustzijn in de tijdruimtematerie dimensies zichzelf vorm geeft, dan wel vormgegeven wordt. Wil dat bij een mens mogelijk zijn, dan moet bij die mens aan twee voorwaarden zijn voldaan. Hij moet respectievelijk 'kunnen' en 'kiezen'.'
'Ik ken de werkwoorden natuurlijk, maar waar doelt u op?'
'Het eerste werkwoord geeft aan, dat een persoon, die bewust van zichzelf is, in staat is ***tot*** *… . Of anders gesteld, hij* ***kán!*** *Hij beschikt over het vermogen om zélf een door hem gewilde richting te bepalen in het immense veld van de tijdruimtelijke alternatieven, waartussen hij probeert te overleven. Ik zet dit als volstrekte tegenstelling tegenover de mens, die onbewust is en door de gebeurtenissen in zijn*

leven voortdurend wordt overspoeld.
Vervolgens is er het 'kiezen'. Iemand die zich bewust van zichzelf is, is geen speelbal van variërende omstandigheden, maar kiest binnen die omstandigheden zijn èigen pad. Ook hier geldt dat de onbewuste persoon zelf niet kiest en daardoor het passieve slachtoffer wordt van iedere toevallig op hem in werkende kracht. 'Weten', 'kunnen' en 'kiezen' zijn onderling zeer sterk verweven. Ze vormen gedrieën het fundament, waarop het bouwwerk van het individuele bewustzijn zich kan ontplooien.

Bij de zoektocht naar verbanden tussen de dualiteit bewust/onbewust en het opereren van het "ik" wordt duidelijk, dat elke beschrijving van een indeling van het bewustzijn een directe overeenkomst vertoont met de mate waarin het "ik" bestaat! Alleen de momenten, waarop het "ik" vindt dat het bestaat' -dat zijn dus alle momenten waarbij het individualiteitsbesef via een denkbeeld wordt ervaren- zijn de momenten, die tot het terrein van het 'bewuste' bestaan gerekend worden. Het "ik" kan alleen bestaan als de denkmachine actief is, dus als er gedacht wordt. Denken is een proces en het kan zich alleen afspelen in de tijdruimte dimensie. De relatie tussen het "ik" en de oerkern/ziel in de mens is, zoals ik je eerder zei, uiterst complex. Een exacte een-eenduidige omschrijving is dus ingewikkeld en vraagt meerdere invalshoeken. Ik heb hier echter een figuur die het tracht te illustreren.'

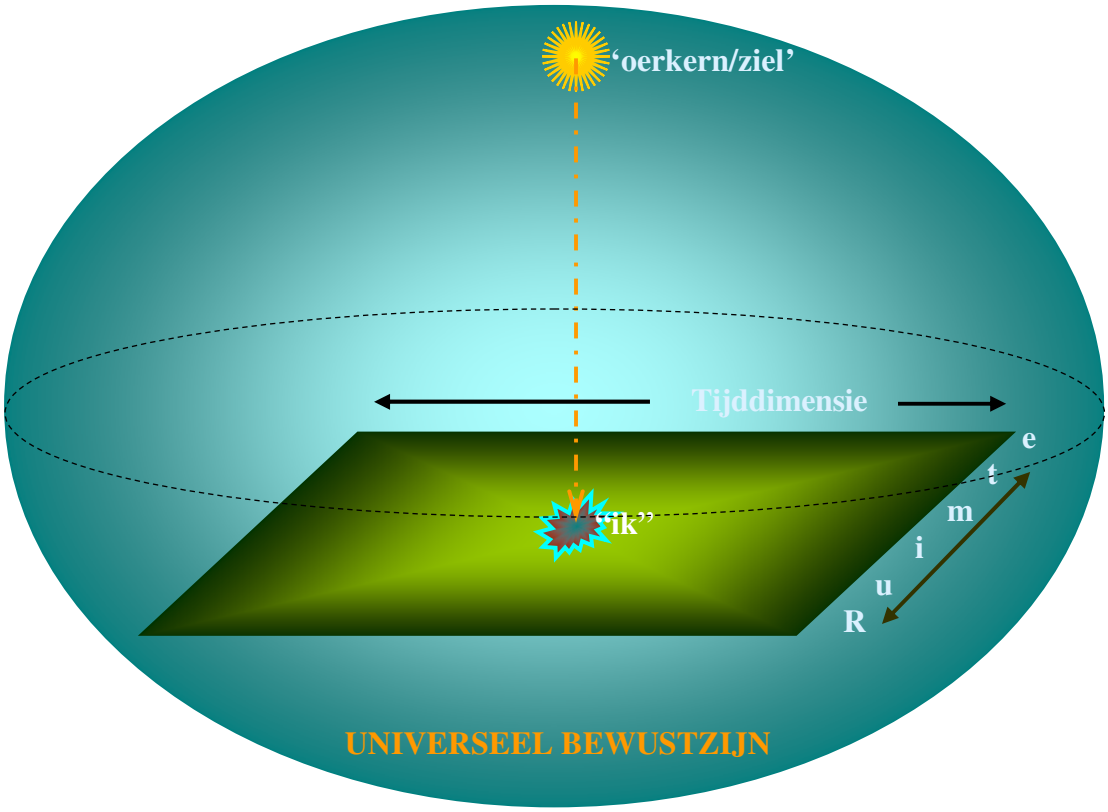

fig. 16: De menselijke oerkern/ziel, het "ik" en Universeel Bewustzijn.

In deze figuur heb ik zeer abstract weergegeven hoe de mens leeft en bestaat binnen de tijdruimtelijke dimensies, die op hun beurt bestaan in het oneindige 'veld' van het Universele Bewustzijn. In de figuur heb ik dat laatste weergegeven met de lichtblauwe ellipsvorm. Omdat het bewustzijn via de oerkern/ziel in de mens wordt getransformeerd, ontstaan er telkens denkbeelden in de tijdruimtedimensies, waarbinnen de mens bestaat. Bínnen die mens wordt zodoende onmiddellijk een "ik" gecreëerd en de mens ervaart onmiddellijk dat hij 'ergens' gesitueerd is binnen de tijdruimte dimensies.
Dit "ik" word zowel volstrekt gekenmerkt als gedetermineerd door de wetmatigheden van de tijdruimte. Het individuele bewustzijn volgt daarmee de plaatsbepaling van het "ik" in de tijdruimte dimensie. Alleen op het moment, dat het "ik" zich bewust is van zijn plaats en functioneren in die tijdruimte dimensie, is het zich bewust van zichzelf. Het "ik" wordt vervolgens geconcretiseerd door de specifieke tijdruimte componenten van de plaats waarbinnen het op dat moment bestaat. Er wordt een operationele, een werkbare invulling gegeven aan de frase: 'Ik besta hier en nu'.
Ik heb geprobeerd deze 'hier-en-nu' oriëntatie van het "ik" met behulp van een figuur te verduidelijken.' Al sprekende toonde Meester Negen een volgende schets.

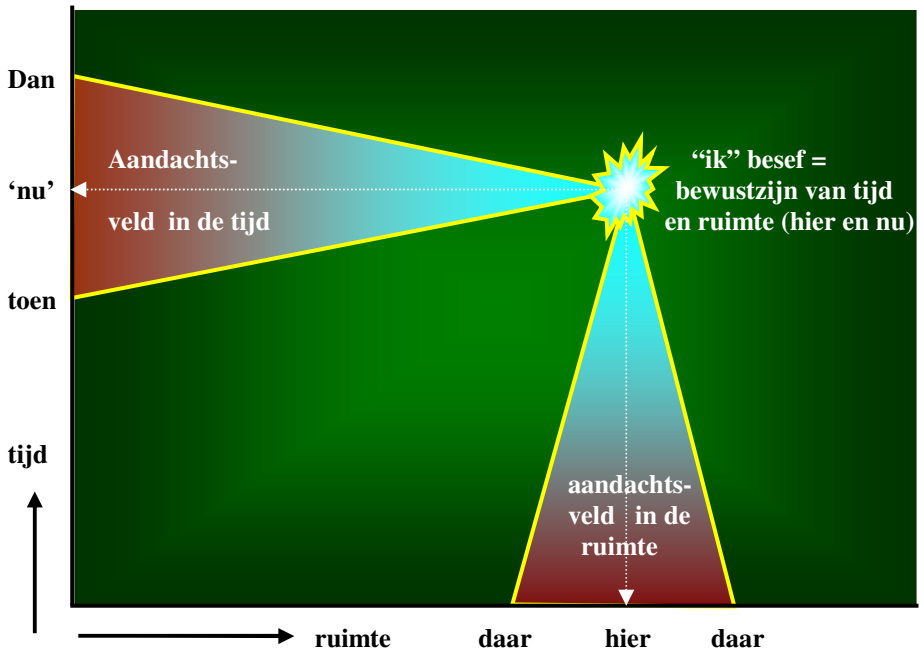

fig. 17: Oriëntatie in 'hier en nu'

'Het "ik" heb ik hierin geschetst als het punt van vereenzelviging van de oerkern/ziel met de tijdruimtelijke dimensies. Een "ik" kan zich bewust zijn van zichzelf binnen de tijdruimte dimensies, omdat het zich met behulp van zijn aandacht oriënteert op de tijdruimtelijke componenten van de situatie, waarbinnen het zich bevindt. In de figuur wordt weergegeven, dat het "ik" de mogelijkheid heeft om zich -met gebruikmaking

van de aandacht- buiten zijn 'hier en nu' te begeven. Het aandachtsveld beweegt zich op de tijdsdimensie tussen het verleden, het 'toen' en de toekomst, het 'dan'. Op de ruimtedimensie is er het onderscheid tussen het 'hier' en alles wat niet 'hier' is, het 'daar'. Elk moment dat de aandacht zich niet in het 'hier en nu' bevindt, maar verwijlt in een 'dan en daar', is de aandacht extern gericht en is de mens zich niet bewust van zijn existentie in het hier en nu, nietwaar?'
De Zoeker bestudeerde de tekening geruime tijd.
'Lijkt me wel,' reageerde hij dan voorzichtig.
'Als het "ik" in die oriëntatie passief blijft, met andere woorden, als het niet geactiveerd is, waarmee de mens zich dus niet bewust is van zijn bestaan in de tijdruimte dimensie, gaat zijn fysiologische en psychologische bestaan natuurlijk door. Zijn lichaam is volstrekt onderhevig aan de materiële wetmatigheden van de tijdruimte dimensie. Maar als dit 'doorgaan' plaats vindt zonder besef van het individuele bestaan is de mens niet bewust. Of, zoals het ook wel wordt beschreven, het is een mechanisch of automatisch bestaan. Dit grote gebied, waarop het besef van het individuele bestaan afwezig is, is eigenlijk het gebied van het niet-bewuste of onbewuste. Dit gebied heeft daarmee een bepalende eigenschap gekregen: het besef van individualiteit bestaat er niet! Je ziet dat het denken zich op deze manier eigenaar gemaakt van het begrip 'bewustzijn'. Het heeft er zijn eigen interpretatie aan gegeven. Het heeft het direct gekoppeld aan datgene, wat het beschouwt als zijn vertegenwoordiger: aan het begrip "ik".
Dat de basis van dit begrip ooit rechtstreeks afgeleid was van het besèf van individualiteit is vrijwel geheel vergeten, bedolven onder vele tientallen lagen denkbeelden. Het gegeven, dat het "ik" langzaam geheel losgekoppeld is van het besèf van individualiteit, heeft kunnen plaatsvinden, omdat dat specifieke besèf op zich geen enkele meerwaarde biedt in de strijd om als individu te overleven!'
'Wat bedoelt u daarmee?'
'Het maakt iemand niet succesvoller in de strijd om te overleven. Met andere woorden, iemands concurrentiepositie in the struggle for life verbetert er niet door. Nog platter gesteld je hébt er blijkbaar niets aan! In het taalgebruik kon daarom probleemloos geleidelijk en ongemerkt een nieuwe definitie van het begrip 'bewustzijn' sluipen die alle mogelijke eerdere omschrijvingen volledig overschaduwt. En in onze huidige tijd is het eenvoudig zo: ***Als gesproken wordt over een 'bewuste mens' wordt gedoeld op degene die handelt vanuit zijn "ik"!***
Meester Negen zweeg terwijl de Zoeker over de woorden nadacht.

'Een bijzonder begrip binnen het menselijke bestaan,' zo hervatte Meester Negen wat later zijn verhaal, 'is de 'vrije wil'. Als je in de gelegenheid bent hier vaker te komen, kunnen wij een verschillend aantal facetten van dit begrip onder de loep nemen. Als basisuitgangspunt zie je overal, dat de vrije wil wordt gekoppeld aan het bewustzijn.

Natuurlijk niet het aan Universele Bewustzijn, maar aan het beperkte bewustzijn van het "ik". Zonder bewustzijn van het "ik" dus, zo luidt de redenering, kan er geen vrije wil bestaan! Alleen als het "ik" bestaat, kunnen de eerder genoemde termen 'weten', 'kunnen' en 'kiezen' hun rol spelen.
De vrije wil is overigens met zeer vele waardeoordelen omhangen. Ik chargeer wel eens en stel dan dat het door het maatschappelijke verkeer sloft en zich laat prostitueren door ieder die daar behoefte toe voelt.'
De Zoeker grijnsde. Hoewel het kras was uitgedrukt had hij er herkenning bij.
'Door nogal wat religies, vervolgde Meester Negen, 'is het loodzwaar gemaakt. Het wordt daar bijvoorbeeld onmiddellijk gekoppeld aan de mogelijkheid om al dan geen zonde te begaan en zonde is gedefinieerd als 'slechte daad'. Een handeling of gedachte, die ingaat tegen datgene dat door die religies is gekwalificeerd als de 'goddelijke' wetten is vervolgens een zonde. Dit zou inderdaad de aard van een zonde kunnen zijn, maar de status van veel van die 'goddelijke' wetten is vaak betwistbaar. Het decreet, dat ze goddelijk zijn, wordt bovendien alleen door 'gelovigen' onderschreven. Hoe dan ook, iedereen, die met gebruikmaking van zijn eigen vrije wil bewust het zondige pad volgt, wordt gekwalificeerd als een slecht mens en die kwalificatie is niet vrijblijvend. Dankzij dit krachtige statement acht elke gelovige het gerechtvaardigd om ieder van zijn zondige of ongelovige medemensen te veroordelen! Een dergelijk oordeel wordt hooguit afgezwakt door de mogelijkheid open te laten, dat zo'n mens toch niet door en door slecht is, maar handelt uit onbegrip, uit verstandsverbijstering, blinde woede of wat dan ook.'
Meester Negen keek de Zoeker even aan.
'Je ziet hoe er door het introduceren van dergelijke begrippen meer gradaties komen in de mate van het "ik"-bewustzijn. Ook bewustzijnsvernauwing doet hier zijn intrede. Het is blijkbaar acceptabel, dat iemand, naarmate hij minder bewust geacht wordt te zijn, minder verantwoordelijk wordt gesteld. Verantwoordelijkheid wordt gewoonlijk geacht alleen daar te bestaan, waar een persoon aanspreekbaar is op de door hem 'uit vrije wil' gemaakte keuzes. Er ontstaat door de introductie van de vrije wil een diffuse relatie tussen de begrippen 'verantwoordelijkheid' en 'bewustzijn'. De constatering dat 'de mens, die zich ergens van bewust, is dan ook verantwoording heeft voor hetgeen, waarvan hij zich bewust is', is de onmiskenbare basis voor de hedendaagse jurisprudentie. Het beschrijft echter een beperkt deel van de situatie.
De twee laatste figuren geven de inwerking van het Universele Bewustzijn op de mens weer. De fysieke constellatie van de mens is volkomen ontoereikend om Bewustzijn te omvatten. Daarom wordt het getransformeerd. Na dat transformatieproces ontstaat het "ik" bewustzijn. Dat proces veroorzaakt een immense verenging van het totale bewustzijn. Omdat het begrip verantwoordelijkheid één op één gekoppeld wordt aan bewustzijn, impliceert het geschetste proces, dat ook het begrip verantwoordelijkheid sterk moet worden genuanceerd. Het taalgebruik anticipeert hier op en stelt dat de individuele mens verantwoordelijk wordt gemaakt voor iets specifiéks. Deze verantwoordelijkheidsstelling gaat er van uit dat de mens, omdat hij verantwoordelijk gesteld is, zich ook bewúst is van hetgeen, waarvoor hij verantwoordelijk is. Deze veronderstelling is gebaseerd op het idee, dat de relatie tussen verantwoordelijkheid

en bewustzijn één op één is en omkeerbaar.'
De Zoeker fronste de wenkbrauwen en Meester Negen ging er daarom verder op in.
'Een voorbeeld van een omkeerbare relatie is de zinsnede 'b = de tweede letter van het alfabet'. Dit kun je van links naar rechts, maar ook van rechts naar links lezen. Een ***o****nomkeerbare relatie wordt beschreven in de formule 2+2=4. Want 4 kan ook ontstaan uit 1+3, 4+0, 7-3 etc.'*
'Akkoord.'
'Dat de relatie onomkeerbaar is wordt veelvuldig genegeerd of er wordt vanuit gegaan dat de relatie wél omkeerbaar is. ***Alleen degene, die bewust is, is verantwoordelijk en kan verantwoordelijkheid nemen****. Het is dus feitelijk niet mogelijk voor een mens om zich verantwoordelijk te voelen voor situaties waarin hij zich niet bewust is van de krachten of processen die daar spelen. In de dagelijkse werkelijkheid echter menen mensen die verantwoordelijk wèl te kunnen nemen, omdat ze mentale kennis, dus denkbeelden en concepten hebben van processen en krachten. Kennis is het residu van eerder doorleefde en geëvalueerde ervaringen en vertegenwoordigt daarmee een gesublimeerd verleden! Het werken met kennis impliceert een verenging van het bewustzijn, want denken óver processen is veel beperkter dan het bewustzijn ván processen. Bewust zijn kan alleen in het moment 'nu'. Alleen dán is er een mogelijkheid om juist te handelen en daar volledig verantwoordelijk voor te zijn en bijgevolg de verantwoordelijkheid te nemen.*
Behalve de situatie dat een persoon tijdelijk minder bewust is en daardoor tot een verkeerde keuze komt, is er de mogelijkheid dat de 'vrije keuze' door externe factoren gestuurd wordt. Als dit het geval is, beschouwt de mens zich als minder verantwoordelijk. De historie leert dat het "ik" creatief is in het duiken van de eigen verantwoordelijkheid. De tolerantie, die het betracht ten opzichte van zichzelf, is groot.'
'Het maximum kan wat mij betreft gevonden worden in de frase: Ik kreeg hiertoe bevel,' mompelde de Zoeker cynisch.
Meester Negen ging hier echter niet op in en volgde zijn eigen verhaallijn.
'De opbouw van verantwoordelijkheidsbesef geschiedt voornamelijk dankzij impulsen van anderen. Nogal eens negeert het "ik" alternatieven uit zijn omgeving, omdat hem dat zo is geleerd tijdens opvoeding, scholing, discussies over plichtsbesef, enzovoorts. Vrijwel iedereen wordt grootgebracht in de veronderstelling, dat alles wat aangereikt wordt door diegenen die zijn gedachten vormen, ik kwalificeer hen altijd als de Vormers der Gedachten, de juiste en goede dingen zijn. Vanaf het eerste moment wordt het individu gevormd en neemt het overgrote deel van wat verteld wordt over. Zo bouwt het een eigen conglomeraat van denkbeelden. Een conglomeraat, dat in vele opzichten een kritiekloze kopie is van dat van zijn opvoeders, zij het dat modernismen wel worden meegenomen. Opportunistische vooruitgang past gemakkelijk tussen dogma's blijkbaar.'
'Wat bedoelt u?'
'Wel, je ziet dat mensen overal in de wereld gebruik maken van computers, moderne communicatiemiddelen, hedendaags wapentuig en dergelijke, hoe conservatief ze daarnaast ook denken. Het "ik" is zich er nauwelijks van bewust dat het een kopie is.

Het heeft geleerd om 'wijze woorden' over te nemen en te accepteren. Het wordt vrijwel nergens geleerd om stil te staan bij wat wordt aangedragen. Sterker nog, kritiek op 'wijze woorden' wordt niet gewaardeerd en vaak afgestraft. De jonge mens wordt gedwongen tot het opbouwen van een maatschappelijk acceptabel "ik" en om te werken met dat "ik".'
Meester Negen keek de Zoeker hoofdschuddend aan.
'Deze gang van zaken kent geen uitzonderingen. Ieder, jij, ik, is er op enigerlei wijze mee geconfronteerd. Veel vormingsprocessen zijn door de mens passief ondergaan. Dat wil zeggen, de aangereikte kennis is min of meer automatisch en te goeder trouw geaccepteerd. Juist dat feit maakt een studie naar de essentie van het "ik" zo complex. Het individu is opgezadeld met denkbeelden en gedachten, zonder dat het nog weet wanneer of waar deze in zijn denken zijn ingeplant. Dat maakt het ingewikkeld om de waarde ervan te bepalen. Zeker als het 'grote' denkbeelden betreft, waarmee het "ik" zich meestal onder druk van de samenleving vereenzelvigt, zoals sociaal politieke opvattingen, de identificatie met de 'eigen cultuur' of het geloof in de geschriften van een religieus systeem. Het is voor een "ik", dat zich heeft geïdentificeerd met dergelijke denkbeeldenreeksen, vrijwel onmogelijk om daar afstandelijk naar te kijken. De consequenties zijn navenant: Zijn 'vrije wil' is in deze verdwenen.'
De Zoeker overdacht dit zwijgend.
'Vorming der gedachten is noodzakelijk,' sprak hij dan.
'Zeker!' bevestigde Meester Negen. 'Het is noodzakelijk. Sterker nog het vindt alom plaats, omdat het onvermijdelijk is!'
De Zoeker verwachtte een nadere uitleg, maar die bleef uit en zodoende viel er een korte stilte.

'Er zijn overigens nog andere invalshoeken,' ging Meester Negen later verder. 'Ieder mens is zich in zijn leven gewaar van een gigantisch aantal processen. Slechts met een fractie wordt hij overigens direct zelf geconfronteerd. Die fractie is essentieel. Het is binnen de tijdruimtelijke wereld zijn 'omgevingssituatie'. Daarbinnen wordt het "ik" gevormd. In die omgevingssituaties kan vastgesteld worden, dat het grootste deel van de processen zich volledig buiten elke menselijke competentie afspeelt. Dat geldt natuurlijk voor weerkundige processen als windbewegingen, waterverplaatsing, aardbevingen en dergelijke. Maar dat geldt ook voor alle processen, waarmee de mens 'indirect' verbonden is. Een burgeroorlog of staatsgreep in een ver land, een ontspoorde trein met een groot aantal slachtoffers of een bankroof. Kortom feitelijk alle processen, die als 'nieuws' kunnen worden geclassificeerd. Vervolgens geldt het ook voor het grootste deel van de processen, die zich in het eigen fysieke lichaam afspelen. De ademhaling, het kloppen van het hart, de spijsvertering en dergelijke. De mens dient van die processen af te blijven. Anders treden er beschadigingen op in een zeer delicaat en complex mechanisme dat als 'overlevingsmechanisme' gekwalificeerd kan worden. Dit mechanisme is buitengewoon complex. Het omvat bijvoorbeeld de instinctfuncties en het autonome zenuwstelsel. Het regelt de overleving van het lichaam. Het mechanisme regelt dus processen waar de mens geen weet van heeft.

Daarnaast bestaan er processen waar hij geen weet méér van heeft. Die zijn in de loop der tijd uit het aandachtsveld van zijn "ik" verdwenen. Het zijn bijvoorbeeld autorijden, typen, fietsen, lezen, rekenen enzovoorts, processen die duiden op verworvenheden na een gerichte leerinspanning of training.
Wie zich hierin verdiept krijgt een andere kijk op de dualiteit bewust/onbewust. Het is niet zinvol om deze dualiteit te relateren aan processen, waar bijvoorbeeld de natuurelementen bepalend zijn. De begrippen 'kiezen, weten en bepalen', hebben binnen dergelijke processen geen enkele waarde. De rol van het menselijke "ik" is er nihil! Hetzelfde geldt trouwens voor al die processen, waarmee de mens slechts via informatie van anderen is verbonden. Er is hoogstens een afgeleid weten, het 'kennis nemen van'. Dat weten is passief.
Dan zijn er nog andere processen die zich binnen het menselijke lichaam zelf afspelen. Zij hebben een zeer directe relatie met het "ik". Individuele gewaarwordingen worden omgezet in een denkbeeld en daarmee vormen ze het "ik. Maar, ondanks de innige relatie tussen het "ik" en het lichaam is er een verbijsterend groot aantal processen, waar de wilscommando's van dat "ik" niet doordringen. Als dat wel het geval was kon iemand op commando pijn laten verdwijnen. De reden daarachter is eenvoudig. Het "ik" beschouwt zichzelf weliswaar als de enige vertegenwoordiger van de mens, maar het is uiteindelijk toch niet meer dan een conglomeraat van denkbeelden. Het kan slechts functioneren op zijn eigen niveau, het niveau dat ik ooit heb gekwalificeerd als metaniveau. Alle terminologie, die het 'bewuste ik' tot zijn beschikking heeft, behoort tot dat niveau. Die terminologie is al veel te grof voor het macroniveau, laat staan dat er op het microniveau iets van begrepen zou kan worden. Het is vanuit die gezichtshoek zelfs een goede zaak, dat het "ik" niet als een onwetende olifant rondstapt tussen het uiterst verfijnde porselein van de microprocessen. Het "ik" zou uit pure onkunde onherstelbare schade toebrengen aan het overlevingsmechanisme en daarmee het overleven in gevaar brengen.
De mens leeft, werkt en denkt vanuit zijn eigen niveau van leven. Onder hem bestaan er de microniveaus en boven hem de macroniveaus. Een klassieke wetmatigheid uit de occulte wetenschappen stelt: ***Zo boven, zo beneden!'***
De Zoeker glimlachte herkennend bij het horen van deze frase.
'Dat wil zeggen, 'zei Meester Negen, 'wat geldt voor de 'lagere' niveaus, geldt ook voor de 'hogere' niveaus. Het is een terecht iets, dat het het "ik' ontbreekt aan adequate wilscommando's om te sturen in bijvoorbeeld de weersgesteldheid. Of om via een kort wilscommando een staatsgreep te plegen in een ver land. De wetmatigheid duidt op de klaarblijkelijk grote aanwezige parallellen tussen de hogere en lagere niveaus. Daarnaast bestaat er de eerder genoemde filosofisch-religieuze vermaning: ***'Ken u zelf'.***
Een combinatie van beide aforismen geeft een boeiend perspectief. Als iemand namelijk zichzelf kent, kent hij daarmee de wetmatigheden, waaraan zijn eigen materie in de tijdruimte dimensies onderhevig is. En alleen dan is hij in staat om de krachten en hun richtingen te begrijpen op de niveaus boven hem en onder hem. Vanuit dat inzicht zou het hem mogelijk moeten zijn om zodanig te handelen dat zijn

wilscommando's op de verschillende niveaus een vooraf bedachte uitwerking hebben. Maar wellicht is met zo'n inzicht de behoefte om via wilscommando's de wereld een gewenste vorm te geven verdwenen. In mijn optiek is bij zo'n mens 'willen' vervangen door 'bewust zijn'.
Meester Negen keek de Zoeker even aan en stelde vast dat deze hem nog volgde.
'Er bestaat,' ging hij daarom verder, 'een derde benadering, waarmee de begrippen bewust en onbewust kunnen worden benaderd. Deze staat los van de eerdere benaderingen, hoewel er raakvlakken zijn. Centraal staat hier het begrip 'aandacht'. Het lijkt alsof er pas sprake kan zijn van een bewust proces als de mens een dergelijk proces aandachtig volgt. De termen 'bewust' en 'onbewust' worden ook hiermee weer strikt individueel. Het is altijd slechts het betrokken individu zelf dat weet of hij aandachtig (bewust) is of niet. Het begrip 'aandacht', hoewel vaak gebruikt, is een buitengewoon complex begrip, dat zich slechts op een omschrijvende manier lijkt te laten duiden. ***Aandacht is de naam van een innerlijke staat. Door die staat neemt de mens facetten van zichzelf, delen van zijn directe omgeving of veranderingen in beiden sterker (in de zin van: scherper, helderder, meer alert, nadrukkelijker) waar dan zonder deze staat het geval zou zijn.***
Aandacht is slechts mogelijk als er sprake is van bewustzijn. Bewustzijn is een noodzakelijke voorwaarde. Eerst moet de mens bewust zijn. Dat bewustzijn kán gericht worden. Als het gericht wordt is er sprake van aandacht. Het 'aandachtig zijn' betekent dat er gefocust wordt. Elke vorm van focussen impliceert echter dat er sprake is van een verenging. Het bewustzijn wordt immers beperkt tot datgene, waar het individu zijn aandacht op richt.
Om te overleven in de tijdruimtematerie dimensies moet de mens de aandacht richten op specifieke componenten en op de relaties tussen die componenten. De bewustzijnsruimte, waarbinnen de mens bestaat, bevat een oneindig aantal aspecten, waarvan de mens zich bewust kán zijn. Het begrip oneindig impliceert dat het voor een "ik" niet mogelijk is om het mentaal te grijpen. Het is onbevattelijk teveel! "Ikken" hebben daarom de tijdruimtematerie dimensies in bevattelijke stukjes verdeeld. Deze stukjes zíjn denkbeelden. Alleen met de hulp van denkbeelden is het "ik" in staat om tot begrip te komen! Elk fragment van de tijdruimtematerie dimensies geeft elk moment van zijn bestaan signalen van de existentie.'
'Signalen van existentie?' De Zoeker herhaalde het vragend
'Op welke wijze of in welke vorm dan ook, al is het signaal, zoals bijvoorbeeld het bestaan van ruimte, puur passief. Het is het "ik", dat beslist om aan die signalen wel of geen aandacht te schenken. Het schenkt echter niet alleen geen aandacht aan signalen van de genoemde fragmenten, het interpretéért ook signalen. Met behulp van meerdere signalen worden afgeronde entiteiten, de denkbeelden geconstrueerd en zo ontstaat de bedachte, wereld waarbinnen dat ' ik' bestaat.
*Het aantal tijdruimtematerie fragmenten is oneindig en daarmee in principe ook het aantal signalen dat op de mens kan inwerken. Het aantal denkbeelden, dat een "ik" tot zijn beschikking heeft, mag dan volgens de menselijke maat groot zijn, in verhouding tot wat denkbaar is, is het nihil. Omdat de aandacht van signaal****fragment*** *na signaal****fragment*** *kan gaan, is de snelheid waarmee de aandacht beweegt te groot*

voor het "ik". Dat "ik" moet namelijk telkens met behulp van de fragmenten een denkbeeld opbouwen en heeft daar tijd voor nodig. Volg je me?'
'Alleen volledige denkbeelden brengen begrip, fragmenten niet, is dat wat u zegt?'
'Dat is de kern. Het "ik' kan de snelheid en de gang van de aandacht dus nauwelijks volgen. Omdat de snelheid van de aandacht te groot is voor het "ik", is het niet zinvol om te stellen dat het "ik" de meester van de aandacht is. Eerder lijkt het omgekeerde het geval, het is de aandacht die het "ik" bepaalt. Met andere woorden de stappen van het proces kunnen als volgt worden beschreven: De aandacht valt ergens op, er ontstaat een denkbeeld en dan pas is er een "ik" gecreëerd. Dit betekent dus een omkering van het heersende denkpatroon en het reduceert de rol van het "ik"! In plaats van het "ik" als meester van de aandacht lijkt het meer op getrouwe hond, die afwachtend klaar staat om onmiddellijk en steeds weer achter elke weggegooide stok aan te rennen.'
'Ik kan wel zelfstandig mijn aandacht ergens op richten,' meende de Zoeker.
'Zeker. "Ikken" beschikken over een èigen vorm van aandacht en gaan daar actief mee om. In het spraakgebruik wordt gesteld: 'Ik richt mijn aandacht op …' Anderzijds is er ook de passieve aandacht, die verwoord wordt via de frase: 'Mijn aandacht werd getrokken door ….' Beide aspecten reflecteren het bestaan van de oneindige aantallen tijdruimtematerie fragmenten, die met hun 'signalen' getuigen van hun bestaan afgeven. De bewuste mens zal zelf zijn aandacht richten. Alle fragmenten geven hun signalen af, maar het is blijkbaar de krachtigste impuls, die zo pregnant op de mens inwerkt, dat het diens bewustzijn richt en daarmee de aandacht naar zich toe trekt. Deze stimulansen kunnen hun oorsprong extern hebben, buiten het individu. Zij kunnen ook een interne oorsprong hebben en ontstaan dan uit individuele behoeften, interesses of hobby's.
De dagelijkse praktijk bewijst de snelheid van de aandacht. Iemand die auto rijdt kan een vraagstuk oplossen en mee neuriën met de radio. Deze drie activiteiten gebeuren probleemloos tegelijkertijd. Het vermogen om meerdere activiteiten binnen een zelfde tijdsbestek tegelijk te volvoeren uit te werken is een vermogen, dat het "ik" zichzelf toeschrijft. Iets anders is niet denkbaar. Ten slotte is híj het geweest die van 'A' naar 'B' is gereden, die een probleem heeft uitgedokterd en vrijwel nog exact weet welke liedjes hij heeft meegezongen. Toch is denkbaar dat al deze activiteiten hebben plaats gevonden zonder dat er enig besef van een "ik" is geweest.'
'Dat is denkbaar,' mompelde de Zoeker, 'maar wat is de portee van uw opmerking?'
'Wel, plat gesteld, de computer heeft gewoon staan rekenen! Er hebben zich gebeurtenissen afgespeeld zonder dat daarbij een verbindende tekst -het "ik"- benodigd was! Dit illustreert dat een deel van de processen in het denken buiten het bewustzijn van het "ik" kan functioneren, waarmee de vraag naar de begrippen bewust en onbewust complexer wordt. Kan men spreken van een bewuste situatie op het moment dat er geen 'ik-besef' is, of nodig is? Hoe staat het dan met de verant-woordelijkheid?
De gebruikelijke omschrijving van 'bewust' gedrag luidt: Als er een "ik" bestaat, volgt de classificatie 'bewust'. Is er geen "ik", dan luidt het verdikt 'onbewust'.
Vrijwel alle beschouwingen verdiepen zich daarmee in de talloze aspecten van

bewustzijn, terwijl het "ik" bestaat. Er blijft daarnaast een groot gebied over, waarbij dat "ik" afwezig is. De mens bestaat weliswaar, maar 'op de automatische piloot'. Zijn oerkern/ziel, het enige raakpunt met het Universele Bewustzijn, bestaat echter altijd! De relatie tussen het "ik" en deze oerkern/ziel geeft inzicht in wat volgens mij onder bewustzijn moet worden verstaan:
Een mens bevindt zich in de toestand 'bewust', als hij contact heeft met zijn oerkern/ziel. Als hij zich gewaar is van, of besef heeft van zijn fundament, zijn essentie, van zijn 'zijn'. *Bijgevolg bevindt de mens zich in de toestand 'onbewust' als onder invloed van denkbeelden, door de werking van het "ik" het ervaren van het bestaan van zijn essentie is overschaduwd.*
De Zoeker herhaalde de zinnen, maar ervoer dat dit niet leidde tot meer begrip. Meester Negen was zich er van gewaar, maar ging verder met zijn verhaal.
'Als een mens zich in de eerste toestand bevindt wordt dat geclassificeerd met de term, die ik je zojuist noemde, het waak-waak bewustzijn. Een staat van buitengewone helderheid, van immens gewaarzijn, waarbij de denkmachine een ondergeschikte rol speelt. Wie deze staat ooit heeft ervaren weet onmiddellijk wat er mogelijk is en weet ook dat hij zich vaak in de waak-slaap situatie bevindt. Dat is de bewustzijnstoestand van de mens die mentaal wakker en helder is en in wiens denken en doen het "ik" centraal staat, maar die zich niet van zijn 'diepste essentie' bewust is. Deze omschrijving heeft verregaande implicaties! Het opent de mogelijkheid om nog een ander ongrijpbaar en veelvuldig geprostitueerd begrip te benaderen: Het Geweten!
Wat mij betreft kun je het bewustzijn van de oerkern/ziel zien als het 'geweten'. Dit geweten wordt dan het besef van een innerlijk weten, maar een besef dat niet is weggezogen in het denken. Het geweten, deze unieke toetssteen krijgt zo een totaal andere vorm dan het pakket van moralistische denkbeelden, waarmee het in het gewone spraakgebruik wordt beschreven. Het staat daar los van en wordt terug-gebracht tot wat het is, een strikt individueel weten dat rechtstreeks verbonden is met en refereert aan de diepste menselijke kern, die op zijn beurt is verbonden met het Universele Bewustzijn. Wellicht dat in deze omschrijving ook het probleem van het geweten ligt. Het is niet te beschrijven en als het toch wordt geoperationaliseerd, dan gebeurt dat noodzakelijkerwijze met behulp van denkbeelden en daarmee wordt het vervormd!'
'Iedereen kan er dus het zijne onder verstaan,' concludeerde de Zoeker.
'Dat velen er het hunne onder verstaan is onmiskenbaar,' antwoordde Meester Negen. 'Er is echter een onverbiddelijke spirituele wet die stelt: 'Wie er het zijne onder verstaat heeft geen contact met het Geweten.' Hij glimlachte even een voegde er toen aan toe: 'Deze wet wordt echter niet meer op grote schaal onderschreven.

Het verwarrende betreffende het begrip 'bewustzijn' is, dat een mens ook nog eens zeer geconcentreerd verschillende routineuze handelingen kan verrichten, terwijl hij zich noch bewust is van zichzelf als "ik", laat staan van de oerkern/ziel vorm. Dan is er slechts 'handelen'. Er is in een dergelijke situatie hooguit een beginmoment, waarop de mens nog kan kiezen welke handeling hij wil verrichten, maar daarna is alle keuzevrijheid verdwenen. Zo'n routineactiviteit moet zich, eenmaal in gang gezet,

verder volledig autonoom afwikkelen. Zoals een kogel -eenmaal afgeschoten- een vooraf te beschrijven baan gaat afleggen. En daar zie je een merkwaardig verschijnsel. Een mens is in staat een ingewikkeld muziekstuk te spelen een moord te plegen, of een boek te schrijven, terwijl hij volledig opgaat in de activiteit en de denkbeeldenreeks die zo'n activiteit begeleidt. Achteraf 'lijmt' hij dan zijn onderbroken "ik"-besef door te verklaren dat híj piano heeft gespeeld. Natuurlijk is er piano gespeeld en wellicht dat vaag restanten van individueel besef aanwezig zijn, er is echter geen "ik" geweest. Er is uiterst geconcentreerd gespeeld. Alle aandacht van het "ik" heeft zich gefocust op het spelen. Alle andere denkbeelden en daarmee het bewuste besef van het bestaan in de tijdruimte zijn buitengesloten! Aan het eindresultaat is dit niet te merken. Ik heb je het al eerder gezegd, het bewuste besef te 'zijn' heeft geen meerwaarde in economische zin.'

'Daarom is het vrijwel nergens een hot item natuurlijk,' concludeerde de Zoeker.

'Dat is de achterliggende reden. Op het moment dat iemand zich vereenzelvigt met een denkbeeld, een te verrichten handeling, of een opkomende emotie kan je hem op een bepaalde manier vergelijken met een geprogrammeerd mechanisme!'

'Dat lijkt me een kwalificatie, waaraan vooral zij, die zich hebben ingespannen om een vaardigheid te verwerven zich zullen storen,' meende de Zoeker.

'Daarom is het van belang dat je mijn zin plaats in de context, die ik net geschetst heb! Het is altijd die éne stap die essentieel is, de stap tot vereenzelviging, de stap tot identificatie! Daardoor wordt de aandacht gericht op één specifiek denkbeeld met uitsluiting van alle andere denkbeelden. In het menselijke mechanisme werkt een aantal krachten, dat de vereenzelviging sterk aanjaagt. Ik zou op dat aspect, omdat ik vermoed dat het je belangstelling heeft, een volgende keer dieper in kunnen gaan.'

'Ik zou dat buitengewoon op prijs stellen,' reageerde de Zoeker verheugd.

'Dan spreken we dat af! Terug naar het probleem van de identificatie. Zo komt de mens uiteindelijk te verkeren in een bijna permanente staat van bewustzijnsverenging. Dit is een nadere uitwerking van het begrip 'waak-slaap' bewustzijn. De mens slaapt dus niet in de letterlijke zin, maar is zich desondanks niet bewust. In de mens bestaat als het ware een drie-eenheid. Zijn oerkern/ziel, een bewustzijnsrichting en zijn 'ik. Deze drie zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden en bewerkstelligen een geweldig synergetisch geheel, de totaliteit mens. In deze drie-eenheid heeft zich echter een gigantische 'primus inter paris' opgeworpen, het "ik". Dit is er in geslaagd de beide anderen volledig te overstemmen! De mens leeft, werkt en denkt vanuit zijn "ik". De beide andere delen zijn er ondergeschikt aan gemaakt.'

'Welke mogelijkheden,' vroeg de Zoeker, 'heeft iemand om te bewerkstelligen, dat hij leeft vanuit zijn essentie, zijn oerkern/ziel. Dus zonder dat het "ik" daarin interfereert met allerhande mooie denkbeelden?'

'Beantwoording van deze vraag is zeer complex. In het menselijke functioneren zijn twee richtingen te onderscheiden. Er is enerzijds het volledig autonoom verwerken van binnenkomende impulsen, het automatisch handelen. Dit gebeurt buiten het "ik" om. Zo'n gedrag kan ontstaan als gevolg van langdurige conditioneringsprocessen. Er ontstaat daardoor binnen het denken de idee van 'zich repeterende' gebeurtenissen, die met een standaard reactiepatroon kunnen worden afgewerkt. Zoals de

automobilist die een weg voor de tweeduizendste maal afrijdt, slechts fracties van seconden zijn aandacht bij het rijden heeft.
Anderzijds is er het proces, waarbij iedere binnenkomende impuls wordt afgewerkt vanuit de oerkern/ziel. Dus waarbij dit, ondanks het ontstaan van denkbeelden, dus ondanks het bestaan van het "ik" zich van zichzelf gewaar is. Die wijze van handelen betekent niet, dat er nooit teruggegrepen wordt naar een standaard reactiepatroon, maar het stelt dat als er wordt teruggegrepen naar zo'n reactiepatroon, het verloop van het proces wordt gevolgd ***zonder*** *dat er sprake is van vereenzelviging of identificatie met een denkbeeld. Theoretisch is er de mogelijkheid voor de mens om ieder moment op deze wijze te werken. Het probleem is niet de standaardwijze, waarop impulsen worden afgewikkeld. Het probleem is dat de processen niet* ***gevolgd*** *worden. De oplossing lijkt daarmee voor de hand liggend, want wat is er meer simpel dan het volgen van de processen?'*
De Zoeker keek Meester Negen met ongeloof aan.
'Uw conclusie klopt logischerwijs wel, maar in de praktijk werkt het niet! Zo eenvoudig als u het schetst is het niet.'
'Uiteraard niet! Het verkrijgen van de staat van bewustzijn is geen, zoals dat wel heet, 'gefundenes Fressen'. Er zijn veel invloeden en krachten die het tegenwerken. Als je dat negeert of daar aan voorbij gaat kom je niet verder. Verdieping daarin is dus noodzakelijk. Het positieve is gelukkig, dat al dergelijke krachten, ook zij die uiterst subtiel werken, door jou kunnen worden getraceerd.'
Meester Negen hief zijn wijsvinger nadrukkelijk op en voegde er aan toe: 'Mits je volhardend en aandachtig blijft.
Als je het pad echt wil gaan, kun je eenvoudigweg beginnen bij je eigen individuele conditionering. Die drukt je in allerhande denkbeelden en verhindert daarmee dat je bewust blijft. Je hebt je via jouw conditionering een standaardgedrag aangemeten en weet daarmee je overleven te bestendigen. Niet veel mensen stellen zich vragen bij 'de gedragingen van alledag'. En kijk eens wat er nog over is van de veelgeprezen vrije wil, als je je voortdurend conformeert.
Wil je meer bewust worden, dat zul je jezelf hierin grondig moeten verdiepen. Daarbij moet het inzicht, wat je verwerft, het resultaat zijn van eigen waarnemingen. Niet van het 'papegaaien' van een idee dat ergens is opgeduikeld, al oogt het nog zo goed. Je zult je ook moeten realiseren, dat er zeer veel beslissingen buiten jou om worden genomen. Enerzijds is dat gemakkelijk, je bestaan gaat immers onbekommerd door. Anderzijds gaat het ten koste van de begrippen die je wellicht hoogacht. Je dient je vanuit jouw metaniveau te verdiepen in de krachten van je eigen macro en microniveau. Dat is de enige mogelijkheid. Mensen worden echter niet geleerd om ongeconditioneerd te denken, integendeel! Het omgekeerde is het geval.
Verder is het noodzakelijk dat je beschikt over kennis. Dit lijkt een regelrechte contradictie met wat ik over conditionering zei, maar met name inzicht in de opdeling oerkern/ziel en "ik" is van fundamenteel belang. Want hoe kan iemand zich bewust noemen, als hij er geen idee van heeft waarover hij spreekt? Verdieping in beide begrippen en het ervaren van hun onderlinge wisselwerking is onontbeerlijk!
En dan is er de laatste meest subtiele kracht. De mens verbeeldt zich een vrije wil te

hébben! Waarom zou je je inspannen om iets te verwerven wat je al hebt? Je moet deze verleidelijke misvatting eerst doorgronden. Pas daarna kan je je 'bewuste zijn' überhaupt beseffen. Tot die tijd is het spreken over bewust of onbewust weinig meer dan een intellectueel spel van je "ik", dat overigens graag met dergelijke boeiende concepten van deze dualiteit jongleert, omdat het zo zichzelf in stand houdt.'
Meester Negen negeerde de Zoeker, die niet tevreden leek met de laatste opmerking.
'Het beeld met betrekking tot het bewust zijn, het onbewust zijn, de relatie die dat heeft gekregen met het al dan niet bestaan van het "ik" en daar weer aan gekoppeld het al dan niet bestaan van een vrije wil heb ik in een schema weergegeven.'
Hij pakte al sprekende een complex ogend overzicht.

Bewustzijns-toestand van het "ik"	Bewust van oerkern/iets: Contact met het Universele Bewustzijn	Bewust van zichzelf in het 'hier en nu'	Alléén be-wust van het 'hier'	Géén bewustzijn van het "ik" in het 'hier en nu'			Het "ik" bestaat niet
Bewustzijns-kwalificatie	waak-waak bewustzijn	waak-slaap bewustzijn	waak-slaap bewustzijn	onbewust	niet bewust	bewuste-loos	geen sprake van bewust-zijn
Opereren en mogelijkheden van de aandacht	aandacht is voor alles beschikbaar	"ik" eigent zich alle aandacht toe	"ik" richt slechts een een deel	"ik" laat aandacht vrij gaan	aandacht gaat zijn eigen weg	aandacht heeft geen verbinding met het lichaam	aandacht heeft geen toegang tot het lichaam
Omschrijvingen en situaties	Volstrekt besef van alles Volkomen in het 'hier en nu'	het "ik" is zich alléén bewust van 'hier en nu' mens is alert zeer helder	"ik" op de automatische piloot routines autorijden etc	dagdromen dromen en staren	doezelen slapen	flauw-vallen coma knock-out	vóór de geboorte en na de dood!
Situatie van een 'vrije' wil	geen behoefte aan een vrije wil	"ik" wil alle mogelijk-heden	"ik" kiest voor de routine	het "ik" fantaseert	"ik" heeft geen keuzemo-gelijk-heden	"ik" is volstrekt onbe-kwaam	geen kennis van iets als een vrije wil

fig. 18: Bewustzijn en relaties met het "ik".

De Zoeker staarde langdurig naar het overzicht en vervolgens naar Meester Negen. Hij voelde dat het gesprek ten einde liep.
'Veel van uw benaderingen van het begrip bewustzijn zijn nieuw voor mij,' zei hij daarom.

‘Ik dank u voor de tijd die u voor mij vrijgemaakt hebt en graag maak ik gebruik van uw uitnodiging een volgende keer bij u langs te komen, om meer van u te horen.’
Iets later liep hij met een blij gemoed naar huis. Onverwacht was zijn kennis sterk verdiept en hij voelde, op een manier die hij niet rationeel kon verklaren, dat Meester Negen hem verdere inzichten zou aanreiken.

Aandacht!

Aandacht is gericht bewustzijn.

'Aandacht,' begon Meester Negen die volgende keer het gesprek, 'is het complexe begrip, dat in het onmiddellijke verlengde ligt van de begrippen "ik" en 'bewust zijn'. Wil een mens bewust kunnen zijn, bijvoorbeeld van de werking van zijn "ik", dan is aandacht daarvoor noodzakelijk. Aandacht is iets waar elk mens affiniteit mee heeft. Iedereen kent vanuit zijn eigen gewaarwordingen de staat van aandacht en weet wat het is om in die staat te zijn. Iedereen weet ook wat het betekent om níet in die staat te zijn. Toch is het desondanks zeer ingewikkeld om die staat op een doeltreffende manier te beschrijven. In ons vorige gesprek namen we al enkele aspecten van aandacht door. Er bestaan echter nog tal van gezichtspunten, waarmee het kan worden benaderd. In religieuze, esoterische of spirituele geschriften wordt wel melding gemaakt van 'lagere aandacht', nietwaar?'

De Zoeker had de term eerder gehoord en gaf dat aan met een knik.

'Daarmee wordt gedoeld op de aandacht die de mens gebruikt in zijn reguliere leven om het overleven binnen de tijdruimtematerie dimensies te bewerkstelligen. Deze vorm van aandacht zou ik zelf omschrijven als de aandacht van het "ik". Vervolgens wordt er melding van gemaakt dat er ook iets als een 'hogere aandacht' bestaat. Ook die is verder uitgewerkt. De gebruikte woorden zijn echter niet eenvoudig en leiden niet onmiddellijk tot inzicht. Er worden enigszins cryptische formuleringen gebruikt als:

*'Hogere aandacht is **totale** aandacht, of*

*'Hogere aandacht is **universele** aandacht'*

Het verwarrende is, dat termen als 'totaal' en 'universeel' iets lijken weer te geven dat kan worden begrepen, waardoor het denken meer 'greep' krijgt. Dat is een illusie! Omdat ze geen grenzen hebben ontstaat er door het gebruik van die woorden niet iets wat bevat kan worden. Zodoende is niet duidelijk wat totale aandacht zou kunnen zijn.

Als mensen er toch meer inzicht in krijgen, gebeurt dat omdat ze bewust stil staan bij de momenten dat ze de totale aandacht ervaren. Dit zijn voor de meeste mensen zeldzame momenten. Zij worden soms geschetst als de momenten van inzicht of openbaring. Of ze worden beschreven als de schaarse momenten, waarbij de mens wordt gezegend met de Goddelijke genade. In de huidige, sterk geseculariseerde samenleving roept de laatste verwoording vaak meer weerstand dan bijval op. De verwoording is overigens ook weinig operationeel.

Voor iemand, die niet religieus denkt of atheïstisch is, en daarvan zijn er in geseculariseerde samenlevingen veel, wordt het erkennen van een verschil in hogere-

en lagere aandacht daarmee ingewikkelder. Vaak behoren deze begrippen niet tot het verworven individuele denkbeeldenconglomeraat. Religieuze of spirituele autoriteiten willen elk vanuit hun achtergrond wel toelichtingen geven, maar zo'n toelichting valt vaak buiten de gesecularisseerde referentiekaders. De situatie wordt daarmee complex, want het bereiken van of beschikken over totale aandacht is volgens veel spirituele, esoterische en zelf religieuze geschriften een noodzakelijke voorwaarde voor de mens, die de essentie van het 'zijn' wil ervaren.'
'Het eventueel te bereiken eindpunt wordt door hen zo'n beetje als voorwaarde gesteld om überhaupt te beginnen,' concludeerde de Zoeker.
'Zo zou je het kunnen omschrijven. De zoekende mens dreigt zo snel in een vicieuze redenering terecht te komen. Een aantal spirituele autoriteiten stelt eerst dat de mens zich af dient te vragen wie hij is. Daarna benadrukken ze dat het onbewuste leven géén leven is. Vervolgens betogen zij dat de mens zonder totale aandacht geen besef zal verwerven van zijn 'zijn'! Dergelijke raadselachtige aanwijzingen zijn voor een leek amper te bevatten en lijken daarmee alleen bestemd te zijn voor ingewijden.'
Meester Negen keek de Zoeker glimlachend aan.
'Binnen onze samenlevingen hebben nogal wat religieuze of spirituele autoriteiten zichzelf in de afgelopen eeuwen gekwalificeerd als ingewijden! Zij hebben zichzelf, in welke stroming ze ook ondergebracht zijn, op basis van een zelf verstrekte kwalificatie het ***alleenrecht op de oplossingen van de levensvragen*** *toegeëigend. Hun antwoorden zijn door henzelf en door volgelingen in religieuze systemen vervat, en zijn zo, wellicht ondanks geheel andere intenties verstard. Verstild tot harde mentale concepten die gedurende eeuwen dogmatisch zijn herhaald.*
Het antwoord op de vraag 'Hoe verwerft de mens totale aandacht' bestaat. Maar het kan niet eenvoudig of op basis van spirituele dogma's worden verworven! Elk antwoord, dat wordt aangereikt vanuit welke achtergrond of filosofie dan ook, zal de mens zelf moeten toetsen. Een grondige, ***maar strikt individuele*** *verdieping is daartoe noodzakelijk.'*
'Individuele verdieping zie ik in religies niet zo gepropageerd, integendeel!'
'Daar zijn redenen voor en die komen zeker nog aan de orde, maar vandaag wil ik mij focussen op het verschijnsel aandacht,' reageerde Meester Negen.
'Het bewust 'zijn' is een staat. De mens verkeert in die staat. Of niet! Je zou kunnen zeggen dat er sprake is van aandacht, als het bewustzijn gericht, gefocust is. ***Aandacht is dus gericht bewustzijn****. Als het niet gericht wordt, is er geen sprake van aandacht. Het 'aandachtig zijn' wordt positief gekwalificeerd, maar het immense bijeffect wordt volledig genegeerd Als bewustzijn wordt gericht,* ***fragmenteert*** *het om die reden de omgeving, waarbinnen het bestaat. Er ontstaan door het richten zogenaamde 'herkende entiteiten'. Het begrip entiteit gebruik ik in de meest brede en abstracte zin van het woord. Het gebruik van aandacht fragmenteert de wereld!'*
De Zoeker overdacht dit. Terwijl hij dat deed bewogen zijn ogen enigszins en plotseling bemerkte hij bij zichzelf het proces van fragmentatie. Telkens als zijn blik ergens op viel, kwam er een woord op in zijn denken, maar telkens als die blik ergens op gericht werd, vervaagde al het andere tot een wat amorfe achtergrond. Verbaasd besefte hij dat dit verschijnsel, dat al die jaren zo geweest moest zijn, hem nooit

eerder was opgevallen.
‘Ik heb getracht,’ ging Meester Negen verder, ‘dat proces met behulp van een figuur weer te geven.’ Hij legde een eerste tekening neer.

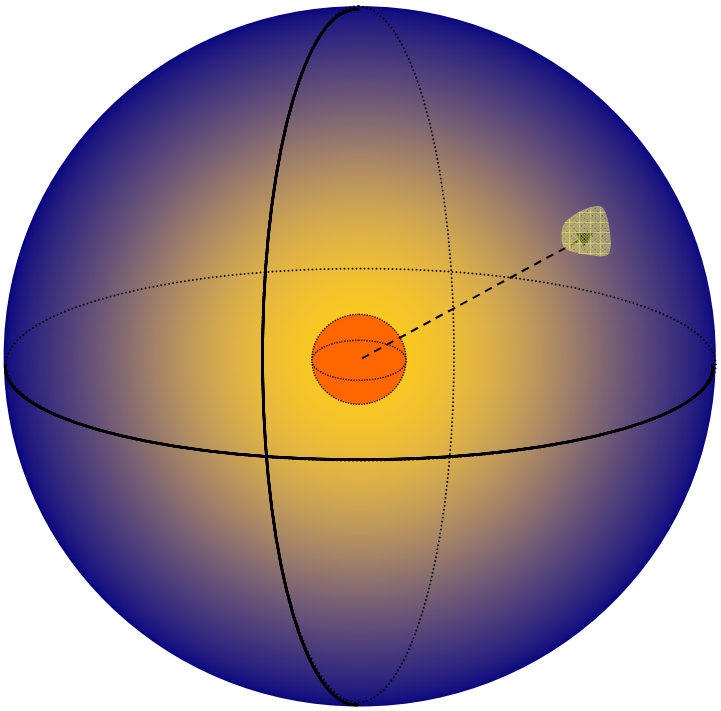

fig.19: Het richten van het bewustzijn.

‘Hierin symboliseert de oranjerode kern de mens. Zijn directe tijdruimtematerie omgeving heb ik in de figuur weergegeven met behulp van de tweekleurige, blauw-gele bol. De mens heeft de mogelijkheid om zijn bewustzijn te focussen, te richten, te concentreren op bepaalde aspecten van deze ‘bol’. In de figuur is dat weergegeven door de gestippelde pijl die naar het grijs-gele vlakje wijst. Het bewustzijn wordt gericht naar een fragment van het geheel. De mens heeft aandacht voor dat fragment. Het fragment wordt daarmee tot een ‘begrepen’ denkbeeld.
De werking van de aandacht lijkt eenvoudig. Er zijn voldoende beschouwingen over, maar in essentie is er slechts een aspect relevant: Aandacht bestaat alleen in het moment ‘nu’ en kan alleen in dat moment worden ervaren. De mens kan er geen voorraad van aanleggen, aandacht kan niet worden gepland of wat dan ook. De mens weet het als zijn aandacht ergens op valt. Hij is zich dan méér bewust van datgene waarop zijn aandacht valt, dan in de momenten daarvoor en daarna. Tegelijkertijd is zo’n persoon zich zelden bewust van datgene dat op dat moment buiten zijn aandachts-veld valt! Dat betekent dat er in een dergelijke situatie geen sprake is van totale aandacht! Die ontstaat alleen als een mens er in slaagt ‘alles’ in zijn aandachtsveld te krijgen.’
‘Lijkt me uiterst ingewikkeld,’ mompelde de zoeker, ‘kan dat überhaupt?’

‘Laten we ons verdiepen in de werking van de aandacht, zoals eerder bij het verschijnsel “ik”, via de taalkundige benadering. De constatering: ‘Ik heb aandacht’ lijkt onvolledig, nietwaar?’
‘Misschien is het beter om te stellen dat iemand ergens aandacht voor heeft, of zijn aandacht ergens op richt,’ zei de Zoeker.
*‘Je verwoordt het zoals ik bedoel. Gevoelsmatig wordt er vrij snel een koppeling gemaakt tussen aandacht enerzijds en anderzijds een desnoods abstract onderwerp, waarop die aandacht gericht moet zijn. Als gesteld, zo’n onderwerp is altijd een zeer beperkt deel van de omgeving, waarbinnen de mens zich bevindt en dus wordt de tijdruimtematerie omgeving gefragmenteerd. De werking van de aandacht loopt daarmee parallel aan de werking van het denkproces. Teneinde te kunnen komen tot be**grip,** splitst het denken de omgevingssituatie op in beperkte fragmenten. Vervolgens richt de aandacht van het “ik” zich op één van de fragmenten. Op het moment dat het “ik” ontstaat, is er sprake van vereenzelviging omdat alle aandacht opgaat in het specifieke denkbeeld. Tijdens de vereenzelviging, tijdens de identificatie, fixeert de aandacht als het ware het denkproces. Dat fixeren moet je letterlijk opvatten, zoals een camera dat doet waarmee een gebeurtenis wordt gefixeerd. De gebeurtenis verstilt daardoor, stolt! Begrijp je mijn beeldspraak?’*
De Zoeker recapituleerde de woorden en knikte dan langzaam.
‘Het gevolg is indrukwekkend, hoewel er vrijwel continu aan voorbij wordt gegaan. ***Het denkbeeld waarop de aandacht is gericht vult de hele aandachtsruimte.*** *Anders gesteld, doordat de aandacht wordt gericht staat het denkproces een minieme fractie stil en* ***tijdens die fractie bestaat alléén het betrokken denkbeeld, waarop de aandacht is gericht.***
Vereenzelviging is een proces dat zowel spontaan als geconditioneerd geschiedt. Als het spontaan gebeurt, wat doorgaans het geval is, wordt de mens in zijn ‘nu’ gefascineerd door een gebeurtenis die hem zo intrigeert, dat hij zich er volledig op stort en die -voor een moment- zijn hele denkruimte vult. Er is dan sprake van een tijdelijke identificatie. Vaak vindt vereenzelviging plaats, omdat het is aangeleerd, de mens is er op getraind, is geconditioneerd zo je wilt, om zich met bepaalde denkbeelden te identificeren. Ik heb enkele figuren die illustreren wat ik bedoel.

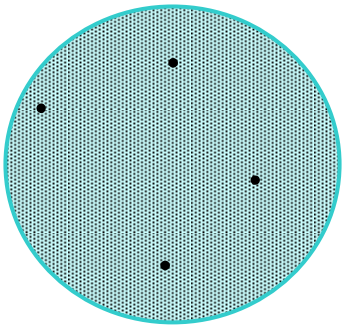

fig.20: Aandachtsveld in het ‘nu’: Ongeconditioneerd individu.

In de cirkel staan uiterst abstract de 'dingen des levens' weergegeven. Onder het zeer ruime begrip 'dingen des levens' kan je letterlijk alles verstaan waarmee een mens in zijn leven wordt geconfronteerd, situaties, voorvallen, gebeurtenissen, ervaringen, processen en dergelijke. Die punten worden dus geacht de 'dingen des levens' te vertegenwoordigen. Elk punt vertegenwoordigt één ding des leven.'
De Zoeker knikte, het beeld was duidelijk.
'De punten beschrijven dus allerlei mogelijke gebeurtenissen, individuele en collectieve ervaringen, talloze denkbeelden uit leerstelsels, politieke, religieuze of filosofische gedachtegangen. Kortom alles waarmee de mens geconfronteerd kan worden. Dit geheel zou, meer abstract, ook kunnen worden omschreven als 'het aandachtspotentieel'. Dat wil zeggen, het geheel van gebeurtenissen, voorvallen etc. waar een mens in het moment 'nu' zijn aandacht aan kan geven. Elk punt vertegenwoordigt een reeks van denkbeelden of gedachteconstructies. Maar behoudens enkele uitzonderingen, die in de figuur iets groter getekend zijn, en daarom sneller de aandacht naar zich toetrekken, is in de figuur géén van de punten overheersend. De mens die door deze cirkel wordt weergegeven identificeert zich nauwelijks met vooringenomen ideeën. Dat beeld is totaal anders als iemand zich wél sterk identificeert met denkbeelden, doelen, idealen, emoties of instincten. Ik heb het potentiële aandachtsveld een dergelijk mens als volgt weer te geven.

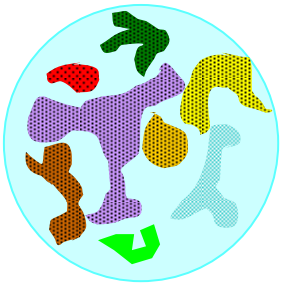

fig.21: Aandachtsveld in het 'nu': Geconditioneerd individu.

'Hebben die merkwaardig vormen een speciale betekenis?
'Nee! De weergave is puur abstract. Denk bij dergelijke aandachtsvelden bijvoorbeeld aan zaken als: een religieus doel, wat zou kunnen behelzen een goede gelovige te zijn; een zakelijk doel zou kunnen zijn winst maken; een altruïstisch ideaal is armoede bestrijden; een sportprestatie wordt een record zetten; een politieke visie luidt inkomensgelijkheid bewerkstelligen; een wetenschappelijke doel de relativiteitstheorie verdiepen; het aloude oorlogsdoel natuurlijk onze tegenstander wegvagen en zo kan ik doorgaan. Die doelen, die aandachtsvelden vullen in elk 'nu' het grootste deel van het aandachtsveld van het betrokken individu. Het zijn als het ware een soort innerlijke blikvangers. Zij eisen de aandacht op. Het betrokken individu heeft deze dingen des levens voor zichzelf belangrijk gemaakt. Het zijn grote verzamelingen van denkbeelden geworden. Hoe groter een dergelijk 'ding des levens' tijdens de vormingsprocessen wordt gemaakt, des te meer aandacht zal het trekken, des te groter wordt de

identificatie met dat 'ding'. Des te ééndimensionaler wordt vervolgens het wereldbeeld ook al, omdat er grote lege stukken gaan ontstaan, waaraan géén aandacht wordt geschonken. Bij voortschrijdende identificatie is voorstelbaar, dat er een verzameling denkbeelden ontstaat, die vrijwel de gehele individuele aandachtsruimte vult. Dergelijke situaties zie je bij aartsconservatieven, dogmatici, fanatici, fundamentalisten of politieke extremisten. Zij bezien het leven vanuit een beperkt aantal vooringenomen standpunten en toetsen daar alle ervaringen aan. Wie zijn aandachtsveld op deze manier heeft gevuld heeft de vrijheid om de 'dingen des levens' te ervaren zoals ze zijn verloren. Diens 'zijn' is tot 'hebben' getransformeerd. Hij ***hééft*** *de kennis over het 'nu' en daarmee, in zijn denken althans, over alle relevante dingen des levens!'*
'Hij staat niet meer open, is dat wat u bedoelt?'
'Wie zich identificeert heeft nog slechts oog voor het onderwerp van zijn identificatie. Naast de gerichte aandacht, die de mens kan gebruiken om zich te identificeren, bestaat er iets als ongerichte aandacht. Ongerichte aandacht bestaat alleen op het moment dat het individu zich niet veréénzelvigt met het denkbeeld, dat in het 'nu' toevallig in zijn denken vorm heeft gekregen. De mens neemt een dergelijk denkbeeld waar, maar duikt er niet inhoudelijk in. Het denkbeeld slaagt er, anders dan gebruikelijk, niet in te domineren en de kracht of invloed ervan neemt na enkele momenten af, waarna het denkbeeld wordt vervangen door een ander.'
Deze situatie in het denken is mogelijk, maar het vindt niet vanzelf plaats. Het is de aard van de gerichte aandacht van het "ik" om zich wèl en vrijwel onmiddellijk te verdiepen in alle opkomende denkbeelden. Het denkproces werkt zó, is zo gevórmd, zo geconstrueerd, ***dat er altijd denkbeelden zijn en dat daar altijd aandacht naar uit gaat.*** *Alleen daardoor immers bestaat het "ik", het conglomeraat van denkbeelden. Maar ongerichte aandacht bestaat en is voor mij hetzelfde is als de totale aandacht. Met een analogie kan ik dat misschien aannemelijk voor je maken.'*
Meester Negen dacht kort na en begon dan.
'Onze planeet aarde beschikt over de zwaartekracht, een kracht die overal ervaren wordt. De oorsprong ervan is onbekend, zoals ook de oorzaak van haar bestaan. Uiteraard zijn er wetenschappelijke modellen, waarmee sinds enkele eeuwen een deel van haar werking wordt verklaard. Zij doordringt al sinds het bestaan van de aarde alles. De werking van de zwaartekracht maakt de vorm der dingen mogelijk.'
De Zoeker staarde neutraal weg en reageerde niet. Wat hij hoorde was nogal triviaal.
'Anders dan bij licht, warmte of straling is materie niet in staat de effecten van de zwaartekracht te beïnvloeden, te stoppen, te keren of op te heffen. Hooguit is de zwaartekracht in het taalgebruik op een specifieke wijze ingeburgerd. De werking ervan is vertaald in een aantal handzame begrippen. Gesteld wordt dat een voorwerp een bepaald gewicht 'heeft'. Slechts een enkeling staat er bij stil dat gewicht gerelateerd is aan de onverklaarbare, maar duidelijk aanwezige onderlinge aantrekkingskracht tussen twee materiële entiteiten. De introductie van 'gewicht' in het taalgebruik is praktisch, maar verhult de essentie: de zwaartekracht doordringt alles.
Kan nu de zwaartekracht worden beschouwd als 'de aandacht van de aarde'? In eerste instantie is dit natuurlijk voor jou een merkwaardige gedachte, maar als ik er wat nader op in ga, blijkt het een zeer werkbare analogie! Niet alleen is de

zwaartekracht alom aanwezig, maar naarmate een object groter is, is het meestal zwaarder. Dus heeft de aarde er -in deze gedachtegang- navenant meer aandacht voor. Zij discrimineert nergens! Een extreem voorbeeld wordt in deze analogie gevormd door het zogenaamde zwarte gat. Daar is, volgens wetenschappelijke theorievorming, de zwaartekracht zo sterk, dat zelfs het licht erin gevangen blijft. De zwaartekracht, de 'aandacht' dus, houdt in een dergelijk gat alles vast en laat niets ontsnappen. Voor de mens, met diens gelimiteerde vermogens, is dit niet voorstelbaar, maar dit voorbeeld demonstreert voor mij een mogelijke werkwijze van de aandacht.'
'Ik begrijp niet precies waar u naar toe redeneert,' zei de Zoeker enigszins hulpeloos.
'Wat weet de mens van de zwaartekracht? Van materiële entiteiten kent hij beschrijvingen over de vorm, onderlinge afstand, temperatuur, soort materiaal etc. Met behulp daarvan heeft hij formules uitgedacht, die het krachtenspel van de zwaartekracht beschrijven. Het "ik" kán niet anders, maar zo wordt slechts een deel van de werking van de zwaartekracht weergegeven. De zwaartekracht dringt namelijk door tot ***de essentie*** *van elk fragment materie. Die ervaring, het gebeuren, waarbij de essentie der materie wordt aangeraakt door de zwaartekracht, gaat het begrips-vermogen van het "ik" te boven. Het "ik" kénd de essentie der materie niet! Het begrijpt slechts de -via de zintuigen- waargenomen dimensies en processen dankzij de naamgeving, de labels die het daar aan heeft gekoppeld. De diepste essentie is hem echter onbekend.'*
De Zoeker knikte onwillekeurig, terwijl Meester Negen hem aankeek.
'Mijn analogie gaat nog verder. De essentie van de mens is, zoals we zagen, niet zijn "ik". Het is de niet te beschrijven oerkern/ziel. Zoals de zwaartekracht de essentie der materie beroert, zo wordt die essentie van de mens geraakt door de aandacht van het Universele Bewustzijn! Haar werking is als die van de zwaartekracht, ook zij geeft aan alles evenredig veel aandacht. Het besef, het inzicht dat wordt verkregen via 'totale aandacht' is oneindig veel groter dan het besef dat wordt bewerkstelligd door de aandacht van het "ik". Dit, omdat het zowel het gebied omvat dat door denkbeelden wordt bestreken, ***als het veel grotere gebied dat daar buiten bestaat.*** *In dat laatste gebied bestaan bijvoorbeeld ook alle 'potentiële' denkbeelden, de denkbeelden die in een toekomst door "ikken" geformuleerd zullen worden. In het gebied der totale aandacht bestaat daarnaast ook alles wat zich niet via denkbeelden laat verwoorden.*
Het is voor de mens mogelijk om in bepaalde momenten in aanraking te komen met de totale aandacht. Zo'n moment zie je wel beschreven als 'realisatie' of 'verlichting'. Wie in aanraking komt met de totale aandacht realiseert zich in dat moment de buitengewoon fragmentarische waarde van de aandacht waarover het "ik" normaliter beschikt. Die mens beseft dan, maar alléén in dat moment, de volstrekt beperkte waarde daarvan en beseft tevens de immens vernauwende werking van identificatie.'
Meester Negen dacht enkele momenten na en ging dan verder met zijn verhaal.
'Abstract gesproken kun je aandacht beschouwen als de toestand waarin iemand zich bevindt, als een staat van 'zijn'. Het beschrijven van de aard van die staat is ingewikkeld. Er zijn namelijk zowel relaties tussen de 'oerkern/ziel' en aandacht, als daarvan geheel verschillende relaties tussen het "ik" en aandacht. Hoewel hun werking fundamenteel anders is, maken beiden wel gebruik van hetzelfde beschrijvend

etiket. Om de invloed en de werking van aandacht verder te kunnen benaderen gebruik ik vaak de analogie met licht.' Terwijl hij sprak had Meester Negen een vierde tekening neer gelegd.

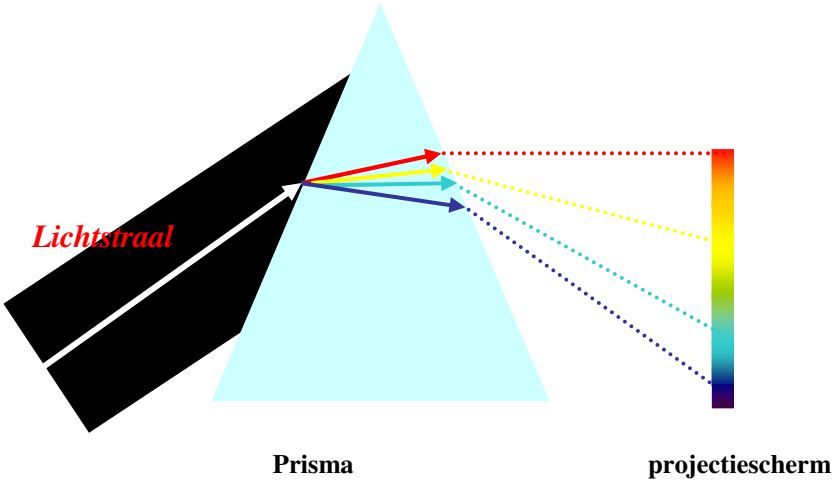

fig. 22: Ontleding van lichtstralen.

'Hoewel het heelal donker oogt, is het gevuld met lichtstralen, afkomstig uit honderden miljarden lichtbronnen. Het zogenaamde 'witte' licht kan verder worden ontleed. In de figuur zie je een lichtblauw prisma getekend, waarop een witte lichtstraal valt. Om die zichtbaar te maken heb ik hem tegen een zwarte achtergrond getekend. Op het moment dat de lichtstraal het prisma raakt 'valt het licht uiteen' in een breed kleurenspectrum, dat de mens kwalificeert als 'de kleuren van de regenboog'. Om dat spectrum te bewerkstelligen zijn dus twee zaken noodzakelijk. Op de eerste plaats moet er ergens een lichtbron zijn die een lichtstraal uit zendt. Vervolgens moet die lichtstraal een prisma raken. Alleen dan valt het licht uiteen in zijn samenstellende componenten.
Met betrekking tot aandacht moet je je een volstrekt analoog proces indenken. In plaats van lichtstralen spreek ik nu over 'aandachtstralen'. Deze 'aandachtsstralen' zijn niet materieel. Het bestaan ervan kan dan ook niet met behulp van de bekende meeteenheden uit de tijdruimtematerie dimensies vast worden gesteld. Jammer misschien, maar dat is een bijzaak! Het bestaan ervan kan namelijk wel door de mens worden ervaren. Het is met deze aandachtsstralen als met de lichtstralen, het gehele heelal is ermee gevuld, maar er kan pas sprake van zijn van gewaarwording op het moment dat ze ergens op 'vallen'.
De aandachtsstralen, waarmee het Universum gevuld is, vinden hun oorsprong in het Universele Bewustzijn. Dit bewustzijn moet, denkend vanuit de analogie, worden beschouwd als een onbekende, niet waarneembare 'bron van aandacht', die gedurende alle tijden binnen onze tijdruimtedimensies een oneindige hoeveelheid 'aandachtsstralen' emaneert. Deze door het Universele Bewustzijn geëmaneerde stralen kwalificeer ik als 'oorspronkelijke' aandachtsstralen. Het woord

‘oorspronkelijk’ duidt er op dat deze stralen volstrekt onvervormd zijn en direct afkomstig vanaf het Universele Bewustzijn. Dit, in afwijking van andere aandachtsstralen, de afgeleiden van de ‘oorspronkelijke’ aandachtsstralen. Conceptueel is dit denkbeeld misschien niet eenvoudig te bevatten; ik kan het echter nauwelijks scherper omschrijven. De essentie is nu het volgende. Omdat de universele bron werkt op ***alle punten*** *van de tijdruimtematerie dimensies is* ***elk punt*** *binnen die dimensies in staat tot enigerlei vorm van contact met deze oorspronkelijke aandachtsstralen. Begrijp je de implicatie hiervan?’*
De Zoeker schudde ontkennend met het hoofd.
‘Het betekent dat elk mens, ook jij, in contact kan komen met de oorspronkelijke aandachtsstralen. Mensen zijn ‘ontvangers’ voor die stralen. Zij worden er permanent door geraakt. Dankzij aandacht kan het individuele bewustzijn ontstaan. Zelfs zonder dat er sprake hoeft te zijn van begrip.’
‘U stelt dat begrip geen voorwaarde is?’
‘Nee. Op het eerste gezicht oogt dat misschien merkwaardig. Maar hoe verbijsterd zal bijvoorbeeld iemand niet zijn die voor het eerst van zijn leven geconfronteerd wordt met een draagbare radio. Hij zou er volstrekt niets van begrijpen, maar dat onbegrip is niet relevant. Het gebeurt! Het apparaat zet alom aanwezige radiogolven om in muziek En zo werkt het ook met de oorspronkelijke aandachtstraal.’
‘Het voorbeeld is duidelijk,’ mompelde de Zoeker.
‘Aandacht wordt alom gewaardeerd als iets buitengewoon waardevols. Als een uiterst kostbaar geschenk dat iemand zowel kan geven als zelf ontvangen. Mensen teren in als ze te weinig aandacht ontvangen en bloeien op als ze in het middelpunt van de aandacht staan. Het taalgebruik weerspiegelt de emotionele waarde: ‘Iemand ***schenkt*** *ergens aandacht aan.*
Telkens als iemand wordt geraakt door een aandachtsstraal is hij in staat om het ‘zijn’ of fragmenten daarvan intensiever en op een scherpere wijze te beleven. Zoals een lichtstraal voorwerpen zichtbaar maakt doordat ze ‘verlicht’ worden, zo maakt een aandachtstraal mensen aandachtiger, omdat ze er door geraakt worden. En evenals bij het licht geldt, dat naarmate de straal intenser, feller is, het effect ervan ook sterker is. Natuurlijk is het bij het licht eenvoudig om een lichtbron te herkennen. Dat wordt veel ingewikkelder bij het bedenken van een ‘aandachtsbron’ .
Lichtstralen op zich zijn onzichtbaar. Ze kunnen pas worden gezien als een materieel voorwerp hun voortgaande beweging onderbreekt. Het licht ‘valt’ op dat stuk materie. Zolang er geen voorwerp is waar de lichtstraal valt, zijn zowel de lichtstraal als dat voorwerp onzichtbaar. Beiden bestaan natuurlijk wel, maar worden door het oog niet waargenomen. Met de ‘aandachtstraal’ is het niet anders. Ook die bestaat in het heelal, maar op een onbekende wijze.
Op het moment dat een lichtstraal een prisma raakt en binnengaat gebeurt er iets met het licht. Het proces van uiteenvallen dat in het prisma plaatsvindt hangt enerzijds af van de eigenschappen van het licht, anderzijds van de eigenschappen van het prisma. Hoe zuiverder het prisma, des te eenduidiger is het uiteenvallen. Zitten er vervormingen in het glas of kristal, dan heeft dat effect op de manier waarop het licht uit een valt.’

Meester Negen pakte een vijfde tekening en legde die op tafel.

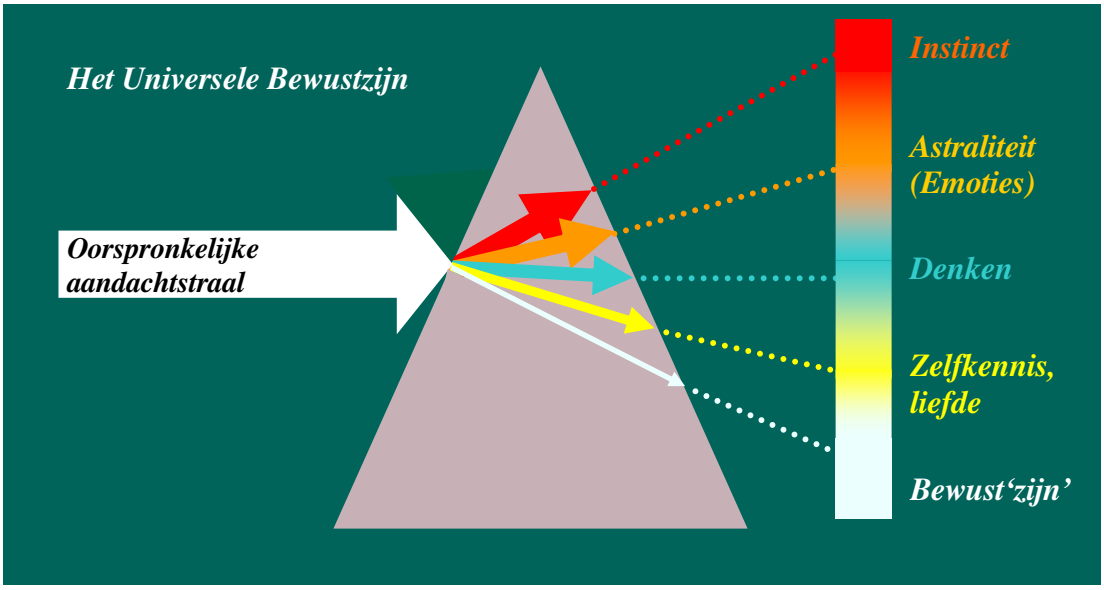

fig. 23: De ontleding van de oorspronkelijke aandachtsstraal.

'In mijn analogie geschiedt dit ook met de oorspronkelijke aandachtsstraal. Zodra die een menselijk lichaam beroert en binnengaat, ontstaat er een proces dat zowel samenhangt met de aard van de aandacht als met de aard van het lichaam, dat het binnengaat. In het menselijke lichaam vindt ook een zeer specifieke ontleding plaats van de oorspronkelijke aandachtstraal. Bij het uiteenvallen van een lichtstraal ontstaan de kleuren van de regenboog. Die kunnen pas worden opgemerkt nadat de lichtstraal door het prisma is gegaan. Bij de aandacht ontstaan, nadat deze door een lichaam is gegaan de verschillende gewaarwording of ervaringsgebieden. De figuur geeft dat weer.
De oorspronkelijke aandachtsstraal, die binnen het Universele Bewustzijn altijd bestaat, heb ik in de figuur symbolisch weergegeven als de grote lichtrose pijl. De mens zelf is weergegeven als het lila prisma. Deze mens bestaat binnen het veld van het Universele Bewustzijn. Dat wordt in de tekening gesymboliseerd als het blauwgroene vlak dat het prisma omhuld. De gewaarwordingsgebieden kunnen helaas niet net zo snel en simpel worden geprojecteerd als de kleuren op een scherm. Het uiteenvallen van de aandacht kan echter wel worden geprojecteerd op een soort 'innerlijk' scherm dat zich binnen de mens bevindt. De 'innerlijke kleuren' die ontstaan door de aandachtstraal die uiteen valt, moet je classificeren als 'de verschillende gewaarwordingsgebieden'. Het palet van gewaarwordingen, dat uit de uiteenvallende oorspronkelijke aandachtstraal ontstaat, bevat achtereenvolgens: de instincten, de astraliteit of emoties, het denken, zelfkennis en liefde en bewust zijn. Pak je het beeld wat ik tracht te schetsten?'

‘Het beeld op zich is niet ingewikkeld,’ meende de Zoeker, maar hij voegde er aan toe, ‘wat de diepere strekking zou moeten zijn nog niet.’
‘Dat komt wellicht. De eerste drie innerlijke kleuren liggen rechtstreeks in het gebied, waarvan het “ik” zich de meester acht. Deze drie samen vormen iets dat het best omschreven kan worden als de aandachtstraal van het “ik”, ofwel ***de gerichte aandacht van het “ik”.*** *Deze gerichte aandacht is de aandacht, waarmee het “ik” zich manifesteert in de wereld. De gerichte aandacht is ook de aandacht die het “ik” kan ‘schenken’ aan anderen, objecten of doelen. Het is met andere woorden de aandacht, waarover het “ik” vrijelijk de beschikking meent te hebben.’*
‘Uw woordkeuze lijkt te suggereren dat dit niet zo zou zijn?’
‘Het hangt samen met de vrije wil en dat is, zoals we in komende gesprekken zullen zien, een complex gegeven. De andere gebieden, waarin de oorspronkelijke aandachtstraal uiteenvalt staan veel losser van het “ik”. Zij hebben een passiever bestaan en ontwikkelen zichzelf alleen als de mens zich daar voor inspant. Het “ik” kent overigens deze gewaarwordingsgebieden, maar meestal alleen uit overleveringen of via beredenering. Slechts incidenteel uit rechtstreekse gewaarwordingen. Maar, omdat het de gebieden op conceptueel niveau kent, eigent het zich het ‘vanzelf-sprekende’ recht van beheersing toe. Het “ik” meent, vanwege zijn conceptuele kennis, ook inhoudelijk greep te hebben op deze gebieden.’
‘Ik proef regelrechte bedenkingen in uw zin.’
Meester Negen glimlachte.
‘Een dergelijke greep is uitgesloten! Inzicht in deze gebieden impliceert het vrijwel afwezig zijn van het “ik”. Concreet gesteld: Het is een mens onmogelijk zonder zelfkennis tot liefde voor zichzelf te komen en zonder liefde voor zichzelf tot bewust ‘zijn’. Het bewust ‘zijn’ is geheel anders dan het ‘denken over het zijn’. Zoals ook inzicht in de aard van het zelf vrijwel los staat van de werking van het “ik”.
Zo wordt er echter niet tegenaan gekeken! Het “ik”, dat het denken beheerst creëert goed ogende conceptuele substituten. Het vormt zich met behulp van denkbeelden een beeld van het bewust‘zijn’ en de kennis van het zelf en creëert met behulp van overleveringen en fragmentarische gewaarwordingen voor zichzelf alomvattende nieuwe theorieën. De kennis van het zelf verwordt daarin tot de kennis van het “ik” en ‘bewustzijn’ wordt iets als ‘helderheid en oplettendheid’. Liefde wordt astraal vervormd en vervolgens sentimenteel en romantisch ingekleurd. Uiteindelijk worden dergelijke concepten ondergebracht in het immense conglomeraat van denkbeelden dat het “ik” is. De genoemde gebieden zijn daarmee uit het ‘zijn’ gehaald en verworden tot ‘hebben’.
De oorspronkelijke aandachtstraal wordt binnen de mens opgesplitst en wel zodanig dat de verschillende delen ervan de mens in staat stellen om op meerdere dimensies ‘gewaar te zijn’. Met andere woorden, met de verschillende delen van de getransformeerde oorspronkelijke aandachtstraal is de mens in staat om zich via verschillende gezichtspunten te oriënteren binnen het totale bestaan.
Puur abstract gezien geeft de analogie tussen het ‘uiteenvallen’ van een lichtstraal en die van de ontleding van een aandachtstraal ook enig inzicht in de complexe relatie tussen de ‘oerkern/ziel’ en het “ik”. Een punt heeft op alle dimensies de grootte ‘nul’.

Dit is een boeiend gegeven, want het is niet voorstelbaar, wellicht zelfs onmogelijk, dat zich dan in een punt processen afspelen die hun basis hebben in de tijdruimtematerie dimensies. Immers, alles in een punt heeft de grootte 'nul', ook verschijnselen uit de genoemde tijdruimtematerie dimensies.'
Meester Negen legde een andere tekening neer.
'In de vorige figuur gaf ik weer hoe de oorspronkelijke aandachtstraal als het ware het 'menselijk prisma' raakt. In deze tekening heb ik dat raakpunt sterk uitvergroot. Hoewel het niet mogelijk is om een 'punt' met de grootte 'nul' te schetsten, is het proces zoals zich dat in het raakpunt afspeelt weergegeven. De 'oerkern/ziel' bevindt zich in de figuur op het punt waar de 'oorspronkelijke aandachtstraal' het prisma, de menselijke entiteit raakt.

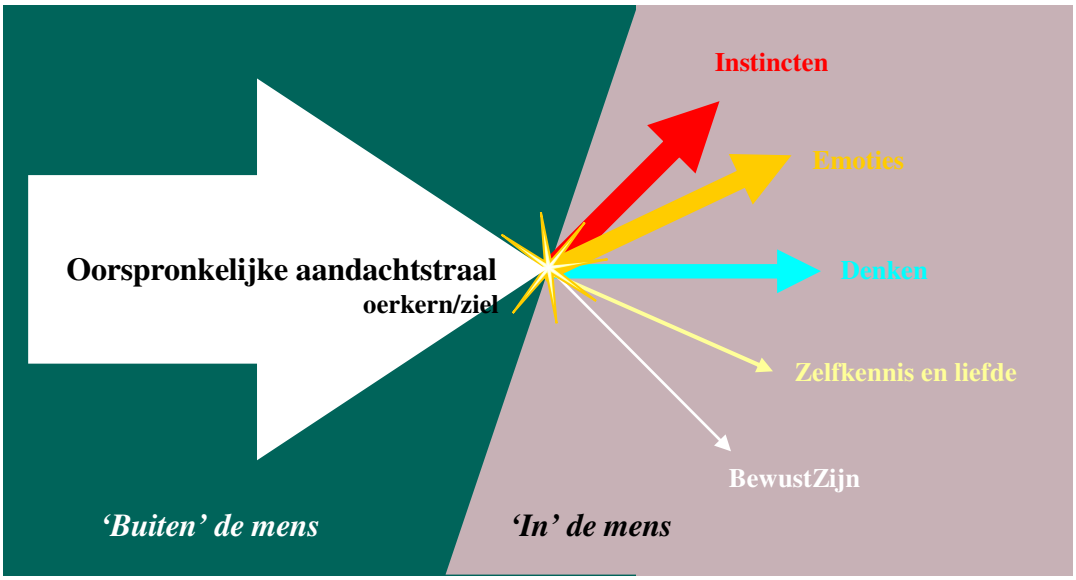

fig. 24. Het splitsen van de 'aandachtstraal' in de oerkern/ziel.

Een niet waarneembare fractie ervoor is de 'oorspronkelijke aandachtstraal' nog intact, een minuscule fractie verder is er de ontleding in de verschillende aandachtsstralen die binnen de mens werken. Je zou kunnen zeggen dat de splitsing als het ware gerealiseerd wordt in het raakpunt en dat verderop in het prisma het effect van de splitsing slechts uitvergroot wordt. Het raakpunt is in deze analogie daarmee de situering van de 'oerkern/ziel'. De gesplitste aandacht behoort het "ik".
De analogie kan nog verder worden uitgediept. Vastgesteld moet worden dat er zich zowel ín het prisma processen afspelen, terwijl er ook daarbuíten processen zijn. In, zo je wil, dóór het prisma ontstaat het kleurenspectrum. In het menselijke lichaam ontstaan de gewaarwordingsmechanismen. Buiten het prisma wordt het spectrum geprojecteerd en geeft kleur aan de wereld. Buiten het menselijke lichaam is er het menselijke gedrag dat een weerspiegeling is van de innerlijke splitsing van de aandacht.

Zonder prisma ontstaat er geen kleurenspectrum, ondanks de lichtstraal. Dit geldt ook voor de 'oorspronkelijke aandachtstraal'. Die bestaat, maar zonder een menselijk lichaam komt er geen gewaarwording van die aandacht! Alleen als er een menselijk lichaam is om de aandacht te transformeren ontstaat het spectrum van 'aandachtsstralen'. De oorspronkelijke aandachtstraal is niet in staat om zelf onderscheid in verschillende gewaarwordingen te maken, sterker nog, aandacht ***op zich*** *is niet in staat om veranderingen in materiële manifestaties te bewerkstelligen.* ***Aandacht is geen kracht****.'*
Meester Negen sprak de laatste zin met enige nadruk uit en dat verbaasde de Zoeker.
'Waarom zegt u dit zo stellig?'

'Omdat ik even nader in wil gaan op de term 'kracht'. Dat begrip is geworden tot een standaardbegrip. In sommige meer ontwikkelde theorieën wordt het gezien als een ongrijpbaar 'iets', dat met behulp van 'deeltjes' zou worden overgebracht. Mocht dit gegeven waar zijn, dan is het heelal plotseling niet meer leeg! Integendeel, het is dan overvol met links, rechts, boven en onder op elkaar inwerkende deeltjes. De beperkingen van de vijf zintuigen worden wederom overduidelijk gedemonstreerd. Want krachten kan men noch zien, noch horen, ruiken, of proeven. Zij kunnen alleen wel via de menselijke materie worden ervaren.
De zwaartekracht, in het bijzonder die van de aarde, wordt fysiek direct ervaren. De zwaartekracht van de andere hemellichamen wordt er volledig door overstemd. Dat betekent niet, dat de zwaartekracht daarom nooit herkend zou kunnen worden. Of dat de rol, die de zwaartekracht heeft, genegeerd zou moeten worden. Indirect, en daarom onderwerp van veel discussie, geschiedt dat met de astrologie. Omdat deze tak van wetenschap niet herleidbaar verbonden is met de logisch causale takken van wetenschap wordt zij door velen verworpen. Zij valt niet meer binnen de vijfhoek der waarheden,' voegde hij er glimlachend aan toe.
'Wat mag dat zijn?' De Zoeker had hier nog nooit eerder van gehoord.
'Daar komt ik uitvoerig op terug op de Grote Omweg. Ik zei je dat je de zwaartekracht zou kunnen zien als een 'aandachtsvorm' van onze aarde. Als je dit nu koppelt aan wat ik zojuist over de zwaartekracht zei, zou dat inhouden dat ons gehele heelal gevuld is met 'aandacht'. Daarmee krijg je tevens een benadering van wat de totale aandacht in ons heelal zou kunnen zijn. Op een vooralsnog onverklaarbare manier lijkt de mens de enige entiteit, in ieder geval binnen ons gezichtsveld, die erin is geslaagd de 'oorspronkelijke, ongerichte aandacht' zodanig te transformeren, dat beheersing van een deel daarvan, ik heb het over de gerichte aandacht van het "ik", hem mogelijk is. Er zijn filosofieën die menen dat hierin de bestaansgrond van de mens ligt. Hij is een soort transformator die via de manifestaties van de talloze op hem inwerkende 'aandachten', deze weet om te zetten. Om uiteindelijk via een langdurig evolutieproces weer te komen tot 'de hogere aandacht'. Maar dit proces, deze transformatie gebeurt

niet vanzelf en geschiedt niet volgens de gebruikelijke passieve wetmatigheden die het normale bestaan kenmerken!'
'Passieve wetmatigheden?'
'Dat zijn de wetmatigheden die het bestaan in de waak-slaap kenmerken. De mens heeft noch zeggenschap gehad over zijn ontstaan, noch over het verloop daarvan. Bovendien wordt hij sterk gehandicapt door zijn individualiteitsbesef, verwoord door het begrip "ik". Dit besef roept permanent de illusie op dat hij het centrum is van zijn eigen heelal. Elke waarneming vloeit immers voort uit de inwerking van de omgeving op zijn individualiteitsbesef en wordt daaraan gerelateerd, zodat dat onvermijdelijk tot centrum van het bestaan móet worden, de spil waaromheen zich alle overige gebeurtenissen afspelen. In die gedachtegang is het voor de mens moeilijk om zichzelf als transformator te zien. Want mocht dat zo zijn, dan rijst de vraag wat voor functie deze transformator heeft. Een transformator wordt geacht iets te transformeren, dus om te zetten van het ene in het andere. Wat moet de mens transformeren? Van wie moet dat überhaupt en waarom? Waar komt datgene wat hij geacht wordt te transformeren vandaan en waar gaat het naar toe, als hij het getransformeerd heeft? En heeft hij nog enige zeggenschap over het proces zelf? Want dat het "ik" een onbeduidende of passieve rol heeft, is niet het beeld dat het "ik" voortdurend bij zichzelf bevestigd ziet.
Door aandacht te vergelijken met de zwaartekracht wordt het beeld van de mens abstract. De werking van een dergelijke vorm van aandacht gaat zijn voorstellingsvermogen te buiten. Dat wordt nog versterkt, doordat het begrip zwaartekracht gevoelsmatig buitengewoon ver af ligt van concepten als 'ziel', aandacht of zelfs 'iets/oerkern'. Overigens, die begrippen worden vrijelijk gebruikt, maar ook zij hebben nauwelijks een heldere invulling.'
Meester Negen dacht enkele ogenblikken na voor hij verder ging.
'Ik zal daar,' vervolgde hij dan, 'uitvoerig op terugkomen als wij ons verdiepen in het hoe, het wat en het waarom van de Scheppingsstraal.'
'De Scheppingsstraal?' herhaalde de Zoeker niet begrijpend.
'Dat zei ik, maar ook dat ik daar te zijner tijd op terugkom,' reageerde Meester Negen, 'op dit moment zou het een te groot zijspoor zijn.'
'Ook de term kracht illustreert dat er vele vogelvrije begrippen bestaan. Dit begrip is gevoelsmatig natuurlijk beduidend anders dan een begrip als "ik" of 'onbewust'. Er bestaat geen eenvoudige uitleg met betrekking tot het begrip kracht, hoewel er natuurlijk veel wetenschappelijke modellen zijn, waarin ***de werking*** *van krachten wordt verklaard. De aard van de krachten wordt daarin vaak omschreven in termen van energie.'*
'Een begrip dat inhoudelijk ook niet echt scherp beschreven is,' meende de Zoeker.
'Zeker niet! In dat begrip treffen we als het ware een nog eenzamer wees aan. Het heeft niet alleen geen ouders, het ontbeert zelfs een stamboom! Het is overigens wel een kernbegrip geworden in veel hedendaagse modellen, theorieën en meer. Hoewel de essentie ervan moeilijk te duiden valt, kan het bestaan ervan, met name de talloze manifestaties, door de mens onmiskenbaar worden waargenomen. En dat brengt de vraag, die wij ons in ander verband stelden weer naar boven: wat is waarnemen?
Het is een proces, waarbij de aandacht een allesbepalende rol speelt. Als die aandacht

via denkbeelden verloopt, is het de gerichte aandacht van het "ik", en daarmee een beperkte vorm van aandacht! Als er wordt waargenomen zonder dat die waarneming wordt vertaald met behulp van denkbeelden is er puur ervaren. Dit vindt plaats, als er waargenomen kan worden zonder dat er 'passende' denkbeelden opflitsen, die leiden tot naamgeving van de ervaring. Datgene dat is waargenomen blijft daarmee onbenoemd. Zo'n situatie vergt een hoge mate van aandacht.
De mens kent een variëteit aan naamgegeven energetische manifestaties: warmte, spanning, trillingen, kracht en beweging, elektriciteit, magnetisme, materie, druk, enz. Dit soort manifestaties zijn waarneembaar. Wie zich verdiept in het proces van waarnemen ontkomt uiteindelijk niet aan de vraag: ***wat is het eigenlijk dat energetische manifestaties waarneemt?*** *Dit is de vraag naar de essentie van wat het "ik" zou kunnen zijn. Daarnaast ontstaan er andere vragen. Wat veroorzaakt überhaupt fluctuaties in energie? Of anders gesteld: wat zet energie in beweging? Het spoor van de actie-reactie keten in ons heelal verdwijnt volgens de huidige stand van het wetenschappelijke denken bij het 'nulpunt', datgene dat wordt beschreven als de Big Bang. Tijdens die Big Bang zouden de tijdruimte materiedimensies zijn ontstaan. De Big Bang zou kunnen zijn bewerkstelligd door iets dat neutraal omschreven zou kunnen worden als* ***Eerste Veroorzaking****. Zo'n omschrijving verduidelijkt niet veel, want als er al een Eerste Veroorzaking bestaat of heeft bestaan die de energetische manifestaties heeft doen ontstaan, wat was de bedoeling er dan van? Is het nu nog mogelijk om herkenbare sporen van die 'Eerste Veroorzaking' waar te nemen? Met andere woorden bestaat er een spoor van redeneringen dat terug leidt en uitkomt bij deze 'Eerste Veroorzaking'? '*
Meester Negen keek even op, maar het was duidelijk dat hij geen antwoord verwachtte.
'Deze vragen worden indringender als er een relatie gelegd wordt tussen 'energie' en aandacht. Wat behelst het gegeven 'dat er aandacht is voor de energetische manifestaties'? Natuurlijk, de mens beschikt over aandacht en beschikt over het vermogen om zijn aandacht te richten, maar wat is de drijvende kracht hierachter? En als het begin van de menselijke aandacht wordt gelegd bij de eerder omschreven 'oorspronkelijke aandachtstraal', waarvan is die dan afkomstig? Als er een relatie wordt gelegd tussen de 'Eerste Veroorzaking' en de 'bron' van waaruit aandachtsstralen zouden worden geëmaneerd, wat is de aard van deze relatie? Hoe kan de mens er toe komen om de oorspronkelijke aandacht te zien als het hoogste geschenk, dat door de onbekende 'Eerste Veroorzaking' in het universum is geplaatst en aan de mens is gegeven, opdat zij allen de essenties van het 'zijn' kunnen beseffen'?
'Eerlijk gezegd,' zei de Zoeker enigszins overdonderd door de veelheid van vragen die plotseling werden voorgelegd, 'heb ik hen geen doorwrochte antwoorden op uw vragen. Natuurlijk kan ik wel gissen, maar dan komen er associatieve antwoorden die eigenlijk nergens op gestoeld zijn.'
'Gissen is altijd mogelijk en het gebeurt vaak, maar daarom is het niet onmiddellijk effectief. Er bestaan richtingen, die tot antwoorden leiden en we zullen ons daar in verdiepen! Het besef, dat de oorspronkelijke aandacht het hoogste geschenk is, zal geleidelijk aan tot je doordringen. Uiteindelijk maak je contact met het diepste fundament van het bestaan: het 'zijn', dat dan ontdaan is van de sluier van het

'hebben'. Het toont zich dan aan je zonder de vervormingen van de energetische manifestaties!'
'Er is dus hoop,' kon de Zoeker niet nalaten op te merken.
'Wellicht, maar tot die tijd werk je met je "ik". Het is de gerichte aandacht van het "ik" waarmee het denken de energetische manifestaties waarneemt. Met behulp van zijn denken is de mens er in geslaagd op grote schaal middels modellen, theorieën, procesbeschrijvingen en wetenschappelijk geformuleerde wetmatigheden oorzaak- en gevolgrelaties te beschrijven. Het "ik" heeft in de fluctuaties van energetische manifestaties vaste patronen ontdekt. Het tracht vervolgens met deze vaste patronen, dus met de ***gedefinieerde*** *oorzaakgevolg relaties, de bewegingen van energie te verklaren en te voorspellen. Helaas loopt het denken bij het terugredeneren in de tijd snel vast op de onvoorstelbaar immense complexiteit van energetische interacties. De oorsprong van de eerste energetische manifestaties laat zich niet modelmatig vastleggen. Ik gebruik hiervoor wel eens de volgende analogie.*
De positie van de hedendaagse stand van de wetenschap is in deze te vergelijken met die van een theoretische middeleeuwse tijdreiziger, die plotseling in onze tijd wordt geplaatst. Na een periode van immense verbijstering begint deze aan een studie om het gedrag van autoverkeer te beschrijven. Deze tijdreiziger zal na diepgaande studie de bewegingen in het rijverkeer waarschijnlijk kunnen herleiden tot een reeks wetten. Indien uitgeschreven zouden wij die herkennen als het 'verkeersreglement'. Onbeantwoord zou voor hem echter de vraag blijven: hoe komt het dat een auto rijdt? Hoewel hij ongetwijfeld een directe relatie zou leggen tussen verkeerslichten die op groen springen en het wegrijden van auto's zijn de mogelijkheden die het theoretisch kader 'verkeersreglement' bieden volstrekt niet geschikt om de principes van de ontploffingsmotor te beschrijven. Hij ziet namelijk stilstaande auto's ook wegrijden van parkeerplaatsen, bij winkels en dergelijke. Hij begrijpt dat het groene licht een oorzaak is, maar hij realiseert zich dat daarvoor een 'eerdere oorzaak' moet zijn. Helaas, hij beschikt niet over enig instrumentarium om die 'eerste oorzaak' op te sporen. Zijn onderzoek zal daarom noodgedwongen vastlopen.
Wat ik wil zeggen is, dat het de mens mogelijk is om via reeksen van denkbeelden -en gebruik makend van logica en causaliteit- in de tijd terug gaan. Zeer ver zelfs, afhankelijk van welke denkbeelden worden gekozen. En daarmee wordt het mogelijk om een verklaring te geven voor een aantal facetten binnen het heelal en de wereld, zoals die gevormd zijn en zich thans manifesteren. Met andere woorden, een aantal energiemanifestaties en veranderingen erin kunnen met beschikbare denkbeelden worden verklaard. Maar daarmee blijft het basisprobleem bestaan. Het blijft onmogelijk om de veroorzaking van de eerste oorzaak te vinden. Evenmin is te beredeneren waarom de Eerste Veroorzaking zich manifesteert op de wijze waarop het dat doet. Met andere woorden, noch doel, noch richting, noch omvang, kortom niets van de Eerste Veroorzaking laat zich op de gehanteerde werkwijze omzetten in denkbeelden.
Als de Eerste Veroorzaking de bron is van waaruit de oorspronkelijke aandachtsstralen worden geëmaneerd is de onmogelijkheid van het denken om de Eerste Veroorzaking te benaderen logisch te verklaren. Immers, het denken is slechts een uiterst beperkt deel van de totale oorspronkelijke aandachtstraal. Die straal is daarnaast in de mens

uiteengevallen en het denkproces kan met slechts één deel daarvan werken. Dat deel kent het geheel niet en kan ook onmogelijk terug redeneren naar het geheel, omdat het te beperkt is om dat geheel te kunnen omvatten!
Overigens bestaan er veel denkbeelden over de Eerste Veroorzaking. Sommige filosofische stromingen ontkennen een eerste oorzaak. Voor hen bestaat er een altijd terugkerend patroon van komende en gaande verschijnselen. Opkomst, bloei en ondergang volgen elkaar daarin onveranderlijk op. Dergelijke gedachten sluiten echter niet aan bij de gebruikelijke wijze van causaal en logisch denken en feitelijk stappen ze af van een van de meest essentiële patronen in het denken: Het denken in processen, waarop ik straks terugkom.
Zo'n filosofie heeft voor degene die terug kijkt in het verleden iets ongrijpbaars en houdt hoe dan ook de black box van een eerste begin in stand. Een aantal van de filosofieën introduceert 'God'. Hoewel ik ook dit begrip vaak gebruikt zie, is het van vrijwel alle gebruikte woorden het minst operationeel. 'God' komt overal te voorschijn waar een denkbeeldenreeks eindigt in het onvoorstelbare. Starend in het zwarte gat, waar logica geen verlichting brengt, flitst dan het woord 'God' op. En na introductie van dit woord stopt het individuele denken. Alsof het gebruik van dit woord heeft geleid tot begrip. Het is een beladen begrip geworden, dat dankzij het vele gebruik -als was het een soort mantra- toch iets herkenbaars schijnt op te roepen en daarmee voor velen is geworden tot een onberedeneerde zekerheid gevende emotionele oer-steun. Met de hulp van het woord 'God' en niet te vergeten het 'geloof' daarin, kunnen levensvragen worden gereduceerd tot overzichtelijke en begrijpelijke rechtlijnige causaliteiten.'
'En dat is niet goed?'
Meester Negen keek de Zoeker aan.
'Ik begrijp je vraag en ook waarom je de vraag stelt, maar een antwoord is niet eenvoudig te geven. Als iemand naar de diepste essentie van het 'zijn' zoekt, en 'God" als zodanig beschouwt, is voor hem de grote levensvraag beantwoord en dus is dat begrip dan 'goed'.'
'Daar ben ik het niet mee eens, 'protesteerde de Zoeker. 'Daarmee stelt u dat het begrip 'goed' afhangt van de individuele gebruikerswaarde. Gevoelsmatig werkt het voor de individuele mens misschien zo, maar daarmee komen we nooit tot een objectivering van de term 'goed'. Dan kan wat de één 'goed' vindt, voor de ander totaal 'verkeerd' zijn!'
Meester Negen knikte.
'Je had het niet beter kunnen verwoorden. Je beschrijft namelijk datgene wat je overal aantreft. Of iets goed is of niet, hangt blijkbaar voor veel mensen niet alleen af ***van de inhoud*** *van het antwoord, maar ook* ***van de context****. Of van een doel, wat ze willen bereiken!'*
'Redenerend vanuit uw standpunt ontstaat een Babylonische spraakverwarring. Het lijkt wel of u dat goed praat,' reageerde de Zoeker cynisch.
'De Babylonische spraakverwarring, of hoe je de talloze vormen van miscommunicatie ook wilt noemen, ***is*** *er! En die zal, zolang mensen denken en spreken vanuit de waak-slaap onvermijdelijk blijven bestaan! Wie een relatie probeert te leggen tussen de 'oerkern/ziel', de oerkern van de mens en datgene wat hij of zij ziet als 'God' probeert*

het 'onbevattelijke te beschrijven met behulp van het onbekende. Een bezigheid waarmee creatieve personen jarenlang bezig kunnen zijn. Maar het zal nooit een afdoend geheel opleveren, want de 'oerkern/ziel' bevindt zich ***buiten*** *het begripsvermogen van het "ik" en de term 'God' gaat dat begripsvermogen* ***te boven.***
De hiermee gepaard gaande onmacht wordt breed ervaren. Wetenschappelijke kringen, die 'God' als allesverklaarder afwijzen, gaan terug tot een 'gepostuleerd begin', de oerknal. Zij accepteren noodgedwongen, dat er geen verdere verklaringen van mogelijke gebeurtenissen vóór die oerknal te geven zijn, waarmee het gedachteproces overigens niet stopt, want sommigen constateren niet alleen dat het heelal uitdijt, zij menen dat er 'na onbepaalde tijd' een omgekeerde beweging plaats zal vinden. Het heelal gaat dan inkrimpen. Het geheel wordt daarmee een dualistisch proces van heen en weer gaande rimpelingen, zoals die kunnen worden waargenomen in een kom water waar precies in het midden een druppel valt. Overigens zijn er in deze benadering parallellen met oude religies, die in andere bewoordingen hetzelfde beweren.
Het 'geloven' blijft de kerndrijfveer achter deze gedachtegangen. Maar het 'geloof in het woord God' is vervangen door 'geloof in energetische manifestaties'. De aandacht van de mens, in het bijzonder de gerichte aandacht van het "ik" richt zich daar dan op.
Het begrip 'energie' is daarmee geworden tot onze hedendaagse 'allesverklaarder'. Het is de magische toverspreuk geworden, waarmee de verschijnselen verklaard worden. Deze andere naamgeving opent overigens wel mogelijkheden tot nieuw begrip.'
'Wat bedoelt u?'
'In de zoektocht naar het antwoord op de vraag: wie ben "ik", is het ook begrip energie bruikbaar. Zeker daar, waar een aantal wetten worden uitgewerkt uit het gebied, dat tegenwoordig wordt omschreven als het gebied der klassieke mechanica. De klassieke mechanica levert anders dan de kwantummechanica een statisch wereldbeeld, waarin wetmatigheden functioneren die een voorspelbaar karakter hebben. Ik zie zelf een opvallende parallel tussen enerzijds de klassieke mechanica en anderzijds de werking van het "ik" in de mens. Daar waar bij de mens het "ik" het metaniveau vertegenwoordigt, vertegenwoordigt de klassieke mechanica de verschijnselen in de wereld zoals wij die met ons waarnemingsvermogen ervaren. De eerste wet uit de klassieke mechanica is axiomatisch van karakter en stelt: ***Iedere actie veroorzaakt een daaraan tegengestelde evenzo grote reactie.'***
De Zoeker schokschouderde ongemakkelijk, dit lag te voor de hand. .
'Het ontgaat je wellicht, dat dit een zeer boeiend axioma is, met name in relatie tot de 'Eerste Veroorzaking'. Het wordt wel kernachtiger geformuleerd als: ***Actie = Reactie.*** *Bij iedere krachtsuitoefening wordt een gelijke tegenkracht opgeroepen. Zo wordt de beweging, de loop van energieën in de voortgaande tijd beschreven. Er wordt geen verklaring gegeven, noch voor een oorzaak, noch voor een begin. Er is slechts de oneindige keten van immer elkaar beïnvloedende, energetische bewegingen. De oneindigheid van de keten kan conceptueel zo worden benoemd, inhoudelijk is mens niet in staat om dit te bevatten.'*
Meester Negen tuurde even denkend naar een onbestemd punt en ging dan verder.
'Het is goed, misschien zelfs wel nodig om bij het functioneren van deze wet en enkele

andere wetten uit de mechanica langer stil te staan. Wie hun werking begrijpt, begrijpt meer van de krachtenpatronen in onze tijdruimtematerie omgeving en daaruit voortvloeiend meer van de handelwijze van "ikken".'
Het was weer een brede inleidende opmerking en de Zoeker wachtte daarom af.
'Het "ik" is, als het zijn aandacht erop richt, de waarnemer van veranderingen. Het beschrijft die veranderingen met behulp van 'processen'. Ik kom daar straks op terug, op dit moment volstaat het om vast te stellen dat dergelijke 'processen' niets anders zijn dan intellectuele concepten. De essentie ervan is eenvoudig. Het "ik" definieert ergens 'een begin', beschrijft een verandering en stelt vast dat er een eindsituatie is. Zo'n eindsituatie kan vervolgens weer het begin zijn voor een erop volgend proces. Het denkproces werkt al tientallen eeuwen op die manier. De ontdekking en formulering van het axioma actie = reactie was dus onontkoombaar. Met behulp van die wet is het "ik" in staat om waargenomen en beschreven veranderingen, via ketens van processen, te koppelen. De koppelingen, de overgang van het ene proces naar het andere kunnen worden begrepen met behulp van het axioma. Een direct gevolg van het actie = reactie axioma is de wet, die beschrijft dat energie behouden blijft. Kortweg geformuleerd: ***Energie blijft behouden.'***
'Energie gaat niet verloren,' zei de Zoeker.' Zo brachten ze het mij bij.'
'Zo wordt het ook geformuleerd. Het gegeven dat een actie een gelijke tegenovergestelde reactie veroorzaakt, impliceert dat het actie = reactiepatroon slechts óvergangen van energiemanifestaties beschrijft. Die manifestaties kunnen in de loop van de tijd veranderen, maar omdat altijd actie en reactie gelijk zijn, kan er geen energie verloren gaan.'
De Zoeker onderschreef de logica met een knik.
'Naast deze twee wetmatigheden is er een derde. Die hangt samen met de werking van systemen. Ik pak daarbij het begrip systeem in de breedst mogelijke zin ***Een systeem omvat een geheel van gewild geordende entiteiten, met tussen die entiteiten bindende en ontbindende krachten.*** *Zolang het systeem als zodanig bestaat, zijn de bindende krachten groter dan de ontbindende en zolang kan de gewilde ordening gehandhaafd blijven. Op het moment dat die verhouding wordt omgekeerd, houdt elk systeem, wat het ook vertegenwoordigt, op te bestaan! Een belangrijke toevoeging nog, de systemen waarover ik het heb zijn materieel, concreet. Ik bedoel daarmee, dat ik theoretische denksystemen als wiskunde, filosofie, spirituele of taalkundige constructies en dergelijk buiten beschouwing laat en dat doe ik bewust! De afbakening die ik gebruik, impliceert dat de materiële delen van deze systemen onderhevig zijn aan de zwaartekracht.'*
'En ..?' aarzelde de Zoeker, die de lijn van het betoog trachtte vast te houden.
'Het is hier op onze aarde de zwaartekracht die uiteindelijk de teloorgang van elk systeem bewerkstelligt. Daar gaat het mij om! Ik introduceer daarom op dit punt de derde energiewet. Die beschrijft de invloed van de zwaartekracht op systemen. Kort en bondig stelt deze wet: ***Alle materie is inert!*** *Bekend?'*
'Wel eens eerder van gehoord, maar inhoudelijk paraat heb ik het niet.'
'Deze wet refereert aan twee dominante eigenschappen van materie: ***massatraagheid*** *en* ***gewicht****. Naarmate de materiehoeveelheid groter is, neemt de inertie toe. De mens nu is in staat om inertie te overwinnen door de materie een impuls te geven en materie*

daarmee in een door hem gewenste beweging te zetten. Om die impuls te kunnen geven is energie nodig. De mate waarin de inertie wordt overwonnen is in principe gelijk aan de hoeveelheid energie die wordt verbruikt om de inertie te overwinnen. Actie is immers reactie.
De zwaartekracht moet daar, waar inertie overwonnen wordt, ook overwonnen worden. Geschiedt dat niet, dan 'zoekt' de materie binnen het zwaartekrachtveld naar 'rust'. Dit 'zoeken' duidt op een vast en herkenbaar bewegingspatroon van de materie. De mens -als waarnemer van dit patroon- herkent dat 'zoeken' en beschrijft het als: ***De weg van de minste weerstand!***
Energiemanifestaties volgen altijd dergelijke patronen! Zouden zij dit niet doen, dan zou er op een 'onverklaarbare' manier energie ontstaan. Dan zou het water uit een rivier plotseling stroomopwaarts stromen, voorwerpen zouden gaan zweven en 'uit niets' zouden dingen ontstaan.
Terug nu naar de gewilde ordening die kenmerkend is voor systemen. Slechts door een bewuste energetische inspanning, dus, door in een bepaald systeem constant ordenende energie toe te voegen kunnen de patronen, die de natuurwetten afdwingen tijdelijk worden omgebogen, zodat een uitgedachte ordening mogelijk is. Blijven die bewuste inspanningen achterwege, dan volgt de materie weer het patroon zoals de natuurwetten dicteren. Dat patroon is er niet op gericht om spontaan de inertie te overwinnen, integendeel. De materie streeft dankzij die wetten -via de weg van de minste weerstand- naar rust. Rust, of evenwicht is relatieve stilstand en onbeweeglijkheid in ieder geval op het aardoppervlak.'
Meester Negen keek de Zoeker nadrukkelijk aan.
'Dit is ook een essentieel gegeven voor het menselijke bestaan! Te allen tijden moet de mens zich namelijk inspannen om de inertie van zijn eigen materiële lichaam te overwinnen. Dat kost ***altijd*** *inspanning en het verrichten van inspanning is geen natuurlijk gegeven. Ten onrechte wordt de mens wel eens gekwalificeerd als gemakzuchtig, maar hij handelt zoals alle materie 'handelt'.'*
'U geeft de definitieve rechtvaardiging van gemakzucht,' grijnsde de Zoeker.
'De mens heeft de 'efficiënte' wijze, waarop de wetmatigheden van de natuur op elkaar inwerken, bestudeerd. Voor zichzelf heeft hij dat vertaald in een alles doordringend economisch principe: ***Zodanig te handelen dat met minimale middelen een maximaal resultaat wordt behaald!*** *Dat is een mooie en sociaal zeer gewaardeerde beschrijving, maar in gewone termen staat daar natuurlijk ook dat de mens handelt volgens de der minste weerstand.*
Terug naar de lijn van ons betoog. Zodra een systeem wordt geïnitieerd, moet er teneinde de materiële inertie op te heffen, energie in worden gebracht. Als er onvoldoende energie wordt ingebracht, ontstaat de toestand van 'rust, 'wat impliceert dat het systeem ophoudt te bestaan. Voor elk systeem moet dus continu instandhoudingsenergie worden gevonden! We komen nu op het punt, waarop je duidelijk zal zijn, waarom ik me beperk tot materiële systemen. Elk materieel systeem voert altijd strijd tegen een onoverwinnelijke 'tegenstander': de zwaartekracht. De zwaartekracht is onvermoeibaar. Het is voor materiële systemen de ontbindende kracht met de langste adem! De kracht die alles forceert op de weg der minste weerstand, die

alles terugbrengt tot 'rust', een gegeven waar niet vaak expliciet bij stil wordt gestaan. Vanaf het moment dat er sprake is van een systeem, staan bloei en verval dus naast elkaar en is er de wetmatige zekerheid dat zij zich zullen manifesteren. Systemen worden als het ware gedomineerd door een Siamese tweeling. De ene helft van die tweeling, de bindende kracht, is de actieve kracht. Die veroorzaakt de eerste impuls, waardoor de gewilde ordening van het systeem als zodanig kan ontstaan en is groot genoeg om de inertie van de materie te overwinnen. Wordt de beginimpuls bestendigd, dus worden er vervolgimpulsen gegeven, dan verkrijgt het systeem in de tijd gezien continuïteit. Gebeurt dit niet, of in onvoldoende mate, als de mens er bijvoorbeeld niet meer in geïnteresseerd is dan wordt de inertie onder invloed van de zwaartekracht dé ontbindende kracht, die uiteindelijk het verval van het systeem bewerkstelligt.'
Meester Negen keek de Zoeker een moment aan.
'Hoe verhoudt zich dit nu, vraag je je misschien af, met het verschijnsel aandacht? De mens beschikt over vermogens om de materiële manifestaties deels naar zijn hand zetten. Hij grijpt daarmee in en verandert zaken. Wie verandering in 'de natuurlijke rusttoestand' teweegbrengt, verandert daarmee de 'natuurlijke', de onbelemmerde loop der dingen. Deze onbelemmerde loop is gericht op 'rust'.
'Rust' is een toestand die geen actieve aandacht vraagt, hoewel er in een toestand van rust wel aandacht kan zijn! De rusttoestand is de toestand die in ons heelal wordt nagestreefd. Je kunt de energiewetten beschouwen als een soort 'procedures' die door de onbekende 'Eerste Veroorzaking' zijn bedacht en opgesteld en dwingend zijn ingebakken in de materie. De energiewetten, die van het ene moment 'nu' naar het volgende 'nu' telkens een evenwicht realiseren, kunnen worden gezien als de wilsuitingen van een oorspronkelijke initiator, de 'Eerste Veroorzaking'. Zij bestaan binnen het Universele Bewustzijn. Omdat het wilsuitingen zijn, heeft de 'Eerste Veroorzaking' in dat bewustzijn een onvoorstelbaar groot aandachtsveld geschapen. De krachten, die door de energiewetten zijn beschreven, zijn zodanig geprogrammeerd dat zij elke verstoring, die tegen hun richting in gaat, bemerken. Hun 'richting' is geprogrammeerd en zij sturen altijd en onophoudelijk om die 'geprogrammeerde' richting uit te gaan. Totdat er een compleet evenwicht is gerealiseerd. Omdat de grote processen in het heelal wetmatig in gang zijn gezet en als zodanig verlopen, behoeven ze geen verdere aandacht van de 'Eerste Veroorzaking'. Je zou kunnen zeggen dat het als het ware standaardroutines geworden zijn. De Eerste Veroorzaking kan dus zijn actieve aandacht, de aandacht die gekoppeld is aan zijn wil, elders inzetten.

De mens bevindt zich ergens in dit proces en kan het met zijn eigen gerichte aandacht waarnemen. De manifestaties van het proces vormen voor hem 'de dingen des levens'. Hij is de getuige van het proces, omdat hij met behulp van de alom aanwezige oorspronkelijke aandachtsstralen besef van de energetische manifestaties rondom hem kan hebben. Zijn "ik" -een fragment van de oorspronkelijke aandacht- grijpt in in het tijdruimtelijke continuüm en definieert statische processen. Het doet dat met behulp van oorzaakgevolg ketens. Maar de wetmatigheden van de Eerste Veroorzaking kunnen nimmer worden gewijzigd door een "ik". Marginaal kan het "ik" energetische manifestaties manipuleren. Dat doet het, en vaak volstrekt geïdentificeerd, zodat het

geen enkele weet meer heeft van de totale aandacht.'
Meester Negen wachtte op een reactie van de Zoeker. Die dacht geruime tijd na.
'De lijn van uw denken,' zei hij dan, 'kan ik wel enigszins volgen, maar u introduceert een aantal nieuwe en hoog abstracte concepten. Zij moeten hun plek nog vinden.'
'Het abstracte gehalte is onvermijdelijk, maar ik stel voor dat we het nu laten rusten. We zullen er dit later uitwerken als we ons verdieping in het proces van schepping en een aantal aspecten van de Scheppingsstraal.'

'Het "ik",' hervatte Meester Negen later het gesprek, 'heeft, teneinde te komen tot begrip van zijn tijdsruimtematerie omgeving, die omgeving als het ware 'in moten' gehakt. Het is gaan denken in 'processen'. Ik meldde je dat zo-even, misschien té terloops. Daarom wil ik nadrukkelijk stil blijven staan bij dat begrip. Het 'proces' waar ik op doel moet je als volgt zien: ***Een gedachtetechnische constructie, bestaand uit een afgerond geheel binnen het continuüm van het tijdruimtematerie heelal****. Dat is een wat omslachtige beschrijving misschien. Inhoudelijk zijn dergelijke 'processen' niets anders dan een beperkt aantal -veelal logisch of causaal aan elkaar gekoppelde-denkbeelden.*
Door te werken met 'processen' wordt de tijdruimtelijke situatie, waarbinnen het "ik" vertoeft, opgeknipt in te bevatten fragmenten, waarin zowel de ruimte als het tijdsbegrip op conceptueel niveau letterlijk vast zijn gezet. Hoewel denkbeelden op zich statisch zijn, blijft voor het "ik" op deze manier de illusie van continuïteit bestaan.
Een 'proces' bestaat uit een verzameling van denkbeelden. Je zou ze kunnen zien als opeenvolgende foto's van een gebeurtenis. Die gebeurtenis is daardoor gefragmenteerd in herleide denkbeelden. Elk proces kent een 'begin', 'tussenstuk' en 'einde'. Een aantal fases in het proces, sommige interacties of wat dan ook, wordt gedefinieerd en vervolgens tijdlogisch in een volgorde gezet.'
'De beschrijving is wel abstract,' mompelde de Zoeker. 'Kunt u het concretiseren?'
'Natuurlijk,' zei Meester Negen en hij legde een tekening op tafel.

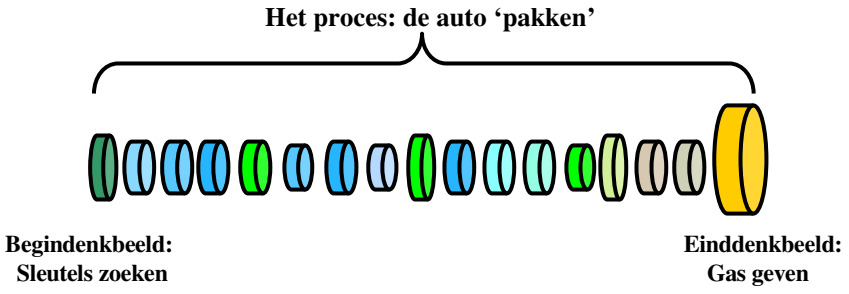

fig. 25: Een 'proces' wordt opgebouwd uit denkbeelden.

‘Je bent niet de eerste die dit vraagt. Het proces zou bijvoorbeeld kunnen zijn: ‘het pakken van de auto’. Voor het “ik” is de zinsnede ‘de auto pakken’ slechts één opgeslagen denkbeeld. Dat daaronder een proces ligt, dat begint met het zoeken van de sleutelbos, het vinden van de autosleutel, de sleutel richten naar het deurcontact, … en eindigt met gas geven, is hooguit ver weg in het onderbewuste nog bekend. Maar de gerichte aandacht van het “ik” heeft slechts in uitzonderlijke gevallen aandacht voor die onderliggende denkbeelden, bijvoorbeeld als een van de fasen niet klopt met het verwachtingspatroon. De sleutels liggen bijvoorbeeld niet op hun vaste plek!

Elk van de verschillend gevormde schijfjes in de figuur moet je beschouwen als een ‘beschreven’ situatie, een ‘beeld’ dat is gelabeld en daarmee in het denken is geworden tot een denkbeeld. Ik heb het eerste schijfje gedefinieerd als ‘begin’. Vervolgens is er ook een schijfje dat wordt beschouwd als het laatste denkbeeld dat tot het proces behoort. Dat schijfje wordt gedefinieerd als ‘einde’ en geeft de eindsituatie van het proces weer. Als het einddenkbeeld, het einddoel is gerealiseerd kan de aandacht van het “ik” overstappen naar een ander proces.’

‘U beschrijft het naar mijn idee nogal passief. Alsof dit alles plaats vindt zonder dat er weet van zou zijn. Wordt die aandacht van het “ik” niet gestuurd dóór dat “ik”?’

‘Nee! Dat ‘overstappen’ gebeurt continu en vrijwel altijd zonder dat het “ik” hier een bewuste actie voor in gang zet. Je zou kunnen zeggen dat datgene wat het ‘associatieve denken’ wordt genoemd in dit ‘overstappen’ zijn oorsprong heeft. In de totale ‘hier en nu’ situatie, waarbinnen het “ik” zich bevindt, zijn een immens aantal verschillende processen te onderscheiden, die allen onderling verstrengeld zijn. Om dat te kunnen verduidelijken werk ik wel met een analogie. Je weet misschien hoe er vroeger touw werd gemaakt?’

De Zoeker wist dit niet en daarom legde Meester Negen het uit.

‘Als er een touw werd gemaakt, werd gebruik gemaakt van talloze kleine stukjes hennepvezel. Deze vezels werden ‘getwijnd’. Dat is het op een bepaalde manier in elkaar draaien, vlechten van de korte vezelstukjes, zodat er uiteindelijk een langere draad ontstaat. Verschillende draden kunnen op hun beurt worden getwijnd en zo ontstaat een touw. Het proces van twijnen impliceert dat elke draad met vrijwel alle andere draden wordt vervlochten. Het proces gaat verder. Het twijnen van een aantal touwen leidt er vervolgens toe dat er kabels ontstaan. Een soms worden kabels nog getwijnd zodat er uiteindelijk massieve en oersterke scheepskabels ontstaan. De essentie van het ‘twijnen’ is eenvoudig. Er wordt gebruik gemaakt van de onderlinge wrijvingskracht die de verschillende draden en touwen op elkaar uitoefenen. Wat is nu de truc? Door de draden in elkaar te vlechten wordt het oppervlak, waarmee ze elkaar raken, vergroot. En daarmee ook de onderlinge wrijvingskracht. Als er aan een touw wordt getrokken, komen de draden steviger tegen elkaar en zo wordt de wrijvingskracht nog groter. Het uiteindelijke resultaat is, dat hoe meer kracht er op een touw komt te staan, des te groter de onderlinge wrijvingskracht die de verschillende stukjes op elkaar uitoefenen, wordt. En, tot aan een bepaalde grens, des te sterker is het touw.

Het maken van touw heeft een groot aantal overeenkomsten met datgene wat in het

denken gebeurt. In het denken wordt 'het bestaan' gefragmenteerd en herleid tot te begrijpen 'processen'. Die 'processen' zou je in de analogie kunnen beschouwden als de stukjes hennepvezel. Een aantal van deze vezels wordt getwijnd en zo ontstaat een draad. Een aantal van deze draden worden vervolgens getwijnd en daardoor ontstaat een touw. In een plaatje ziet het dan ongeveer zo uit.'

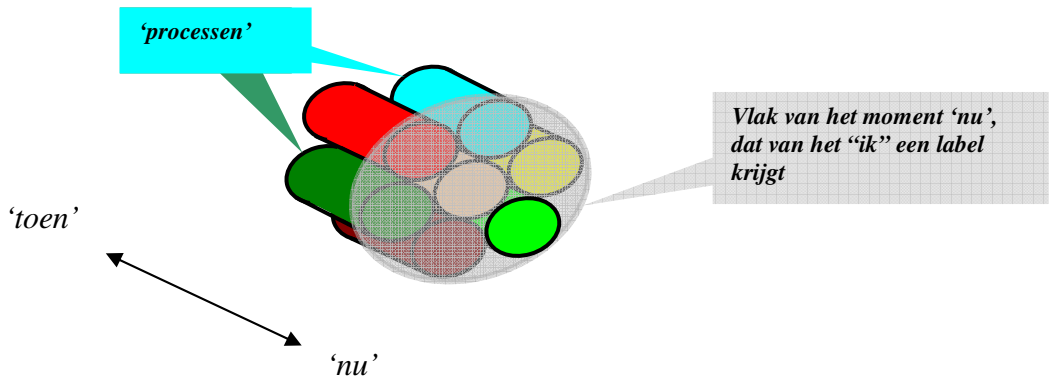

fig. 26: Het 'twijnen' van processen.

'In het 'theoretische stukje touw' heb ik zeven verschillende processen getekend met verschillende kleuren. In de tekening is het grijze doorzichtige voorvlak het moment 'nu'. Dat is het unieke moment waarbinnen de mens bestaat. De mens 'herkent' zijn situatie en kenschetst die met een woord, een 'label'. Dat woord, dat label geeft hem de zekerheid dat hij de situatie 'begrijpt'. Het vlak van het 'nu' is in de figuur opgebouwd uit zeven verschillende cirkels. Deze geven elk de stand van zaken van een verschillend proces weer. De aandacht van het "ik" verblijft bij het lichtgroene proces. In de figuur heb ik dat duidelijk gemaakt door het lichtgroene proces een heldere kleur te geven. Dat proces heeft zichtbare raakvlakken met respectievelijk het gele, het roze en het bruine proces. De aandacht van het "ik" kan in een volgend moment zowel binnen het groene proces blijven hangen, als 'over springen' naar een van de aanliggende processen, begrijp je de intentie van wat ik beoog?
De Zoeker knikte.
'De figuur geeft een sterke versimpeling van de werkelijkheid weer. In ieder 'nu' zijn er vele tientallen, zo niet honderden processen die tegelijkertijd –in potentie- voor het "ik" kunnen bestaan. De aandacht van het "ik" verblijft daarom meestal slechts een fractie van een moment bij een proces en springt dan over naar een volgend. Waar een kabel is opgebouwd uit miljoenen stukjes vezel, zo is het bestaan van het "ik" opgebouwd uit ontelbare processen. Maar omdat ze, zoals bij het touw, getwijnd zijn, ontstaat de illusie van een massief en concreet geheel, met een vast begin en een eind. Parallel aan het touw ontstaat daarmee "de illusie" van een massief geheel: Het "ik".

Het denken in 'processen' heeft een onmiddellijk gevolg. Het jaagt de identificatie met denkbeelden sterk aan. Het verloop van het proces kan immers met behulp van een

beperkt aantal denkbeelden door het individu worden 'begrepen'. Die denkbeelden worden geacht het ***gehele proces*** *te weerspiegelen. In het denken is geaccepteerd dat een proces zich stapsgewijs, volgens het vooronderstelde patroon van denkbeelden, gaat afspelen. In deze figuur,' Meester Negen verving wederom de voor hem liggende figuur door een nieuwe, 'heb ik nogmaals het 'proces', zoals dat in het denken bestaat, weergegeven.*

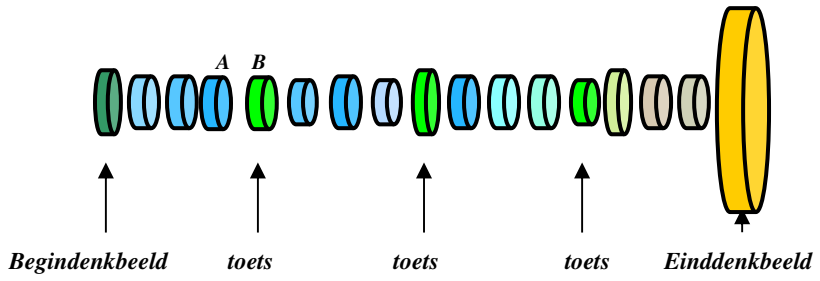

fig. 27: Een 'proces' in het denken: Elkaar opvolgende denkbeelden.

In de figuur heb ik tussen de verschillende denkbeelden een zichtbare ruimte geschetst. Die ruimte beoogt weer te geven dat er een verschil is tussen de inhoud van de beide denkbeelden. Het verschil is gradueel, dus niet groot. Dat heb ik ook weergegeven met behulp van de kleurschakeringen. De grootte van de verschillen is voor het denken acceptabel. Anders gesteld, de 'sprong', die de inhoud van de beide denkbeelden maakt, het inhoudelijke verschil, levert geen problemen, want het is verklaarbaar. Bijvoorbeeld, omdat het wordt beschouwd als logisch, causaal, gebaseerd is op 'geloof' of wat dan ook. Omdat het verschil wordt geaccepteerd vindt geen verder onderzoek plaats naar het proces zoals zich dat ***tussen*** *denkbeelden afspeelt.*
Mocht het verschil echter 'onverklaarbaar of onacceptabel' worden geacht, dan vindt wél een analyse plaats. De uitkomst kan inhouden dat er in het proces een extra denkbeeld wordt geplaatst, bijvoorbeeld tussen denkbeelden A en B op de wijze zoals het rode vlakje in deze figuur illustreert.

fig. 28: Verkleinen van het inhoudelijke verschil tussen denkbeelden.

Het denken in processen is een systematiek. In ieder mens zijn er ontelbare aantallen processen opgeslagen. Dankzij de constructie 'proces' beschikt de mens over het vermogen de aandacht van zijn "ik" op een groot aantal facetten te richten. De constructie 'proces' heeft daarmee een immense toename van de zekerheid bewerkstelligd. Immers, omdat het individu processen als zodanig herkent acht het zich in staat om met behulp van een beperkte hoeveelheid toetsingen de veranderingen in zijn

omgevingssituatie te volgen en te begrijpen. Daarbij is zijn onderliggende gedachte dat het proces zich zal afspelen in de volgorde van de denkbeelden, ***zoals deze zijn opgeslagen****. Het werken met processen betekent een grote efficiencyslag in het denkproces. Niet meer denkbeeld na denkbeeld hoeft te worden gevolgd. Er kan worden volstaan met fragmentarische toetsingen per proces. Daardoor is er een grote hoeveelheid aandacht vrijgekomen die aan andere zaken kan worden besteed.*
De keerzijde van dit proces is duidelijk: de identificatie met het beperktere aantal denkbeelden neemt toe! De aandacht van het individu is zelden gericht op het verlóóp van het proces. Veel van de gebeurtenissen in het 'hier en nu' worden door het "ik" gelaten voor wat ze zijn en de afstand tot het 'zijn' neemt daarmee enorm toe. Zelfs de momenten van toetsing staan op zichzelf omdat ze feitelijk zijn losgekoppeld van het proces. Het toetsmoment wordt alleen gebruikt, om te checken of het verwachte einddoel, het einddenkbeeld nog wordt gerealiseerd. Dáár gaat het om! Alleen als het er naar uitziet dat het einddoel niet wordt bereikt, richt de aandacht van het "ik" zich op de inhoud van het proces. Dan duurt de toetsing net zolang tot bekend is welke acties nodig zijn om het einddoel alsnog te bereiken. Zijn die acties genomen, dan laat het "ik" het proces weer voor wat het is en verdiept zich in andere denkbeelden.'
'Stelt u nu dat het "ik" bewúst geen aandacht schenkt aan zijn 'hier en nu'?'
'Zo eenvoudig als je het stelt is het niet. Het denken in 'processen' berust op een beslissing van het "ik", hoewel deze beslissing vrijwel altijd onbewust is gemaakt. Veelal zelfs wordt die beslissing afgedwongen, hetzij door anderen, hetzij door gebeurtenissen, maar ***het is in essentie een beslissing****! Die beslissing kan worden herzien, maar dat vergt een inspanning die "ikken" weinig of geen vreugde brengt. Een opbrengst van die inspanning, in de vorm van het vermeerderen van enigerlei vorm van 'hebben' is er namelijk niet! Het is dus voor het "ik", dat de weg van de minste weerstand wil gaan, het gemakkelijkst er van uit te gaan dat de veronderstelde processen zo verlopen. Bijvoorbeeld, omdat processen altijd zo zijn verlopen. Of omdat hun autoriteiten, hun Vormers der Gedachten hebben gesteld dát ze zo verlopen. En daarmee is het vertrouwen in de nuttige waarde van het denken in processen, als het al zo wordt bezien trouwens, boven twijfel verheven.*
Door deze opvatting is in de gedachten van velen het verlóóp van een proces verworden tot iets waar ze récht op hebben. Omdat het zo is en dus zo hoort! Voor het "ik" is er naast het einddoel nog slechts de 'hinderlijke factor' tijd, omdat die staat tussen het moment 'nu' en het te bereiken einddoel! De altijd bestaande weg er naar toe, het 'proces', leidt slechts tot gevoelens van ongeduld. Niet meer de gebeurtenissen die tot een doel leiden tellen, slechts het resultaat zelf! Acties hebben op zichzelf geen betekenis meer, maar worden allen gerelateerd aan het verzelfstandigde doel. Het einddenkbeeld determineert zo het denken van het individu, het overvleugelt alle andere denkbeelden.'
'De mens zit zo met zijn denken altijd in het 'dan', is dat wat u wilt zeggen?'
'Het is juist dat je het woord ***altijd*** *gebruikt, want dat geeft de situatie juist weer. Er bestaat namelijk geen beperking wat betreft de hoeveelheid einddoelen. Het scala loopt van eenvoudige doelen als bijvoorbeeld de tafel dekken, een bak timmeren, afwassen, een wedstrijd willen winnen, de beste cijfers halen, een bepaald ambt verkrijgen, winst maken tot verregaande abstracte doelen als ongelovigen tot het juiste geloof brengen.*

Merkwaardig als het misschien overkomt, ***de ínhoud van het einddenkbeeld is nauwelijks relevant!*** *Dat is een verwarrend gegeven, omdat mensen zich vrijwel altijd blind staren óp die inhoud. In onze gesprekken gaat het om* ***de wijze,*** *waarop "ikken" met einddenkbeelden omgaan!*
"Ikken" weten altijd te rechtvaardigen, waarom het realiseren van hun einddenkbeeld juist is. Dat kan niet anders, ze zitten vast in hun vijfhoek van waarheid. Maar of ze terecht zijn of niet, is volkomen onbelangrijk. Waaraan voorbij wordt gegaan is namelijk het feit dat einddenkbeelden ***de tijd vastzetten!*** *Zij vertegenwoordigen een toekomstige 'hier en nu' situatie en fixeren daarmee een deel van het denken. In een figuur ziet dat er als volgt uit:*

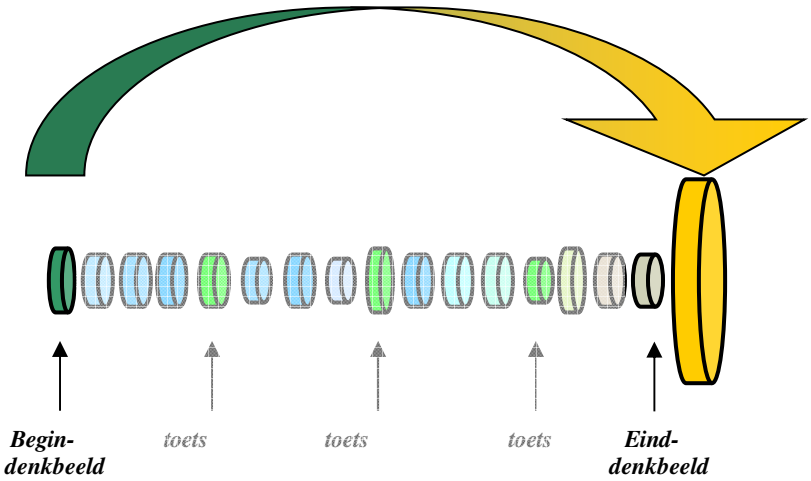

fig.29: Identificatie met het einddoel.

Het "ik" treft in zijn 'nu' situaties aan die het met behulp van een begindenkbeeld kan fixeren, omdat het die situatie herkent. Het heeft geleerd dat er een relatie is tussen dit begindenkbeeld en een, via een 'proces' te bereiken, einddoel. In het denken verschuift, zoals de tekening illustreert, de aandacht vrijwel direct naar dat einddenkbeeld. Er is inhoudelijk wel een complicatie! Het denkproces mag zich dan identificeren met einddoelen, de wetten der tijdruimtematerie dimensies staan los van het menselijke denken daarover.'
'Ik ben bang dat ik niet begrijp wat u met het laatste bedoelt.'
'Datgene wat het menselijke denken tot 'proces' heeft gedecreteerd is binnen het grotere verband volstrekt onderhevig aan zijn éigen wetmatigheden. Het al dan niet bewerkstelligen van een gewenst einddoel wordt niet alléén bepaald door het denken daar over! Er spelen altijd andere factoren die op het verloop van een proces inwerken. Het zijn beïnvloedingsfactoren die met grosnamen als 'geluk', 'het lot', 'pech' en dergelijke gekarakteriseerd worden. Het "ik" heeft kennis van hun bestaan, maar die kennis verandert niets aan zijn identificatie met einddoelen en anticiperend op het bereiken van de uitkomst van het proces heeft het "ik" beloningsmechanismen voor zichzelf gecreëerd. Het 'beloont' zichzelf op tal van manieren met het behalen van een

diploma, met meer winst, met een gevestigd record, met een gewonnen wedstrijd, maar ook met rond komen met het salaris, met op tijd voor een vergadering komen, met een kozijn afschilderen, met de afwas hebben gedaan, enzovoorts. De beloning varieert van tevredenheid, goed gevoel, opluchting, tot vreugde, blijdschap en eventueel zelfs dankbaarheid. Anderzijds plaatst het "ik" zich in negatieve emoties als het einddoel níet is gehaald. Dat soort emoties loopt van ontnuchtering, teleurstelling, chagrijn, woede, frustratie, tot regelrechte agressie. Dankzij dit scala aan 'ondersteunende' emoties, of die nu positief dan wel negatief zijn, blijft het einddoel in het denken aanwezig, lang nadat het moment, waarop het al dan niet gerealiseerd is, voorbij is.
Zo blijft in alle gevallen het "ik" gecontinueerd! *Het denkproces stopt niet. Het gebruikt einddoelen om zichzelf en daarmee het "ik" in stand te houden en het beeld wordt nog complexer. In zijn 'nu' heeft elk mens talloze doelstellingen. Zeer veel daarvan zijn klein en worden daarom niet als doelstelling bezien. Iemand wil even iets ophalen uit een andere kamer, besluit een boek te gaan lezen, de teeveezender weg te zappen, een postzegel te kopen. Dergelijke zaken worden meestal gekwalificeerd als 'activiteiten'. Aan het feit dat die activiteiten in het denken* ***bestaan*** *wordt doorgaans nog minder aandacht besteed dan aan het* ***bestaan*** *van doelen.'*
'Waarom legt u de nadruk op het woord bestaan?'
'Omdat er een verschil is tussen ***het bestaan*** *van een activiteit in het denken en* ***de wijze waarop zo'n activiteit wordt uitgewerkt****. Ik spits me toe op het feit dat er in het denken talloze einddenkbeelden bestaan, hoewel de mens zich er nauwelijks van gewaar is. Sommige activiteiten zijn omvangrijker. De plannen voor het weekeinde, de keuze van een school, het kopen van een auto. Anderen zijn nog dominanter. Het kiezen van een baan of partner, het bewerkstelligen van een religieuze of politieke doelstelling.*
Elk van die einddenkbeelden wordt voorafgegaan door een proces. Het beeld, waarop het 'geestesoog' valt, is druk, complex en onrustig. Hoewel het begrip geestesoog natuurkijk overdrachtelijk is, heb ik toch getracht zo concreet mogelijk weer te geven waar het zich mee geconfronteerd ziet.'

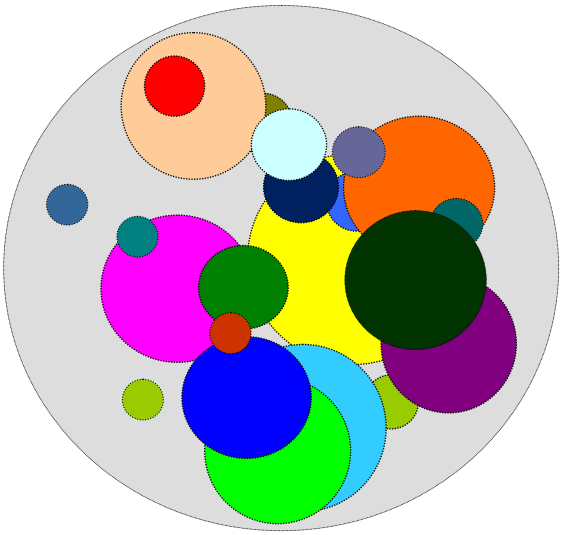

fig. 30: Het geestesoog, geconfronteerd met de volheid in de denkruimte.

De Zoeker staarde er enkele momenten naar en trok toen zijn wenkbrauwen op.
'Eerlijk gezegd begrijp ik niet precies wat ik geacht wordt hieruit te begrijpen.'
'De cirkels, je zag dat ook in de vorige figuren, representeren einddenkbeelden. Ik illustreer met de figuur, dus dat er in het moment 'nu' altijd een veelvoud van dergelijke denkbeelden bestaat. Je kijkt naar wat je' geestesoog' ziet. Het beeld waar je naar kijkt bevindt zich recht voor je. Ik heb hetzelfde op een andere manier ook weergegeven, nu van opzij bekeken.'

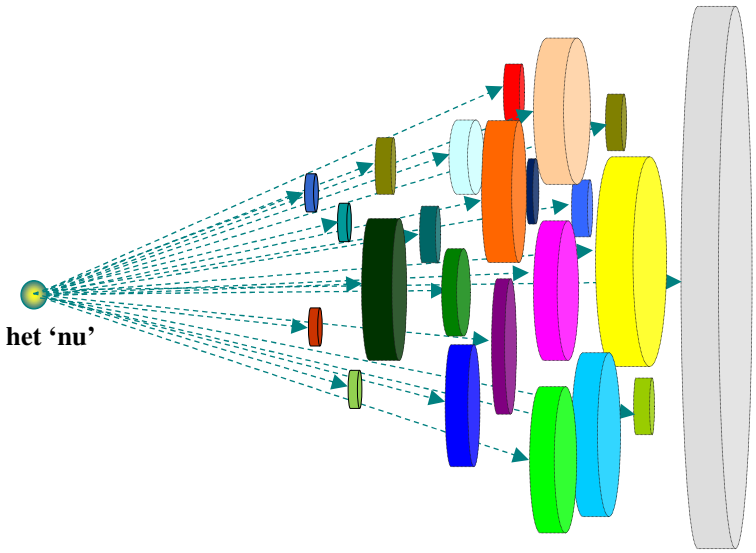

fig. 31: Het "ik" trekt de aandacht van de mens uit diens 'nu' naar het 'dan'.

'Met behulp van deze figuur tracht ik te illustreren wat er in het 'nu' gebeurt. Het bewustzijn bestaat in het moment 'nu', in de figuur links getekend, maar je ziet dat dit bewustzijn in de vorm van 'aandacht' uit dat 'nu' getrokken wordt naar de einddenkbeelden. Dat geven de gestippelde pijlen weer. Dit gebeuren kan plaats vinden, ***omdat er einddenkbeelden bestaan!*** *Daar doel ik op.'*
'Met andere woorden, als die denkbeelden er niet zouden zijn, zou er geen aandachtsstroom zijn en het bewustzijn in het 'nu' blijven.' concludeerde de Zoeker.'
'Overleven zonder denken is niet mogelijk, dus dit is niet waar ik op doel. Wat ik beoog te illustreren is de continue, de immense zuigkracht die einddenkbeelden in het 'nu' uitoefenen. Wie daar niet alert op is, gaat óp in en identificeert zich mét die einddenkbeelden. Diens aandacht verdwijnt daarmee in het denken, zonder dan zo'n mens daar überhaupt enige weet van heeft.
Het meest grijze denkbeeld rechts in de figuur, qua afmetingen niet toevallig het grootste, vertegenwoordigt het denkbeeld de 'dood'. Het feit dat het "ik" bestaat, wil zeggen dat er ook een denkbeeld is over een situatie ***niet-"ik"!*** *Omdat in de materie van het lichaam de overlevingsdrang is, is dat overleven, het niet sterven, een permanent*

latent denkbeeld dat aandacht opeist. Het liefst zou het "ik" dit denkbeeld als het ware buiten de bladzijde zetten. Een volgende keer zal ik hierop nader ingaan. Wat de figuren illustreren is, dat de kracht die het bewustzijn uit het 'nu' zuigt, altijd aanwezig is. Dat proces stopt niet! Of, om het via een herkenbare verzuchting te verwoorden, 'er is altijd wat!' En zo is het ook, want er ***is*** *altijd wat. Telkens als er één proces is afgelopen, als er één doel is bereikt, liggen er weer legio andere in het verschiet. Dat is met deze manier van werken van het "ik", het ééndimensionale denken, onvermijdelijk.'*
De Zoeker had geen directe herkenning bij deze term en Meester Negen zag dat.
'Ook hier zal ik uitvoerig op terugkomen, maar op dit moment volsta ik met het te benoemen. Door de voortdurende identificatie met activiteiten, doelen en doelstellingen trekt het denken de mens continu uit diens moment 'nu'! De mens existeert weliswaar in het 'nu', ***maar met zijn aandacht is hij daar niet!*** *De richting van die aandacht wordt permanent gezogen naar het 'dan', omdat zich dáár de momenten bevinden, waarop zijn doelen moeten worden gerealiseerd. Ik heb in de figuur de momenten 'dan' min of meer geclusterd* ***buiten*** *het 'nu', rechts er van getekend. De gestippelde pijlen vanuit het 'nu' representeren de richting van de steeds -van doelstelling naar doelstelling springende-aandacht. Naarmate ze zich verder van het 'nu' af bevinden, is hun kleur wat fletser. Daarmee beoog ik weer te geven dat het concreet bereiken ervan door de langere duur van het 'proces' meer aan het geestesoog onttrokken is.'*
De Zoeker staarde geruime tijd naar de tekening.
'Ik begrijp niet precies,' begon hij aarzelend, 'wat er nu eigenlijk mis is zou moeten zijn met deze gang van zaken. Ik bedoel, er móeten nu eenmaal veel doelen worden gerealiseerd. De gang van zaken, zoals u die net schetst, geeft aan dat dit wordt bewerkstelligd …, dus wat is het probleem?'
'Natuurlijk moeten ze worden gerealiseerd en inderdaad, de zojuist geschetste manier illustreert, dat het ook gebeurt, maar het gaat mij om het hóe! Om de ***wijze*** *waarop het proces verloopt. Ik focus mij op de manier, waarop het Universele Bewustzijn verdwijnt, waarop het vervliegt, telkens als het "ik" opgaat in een nieuw doeltje dat het heeft gevonden en waarmee het zich identificeert. Ik richt mij in gesprekken zoals het onze, altijd op de processen van identificatie en de gevolgen daarvan. Waar er identificatie is, is er sprake van verenging en verlies van het Universele Bewustzijn.'*
'U hebt ongetwijfeld gelijk, dat wil zeggen ik kan er logischerwijze niet veel tegenin brengen, maar ik zie geen andere mogelijkheid. Er zal altijd identificatie nodig zijn om dingen voor elkaar te krijgen,' zei de Zoeker weerbarstig.
'Uiteraard, maar juist daarom benadruk ik telkens dat het van eminent belang is, dat de mens ***kiest*** *voor de staat van identificatie. Met andere woorden dat het hem niet overkomt, maar dat het het gevolg is van een bewuste keuze en dan zowel wat betreft de aard ervan, áls de duur! Met name het laatste is complex. Beiden vragen een grote alertheid. Het vraagt feitelijk niets minder dan dat de mens ontwaakt uit de waak-slaap en uit alle gesprekken die wij tot nu toe gevoerd hebben moge blijken dat dit niet vanzelf gaat!'*
Er viel een stilte die pas na enige tijd door Meester Negen werd verbroken.

'In de wijze, waarop het "ik" werkt met de gerichte aandacht in 'processen' en de

einddenkbeelden, zijn er wat mij betreft een tweetal nuanceringen. Enerzijds kan het individu op basis van een bepaald beginbeeld een zeker eindbeeld ***verwachten****. Anderzijds kan het individu, nadat een bepaald begindenkbeeld actief is gemaakt,* ***hopen*** *op een eindbeeld. De identificatie met het einddoel is hetzelfde, alleen de wijze van opbouw van het voorafgaande proces verschilt. De situatie waarbij een einddoel wordt* ***verwacht*** *is direct gerelateerd aan de* ***hoeveelheid*** *denkbeelden, waarmee een mens het 'proces' meent te kunnen beschrijven. Als dat er veel zijn en er zijn een aantal toetsmomenten, waarbij bruikbare actiemogelijkheden bestaan, dan is er sprake van* ***de verwachtin****g dat het einddoel bewerkstelligd gaat worden. De rol die de mens zich in het proces aanmeet in deze situatie is actief. Ik heb een figuur waarin ik het verloop van het proces weergeef dat hoort bij het werkwoord* ***verwachten.***

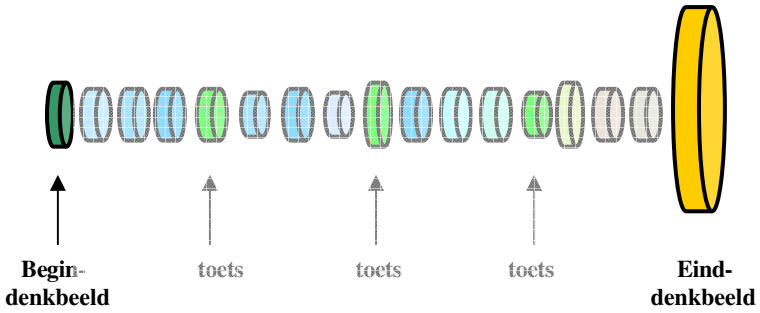

fig.32: Het proces bij ***verwachten*** *van het einddoel.*

De situatie van het ***hopen*** *verschilt hier aanmerkelijk van. Het begin- en eindbeeld kunnen hetzelfde zijn. Maar over het tussentijdse proces is nu in het denken zeer weinig bekend. Ook is niet bekend of er getoetst kan worden. Er is wel gevoel voor een causale relatie tussen het begin en het eind, maar de menselijke mogelijkheden om in het proces in te grijpen worden laag geschat. Het verloop van het proces wordt min of meer overgelaten. Bijvoorbeeld aan 'Gods wil', het 'toeval' of 'de loop der gebeurtenissen'. Als een mens* ***hoopt*** *is zijn rol passiever. Deze figuur geeft dat visueel weer.'*
Meester Negen verving de liggende tekening door een nieuwe.

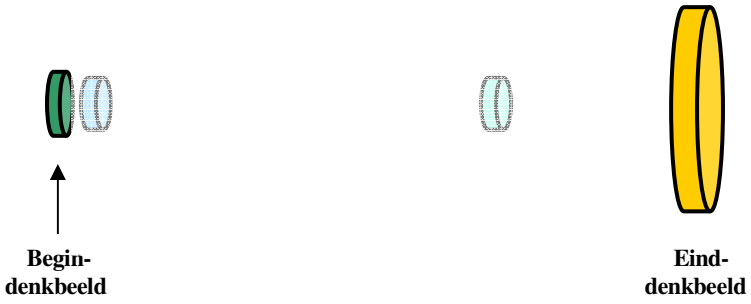

fig.33: Het proces bij ***hopen*** *op het einddoel.*

De identificatie met een einddoel gaat door, ook als het proces is afgelopen. Het "ik"

kijkt terug naar het einddoel en bespiegelt de redenen, waarom het wel of juist niet is behaald. Is het behaald, dan voelt het "ik" zich altijd gesterkt. Het heeft het juist gezien, juist gehandeld, goed geoordeeld etc.! Is het niet behaald, dan wordt er achteraf nagedacht over het proces. De beschikbare informatie uit de toetsmomenten wordt geëvalueerd. En mocht dat onvoldoende opleveren, dan worden de beschikbare denkbeelden die samen het 'proces' vormen verzameld en bestudeerd. Naarstig wordt gespeurd naar 'grote gaten' tussen de denkbeelden en getracht wordt achteraf deze gaten op te vullen met nieuwe denkbeelden. Analyses achteraf leveren soms nieuwe denkbeelden. Daarmee wordt 'het proces' voor de toekomst geherdefinieerd. Een dergelijke herdefiniëring levert vaak een veelvoud aan toetsmomenten op. Het proces moet strakker, nauwkeuriger, beter worden gevolgd teneinde een nieuw falen te voorkomen.'
'Meten is weten,' mompelde de Zoeker.
'Dat is in ieder geval de rechtvaardiging die er voor gebruikt wordt.'
'U onderschrijft de strekking ervan niet?'
'Natuurlijk moet er onderzocht worden, maar ik richt mij, zoals ik je diverse keren heb verteld, op een totaal ander aspect. De mens kan uiteraard niet zonder analyses, maar vrijwel altijd versterken zij identificaties, terwijl het ontbreken van het bewust 'zijn' aan de orde is. De mens die leeft en werkt vanuit toetsmomenten heeft weinig contact met zijn 'nu' en leeft met een beperkt aantal beschrijvingen van gefixeerde 'nu' momenten. De talloze 'gaten' in de procesbeschrijvingen, de ruimtes dus tussen de verschillende denkbeelden van elk proces, ontstaan noodzakelijkerwijze, omdat de aandacht van de mens niet in zijn 'nu' werkt, maar bezig is met 'daar en dan'. Natuurlijk wordt dan achteraf getracht de 'gaten' te dichten.'
'Achteraf wordt naar de oorzaak van het falen gezocht.'
'Zo wordt het beschreven en ervaren, maar in mijn terminologie wordt bij rampen, ongelukken of mislukkingen feitelijk altijd gezocht naar degenen die niet ***bewust waren in het 'nu',*** *toen een stabiel gedacht proces een afwijkende richting in sloeg. Achteraf is de mate, waarin een doelstelling is gerealiseerd, natuurlijk altijd bekend. Soms komt een 'falend bewustzijn' aan het licht na het doorlichten, het analyseren van het voorafgaande proces. Dergelijke analyses hebben maatschappelijk een grote impact als een parlement bijvoorbeeld een enquête uitschrijft. Of bij onderzoek na het faillissement van een multinational. Maar het geldt eveneens in de sportkaternen op maandag, waar de wedstrijden van het weekeinde daarvoor uitgebreid worden geëvalueerd. Of bij de talloze kleine analyses, waarin een individu tracht te achterhalen, waarom hij een bekeuring kreeg of een pannetje melk liet overkoken.*
Achteraf blijkt altijd weer dat het menselijke denken niet geïnteresseerd is in het volgen van processen. Want dan blijkt dat er meestal alleen informatie beschikbaar is rondom de toetsmomenten. Als er al informatie beschikbaar komt uit 'bewuste doorleefde denkbeelden', dan blijkt dat daar eerder sprake is van toeval, iemands aandacht viel er op, dan van een structuur. Bij de overige procesmomenten was er gewoonweg geen bewuste aandacht. Die processen des levens hebben zich afgespeeld zonder dat iemand er feitelijk enige belangstelling voor meende nodig te hebben, omdat ze geacht werden het gedachte proces te volgen! Ik heb in een gestileerde figuur weergegeven hoe met

behulp van een beperkte hoeveelheid denkbeelden, toch het verloop van een 'proces' wordt gereconstrueerd.'
Meester Negen zocht even in de stapel figuren die voor hem lag en presenteerde toen een nieuwe tekening.

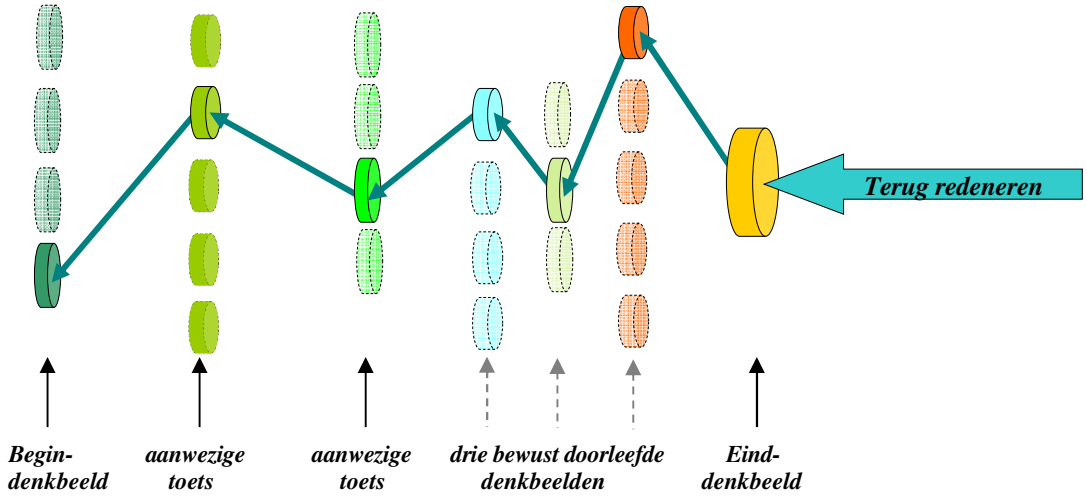

fig.34: Terug redeneren langs beperkte denkbeelden.

De Zoeker wierp er een korte blik op.
'Ik zie dat u daar nadrukkelijk drie 'bewust doorleefde denkbeelden' gemarkeerd hebt. Zojuist zei u dat die misschien bij toeval zo doorleefd zijn en als ik uw verhalen begrijp meen ik daaruit de conclusie te kunnen trekken, dat u vindt dat de mens ***alle*** *denkbeelden bewust zouden moeten doorleven. Dat vraagt een zeer grote mate van alertheid en ik weet van mijzelf dat ik die niet heb en misschien krijg ik die ook wel nooit, maar hoe is dat bij u? Ik bedoel, lukt het u wel om bewust te zijn van elk denkbeeld …?'*
Meester Negen dacht enige tijd na.
'Je vraag heeft meerdere invalshoeken,' antwoordde hij dan, 'en het lijkt me goed ze allen door te nemen. Hoewel ik vaak spreek over denkbeelden, ligt daar toch niet de essentie van waar ik op doel, maar het is ingewikkeld om het op een andere manier duidelijk te maken. Denkbeelden zijn voor mij nooit meer dan verwoorde fragmentjes van het Universele Bewustzijn. De mens gebruikt die fragmenten als hij denkt, maar is zich er vrijwel nooit van bewust dát hij dat doet! Waar ik telkens op terugkom is het gegeven dat de mens denkt, maar niet beséft dat hij denkt en ook geen weet heeft van de wetmatigheden in zijn denkproces. Vanuit dat gegeven merk ik op dat het, in ieder geval voor zover ík het zie, ingewikkeld is om denkbeelden bewust te doorleven. Als het al gebeurt, wat natuurlijk toch voorkomt, dan berust dat veel meer op toeval, dan op een bewuste wens van een mens.
Vervolgens veronderstel je dat ik van mening zou zijn, dat elk mens zich bewust moet zijn van de denkbeelden die hij gebruikt. Die conclusie is niet juist. Of iemand al dan niet bewust gebruik maakt van denkbeelden is ***nooit,*** *' Meester Negen beklemtoonde het*

woord, 'míjn zaak! Dat is iets wat elk mens voor zichzelf uit moet maken. Wat ik kan, wat ik bij jou bijvoorbeeld doe is, en alleen omdat jij je er in wil verdiepen, verduidelijken welke de processen zijn die het Universele Bewustzijn omvormen in de mens en welke mogelijkheden er zijn om met dergelijke transformatieprocessen om te gaan. Meer is niet mogelijk!
En dan je vraag over mijzelf! Terecht dat je die vraag stelt. Ooit hoorde ik zelf verhalen van anderen, zoals jij die nu van mij hoort en hun verhalen zetten mij uiteindelijk aan te streven naar een grotere alertheid en ik ben daar toen mee begonnen. Gedurende vele jaren richtte ik me op datgene wat zich ín mij en mijn directe omgeving afspeelde en nog steeds zet ik mij er voor in. Hoever ik gevorderd zou zijn is niet boeiend. Wie hier een competitie van maakt geeft aan niet te begrijpen waar het om gaat. Wat voor jou geldt, geldt voor mij en het geldt ook voor mensen die nog langer bezig zijn: wie alert wil zijn moet zich daartoe zetten. Elk moment 'nu' opnieuw. Wie zich er niet toe zet, zakt weg in de waak-slaap en verdwijnt uit het moment 'nu'. Een dergelijk persoon komt te vertoeven in de wereld van het 'hebben', het schrale substituut van de wereld van het 'zijn'.'
De Zoeker had aandachtig geluisterd en liet de woorden op zich inwerken. De gehanteerde logica was onmiskenbaar en volgde het hele patroon van redeneringen, dat Meester Negen deze dag al had gebruikt, maar toch. Hij had een antwoord gekregen, maar had hem dat verder gebracht? Op een bepaalde manier misschien wel, maar eigenlijk niet in de richting die hij had gehoopt!
'Je had iets concreter verwacht?' Vroeg Meester Negen die de reactie waarnaam.
'Ik had er op gehóópt! Misschien niet terecht, maar het antwoord wat u zojuist gaf is zo ongrijpbaar. Ik bedoel, ik werk er aan om meer alert te zijn en eerlijk gezegd vallen mij de resultaten daarvan tegen. Hoe weet ik überhaupt of ik vorderingen maak en uw antwoord geeft geen houvast in deze.'
'Het is heel eenvoudig, je bent namelijk óf alert, óf niet! Als je alert bent, wéét je dat, als je niet alert bent, realiseer je je dat in het moment dat je weer wel alert bent. Zo werkt het. Ik begrijp dat je graag zou willen weten of je vorderingen maakt. Realiseer je echter dat dit nu exact is waar we het over hebben gehad vandaag. Je wenst jezelf een einddenkbeeld. Dat zou in dit specifieke geval iets kunnen luiden als: 'de staat van voortdurende alertheid'. De vorderingen waar je naar vraagt, zijn de toetsmomenten waar ik het eerder over had. Wat je dus in feite doet, en tracht je daar gewaar van te zijn, is dat je het alert zijn wegdrukt achter 'het proces waarin gewerkt wordt aan de staat van voortdurende alertheid'. De 'procesdenkbeelden' hebben dan je 'nu' overgenomen …
Overigens, en dit zeg ik je om je denken toch enige rust te geven, er bestaan in het proces vorderingen, maar het is op dit moment niet zinnig om daar over uit te weiden. Ik beloof je er op terug te komen tijdens onze gesprekken op de Grote Omweg.'

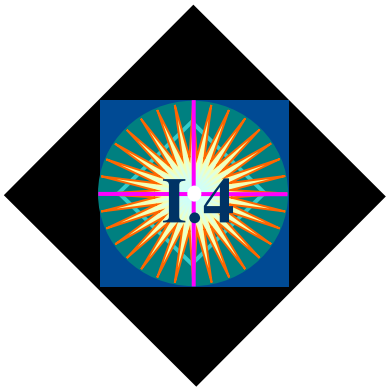

Tijd, het "ik" en bewustzijn

'Tijd is groeiend besef.'

'De zwaartekracht,' begon Meester Negen de keer erop het gesprek, 'doordringt dan weliswaar de materie zonder daardoor te worden belemmerd, zij is daarin niet uniek. Want ook de tijd doordringt alle hoeken van ons heelal. Elk mens kent de ervaring tijd, maar het is uiterst ingewikkeld om die ervaring in een kort begrippenkader te omvatten. Dit omdat tijd één op één verweven is met denken, het "ik" dus, en het Universele Bewustzijn. Ik zal deze verwevenheid vanuit een aantal invalshoeken toelichten. Aan het eind van ons gesprek zal ik trachten ze te laten samenkomen, akkoord?'

De Zoeker, die begreep dat de vraag retorisch was, reageerde daarom niet.

'Anders dan de inwerking van de zwaartekracht is, in ieder geval voor zover wij mensen dat waarnemen, de inwerking van 'tijd' niet neutraal. Alles wat door wordt haar aangeraakt verandert door die aanraking. Als datgene, wat wordt aangeraakt bestaat uit materiële entiteiten, dan vervallen die entiteiten onder invloed van deze aanraking! Je zou daarmee de tijd kunnen zien als een langzaam slopend gif. Maar wel een 'gif' dat een substantieel deel van het bestaan is en dat door alles en iedereen, elk levend organisme, elk 'dood' stuk materie, elk ingenieus geordend systeem en elke bedachte samenwerkingsstructuur wordt opgenomen. Vrijwel onopgemerkt, maar onverbiddelijk. Met als gevolg dat alles uiteindelijk 'verzadigd' raakt van tijd. Hoewel er in het proces van het 'opslaan van tijd' grote verschillen zijn tussen de verschillende entiteiten, is het eindresultaat voor alles hetzelfde. Als de opgeslagen hoeveelheid een bepaalde -niet vooraf te beschrijven hoeveelheid- overschrijdt, brengt het de materiële manifestatie, de structuur of het organische systeem tot verval! De tijd is een passieve meester. In passiviteit hooguit overtroffen door de 'ruimte'. Waarbij ik toegeef, dat het enige verbeeldingskracht vraagt om de ruimte als meester te bezien. Onmerkbaar en ongrijpbaar doet de tijd zijn werk. Velen worden er door gefascineerd. Ook omdat ieder kan beredeneren dat 'zijn eigen systeem, de menselijke entiteit, onder de invloed van de tijd komt te vervallen. Eenmaal vervallen houdt de entiteit mens op als zodanig.

De tijd is direct gerelateerd aan de onbekende Eerste Veroorzaking, waarover we het de vorige keer hadden. De tijd is een van de meesters binnen de tijdruimtematerie dimensies, maar hij is, ondanks zijn bepalende rol, nooit meer dan een knecht van de Eerste Veroorzaking en hij werkt langs de patronen die door deze zijn uitgedacht.'

'Vorige keer spraken we over een aantal wetten en wetmatigheden en u stelde toen, dat zij feitelijk konden worden beschouwd als routines, als standaard actie-reactiepatronen in onze tijdruimtematerie omgeving. Hoe moet ik het verschijnsel tijd in deze bezien?'

'Het antwoord op je vraag kent een tweetal invalshoeken. Het eerste, meest praktische punt betreft richting en orde. De richting van de werking van tijd is eenduidig en gaat

van verleden, via het 'nu', naar de toekomst. Er bestaat geen omgekeerde richting. ***Alle*** *wetmatigheden worden gedomineerd door het verstrijken van tijd. Het verschijnsel tijd is van een hogere orde dan welke van de wetmatigheden dan ook!*
De tweede invalshoek beschrijft iets geheel anders en gaat dieper in op de aard van de Eerste Veroorzaking. Ik blijf dit overigens als zodanig noemen. Andere benamingen, in de loop van de geschiedenis zijn er nogal wat uitgedacht, nemen in hun kielzog veel associatieve kaders mee en de invloed daarvan acht ik niet wenselijk. De meest ondoorgrondelijke essentie van het 'zijn' kan worden omschreven als het Universele Bewustzijn en er is een onmiddellijke relatie tussen de Eerste Veroorzaking en het Universele Bewustzijn. Deze uiterst complexe relatie laat zich met de ons gebruikelijke wijze van denken niet in enkele pakkende oneliners vatten. Ik gebruik daarom de volgende benadering: ***De Eerste Veroorzaking is een punt/moment/gegeven in/door het Universele Bewustzijn en dankzij een wens/gedachte/verlangen/actie bestaan er de tijdruimtematerie dimensies****.'*
'Kunt u dit nog eens herhalen, dan schrijf ik het uit.'
Terwijl de Zoeker schreef herhaalde Meester Negen langzaam de zin en gaf daarbij nadrukkelijk aan, hoe de verschillende woorden gekoppeld moesten worden. De Zoeker staarde vervolgens, een tijdlang denkend, naar de tekst die nu voor hem lag.
'Mag ik hier inhoudelijk vragen over stellen?'
'Natuurlijk! Ik weet alleen niet of er passende antwoorden te formuleren zijn.'
'U maakt die Eerste Veroorzaking in de beschrijving iets wat zowel concreet zou zijn, u beschrijft het als ***een plaats/moment****, als iets wat abstract is,* ***een gegeven****. Bij de combinatie van beiden kan ik me niets voorstellen en het lijkt me eerlijk gezegd niet mogelijk. Is het niet het één of het ander?'*
'Die combinatie op zich valt buiten de gehanteerde referentiekaders. Dat maakt begrijpelijk dat je je er niets bij voor kan stellen!'
De Zoeker schudde het hoofd. Zo schoot het niet op.
'De keuze van die begrippen is die juist? Ik bedoel, als het qua begrip niets oplevert, waarom zijn dan die woorden gekozen?'
'De aaneenschakeling van woorden is nadrukkelijk zo gewild en onderwerp geweest van veel reflectie. Een meer specifieke duiding van de Eerste Veroorzaking is binnen de bekende begrippenkaders niet mogelijk. Alle pogingen daartoe hebben niets fundamenteels toegevoegd.'
'Maar dergelijke pogingen worden neem ik aan wel ondernomen. Ik kan me niet voorstellen dat iedereen zich neerlegt bij de formulering zoals u die net gaf.'
'Het gebeurt natuurlijk! Ik zei je dat de vorige keer al. Niet iedereen begrijpt, wil begrijpen of zich er bij neerleggen dat het niet mogelijk is.'
'Is een nadere duiding búiten die referentiekaders denkbaar?'
'Ik weet niet waar je met die vraag naar refereert. Ik heb geen inhoudelijke kennis van dergelijke referentiekaders, dus een antwoord op je vraag kan ik je niet geven.'
De Zoeker keek opnieuw naar de tekst. Hoewel Meester Negen op elke vraag had gereageerd, was zijn inzicht nauwelijks toegenomen.
'U beschrijft de Eerste Veroorzaking,' probeerde hij opnieuw, 'als een ***wens****, een* ***gedachte,*** *maar onmiddellijk daaraan gekoppeld definieert u het als een* ***actie****.'*

‘Zo is het ook.’
‘Ik vind dat een nogal vreemde benadering. Het komt niet causaal over, ik bedoel, er is geen oorzaak-gevolg relatie op de wijze zoals u het formuleert. Uit uw beschrijving zou ik moeten opmaken dat er géén tijdsverloop zou zijn tussen de wens/gedachte en die actie. In één instantie is alles hetzelfde, is dat wat u bedoelt?’
‘Tijd bestaat alleen tezamen met de Eerste Veroorzaking. Als er geen Eerste Veroorzaking is, is er geen tijd.’.
‘Ik zie de aansluiting met mijn vraag niet!’ mompelde de Zoeker. Uit wat ik begrijp zou ik het anders zeggen. Er is een Eerste Veroorzaking en tegelijkertijd bestaat dan de tijd. Dat betekent dus dat er vóór de Eerste Veroorzaking geen tijd was?’
‘Ik begrijp heel goed waarom jij het formuleert zoals je dat doet. Ikzelf gebruik echter de frase ‘vóór de Eerste Veroorzaking’ niet, want dat impliceert onmiddellijk dat er toch tijd zou zijn, terwijl de tijd pas zijn intrede deed met de Eerste Veroorzaking.’
‘Logisch bezien is het nogal krom wat u stelt.’
‘Het hanteren van logica helpt dus blijkbaar ook niet bij de beantwoording van deze vragen. Niet verrassend natuurlijk, want ik zei je net, dat nadere duiding niet mogelijk is met de bekende referentiekaders.’
‘Geen logica, geen causaliteit … betekent dit dat u mij adviseert om logica en causaliteit los te laten?’
‘Van advies is geen sprake! Ik stel vast dat het gebruik van logica en causaliteit je bij het zoeken naar antwoorden niet verder brengt. Meer niet.’
‘Bestaan er überhaupt antwoorden?’
‘Er zijn antwoorden!’
‘Dat zijn zeker antwoorden waarbij een of ander ‘geloof’ gevraagd wordt?’
Meester Negen schudde zijn hoofd ontkennend.
‘Laten we even terugkeren naar de essentie van waar we het over hebben. Wij trachten ons te verdiepen in het meest fundamentele mysterie van ons bestaan. Iedereen kan daar vragen over formuleren en velen doen dat dan ook. De absolute voorwaarde om verkregen antwoorden nog maar enigszins te kunnen begrijpen is, dat er een zeker zicht is op het mysterie. Een oppervlakkige benadering van dat mysterie leidt tot oppervlakkige en conceptueel makkelijke, dus logische en causale antwoorden. Met dergelijke antwoorden laat het denken zich afschepen, omdat het denken de weg van de minste weerstand wil volgen, zoals we de vorige keer zagen. Het denken is tevreden, hoewel het inzicht slechts marginaal verdiept is! Wat ik, met andere woorden zeggen wil, is dat er voor jouw vragen geen snelle recht-toe-recht-aan antwoorden bestaan! Andere antwoorden bestaan wel, maar om die te vinden zul je moeten afstappen van de weg van de minste weerstand, de logisch-causale weg!’
De Zoeker bedwong de impuls om associatief te reageren op wat er was gezegd.
‘In/met de Eerste Veroorzaking,’ zei Meester Negen, ‘heeft het Universele Bewustzijn zijn bewustzijn gericht en daarmee in de tijdruimtematerie de vormen gestalte gegeven en vervolgens is de Scheppingsstraal, waarover wij nog uitvoerig zullen spreken, daar! Binnen die Scheppingsstraal kan de tijd worden gezien als de ultieme wilsuiting van de Eerste Veroorzaking. Onder invloed van de werking van de tijd ontvouwen de wetten zich en vinden tal van processen plaats. De tijd beschouw ik als de bewuste bewaker en

de aanjager van veranderingen, zoals die zich binnen de tijdruimtematerie omgeving manifesteren.
Het menselijke denken vloeit rechtstreeks voort en is volkomen geënt op de voortgaande beweging van tijd. Zonder tijd is het denken onmogelijk. Het denken is een proces en processen kunnen zich alleen langs een tijdlijn afwikkelen. Trouwens, als er geen tijd is, is causaliteit niet mogelijk. Er bestaat dan geen oorzaak gevolg relatie meer, omdat alles 'stil' is komen te staan.
*Hoewel tijd **bestáát**, is het een fenomeen waar niemand echt vat op heeft. Het bestaan ervan kan niet worden waargenomen, het kan slechts worden beredeneerd. Er zijn overigens wel legio wetenschappelijke verhandelingen. Een aantal daarvan omschrijft het als de vierde dimensie.'*
De Zoeker knikte, maar Meester Negen zat niet op instemming te wachten.
'Dit lijkt misschien een praktische benadering, maar wat verduidelijkt het? Het is niet meer dan een etiket, net zoals het "ik" een etiket van de menselijke oerkern/ziel is. Beschrijvingen leiden hooguit tot conceptueel begrip.
In het taalgebruik is het begrip tijd en alles wat er mee samenhangt verzelfstandigd. Dit is onvermijdelijk, omdat het alleen dan nog enigszins bevattelijk gemaakt kan worden. Hoewel de tijd geen eigen wil krijgt toegeschreven, zijn er wel herkenbare wetmatigheden in het gedrag van de tijd gedetecteerd.'
'Zoals …?'
*'De tijd '**gaat**' snel, tijd '**is**' geld!' Daarnaast is de tijd gestandaardiseerd. Met behulp van meeteenheden, zoals dagen, uren en meetinstrumenten, de klokken, wordt een specifieke bewegingsduur gestandaardiseerd. Daarmee is vervolgens ook de illusie ontstaan, dat de tijd bepaalde uniforme eigenschappen heeft! Bijvoorbeeld dat tijd lineair van karakter is. Elke dag is immers 24 uur lang! Het verschijnsel tijd is net zo gedeformeerd als het begrip 'gewicht', waar we het de vorige keer over hadden. Tijd is geworden tot een grootheid, die wordt beschreven met behulp van tot standaarden teruggebrachte bewegingen'.*
*'Uw analyse is wellicht juist, maar leidt bij mij toch niet tot **intrinsiek** begrip van tijd.'*
'Ik gebruik daarom vaak een analogie. Stel je een uitgebreid vloeroppervlak voor met in het midden een grote mozaïekfiguur van ongeveer vijf bij vijf meter. Stel dat dit mozaïek opgebouwd is met stukjes van ongeveer één bij één centimeter. Het bestaat dan uit zo'n kwart miljoen verschillende stukjes.
Een mozaïek heeft een merkwaardige eigenschap, Hoewel het op afstand oogt als één tekening of beeld, is het nooit een geheel. Tussen de verschillende stukjes bevinden zich vele honderdduizenden breuklijntjes. Goed belicht en bezien vanaf bijvoorbeeld een balustrade is de voorstelling in één oogopslag duidelijk, nietwaar?'
'Ongetwijfeld!'
'Geplaatst in een verduisterd vertrek is het onzichtbaar. Een waarnemer heeft er dan geen relatie mee, sterker nog, hij heeft van het bestaan ervan geen weet. En toch, op het moment, dat die waarnemer een minuscuul klein zaklampje krijgt, ontstaan er problemen. Het is onmogelijk om met zo'n klein lichtje ooit een totaalbeeld van de tekeningen in het mozaïek te verkrijgen. Het enige dat hij ziet is een verspringend kleurenpatroon, dat wordt gevormd door onregelmatig gevormde stukjes glasachtige materie. Welke

zinvolle conclusies zou hij ooit kunnen trekken? Hooguit misschien dat hij op een mozaïek loopt. Maar, tot zijn onmacht moet hij vaststellen, dat hij niet beschikt over de middelen om de totale voorstelling ooit te kunnen overzien!
Laten we ons trachten te verplaatsen in de geest van die waarnemer. Hij kent géén vragen of verwarring zolang zijn beeld stabiel blijft. Als zijn zaklampje bijvoorbeeld continu 'rood' weerkaatst leidt dat tot het besef, de bewuste gedachte dat alles -de toestand van het 'zijn'- rood is hier. Voor de waarnemer wordt de gehele bewustzijnstoestand beschreven met het woord ***rood****, akkoord?'*
'Het lijkt me aannemelijk,' zei de Zoeker na enkele momenten.
'Het voorbeeld beschrijft natuurlijk een geminimaliseerde situatie, waar één fragment van het 'zijn' het totale bewustzijn bepaald. Binnen dat totale bewustzijn bestaat de tijd niet. Er is daar slechts 'zijn'. In dit geval wordt dat 'zijn' beschreven met het afdoende woord ***rood****!*
*'Zijn' is echter een onvoorstelbaar, immens complex begrip. Het bevat letterlijk alles dat 'is'! Als een mens zich ergens van bewust is, betekent dat niets anders dan dat die mens zich van één fragment van het 'zijn' -met behulp van zijn aandacht- gewaar is. Een fragment van het 'zijn' wordt door de aandacht verbijzonderd, uit het geheel gelicht. Er wordt een mentale foto van gemaakt. Met behulp van concepten en denkbeelden wordt dit fragment 'zijn', deze foto, uiteindelijk vertaald, letterlijk be****grijp****elijk gemaakt. Zo ontstaan de benoembare ervaringen. In feite betekent dit proces, dat de mens in staat is om ervaringen met behulp van denkbeelden als het ware 'in te pakken' om ze later vervolgens weer 'uit te pakken'. Dankzij het denkproces kan de mens dus te allen tijde over zijn doorleefde ervaringen beschikken. Telkens als dit proces zich afspeelt wordt een situatie, een gebeurtenis herkend en heeft het "ik" begrip van zijn situatie.*
Ervaringen behelzen altijd slechts minuscule splinters van een veelomvattender geheel. Omdat er telkens slechts bewustwording is van één fragment van het geheel, betekent dit dat het begrijpen onvermijdelijk slechts tot een minimale vertaling van het 'zijn' kan leiden. In de toestand 'bewustzijn' bestaat er geen ***gerichte*** *aandacht. Aandacht ís daar! Het is als de zwaartekracht op aarde, alom aanwezig zonder enige voorkeur. Er is echter een verschil. De zwaartekracht functioneert onafhankelijk van welke mens dan ook. De mens is wel in staat om zijn aandacht te richten. Nádat de aandacht is gericht ontstaan de afgescheiden en te herkennen, verschillend benoemde entiteiten, verschijnselen en processen.'*
'Ik dreig de lijn van uw betoog te verliezen, wat is de relatie met het mozaïek?'
'Dit ríchten van de aandacht vormt de feitelijke basis voor de fragmentatie van het 'zijn'. Zo ontstaat eenzelfde fragmentatie als in het mozaïek. Een mozaïek moet je dan beschouwen als het 'zijn'. Het bestaat, los van situatie of waarnemer. Daar waar de mens met een zaklampje het mozaïek bestudeert wordt het geheel fragment na fragment belicht, terwijl iedere keer een breuklijn wordt overgestoken. Daaraan gepaard richt de aandacht zich van deeltje naar deeltje, zoals in het feitelijke leven de aandacht zich richt op gebeurtenis na gebeurtenis. Het is dit springen van de aandacht van situatie naar situatie dat voortdurend de noodzakelijke illusie van tijd creëert. Telkens als de aandacht zich ergens anders op richt, wordt daarmee een tijdsbesef gecreëerd, omdat

zich anders volkomen onverklaarbare verschillen presenteren in het waarnemen. Dus telkens als de aandacht een 'breuklijn' passeert wordt het denkbeeld 'tijd' geactiveerd, waarmee de waargenomen verandering acceptabel wordt gemaakt.
*Plaatsen we ons nu in de situatie van een waarnemer op de balustrade. Deze herkent het beeld van het mozaïek in één oogopslag. Het bestaan van de breuklijntjes ontgaat hem zelfs wellicht. De implicatie van dit gegeven is verstrekkend, want daarmee wordt expliciet gedemonstreerd dat h**oe groter de omvang van het bewustzijn is, des te minder plaats er is voor tijd!***
Het beeld wat het denken produceert van de situatie, waarbinnen het individu vertoeft, is noodgedwongen incompleet en fragmentarisch, omdat noch de totaliteit, noch de werking van de tijd in het moment zelf kan worden bevat of begrepen. Alleen een situatie, waarbij de werkelijkheid in stukken is gehakt, die een nadrukkelijk gedefinieerde begin- en eindsituatie hebben, kan worden begrepen. Daarom hebben "ikken" met behulp van de gerichte aandacht hun omgeving opgeknipt en de verschillende deeltjes een naam gegeven. Het tijdsbegrip moet vervolgens noodzakelijkerwijs ontstaan.'
'U zei dat net ook, maar waarom is het noodzakelijk?'
'Omdat het "ik" zich telkens gewaar wordt van de fragmentatie in zijn waarneming. Er is de gewaarwording van de huidige waarneming en het weten van vorige waarnemingen, naast de beredenering van komende waarnemingen. Het geheel van vorige, huidige en toekomstige waarnemingen kan alleen door het "ik" gehanteerd worden dankzij de introductie van tijd.'
'U koppelt de tijd dus aan de fragmentatie van het wereldbeeld?'
'Denk terug aan het mozaïek! Bevinden zich, in het door de aandacht bestreken veld geen breukstrepen, dan bestaat de tijd in dat veld niet! In één oogopslag zal het gehele veld worden ervaren! Als het waargenomen veld onbegrensd is, is ook de aandacht onbegrensd. Als de aandacht zich bewust is van het totaal, dan is er sprake van 'totale' aandacht.
Op dit punt wil ik de relatie met het "ik" leggen. Het "ik" is een gigantisch conglomeraat van denkbeelden. Elk denkbeeld kun je beschouwen als een fragment van het mozaïek. Denkbeelden kun je zien als 'mentale' foto's, de gefixeerde opgeslagen beschrijvingen van gebeurtenissen. In het moment 'nu', als de aandacht zich richt op een dergelijke foto wordt de persoon zich bewust van de inhoud van het denkbeeld. Hij laat die inhoud tot zich doordringen. Het 'beeld in het denken' wordt begrepen en het "ik" heeft naar zijn mening begrip van de situatie in zijn 'nu'. Een fractie daarna wordt een andere mentale foto belicht. Weer een fractie daarna nog een andere. En zo gaat dit proces het gehele leven door.

Een denkbeeld, een gedachte moet je beschouwen als een afgerond geheel. Met andere woorden, een geheel dat in de tijd gezien een begintijdstip -het beginpunt- en een eindtijdstip -het eindpunt- kent. Elk denkbeeld vertegenwoordigt in de breedste zin van

het woord een minuscuul deeltje van de totale hoeveelheid door het individu opgeslagen kennis. Het overgrote deel van de opgeslagen kennis is meestentijds passief. Dat wil zeggen, het wordt niet actief gebruikt. Het is daarmee vergelijkbaar met data die ergens op een harde schijf staan. Denkbeelden kunnen echter actief gemaakt worden. Dat gebeurt op het moment dat de aandacht er op valt en de mens zich van de inhoud van het denkbeeld bewust wordt. Pas als een denkbeeld 'actief' gemaakt is, ontstaat datgene wat de mens ervaart als een gedachte. ***Een gedachte is dus een geactivéérd denkbeeld.***
De biologische, chemische en elektrische beschrijvingen van de processen die zich in de hersenen afspelen zijn complex. Die wijze van beschrijven is uiteraard nuttig en bruikbaar vanuit medisch standpunt, maar omdat dit geen inzicht verschaft met betrekking tot ***de inhoud*** *van denkbeelden kies ik voor een andere benadering. Ikzelf heb daarom een aantal tekeningen en figuren gemaakt met betrekking tot het denkproces. In al die figuren geef ik 'denkbeelden' op eenzelfde manier weer:*

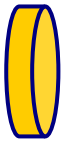

fig.35: Driedimensionale weergave van een denkbeeld (zijaanzicht).

fig.36: Tweedimensionale weergave van een denkbeeld (vooraanzicht).

Wat de figuurtjes impliciet weergeven is, dat alle gedachten slechts een beperkte levensduur hebben. Zij kennen een begin en een einde. Ik heb het belang daarvan getracht weer te geven in een derde figuurtje,

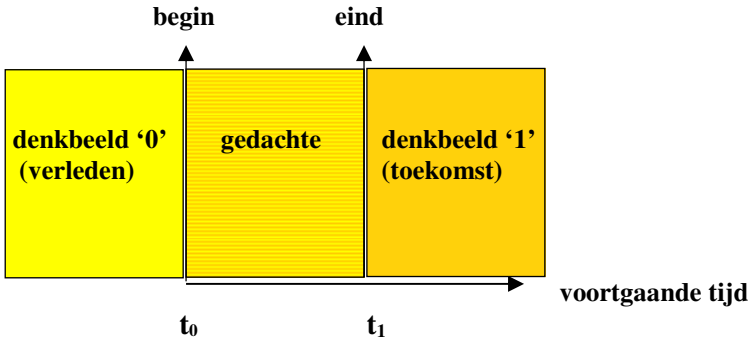

fig.37: Gestileerde weergave van een gedachte in de tijd.

'Hierin heb ik heb ik het beginpunt van de gedachte gekenschetst als het moment t_0, terwijl het einde van de gedachte gekenmerkt wordt met t_1.'
De Zoeker keek even naar deze voor hem nieuwe wijze van noteren en knikte dan.
'Alleen tussen die beide tijdstippen bestaat de gedachte. Die tijdsduur, de tijd waarbinnen een gedachte bestaat, is de afhankelijk van twee activiteiten. Op de eerste plaats is er de 'opbouwtijd' van de gedachte. Dat is de tijd die er überhaupt voor nodig is om in het menselijke lichaam tot een zodanige constructie in de hersenen te komen, dat er een gedachte is ontstaan. Ik zal daar in komende ontmoetingen uitgebreid op terugkomen. De opbouwtijd is overigens vaak slechts een fractie van de totale tijd die een gedachte duurt. Het overgrote gedeelte van 'de leeftijd' –dat wil dus zeggen, de tijd dat een gedachte bestaat- wordt namelijk bepaald door 'de mate van urgentie' die het denkbeeld, waarbinnen de aandacht vertoeft, geacht wordt te representeren. Hoe urgenter datgene wat het denkbeeld geacht wordt te weerspiegelen is, des te langer zal zo'n denkbeeld aandacht krijgen. Anders geformuleerd en aansluitend op wat ik eerder zei, ***des te langer zal de gedachte bestaan****. Je merkt trouwens dat ik weer het onderscheid maak tussen enerzijds een denkbeeld en anderzijds een gedachte. Zo blijft duidelijk waar ik over spreek. Een gedachte is het denkbeeld dat in het denken oplicht in het moment 'nu'.*
Het bestaan van de meeste denkbeelden is 'passief'. Alleen gedachten zijn 'actieve' denkbeelden. Het proces, waarbij een denkbeeld actief gemaakt wordt door de aandacht die er in het 'nu' aan wordt gegeven, speelt zich af tussen de twee punten die in de figuur zijn gekenmerkt met de indicatoren $\boldsymbol{t_0}$ *en* $\boldsymbol{t_1}$*. Het moment t_0 is het beginmoment van de gedachte, het is het denkbeeld dat afgescheiden bestaat van het denkbeeld '0' dat net voor het moment t_0 ligt. Het minuscule dunne streepje tussen beide is een van de 'breukmomenten' waarover ik het al eerder had. Overigens, het kenmerk* ***van elk moment*** $\boldsymbol{t_0}$ *is, dat voor het "ik" alle bestaande denkbeelden op dat moment de representanten zijn van het verleden. Alle denkbeelden achter het moment t_1 vertegenwoordigen de toekomst.'*
De Zoeker draaide de figuur tot die recht voor hem lag en tuurde er enige tijd naar, terwijl de woorden van Meester Negen zich langzaam omzetten in begrip.
'In het denkproces itereert de aandacht met grote snelheid tussen de punten t_0 en t_1.'
'Dat zou betekenen,' zei de Zoeker, 'dat de mens in zijn 'nu' bezig is óf met de toekomst óf met het verleden, maar niet met dat 'nu' zelf.'
'Het illustreert waarom het "ik" het 'nu' niet kent! Het bestaat niet in het 'nu'.'
'Er bestaan wel denkbeelden in het 'nu',' wierp de Zoeker aarzelend tegen, 'en eerder beschreef u het "ik" als het conglomeraat van denkbeelden. Logischerwijs zou dat inhouden dat het "ik" dus wel bestaat in het 'nu'!'
Meester Negen dacht hierover enkele ogenblikken na vooraleer te antwoorden.
'Het probleem wat je aansnijdt is ingewikkeld. Merkwaardig genoeg is wat je zojuist zei precies de reden, waarom het "ik" het 'nu' niet kent. Laten we, om dit inzichtelijk te krijgen, nog eens stil staan bij wat een denkbeeld eigenlijk is en hoe dat ontstaat in het denkproces. Het proces van denken is uiterst gecompliceerd, het speelt zich grotendeels af op wat ik ooit omschreef als het microniveau, je herinnert je dat ongetwijfeld nog.'
Hoewel het nauwelijks een vraag was, bevestigde de Zoeker het.

‘Dat microniveau is een niveau dat veel kleiner is dan dat denkbeelden zijn. Dat betekent dus dat de veel te grote denkbeelden geen toegang hebben tot dit niveau. Wat er op dit niveau gebeurt, speelt zich af buiten het aandachtsveld van het “ik”. Impulsen en prikkels uit allerlei situaties, gebeurtenissen, voorvallen afkomstig uit de talloze externe of interne bronnen worden in dit microniveau verwerkt, net zolang tot er ‘herkenning’ is. Er is begrip! Vervolgens levert het denkproces zijn ‘eindproduct’ af: het door het “ik” te begrijpen denkbeeld. Herkenning impliceert dat een denkbeeld is geactiveerd.

Dit is een boeiend gegeven. Eerder zei ik dat een denkbeeld een beeld in het denken is, een fixatie. Denkbeelden zijn als het ware mentale foto’s ***waarin dus geen beweging bestaat****! Natuurlijk leidt een snelle opeenvolging van foto’s wel tot de illúsie van beweging, maar de inhoud van één foto, de inhoud van één denkbeeld is onvoldoende om tot begrip te komen van zaken als ‘beweging’, ‘werking’, ‘verandering’ en dergelijke. In het moment ‘nu’ is telkens maar één denkbeeld tegelijk actief. Het begrip van verandering, ontstaat doordat denkbeelden met elkaar vergeleken worden en de verschillen worden geanalyseerd en uiteindelijk komt het denken uit op de constructie ‘tijd’. Het is dan verworden tot een puur mentaal concept!’*

‘Ik kan er zo direct niet veel tegen in brengen,’ mompelde de Zoeker, ‘maar voor mijn gevoel heb ik wél weet van mijn bestaan in het ‘nu’!’

‘Uiteraard! Ieders “ik” kan zelf het moment ‘nu’ met behulp van denkbeelden construeren, maar uit mijn formulering kun je direct opmaken wat er gebeurt. Van het ‘nu’ is een denkbeeld gemaakt, een mentale constructie! De relatie tussen dat denkbeeld ‘nu’ en het werkelijke ‘zijn’ in het ‘nu’ is daarmee net zo verworden als de relatie tussen het “ik” en de menselijke oerkern/ziel. De verschraling die in beide vertaalslagen is opgetreden ligt aan de basis van het immer zoeken, zowel naar de aard van het “ik” als naar de essentie van het ‘nu’.

‘U stelt dus,’ begon de Zoeker langzaam elk woord wegend, ‘dat het “ik” elk ‘nu’ transformeert, zodra het dat begrijpt. Omdat elk begrip inhoudt dat er een denkbeeld tussen de menselijke oerkern/iets/ziel en de beleving van dat ‘nu’ wordt geplaatst?’

‘Dat is waar ik op doel. Dit vindt dus altijd plaats als het “ik” actief is in het ‘nu’.’

De Zoeker keek verrast op.

‘Actief, zegt u? Betekent dat dan dat het ook passief kan zijn en wat moet ik me daar bij voorstellen?’

‘Merkwaardig als het je misschien lijkt, het “ik” is meestal passief. Het laat het denken zijn gang gaan, omdat het daarin goed werkende routines heeft gebouwd. We zullen daar verder op ingaan als we ons verdiepen in het ontstaan van het “ik”. Laten we ons nu concentreren op het “ik” dat actief in het ‘nu’ staat. Het ‘nu’ bevindt zich altijd tussen het denkbeeld uit het onmiddellijke verleden en het denkbeeld uit de directe toekomst. Daar, op die breuklijn werkt de gerichte aandacht van het “ik” en dat “ik” lijmt als het ware de verschillende denkbeelden aan elkaar met een soort overkoepelend denkbeeld, dat dus actief gemaakt wordt in het ‘nu’. Voorbeelden daarvan zie je in het overzicht dat ik hieromtrent ooit gemaakt heb.’

Meester Negen legde het naast de eerdere tekening.

‘Let ook op het gestippelde groene rechthoekje, ik kom daar straks nog op terug.’

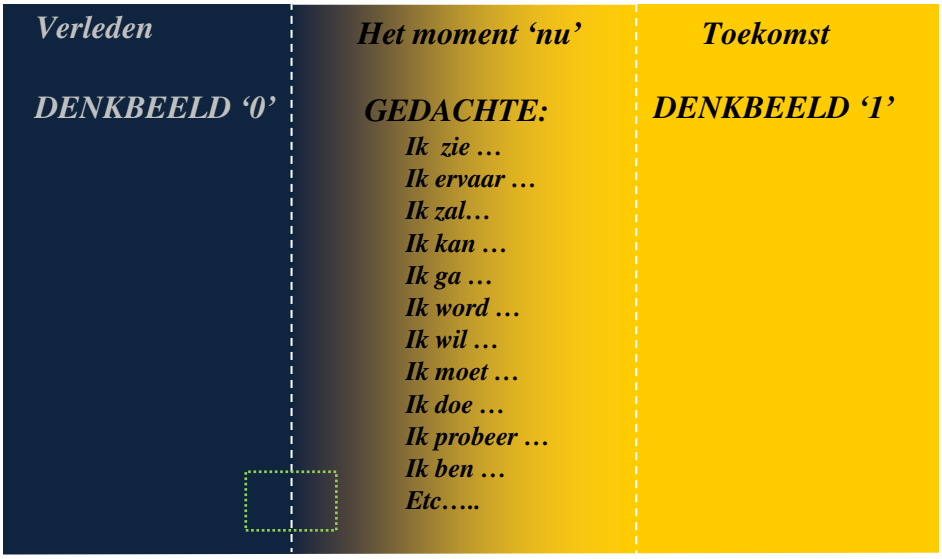

fig. 38: Koppeling van denkbeelden via het 'nu'.

'Het schema oogt niet ingewikkeld,' zei de Zoeker, 'maar het roept wel een vraag op. Het is me duidelijk dat er op grond van allerlei impulsen denkbeelden worden geactiveerd. Daarmee begrijp ik het bestaan van wat u in het schema denkbeeld '0' noemt. Dergelijke denkbeelden beschrijven het onmiddellijke verleden. Maar, waar komen de denkbeelden vandaan uit de toekomst? Die u denkbeeld '1' noemt. In het 'nu' kunnen toch geen denkbeelden uit de toekomst worden gecreëerd?Die toekomst moet nog komen!'

Meester Negen knikte.

'Om dit uit te leggen is het nodig dat ik even terugga naar waar we het de vorige keer over hadden, het denken in 'processen'. De mens is geleerd om in processen te denken en beschikt, naarmate hij daarin meer getraind is al snel over grote aantallen van die processen die in zijn geheugen zijn opgeslagen. Elk 'proces' bestaat uit een reeks opeenvolgende denkbeelden. Ik liet je de vorige keer een figuur zien, waarbij het 'geestesoog' geconfronteerd wordt met een veelvoud aan einddenkbeelden. Dat is de situatie voor de mens in elk moment 'nu'.

Het "ik", het denken bevindt zich als het ware continu in een veelvoud van 'processen'. Er zijn talloze dingen te doen, resultaten te behalen, ontwikkelingen te volgen, controles te plegen, acties in gang te zetten, noem maar op. Het denken, dat in het 'nu' vanuit talloze kanten impulsen krijgt, produceert als gevolg daar van in hoog tempo denkbeelden. Het overgrote deel daarvan behoort tot een van de reeksen, waaruit 'processen' zijn opgebouwd. Dat betekent dus, en dit is het antwoord op je vraag, dat op basis van het denkbeeld, dat het onmiddellijk verleden beschrijft, ***het*** *daaropvolgende 'procesdenkbeeld' wordt opgeroepen, waarmee het beeld over de directe toekomst wordt opgeroepen. Ik zei, dat de aandacht stuitert tussen het onmiddellijke verleden en de directe toekomst. Dit heeft betrekking op het "ik", dat in het 'nu' geplaatst tussen twee 'procesdenkbeelden' zijn actierichting -zoals beschreven*

met een werkwoord- ontleent aan de plaats in 'processen'. Dát is wat het schema beoogt weer te geven.'
Terwijl Meester Negen enige tijd zweeg, bezag de Zoeker het overzicht met hernieuwde belangstelling.

'Ik zei je ooit,' vervolgde Meester Negen dan, 'dat de basis van elk "ik" ligt in het Universele Bewustzijn. Via de menselijke oerkern, zijn 'iets', zijn ziel wordt dit Universele Bewustzijn het denkproces ingeleid en zo ontstaan uiteindelijk denkbeelden. De oerkern/ziel is daarmee op een bepaalde manier de aanjager van het denkproces en bouwer van het "ik". In de opbouwperiode heeft het "ik" geleerd om het belangrijke van het onbelangrijke te onderscheiden en koppelt er navenant prioriteiten aan. Die prioriteiten hangen direct samen met de mogelijkheden die het "ik" inschat met betrekking tot het zo aangenaam mogelijk te leven. Of, in het verlengde daarvan natuurlijk, om met zo weinig mogelijk ongemak te leven.
De denkbeelden, die hierin het doeltreffends zijn gebleken, verwerven de meest prominente plaatsen. Hoe prominenter een denkbeeld, hoe meer aandacht zal zo'n denkbeeld krijgen. Des te langer zal de aandacht binnen zo'n denkbeeld aanwezig zijn. Taalkundig verwoord luidt dit: het "ik" heeft dit onderwerp langer in zijn gedachten. Of anders gesteld,' Meester Negen wees naar figuur 3 die nog voor hen lag en zei, 'het tijdsverloop tussen t_0 en t_1 is langer.'
Hij legde vervolgens een vijfde tekening neer.

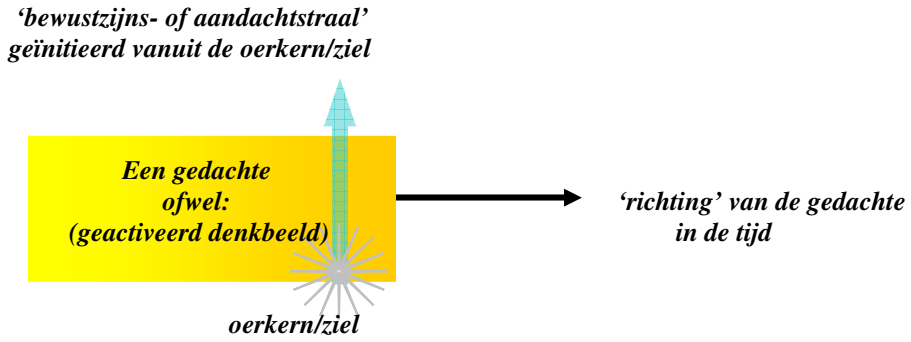

fig.39: De aandacht van de oerkern/ziel in denkbeelden.

'Met deze figuur heb ik getracht het denkproces op een andere manier visueel weer te geven. Je ziet daarin hoe de inhoud van een denkbeeld als het ware 'schuift' over iets dat ik, bij gebrek aan een andere aanduiding, maar gekwalificeerd heb als de ***'bewustzijns- of aandachtsstraal' van de oerkern/ziel.*** *Die kern van de mens beschouw ik hierbij nadrukkelijk als een stabiel en onbeweeglijk punt. Het is in de figuur weergegeven als de ster onderaan.*
In deze kern wordt het Universele Bewustzijn zodanig getransformeerd, denk aan het 'prisma' waar we het de vorige keer over hadden, dat een deel ervan binnen de totaliteit mens bruikbaar wordt voor het denkproces. Op een bepaalde manier zou je dus kunnen stellen dat de oerkern, de ziel als het ware een bewustzijns- of

aandachtsstraal in het lichaam van de mens initieert. Deze straal functioneert in het denkproces en zij activeert dus de denkbeelden.'
'Hoe?'
'Bezien in de tijd schuift een denkbeeld als het ware over deze vanuit de oerkern/ziel uitgaande bewustzijns- of aandachtsstraal heen, waardoor dat denkbeeld 'oplicht' in het 'nu' en de mens zich van de inhoud van dat denkbeeld gewaar wordt. Op dat moment wordt de omgevingssituatie door het "ik" begrepen.
Alleen door de inwerking van de aandachtsstraal kan een denkbeeld worden 'opgelicht'. Alleen dan heeft de mens besef van de inhoud ervan. Hij denkt actief, heeft een 'gedachte' en begrijpt zijn situatie 'hier en nu'. De inhoud van het denkbeeld geeft altijd een bepaalde opgeslagen ***toestand van het 'zijn'*** *weer. Het denkbeeld blijft de ruimte in het denken vullen, de gedachte blijft bestaan, zolang de aandachtsstraal van de oerkern/ziel in het denkbeeld werkt. Met andere woorden, zolang het tijdsverloop tussen de in de derde figuur beschreven tijdsmomenten t_0 en t_1 duurt.*
Gedachten kunnen worden opgewekt, omdat aandacht wordt geschonken aan eerder opgeslagen denkbeelden. Er bestaat een immense variëteit aan denkbeelden. Zo verschillen ze, zowel wat betreft hun inhoud als wat betreft hun urgentie, zoals ik al eerder zei. Deze onderling verschillende dimensies heb ik visueel weergegeven in weer een andere figuur.

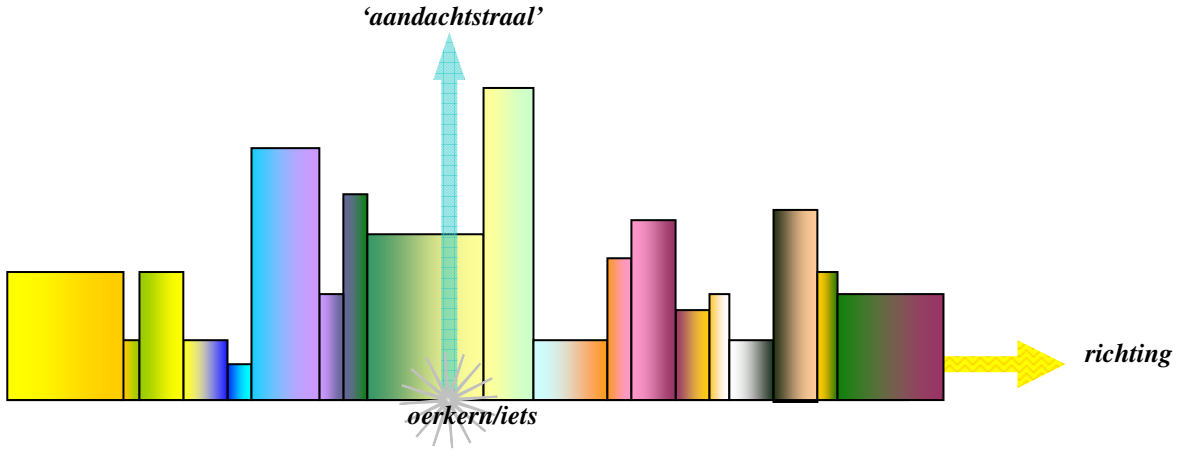

fig.40: De denkbeeldenstroom van het individu.

Deze figuur illustreert daarnaast nog een essentieel aspect: de verschillende gedachten, de geactiveerde denkbeelden, 'trekken' in de tijd als het ware langs de aandachtsstraal heen. Dit proces is een noodzakelijk gevolg van het simpele gegeven dat de mens als fysieke entiteit bestaat binnen de tijdruimtematerie dimensies. Zijn materiële leefomgeving wijzigt zich van moment tot moment en binnen zijn eigen fysiek zetten talloze krachten hem voortdurend aan om (zo prettig mogelijk) het volgende 'nu' te bereiken. Door de constante veranderingen en door de instinctieve drijfveer om te overleven wordt het denkproces voortdurend aangejaagd, opdat het "ik" de omgevingssituatie begrijpt en acties kan ondernemen om te overleven.

'De zesde figuur schetst het proces, waarbij de reeks van denkbeelden successievelijk worden belicht. Feitelijk is er sprake van een ongecontroleerd proces van wisselende gedachten die de bewustzijnsruimte vullen. Het "ik" heeft echter de mogelijkheid om zich te concentreren en het bijbehorende proces ziet er als volgt uit:

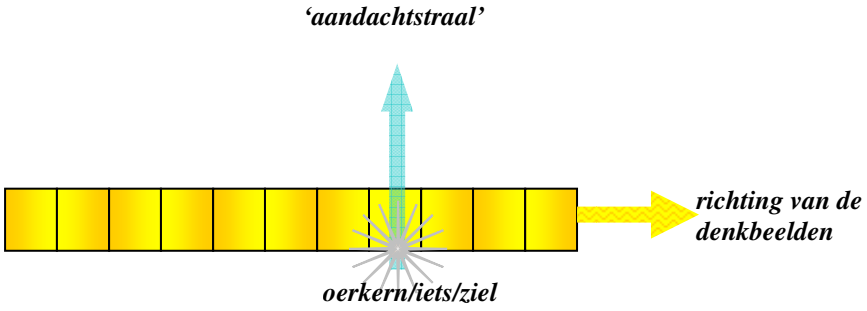

fig.41: Concentratie.

Concentratie is een wilsproces. Het wordt geïnitieerd vanuit het "ik". Dat coördineert en stuurt in geval het "ik" zich wil concentreren diens gerichte aandacht en schept daarmee een zekere ordening in de denkbeeldenreeksen die langs de aandachtsstraal van de oerkern/ziel trekken. Strikte concentratie impliceert dat het "ik" telkens en telkens weer hetzelfde denkbeeld langs de aandachtsstraal van de oerkern/ziel leidt. De figuur geeft dat weer.
De beweging van de denkbeelden langs de oerkern/ziel creëert tevens het subjectieve tijdsbesef, waaraan de mens zich onderhevig voelt. Dat tijdsbesef staat los van de 'geobjectiveerde' tijdmeting die via een klok is gedefinieerd. Ik heb met enkele figuurtjes geïllustreerd hoe het subjectieve gevoel van tijdsbeleving van persoon tot persoon en van moment tot moment kan verschillen:

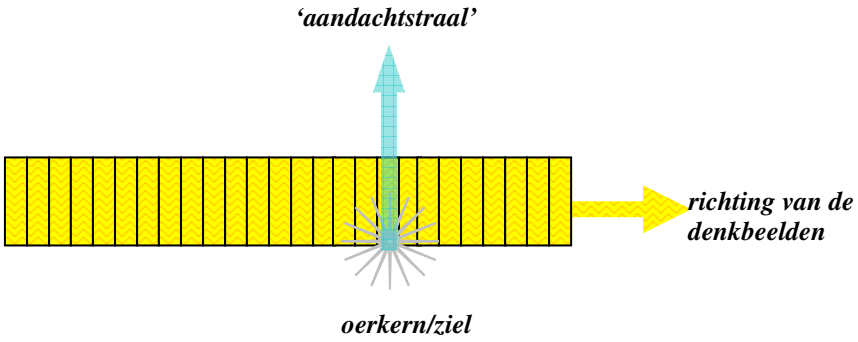

fig. 42: De subjectief 'langzame' tijdbeleving.

De tijdsduur van de gedachten die langs de aandachtsstraal van de oerkern/ziel trekken is kort. De figuur geeft dat zeer schematisch weer. Het betekent dat er in de 'objectieve' tijdsduur van bijvoorbeeld één uur een immens aantal denkbeelden langs de aandachtsstraal trekt.'
Meester Negen legde een volgde schets neer.

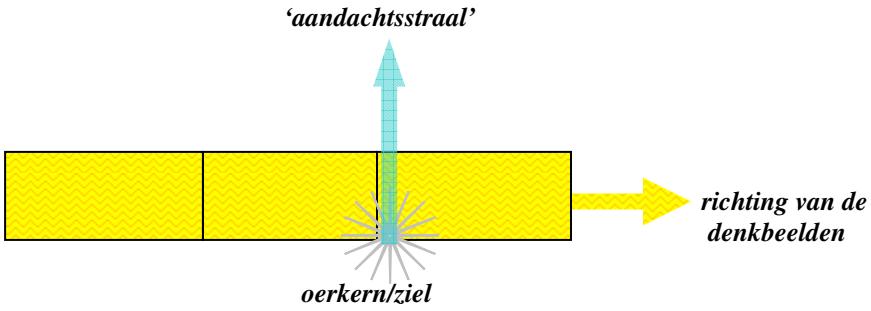

fig. 43: De subjectief ‘snelle’ tijdbeleving.

‘In deze figuur wordt geïllustreerd dat de subjectieve tijdsbeleving de indruk geeft te versnellen, omdat er een beperkt aantal denkbeelden langs de aandachtsstraal trekt. De aandacht stuitert niet van de ene gedachte naar de andere. Het “ik” verandert dus niet voortdurend. De omgeving, de situatie is snel begrepen. Omdat er niet veel gebeurt in bijvoorbeeld een uur, lijkt dat uur voorbij te vliegen. De figuren illustreren hoe de tijdsbeleving van moment tot moment kan verschillen, terwijl toch met behulp van klokken dezelfde ‘objectieve’ tijdsduur wordt gemeten.
‘Al deze figuurtjes geven schematisch weer hoe de denkbeelden worden geactiveerd en hoe het moment ‘nu’ in de mens bestaat. Een ‘nu’ dat bewust is ervaren is een moment, dat de mens zich van zijn totaliteit gewaar is. Het ervaren van de diepste menselijke essentie, de oerkern/ziel wordt permanent overvleugeld door de aanwezigheid van gedachten, omdat denkbeelden telkens door de aandachtsstraal van de oerkern/ziel worden geactiveerd. Natuurlijk blijft de menselijke essentie bestaan als er gedachten zijn, maar dat bestaan wordt volledig weggedrukt, omdat de kracht waarmee de mens zich identificeert met denkbeelden immens is en zo wordt alle aandacht gezogen naar de inhoud van denkbeelden.
Toch,’ zei hij dan, ‘zijn er voortdurend momenten, waarbij de mens glimpen van zijn oerkern gewaar zou kunnen zijn.’ En hij legde een nieuwe schets neer.

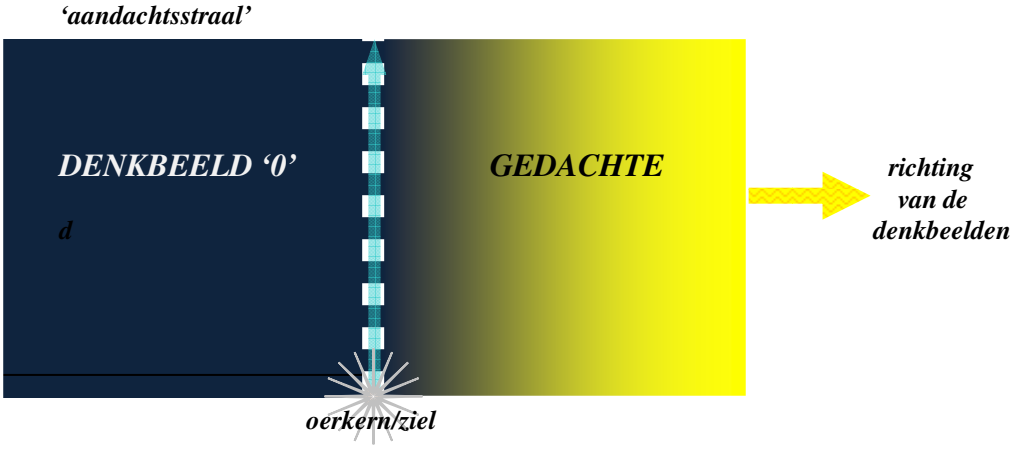

fig. 44: Benadering van het moment ‘nu’ tussen twee denkbeelden.

'Ik vroeg, toen ik de vierde figuur toonde, extra aandacht voor een groen gestippeld rechthoekje. Hier heb ik dat nogmaals, sterk uitvergroot, geschetst. Je ziet dat het DENKBEELD '0', dat was het denkbeeld uit het onmiddellijke verleden, als het ware 'leunt' tegen datgene, wat ik daar markeerde als 'GEDACHTE.'
'Dat was het denkbeeld dat actief gemaakt werd en waarmee het "ik" het verleden aan de toekomst lijmde,' herinnerde de Zoeker zich.
'Juist! Dat was het denkbeeld dat ***in*** *het 'nu' werd gekenmerkt door het gebruik van werkwoorden. Ik had ze, dat was je misschien niet nadrukkelijk opgevallen, gescheiden met een witte stippellijn. Diezelfde lijn zie je, eveneens sterk uitvergroot, in deze figuur terug en om deze lijn gaat het. Dit is de echte breuklijn. Links van de stippellijn zie je het eind van het denkbeeld '0', rechts staat het begin van de GEDACHTE. De breuklijn is voor ons van belang,* ***omdat daar het moment is, waarop er géén denkbeeld bestaat!****'*
'Er wordt daar niet gedacht?'
'Het denkproces werkt wel. Dat werkt altijd, maar in dit punt is het Universele Bewustzijn nog vrij, ongebonden. Er is nog geen identificatie met een of andere specifieke vorm of naamgeving. De breuklijn is het minuscule 'gat' tussen twee denkbeelden. Tussen twee denkbeelden bestaat er een fractie, waarbij er geen denkbeeld over de aandachtsstraal trekt. In dat minuscule moment is het 'zijn' nog niet statisch geworden, het is nog niet gemodelleerd in een denkbeeld. Het kan op dat moment worden ervaren zoals het is. Tijdloos! Want in 'zijn' bestaat geen tijd.
Dit fragiele punt, daar bevinden zich de antwoorden voor ieder die zoekt. Helaas bevinden die antwoorden zich daar, waar het "ik" ze niet wil zoeken, buiten dat "ik" namelijk. In de breuklijn bestaat het "ik" niet, want daar is geen denkbeeld.'
Meester Negen keek de Zoeker even aan en vervolgde: 'In ons hedendaags tijdsgewricht wordt ieder meer dan voorheen overstelpt met impulsen en indrukken vanuit steeds meer plaatsen. Daarmee is er een permanente druk op het denkproces om denkbeelden te produceren. Dat gebeurt dan ook! Het gevolg is navenant. Door deze voortdurende druk wordt de fractie kleiner en kleiner. Er blijft geen ruimte over. Zij wordt in de snelheid van het denken en de veelvoud van gedachten vrijwel nooit opgemerkt. De essentie van het 'nu' en de enige mogelijkheid tot contact met het 'zijn' ontgaat de mens daarmee.'
'Kent u manieren die de breuklijn vergroten, die hem oprekken, zodat de mogelijkheid om het 'zijn' te ervaren wordt vergroot?'
Meester Negen glimlachte.
'De onvermijdelijke vraag,' zei hij dan en hij voegde er aan toe, 'de vraag die bij mij rijst is, waaruit vloeit jouw vraag voort?'
De Zoeker wilde zoeken naar een antwoord, maar Meester Negen hief zijn hand op.
'Vrijwel altijd namelijk wordt deze vraag geïnitieerd door het "ik". Dat kan ook bijna niet anders. Het "ik" vertegenwoordigt de denkfunctie in de mens en is daarmee dus verantwoordelijk voor het vinden van oplossingen voor de vragen, die het overigens eerst zelf heeft bedacht, maar dat terzijde. Wat ik wil zeggen is, dat het het "ik" onmogelijk is om de breuklijn te verbreden, want juist het bestaan van dat "ik", het bestaan van geactiveerde denkbeelden, ontneemt de mens de mogelijkheid om het 'zijn'

te ervaren.'
'Heb ik nu een antwoord gekregen? Want als dat zo is begrijp ik het niet.'
'Je vraag is niet nieuw! Sterker, al ettelijke duizenden jaren is er naar een antwoord gezocht. Antwoorden zijn geformuleerd, ik memoreerde dat al eerder! De essentie van veel meditatie-oefeningen is op de eerste plaats om mensen zich er van gewaar te laten zijn dát er ruimte bestaat tussen denkbeelden. Vervolgens, dat die ruimte kan worden opgemerkt en ten slotte dat die ruimte kan worden vergroot waardoor er een intensiever contact met het 'zijn' mogelijk wordt. Het is daarbij van belang om te beseffen dat het in eerste instantie het "ik" is, dat de aanzet geeft tot meditatie, maar het proces dat zich vervolgens geleidelijk aan zal afspelen heeft tot gevolg, dat de rol van het "ik" minder wordt. Alleen dan namelijk kan het 'zijn' in de breuklijn, dus ***buiten*** *de denkbeelden, worden ervaren. Wij zullen daar regelmatig op terugkomen in de komende gesprekken.*

'Laat ik even kort memoreren waar we het over gehad hebben,' zei Meester Negen, die zag dat de Zoeker worstelde met het vasthouden van de grote lijn.
'Tijd blijft ondanks alle standaardisatie een strikt individuele gewaarwording. Het hangt, zoals mijn voorbeeld met het mozaïek illustreerde, direct samen met de wijze waarop een mens zich vereenzelvigt met de veranderingen waarbinnen hij zich bevindt. Als hij zich vereenzelvigt, als hij de wereld als 'rood' ziet, bestaat de tijd niet, omdat er tijdens het proces van vereenzelviging geen bewuste waarneming is van verandering. De mens bevindt zich echter altijd middenin veranderingen, hoewel deze hem, omdat hij zich telkens opnieuw identificeert met de inhoud van denkbeelden, zal ontgaan. Tijdens het proces van identificatie bestaat er geen afstand tot het denkbeeld waarmee hij vereenzelvigd is en kan er dus geen verandering worden gezien. Alleen bij breekpunten -als die rimpelloze continuïteit wordt verbroken- verdwijnt de vereenzelviging. Dan is er een fractionele pauze, waarbij er dus wél een bewustzijnsstroom is, maar geen denkbeeld. De fractie is altijd extreem kort, want vrijwel onmiddellijk dient zich een volgend –ander- denkbeeld aan. Het "ik" beseft dat de inhoud van opeenvolgende denkbeelden verschillend is. Dat verschil kan het verklaren als het werkt met de hulpbegrippen 'toen' en 'dan'. Daarmee legt het een pad tussen verschillende situaties die wél zijn ervaren, maar die elkaar nimmer hebben geraakt. Het conceptuele besef van een verleden moét ontstaan, omdat het individu 'beschikt' over opgeslagen ervaringen, de denkbeeldenreeksen uit de 'processen. Die ervaringen worden door hem gezien als 'oude en reeds doorleefde situaties', omdat ze geen betrekking hebben op datgene wat zich in zijn 'nu' afspeelt.
'Het "ik" weet, dat een herinnering refereert naar iets, een herkende bewustzijnsflits, die los staat van de actuele bewustzijnsflits, die het in zijn 'nu' ervaart. De herinnering wordt als iets bezien dat een realiteit vertegenwoordigt. Omdat het -in ieder geval ogenschijnlijk- los staat van waarnemingen in het 'nu', wordt een 'verleden' gecreëerd, dat aan het 'nu' vooraf gegaan moet zijn. Het verleden wordt daarmee een gedachtetechnische constructie! Deze gedachtegang wordt vervolgens gesteund door de waarneming dat de hoeveelheid herinneringen toeneemt. Ook hier biedt de introductie van het verschijnsel 'tijd' de oplossing. Het 'beeld' in het 'denken' belicht

voortdurend fragmentarische aspecten van het 'zijn'. Er is een grote analogie met het afspelen van een film. Ook bij een film zijn er tussen de opeenvolgende plaatjes verschillen. Maar omdat de snelheid waarmee de plaatjes worden vertoond te hoog is voor het menselijke onderscheidingsvermogen, ontstaat de illusie van beweging. De verschillende beeldjes vormen dan een logisch geheel. Het hele idee 'film' is daarmee voor de mens tot iets logisch is geworden. Er ontstaan dan ook geen problemen als iemand een los stuk film neemt en de beeldjes ervan afzonderlijk beziet. Hun onderlinge verschillen zetten niet aan tot verwondering.
Analoog is het als iemand verschillen tussen denkbeelden waarneemt. Geconditioneerd als hij is 'weet' de mens dat ze worden veroorzaakt door de tijd! Met andere woorden, de tijd is de geforceerde relatie die wordt gelegd tussen opeenvolgende denkbeelden in een denkbeeldenreeks. De tijd 'verklaart' de te constateren verschillen tussen die denkbeelden. En zo wordt iedere verandering 'verklaard'. Terugkerend naar het beeld van het mozaïek: door de introductie van de tijd kunnen de breuklijnen van het mozaïek -en daarmee het idee van fragmentatie- genegeerd worden. De tijd wordt het 'vuur', waarmee de fragmenten aaneen worden gesmeed tot een gigantische als zinvol ervaarde levensgeschiedenis. Akkoord zover?'
De Zoeker knikte. Deze samenvatting plaatste de verschillende statements in een overzichtelijk kader.
'Datgene,' ging Meester Negen verder, 'dat over de tijd kan worden gezegd, geldt mutatis mutandis ook voor de ruimte! Heeft de gedachteconstructie 'tijd' een actief element -een ogenschijnlijk voortgaande beweging- in zich, 'ruimte' is volstrekt passief. Het is statisch! Ook 'ruimte' bestaat slechts bij de gratie van het menselijke waarnemingsvermogen. Dankzij de introductie van het concept 'ruimte' is de mens tot op zekere hoogte in staat om een beperkt aantal verschillen tussen zijn waarnemingen te verklaren. Ook ruimte wordt daarmee een hulpbegrip. Voor zover het het leven op aarde betreft geven 'tijd' en 'ruimte' de samenvattende verklaring voor de waargenomen verschillen. Beide bruikbare en sterk heersende gedachteconstructies helpen het "ik" zijn wereld op een zinnige manier vorm te geven. Dankzij de gigantische pijlers 'tijd' en 'ruimte' krijgt het "ik" greep op de wereld, waarbinnen het vertoeft en gaat hij die wereld door steeds verdergaande naamgeving steeds meer begrijpen.
Er is een bijkomend effect: de vorming van het "ik" hangt direct samen met de ruimtelijke plaats en de tijd waarin het gebeuren plaatsvindt. De specifieke naamgeving op díe plaats bepaalt de opbouw van het mentale conglomeraat. Op een andere plaats en in een andere tijd ontstaan om die reden alleen al andere 'ikken'.

'Het begrip 'nu' is een zeer complex en alomvattend begrip. Misschien ken je de wat ontmoedigende gewaarwording, waarbij je je enerzijds realiseert dat je bestaat in het nu en tegelijkertijd weet je dat je nauwelijks contact hebt met het 'zijn' in het 'nu'. Met

andere woorden, je beseft dat iets fundamenteels ongrijpbaar ver van je verwijderd is en dat je, wat je ook probeert, daar niet dichter bij komt.'
'Die ervaring is me bekend,' gaf de Zoeker toe en hij voegde er met een zwakke grijns aan toe, 'en niet alleen vanuit de spirituele literatuur. Eén van de redenen dat ik hier ben, is dat ik hoop dat dit kan veranderen.'
'Wie het 'hier en nu' doorgrond heeft, zo meldden de Grote Leraren inderdaad op verschillende plaatsen, heeft het geheim van het leven doorgrond! Het belang van het echt ervaren van het 'nu' benadert daarmee het vinden van een antwoord op vragen als: hoe leeft men bewust of, wie ben ik?
Ik beschouw het 'nu' wel eens als het raakpunt van het 'leven' met het 'zijn'. Een dergelijke beschrijving is natuurlijk uiterst cryptisch, want het maakt gebruik van brede en niet operationele concepten, maar het 'nu' wordt daarmee de bron van waaruit continu impulsen op de mens lijken te worden afgevuurd. Elke keer als de mens een dergelijke impuls op zich in laat werken wordt zijn "ik" geactiveerd. De mens kan in elk 'nu' slechts zich van een zeer beperkt aantal van die impulsen gewaar worden.
'Zijn waarnemingsvermogen is beperkt tot de zintuigen, bedoelt u dat? Daarbuiten zijn wellicht impulsen, maar die worden niet 'opgevangen'.'
'Dat is natuurlijk een belangrijke reden. De mens hoort bijvoorbeeld geen muziektonen met een frequentie boven de 20.000 Hertz, hoewel die er wel zijn, maar waar ik in dit verband aan denk is de beperking die ontstaat door de inertie van de materie.'
'Dan begrijp ik niet waarop u doelt,' zei de Zoeker hoofdschuddend.
'Inertie heeft te maken met de massa van materie en wordt onmiddellijk manifest als daar krachten op inwerken. Het denkproces werkt, op een wijze die nog niet gekend is, met menselijke materie. De inertie is een vertragende factor, een soort 'natuurlijke' snelheidsbeperking. Inertie moet worden overwonnen en het overwinnen van inertie kost tijd! '
'Dus?'
'Het effect is navenant. Iets als 'continuïteit' bijvoorbeeld kan niet worden ervaren omdat ***het verwerken van wát ervaren wordt -****het zich realiseren wat er gezien, gehoord, geroken, gevoeld en dergelijke wordt-* ***tijd kost****. Tijdens het verwerken is, om het zo maar eens te stellen, het denken momentaan bezet en is er fractioneel geen mogelijkheid om nieuwe impulsen toe te laten. Iedere keer als iemand iets 'beseft' wordt daarom de continuïteit van het waarnemen verbroken. Met als gevolg dat iemand slechts in flitsen kan waarnemen****.'***
'Akkoord,' mompelde de Zoeker.
'*Telkens als iemand zichzelf bewust is van een flits, kwalificeert hij het moment waarop dat gebeurt als 'nu'. En bij die ervaring gebeurt iets essentieels.* ***Telkens als het "ik" een dergelijke flits ervaart, is het hele menselijke bewustzijn gevuld door díe flits en die flits alléén!***
Onmiddellijk nadat de flits is beseft, wordt hij omgezet in een denkbeeld. Dat denkbeeld, alléén dat denkbeeld vormt op dat moment de wereld van het individu! Het is op dat moment voor het "ik" de representant van 'zijn'!'
'Ik ben bang dat ik u niet volg. Hoe kan een denkbeeld het hele 'zijn' representeren? Het is toch nooit meer dan een naamgegeven fragment ervan?'

‘Het is goed dat je dit opmerkt, want je hebt gelijk! Het ‘zijn’ kan, zoals je terecht opmerkt, in zijn oneindige totaliteit niet worden gerepresenteerd door een denkbeeld. Een denkbeeld beschrijft nooit meer dan de fractie van een splinter van het ‘zijn’. Dit gegeven op zich werkt echter niet zo in het denken. Op ***conceptueel niveau****, dankzij het verblindende, maar sterk beperkende effect van identificatie, stelt het “ik” de inhoud van een denkbeeld gelijk aan het ‘zijn’. Want, van alles wat zich buiten dat denkbeeld bevindt, dat dus niet tot de inhoud van het denkbeeld behoort, is het zich niet gewaar. Dat bestaat dus fractioneel gewoon niet voor het “ik”. Daarom stel ik, dat voor het “ik” een denkbeeld het ‘zijn’ representeert.*
De mens is zich er van gewaar dat zijn denken continu het moment ‘nu’ vertaalt in begrip. Dit voortdurende proces is op zichzelf ook een ervaring en zoals met alle ervaringen wordt ook deze omgezet in een denkbeeldenreeks. Deze diep ingrijpende reeks luidt: ***Ik besta in elk ‘nu’.*** *En vervolgens claimt het “ik”, het denken, het alleenrecht om namens de entiteit mens te kunnen handelen.’*
‘Ik volg uw redenering en de conclusie, die ik overigens in spirituele literatuur wel meer tegen gekomen ben, lijkt onvermijdelijk, maar wat is er nu feitelijk mis met de identificatie met het “ik”?’
‘Waar ik op wijs is, dat door dit proces het ‘nu’ is verworden ***tot wat er over gedacht wordt****. Daarmee is dat ‘nu’ synoniem met het “ik”. Identificatie is in de waak-slaap de gebruikelijke gang van zaken. Het verhindert de mens om tot de waak-waak staat te komen. Het accent van het menselijke bestaan wordt hierdoor volledig verschoven van de oerkern/ziel naar het “ik”. De verbinding met het Universele Bewustzijn wordt met deze handelswijze versluierd door het “ik”, door het denken. Wie zich wil verdiepen in dat Universele Bewustzijn raakt onmiddellijk verstrikt in de talloze denkbeelden die daar over uitgedacht zijn, maar die op geen enkele wijze in staat zijn om dat Bewustzijn inzichtelijk te maken! Dát effect ontstaat door identificatie met het “ik”, de mens is afgesneden van zijn oerkern.*

Van oudsher heeft de mens getracht het begrip tijd te operationaliseren. Om het bevattelijk te maken zijn er wat ik noem ‘tijdmijlpalen’ geïntroduceerd. Dat zijn de seconden, de minuten, uren, dagen enz. Deze mijlpalen spelen een centrale rol bij de herinneringen. Iedere herinnering wordt als het ware rechtstreeks gekoppeld aan ‘genummerde’ mijlpalen. Alleen dankzij deze mijlpalen kan er binnen de mens een logisch besef van verleden blijven, terwijl hij toch kan blijven leven in zijn ‘nu’. De paradox van de mens die tegelijkertijd in het ‘nu’ en het verleden leeft is slechts verklaarbaar, doordat de mens mijlpalen koppelt aan denkbeelden. Op het moment dat dan een herinneringsbeeld geactiveerd wordt, wordt onmiddellijk ook de tijdsmarkering geactiveerd. En daarmee wordt in het denken een beeld dat afkomstig is uit het verleden geactiveerd, terwijl de mens fysiek in het ‘nu’ bestaat.
Er ontstaat zo een buitengewoon intelligente en logische constructie die tegelijkertijd zeer gecompliceerd kan zijn. Immers, in gedachten is het voor de mens mogelijk in het verleden te leven, terwijl zijn fysieke bestaan in het ‘nu’ leeft.
De introductie van de tijdmijlpalen heeft het begrip van de manifestaties in de wereld en hun onderlinge relaties sterk doen toenemen. Door op deze manier met tijd te

werken werd de wereld, op conceptueel niveau, begrijpelijker. De werking van de tijd is dan ook het meest werkbare model geworden! Een model dat, juist omdat het zo toepasbaar is en zo eenvoudig, volledig is verzelfstandigd en waarmee elk "ik" zich volkomen identificeert. Denken zonder tijd is niet meer mogelijk! Het wordt niet meer beschouwd als mentaal concept, maar als feitelijkheid.'
'Dat is het toch ook?'
Meester Negen glimlachte.
'Er bestaat iets dat is gelabeld als "ik". Er is ook iets dat is gelabeld als 'tijd'. De labels zelf verklaren echter niets! Het label tijd is verabsoluteerd in het denken van de mens. Hij kan er dan ook -zoals bij het "ik"- geen afstand meer van nemen.'
'U hebt gelijk, ik kan daar geen afstand van nemen. Maar het werkt wel!'
'Dat is ook de reden waarom het "ik" geen afstand wil nemen. Met de concepten verleden, nu en toekomst weet de mens zich een prima werkbaar wereldbeeld te bouwen. De feitelijke wereld 'voldoet' in zijn verschijningsvorm aan de menselijke beschrijving ervan! Dat leidt tot de aangename conclusie, dat de beschrijving juist is!
Dat wil zeggen, tot het tegendeel anders toont. Om dit tegendeel te kunnen bewijzen moet men zich buiten de conditionering van het begrip tijd weten te begeven. Er zijn voorbeelden van mensen die dit getracht hebben. Mystici worden op het moment dat ze hun ervaringen weergeven -ervaringen die blijkbaar tijd en ruimte overschrijdend zijn- echter gedwongen om dat te doen met denkbeelden uit die tijdruimte wereld. Geen wonder dat veel van deze beschrijvingen sceptisch worden afgewezen of gewoon niet worden begrepen. Logisch gezien is dat begrijpelijk, nog los van het veelal vergeten gegeven dat het in ieder geval buitengewoon moeilijk is om een individuele ervaring te delen met een ander. Ook dit is een punt, waarop ik in ander verband op terugkom.

De mens gebruikt het idee tijd om veranderingen te verklaren. Hij is gekluisterd aan zijn denkbeelden. Híj is het namelijk die een verschil constateert tussen datgene wat er aan denkbeelden ligt opgeslagen en datgene wat er uit het 'nu' wordt vertaald op grond van ontvangen impulsen. Maar is dat juist? Wat verandert er echt, de waarneming of zijn waarnemingsvermogen?'
De Zoeker keek licht verbijsterd op.
'Ik ben bang dat ik u niet begrijp! Veranderingen worden wáárgenomen met behúlp van het waarnemingsvermogen. Hoe zou dat laatste oorzaak kunnen zijn van een verandering?'
'Als het beter gaat werken, om maar een iets te noemen. 's Nachts bijvoorbeeld, als het donker is, zie je in eerste instantie niets. Maar na een tijdje turen begin je toch vormen te onderscheiden.'
'Dat klopt, maar in de werkelijkheid, in wat is waargenomen, is er niets veranderd!'
'Dat is in essentie niet waar ik het over heb! In de totale situatie is er wel iets veranderd. Het waarnemingsvermogen merkt in tweede instantie zaken op die het in eerste instantie ontging. Het ***effect*** *op de mens is hetzelfde. Twee in denkbeelden omgezette situaties zijn verschillend* ***en er wordt dus een verandering ervaren****. Alleen ligt de oorzaak nu bij het waarnemingsvermogen en niet extern. Een eenduidige oorzaak voor verandering is dus niet zonder meer aan te wijzen, nietwaar?'*

‘Met deze benadering zet u de wereld ondersteboven,’ reageerde de Zoeker. ‘Het doet me denken aan een verhaal uit het Taoïsme. Zhuang Zi droomde ooit dat hij een vlinder was. Toen hij wakker werd vroeg hij zich af of hij gedroomd had dat hij een vlinder was, dan wel dat een vlinder droomt dat hij Zhuang Zi is.’
‘Wellicht heeft de verteller van dit verhaal getracht te illustreren hoe zaken, die we als vanzelfsprekend beschouwen –ik droom- ook radicaal anders –ik word gedroomd- kunnen worden benaderd. Om enigszins dichter bij de ware aard van de tijd te kunnen komen, moet dat worden ontdaan van zijn alles doordringende vanzelfsprekendheid. Dat is buitengewoon moeilijk, want bij alles wat we doen denken we in/ met tijd! Neem de algemene opvatting over de loop van de tijd bijvoorbeeld. Gebaseerd op ieders individuele gewaarwording, geschraagd door wat er alom over is geschreven en gestoeld op honderden eeuwen overlevering, is die overal in de wereld hetzelfde. De tijd loopt van het verleden via het heden naar de toekomst. Deze loop is onwrikbaar in ieders denken geëtst. Alle werkwoorden worden in hun vervoegingen gekenmerkt door deze loop. Causaliteit bestaat bij de gratie van deze loop en ga zo maar verder. Het kost de mens zeer veel moeite om zich ***buiten*** *deze gedachtegang te begeven. Je zult het met me eens zijn dat de tijd in onze samenleving dan ook zo vanzelfsprekend is geworden, dat het in ons denken een dominante heerser is geworden. De evenknie van het “ik”.*
Toch zijn situaties denkbaar, waarbij afgeweken wordt van dat vanzelfsprekende tijdsbeeld.’ Meester Negen legde een blad voor de Zoeker neer met daarop slechts een kleine donkergroen gekleurde rechthoek.

fig.45: De verstoorde tijdsbepaling.

De Zoeker wachtte op een verdere toelichting, maar die bleef even uit.
‘Hoewel uw tekening niet moeilijk oogt,’ zei hij daarom, ‘ben ik bang dat de essentie van waar u naar verwijst me ontgaat.’
Meester Negen pakte een kaart met een stukje test, gaf dat de Zoeker en die las:

> *Men kan een tijdsmodel dat ontstaat als heden verleden en toekomst gelijktijdig bestaan vergelijken met een zin, waarvan door een fout in de printer alle letters op dezelfde plaats zijn gedrukt. Voor een lezer van deze zin bestaat er slechts een stip die geen verdere bruikbare informatie bevat. Dit, terwijl de schrijver toch nadrukkelijk de letters achter elkaar heeft getypt, zodat de tijdlogische volgorde van de zin in principe wel in de figuur opgeslagen ligt. Alleen als deze ‘punt’ uiteen wordt getrokken tot de lengte van de onderhavige zin is de tekst te begrijpen. Dit duidt er op, dat er aan een aantal specifieke voorwaarden voldaan moet zijn, wil het menselijke waarnemingsvermogen begrijpelijke informatie uit de omgeving kunnen opnemen. Is aan die voorwaarden niet voldaan, dan werkt het waarnemingsvermogen niet goed. Als het desondanks toch wil werken, voert*

het variabelen in die in werkelijkheid niet aanwezig zijn'.

De Zoeker herlas de tekst tweemaal voor hij de portee ervan begreep en zei toen: 'Het beeld is me duidelijk, maar wat mag ik begrijpen bij de laatste zin?'
'Denk aan een woord dat half wordt verstaan bijvoorbeeld. Meestal wordt op basis van wat is gehoord, toch een beeld geactiveerd. Dat klopt waarschijnlijk niet met dat wat de spreker heeft bedoeld, maar het interpreterende "ik" heeft er geen moeite heeft.'
'Akkoord,' sprak de Zoeker en hij voegde er grijnzend aan toe, 'Improviserend op uw groene rechthoek ken ik wel enkele varianten. Een gitzwarte foto. Daarop zouden dan alle achtereenvolgende beeldjes uit een film geprojecteerd kunnen zijn. Of iemand zou van een muziekstuk alle verschillende tonen tegelijkertijd kunnen laten horen.'
'Juist! In zijn diepste essentie illustreren deze voorbeelden op hun eigen wijze de onlosmakelijke relaties die ontstaan tussen tijd en bewustzijn, als het "ik" er is. Ik zei je aan het begin van ons gesprek dat ik zou trachten de verschillende invalshoeken bij elkaar te brengen. Laat ik dat hier proberen. Bekijk het rechthoekje nog eens, nu met de kennis die je hebt over de gedachten die er achter liggen. Wat je feitelijk waarneemt, is een bewustzijnsmanifestatie –het rechthoekje dus- waarvan de intensiteit/heftigheid/ diepte, hoe je het ook zou willen omschrijven, veel groter is dan jouw instrumentarium, je denken, kan bevatten, akkoord?'
De Zoeker tuurde geruime tijd naar de tekening en herhaalde in zijn geest wat hij had gehoord. Uiteindelijk begon het te dagen en hij knikte langzaam.
'Dat gegeven, het moeten ervaren van een te intense bewustzijnsmanifestatie ***voor het menselijke*** *mechanisme is merkwaardig als het je misschien lijkt de dagelijkse realiteit. Overigens wordt dit vrijwel nergens als zodanig beschreven of gekwalificeerd. In ieder mens speelt zich, als reactie hier op, vervolgens een proces af dat ook vrijwel niet gekend wordt. Er is de gewaarwording van een bewustzijnsmanifestatie en het onbenoemde besef dat de intensiteit daarvan te groot is om te leiden tot begrip. Het menselijke mechanisme is zo geconstrueerd dat er bevredigend met deze paradox kan worden omgegaan. Het lichaam beschikt namelijk over een instrument, waarmee die veel te hoge bewustzijnsintensiteit als het ware kan worden 'verdund'! Als de intensiteit is 'verdund', kan de manifestatie door het denken worden begrepen. Het middel dat wordt ingezet, dat wordt gebruikt om de bewustzijnsintensiteit te verdunnen is de tijd! Volg je me zover?' Meester Negen keek de Zoeker vragend aan.*
Die moest geruime tijd nadenken, voordat hij voorzichtig het woord nam.
'Pas,' aarzelde hij dan, 'als de te intense gewaarwording 'verdund' wordt met tijd is begrip mogelijk.' Hij sprak uiterst bedachtzaam, als wilde hij zich er bij elk woord van vergewissen dat het juist was en aansloot op het begrip dat zich heel langzaam in hem begon te vormen.
'En het gaat verder, want wat wij zojuist concludeerden met betrekking tot tijd geldt evenzo voor 'ruimte'. Ook het concept, het begrip 'ruimte' wordt door het denken geïntroduceerd ten einde de intensiteit van de ervaren bewustzijnsmanifestaties zo te verdunnen, dat er uiteindelijk in het denken 'begrip' kan ontstaan.'
'Maar zegt u nu feitelijk dat 'tijd en ruimte' objectief gezien niet bestaan? Dat het creaties van de menselijke geest zijn?'

Meester Negen schudde het hoofd.
'Je bent ongetwijfeld wel eens tegen de frase aangelopen dat alles illusie is, maar is dat in objectieve zin waar? Ik bedoel, zeg dat maar eens tegen iemand die hevige tandpijn heeft. Wat er in het menselijke mechanisme gebeurt, is dat het denkproces aldaar, teneinde tot begrip te komen bewustzijnsmanifestaties zo bewerkt dat dat begrip ontstaat! Dus volkomen los van de vraag of tijd en ruimte in objectieve zin wel of niet bestaan. Voor jou bestaan ze, voor mij en voor iedereen!´
´Ik weet niet of u mijn vraag nu beantwoord hebt of niet,' protesteerde de Zoeker!´
´Laat ik het anders proberen. Alom wordt gesteld dat de mens moet leven in het ´nu´. Niemand heeft er in de verste verten enig idee van hoe onvoorstelbaar hoog de bewustzijnsintensiteit in het ´nu´ is. Niemand! De intensiteit in het 'nu' is noodzakelijkerwijs zo onbeschrijfelijk, want alleen zij houdt de volledige schepping in stand! Dit gaat elk menselijk denken te boven! Toch bestaat de mens en weet te overleven! Dat lukt hem omdat hij op een werkbare manier de bewustzijnsintensiteit weet te verdunnen met behulp van ruimte en tijd en zo komt hij tot begrip. In die zin bestaan tijd en ruimte dus'
'Ik stel voor,' zei hij, 'dat we stoppen. Alles is voorlopig gezegd en het moet bezinken. Het onderwerp is uiterst complex en zeer veelomvattend. Als ik je zo zie, schat ik in dat nu verder gaan zelfs geen conceptuele kennis meer zou toevoegen.'
Deze woorden stemden de Zoeker niet tevreden. Meester Negen had veel gezegd en dat mogelijk onbegrip kwam, doordat een deel ervan buiten zijn referentiekader lag. Dat leek een verklaring, maar had tegelijkertijd ook iets van een dooddoener.
'Wat,' vroeg hij daarom uiteindelijk, 'ben ik nu vandaag wijzer geworden?'
*'Het is goed,' antwoordde Meester Negen lachend, ' dat je het woord **wijzer** gebruikt! Datgene, waar ik het met je over gehad heb, geeft je richting. Het **wijst** je de essentie van het Universele Bewustzijn. Om redenen, die ik net memoreerde, ontgaat die essentie de mens. Het denken, volkomen onmachtig om het geheel nog maar bij benadering te bevroeden, heeft datgene wat het wél ervaart in te begrijpen brokken opgedeeld. Vervolgens zijn die brokken tot stukken gemaakt en de stukken verder versplinterd. Ieders denken creëert zo als het ware zijn eigen mozaïek, zijn eigen wereldbeeld. Wandelend met de kleine 'zaklamp' der individuele aandacht over dat mozaïek, en, met behulp van het speciaal daar toe gecreëerde begrip 'tijd', worden de fragmenten vervolgens weer aan elkaar gelijmd zodat er een mentaal beeld van het geheel ontstaat. Van daaruit wordt de essentie van het 'zijn' beredeneerd. Telkens als het "ik" een denkbeeld in gaat, zich dus identificeert met wat het waarneemt, verengt het het Universele Bewustzijn en activeert noodzakelijkerwijs het denkbeeld 'tijd'. Hoe meer er gefragmenteerd is, des te meer tijd is nodig! Het denken versluiert het Universele Bewustzijn, want de diepste essentie er van wordt in denkbeelden ingewikkeld en verdwijnt uit het zicht'*
'De mens leeft dan dus niet in het nu!'
*'Dan niet, maar alleen dan niet. Als de mens niet denkt, kan hij zich gewaar zijn van het 'zijn' in het moment nu! Het paradoxale in het menselijke bestaan is **dat er gedacht moet worden,** anders is er geen overleven, **maar niet continu!** Door de intensiteit van het bewustzijn te 'verdunnen' op de manier die ik je net zei, zich in de tijdruimtematerie*

omgeving bewust te zijn van zichzelf, van het eigen bewustzijn, en van gebeurtenissen en entiteiten binnen de tijdruimtematerie dimensies werkt de mens als een soort transformator voor het bewustzijn op zijn plek in de schepping.'
'Zijn plek in de schepping …,' de Zoeker herhaalde de woorden zonder begrip.
Meester Negen keek hem glimlachend aan.
'Goed,' reageerde hij dan, 'laat ik je de situatie uitleggen zoals deze geldt voor ***alle entiteiten*** *in onze Scheppingsstraal.' Hij legde een tekening neer.*

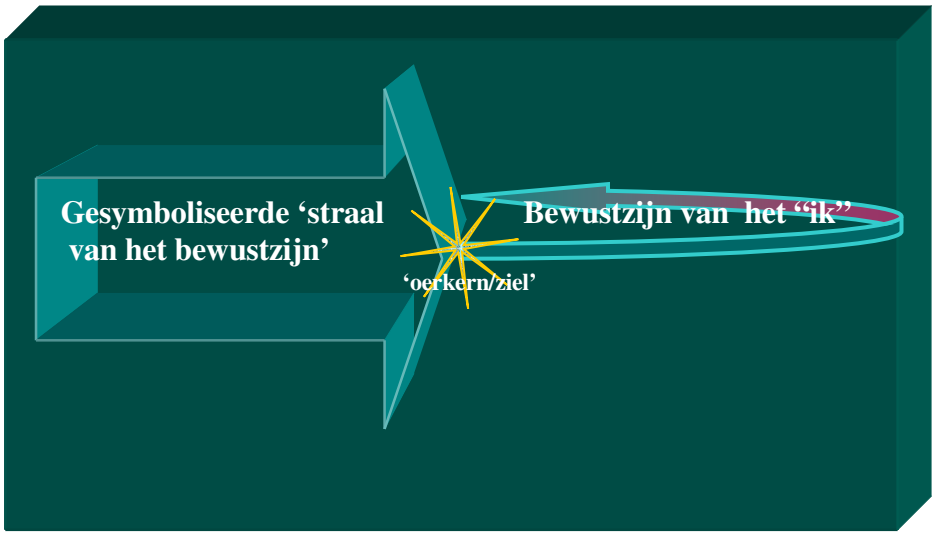

fig.46: De tijdruimtematerie omgeving en richting van het bewustzijn.
('Er gebeurt niets, namelijk dit!')

'Scheppingsstraal? 'vroeg de Zoeker die zich daar niets bij voor kon stellen.
'Daar zal ik in komende gesprekken veel dieper op ingaan, nu volsta ik met het heel kort alvast memoreren er van. Je ziet links iets wat ik bij gebrek aan een betere benaming symbolisch kenschetst als straal van bewustzijn. Dit is alleen zinvol ***binnen*** *onze tijdruimtematerie omgeving, daarbuiten niet. Daar luidt de frase iets als:* ***Dat wat is!***
Wellicht vind je dat vaag, maar geen enkel begrip, geen enkele term kan de immense, de volle betekenis van het bestaan van het Universele Bewustzijn nog maar duiden. Buiten de tijdruimtematerie heeft het Universele Bewustzijn geen enkele kenmerkende richting. Dit, in tegenstelling tot de situatie binnen de specifieke creatie, waar wij als mens bestaan, namelijk de tijdruimtematerie dimensies. De door alle entiteiten in de tijdruimtematerie omgeving herkende richting wordt door hen, misschien met een andere naam, maar dat is niet relevant, geduid met het begrip 'tijd'.
Het Universele Bewustzijn daalt, om dat woord maar eens te gebruiken, af in de tijdruimtematerie en komt uiteindelijk ook in de mens te werken. ***In/door de mens*** *kan het zich gewaar zijn van zichzelf en de talloze manifestaties, zonder dat het per se hoeft te worden vervormd door de vele wetmatigheden die in en rondom het systeem mens bestaan. Let wel, het is een mogelijkheid! Iets wat alleen geschiedt, als de mens in de*

waak-waak bewustzijnsstaat is. Met andere woorden dus, alleen de mens die niet geïdentificeerd is met welk denkbeeld dan ook, kan het Universele Bewustzijn onvervormd, dus in zijn uiterste puurheid geleiden. Alleen die mens is zich volkomen neutraal gewaar van gebeurtenissen en entiteiten in zijn omgeving. In die mens zijn dan geen dominante denkbeelden actief! Telkens als dit plaats vindt 'keert' het Universele Bewustzijn als het ware verrijkt terug naar de eigen oorsprong.'
Meester Negen glimlachte even in zichzelf en zei dan: 'Ik druk me op deze manier uit bij gebrek aan andere woorden, maar van een daadwerkelijk 'actie', een handeling en wat wij daar gewoonlijk onder verstaan is geen sprake!'
Hij wachtte een reactie van de zoeker niet af en vervolgde: 'En dan is er nog dit. Wat voor de entiteit mens geldt, geldt evenzeer voor de entiteiten die hoger, groter zijn dan de mens. Zij het dat er een kwantitatief verschil is. Omdat zij namelijk groter/hoger/machtiger zijn geldt voor hen, dat zij, omdat hun mechanisme in staat is met een bewustzijn van een hogere/sterkere intensiteit te werken, het bewustzijn navenant minder hoeven te 'verdunnen' met tijd en ruimte om toch tot begrip te komen.'
'Zij hebben ook begrip nodig?'
'Elke entiteit heeft begrip nodig. Omdat ze minder 'verdunningsmiddelen' nodig hebben, is hun tijd- en ruimtebeleving navenant minder, terwijl datgene wat zij begrijpen een veelvoud is van dat wat wij als mens begrijpen. De Hoogste Entiteit van onze Scheppingsstraal tenslotte, de entiteit die aan het begin van onze Scheppingsstraal staat heeft géén tijd en ruimte nodig. Diens staat van zijn kán en zal uiteindelijk worden geduid met de woorden 'volledig begrip' van de gehele Scheppingsstraal!
De figuur tracht dit enigszins weer te geven. Het Universele Bewustzijn blijft in de gehele Scheppingsstraal onaangedaan, maar door de verschillende identificaties in de Schepping kan het alleen worden ervaren als er géén identificatie is. Hoewel er ogenschijnlijk niets gebeurd met het Bewustzijn, voldoen de individuele mens, zowel als de hogere Entiteiten, ***mits zij in het waak-waak bewustzijn verkeren,*** *aan het doel van de schepping.'*
'Het doel van hun schepping … ?' De Zoeker herhaalde de woorden werktuigelijk, maar Meester Negen zag aan zijn ogen dat hij hem niet meer volgde.
'In komende gesprekken,' besloot hij daarom, 'zullen we, waar dat aan de orde komt, er uitgebreid verder op in gaan.'

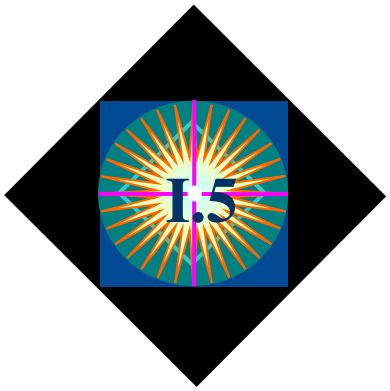

Onzekerheid, Dood & Entropie.

De laatste stap tussen 'hebben' en 'zijn'
voor de waarnemer onmeetbaar klein
voor wie hem maakt onmetelijk groot
het verschil tussen het leven en de dood

De Zoeker was moe die dag na een slechte nacht, maar hij had de gelegenheid om Meester Negen te kunnen ontmoeten niet voorbij willen laten gaan. Hij concentreerde zich met halfgesloten ogen op de stem van de ander.
Meester Negen zag de fysieke gesteldheid, dacht een moment na, maar begon toch.
'Begrippen "ik", 'tijd' en 'kracht' mogen misschien abstract en daarom niet ieder onmiddellijk duidelijk zijn, het meest indringende op dit gebied is ongetwijfeld datgene, dat verwoord wordt met de term 'dood'. Als verschijnsel bestaat de dood permanent, hoewel de mens zich er in zijn prille jeugdjaren vrijwel niet bewust van kan zijn, omdat in die fase er geen begrip is van het "ik". Maar altijd is er een moment dat de dood onverwacht en met een verbijsterende impact het denken in dondert. Vanaf dat moment staat hij als een gigantische obelisk, massief, rechtop en onwrikbaar in de gedachten van het individu. Het besef van de dood is vanaf dat moment een ongewenste levensgezel. Voor sommigen verwordt hij zelfs tot een onderdrukkende tiran, die een continu schrikbewind uitoefent. Pregnant aanwezig in zijn voetspoor bevindt zich zijn zure metgezel, die luistert naar de naam: Angst!'
De Zoeker, die eigenlijk niet precies wist welke richting het gesprek op zou gaan, knikte bevestigend. Hij had herkenning bij deze woorden.
'Zoals je zelf wel zult hebben gemerkt, zijn de dood noch het sterven gewilde gespreksonderwerpen. Degenen die er niet zelf mee bezig zijn -al is het in filosofische zin- gaan deze onderwerpen het liefst uit de weg, omdat zij de mens confronteren met het einde van zijn "ik", en de machteloosheid daarvan blootleggen. 'Ikken' mijden dergelijke confrontaties als dat mogelijk is. Spirituele verhandelingen er over, en daarvan zijn er veel, slaan meestal niet aan, hoewel soms een stuk tekst toch kan werken als een plaatselijke verdoving. De schrijver inspireert dan en weet hoop over te brengen met betrekking tot datgene dat zich tijdens het sterven afspeelt en het vervolg daarvan. Meestal echter kan de lezer alleen bevroeden, dat de schrijver met zijn eigen sterfelijkheid om weet te gaan, zonder dat de tekst verduidelijkt hóe dat gebeurt.'
'Het lijkt me knap ingewikkeld om zo'n gevoel over te dragen,' zei de Zoeker.
'Dat is het ook! En daar komt nog bij dat de dood als proces niet kan worden begrepen. Het proces wordt omschreven als 'sterven' en dan nog. Maar onmiddellijk, zoals op alle terreinen, lijkt het alsof er met deze naamgeving toch begrip is ontstaan. Het "ik" is verrijkt met een term en daarmee is de suggestie van beheersing begonnen. Toch is juist

het sterven, het einde van het "ik", niet te bevatten. Als zich al iets achter de dood af speelt, dan is dat niet waarneembaar voor het "ik", wiens reis eindigt bij het sterven.'
'Lichamen vergaan,' zei de Zoeker. 'Dat aspect van de dood is wel te ervaren.'
'Het is waarneembaar,' verbeterde Meester Negen hem, 'helaas alleen bij ánderen.'
De Zoeker zweeg. De opmerking kwam hem nogal triviaal over.
'Elk mens beschikt over denkbeelden uit zijn verleden. Hij kent ze als ervaring en herinnering. Zelf bestaat hij alleen in het moment 'nu'. In zijn toekomst bevinden zich denkbeelden, waarvan de realisatie minder zeker is naarmate ze verder van dat 'nu' af liggen. Er is echter één denkbeeld, waarvan de uitkomst zeker is. Dat is de eigen dood, die elk moment dichterbij komt! Zoals je weet denkt de mens in processen.'
De Zoeker knikte onwillekeurig.
'Ook zijn eigen leven, zijn eigen bestaan hier op aarde ziet de mens als een proces. Dat begint bij de geboorte en het eindigt met het sterven. Ik heb dat in een figuur als volgt ooit gestileerd weergegeven.

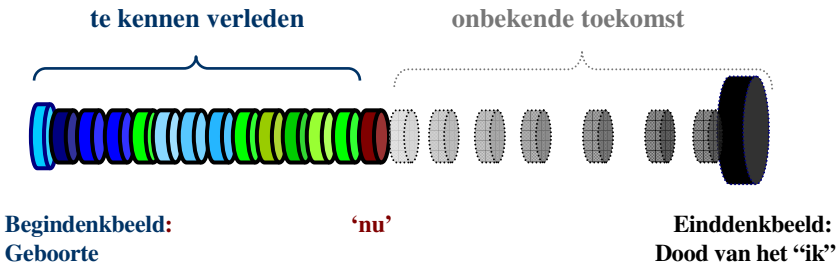

fig. 47: Het menselijke bestaan als 'proces'

Het verleden is bekend, de gekleurde gebeurtenissen geven dat weer. Het ligt vast. De toekomst is ongekend. Daarbinnen bevinden zich een aantal 'hoogst waarschijnlijke' gebeurtenissen. Bijvoorbeeld jubilea of de pensioendatum, maar hoe waarschijnlijk ze ook moge lijken, ze zijn op het trefzekere eindpunt na ongewis.
De zekerheid van het eindpunt is echter niet gewild. Het bedrukt het gemoed, zodat veelvuldig wordt getracht de aanwezigheid ervan te verminderen of te negeren. Tevergeefs natuurlijk, want ondanks alle pogingen om zijn bestaan te maskeren confronteert de dood regelmatig ieder met de eindigheid van het materiële bestaan. Soms stuurt deze 'meester' onaangename voorbodes in de vorm van ziekte, pijn, lichamelijke of geestelijke achteruitgang. Voorbodes, die vrijwel niemand onberoerd laten en aanjagen tot zorgen of angst.'
'Vrijwel, zegt u? Wilt u daarmee beweren dat niet iedereen hieronder lijdt?'
'Het fysieke lijden van het lichaam kan nooit worden genegeerd. Door niemand, welke mooie verhalen je misschien ook ter ore zijn gekomen. Maar totaal anders is het met het lijden van het "ik". Waar geen "ik" is kan en zal geen "ik" lijden.'
De Zoeker schudde ontevreden met het hoofd.
'Wat u zegt klinkt logisch, iedere keer weer lijkt er geen speld tussen te krijgen, maar

dat roept bij mij dan toch de vraag op hoe een mens van zijn "ik" af komt?'
Meester Negen glimlachte.
'De vraag der vragen, die ons ooit door de Grote Leraren is aangereikt, luidt: Wie ben ik? Als je op die vraag het antwoord hebt, heb je ook het antwoord op de vraag, die je me net stelde.'
De Zoeker zweeg. Nog steeds niet tevreden, maar hij had geen weerwoord.
'Laat ik verder gaan,' hervatte Meester Negen het gesprek.
'Als verschijnsel is de dood natuurlijk niet meer dan een moment, een streep ter dikte van een finish na een lange wedstrijd. Maar in het denken is zijn rol veel groter. Hij 'beheerst' de hele wedstrijd. De dood betekent het einde van het "ik". Wat er na komt is onderwerp van veel verhalen en sommigen zijn nogal speculatief, maar dat er geen "ik" meer bestaat is zeker. Er is daarmee een overeenkomst tussen het 'dood-zijn' en het 'onbewuste'. In beide gevallen bestaat het "ik" niet. Het niet meer bestaan is een angstaanjagend schrikbeeld voor het "ik". Het ervaart zichzelf als het centrum van het denken. Elk moment dat een gedachte opspringt wordt het "ik" gecreëerd en een dergelijk moment is telkens het ultieme moment, het maximale moment, telkens weer het toppunt van zijn bestaan. ***Het bestaan zelf!'***
Meester Negen sprak de woorden met nadruk uit.
'Het voortbestaan van het menselijke lichaam biedt van moment tot moment nieuwe ervaringen, waarbij er altijd het hoop- en verwachtingsvolle gegeven is, dat het nieuwe 'moment 'nu' beter, aangenamer, opwindender, mooier, gelukzaliger, interessanter of uitdagender zal zijn dan het huidige moment 'nu'. Het gegeven, dat het "ik" in het toekomstige moment 'nu' zal bestaan, is daarom altijd begerenswaardig!
De gewaarwording van het bestaan, van de geboorte van het "ik" overstijgt alle andere bevredigingsmomenten, wat hun aard ook moge zijn. Zij vallen hierbij volkomen in het niet. Maar deze vreugde is door iedereen vergeten. Het bestaan van het "ik" is in het dagelijkse leven zo vanzelfsprekend, dat de vreugde van het ervaren ervan volledig naar achtergrond is gedrukt. Het is met die vreugde als met de verslaving aan een genotmiddel. Het langdurige gebruik daarvan leidt op den duur misschien nog tot een zwak roesje, maar nooit meer tot de indringende effecten, zoals die optraden aan het begin van de verslaving. Het onvoorstelbare moment van vreugde van het besef van het "ik" is geheel verdwenen. Maar de intense beleving en explosieve vreugde is er onmiddellijk weer in de momenten na een acute doodsdreiging. Dan demonstreert de alles overweldigende opluchting welke waarde er aan het bestaan van het "ik" wordt gehecht.'
De Zoeker herkende dit uit eigen ervaring en knikte.
'Het merkwaardige is dat de vreugde over de zekerheid van het bestaan van het "ik" blijft, zelfs al wordt die bevestiging gerealiseerd met behulp van 'pijn'. Want ook het denkbeeld 'ik heb pijn' creëert het "ik" en valt daarmee te prefereren boven de situatie, waarbij het "ik" niet meer bestaat! Het gehele leven is er impliciet op ingesteld om het voortbestaan van het "ik" te continueren. Op het moment, dat het "ik" niet meer is, wordt het individu beroofd van een onvoorstelbare bevrediging schenkende impuls.
Er is nog een facet. De staat van het dood-zijn is volkomen onvoorstelbaar. 'Mensen sterven en zijn dus dood'. Deze frase, hoe rationeel juist ook, geeft geen begripswaarde.

Geen enkel "ik" is ooit 'dood' geweest en is teruggekomen om in plausibele termen uit te leggen wat die toestand behelst. De dood blijft een black-box. Het is voor de mens niet veel meer dan een woord, dat sterk associatief wordt behangen met emotioneel negatief geladen begrippen. Maar, dat hooguit een verbinding forceert tussen twee gewaarwordingen, die anders volkomen los van elkaar zouden blijven. Het woord wordt evenwel beschouwd als zinvol. Dit is een gebruikelijke truc van het "ik", dat anders te pregnant met zijn ' niet-begrijpen' geconfronteerd zou worden. De dood van anderen, hoe feitelijk ook, is waarneembaar. Aan die waarneming worden termen gekoppeld. Maar feitelijk blijft ook het sterven van een ander voor de mens even onbevattelijk als zijn eigen dood.
Het denken wringt zich krampachtige in bochten als iemand zich een dierbare overledene herinnert. Vruchteloos tracht het het immense gat tussen 'leven' en 'dood' te overbruggen. Te vergeefs! Beide begrippen zijn slechts termen en elke brug die tussen hen gelegd wordt, is bij wijze van spreken gemaakte van gelijmde lucifers en vliegerpapier. Leuk om naar te kijken, maar volkomen ongeschikt voor welk gebruik dan ook.
De mens -veelal vereenzelvigd met zijn "ik"- voelt zich betrekkelijk veilig, omdat hij via zijn "ik" een groot aantal denkbeelden tot zijn beschikking heeft. Binnen die denkbeelden bestaat het bekende, het vertrouwde, stabiele en zekere. Binnen dat gebied meent hij zijn lot in eigen handen te hebben. ***En daarin ligt de essentie van het leven van het "ik".'***
Meester Negen zweeg te lang voor een normale gesprekspauze. De Zoeker keek hem niet begrijpend aan en daarom ging hij verder met zijn uitleg.
'*Die essentie karakteriseer ik met behulp van het werkwoord 'hebben'. Met misschien op de achtergrond het besef dat er 'zijn' moet bestaan, maar dit besef van 'zijn' is omgezet in denkbeelden en begrippen en het is om die reden iets van het "ik" geworden. Het "ik" erkent noodgedwongen natuurlijk het bestaan van de dood. Dat kan niet anders, maar het gebruikt vervolgens een subtiele truc. Het maakt namelijk onderscheid tussen het 'zijn-tíjdens-het-leven', en het 'zijn-ná-het-leven'. Nadat het dat voor zichzelf zo heeft uitgedacht slaat het een brug tussen die verschillend gekwalificeerde 'zijnstoestanden'. Zie je wat er gebeurt?'*
De Zoeker schudde met zijn hoofd.
*'Het "ik" suggereert op deze manier dat het toch een soort eigenaar is van die 'zijnstoestanden'. Je ziet in religies en spirituele bewegingen dat mensen elkaar ervan overtuigen dat '... iedereen in deze -**door het "ik" gedetermineerde-** zijnstoestand terecht kan komen, mits hij of zij zich gedraagt volgens…...'En dan volgen reeksen door 'ikken' geoperationaliseerde regels en voorschriften. Als je deze gedachtegang ontleedt, realiseer je je, dat het enige effect is dat de heersende greep van het "ik" op het 'zijn' in het 'nu' steeds klemmender wordt. Dat daarmee* ***het 'zijn' nog pregnanter verwordt tot 'hebben'!*** *Terwijl het "ik" desondanks juist in de veronderstelling verkeert, dat het een weg creëert naar het echte 'zijn-na-de-dood'. Ieder individu**,** zo houden mensen elkaar voor**,** kan dat 'zijn-na-de-dood' worden als het zich aan de door 'ikken' geformuleerde regels houdt.*
De mens begeeft zich hiermee op een verbijsterende omweg, zonder dat hij de subtiele krachten, die hem naar deze omweg brengen, herkent. Zijn denken vervormt zijn 'zijn' tot 'hebben', en leert hem vervolgens dat hij door dit 'hebben' (van vaste leefregels) tot

‘zijn’ kan komen. Deze hypnotiserende vervorming verloopt volgens vrijwel onmerkbare wetmatigheden en wordt altijd teweeggebracht door ‘erkende leermeesters’, die uit leggen welke regels noodzakelijk zijn.’
Meester Negen zweeg wederom gedurende langere tijd en gaf daarmee de Zoeker de tijd om zijn woorden te laten bezinken.

‘De mens zoekt zekerheden. Hij vindt die met behulp van zijn denkbeelden. Denken is dus onvermijdelijk,’ sprak de Zoeker. Zijn conclusie kon nauwelijks ter discussie worden gesteld, hoewel hij niet wist of Meester Negen die zou delen.
‘Natuurlijk, denken is noodzakelijk. Zonder denken zou de wereld, in materiele zin, natuurlijk geen vooruitgang kennen. Maar het denken is allesoverheersend geworden en in zijn voetspoor is het “ik” ontstaan, de onbekende maar immer aanwezige schaduw in ieders denkproces. Vergeten is dat het “ik” grenzen heeft. Veronachtzaamd wordt het gegeven, dat het niet meer is dan een groot conglomeraat van denkbeelden. Groot, maar altijd beperkt! En binnen de totale samenleving der mensheid is het individuele conglomeraat, hoe imponerend misschien in de ogen van de eigenaar zelf, natuurlijk nooit meer dan een minuscuul fragment. Buiten het “ik” bestaat er voor het individu niets dat hij kent of herkent! Dat is de situatie, die overeenkomt met de situatie na het sterven. De volgende conclusie, hoe vreemd ook, ligt voor de hand. Het “ik” ziet zich aan alle kanten ingesloten door een ‘soort’ dood!’
‘Met uw opmerking lijkt me de altijd te ervaren existentiële onzekerheid te kunnen worden verklaard,’ meende de Zoeker.
‘Inderdaad. De dood heerst op alle te ervaren terreinen. Het is de herkenbare manifestatie van de vergankelijkheid der materiële entiteiten. Het geldt voor alles en loopt dwars door alle ontelbare dimensies heen. Ik koppel vanuit die benadering vaak het begrip ‘oneindig’ aan de dood, hoewel ‘oneindig’ een begrip is dat het denken te boven gaat. Omdat de dood alom ervaren kan worden, kan de ‘doods’angst –dat is de angst om op te houden met bestaan-ook worden terug gevonden op allerlei gebieden.’
Meester Negen keek de Zoeker even met een glimlach aan.
‘Hier geschiedt vervolgens iets wonderlijks. Angst wordt, juist, omdat het op zoveel gebieden speelt, versnipperd. Er is de angst voor moord, agressie, bedrog, ziekte, discriminatie, honger, beroving, geweld, aanranding, brand, oorlog, plundering, overstromingen, ongelukken, terrorisme, aardbevingen, enzovoorts. Ieder kent vele van die angsten persoonlijk. Als duistere schaduwen bewolken ze het menselijke gemoed. En aan angst komt geen einde, want wie aan de ene vorm van angst weet te ontsnappen, ontmoet steevast een ander. De zorgen over zijn eigen toekomst en de mogelijke ongenoeglijkheden houden het individu bezig. Ik heb daar een paar nogal abstracte non-figuratieve tekeningen van gemaakt, die trachten het effect van angst en hoe de mens daar mee om gaat weer te geven. Ze illustreren daarnaast hoe de mens tracht zijn angst te verkleinen of te beheersen.’
Al sprekende legde hij een tweede tekening op de tafel.

fig.48: Een symbolische weergave van de totale angst. Ongedeeld en ongesplitst.

'Door de willekeurige en abstracte vorm van de figuren tracht ik symbolisch het ongrijpbare gebied van 'angsten en zorgen' in de mens weer te geven. Al datgene dat de mens angstig kan maken, alles waarover hij zich in zijn moment 'nu' zorgen maakt wordt geacht te zijn vertegenwoordigd in deze gestileerde figuren.
De mens is zich gewaar van zijn angsten en zorgen. Via logica en causaliteit redeneert hij een aantal daarvan terug tot herkenbare oorzaken. Vervolgens grijpt hij in. Hij bouwt systemen en zet structuren op, die die angsten beteugelen en zijn zorgen verminderen. In de volgende figuur heb ik getracht de werking van dergelijke systemen weer te geven.

fig.49: Een symbolische weergave van gefragmenteerde en gedeeltelijke angst.

Er ontstaan binnen het gebied der angsten, bedreigingen en zorgen als het ware

veiligheidsgebieden, door mij in de figuur met de kleur groen weergegeven. Zij delen het totale gebied der angsten op. Deze versplintering van angsten ontstaat niet toevallig. Het berust op een actief proces in het denken. Op de eerste plaats lijkt op deze manier de onzekerheid te worden verminderd! Immers, niet alle mogelijkheden zijn voor ieder van toepassing, zodat het "ik" een aantal angsten kan negeren, omdat die in zijn situatie nooit voor zullen komen. De tweede reden is, dat gerichter naar adequate remedies kan worden gezocht. Op het moment dat de angst een naam heeft gekregen, is het iets specifieks geworden, waartegen men zich kan verweren. Daardoor worden angsten gedeeltelijk onschadelijk gemaakt. De laatste reden is dat de mens gevoelsmatig eens te meer overtuigd raakt van de noodzakelijkheid van het voortbestaan van zijn "ik". Want het is met behulp van zijn "ik" dat zijn overleving haalbaar blijft, omdat dat "ik" de 'angst' hanteerbaar heeft weet te maken, zodat het gericht bestreden kan worden.
De strijd tegen de dood van het lichaam en daarmee van het "ik" wordt ongekend fanatiek gevoerd. Die strijd wordt al gestreden vanaf het punt, dat de mens zich gewaar is van de dood, en nog steeds niet is hij er in geslaagd om de doodsangst uit te bannen. Je kunt zelf vaststellen dat er voortdurend 'nieuwe' angsten of zorgen geoperationaliseerd worden, als mede nieuwe remedies om deze te bestrijden. Omdat de fysieke dood en het besef daarvan zal blijven bestaan zolang er mensen zijn, zal dit proces zich blijven herhalen. Het zal dat blijven doen tot het einde der tijden.'
'Klinkt niet erg bemoedigend,' liet de Zoeker zich ontvallen, maar Meester Negen reageerde daar niet op en vervolgde zijn verhaal.
'Mijn benadering verduidelijkt waarom ik de dood wil kenschetsen als iets oneindigs. Elk facet, waarmee de angst voor de dood wordt geoperationaliseerd, beschrijft een afgerond en herkenbaar geheel. Maar, zoals in de wiskunde al wordt gesteld, als je van 'oneindig' een deel afhaalt, is datgene dat overblijft toch 'oneindig'. De dood, of zo je wilt het leven, laat zich niet beheersen.
Het mechanisme, waarmee angsten worden geoperationaliseerd en bestreden moet je zien als een systeem. Een systeem met als bindende doelstelling: angst te overwinnen. Er wordt wel gesteld dat bij materiële systemen de zwaartekracht mag worden gezien als een immer aanwezige ontbindende kracht, die uiteindelijk iedere gerichte menselijke systeemvorming overwint. Dit geldt evenzeer voor de relatie tussen de dood en de entiteit mens. De dood is de permanente aanwezige kracht die uiteindelijk zorgt voor de ontbinding van het systeem mens, hoe zich dat ook inspant hem te overwinnen. Met andere woorden, hoe de angst ook geoperationaliseerd wordt, de dood trekt toch aan het langste einde.
Het "ik" is zich hiervan bewust. Het realiseert zich zijn voortdurende nederlagen en weet dat het, daar waar het de strijd aangaat met de dood, tegen de grenzen van zijn eigen kunnen aan loopt. Dit is een deprimerend gegeven.'
'Misschien,' opperde de Zoeker voorzichtig, 'wordt om die reden elke gedachte aan de dood juist weggeschoven.'
'Dat is goed denkbaar,' antwoordde Meester Negen.
'Overigens heeft het denken ter voorkoming van verwarring een uitgekookte strategie uitgedokterd. Ik heb dat in een figuur getracht weer te geven.'
Meester Negen pakte een derde tekening.

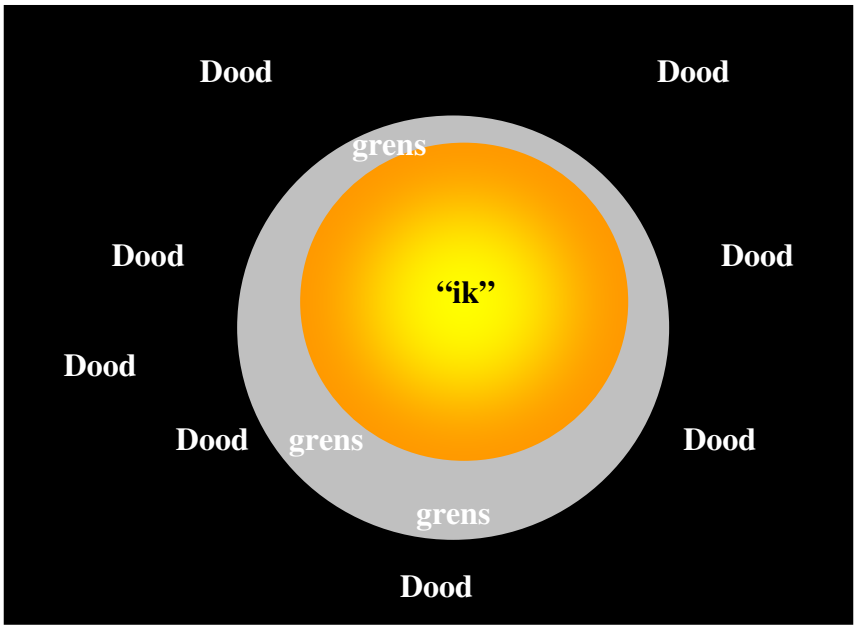

fig.50: Het "ik" ziet zich omringd door de dood

'Het "ik" leeft –terwijl het zich daar niet van bewust is- permanent in een duale wereld. Er bestaat namelijk slechts of "ik", of "niet-ik". De situatie van het "niet-ik' staat in het denken gelijk aan de dood. Om zijn eigen beperkte omvang te maskeren plaatst het "ik" aan zijn grenzen onoverkomelijke barrières. Achter die grenzen bevindt zich de situatie waar het "ik" niet bestaat. Dus de dood. En deze situatie heb ik met behulp van een illustratie getracht weer te geven.'

'Het is bijna een morbide prent,' merkte de Zoeker op. Zijns ondanks moest hij grinniken. Dan, onverwacht, zweeg hij, omdat hij tot zijn verrassing vaststelde dat zijn gevoel van vermoeidheid vrijwel verdwenen was.

'De dood,' vervolgde Meester Negen die niet op de woorden in ging, 'vernietigt niet enkel het fysieke lichaam, maar alles wat daar aan gebonden is. Het gehele menselijke erfdeel -voor zover het natuurlijk gekoppeld is aan de mens die is gestorven- is weg gevallen. Het overgrote deel van het menselijke gedrag is er op gericht om het lichaam in stand te houden, altijd zo aangenaam mogelijk. Strikt logisch bezien houdt dat in, dat als het lichaam gestorven is aan dat gedrag geen behoefte meer is. Dat betekent dat vrijwel gehele bestaansrecht van het "ik" op het moment van sterven verdwijnt. Logisch gesproken is er dus eigenlijk geen probleem. Rationeel doordenkend is het zinloos om te treuren over het verlies van iets wat feitelijk nutteloos geworden is. Mensen hebben, als ze over het sterven van dieren, objecten of zelfs anderen spreken, geen of weinig problemen met het verschijnsel sterven óp zich. Maar dan gaat het over ánderen! Op het moment, dat nabije dierbaren of hij of zij zelf in het geding zijn, is duidelijk dat een logische bezweringsformule 'aan alles komt nu eenmaal een eind' niet werkt! Logica is volstrekt zinloos en blijkt ineens niet meer dan een bepaalde denkmethodiek, waarmee

verschijnselen worden bestudeerd, gerubriceerd en emotieloos aan elkaar gekoppeld. Alleen voor een computer is de dood geen probleem. Een machine kent geen emoties, maar hoe mechanisch de mens soms ook handelt, hij is geen machine. In hem hebben het mentale aspect en het emotionele, ook wel het astrale genoemd, zeer interactieve relaties. Ieder mens heeft in de loop der jaren een intensieve, een nauwelijks te verbreken band opgebouwd met diens "ik". Wat mij betreft, en de Grote Leraren zeggen dit ook, is er continu sprake van volstrekte identificatie of vereenzelviging. Anders gesteld: ***De mens is zijn "ik"!***

De Zoeker, die dat meerdere malen was tegengekomen in spirituele literatuur, knikte.

'Het eigen "ik", zelfs als het niet in bevattelijke concepten is omgezet, lijkt de mens maximaal bekend. Als er überhaupt in het leven iets is dat vertrouwd wordt, dan is dat het dat "ik". Het simpele feit dat er in de mens een "ik" bestaat geeft hem zekerheid, rust en bescherming. Emotioneel gezien realiseert de mens zich, dat zijn "ik" ondanks gebreken, tekortkomingen en missers toch naar beste vermogen tracht te zorgen voor de totale entiteit die hij is. Binnenin het menselijke lichaam bestaat een innige band met dat"ik". Een diepe genegenheid en er is zowel treurnis als ontreddering bij de gedachte aan het verlies van dit "ik", de trouwhartige levenskameraad die continu zorgt. En natuurlijk is er daarnaast angst voor de situatie die ontstaat zonder het "ik".

De mens wordt gedreven door de hoop dat hij met het verstrijken der tijd tot het juiste inzicht kan komen. Dat hij naarmate zijn inzichten toe nemen hij het leven zal gaan begrijpen. Gevoed door de zichtbare materiële voortgang wordt ook een spirituele vooruitgang gedacht. Daarnaast is er altijd hoop! Hoop dat uiteindelijk hem toch antwoorden zullen worden geopenbaard, al weet hij niet hoe! De mens hoopt hierop, zo hij zich al niet aan dat idee vast klampt. En daarmee klampt hij zich, zolang hij daarvoor energie heeft, feitelijk vast aan de wens tot verder leven. Hij zoekt het sterven uit te stellen tot het laatste antwoord gevonden is. Zijn "ik" verkeert in de illusie dat het zich dan, maar alleen dan, zonder weerstand en tevreden over zal geven aan de dood.'

De Zoeker kon zich niet geheel vinden in wat hij had gehoord.

'Nogal wat mensen gaan dood in stille berusting,' merkte hij daarom op. 'En dat is niet perse, omdat ze een antwoord zouden hebben gevonden, lijkt me.'

Meester Negen knikte.

'Misschien hebben ze geen, zoals wij dat zouden beschrijven, mentaal antwoord gevonden. Maar voor ***henzelf*** *is hun situatie duidelijk geworden. Berusting volgt meestal na strijd. Zolang de mens daartoe energie heeft zal zijn "ik" strijden. Als de energie wegebt, ebt daarmee ook de manifestatiekracht van het "ik" weg. Het deel van het denken, dat het "ik" in stand houdt, kost dan teveel energie. Datgene wat er rest aan energie wordt niet meer geïnvesteerd in strijd. Daardoor ontstaat berusting.'*

De Zoeker overdacht dit en knikte toen. Meer overigens, omdat het hem acceptabel leek dan uit echte overtuiging.

'De fundamentele drang naar het leven, het verlangen om tot inzicht te komen is door velen herkend. Hier strekt zich dan ook een eindeloze 'spirituele' vlakte uit. Niet ongerept, want talloze religieuze, politieke, spirituele en filosofische leringen hebben die vlakte -ieder volstrekt op hun eigen manier- behandeld en bewerkt. Deze stromingen maken met vlammende leuzen reclame voor de eigen bedachte antwoorden, die als

*‘unieke en enige waarheid’ aan de man wordt gebracht. Ieder die het veld betreedt wordt van diverse zijden besprongen door deze **Vormers van Gedachten**. Wij spraken reeds eerder over hen.’*
‘Zij reiken de mens denkbeelden aan.’ reageerde de Zoeker.
*‘Vormers der Gedachten,’ ging Meester Negen verder, ‘vertegenwoordigen een ultieme dualiteit in het menselijke bestaan. Zij zijn tegelijkertijd de zegen en de vloek van de mensheid! Het zijn degenen die vaak de veel gezochte zekerheid van het bekende weten te geven. Maar ook degenen die van oudsher hebben getracht de denkbeelden en gedachten van hun medemens te vormen door de gedachten van anderen te richten, te duiden, te duwen, te forceren of te dwingen in de door **hen** als juist geziene richting. De Vormers der Gedachten. Het zijn de Verkondigers, de Predikers, de Politici. Het zijn de Demagogen en de Profeten, de Autoriteiten, de Charismatische Leraren. Het zijn de Bestuurders, de Geestelijke leidsmannen, de Heersers, de Directeuren en Managers. Het zijn kortom allen die, altijd gedreven door wat zij altijd weten te kwalificeren als de terechte of enig juiste motieven, het denken van hun medemensen willen vormen.*
Zij grijpen in in het bewustzijn van hun medemens en sturen diens aandacht in de door hen gewenste richting. Let wel, ik druk mij sterk uit. Er is natuurlijk veel echte inspiratie, naast regelrechte bevlogen overtuigingsdrang. Maar te vaak ervaar ik ook regelrechte dreiging, emotioneel overdonderend gedrag, rationele knechting, dwingende overreding, intimidatie en meer. Sommige Vormers der Gedachten mystificeren hun toehoorders op een dermate boeiende manier, dat het die toehoorders jaren kost om te zien, dat zij zich niet alleen geestelijk hebben laten boeien. Inspirerende, enthousiasmerende, logische, sentimentele of ronduit angstaanjagende bespiegelingen van de Vormers spinnen uiteindelijk een aangenaam web van zekerheden om het luisterende individu. Genoeglijk achterover leunend in ‘de zekerheid van de nieuw aangehoorde waarheden’ laat de mens het leven vervolgens langs zich heen trekken en bouwt met behulp van de aangereikte denkbeelden aan zijn “ik”, dat op de een of andere manier toch een vorm van onsterfelijkheid wordt beloofd.
Zijn passieve houding wreekt zich echter na verloop van tijd meedogenloos! Met het verstrijken van de tijd ervaart de zoekende mens geleidelijk aan dat dat web van zekerheden dikker, stugger en dwingender wordt. Het geeft tenslotte geen bescherming meer, maar is verworden tot een verstikkende last. Het is echter zo subtiel gesponnen, dat het buitengewoon veel kracht kost om ervan los te komen. Vaak zelfs is de kracht die dan gevraagd wordt groter dan de kracht die de mens weet te verzamelen. Zo blijft hij de gevangene van de gedachteconstructies van de Vormers.
Slaagt hij er in zich los te scheuren, dan zijn er momenten van euforische vrijheid, omdat het individu aanloopt tegen zijn vergeten vrije wil. Maar de tijd voor euforie is altijd kort. Amper los, voelt men de volgende ‘Vormer van Gedachten’ reeds zijn werk beginnen. Iedereen dient dan ook voortdurend alert te zijn. De Vormer der Gedachten pakt de mens in op het moment, dat hij het minst alert is. Vaak is dat het moment van euforie, of diens sombere tegenhanger, het moment van vertwijfeling en dan begint het proces opnieuw. Opnieuw stapt de mens een ‘structuur of systeem’ binnen, waarmee zijn angst wordt verkleind en zijn zekerheid vergroot. Het proces, zoals ik dat heb weergegeven in de bovenstaande figuur, blijft voortduren.’

De Zoeker liet zijn blik nogmaals over de tekening dwalen en trachtte de essentie van wat de ander beoogde tot zich door te laten dringen.
'Veranderingen maken mensen onzeker', zei hij dan. 'En onzekerheid zet de mens aan tot acties. Degene, die bepaalt welke acties moeten worden opgepakt, is niet alleen de Vormer der Gedachten, maar vaak ook de aanjager van onzekerheid, nietwaar?'
'Zo is het!' bevestigde Meester Negen.
'Twee zeer sterke emoties zijn aan de dood gekoppeld: Onzekerheid en Angst. De steeds voortdurende veranderingen in de tijdruimtematerie dimensies vormen de spil, waar de onzekerheid zich omheen beweegt. Verandering is de essentie van de toekomst. Elke verandering impliceert onzekerheid.
De mens draagt zijn verleden mee via een groot aantal herinneringen, opgeslagen in zijn "ik". Vanuit dit "ik" worden acties gegenereerd om in te springen op de veranderingen. Naarmate iemand er vaker en beter in slaagt op de juiste wijze op veranderingen in te springen, groeit het vertrouwen in het "ik". Daarmee lijkt de dreiging van de dood af te nemen.
De relatie van het "ik" met de toekomst is gecompliceerd. Het "ik" is een conglomeraat van bestáánde denkbeelden, ***niet van zich vormende!'***
Hij keek op om te zien of de Zoeker deze gedachtestap maakte. Die knikte.
'Het verschil tussen beiden is wezenlijk,' voegde hij er aan toe. 'Een "ik", dat zou bestaan uit zich vórmende denkbeelden, zou in het 'nu' geen nut hebben. Het 'nu' is het enige moment, waarop het ervaren individualiteitsbesef middels begrippen tot een "ik" verwoord kan worden. Voor de mens is het dus het enige moment, waarop hij zichzelf als "ik" ervaart. Vanuit zijn 'nu' legt hij relaties naar een toekomst. Een onduidelijk en vaag spel moet zo worden gespeeld, omdat het "ik" zichzelf nooit vanuit het 'nu' in die toekomst kan verplaatsen!'
De Zoeker hief zijn hand op.
'Ik moet dit even opnieuw horen,' mompelde hij. 'Het is me te abstract!'
'Het "ik", het actieve denkbeeld, dat de mens over zichzelf heeft, ***bestaat slechts in het moment nu'****, Meester Negen beklemtoonde de woorden, 'omdat dat het enige moment is, waarop de mens überhaupt kan denken. Het besef van individualiteit, de basis van het "ik" bestaat alleen in het 'nu'.*
De reactie van het denken hierop is navenant. Telkens als het "ik" niet bestaat, ontstaat onzekerheid. Het "ik" vreest om die reden de toekomst. En hier speelt een vreemd psychologisch effect. Met het vertrouwen, dat het "ik" in zichzelf krijgt, groeit hoe paradoxaal eigenlijk ook tevens de onzekerheid. De mens wordt steeds afhankelijker van zijn "ik". Daarmee groeit de angst om het te moeten ontberen. Zekerheid veroorzaakt dus onzekerheid en volgt daarmee het actie = reactie axioma. De eerste energiewet illustreert daarmee, dat hij ook op het psychologisch niveau bestaat.
Uiteraard tracht het "ik" zich van deze angst te ontdoen. Het resultaat is onvermijdelijk, dat het zich nieuwe denkbeelden eigen maakt. Het "ik" gaat daarmee verder tot het het eind van de individuele kennis bereikt. Daar treft het de door hetzelf opgeworpen intellectuele bastions: ***De aangehangen absolute waarheden, die het gebied van het bekende hermetisch af grenzen.*** *Het "ik" blijft achter deze beschermende barrières en vertoeft dus binnen het gebied van het bekende. Het gevolg daarvan is weer, dat de*

aanwezige kennis verhardt. Het onbekende wordt afgebakend en wordt zo onbereikbaar. En wordt vervolgens daarom met rust gelaten. Dat wil zeggen, in het meest gunstige geval. Want vaak wordt het klakkeloos afgewezen. Of, sterker nog, worden degenen, die zich er in verdiepen, bedreigd of vervolgd.'
Meester Negen dacht even na en vervolgde zijn gesprek toen.
*'Elke toekomstige situatie, die wordt verafschuwd, inspireert tot forse acties en veroorzaakt daardoor een groot energieverbruik, een proces dat pas stopt als de onzekerheid is omgezet in een relatieve zekerheid. Onzekerheid werkt daarmee uitputtend. Het is ook verlammend in het bijzonder als geen keuzes kunnen worden gemaakt, doordat te weinig informatie aanwezig is. Zoeken naar zekerheid kan worden beschouwd als een algemene drijfveer van het menselijke ras. Zekerheid wordt vrijwel altijd gezocht door vanuit de kennis van het verleden een toekomst vorm te geven. Gewenste situaties kunnen uit het verleden worden gedestilleerd en vervolgens wordt getracht de toekomst enigszins te vormen zoals het verleden is geweest. Er is evenwel een groot verschil tussen de snelheid, waarmee iemand zich beelden kan vormen van de toekomst, en de snelheid waarmee hij vorm kan geven aan die toekomst. Vorm geven betekent doelgerichte acties ondernemen. In feite betekent het altijd dat men een systeem, een bepaalde structuur moet creëren. Er vindt een gewilde ordening plaats en er moet continu energie worden gereserveerd om die ordening in de tijd voort te laten bestaan. Het onvermijdelijke gevolg is dus dat een continue stroom van energie in het systeem moet worden gepompt. Niemand handelt lukraak of chaotisch in dit proces. Ieder tracht zijn energiehuishouding zo stabiel mogelijk te houden. Binnen het streven naar zekerheid is er één richtingbepalende kracht, die men zou kunnen omschrijven als: '**Stabilisatietendens'**.*
'Een stabilisatietendens?' De Zoeker herhaalde het enigszins bête, omdat hij zich daar niet direct een beeld bij kon vormen.
'Via deze tendens,' sprak Meester Negen, 'tracht het individu een verworven zekerheidssituatie te stabiliseren. Ik beschrijf het voor mezelf, abstract, als volgt: Het bestaan, het leven vraagt energie. Om voort te kunnen leven moet de mens er in zijn moment 'nu' voor zorgen, dat er in zijn moment 'dan' voldoende energie aanwezig is. In zijn moment 'nu' moet hij dus acties ondernemen. Wie op deze wijze de eigen energiehuishouding heeft weten te stabiliseren heeft zich daardoor verzekerd van een min of meer constante aanvoer van energie. Het zekerheidszoekende gedrag is er op gericht systemen, samenwerkingsverbanden, constructies of structuren te scheppen zodanig, dat de fluctuaties van energiestromen zo klein mogelijk worden.'
Hij zweeg enige tijd terwijl hij de Zoeker aan keek. Deze recapituleerde hetgeen er was gezegd en trachtte de inhoud ervan te begrijpen. Dan, terwijl het hem daagde, knikte hij langzaam het hoofd, waarna Meester Negen verder ging.
'De mens, die dat voor zichzelf heeft gerealiseerd, beschikt in zijn moment 'nu' over méér energie dan voor het overleven in dat 'nu' strikt noodzakelijk is. De verhoogde staat van waakzaamheid –in andere gevallen nodig, omdat er geen zekerheid bestaat over de instroom van energie- is niet meer nodig! Er mogen zelfs fluctuaties optreden en pas als een fluctuatie een bepaalde -niet vastgelegde- grens overschrijdt is actie noodzakelijk. De ruimte tussen de grenzen vertegenwoordigt een stuk ruimte voor het

"ik" om zich bezig te houden met zaken, die het interessant of aangenaam vindt. Het gedrag, dat dankzij deze onzekerheidsgrenzen ontstaat, verwordt tot 'het normale' gedrag.'
Meester Negen wachtte tot het moment dat de Zoeker aangaf ook de essentie van zijn tweede uitgebreide statement te hebben begrepen.
'Het 'normale' gedrag waarover ik het heb,' vervolgde hij dan, 'heeft alles te maken met het 'gewenste' gedrag in samenlevingen en is ooit ontstaan, omdat het zekerheid verhogend heeft gewerkt. Ieder die de norm kopieert reduceert zijn eigen onzekerheid. Dat is hem aangeleerd. In samenlevingen brengen de Vormers der Gedachten de deelnemende individuen tot de overtuiging, dat via genormeerd gedrag de onzekerheid uit te bannen is. Het genormaliseerde gedrag laat toe, dat het individu werkt met ruime 'interne' zekerheidsgrenzen. Binnen het gebied, dat door die grenzen omsloten wordt, heerst zodoende een zekere mate van rust en zekerheid.
Iemand, die zich aan het 'normale' gedrag weinig gelegen laat liggen, veroorzaakt een schok in de samenleving. Afhankelijk van de afstand tot de 'norm' is een dergelijke schok soms immens. De ontreddering die ontstaat bij moord, verkrachting of geweldpleging is triest en illustratief. De beperkte macht van ieders "ik" wordt met behulp van zo'n schok genadeloos blootgelegd. De relativiteit van ieders continuïteit wordt zichtbaar en er staat druk op het "ik". De angst voor het verlies aan beheersing groeit, waardoor de onzekerheid stijgt. De standaardreactie binnen samenlevingen is dan ook voorspelbaar: Er ontstaat een grote roep om zekerheid gevende acties, de roep om 'te sturen op de norm'.
Ondanks de grote mate van zekerheid, die op sommige plaatsten kan worden verworven, volgt het proces, dat als 'leven' wordt gepercipieerd, zijn eigen wetmatigheden. Aan het eind van elke zekerheidsconstructie bevindt zich hoe dan ook het sterven van het menselijke lichaam.'
'Waarmee we weer terug zijn bij het begin van ons gesprek,' zei de Zoeker.

'Een lichaam,' begon Meester Negen later, 'is voor de mens een dermate triviaal gegeven, dat vrijwel ieder er achteloos aan voorbij gaat. Het lichaam is het lichaam! De levende entiteit, waarmee de mens zijn leven leidt. Er zijn natuurlijk tal van mechanische beschrijvingen. En uiteraard bestaan er vele medische plaatjes, waarop de verschillende onderdelen of hun verbindingen zijn aangegeven. Dergelijke beschrijvingen zijn inmiddels dermate gemeengoed, dat zij nog hooguit oppervlakkige aandacht krijgen. Het lichaam is echter meer. Het is de zetel van het "ik" van de mens en het bevat ook ergens de ongekende oerkern/ziel.
Het is niet mogelijk om in enkele zinnen te beschrijven wat de essentie van een 'levende entiteit' is. Het manifestatiepotentieel, dit wil zeggen de wijze waarop het zich kan manifesteren, is vaak vrijwel oneindig groot. En dat is zo complex, dat een eenvoudige omschrijving niet mogelijk is. Elke levende entiteit laat zich echter wel als zodanig

herkènnen. Ik definieer het voor mijzelf wel als volgt: ***Een 'levende entiteit' manifesteert zich als een autonoom functionerende en te onderscheiden systeem binnen een bepaalde omgeving****.'*
'Dat is nogal abstract,' meende de Zoeker.
'Dat is het, maar zo beschreven geldt het voor mensen. Trouwens ook voor dieren en planten zelfs, maar daar gaat het mij nu niet om. Als een entiteit als systeem ophoudt te bestaan, wordt dat als 'sterven' omschreven. Het "ik" van de mens kan dat waarnemen bij anderen en beredeneren voor zichzelf. Omdat de overgang van leven naar sterven zowel onvoorstelbaar als definitief is en voor elk mens uiteindelijk een realiteit wordt, heeft het proces van sterven een grote emotionele lading. Het beheerst het menselijke gedrag in hoge mate. Toch is het 'sterven' iets, dat op zeer grote schaal voor komt. Systemen vallen massaal uiteen. Dat geldt voor 'levende' systemen, maar ook voor levenloze en immateriële systemen.
Als een systeem uiteen valt, als het sterft, verdwijnt het zogenaamde ***ordenende principe****. Elk systeem, elke ordening van materie of energie zal uiteenvallen als het ordenende principe, voor mij is dat datgene dat de ordening bewerkstelligt, wegvalt. Het ordenende principe legt de materie of energie zijn wil op en dwingt daarmee die materie of energie tot een bepaalde vorm of ordening. Een systeem kan alleen als zodanig functioneren als er ordeningsenergie wordt toegevoegd. Verdwijnt die energie, dan verdwijnt de ordening. Er ontstaat 'energetische gelijkheid'. In de natuurkunde wordt dat beschreven als: De entropie neemt toe.'*
De Zoeker knikte met enige herkenning. Vaag herinnerde hij zich het begrip entropie uit de natuurkunde lessen van vroeger.
'De 'entropie' speelt een zeer dominante rol binnen onze tijdruimtematerie dimensies, maar doet dat sluipend en onmerkbaar. Veel van wat is gerelateerd aan de toe-of afname van de entropie wordt gemeenlijk toegeschreven aan de werking van de tijd. Binnen natuurkundige settings wordt de toe-of afname van de entropie wel als volgt omschreven: ***Binnen een gesloten systeem streeft alles naar een situatie van maximale energetische gelijkheid.***
Deze entropiewet stelt in de meest brede zin van het woord: Voor elk afgesloten systeem, dus voor elke afgebakende energetische entiteit of constellatie geldt, dat deze uiteindelijk terechtkomt in een situatie van energetische gelijkheid. Dit betekent dus dat er in die eindsituatie geen energetische verschillen kunnen zijn. Met andere woorden, er kan geen energetische ordening zijn, omdat ordening inhoudt dat er energetische verschillen zijn.
Overigens is het begrip 'gesloten systeem' wat mij betreft een relatief begrip. Ook het zonnestelsel kan worden beschouwd als een gesloten systeem van gigantische orde. De Melkweg is vele schalen groter, terwijl de grootte van het heelal onvoorstelbaar is. Anderzijds kan ook een atoom of elektron als een gesloten systeem worden beschouwd, nietwaar?'
De Zoeker dacht hierover even na. Hoewel hij het zelf nog niet eerder als zodanig had bezien, leek het hem mogelijk.
'De 'range' varieert daarmee gigantisch. Ik heb dat ooit voor mijzelf in een figuur weergegeven. Daarin heb ik ook een inschatting gemaakt van de eventuele bestaansduur

van een systeem.' Al sprekende vouwde Meester Negen een grotere tekening op de tafel uit.

Systeem	Levensduur
……?? …..	nadert oneindig
Het Universum	? miljard jaar
Melkwegstelsels	14 miljard jaar
Aarde	4 miljard jaar
……..	
De mens	75 jaar
……..	
Subatomaire constructen	micro seconden
……?? …	nadert nul

fig.51: potentieel 'gesloten' systemen

'Voor levende wezens wordt door ons mensen gesteld dat deze tijdens hun bestaan als entiteit 'leven'. Bij andere entiteiten wordt, neutraler, gesproken over bestaansduur. Hoe de benaming ook is, als de entiteit de hem toegemeten tijd heeft vol gemaakt, valt het als systeem uiteen. De leeftijd van de mens is het meest nabij. De levensduur van het systeem 'Universum' is onbekend, maar sommigen stellen dat de leeftijd meer dan20 miljard jaar zou zijn. Het 'onbekende', dat boven het heelal uit stijgt heeft een levensduur die daar veelvouden van bedraagt. De leeftijd van sommige subatomaire constructies bedraagt niet meer dan microseconden. Elk systeem moet eigen leeftijd als volwaardig beschouwen.'
'Het lijkt me moeilijk, met name voor de grotere systemen, om de levensduur van kleinere systemen als volwaardig te beschouwen,' opperde de Zoeker.
'Als de grote entiteiten zich met deze vraag bezig houden, en mij dunkt dat ze dat niet doen, dan zou dat de verkeerde vraag zijn. De essentie van levensduur is niet de leeftijd, maar de mogelijkheid van bewust te zijn. Elke entiteit heeft daartoe zijn eigen

mogelijkheden, maar, hoewel het een belangrijk gegeven is, wilde ik dat op dit moment even laten rusten. Ik kom daar nog op terug.'
De Zoeker, nieuwsgierig, zweeg enigszins teleurgesteld.
'De eindsituatie van een 'gesloten systeem' kan, ik zei dat al eerder, worden beschreven als de situatie, waarbij elk energetisch bestanddeel beschikt over de maximaal mogelijke vrijheid. De achtergrond van deze gedachte is eenvoudig: De vrijheid moét voor alle deeltjes gelijk zijn. Elke vorm van afwijking zou toch een ordening zijn en dat staat haaks op het uitgangspunt van gelijkheid. Interessant in dit verband is dat de begrippen 'vrijheid', 'vrije keuze' en 'vrije wil' allen het woord 'vrij' bevatten. Toch hebben met name de laatste twee begrippen niets met 'vrijheid' te maken. Zij zijn integendeel direct gekoppeld aan 'ordening'. Zij geven namelijk weer dat er -op basis van een wilsuiting of kracht- een gewenste ordening zal gaan ontstaan. De vrije wil, zoals deze zich in het denken van het "ik" heeft genesteld, is feitelijk niets anders dan een 'wil tot een vooraf bepaalde ordening van energetische manifestaties'. Met andere woorden, op basis van gewaarwordingen in zijn moment 'nu' zet de mens acties in gang om een toekomstig moment 'nu' een bepaalde uitgedachte vorm te geven.'
'U beschouwt daarmee het huidige 'nu' als de aanjager voor het komende 'nu'?' zei de Zoeker denkend en Meester Negen knikte.
'Als u het zo beschrijft, ' voegde de Zoeker er aan toe, 'is er inderdaad voor een vrije keuze weinig ruimte.'
'Elk "ik",' hervatte Meester Negen, 'wenst dat het over de macht beschikt om energetische manifestaties tot de door hèm gewenste ordening te dwingen. In het verlengde hiervan ervaart het "ik" -als de mogelijkheden om tot een bepaalde ordening te komen gering zijn- dat als een beperking van zijn vrije keuzemogelijkheden. Wat er feitelijk aan de hand is, is dat het "ik" geconfronteerd wordt met aanwezige krachten die een energetische manifestatie ***bepalen en die zijn eigen krachten en zeker zijn wensen verre overschrijden.***
De entropiewet impliceert, dat naarmate de entropie toeneemt de ordening afneemt en omgekeerd. Nu is entropie slechts een maateenheid, waarmee een bepaalde energetische situatie wordt beschreven. In de natuurkunde wordt gewerkt met 'gesloten systemen'. In dergelijke strak afgebakende situaties zijn de 'krachten', die materie en energie tot een bepaalde ordening dwingen veelal bekend of te berekenen. De essentie ervan is eenvoudig te verwoorden: Het zijn ***bindende krachten of energierichtingen, die*** *voor elke entiteit in die specifieke 'gesloten' tijdruimtematerie constellatie* ***groter zijn dan de krachtrichtingen, die leiden tot het verdwijnen van de ordening.*** *Het zijn krachten die leiden tot ontbinding van het systeem. Die leiden tot bevrijding van het ordeningsprincipe, die leiden tot gelijkheid. Zij worden bestempeld als de ontbindende krachten. Ze bestaan in elk gesloten systeem en manifesteren zich zodra de bindende krachten minderen. Zij zijn het die het eind van elk systeem weten te bewerkstelligen.'*
'In de natuurkunde is het betrekkelijk eenvoudig om een 'gesloten systeem' te definiëren. Binnen zo'n beperkt, afgebakend gedefinieerd geheel kan de interactie tussen de daar geobserveerde krachten en energie-uitwisselingen met natuurkundige formules worden beschreven,' merkte de Zoeker op. 'Maar dat gebeurt, omdat datgene wat er gebeurt en wordt aangetroffen anders niet in wetenschappelijke modellen onder te brengen is. Ik zie

nog niet precies waar u naar toe wilt.'
'Dat komt, denk ik, omdat je aan een zeer triviaal gegeven voorbij gaat. Het opmerkelijke feit doet zich namelijk voor dat onder dezelfde omstandigheden steeds hetzelfde resultaat wordt bewerkstelligd. Natuurlijk, de formules beschrijven dat, maar ze verklaren het niet!
Waarom gebeuren de dingen zoals ze gebeuren? Waarom levert een bepaalde interactie van krachten altijd eenzelfde resultaat? Waarom zijn chemische reacties bijvoorbeeld altijd hetzelfde? Waarom is het verloop van een atoomontploffing altijd hetzelfde? Waarom leveren de kleuren blauw en geel indien gemengd groen? Waarom blijft metaal, indien in een vorm gegoten, deze vorm houden na afkoeling, en zo zijn er talloze voorbeelden.'
Meester Negen zweeg langdurig, terwijl de Zoeker vergeefs trachtte de richting van een antwoord te vinden.
'Het antwoord is eenvoudig! De materiële uitingen en bijbehorende energiestromen in onze tijdruimte dimensies zijn blijkbaar geconditioneerd. Materiele constellaties worden als het ware steeds weer gedwongen tot de eigen specifieke gedragspatronen. Dit laat wat mij betreft slechts twee mogelijkheden open: Ze 'weten' of 'kunnen' niet anders.'
De Zoeker zweeg, enigszins onthutst door dit boude statement.
'Het eerste, het 'weten' veronderstelt activiteit. Het tweede, het 'kunnen', gaat uit van passiviteit. Als materiële constellaties zouden beschikken over een keuze om anders te 'kunnen', maar toch niet anders doen, is er blijkbaar altijd een grotere, een dwingende en richtinggevende kracht aanwezig, die hen dwingt tot de 'vooraf te berekenen combinatie'. Met andere woorden, de specifieke ordening van de materie, de specifieke reacties, wordt afgedwongen door externe krachten. Het directe gevolg ervan impliceert, dat de ordening zal ophouden te bestaan, als die 'grotere' kracht met zijn inwerking ophoudt. Als die kracht wegvalt, krijgt onmiddellijk het streven naar energetische gelijkheid de overhand en de energetische ordening valt weg. Anders beschreven, de specifieke energiematerie constellatie valt uiteen en de entropie neemt toe.'
'Wat is de aard van deze 'grotere' kracht'? vroeg de Zoeker en Meester Negen glimlachte breed.
'Even een paar stappen zijwaarts,' legde hij uit.
'Als je echt wilt weten hoe het denken werkt, volstaat het om de gedachtesprongen bij jezelf waar te nemen. Zie hoe je in je gedachten springt van onderwerp naar onderwerp en besef, dat je op deze wijze je "ik" steevast in stand houdt. Twee minuten geleden wist je nog niet van het bestaan van de 'grotere kracht' en nu ben je, omdat je "ik" het begrip in referentiekaders wil zetten, al nieuwsgierig naar de áárd er van, maar goed.
Wat is deze kracht, is het überhaupt een kracht, heeft hij een bedoeling? Blijkbaar dwingt deze kracht overal in de tijdruimtematerie constellaties dezelfde verschijnselen af. Het betekent daarmee, dat deze kracht zich er overal in de tijdruimte dimensie van gewaar moet zijn, hoe de situatie in een bepaald moment, het tijdstip 't', is. Dit, omdat vanuit dat moment, vanuit tijdstip 't' dus, de toekomstige constellatie van het tijdstip 't+1' moet worden bewerkstelligd. Bij gelijke omstandigheden moeten immers overal dezelfde reacties plaats vinden.
Hoe deze kracht dit moet bewerkstelligen is niet bekend. Wel moét worden vastgesteld,

dat deze kracht zich van alle situaties in de tijdruimte bewust moét zijn en dat impliceert nogal wat! Het bewustzijn in de tijdruimtematerie dimensie moet daarmee van een onvoorstelbare en onmetelijke grootte zijn. Alleen door de permanente gewaarwording van dit bewustzijn -en de mogelijkheid die het in zich heeft om met krachtenconstellaties te werken- spelen zich in de tijdruimte dimensies de processen af zoals ze zich afspelen. In deze gedachtegang is er sprake van gestuurde beslissingen. Dus op lokaal niveau is er geen sprake van vrije keuze, om het praktisch te zeggen, benzine brandt altijd als het wordt aangestoken!

De tweede benadering, dus die waarbij je er vanuit gaat dat energetische constellaties beschikken over een vorm van 'weten', impliceert op een bepaalde manier hetzelfde als wat ik net beschreef. Als namelijk de tijdruimte constellaties 'weten' hoe ze geacht worden te opereren, kan dat alleen maar, als ze zich op een bepaald moment, ik noem dat weer het tijdstip 't', volledig bewust zijn van zichzelf en van al datgene, wat er zich in de directe en verre nabijheid bevindt. Daarnaast moeten ze er zich er van bewust zijn, wat ze moeten 'doen' om het volgende moment, het tijdstip 't+1', zijn omschreven vorm te kunnen geven. Met andere woorden, elke energetische constellatie is zich daarmee, binnen zijn eigen tijdruimtematerie situatie, bewust van zichzelf op het tijdstip 't'. Net zoals de mens zich daarvan bewust kan zijn.

De mens heeft dat tijdstip voor zichzelf beschreven als het moment 'nu'. Elk "ik" meent te 'weten', hoe hij moet handelen om in zijn nieuwe 'nu' een vooraf omschreven doel te bewerkstelligen. Daarbij heeft het "ik", omdat het door zijn complexe energetische constellatie de beschikking heeft over een groot manifestatiepotentieel, de illusie dat híj het is die uit dit potentieel kán kiezen en daarmee is de illusie van de vrije wil gecreëerd. Het "ik" ziet of erkent, nauwelijks 'sturing'.

'Het kent zichzelf niet,' concludeerde de Zoeker.

'Terecht dat je dat zo stelt en dat brengt ons terug bij de vraag der vragen: Wie ben "ik"? Ik maak bij het vinden van het antwoord een onderscheid tussen datgene, wat als het "ik" wordt gekwalificeerd en de oerkern van de mens, zijn essentie, zijn oerkern/ziel. Deze onbekende innerlijke oerkern van de mens is in feite de initiator van het "ik". Een tot dusver onbelichte eigenschap van de mens heeft betrekking op de wijze, waarop deze ***zijn "ik" ervaart.*** *Het ervaren van zijn individualiteit gebeurt met behulp van datgene, dat ik beschrijf als ' individualiteitsbesef'. Met behulp daarvan is de mens in staat om het gevoel van individualiteit bewust te ervaren. In het moment, dat hij zich zijn individualiteit realiseert, weet hij dat hij een van andere entiteiten afgescheiden, zelfstandig opererend geheel is. Deze ervaring gaat gepaard met de zekerheid, dat dit afgescheiden geheel zich schikt naar zijn wil. Met andere woorden, het individualiteitsbesef gaat gepaard met het gevoel van macht-over-de-eigen-materie! Dit gevoel is voor het "ik" wellicht rechtstreeks gerelateerd aan de gedachtevormingen over de vrije wil. Het "ik" kent zijn eigen manifestatiepotentieel en meent dat het in vrijheid kan kiezen uit één van de vele mogelijkheden.*

Zolang het besef van individualiteit onbenoemd blijft is het een onbewust gegeven. Het kan worden bezien als de permanente latente ervaring, die elk individu via zijn denken om kan zetten in de gewaarwording: ***'Ik besta!'****. Deze gewaarwording is strikt gebonden aan het moment 'nu'. De mens weet uit waarnemingen om hem heen, dat zijn*

ervaring 'Ik besta!' in een voor hem onbekend toekomstig moment 'nu' zal eindigen. De verwoording van het besef via het begrip "ik" verdwijnt definitief in dat moment 'nu', waarop het lichaam sterft.
Tot dat moment is het lichaam een goed werkend 'gesloten' systeem, een onvoorstelbaar grote coalitie van atomen. Geen toevallige clustering of amorf samenraapsel. Er zit een ordening in! Het is op de een of andere manier een gewílde combinatie en de wil die er achter zit is sterk genoeg om de atomen gericht bijeen te houden. De kracht, die heeft geleid tot het ontstaan van deze immense coalitie, is in staat om de 'deelnemende partners' te motiveren om hun vaste plaats in te nemen en ze vervolgens te ordenen, zodanig dat ze in een groter verband, denk aan samenwerkende organen en spieren, alle taken naar behoren verrichten. Die achterliggende kracht vormt de ordenende, de bindende kracht van het systeem 'lichaam'. En om het natuurkundig te zeggen, deze bindende kracht is in staat om de gevolgen van de entropiewet te overwinnen. Zo handhaaft zich het menselijke lichaam in onze tijdruimtematerie dimensies. Het effect van de entropiewet kan na het sterven onmiddellijk worden waargenomen. De kracht namelijk die leidt tot ordening verlaat bij het moment van sterven het menselijke lichaam. De te onderscheiden onderdelen verliezen daarmee het besef van binding met het geheel, hun ordening verdwijnt en het lichaam desintegreert tot de samenstellende componenten. De bevruchting is het punt waar de coalitie wordt begonnen. Vanaf dat moment kan het ordende principe werken, daarbij geholpen door in de materie ingebakken bouwprogramma's, volgens hedendaagse inzichten de DNA reeksen. Eenmaal in gang gezet is de coalitie op atomair niveau voor atomen blijkbaar dermate inspirerend, dat vele miljarden maal miljarden zich er bij aansluiten. Het proces, dat wordt beschreven als 'groeien', betekent dat het bewustzijn en de energie van genuttigd voedsel wordt omgezet in bouwstenen voor het lichaam.'
'Een moment,' onderbrak de Zoeker Meester Negen, 'u spreekt over ópgenomen bewustzijn van het voedsel? Energie begrijp ik, maar bewustzijn? Hoe ziet u dat?'
'Laat ik voorop stellen, zonder het denigrerend te bedoelen, dat je op conceptueel niveau begrijpt, dat energie aan voedsel wordt onttrokken en toegevoegd wordt aan het lichaam. Inhoudelijk begrip op ervaringsniveau heeft de mens daar niet van. Alle voedingsprocessen worden door alle voedingsdeskundigen beschreven met behulp van energie-uitwisselingsprocessen. Neem een aardappel, een graankorrel, een olijf of een vrucht, het geeft niet, maar elk daarvan is op zich een gesloten energetisch systeem, dat,' Meester Negen benadrukte elk woord, ***'over voldoende aan het systeem gebonden bewustzijn beschikt om het systeem als zodanig te laten bestaan****. Het is de kracht van het gebonden bewustzijn, die een vrucht tot vrucht houdt, die de graankorrel de graankorrel laat zijn, et cetera. De ordening die tot 'voedsel' leidt is dus een bewuste ordening! Als de mens het voedsel nuttigt, komt behalve de energie ook het ordenende bewustzijn vrij.'*
'Wat gebeurt daar mee?'
'Dat bewustzijn komt beschikbaar in het lichaam en helpt de materie van het menselijke lichaam om zich te handhaven in de tijdruimtematerie dimensies, waarbinnen het vertoeft.'
Het was een merkwaardig antwoord, waar de Zoeker niet veel verder mee kwam.

‘Het is dus een soort energie?’ vroeg hij daarom verder.
Meester Negen schudde het hoofd.
‘Alle energie is een manifestatie van bewustzijn. Het omgekeerde, wat jij nu net zegt, is echter volstrekt onwaar. Bewustzijn is het hoogste wat wij binnen onze Scheppingsstraal kennen, het is veel hoger dan energie!’
‘Een Scheppingsstraal?’ de Zoeker herhaalde het woord zonder inzicht.
Meester Negen dacht even na en zei dan: ‘Daar kom ik zo meteen op terug,’
De Zoeker zweeg en omdat hij geen verdere vraag stelde ging de ander verder.
‘Voedsel is een externe entiteit. Pas op het moment van nuttigen verdwijnt het in het lichaam om vervolgens daar omgezet te worden in voor het voortbestaan benodigde energie. Een deel van het voedsel, wat mij betreft juist het opgeslagen bewustzijn, náást energie, wordt integraal onderdeel van de mens zelf. Uiteindelijk wordt het zo op een zeker -onbekend- moment deel van het “ik”! Als proces is dit eenvoudig te beschrijven. De implicaties op conceptueel niveau zijn echter ingrijpend. Blijkbaar kan iets het ene moment buiten het “ik” bestaan en er een volgend moment deel van zijn! Volgens de elementaire dualistische denkwijze die jij en ik gewoonlijk hanteren, bestaat er een ‘in’ en een ‘buiten’ de mens. Redenerend vanuit die dualiteit is het proces van het nuttigen van voedsel snel te beschrijven, wat ook het geval zou zijn als iemand het stofwisselingsproces slechts beschouwt als een uitwisselingsproces. Wie de scheidslijnen en de dualiteit laat varen moet tot de conclusie komen dat niet alleen voedsel het potentiële “ik” is, ***maar ook alles dat er naar toe werkt dat voedsel kan ontstaan!*** *Dat betekent dat alles in potentie tot het “ik” behoort!*
Dit is een immense uitbreiding ten opzichte van de begrenzing, zoals de mens die via het individualiteitsbesef en zijn lichamelijke gewaarwording ervaart. De gedachte is enerzijds verbijsterend. Tegelijkertijd is de gedachte volstrekt niet te bevatten, in die zin, dat het begrip oplevert. Het impliceert, dat de verantwoordelijkheden van de mens buitengewoon veel verder reiken dan de enge fysieke grenzen, die hij gewoonlijk stelt. De kern van een aantal holistische filosofieën draait om dit gegeven. Ze geven een kijk op het leven, die los staat van sentiment, normatiek of bevoegdheden. Wie in deze diep filosofische gedachte naar de bodem kijkt ziet zijn eigen verantwoordelijkheid en begrijpt ook waarom deze verantwoording de zijne is. De scherpe afbakening tussen ‘mijn’ en ‘niet-mijn’ veroorzaakt door het altijd werkende individualiteitsbesef is fnuikend. Niet alleen voor alles dat als ‘niet-mijn’ wordt beschouwd. De voortdurende mishandeling daarvan -in de vorm van agressief handelen tegenover anderen, dieren of het milieu- demonstreert dat nadrukkelijk. Maar het is ook fnuikend voor het ‘mijn’, dat zich onverantwoordelijk gedraagt en meent dat het hedonistisch op de wereld kan bestaan om maximaal genoegens na te jagen. Gesterkt door al dan niet religieuze of economische filosofieën gedraagt de hedendaagse ‘koning van de schepping’ zich in mijn ogen nogal eens als een wellustige bezetter.
Er is een verder aspect. Met behulp van het voedseltransformatieproces worden atomen bij de coalitie ingebracht. De krachten of redenen die spelen zijn het “ik” niet bekend. Misschien spelen er begrippen als ‘keuze’ of ‘overtuiging’ in verband met de voedseltransformatie processen. Sterker nog, de mens heeft geen bevoegdheden over de processen, die zich op microniveau afspelen. De drijvende kracht kan daardoor niet

worden achterhaald. Wie deterministisch redeneert ziet de mens als het noodzakelijke product van natuurwetten. Waarna vervolgens weer de volgende vragen oprijzen: Wie drijft deze natuurwetten? Wat is daar de achterliggende kracht achter? Welk bewustzijn 'stuurt' die krachten?
Er is een bindende kracht, die blijkbaar heeft geleid tot 'het ontstaan' van de mens op het moment van conceptie. Aan de materiële zijde is dat zichtbaar via het bevruchtingsproces. Die bindende kracht zorgt er voor dat lichamen gedurende een aantal jaren in stand blijven. Maar in de deterministische denkmodellen vind je geen verklaring voor de aard van die kracht.
Als de bindende kracht het lichaam verlaat vindt een onomkeerbare transformatie plaats. Het lichaam vergaat. Interessant is de vraag wat er met de kracht gebeurt. Doorbouwend op de energiewetten moet men constateren, dat zij niet kan vergaan. Vanuit een bepaald perspectief is dat een hoopvol gegeven. Immers, dat alleen al zou kunnen impliceren, dat het sterven van het lichaam niet het onherroepelijke einde vertegenwoordigt. Zonder dat er verder veel verduidelijkt wordt overigens! Integendeel zelfs! Vanuit deze hoop wordt, driftig gespeculeerd om dat mogelijke bestaan meer handvatten te geven. Waarmee voortdurende getracht wordt, het tot een deel van het "ik" te maken. Terwijl het misschien hooguit tot het onbekende terrein van de oerkern/ziel behoort.'

'De mens,' vervolgde Meester Negen later, 'kan je dus beschouwen als een systeem. 'Ergens binnen het menselijke systeem wordt de oorspronkelijke aandachtstraal, de aandacht van 'het universele bewustzijn waarbinnen de mens bestaat', gesplitst. Daarmee ontstaat een spectrum van 'aandachten', een aantal verschillende richtingen van specifieke soorten bewustzijn. Dit geheel van verschillende soorten van aandacht is zo op elkaar ingespeeld, dat door hun onderlinge wisselwerkingen het systeem mens als zodanig in de tijd gedurende een bepaalde periode kan overleven. De oorsprong van de verschillende soorten van 'aandacht' ligt overigens in essentie altijd in 'Het Universele Bewustzijn', waarbinnen de mens en de gehele tijdruimtematerie dimensies bestaan. Het is binnen dát bewustzijn, dat de krachten worden gericht zodanig, dat binnen de tijdruimtematerie dimensies uiteindelijk menselijke lichamen zijn ontstaan.
Een lichaam bestaat uit de tijd, ruimte en materiecomponenten. De afzonderlijke componenten op zich leiden niet tot bewustzijn. Binnen het menselijke lichaam bevindt zich derhalve iets, een initiator, een transformator, een kernfunctie, die ik heb gekwalificeerd als de oerkern/ziel. Dit ongekende punt weet het oorspronkelijke bewustzijn om te zetten in de in onderverdeling zoals ik dat in een figuur, die ik je ooit eerder heb laten zien, geïllustreerd wordt.'
De Zoeker schudde het hoofd.
'Ik ben de figuur kwijt waarop u doelt,' mompelde hij verontschuldigend.
'Dan pak ik hem er weer bij,' zei Meester Negen en hij verdiepte zich vervolgens in het

papierwerk, waarna hij een bekende tekening neer legde.

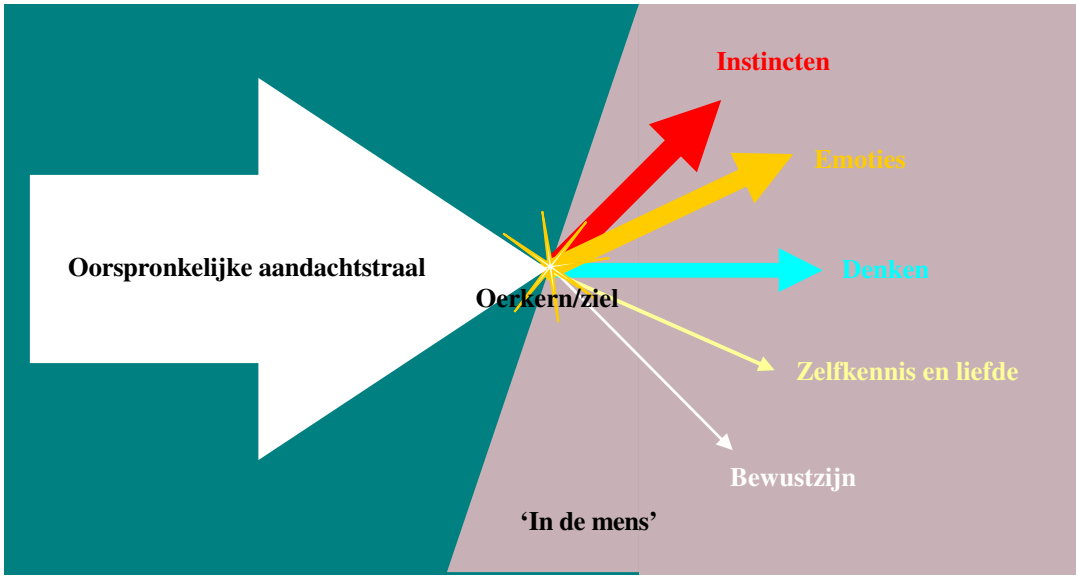

fig.52 Het systeem 'mens' (vóór de dood)

De Zoeker herkende het plaatje en wierp er een langdurige blik op.
'Ik had dat de vorige keer ook al willen vragen,' zei hij dan, maar mag ik hier uit begrijpen dat u bewustzijn hoger acht dan liefde en zelfkennis?'
Meester Negen dacht hierover enige tijd na.
'In een binaire wereld,' begon hij dan, 'bestaan slechts 'ja' en 'nee'. Op het hoogste niveau in onze schepping is alles één. Als de mens contact heeft met dat niveau, ervaart die mens dezelfde eenheid. Als het contact er niet is, volgt een individuele inkleuring vanuit de mens zelf. In het lichaam functioneren de instincten het krachtigst, vervolgens de emoties en zo verder. De oerkern/ziel identificeert zich het snelst met datgene wat in het lichaam het krachtigst is. Pas als het alle identificatie heeft losgelaten, heeft zij vrij toegang tot het bewustzijn. Dát is de essentie van wat de figuur beoogd weer te geven.'
'Dus ik moet hieruit concluderen dat u liefde beschouwt als een identifier?'
Meester Negen glimlachte.
'Wij hebben niet omschreven wat we onder liefde verstaan, dus dat maakt een gesprek hierover wat verwarrend, maar laat ik kort zijn. Als het "ik" spreekt over liefde of denkt aan liefde is het een denkbeeld waarmee het zich identificeert. Omdat het vaak mooie denkbeelden zijn, is het voor het "ik" zeer moeilijk om ze te laten voor wat ze zijn. Ze hebben een sterke aanzuigende werking. Hetzelfde geldt voor zelfkennis.'
De Zoeker dacht langdurig na en knikte dan, zij het aarzelend.
'Door het sterven verandert deze figuur sterk. De tijdruimtematerie componenten van het lichaam zijn na het sterven niet meer onderhevig aan een ordenende kracht. Zij volgen de wet van entropie en herordenen zich volgens hun eigen wetmatigheden met als gevolg dat het lichaam uiten valt'

Meester Negen zweeg even.
'Het fysieke sterven heeft effect op de werking van de transformator, de oerkern/ziel van de mens. Ik heb dit met een eenvoudig figuurtje weer gegeven.

fig.53: Het effect van sterven op de oerkern/ziel

Een deel van het bewustzijn van de oerkern/ziel is actief in het menselijke lichaam, weergegeven middels het oranje blok. Dat deel wordt, nadat het lichaam is gestorven daarvoor niet meer gebruikt. Er is dan immers geen lichaam meer waarin dat getransformeerde bewustzijn aan het werk kan gaan.'
'Houdt dat in dat dit deel ook sterft?'
Meester Negen schudde het hoofd, dacht enige tijd na en ging dan verder.
'Wij zullen over de aard en de werking van de oerkern/ziel uitvoerig spreken tijdens gesprekken op de Grote Omweg. Op dit moment wil ik me beperken. Het meest toepasselijke antwoord op je vraag luidt: dat deel houdt op met functioneren zoals het dat deed toen het lichaam nog binnen haar invloedssfeer was.'
De Zoeker hoorde de woorden aan.
'Het lijkt een antwoord,' mopperde hij, 'u zult het met me eens zijn dat het niet veel duidelijker maakt.'
Meester Negen glimlachte.
'Het maakt je in ieder geval duidelijk dat het níet sterft! Tevens kun je begrijpen dat het andere deel, in de figuur groen ingekleurd, actief blijft. Dat is onaangedaan door het sterven van het lichaam. Wat ik hier mee wil zeggen, is dat de opbouw van de menselijke oerkern/ziel impliceert, dat die op een door het denken niet te bevatten wijze, altijd aanwezig blijft binnen het Universele Bewustzijn. Omdat het aanwezig is, is het ook altijd 'beschikbaar'. Daarmee wil ik zeggen dat het zich te allen tijden opnieuw kan binden aan een lichaam en als dat gebeurt wordt wel gesproken over 're-incarnatie'. Eenmaal verbonden met de materie van een menselijk lichaam worden de verschillende soorten bewustzijn in dat lichaam opnieuw geactiveerd, waardoor er uiteindelijk een nieuw "ik" gaat ontstaan.'
De Zoeker hief, bezwerend welhaast, zijn handen op en Meester Negen zweeg.
'U introduceert hier het controversiële begrip reïncarnatie, maar is dat zinvol? Ik bedoel, u gaat er zo te horen zelf van uit dat er zoiets is als reïncarnatie, maar waarom zou dat zo zijn? Met welk bewijs denkt u mij te kunnen overtuigen, of verwacht u van mij dat ik het voetstoots aanneem, met andere woorden dat ik er op uw gezag in ga geloven?'
De glimlach verdween van het gezicht van de ander.
'Laten we,' zei hij, terwijl hij langzaam en nadrukkelijk elk woord uitsprak 'eerst

*vaststellen dat **jíj** op basis van enkele zinnen mijnerzijds meent, dat **ík** er in geloof. Laat ik volstaan met te zeggen, dat het door jouw gebruikte woord 'geloven' volstrekt niet toepasselijk is. Daarnaast wil ik benadrukken, is het nooit aan **míj** om te bepalen, waarin **jij** wel of niet wenst te geloven. Ik zou het op prijs stellen als je me niet gelóófde, maar zelf onderzoek doet op dit gebied en niet alleen op conceptueel niveau, want dat helpt niet!'*
De Zoeker zweeg, verbouwereerd door de onverwachte wending die het gesprek had genomen en er viel een stilte die pas werd verbroken toen Meester Negen een nieuwe tekening neerlegde.

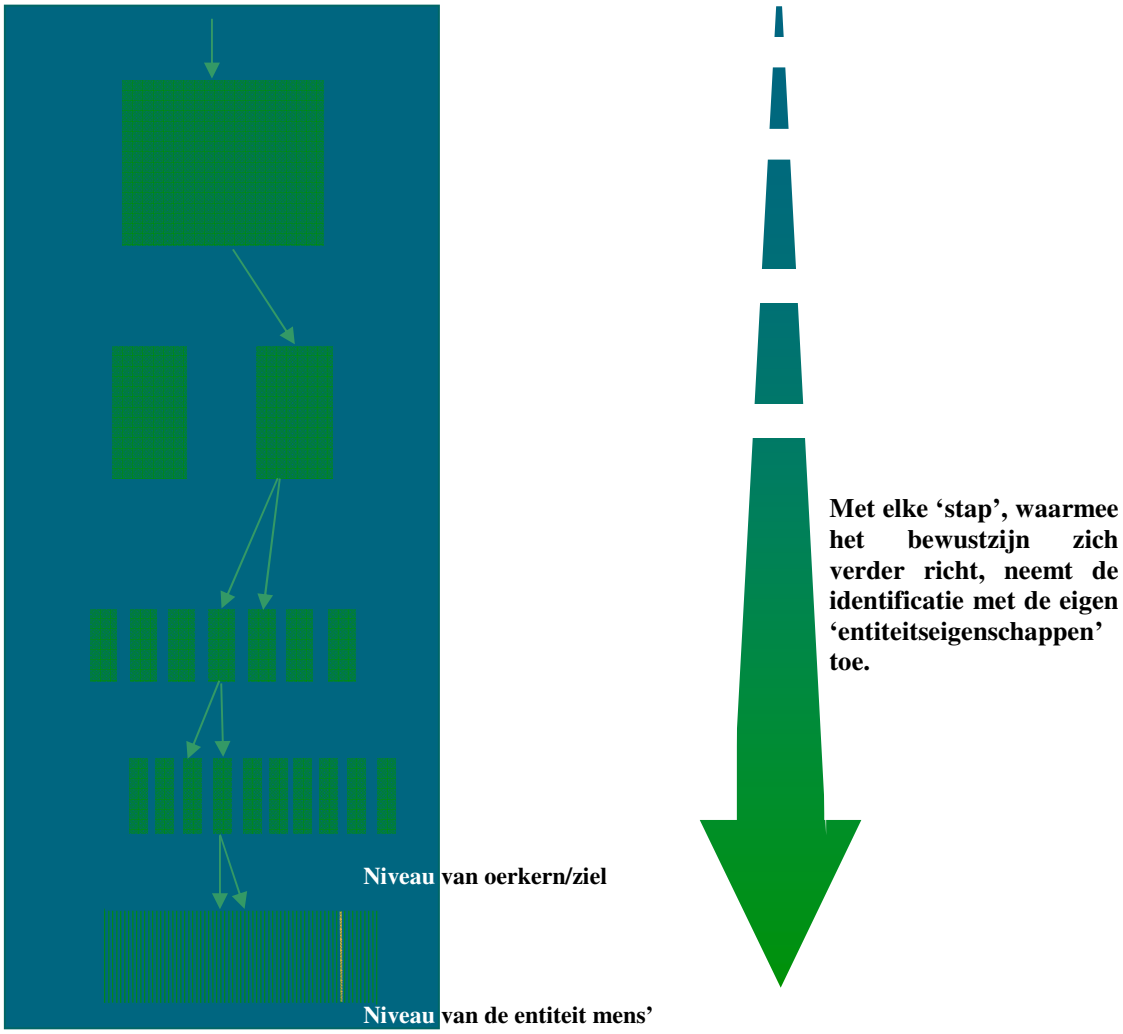

fig.54: Het ontstaan van de entiteit mens binnen het Universele Bewustzijn (1)

'Wat ik je zojuist vertelde past in het verhaal van de Scheppingsstraal, waar we het ook tijdens onze vorige bijeenkomst al over hadden. Deze figuur geeft daar een sterk

geabstraheerd beeld van. De donkere achtergrond in de figuur vertegenwoordigt het alom aanwezige Universele Bewustzijn. Dit Bewustzijn heeft in potentie de beschikking over alle denkbare, en ondenkbare, vermogens. Eén van die vermogens, is dat het met behulp van aandacht het bewustzijn –in de meest abstracte zin van het woord- kan richten. Dit wordt wel beschreven als 'verdichting', of concentratie. Die naamgeving is echter niet belangrijk. De werking van het proces is zodanig, dat onmiddellijk nadat het Universele Bewustzijn de aandacht heeft gericht er iets ontstaat dat kan worden gekwalificeerd als 'een afgescheiden, een verbijzonderde entiteit'.

Zo ontstaat in de figuur het bovenste groen ingekleurde vlak. Deze entiteit kent in tegenstelling tot het Universele Bewustzijn zelf afgebakende grenzen en binnen de entiteit ontstaan de eigen 'ordeningswetmatigheden'. Deze bewerkstelligen, dat de entiteit als zodanig blijft bestaan. Groot als zij op alle dimensies moge zijn, haar grootte is nooit oneindig! Een dergelijke entiteit zelf beschikt vervolgens ook over het vermogen om binnen zichzelf de aandacht te richten. Er ontstaat daardoor opnieuw een entiteit. Kleiner ditmaal, maar alles wat hierboven is beschreven geldt ook voor deze entiteit! En dit proces herhaalt zich een groot aantal malen, waarbij steeds een grotere entiteit een kleinere entiteit doet ontstaan door haar bewustzijn te richten.'

De Zoeker volgde Meester Negen wiens vinger in de figuur van boven naar beneden ging.

'In de tekening vertegenwoordigt elk van de groene vlakken dus een gericht bewustzijn. Zij allen bestaan echter dankzij en ín het Universele Bewustzijn. ***Er is nergens in het gehele proces enig verschil tussen de kwaliteit van het gerichte en het ongerichte bewustzijn****. Vanaf het moment, dat het bewustzijn is gericht, bestaat er binnen elk groen vlak de mogelijkheid om afgescheidenheid te ervaren. Deze afgescheidenheid, zo zij wordt ervaren, kan ook worden beschreven als* ***het besef van de eigen individualiteit****. Elk 'vlak' van bewustzijn heeft de mogelijkheid om het bewustzijn verder te richten en daarmee ontstaat een groot aantal groene vlakken, die allen een eigen gevoel van individualiteit kunnen hebben.*

De pijl, die ik rechts van de figuur heb getekend, illustreert, dat naarmate het bewustzijn zich verder (dieper) 'richt' de mate van identificatie met de eigen identiteit steeds groter wordt. De punt van de pijl geeft daarmee weer, dat in ieder geval in deze figuur de identificatie met denkbeelden, waardoor dus het "ik" ontstaat, voorlopig het punt van maximale identificatie. Datgene dat eerder, en ook in de tweede figuur werd beschreven als 'oorspronkelijke aandachtstraal' krijgt met deze beschrijving meer diepte. Door deze begrippen wordt geduid op de gerichte bewustzijnsstraal van het 'hogere vlak', waardoor het lagere vlak zijn identiteit en individualiteit kan verwerven.'

'Dit vertegenwoordigt voor u de Scheppingsstraal?'

'Het is een abstracte weergave van de Schepping, waarbij ik het accent leg bij de werking van het bewustzijn in relatie tot wat is geschapen. Om de essentie van dit proces van het richten van het bewustzijn met figuren weer te geven moet worden gewerkt met versimpelde modellen. In deze figuur heb ik gekozen voor een soort organigram. Daarmee wil ik aangegeven, dat er door een wilsuiting, in dit specifieke

geval het richten van het bewustzijn, uit het grotere en in de figuur 'hoger' getekende vlak, een 'lager' vlak van gericht bewustzijn ontstaat. Op een bepaalde manier zou het hogere vlak daarmee kunnen worden beschouwd als de 'schepper' van het lagere vlak. Toch is dit een te ééndimensionale benadering. ***Want het bewustzijn, wat daar reeds aanwezig was, was alleen nog ongericht****. En vanuit dat perspectief kan er nooit sprake zijn van een schepper! Centraal in het proces blijft het fundamentele gegeven, dat elke figuur bestaat binnen het Universele Bewustzijn. Mocht er überhaupt sprake zijn van een begrip als 'individualiteit', dan kan dat alleen toebehoren aan het Universele Bewustzijn. Nimmer aan welk van de verbijzonderde stukjes bínnen dat bewustzijn dan ook! Vanuit deze gedachte is verklaarbaar dat in veel esoterische filosofieën wordt gesproken over '****het Zelf****'. Waarbij het gebruik van de hoofdletter nadrukkelijk verwijst naar de grandeur van de identiteit van het Universele Bewustzijn.*

De entiteit 'mens' staat in het organogram van de figuur als onderste verbijzonderd vlakje getekend. Direct boven hem staat zijn ongekende oerkern/ziel, waarmee aangegeven wil zijn, dat dit de scheppende kracht is achter het ontstaan van de mens. De werking van het proces van individualisatie is met behulp van bovenstaande geschetst, zonder in te gaan op de naamgeving van de verschillende niveaus van individualisatie.'

'Wat kan ik me denken bij een hogere Entiteit?' vroeg de Zoeker.

'Kijk naar het proces, waaraan je op dit moment onderhevig bent,' reageerde Meester Negen hoofdschuddend, 'en doe daarmee zelfkennis op! Ieders denken gaat, zoals het jouwe nu, telkens als het iets nieuws verneemt naarstig op zoek in de eerder opgeslagen denkbeelden om dat nieuwe aan de bekende referentiekaders te hangen. Helaas zijn alle referentiekaders in dit verband ontoereikend.

De Zoeker keek Meester Negen teleurgesteld aan.

'Het is,' sprak deze daarom, 'na diepgaande studie mogelijk om contact te hebben met hogere Entiteiten. Hoe serieuzer de studie, de te groter is de mogelijkheid daartoe. Het is echter geen gewone studie, een die leidt tot het verwerven van grotere hoeveelheden kennis. Kennis is een onbelangrijk bijproduct, eerder een hinder! Degene die studeert verwerft inzicht in de manifestaties van het Universele Bewustzijn. In zijn dagelijkse bestaan leidt dat nergens tot een vermeerdering van zijn 'hebben'. Sterker nog, als hij inzichten verwerft waaraan hij wat 'heeft', is hij juist verder vervreemd van het 'zijn' dan voor zijn studie.'

'Hoe studeert de mens serieus?'

'Wees bewust, en verdiep je in de vraag: Wie ben ik. Mediteer dagelijks! Zo neem de kracht van je 'hebben' af en verruim je je geest.'

'Daar gaat een flinke tijd overheen, denk ik,' sprak de Zoeker voor zich uit.

'Hoe langer je wacht, des te langer zal het duren. Maar goed, om op je vraag terug te komen, veel filosofische en religieuze stromingen hebben de verschillende 'hogere' bewustzijnsvlakken met een naam gekenmerkt. Zo zijn woorden als 'God', 'Allerhoogste' en 'Schepper' ontstaan, alsmede 'Eerste Veroorzaking'. Het is voor het lagere vlak mogelijk om de wetmatigheden van het hogere vlak te beseffen. Het kan die echter nooit veranderen of naar de eigen wil zetten!'

De Zoeker zweeg en er viel een korte stilte.

'De Scheppingsstraal kan ook op een geheel andere manier worden weergegeven.'
Het was Meester Negen, die de stilte verbrak en terwijl hij sprak legde hij een volgende figuur neer.

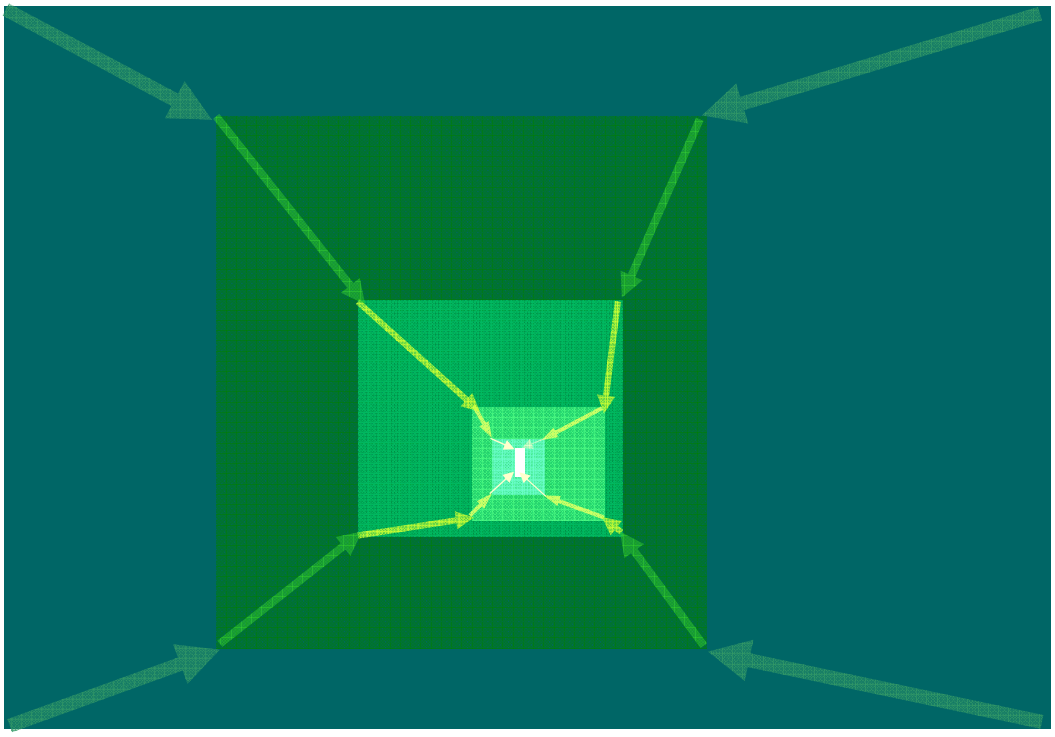

fig.55: Het ontstaan van de mens binnen het Universele Bewustzijn (2)

'Het richten van het bewustzijn heb ik in deze figuur benaderd vanuit de 'vlakken', de entiteiten. Het gehele proces speelt zich natuurlijk wederom af binnen het Universele Bewustzijn, het donkere vlak op de achtergrond. Het Universele Bewustzijn richt het bewustzijn, waardoor het groene vlak ontstaat. Onmiddellijk ontstaat daarmee het individualiteitsbesef, omdat dat altijd aan een ervaarde afgescheidenheid is gekoppeld. Binnen het groene vlak richt het bewustzijn zich verder. Het lichtgroene vlak ontstaat, en zo verder. Daarmee ontstaat de reeks steeds lichter wordende vlakken. De witte streep in het midden zou hier de entiteit 'mens' weer kunnen geven. Hoewel de kleur van de verschillende vlakken lichter wordt en daarmee een verder onderscheid in bewustzijn lijkt te suggereren is ook in deze figuur slechts sprake van steeds verder gericht bewustzijn De opbouw van de figuur is

in essentie dezelfde als bij de vorige figuur, maar om andere aspecten van hetzelfde proces te kunnen verduidelijken is gewerkt met verschillende kleuren. Telkens als het bewustzijn zich richt, als er een afgescheiden entiteit is ontstaan, is er sprake van ordening. Elke entiteit ontstaat, omdat het bewustzijn zich richt en daarmee de entiteit ***'wil'****!*
'In sommige filosofieën is sprake van de straal van de wil. Wordt daarmee op dit proces gedoeld?' vroeg de Zoeker.
Meester Negen bevestigde het niet direct.
'Ik weet niet exact waarop je doelt, maar het is goed mogelijk. De wil tot ordenen in ons Universum is natuurlijk buitengewoon sterk, zonder die wil zou er geen ordening ontstaan. Het gerichte bewustzijn moet wat mij betreft worden beschouwd als een soort ordeningsenergie.'
Meester Negen haalde even diep adem en vervolgde toen: 'Het begrip 'ordeningsenergie' overigens heeft betrekking op manifestaties binnen de tijdruimtematerie dimensies, die door de mens als geordend worden herkend. Hoewel volstrekt onbekend is of datgene, wat met het begrip 'ordeningsenergie' wordt beschreven, ook toepasbaar is buiten de tijdruimtematerie dimensies, blijf ik het in deze context bij gebrek aan een bruikbaar alternatief in dezelfde betekenis gebruiken. Het geldt dus voor het Universele Bewustzijn, maar het geldt ook voor alle opvolgende vlakken, waar bewustzijn gericht wordt.'
'Het is overal hetzelfde?'
'Nee, dat beoog ik niet te zeggen. In de figuur betekent dit, dat de 'ordeningsenergie' van het donkergroene vlak het systeem 'lichtgroene vlak' in stand houdt. Het lichtgroene vlak is daarmee onderhevig aan zowel de ordeningsenergie van het Universele Bewustzijn, als aan de ordeningsenergie van de entiteit 'donkergroene vlak'. Aan het eind van het proces van richten bevindt zich de entiteit 'mens'. Een buitengewoon ingewikkeld en complex systeem, waarin het bewustzijn moet functioneren in tijdruimtematerie componenten binnen strakke wetmatigheden, waarvan met name de drang tot overleven een uiterst bepalende is.
Het veld van richten van bewustzijn, dat heeft geleid tot het ontstaan van de mens, is hier het gevolg van een vijftal opeenvolgende slagen van ordeningsenergie. Vijfmaal hebben entiteiten hun bewustzijn dus zo moeten richten, dat de mens kon ontstaan. Het is niet bekend of het getal 'vijf' juist is. Meer zowel als minder is denkbaar. Het krachtveld, waarbinnen de mens bestaat, is hiermee geschetst. En overigens geldt het volgende: op het moment dat een 'hogere' entiteit het bewustzijn niet meer richt, vallen onmiddellijk alle 'lagere' entiteiten als gevolg van de entropiewet uiteen.

Tenslotte, of een afgescheiden entiteit zich van zichzelf bewust ***kán*** *zijn, is volkomen afhankelijk van de aard en opbouw van die entiteit. De aard, de constructie, de samenstelling ervan moet zodanig zijn, dat het besef van afgescheidenheid kán worden beseft. Met andere woorden, de entiteit moet beschikken over het vermogen om zelf-bewust te kunnen zijn. De aard en opbouw van de entiteit 'mens' laat dit toe. De mens kan zich namelijk van zichzelf bewust zijn. Het is niet denkbaar, dat de entiteit die de mens heeft doen ontstaan, door het bewustzijn te richten niet bewust*

zou zijn van zichzelf. Hetzelfde geldt voor de 'hogere' entiteiten.
Er zijn tal van benaderingen voor de menselijke oerkern, zijn diepste essentie. Na de beschrijving van het scheppingsproces hierboven mag worden vastgesteld dat de functie van de diepste menselijke essentie feitelijk die van diens schepper is. Zij heeft op een onbekende wijze datgene geschapen dat als entiteit mens bestaat binnen de tijdruimtematerie dimensies.

Er bestaat na het moment van sterven geen entiteit meer, waarbinnen de oerkern/ziel functioneert. Juist, omdat de schepper zich teruggetrokken heeft uit zijn schepping, is deze levenloos –zonder bezieling- geworden. Het feit dat de oerkern/ziel na het moment van sterven desondanks zou blijven bestaan is binnen de gehanteerde paradigma's van het denken zeer moeilijk om te accepteren. Allereerst, omdat er in de gesecularisseerde maatschappij geen overdonderend geloof meer is in de oerkern/ziel. Deze is namelijk met de algemeen gehanteerde meetsystematieken binnen de tijdruimtematerie dimensies niet meetbaar gebleken. Velen hebben zich heden ten dage zo geïdentificeerd met hun "ik", dat er in hun denken geen ruimte is gemaakt voor iets subtiels, dat materieel niet verifieerbaar is. De functie van de oerkern/ziel is in een rationeel denkende maatschappij ook kwestieus, want de meerwaarde ervan is niet aantoonbaar! Een functie voor de oerkern/ziel, zoals deze hierboven in het scheppingsproces werd geschetst, is voor velen uiterst arbitrair. En tenslotte is er het gegeven, dat het "ik" de regelrechte representant is in de mens voor het 'hebben' en de oerkern/ziel zich aan dat 'hebben' onttrekt, omdat deze behoort tot het 'zijn'.
Het denkproces van de mens is zo georganiseerd, dat het denkt en werkt met bezittelijke voornaamwoorden. Als een mens zich er al toe heeft weten te brengen, dat hij afstand heeft kunnen nemen van de zware associaties die het begrip oerkern/ziel omgeven, dan leeft toch altijd in zijn gedachten dat de oerkern/ziel ***mijn*** *oerkern/ziel is! Het "ik" claimt daarmee het eigendomsrecht op zijn schepper en identificeert zich vervolgens met dat idee. Dit is de gevoelsmatige werkelijkheid van de mens en met deze kijk op de werkelijkheid gaat de dood een eigen merkwaardige rol spelen. In veel religies wordt beschreven dat het lichaam weliswaar sterft, maar dat de oerkern/ziel, of welke naam daar ook aan gegeven wordt, verder leeft. Daarmee kan het "ik" gerustgesteld verder, omdat het denkt in termen van '****mijn*** *oerkern/ziel Door zo te denken wordt dus een stukje 'hebben' meegenomen over de dood heen, zodat het sterven niet het einde behoeft te vertegenwoordigen van het "ik". Het "ik" maakt zich op deze wijze onsterfelijk!*
Het menselijke lichaam functioneert als een systeem, onder de voorwaarde, dat er ordeningsenergie aan wordt toegevoegd. Direct na het moment dat deze ordeningsenergie ophoudt in het systeem te vloeien, valt het uit elkaar. De mens karakteriseert dat moment als 'het moment van sterven'.
Ook de situatie het 'systeem mens' zoals die is na het sterven heb ik ooit met behulp van een schets uitgewerkt.'
Meester Negen pakte een laatste tekening en de Zoeker zag dat deze grote gelijkenis vertoonde met de zesde figuur die hij deze bijeenkomst had gezien..

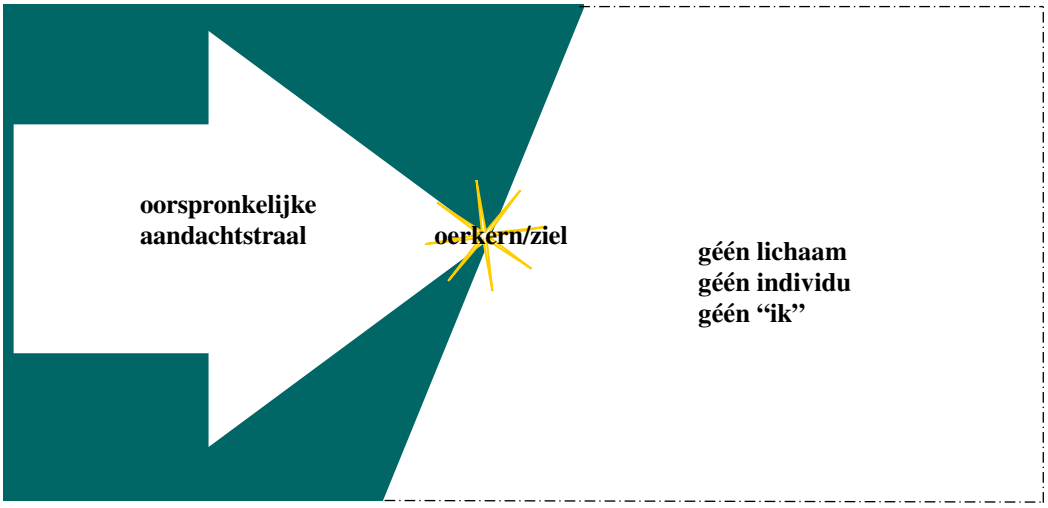

fig. 56: Het systeem 'mens' (ná de dood.)

De dood van het systeem mens is daarmee gewild. Datgene, dat het lichaam creëerde door het bewustzijn te richten, trekt het bewustzijn terug. Voor het "ik" is het sterven het definitieve einde. Voor de oerkern/ziel daarentegen is deze situatie volkomen identiek aan de situatie die er was vóór het ontstaan (de geboorte) van een lichaam. En het proces van het zich steeds verder richtende bewustzijn stopt op de specifieke plaats binnen de tijdruimtematerie dimensies, omdat dáár gedurende enige tijd in de tijdruimtematerie dimensies geen lichaam beschikbaar is.'
Hierna zweeg Meester Negen en liet de Zoeker denkend achter.

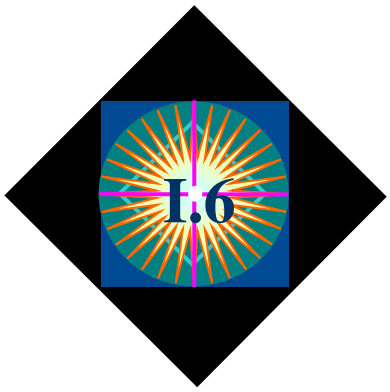

Het denkproces in het 'nu'.

*'Je **bent** wat je denkt!*
En altijd alleen dat!'

Het was rustig in het vertrek waar de Zoeker zat te wachten op Meester Negen en dat gaf hem tijd om na te denken. Hij was nu een aantal keren op bezoek geweest en hoewel hij voor zijn gevoel zeker verder kwam bleven er voortdurend vragen komen. Het viel niet mee om een goede vraag te stellen, of, beter gezegd, het antwoord dat er kwam op de vragen omvatte vaak veel meer dan hij verwachtte en dat maakte het er niet eenvoudiger op. Hij staarde peinzend naar de deur en net op het moment dat een vraag zich vormde ging deze open en stapte Meester Negen naar binnen.
'Waar wil je het over hebben,' vroeg hij na een korte begroeting.
'Over de waak-slaap en de waak-waak toestand,' antwoordde de Zoeker, 'mag ik begrijpen dat u de waak-waak situatie hoger acht, als beter beoordeelt dan de waak-slaap?'
Meester Negen glimlachte.
'Het is niet verrassend dat je met deze vraag komt. Overigens is het van geen enkel belang waar ík de een ten opzichte van de ander positioneer. Voor mij bestaan ze beiden en beide bewustzijnssituaties hebben hun eigen kenmerken. Je zou kunnen zeggen dat er in de waak-waak situatie een bewustzijn is, dat zowel op het gebied van de ziel, als op het gebied van het "ik" actief is. In de waak-slaap is het zielsbewustzijn afwezig. Het is aan de individuele mens om te bepalen welke bewustzijnssituatie hij zich wenst. Het gemakkelijkst is de waak-slaap. In die situatie verkeert de mens al, dus daarvoor is geen enkele inspanning vereist. Anders is het met de waak-waak bewustzijnstoestand. Dat is misschien wel het natuurlijke recht van de mens, het is in de hedendaagse samenlevingen allesbehalve de natuurlijke situatie. De werking van het "ik", de persoonlijkheid, het denken of hoe je het ook wilt benaderen is zo sterk, zo intens, zo krachtig, dat de werking van de oerkern/ziel/iets er volledig door wordt overvleugeld. De gevolgen van de waak-slaap zijn alom zichtbaar. De wereld waarin wij leven vloeit voort uit het gegeven, dat mensen in de waak-slaap bewustzijnstoestand leven. Degene die deze situatie veroordeelt, veroordeelt daarmee ook de waak-slaap.'
'U niet?'
'De waak-slaap is daar! De zwaartekracht is daar, de lucht is daar! Wat heeft een oordeel voor zin? De waak-slaap ontstaat door identificatie en wie los wil komen van

identificatie, wie zich wil onthechten zoals dat ook wel wordt genoemd, zal zich daartoe moeten inzetten. In mijn gesprekken leg ik uit hoe de identificatieprocessen plaatsvinden. Het is aan de toehoorder om daar vervolgens naar te handelen.' Meester Negen keek de Zoeker met een glimlach aan, terwijl hij er aan toe voegde: 'Of niet!
Het Universele Bewustzijn ***is****! Dit statement geeft de universele situatie van het Al weer. Omdat 'bewustzijn is' is het niet tijd- en plaatsgebonden. Het kan altijd worden ervaren. Dat wil zeggen, door ieder die weet, en niet enkel via verstandelijke concepten, hoe hij of zij zich er voor open kan stellen. Eerder beschreef ik je de 'totale aandacht', het ongerichte bewustzijn, dat alom aanwezig is. Elk mens beschikt over de mogelijkheid om daarmee in contact te komen. Op het moment, dat hij het bewustzijn voor zichzelf gebruikt, verdwijnt het als het ware in zijn "ik". Het universele alom aanwezige karakter ervan wordt dan verengd, omdat gewaarwordingen, die via de aandacht van het "ik" worden ervaren, vertaald worden via het denken!*
Op het moment dat de mens het bewustzijn richt via zijn denken ontstaat er aandacht en in het verlengde daarvan de tijd! Misschien is het goed om hier even bij stil te staan. Alleen als het bewustzijn gericht wordt, ik spreek dan over het 'gerichte bewustzijn van het "ik", is er sprake van 'aandacht'. De mens heeft aandacht voor de entiteit, materieel, immaterieel of conceptueel, waarop hij zijn aandacht richt. Waar ik het begrip 'aandacht' gebruik is altijd sprake van ***gericht*** *bewustzijn.*
Aandacht 'beweegt' zich lineair in die tijd! Dat wil zeggen, de mens ervaart, dat -de hem ter beschikking staande- aandacht gericht van het ene denkbeeld naar het andere gaat. Via elementaire, traceerbare stapjes. Het spoor wat de gerichte aandacht zo volgt veroorzaakt de illusie van het permanente "ik", want, omdat de mens bewustzijn richt ontstaat zijn "ik".
De essentie van veelgebruikte begrippen als "ik", 'bewustzijn' of 'aandacht' is moeilijk exact te beschrijven. Het is nog complexer om zicht te krijgen op het proces waaruit uiteindelijk deze begrippen ontstaan: het denkproces. Het denken zou cryptisch kunnen worden beschreven als het proces, dat zich afspeelt op het raakpunt van het bewustzijn en de 'materie. De mens kent alleen de tijdruimtelijke materiecomponenten en het is hem niet mogelijk al datgene wat buiten deze componenten valt te beschrijven met behulp van –uit die componenten afkomstige- terminologieën. Hoe het denkproces feitelijk werkt en wat de centrale drijfveren er achter zijn is daarom voorlopig een mysterie en het is dat mysterie, dat ik tracht te ontsluieren.
Elk individu wordt continu geconfronteerd met de uitkomsten van het eigen denkproces. Dat betekent dat in ieders aandachtsveld vrijwel altijd gedachten of denkbeelden aanwezig zijn. Het denken is het krachtigste instrument waarover de mens beschikt om als het enigszins mogelijk is- zo aangenaam mogelijk- mee te overleven. Het levert hem begrip. Begrip is onontbeerlijk. Het geeft zekerheid, veiligheid, en geeft beheersingsmogelijkheden.
Wat houdt het in als iemand zich bevindt in de 'staat van begrip', om het zo maar eens te noemen? Zo'n mens heeft dan inzicht in enkele van de wetmatigheden, die in zijn 'hier en nu situatie' spelen. Door dat inzicht kan die mens een actie ondernemen waardoor zijn kans groter wordt, dat hij ook in het volgende moment 'nu' bestaat. De drang van het fysieke lichaam om te overleven is allesoverheersend. De dood van het lichaam

wordt door alle verschillende delen ervan verafschuwd. Alles wat er toe leidt, dat de dood kan worden uitgesteld, wordt daarom gezocht en aangegrepen.'
Meester Negen keek de Zoeker even aan.
'Dat is de drijfveer achter elke vorm van kennisvermeerdering. Het denken is verbonden met de situatie, waarin iemand zich bevindt en het wordt permanent geactiveerd door talloze prikkels uit de omgeving, zowel intern als extern. Het kan in de abstracte zin worden gezien als: 'het proces waarmee het individu zich oriënteert op de zich permanent wijzigende omstandigheden.' De mens gebruikt daarbij iets dat ikzelf gemakshalve omschrijf als de existentialistische regelkring.'
Meester Negen pakte een figuur en legde die op tafel.

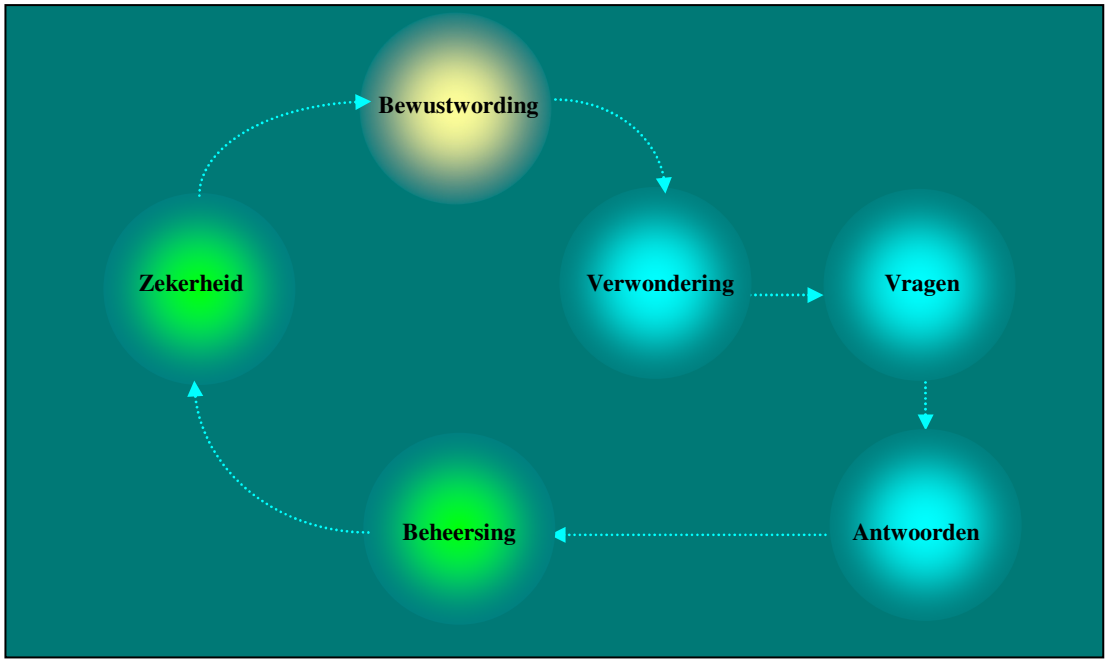

fig. 57: Existentialistische regelkring.

'Deze regelkring begint in het moment dat een individu zich bewust is. Er is dan besef van het bestaan. Die mens is zich gewaar van tijdruimtelijke en materie componenten die zijn bestaan in dat 'nu' kenmerken. De fase die volgt is die van de verwondering. De verwondering gaat gepaard met vragen als: Wat is dit 'hier en nu'? Hoe komt het? Een fractie later komen vragen op, die iets luiden als: Welke richting heeft het? Welke richting heb ik zelf? Hoe kan ik het vasthouden? Etc. Als de verwondering is omgezet in begrip, is er soms verbijstering of verbazing.
Een groot aantal prikkels gaat lang de mens heen. Er vindt een rigoureuze selectie plaats, want als elke prikkel zou moeten worden omgezet in een denkbeeld werd het denkproces onbeheersbaar en zou er een onvoorstelbare chaos ontstaan. Er zou geen logica of lijn meer zijn en het overleven zou onmiddellijk stagneren. Lang niet alle

prikkels worden daarom toegelaten tot de ruimte, waarin ze worden getransformeerd tot denkbeelden. De Vormers der Gedachten leren het individu van jongs af aan hoe het zijn gedachten moet verwoorden. Dat betekent, en hoe triviaal het je ook lijkt, het is wel fundamenteel, dat de tijdruimtematerie componenten, waarbinnen de mens bestaat, worden aangepast 'aan de menselijke maat'. Het jonge individu wordt die naamgeving geleerd, alsmede de verschillende ontdekte en naamgegeven relaties tussen de objecten. Op deze wijze leert het, hoe het de verwondering van het 'hier en nu' om kan zetten in taalkundige constructies. Uiterst snel leert het jonge kind ook het nut van 'vragen'. Zij leiden immers tot antwoorden en daarmee tot begrip! Zo komt er beheersing en zekerheid. Vanuit die zekerheid is er een mogelijkheid voor verdere verwondering en wordt de hele existentiële regelkring opnieuw doorlopen.'
'Het houdt dus niet op,' zei de Zoeker.
'In de waak-slaap gaat dit proces continu door. Het "ik" geniet er van want zolang het proces er is, is het "ik" er.'
'Ik denk dus ik ben!' mompelde de Zoeker.
Meester Negen schudde het hoofd.
'Ik begrijp waarom je dit citaat plaatst, maar het is in het verband van mijn betoog onjuist. De juiste frasering zou iets moeten luiden als: ***Omdát er gedacht wordt, is er een "ik"!'***
De Zoeker schudde in een ontkenning met zijn hoofd.
'Beiden uitspraken hebben misschien een kern in zich die onderschreven kan worden,' zei hij, 'maar ze raken elkaar niet!'
'Dat is zo. Het verschil tussen beide uitspraken vloeit voort uit de bewustzijnsstaat van de spreker. Degene, die in de waak-slaap is, zal jouw uitspraak gebruiken. Degene, die in het waak-waak bewustzijn is, zal de uitspraak bezigen, die ik zojuist memoreerde.'
Hij zweeg enkele momenten om de Zoeker de kans te geven de denkbeelden te plaatsen.
'Als er geen denken is, is er geen "ik",' herhaalde hij dan, 'maar hoe relevant het ook is, ik wilde graag doorgaan met mijn eigen betoog. Alleen als er sprake is van bewust zijn, heeft de mens contact met zijn 'hier en nu'. Dan is er inzicht in de werking van de tijdruimtematerie dimensies, waarbinnen zijn eigen materie bestaat. Het menselijke bewustzijn is in wezen een onvervreemdbaar deel van het totale, het universele bewustzijn. Het "ik" vereenzelvigt zich met de materie van zijn lichaam en het bestaan van dat lichaam binnen de tijdruimte dimensies. Daardoor ontstaat er het gevoel van afgescheidenheid en individualiteit. Ik vertelde je dit tijdens mijn uitleg over de Scheppingsstraal. Het individuele bewustzijn ervaart zichzelf als afgescheiden van het Universele Bewustzijn juist omdat er op de tijdruimtelijke materie van de mens van binnen en van buiten continu prikkels inwerken. De prikkels zijn niet alleen afkomstig uit de omgeving, maar komen ook uit de talloze deelprocessen van het menselijke lichaam zelf. Ze borrelen op uit de onzichtbare microscopisch kleine gebieden. Voortdurend wordt getracht om ook in deze signalenbrij herkenbare patronen te vinden. Alleen als een mens zich gewaar wordt van impulsen dringen ze door tot zijn denken en worden er denkbeelden gevormd. Het proces waarbij deze prikkels tot gedachten worden getransformeerd, heb ik ooit als volgt getekend.'

Hij legde een tweede figuur op tafel.

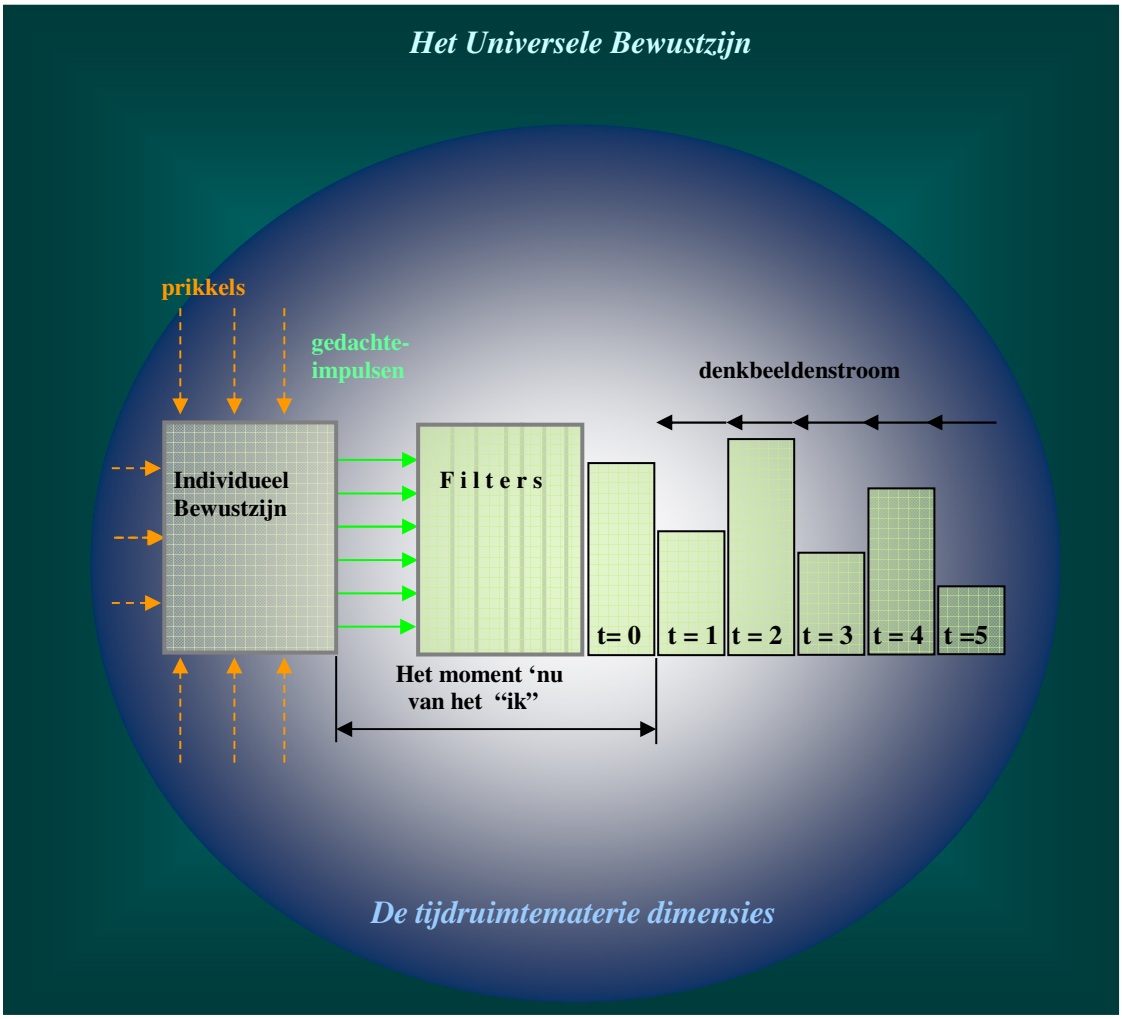

fig.58: Het moment 'nu' in het denken.

'Binnen het oneindige Universele Bewustzijn, de groenige achtergrond, bestaat de tijdruimtematerie dimensie. Ik heb die weergegeven als de vanuit het midden oplichtende blauwe cirkel. De mens bestaat weer binnen de tijdruimtematerie dimensies. Zijn denkproces is weergegeven met behulp van de rechthoekige vlakken. Een aantal prikkels, de oranje gestippelde pijlen, die op het individuele bewustzijn inwerken wordt opgemerkt. Zij dienen als impuls voor het daarop volgende denkproces. De impulsen op hun beurt worden geleid door iets wat ikzelf kwalificeer als een set van existentialistische overlevingsfilters. Tijdens het filterproces worden ze kwalitatief beoordeeld op hun relevantie. Het selectiecriterium daarbij is, hoe dragen ze bij aan het zo aangenaam mogelijk overleven. In de figuur heb ik een

specifiek blokje als 'filters' gekenmerkt. Dat representeert het geheel van bewuste, door de mens zelf, dan wel door zijn omgeving aangebrachte conditioneringen en onbewust (via zijn genen) aangebrachte conditioneringen die gebruikt worden. Als impulsen door deze survivalfilters gaan, worden ze getransformeerd tot gedachten en denkbeelden. Nádat het denkproces heeft plaatsgevonden kan er sprake zijn van gedachten.'
De Zoeker staarde enige tijd naar de figuur en knikte dan.
'De rechterkant schetst expliciet het lineaire karakter van het denkproces. Gedachten volgen elkaar in een schier eindeloze reeks successievelijk op, maar in elk moment kan de mens slechts aan één denkbeeld tegelijk zijn aandacht schenken!'
Meester Negen keek even voor zich uit.
'Dit uiterst essentiële gegeven zie je bijna nergens gememoreerd. Maar, zomin als je bijvoorbeeld twee liedjes gelijktijdig kunt zingen of twee teksten lezen, is je denkproces in staat om tegelijkertijd met twee denkbeelden te werken. Het is vanwege de aard van het denkproces eenvoudigweg niet mogelijk. In de figuur heb ik het moment 'nu' van het "ik" gemarkeerd. Een moment is, als je het strikt wiskundig beschouwd, een entiteit ter grote van 'nul'. De essentie van het begrip 'nul' is bijna mystiek. Het kent namelijk géén dimensies dus heeft geen materiële of immateriële inhoud. Het heeft de mensheid vele duizenden jaren gekost om het begrip min of meer handzaam te maken. Ogenschijnlijk behoort het daarom tegenwoordig tot het denkbeeldenconglomeraat van het 'hebben. Dat is illusoir. Omdat het geen inhoud kent, kan het denken er nooit greep op krijgen. Het ***verloop*** *van een proces, welk dan ook, impliceert tijd! Het feitelijke moment 'nu' behoort daarmee, zoals ik net illustreerde, niet tot het denken! Het denken is het proces van be****grijp****en, van 'hebben' van kennis of begrip. Het moment 'nu' behoort tot het 'zijn'. De essentie ervan kan worden doorleefd. Het kan worden geëtiketteerd, maar nooit in een denkbeeld worden gefixeerd. De figuur illustreert echter hoe het moment 'nu' een zeker tijdsverloop kent. Dat is de feitelijke situatie. Het denkproces vergt tijd! Daarom kan het feitelijke moment 'nu', het moment waarin gewaarwording omgezet wordt in denkbeelden, nooit gelijk zijn aan 'nul'!'*
'Je kunt dus niet in het nu zijn,' vroeg de Zoeker aarzelend.
'Je bént altijd in het 'nu'. Met je denken is het echter onmogelijk om te begrijpen wat dat zijn-in-het-nu betekent. De figuur geeft weer dat het denken een reactief proces is! Het zijn de talloze prikkels die vanuit de tijdruimtelijke materie -vanuit zijn 'hier en nu'- op het individuele bewustzijn van de mens inwerken die het denkproces initiëren! Negatief ervaren prikkels veroorzaken onrust, ongemak, onzekerheid, irritatie. Positieve ziet men als genoeglijkheid, prettig, aangenaam of wat dan ook. Maar dergelijke opgeroepen denkbeelden vloeien voort uit de situatie ***zoals die tot een fractie van een moment geleden wás!*** *Als een impuls of een ervaring een naam gekregen heeft –is verwoord- betekent dat, dat vanaf dat moment 'nu' het denkproces van het individu gaat interfereren met die ervaring! Het denken neemt het over: de bedachte wereld verovert de plaats van de echte wereld!'*
'Het ontstaat van de waak-slaap,' concludeerde de Zoeker.
'Inderdaad! In het 'nu' kan de mens zich gewaar zijn van de op hem inwerkende impulsen. Deze kunnen zowel uit zijn tijdruimtematerie omgeving afkomstig zijn, als

vanuit het eigen lichaam. Het is in dit verband relevant om een figuur die ik je eerder liet zien, nogmaals te gebruiken.'
Meester Negen zocht even en legde de tekening toen neer.

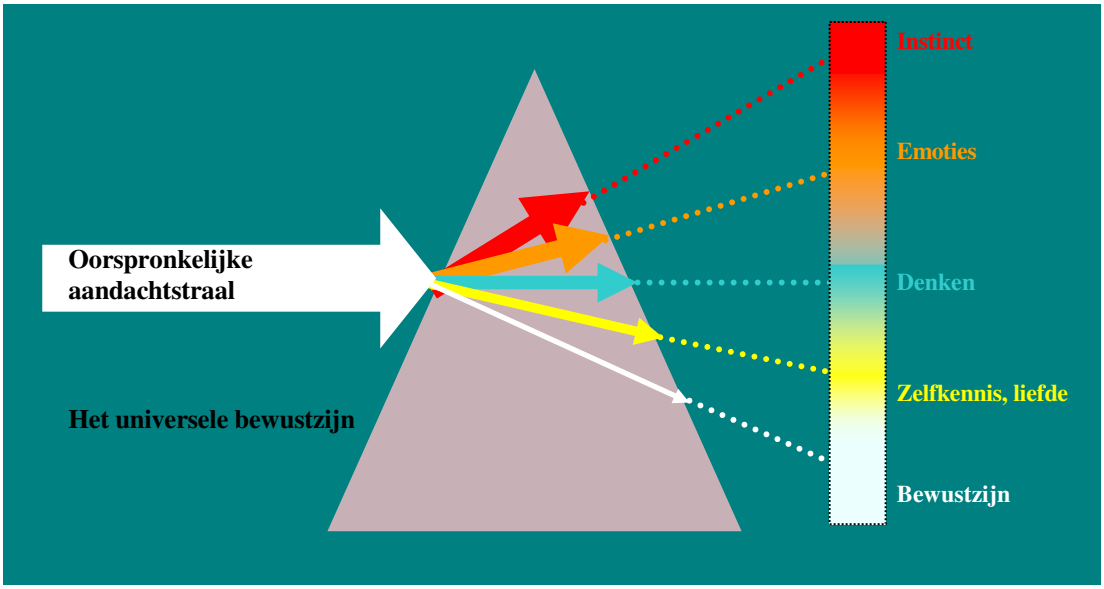

fig.59: Opsplitsing van bewustzijn in de mens.

'Hierin zie je dus hoe de 'oorspronkelijke aandachtstraal' die leidt tot het bestaan van de mens, ín die mens in verschillende 'soorten aandacht' wordt opgesplitst. De breedte van de getekende pijlen geeft een indicatie van het relatieve verschil in 'gewicht'. Met andere woorden, het deel van het bewustzijn dat wordt gevraagd om alle fysieke en instinctmatige processen hun juiste verloop te laten verkrijgen is verreweg het grootst.
Een groot deel van het opgesplitste bewustzijn is daarnaast nodig voor de astrale, de emotionele processen. Emoties worden gebruikt om de ervaringen in het 'nu' te kleuren. Zij zijn nauw gelieerd aan het instinctmatige proces. Ze helpen de mens ***om zo aangenaam mogelijk****,' Meester Negen benadrukte de woorden, 'te overleven. Zij kennen slecht drie 'standen'. Iets is emotioneel negatief en wordt om die reden vermeden, iets is emotioneel positief en wordt dan gezocht, of iets is emotioneel neutraal en laat de mens onverschillig.*
Een groot derde deel van het opgesplitste bewustzijn wordt gebruikt voor het denkproces zelf. Het feit dat de emotionele processen zich vrijwel autonoom afspelen, buiten het denken om, illustreert dat er een dimensionaal verschil is tussen bewustzijn en emoties. Met deze drie delen van het opgesplitste bewustzijn is het overleven van het menselijke lichaam goeddeels gewaarborgd. De overige vormen van bewustzijn bestaan uiteraard wel, maar hun invloed op het overleven van de entiteit mens is gering. De relatieve 'zwaarte' van de verschillende soorten bewustzijn heb ik in een andere figuur weergegeven.'
Meester Negen legde een vierde figuur neer.

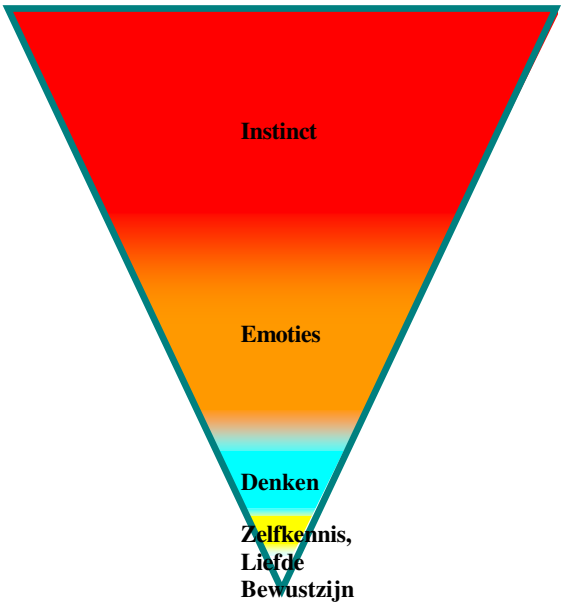

fig.60: Relatieve zwaarte van de verschillende soorten bewustzijn.

'In esoterische literatuur worden de eerste drie soorten bewustzijn, instinct, emotie en denken wel gekwalificeerd als 'bewustzijn van de vorm'. Of als 'het lagere bewustzijn'. Deze kwalificatie impliceert, dat de overige soorten van het gesplitste bewustzijn tot de hogere soorten van bewustzijn zouden behoren. In de strijd om te overleven voegen elementen als 'zelfkennis' 'liefde', alsmede 'bewustzijn' niet merkbaar meer toe. Dat impliceert, dat de gerichte aandacht van het "ik" voor deze soorten van bewustzijn straffeloos gering kan zijn.'
'De gerichte aandacht van het "ik",' herhaalde de Zoeker niet begrijpend.
'Je ziet dat slechts een beperkt deel van het bewustzijn in de mens wordt gebruikt voor het denkproces. Dat deel creëert zijn "ik". Dat "ik" kan de richting van het deel van het bewustzijn dat binnen het denkproces aanwezig is, sturen. Dat gestuurde deel bewustzijn kwalificeer ik als ***'de gerichte aandacht van het "ik".*** *Liefde, zelfkennis en bewustzijn spelen in het "ik" geen dominante rol. Sterker nog, hun bestaan wordt vaak genegeerd, omdat de gerichte aandacht van het "ik" vrijwel continu in de overige soorten van bewustzijn wordt gezogen. Overigens, onder zelfkennis versta ik het wéten en leven vanuit de diepste essentie. Voor mij is het dus niet iets als 'zicht op het eigen karakter', werking van de eigen persoonlijkheid en dergelijke.*
Het denkproces zet alles, waarvan de mens zich gewaar is, in denkbeelden om. Het maakt daarmee de individuele ervaringen hanteerbaar. Anders gesteld: Het operationaliseert de ervaring zodanig dat deze begrepen wordt. Het bewustzijn wordt telkens weer getrokken naar de meest indringende prikkel. Iedere keer opnieuw wordt het gevangen door de inhoud van een fragment uit de tijdruimtematerie omgeving. En dat fragment vult de gehele bewustzijnsruimte. Zo ontstaat dankzij deze 'gevulde'

ruimte iedere keer het idee van een volwaardig en totaal "ik". Door het voortdurend vertalen van ontvangen signalen ***lijkt*** *de gewaarwording van individualiteit permanent. En daardoor ontstaat een zeer hardnekkige en moeilijk te doorgronden illusie, die bewerkstelligt dat het uiteindelijk alleen nog het denken is waarmee de mens zich wenst te oriënteren. Wie zich niet verdiept in deze illusie zal er, onwetend, in verstrikt raken.*
De mens is dus via het denkproces in staat tot begrip te komen van datgene, wat hij door middel van zijn gerichte aandacht uit zijn omgeving waarneemt. Ik heb uit de tweede figuur die ik je liet zien vandaag een detail gelicht, omdat ik een aantal facetten daarvan nader wil belichten.'

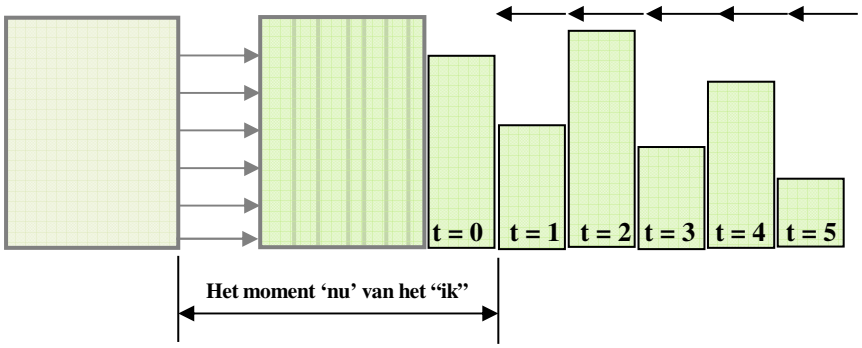

fig.61: Leegtes tussen de opeenvolgende gedachten.

'Het lijkt alsof de gedachten één op één tegen elkaar aan liggen. Toch is ertussen twee gedachten een minuscuul moment, waarop de ene gedachte geëindigd is, terwijl de er op volgende nog niet gevormd is. In dergelijke fracties van momenten is het denkproces in die zin leeg, dat er zich geen concreet geworden denkbeelden in bevinden. In de figuur staat de gedachtestroom dan ook geschetst als een opeenvolging van losse blokje met niets tussen die blokjes. De ogenschijnlijke continuïteit in het denkproces met betrekking tot het "ik" is dus illusoir.
De lineaire opeenvolging van gedachten in de tijd geeft de verklaring voor een van de intrigerendste aspecten van het menselijke denken: de grote mate van inconsistentie die er in dat denken zit. Het conglomeraat van denkbeelden, het "ik", wordt geacht te leren van zijn eigen ervaring. Het wordt geacht uit de hoeveelheid van opgeslagen en getransformeerde, verwoorde ervaringen de 'best passende' te gebruiken voor de situaties, die in zich in het 'nu' presenteren. Essentieel is echter de vraag: Wat wordt er uit een 'nu' moment getransformeerd? Dus, hóe wordt de ervaring opgeslagen! Welke elementen, variabelen, dimensies, dominante aspecten, aandachtspunten of hoe je ze ook noemt uit een 'nu' situatie worden relevant geacht? Welke worden genegeerd en van welke aspecten is het "ik" zich niet bewust?
Elke vertaalslag vermindert het realiteitsgehalte van een in het 'nu' doorleefde ervaring drastisch. Er treedt een immense verschraling op. Er wordt zeer veel uit weggelaten, er is sprake van interpretaties van iets wat onzuiver is waargenomen, er worden

ongemerkt prioriteiten opgeslagen et cetera. Het verwoorden van 'nu' ervaringen berust voor het overgrote deel op onbewuste selecties.'
'Hoe bedoelt u dat?'
'Elke 'nu' situatie kent een onwaarschijnlijk groot aantal kenmerken. Het overgrote deel daarvan wordt als irrelevant beschouwd, omdat het niets toevoegt. Tijdens een gesprek in een vertrek is het niet van belang wat de buitentemperatuur is, hoe hoog het vertrek is, welke meubels er staan, wat de kleur van de muren is, welke foto's aan de muur hangen etc. Het gaat om het volgen van de lijn van het gesprek en al die aspecten die ik net noemde worden bij het opslaan van het gesprek genegeerd.
Ieders denkproces is reactief. Dat vind je misschien merkwaardig, zeker als je bijvoorbeeld denkt aan denkers die grote wetenschappelijke theorieën uitwerken, maar ook hun wetenschappelijke nieuwsgierigheid beschouw ik als een reactie. Misschien is het zinnig om nader te beschrijven hoe ik het denkproces zie.'
De Zoeker die niet wist wat er ging komen, knikte in afwachting.
'Elk mens,' begon Meester Negen nadat hij enige momenten had nagedacht, 'leeft in een voortdurende stroom van ervaringen. In de tijd gezien 'beweegt' zich als het ware een onafzienbare rij gebeurtenissen langs hem heen. Het overgrote deel wordt niet opgemerkt. Een zeer beperkt deel, datgene dat binnen zijn conceptuele 'hier en nu' ervaring ligt, laat zijn sporen na. Dat deel kan op een zeer specifieke manier worden geoperationaliseerd. De ervaringen worden op een of andere manier zo weergegeven, vertaald, dat ze voor het betrokken individu begrijpelijk worden. Die mens kan ze dan 'grijpen', 'omvatten.' Het vertaalproces is geniaal. Het ver'taal't letterlijk de ervaring! Dat wil zeggen dat hiermee de externe ervaring wordt omgezet in (eerder aangeleerde en toegankelijk opgeslagen) taalkundige begrippen. Dankzij taal kan de mens objecten benoemen en aan elkaar te relateren. Het totale proces, dat de vertaal-slag realiseert en relaties legt tussen de diverse taalkundige begrippen, beschrijf ik met het werkwoord 'denken'.
Meester Negen zweeg en gaf de Zoeker zo tijd om de woorden te verwerken.

'Het denkproces' vervolgde hij dan, ' speelt zich altijd af in het 'nu' en is daarmee een soort breekpunt tussen het verleden en de toekomst, twee tijdsgebieden die fundamenteel van karakter verschillen. Het verleden is bekend en het is zeker. De mensheid heeft er kennis van, zeker als het verleden recent is. Naarmate het langer geleden is, vermindert de zekerheid en verwordt het verleden tot conceptuele kennis. Wat voor de mensheid in zijn geheel geldt, geldt in versterkte mate voor de individuele mens. Het onveranderlijke karakter van het verleden blijft, de menselijke kennis er over is echter uiterst beperkt.
Het karakter van de toekomst is fundamenteel anders. De toekomst bestaat uit een ***onvoorstelbaar aantal potentiële mogelijkheden****. Elke mogelijke toekomst is daarom denkbaar. De waarschijnlijkheid dat de toekomst een bepaalde vorm zal aannemen wordt geschat. Ervaringen, het gebruik van logica en causaliteit hebben de mens geleerd dat die waarschijnlijkheid het hoogst is in de fracties van momenten na het moment 'nu'. De waarschijnlijkheid dat de toekomst een bepaalde vorm zal hebben neemt af naarmate die toekomst verderaf gedacht is. Dit hangt onder meer samen met iets wat je zou kunnen kwalificeren als het bewegingspotentieel per tijdeenheid. Het*

bewegingspotentieel van een heuvel bijvoorbeeld is, bezien over een tijdspanne van tien eeuwen gelijk aan 'nul'; het bewegingspotentieel van een klein insect is binnen een minuut al gigantisch. Naarmate dat bewegingspotentieel groter is, is de waarschijnlijkheid om in een toekomst iets over de plaats van het object te kunnen stellen, geringer. Ook dit heb ik via een tekening getracht te illustreren.

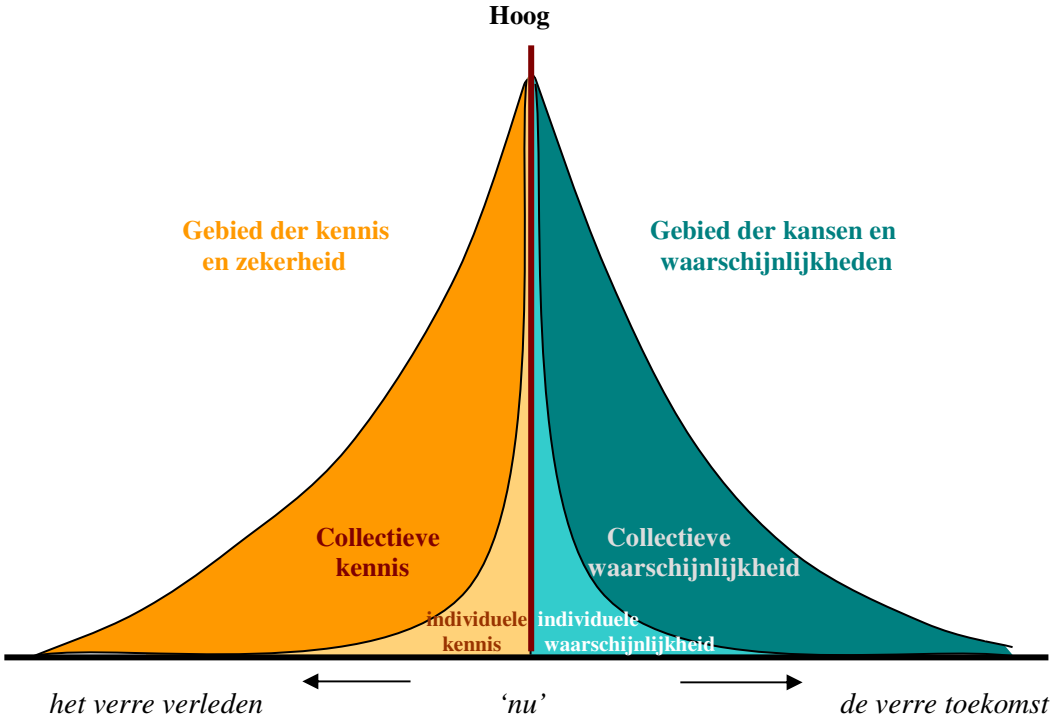

fig.62: Zekerheid wordt waarschijnlijkheid

In de figuur is het moment 'nu', waarbij de zekerheid omslaat in waarschijnlijkheid, schematisch weergegeven. In die figuur wordt ook geïllustreerd dat de hoeveelheid kennis toeneemt als het aantal mensen toeneemt. De kennis van het menselijke collectief is uiteraard miljoenen malen groter dan die van het individu. Wat geldt voor de kennis geldt navenant ook voor de waarschijnlijkheid dat gebeurtenissen zullen optreden. De collectieve kennis is exacter in staat deze vast te stellen dan de individuele kennis van het individu.

Het moment 'nu' is een merkwaardig moment. Exact beschouwd is de tijdsduur ervan gelijk aan 'nul'. Toch speelt zich in datgene dat het individu als zijn moment 'nu' beschouwt, zijn denkproces af. Er worden/ontstaan immers in het geschetste tijdsverloop gedachten en denkbeelden. In figuur 2 is daarom expliciet weergegeven dat elk 'nu' gekenschetst wordt door een zeker tijdsverloop. Het gegeven, dat het moment 'nu' feitelijk geen tijd kent, terwijl het denkproces –dat alle gewaarwordingen in het moment 'nu' verwerkt wél tijd nodig heeft- is direct gerelateerd aan het verschil tussen 'hebben' en 'zijn' en daarmee aan het verschil tussen het "ik" en de ondefinieerbare

ziel.
Via een tweetal figuurtjes heb ik getracht van het moment 'nu' een nadere duiding te geven. In de bovenste is het 'nu' een onderbrekingspunt in een getrokken lijn. Het is mogelijk om die lijn te vergroten door hem als het ware onder de microscoop te leggen, zoals in het figuurtje er onder. De afmeting van het punt 'nu' blijft echter ook dan hetzelfde. Visueel lijkt het nu een dunne lijn. Verder vergroten van de tekening is mogelijk, maar dit zou steeds weer hetzelfde effect bewerkstelligen. Het gehele menselijke leven speelt zich altijd af in het minuscule punt 'nu'. Alleen in dat moment worden er gedachten geproduceerd door het denkproces!'

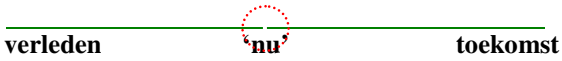

fig. 63: Het moment 'nu'

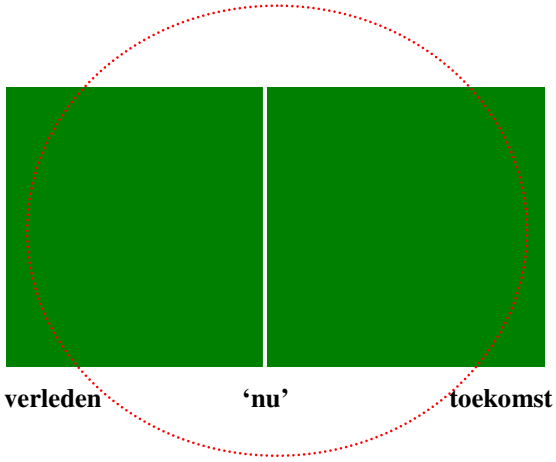

fig. 64: Hetzelfde moment 'nu' uitvergroot

Meester Negen keek de Zoeker aan en deze knikte, omdat het beeld duidelijk was.
'Ik stel voor dat we nu even pauzeren.'

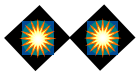

'Eerder zei ik je, dat de 'oorspronkelijke aandachtstraal', dat is het gerichte bewustzijn van een voor de mens hogere Entiteit, getransformeerd wordt en zich in het menselijke lichaam splitst in een vijftal verschillende soorten bewustzijn.' Met deze woorden begon Meester Negen het tweede deel van het gesprek.
'Deze vijf soorten samen bewerkstelligen, dat de mens als zelfstandige entiteit kan blijven voorbestaan. Hoewel ieder van de verschillende soorten uiteindelijk voor dit

zelfstandig voorbestaan onontbeerlijk is, is de invloed en het effect dat ze hebben op de verschillende processen in de mens niet dezelfde.
Het bewustzijn dat werkt binnen de instinctieve processen bewerkstelligt de meest heftige en onverbiddelijke krachten. De invloed van dergelijke processen is daarom niet te negeren. Als de instinctfuncties zich roeren wordt het denken onmiddellijk geactiveerd en staat op scherp. In mindere mate, maar toch ook nadrukkelijk, geldt dit voor het bewustzijn dat binnen de emotionele processen werkt. Nog minder manifest is het bewustzijn waarmee de mentale processen worden opgewekt. Veel minder geldt het voor het bewustzijn binnen de processen zelfkennis en liefde. En het minst aanwezig is het daar waar het zichzelf kan ervaren. Ik heb getracht dat verschil in impact weer te geven in een figuur.' Hij pakte de stapel figuren en terwijl hij hem neerlegde, merkte hij nog op: 'We zullen deze figuur in tal van varianten nog vaker tegenkomen, dus het is van belang dat je de essentie ervan begrijpt.'
De Zoeker knikte en staarde naar de tekening voor hem.

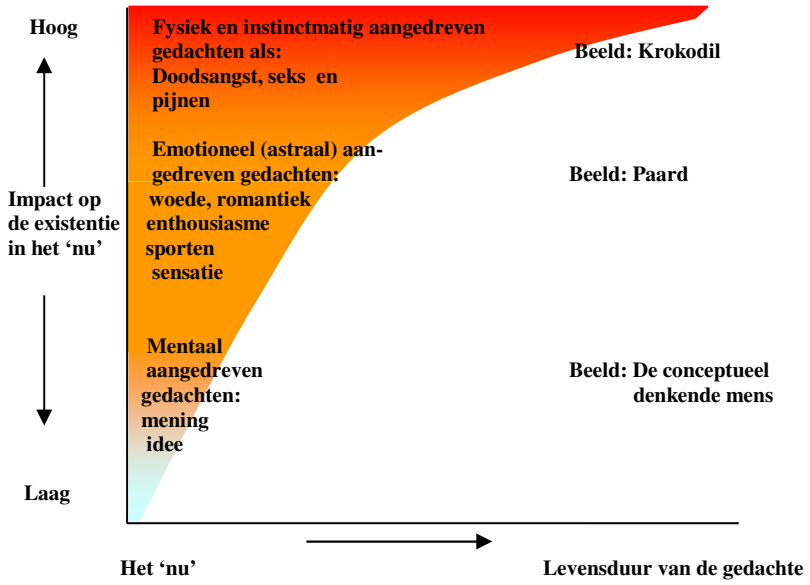

fig.65: Impact van gedachten in het moment 'nu'.

'Als een van de soorten processen waarbinnen het bewustzijn werkt wordt geactiveerd, treedt onmiddellijk de existentialistische regelkring in werking. Het denkproces wordt geactiveerd! De mens is zich impliciet gewaar van het effect dat de verschillende existentialistische regelkringen op de inhoud van zijn denken uitoefenen. Hij bemerkt dat vanuit de autonome drive van het menselijke lichaam om te overleven de instinctmatige impulsen de hoogste prioriteit hebben. Elke bedreiging van de overleving van het lichaam dwingt het denkproces heftig, onmiddellijk en onverbiddelijk om acties te ondernemen. Opdat het overleven wordt bestendigd.
Hoewel de emoties niet onmiddellijk met het directe overleven verbonden zijn, is ook hun uitwerking, hun effect op het menselijke lichaam zeer krachtig. En omdat zij zich zo

krachtig manifesteren dwingen ook zij het denkproces zich tot hen te richten.
De mentale processen zijn de denkprocessen waarbij de mens zich overgeeft aan het werken met abstracties en concepten. Natuurlijk bestaan er daarnaast nog de gebieden zelfkennis, liefde en bewustzijn. Echter, hun direct merkbare effect op het fysiek overleven van de mens is dermate gering dat zij binnen het denkproces nauwelijks een rol behoeven te spelen. Hun bijdrage aan het overleven wordt door het "ik" nauwelijks gekend.'
'Ik neem aan dat ze wel een rol hebben,' meende de Zoeker.
'Hun rol is manifest in de waak-waak bewustzijn situatie, en daarmee veel minder in de waak-slaap, het terrein van het "ik". De impact van de gedachten in het moment 'nu' is direct gerelateerd aan de bron die hen initieert. In het verlengde van het bovenstaande impliceert dit, dat de impact van gedachten die voortvloeien uit instinctmatige impulsen zoals honger, dorst, angst, seks, pijn het grootst is. Als de instincten een bedreiging van het overleven indiceren wijkt in het denken daar onmiddellijk alles voor. Pas als het overleven weer veilig is gesteld is er ruimte voor andere gedachten. Het beeld dat bij deze soort gedachten wel gebruikt wordt is dat van de krokodil. Niet het meest sympathiek geachte dier. Maar toch een soort die er in geslaagd is vele honderden miljoenen jaren te overleven.
Emoties, gevoelens en astraliteit spelen zowel in het bewuste als het onbewuste gebied. Zij veroorzaken krachtige bewegingen in het lichaam en teisteren of knechten daarmee vaak het denkproces. Hun invloed is direct en indringend. Naarstig zoekt het "ik"dan ook altijd naar de veroorzaker van een geactiveerde emotie. Het koppelt aan optredende emoties een scala van denkbeelden. Het voelt zich blij als de zon schijnt of na een compliment, verdrietig bij de gedachte aan een recent overleden dierbare, bevreesd in tijd van gevaar. Het "ik" tracht de werking van de emoties voor zichzelf in beeld te brengen om zodoende de maximaal mogelijke sturing en beheersing te verwerven. Voor een deel slaagt het daarin, maar het grootste deel van het proces dat zich door toedoen van emoties in het lichaam van de mens afspeelt, blijft ongrijpbaar. Zij spelen hun indringende, maar onafhankelijke spel in de onbewuste gebieden waar het "ik" geen zeggingskracht heeft. De impact van emoties in het moment 'nu' is groot en heftig. Woede, ongeduld, romantiek, maar ook (on)zekerheid werken in het denken lange tijd door, ook als de bron van waaruit zij voortvloeien uit het aandachtveld van de mens is verdwenen. Het beeld dat hierbij gebruikt wordt is dat van het paard, een massief en krachtig maar tegelijkertijd schichtig dier, dat zowel goedaardig als nerveus is. Vluchtiger ten slotte is de werking van de zogenaamde mentale gedachten. Zij komen op en gaan. Vrijwel altijd is hun impact in het moment 'nu' gering, iets dat zich onmiddellijk laat verifiëren. Weinigen zullen in staat zijn te recapituleren waar ze zes minuten geleden aan dachten.'
De Zoeker overdacht dit slechts een ogenblik en grijnsde. Meester Negen had gelijk.
'In de figuur geeft de verticale as de mate van impact weer die de verschillende gedachten in het 'nu' hebben. Op de horizontale as heb ik de 'levensduur' weergegeven. De figuur illustreert een aantal zaken. Zo staat 'doodsangst' bovenaan geschreven. De doodsangst is dé overlevingsdrive bij uitstek, het is de primaire aanjager van het "ik"! Alle gedachten van een mens, die in doodsangst verkeert, zijn

er op gericht uit de gevarenzone te komen. Het is daarom begrijpelijk, dat het dreigen met iets als de doodstraf geacht wordt een heftige uitwerking te hebben. De mens die in zijn 'nu' daadwerkelijk in de greep van de doodsangst zit, wordt geregeerd door instinct gedreven gedachten om te overleven. Degene die in zijn 'nu' nadenkt over iets als de doodstraf is mentaal bezig. De mentaal gedreven gedachten hebben weinig kracht, zelfs al zijn het gedachten aan de doodstraf.
Hetzelfde geldt voor emoties. Degene die rookt bevredigt bijvoorbeeld een sterke verslavingsemotie. Voor dergelijke emoties geldt, dat de impact ervan op de gedachtevorming in het 'nu' veel groter is dan een mentaal denkbeeld, zelfs als dat mentale denkbeeld met grote letters op de tabakswaar geschreven staat. De waarschuwing dat roken dodelijke ziekten veroorzaakt heeft in het moment 'nu' van de roker geen impact. De kracht van een conceptueel denkbeeld in het moment 'nu' ten opzicht van de door emoties aangezette gedachten is verwaarloosbaar!
Het 'nu' is in velerlei opzichten een radicaal omslagmoment. Veelal heerst het "ik" met de verworven kennis uit het verleden. Met die kennis gaat het de toekomst tegemoet. De toekomst wordt daarmee gestuurd door de kennis uit het verleden. De verworven zekerheden uit het verleden worden via het "ik" in het moment 'nu' gebruikt om de toekomst met meer zekerheid vorm te geven. Naarmate de toekomst verder weg is, is deze onzekerder en is de verworven kennis uit het verleden steeds minder bruikbaar.'
Ik heb ook dat visueel uitgewerkt,' zei hij terwijl hij een volgende tekening neerlegde.

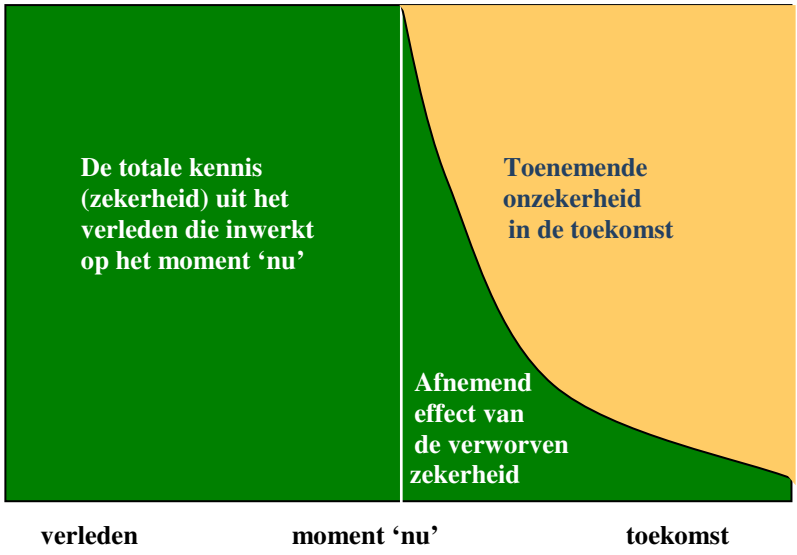

fig 66: Invloed van 'kennis' op het moment 'nu'.

'Het vanzelfsprekende effect, dat de verre toekomst onzekerder is dan de nabije toekomst, heeft een onmiddellijk effect op de gedachtesoort die het denkproces vult. Naarmate de te ondernemen acties of gebeurtenissen verder in de toekomst liggen, in die mate verschuift de inhoud van het denken. Denkbeelden worden steeds meer vanuit het overlevingsinstinct gedreven! Enkel de zeer nabije toekomst kan via causaliteit

gekoppeld worden aan het verleden. Het proberen te sturen op lange termijn, het trachten de toekomst met behulp van mentale abstracties te beheersen vindt niet veel draagvlak.'
'Het hemd is nader dan de rok,' mompelde de Zoeker en uit die woorden maakte Meester Negen op, dat de ander de essentie van zijn woorden had begrepen.

'Het denken,' sprak Meester Negen, 'werkt slechts met begrepen vertalingen van ervaringen en gebeurtenissen. Hier ligt de kern van het onoverbrugbare verschil tussen enerzijds het ervären van iets en anderzijds het dènken over datzelfde iets. Er is een onvoorstelbaar verschil tussen het 'leven in de realiteit' en het 'leven vanuit het denken'. Alleen het eerste is echt, het andere 'leven' is een kunstmatige constructie, het is het leven van het "ik"!'
De Zoeker knikte instemmend en Meester Negen, die dat zag, glimlachte.
'Mijn statement wordt altijd onderschreven, helaas bijna uitsluitend conceptueel! De relatie van de mens met de hem omringende wereld is totaal anders als hij vanuit zijn "ik" leeft! Het werkelijke leven toont zich niet meer, omdat dat leven slechts wordt gezien via de 'ogen van het denken.' De werkelijkheid verwordt tot een ***geoperationaliseerde ervaring. Het is nooit meer de ervaring van het 'nu'!*** *Het effect is dramatisch en kent geen grenzen, want alles wat wordt ervaren komt, naarmate de mens zijn denken intensiever gebruikt, steeds verder in de greep van dat denken. Ingeklemd door begrippen en denkbeelden verliest het moment 'nu' steeds meer terrein. De mens leeft zo uiteindelijk alleen nog op de indirecte impulsen van zijn denken. Hij 'leeft' vervolgens in zijn wereld van het bekende, het vertrouwde, waar de dingen, gebeurtenissen en ervaringen een vaste voorspelbare en herkenbare plaats hebben. Hij komt zo te leven in een welhaast massieve virtuele wereld, waarin nauwelijks ruimte is voor iets nieuws of oorspronkelijks. Alles is eerder geweest!*
De gevolgen zijn navenant. Het denken creëert een van de hardnekkigste illusies van het menselijke bestaan. Het werkelijke leven wordt namelijk niet meer gezien als een immense aaneenschakeling van op zich volstrekt niet te begrijpen, losstaande arbitraire gebeurtenissen. Integendeel, de gebeurtenissen worden aan elkaar 'gesmeed en gelijmd'. Dit proces duurt en duurt net zolang, totdat er iets ontstaat dat 'begrip van de werkelijkheid' wordt genoemd. Iedereen heeft een heilig vertrouwen in zijn eigen geconstrueerde wereld, in het eigen "ik". In dat bouwwerk van concepten, van waaruit de wereld wordt begrepen, passen de denkbeelden naadloos op en in elkaar. Zij vullen elkaar aan, zodat de immense illusie van 'individuele beheersing der werkelijkheid' telkens opnieuw gestalte gegeven wordt.'
Meester Negen zweeg een moment en ging toen verder.
'De lijm of het cement die gebruikt wordt om denkbeelden te koppelen bevat twee functionele componenten waardoor het zijn onverwoestbare kracht krijgt. Op de eerste plaats is er de component tijd. Daarmee worden ervaren verschillen verklaard.

Vervolgens is er de causaliteit, waarmee de volgorde van de gebeurtenissen wordt vastgelegd. De gelijmde constructies, de wereldbeelden, die zo gevormd worden zijn buitengewoon bruikbaar gebleken.'
'Zeker in materiële zin,' viel de Zoeker ongevraagd bij en hij voegde er aan toe, 'zo is een zekerheidsniveau gerealiseerd dat ongekend is in de geschiedenis.
'Het gevolg daarvan demonstreert zich steeds nadrukkelijker, maar wordt zelden zo gememoreerd, het bedachte leven beheerst alle samenlevingen!'
Er viel een korte stilte.

'Het denkproces,' vervolgde Meester Negen dan, ' werkt met afgeronde eenheden. Met entiteiten, die herkenbaar zijn afgebakend, totdat het herkenbare gehelen zijn. Het gerichte bewustzijn fragmenteert de wereld en 'grijpt' de fragmenten om ze via 'tijd' en 'causaliteit' tot een bedachte wereld te maken. Het vergt grote inspanning om het gerichte bewustzijn los te laten. Wie zichzelf daartoe zet, wie zichzelf als het ware dwingt om scherp en intensief gewaar te zijn, zonder dat het bewustzijn zich expliciet richt, bemerkt dat er een situatie kan ontstaan, waarin uiteindelijk de drang om het bewustzijn te richten af zal nemen. Totdat die dermate miniem wordt dat hij uiteindelijk verdwijnt! Er zijn geen denkbeelden meer en er bestaat vanaf dat moment geen relatie meer tussen datgene dat men waarneemt en de beeldvorming daarover in het denken.'
'Wat u zegt,' viel de Zoeker in, 'is eenvoudig verwoord, maar het is buitengewoon complex om uit te voeren. Ik probeer dat wel eens, maar merk dan onmiddellijk dat ik nauwelijks in staat ben te ervaren wat zich echt in mijn leven afspeelt. Ik ervaar alles middels begrippen en concepten. Zij vullen na een opgevangen impuls onmiddellijk mijn bewustzijnsruimte.'
'Dat heb je scherp waargenomen,' zei Meester Negen, 'en je waarneming is juist. Als iemand zich nadrukkelijk concentreert op de wíjze waarop hij naar iets kijkt, ervaart hij of zij iets merkwaardigs. Vrijwel onmiddellijk ontstaat in het denken het 'woord' waarmee het bekeken object of relatie wordt geduid. De mens neemt daar genoegen mee, omdat hij niet weet of beseft, dat dit woord botweg verhindert dat hij of zij echt, direct waarneemt. Het woord staat tussen het object en de waarnemer in. De waarnemer zal daardoor nooit tot de kern van het waargenomene door dringen. Wie de richting van het bewustzijn, de aandacht, doordringender waar blijft nemen wordt uiteindelijk geconfronteerd met verwarring in het denken. Dat verliest zijn sturende greep en weet niet hoe verder te handelen. Haar beste set van acties werkt niet meer. Koortsachtig worden diverse punten van het object bezien en iedere keer verschijnt er een denkbeeld, een woord, waarmee zo'n specifiek deelaspect wordt benoemd. Of, en dat komt het meest voor, je denken wil uit de situatie ontsnappen en afdwalen. Het wil zich gaan bezig houden met iets anders. De kracht die aanzet tot dat afdwalen is immens. Het vergt dan ook veel van onze wilskracht om letterlijk onbewogen te blijven. Als de mens er echter in slaagt om onbewogen te blijven kijken, verdwijnen de woorden. En daarmee de bewuste en gerichte aandacht. Dan begrijpt iemand, dat hij zonder herkennende begrippen geen 'vertaalde' ervaring kan hebben. Wie zich zo concentreert op het kijken ziet, dat hij hoewel hij met behulp van zijn ogen waarneemt toch 'niets' ziet.'

‘Het is een verbijsterende ervaring,’ zei de Zoeker die herkenning bij de woorden had, ‘ik wist niet wat mij gebeurde.’
‘Zeker! De eerste keer veroorzaakt deze gewaarwording een schok. Het verrassende is dat hier geen magie of wat dan ook bij te pas komt. Er is een volkomen onverwacht ‘niets in het denken’. ***Als iemand zijn begrippenkader los laat ontstaat er ‘niets’****.*
Het is blijkbaar zo, dat op het moment dat het bewustzijn zich richt, dit net lang genoeg gebeurt om een beeld van herkenning op te roepen. Vervolgens wordt enkel met dat beeld verder gedacht. In het Zenboeddhisme ziet men dit proces impliciet verwoord in de koan die stelt: maakt een vallende boom geluid als er geen waarnemer is.’
‘Rationeel kan zo’n vraag snel worden beantwoord,’ zei de Zoeker.
‘In koans wordt niet gevraagd naar rationele antwoorden,’ reageerde Meester Negen.

‘Er is een directe relatie tussen iets wat een mens wil, en de werking van zijn gerichte aandacht. Willen is ‘de drang om een in de toekomst geprojecteerd denkbeeld te realiseren’. Dat houdt in, dat de wilsfunctie enkel daar kan functioneren waar een denkbeeld kán worden ontwikkeld. Waar dus een ervaring kan worden vertaald. Dat sluit onbewuste processen uit. De gerichte aandacht bestaat dan ook niet in onbewuste processen! Omdat er niets wordt geoperationaliseerd in onbewuste processen kan het “ik” daar niet bestaan! Anderzijds wordt het “ik” wel door de werking van de onbewuste processen beïnvloed! Zijn mogelijkheden om in dergelijke processen sturend in te grijpen zijn echter nihil! Het is het “ik” niet mogelijk om ervaringen te begrijpen van een cel of molecule. Op zich is dat goed. De totale capaciteit van het denken zou dan in beslag genomen worden, omdat alle informatie van elke cel zou moeten worden verwerkt door het “ik”. Het “ik” negeert deze informatie, zoals een mens zich ook niet druk maakt over de wijze waarop zandkorrels onder zijn voet verschuiven op het moment dat hij een strandwandeling maakt. Het acht de processen van geen enkele relevantie. Dit is niet problematisch omdat zijn ***overlevingsmechanisme*** *-het geheel van instinctmatige processen- dit niet vraagt. Het functioneren van dit mechanisme komt het “ik” goed uit, omdat het daarmee de vrijheid heeft om te bepalen waarop het zijn aandacht richt.’*
‘Bedoelt u dat het overlevingsmechanisme de mens in de waak-slaap brengt?’
‘Nee!’ Meester Negen schudde het hoofd, ‘de waak-slaap vertegenwoordigt de toestand van de automatische identificatie, van de routinematige vereenzelviging van het “ik” met de inhoud van toevallig passerende denkbeelden. De processen waarover ik het net had vallen buiten het denken en daarmee buiten de mogelijkheid tot identificatie.’
Op dit punt laste hij een korte pauze in.

‘Een aantal filosofische stromingen,’ begon hij later, ‘richt zich op de aandacht en de wijze waarop de mens daar mee om gaat. Daarbij ligt de nadruk op ‘de verloren momenten’. Dit zijn momenten, waarop de mens weliswaar wel bestaat, maar zo volkomen is geïdentificeerd, opgegaan in het patroon van denkbeeldenreeksen, dat zich aan zijn geestesoog vertoont, dat er geen sprake is van ‘bewust zijn’. In die momenten van vereenzelviging is er sprake van sterk gerichte aandacht. Het individu is zich in dergelijke momenten vrijwel niet gewaar van zijn eigen bestaan en handelt feitelijk als

een strak geprogrammeerde robot. Hoewel de filosofische richtingen de 'maximale' of 'totale' aandacht prediken vinden hun woorden weinig effectieve weerklank. De mens is hooguit bereid om naar de filosofen te luisteren en komt tot de conclusie dat er inderdaad vele momenten zijn dat hij weliswaar bestaat, maar dat zijn bewustzijn afwezig is. Hij kan een weg volgen of een techniek beoefenen om dit te veranderen. Maar,' Meester Negen keek de Zoeker doordringend aan, ' dit zijn zoals ik je al vaker vertelde, luxe technieken! Want voor het functioneren, voor het overleven is dat leven vanuit de totale aandacht niet nodig! Als entiteit, zowel maatschappelijk, als als individu is de mens voldoende toegerust om met gebruik van een beperkte hoeveelheid gerichte aandacht prettig te overleven. 'Meer aandacht' voegt niets toe en vanuit die gezichtshoek is het dan ook onnodig.

Wellicht is het zelfs een gevaarlijke luxe, want meer aandacht leidt tot meer inzicht en daarmee tot verdergaande verdieping in het 'zijn'. De relativering die dat met zich meebrengt levert vaak onthechting. De meer aandachtige mens is in de ogen van zijn medemens minder gelukkig, omdat zijn 'hebben' minder aan't worden is. Dit omdat hij de verlokkingen van het 'hebben' meer en meer laat voor wat ze zijn. Hij laat zich minder bekoren en verleiden en zakt ogenschijnlijk weg in een 'gemiddeld en saai leven' zonder enerverende afleidingen. Zijn identificatie met de inhoud van zijn denkbeelden wordt minder.'

Meester Negen zweeg enkele momenten en dacht na.

'Het denkproces,' vervolgde hij dan, 'beschouw ik als een 'black box', met daarin twee overheersende richtingen. ***Het proces is reactief.*** *Het begint met andere woorden niet uit zichzelf, maar is een reactie op binnenkomende impulsen. Vanuit de omgeving of vanuit het lichaam zelf. Vervolgens is er de specifieke wijze waarop denkbeelden zijn opgebouwd.* ***Het proces is tijdlogisch.***

De richting van de tijd -lopend van verleden via nu naar toekomst- is uiterst dominant in het denken terug te vinden en in alle denkbeelden opgeslagen.

Naast deze richtingen zijn er herkenbare deelprocessen, als bijvoorbeeld het selectieproces. Signalen bereiken de mens. Een deel ervan wordt onmiddellijk beoordeeld op zijn potentiële relevantie. Grootte, richting of intensiteit kunnen hier criteria zijn. Op grond van snelle metingen vindt een selectie plaats. De snelheid van selectie overtreft de reactiesnelheid van het "ik" verre. Het maakt bijvoorbeeld gebruik van de intuïtie.'

'Het woord intuïtie zie ik vaak gebruikt,' merkte de Zoeker op, 'maar de benaderingen zijn nogal verschillend. Wat mag ik er in dit verband onder verstaan?'

'Er is een fundamenteel verschil tussen wat intuïtie ***is*** *en wat het* ***doet****, ik heb het hier over de wijze waarop het functioneert. Het is voor mij het herkenningsproces, dat gebruikt maakt van wat ik kwalificeer als basisaandachtspunten of dominante denkbeeldfragmenten.'*

De Zoeker schudde het hoofd, de zin verduidelijkte niets.

'Basisaandachtspunten,' legde Meester Negen daarom uit, 'beschouw ik als de basiselementen waarmee het denken in uiterst korte tijd denkbeelden kan bouwen. Abstract gezien zijn ze bijvoorbeeld te vergelijken met de letters in een woord, de cijfers in rekensommen, de punten en strepen in het morsealfabet. Concreet zouden ze

kunnen worden gezien als de stenen waar straten mee worden gelegd of muren gemetseld.
Het begrip denkbeeldfragment moet ruimer worden opgevat. Het is steeds een fragment van een groter geheel, van een eerder gevormd denkbeeld. Het kan, binnen een uitgebreide en complexe wereldbeschouwing een sub- of onder denkbeeld zijn. Het kan echter ook binnen een klein denkbeeld een fractie zijn, zoals een paragraaf een betekenisvolle fractie is in een hoofdstuk of de paginanummering zinvol is op een bladzijde. Het beeld van de beeldbuis, dat ik eerder gebruikte, is hier ook toepasbaar. Op grond van de verschillend ingekleurde beeldpunten ontstaat het televisiebeeld. Iemand die weet te werken met zijn intuïtie, die zoals dat wordt gezegd, beschikt over een goed ontwikkeld gevoel voor intuïtie, heeft aan minimale fracties van impulsen voldoende om toch tot het juiste denkbeeld te komen. De werking van intuïtie is ook voor degene die er over beschikt niet te verklaren. Het werkt, in dit verband, buiten het "ik" om met fragmenten van denkbeelden en valt daarom buiten de beheersstructuur van het "ik".'
'Moet ik uit uw woorden begrijpen dat intuïtie ook op een andere manier kan werken?'
Meester Negen glimlachte.
'Wij zullen ons daar zeker verder in verdiepen. Terug nu naar het selectieproces. De uitkomst daarvan is tweeledig. Het ontvangen signaal is ofwel bruikbaar voor verdere verwerking of het is dat niet. Meer keuzes zijn er niet! Is het bruikbaar, dan wordt het binnen het gebied van het denken gebracht. De mens vormt zich via de bruikbare signalen een beeld van zijn omgeving. Het bijkomende effect is, dat op deze wijze een "ik" wordt gevormd! Het vormen van een denkbeeld is alleen mogelijk als er voldoende gegevens zijn opgeslagen in het geheugen.
Dit opslaan van gegevens geschiedt tijdens de vele vormingsprocessen en daarbij is de manier waarop informatie wordt verworven doorslaggevend. Als iemand een ervaring zèlf heeft doorleefd, is de waarde die aan de opgeslagen informatie wordt toegekend zeer groot. Een dergelijk ervaring wordt zeer toegankelijk opgeslagen. Volkomen anders is het bij de indirecte informatieverwerving. Bijvoorbeeld via boeken, lessen of verhalen uit de media. Vooral de nieuwsmedia bedelven de mensheid tegenwoordig onder overstelpende hoeveelheden indirecte informatie. De grote hoeveelheid dwingt de mens selectiever te worden. Hij zapt en neemt steeds oppervlakkiger waar.'
Meester Negen keek even naar de Zoeker die instemmend knikte.
'Hier toont zich vervolgens de actie = reactie wet, want de nieuwsverzorgende media, commercieel gedreven als de meeste zijn, móeten kijkers en luisteraars hebben. Dus brengen ze het nieuws steeds sensationeler. De mens wordt zo, of hij wil of niet, steeds nadrukkelijker in zijn astraliteit gedrukt. Om zichzelf te beschermen, selecteert hij nog scherper, met als gevolg dat er nog meer sensatie in de berichtgeving wordt gepompt en zo gaat het door. De mens zapt van informatiefragment naar informatiefragment. Verdieping is een zeldzaamheid aan het worden. Het kwalitatieve effect is ingrijpend! Het individu wordt zo volgestouwd met flarden 'indirecte' informatie, dat hij als hij wat op de 'directe' wijze ervaart dit verwoordt met de begrippen, die hij heeft opgedaan uit de 'indirecte' informatie.'
'Hij meent de wereld te kunnen begrijpen, omdat hij aangeprezen boekjes heeft

gelezen,' opperde de Zoeker.
'Dat is het effect waar ik op doel! De grote afstand tussen beide vormen van informatie-verwerving is eenvoudig verklaard. Bij directe ervaring worden de zelf doorleefde emoties aan de gebeurtenis gekoppeld. De ervaring wordt daarmee veel totaler, completer en veel indringender opgeslagen. Bij indirecte ervaringen gebeurt dit niet! Het individu wordt daar geconfronteerd met de 'conceptueel' overgedragen ervaringen. Die informatie behoort tot het 'bedachte leven'! Tot de virtuele wereld.'
'Toch kunnen overgedragen denkbeelden wel emoties oproepen,' meende de Zoeker.
'Zeker,' bevestigde Meester Negen, 'als dat niet meer het geval is, wordt de nekslag uitgedeeld aan alle romanschrijvers en de gehele audio en visuele industrie.
De voorselectie van een binnenkomend signaal kent slechts twee mogelijkheden. Er zijn de voor het "ik" bruikbare en onbruikbare signalen. In het gebied der 'onbruikbare' signalen worden geen pogingen gedaan om het terrein van het "ik" te bereiken. Toch worden ze niet genegeerd. Ze bestaan, dus er gebeurt iets mee, maar het selectieproces speelt zich buiten het "ik" af. Wie zich hier in verdiept begeeft zich op het terrein, waar iemand bijvoorbeeld 'iets aanvoelt', 'gevoelsmatig ergens een probleem mee heeft', 'iets voorvoelt' of wat dan ook. Het is het terrein waar de rationalist een afkeer van heeft. Niets laat zich daar met exacte maatstaven meten en verklaren. De 'indirecte' wereld met zijn rationele kennis faalt daar.'
De Zoeker fronste zijn wenkbrauwen en Meester Negen besloot het met een voorbeeld te verduidelijken.
'Er bestaat bijvoorbeeld het verschijnsel dat als 'aardstraal' wordt gekwalificeerd. Dit laat zich met de meeste erkende wetenschappelijke instrumenten slecht toetsen. Wie zich door een ervaren wichelroedeloper een wichelroede in de hand laat stoppen boven een plek waar zo'n aardstraal zou lopen, bemerkt vrij snel en wellicht tot zijn verbijstering, dat hij zich bevindt in een krachtveld waar (nog) geen rationele verklaring voor bestaat. Individuele ervaringen zijn zodra ze buiten een beperkt beschreven en geaccordeerd gebied vallen- niet overdraagbaar. Maar ze bestaan wel! Het is enkel het rigide geloof in de rationele bewijsvoering dat twijfel zaait. Louter en alleen omdat het wetenschappelijke denken deze ervaringen niet kan verklaren.'
'Als ik uw redenering doortrek,' zei de Zoeker, 'dan stelt u feitelijk dat ook wonderen toch een realiteit kunnen zijn.'
'Ze zijn in ieder geval een individuele realiteit,' antwoordde Meester Negen en hoewel de Zoeker hoopte op een verdere uitleg bleef het bij dit ene statement.

'Het gevoelsmechanisme,' hervatte Meester Negen wat later het gesprek, 'is net zoals het denkproces een deel van het overlevingsmechanisme. Het beoordeelt ervaringen op hun emotionele geladenheid, op hun astrale waarde. Hier toont zich een boeiend aspect van de menselijke entiteit. Een binnenkomende impuls kan voor het "ik" ongrijpbaar of onwerkbaar zijn, terwijl het gevoelsmechanisme ***wél*** *in staat is om er mee te werken en dat mechanisme geeft dan als reactie toch een signaal af. Dat signaal wordt vervolgens door het "ik" vertaald in begrippen als 'gevaar', 'blijdschap', 'angst', 'prettig' of wat dan ook. Er bestaat hierin een immens grote variëteit. Het emotionele of het gevoelsmechanisme werkt met een uiterst dominante dualiteit.* ***Iets is óf aangenaam óf***

onaangenaam!'
Meester Negen benadrukte elk woord van zijn statement.
'De mens heeft een extreme voorkeur voor het aangename en een net zo extreme afkeer van het onaangename. Die invloed van emoties is door deze dominante dualiteit zeer groot. Een impuls, die bij een eerste selectie door het "ik" als niet relevant of bruikbaar werd in geschat, komt via een omweg, de emoties, toch bij dat "ik" binnen. Het "ik" wordt gedwongen er op te reageren, hoewel het feitelijk niet weet hoe!'
'Een merkwaardig gegeven,' meende de Zoeker, 'paradoxaal misschien zelfs!'
Meester Negen glimlachte.
'Logisch gesproken heb je wellicht gelijk, maar "ikken" laten zich door dergelijke paradoxen niet van de wijs brengen. Zij hebben altijd slechts één richtpunt, één doel en dat overtreft alle gedachten aan logica of consistentie. Dit doel, deze permanente richting laat zich als volgt verwoorden: ***Het "ik" heeft nooit behoefte aan onaangename emoties!***
Alles, het denken, de emoties, de intuïtie en welke instrumenten het overlevingsmechanisme nog meer tot zijn beschikking heeft, wordt dan ook ingezet om onaangename emoties te vermijden. Als een signaal wordt ontvangen dat niet door het "ik" kan worden begrepen, ontstaat een koortsachtige activiteit, die er op gericht is om zo snel mogelijk te komen tot een geoperationaliseerd begrip. De aandacht wordt gericht op de binnenkomende impuls. Naarmate deze vager is -bijvoorbeeld bij het voorvoelen van een onbestemd gevaar- neemt de waarnemingsactiviteit tot het uiterste toe. Blijkt het niet mogelijk om met behulp van het "ik" meer informatie te verkrijgen, dan neemt de onzekerheid toe. Mocht iets uiteindelijk toch enigermate worden herkend dan blijft de onzekerheid zichtbaar, want in het denken verschijnt een gedachte die luidt: 'Waarschijnlijk is het signaal afkomstig van….. .' Het "ik" moet echter alert blijven en kan niet verwijlen in aangenamere zaken.
Deze schets van het denkproces heeft verregaande complicaties. Het individu ontvangt continu signalen, waardoor permanent denkbeelden worden gevormd. Omdat er ***verschillende*** *signalen worden ontvangen, worden telkens verschillende denkbeelden geactiveerd. Het "ik" krijgt daarmee feitelijk continu een andere vorm, nietwaar?'*
'De inhoud van het "ik" is telkens anders,' begreep de Zoeker, maar zijn antwoord was voor Meester Negen niet voldoende.
'Het "ik" ***is*** *de inhoud van een denkbeeld, en omdat die inhoud telkens anders is,* ***is het "ik" telkens anders****. Het "ik" is nooit hetzelfde! Een stabiel en in de tijd gezien continu "ik" bestaat niet!'*
Hij zweeg en gaf de Zoeker tijd om de essentie van wat er was gezegd door te laten dringen. De ander wikte en woog, maar de gehanteerde logica was onverbiddelijk. Uiteindelijk knikte hij bedachtzaam.
'Aan de basis van denkbeelden ligt het verwoorde individualiteitsbesef. Dat is de enige constante factor die rechtstreeks aan de omgevingssituatie van de mens is gekoppeld! De rest is theorie, omdat er binnen het denken relaties worden gecreëerd! De echte relaties tussen denkbeelden zijn fragmentarisch en verbrokkeld, maar voor de mens in de waak-slaap bestaan die relaties. Ze worden beschouwd als stevig en zinvol.'
De Zoeker keek vragend voor zich uit en Meester Negen herhaalde daarom wat hij had

gezegd.
'Het geloof in de continuïteit van het "ik" moet ontstaan omdat er permanent signalen en impulsen op de menselijke entiteit inwerken, die steevast door het denken worden omgezet in denkbeelden Dit proces kan, als de mens zich er van gewaar is, ook weer worden omgezet in een denkbeeld. Dat luidt dan: ***Ik besta! En ervaar veranderingen!'***
'Eerder beschreef u het "ik" als het conglomeraat van denkbeelden,' zei de Zoeker, 'en nu is het de inhoud van denkbeelden. Hoe passen beide uitspraken bij elkaar?'
'Het een sluit het ander niet uit. Het besef "ik" kan slechts bestaan in het moment 'nu'. Dat besef is de inhoud van een denkbeeld. In het moment 'nu' licht er telkens één en nooit meer dan één denkbeeld op in het denken. De inhoud van dat denkbeeld is dus hetgeen het "ik" op dat moment in het 'nu' is. Een volgend moment licht er een ander denkbeeld op en is het "ik" dus anders. Dát is de essentie van waar ik het over heb. Omdat er in de menselijke entiteit grote aantallen denkbeelden zijn opgeslagen is het ook juist om te stellen dat het "ik" bestaat uit een conglomeraat van denkbeelden. Maar in het moment 'nu' is het altijd slechts één van die denkbeelden die oplicht en die daarmee het "ik" bepaalt.'

'Het "ik" waant zich heer en meester in het gebied waar het "ik" bewustzijn bestaat. Het is het gebied waar fracties van het Universele Bewustzijn worden gebruikt in de vorm van de gerichte aandacht, waarmee het zijn wereld beziet. Als het denkproces wordt getriggerd, omdat het zich gewaar wordt van een prikkel of impuls, dan ontstaat een denkbeeld. Hoe weet een impuls door te dringen tot het bewustzijn van het "ik"? Je zou kunnen zeggen dat het terrein van het "ik" twee specifieke 'toegangspoorten' kent: De intellectuele, conceptuele of rationele poort, en de emotionele, de astrale of gevoelsmatige poort.
De intellectuele poort is in staat om van de binnenkomende impuls rechtstreeks een herkenningsbeeld te maken. Er ontstaat via die poort onmiddellijk een denkbeeld. De emotionele poort werkt, zoals we zagen, met een omweg. Zij geeft gevoelsmatige indicaties over de ingeschatte ontwikkelingen in de toekomst die hetzij positief, aangenaam, hetzij negatief, onaangenaam zijn. Als er alléén een emotioneel signaal het terrein van het "ik" binnenkomt, dan is nadere actie door dat "ik" vereist. De menselijke entiteit komt in een staat van 'niet-weten', een staat die vrijwel altijd gevolgd wordt door het gevoel van onzekerheid.
Het denken, het "ik", wil zichzelf gecontinueerd zien in de tijd en alles is daar op gericht! Het wordt in dat streven geholpen door 'de onzekerheid'. Onzekerheid is zijn grootste bondgenoot, hoewel het vaak wordt gekarakteriseerd als de grootste vijand van de mens. Het is de tegenstander die permanente aandacht vraagt, omdat hij permanent bestreden moet worden. Omdat er zo voortdurend aandacht wordt gevraagd, wordt telkens het "ik" gecreëerd.'
De Zoeker overdacht dit.

‘Onzekerheid is een ongewenste onaangename emotie,’ herhaalde hij, ‘en de mens wil daar van af. Dus gaat hij denken! Dus is er een “ik”. Het is eigenlijk allemaal heel eenvoudig’, besloot hij dan.
‘Bij grote onzekerheid is de kracht van de emotionele impuls belangrijker voor het “ik” dan die van welke intellectuele impuls ook. Wie onzeker is, is slecht in staat om te denken! Maar ook het omgekeerde geldt. Daar waar de mens amper een emotionele gewaarwording heeft, speelt de emotionele impuls niet of nauwelijks mee.
Hoe dan ook, uiteindelijk wordt er in het denkproces een beslissing genomen. Het eindproduct, het beeld, dat de mens zich letterlijk over de situatie in zijn ‘nu’ heeft gevormd wordt vastgesteld. Dit beeld heeft zowel betrekking op de situatie in het ‘nu’, als op de ingeschatte verandering naar een situatie in het ‘dan’. Zo ontstaan indicaties over de beste set van acties die moeten worden ondernomen om de gewenste situatie in het ‘dan’ te realiseren.
De set van acties kent twee uitersten. In het ene heeft het individu zekerheid over de ontwikkelingen in de tijd en beschikt over een soort standaardprogramma waarmee hij weet te bereiken wat hij nodig acht. In het andere uiterste heeft de mens alleen een emotioneel signaal. Daarmee wordt het “ik” gedwongen tot een veel grotere mate van alertheid. Het moet meer signalen uit de omgeving betrekken. Het is dan noodzakelijk om ook de acties nauwkeurig te blijven volgen, teneinde te zien hoe de omgeving door die acties verandert.
In de zekere situatie kan het “ik” het hele handelingspatroon over laten aan het onbewuste, omdat het doel routinematig, volgens standaardpatronen behaald zal worden. Dit is voor het “ik” de meest ideale situatie. Het heeft geen belang bij het volgen van processen die zich volgens standaardpatronen afwerken. Het volgt ze niet en kwalificeert die situaties zelfs als ‘gewoonte of sleur’. Deze kwalificaties zijn niet positief, maar toch is er het permanente streven van de mens om te komen tot standaardisering van zijn omgevingssituatie. Alleen dat geeft zekerheid. Het afwerken van standaardprogramma’s geeft het “ik” de mogelijkheid om zich elders in te verdiepen. En dat geeft een gevoel van vrijheid. Het is zelfs de basis voor de gedachte dat er een vrije wil zou bestaan.’
‘Hoezo,’ onderbrak de Zoeker.
‘In de situatie, dat het “ik” kan volstaan met het uitvoeren van standaardprogramma’s, is het grootste deel van de gerichte aandacht waarover dat “ik” beschikt niet gebonden aan het volgen van de omgevingssituatie. Die aandacht kan dan ‘vrij’ bewegen. Het “ik” heeft een veel grotere vrijheid om datgene te doen wat het als aangenaam ervaart, dan in de situatie waar alle aandacht opgeëist wordt door de variërende, onzekere ontwikkelingen van de eigen omgeving.
Als iemand -zoals bij standaardprogramma’s- een gebeurtenis zonder aandacht doorleeft, ontstaat slechts een vage herinnering, die is gemarkeerd door enkele tijdmijlpalen. Zo’n herinnering kan een vorm hebben als: ‘Van half twee tot drie uur liep ik door het park’. De mens kan zich wellicht herinneren naar een muzikant te hebben geluisterd, maar alles vaag en half, althans niet scherp en indringend.’
‘Zoals achtergrondmuziek in warenhuizen ook geen indruk na laat,’ viel de Zoeker bij.
Meester Negen knikte, dacht een moment na en ging dan verder.

‘De mens denkt in ‘processen’. Een doorleefde ervaring wordt in het denken opgeslagen als een gelabeld proces, als een doorleefde reeks denkbeelden die tijdlogisch zijn opgeslagen. Door die tijdlogische rangschikking wordt het eind van de denkbeeldenreeks snel bereikt. De mens kan vervolgens, nadat hij zijn gerichte aandacht op het eindbeeld heeft gezet, een vergelijking maken tussen het opgeroepen ervaringsbeeld en het beeld dat hij zich vormt op grond van een binnengekomen signaal. Dit vraagt alertheid. Theoretisch gesproken is het namelijk niet mogelijk dat in verschillende momenten ‘nu’ dezelfde situaties worden aangetroffen.’
‘Puur theoretisch misschien niet,’ wierp de Zoeker tegen. ‘Atomen hebben bijvoorbeeld absoluut een verschillende constellatie, maar dat lijkt me nogal ver gezocht. Bovendien heb ik van u begrepen dat “ikken” niet op dat niveau werken!’
Meester Negen knikte welwillend.
‘Alles verandert en fluctueert voortdurend,’ zei hij, ‘en los van het ontbreken van mogelijkheden daartoe acht het “ik” het verre van nuttig om alle veranderingen te volgen. Dat vraagt teveel van de gerichte aandacht! Het werkt daarom náást ‘processen’ met marges die het hanteert bij het waarnemen. Binnen die marges decreteert het “ik” zijn wereld als stabiel. Dit is een ingenieuze werkwijze, want alle geconstateerde verschillen die binnen de marges vallen, beschouwt het “ik” als niet relevant. De verschillen worden misschien nog wel bemerkt, maar het “ik” stelt dat het effect ervan kan worden veronachtzaamd, zolang deze verschillen de marges niet overschrijden.
Marges verschillen per individu en per situatie. Je kunt parallellen zien met bijvoorbeeld autorijden. Bij hoge snelheid houd je een grotere afstand van je voorganger dan bij lage snelheid. Zolang die afstand er is kan je rustig mijmeren over je eigen grootsheid of welke andere aangename fantasie dan ook.Als een situatie emotioneel neutraal is, kan je marge ook groter zijn. Dit, omdat je inschat dat moeilijkheden die zouden kunnen ontstaan niet echt ingrijpend zijn.
Er zijn tal van voorbeelden uit te werken die illustreren, dat mensen menen ‘op hun routine’ de situaties aan te kunnen. Routine is niets anders dan de verzamelnaam voor procedurematig gedrag, waarmee het individu meent omgevingsfluctuaties op een adequate wijze te kunnen aanpakken. ***Routinematig gedrag kan alleen bestaan in een stabiele wereld en het “ik’ gaat daarom uit ván een stabiel wereldbeeld!*** *Routines kunnen ook alleen bestaan als er marges gehanteerd worden. Het effect van het gebruik van marges is dus zeer ingrijpend. Wat mij betreft kan dit effect wetmatig worden verwoord.* ***Hoe ruimer de mens zijn marges stelt, des te grover is zijn wereldbeeld!***
Zolang de belevingswereld van de mens zich binnen de grenzen en bijbehorende marges afspeelt, zolang zal die mens in de mening verkeren dat zijn wereld stabiel is. Pas als er een marge wordt overschreden, is er voor het gevoel van die mens een nieuwe situatie. Iets anders! Een verandering ten opzichte van het door het denken gefixeerde beeld.
Wie zijn grenzen en zijn marges zeer ver legt, schept voor zichzelf ogenschijnlijk een zeer ruim en stabiele wereld. Immers, zeer veel van de binnenkomende signalen worden ‘herkend’ en ingepast in de veilige stabiliteit van de aanwezige denkbeelden.’
‘Wie zo handelt, hanteert wel een zeer gemakkelijk en beperkt wereldbeeld,’ sprak de

Zoeker.
'Of het echt makkelijk is, weet ik niet,' reageerde Meester Negen, 'het vergt nogal wat inspanningen om allerlei gebeurtenissen binnen het gehanteerde 'normale' wereldbeeld te persen, maar daar wil ik het nu niet over hebben. Het routinematig afwerken van aangetroffen situaties berust altijd op een keuze van het "ik" en onverwacht zie je hier weer een invalshoek die gerelateerd lijkt aan de vrije wil! Elk mens heeft in principe de mogelijkheid om te kiezen. Of om zijn aandacht te richten op signalen, dan wel te werken met grenzen en marges die hem in staat stellen zijn 'hier en nu' te ontvluchten.'
'Waarom gebruikt u het voorbehoud 'in principe'?'
'Iedereen gebruikt zijn eigen marges zoals hèm of haar dat juist lijkt. Maar doorgaans is de keuze hierin, zo deze al bewust is gemaakt, gebaseerd op aangeleerd gedrag en individuele voorkeuren, waarbij de energiewetten, met name de weg van de minste weerstand en de sturing van de verschillende Vormers der Gedachten vaak een hoofdrol hebben gespeeld. Het resultaat is er dan ook naar. De wereld is een speelterrein geworden. Iedereen weet hem via zijn eigen marges te 'stabiliseren' en definieert hem zoals hij hem wenst te zien.'
'En is dat erg?'
'Het is de wereld zoals je die om je heen ziet, de wereld van de waak-slaap,' reageerde Meester Negen. 'Het is een wereld die noodzakelijkerwijs in evenwicht is. Maar, omdat zovelen het aangenaam hebben, hebben evenzovelen het onaangenaam!'
'En daar is niets aan te doen?'
'In de wereld van de waak-slaap niet! In die wereld kunnen onevenwichtigheden hooguit worden ***verplaatst.*** *Dat is dan ook een activiteit die veelvuldig gebeurt!'*
'Dus?'
Meester Negen reageerde niet en de Zoeker begreep dat zijn opmerking te triviaal was.

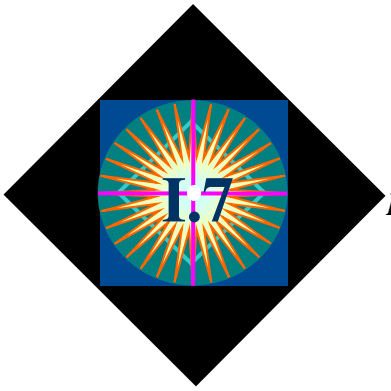

Bewustzijn in de materie: Het ontstaan van het "ik".

'Elk denkbeeld vertegenwoordigt de waarheid;
de absolute waarheid en de enige waarheid!
*Zo de wereld **wórdt** begrepen, zo **ís** de wereld!'*

'Hoe werkt het denkproces bij iemand in het waak-waak bewustzijn?' Met die vraag begon de Zoeker ditmaal het gesprek en omdat Meester Negen even aarzelde, voegde hij er aan toe: Ik zie het wel eens beschreven als al-weten. Betekent dit dat zo'n mens alles weet, of dat in zo'n mens alle aanwezige denkbeelden tegelijk geactiveerd zijn?'
Meester Negen schudde glimlachend zijn hoofd.
'Er wordt inderdaad wel geschreven over al-weten, maar waar op gedoeld wordt is, dat een mens in die staat zich permanent bewust is van de drang tot identificatie, die intrinsiek en altijd aan het gebruik van denkbeelden is verbonden. Zo'n mens is daarom selectief in en uiterst alert tijdens het gebruik van denkbeelden.'
'Als u het zo formuleert impliceert het, dat er dan meerdere denkbeelden tegelijk actief zijn. Het eerste denkbeeld leidt tot identificatie en het tweede heeft tot gevolg, dat die mens alert blijft en zich niet identificeert.'
*'De **werking** van het denkproces is in de waak-slaap dezelfde als in de waak-waak toestand, maar van die werking is alleen de mens in de waak-waak situatie zich gewaar! Er is telkens maar één denkbeeld tegelijk actief. Dat is de essentie van het denkproces. Meer is niet natuurlijk! Als er meerdere tegelijk zouden werken zou het proces onbruikbaar zijn en het overleven tegenwerken. De situatie zou te vergelijken zijn met luisteren naar twaalf verschillende radiozenders tegelijk. Elk afzonderlijk zijn ze het beluisteren waard, maar gelijktijdig wordt het een onaangename kakofonie! Als, zoals je veronderstelde, álle denkbeelden in een mens tegelijk geactiveerd zouden worden, dan zou de betrokkene terplekke krankzinnig worden, volkomen overdonderd door de overstelpende hoeveelheid indrukken en inzichten, waarvan velen niet aansluiten en evenzoveel anderen onderling volkomen tegengesteld zijn.'*
'Hoezo tegengesteld?'
'Iemand kan vinden dat luiheid verwerpelijk is. Vervolgens ziet hij hoeveel keer hij is weggezakt in gemakzucht. Hij zal beheersing prediken en vervolgens zien, hoe vaak hij in woede is ontstoken. Misschien vindt hij, dat de waarheid gesproken moet worden om dan te merken hoe vaak hij heeft gelogen, ook al classificeert hij deze als leugentjes om bestwil. En wellicht meent hij kuis te zijn om dan echt te beseffen, hoe vaak er bij hem begeertes opgeroepen zijn. Deze en onnoemelijk veel andere confrontaties zullen die mens overdonderen en zijn "ik" zal daardoor totaal ontwricht raken.
De Zoeker overdacht dit en knikte vervolgens langzaam.
'Wat overigens niet wil zeggen,' merkte Meester Negen op, 'dat datgene wat je stelde

onmogelijk zou zijn. Het is relatief eenvoudig om het denkproces te ontregelen. Denk maar aan het gebruik van drugs of sommige medicijnen. En inderdaad, het komt ook voor bij mensen op het spirituele pad, als iemands denkproces gaat werken op de wijze die we net bespraken, maar die situatie is wezenlijk anders.'
'Wat gebeurt er met zo'n mens?'
'Als die gebeurtenis het gevolg is van een voorbereidend proces, dan is die mens in een flits bevrijd van alle dwang van het denken. Het denkproces heeft dan zijn macht en bekoring verloren. Dit, omdat er een totaal, een multi-dimensionaal inzicht is in wat het denken is, in wat de oorzaak is van de identificatie die uit het denken voortvloeit en ook omdat dan volkomen duidelijk is, dat het denken de bron is van de grootste verslaving die de mens kent, zijn gehechtheid aan het "ik".'
'Zo'n mens denkt dan niet meer?'
'Natuurlijk wel! Maar een dergelijk mens gebruikt zijn denken zoals jij een pen gebruikt. Met andere woorden, alleen als het nodig is ***en*** *hij is zich er van gewaar.'*
'Is zo'n gebeurtenis te zien als de inwijding waarover wel geschreven is?'
Meester Negen zuchtte eens diep voor hij sprak.
'Er is veel geschreven over tal van processen die zich ***kunnen*** *afspelen bij hen die het spirituele pad begaan. Omdat er zoveel is beschreven, lijkt het alsof er voor de 'ware zoeker', wat dat overigens ook zou moge zijn, een te herkennen spiritueel pad bestaat, dat, indien nauwlettend gevolgd, leidt tot verlichting.*
Voor mij is het geloof in het bestaan van een dergelijk pad een groot obstakel om überhaupt verder te komen. Ik zei je, dat het totaal inzicht in het denkproces kan gebeuren. Niet dat het jouw,' hij keek de Zoeker doordringend aan, 'zal gebeuren. Volg je eigen pad! Heb je eigen ervaringen en vergeet gesuggereerde maatstaven. Zij activeren slechts de illusie van voortgang in jezelf en brengen je in een absurde competitie met anderen. Dergelijke gedachten en denkbeelden vloeien linea recta voort uit je "ik". Door zo te handelen bewerkstellig je het omgekeerde van wat je beoogt. Je versterkt de macht van je "ik".'
Meester Negen zweeg een moment en zei toen: 'Ik stel voor dat we ons verdiepen in de werking van het bewustzijn in de materie en de effecten die dat op het "ik" heeft, akkoord?'
Het was een puur retorische vraag en de Zoeker reageerde dan ook niet merkbaar.

'Het denken,' sprak Meester Negen, 'het denkproces wordt geactiveerd op het moment, dat er een impuls binnen het aandachtsveld van het individu komt. De aandacht van dat individu kán worden gericht op die impuls. Het aandachtsveld is het veld, waarbinnen de gerichte aandacht van het "ik" werkt. Ontvangen impulsen worden opgevangen door de zintuigen en via zenuwbanen door het lichaam getransporteerd. De verschillende banen hebben hun eigen specifieke functie. Geluid wordt getransporteerd door gehoorzenuwen, licht door oogzenuwen enzovoorts. De gehoorzenuwen nemen misschien wel lichtimpulsen waar, maar kunnen deze niet transformeren tot iets herkenbaars, evenmin als het omgekeerde mogelijk is.
De impulsen worden naar een centrum geleid, waar ze op hun kwaliteit en inhoud getoetst worden. Op grond van de toetsingsuitslag worden ze naar een passende plaats

in het denken geloodst. De snelheid waarmee dit proces zich afspeelt is vele malen te groot voor het "ik". Het proces is overigens amper interessant voor dat "ik". Het wordt pas bij het proces betrokken als er een beslissing is genomen omtrent de vermeende oorzaak of veroorzaker van de waargenomen impuls.
Bij die beslissing is een zekerheidsmarge ingebouwd! Die geeft aan in hoeverre het binnengekomen signaal líjkt op eerdere ervaringen. Meestal wordt geconstateerd dat het binnengekomen signaal 'onmiskenbaar' behoort bij een specifieke denkbeeldenreeks. Of soortgelijke gradaties als 'hoogstwaarschijnlijk, waarschijnlijk, misschien, enigszins lijkt, … In het eerste geval is het signaal herkend en kan standaard verwerkt worden. In andere gevallen is nadere informatie nodig. Met behulp van de impulsen en signalen vanuit zijn omgeving kan het "ik" zich bewust zijn van zijn tijdruimtematerie situatie in het 'nu'. Het 'zijn in het hier en nu' wordt in een groot aantal filosofische stromingen sterk benadrukt. Daarom is het noodzakelijk om stil te staan bij de echte mogelijkheden van het "ik" om in het 'hier en nu' te ervaren.
Het 'hier en nu' is het enige moment waarin het 'zijn' manifest is. In elk 'nu' beschikt het 'zijn' over een oneindig vermogen om zich in het komende 'nu' te manifesteren. Ik noem dat ***het manifestatiepotentieel van het zijn.*** *De mens die bewust is, is zich bewust van het* ***gerealiseerde*** *manifestatiepotentieel in het 'nu'. Een deel van dit bewustzijn kan worden omgezet in gedachten, maar niet zonder meer. Allereerst moeten we vaststellen dat het denken 'grofmazig' functioneert. Dat impliceert, dat de benadering van het 'nu' noodzakelijkerwijs ook altijd grofmazig is. Met enkele figuren illustreer ik je dit.*

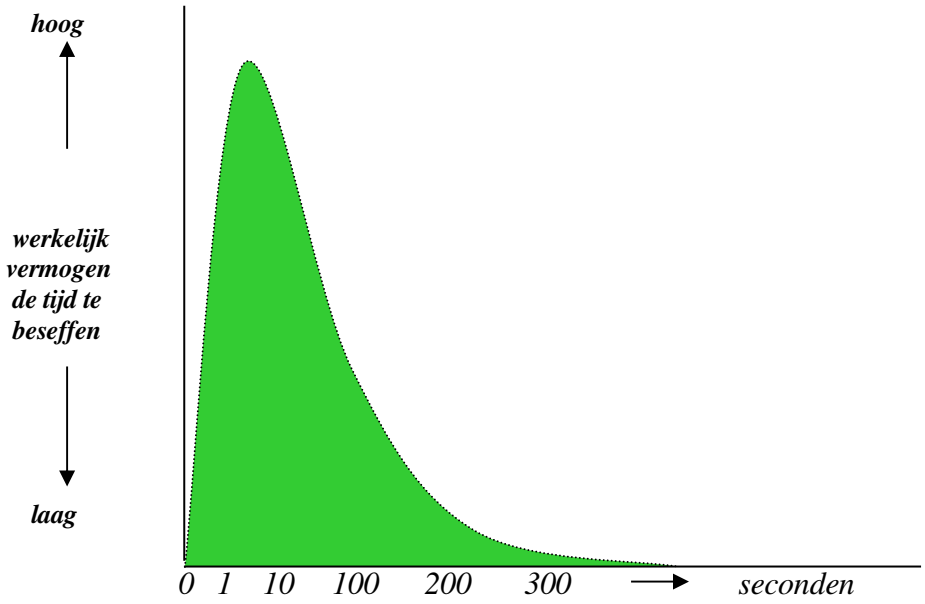

fig.67: Het realistische tijdsbesef in het moment 'nu'.

De mens ervaart de tijdruimtelijke dimensies via zijn oriëntatiesystemen. Deze geven hem indicaties over de plaats en het verloop van de gebeurtenissen in de tijd. De nauwkeurigheid van deze indicaties is echter beperkt. Dit hangt zowel samen met de

precisie van waarnemen, als met het indringende besef dat een waarneming iets vertegenwoordigt. Dat, met andere woorden, er een onmiddellijke relatie is tussen wat wordt waargenomen en de denkbeelden die daaraan gekoppeld zijn. Nog anders verwoord, er is voor de mens een duidelijke relatie tussen wat hij ervaart en zijn gedachten daar over.
Het kleinste tijdsverloop waarvan het individu zich in zijn 'nu' nog een enigszins realistische voorstelling kan maken bedraagt iets in de orde van grootte van 0,1 seconde. Het manifestatiepotentieel dat minder dan die tijd nodig heeft om zich te realiseren, valt buiten het bereik van het waarnemingsvermogen van de mens en daarvoor heeft hij precisie-instrumenten uitgedacht. Het grootste tijdsverloop waarvan de mens een echt reëel ervaringsbesef kan hebben schat ik in op 1,5 tot 2 minuten. De wisselingen in het manifestatiepotentieel van die periode kunnen door het denken worden bevat. Dat is wat de figuur weergeeft.'
'Tijdsperioden die kleiner en groter zijn, zijn natuurlijk wel voorstelbaar!'
'Uiteraard. Ik zou niet willen beweren dat het denken niet in staat zou zijn om een ***conceptueel besef*** *te hebben van een tijdsverloop als 'uren' of 'eeuwen'. Of miljardsten van seconden. Ons conceptuele denken maait zich als het ware met grote slagen een weg door het manifestatiepotentieel van het 'zijn'. Het gebruikt grove ijkpunten, 60 minuten vormen een uur, zeven dagen zijn een week, om tot* ***theoretische*** *oriëntaties binnen de tijdsdimensie te komen. Dit conceptuele besef is echter nooit meer dan een gedachtetechnische, een mentale truc, een denkbeeld dat iets vertegenwoordigt wat buiten het ervaringspotentieel van de mens valt, omdat zijn ervaringsmogelijkheden ontoereikend zijn. Dergelijke denkbeelden zijn ontstaan door de extrapolatie van het denken. Het beperkte stukje, dat wordt weergegeven tussen ongeveer één tiende seconde tot 2 minuten, geeft de mate weer waarin een mens zich op basis van eigen directe waarnemingen op de tijdsdimensie oriënteert in het 'nu'. Met andere woorden, zijn oriëntatie- en waarnemingsmechanisme is in staat om zich direct iets voor te stellen bij de tijdsperioden die zich binnen die tijdskaders afspelen. De duizendsten van seconden kunnen, zoals ik zei, wel door elektronische apparatuur worden waargenomen. Zij vertegenwoordigen niet iets uit de reële wereld zoals die door het individu wordt ervaren. Wat voor de fracties geldt, geldt ook voor de grotere meeteenheden. Het manifestatiepotentieel van het 'zijn' is zo groot dat dit voor een dag volstrekt onbevattelijk is. Het is dus bizar om vast te stellen dat het echte besef van tijd buitengewoon beperkt is. Elk besef, dat buiten de mogelijkheid tot direct ervaren bestaat, is een concept!'*
De Zoeker onderschreef de woorden met een hoofdknik.
'Een zelfde soort redenering geld voor de ruimtelijke dimensies. Uiteraard bestaan zowel de nanometer en de micrometer, maar een gegeven als één miljardste of één miljoenste meter heeft voor het individu, anders dan strikt conceptueel, geen betekenis. Zomin overigens als een afstand van bijvoorbeeld 7 kilometer nog kan leiden tot een werkelijke ervaringsbelevenis. Ook met betrekking tot de ruimtelijke dimensies is de ervaringswereld van de mens dus zeer verschillend van zijn conceptuele wereld. De effectieve beleving van de ruimtelijke component heb ik weergegeven met deze figuur

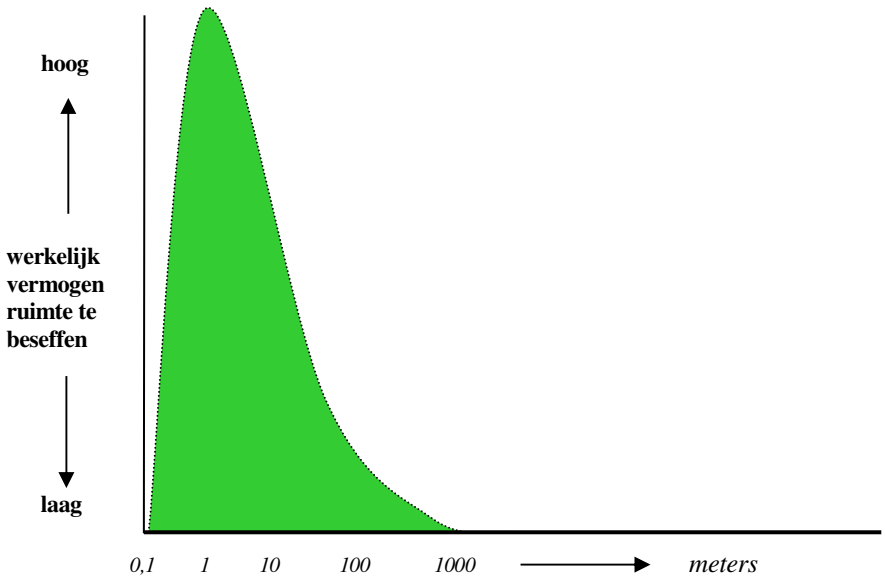

fig. 68: Het realistische ruimtebesef in het moment 'nu'.

Als nu beide figuren aan elkaar gekoppeld worden geeft dit een opvallende kijk op de realistische ervaringsmogelijkheden van het "ik" in de tijd en ruimte dimensies.

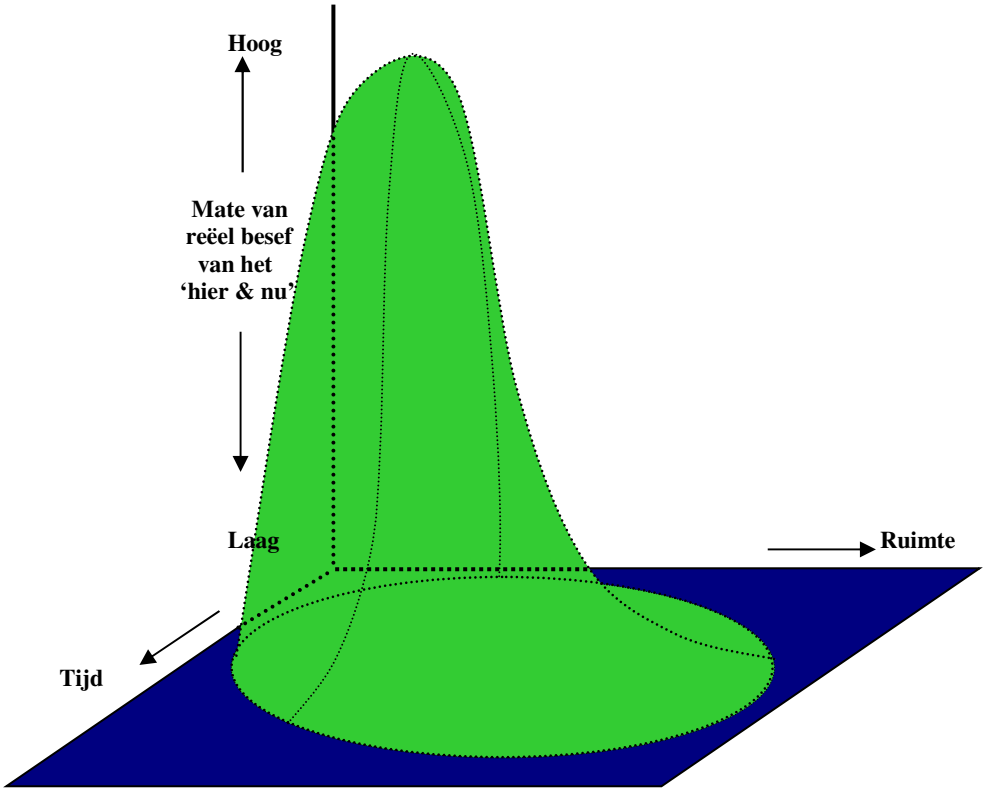

fig.69: Reële bevattingsvermogen van het "ik" in de tijdruimtelijke dimensies

Het kost de mens inspanning om zich bewust te zijn van zijn bestaan in het 'hier en nu'. Het 'nu' is zoiets als een flitsfoto van de staat van zijn omgeving. Het "ik" is door de beperking van zijn fysieke materie niet in staat om zo'n korte tijdspanne via het denken te bevatten! Hetzelfde geldt voor het 'hier', de plaatsbepaling! Het exacte punt 'hier' bevindt zich op 'nul' afstand van het "ik". Los van de vraag waar dit "ik" zich exact bevindt is de afstand 'nul' voor het denken niet waarneembaar en ook slechts als een concept te bevatten.
Los van deze beperkingen beslaat de gehele individuele hier-en-nu-beleving slechts een minimale fractie van de totale tijdruimtematerie configuratie. Binnen die fractie is het de menselijke maat zelf, die bepalend is voor het besef, dat het individu er van kan verwerven. Het betekent dat de oriëntatie die de mens via zijn waarnemingssysteem op zijn 'hier en nu' verkrijgt buitengewoon beperkt is. En elke uitspraak over de delen die buiten het gebied van deze oriëntatie liggen worden noodzakelijkerwijs gedomineerd door het conceptuele denken. Dat conceptuele denken wordt dus zeer dominant in de 'hier en nu' beleving van het individu.
Het denken interfereert daarmee met de ervaring! Dit is onontkoombaar! De kegelachtige figuur hierboven illustreert de noodzaak voor het conceptuele denken. De mens weet van het bestaan van situaties die zich buiten zijn directe ervaringsmogelijkheden bevinden. De sprong vanuit het 'hier en nu' naar plaatsen en situaties die zich buiten dat 'hier en nu' bevinden gebeurt noodzakelijkerwijs met behulp van concepten en denkbeelden. Het grondvlak heb ik verder uitgewerkt.

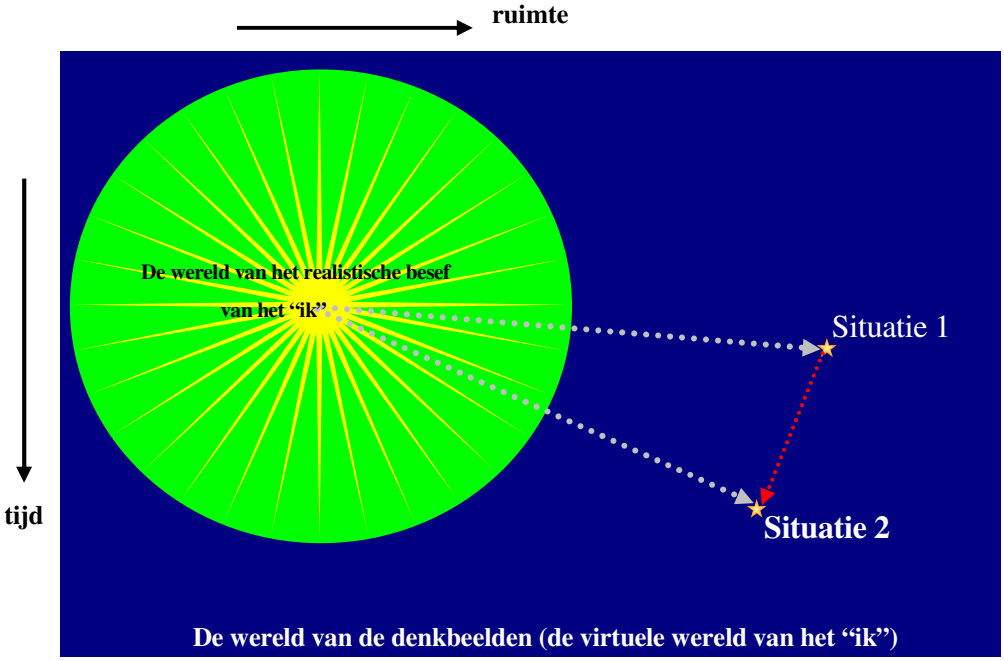

fig.70: De conceptuele wereld rondom het "ik".

Het geeft de basiswerking van het denkproces in de tijd- en ruimtedimensies weer. De werkelijke, direct te ervaren wereld, in de figuur dus de groene cirkel, kan door het

individu in zijn onmiddellijke omgeving direct worden waargenomen. De conceptuele wereld bestaat enerzijds uit alle tijdruimtelijke ervaringen, die door het "ik" rondom zijn reële wereld moét hebben gehad. Zij bevinden zich in het blauwe gebied. Het "ik" extrapoleert enerzijds zijn èigen ervaringen vanuit zijn ervaringswereld en gebruikt daarnaast overgedragen ervaringen van anderen. En zo ontstaat zijn wereld van concepten. Bij deze extrapolaties maakt het gebruik van de tijd- en ruimtedimensies, meeteenheden als seconde of meter, die hem door de Vormers der Gedachten zijn aangereikt.
In de figuur heb ik een tweetal punten, respectievelijk situatie '1' en situatie '2' geschetst, die ik wel kwalificeer als 'gefixeerde hier en nu situaties'.'
De Zoeker schudde niet begrijpend het hoofd.
'Wat mag ik daar onder verstaan?'
'Het zijn situaties die binnen de tijdruimte dimensie ooit bewust zijn ervaren. Misschien door één "ik", misschien door meerdere "ikken". De essentie van die punten is, dat het 'hier en nu' ervaringen zijn geweest, waarover een "ik" zich een denkbeeld heeft gevormd ***én dat denkbeeld is door het "ik" doorgegeven****. De beide momenten zijn daarmee zowel feitelijk doorleefd, als omgezet in denkbeelden. Daardoor is er een conceptuele werkelijkheid, een virtuele wereld ontstaan. Daar, in die virtuele wereld vertegenwoordigen ze het bestaan, inmiddels tot 'dan en daar' geworden, dat ooit bewust is ervaren. Echter, alleen de gefixeerde conceptuele verwoording kan worden overgeleverd. Begrijp je wat ik hiermee bedoel?'*
'Die 'hier en nu' ervaringen, die u getekend hebt, zijn verworden tot denkbeelden.' De Zoeker sprak aarzelend voor zich uit. 'Zodoende hebben ze een vaste vorm gekregen en daarom gebruikt u het woord gefixeerd!' Zijn blik klaarde op toen het hem duidelijk werd en hij vervolgde, 'over dat gefixeerde beeld wordt gecommuniceerd. Zo'n beeld beschrijft echter altijd het 'dan en daar'.'
'Zo is het.' reageerde Meester Negen. 'De punten uit de conceptuele wereld informeren het "ik" met behulp van denkbeelden over situaties die zich buiten de eigen 'hier en nu' ervaring bevinden. Elk "ik" tracht vanuit het eigen 'hier en nu' conceptuele bruggen te bouwen naar wat het door anderen –middels concepten- krijgt aangereikt. Het probeert te begrijpen wat de aangereikte concepten inhouden. In de figuur heb ik dat getekend met behulp van twee grijze pijlen die vanuit het "ik" naar de punten lopen. Je zou het "ik" kunnen zien als een bron die 'gerichte stralen van aandacht' uitzendt. Dankzij die aandachtsstralen komt het in contact met de conceptuele wereld buiten zijn eigen directe ervaringsgebied.
Hiermee is tevens het probleem van het conceptuele denken weergegeven. Want, zoals bij alle bronnen die uitzenden, is de zendconcentratie bij de bron zelf het grootst. Naarmate iemand zich echter verder van de bron af bevindt verdunt de intensiteit van de stralen. Zij divergeren. Er ontstaat als het ware een steeds grotere leegte tussen die stralen van aandacht van het "ik".
De punten 1 en 2 zijn niet met elkaar verbonden en bestaan naast elkaar! Het zijn daarmee punten die in de tijdruimte dimensies een verschillende plaats innemen. Het één kan een beschrijving zijn uit het verleden, het ander iets van 'ver weg'. Het "ik" is zich daar van gewaar, maar het gaat zelf de leegte vullen. Met nieuwe concepten

probeert het plausibele verbindingen te maken. Het legt dus 'logische' verbindingslijnen tussen de beeldpunten. In de figuur heb ik getracht weer te geven met behulp van de rode pijl die van situatie 1 naar situatie 2 is getrokken. Het effect hiervan is als ***indrukwekkend*** *te beschrijven.'*
Meester Negen benadrukte het woord. De Zoeker keek daarom weer naar de tekening. 'Daarmee ontstaat namelijk een puur theoretische weg die in werkelijkheid nimmer bewust gegaan is! Maar het "ik" vult zo de leegte van de conceptuele ruimte. Het bouwt zich ***zijn eigen*** *tijdruimtelijke conceptuele wereld die het begrijpt, en waarin het continu bestaat. Het donkerblauwe vlak der concepten heeft in potentie een grootte die oneindig is. Het overgrote deel ervan is leeg en staat open voor invulling. Zowel het individu, als het collectief van individuen vullen deze leegte! Dat vullen gebeurt veelvuldig door nieuwsverzorgende structuren. Ik doel dan op schrijvende pers, de radio of de televisie. Samen vormen zij de informatiestructuur die permanent conceptuele informatie van de ene plaats naar de andere te brengt en misschien is het nuttig om hier even bij stil te blijven staan.*
In oorsprong beschrijft 'nieuws' iets, dat voor de ontvanger van de boodschap nieuw is, omdat het niet in zijn eigen waarneming of aandachtsveld ligt. Misschien omdat het buiten de sfeer van de zintuiglijke waarneming valt, bijvoorbeeld als zich iets in een ander land afspeelt. Of betrekking heeft op een verleden. Misschien omdat het individu er geen belangstelling voor heeft. Of misschien omdat het een ontwikkeling betreft die volstrekt buiten het gehanteerde referentiekader van het individu ligt. Pas op het moment dat zijn aandacht er op gericht is, wordt het 'nieuws' actueel. Vanaf dat moment tracht hij in te schatten wat de relatie is tussen het nieuwe en zijn eigen 'hier en nu' situatie. Elke nieuwsverzorgende structuur brengt de aandacht van het "ik" naar de conceptuele, de bedachte wereld. Zij geeft informatie over situaties met betrekking tot intermenselijke afspraken, over ontdekkingen en de mate van stabiliteit in de verschillende delen van de wereld rondom. Zij triggert het denkproces van het individu continu door te rapporteren over de veranderingen die overal in de wereld plaatsvinden. Iets wordt bemerkt, gekwalificeerd als een verandering omdat het onverwacht afwijkt van eerder beschreven situaties, omdat de gehanteerde verwachtingspatronen of beschreven wetmatigheden plotseling geen opgeld meer blijken te doen. Beschreven wetmatigheden geven conceptuele zekerheid. Afwijkingen daarvan scheppen onzekerheid en daarmee ontstaat de vraag naar méér informatie.'
'Waarmee de vicieuze cirkel gesloten is, want zo houdt de nieuwsverzorgende structuur zichzelf in stand,' zei de Zoeker.
'Zij rapporteren over veranderingen,' zei Meester Negen. 'In essentie houdt de nieuwsverzorgende structuur zich bezig met onderwerpen als: welke (algemene) regels zijn er, wie schendt die regels, waar zijn verwachtingen gefnuikt, waarom zijn regels geschonden, waarom is er niet (tijdig) ingegrepen, hoe zien de regels en wetmatigheden er nu uit, wie heeft ze veranderd en op basis waarvan, welke trendbreuk heeft zich en op welk gebied gemanifesteerd, welke natuurkundige processen zijn in werking getreden (natuurrampen). Kortom alle zaken, waarbij een verandering in een ***verwachte status-quo*** *is opgetreden. De nieuwsverzorgende structuur is in de hedendaagse samenlevingen onmisbaar geworden. Niet omdat de*

mens intrinsiek behoefte zou hebben aan hun boodschappen, maar omdat zij bewerkstelligen dat de "ikken" van iedereen worden gecontinueerd! Immers, op basis van de gesignaleerde afwijking moeten ze in actie komen. Hetzij om iets te regelen bij te stellen aan of op te pakken, of wat dan ook. Onverwacht verontrustend of slecht nieuws activeert het "ik". In lijnrechte tegenstelling met goed nieuws. Dat prikkelt de mens nauwelijks en daarmee blijft het "ik" niet bestaan. Media die geen "ikken" aanjagen zijn nauwelijks interessant en dus commercieel niet aantrekkelijk.'
'Ze zijn er ook nauwelijks,' accordeerde de Zoeker.
'De nieuwsverzorgende structuur geeft het "ik" informatie over 'hier en nu's' die vaak zeer ver buiten de directe 'hier en nu's ' van dat "ik" zelf liggen. Maar uit datgene dat is gemeld kan het "ik" conclusies trekken over de 'gang van zaken' zowel binnen zijn eigen directe omgeving, als binnen de indirecte omgeving en het kan zo schattingen maken over de beste set van acties, waarmee het aangename eigen overleven bestendigd kan worden.'
'Mits het over voldoende intelligentie beschikt,' opperde de Zoeker.
'Dat is niet echt noodzakelijk,' zei Meester Negen. 'In onze ingewikkelde samenlevingen is van een nieuwe ontwikkeling zelden meer direct vast te stellen of deze bedreigend is. Doorgaans zijn er tal van ogenschijnlijk volstrekt onsamenhangende incidenten en gebeurtenissen die geen relatie hebben. Kortom er is een veelheid van op het "ik" inwerkende impulsen met de structuur van los zand. Maar het feit dat ze gesignaleerd worden schokt het individu. Meestal lauw soms echter heftig. Zijn "ik", de heerser van het eigen 'hier en nu', zoekt naar een inkadering van het onbekende nieuwe. Daarbij laat het zich graag helpen door een gespecialiseerde Vormer der Gedachten, door een deskundige. Binnen de nieuwsverzorgende structuren zijn daarvan uitgebreide cohorten ontstaan. Het zijn professionele commentatoren die het nieuwe interpreteren. Ieder op zijn eigen wijze. Vanuit zijn eigen specialisme en met de eigen politieke, financiële, ethische of religieuze voorkeur zoeken zij binnen hun referentiekaders naar verklarende contexten. Zij relateren gebeurtenissen aan hun referentiekader en prediken hun 'uitleg en verklaringen'.
De Zoeker, die dit beeld herkende, knikte.
'Dankzij de frequente herhaling van het nieuwe ontstaat uiteindelijk een 'verklarende' context. Een geregelde herhaling van slecht nieuws verandert het inhoudelijk niet, maar er ontstaat een schijnzekerheid. Koortsachtig wordt door allerlei specialisten getracht rondom het slechte nieuws vertrouwenwekkende kaders te plaatsen. Kaders die ontstaan, doordat het nieuws vanuit zoveel mogelijk kanten verklarend wordt benaderd. Opinies en commentaren zijn zoveel mogelijk logisch opgebouwd. Daardoor ontstaat bij de ontvanger het beeld, dat men 'het proces of de gebeurtenis begrijpt'. Het 'in de hand krijgt of 'dat men het nooit uit de hand zal laten lopen'. Het nieuws wordt op deze wijze in bevattelijke mootjes gehakt. Het wordt in zijn bedachte context gesmoord en in-gewikkeld.
Dit proces verduidelijkt, waarom het veel tijd kost fundamenteel nieuwe ontwikkelingen te realiseren. Het systematisch herhalen van het nieuwe kost tijd. Versnellen is niet mogelijk, omdat dan allerlei bedreigende en onbekende aspecten onvoldoende belicht worden. Zij zijn niet afdoende ingekaderd en als gevolg daarvan blijft de mens het

nieuwe afwijzen. Alles wel beschouwd levert dat een eigenaardige, een paradoxale stelling op.' Meester Negen keek de Zoeker met een glimlach aan.
'Een mens,'** zo zei hij dan**, 'kan pas iets nieuws aan op het moment dat het 'oud' is geworden!'
De Zoeker overdacht de woorden en grijnsde vervolgens breed.
'Het schiet niet echt op zo,' kon hij niet nalaten te zeggen.
'Je merkt dat nieuwsverzorgende structuren 'nieuwe trends' of 'verrassende ontwikkelingen' signaleren, die vervolgens als 'belangrijk' of 'relevant' worden geclassificeerd. Als je nauwgezet toekijkt zie je dat er slechts veranderingen van bekend geachte wetmatigheden worden weergegeven. Vervolgens wordt elke verandering in een bekend frame teruggebracht en zo blijft de permanente illusie van beheersing overeind.
Direct in het verlengde ligt de 'social talk'. De inhoud hiervan sluit nauwkeurig aan bij de nieuwsontwikkeling. Ook via de social talk wordt de conceptuele wereld gevuld. De gesprekken zou je gemakkelijk als encyclopedisch kunnen omschrijven. Vrijblijvend en versnipperd, refererend aan een aanwezig verondersteld referentiekader. Vaak wordt datgene dat in de nieuwsstructuur tot onderwerp van de dag of hype is gemaakt oppervlakkig herhaald, belicht of becommentarieerd. Maar daarmee winnen de concepten aan zwaarte en verkrijgen een grote mate van virtuele echtheid. Omdat het het individu niet mogelijk is om voortdurend open te staan voor het nieuwe, wordt hij 'geholpen' door de nieuwsverzorgende structuren en de social talk. Zij geven hem het idee dat hij niet alleen staat in zijn nimmer aflatende strijd tegen zijn onzekerheden. Anderen verdiepen zich in dezelfde concepten, of dat nu de milieuproblematiek, de politieke situatie, werkeloosheid, bestrijding van onrecht, maar ook de juiste keuze van een goede wijn is. Zijn intrinsieke onrust, angst, voorkeur of antipathie wordt door anderen gedeeld. Hij verkeert dus in dezelfde conceptuele wereld als zijn medemensen. Hij hoort er dus bij!
De nieuwsverzorgende structuren halen de mens uit zijn reële te beseffen wereld van het 'nu' en brengen hem naar de conceptuele werelden van het "ik". Zij vertellen verhalen over tijdruimte plaatsen die ver van het realistisch besefmoment afliggen en doen dat vrijwel niet neutraal informerend, want dan zou het individu de impact er van kunnen laten voor wat het was.'
De Zoeker knikte zijn hoofd bedachtzaam.
'De nieuwsverzorgende structuren brengen de ontwikkeling zelden of nooit neutraal. Eerst verontrusten ze de mens. Ze jagen de emoties aan. Vervolgens gaan ze over tot het sussen van de emoties. Op een merkwaardige manier laat iedereen zich deze behandeling welgevallen.'
'In een wereld, waarin astraliteit sterk aanwezig is, worden veel aspecten geraakt door die astraliteit. De nieuwsverzorgende structuur maakt gebruik van de emotionele tendensen binnen samenlevingen. Zij maakt nadrukkelijk gebruik van heftige emoties. Angst is een heftige aanjager in de mens, maar ook, op een ander gebied, sensatie. Ik heb ook dit getracht in een figuur weer te geven.'
Meester Negen zocht enkele momenten en legde toen de volgende tekening neer.
'Het "ik" wordt daar weergegeven als de groene binnenste cirkel. De lichtblauwe pijlen vanuit het middelpunt naar de omgevingssituatie, de buitenste cirkel, geven de

zuigkracht weer die de menselijke omgeving en de gebeurtenissen daarin uitoefent op het individu. Zij weerspiegelen de gretige verwonderde angstige nieuwsgierigheid van de mens voor de gebeurtenissen rondom hem.

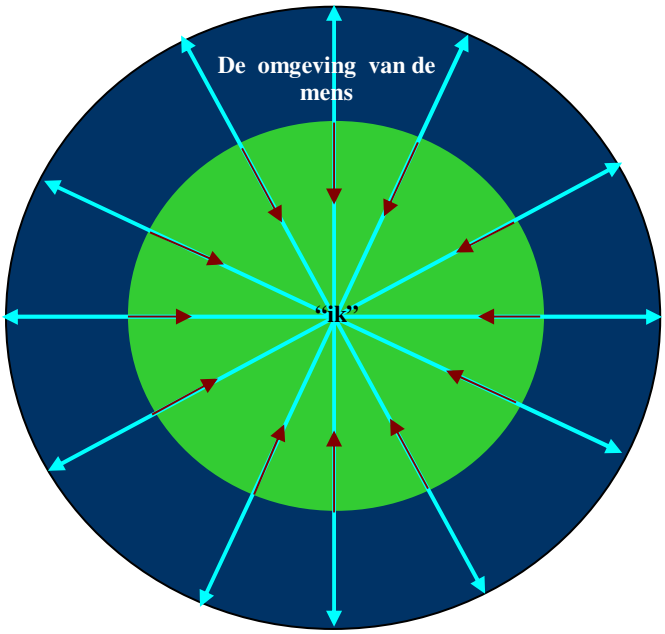

fig.71: Het "ik" als centrum van informatievergaring.

De bruine, naar het midden gerichte pijlen vertegenwoordigen de nieuwsimpulsen uit de omgeving zoals deze door de nieuwsverzorgende structuren als het ware op de mens worden afgevuurd. Zij suggereren permanent dat datgene waarover bericht wordt, van belang is voor de mens. En daarmee komt het individu te verkeren in een situatie die hem krachtig ***ín*** *de virtuele wereld drukt en uit zijn 'zijn' haalt.'*
De Zoeker staarde enige tijd naar de tekening en merkte toen op: 'Zonder de concepten, of ze de mens nu uit het 'zijn' halen of niet, is het de mens onmogelijk om te overleven binnen zijn tijdruimtematerie omgeving.'

'Je hebt gelijk,' zei Meester Negen. 'Elk individu vangt vanuit zijn omgeving talloze signalen op. Zij komen getransformeerd zijn denkproces binnen. Om meer inzicht in het denkproces te verkrijgen maak ik zelf gebruik van twee modellen. Ik wil het eerste daarvan graag uitvoerig met je door nemen, akkoord?'
De Zoeker, die begreep dat de vraag puur retorisch was, zweeg.
'In dit model beschouw ik het denkproces als een entiteit waarvan de essentiële aard gevormd wordt door een gigantisch netwerk van kanaaltjes. De aard van deze

kanaaltjes is vergelijkbaar met die van echte kanalen. Het transport van de signalen die binnen het aandachtsveld van het de mens komen, evenals de vorming van denkbeelden, gebeurt met behulp van deze kanaaltjes. Teneinde de werking van het proces van denken verklaarbaar te maken is het noodzakelijk om nader in te gaan op een fundamenteel onderscheid dat er in het moment 'nu' bestaat tussen twee, qua aard sterk verschillende soorten kanaaltjes.
Op de eerste plaats zijn er de ***bestaande kanaaltjes****. Zij vormen binnen de hersenen een gerealiseerde werkelijkheid. Ik noem ze 'bestaand' om de simpele reden dat ze bestaan. Ze zijn er! Het zijn kanaaltjes die in het verleden van het individu ooit zijn 'gebruikt'. Hun aard kwalificeer ik ook wel als 'open'. Alleen als een kanaal 'open' is, is het in staat om specifieke signalen te transporteren, begrijp je wat ik bedoel?'*
De Zoeker knikte, het beeld was nog niet ingewikkeld.
'Daarnaast zijn er de ***potentiële kanaaltjes****. Dat zijn -zoals het woord wat mij betreft aangeeft- potentiële verbindingen. Deze kanalen zijn echter nog nooit als zodanig gebruikt. Hun aard moet, in tegenstelling tot de 'open' kanaaltjes, als 'gesloten' worden gekwalificeerd. Dit verschil tussen beide soorten kanaaltjes is eenvoudig verwoord, maar is uiterst bepalend. Als een potentieel kanaal éénmaal is gebruikt, dan is het een 'open' kanaal geworden en blijft dat, zolang de mens leeft.*
In een open kanaal kan een binnenkomende impuls vrijwel ongestoord zijn weg in het denkproces vervolgen. Gegeven de immense hoeveelheid impulsen en signalen die op de mens inwerken zijn de kanalen noodzakelijkerwijs zo gebouwd dat het transport van de impulsen met maximale snelheid plaats vindt. Kanalen kruisen elkaar veelvuldig en daardoor ontstaat er het gigantische netwerk, het immense web van aan elkaar gerelateerde kanalen, waarbinnen de denkbeelden van het "ik" bestaan. Evenmin als dat binnen het normale verkeer kan, kunnen binnenkomende signalen niet voetstoots door een kruising van kanalen denderen. De kruisingen kunnen dus niet klakkeloos worden gepasseerd. In elke kruising wordt de richting van de binnenkomende impuls geregeld door een specifiek regelmechanisme dat ik voor de beeldvorming heb omschreven als 'poort'. De impuls kan alleen, als hij voldoet aan criteria zo'n poort passeren. Bij de poort moet de impuls zich bekend maken. Hij moet als het ware het wachtwoord kennen wil hij door de poort mogen. Het 'wachtwoord' heeft betrekking op de informatie die de impuls met zich meedraagt. De poort selecteert op grond van die informatie welke richting de impuls meegegeven kan worden. Poorten hebben dus een selecterende én sturende functie. Als de informatie niet 'past' blijft de poort voor de betrokken impuls gesloten. De vervolgweg voor de impuls is daarmee, zij het tijdelijk geblokkeerd.
In de huidige stand van het wetenschappelijke onderzoek is nog geen enkel verband gelegd tussen de materie van de hersenen en de inhoud van denkbeelden. In het model dat ik hanteer ga ik er vanuit, dat de materiële basis voor de kanalen gevormd wordt door minimale, aan elkaar geschakelde specifieke fracties van hersencellen. Op die wijze ontstaan er in de hersenen immense aantallen gespecialiseerde configuraties. Elke ***specifieke*** *configuratie is in staat om de daarbij behorende* ***specifieke*** *energie van een binnengekomen impuls over te nemen. De configuratie -die in potentie altijd al aanwezig is zoals ijs in potentie altijd water is- ontstaat op het moment dat een*

impulsenergie voor de eerste keer door de deeltjes van de cellen wordt geleid. Het is op een bepaalde wijze vergelijkbaar met de werking van een DVD speler. Is eenmaal een beeld vastgelegd dan hebben de moleculen van de disk een zeer bepaalde en bij een specifiek beeld behorende configuratie.
Tijdens zijn tocht door het kanaal geeft de impuls dus een fractie van zijn energie af. Geleidelijk aan vermindert zo de energiehoeveelheid van de impulsen. Tegelijkertijd worden zo een aantal kanalen met impulsenergie opgeladen. Die kanalen worden, zo kwalificeer ik het, geactiveerd. Het zal je duidelijk zijn dat, gezien de beperkte hoeveelheid energie waarover een impuls beschikt, dit slechts een beperkte tijd door kan gaan. Op een gegeven moment is de impuls verdwenen omdat hij alle energie heeft afgegeven. Alle energie is in het denkproces overgegaan. Dat wil in mijn model zeggen, de kanaaltjes zijn opgeladen! In deze figuur,' Meester Negen pakte er een die klaar lag, 'heb ik geprobeerd dit proces visueel weer te geven. De poort heb ik om het beeld te accentueren getekend als een echte poort. Deze poort geeft toegang tot drie kanaaltjes en beslist van binnenkomende impulsen welke van deze drie kanaaltjes geschikt is voor de betrokken impuls.

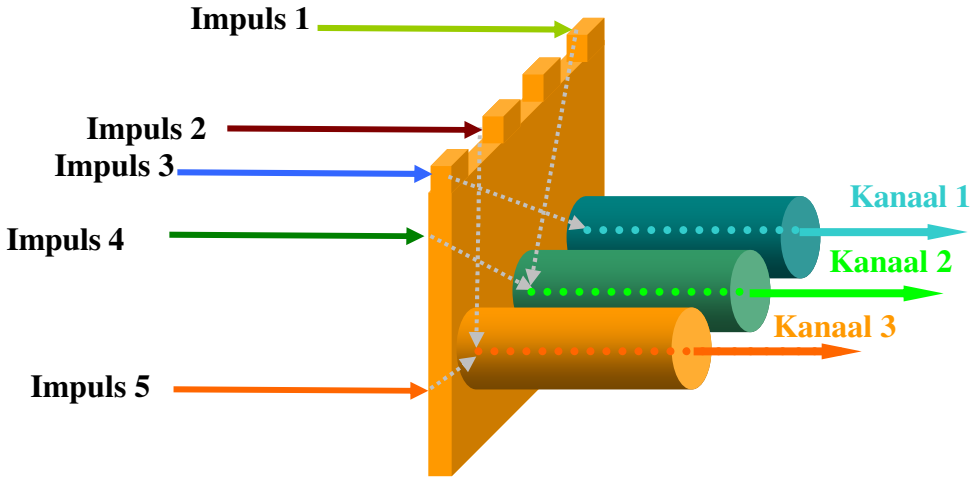

fig. 72: Een 'open' poort, dus doorstroming van impulsenergie.

Met andere woorden, hij selecteert zodanig dat doorgaande impulsen terechtkomen in hetzij kanaal 1, 2 of 3.'
'De overeenkomst in kleuren is geen toeval denk ik?'
'Dát kanaal wordt geselecteerd waarvan de kleur het meest overeenkomt met die van de impuls,' bevestigde Meester Negen.
'Een heel andere situatie ontstaat, als het signaal een gesloten poort aantreft. Op dat moment kan de energie die door de binnengekomen impuls wordt meegedragen niet worden verwerkt, omdat de poort geen geschikt kanaal vindt. Nu is het mede afhankelijk van de kracht waarmee de impuls op de poort inwerkt wat er gebeurt. Hier

spelen de eerder genoemde marges een centrale rol. Als de kracht waarmee de impuls op de poort inwerkt gering is, valt het effect ervan weg binnen de marges. Het is dan de door het "ik" geaccepteerde ruis van zijn waarnemingen.
Denkbaar is echter ook dat de impuls krachtig inwerkt op de poort. Theoretisch gezien betekent dit, dat er een opeenhoping van impulsenergie ontstaat. Dus, een soort energetische 'overdruk', een opeenhoping van impulsenergie die, naarmate zij groter wordt, steeds krachtiger tracht zijn weg te vervolgen. Als gevolg van deze overdruk wordt het denkproces -in ieder geval voor een deel- geblokkeerd. De overdruk verhindert andere impulsen het denken binnen te gaan. Om dat proces enigszins gesimplificeerd weer te geven, gebruik ik de volgende figuur.

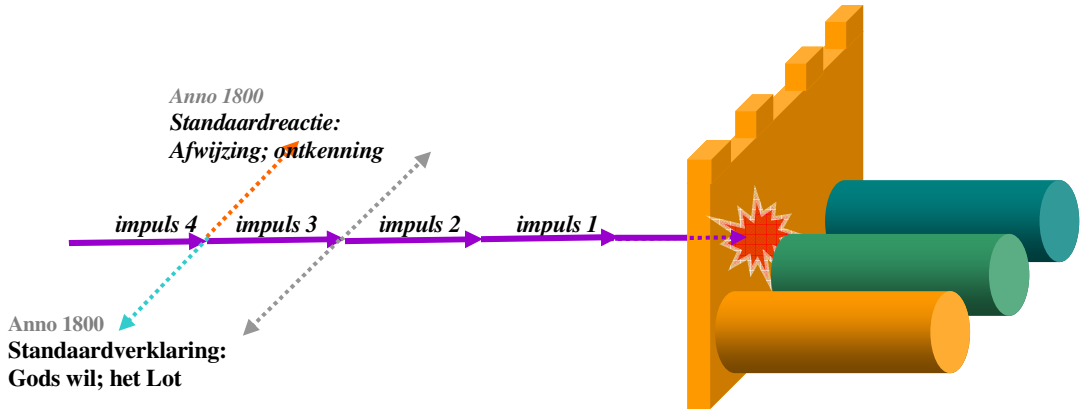

fig.73: Een gesloten poort blokkeert de impulsenergie

Hierin komt een signaal, getekend als impuls 1, bij de poort. De poort kan het niet plaatsen. Het vindt geen passend kanaal en laat bijgevolg de impuls niet door. Vervolgens, zoals bij een stoplicht ontstaat er een opstopping. De betrokken poort raakt geblokkeerd en dit leidt uiteindelijk tot een verstoring in het functioneren van een deel van het denkproces. Een dergelijk verstoring wordt na zeer korte tijd door het "ik" opgemerkt. In een dergelijke situatie begint er een koortsachtig zoekproces. Daarbij wordt in eerste instantie getracht alsnog de binnengekomen signalen volgens bekende patronen, de 'open' kanalen af te werken. Eerder vastgestelde marges worden aangetrokken om nauwkeuriger de aard van de impuls vast te kunnen stellen.
De gesloten kanalen worden altijd aangetroffen en opgemerkt in nieuwe en onbekende situaties. Situaties die het "ik" onzeker maken. ***Omdat het daar nog niet bestaat****. De onbekende situatie vraagt extra alertheid. Die is nodig om een open kanaal te gaan vormen binnen het denken en omdat kanalen, eenmaal geopend, altijd blijven bestaan, moet dat zorgvuldig gebeuren. Kanalen kunnen worden geopend door gesloten kanalen om te zetten. Dat betekent dat de impulsenergie behoedzaam langs potentiële kanalen moet worden geleid. De complexiteit van het probleem ontstaat, omdat op voorhand niet te bezien is welk gesloten kanaal uiteindelijk het open kanaal zal worden. De rol van de poorten is hier essentieel. Zij zijn de beslissingscentra. Zij staan in verbinding*

met meerdere kanalen. Per energiesoort wordt geschat welk kanaal het meest passend lijkt.'
De Zoeker overdacht wat er gezegd was. Het model leek in zijn werking eenvoudig te begrijpen.
'Hoe 'weet' een poort de juiste keuze te maken,' vroeg hij tenslotte.
'De poort 'weet' niets. Het is niet meer dan een geprogrammeerde toegangspoort die impulsenergie rangschikt. Als de overeenkomst tussen impulsenergie en kanaal groot genoeg is, laat hij de impuls verder. Meer is er niet. De poort selecteert dus op het percentage overeenkomst.
In de figuur heb ik een 'file' van vier impulsen weergegeven. Dit aantal is puur illustratief en kan gemakkelijk een veelvoud daarvan bedragen. Wat ik ermee beoog is, dat als er inderdaad een onbeperkt aantal impulsen achter elkaar zouden worden geplaatst, het denkproces verstopt zou raken en dat gebeurt vrijwel nooit. Als er zelfs na langdurig zoeken geen passende poort wordt gevonden, dan nog blijft het proces functioneren. Nieuw binnenkomende impulsen worden, zoals in het verkeer, 'aan het eind van de file' omgeleid. Ze worden met behulp van goed functionerende standaardroutines afgebogen. In de figuur heb ik twee van dergelijke omleidingsroutes weergegeven. Begrip 'ontstaat' aan het eind van de file omdat gebruik gemaakt wordt van 'verklarende' statements als: 'Gods wil, het lot, toeval' en dergelijke. Of er wordt gebruik gemaakt van aangeleerde standaardreacties in de vorm van: 'onbekend, onmogelijk, onzin' en meer. De figuur illustreert ook dat, naarmate bijvoorbeeld de wetenschap meer verklaringen voor verschijnselen produceert, de 'file' voor de poort langer kan worden. Zo geef ik weer dat bijvoorbeeld anno 1800 er al na drie achtereenvolgende impulsen gebruik gemaakt moest worden van de omleidingsroutes.'
Meester Negen zweeg enkele momenten denkend.
'Binnen het denkproces,' vervolgde hij dan, 'is de mogelijkheid om denkbeelden ***te koppelen*** *van vitaal belang. Koppeling geschiedt met behulp van de poorten. Alleen via de poorten -die tot meerdere denkbeelden behoren- is het mogelijk om van het ene denkbeeld in het andere te komen. De 'weg van de aandacht' gaat via deze gemeenschappelijke poorten, begrijp je dat?*
De Zoeker knikte, het gestelde was niet moeilijk te begrijpen.
'Naast de mogelijkheid dat een netwerk van kanalen samen een denkbeeld vormen, is ook het 'netwerk van netwerken' denkbaar. Een serie van netwerken, dus netwerken, die via een verbindend kanaal aan elkaar geschakeld zijn, vertegenwoordigt in dit model een denkbeeldenreeks. In dergelijke reeksen gaat de aandacht van het "ik" van het ene naar het andere denkbeeld. Het "ik" herkent het pad van logische associaties tussen de verschillende denkbeelden. Zo'n herkenning ontstaat altijd achteraf omdat een mens tracht te beredeneren, hoe hij van het ene denkbeeld tot het andere is gekomen. Hij tracht dan de gangen van zijn "ik" te volgen. Vaak lijkt het ene denkbeeld als het ware associatief het andere op te roepen. Associatie geschiedt binnen een poort. Dat is het raakpunt waar zowel het ene denkbeeld bestaat, als het andere. In de poort stapt het "ik" op een volkomen natuurlijke en logische wijze over van de ene reeks naar de andere. En,' Meester Negen keek de Zoeker met een lach aan, 'hier toont zich een opvallend gegeven. Dankzij de gemeenschappelijke poort is

voor het "ik" iedere overgang van denkbeeld naar denkbeeld begrijpelijk en volkomen logisch! Hoe onwaarschijnlijk de gehanteerde volgorde van zijn denkbeelden een buitenstaander ook moge lijken. Echter, als het "ik" op zijn merkwaardige gedachtestappen wordt aangesproken, is het buitenstaander die onbegrip wordt verweten!'
'Natuurlijk,' mompelde de Zoeker voor zich uit, 'dat is de tweede natuur van vrijwel iedereen, de schuld extern leggen! Overigens, 'mompelde hij, meer voor zichzelf dan tegen Meester Negen, 'de identificatie van de mens met zijn "ik" laat nauwelijks ruimte voor ander gedrag,'

'Het belangrijkste criterium bij de opbouw van denkbeelden,' sprak Meester Negen, 'vormt de snelheid. De snelheid waarmee impulsen worden omgezet heeft te maken met de opnamecapaciteit van de potentiële kanalen. Hoe groter die is, des te sneller wordt het signaal geaccepteerd en dus herkend. Dát kanaal waarmee de impulsenergie het snelst is verwerkt, wordt geacht de juiste vertaling te geven van datgene wat is ervaren. De eerder opgeslagen ervaringen spelen hier een doorslaggevende rol. Zij immers vormen de reeds geopende -betrouwbare- kanalen waarvan gebruik gemaakt moet worden. Het grootste gedeelte van de potentiële kanalen wordt geopend door anderen.'
'Door de Vormers der Gedachten.' De Zoeker merkte het meer op dan dat hij het vroeg en Meester Negen knikte.
'Het best passende kanaal -het potentiële kanaal dat zal worden geopend- wordt het kanaal dat de meeste energie opneemt. Soms is er geen passende 'fit'. De gelijkenis tussen wat wordt 'gedacht' en de werkelijkheid is dan niet exact genoeg. Is dat het geval, dan wordt een volgend kanaal geprobeerd. En zo gaat het verder. Uiteindelijk als de energie volledig kan worden opgenomen door het denken is een specifieke constructie van kanaaltjes ontstaan. Dan is het denkbeeld gevormd dat geacht wordt bij de impuls te passen.
De derde energiewet beschrijft hoe inert alle materie is. Slechts door bewuste inspanningen kan de inertie worden overwonnen. Blijven bewuste inspanningen achterwege, dan zoekt de materie rust. Dit speelt ook als impulsenergie wordt verwerkt in het denkproces want daar worden impulsen ook via de weg van de minste weerstand verwerkt. Dus, als zich een impuls aandient wordt altijd getracht die in eerste instantie via de geopende kanalen te verwerken. Alleen zo wordt namelijk de weg van de minste weerstand gevolgd en bouwt zich voor een gesloten poort geen overdruk op.'
Meester Negen zweeg enkele momenten en ging vervolgens met enige nadruk verder. 'Wat ik je zojuist vertelde is van eminent belang. Deze procesgang impliceert namelijk het volgende: ***Het zoeken van nieuwe wegen, dat wil zeggen het openen van kanalen, geschiedt nooit vanzelf!*** *Dus niet spontaan, automatisch of uit zichzelf! Het tegendeel is zelfs het geval, het wordt wetmatig tegengewerkt! Het is misschien triviaal in zijn formulering, maar dat is het zeker niet in zijn uitwerking.* ***Wil iemand namelijk ergens voor 'open staan' dan vergt dat energie!***

De vorming van een 'open' kanaal is een inspannend gebeuren en het kost veel energie omdat het een razend snel proces van proberen en toetsen is. De snelheid waarmee een

impuls moet worden verwerkt dient zo groot mogelijk te zijn, omdat van elke impuls eigenlijk in een ogenblik bekend moet zijn of deze meewerkt aan het (aangenaam) voortbestaan. Uitvoerige analyses daarvoor zijn gewoonweg te traag. Dit betekent feitelijk dat het aantal poorten dat kan worden gepasseerd beperkt moet zijn. Dit, omdat het aantal te nemen beslissingen beperkt moet zijn. Ook beslissingen kosten tijd.
Naarmate iemand meer ervaring heeft en meer denkbeelden heeft opgebouwd hoeven er minder nieuwe kanalen te worden geopend. Veel binnenkomende impulsen kunnen dan standaard worden afgewerkt. Met het opdoen van ervaring neemt het vermogen om impulsen en signalen tot denkbeelden om te zetten toe. Een groot deel van de opvoeding- en scholingsprocessen is er in essentie op gericht om kanalen te openen op basis van door anderen gegeven instructies. De verhalen van die anderen -zij zijn dus letterlijk de 'Vormers der Gedachten'- worden overgenomen, omdat zij in hun omgeving de status 'betrouwbaar' hebben weten te verwerven. Men gelooft hun woorden en uiteenzettingen. Dankzij die woorden worden er referentiekaders, dat zijn dus immense geschakelde netwerken van denkbeelden, in het denken van leerlingen of luisteraars gebouwd.
Denkbeelden zijn telkens slechts gedurende fracties van seconden actief. Ze zijn weliswaar altijd latent aanwezig, maar de basisfragmenten moeten iedere keer opnieuw door impulsen worden opgeladen. Dit opladen is een continu proces. Het gebeurt in de mens, maar hoe het gebeurt, weet hij niet!'
'Hij weet wel dát hij denkt,' merkte de Zoeker op.
'Hij stelt dat in ieder geval achteraf vast,' reageerde Meester Negen. 'Ik maak wel eens de parallel tussen het denkproces en de wijze waarop de illusie van bewegende beelden op een teeveescherm ontstaat. De verzameling verschillend gekleurde puntjes op de beeldbuis geeft de illusie van een beeld. De snelle opeenvolging van de verschillende beelden geeft de illusie van echte beweging. Analoog aan dat proces is de vorming van denkbeelden. Razendsnel is het individu zich gewaar van minimale fracties van zijn omgevingssituatie. In een onvoorstelbaar tempo wordt uit deze minimale fractiepunten een denkbeeld opgebouwd. Er volgt een check op enkele andere fractiepunten. Zijn deze bevestigend voor het gevormde denkbeeld, dan wordt het denkbeeld als juiste representatie van de omgevingssituatie beschouwd. De oriëntatie van het "ik" in het 'nu' heeft dan met behulp van dat denkbeeld gestalte gekregen.
Vervolgens volgt onmiddellijk de volgende oriëntatie en begint het proces opnieuw. De tijdruimtematerie constructie waarbinnen het individu vertoeft, dwingt hem tot deze oriëntaties. Enerzijds omdat hij zelf de mogelijkheid heeft zich in de ruimte te verplaatsen. Daardoor ontstaat voortdurend een andere omgeving waarop hij zich moet oriënteren. Anderzijds verandert ook de omgeving steevast in de tijd en dwingt hem de veranderingen te volgen.'
'Uw model,' zei de Zoeker, omdat Meester Negen enige tijd zweeg, 'is verhelderend. Het geeft een indruk van hoe het denkproces zou kunnen werken. Maar hoe is dat proces in een mens ooit begonnen? Ik bedoel, waar ligt het allereerste begin, de bron en wat gebeurde er in die oorsprong?'
Meester Negen glimlachte.
'Het echt allereerste begin is een mystiek punt. Er ná ontstaat het massieve geloof in het

“ik”. Maar in dat oorspronkelijke begin is er nog geen weet van het bestaan van zo’n “ik”! Datgene wat zich ín de oorsprong afspeelt, kan ik slechts modelmatig benaderen. Conceptueel is het mogelijk om een situatie te bedenken die kan worden gekenschetst met de woorden ‘vóór de oorsprong’. Maar zowel de oorsprong, als ‘voor de oorsprong’ blijven ongekend. Ikzelf zie een opvallende analogie tussen het ontstaan van het denken en het ontstaan van het heelal der tijdruimtematerie. Hoewel de wetenschap in de theorievorming over het laatste steeds dichter naar diens beginpunt toe kruipt, blijft de oorsprong die wordt gepostuleerd als big bang, buiten het gezichtsveld. Een verklaring voor de big bang zelf en voor het proces dat zich daarvoor zou hebben kunnen afspelen, is er niet.
Als het oude theorema ‘zo boven zo beneden’ hier gebruikt mag worden dan zou de oorsprong van het (individuele) denkproces vergelijkbaar kunnen zijn met de geboorte van het heelal der tijdruimtematerie. Er vinden in die analogie –alleen al op aarde- jaarlijks tientallen miljoenen big bang processen plaats, omdat bij evenzoveel mensen het proces van denken begint. Met betrekking tot de oorsprong van het denken zijn er een aantal mogelijkheden denkbaar die ik met behulp van figuren heb getracht te verduidelijken.’
Hij pakte de map met tekeningen en legde de volgde neer.

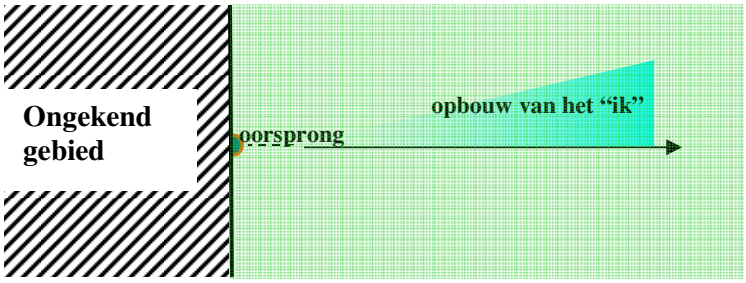

fig.74: Hetgeen er vóór de oorsprong is wordt niet gekend.

‘Het bestaan van de mens in de tijdruimtematerie dimensies wordt weergegeven met het lichtgroen gekleurde veld dat in de oorsprong begint. Het uitgangspunt bij deze figuur is, dat er wellicht iets geweest zou kunnen zijn vóór de oorsprong van het denken, maar dat dit niet kan worden gekend. De oorsprong wordt in dit denkmodel beschouwd als een onneembare barrière die door het menselijke denken niet kan worden gepasseerd.’
‘De schets op zich is duidelijk,’ zei de Zoeker na een korte blik op de tekening, ‘hoewel er nog niets verduidelijkt is over het ongekende gebied. Hoe ziet uw volgende tekening er uit?
‘De essentie van de tweede benadering is eenvoudiger,’ reageerde Meester Negen, ‘daarbij is er namelijk van uit gegaan dat er vóór de oorsprong niets is geweest. Hier wordt dus gesteld dat het begin van het denkproces dan wellicht onverklaarbaar is, maar dat er voor dat begin geen onbekende causale oorzaak hoeft te bestaan.’
Hij legde de tweede schets uit de reeks neer

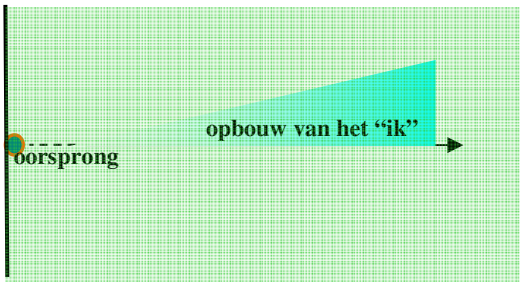

fig.75: Er is niets vóór de oorsprong .

Deze benadering gaat er vanuit dat het ontstaan van het denken volledig parallel is aan het bestaan van de materie van het menselijke lichaam. Bij de geboorte van de mens begint zijn leven en het moment van sterven betekent zijn einde. Zonder een 'ervoor' of 'erna' in welke vorm dan ook.'
De Zoeker keek Meester Negen ongemakkelijk aan.
'Ik begrijp dat u dit model presenteert. Als optie is het inderdaad één van de mogelijkheden, maar het spoort niet, voor zover ik het zie, met bijvoorbeeld wat u mij in andere gesprekken vertelde over de Scheppingsstraal.'
'Daarin heb je gelijk! Het spoort daar niet mee, maar voor nogal wat mensen is het een reële optie en daarom presenteer ik hem. Een wezenlijk andere situatie ontstaat natuurlijk op het moment dat er gewerkt wordt met een begrip als 'iets', 'ziel' of oerkern'. Dan krijgt de tekening de vorm zoals deze is weergegeven in de laatste der figuren.

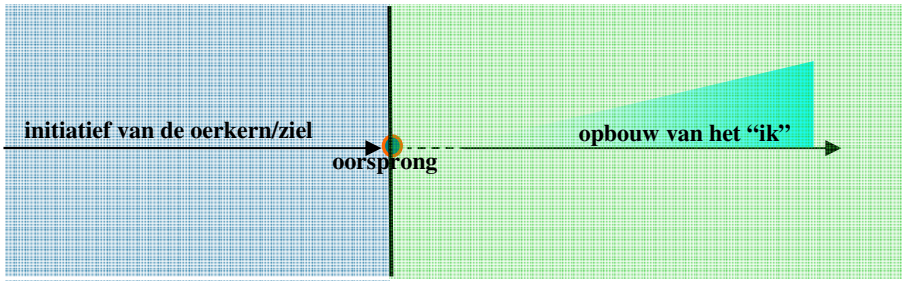

fig.76: De oerkern/ziel zet aan tot vorming van de oorsprong.

Er is nu een welhaast metafysisch actiegebied getekend, het lichtblauwe veld, waarin de ziel, de oerkern/"iets" bestaat en door haar scheppingskracht ontstaat de oorsprong. De oerkern/ziel zo beschreef ik eerder, bevindt zich aan het eind van een scheppingsproces. In dat proces verbijzondert het Universele Bewustzijn zich in stappen steeds verder. De redenen waarom en de werking van dat proces kunnen vrijwel niet worden gekend, omdat zij zich vóór en buíten de denkbeelden van het "ik" hebben afgespeeld. Ik geef dat indrukwekkende proces als volgt weer.' Al sprekende legde hij na enig zoeken een bekende tekening op tafel.

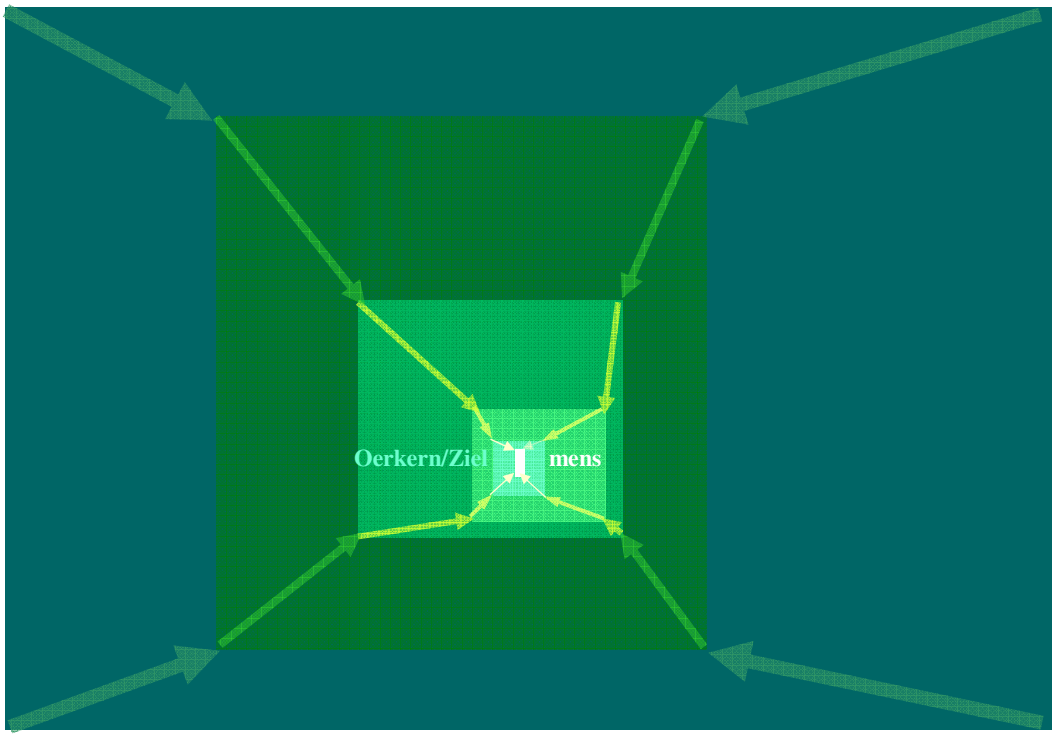

fig.77: Ontstaan van de mens binnen het Universele Bewustzijn.

'De oerkern/ziel wordt weergegeven door het kleine blauwgroene veld middenin. Deze beschikt ook over een scheppend vermogen. Op basis van haar wil en gebruik makend van de specifieke wetmatigheden, die er zijn binnen de tijdruimtematerie dimensies, zal deze oerkern/ziel haar eigen menselijk lichaam bouwen. In de figuur is dat het witte centraal gelegen veld. Dat lichaam gehoorzaamt aan de wetmatigheden van zijn eigen materie en die van de tijdruimtematerie dimensies waarbinnen het vertoeft en heeft daardoor zijn eigen aard. Tegelijkertijd wordt het voor een deel ook gekenmerkt door de specifieke aard van het 'iets', van zijn of haar oerkern/ziel.
Het is verleidelijk om over deze eigenschappen te speculeren, maar op de eigenschappen van dat 'iets' kunnen alleen ***strikt individuele ervaringen,'*** *Meester Negen benadrukte de woorden, 'licht werpen. Elke verwoording van individuele ervaringen doet onrecht aan hetgeen men tracht te verwoorden. Dat is het dilemma van communicatie. Het is gemakkelijk om ervaringen van ánderen op dit gebied kritiekloos over te nemen en je ziet dat dan ook vaak gebeuren. Tegelijkertijd, en dat gebeurt ook veelvuldig, is het gemakkelijk om ze zonder diepgaande analyse af te wijzen.*
De oerkern/ziel is in het menselijk lichaam de permanente geleider voor het Universele Bewustzijn en doet dit volgens haar eigen aard, waar ik bij onze gesprekken op de Grote Omweg uitvoerig op in zal gaan. Vanaf het prille allereerste begin, tot het laatste moment oefent het zo haar invloed uit op het menselijke denkproces en dankzij haar en de vele wetmatigheden binnen de tijdruimtematerie dimensies ontstaat en functioneert

het "ik".
Het was even stil en de Zoeker benutte het moment voor het stellen van een vraag.
'U zei dat u gebruik maakte van twee modellen om de werking van het denkproces te verduidelijken. Wat is uw tweede model?''
'Daar kunnen we het pas veel later over hebben, als we op de Terugweg zijn aanbeland. Spreken daarover zou nu eerder verwarrend zijn.'
Hoewel teleurgesteld zag de Zoeker aan de lichaamstaal van Meester Negen dat diens woorden definitief waren. Hij begreep dat het zinloos was om aan te dringen.

'Het denken is er niet altijd en de stroom van denkbeelden lijkt vaak vanuit een onzichtbaar punt te worden begonnen. In dat onzichtbare beginpunt raakt het Universele Bewustzijn continu de tijdruimtelijke omgevingssituatie en de materie van de mens. In dat punt vindt permanent de voor die mens het meest indrukwekkende en essentiële transformatieproces van zijn bestaan plaats. In dat punt wordt het Universele Bewustzijn getransformeerd en omgevormd tot het uiterst prille besef van individualiteit. Daarmee wordt de basis gelegd voor het individuele bewustzijn. Vanuit dat besef wordt het proces van denken aangezet. Het beginpunt onttrekt zich aan de waarneming van het "ik", omdat dat "ik" daar zelf niet bestaat. De microprocessen die er spelen verrichten permanent hun voorbereidende werkzaamheden, maar ze zijn te klein om door het grove "ik" te worden waargenomen.'
'Jammer dat u het zo stelt,' zei de Zoeker, 'dat begin lijkt me uiterst intrigerend.'
'Het is zeker intrigerend en misschien is het dat des te meer, omdat het buiten de competentie van het "ik" valt. In dit eerste begin worden de beslissingen genomen die de latere gedachtestroom determineren. Die beslissingen voldoen aan een aantal wetten. Voor een deel kent de mens de achterliggende oorzaak en beweegreden van die wetten niet, maar van een ander deel herkent hij de richting. Veel denkbeelden en daaraan gekoppelde acties kunnen gemakkelijk worden herleid tot de drang om aangenaam te overleven. Acties die daaruit voortvloeien zijn voor het "ik" begrijpelijk en functioneel.
De processen in het beginpunt laten zich wat mij betreft goed vergelijken met wat gebeurt in het brandpunt van een lens. In zo'n brandpunt bestaat een onvoorstelbare intensiteit van 'beeldinformatie'. Alles waaruit het beeld -dat achter de lens ligt- gevormd gaat worden bestaat in het brandpunt. De beeldinformatie, zo zou je op een bepaalde manier kunnen stellen 'vertrekt' als het ware uit het brandpunt. Zo zou je, afhankelijk van waar je het begin van het proces definieert, kunnen zeggen dat het brandpunt zelf de lichtimpulsen genereert.'
De Zoeker dacht daar enkele momenten over na en mompelde toen iets instemmends.
'Volgens de theorie, dat wil zeggen als gewerkt wordt met een 'ideale' lens, zijn de afmetingen van het brandpunt gelijk aan 'nul'. De kern van het denkproces heeft eveneens de afmetingen van een theoretisch brandpunt. Het beginpunt in het denken kan worden beschouwd als een Nulpunt, omdat het feitelijk de afmetingen 'nul' heeft.

Het beeld van de omgeving wordt via dit beginpunt getransformeerd in denkbeelden. Vanuit het begin vertrekken dus alle impulsen naar het denkproces. In dit beginpunt is er een onvoorstelbare dichtheid. Niet van licht, maar van iets dat zou kunnen worden beschreven als 'potentiële impulsenergie'. De werking van een lens heb ik in deze figuur geschetst.

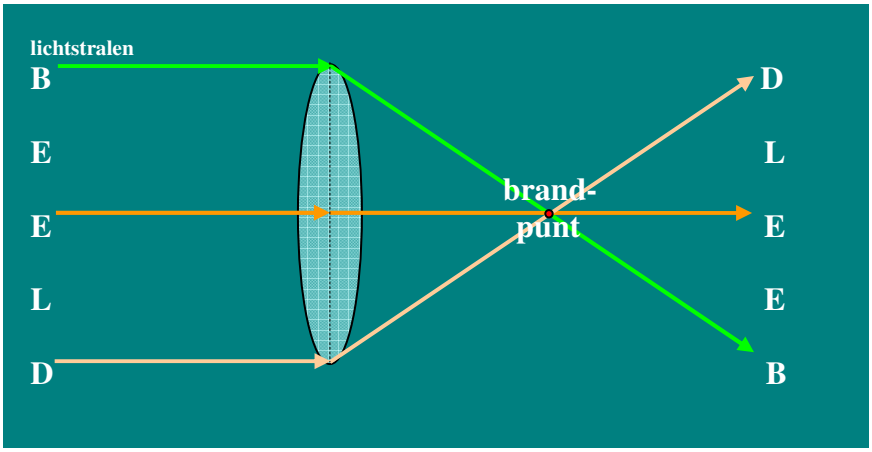

fig. 78. De lenswerking.

De oerkern genereert het besef van individualiteitsimpulsen, die verderop in het denkproces leiden tot het ontstaan van denkbeelden. De impulsen, die vanuit het beginpunt worden gegenereerd, ontstaan niet bij toeval. In de parallel kan het beginpunt dus ook worden beschouwd als het brandpunt van de lens. De 'lens' is het geheel dat in staat is indrukken in en op de mens weer te geven. Dat zijn dus de zintuigen, maar ook de niet verifieerbare gevoelsmatige ervaringen, evenals de fysieke ervaringen van het eigen lichaam, et cetera. Zij vormen -letterlijk- het wereldbeeld van de mens en dat wereldbeeld wordt gecomprimeerd in het brandpunt, in het begin van het denkproces. Dit geheel van 'ontvangers' activeert een aantal van de potentiële impulsen in het Nulpunt. Op het moment dat de impulsen geactiveerd zijn, begint het proces van het bouwen van denkbeelden en is het eigenlijke denkproces begonnen. Als het bewustzijn van de oerkern/ziel zich in de kern vereenzelvigt met de inhoud van een denkbeeld is er 'denken'. En ontstaat het "ik".
Het Nulpunt is de kern, het allereerste begin van het denkproces. Direct na het Nulpunt bevindt zich een klein gebied, eveneens een black box. Als het Nulpunt kan worden beschouwd als de zetel van de ziel, dan zou men dit kleine gebiedje kunnen beschouwen als de zetel van het individualiteitsbesef. Dat besef staat dus enerzijds in directe verbinding met de menselijke oerkern en anderzijds met het "ik". Vanuit het Nulpunt stroomt het bewustzijn, waarmee in eerste instantie het besef van individualiteit vorm wordt gegeven. Deze vorm ontstaat door de gewaarwording van de voortdurende signalen in en op het lichaam! Zonder gewaarwording is er geen besef, noch van het eigen bestaan, noch van het bestaan van andere entiteiten. Nu is 'gewaarwording' een staat. Dat wil

zeggen, het is geen activiteit, maar een toestand die direct gerelateerd is aan aandacht.'
De Zoeker fronste zijn wenkbrauwen zo sterk dat Meester Negen begreep dat een nadere toelichting nodig was.
'Aandacht,' zei hij daarom, 'is in de meest ruime zin van het woord ***gericht bewustzijn****. Op het moment dat het individu aangesloten is op de totale aandacht, is hij daar deel van. De mens -niet het "ik"- beschikt over het vermogen om gewaar te zijn. Op het moment dat hij gewaar is, is hij één met de totale aandacht. Momenten waarop de mens zich op die wijze gewaar is, zijn de momenten die ik eerder als 'bewust' omschreef. De mens is zich gewaar van zijn 'oerkern/ziel' en ervaart tegelijkertijd de tijdruimtematerie dimensies, zowel van zichzelf als van zijn omgeving. Dit alles, zónder zich daarmee te identificeren. De mens die zich bewust is van zijn 'oerkern/ziel' is zowel een ondeelbaar deel van de totale aandacht alsmede een van zichzelf bewuste, maar afgescheiden entiteit.'*
'Is het hem mogelijk om nog verder te gaan zodat zijn bewustzijn van de oerkern/ziel vervalt terwijl er wel iets als gewaarwording blijft,' vroeg de Zoeker.
Meester Negen glimlachte.
'Dat is mogelijk en daarover zullen wij zeker spreken, als we het hebben over het begaan van de Terugweg, maar nu nog niet. In elk 'nu' bestaat de oerkern/ziel samen met de totale aandacht. Op het moment dat de totale aandacht wordt beseft in de menselijke kern en deze zich oriënteert op een manifestatie van die totale aandacht ontstaat er afgescheidenheid tussen de oerkern/ziel en de totale aandacht en neigt deze naar identificatie. Als de oerkern/ziel zich gewaar is van de afgescheidenheid zijn er twee richtingen. De oerkern/ziel blijft een waarnemer van zichzelf en de totale aandacht, of zij verdiept zich in 'het andere', waarmee de afgescheidenheid manifest wordt. Want door dit verdiepen ontstaat het "ik" en het 'mijn'. De verdieping vindt plaats met behulp van de talloze ervaringen. De talloze ervaringen functioneren -om in het voorbeeld van het brandpunt te blijven- als de 'lens'. De totale menselijke omgeving ligt dus in principe opgeslagen in het beginpunt, de kern.
Dit zeer bijzondere proces is buitengewoon complex te beschrijven en nog moeilijker om te bevatten. Ik heb ook hier weer enkele tekeningen gemaakt, waarin ik tracht het onmogelijke mogelijk te maken. Nog meer dan bij de eerdere tekeningen wil ik benadrukken dat je die tekeningen echt als hulpmiddel moet zien, omdat ik ditmaal heb getracht iets tweedimensionaal weer te geven, wat feitelijk niet weergegeven kán worden. Er wordt een verschil, een afgescheidenheid gesuggereerd die niet bestaat, die slechts wordt geïntroduceerd om gebruikte begrippen meer inhoud te geven.
De eerste figuur geeft 'het veld van universele bewustzijn' weer. Bewustzijn is uiteraard in alle richtingen oneindig, maar omwille van de illustratie heb ik het geschetst als een beperkt vlak. Een vlak heeft –wiskundig bezien- de dikte 'nul'. Daarmee heb ik getracht weer te geven dat het Universele Bewustzijn, hoewel het alom is en overal kan worden ervaren, feitelijk geen van de ons ***bekende*** *dimensies heeft, waarmee het voor ons dan ook niet 'meetbaar' is.'*
De Zoeker trachtte de essentie van de figuur te bevatten.
'Het is niet mogelijk,' vervolgde Meester Negen, 'om een vlak, dat een dikte dimensie gelijk aan 'nul' heeft, te splitsen. Er ís immers niets om te splitsen!

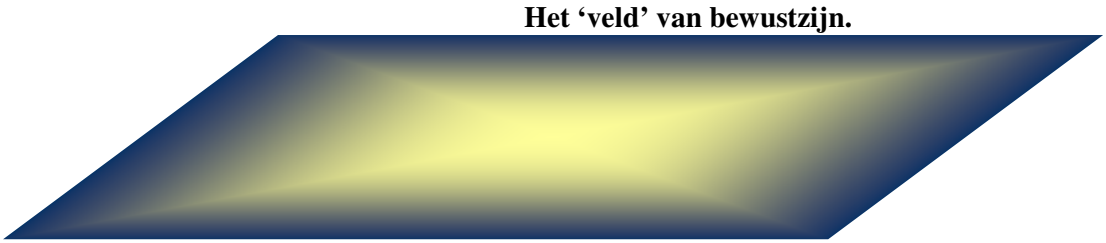

fig. 79: Het oneindige vlak van bewustzijn.

En toch! Bewustzijn is een staat waarin twee –door het denken te onderscheiden- componenten bestaan. Enerzijds is er de staat van het ‘zijn’. Anderzijds bestaan de tijdruimtematerie dimensies die worden weergegeven met behulp van ‘hebben’. In deze figuur bevat het vlak van bewustzijn beiden. In de volgende figuur heb ik ondanks alle te maken terechte tegenwerpingen, het veld van bewustzijn gesplitst. Dit, om zo de interactie tussen de oerkern/ziel en de creatie van “ikken” in de tijdruimte materie dimensies te kunnen illustreren.

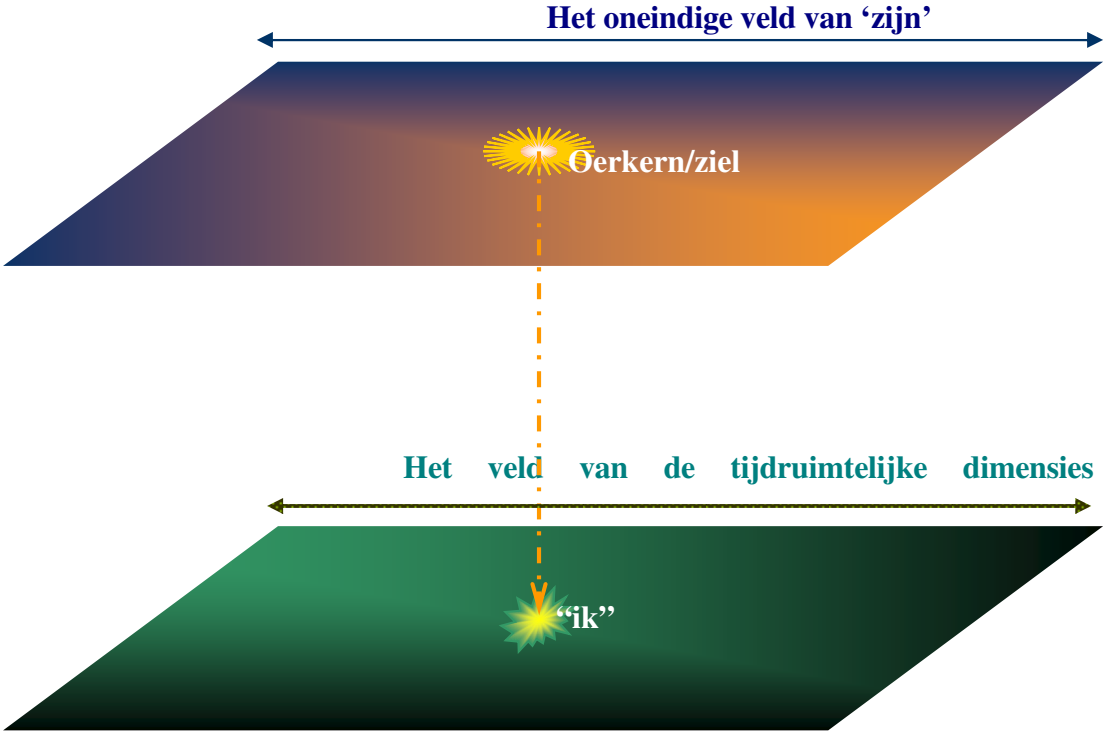

fig.80: ‘Zijn’ en ‘hebben’.

Enerzijds is er het vlak van het ‘zijn’, waarbinnen de totale aandacht bestaat, anderzijds is er het materiële veld van de tijdruimte. Het bovenste vlak schetst het vlak van het ‘zijn’. Dit vlak kent geen begrenzingen. Het strekt zich dus in alle richtingen

oneindig uit. Dus ook in de richting van de tijdruimte dimensies. De oerkern/ziel zal, als zij zich als afzonderlijke entiteit ervaart in het 'zijn', zich ook als afzonderlijke entiteit ("ik") ervaren in het vlak van het 'hebben'. De voorwaarde daarvoor is dat de oerkern/ziel beschikt over een lichaam, waarmee het zichzelf in de tijdruimtelijke dimensies kán ervaren.
De oerkern/ziel is het raakpunt van de totale aandachten het menselijke lichaam. Dat lichaam bestaat altijd in een 'hier en nu'. Het is daarmee het raakpunt van de totale aandacht met de tijdruimtematerie dimensies van het lichaam. Als de oerkern/ziel zich verdiept in het 'hier en nu' begint het denken en daardoor ontstaat het "ik". De oerkern/ziel bevindt zich dus in het allereerste begin van het denkproces, het beginpunt.
Alle 'hier en nu' gewaarwordingen komen uit op dit beginpunt en kunnen daar worden geoperationaliseerd. Als dit gebeurt, worden het de "ikken". Veel signalen worden genegeerd en dus niet geoperationaliseerd tot denkbeelden. Dit, terwijl ze wel bestaan. Voor deze signalen heeft het "ik" geen gerichte aandacht. Het is voor mij duidelijk, dat dergelijke signalen toch een soort eigen leven gaan leiden in een ondergronds circuit, dat door de psychologie wel als 'onderbewuste' wordt beschreven.'
De Zoeker knikte afwezig. Hij hoorde de woorden en hij ervoer, hoe er een aantal zaken daardoor op zijn plaats viel, zonder dat hij precies kon plaatsen wát het was dat nu duidelijk was. Hij staarde naar de tekeningen en Meester Negen liet hem gedurende enige tijd zo zitten.

'De wijze waarop denkbeeldenreeksen worden gevormd,' vervolgde hij later, 'staat vrijwel los van wilscommando's of beredeneerde logica van het "ik". Denkbeelden worden vaak los van elkaar geactiveerd en hebben dus geen causale relatie. Ik onderscheid verschillende bronnen waaruit denkbeelden geactiveerd kunnen worden.
De eerste en belangrijke bron bestaat uit de immense aantallen impulsen en indrukken die op de mens inwerken. De meeste van die impulsen staan los van elkaar. Zoals 'horen' en 'ruiken' vrijwel onafhankelijk van elkaar zijn, zo staan ook de denkbeelden die door deze impulsen worden opgebouwd, los van elkaar. Het denkproces, indien geraakt door dergelijke impulsen, activeert onmiddellijk de daarbij behorende denkbeelden.
In deze figuur,' Meester Negen legde er een op tafel, 'heb ik een denkbeeldenreeks weergegeven. De achttien opeenvolgende denkbeelden worden hier vertegenwoordigd door de gekleurde blokjes die tegen de lichtblauwe achtergrond oplichten. Met die achtergrond wil ik aangegeven dat elk denkbeeld altijd bestaat binnen het grote veld van Universele Bewustzijn.
De verschillende denkbeelden uit de reeks lichten als het ware beurtelings op, zijn actief gemaakt in het 'nu', omdat in dat moment de gerichte aandacht van het "ik" ín dat denkbeeld vertoeft.'

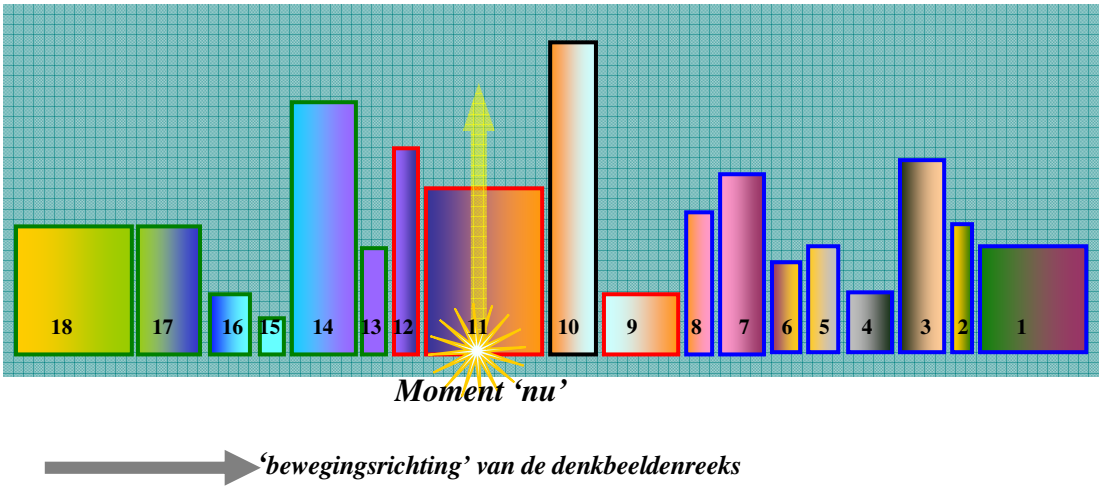

fig. 81: Een reeks van denkbeelden in de tijd.

'Moet ik hieruit nu concluderen dat het "ik" op dat moment ***de inhoud van het denkbeeld is****?'*
'Je had het niet trefzekerder kunnen zeggen,' reageerde Meester Negen, 'het "ik" is inderdaad de inhoud van het opgelichte denkbeeld! Na deze eerste bron, die der indrukken en impulsen, is er een tweede, die denkbeeldenreeksen genereert. Deze vindt zijn oorzaak in het gegeven dat het individu denkt in processen. We stonden daar eerder uitvoerig bij stil. Door het denken in processen worden gebeurtenissen gefragmenteerd. Een proces is een afgeronde, een relatief volledige denkbeeldenreeks, waarvan de denkbeelden elkaar wél logisch opvolgen. Denkbeeldenreeksen op zich worden meestal geactiveerd door externe impulsen.
De derde bron wordt gevormd door datgene wat het individu heeft geleerd van de Vormers der Gedachten. Zij hebben hun kennis overgedragen in de vorm van denkbeelden. Veelal werkt deze bron met concepten en abstracties. Door vorming en scholing is het individu geleerd hoe het impulsen ***moet*** *interpreteren, met andere woorden, welke denkbeeldenreeksen er bij horen. Dergelijke denkbeeldenreeksen volgen de weg van de* ***extern*** *opgelegde logica.*
De vierde bron van waaruit zeer overvloedig denkbeelden worden geactiveerd, is die der associaties. Het ene geactiveerde denkbeeld 'roept' een volgend denkbeeld op. Denkbeeldenreeksen die gebaseerd zijn op associatie hebben weliswaar verbanden, maar die verbanden zijn meestal niet logisch causaal.
Deze vier bronnen leiden dus tot het ontstaan van de reeksen van denkbeelden die in het moment 'nu' langs het geestesoog van het individu trekken. Dit proces is complex en om duidelijk te kunnen maken hoe het werkt en hoe de relatie is tussen de bronnen en de denkbeeldenreeksen heb ik er een uitgebreide schets van gemaakt. Overigens, naast deze vier bronnen bestaan er nog twee. Eén daarvan komt straks nog aan de orde, op de andere kom ik terug tijdens onze gesprekken op de Grote Omweg.' Al sprekende had Meester Negen een volgende tekening neer gelegd.

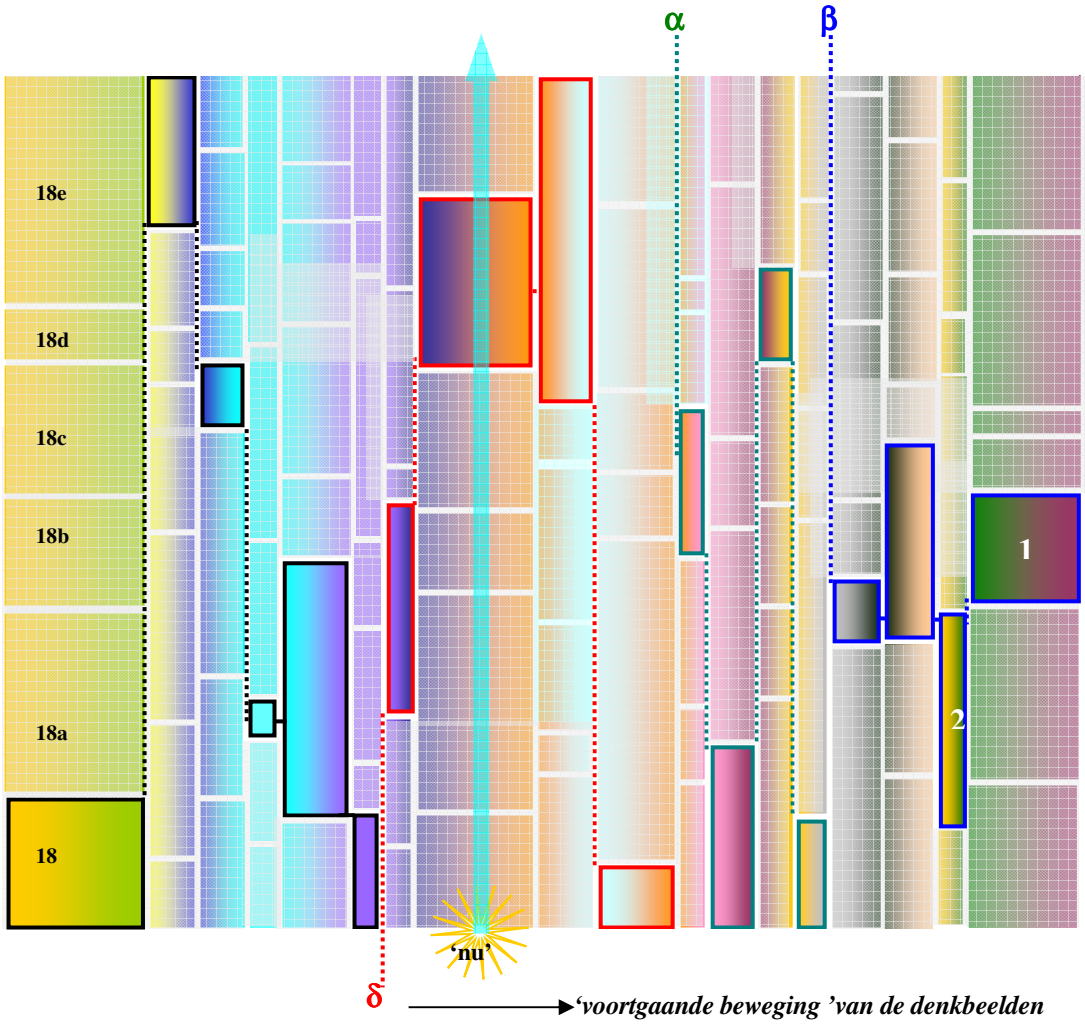

fig.82: De opbouw van denkbeeldenreeksen.

'In de eerdere figuur waren de denkbeelden genummerd van 1 tot 18. In deze figuur is die denkbeeldenreeks terug te vinden. Het zijn hier de felgekleurde vlakjes. Die vlakjes staan echter niet op zichzelf; zij hebben een bepaalde plaats in de rij, waarbinnen ze getekend zijn. Denkbeeld 18 bijvoorbeeld, linksonder, helder getekend, behoort tot een rij van denkbeelden die allen beginnen met het nummer 18. Het is de oranjegroen getekende rij links. Denkbeeld 18 zelf is van die rij het meest helder geschetst. Dit beoogt weer te geven dat het in een moment 'nu' geactiveerd is geweest. Dat wil zeggen dat het, recentelijk, in dat moment 'nu' dé wereld van het "ik" vertegenwoordigde. Het wás het "ik"! Van alle in de rij aanwezige potentiële denkbeelden was het blijkbaar in dat moment 'nu' het meest passende denkbeeld.
Vervolgens kan worden vastgesteld dat het denkbeeld zwart omkaderd is. En dat het met een zwarte stippellijn is verbonden met een helder getekend groengeel denkbeeld in de rij 17, eveneens zwart omkaderd. Dat denkbeeld is op zijn beurt met een zwart

gestippelde lijn verbonden met een zwart omkaderd helder getekend donkerblauw denkbeeld in rij 16. Ook dat is weer verder verbonden. Zo staat er in de figuur een reeks van zwart omkaderde en met zwarte stippellijnen verbonden denkbeelden.
Er staan in de figuur ook reeksen van respectievelijk rood, groen en blauw omkaderde denkbeelden, die met behulp van stippellijnen in dezelfde kleuren met elkaar zijn verbonden. Met deze benadering tracht ik visueel weer te geven, dat er in het denken vaste 'paden', de gestippelde verbindingslijnen, bestaan, waarlangs de gerichte aandacht van het "ik" als het ware 'wandelt'. Deze vaste paden kun je zien als de vaste denkpatronen, waarvan het "ik" zich bedient. In principe heeft het individu de volstrekte vrijheid om binnen elke rij van denkbeelden zelf te kiezen. Echter, de gestippelde lijnen determineren zijn keuze. Deze lijnen weerspiegelen het patroon, dat door de Vormers der Gedachten in de individuele menselijke geest is geëtst. Door dát patroon wordt de individuele keuzevrijheid beperkt en het wereldbeeld vastgelegd.
In de figuur heb ik een aantal symbolen geschetst. Je ziet α *en* β *bovenaan de figuur en* δ *onderaan. Bij elk van die symbolen begint een gestippelde lijn, die als het ware van buitenaf een denkbeeld in een rij van denkbeelden activeert. Hiermee geef ik dus weer, dat er op het denkproces tal van prikkels inwerken. Dat zijn de prikkels, die voortkomen uit het feit, dat er vanuit de tijdruimtematerie omgeving van de mens continu impulsen op hem inwerken. Een zeer sterk geselecteerd aantal van die impulsen is zo pregnant, dat ze doordringen tot het denkproces, waardoor er daarbinnen een denkbeeld wordt geactiveerd. Ogenschijnlijk lijkt het alsof daarmee in het denken de factor 'toeval' wordt geïntroduceerd, maar zoals ik je eerder al vertelde, toen we het over poorten hadden, vinden er indringende selecties plaats, voordat impulsen überhaupt tot het denkproces worden toegelaten.*

Het ontgaat het individu vrijwel altijd dat zijn gehele 'bewuste bestaan' niets meer is dan een suggestieve opvolging van verzelfstandigde mentale foto's, zijn denkbeelden. Alleen omdat die aan elkaar gekoppeld worden, door aangeleerde en daarmee automatisch gemaakte taalkundige constructies, kan de permanente indruk van een continu bestaand "ik" in stand worden gehouden. Dat "ik" is echter, je zei het net zelf al, nooit meer dan de opeenvolgende vertoning van de 'foto's. In een beperkt aantal esoterische en occulte filosofieën wordt dit verschijnsel geduid.
De figuur illustreert, hoe de op zich zelfstandige denkbeelden aan elkaar zijn geschakeld. Dat geschiedt, doordat in de uiterst dunne scheidingskanaaltjes tussen denkbeelden, de minuscule momenten, waarbij er in de geest geen afgerond denkbeeld bestaat, voorgeprogrammeerde verbindingslijntjes zijn aangebracht, waarlangs de gerichte aandacht van het "ik" automatisch naar het volgende denkbeeld wordt geleid. Zo ontstaat de illusie van de continuïteit van het "ik". Vervolgens is binnen de figuur geschetst, dat de kleuren van de verschillende vlakjes verschillen. Daarmee probeer ik weer te geven dat de denkbeelden inhoudelijk verschillen. Tegelijkertijd is geschetst, dat denkbeelden, die zich in rijen bevinden, die direct naast elkaar liggen, aansluitende kleuren hebben. Op deze manier wordt een gevoel van continuïteit van het "ik" versterkt. De inhoud van opeenvolgende denkbeelden wijzigt zich namelijk niet radicaal en schoksgewijs. Er treedt dan geen schok op tussen de opeenvolgende denkbeelden. Het

verloop, qua inhoud, is gradueel.'
Meester Negen dacht even na voor hij vervolgde.
'De processen, waarover ik spreek spelen zich af op een niveau dat voor het eigenlijke denken vrijwel onmogelijk is om als gebeurtenis waar te nemen. Alleen degene die de processen in zijn denken uiterst scherp volgt, kan de werking van het denken en de effecten op het "ik" volgen. Voor de mens betekent dat, dat hij uiterst alert de opeenvolgingen van denkbeeldinhouden moet waarnemen. Waarna hij zich kan verdiepen in wát hij heeft waargenomen. Hij moet zich concentreren op datgene wat altijd aan zijn aandacht ontsnapt: De 'ruimte' tussen twee opeenvolgende denkbeelden. Als die 'ruimte' wordt uitvergroot, krijg je het volgende beeld.

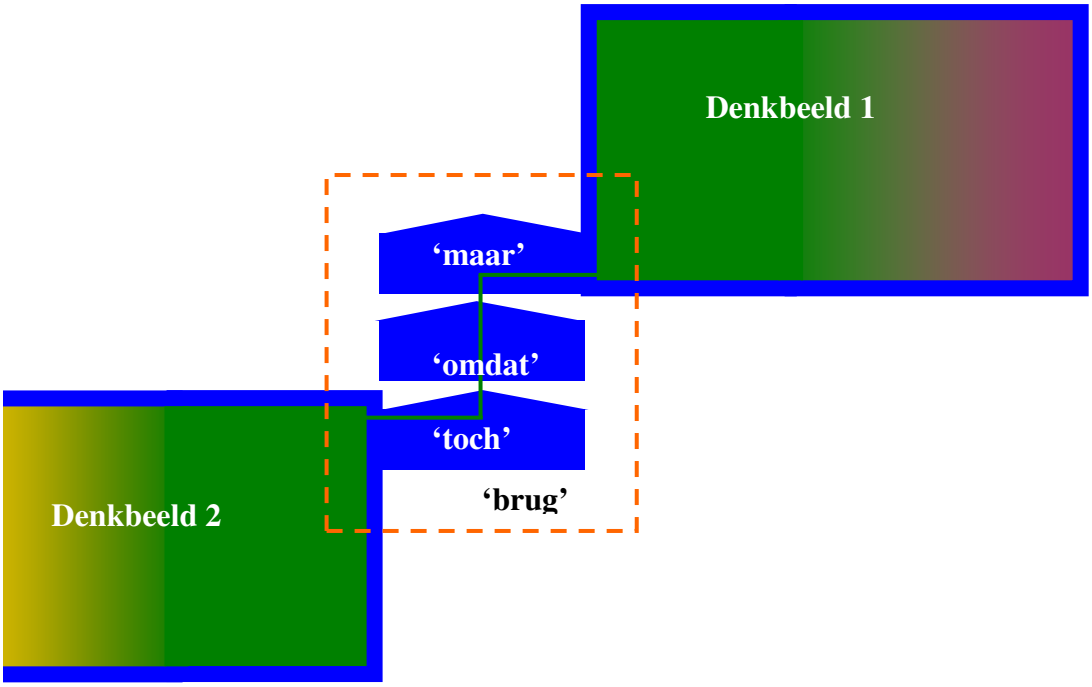

fig. 83: Het koppelen van denkbeelden.

De koppeling tussen de denkbeelden vindt plaats via datgene wat ik in de figuur kenschets als 'brug'. Binnen dit met rode stippellijn omkaderde rechthoekje loopt er een dunne groene lijn van denkbeeld 2 naar denkbeeld 1. De geringe dikte van deze lijn wordt geacht de relatieve grootte ten opzichte van het denkbeeld weer te geven. Daarnaast is het blauwe stippellijntje uit de vorige figuur sterk vergroot. De 'richting van de stippellijn blijkt uit de grove pijlpunten op het blauwe blokje. De groene lijn 'gaat' van blokje naar blokje en passeert daarbij lege plekken, de plekken, waar het blauwe lijntje onderbroken is. Het is als het ware een soort hink-stap-sprong.
Deze mentale hink-stap-sprong is noodzakelijk. Tussen opeenvolgende denkbeelden kunnen grote verschillen bestaan. Met behulp van deze –door de Vormers der Gedachten aangeleerde- hink-stap-sprongen kunnen aperte tegenstellingen, regelrechte ontkenningen of absurde combinaties van denkbeelden moeiteloos aaneen worden

gesmeed tot uiterst aannemelijk ogende, ingewikkelde denkbeeldenreeksen. Het aan elkaar 'lijmen' van dergelijke denkbeelden geschiedt altijd in het 'nu'.
De theoretische grootte van het moment 'nu' is nul, we stonden daar meerdere malen bij stil. Toch kun je je, in ieder geval theoretisch, een voorkant en een achterkant denken aan het moment 'nu'. Aan de voorkant bevindt zich de toekomst, terwijl het verleden zich aan de achterkant bevindt. Precies daartussen is het unieke moment, waarbij noch toekomst, noch verleden is.'
'Waarbij er alleen maar 'is',' mompelde de Zoeker, omdat hij het betoog van de ander conceptueel nog steeds kon volgen, 'het moment van 'zijn'.'
'Alles, wat zich afspeelt in het altijd voortgaande moment 'nu', werkt in op het denkproces van de mens. Het denken zoekt, probeert, vergelijkt, ordent, maalt en beukt en tracht koortsachtig de zekerheid gevende denkbeelden uit het verleden te matchen met de impulsen waaraan het lichaam onderhevig is en met de waarschijnlijkheden in de toekomst. Denkbeelden, die het zekere verleden weergeven en denkbeelden, die een waarschijnlijke toekomst schetsen, verschillen in de regel niet veel. Maar als er verschil is, dan hebben de Vormers der Gedachten dat in veel gevallen voorzien. Zij hebben, geleerd van jarenlang overgedragen ervaringen, bij elk mens buffers aangebracht, waarmee het effect van de schok van het verschil wordt opgevangen.
Het denken doet dat met behulp van een aantal krachtige taalkundige constructies en weet zo de meest uiteenlopende denkbeelden te verbinden. Het "ik" doet dat dan ook continu. Omdat het beschikt over deze 'bruggen', kan het te allen tijde het geloof in zijn bedachte wereld overeind houden. De 'bruggen', die het "ik" gebruikt bestaan uit alledaagse woorden als:

***En**: waarbij direct een koppeling wordt gemaakt*
***Maar**: waarmee een tegenstelling mogelijk wordt gemaakt*
***Want**: waarbij het ene denkbeeld het andere ondersteunt*
***Toch**: waarmee een kanttekening bij een eerder denkbeeld wordt geplaatst*
***Overigens**: waarmee een accent wordt aangetipt*
***Oh!**: waarbij het gevoel van verbazing de koppeling legt*
***Wat is dat?**: waarbij de vraagstelling dient ter overbrugging van twee volstrekt los van elkaar staande denkbeelden*
***A propos**: waarmee probleemloos een haakse draai in het denken gebracht wordt*
***Hoewel**: het ene denkbeeld relativeert of ontkracht het andere*
***Dus**: Waarmee een logische koppeling wordt gemaakt tussen denkbeelden*
***Omdat**: Waarmee een causale relatie wordt gelegd tussen denkbeelden*
***Echter**: Waarmee een bepaald aspect wordt geaccentueerd*

Door de hink-stap-sprong, die de gerichte aandacht van het "ik" maakt, worden met behulp van dergelijke taalkundige constructen allerlei denkbeelden onwrikbaar aan elkaar vast geklonken.
Als zo vaak in het menselijke denken zijn ook de 'bruggen' in het denken volkomen verzelfstandigd en hebben een gevoelsmatige zwaarte meegekregen, die ze onbetwistbaar maakt.'

‘Hoe bedoelt u dat?’
‘Het woord ‘dus’ bijvoorbeeld staat voor degene die het gebruikt niet ter discussie!’
‘Misschien wel bij degene die het hoort,’ opperde de Zoeker.
‘Dat is mogelijk en gebeurt inderdaad frequent, maar we hebben het over processen, die zich binnen één mens afspelen. De gebruiker van het woord ‘dus’ heeft de innerlijke overtuiging, dat dit gebruik juist en volledig is. En, in het verlengde daarvan, dat de beide denkbeelden, die middels dit woord aan elkaar gekoppeld zijn, een universele, dus niet individuele causale relatie hebben. Voor hém of haar is het de waarheid! Met behulp van deze en andere ‘hulpconstructies’ weet het “ik” voor zichzelf voortdurend te suggereren, dat het, ondanks de meest absurde sprongen van het ene naar het andere denkbeeld toch de meester is van het denkproces en van de gerichte aandacht.
Alleen wie zich focust op het gebruik van de ‘bruggen’ krijgt een heldere kijk op de werking van het eigen denkproces. In die actie ligt ook de unieke mogelijkheid om in contact te komen met het eigen moment ‘nu’ en te ervaren welke processen er in het denken spelen. Die mogelijkheid vereist echter dat de mens uiterst alert blijft. Want de drang om van het ene denkbeeld naar het volgende te trekken is buitengewoon groot.’
De Zoeker, die regelmatig getracht had zijn eigen gedachtesprongen te volgen, kon niet anders dan deze woorden accorderen.
‘U schetst hoe in een denkbeeldenreeks, de gerichte aandacht van denkbeeld naar denkbeeld gaat. Hoe gaat de aandacht van de ene reeks naar een andere?’
‘Je refereert,’ reageerde Meester Negen, ‘aan de belangrijke vijfde bron van waaruit denkbeelden geactiveerd kunnen worden. Ik zou daar nog op terugkomen. De werking van deze bron lijkt op die der associatie, maar is gecompliceerder en zal ik daarom verder uitwerken. Eerder legde ik je uit, dat het denkproces functioneert met de constructie ‘processen’. Met behulp van beide figuurtjes hier ga ik daar nogmaals op in.

fig. 84: Denkbeeldenreeks van een proces.

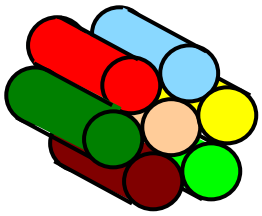

fig.85: ‘Twijnen’ van processen.

Een proces, een denkbeeldenreeks is een opeenvolging van een beperkt aantal verschillende denkbeelden, in de linker figuur weergegeven als een serie schijfjes. De tijdruimtematerie omgeving van de mens wordt in fragmenten ervaren en begrepen. Elk fragment is daarmee herleid tot een denkbeeld. Binnen het denken volgen de denkbeelden elkaar tijdlogisch op en zo ontstaat er begrip van een gebeurtenis.
Destijds beschreef ik je ook hoe de werking van het denken kon worden vergeleken met getwijnd touw. De onnoemelijke aantallen processen die het “ik” tot zijn beschikking heeft, zijn zo innig met elkaar vervlochten, dat daardoor permanent de illusie van een “ik” in stand blijft. Zoals je ziet heb ik ook dat nogmaals weergegeven. Deze beide

figuurtjes kunnen worden gebruikt om verder inzicht te krijgen in de associatieve werking van het denkproces. Normaliter gesproken gaat de aandacht van het "ik" in een proces van denkbeeld naar denkbeeld. In de figuur, van de ene schijf naar de andere schijf. In de eerste figuur zou dat een horizontale beweging zijn. De opeenvolging van de denkbeelden voldoet aan de wetten van de logica en de causaliteit.'
'U refereert daarbij aan de índividuele interpretatie van wat logica en causaliteit zou moeten zijn,' opperde de Zoeker voorzichtig.
'Uiteraard, dat spreekt vanzelf! Dat die overeen zou komen met een meer objectieve werking van de wetten sluit ik niet uit, maar dat is zeker geen regel. Het raken van twee 'processen' is een interessant gegeven en ik heb dat daarom ook met behulp van een tweetal figuren verder uitgewerkt.'
Meester Negen zocht even in de map, pakte twee vellen en legde vervolgens de eerste tekening voor de Zoeker neer.

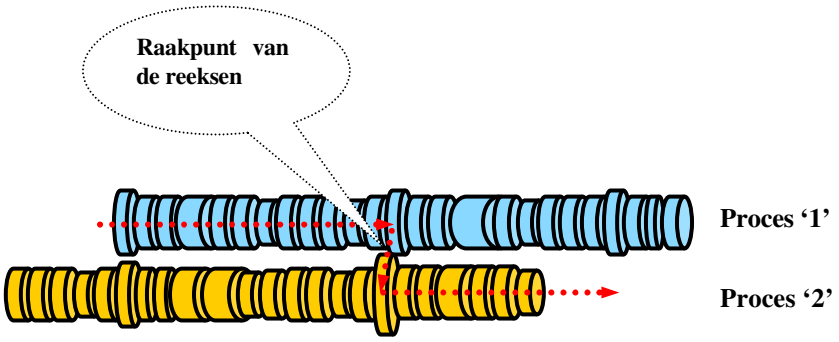

Fig. 86 raakpunt van twee denkbeeldenreeksen.

'Ik heb de processen neutraal als proces '1' en als proces '2' gekwalificeerd. Om ze als verschillend te kunnen zien heb ik beiden een andere kleur gegeven. Proces '1' is blauw, proces '2' is oranje. De twee 'processen' staan vrijwel los, vrijwel onafhankelijk van elkaar, maar er is één punt, zoals je kunt zien, waar ze elkaar raken. In de figuur heb ik dat met behulp van een tekstblokje benadrukt.
Op dat punt, en alléén op dat punt is er voor de gerichte aandacht van het "ik" een mogelijkheid om de horizontale beweging in een proces om te zetten in een verticale beweging, om als het ware 'verticaal' over te stappen van de denkbeeldenreeks van proces '1' naar de denkbeeldenreeks van proces '2', om vervolgens daar zijn weg te vervolgen. Zoals je ziet heb ik de 'weg', die de gerichte aandacht van het "ik" afloopt, weergegeven met behulp van de gestippelde rode pijl.
Inzicht in de werking van raakpunten is essentieel en van groot belang, omdat alleen daarmee inzicht kan worden verkregen in de immense mogelijkheden tot associëren, waarover het denkproces beschikt. Om die reden heb ik van het raakpunt nog een

tweetal figuurtjes gemaakt.

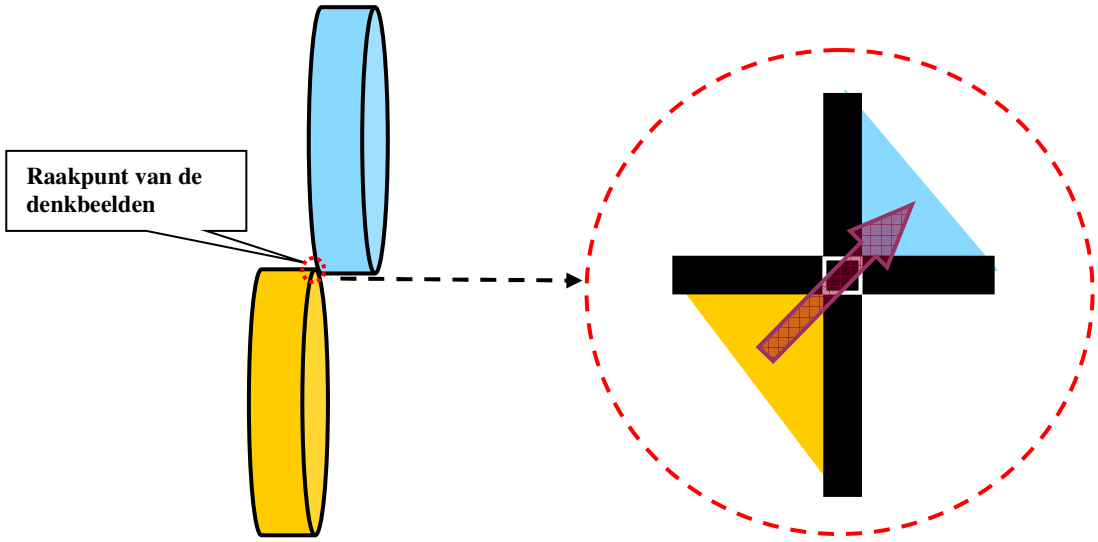

fig. 87: raakpunt van twee denkbeelden. *fig. 88: Uitvergroot raakpunt.*

Twee denkbeelden raken elkaar in één punt; dat illustreert de linker figuur. In de rechterfiguur heb ik dat raakpunt nog verder uitvergroot. Denkbeelden sluiten –precies in dat raakpunt- naadloos op elkaar aan. Omdat dat het geval is, kan de gerichte aandacht van het "ik", de paarse pijl in de figuur rechts, probleemloos overgaan van het ene denkbeeld naar het andere. En daarmee 'stapt' de mens over van het ene proces naar het andere. '

'De tekening is me wel duidelijk,' zei de Zoeker, 'maar wat kan ik me er in de praktijk van alledag bij voorstellen?'

'Dit overstappen kan probleemloos en vanzelfsprekend plaatsvinden, omdat beide denkbeelden in dat punt exact dezelfde dimensie hanteren.'

'Er zijn maar vijf dimensies in onze tijdruimte materie wereld,' zei de Zoeker enigszins verbaasd. 'Stelt u nu, dat de koppeling van denkbeelden gebeurt met behulp van de dimensie tijd, materie en de drie ruimtelijke dimensies?

*'De dimensies, waarop ik doel, zijn anders. Alles wat de mens als te onderscheiden entiteit een **eigen**naam heeft gegeven, beschouw ik in dit verband als dimensies. Bijvoorbeeld geld, warmte, lengte, kleur, smaak, wiskunde, woede, plant, bergmassief, dieren, water, genotmiddel, examenvak en ga zo maar verder. Dit soort dimensies vormen de basisbestanddelen van denkbeelden. Ik kom daar nog op terug.'*

Goed,' zei de Zoeker, 'maar denkbaar is ook dat er geen overeenkomstige dimensies zijn. Dat gebeurt naar mijn idee als denkbeelden worden geactiveerd door volkomen los van elkaar staande externe impulsen.'

*'Als er in opeenvolgende geactiveerde denkbeelden geen overeenkomst in dimensies zou zitten, dan **forceert** het denken die overeenkomst. Dan wordt onmiddellijk het*

*denkbeeld "ik" geactiveerd. En dat denkbeeld koppelt dan het verleden aan de toekomst door te stellen: '**Ik ervaar….!'***
Het begrip "ik" is de universele lijm in het denkproces.'

I.8 *Het ontstaan van begrip.*

‘De wind van het Universele Bewustzijn
waait altijd in het woud der denkbeelden.’

‘Het Universele Bewustzijn is overal.’ Met die woorden begon Meester Negen ditmaal het gesprek. De Zoeker reageerde nauwelijks, hij had dit eerder gehoord.
‘Het beroert alles, materieel en immaterieel, hoewel haar aanraking volkomen onmerkbaar en oneindig subtiel is. Door haar aanraking bezielt het de materie van het menselijke lichaam. Maar zolang een lichaam, in het bijzonder het denken, functioneert, zal dat Universele Bewustzijn door de mens worden ingekleurd en door die inkleuring onvermijdelijk veranderen in het individuele bewustzijn.’
‘Het wordt dus op een bepaalde manier een soort gevangene van het lichaam,’ sprak de Zoeker en Meester Negen knikte.
‘Een mooie metafoor! Een gevangene, zeker, maar wel een gevangene uit eigen keuze! Als het Universele Bewustzijn zich schikt, verwordt het tot individueel bewustzijn met alle bewustzijnsbeperkingen, die dat met zich meebrengt. Ik vertelde je daarover tijdens onze eerdere ontmoetingen. Als individueel bewustzijn is het ondergeschikt en onderhevig aan talloze, veelal ongekende, maar zeer dominante wetmatigheden, die het menselijke lichaam beheren. Deze wetmatigheden vormen het lichaam en maken het tot wat het in essentie is: een entiteit die binnen de tijdruimtematerie dimensies gedurende een bepaalde tijd zelfstandig kan overleven.
Het Universele Bewustzijn is tijdelijk de gevangene van het vlees, maar het krachtenspel van de wetmatigheden is voor haar niet alleen in letterlijke zin boeiend. Ook in abstracte, overdrachtelijke zin is de menselijke wereld voor het bewustzijn uiterst boeiend. Lichamen zijn immense pretparken voor het bewustzijn. De mogelijkheden om zich er in te amuseren zijn oneindig. Uiteindelijk vergeet ook het individuele bewustzijn zichzelf en gaat volledig op in het fantastische panorama, dat het bestaan in een menselijk lichaam gedurende de reis binnen de tijdruimtematerie dimensies biedt. Door deze permanente fascinatie is het zich er niet meer van bewust dat het een gevangene is. Het bewustzijn identificeert zich, speelt als het ware, met alles wat het lichaam in de tijdruimtematerie dimensies ervaart en ontmoet en blijft dat doen zolang het lichaam leeft. Het creëert het eigen “ik”, het indrukwekkende substituut van het Bewustzijn, dat pas ophoudt te bestaan als het lichaam, met name het denken niet meer functioneert. Pas daarna is er weer de oneindigheid van het bestaan en dienen zich de onbeperkte mogelijkheden aan voor nieuwe manifestaties.
Het proces van identificatie overwoekert dus het Universele Bewustzijn vrijwel altijd, maar soms, in fragmentarische momenten, zijn er flitsen, waarin het gevoel van de oorspronkelijke staat kan worden beseft. Hij keek de Zoeker aan. ‘Je hebt ze wellicht

zelf ervaren. In die momenten, kort als ze misschien hebben geduurd, is er het verpletterende inzicht, dat datgene, dat in het menselijke lichaam ervaren wordt, vrijwel altijd en volledig wordt gestuurd door de krachten, die inwerken op het vlees. In zo'n moment is het volledig duidelijk dat het vlees op alle dimensies sterker is dan je geest en dat dit, zonder een actieve wil om dit te wijzigen, door zal blijven gaan.'

'Dan begint de zoektocht naar bevrijding,' zuchtte de Zoeker.

'Degene, die dit echt wil veranderen, begint met de belangrijkste en meest zinvolle studie die er in het menselijke bestaan mogelijk is: de studie naar de echte aard van zichzelf en de krachten van het vlees, die hem gevangen houden en wie voldoende onderscheidingsvermogen heeft verdiept zich in zijn denkproces. Denken is een proces. In dat proces worden signalen uit de menselijke omgeving geïnterpreteerd en verwerkt. Het bewerkstelligt, dat het individu weet te overleven binnen de tijdruimtematerie dimensies. Het eindproduct van het denkproces is altijd een denkbeeld. Elk denkbeeld bewerkstelligt een toestand binnen die mens, die kan worden gekarakteriseerd als 'begrip'. De mens zóekt naar begrip! Ga dat bij jezelf na. Zie, hoe je altijd tracht te begrijpen en hoe je dus daarmee altijd je denken aanjaagt en nieuwe denkbeelden creëert.

Een van de meest essentiële kenmerken van het denkproces is, dat teneinde überhaupt tot een denkbeeld te kunnen komen het de tijdruimtematerie dimensies als het ware 'bevriest'. Het denkproces, hoewel het beschikt over een immens aantal mogelijkheden, is qua begripsvermogen uiterst beperkt en kan niet anders dan werken met fragmenten en splinters van het geheel. Het moét daarom de wereld in minuscule 'te bevatten fragmenten' opdelen. De capaciteit is volstrekt ontoereikend om het geheel te overzien. Verschijnselen, fenomenen, abstracties, relaties, beweging en dergelijke kunnen alleen worden begrepen als zij geplaatst zijn 'buiten het tijdruimtelijke continuüm' waarbinnen ze bestaan.'

Meester Negen zweeg. Toen de Zoeker blijk had gegeven van begrip vervolgde hij.

'De ontdekking van iets nieuws, in de ruimste zin van het woord, begint op het moment, dat het "ik" middels de gerichte aandacht zich binnen zijn waarnemingsveld 'ergens' van gewaar wordt. Dat wil zeggen: zo'n "ik" wordt zich gewaar van een verschijnsel, een fenomeen, een entiteit, een abstractie, een concept, een verband of relatie. In ieder geval van 'iets', dat tot dat moment de gerichte aandacht van dat "ik" was ontgaan, omdat het bijvoorbeeld buiten het aandachtsveld lag. Er kan ook sprake zijn van 'een ontdekking'. Daarmee wordt wat mij betreft aangegeven, dat het verschijnsel blijkbaar tot het specifieke moment van gewaarwording ontsnapt is aan de gewaarwording van alle "ikken".

Het "ik" wordt zich dus 'ergens' van gewaar. De gewaarwording wordt in het denken systematisch opgebouwd en geschiedt met behulp van iets, dat wordt gekwalificeerd als 'elementaire basisaandachtspunten'. Deze aandachtspunten leiden er uiteindelijk toe, dat een verschijnsel wordt herkend. Voorlopig alleen als verschijnsel, als gebeurtenis, als voorval sec, want als een "ik" een verschijnsel wil begrijpen moet het zo'n verschijnsel tijdelijk uit zijn verband los weken. Het bestudeert verschijnselen dus verbijzonderd, als afzonderlijke entiteit of apart fenomeen. Het "ik" zal vervolgens, om de herkenning in een toekomstig 'nu' te waarborgen, het herkende verschijnsel een

naam geven.
Een verschijnsel kan niet lang als verbijzonderd in het denken actief bestaan. Het zou een onvoorstelbare opslagcapaciteit vragen om alle ooit waargenomen verschijnselen en entiteiten in het geheugen op te slaan. Daarom krijgt het -eenmaal gelabeld- zijn 'natuurlijke' plaats terug. Het proces van verbijzondering stopt. Het denken bestudeert de plaats, waarbinnen het betrokken verschijnsel in de tijdruimte materie dimensies vertoeft en 'karakteriseert' die plaats. Dat wil zeggen, de relaties en verbanden van het nieuw benoemde verschijnsel binnen de tijdruimte materie constellatie worden benoemd. Daarmee wordt het verschijnsel stevig verankerd. Het uiteindelijke resultaat is, dat het nieuwe verschijnsel binnen het geheel van opgeslagen denkbeelden zijn eigen plek krijgt, waarmee het "ik" is gekomen tot 'begrip van wat is waargenomen'. Het ontstaan van dit 'begrip' is het gevolg van een uiterst efficiënt en zeer snel ordeningsproces. Ik heb daar een schets van gemaakt.'
Hij zocht naar een map en sloeg die vervolgens ergens in het midden open.

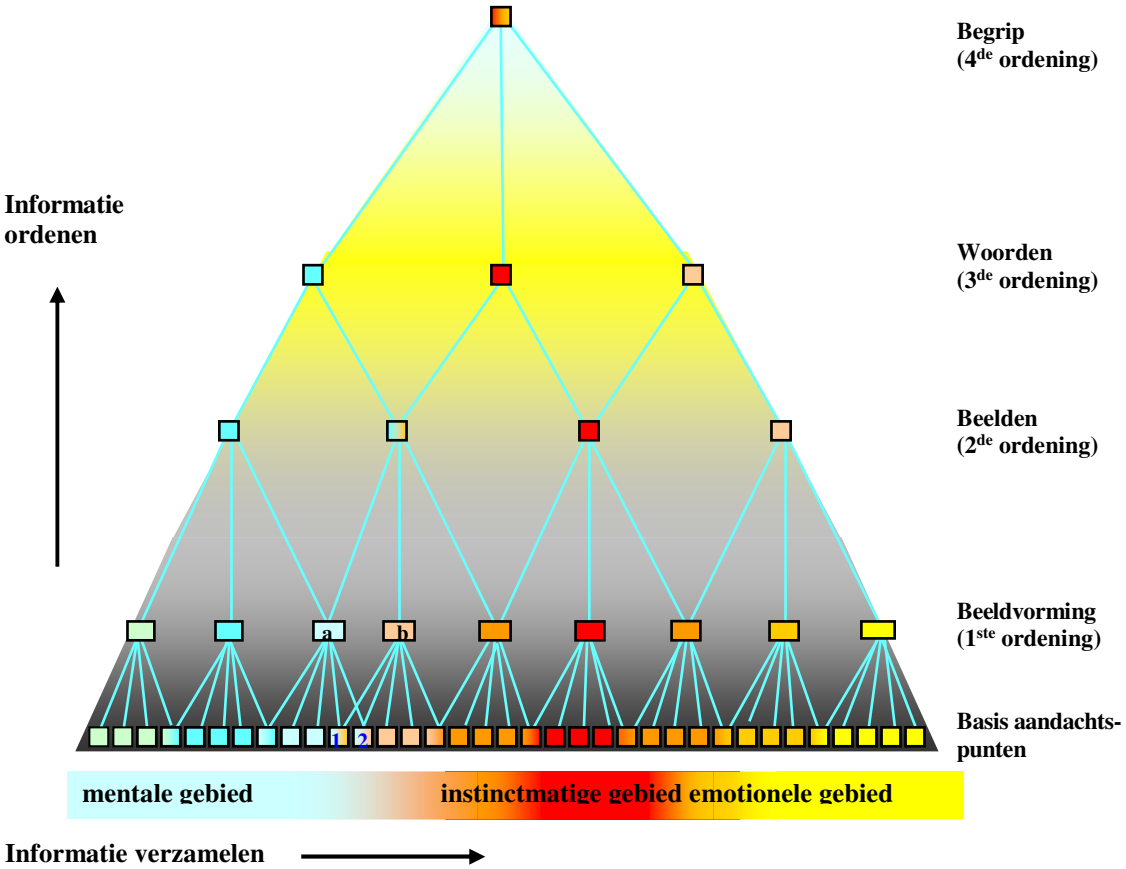

fig.89 Het komen tot 'begrip'.

'Een aantal relevante aspecten van het denkproces heb ik getracht in deze figuur met elkaar te verbinden. Het allereerste begin wordt gevormd door wat wordt gekwalificeerd als de 'elementaire basisaandachtspunten'. Je moet hen zien als een

soort conceptuele 'ankerpunten'. Punten, ze hebben vaak de grootte van een punt, waar de aandacht van het "ik" in elke situatie naar zoekt en van waaruit de uiteindelijke beeldvorming, die tot begrip zal leiden, wordt opgebouwd. In de figuur staan zij getekend als de onderste rij blokjes. In het denkproces worden een aantal van deze ankerpunten waargenomen en mogelijke relaties er tussen worden 'geprobeerd'. Dit geschiedt net zo lang, tot er genoeg zijn om op basis daarvan een zekere ordening te kunnen scheppen in wat is ervaren. Dan is het mogelijk om een volgende stap in het denken te maken. In de figuur heb ik het proces van steeds verdergaande ordening verticaal weergegeven. Hoe hoger in de figuur dus, des te verder is het proces van ordening. Hoe hoger het "ik" zich bevind, des te meer zaken, aspecten, relaties en dergelijke het meent te begrijpen. De richting van het "ik" is dan ook naar boven gericht, naar meer, zij het conceptueel, begrip.'

'Worden daarom details zo vaak veronachtzaamd,' vroeg de Zoeker.

'Voor degene die hoger gekomen is, is het lagere amper nog interessant. Diens "ik" meent al het lagere te begrijpen. Waarom zou het iets onderzoeken wat het begrijpt. Overigens is het het "ik" zelf, dat de basisaandachtspunten uit zijn omgeving definieert, geholpen door de verschillende Vormers der Gedachten.'

'Waar doelt u op?'

'Het heeft te maken met het overleven binnen de tijdruimtematerie dimensies. Het denkproces is gericht op overleven en werkt daarom noodgedwongen met ruimte- en tijdcomponenten. Op elk moment, waarop de gerichte aandacht van zijn "ik" bestaat neemt het zijn omgeving waar. Waargenomen omgevingsbestanddelen kunnen niet anders dan gedefinieerd worden met behulp van de tijdruimtematerie dimensies.'

'Wat u zegt klinkt heel logisch, maar de essentie ontgaat me nog. Wat bedoelt u er precies mee?' mompelde de Zoeker.

Meester Negen zocht naar verduidelijkende woorden, maar hervatte dan het gesprek.

'Hoe neemt iemand waar? De plaatsbepaling, zijn 'hier' dus, geschiedt noodzakelijkerwijs met behulp van de ruimtelijke dimensies. De tijdsbepaling, zijn moment 'nu', is gerelateerd aan ervaren bewegingen. De mens neemt verplaatsingen, beweging waar van de materiële omgevingsentiteiten ten opzichte van zichzelf. Het kan zijn, dat hij er zelf de oorzaak van is, dat hij beweegt. Het kan zijn, dat entiteiten uit zijn omgeving zich verplaatsen. Er is een groot verschil tussen beide soorten ervaringen. De omgevingssituatie van de mens is vrijwel altijd stabiel. Ruimte op zich is statisch en het overgrote deel van de direct waargenomen materiele entiteiten, denk aan gebouwen, infrastructuur, planten, meubilair, et cetera, verplaatst zich niet ten opzichte van de mens. Als er, los van de heftige natuurkrachten als wind of overstroming, sprake is van 'beweging' wordt dat vrijwel altijd veroorzaakt door dieren, maar meestal liggen er menselijke beslissingen aan ten grondslag.'

De Zoeker knikte instemmend.

Elke omgeving wordt, indien mogelijk, herleid tot relevante standaardelementen. Omdat het "ik" efficiënt functioneert, het volgt de weg van de minste weerstand, besteedt het aan alles,wat het als statisch heeft herkend, nauwelijks meer aandacht. Het heeft namelijk ervaren, dat elke nieuwe waarneming eenzelfde beeld geeft als de eerdere waarneming van de situatie. Méér aandacht levert dus geen extra informatie

op waarmee een méér of prettiger overleven kan worden bewerkstelligd.
Let op want we komen bij de essentie van het denken. Door het proces van gewaarwording worden verschijnselen zowel verbijzonderd als gefragmenteerd. ***Daarmee forceert het denken in het continuüm van de tijdruimte materie dimensies permanent breukmomenten****.'*
'Breukmomenten?' herhaalde de Zoeker, 'wat mag ik me daar bij denken?'
'De breuk in de continuïteit ontstaat, omdat het denken letterlijk stil staat bij wat het waarneemt. Het kan alleen datgene wat statisch is omvatten. Een denkbeeld moet je zien als iets, wat uit het grotere geheel is gebroken. Letterlijk. De 'randen' van denkbeelden zijn niet glad en afgebakend, omdat het breukranden zijn. Ik heb twee kleine illustraties, die dit begrijpelijker proberen te maken.'
Meester Negen sloeg de bladzijde om waar twee tekeningen onder elkaar stonden.

fig 90: Waarnemen van een continuüm.

De bovenste figuur bestaat zoals je ziet uit overlopende kleuren. Groen gaat over in rood en rood gaat vervolgens weer over in blauw.'
De Zoeker zweeg, dit was triviaal.
'Misschien heb ik je denken met mijn woorden gestuurd, maar dat denk ik niet. Ieders denkproces 'bevriest' datgene, wat het direct herkent in deze figuur. Daarmee 'breekt' het, op een conceptuele manier, de figuur vervolgens op in de 'herkende' delen. In dit geval zijn dat de drie makkelijk herkenbare en eenvoudig te 'begrijpen' stukken: groen, rood en blauw. Maar, als je je aandacht er echt op richt, begrijp je, dat de figuur in werkelijkheid eigenlijk nauwelijks bestaat uit stukken groen, rood of blauw. Uiteraard wordt de overloop tussen groen rood en blauw waargenomen, ***maar deze overloop wordt in het denken niet benoemd****. Het denkproces werkt efficiënt en maakt daarom de verschijnselen binair. Als je de bovenstaande illustratie omzet in woorden krijgt het in het denken de vorm zoals in de onderste tekening is weergegeven:*

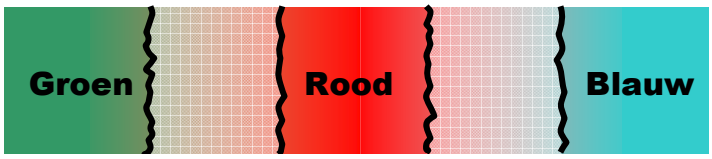

fig.91: Breukranden: Waarnemen in 'begrippen'.

Wat impliceert dit alles nu? Door het "ik" wordt er een verschijnsel waargenomen. Het denkproces beslist, vanuit eerder verworven kennis, hoe het het verschijnsel beschrijft. In dat proces van beschrijving is sprake van permanente binaire beslissingen: dít deeltje van het verschijnsel valt wél onder de beschrijving en dát deel níet. In het voorbeeld is een kleur óf groen óf rood óf blauw. De overgangsstukjes worden niet gelabeld. Het behoort noch tot groen, noch tot rood of tot blauw. Deze werkwijze is kenmerkend. De binaire benadering geldt voor alle verschijnselen. Het denken maakt daarmee de conceptuele wereld, dus de begrepen, de bedachte wereld, binair.

Er worden dus, om tot begrip te kunnen komen statische plaatjes, 'mentale foto's', gemaakt van het continuüm, waarbinnen de aandacht van het "ik" vertoeft. Mogelijk dynamische elementen worden er later -door conceptuele analyse- ingebracht. Dat gebeurt, als het denkproces de relaties met de tijdruimtelijke componenten weer 'herstelt'. Het beschrijft de plaats van het verschijnsel in de oorspronkelijke context door relaties te definiëren van het verschijnsel mét de omgeving.

Het beschrijven van relaties geschiedt ook weer met denkbeelden. Dat wil zeggen, dat het continuüm binnen de tijdruimtedimensies altijd wordt beschreven met behulp van termen en begrippen, die in hun aard niet anders kunnen zijn dan statisch. De mens heeft daarmee in zijn denken een beeld van de wereld, dat permanent binair opschuift.'

De Zoeker keek Meester Negen ongelukkig aan en deze ging er daarom verder op in.

'Het is vrijwel parallel aan een film. Ook daar zijn de opeenvolgende plaatjes inhoudelijk statisch. Maar uit de snelle opeenvolging van nauwelijks van elkaar verschillende beelden 'concludeert' het "ik" de beweging. De verschillen tussen statische beelden worden verklaard met het begrip 'beweging'. Het "ik" is enkel in staat om opeenvolgende patronen te verklaren met behulp van het begrip 'beweging'. Alleen door zo te handelen blijft datgene, wat zich voor zijn ogen afspeelt, begrijpelijk en logisch.

Het "ik" is zich hiervan vrijwel niet bewust. Het heeft tijdens zijn jaren van vorming en ontwikkeling geleerd een goed werkende conceptuele truc toe te passen: Het denken in 'processen'. Dat wil zeggen: Op conceptueel niveau geeft het een statische beschrijving van de tijdruimtematerie dimensies. Het beschrijft de verbanden waarmee –in een proces- het ene denkbeeld het andere opvolgt. Zo creëert het in zijn denken een continuüm en kan onbezorgd tussen de talloze fragmenten binnen het denken springen, omdat het door te werken met 'processen' in de illusie van continuïteit kan blijven. Zo benoemt het elk willekeurig, van vorige verschillende denkbeelden, als 'begin van een nieuw proces'. En loopt daarna de logische processtappen af. In werkelijkheid springt het in het denken van het ene statische denkbeeld naar het andere.'

Meester Negen glimlachte toen hem iets te binnen viel.

'Ook hier is een grote overeenkomst met een film. Een film bestaat uit niet meer dan een beperkt aantal 'losse scènes'. Die worden gewoon achter elkaar gedraaid. Het is de toeschouwer die, dankzij de knap gemonteerde scènes, het gesuggereerde tot een sluitend en continu verhaal maakt.'

De Zoeker herkende dit en knikte daarom instemmend.

‘In het geheugen zijn de basisaandachtspunten opgeslagen. Door de herkenning van een beperkt aantal van deze punten verkrijgt het “ik” een eerste indruk van de omgevingssituatie. Als die statisch is, is het niet interessant. Er wordt dan slechts sporadisch aandacht aan geschonken in fragmentarische flitsen. En dat is enkel om te verifiëren of de statische situatie statisch is gebleven.
Anders wordt het als er dynamiek in de situatie is. Dan is er beweging en speelt de factor tijd een rol. Bewegingsprocessen worden door het “ik” herkend. Ook daarbij wordt gebruik gemaakt van opgeslagen basisaandachtspunten. Een beweging wordt net zolang gevolgd, totdat het patroon van opeenvolgende punten is ‘herkend’. Dan weet het “ik” hoe de beweging zich verhoudt tot de plaats die het zelf in neemt. Als het dat weet, dan wordt ook het patroon van beweging nog slechts fragmentarisch gevolgd. De elementaire basisaandachtspunten worden geacht zeer snel een te herkennen beeld te produceren. Ik heb ze in de eerste figuur, die ik je liet zien, dan ook op de onderste rij getekend als gekleurde blokjes.’
Meester Negen sloeg de bladzijde terug.
‘Elk mens beschikt in zijn geheugen over immense aantallen van deze standaarddeeltjes. Ik gebruik hier vaak een parallel met de opbouw van televisie-beelden. De beelden, die op het televisiescherm geprojecteerd worden bestaan in werkelijkheid uit duizenden van elkaar onafhankelijke beeldpunten. Deze punten lichten in verschillende kleuren op en zo ontstaat bij de kijker de illusie van een volledig beeld.
Het proces van de televisiekijker die een programma volgt is analoog aan het proces, zoals dat zich in het denken afspeelt. Het “ik”, dat grote aantallen elementaire standaarddelen heeft opgeslagen, zoekt als een regisseur in zijn omgeving permanent naar die deeltjes. In de jaren van ontwikkeling heeft het een aantal ordeningsprocedures geleerd. De basisdeeltjes worden via een eerste stap in het ordeningsproces herleid, waardoor er een ‘hoger’ begrip van de omgevingssituatie ontstaat. Je zou kunnen zeggen: De bakstenen samen vormen een muur. Deze eerste stap is een voorbereidende stap, die gaat leiden tot het uiteindelijke denkbeeld, waarmee het “ik” de situatie zal ‘begrijpen’. De muren worden een huis, huizen worden een straat en uiteindelijk vormen alle huizen samen een stad. De verschillende patronen die de elementaire deeltjes lijken te vormen, worden met een maximale snelheid getoetst op mogelijk opgeslagen patronen.
Deze patronen vormen de basis voor verdere beeldvorming. In een proces van hogere ordening worden de patronen verder geanalyseerd. Zo ontstaan in het denken ‘beelden’ waarmee het “ik” komt tot begrip van zijn omgevingssituatie. In een volgend ordeningsproces vindt het proces van ‘naamgeving’ plaats. Het beeld dat door het denkproces is gecreëerd verkrijgt een bijbehorende naam. Uiteindelijk leiden de verschillende woorden, die het “ik” gebruikt om de beelden te labelen tot een woordconstructie. Dat is de vertegenwoordiging van het denkbeeld, waarmee het individu de situatie ‘begrijpt’. De mens is dan tot ‘begrip’ gekomen.’
Meester Negen keek even naar de Zoeker en zag dat deze hem nog steeds volgde.
‘Het inzicht, het begrip van de omgevingssituatie neemt dus met iedere ordeningsslag toe. Dit proces kent echter maar éénrichting. Zo is het bijvoorbeeld in het

3de ordeningsproces duidelijk wat de inhoud van het 2de ordeningsproces is. Het omgekeerde geldt echter niet! Discussie vanuit het niveau van de 2de ordening richting het niveau van de 3de ordening is niet zinvol, omdat het inzicht op het niveau van de 2de ordening daarvoor te beperkt en te fragmentarisch is.
In de figuur wordt ook geschetst hoe de verschillende elementaire fragmenten bij de ordeningsslagen op meerdere manieren kunnen worden gebruikt. De fragmenten '1' en '2' in de onderste rij worden beiden in het 2de ordeningsproces gebruikt door de beeldvormingpunten 'a' en 'b'. Deze punten leiden echter in de 3de ordeningslag tot verschillende woorden. Terug redenerend naar de basis van de verschillende woorden, iets wat altijd een moeizaam en ingewikkeld proces is, betekent dat deze verschillende woorden voor een deel vanuit eenzelfde basis zijn opgebouwd. Strikt logisch geredeneerd is dat niet wenselijk. Je begrijpt dat hier een bron van misverstanden ligt.'
De Zoeker beaamde dat. Het was overduidelijk.
'Zoals je ziet bevindt zich over de gehele lengte van de figuur een driehoekige, gekleurde achtergrond. Het kleurverloop gaat van 'lichtblauw' bovenaan naar het 'donkergrijs' onderaan. Met die achtergrond tracht ik het 'werkterrein' van het "ik" weer te geven. Hoe lichter het gebied is gekleurd, des te actiever het "ik" is. Dat houdt in dat het "ik" zich bijvoorbeeld zelden verdiept in het basisgebied waar het prille begin is van de begripsvorming. Los van het feit dat in dat gebied slechts fragmenten van denkbeelden bestaan, is het ook het gebied waar het "ik" nauwelijks interesse in heeft. Het ervaart dat gebied bij wijze van spreken als het gebied van het 'noodzakelijke' kwaad, dat slechts bestaat uit immense aantallen van –op zichvolstrekt oninteressante gegevens en feitjes. Alleen in de momenten dat het overleven nadrukkelijk onder druk staat, begeeft het zich in deze voor hem weinig interessante delen van zijn bestaan. In alle andere gevallen behelpt het zich door vrijwel 'automatisch' de omgevingsindrukken te verwerken. Het directe gevolg is, als je er je aanacht op richt zie je onmiddellijk dat ik gelijk heb, dat je "ik" feitelijk géén oog heeft voor zijn omgevingssituaties. Ga maar na. Meestal weet je je zelden meer dan enkele oppervlakkige indrukken uit je omgeving te herinneren.
Het proces van ordenen wordt gestuurd. De gekleurde balk die onder de eerste figuur is geschetst geeft dat weer. De impact van omgevingsfactoren, die direct terugslaan op de instinctfuncties van de mens, hebben bij de ordening een navenant grotere rol. In de figuren zijn die rood gekleurd. Als een mens nijpende dorst heeft bijvoorbeeld, zullen alle beeldfragmenten, die verwijzen naar de mogelijkheid om deze te kunnen lessen, aandacht krijgen. In het verdere verdelingsproces zullen zij bij de ordening telkens een veel hogere prioriteit verkrijgen dan bijvoorbeeld de oplossing van een algebrasom. Dat laatste is puur mentaal en heeft een veel geringere impact op het voorbestaan van het "ik". Je hebt dat ongetwijfeld wel eens met een figuur geïllustreerd gezien.'
Meester Negen wachtte het antwoord niet af. Hij rommelde even op zijn bureau en vouwde vervolgens een tekening open die de Zoeker inderdaad in ander verband eerder had gezien:

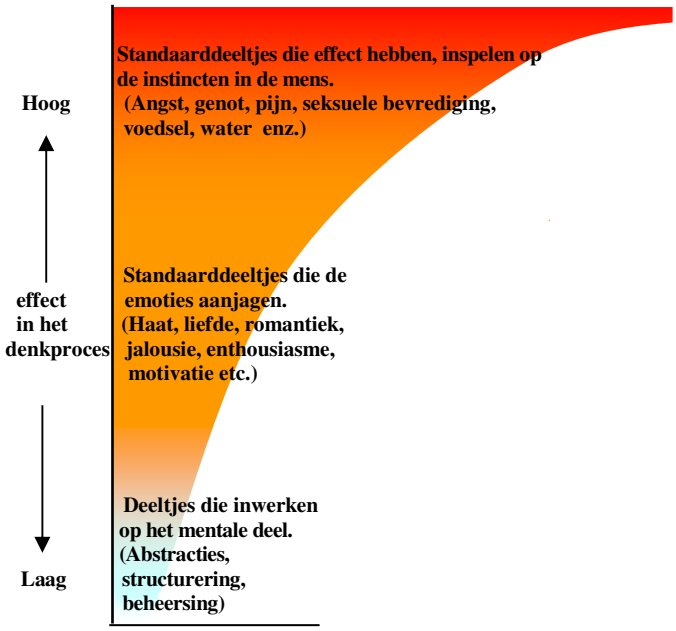

fig. 92: Dominantie in ordeningsprocessen.

'De kleuren, zoals die gebruikt zijn in de balk onder figuur 92, komen overeen met de kleuren, zoals die gebruikt zijn in de figuur hierboven. In figuur 89 is geschetst, dat bij elke volgende ordeningsslag de prioriteit, weergegeven door de kleur, op de eerste plaats ligt bij het instinctmatige, vervolgens bij het emotionele en uiteindelijk dan pas bij het mentale. Voor het ordeningsproces op zích is dit niet relevant.
Het ordeningsproces is een buitengewoon complex proces dat zich vrijwel geheel aan de gerichte aandacht van het "ik" onttrekt. Het "ik" is er bijna nooit in geïnteresseerd en werkt feitelijk alleen met afgeronde denkbeelden.'
De Zoeker onderbrak Meester Negen.
'U hebt dat al eerder gezegd en telkens lijkt het duidelijk, maar misschien wilt u het nog eens met een voorbeeld illustreren. Bijvoorbeeld met een minder concreet begrip, laten we zeggen….' hij dacht even na, 'met iets als het nogal abstracte begrip 'bureaucratie'. Dat woord hoor je nogal eens?' Hij keek vragend op.
'Dat woord wordt gebruikt om een meestal laatdunkende kwalificatie te geven aan complexe interacties binnen grote organisaties. Daarbij wordt dan impliciet geduid op trage, niet actiegerichte, onpersoonlijke handelingen, waarbij een klant niet meer is dan een dossiernummer, waar het handelen geschiedt binnen een strakke hiërarchie, volgens uitgebreide nauw beschreven procedures en voorschriften, waarbij de talloze medewerkers afgebakende taken hebben, terwijl zij er op toezien dat het naleven van de letter van de regels prevaleert boven de geest ervan. Elk van die elementen is op het eigen ordeningsniveau het basisaandachtspunt voor het hogere niveau.'
'Wat bedoelt u daarmee?'

‘Als in het denken een hoger ordeningsniveau is bereikt vormen de aspecten, die vervolgens op dat niveau aangetroffen worden, weer de bouwstenen voor het “ik” om daarmee te komen tot het naast hogere niveau van ordening. En zo gaat dat proces door. De aandacht van het “ik” heeft, ik duidde dat al impliciet eerder, als het ware de neiging om te convergeren naar boven. Het woord bureaucratie bevindt zich op het hoogste niveau. Alle zojuist genoemde elementen worden geacht te zijn vertegenwoordigd door dat woord. Ik heb getracht dit met wat figuren te verduidelijken.’ Al sprekend legde Meester Negen een nieuwe figuur neer.

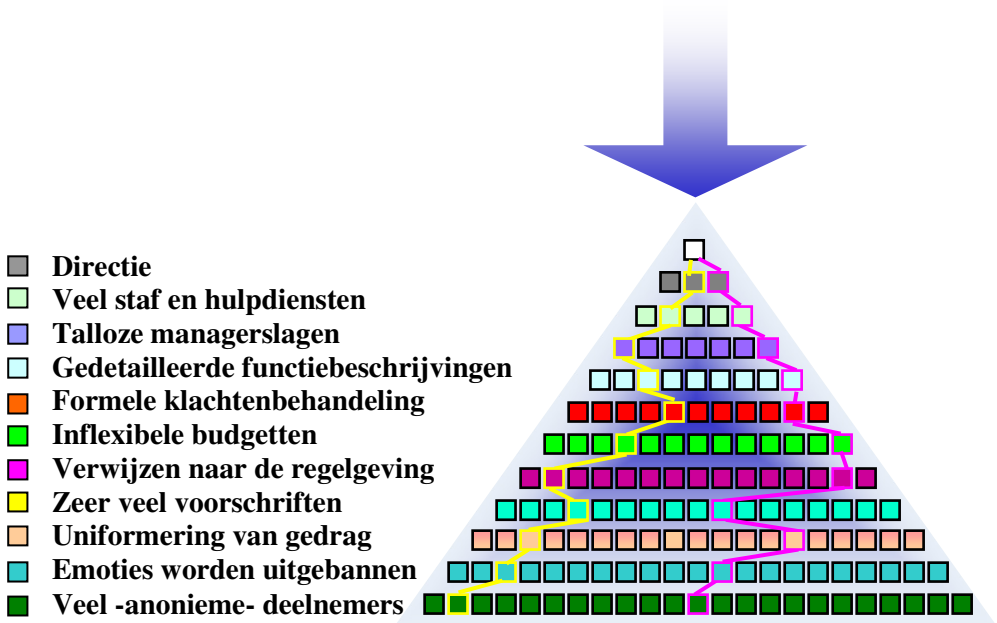

fig.93. Ordening die leidt tot ‘bureaucratie’ (zijaanzicht).

‘In deze eerste figuur heb ik de ordeningsniveaus, waarlangs de begripsvorming plaats vindt, links naast de kegel geschreven. Elk van die begrippen op zich is ook weer de naamgeving, zo je wilt de eindconclusie van het denkproces. Dankzij hun gedefinieerde onderlinge relaties kan er binnen een “ik” een denkbeeld worden gecreëerd, waarmee al deze begrippen in één keer geacht worden te zijn afgedekt: het label ‘bureaucratie’. Dat label is gegeven aan het witte blokje in de top van de kegel. Elk onderliggend blokje wordt door het denken bezien als ‘een fragment van het geheel’. Dus als basisaandachtspunt! Omdat dat geheel de naam ‘bureaucratie’ heeft, zijn de afzonderlijke blokjes niet meer relevant voor het denken. Het “ik” werkt met het woord bureaucratie in de illusie dat het daarmee de begripsinhoud van alle andere blokjes (begrippen) heeft omvat. Het uiteindelijke woord, te omschrijven als ‘eindbegrip’, is daarmee voor het “ik” een uiterst efficiënte vervanging van de omschrijvingen van de

honderden processen en interacties tussen die processen.
De weg waarlangs een "ik" tot het begrip 'bureaucratie' is gekomen, kan per individu verschillen. In de figuur is dat getekend met behulp van de blokjes die met gele lijntjes zijn verbonden en met blokjes die verbonden zijn met roze lijntjes. Dit kan je beschouwen als het individuele associatieve referentiekader. In de herinnering van het "ik" wordt het begrip opgeslagen volgens het gele of het roze patroon. Gemeenschappelijke ervaringen tussen "ikken" lijken niet meer noodzakelijk. Conceptueel is er een overeenstemming door het woord bureaucratie. De overeenkomst is echter alléén mentaal. Beiden hanteren het woord bureaucratie, maar gebaseerd op verschillende gewaarwordingen. Dit gegeven leidt tot grote onduidelijkheden in de communicatie.'
De Zoeker overdacht hetgeen er was gezegd en knikte dan langzaam instemmend. Meester Negen legde Negen de volgende schets neer.

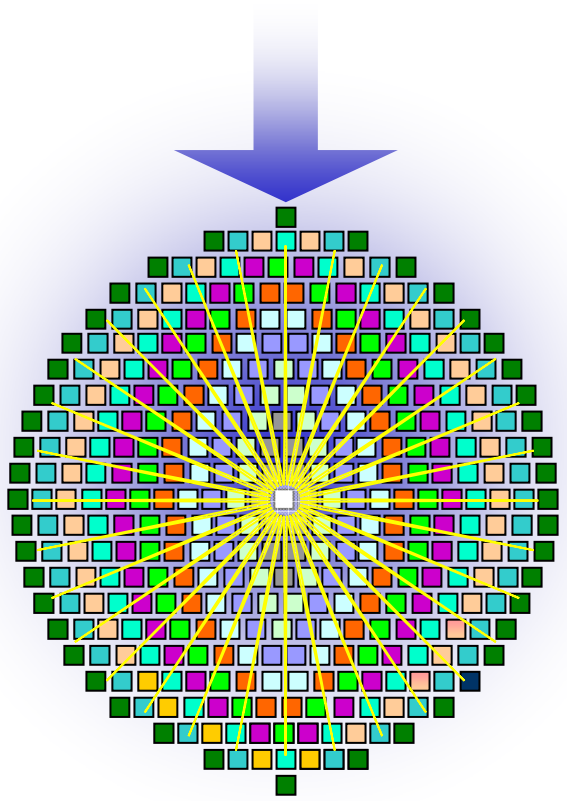

fig. 94: Ordeningsprocessen die leiden tot het woord bureaucratie.(Bovenaanzicht).

'Feitelijk is dit een bovenaanzicht van de vorige figuur. Het witte blokje, het 'label' bureaucratie, ligt hier in het centrum. Vanuit dat centrum gaan gele stralen de cirkel in. Daarmee wil ik weergeven, dat alle blokjes uit de cirkel geraakt wordt door het woord

bureaucratie, dat het denkproces door het gebruik van het woord bureaucratie als het ware alle onderliggende begrippen, alle basisaandachtspunten, weet te omsluiten.'
'Wat is de betekenis van de dikke blauwgekleurde pijl in beide tekening?'
'Met die pijl wil ik de werking van het Universele Bewustzijn weergeven. Dit bewustzijn 'raakt' de mens en zo ontstaat zijn "ik". Als je goed kijkt, want het is nadrukkelijk als achtergrondkleur gebruikt, dan zie je dat in de beide tekeningen ook de achtergrond dezelfde kleur blauw heeft. Daarmee geef ik weer dat het alom aanwezige Universele Bewustzijn op vrijwel alle punten wordt overschaduwd door de intense uitstraling van de verschillende denkbeelden. Maar, ondanks die uitstraling is het Universele Bewustzijn er. En elk verschillend moment kan een denkbeeld worden opgelicht door dat bewustzijn. Met het gebruik van deze kleuren in de figuren wil ik trachten te illustreren waarom er binnen het Universele Bewustzijn altijd denkbeelden bestaan en waarom er altijd in potentie een "ik" kan ontstaan.'
Hij keek de Zoeker aan om te zien of deze de essentie begreep. Deze dacht na over wat was gezegd, maar leek niet helemaal tevreden.
'Wat is er onduidelijk?"
'Het is niet onduidelijk, maar toch. Ik bedoel, de basisaandachtspunten, die u nu noemt, bijvoorbeeld een 'onpersoonlijke behandeling' is veel concreter dan het beeldpunt voor de televisie waar u het eerder over had.'
Meester Negen knikte.
'Waar je over spreekt is het verschil in schaal, in onderlinge verhoudingen. Maar voor de analogie maakt het niet uit. Wat een beeldpunt is voor een plaatje, is het onpersoonlijke handelen voor de bureaucratie. Een minuscule fractie die, hoewel bepalend, toch veronachtzaamd kan worden.'
De Zoeker staarde enige tijd voor zich uit, maar knikte toen.
'Akkoord,' mompelde hij, maar hij voegde er aan toe, 'in ieder geval conceptueel.'
'Alles,' vervolgde Meester Negen, 'is een kwestie van verhoudingen. Het ordeningsproces, dat in het denken tot het woord 'bureaucratie' heeft geleid, staat niet op zichzelf maar is op zich weer onderdeel van een veel groter proces. Want een bureaucratie is uiteindelijk niet meer dan een karakterisering van een bepaalde organisatievorm. Er zijn vele organisatievormen. Die heb ik in de volgende ordening samengevat onder de groepsnaam 'bedrijfsleven'. Vervolgens is dat slechts weer een onderdeel van iets wat je zou kunnen omschrijven als 'alle organisaties', die, verder geordend, op hun beurt weer functioneren binnen een staatsbestel. Die kunnen –binnen Europa bijvoorbeeld weer verder worden geordend waardoor er iets ontstaat als de 'EU'. Met elke verdere ordening worden de woorden meer en meer omvattender. De 'EU' bestaat binnen 'de wereld'. Een verdere ordening op dat niveau leidt tot het begrip 'zonnestelsel'. En nog houden de ordeningsprocessen in het denken niet op. Het zonnestelsel is er één binnen de totale Melkweg. Daarna wordt het abstractieniveau immens hoog. De ordening van alle Melkwegen tezamen leidt tot het begrip 'heelal'.
Hij wees naar de derde schets die hij gemaakt had en de Zoeker zag, dat die in opbouw weinig verschilde van de eerdere twee.

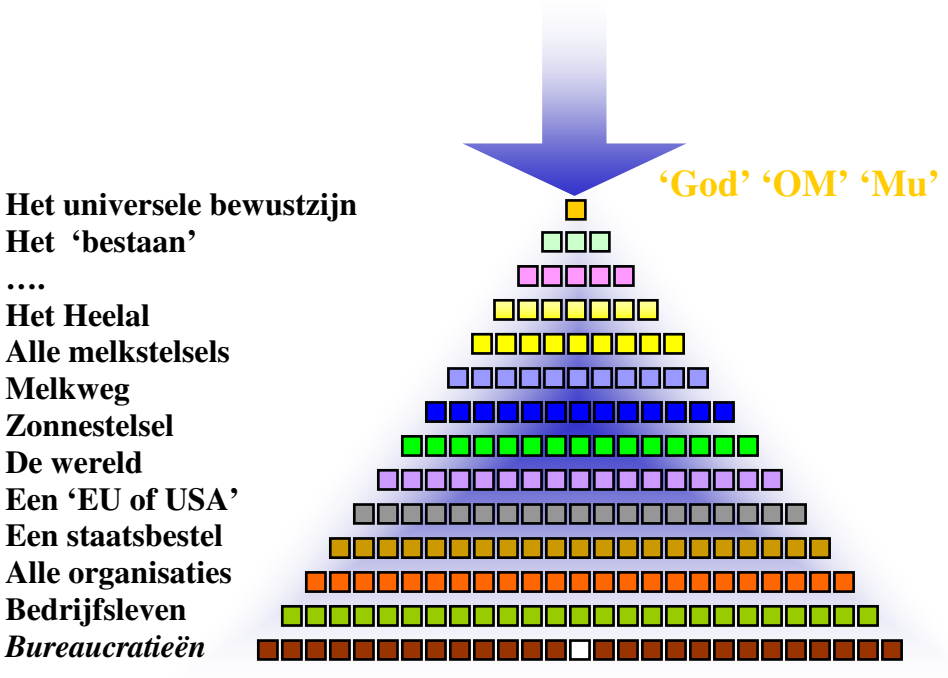

fig.95: Begripsvorming naar de 'goden'.

'Het begrip heelal hóeft niet het eind van het ordeningsproces te zijn, maar het conceptuele beeld wordt daarna natuurlijk voor ons mensen wel heel diffuus. Als allerhoogste ordeningsbegrip gebruik ik de frase 'Universele Bewustzijn'.
Dit woord heeft een absoluut onvoorstelbaar abstractieniveau. Dit is een reden waarom het in sommige spirituele richtingen verboden is om het te verklanken. Toch kan het als zodanig worden ervaren en de begrippen aan de top van de kegel van figuur 93 hebben ondanks lokale verboden toch namen gekregen. Een aantal heb ik rechts beschreven. Het begrip 'God' is afkomstig uit het religieuze denken. Het 'begrip 'Ohm' vind je in yoga filosofieën. 'Mu' is afkomstig uit het Zenboeddhisme.
In al die spirituele richtingen wordt contemplatie op het hoogste woord, dan wel het reciteren ervan, gebruikt om tot hogere inzichten te komen. De achterliggende gedachte is deze: Omdat de gebezigde woorden geacht worden Alomvattend te zijn, bestaat de mogelijkheid, dat de mens, als hij ze in zijn geest verklankt, verbinding verwerft met dit Al omvattende. Omdat alle andere begrippen geacht worden er aan ondergeschikt te zijn, betekent het reciteren daarvan, dat de invloed van al die ondergeschikte denkbeelden wijkt ten gunste van het hoogste denkbeeld.'
'Wat u zegt bevindt zich wel ver buiten mijn referentiekader,' merkte de Zoeker op en terwijl hij neutraal probeerde te klinken, voegde hij er aan toe: 'Maar ik herken tegelijkertijd de spirituele fuikgedachte, zoals die gedurende vele eeuwen door Vormers der Gedachten is uitgezet.'
'Waar doel je op?'

‘Wel die Vormers beweren, dat het reciteren van het woord “OM” bijvoorbeeld tot een godsbeleving zou leiden en sporen hun volgelingen aan dat te doen. Welnu, ik zie twee mogelijkheden. Ofwel dat gebeurt en dan zeggen de Vormers: Zie je wel! Ofwel het gebeurt niet en dan zeggen de Vormers: Je spant je niet genoeg in. Zo winnen ze altijd. En bovendien,’ voegde hij er somber aan toe, ‘hoe weet ik dat dit überhaupt de juiste woorden zijn?’
‘Meester Negen lachte breeduit.
‘Uitstekend, uitstekend! Neem niets klakkeloos over, zeker niet van mij. Onderzoek zelf en werp alles wat je niets lijkt ver van je af. Dat hebben alle Grote Leraren tot nu toe gedaan en daarom zijn zij tot het weten gekomen waarvan sommigen onder ons nu nog de vruchten plukken.’ Hij keek op zijn horloge.
‘Laten we ons nu terugtrekken voor de maaltijd.’

‘Het conglomeraat van denkbeelden is in elk moment volledig actief.’ Met dit statement opende Meester Negen het vervolggesprek.
‘Dat wil niet zeggen dat de gerichte aandacht van het “ik” in het moment ‘nu’ op alle denkbeelden gericht is. Dat is, gegeven de werking van het denkproces, onmogelijk. Zoiets zou onmiddellijk een dermate kortsluiting bewerkstelligen, dat het “ik” voorgoed ontregeld zou zijn. De immense massaliteit van onderling tegenstrijdige informatie zou verpletterend zijn. Toch zijn alle denkbeelden in het moment ‘nu’ latent geactiveerd. Ze zijn dus niet ópgeslagen of opgeborgen, maar omdat de aandachtsruimte van het “ik” slechts één denkbeeld tegelijk kan bevatten, zijn ze niet actief werkzaam. Juist hun latente gezamenlijkheid in het ‘nu’ vormt de kracht van het “ik”.
De essentie van het “ik” is gedurende zeer lange tijd nadrukkelijk expanderend. Dat wil zeggen, er is sprake van begrips- en kennisvermeerdering. Het “ik” zelf streeft bewust naar begripsvermeerdering. Het doet dat tijdens leer-, trainings- en scholingsprocessen. De leergierige, maar onwetende leerling of de discipel krijgt van de Vormer van de Gedachten denkbeeldenfragmenten aangereikt. Met behulp van deze fragmenten en met een toelichting op de wijze waarop ze gebruikt dienen te worden, kan de leerling reeds bestaande constructies uitbreiden. Daarmee vergroot hij zijn begrip van de tijdruimtematerie dimensies, waarbinnen hij vertoeft. Vervolgens kan de leerling, scholier, volgeling of discipel ook geleerd worden dat sommige aangereikte denkbeeldenfragmenten deel uitmaken van een veelvoud van denkbeelden. Door de Vormer worden die fragmenten op een veelal op een door die Vormer gewenste of geëiste wijze aan elkaar gekoppeld. Veelal volgen trouwens de Vormers der Gedachten zelf weer richtlijnen van ‘hogere instanties’. Ik doel dan op de professionele Vormers, die in dienst zijn als leraar, geestelijke, docent, trainer of wat dan ook en vanuit overheidsorganen of religieuze instanties worden aangestuurd. Je ziet om je heen dat de macht van deze Vormers der Gedachten groot is. Zij zorgen

er voor, dat in de mens denkbeeldenfragmenten op een bepaalde wijze aan elkaar gekoppeld worden. Zij bepalen dus hoe een "ik" gaat denken!
Dit koppelen geschiedt meestal subtiel. Het kan tijdens een gesprek al gebeuren door een bepaalde intonatie bij geselecteerde woorden. Omdat dat koppelen op het microniveau gebeurt, onttrekt het zich zeer vaak aan de aandacht van het "ik". "Ikken" worden dan ook vaak onbewust gevormd. Zij kennen de koppelingen niet en weten daarom ook amper hoe ze kunnen ontkoppelen.'
'Het is nogal passief wat u schetst, misschien zelfs wel deprimerend,' zei de Zoeker.
'Je kwalificatie begrijp ik, maar deze is niet op zijn plaats. Elk proces dat plaatsvindt in of in verband met het menselijke denken, zonder dat daar bewustzijn bij is, leidt hooguit tot een accentverschuiving. Vóór het moment van vorming identificeert dat "ik" zich met iets als het denkbeeldenconglomeraat "A". Ná de vorming is er identificatie met het conglomeraat "A plus". Hoewel het je vaak anders zal lijken, is het op spirituele pad ***de inhoud*** *van een conglomeraat denkbeelden nauwelijks van belang. Het gaat op dat pad alleen om het* ***proces van identificeren****!'*
'Enfin,' vervolgde hij na een moment zwijgen, 'naast de maatschappelijke gestuurde en gezochte kennisvermeerdering is er de 'ongerichte' kennisvermeerdering. Het effect daarvan is minsten evenzo groot. De toename van begrip die hieruit ontstaat, is het gevolg van allerlei 'lessen van het leven'. Het individu leert voortdurend van zijn succes en falen. Falen is onaangenaam en hij tracht dat dus te vermijden. Hij probeert een set van acties op te bouwen, waarmee dat kan worden gerealiseerd. Successen anderzijds zijn aangenaam en hij tracht uit te vinden hoe ze zijn bewerkstelligd en hoe ze dus kunnen worden herhaald.
Het individu bestaat in het 'nu' en is zich daar gewaar van -delen- van zijn tijdruimtematerie omgeving. Hij tracht voortdurend zijn omgeving te begrijpen, omdat begrip de beste kans levert op voortbestaan in een komend 'nu'. Met behulp van zijn denkproces tracht hij díe denkbeelden te vinden, die zowel het beste de relevante aspecten van zijn moment 'nu' vertegenwoordigen, als de daaraan gekoppelde set van acties, waarmee een 'dan', het liefst een aangenaam 'dan', kan worden bewerkstelligd. Het bewustzijn herkent een bepaald denkbeeldenfragment en bouwt met dat fragment als begin een denkbeeld op. Dat kan op meerdere manieren. Het fragment is bijvoorbeeld gekoppeld aan een 'afgebouwd denkbeeld' uit een eerder 'nu'. De aandacht van het "ik" kan ook gestuurd worden in de richting van een bepaald denkbeeld, omdat dat denkbeeld het beste 'aansluit' bij de ervaringen van de mens in het 'nu'. Het kan ook zijn dat het fragment leidt tot bewuste verbazing.'
Meester Negen zweeg even en wijdde hier dan verder over uit.
'Variërend van bijvoorbeeld kinderlijke verwondering, sensatiezoekende nieuwsgierigheid tot en met wetenschappelijke verbazing aan toe. Is de mens zich hiervan gewaar, dan zet hij de gerichte aandacht van zijn "ik" in en zoekt dié denkbeelden, die het gevoel van verwondering wegnemen, omdat 'de oplossing' is gevonden. Als géén van deze methoden actief is in het denkproces, worden er geen denkbeeldenfragmenten gekoppeld. Er is dan momentaan géén denken.'
'Er is verlichting?' vroeg de Zoeker verbaasd.

Meester Negen glimlachte.
‘Er is een koppeling tussen het afwezig zijn van het denken en datgene wat wel bevrijding wordt genoemd. Maar ook in de slaap is er geen denken, terwijl ik die toestand doorgaans niet als verlicht zou willen beschrijven. Als er geen denken is, is er momentaan geen “ik”-bewustzijn. Vrijwel altijd verwijst dit naar de slaap-slaap situatie. In zeldzame gevallen is er echter inderdaad sprake van een waak-waak bewustzijn, maar laten we daar niet op voorhand van uit gaan.

In elk moment ‘nu’ kan er met behulp van fragmenten gebouwd worden aan een desnoods immense constructie, zodat er uiteindelijk een zeer uitgebreid actief denkbeeld ontstaat. Waarmee niet alleen de essentie van dat moment ‘nu’ beschreven lijkt, maar wat ook bruikbaar lijkt voor toekomstige momenten ‘nu’. Het denkbeeld zou daarmee gekomen zijn tot de meest waarschijnlijke ‘waarheid’ van het moment ‘nu, de best mogelijke beschrijving van de gewaarwording
Een ander moment ‘nu’ kan volstrekt identiek líjken aan het eerdere moment ‘nu’. Toch kan op het moment, dat het geconstrueerde en passende denkbeeld op het tweede ‘nu’ wordt gelegd, worden vastgesteld, dat er geen sprake is van een perfecte ‘fit’. Het perfecte denkbeeld voldoet dan niet meer. Omdat elke moment ‘nu’ anders is dan een eerder moment ‘nu’ zal het universeel passende denkbeeld (dé waarheid) nooit gevonden worden. Het universele denkbeeld bestaat niet. Er is altijd slechts sprake van moment gebonden waarheden. Ik heb een aantal abstracte figuurtjes gemaakt waarmee ik dit proces heb trachten te illustreren.’
Meester Negen sloeg enkele bladzijden om.

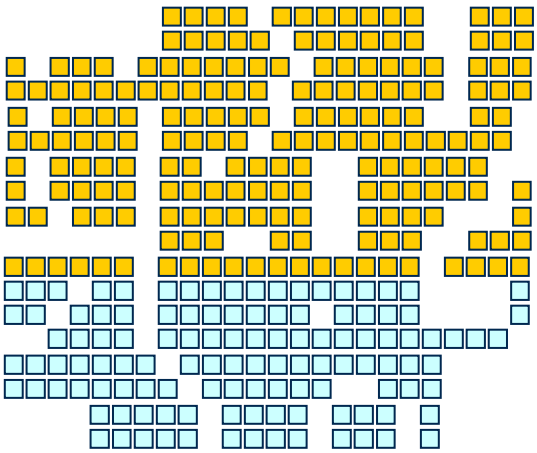

fig.96: Uit fragmenten opgebouwd denkbeeld.

‘Deze eerste figuur geeft symbolisch en inderdaad zeer abstract een denkbeeld weer. De verschillende ‘fragmenten’ die zijn gebruikt om het denkbeeld zijn vorm te geven heb ik getekend als vierkantjes Om het wat inzichtelijker te maken heb ik een aantal fragmenten met een emotionele, zo je wilt een astrale inkleuring oranje gemaakt. De lichtblauwe vierkantjes vertegenwoordigen hier basisfragmenten met een mentale

achtergrond. De gepresenteerde vorm is natuurlijk arbitrair en alleen maar illustratief.'
De Zoeker knikte voor zich uit. Dat was hem wel duidelijk.
'Het aldus gecreëerde denkbeeld wordt getoetst, bijvoorbeeld taalkundig, of qua logica, met andere woorden, past het wel binnen het bestaande frame van afspraken? Is dat het geval, dan wordt het gekwalificeerd als 'het best passende denkbeeld' behorend bij de beschreven tijdruimtematerie constellatie. En dan begint de 'reis' van het denkbeeld. De Vormers der Gedachten nemen het over en verspreiden het over de wereld. Zo wordt het denkbeeld door meer mensen als het best passend beschouwd. Dat wil zeggen als zij een 'nu' situatie menen te ervaren die overeenkomt met deze, zoals die door de Vormers is omschreven! Naarmate de groep mensen groter wordt, neemt de statuur van het denkbeeld toe. Het verzelfstandigt en wordt meer en meer beschouwd als juist en exact. Het 'geloof' er in neemt toe. Door het proces van verzelfstandiging wordt het echter steeds verder losgekoppeld van de specifieke omgevingssituatie waarbinnen het ooit gebouwd werd. Het denkbeeld wordt door de verzelfstandiging steeds meer ontdaan van specifieke tijd-, ruimte- en materie-effecten. Vanaf dat moment zal het steeds vaker 'zonder echt bewust besef', dus vanuit wat ik eerder als de waak-slaap bewustzijnstoestand noemde worden gebruikt. Tot….' Meester Negen trok zijn wenkbrauwen dramatisch hoog op als om de Zoeker op iets belangwekkends te attenderen, '…. Tot het moment waarop het Universele Bewustzijn in iemand actief is. In dat moment van waak-waak bewustzijn zal dié persoon zich realiseren dat het denkbeeld toch niet geheel passend is.'
Meester Negen sloeg een blad om. De Zoeker zag twee nagenoeg identieke figuurtjes.

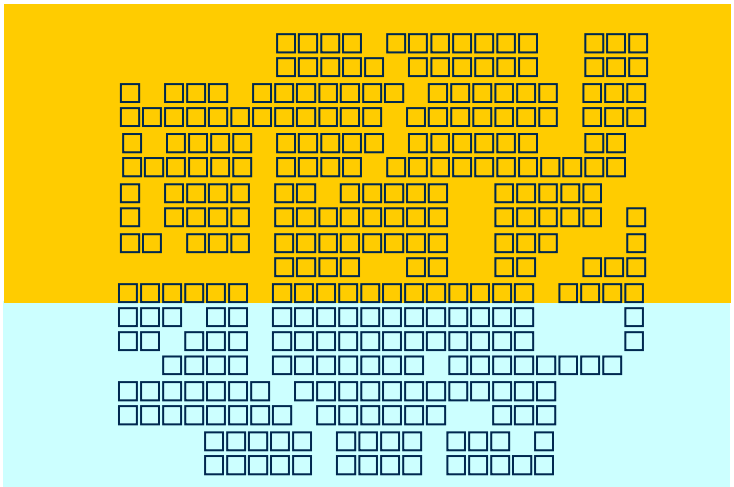

fig.97: De waarheid: De juiste beschrijving van een moment 'nu'.

'In de eerste figuur heb ik nog eens weergegeven waarom het gevoel van universele bruikbaarheid überhaupt kán ontstaan. De ervaren omgevingssituatie komt mentaal-emotioneel namelijk precies overeen met de indeling van de fragmenten, zoals die in het eerste figuurtje door de mens is geconstrueerd. De verschillende denkbeeldenfragmenten 'kloppen' dus met de kleurindeling van dat specifieke

moment 'nu', zonder dat zij overigens de gehele innerlijk wereld van de mens 'omvatten'. Begrijp je wat ik bedoel?'
De Zoeker wierp een blik op de twee figuurtjes en zag waarop werd gedoeld.
'Uitstekend. Je zult begrijpen dat een verzelfstandigd denkbeeld statisch is geworden. Het is immers uit zijn belevendigende context gehaald en komt op zichzelf te staan zonder de specifieke inkleuring van een moment 'nu'. Het moment 'nu' is echter nooit statisch. Omschrijvingen ervan proberen het weliswaar te fixeren, maar slagen daar altijd slechts een heel beperkte tijd in. Onvermijdelijk gaan de ***beschrijvingen*** *van een 'nu'* ***divergeren van het echte*** *moment 'nu'. En, onder inwerking van het Universele Bewustzijn zullen deze verschillen uiteindelijk door mensen worden opgemerkt. De perfecte 'fit' voldoet niet meer. De mens voelt zich minder tevreden, als hij het denkbeeld hanteert,' Meester Negen wees naar het volgende figuurtje.*

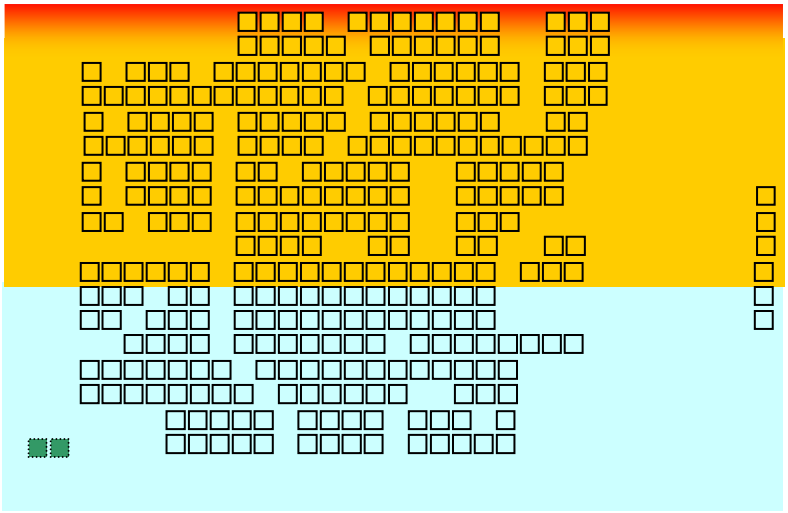

fig.98: Een geschikt geacht denkbeeld past niet meer op het moment 'nu'.

'Deze tekening beoogt het besef te illustreren van een mens, die zich ervan gewaar wordt, dat zijn ervaringen in zijn 'nu' anders zijn dan de-werkelijkheid-zoals-die-altijd-door-het-algemeen-geaccepteerde-denkbeeld beschreven is.
Het kan na wetenschappelijk onderzoek bijvoorbeeld voorkomen, dat de aandacht van een "ik" voor de allereerste keer valt op tot dan toe onopgemerkte fragmenten. Ik heb die weergegeven als de groene vierkantjes linksonder. Zij worden 'ineens' waargenomen, maar sluiten nergens bij aan en dwingen zo tot reflectie op het gehanteerde denkbeeld. Zo kan het ook zijn dat vastgesteld moet worden dat een aantal fragmenten bij nadere bestudering en in tegenstelling tot wat altijd werd aangenomen, toch geen logische aansluiting hebben bij het denkbeeld, zoals ik dat heb geschetst bij de zes vierkantjes rechts. Tenslotte kan het voorkomen, dat in het 'nu', anders dan het denkbeeld beschrijft in de tijd zo is gewijzigd, dat er meer dan gedacht instinctfuncties in voorkomen, bijvoorbeeld doordat mensen minder beschaafd en ruwer of gewelddadiger met elkaar omgaan. Dat heb ik getracht weer

te geven met de rode balk boven. Daardoor 'spoort' de kleur van de bovenste rij fragmenten niet meer met de kleur van de achtergrond. En daarmee past het denkbeeld niet meer, hoewel er in het 'nu' verder niets veranderd behoeft te zijn.'
De Zoeker had de uitleg aangehoord, maar was er niet tevreden mee.
'Ik begrijp natuurlijk wel wat u zegt en waar u op doelt, maar toch. Hoe kan het gebeuren, dat "ikken" plotseling iets ontdekken, wat zij daarvoor collectief blijkbaar over het hoofd zagen?'
'Dat heeft direct te maken met hetgeen waar we het eerder over hadden, toen we het proces doornamen, dat uiteindelijk leidde tot het begrip bureaucratie.' Meester Negen pakte een schets die leek op tekeningen die de Zoeker eerder die dag had gezien.

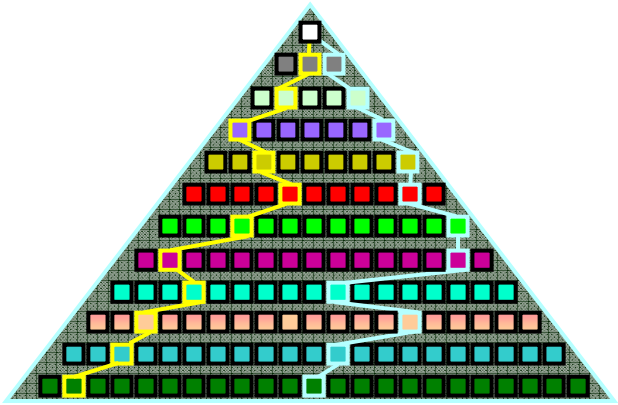

fig.99: Het gaan van de aandacht naar het hoogste niveau van ordening.

'Ook deze figuur geeft weer hoe de individuele aandacht door een aantal gelaagde begripsordeningen gaat om vervolgens te komen tot een eindconclusie, het bovenste denkbeeld. Dat einddenkbeeld wordt geacht alle onderliggende deelbegrippen te kunnen omvatten. Je ziet in de tekening het aandachtspad van twee verschillende "ikken", die ik geel en blauw heb gekleurd. Het belangrijkste van die paden van aandacht is, dat zij naar boven lopen. Dat is in de tekening visueel weergegeven, maar in het denkproces werkt het evenzo. De ontwikkeling van denkbeelden in de mens gaat steeds van een lagere ordening naar een hogere ordening. Dit gebeurt wetmatig en vloeit voort uit de wijze waarop het denkproces is geconstrueerd De essentie van een denkbeeld is, dat de mens datgene, wat er aan ten grondslag ligt, in één opslag overziet. Daarom heeft het denkproces het ingebakken streven om zo *snel en* zo *effectief mogelijk alle binnenkomende impulsen te verwerken. Als gevolg daarvan verdiept een "ik" zich net zolang in een bepaald niveau van ordening, totdat het dat niveau heeft begrepen.* ***Nooit langer!'***
Meester Negen benadrukte de laatste twee woorden.
'Want een verdere verdieping zou niets toevoegen?'

‘Nee. Sterker nog, het zou het denkproces minder efficiënt maken. Daarom gaat de aandacht van het “ik” naar het hogere niveau en verdiept zich in de processen van ordening aldaar?’
‘Wat u zegt klinkt plausibel,’ merkte de Zoeker op, ‘maar ik zie het verband nog niet met mijn vraag naar de ‘groei’ van denkbeelden?’
‘Je ziet in de figuur dat het gele aandachtspad volstrekt verschilt van het lichtblauwe. Toch zijn op grond van hun beide aandachtspaden, zowel het ‘blauwe’ als het ‘gele’ “ik”, tot het einddenkbeeld ‘bureaucratie’ gekomen. Hun beider conclusies is ook juist. Ze hebben alle verschillende niveaus van ordening doorlopen.’
‘Dus?’
*‘Wat je uit de figuur kunt concluderen is dat de beide “ikken” uiterst fragmentarisch de weg omhoog naar boven zijn gegaan. Ze hebben op elk niveau van ordening volstaan met één waarneming uit de totale verzameling van gebeurtenissen die zich op dat niveau van ordening bevindt. De waarneming is herkend en vervolgens is de rest van het ordeningsniveau gelaten voor wat het is; daar is geen aandacht aan besteed. Dit omdat hun “ik” **conceptuee**l,’ Meester Negen benadrukte het woord, ‘meent er voldoende kennis van te hebben! Hun “ik” gaat er dus voetstoots van uit dat het ervaren van dat ene aspect volstaat om alle aspecten van dat niveau van ordening te kennen! Die rest wordt dus niet onderzocht, **want het wordt bekend verondersteld!** De lagere niveaus van ordening zijn voor een “ik” eigenlijk niet interessant. Het zijn voor dat “ik” slechts de bouwstenen om tot hogere niveaus te komen!’*
De Zoeker zweeg. Hij zag nog steeds geen antwoord op zijn vraag.
‘Je ziet dat de twee verschillende paden van aandacht, zowel bij het gele als het blauwe “ik”, hebben geleid tot het begrip bureaucratie. Als beide “ikken” zouden komen tot een uitwisseling over bureaucratie, dan is denkbaar, dat zowel het gele, als het blauwe “ik” ervaart, dat hun totale begripsvorming van dat woord kan worden aangescherpt met de wederzijdse ervaring. En vanaf dat moment wordt het begrip bureaucratie bij beiden anders, verrijkt ingevuld.’
‘De groei van denkbeelden wordt dus verkregen door interactie met anderen? Meestal is dat het geval.’
‘Meestal?’
‘De mens, die de routinematige gang van zijn denken beseft, weet ook dat zijn aandacht steeds naar het hoogste niveau van ordening wordt gezogen. Zo’n mens kan er bewust voor kiezen tegen deze gang van zaken in te gaan en verlaat dan de weg van de minste weerstand. Dit is echter een proces dat grote alertheid vraagt en dat is inspannend. Het denkproces zoekt automatisch naar de hoogste ordeningsniveaus, omdat het “ik” daar het grootste gevoel van begrip ervaart. Dáár bevinden zich de denkbeelden, waar het “ik” zich graag mee identificeert en heeft eenmaal identificatie plaatsgevonden, dan verdwijnt alle drang tot verder onderzoek.’
Meester Negen zweeg enige tijd.
‘Dat is het?’ vroeg de Zoeker daarom.
‘Er is wellicht nog een oorzaak van waaruit de groei van denkbeelden kan worden benaderd Die is echter in dit verband minder relevant. Ik zal daar op ingaan als we

*de Grote Omweg verkennen. De essentie van het proces is duidelijk. Telkens als een "ik" iets heeft begrepen vindt er een proces van identificatie plaats. Vanaf dat moment stolt het Universele Bewustzijn bij die mens in dat denkbeeld. Elk moment dat het bewustzijn zich 'bevrijdt' uit zo'n stolling, 'doet de mensheid',' Meester Negen accentueerde met zijn vingers de betrekkelijkheid van zijn laatste woorden, '**een ontdekking**!'*
De Zoeker glimlachte om het woordgebruik.
'Hoe dan ook, de mens ervaart, dat het geschiktst geachte denkbeeld niet meer klopt met de nieuwe gewaarwordingen. Er zijn hiaten of missers of fouten in het denkbeeld en het meest geschikt geachte denkbeeld moet dus worden aangepast. Denkbeelden hebben een beperkte houdbaarheid, een gegeven waaraan zeker in dogmatische en conservatieve kringen volstrekt wordt voorbijgegaan. Daar wordt besloten dat een eerder ontwikkeld denkbeeld, een ooit omschreven 'nu' situatie, het enig juiste is en boven twijfel verheven. Dit creëert een grote conceptuele zekerheid. Vervolgens wordt getracht de tijdruimtematerie omgeving zo te dwingen, dat deze aan het denkbeeld voldoet.'
Meester Negen dacht enkele momenten na en ging dan verder.
'In een aantal filosofieën staat de vraag naar de 'kern der dingen' of het 'wezen van het zijn' centraal. Door het stellen van de vraag wordt als het ware geïllustreerd dat het denken weliswaar in staat is om voorwerpen te beschrijven, maar dat om een of andere reden die beschrijving altijd als incompleet en imperfect wordt ervaren.
*In de meest brede zin van het woord kan worden gesteld, dat 'entiteiten door een mens kunnen worden ervaren'. Het menselijke waarnemingsmechanisme wordt door de entiteit geprikkeld en de prikkels worden in het denkproces gebracht, alwaar ze worden vertaald in herkende denkbeelden. Prikkels die bijvoorbeeld te maken hebben met het 'zien' leiden tot denkbeelden, waarbij visuele dimensies als ruimtelijke indeling, vorm, kleur en dergelijke de boventoon voeren. Prikkels die te maken hebben met de aard van de materie leiden tot denkbeelden, die daar betrekking op hebben, zoals gewicht, vloeibaarheid, compactheid en dergelijke. Prikkels die te maken hebben met 'beweging' leiden tot tijdruimtelijke beschrijvingen, waarbij de verschillende werkwoordvormen de specifieke activiteiten duiden. Je ziet dat ik hier het begrip 'dimensies' veel ruimhartiger gebruik dan eerder toen ik me beperkte tot de tijdruimtematerie dimensies. Het begrip, zoals ik het nu gebruik, duidt op **een waarneembaar, een herkenbaar dominant aspect**. Essentieel is het volgende gegeven: In de aandachtsruimte van het "ik" kan telkens slechts één geactiveerd denkbeeld tegelijk bestaan. Dat wil zeggen, dat van die entiteit óf de visuele denkbeelden óf de materie gebonden denkbeelden óf de bewegingsdenkbeelden in de bewustzijnsruimte kunnen bestaan. Nimmer bestaan die gelijktijdig, hoewel ze snel kunnen wisselen. In het denkproces kunnen denkbeelden worden uitgebreid. Dus de verschillende dimensies kunnen worden gekoppeld. Daardoor ontstaat er een mentale constructie, die geacht wordt de entiteit weer te kunnen geven.*
*Het **ervaren** van de entiteit **en het mentále bestaan** van de entiteit zijn totaal verschillend. Als de mens de entiteit ervaart en tot de kern van de ervaring wil doordringen, kan dat alleen via zijn denkproces. Dat werkt met prikkels, die tot*

afzonderlijke denkbeelden leiden, die elkaar opvolgen in de tijd. Dit leidt er toe, dat een entiteit wel kan worden ervaren en dat de ervaring kan worden beschreven, maar de twee nimmer hetzelfde kunnen zijn. De kern van de entiteit kan door het denken nooit worden 'gevangen', omdat het mentale concept nooit de rijkdom aan ervaringsprikkels kan weergeven van het feitelijk ervaren!
De impact van het gegeven, dat geactiveerde denkbeelden elkaar slechts kunnen opvolgen is onvoorstelbaar. Het denken, dat de hele wereld gefragmenteerd heeft om überhaupt tot enig begrip te kunnen komen, kan slechts via de begrepen (benoemde of gelabelde) dimensies denken. Een typerend voorbeeld: De vrouw wordt wel beschreven als moeder, als minnares, als maagd en als hoer. Deze vier aspecten kunnen elk hun onbedwingbare momentum krijgen en op zo'n moment is de vrouw een van de kwalificaties. Er is in een dergelijk moment letterlijk geen ruimte voor iets anders, omdat het denken dat andere niet tegelijk in zijn bewustzijnsruimte -de denkruimte- kan hebben. De desastreuze fragmentatie van de wereld heeft in zijn kielzog het gecultiveerde denken langs dimensies meegesleept en denkbeelden kunnen welwaar worden uitgebouwd, maar dat geschiedt alléén langs de lijnen der gekende dimensies.'
Op dat moment kwam iemand het vertrek binnen en onderbrak Meester Negen het gesprek enige tijd. De korte pauze gaf de Zoeker tijd om intensief na te denken over wat hij zojuist had vernomen. Ondanks de veelheid aan woorden en hun ogenschijnlijke logische samenhang ervoer hij bij zichzelf toch een licht gevoel van ongenoegen.
'Ik ben,' begon hij daarom toen Meester Negen terugkwam en nog voordat deze zelf iets kon zeggen, 'de draad van ons gesprek eigenlijk kwijt. Ik bedoel dit. Uw uitleg en de schetsen zijn wel duidelijk en logisch klopt het ook allemaal wel, maar wat kan ik er mee? Waar hebben we het eigenlijk over? Gaat het nog ergens naar toe?'
Meester Negen glimlachte.
'Wij hebben het in onze gesprekken voortdurend over identificatie, hoewel dat woord zelf niet zo frequent wordt gebruikt. Maar wij spreken voortdurend over hoé denkbeelden in een mens ontstaan en hoe de mens zich met de inhoud van die denkbeelden vereenzelvigt. Voor jou zit daar misschien al veel herhaling bij, maar dat geldt lang niet voor iedereen. De meeste mensen gaan aan dat gegeven voorbij. Zij beperken zich hooguit tot de vaststelling dát ze denken en dat is dat. De vraag of er identificatie is, of eventueel iets anders komt niet bij hen op! Veelal omdat ze geen andere toestand kennen dan een gevulde geest. Daarnaast heeft niemand hen er nadrukkelijk op attent gemaakt dat ze zich identificeren. Voor hen is de waak-slaap dé toestand van het leven en alles wat als anders beschreven wordt is fantasie.'
Hij keek de Zoeker strak aan.
'Jij daarentegen hebt wèl besef van een andere toestand. Incidenteel wellicht, maar jij hebt de waak-waak situatie ervaren. Die ervaring geeft je leven een ongekende intensiteit. Het geeft vreugde, maar vanaf dat moment was er bij jou onrust en ben je gaan zoeken. De wetenschap dat er méér is dan je standaardbestaan is onwrikbaar in de materie van je Geest geëtst. Tegelijkertijd weet je niet hoe dat méér bereikt kan worden, omdat diegene die je hebben gevormd, jou daar nooit aangrijpingspunten

voor hebben aangereikt. Vaak omdat hun situatie dezelfde is dan de jouwe, maar dat terzijde. Wij spreken voortdurend over de achtergronden, de redenen, de wetmatigheden en dergelijke die verklaren waarom jouw situatie, ondanks je eigen wil of je voornemens, telkens toch weer verwordt tot de waak-slaap. Ik leg je dit op zoveel mogelijk verschillende manieren uit, opdat je zicht krijgt op en daarmee begrip van je eigen innerlijke wereld. Dit, in de verwachting dat jij uiteindelijk zélf de bewegingen waarneemt die je telkens en telkens opnieuw tot identificatie brengen. Dit, omdat daar, en daar alleen je kansen en mogelijkheden liggen. Als je je gewaar wordt van je innerlijke processen, en naarmate je daar meer alert op bent, zal die gewaarwording sterker worden, is de kans dat je onbewust een identificatie in glijdt kleiner. Daarom belicht ik iedere keer weer andere facetten van het denkproces en andere processen. Zie mijn verhalen als richtingaanwijzers. Meer dan dat zijn ze niet.'
De Zoeker reageerde niet meteen, maar dacht na over wat er was gezegd.
'Ondanks dat u veel vertelt, heb ik niet het gevoel dat ik opschiet,' mompelde hij ten slotte licht terneergeslagen.
'Je wilt de sleutel naar het paradijs,' antwoordde Meester Negen. 'Je wilt de steen der wijzen, het 'Sesam open u' om de grot der schatten binnen te komen. Dat is begrijpelijk, maar wat heb je geïnvesteerd? Waarom zou jij waardig genoeg zijn? Alles heeft zijn prijs en hoe groter de waarde, des te meer inspanning is nodig. Wat gevraagd wordt is bewustwording. ***Alléén*** *bewustwording leidt tot het bewustzijn van de waak-waak situatie. Zo eenvoudig, maar ook zo onverbiddelijk is het.'*

'Het denkproces,' ging Meester Negen later verder, 'is expanderend. Het "ik" tracht zijn steeds veranderende tijdruimtematerie omgeving te begrijpen. De zoektocht naar vermeerdering van begrip gaat door tot het door fysieke of mentale gebreken daartoe niet meer in staat is. Het proces van het denken maakt gebruikt van de onvoorstelbare hoeveelheid denkbeelden die zijn opgeslagen en die in elk moment 'nu' dat het "ik" zich bewust is van zichzelf latent actief zijn.
Het pad van aandacht van het "ik" tussen de denkbeelden, hoe ad hoc, chaotisch en willekeurig het vaak ook lijkt, kent toch een aantal vaste patronen. Er zijn twee overheersende basiswetmatigheden. Als eerste dat de mens niet anders kan dan denken in processen. En vervolgens dat het aandachtsveld van de mens in een moment 'nu' nooit meer dan één denkbeeld tegelijk kan bevatten. Beide samen betekenen dat denkbeelden elkaar in de tijd ***moeten*** *opvolgen.*
Als er sprake is geweest van een bewust vormingsproces dan zijn de mens een aantal opeenvolgende denkbeelden aangereikt. Maar ook als er sprake is van niet-bewuste vormingen, door de levenslessen, is er sprake van een -door de mens zélf aangebrachte- volgorde van denkbeelden. Dan is er ook sprake van een vaste opeenvolging van denkbeelden. Ik heb getracht een deel van het functioneren van het denkproces visueel weer te geven.' Hij pakte wederom naar een tekening.

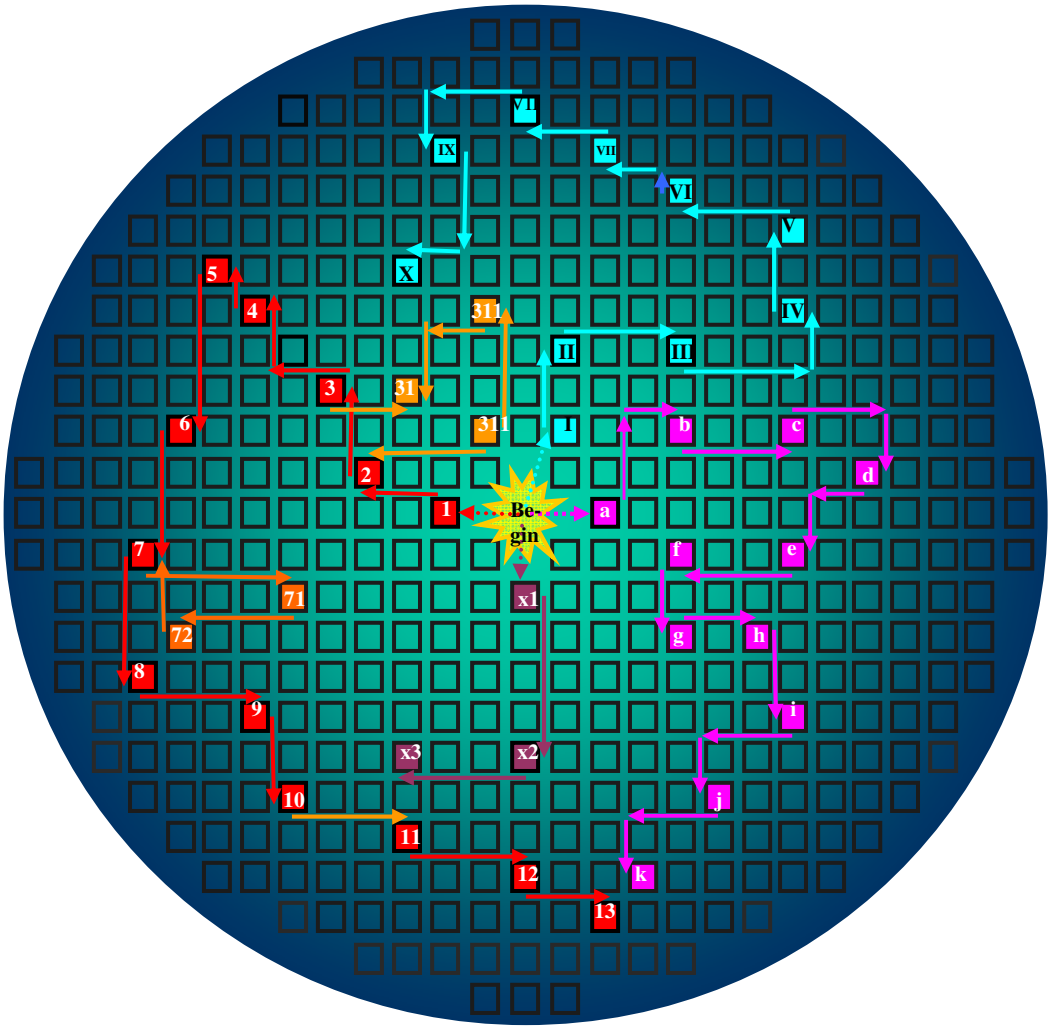

fig. 100: Denken en denkbeeldenreeksen in het denkproces.

'Deze figuur tracht de zojuist genoemde wetmatigheden te verbinden met de gedachten over de gesloten en open kanalen die je ongetwijfeld kent.'
De Zoeker knikte.
'Het proces van denken heb ik gestileerd weergegeven met de ronde vorm. In het centrum geeft de stervormige figuur het begin van het denkproces weer. In dat begin worden de denkbeelden gevormd. Onder invloed van binnenkomende impulsen worden met behulp van de basisaandachtspunten permanent denkbeelden gevormd. In deze figuur heb ik de verschillende mogelijkheden, waarmee denkbeeldenreeksen worden opgebouwd nader uitgewerkt.
Daartoe heb ik met behulp van vierkanten de verschillende denkbeelden weer gegeven. Vierkanten die bij eenzelfde reeks behoren, heb ik een overeenkomst gegeven zowel in

codering als in kleur.'
Meester Negen keek even op en verduidelijkte toen. 'In de dagelijkse realiteit zouden dat bijvoorbeeld de verschillende denkbeelden van een 'denkproces' kunnen zijn. Zo zie je bijvoorbeeld een reeks met de cijfers 1 tot 13; een reeks met de letters a tot k en meer. Als een binnenkomende impuls in het denkproces wordt verwerkt, geschiedt dat met behulp van de gerichte aandacht van het "ik". De gerichte aandacht van het "ik" trekt de impulsenergie in de denkbeeldenreeks van denkbeeld naar denkbeeld. Een denkbeeld 'licht' als het ware een fractie van een moment op. De aandacht van het "ik" doorloopt een reeks tot het eind. Als alle impulsenergie is opgenomen stopt het denkproces bij het laatst gevonden denkbeeld. Dan is de impuls 'begrepen'! Elke geschetste reeks symboliseert een stelsel van geactiveerde 'open kanalen'. De gebruikte pijlen zijn verbindende kanaaltjes.
In de figuur lijkt het alsof de denkbeelden '13' en 'k' praktisch tegen elkaar aan liggen. Dit is geen toeval. Inhoudelijk kunnen die denkbeelden sterk overeenstemmen. Er is echter geen verbindend kanaaltje, dus de aandacht kan de stap van '13' naar 'k' niet maken! Om van 'k' naar '13' te komen moet eerst de letterreeks worden afgelopen en vervolgens de cijferreeks op gelopen. Het lijkt omslachtig en dat is het ook, maar het gebeurt met een immense snelheid. Het individu behoudt dankzij deze gang van zaken het idee dat hij bij het overdenken alles vanuit meerdere zijden benadert. Bij het oplopen van de cijferreeks blijft er een besef van denkbeeld 'k'. Een dergelijk ***besef*** *is echter fundamenteel verschillend van het denkbeeld zelf. Ik gebruik in deze wel eens de vergelijking met een catalogus. Iemand leest daarin de beschrijving van een artikel en met dat in zijn hoofd gaat hij een winkel binnen. Maar die beschrijving verschilt hemelsbreed van de confrontatie met het echte voorwerp.*

Als een denkbeeldenreeks wordt doorlopen, betekent dat, dat het "ik" bestaat. Dat "ik" is immers het denkbeeld! De aandacht waarmee gewerkt wordt, is telkens slechts in staat om de inhoud van één denkbeeld gelijktijdig te omvatten, te begrijpen. De mens moet door die beperking van zijn denkproces telkens de verschillende denkbeeldenreeksen óp- en áflopen. Het gevolg is dat elkaar ontkennende, bestrijdende of fundamenteel weersprekende denkbeelden ongestoord en zonder besef van elkaars bestaan naast elkaar aanwezig kunnen zijn. Er zijn voorbeelden te over die dit illustreren. Ieder wil zelf met respect benaderd worden en als het enigszins kan ook worden geacht en vindt desgevraagd uiteraard dat dat de enige houding is waarop medemensen moeten worden benaderd. De praktijk bewijst evenwel dat dit slechts wordt gevonden, zolang de aandacht van het "ik" zich in dergelijke denkbeeldenreeksen bevindt. Op het moment dat het daaruit verdwenen is, geldt de overtuigingskracht van een nieuwe reeks die bijvoorbeeld stelt dat bepaalde personen notoire uitvreters zijn of geduchte criminelen, of gewoon beschikken over een laaghartig karakter. En dus, tot de tijd dat ze getoond hebben respectvol te zijn, zo hard mogelijk aangepakt moeten worden! Een andere karikaturale situatie beschrijft hoe gedegen huisvaders die op zondag voorin in de kerk zitten en daar instemmen met de woorden van de geestelijke leidsman de handen niet van hun eigen dochters af kunnen houden. De onmogelijkheid van denkbeeldenreeksen om elkaar te raken wordt hiermee op een wrange wijze

geïllustreerd.'
De Zoeker bevestigde met een hoofdknik dat hij de gedachtelijn volgde.
'Het "ik" kan slechts met min of meer logisch gekoppelde denkbeelden in zijn moment 'nu' werken. Naast zijn denken zijn er zijn emoties. Die werken onafhankelijk van zijn logica! Ze manifesteren zich nadrukkelijk in zijn moment 'nu'. Het "ik" probeert hun beïnvloeding in het geheel van verworven denkbeelden in te passen. Vrijwel altijd past het zich aan aan opgekomen emoties. Het vindt binnen het conglomeraat van denkbeelden altijd een rechtvaardiging voor zijn emotionele staat en is nauwelijks in staat ook hier tegenstrijdigheden te zien. Overigens geldt dat niet voor anderen. Zij ervaren de tegenstellingen wél.
Mochten de uiteinden elkaar onverhoeds toch raken, dan ontstaat er een soort mentale kortsluiting. Het uiterlijke effect daarvan wordt herkend als lachen. Met behulp van humor worden eindpunten van denkbeeldenreeksen geforceerd tegen elkaar gelegd en ontstaan absurde combinaties met als effect dat de mens lacht.
*Of aan de andere kant, als het ik" met zo'n absurde situatie wordt geconfronteerd, wordt er snel een '**ja, maar, echter of hoewel**' geconstrueerd, waarmee tussen die denkbeelden een zeer dunne logische brug kan worden geslagen. Het intellect, het "ik", heeft genoeg aan dat wankele bruggetje. Veeleer dan te denken in tegenstellingen beschrijft de mens zichzelf als flexibel genoeg om de zaak met al zijn emotionele tegenstrijdigheden vanuit meerdere kanten te bezien!'*
*Bestaande tegenstellingen die elkaar niet raken worden in de figuur geïllustreerd met de denkbeeldreeksen '1-13' en 'a-k'. Deze kunnen pas worden gezien op het moment dat ze -**in een moment 'nu'-** met elkaar worden geconfronteerd. Omdat de beide denkbeeldenreeksen niet met elkaar verbonden zijn blijft de confrontatie uit. En blijven ze naast elkaar in één en dezelfde persoon bestaan. Dit gegeven verklaart voor een deel het grote verschil tussen 'de woorden die gepredikt worden' en 'de daden die in het verlengde daarvan verricht zijn'.*

*Het bestaan in het moment 'nu' stuurt het denkproces veel sterker dan welke gedachten over een 'dan' ook. Vanuit het 'nu' werken er tal van impulsen in op het individu. Het denken reageert op deze impulsen, tracht de implicaties ervan in te passen in het grote conglomeraat van reeds verzamelde denkbeelden, dat hem door tal van gedachtevormers is aangereikt. Binnen een korte tijdspanne slaagt het "ik" er voor zichzelf **altijd** in om een logische, rationele rechtvaardiging te bedenken voor zijn emotionele gedrag. Zelfs al zal het in een ander 'nu' met een volkomen andere rechtvaardiging op de proppen komen.*
Deze wetmatige werking van het denkproces betekent, dat de beeldvorming van de mens, indien deze eenmaal gevormd is, behoorlijk onwrikbaar vast ligt, zij het niet absoluut onveranderlijk. De meeste mensen zien, terwijl ze ouder worden een zekere nuancering van hun denken. Hun hoeveelheid denkbeelden, meningen en overtuigingen groeit met de jaren. Met het klimmen der jaren, het opdoen van ervaringen, bemerkt het individu hoe zelfs de meest solide denkbeelden telkens weer omver worden gehaald door optredende gebeurtenissen in het leven rondom. Telkens weer is dat onbehaaglijk. Het creëert onzekerheid. Enerzijds blijft de onwrikbare logica, die mensen tot een

bepaald denkbeeld heeft gebracht, anderzijds is er de irrationele ontkenning van zo'n denkbeeld door de externe gebeurtenissen. Wie daar zijn aandacht op richt bemerkt hoe deze tegenstrijdigheid er toe kan leiden dat de mens de waarde van zijn denkproces langzaam begint te relativeren. Op individueel niveau kan dus een zekere nuancering optreden.'
'Het is mogelijk, maar ik zie het niet veel,' somberde de Zoeker.
'Op de punten 3 en 7 ontstaan meerdere cijferreeksen. Ik beoog daarmee weer te geven, dat, naarmate een persoon meer ervaringen verwerft hij over meerdere wegen beschikt die tot verwerking van de energie-impuls kunnen leiden. Op een bepaalde manier zou je kunnen zeggen dat daarmee een sterke rechtlijnigheid in het denken wordt voorkomen.
Vervolgens is er de cirkelredenering. Je kent dat wel, de redenering waarbij het eindpunt van een reeks van denkbeelden telkens hetzelfde is als het beginpunt. Met de reeks '1. 2. 3. 31. 310. 311. 2.' illustreer ik dat. Een dergelijk reeks brengt de mens nooit een eindbeeld van de situatie. Er kan geen actie worden ondernomen, het individuele denken draaft in een besloten kringetje rond.'
'Het zijn frustrerende kringen,' merkte de Zoeker enigszins overbodig op.
'Tenslotte heb ik nog de ultra korte denkbeeldenreeksen geschetst. Dat is in de figuur de combinatie 'x1. x2. x3.' Dat wil zeggen dat met drie snelle stappen de eindconclusie is bereikt. Hier geen ingewikkelde stappen met vele denkbeelden in één reeks. Ik noem dat wel de 'snelle jongens'. Ze zijn kort, bondig, simplificerend, rechtlijnig en zonder enige nuancering. Dergelijke reeksen comprimeren het leven tot in het absurde. Het zijn de botte vooroordelen, de vetes, de dogma's, het extremisme en nationalisme. De wij-zijn-goed-en-ieder-die-niet-tot-ons-behoort-deugt-niet statements. Maar het zijn ook de jaartallen in de geschiedenisboeken, waarmee een intermenselijk drama, een bloedige oorlog worden gedateerd. Het is fascinerend om te beseffen, dat dit soort reeksen binnen één en dezelfde mens rustig kunnen bestaan naast de reeksen, waarbij verfijnde sterk genuanceerde gedachten worden uitgewerkt. Het individu ***kán*** *deze tegenstrijdigheid niet zien, omdat het in iedere situatie telkens het meest geschikte denkbeeld in zijn beeldruimte plaatst. Dit proces staat los van mooie filosofieën over hoe de wereld feitelijk het best in een soort paradijs kan worden omgetoverd. Mooie gedachten en gloedvolle filosofieën hebben in hun uitwerking tot nu toe tot slechts uiterst magere resultaten geleid en zelden lag dat aan de inhoud van hetgeen er werd verteld. Dit heeft echter nog nooit een 'Vormer van Gedachten' weerhouden zijn wijsheden met gulle hand aan gretig luisterende, zoekende of onzekere medemensen uit te delen. De krachten daarachter zullen we een komende keer misschien aan de orde stellen.*
Aan het eind van het zoekproces naar het laatste denkbeeld van een reeks, begint vaak een nieuw proces. Het "ik" denkt in processen. Vanuit zijn huidige moment 'nu' ontstaat een denkbeeld in het 'dan'. Tegelijkertijd ontstaat een denkbeeldig proces, waarin het individu via denkbeelden van dat 'nu' naar het 'dan' komt. Deze reeks denkbeelden geeft de essentie van het procesmatig denken weer. Ook daar heb ik een schets van.

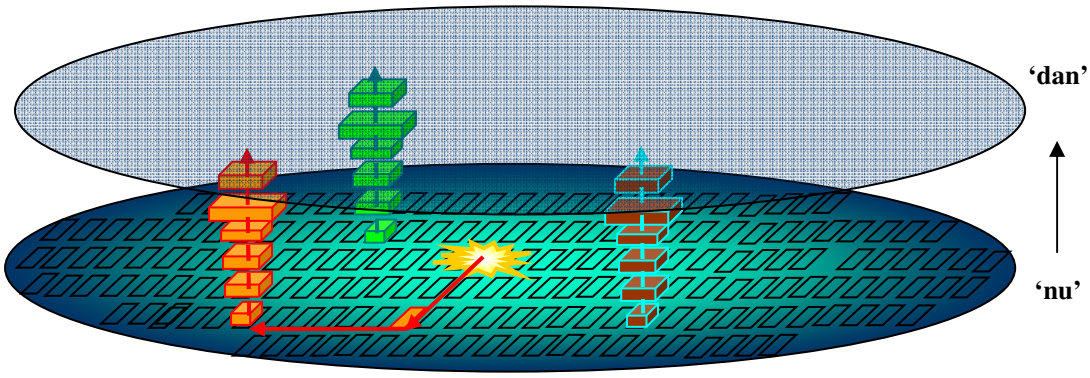

fig.101: De weg van bewustzijn in het denken.

Hierin zie je, ditmaal in perspectief, nogmaals het vlak van de vorige figuur weergeven. Een aantal van de denkbeelden uit zijn moment 'nu' zijn voor het "ik" aanleiding om zich denkbeelden te vormen over het bestaan in het 'dan' ***én*** *de wijze waarop dat gerealiseerd zou moeten worden, de processen. De rode pijlen in de figuur geven de weg aan die het bewustzijn in de 'gevangenis van het menselijke lichaam en in het denkproces in het bijzonder' gaat. In de allereerste fase van het denken wordt het bewustzijn gebruikt om met behulp van de basisfragmenten daar denkbeelden te vormen. Vervolgens wordt in de opgeslagen denkbeelden toegewerkt naar dát denkbeeld dat in het moment 'nu' het best passend lijkt. Ten slotte wordt vanuit een dergelijk best passend denkbeeld een toekomstbeeld en een bijhorend proces bedacht.'*
De Zoeker staarde geruime tijd naar de tekening en geleidelijk aan werd de essentie ervan hem duidelijk. 'U schetst een merkwaardig, maar tegelijkertijd helder beeld van het denkproces,' merkte hij uiteindelijk op.'
Meester Negen wreef even met zijn hand langs zijn ogen en zei toe: 'Geloof het niet blindelings. Tracht bij jezelf na te gaan of wat ik zeg juist is.'

'Voor een mens,' ging hij dan verder, 'is het hanteren van een denkbeeldenreeks gebaseerd op subjectieve logica. Die logica hoeft niet te voldoen aan de 'objectieve' wetenschap. Een persoon zíet dan wellicht niet hoe het ene denkbeeld overgaat in een ander, maar voor hem is die overgang wél logisch. Met andere woorden, de individuele mens komt nooit voor onverwachte verrassingen te staan bij zijn denkproces.
Als twee mensen met elkaar communiceren, geschiedt dat via de individuele logica die door beiden wordt gebruikt. Daarmee tracht de een de ander ervan te overtuigen dat de overgangen van het ene denkbeeld naar het andere -zoals híj dat ziet- juist zijn. ***Als hij***

daarin slaagt wordt zijn "ik" bevestigd. *Een nimmer te versmaden genotservaring, temeer daar het omgekeerde ongenoeglijk is.'*
'Dat is de ontkenning van het "ik",' mompelde de Zoeker.
'Daar doel ik op. Omdat denkbeelden via vele verschillende ingangen aan elkaar gekoppeld kunnen worden, zijn koppelingsproblemen niet te vermijden. Daarmee worden grote eisen aan communicatie gesteld.
De praktijk van alledag toont levendige communicatie. Soms verloopt die moeizaam, maar altijd wordt informatie uitgewisseld. De marges, die mensen bij hun beelden gebruiken, voorkomen veel botsingen. Marges vormen de geaccepteerde afwijkingen. Ze zijn groter naarmate ingeschat wordt dat de situatie veiliger, stabieler is. Via het begrip 'veiligheid' worden de emoties geïntroduceerd. Zij blijven zichtbaar hun rol spelen en hedendaagse wetenschappen als psychologie, sociologie en dergelijke ontlenen hieraan hun bestaansrecht.
Maar er is ook een deel van het gevoelsleven dat zich moeilijk een passende naam laat geven, dat een ongedefinieerd bestaan heeft en waarvan de intensiteit per individu lijkt te verschillen. De Vormers der Gedachten hebben dat al in de oertijden ontdekt en in kaart gebracht. Ze hebben tal van namen gegeven, waarvan de meest bekende luiden: het 'hogere, heilige, mystieke of religieuze besef'. Dit zijn voor velen fascinerende en betoverende etiketten. De individuele aandacht laat zich daarmee vangen, want er wordt hoop gesuggereerd. Hoop dat de existentiële onzekerheid van het leven kan worden ontdoken. De Vormers maken gebruik van de harde psychologische wet die stelt: ***'Geef onbekende verschijnselen als eerste een naam en u wordt gezien als autoriteit.'***
Meester Negen zweeg nadrukkelijk en de Zoeker liet het op zich inwerken.
'Is het zoiets als de uitdrukking: Wie schrijft, blijft?' vroeg hij dan.
'Dat is een prima benadering. Het gebruik van naamgeving, van etiketten geeft iets vertrouwenwekkends. Het duidt er op dat er minstens één persoon is die weet wat er gebeurt. Het onbekende, maar ervaren gevoel, heeft daarmee een naam verworven. Het wordt, meestal positief, geclassificeerd. Bijvoorbeeld als ' het terechte religieuze gevoel', 'de verwondering over het hogere en het mystieke', 'het ontzag voor de grootsheid van het leven', 'de zucht naar het wonderbaarlijke', enzovoorts. Feitelijk wordt daarmee niets verduidelijkt. Maar een dergelijk woordgebruik wekt de suggestie van beheersing. En hier blijft het niet bij! Nadat het met deze termen is geoperationaliseerd, ontstaat de behoefte het 'verder uit te werken', het bevattelijker te maken. Het gevoel wordt dus omgezet in denkbeeldenreeksen. Datgene, dat er aan 'heilige' schrifturen uit de diverse culturen aanwezig is, bewijst dat vele duizenden gedurende de afgelopen zestig eeuwen hiermee indringend bezig zijn geweest.
Overigens heb ik deze denkbeeldenreeksen in het overzicht een aparte plaats toebedacht. Zij vormen in de figuur de serie met als kenmerk I. II. III. . X ,en staan nadrukkelijk vrijwel los van het begin. Het probleem voor iemand die logisch causaal denkt, die dus nadrukkelijk gebruik maakt van een rationele, conceptuele denkwijze is, dat er in religieuze denksystemen doorgaans weinig aansluiting gevonden kan worden met overige bestaande denkbeeldenreeksen, omdat daar elke mogelijke relatie met het beginproces ontbreekt. De gestippelde blauwe pijl in figuur 101 beoogt dat tekenkundig

weer te geven. Deze pijl duidt op een –overigens voor velen volkomen onzichtbaar- 'pad'. Dat 'pad' leidt tot het uitgewerkte geloofssysteem. Zo'n geloofssysteem op zich maakt uiteraard weer gebruik van logisch en causaal verbonden denkbeeldenreeksen. Dat wil zeggen dat de gedachtepaden ín het geloofssysteem begrepen kunnen worden. Wie het 'pad' als zodanig accepteert, wie dus gelooft, maakt door die keuze de binnen het geloofssysteem geoperationaliseerde denkbeeldenreeksen tot deel van zijn "ik".'
'Het is dus zoeken naar de relatie met het begin. Denkt u dat die relatie bestaat?' vroeg de Zoeker.
'Ik heb daar zeker mijn eigen gedachten over, maar wat is de meerwaarde van mijn antwoord voor jou,' repliceerde Meester Negen. 'Als ik het zou bevestigen of ontkennen, wat heb jij daar aan? Ga je dan over tot 'geloven', omdat Meester Negen er een mooi verhaal over vertelt? Wat heb je aan mijn woorden hierover? Je vraagt naar een van de fundamenten van het denkproces. Ik heb je herhaalde malen gezegd zélf te onderzoeken hoe het denken bij jou werkt. Dan kom je tot inzichten en antwoorden, die onwrikbaar zijn, maar die met passief geloven weinig van doen hebben.
'Het voorkomt wrijving en twijfels,' bokte de Zoeker.
'En dat is de essentie van ons leven? Het bewandelen van de aangename kant ervan?'
Meester Negen keek de Zoeker meewarig aan en deze voelde zich daar niet prettig bij.
'Jouw vraag heeft wel een praktische oplossing gekregen natuurlijk. Om de vraag naar de verbinding met het begin te omzeilen is door veel religieuze Vormers der Gedachten gedecreteerd, dat de door hun uitgedragen denkbeeldenketens rechtstreeks verbonden zijn met het absolute centrum van het begin, met de oerkern van het bestaan. Dat zij dus direct afkomstig zijn uit het Universele Bewustzijn, God of wat dan ook en dat zij in de verre oorsprong zijn verwoord, verklankt door diegene die in rechtstreeks contact stonden met die meest essentiële basis. Helaas voor wie de ervaring niet kent, en in de afgelopen honderden eeuwen zijn dat er vele miljoenen geweest, komt zo'n statement natuurlijk over als een decreet. Maar deze ongelukkigen werden gevangen in de religieuze fuik, waarover jij het eerder had. Doordat ze ongelovig waren, werden zij slachtoffer van een 'ongelukkig leven, onzekerheid, rampspoed en dergelijke. Ik kom overigens later nog terug op dit mysterieuze beginpunt.
Elk mens heeft de vrijheid tot onderzoek. Hoewel de Geest der Massa's graag uniformiteit van gedachten ziet, omdat hij zich daar het zekerst bij voelt, is het voor ieder individu mogelijk de eigen weg naar zijn diepste kern te onderzoeken. Wie die weg vastberaden en met grote inspanningen begaat komt steeds dieper bij het beginpunt van het denkproces uit. En wie uiteindelijk het beginpunt geraakt heeft 'kent' de bewegingen van het Universele Bewustzijn in dat punt en begrijpt de reeks I, II, …. X. Zo'n mens ***weet*** *dat datgene dat wordt vertegenwoordigd door de vertelde denkbeeldenreeks juist is. Dit* ***weten*** *staat boven het 'geloven' omdat het vanaf dat moment berust op -uiterst individuele- zelfdoorleefde ervaringen. Omdat dit weten zo strikt individueel is en de ervaringen zich afspelen in het diepste innerlijk van het individu, is het slechts mogelijk om er van te getuigen. Op individuele basis is het dus mogelijk om de essentie van de denkbeeldenreeks I,II, .. te doorgronden. Maar alleen op individuele basis!'*
Meester Negen sprak het met enige nadruk uit, maar De Zoeker reageerde daar niet op.

Hij had de essentie van de boodschap de eerste keer al begrepen.
'Het zogenaamde religieuze gevoel is uitgebreid geoperationaliseerd. Elke religie, Leraar of 'Meester' heeft zijn eigen weergave. Naarmate deze meer uitgebreid is, wordt het gemakkelijker om in de betrokken operationalisatie te geloven. Want voor de gelovige worden er zo steeds meer herkenbare raakvlakken gesuggereerd met zijn eigen tijdruimtematerie omgeving, waarmee het realiteitsgehalte toe lijkt te nemen. Wie zich verdiept in de geschriften begrijpt waarom het voor dogmatici of fundamentalisten eenvoudig om is zich slechts te beperken tot alleen dát wat is overgeleverd. Wat niet beschreven is vormt immers een bedreiging voor hun zelf geconstrueerde zekerheid. Het betekent echter dat bij voortgaande ontwikkelingen -en met name vanaf de negentiende eeuw gaat het hard- de afstand tussen fundamentalistische denkbeelden en de complexere benaming van de realiteit noodgedwongen toe moet nemen.'
'Orthodoxen verzetten zich gedurende alle eeuwen tegen veranderingen en nieuwe wetenschappelijke inzichten,' bevestigde de Zoeker. 'Die kunnen natuurlijk nooit stroken met de visies van eeuwen her.'
'Maar,' zei Meester Negen, 'voor de individuele gelovige, die zich baseert op zijn eigen individuele logica, is er geen afstand tussen zijn geloof en zijn "ik". Dat geloven is immers een 'daad' van dat "ik"! Een activiteit! Iets waar voor gekozen wordt om dat te 'doen'. Dit wordt zelden als zodanig benadrukt, maar het individu kiest er voor om vanuit een religieus denksysteem de relaties te leggen tussen zichzelf en de hem omringende entiteiten. Zo creëert hij zijn eigen individuele werkelijkheid, die wellicht haaks kan staan op een empirisch-objectieve werkelijkheid, maar deze eigen werkelijkheid wordt als reëel en terecht ervaren. En geeft dus zekerheid! Het gevolg is paradoxaal! Want waarom zou een mens, als hij de waarheid reeds kent, zich openstellen voor discussies over die waarheid?'
'U bedoelt?'
'Er kan maar één waarheid zijn, toch. Als iemand die heeft gevonden voor zijn gevoel, voegt discussie over de waarheid niets toe.'
De Zoeker overdacht dit stilzwijgend en besefte met tegenzin dat de ander gelijk had.
'De werking van het 'begin' intrigeert me,' mompelde hij uiteindelijk.
'Dat is ook intrigerend,' bevestigde Meester Negen.
'Het is de bron van alle denken. Beschouw het als het punt waar het Universele Bewustzijn opwelt en zo de mens raakt.'
De Zoeker zuchtte.
'Dat moge zo zijn,' zei hij, 'maar die zinsneden verduidelijken mij weinig.'
'Dat komt vooral omdat je op conceptueel niveau naar begrip zoekt,' zei Meester Negen. 'Begrijpelijk natuurlijk, maar vruchteloos.'
'Wat is het alternatief?'
'Zoek de bron in jezelf. Zie en ervaar hoe het Universele Bewustzijn in jou gestuurd wordt door alle prikkels die op je inwerken en zie hoe het, als was het water, inderdaad gewoon door de 'open kanalen' in je geest stroomt en daarmee de denkbeelden activeert. Zolang je het van mij als feit accepteert, is het conceptueel. Pas als je het zelf hebt ervaren is het je realiteit. Maar we zullen hierover later in ander verband nog uitvoerig op in gaan'.

Het was een wat cryptische opmerking, maar Meester Negen liet het er bij.
'Denkbeeldenreeksen,' hervatte hij dan met een andere intonatie zodat de Zoeker begreep dat het accent van het onderwerp verlegd was, 'worden met veel verschillende begrippen gekarakteriseerd. Voor jouw beeldvorming noem ik er een aantal: Het idee, de mening, de overtuiging, de theorie, de hypothese, de filosofie en meer begrippen, waarmee concepten en abstracties worden beschreven. Dankzij zijn denkbeeldenreeksen bouwt de mens zijn begrip op van de wereld. Het gebruiken van denkbeelden heeft echter ingrijpende bijeffecten. De belangrijkste daarvan laat zich wat mij betreft eenvoudig verwoorden: ***Denkbeelden scheiden mensen!'***
Hij zweeg even om de impact van zijn opmerking door te laten dringen.
De Zoeker keek hem niet echt begrijpend aan. Het statement leek triviaal en Meester Negen zag zich genoodzaakt hierover verder uit te wijden.
De impact van dit effect, hoe ogenschijnlijk overduidelijk dan ook, kan nauwelijks worden onderschat. Sommigen hebben een denkbeeld vernomen, anderen hebben er geen kennis van. Op zich is zo'n verschil niet fundamenteel. De geschiedenis leert echter dat dit verschil vaak tot desastreuze gevolgen heeft geleid. Met name zij, die werkten met denkbeeldenreeksen die materiële welstand effectief wisten te bevorderden, voelden zich snel verheven boven anderen, die van dergelijke reeksen onvoldoende kennis hadden. De eerste groep classificeerde zichzelf bijvoorbeeld als beschaafd. Als ze er in slaagden om zich op te werken, betitelden zij niet alleen andere groepen als 'onbeschaafden', 'wilden', of 'barbaren', maar behandelden hen ook als zodanig. Ze knechtten hen en brachten hen tot slavernij. Op grond van hun materiële overwicht werd 'het terechte' gezag afgedwongen en daarmee werd de superioriteit 'bevestigd'.
Dit effect was ook waarneembaar bij religies. Zo'n eerste groep presenteerde zichzelf als 'Gemeenschap van enige en ware gelovigen' en kende zichzelf het absolute alleenrecht op de Waarheid toe, waarmee de interpretatie van de 'gelovige' tot de enig juiste werd verheven en de anderen werden gedeclasseerd tot heidens, ongelovig, afvallig of ketters.'
De Zoeker begreep op welke impact Meester Negen doelde en knikte.
'Naast het verschijnsel van deze letterlijke scheiding der geesten zie ik een minstens zo rampzalige tweede effect: ***Ieder die wordt geconfronteerd met een nieuw denkbeeld wordt gedwongen dat te beoordelen.'***
De Zoeker schokschouderde. Ook dat leek triviaal, maar waarom was het rampzalig?
'Via opvoeding en omringende cultuur leert de mens alles wat nieuw is voorzichtig te benaderen, te beproeven. Uiteindelijk leert hij oordelen of het gunstig of ongunstig voor hem is. Maar een mens heeft hierin alleen ***ogenschijnlijk*** *de vrijheid tot keuze. Elke Vormer van Gedachten speelt namelijk zijn dwingende dominante rol. Telkens wordt benadrukt dat oordelen noodzakelijk is. Hij* ***móet*** *kiezen! Dit heeft een grote impact op de wijze, waarop hij uiteindelijk zijn gedachten ordent. Er ontstaat in zijn geest een classificatie van denkbeelden. Ik heb die in een figuur als volgt geschetst,' al sprekende legde Meester Negen de figuur neer.*

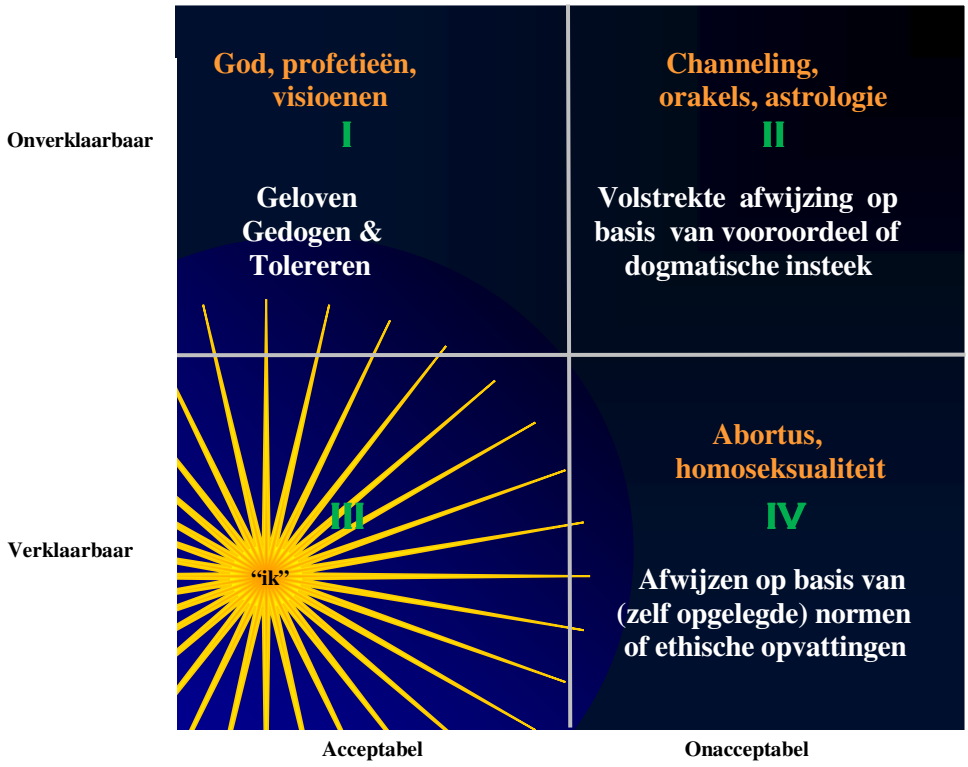

fig. 102: Classificatie van denkbeelden in een "ik"

Een "ik" is uiteindelijk niet meer dan een fractie, een splinter van alle mogelijke denkbeelden. De figuur geeft dat weer. Het totale aantal denkbeelden waarmee een "ik" in aanraking kan komen is weergeven door het donker gekleurde vlak op de achtergrond. Dat vlak strekt zich zowel naar rechts als naar boven natuurlijk veel verder uit dan kan worden weergegeven in de figuur, maar het gaat om het idee. Alle de denkbeelden waarmee een mens in contact kan komen, waarmee zijn "ik" geconfronteerd ***kan*** *worden zijn weergegeven middels de oplichtende cirkel vanuit de hoek links onder.*
Op die plaats heb ik ook het "ik" gesitueerd. Dat "ik" heb ik weergegeven als een ster. Een ster heeft een kern en heeft 'stralen'. In het centrum van de ster, de kern, zijn de daar aanwezige denkbeelden het meest vertrouwd. Dit betreft de denkbeelden die in het individu het meest oplichten, die dus door hem het vaakst worden gebruikt. Op de 'stralen' en zeker naarmate de afstand tot de kern toeneemt, betreft het denkbeelden, waarmee het "ik" minder in contact komt en die derhalve minder vertrouwd zijn. De figuur geeft weer, dat het "ik" geplaatst is in een immens veld van denkbeelden. Het is aangeleerd om die denkbeelden te beoordelen. Wat houdt dat in? Door te werken met de aanwezige denkbeelden vormt het "ik" zich een mening over de andere denkbeelden. Het oordeel kent slechts een beperkt aantal uitkomsten. Kijkend naar de inhoud ervan zijn er twee mogelijkheden: De nieuwe denkbeelden lijken vanuit de individuele logica

verklaarbaar of ze zijn onverklaarbaar. In het eerste geval sluiten ze aan bij reeds opgeslagen denkbeelden en is er een mogelijkheid om hun inhoud te toetsen. In het tweede geval kan er niet door het "ik" worden getoetst. In religieuze kringen worden bijvoorbeeld denkbeelden geaccepteerd over het bestaan van een God, in kringen van atheïsten niet. In beide gevallen is de bewijsprocedure voor buitenstaanders ingewikkeld.
De andere uitkomst van het beoordelingsproces heeft minder te maken met de inhoud van het denkbeeld, maar meer met de context ervan. Denkbeelden worden gezien als acceptabel of onacceptabel. Dit oordeel wordt vrijwel altijd vanuit de sociale of morele context van een "ik" aangejaagd. Het laten plegen van abortus is verklaarbaar vanuit een sociale context. Maar het is voor sommige mensen onacceptabel op basis van eigen ethisch inzicht of vanuit de structuur aangereikte normen.
Op basis van deze verschillende oordelen ontstaan vier deelgebieden, de kwadranten I, II, III en IV! Deze kwadranten kunnen per individu radicaal verschillen. Iemand die zich gemakkelijk beweegt bijvoorbeeld in New Age kringen zal denkbeelden over astrologie of channeling toelaten. Iemand echter wiens wereldbeeld sterk gevormd wordt door orthodox christelijke opvatting zal dit ten sterkste afwijzen. De individuele invulling kan dus verschillen. Nu zijn dit slechts voorbeelden en zij zijn niet universeel geldig. Het is echter wel zo dat ieder "ik" al datgene afwijst dat op grond van zijn beoordeling in diens kwadrant II terecht is gekomen!
Het resultaat is navenant. Het "ik" heeft het grootste vertrouwen in zijn eigen 'vrije wil' en 'zijn eigen bekwaamheden'. Het is er van overtuigd dat het altijd de eigen vrije keuze is die het -al dan niet- doet openstaan voor het nieuwe denkbeeld op het moment dat dat zich aandient. Maar de begrippen als 'open staan naar keuze, en 'vrij wil' hebben voor mij meer iets van een primitieve bezweringsformule. De geschiedenis is immers doordrenkt van conflicten tussen voor- en tegenstanders van diverse denkbeeldenreeksen. De talloze oorlogen, onderdrukking en uitbuiting, zowel moreel als materieel, trokken en trekken hun vernietigend spoor door de menselijke samenlevingen.'
Meester Negen keek de Zoeker met een mistroostig blik aan.
'Omdat volgens mij de werking van het menselijke "ik" de laatste 5000 jaar niet fundamenteel veranderd is, had waarschijnlijk iedereen die bij deze conflicten betrokken was ongetwijfeld ook ideeën, verheven zelfs misschien, over het gebruik van de eigen vrije wil!'
De Zoeker had hier geen weerwoord op en zweeg daarom. Er viel een stilte.

'Gedrag' zo hervatte Meester Negen wat later het gesprek, 'wordt waargenomen en geïnterpreteerd. Elke waarnemer matigt zich het recht aan te concluderen dat het gedrag van een ander uitstekend, goed, onjuist, verkeerd, rampzalig of wat dan ook is. De genoemde noodzaak om tot oordelen te komen dwingt het individu daar toe. Maar

dat niet alleen. Ieder meent dat hij of zij het vanzelfsprekende 'recht tot correctie' heeft! Je ziet dan ook, met andere woorden, iedereen pogingen doen om in te grijpen en bij te sturen.'
'Dat gebeurt.' De Zoeker kon dat niet ontkennen, maar hij voegde er cynisch aan toe: 'Ik zie het overgrote deel van die pogingen stranden.'
'Natuurlijk. Dat is onvermijdelijk. Beïnvloeding van anderen, zo het dan al voorkomt, is een zeer moeizaam proces. Het geheel van individuele ervaringen van de één, is door de ander op geen enkele wijze te benaderen. Hoogstens zijn er globale overeenkomsten te ontdekken, omdat mensen ogenschijnlijk gelijke normen en waarden aan lijken te hangen. Je ziet dat bijvoorbeeld binnen een 'cultuur', een groep of wat dan ook. En veel vormen van opvoeding of scholing zijn er op gericht om deze gelijkheid te bewerkstellingen, vrijwillig als het mogelijk is, maar in alle andere gevallen onder dwang.
Ik zie hier een merkwaardig proces van verblinding. Hoewel mensen zichzelf slecht kennen, zijn ze van het omgekeerde overtuigd. Het beeld dat iemand van zichzelf heeft wordt doorgaans gevormd door een verzameling van bemerkingen en waarderingen uit de directe omgeving, gekoppeld aan de ervaringen die doorleefd zijn. Dat opgebouwde zelfbeeld wordt vervolgens één op één op anderen geprojecteerd. Wat voor hemzelf geldt, dicht hij ook de ander toe! Zo wordt klakkeloos aangenomen dat globale overeenkomsten gebaseerd zijn op een solide en identieke basis. En, bij verdere analyses wordt uitgegaan van die basis, waarvan het bestaan niet wordt getoetst. Deze handelswijze geeft in het dagelijkse leven niet veel problemen. De globale beelden die mensen zich over elkaar vormen worden beschouwd als juist. Zolang de ander zich gedraagt binnen bepaalde marges, is er geen reden hem te bewegen zijn gedrag te veranderen.'
'Het beeld wat u schetst herken ik, 'mompelde de Zoeker, 'maar het is allemaal niet erg opwekkend.'
Meester Negen glimlachte.
'Die vaststelling is natuurlijk niet nieuw. Velen zien dit. Velen voelen zich vervolgens geroepen om in te grijpen en bij te sturen, omdat ze er om welke reden dan ook van overtuigd zijn dat zij wel zullen slagen waar alle anderen hebben gefaald! Zolang zij zich echter niet verdiepen in de achterliggende factoren, lopen ook zij, net zoals alle anderen voor hen, vast in het proces wat ik je zojuist schetste en blijft de mens handelen zoals hij deed. Misschien hanteert die mens nu wat aangepaste 'labels', maar zijn gedragingen zijn niet intrinsiek veranderd. Gedrag ontstaat op grond van denkbeelden en denkbeelden worden in het geheugen gekerfd; ik heb je de processen eerder uitvoerig geschetst. Beïnvloeding over hoe het gedrag zou moeten zijn is niet uitgesloten, maar het kost wel veel tijd! Het betekent namelijk dat er veranderingen aangebracht moeten worden in de structuur van het netwerk van 'open' kanalen zoals die in het denken is aangelegd.
Een voorbeeld illustreert wellicht waar ik het over heb. De frase 'maak je niet druk!' zal je bekend zijn. Je hoort die goed bedoelde opmerking wel eens tegen iemand in een stressvolle situatie. Iemand moet een examen afleggen. Zich druk maken leidt niet tot kennisvermeerdering, iedereen weet dat. Desondanks maken mensen zich druk. De

impulsenergie, die aanzet tot examenvrees, blijft onveranderd inwerken zolang dat examen niet is afgelegd. Díe energie wordt in de mens standaard, dat wil zeggen via de weg van de minste weerstand, verwerkt. Daaraan verandert een opbeurende gedachte niets! Tot aan het examen is het netwerk van kanaaltjes 'dat zenuwachtig maakt' geactiveerd. Omdat het actief is, is het voor het "ik" een steeds terugkerend denkbeeld en zal de mens zich met dat denkbeeld blijven identificeren! Alle impulsen, die aan het examen zijn gerelateerd, zullen altijd via dat netwerk verwerkt worden. De effecten van de logische zinsnede 'dat zich druk maken geen zin heeft' zijn marginaal. Het netwerkje dat gevormd wordt door deze vijf woorden is veel te klein om van invloed te kunnen zijn. Het wordt, zoal niet geïrriteerd, hooguit meesmuilend aangehoord.'

'Als ik u zo hoor lijkt het wel alsof u mondelinge communicatie zinloos vindt!' De Zoeker mompelde het enigszins obstinaat. Hij was niet tevreden met de wending die het gesprek had genomen.

Meester Negen schudde het hoofd.

'De meeste communicatie tussen mensen geschiedt met behulp van taal. Taal is geënt op een logische rangschikking en presentatie van denkbeelden. Dat schept een keurslijf. De werkelijkheid wordt dus via denkbeelden in dat keurslijf geforceerd. En hetzelfde geschiedt met emoties. Die, hoewel ze vaak slecht kunnen worden omgezet in taal, toch in het taalkundige kader worden gewrongen. Vervolgens wordt de wijze waarop mensen met elkaar communiceren in een keurslijf gedrongen.

Verbale communicatie kan dus nooit optimaal functioneren, want door die vertalingen wordt een ervaren werkelijkheid van alle kanten geweld aangedaan. Het gevolg is dat onderlinge beïnvloeding noodgedwongen gebrekkig moet verlopen als er taal wordt gebruikt. De geschiedenis toont dit ook onomstotelijk aan. Het is praktisch onmogelijk gebleken om ingrijpende veranderingen te bewerkstelligen door overreding, discussie, of argumentatie. Een dergelijke beïnvloeding is altijd 'kort' van duur. De reden is simpel. De mens is zijn eigen permanente kameraad. Hij discussieert en betoogt vrijwel alleen met zichzelf en toetst dan ook zélf of fragmenten van redeneringen aan elkaar passen. Hij beargumenteert, redeneert, wikt, weegt en schat in. Hij is hoe dan ook het grootste deel van zijn bewuste bestaan met zichzelf in gesprek. Uit gewoonte, maar ook omdat hij er buitengewoon veel belang bij heeft. Hij is ten slotte verantwoordelijk voor zijn eigen voortbestaan en toetst die verantwoordelijkheid aan die interne dialoog. Het proces werkt daarnaast geruststellend. Hij is op deze wijze zowel zijn eigen biograaf, criticus, beoordelaar, permanente gezel, begripsvolle partner en tussen die 'interne menigte' is de ruimte voor andere mensen schaars! Bij confrontaties met nieuwe denkbeelden tracht het individu deze in de bestaande in te weven, want alleen dat geeft 'het interne collectief' wat ik zojuist schetste de zekerheid die het nodig heeft.

Ieders denkproces is als een solide opgetrokken gebouw, waarbij de ervaringen de 'bakstenen' zijn en het individualiteitsbesef de 'specie'. Alles wat iemand ervaart als 'denkonvriendelijk', als niet passend in zijn eigen "ik", wijst hij af. Want dergelijke denkbeelden veroorzaken spanning en onzekerheid en werken zo in tegen de hoofdrichting van het denken: Het ordenen en 'grijpbaar' maken, het operationaliseren van ervaringen en daarmee scheppen van zekerheid.

Zekerheid betekent dat binnenkomende impulsen kunnen worden voorspeld of gestuurd

en daarmee de mens minder overvallen. Het houdt in dat het de mens zélf is die zijn omgevingsituatie zo stabiel heeft gemaakt dat hij de binnenkomende impulsen goeddeels kan regelen. De zogenaamde denkonvriendelijke gedachten werken dat tegen. De reactie op dergelijke denkbeelden is altijd heftig en vaak buiten proportie. De emoties die loskomen als mensen hun meningen poneren over politiek, activiteiten, religie of smaak leiden tot absurde botsingen. Omdat elk "ik" in de noodzakelijke veronderstelling leeft, dat hij het ieder moment voor zichzelf het beste weet, heeft hij dus gelijk! Zijn werkelijkheid leert niets anders. Dat dit 'weten' sterk voorgevormd is ontgaat hem omdat hij niet 'buiten zichzelf' kan kijken.
Een ander "ik", geplaatst in schier identieke omstandigheden kan zich volstrekt anders gedragen. Echter ook weer met hetzelfde terechte idee: 'Ik weet zelf het beste wat goed is voor mij.' Eenduidigheid bestaat niet en daarmee valt de basis voor standaardisatie weg. Evenals het recht om anderen terecht te wijzen of erger af te wijzen.'
'De wijzende vinger staat snel overeind,' zei de Zoeker en hij voegde er na een kort moment van stilte aan toe: 'Niet alleen bij anderen, ik bemerk het ook bij mijzelf.'
Meester Negen knikte.
'Misschien zelfs al, als er zo'n generaliserende opmerking over wordt gemaakt. Respect wordt veel minder opgebracht dan de vele mooie woorden doen vermoeden. Het kost de mens moeite om zich open te stellen, zeker als iemand anderen in een situatie ziet die hij identiek acht aan de zijne, terwijl hij daar een gedrag signaleert dat afwijkt van het zijne. Het gebeurt nogal eens dat de ander dan in ieder geval in gedachten als dom of achterlijk wordt weggezet. Respect gaat in tegen de weg van de minste weerstand.
En, 'Meester Negen keek de Zoeker indringend aan, 'het kan alleen worden opgebracht door iemand in de waak-waak toestand. Nooit door het individu, dat zich identificeert met zijn eigen denkbeelden. En daarmee zijn we terug op een eerder uitgangspunt.'
De Zoeker knikte.
'Het aandachtig luisteren alleen al is moeilijk,' merkte hij op.
'Zeker,' bevestigde Meester Negen.
'Een "ik" hoort toe als anderen spreken. Dat is het. Maar gewoonlijk is dat niet meer dan oppervlakkig toehoren om niet opvallend onbeleefd te lijken. Bij dat luisteren wordt de interne dialoog -de continue tweespraak van de mens met zichzelf- niet stilgezet. Gedachten komen associatief op en worden overwogen, terwijl de klanken in het oor blijven komen. De aandacht wordt gesplitst en wat is gemist in de woorden wordt associatief aangevuld. Veel van de 'begrepen' woorden kunnen trouwens automatisch hun plek vinden binnen de bestaande referentiekaders zonder dat daar gerichte aandacht voor nodig is. Als een denkproces goed functioneert, plat gezegd, als een "ik" als het ware zijn zaakjes voor elkaar heeft, zal het weinig nieuwe impulsen toelaten! Het kost namelijk altijd moeite om iets wat 'nieuw' is te begrijpen. Daartoe moeten nieuwe kanalen worden geopend en er moeten dwarsverbindingen worden aangelegd. Het kost dus inspanning en die wordt nooit automatisch, dat wil zeggen als een "ik' er geen profijt van verwacht, opgebracht. Daarnaast, wat nieuw is kan onzekerheid brengen en daar zit ook geen enkel "ik" op te wachten. Dat laat pas iets nieuws toe als alle bedreigende aspecten eruit verdwenen zijn. Met andere woorden, als het meent dat het nieuwe onschadelijk is.

In dit gegeven vindt de Vormer der Gedachten zijn uitnodiging. Dat is immers de deskundige, de specialist, de expert. Het gebruik van dergelijke woorden alleen al staat er garant voor dat er vertrouwen ontstaat! Hun geruststellende goedkeuring aan onbekende denkbeelden doet het bedreigende ervan verdwijnen. Deskundigen behoren dan ook tot de groep mensen die aandacht krijgen! Naar wier opvattingen geluisterd wordt! Hun deskundigheid werkt hypnotiserend. De geruststelling die hun specialisme intrinsiek met zich meebrengt is dan misschien illusoir, het is voor velen de moeite van het aanhoren waard, omdat specialisme zekerheid in zich meedraagt.'
De Zoeker herkende zich in deze woorden en knikte daarom.
'Deze uitzonderlijke positie wordt door de deskundige gekoesterd en hij begrijpt, dat als hij zijn positie wil behouden, hij voorzichtig te werk moet gaan. Uiterst behoedzaam moet hij daarom nieuwe denkbeelden onderzoeken bijvoorbeeld op een 'wetenschappelijk verantwoorde wijze'. Dit duidt op een algemeen erkende en gebruikte onderzoeksmethode die door de overgrote meerderheid van de Erkende Deskundigen gedragen wordt en daardoor alleen al vertrouwen inboezemt. Pas als een nieuw denkbeeld op de wetenschappelijk verantwoorde wijze is onderzocht is een groot deel van de potentiële onzekerheid verdwenen. Dan is het idee rijp om op brede schaal geaccepteerd te worden.'
De Zoeker schudde met zijn hoofd.
'Wacht even, 'onderbrak hij Meester Negen, 'Dat impliceert nogal wat! Ik heb me er altijd over verbaasd dat veranderingen, al zijn het nog zulke duidelijke en eminente verbeteringen, zo stroperig worden ingevoerd of opgepakt. Maar als is u beluister is iets anders niet mogelijk!'
Meester Negen trok zijn lippen samen.
'Het gaat altijd stroperig!' reageerde hij dan. 'Veranderingen hebben, los van waar ze over gaan of wie zich er tegenaan bemoeit, hun eigen momentum, hun eigen tempo. Ik vergelijk ze altijd met de rimpelingen die de steen in de vijver veroorzaakt. Die kabbelen in hun eigen tempo voort. Hun snelheid is onafhankelijk van de grootte van de steen of de kracht waarmee hij in het water wordt geworpen. Dwingen heeft geen enkel effect! En om je ogenschijnlijke ongenoegen nog verder aan te jagen, hier hangt een tweede aspect mee samen. De effecten van iedere wijziging kunnen slechts marginaal zijn. Ingrijpende wijzigingen betekenen een te grote schok voor het bestaande patroon van 'open' kanalen. Een sterk afwijkend denkbeeld kan letterlijk niet worden 'geplaatst' en het wordt daarom onherroepelijk als 'denkonvriendelijk' afgewezen. Een zeer groot aantal potentiële denkbeelden blijft hiermee noodgedwongen buiten het individuele denkproces louter en alleen omdat er in de materie van de hersenen geen draagvlak voor bestaat.'
'Klinkt allemaal uiterst teleurstellend,' concludeerde de Zoeker somber en zelfs met lichte tegenzin, omdat het gesprek een richting bleef houden die hem tegenstond. 'Er wordt dan wel door iedereen gesproken, gedacht, gefilosofeerd en gediscussieerd, maar het spectrum van onderwerpen dat door een grote groep mensen gedeeld kan worden is blijkbaar noodgedwongen klein. Als ik u zo hoor is een groot aantal denkbeelden niet bespreekbaar, doodeenvoudig omdat ze niet aansluiten bij de talloze gevormde individuele 'frames' van denken.'

‘Ik begrijp je teleurstelling, maar het is inderdaad niet anders. Tijdens onze gesprekken over de Grote Omweg, als wij het over het functioneren van de waarheid hebben, zullen we dieper op de achtergronden ingaan. Volstaan we met de vaststelling dat een individueel frame bestaat uit de verzameling denkbeelden die het individu bijeen vergaart uit het totale ‘menselijke erfdeel’, uit de collectieve menselijke kennis dus. Het opbouwen van het individuele frame gaat moeizaam en traag omdat het proces van ‘ervaren’ langzaam is. Bij de opbouw van ervaringen wordt grote zorgvuldigheid betracht en de concepten die worden gebruikt zijn uitgebreid getest en getoetst, zowel door het individu zelf, als door de cultuur waarbinnen hij leeft. Het opbouwen van doorleefd begrip kost veel tijd en de tijd per individu is beperkt! Je kunt het anders wensen, maar dit is de werkelijkheid van het denken.’

‘Als het individu het ‘nieuwe’ pas aan kan als het ‘oud’ geworden is, kan er dan überhaupt nog iets nieuws ontstaan? En zo ja, hoe moet ik mij zo’n proces voorstellen?’

‘De gerichte aandacht begeeft zich van het ene denkbeeld naar het andere. De relatie tussen die denkbeelden wordt zodoende het product van het individuele denkproces. Daarbij is het mogelijk dat tussen een aantal denkbeelden een ‘aandachtspad’ wordt gelegd dat door anderen niet eerder openbaar is gemaakt. Pas op het moment, dat zo'n nieuw pad wordt geopenbaard, is er een nieuwe theorie. Soms raakt iemand dermate vervoerd door zijn ‘ontdekking’ dat hij wordt overmeesterd door een niet te stuiten zendingsdrift. Er staan binnen samenlevingsverbanden altijd ‘Vormers der Gedachten’ op, die de mening toegedaan zijn dat de bestaande orde niet deugt en derhalve fundamenteel veranderd moet worden. Zij zijn op grond van ***hún*** *analyses tot specifieke overtuigingen gekomen en trachten de uitwerking daarvan vaak goedschiks, maar soms ook zondermeer kwaadschiks te realiseren. Daarmee wordt door deze Vormers impliciet voorbij gegaan aan de veelgeroemde verschijnselen als: vrije wil, respect voor de ander of wat dan ook, terwijl merkwaardigerwijs dergelijke begrippen toch een centrale plaats hebben in de uitgereikte overtuigingen. In het extreme geval is een dergelijk gedachtevormer feitelijk slaaf van zijn eigen denkbeelden en hij tracht anderen te kluisteren aan zijn galeien. Maar ook in andere gevallen heeft de ontdekker van de nieuwe theorie problemen als hij anderen wil overtuigen van de relevantie van het nieuw ontdekte pad.’*

Meester Negen glimlachte terwijl hij verder ging.

‘Een belangrijk obstakel hierbij kwalificeer ik voor mijzelf als het ‘Ananda syndroom’. Dit is geen ernstig fysiek probleem, maar toch is de invloed onmiskenbaar. De lijders eraan verkeren in de heilige veronderstelling dat zij op grond van welke redenering dan ook eenvoudigweg boven de subjectieve waarheden staan die anderen hen doen toekomen. Zij hebben -zo handelen ze- ogenschijnlijk een erfelijk pachtrecht op de waarheid met een optie tot vijf jaar na hun dood. Ananda was -zo willen sommigen- een oudere neef en volgeling van de Boeddha. Deze combinatie, neef en volgeling, bleek in de toenmalige familiehiërarchie een ernstige belemmering om tot verlichting te komen. Al datgene dat door Boeddha werd verteld was waar natuurlijk. Ook Ananda kon daar geen zinnig woord tegenin brengen en wilde dat niet, maar toch. Hij was en bleef diens oudere neef. In de strenge

hiërarchische familieregels van duizenden jaren geleden was dat geen gering gegeven! Hij was de hogergeplaatste. Regelmatig werd hij dan ook gekweld door de gedachte dat als zijn jongere neef -weliswaar de Boeddha- al wat was, hij zelf als oudere neef toch eigenlijk nog wel iets meer was. Zijn familieverband gaf hem rechten. Hoewel hij onmiddellijk trachtte dit soort gedachten ergens in een donker hoekje van zijn denken weg te duwen bestonden ze natuurlijk wel.'
De Zoeker begreep het dilemma.
'Ik zie,' vervolgde Meester Negen, 'tegenwoordig velen die menen ook een soort oudere neef van de Boeddha te zijn, in symbolische zin dan. Deze lijders aan het 'syndroom' worden voortdurend gekweld door de vraag of zij wel iets van een ander op kunnen steken! Dit, gezien hun eigen ervaring, opleiding, rijke inzichten, religieuze waarheden, mystieke vermogens, positie, verworven rijkdom, bekendheid, status of graad van beschaving. De lijders aan het syndroom worden naar hun mening te vaak geconfronteerd met pompeuze betweterij. En vrijwel elke ***nieuwe*** *boodschap is pompeuze betweterij. Zij weten dat! Het is betweterij omdat het hen confronteert met een mening die als 'nieuwlichterij' moet worden betiteld!*
Overigens wordt het niet beschouwd als een ongeneeslijke ziekte. Lijders van het syndroom laten zich volgens eigen inzichten regelmatig van iets nieuws overtuigen. Welhaast vanzelfsprekend, zij zorgen dat ze bijblijven, maar natuurlijk niet met de eerste de beste, van de straat opgeraapte mening. Integendeel. De staat van dienst van de boodschapper van het nieuwe dient door een hoogstaand persoon uitbundig te worden geroemd. Daarnaast moet hij zijn boodschap laten schragen door een keur van uitspraken van anderen. En dan natuurlijk niet van lichtgewichten of toevallige voorbijgangers, maar uitspraken van de gevestigde en erkende gezaghebbende autoriteiten. Slechts als de boodschap op deze manier voldoende verzwaard is verkrijgt hij het benodigde geestelijke gewicht. Op dat moment wordt hij door een lijder aan het Ananda syndroom serieus genomen. Dan pas is het betweteren genuanceerd De geuite mening heeft dan doorgaans ook niet veel meer van zijn oorspronkelijke elementen. Het is ingeklemd in de bestaande kennis en daarmee oud geworden!'
De Zoeker overdacht deze woorden. Hij herkende het statement, want Meester Negen liet het in zijn verhalen regelmatig terug komen. Iedere keer was de gebruikte redenering, in ieder geval ogenschijnlijk, sluitend en leek het niet zinvol om er iets tegenin te brengen. Er viel een korte stilte.

'U hebt veel verteld vandaag.'
Het was de Zoeker die de stilte verbrak.
Meester Negen knikte en zei: 'De vraag naar de essentie van de mens is weliswaar eenvoudig verwoord, maar een gegeven antwoord is soms moeilijk te begrijpen. Het belichten van die vraag vanuit meerdere invalshoeken kan daarom zinvol zijn.'
'Ik vind het ingewikkeld om de diverse invalshoeken te koppelen. Vandaag bijvoorbeeld hebt u meerdere processen geschetst, maar ik heb geen overall beeld.
'Je kunt dus op dit moment heel sterk de kracht in jezelf ervaren die zoekt naar het hogere ordeningsniveau.'

‘Misschien,’ aarzelde de Zoeker, ‘hoewel ik niet begrijp waar u specifiek op doelt.’
‘Wel, wij hebben vandaag een aantal bewegingen in het denkproces doorgenomen. Jouw “ik” meent dat het daardoor voldoende kennis heeft opgedaan om met behulp van deze kennis naar een hoger niveau van ordening te komen. De lagere ordeningsniveaus meent je“ ik” te kennen.’ Terwijl hij zo sprak legde Meester Negen een tekening neer.

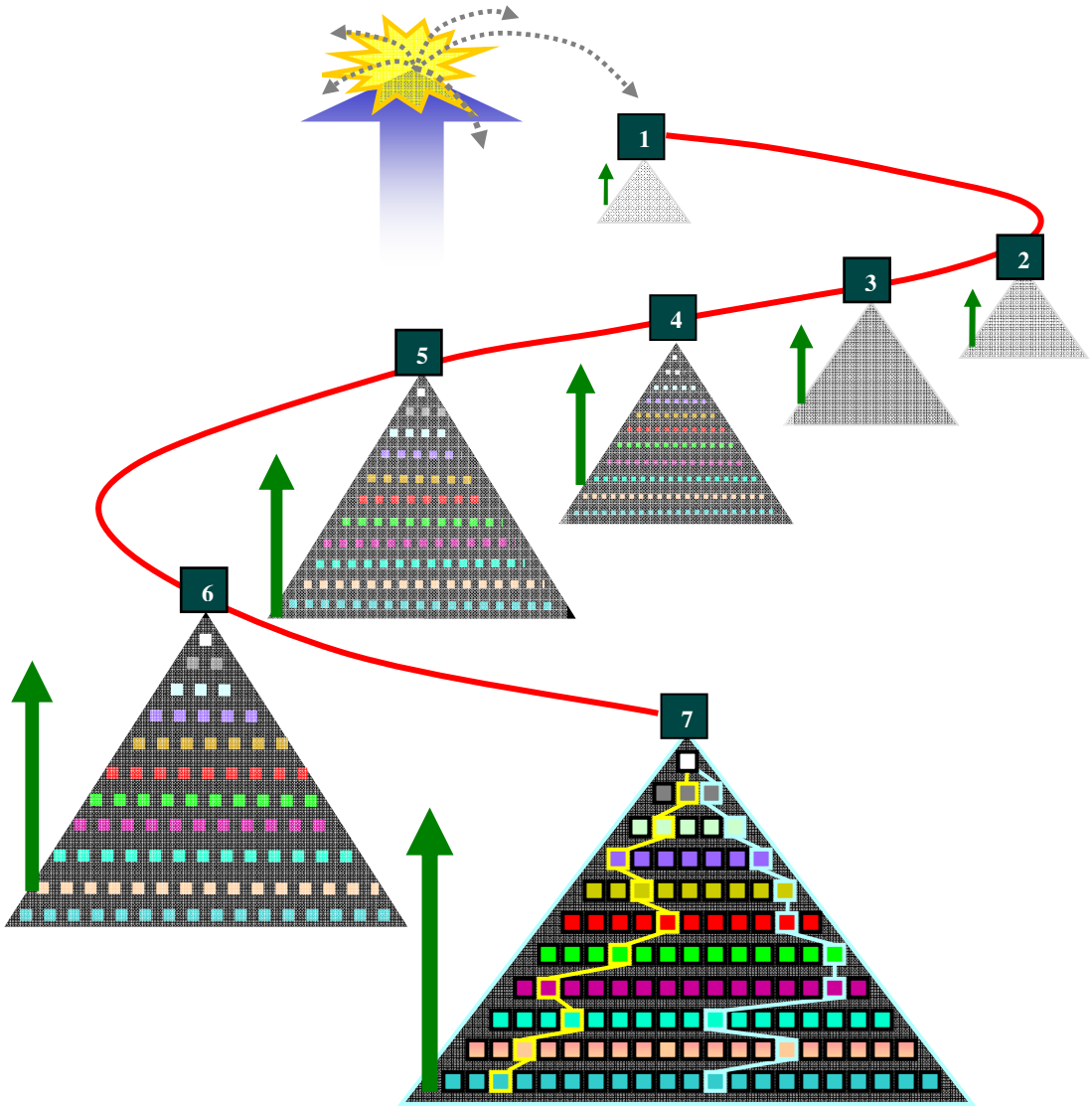

fig. 103: Het Universele Bewustzijn wordt tot “ik”.

De Zoeker schudde krachtig zijn hoofd.
‘Ik pretendeer helemaal niet ze te kennen!‘ protesteerde hij.
‘Het gaat er niet om of je iets pretendeert, het gaat er om dat je de kracht in jezelf

ervaart die je wil brengen naar een hoger ordeningsniveau. Dat heb ik getracht weer te geven in deze tekening. Hierin heb ik de aspecten die we vandaag doornamen in relatie met elkaar gebracht. Het begint linksboven. Daar heb ik met behulp van de blauw gekleurde dikke pijl de stroom van het Universele Bewustzijn aangegeven. Op een gegeven moment, op een gegeven punt raakt dat Universele Bewustzijn de mens. Het punt waar de mens geraakt wordt, kwalificeerde ik als het 'begin'. De processen, waarbij het Universele Bewustzijn in de mens wordt getransformeerd tot de aandacht van het "ik". We spraken daar in eerdere bijeenkomsten over nietwaar?'
De Zoeker knikte.
'Vanuit dit mysterieuze begin waait er, om het poëtisch te zeggen, continu een stroom van Universeel Bewustzijn door het woud van denkbeelden in de mens. Dat heb ik getracht weer te geven met behulp van de gestippelde grijze pijlen. Eén van die pijlen 'raakt' het denkbeeld met het nummer '1'. Dat is in de figuur het eerste denkbeeld uit de reeks genummerd '1' tot '7'.
Nadat het eerste denkbeeld is geraakt, wordt de gehele reeks afgelopen. Vanaf dat moment bestaat het "ik". Vervolgens is er sprake van een aandachtsstroom van dat "ik". Die gaat van denkbeeld naar denkbeeld en in de figuur heb ik die symbolisch weergegeven via de rode verbindingslijn. De tekening komt daarmee overeen met hetgeen in figuur 100 wordt geïllustreerd. Je ziet ook dat ik onder elk denkbeeld een driehoek heb getekend. Zij schetsen de kracht in de mens die hem drijft tot een steeds hoger conceptueel begrip. Daarom staan er naast de driehoeken ook de omhoog gerichte groene pijlen.'
'Geeft u daarmee het proces van het convergeren naar boven weer, zoals u dat uitlegde bij het komen tot het begrip bureaucratie?'
*'Daar doel ik op! Wat de figuur wil laten zien is, dat het Universele Bewustzijn in de mens telkens en telkens wordt omgezet in een denkbeeld. De figuur beschrijft dus het ontstaan van het "ik". De tekening schetst onverbiddelijk dat het ontstaan van het "ik" telkens de resultante is van twee autonoom functionerende processen. Op de eerste plaats is er het proces van het o**ntstaan** van de denkbeelden op zich, weergegeven door de driehoeken. Op de tweede plaats is er het proces van het **doorlopen** van denkbeeldenreeksen, op zoek naar het meest geschikte denkbeeld in het 'nu'. Het "ik" is het gevolg van beide processen!'*
De Zoeker bekeek de figuur langdurig terwijl hij de woorden overdacht.
'Het is een indrukwekkend model ... 'zei hij uiteindelijk
Meester Negen bespeurde een onuitgesproken aarzeling.
'Ik hoor een 'maar' in je opmerking.'
De Zoeker knikte met tegenzin.
'Het is indrukwekkend, maar wat is de praktische waarde er van? Wat heb ik er eigenlijk aan? Ik bedoel u schetst dat er in de mens een aantal krachten werken die zijn denken aanzetten om tot begrip te komen.'
'En?'
'Dat begrip heb ik nu, maar toch heb ik niet het gevoel dat er iets is veranderd? '
Meester Negen schoot in een lach.
'Neem me niet kwalijk,' zei hij dan. 'Als eerste de vraag natuurlijk of er echt sprake

is van begrip. Zeker, je hebt nu een mooi conceptueel plaatje gevoegd bij de kennis die je al had. In jouw conceptuele wereld is er daarom nauwelijks nog reden tot verder onderzoek. Voor je "ik" is het eigenlijk te betreuren dat je deze kennis verworven hebt, want dat moet nu weer op zoek naar andere vraagstukken om zichzelf aan de gang te houden'

'Dat is niet waar ik op doel. Impliceert uw model dat ik nu een antwoord heb verworven op de vraag: Wie ben ik? Want als dat zo is, vind ik het uiteindelijk effect nogal teleurstellend! '

'Misschien vloeit je teleurstelling voort uit een of andere identificatie met de grandeur die je "ik" voor jouw misschien nog heeft, dus ondanks de relativering er van in de teksten van de vele boeken die je hierover ongetwijfeld hebt gelezen. Dat is iets wat je alleen bij jezelf kunt na gaan. Je hebt nu in ieder geval, zoals zo velen, een antwoord gevonden op de vraag wat je "ik" is. Als je je vervolgens identificeert met deze uitkomst, iets wat vaker geschiedt, dan is hier je onderzoek geëindigd en weet je wat je "ik" is!'

'Zo voelt het niet! Helemaal niet zelfs!'

'Natuurlijk niet! Een beschrijving van het "ik", élke beschrijving daarvan, kan gemakkelijk worden verworven. Vormers der Gedachten zien het als hun levenstaak om "ikken" te creëren en die gecreëerde "ikken" vervolgens een onwrikbare statuur te geven. Het gegeven dat deze gang van zaken het meest voorkomt wil niet zeggen dat daarmee de vragen der vragen ook beantwoord is.

De figuur schetst een beeld, niet meer dan dat, dat de gang van het Universele Bewustzijn in de fysieke materie van de mens weergeeft. De essentie ervan beschrijft, als je het goed bekijkt, dat het Universele Bewustzijn in de mens in elk moment 'nu' in een ander denkbeeld uitkristalliseert.'

Meester Negen keek de Zoeker strak aan terwijl hij vervolgde: 'Dat betekent dus dat je geen beeld heb gekregen van een statisch "ik". ***Dat bestaat niet en zal nooit bestaan!*** *Dit gegeven staat echter haaks op de algemene beeldvorming wat betreft dat "ik". Je ziet weergegeven dat het "ik" elk moment een andere vorm aan neemt. Je ziet nu dat de vraag der vragen nooit gaat over een toevallig opflikkerend "ik"! Het gaat over datgene wat zich* ***achte****r het "ik" bevindt. Over datgene dus dat, werkend in de mens, aanzet tot het ontstaat van het "ik".*

Terugkomend op je vraag wat je aan mijn modellen zou kunnen hebben. In materiële zin niets. Als je je richt op het vergroten van het 'hebben' is elke minuut die je naar mij luistert verspilde tijd, omdat het 'hebben' de mens in de waak-slaap afhoudt van het 'zijn. Maar je kunt de modellen gebruiken Elk moment dat je denkt, zet je het Universele Bewustzijn vast in een denkbeeld of denkbeeldfragment. Je kunt de onbedwingbare neiging in jezelf ervaren om het Universele Bewustzijn zo vast te zetten! Dat te beseffen, je daarvan gewaar te zijn in elk moment 'nu', dáár gaat het om! Alleen om die reden heb ik de figuur uitgewerkt zoals je hem hier ziet!'

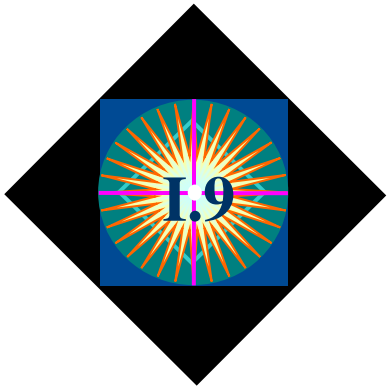

Gestolde paden voor het bewustzijn.

Denken doet het 'nu' verstillen.

'Waar wil je het over hebben vandaag?' Meester Negen keek de Zoeker vragend aan.
'Ik heb misschien een wat uitgebreide inleiding nodig om tot mijn vraag te komen.'
'Neem gerust alle tijd.'
'Welnu, in veel mystieke, esoterische en spirituele filosofieën heeft de immense dominantie van het "ik", ook wel gekwalificeerd als ego of persoonlijkheid, een prominente plaats. Dat "ik" wordt vervolgens beschreven als een barrière, als een noodzakelijk te nemen bastion. Wie, wordt vervolgens gesteld, geen afstand heeft genomen van de macht van het "ik", wie zich dus laat leiden door zijn persoonlijkheid of zich voor laat staan op zijn ego boekt op het spirituele pad geen enkele voortgang. Ik onderschrijf dat. Tegelijkertijd zie ik dat er zeer merkwaardig met dat gegeven wordt om gegaan. Het overgrote deel van de Vormers der Gedachten richten hun inspanningen juist op het uitbouwen van "ikken"! Het verwarrende is, dat de argumenten die zij gebruiken me zinnig overkomen! Maar het gevolg is, als ik dat zo eens kort door de bocht mag stellen, dat het overgrote deel van het gedrag dat mensen vertonen te maken heeft met hun plek in de pikorde. Het is er op gericht om bewondering, ontzag, eerbied, status en dergelijke af te dwingen. Dit staat haaks op de vele spirituele boodschappen en ik vind de situatie in de wereld eerlijk gezegd niet bemoedigend.'
'Wat is de vraag?'
De Zoeker grijnsde.
'Het is een beetje alsof de Heilige Boeken zeggen: Alleen zonder zwaartekracht zal de mens op eigen kracht kunnen zweven. Wie kan zoiets weerleggen? Maar juist als het moge zijn, daarom is het nog niet gerealiseerd! Mijn vraag is eigenlijk tweeledig. Op de eerste plaats zie ik dat de Boeken aanzetten tot filosofische bespiegelingen, maar niet tot ander gedrag. Als hun inhoud al wordt gevolgd komt dat niet, omdat er inspirerende en goed werkbare handvatten in staan, maar meer door een scala aan geboden en verboden die dwingen! Waarom zijn zij er na al die duizenden jaren eigenlijk niet in geslaagd het gedrag intrinsiek te veranderen?
En daarnaast, waarom zie ik in de reguliere vormingsprocessen zo weinig beschouwingen rondom het illusoire van het "ik"? Het heeft er veel van weg dat, datgene wat als spirituele ontwikkeling wordt beschreven, een heel ander spoor is dan de maatschappelijke ontwikkeling.'
Meester Negen zweeg enkele momenten voor hij sprak.
'Je vragen kennen een aantal benaderingen. Dat het "ik" als illusie wordt beschreven

bijvoorbeeld, wil niet zeggen dat dit statement op grote schaal wordt begrepen. Laat staan dat het wordt onderschreven. De vraag der vragen luidt: wie ben "ik", een vraag waarop een mens alléén het antwoord bij en in zichzelf kan vinden. Dat antwoord kan nooit ontleend worden aan de denkbeelden of het altijd toch arbitraire gedrag van de sociale omgeving. Ik zei je al eerder dat verdieping in die vraag geen merkbare meerwaarde heeft voor de samenleving, waarbinnen het individu bestaat. Of dat nu een materieel, dan wel een spiritueel samenlevingsverband is. Systemen bestaan slechts, zolang de bindende krachten daarin groter zijn dan de ontbindende. De sterkste bindende kracht in een sociaal systeem is de collectieve identificatie met de 'heersende' denkbeelden. In de waak-slaap is uniformering van denkbeelden, op welk gebied dan ook, daarom onvermijdelijk een van de meest kenmerkende der wetmatigheden.'

'Waarom is dat zo?'

'Omdat het een afgebakende herkenbare en min of meer veilige conceptuele wereld schept met herkenbaar gedrag daar in. Het individuele bewustzijn wordt deel gemaakt van het groepsbewustzijn. Het wordt gericht en houdt zo het systeem in stand. In religies betekent dit het gezamenlijk onderschrijven van 'onze geloofsrichting', voor een politieke partij is het het onderschrijven van 'onze idealen', voor een land is dat het werken met van 'onze taal/cultuur', in een bedrijf is dat het handelen volgens 'onze bedrijfsdoelstelling' en ga zo maar verder. Dit soort 'samenwerkingspatronen' bestaat enkel zolang er uniformering is van de denkbeelden op grond waarvan zij zijn ontwikkeld. In die samenlevingen worden individuele analyses beschouwd als potentieel ontbindende krachten. Je kunt dus begrijpen dat strikt individualistische benaderingen in die samenlevingen niet geëntameerd worden. Sterker nog, omdat zij vaak verondersteld worden te leiden tot anarchisme, ketterij, afvalligheid, opstand, muiterij, bijgeloof, demotivatie, drop-outs en ga zo maar verder worden ze tegengewerkt! Om die reden, en dat is het antwoord op je vraag, bestaan er dus geen grootschalige vormingsprocessen, die de mens helpen het illusoire van het "ik" te doorgronden

'Het "ik" heeft een eigen, zeer intens veld van krachten en binnen dat veld is de kracht die aanzet tot identificatie het grootst. Identificatie is de tegenpool van het afstand nemen. De teksten van de filosofen mogen dan wel juist zijn, het verwezenlijken ervan blijkt zeer complex. Wat je verder overal kunt waarnemen is, dat Vormers der Gedachten altijd werken met een selectief aantal denkbeelden. Dat gebeurt om twee redenen. Op de eerste plaats is het noodzakelijk. Jij en ik doen dat ook, omdat het totaal aantal denkbeelden een veelvoud bedraagt van wat één mens überhaupt kan om- of bevatten. Maar daarnaast is het, uit datgene wat wel wordt bevat, altijd een ***gerichte*** *selectie. Door dat richten slagen Vormers der Gedachten er in om datgene wat zij doen te onderbouwen. Voor henzelf is hun gedrag altijd logisch. Zij opereren binnen hun* ***'vijfhoek der waarheid'****. Ik noemde je die al eerder en ik zei erbij dat we daar uitvoering op ingaan op de Grote Omweg. Wat ik hiermee beoog te zeggen is, dat elk mens altijd het eigen gedrag weet te rechtvaardigen, los van hoe er door anderen over gedacht wordt.'*

'Dat klinkt niet erg bemoedigend,' meende de Zoeker, 'als iedereen alles waar mag vinden, bestaat er dan nog wel een gemeenschappelijke waarheid?'

'Ik beschrijf een ***tendens****! Jij beschrijft een mogelijke* ***uitkomst*** *en zolang er Vormers der*

Gedachten zijn is het behalen van jouw uitkomst zeer onwaarschijnlijk. Vorming is uniformering en uniformering staat haaks op individualisering. Bovendien, ik zeg niet dat de mens individualistisch opereert, ik stel slechts dat het "ik" het eigen gedrag altijd zo weet te onderbouwen dat het voor dat "ik" zelf logisch is.'
De Zoeker dacht even na en vervolgens ging Meester Negen verder met zijn betoog.
'Elk denken schept een "ik" en telkens vereenzelvigt de mens zich –om een baaierd van redenen- met zijn denkbeelden en bestendigt zo het "ik". Wie zich niet verdiept in die baaierd zal de subtiele kracht van de identificatie niet waarnemen.
Welke de aard van het "ik" ook moge zijn, het is hoe dan ook buitengewoon krachtig verankerd in het bestaan van de mens. In onze vorige ontmoetingen beschreef ik je hoe het bewustzijn in het 'hier en nu' middels denkbeelden als het ware 'stolt'. Dat stollen, moet je figuurlijk zien. Denkbeelden zijn een soort 'vormen', waarin het bewustzijn vastloopt. Het is vergelijkbaar met het maken van een foto. Een tijdruimtemoment wordt door het fototoestel gefixeerd, vastgelegd, bevroren. Afhankelijk van de kwaliteit van het toestel is de gemaakte foto scherper, zijn er meer details op zichtbaar, ook bij uitvergroting. Maar los van de kwaliteit is het centrale gegeven dat de 'hier en nu' situatie is gefixeerd. Zo werkt het denken ook. Het individu is zich gewaar van zijn omgevingssituatie. Het beeld dat die situatie bij hem oproept wordt gefixeerd en verwordt daarmee tot denkbeeld. Abstract gesproken betekent dit dat door dit proces van *fixeren ergens in het lichaam materie zó wordt gemodelleerd, dat daardoor denkbeelden -letterlijk- in de menselijke materie hun vorm krijgen.'*
'Waar of hoe gebeurt dat?'
'Hoe dit proces geschiedt, is niet bekend. Wat de relatie is tussen bijvoorbeeld hersenactiviteiten en de inhoud van denkbeelden is nog volstrekt onbekend. Denkbeelden kunnen echter wel worden beschouwd als een soort in de materie van de mens gestolde paden voor (gericht = menselijk) bewustzijn. *Energieën en impulsen die op de totaliteit van de mens inwerken worden via deze 'gestolde paden voor bewustzijn' verwerkt. De aandacht van zijn "ik" begaat' de gestolde paden voor bewustzijn en* ***dat gaan*** *bewerkstelligt dat de denkbeelden worden geactiveerd.'*
Meester Negen keek de Zoeker even aan.
'Laten we ons eens trachten te verdiepen in wat er op het microniveau plaatsvindt. Een proces van 'stolling' is voor de betrokken materie ingrijpend. Het is namelijk een proces, waarbij die materie in een bepaalde vorm uitkristalliseert of tot een bepaalde samenstelling wordt gedwongen. Energetisch bezien vereist zo'n stollingsproces verschillende soorten energie, die op enigerlei tijd moeten worden toegevoegd. Zo is er sprake van vormingsenergie. Door deze energie wordt de materie in een bepaalde vorm geforceerd. Vergelijkbaar bijvoorbeeld bij het gieten of smeden van metaal, maar ook bij het bakken van stenen of porselein. Soms is de vormingsenergie de aanjager van een chemisch proces, zodat een mengsel dat bestaat uit meerdere componenten homogeen wordt gemaakt, zoals bij brood. Vaak is er sprake van hitte-energie die wordt toegevoegd. Na de inwerking van deze hitte-energie vindt de afkoeling en kristallisatie of uitharding plaats. Aan het eind is de oorspronkelijke vorm van de materie of de initiële structuur ervan fundamenteel veranderd.'
De Zoeker knikte, hij wist van de natuurkundige en chemische processen, maar daar

doelde Meester Negen blijkbaar niet op.
'Het probleem ontstaat,' zei deze. 'als er ontevredenheid is met de vorm. Als de verandering die in de materie is bestendigd ongedaan moet worden gemaakt. Dan is minimaal eenzelfde hoeveelheid energie nodig, maar meestal meer, terwijl het soms onmogelijk is, omdat er onomkeerbare chemische reacties hebben plaatsgevonden zoals bij brood, dat na het bakken niet meer kan worden herleid tot de basiscomponenten meel gist en water, nietwaar.'
De Zoeker knikte, hier was niets tegen in te brengen.
'Het proces van het vormen van denkbeelden moet ook worden beschouwd als een proces, waarbij er materie in de mens -aangejaagd door gewaarwordingen- na een vormingsproces 'stolt'. Ook dat proces vraagt om 'vormingsenergie' die moet worden toegevoegd. Dat is echter niet de gemakkelijk herkenbare hitte onder een retort of in een ijzergieterij. De benodigde energie is uiterst subtiel, want deze werkt op een microscopisch kleine schaal en als hij wordt gebruikt, vraagt dat een hoge concentratie van de mens. De energie waarmee in dat proces gewerkt wordt is schaars. Het betreft energie die gekoppeld moet worden aan de gerichte aandacht van het "ik". Met behulp van deze fijne energie 'dwingt' de mens de materie van zijn lichaam in een dusdanige vorm, dat die tot denkbeelden wordt gefixeerd.'
Meester Negen keek de Zoeker aan.
'Dit proces ken jij natuurlijk als 'leren'. Daarbij is het de mens die 'leert', terwijl het veelal een Vormer der Gedachten is, die bepaalt wát er geleerd wordt. Het proces van 'leren' is vermoeiend. Het vraagt veel gerichte aandacht –dus energie- van het "ik". Die aandacht moet namelijk nauwgezet gestuurd worden. Met behulp van die aandacht, met eerder opgebouwde denkbeelden en met de nieuw aangereikte denkbeelden, worden uiteindelijk behoedzaam nieuwe en passende bewustzijnpaden aangelegd in de materie van de mens.'
Omdat de redenering aansloot bij eerdere gesprekken hierover, knikte de Zoeker.
'Telkens als een aangelegd bewustzijnspad wordt doorlopen ontstaat hetzelfde denkbeeld. Telkens ook wordt in zo'n moment het 'ik ' geactiveerd en bevestigd. Het totaal van de in zijn materie gestolde bewustzijnspaden vormt het "ik" van de mens. Dit totaal heeft, wat mij betreft, parallellen met het patroon van straten in een stad. Elke stad heeft zijn eigen patroon, maar wie een plattegrond onder ogen krijgt kan aan het patroon zien welke stad het is. De wijze waarop het patroon is uitgewerkt zal van mens tot mens verschillen, maar de achterliggende krachten zijn dezelfde. '
'Waar moet ik daarbij aan denken?'
'Aan de energiewetten, het streven naar overleving, het begaan van de weg van de minste weerstand, de keuze voor het aangename en meer. We stonden daar tijdens eerder bijeenkomsten uitvoerig bij stil. Waar een patroon van straten dient om het verkeer te leiden, worden denkbeelden, de gestolde paden voor het bewustzijn, gebruikt om bewustzijn te leiden. Het ingrijpen in een bestaand stratenpatroon is gecompliceerd en veroorzaakt altijd overlast die gemakkelijk in irritatie ontaardt. Het verkeer moet gedurende een tijd via andere wegen worden geleid, er ontstaan parkeer- en logistieke problemen en zo verder. Zelden wordt een straat in zijn geheel blijvend verwijderd, omdat dat té ingrijpend is. Meestal wordt een situatie aangepast.

Analoog zijn de processen die zich in het denken afspelen. Omdat de materie is gestold in denkbeelden is zij niet meer flexibel. Veranderingen in de gefixeerde patronen vergen veel kracht en kosten veel tijd. De mens bemerkt die veranderingen overigens slechts indirect. Hij verbreekt uiteindelijk regelmatig gestolde 'beelden' in zijn materie, maar kwalificeert dat proces niet als zodanig. De 'lessen van het leven' zijn pijnlijk en kosten veel energie. De mens ervaart tijdens die lessen gevoelens als frustratie, onmacht, teleurstelling, verdriet of woede. Dat is, omdat hij telkens weer geconfronteerd wordt met het gegeven dat de werkelijkheid zich niet gedraagt, zoals hij heeft gedacht. De genoemde gevoelens brengen de mens er toe, hoewel hij zich daar zelden van gewaar is, andere standpunten in te nemen. Veelal vindt die bijstelling onbewust plaats en vergt tijd, maar soms kiest het individu er nadrukkelijk zelf voor.'
'De tijd heelt alle wonden,' mompelde de Zoeker.
'Dat is de verwoording van het veranderingsproces waarover ik spreek.'

In het intermenselijke verkeer functioneert een "ik" als communicatiemiddel. Telkens als er gebruik gemaakt wordt van overeenkomstige denkbeelden voelen "ikken" zich bevestigd en elke bevestiging wordt door een "ik" altijd als genoeglijk ervaren. Door bevestiging blijft een "ik" in tact, omdat de gestolde materie 'juist' blijkt. Dat is niet meer het geval als de inhoud van de denkbeelden verschillend is. Dit is meestal overkomelijk. Na een korte discussie of toelichting kan al dan niet tot overeenstemming worden gekomen. Bij communicatie wreekt zich het gegeven dat taalkundige begrippen en woorden vaak incompleet of zo slordig zijn gedefinieerd dat zij niet te gebruiken zijn om waargenomen impressies of impulsen precies te beschrijven. Alleen bij exacte denkbeelden als wiskundige formuleringen wordt een lacune tussen denkbeelden betrekkelijk eenvoudig getraceerd en opgevuld. Echter, als de lacune niet wordt opgevuld wordt zij niet gelaten voor wat zij is, want, omdat "ikken" zichzelf bevestigd willen zien en een lacune die bevestiging nalaat, ontstaat er een spanningsveld. De impliciete vraag komt aan de orde: 'Wiens denkbeeld is in deze situatie het meest juist? Waarop is dat gebaseerd? Is de onderbouwing acceptabel? Geloofwaardig?' Feitelijk ligt in het onmiddellijke verlengde van die vraagt: 'Wie is in de situatie de Vormer der Gedachten en wie is er bereid om hier te 'leren'?
Het leren vergt, zoals we net zagen, energie en de benodigde hoeveelheid energie neemt toe naarmate de vastgestelde lacune tussen de denkbeelden groter is. De beslissing om te 'leren' wordt normaliter alleen expliciet genomen als iemand kiest voor een langdurige opleiding, een training, een cursus of wat dan ook, teneinde zich in een of ander onderwerp te verdiepen. Door de keuze om te 'leren' wil het individu zijn conglomeraat van denkbeelden vergroten, vaak met de achterliggende gedachte dat het met behulp van de nieuw gevormde denkbeelden beter in staat zal zijn (nog) aangenamer te overleven. Achter een dergelijk besluit zit dus een bewuste, een overdachte keuze en de in te zetten energie wordt beschouwd als een investering.

Zo'n keuze is amper aan de orde bij de vele gesprekken, discussies, vergaderingen, social talk, waarin een mens dagelijks wordt getrokken. Hooguit ontstaat er soms bij een onderwerp iets als een intellectuele nieuwsgierigheid. Die zet dan een drang aan tot verdieping, maar snel ervaart de mens de weg van de minste weerstand die op zijn materie inwerkt en daardoor dwaalt zijn aandacht af 'naar iets gemakkelijkers'.
Meester Negen keek de Zoeker met een glimlach aan.
'Ik neem aan, dat ook jij regelmatig in een gesprek of via de nieuwsmedia woorden of begrippen treft, waarvan de inhoud jou niet precies bekend of duidelijk is en ik weet niet wat jij doet, maar weinig mensen nemen de moeite om dat aan de orde te stellen, of om de inhoud van zo'n term op te zoeken in een woordenboek.'
De Zoeker overdacht dit een moment en grijnsde dan.
'Soms wel,' zei hij dan, 'maar meestal niet.'
'Wie tot nieuwe denkbeelden wil komen zal de energie moeten opbrengen om ze te gaan vormen. Meestal betekent dat ook, dat de energie moet worden verzameld om de neerslag van eerdere stollingsprocessen ongedaan te maken. Zowel het vormen als het afbreken vergen veel energie. Die actie is dus vermoeiend en gaat in tegen de weg van de minste weerstand. Die laatste weg is de 'natuurlijke' weg van het "ik".
Naast de energetische weerstand die moet worden overwonnen is er een subtiele, maar minstens zo grote psychologische barrière. In ieder individu is zijn "ik" verzelfstandigd. Het "ik" is het conglomeraat van denkbeelden, het netwerk van gestolde paden voor bewustzijn, het instrument waarmee de mens telkens weer van het ene moment 'nu' naar het volgende moment 'nu' is gekomen. Via dat "ik" wordt in ieder 'nu' een zodanige set van acties gegenereerd, dat er met behulp dáárvan wordt overleefd.'
Meester Negen legde een abstracte tekening neer.

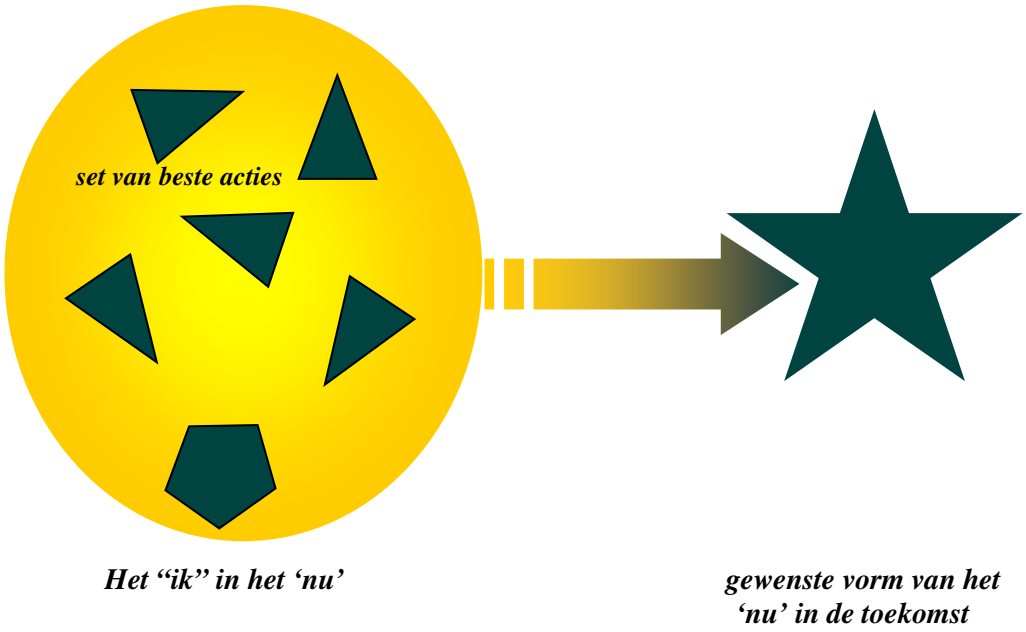

fig.104: Een "ik" geeft zijn toekomst vorm.

‘Deze figuur wil illustreren dat het volgende ‘nu’ niet alleen wordt bereikt, maar dat dankzij de juiste acties van het “ik” dat ‘nu’ ook voldoet aan de denkbeelden, die dat “ik” in zijn huidige ‘nu’ heeft over dat volgende ‘nu. In de figuur is het “ik” weergegeven als de ovaal links. Dat “ik” percipieert en waardeert zijn huidige bestaansmoment ‘nu’. Het ‘kiest’ in zijn ‘nu’ voor een aantal relevante denkbeelden. In het ovaal heb ik die sterk gesimplificeerd weergegeven als de zes geometrische figuren. Het “ik” beredeneert een gewenste situatie voor zijn moment ‘dan’. In de figuur heb ik die vorm geschetst als de vijfpuntige ster rechts. Dankzij de juiste set van acties slaagt het “ik” er in om die gewenste vorm te realiseren. Die acties zijn daarmee voor het individu zijn ***beste set van acties****. Dat de kwalificatie* ***beste set van acties*** *een puur subjectieve kwalificatie is, is voor het individu van volstrekt ondergeschikt belang. Het is namelijk dankzij die set dat hij weet te overleven! De waarde ervan is daarmee voor de betrokken mens noodzakelijkerwijs boven twijfel verheven.’*
‘Noodzakelijkerwijs?’
‘Omdat de betrokken mens ervaren heeft dat het telkens dankzij deze set van acties is, dat hij blijft bestaan! Er is dus in die mens zelden of nooit een spontane reden om te twijfelen aan de bruikbaarheid van het geheel van opgeslagen denkbeelden. Wat betekent dat de mens zijn “ik” boven kritiek stelt. Nu gebeurt het natuurlijk vaak dat de gewenste vorm slechts gedeeltelijk wordt bereikt en, om in het voorbeeld te blijven, er als volgt uit zal komen te zien.

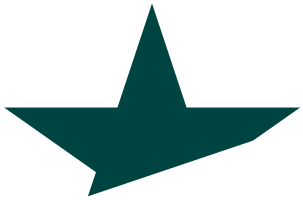

fig.105: De werkelijkheid van het ‘dan’ wijkt af van wat gedacht werd in het ‘nu’.

Zelfs als dat het geval is, dan twijfelt het “ik” niet aan de juistheid van zijn set van acties, maar vindt verklaringen en die de afwijkingen van het gewenste denkbeeldrechtvaardigen. Zelden gaat de mens er van uit dat zijn perceptie van zijn moment ‘nu’ onvolledig of misschien zelfs wel onjuist was. Een dergelijke gedachte doet afbreuk aan zijn “ik” en is dus onwenselijk. De meeste ‘verklaringen’ leggen de schuld voor het niet bereiken van de situatie extern. Bij anderen, bij omgevingsinvloeden, bij onbekende krachten en meer. Dankzij de ‘verklaringen’ blijft de juistheid van de ondernomen acties buiten kijf en zal het “ik” geen energie inzetten om te leren.

Communicatie’, merkte Meester Negen op, ‘werkt, omdat gesprekspartners wederzijds bij elkaar denkbeelden activeren. Telkens als de gerichte aandacht van een “ik” een specifiek pad doorloopt wordt hetzelfde denkbeeld geactiveerd. Communicatie bevestigt op die manier het “ik’. Bevestiging is voor een “ik” –letterlijk- van levensbelang. Om

díe reden alleen al wordt er zeer veel gecommuniceerd.
Denkbeelden worden, zelfs als hun inhoud ogenschijnlijk identiek is, toch regelmatig anders gebruikt, geïnterpreteerd of in een andere context geplaatst. Je zult dat zelf ongetwijfeld ook ervaren. Mensen ervaren verschillen. Een verschil wordt ***nooit****,' Meester Negen benadrukte het woord, 'vrijblijvend ervaren. Elk vastgesteld verschil wordt beoordeeld. In alle vormen van communicatie worden dus* ***andermans denkbeelden getoetst aan wat het "ik" reeds heeft opgeslagen. Elk "ik" beoordeelt en weet zichzelf continu beoordeeld!***
Bij dat beoordelingsproces gebruiken "ikken" de eigen aanwezige denkbeelden als doorslaggevende toetsingscriteria. Om een aantal redenen, waarop ik tijdens onze gesprekken op de Grote Omweg terug zal komen, beschouwen mensen hun eigen denkbeelden als juist. Daarnaast weet de mens, dat het conglomeraat van denkbeelden hem gebracht heeft tot zijn huidige moment 'nu'. Het stelt hem in staat om te overleven en het tornen aan het conglomeraat staat gelijk aan tornen aan de basiszekerheid. Om die reden zijn "ikken" vanuit zichzelf niet geneigd om te tornen aan de opgeslagen denkbeelden en willen die ze bevestigd zien, want bevestiging doet de gedachte dat zij juist zouden zijn slechts toenemen.
Een opgemerkt verschil in interpretatie, van opvatting, mening, geloofsovertuiging, zelfs smaak veroorzaakt bewegingen in het denken. "Ikken" worden onrustig. Altijd bestaat namelijk de kans dat een deel van het eigen "ik" tijdens het toetsingsproces door anderen op enigerlei wijze, in de ogen van die anderen als buitenissig, raar, niet compleet, onjuist, inadequaat of wellicht zelfs als foutief wordt gekwalificeerd. Het "ik" ervaart, dat ***een deel van zichzelf*** *impliciet of expliciet zo ter discussie staat. Ieder ziet graag dat de denkbeelden die híj hanteert door anderen niet alleen als juist erkend worden, maar als het mogelijk is ook gewaardeerd worden, nietwaar?'*
'De Zoeker kon niet anders dan dit bevestigen.
'Wat betekent dit nu. De werking van het proces dat ik net beschreef zou je als volgt kunnen samenvatten: In mensen overheerst de onbedwingbare en veelal niet bemerkte tendens zich vast te klampen aan de in de eigen materie gestolde paden voor het bewustzijn (de denkbeelden). Dit in de onwrikbare overtuiging dat deze inhoudelijk niet alleen juist zijn, maar dat hun bestaan noodzakelijkerwijs goed is en verdedigd móet worden.'
De Zoeker onderschreef dit voetstoots. 'Sommigen zijn daarin heel radicaal,' meende hij. ' Zij stellen dat hun denkbeelden bóven discussie verheven zijn!'
'Dat is inderdaad één van de vele gradaties die je bij deze handelswijze kunt waarnemen,' reageerde Meester Negen. 'Wat zie je bij gesprekken? Een geopperd punt, een centraal geplaatst thema activeert bij deelnemers denkbeelden uit het eigen conglomeraat. In het gesprek wordt gewerkt met díe denkbeeldenreeksen, die de best mogelijke beschrijving van het centrale thema weergeven. Bij het individuele 'zoeken en passen' naar dergelijke reeksen gebruikt iedereen zijn eigen associaties en marges. Marginaal vindt soms afstemming plaats, maar vaak gaat ieder er van uit te hebben begrepen wat het centrale thema behelst. De individuele associaties bepalen vervolgens de richting van het gesprek. Associaties zijn per persoon verschillend! In iedereen is op grond van persoonlijk doorleefde gebeurtenissen, ervaringen en verwerkingsprocessen

het bewustzijn op verschillende manieren gestold. Omdat bij het opbouwen van denkbeelden marges worden gebruikt, ***lijkt*** *onderlinge afstemming mogelijk. De marges fungeren namelijk als stootranden, waardoor meningen in eerste instantie niet heftig botsen. De illusie van goede communicatie ontstaat ook, omdat gebruik gemaakt wordt van dezelfde woorden. Het inpassen van nieuwe denkbeelden, wat het uitwisselen van gedachten beoogt te zijn is, zoals we zagen, een complex en moeizaam proces. "Ikken" zijn gevoelig voor de wijze waarop zij benaderd worden en reageren heftig als zij zich door de denkbeelden van een ander negatief, minachtend, badinerend, honend, laatdunkend, sarcastisch, hautain bejegend voelen.'*
'In tegenstelling tot wat beweerd wordt doet schelden dus wel zeer?'
'Zonder meer! Schelden staat haaks op zelfbevestiging en het "ik" ervaart het dus als pijnlijk.
'Sociale en ethische normen stellen, dat de mens zich 'open moet stellen' of 'respect' moet betrachten voor de denkbeelden van anderen,' zei de Zoeker. 'Hoe past dit in uw verhaal?'
'Mijn analyse toont je dat dit nooit vanzelf gaat. De essentie ervan heb ik in een figuur weergegeven, die zoals bij eerdere gelijksoortige figuren het zo grote verschil tussen het instinctmatige, het emotionele en mentale aspect van de mens illustreert.'

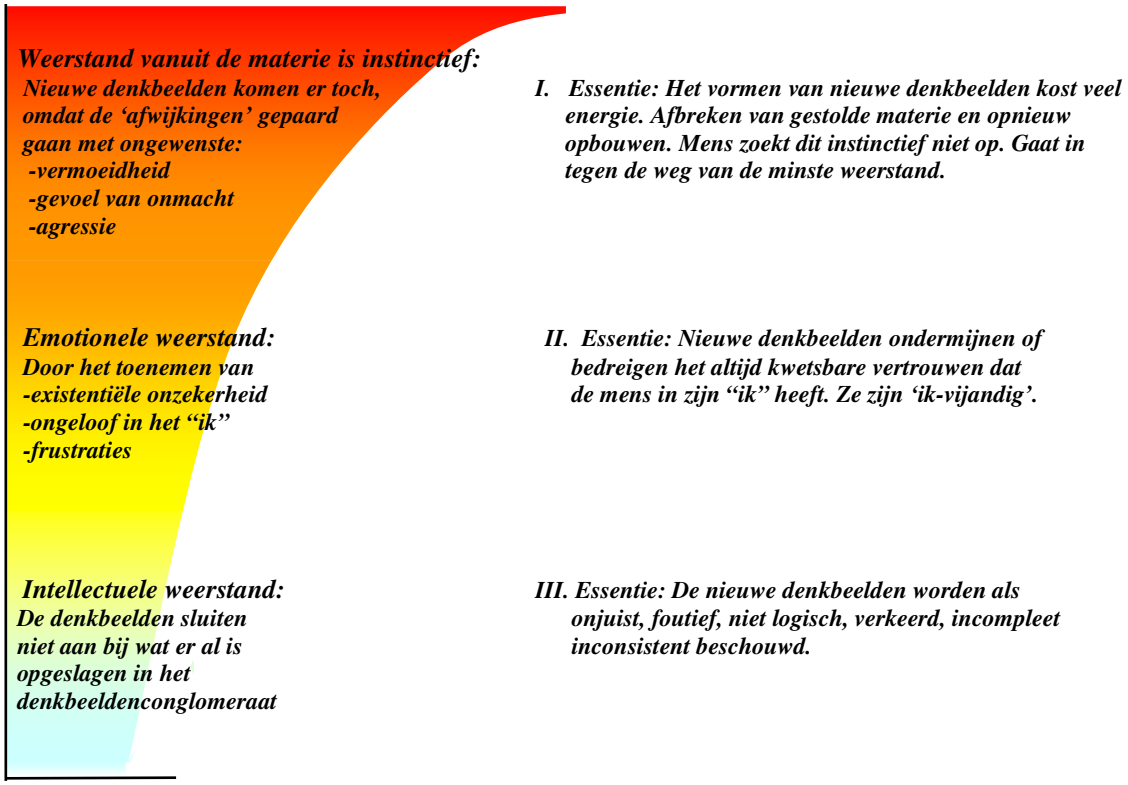

fig.106: Weerstanden tegen het 'open staan'.

‘De figuur geeft weer welke processen zich in de mens afspelen als hij überhaupt nieuwe kennis wil verwerven. Een “ik” dat tevreden is, genoegen neemt met de bestaande omvang van het conglomeraat van denkbeelden of niet in staat is dit uit te breiden, leert niet meer bij. De omvang van zo’n conglomeraat van denkbeelden is onveranderlijk en de kijk op de wereld rondom is meestal navenant, namelijk statisch.
*De basisvoorwaarde voor leren, en dat beoogt de figuur weer te geven, is dus dat een “ik” **wil** beseffen dat zijn kennis beperkt en veelal niet toereikend is. En dat alleen door het opdoen van nieuwe kennis de kloof tussen datgene wat wordt ervaren en datgene wat daarover aan denkbeelden bestaat wordt verkleind. Overigens heeft dit besef op zichzelf onvoldoende kracht. Het veranderen van de gestolde infrastructuur der denkbeelden of het invoegen van nieuwe denkbeelden daarin betekent, dat een mens zich daartoe zal moeten inspannen, want alleen daardoor zullen de weerstanden worden overwonnen.’*
Meester Negen keek de Zoeker even aan en vervolgde dan: ‘Terugkomend op je opmerking, de werkelijke waarde van begrippen als ‘respect’ voor de mening van een ander of ópen staan’ voor de mening van een ander kan ik met behulp van enkele figuurtjes weergegeven.’ Hij stapte naar de flip-over en maakte een schets.

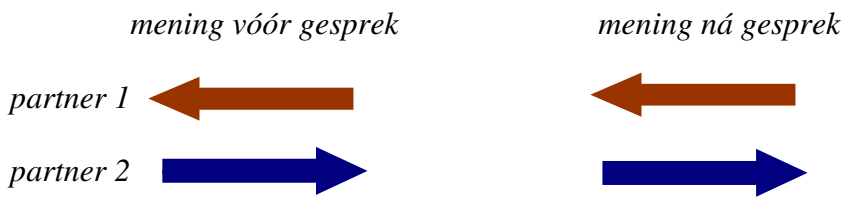

Divergerende gesprekken ***(1 + 1 = 1)***

‘Divergerende conversaties zijn gesprekken, waarbij misschien de ander wel gehoord wordt, maar waarin de gesprekpartners nauwelijks respect hebben voor de opvattingen van de ander en het gesprek primair gebruiken om de eigen opvattingen te ventileren. Aan het eind zijn de partners niet wijzer geworden. Hoewel er twee meningen zijn geuit, gaat elke deelnemer toch maar met één mening (de zijne) weg.’
Meester Negen tekende een tweede schets.

Respectvolle gesprekken **(1 + 1 = 2)**

Een respectvolle conversatie is verrijkend voor de beide deelnemers. Aan het eind hebben beiden kennis genomen van een set van denkbeelden waarover ze vóór het

gesprek niet beschikten. De formule, die vaak wordt gebruikt om de essentie van het synergetisch handelen weer te geven, geeft dat ook aan. Het meest verrijkend zijn de convergerende gesprekken. In een figuurtje ziet dat er als volgt uit:

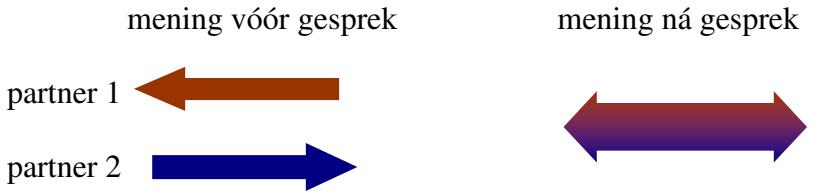

Convergerende gesprekken **(1 + 1 = 3)**

Bij een convergerend gesprek staat het actief luisteren en diepgaand uitvragen naar elkaars opvatting centraal. Wederzijdse opvattingen worden onderbouwd of corrigeren elkaar. Dit vraagt veel meer dan 'tolereren', het vraagt bewust luisteren en het vooral voorkomen, dat men geïdentificeerd raakt met de 'bijzondere en mooie waarde' van het "ik".

De simpele formulering dat 'respect moet worden betracht' lijkt over deze processen heen te stappen. Veel intermenselijke gesprekken zijn echter niet bewust op kennisvermeerdering gericht. Zoals ik al zei, het is vaak niet meer dan een aangenaam soort mentale massage, die op een zachte wijze de opgeslagen denkbeelden beroert, waardoor "ikken" zich bevestigd zien. Gesprekken hebben daarmee veel weg van amusement, sport of spel. Er wordt vrijelijk geassocieerd, ieder bewandelt het pad tussen de eigen denkbeelden en de ene opmerking activeert vrijblijvend de ander. Het is een genoeglijke vorm van tijdverdrijf zonder pretenties.
Als er echter gericht wordt gesproken met scherp omschreven onderwerpen, ontstaat uiteindelijk een situatie, waarbij slechts een beperkte keuzemogelijkheid aan de orde is. Individuele denkbeeldenreeksen conflicteren sneller, naarmate ze inhoudelijk concreter worden. 'Ikken" zijn in essentie niet gesteld op keuzes, want een keuze impliceert dat zich in de in het denken opgeslagen informatie een onduidelijkheid of tegenstrijdigheid bevindt. Het betekent dat, doordat verschillende reeksen van denkbeelden kunnen worden afgelopen, men enerzijds een 'ja' ontmoet en anderzijds met betrekking tot hetzelfde onderwerp een 'nee' aantreft. Het maken van een keuze houdt in, dat er beslist moet worden in het voordeel van een van beiden, wat naast een leerproces tevens een afwijzing van het andere inhoudt!'

'Het denkmodel geeft ons inzicht in de werking van denkprocessen. Dankzij 'open' kanalen, de 'gestolde paden voor het bewustzijn', ontstaat een standaardafwerking van binnenkomende impulsen. De mens heeft de gerichte aandacht van het "ik" daarvoor niet nodig. Een impuls wordt moeiteloos afgewerkt en de bijbehorende set van acties volgt vanzelf. Als een situatie echter afwijkt van wat een "ik" verwacht, als de situatie met andere woorden niet 'past' bij de gevormde denkbeelden daarover, ontstaat

onzekerheid. De reactie van de mens hierop is veelal extern gericht. Niet zijn denkbeelden zijn onjuist, maar de wereld! Zijn onzekerheid wordt dan omgevormd en verwordt bijvoorbeeld tot agressie ten opzichte van anderen, of wordt omgezet in irritatie ten aanzien van omstandigheden 'die niet mee werken'.
De Zoeker, die dit gedrag bij zichzelf herkende, knikte.
'Soms, als de onzekerheid niet rechtstreeks aan zo'n externe veroorzaker kan worden toegewezen, kiezen "ikken" voor een ander gedragspatroon. Zij gaan zich consequent gedragen. Dat is echter vaak niet meer dan het koppig en halsstarrig vasthouden aan een eerder genomen beslissing, een denkbeeld of opvatting.'
Meester Negen keek de Zoeker met een glimlach aan en vervolgde: 'Merkwaardig als het is, maatschappelijk gezien krijgt het 'consequente handelen' vaak een positieve inkleuring. Mensen die dit gedragspatroon vertonen worden wilskracht of doorzettingsvermogen toegedicht. Als je het echter beziet vanuit de werking van het denkmodel, betekent het, dat deze mensen weinig bijleren en trachten nieuwe impulsen maximaal met behulp van hun interne standaards af te werken. Hun "ik" verandert niet.'
'Hoewel dit 'consequent' handelen vaak veel energie kost, want het roept nogal eens weerstand op, volgen ze dus feitelijk de weg van de minste weerstand,' meende de Zoeker!
'Zeker! Je ziet,' bevestigde Meester Negen, 'hoe moeilijk het is om het "ik" aan te passen. Het denkmodel illustreert ook, dat een zelf doorleefde ervaring veel intenser is dan een ervaring die men van anderen overgedragen krijgt. Wie zelf iets doorleeft, ontvangt en verwerkt zeer veel verschillende impulsen tegelijkertijd. Die stollen allen in de materie en zo wordt een manifestatie van het Universele Bewustzijn veel vollediger vastgelegd dan bij een ervaring waarover alleen verteld wordt. Als iemand informatie van een ander hoort, wordt ingekozen op bestaande denkbeelden die op grond van associaties worden geactiveerd. De te volgen weg in het denken wordt in dat geval bepaald door de ander, die de aandacht van de luisteraar of lezer stuurt en deze van denkbeeld naar denkbeeld leidt. Gedurende zeer vele jaren -tijdens scholingsprocessen- wordt zo een patroon van gestolde paden gecreëerd dat uiteindelijk de basis vormt voor het latere denken. Zeer veel situaties worden 'verklaard' aan de leerling of student, die deze informatie bij gebrek aan een alternatief absorbeert, zoals warm zand water. De netwerken van kanalen die al doende gevormd worden zijn veel meer het resultaat van het werk van de Vormers van het denken dan dat het voortvloeit uit eigen initiatief.'
Meester Negen zweeg enkele momenten en ging dan verder. 'Niet alle Vormers der Gedachten zijn even succesvol. Wil iemand gedachten van anderen gaan vormen dan moet hij of zij zich conformeren aan het basisbeginsel dat luidt: Bij het overdragen van denkbeelden moet altijd getracht worden de logische opeenvolging ervan acceptabel te maken. De 'gids' vestigt de aandacht van de leerling op het verbindingskanaal tussen twee denkbeelden en geeft dat een passende naam. Dit kan hij echter alleen als hij weet te refereren aan het beginpunt en het eindpunt van dat kanaal. Begin- en eindpunt zijn voor de mens de enige herkenbare punten, want zij vormen wat zou kunnen worden beschreven als de 'ingang' en 'uitgang' van een denkbeeld. De Vormers der Gedachten proberen met gebruik van al dan niet erkende logica, via manipulatie, intimidatie of gegoochel met begrippen, die begin- en eindpunten aan elkaar te verbinden. Zodanig,

dat degene die hun verhaal ontvangt de aldus aan elkaar geknoopte denkbeelden gaat zien als een logisch pad. Is dat het geval, dan is daarmee het netwerk gevormd.
In vroeger tijden werden denkbeeldenreeksen gevormd 'op gezag van de erkende autoriteit'. De mensen, meestal zelf ongeletterd, accepteerden min of meer kritiekloos de hen gepresenteerde opvattingen.
'Alternatieven hiervoor waren er trouwens amper,' reageerde de Zoeker. 'Accepteerde iemand de gepresenteerde denkbeelden niet, dan –zo werd geconcludeerd- verzette men zich tegen het gezag en dat werd met harde hand afgestraft.'
Meester Negen knikte.
'Je ziet dus dat bij het vormen van het denken destijds nadrukkelijk en zichtbaar het recht van de machtigste speelde. Binnen deze toenmalige moraal werd wel gerept over een 'vrije wil', maar die had meer betrekking op het al dan niet begaan van een zonde dan op het zelf kiezen van de denkbeeldenreeksen die men in de eigen materie liet stollen. Er was een groot aantal gebieden waar het individu geen recht had op een eigen keuze en door Vormers der Gedachten werd er op toegezien dat er geen 'dwalingen' ontstonden.
Het denkmodel verklaart impliciet ook waarom begrippen als 'geboortegrond' of 'eerste liefde' zo'n blijvende herinnering veroorzaken. De grootste aanleg van open kanalen vindt plaats in de jeugd. In deze periode wordt de basis gelegd voor de signaal-verwerking zoals die gedurende de rest van het leven gaat functioneren. Vele ervaringen die op latere leeftijd worden doorleefd activeren zodoende de netwerken die in de jeugdjaren zijn gevormd. Je weet dat ik eerder een parallel trok met het stratenpatroon van een stad of dorp, zo is er ook hier een krachtige parallel tussen de kanalen in het denken en de echte kanalen, zoals die in de wereld rondom worden aangetroffen. Die laatsten zijn met veel inspanningen, vaak met hoge kosten gegraven. Zelden wordt een dergelijk kanaal gedempt. Het komt ook nauwelijks voor dat er een wordt verlegd. Integendeel, kanalen worden uitgediept, verbreed en aangepast om te kunnen blijven functioneren. Niet, omdat men hen een eeuwigheidswaarde mee wil geven. Maar een hele infrastructuur wordt eraan vast gekoppeld. Is dat eenmaal geschied, dan is het effectiever om ze te laten liggen en aan te passen. Evenzo is het met de prille eerste ervaringen. Zij vormen de eerste netwerkstructuren van open kanalen. Aan deze structuren worden de vervolgervaringen gekoppeld, die de mens in zijn latere jaren doorleeft. Langs deze kanalen verschijnen zo als het ware de 'bouwwerken en havens' waar de impulsenergie kan worden verwerkt. Het eerste geopende kanaal blijft zo zijn centrale functie vervullen.'
De Zoeker dacht geruime tijd na over wat er was gezegd. Dan stelde hij vast dat hij zich in de redenering kon vinden en knikte..

'Naarmate een gestold pad voor bewustzijn vaker wordt geactiveerd, naarmate de mens

er dus frequenter gebruik van maakt, in die mate neemt de overtuigingskracht en het geloof in het bijbehorende denkbeeld toe. Dat denkbeeld wordt door het veelvuldige gebruik steeds opnieuw bevestigd, neemt daarmee aan 'gewicht' in het denken toe en wordt uiteindelijk als méér relevant en belangrijker geacht dan de overige. Het "ik" identificeert zich gemakkelijk met dergelijke denkbeelden, omdat het telkens ervaart dat de inhoud ervan inderdaad kan worden beschouwd als waarachtige representant van de realiteit. Een bijkomend aspect is, dat het "ik", juist, omdat het aandachtspad zo vaak is gegaan, er niet veel aandacht meer aan hoeft te besteden. De efficiencywinst die zo wordt verkregen is groot en efficiencywinst ligt aan de basis van elk leerproces.'
'Waarom was dat ook weer?' vroeg de Zoeker aarzelend.
'Omdat, naarmate het denkproces efficiënter werkt, de mens sneller in staat is om binnen zijn tijdruimtematerie omgeving te overleven. Aangenaam te overleven! Deze wijze van handelen kent echter ook een keerzijde. Bewustzijnspaden die zo min of meer verzelfstandigd zijn vormen vaak de basis voor wat in de ruimste zin van het woord als 'probleem' wordt gekenschetst. De wijze waarop er zich binnen het denken situaties kunnen ontwikkelen tot problemen heb ik getracht te illustreren.'
Meester Negen legde een figuur neer die ingewikkeld oogde.

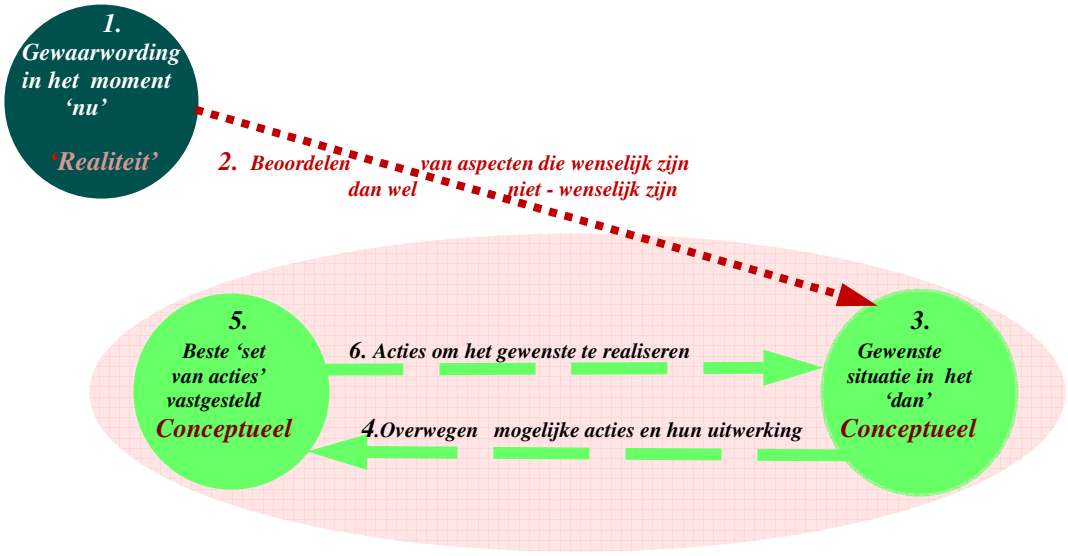

fig.107: Denkpatronen verzelfstandigen en kunnen zo 'problemen' creëren.

'Elk proces dat uitloopt op een probleem of ongenoeglijke situatie begint met een gewaarwording. Een mens is zich in zijn moment 'nu' ergens van gewaar. In de figuur is dat symbolisch weergegeven met behulp van de cirkel linksboven met het cijfer '1'. Gewaarwordingen kunnen alleen plaatsvinden in de realiteit van het moment 'nu'. Ze behoren daarmee tot de wérkelijke wereld. Dit in tegenstelling tot de bedachte of conceptuele wereld, de wereld van de gestolde paden voor het bewustzijn.
Het "ik" beoordeelt de aangetroffen situatie. Is deze zekerheid gevend en aangenaam of juist niet. De pijl met nummer '2' representeert dit beoordelingsproces. Het "ik" is

geprogrammeerd om het zekere en het aangename te bewerkstelligen. Vanaf het moment van beoordelen heeft het denkproces het overgenomen. De gewaarwording is getransformeerd tot een denkbeeld, waarin deze aangename wereld gestalte heeft gekregen. De cirkel rechts, genummerd '3' representeert de gewenste situatie in het 'dan'. Het pad voor het bewustzijn is nu gestold. Het denkbeeld heeft een vaste vorm verkregen. De situatie is puur conceptueel, het bestaat slechts in de gedachten van de betrokken mens. Redenerend ***vanuit deze gewénste situatie*** *overweegt het individu, weergegeven met pijl '4', een aantal acties teneinde de gewenste situatie te bewerkstelligen. In de cirkel '5' wordt een 'beste set van acties' vastgesteld teneinde de gewenste situatie te realiseren. De acties worden opgepakt en uitgewerkt, weergegeven met pijl genummerd '6'. '*

'Ik volg uw redenering,' zei de Zoeker, 'maar ik zie nog niet meteen de relatie met het ontstaan van problemen.'

'Alleen de realiteit is echt. Alle andere aspecten van het proces spelen zich af in het denken. Er ontstaat in dat denken een regelkring die binnen het roze getekende gebied valt. Ik beoog daarmee weer te geven dat dit een ***autonoom*** *functionerende gedachtekring is geworden en die is vaak de basisoorzaak voor het ontstaan van alles wat als 'probleem' gekwalificeerd kan worden. De aansluiting met de realiteit is sterk conceptueel geworden. Op de eerste plaats, omdat niet vanuit de realiteit zelf wordt geredeneerd, maar wordt terug geredeneerd vanuit een geconstrueerd moment 'dan'. Op de tweede plaats, omdat de mens vanuit zijn huidige 'nu' nooit zeker kan weten hoe zijn moment 'dan' zich zal ontwikkelen. Wat hij ook in zijn denken aan paden heeft laten stollen, de realiteit kent zijn eigen momentum en trekt zich van gefixeerde denkbeelden niets aan. De realiteit, dat wil zeggen, datgene wat wordt beschreven als de realiteit, kan met twee woorden worden gekenschetst:* ***Er gebeurt!*** *Dat is alles en het denken er over beïnvloedt dit niet!'*

'Wellicht heeft u gelijk, maar voor mij is het te abstract,' reageerde de Zoeker en hij voegde er aan toe: 'Ik denk dat ik niet de enige ben.'

'Her eerste is juist, maar hoe anderen zijn is voor jou niet relevant. Terug naar het ontstaan van problemen. Als de mens de regelkring zijn autonome gang laat gaan en de inhoud ervan niet regelmatig toetst aan de realiteit, zullen afwijkingen, dus problemen ontstaan. De 'beste set van acties' mist het ***gefixeerde*** *doel, omdat de realiteit zich gedraagt volgens het paradigma wat ik net noemde:* ***Er gebeurt!****'*

Hij keek de Zoeker even aan.

'De staat van het 'zijn' in onze Scheppinsstraal, zoals die door mensen wordt ervaren, kan worden gedefinieerd met die twee woorden. Er gebeurt en meer is er niet! Dit gegeven is voor het "ik" ongenoeglijk, omdat datgene dat wordt gewenst, het denkbeeld waarmee het zich heeft geïdentificeerd, buiten bereik blijft. Tegelijkertijd wordt de mens geconfronteerd met het feit dat hij niet in staat is om zijn eigen situatie naar believen te veranderen. Als dit regelmatig geschiedt, wordt het geloof in het eigen kunnen ondermijnd en ontstaat existentiële onzekerheid. De mens ervaart het niet behalen van een gefixeerd 'dan' -welk het ook moge zijn- als een probleem. Akkoord?'

De Zoeker overdacht wat er was gezegd en knikte dan langzaam.

'Wat de figuur tracht te verduidelijken is dat vanaf het moment van gewaarwording alle

acties zich in het denken afspelen en feitelijk losgekoppeld zijn van de realiteit van het nieuwe moment 'nu', waarin de mens is komen te bestaan. In dat nieuwe moment 'nu' doorleeft de mens een andere gewaarwording. Deze gewaarwording kán opnieuw een regelkring zoals geschetst in de figuur in gang zetten. En een gewaarwording in het daaropvolgende 'nu' kan een derde regelkring in gang zetten enzovoort. Het denken van de mens zou dus in principe telkens met een nieuwe regelkring bezig kunnen zijn. De relatieve autonomie van regelkringen vormt echter een belemmerende factor. De mate waarin een mens vertrouwen heeft in het autonoom functioneren van een regelkring hangt af van de voorgeschiedenis ervan. Als de regelkring regelmatig tot succes heeft geleid –de gewenste situatie is bereikt- zal de gerichte aandacht van het "ik" nauwelijks bij de regelkring betrokken zijn.'

De Zoeker fronste zijn wenkbrauwen om het beeld te plaatsen.

'Het is,' legde Meester Negen daarom uit, 'alsof een persoon, die ruim 200.000 kilometer heeft gereden, aan een rit begint. Slechts minieme fracties van die rit zullen bewust worden waargenomen, omdat dit voor het behalen van het einddoel niet nodig is. Gewaarworden levert dus niets meer op! Het overgrote deel van de rit gaat op een soort 'interne automatische piloot', de regelkring, omdat deze heeft bewezen die autonomie aan te kunnen. Iemand die een auto bestuurt doet al rijdende vaak een aantal activiteiten tegelijkertijd. Op de eerste plaats is er het sturen en daaraan gekoppeld is er het bedienen van de verschillende instrumenten als gaspedaal, rem, koppeling, richtingaanwijzer etc. Zij vormen de hoofdactiviteiten. Vervolgens kan hij bijvoorbeeld met een half oog de routeplanner volgen, een telefoongesprek voeren en zelfs tijdens dat gesprek gedachten uitwisselen met een passagier. Wellicht is het zelfs nog mogelijk om non-verbaal wat gebaren te maken naar een medeweggebruiker. Het sturen, het bedienen van gaspedaal, rem etc, de routeplanner volgen, het voeren van een telefoongesprek, het converseren met een medepassagier en een medeweggebruiker non-verbaal bejegenen zijn evenzoveel voorbeelden van tegelijk lopende regelkringen.

Dit nu is feitelijk de permanente situatie van de mens tijdens datgene wat ik je eerder beschreef als het waak-slaap bewustzijn. Het illustreert dat er altijd een beperkt aantal regelkringen gelijktijdig kunnen lopen en tevens dat de mens zich altijd fragmentarisch bewust is van zijn eigen realiteit. Vanuit die realiteit wordt telkens en telkens weer het denkproces geïnitieerd en vervolgens neemt de bedachte wereld het over. Het Universele Bewustzijn dat alom op de mens inwerkt wordt geleid via de gestolde paden en zo neemt het denken het over. Het overgrote deel van de gerichte aandacht is aanwezig in de verzelfstandigde regelkringen. In een abstracte figuur kan dit worden weergegeven.

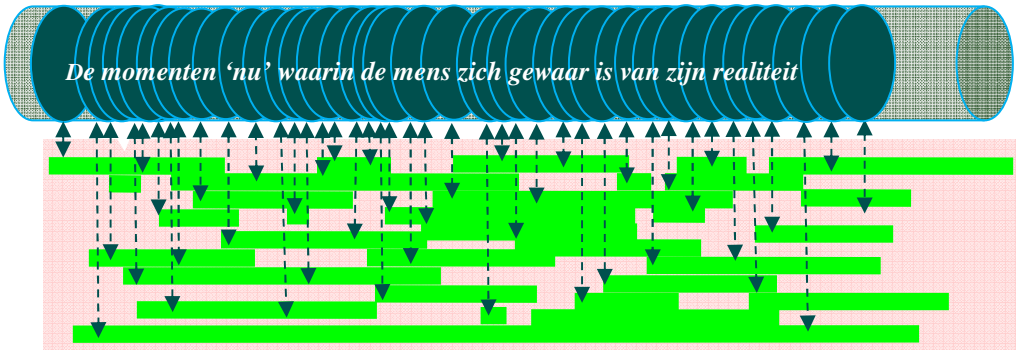

fig.108: momenten van gewaarzijn.

Deze figuur zou je kunnen zien als de vorige figuur, ***maar dan zoals die zich in de tijd beweegt****. De brede doorzichtig groen getekende balk bovenin representeert de realiteit en de daarin zijnde momenten 'nu' van het individu. De realiteit is er, of de mens zich daar nu gewaar van is of niet. De mens is zich slechts hele kortstondige tijdsmomenten gewaar. Deze momenten van gewaarwording heb ik weergegeven als de donkere cirkels met witte rand. Vanuit die momenten van gewaarwording worden regelkringen geïnitieerd. Die regelkringen staan getekend als de groene lijnen in het roze vlak. Hoe langer de lijn, des te langer bestaat de regelkring. De onderste lijn zou bijvoorbeeld de acties kunnen weergeven die een mens moet oppakken om een baan te behouden in slechte economische tijden. De gestippelde pijltjes wijzen twee richtingen op. Enerzijds geeft ik daarmee aan dat er vanuit de realiteit regelkringen worden gestart, anderzijds geef ik aan dat vanuit lopende regelkringen er soms een toetsing plaats vindt met de realiteit. Het proces van denken heb ik weergegeven met behulp van het roze vlak. Dat is dus het vlak waarbinnen zich de regelkringen bevinden.*
In een mens zijn voortdurende meerdere regelkringen tegelijkertijd actief. Regelkringen wisselen en beïnvloeden elkaar. In de figuur is dat weergegeven doordat ze elkaar letterlijk 'raken'. De gerichte aandacht van het "ik" kan dus van de ene regelkring overgaan op de andere, zonder dat er een moment van gewaarwording nodig is, het proces waarbij de gerichte aandacht overstapt van de ene denkbeeldenreeks naar de andere hebben we eerder doorgesproken, nietwaar.'
De Zoeker herinnerde zich dat en knikte dus.
'Regelkringen wisselen elkaar onophoudelijk af. Als er één onbevredigend is geëindigd, vormt dat de basis voor een 'nieuwe gewenste situatie' en daarmee is een nieuwe regelkring geïnitieerd. Het directe gevolg hiervan is dat er in het denken permanent denkbeelden blijven. Het "ik" wordt dus bij voortduring gecontinueerd. Heilige Geschriften en mystieke filosofieën melden dat de mens die geen afstand neemt tot zijn "ik" de gevangene van zijn identificaties, van zijn denkbeelden zal blijven. Het Universele Bewustzijn blijft de gevangene van het denken. Tijdens meditaties, bijvoorbeeld in stille ruimtes, en met de ogen gesloten kunnen veel externe impulsen worden geweerd. Dat doet het aantal regelkringen afnemen. Interne regelkringen kunnen echter blijven werken. Daarom is van belang de werking ervan te doorzien.'

‘U bedoelt, dat ik het moet begrijpen?’
‘Begrip is de eerste voorwaarde, maar vervolgens moet je je er van gewaar zijn, dat ze in jou werken. Alleen vanuit dat gewaar zijn is er de mogelijkheid om er afstand van te nemen.’
‘Stel, ik ben me er van gewaar, en dan? Verdwijnen ze dan?’
‘Ben je je er echt van gewaar? In het moment! Als een situatie aan het eind van de regelkring tegenvalt, kan dat een caleidoscoop van mogelijke problemen veroorzaken, waarin het “ik” zwelgt. Daarmee kan je je volledig identificeren. Dáár duid ik op. Sommige problemen zijn groot, andere klein, sommige frequent, sommige zelden, ze zijn of intens en ingrijpend of subtiel of oppervlakkig en onbenullig, bijna altijd zijn ze astraal, soms fysiek, kortdurend, langdurend, individueel, collectief en zo kan ik verder gaan. Mensen storten zich op het probléém, op de oplossing en daarmee wordt de identificatie in stand gehouden. De oorzaak van het ontstaan van een probleem wordt zelden gelegd bij de identificatie met een gefixeerd denkbeeld in het ‘dan’.’
Meester negen keek de Zoeker aan en die knikte, maar dat viel niet in goede aarde.
‘Gelóóf mij niet zo gemakkelijk. Dat heeft geen waarde! Daarmee accordeer je slechts op mentaal niveau. Je onderschrijft wat ik zeg, omdat het je acceptabel lijkt, en wat ben je daarmee opgeschoten?’
De Zoeker, verbouwereerd door de onverwachte uitval, wist niet wat te zeggen.
‘Je hebt er dan wat kennis bij, maar geen inzicht. Sterker nog, die kennis kan zelfs een blokkade worden en je verhinderen om überhaupt inzicht te verwerven. Je ‘weet’ het dan immers al. Wat ik je zeg is waardeloos, als je het niet toepast. ***Neem waar dat het bij jezelf zo werkt!*** *Herinner je wat ik je heb verteld over de momenten van gewaarwording. Neem jezelf waar terwijl je werkt, sport, praat, denkt, doet of wat dan ook. Alleen dan leer je over jezelf en kom je er langzaam achter, hoe alle processen in jou werken. Dan zie je welk aspect, welke gebeurtenis, welke factor de aanzet geeft tot het proces van identificatie. Daarover denken en spreken heeft geen effect. In het daadwerkelijk waarnemen bij jezelf ligt je enige mogelijkheid tot verandering. Al het andere, hoe boeiend gebracht, hoe fascinerend verteld of wat dan ook bestaat uit denkbeelden en mentale activiteiten. Dergelijke activiteiten lossen, behalve misschien een of ander specifiek probleem, niets op. Als je het continue ontstaan van problemen niet doorziet, als je de oorzaak er van bij jezelf niet waarneemt, wordt elk opgelost probleem opgevolgd door een nieuw ontstaan probleem. Je blijft de gevangene van identificaties.’*
De Zoeker zweeg. Wat hij had gehoord was niet nieuw, wat echter wel nieuw was, was de urgentie waarmee Meester Negen had gesproken.
‘Feitelijk plaats je, als je jezelf waarneemt, vraagtekens bij het vanzelfsprekende van je “ik”. Als je leeft via je “ik”, leef je in de zekere wereld van de denkbeelden. De virtuele wereld, die natuurlijk wel bekend en veilig is, omdat het zo vanzelfsprekend is. Het is het werken met momenten van waarneming, maar de weg van de meeste weerstand kun je nooit vanzelf begaan! Als je vragen stelt over je eigen leven, doe je afbreuk aan de waarde van je “ik”. Om die reden leggen jij en anderen de oorzaak van problemen extern. Bij echtgenotes, meerderen, minderen, politieke leiders, allochtonen, autochtonen, vakbonden, werkgevers, andere weggebruikers, economische wetten of

zelfs het weer. Alles kan door jouw "ik" worden aangegrepen als excuus en ieder excuus impliceert, dat het "ik' het bestaan van het probleem voor zichzelf heeft gerechtvaardigd. De echte oorzaak -de feitelijke onwil om je te conformeren aan de aangetroffen realiteit- wordt niet gezien. Je "ik" is gehecht aan zíjn opvattingen over hoe het zou moeten zijn en blijft zich met die specifieke opvatting identificeren. Het vinden van externe oorzaken mag dan probleemontwijkend zijn, het is wel "ik" bevestigend. Ervaar dat het zo werkt, ook in jou. Alleen vanuit dat besef groeit de mogelijkheid om er aan te werken. Om afstand te nemen van je identificaties.
De oorzaak van elk probleem is gelijk. Een situatie die zich ontwikkelt wijkt af van wat gewenst wordt. Zij die daarmee geconfronteerd worden ervaren het minimaal als ongenoeglijk, veelal als onaangenaam.'
'Want het "ik" wil geen problemen,' stelde de Zoeker, 'en handelt navenant.'
'Het probleem mijdende gedrag verdringt het probleem oplossende,' vulde Meester Negen aan. Maar de essentie van die zin ontging de Zoeker.
'Waar doelt u op?'
'Laten we nog eens even in het denkproces duiken. Iemand weet een gewenste eindsituatie niet te bewerkstelligen. Vervolgens ontstaat de drang om aan opkomende onaangename gevoelens iets te doen. Er ontstaat spanning, een overdruk in het denkproces, een 'roep' om acties. Deze roep wordt gestimuleerd, doordat andere impulsen niet meer verwerkt kunnen worden, omdat ze door de overdruk geblokkeerd worden. De betrokken mens gaat minder optimaal opereren en dat kan tot ontregelingen leiden. Het onaangename gevoel en daarmee de overdruk in het denkproces wordt te groot. Er móet energie worden afgevoerd.
De primaire oorzaak is de identificatie. Het eindbeeld -datgene dat men zich wenst in de toekomst- is verhard en verzelfstandigd. Alle acties worden daarmee gericht op dat doel, teneinde dat te realiseren. Daarbij wordt te weinig gekeken naar de af te leggen weg. Verzelfstandigde paden van bewustzijn, dat zijn de denkbeeldenreeksen, die leiden naar gewenste doelen, worden zelden aangepast. Ze zijn als het ware 'heilig' geworden voor het "ik" en alles dient er voor te wijken. Het "zijn" zelf verhardt echter nooit en laat zich niet in een denkbeeld vastzetten! Verharde denkbeelden worden dan ook vaak met veel moeite en slechts bij benadering gerealiseerd.'
'Het "ik" kan een dergelijk einddoel toch loslaten?'
'Helaas zijn zij door veelvuldige herhaling, voortdurende identificatie, indoctrinatie, traditie of verklaringen van 'gezaghebbende' autoriteiten zo verhard, dat het het "ik" niet meer mogelijk is om er afstand van te nemen. Hiermee wordt de ongezonde basis gelegd voor agressieve ééndimensionale acties louter gericht op het doen verdwijnen, het elimineren van het probleem.'
Er viel een stilte die geruime tijd duurde.

'Wat u tot nu toe brengt komt nogal onwrikbaar over,' zei de Zoeker uiteindelijk. 'Ik zie bijvoorbeeld weinig ruimte voor iets als een vrije wil.'
Meester Negen dacht even na voor hij reageerde.
'Zowel het begrip beslissen als het begrip kiezen kan worden gekoppeld aan het vaag omschreven begrip 'vrije wil'. Het moment van beslissen zie ik als het moment van het

afronden van een denkproces. Een ervaring is dan als het ware mentaal geoperationaliseerd. Sprekend in termen van het denkmodel betekent het feit, dat er een beslissing wordt genomen, dat er een aantal 'potentiële kanalen wordt geopend', die in de materie van de mens stollen. Vanaf dat moment wordt de situatie gekenmerkt door zijn eigen denkbeeld. Of, om het anders te stellen, de mens heeft zijn eigen "ik" en dat treedt handelend op volgens de lijnen van de genomen beslissing.
Een "ik" beschouwt een beslissing als deel van het denkproces. Daarbij vergeet het, dat het zelf de continue manifestatie van dat denkproces in de tijd is. Omdat het zichzelf niet als zodanig beschouwt, kan het idee ontstaan, dat het de meester van het proces is, waarbij het zichzelf zowel buiten als boven het denkproces stelt. Het is uit deze rolverwarring dat andere ideeën voortkomen als: 'Ik kan handelen' en 'Ik kan beslissen'. Daarmee is de basis voor een 'vrije wil' gelegd.'
De Zoeker schudde nog steeds het hoofd in onbegrip.
'Het is in dit verband wellicht zinvol om de status van het begrip 'beslissen' nader te bezien. In abstracte termen is alles wat er gebeurt te herleiden tot energetische bewegingen. Tot een bepaalde hoogte heeft het "ik" daar geen moeite mee. Tot het punt waarop de energetische bewegingen het niveau van het "ik" ontstijgen. Dan wordt er een andere terminologie gebruikt. Dan voldoen beschrijvingen, waarmee het de energetische beweging van zijn eigen niveau verklaart, niet meer. Dan ontbreken termen als 'beslissen', 'kiezen' en 'vrije wil'. Als er een aardbeving plaatsvindt, wordt dat beschreven met behulp van een 'continenten-drift-theorie'. Als een ijzeren staaf 'knikt', wordt dat beschreven als een gebeurtenis, die wordt veroorzaakt door een bepaald samenspel van krachten. Dergelijke beschrijvingen zijn passief. Een staaf kiest er -volgens het "ik"- niet zelf voor om te 'knikken'. Er wordt een samenspel van krachten geconstrueerd, die de staaf ***laten*** *'knikken'. Het wetenschappelijke model, waarin de krachten spelen, geeft een beschrijving van het proces, zoals dat door het "ik" begrepen wordt. En wat is een kracht eigenlijk? In de meest abstracte zin is het een te onderscheiden richting in het Universele Bewustzijn.'*
'Dat is wel erg abstract,' beaamde de Zoeker. 'Ik heb er dus geen voorstelling bij.'
'Meer concreet beschreven moet je het zien als een herkende richting van gebeurtenissen. Veel van die richtingen hebben namen gekregen als zwaartekracht, aantrekkingskracht, elektrische of magnetische kracht en meer, maar zo'n nadere omschrijving verklaart inhoudelijk ook niet veel! Op het moment dat bijvoorbeeld een ijzeren staaf 'knikt' neemt het "ik" een gebeurtenis waar, die in een begrijpelijk jargon wordt beschreven. Dat wil zeggen, ***passief! En dat moet, want er is geen zichtbare beslisser!*** *Het "ik" wenst het 'knikken' niet te beschrijven in termen van beslissingen, die op een subatomair niveau bewust genomen worden! Een dergelijke gedachte is voor het "ik" onvoorstelbaar en daarom ondenkbaar!*
Maar dit,' zei Meester Negen, terwijl hij de Zoeker aankeek, 'activeert wat mij betreft een essentiële vraag: ***Zijn er slechts 'gebeurtenissen'? Die dus gebeuren zonder dat daar een 'wil' achter zit. Of zijn er alleen -al dan niet bewust genomen- 'beslissingen'? Die vervolgens acties en reacties tot gevolg hebben.***
De Zoeker, die aanvoelde dat er van hem geen reactie werd verwacht, wachtte af.
'In het eerste geval berusten alle energetische bewegingen op zoiets als een tot nu toe

niet geheel verklaard toeval zonder duidelijk herkenbare richting en zonder sturing. In het tweede geval is er een richting en zit er waarschijnlijk zelfs een gewilde bedoeling achter al datgene wat er geschiedt. Het "ik" begrijpt beslissingen echter alleen op zijn eigen niveau. Omdat het daarmee denkbaar wordt, dat de mogelijkheid om te beslissen zich niet tot de mens beperkt, maar mogelijkerwijs universeel geldt voor alle entiteiten, ontstaan er in het denken speculaties over 'wie' of 'wat' in het andere geval de beslissers zouden kunnen zijn en hun eventuele motieven. Ik beschreef je, hoe in de Scheppingsstraal het Universele Bewustzijn zich in een aantal stappen zodanig fragmenteert, dat aan het eind van dat proces de mens ontstaat. Elke stap is het gevolg van een wilsuiting van een hogere stap. Het ontbreekt het "ik" echter volstrekt aan kennis om deze wilsuitingen te begrijpen. Inzicht daarin ontstaat dus niet.'
'Uw verhaal wordt zo wel een verhaal, dat op gezag geloofd moeten worden,' meende de Zoeker. Maar Meester Negen schudde het hoofd.
'Neem er kennis van en betracht verificatie bij jezélf. Ga niet over tot geloven, alleen omdat je meent dat het juist is wat ik zeg.
De Zoeker trok zijn schouders nauwelijks zichtbaar op, maar besefte dat hij met vragen niet verder zou komen. Hij reageerde niet meer.
Meester Negen zag het en glimlachte.
'De situatie van de mens, die zijn aandacht richt op zichzelf, op de werkelijkheid om hem heen en op de wijze, waarop het denken beiden met elkaar tracht te verbinden, is gedurende lange tijd niet genoeglijk. De werkelijke en de bedachte wereld sluiten nimmer naadloos aan. Integendeel, steeds vaker ziet een dergelijk mens dat beiden meer van elkaar verschillen dan hij ooit voor mogelijk heeft gehouden, omdat de realiteit relatief bezien inert is, in ieder geval vrijwel niet te beïnvloeden, betekent het feitelijk, dat hij zijn bedachte wereld moet aanpassen, wil hij beiden meer met elkaar in overeenstemming brengen. In zijn jeugd gebeurt dat het makkelijkst. Veel van zijn materie is nog ongevormd en behoeft dus niet zoals op latere leeftijd na een vaak pijnlijk proces van teleurstelling, depressiviteit of frustratie te worden afgebroken. Denkbeelden worden permanent aangepast. Het bouwwerk van gestolde bewustzijnspaden 'groeit' steeds verder uit in zijn materie. Door het 'groeien' verwerft hij meer denkbeelden waarmee zijn wijsheid groter wordt. Toch wordt daarmee de kloof tussen de innerlijke en uiterlijke wereld niet gedicht.
Wie dat gegeven tot zich toelaat zal er uiteindelijk toe komen om de waarde van de bedachte wereld te relativeren. In de allereerste fase van besef is er wellicht regelrechte verbazing over het verschil tussen de beide werelden. Vervolgens verwordt deze verbazing tot onmacht en waarschijnlijk daarmee gepaard gaande irritatie. Daardoor opgejaagd gaat de mens verder en uiteindelijk is de kans groot dat een mens er noodgedwongen toe overgaat om zijn gedachten aan de realiteit, zoals deze zich dus manifesteert, aan te passen. Of, en dat zie je vaak bij mensen die over macht beschikken, zij forceren de werkelijkheid zich te schikken naar de daarover gevormde denkbeelden.
De afstand tussen de bedachte en de werkelijke wereld neemt daarmee af, de twijfel vervaagt, maar dat is steeds een tijdelijk effect. Elke confrontatie demonstreert als het ware dat het gestolde pad voor bewustzijn -het denkbeeld- er nooit in slaagt de eeuwig

veranderende bewustzijnsmanifestaties -de werkelijkheid- vast te leggen. Wie deze confrontaties niet aan wil heeft feitelijk maar twee mogelijkheden: Enerzijds trachten de twijfel uit te roeien door gekwalificeerde en zekerheid gevende dogma's aan te hangen, anderzijds de veroorzakers van twijfel uit te roeien.'
'De menselijke historie toont aan dat van beide mogelijkheden ruimschoots gebruik is gemaakt.' zei de Zoeker en Meester Negen bevestigde dat.
'Hoewel het zeer begrijpelijk is dat "ikken' uit deze twee mogelijkheden kiezen, áls ze dat doen, is het altijd een keuze voor een verblijf op de Kleine Omweg. Twijfel is de enige macht die de kracht van het "ik" kan doen afnemen. Toch wordt twijfel zelden beschouwd als steun. Veelal wordt het juist beschouwd als een onaangename bezoeker, die binnen het denken verwarring sticht, die de zekerheid van de verworven denk-beelden ondermijnt, de logische rechtlijnigheid ervan ombuigt in grillige kronkels en ondernomen acties relativeert en het effect ervan daarom teniet doet. De kracht van het denkproces wordt door twijfels verzwakt en de solide steunpunten die onaantastbaar juist lijken brokkelen onder de invloed ervan langzaam af. Wie niet resoluut wegduikt in verkondigde waarheden, geaccepteerde ideeën, harde dogma's of onwrikbare denkbeelden ervaart dit.
Maar alleen twijfel relativeert de macht van het denken en dáár bevindt zich de ingang voor degene die onder het juk van het "ik" vandaan wil komen. En dan, soms na vele jaren -letterlijk- van vertwijfeling begint het "ik" de diepere oorzaak van zijn existentiële verwarring te zien! Dan vallen de verhullende sluiers weg. Datgene, dat hem op talloze plaatsen is verteld, staat plotseling met verpletterende kracht in zijn geestesoog gebeiteld en laat zich via een verbijsterend eenvoudige frase omvatten: ***De werkelijkheid is te groot en te complex; omvatten is niet mogelijk!***
Het sluitende conglomeraat van denkbeelden dat het "ik" tot zijn beschikking heeft voldoet niet. Het vormt slechts een schil om hem heen en verwordt tot een gedeeltelijk doorzichtige, beeld vervormende bol met hemzelf als middelpunt. Een bol die hem permanent afsluit van de realiteit. De overweldigende zekerheden, die de mens via het denken creëert, blijken uiteindelijk niet meer dan lichtgewicht coulissen, die hij op zijn eigen podium heeft geplaatst en die slechts afspiegelingen vormen van de werkelijkheid.'
De Zoeker die het beeld voor zijn geestesoog zag, knikte instemmend.
'Wie dit ten volle beseft ziet dat hij zich bevindt in een tweeslachtige wereld. Zolang hij zich door zijn denkbeelden laat leiden is zijn wereld reëel. Het is zinloos, absurd en onwerkbaar om deze wereld te relativeren. En op een bepaalde manier is dat zelfs gevaarlijk. De werkelijkheid die de mens aantreft demonstreert zich immers in alles en laat zich via de zintuigen verifiëren! Maar ***tegelijkertijd*** *realiseert hij zich dat hij op een andere wijze rondstapt in een droom. In dergelijke momenten is er de verbijsterende ervaring dat de werkelijkheid zowel* ***niet als wèl*** *bestaat! Dit creëert een paradox die logisch gezien niet kan worden bevat. '*
'Lijkt mij ook!' de Zoeker stemde er hartsgrondig mee in.
'Binnen elke paradox is het denken machteloos. In dat soort momenten doet de logica dan ook een stap terug. Naarmate het besef heftiger is, trekt de logica zich verder terug.'

Meester Negen dacht een moment na.
'Zo'n ervaring is te vergelijken met het afnemende concentratievermogen tijdens ziekte, als de mens te weinig energie heeft om stevige gedachteconstructies op te bouwen. De logica lijkt als het ware te wachten tot er een keuze is gemaakt. Zij kán overigens niet anders, want logica kan alleen functioneren binnen een geheel van sluitende afspraken.'
'Hoe bedoelt u?'
'Wel, als wij afspreken dat de essentie van het optellen van getallen altijd een uitkomst geeft die groter is dan het grootste getal en vervolgens afspreken dat 1+5 gelijk is aan 4, dan is er een paradox. Twee stelsels van afspraken botsen hier. Pas als er is gekozen ten faveure van één van beide stelsels kan het denken verder, akkoord?'
De Zoeker knikte.
'Boeiend en verbijsterend is het om te ervaren dat de bestaande wereld zonder denken niet bestaat! Dit, terwijl tegelijkertijd te ervaren is dat zij overduidelijk wél bestaat. Deze groteske tegenstelling vergemakkelijkt het zoeken niet. Deze paradoxale situatie laat zich alleen niet verklaren, zij kan ook niet adequaat worden verwoord.
Uiteindelijk begrijpt de mens dat als hij zichzelf in deze paradox begeeft hij zichzelf plaatst op een snijpunt van twee volkomen verschillende dimensies. Dat snijpunt is het enige raakpunt dat deze dimensies met elkaar gemeen hebben. Alleen in het snijpunt kunnen ze tegelijkertijd naast elkaar bestaan. Erbuiten ontkennen ze elkaars bestaan! Wil een mens verder komen, dan dient hij vanuit dit snijpunt te handelen. Dat is buitengewoon moeilijk! Het is hem niet geleerd, sterker nog, doorgaans wordt het bestaan van dit feitelijk absurde snijpunt ontkend. Het wordt vaak beschreven als 'delirium', 'mystieke fantasie', 'koortsvisioen', of een geestelijk 'fata morgana'. Kortom als een kortstondige intense vlaag van verstandsverbijstering, waaraan geen serieuze aandacht besteed behoeft te worden.'
Er viel een korte stilte waarbij Meester Negen nadacht.

'Het denkproces,' vervolgde hij dan, 'wordt gespeeld op een speelveld dat wordt gedomineerd door twee componenten. Als eerste noem ik de 'logica'. Door de werking hiervan ervaart het individu de overgang van het ene denkbeeld naar het andere als logisch. Vervolgens is er de factor 'tijd'. Het denken is tijd-logisch. Alleen met behulp van deze basiscomponenten kunnen gewaarwordingen om worden gezet in te bevatten begrippen.
Het denken wordt continu bestookt met impulsen en signalen en is dus voortdurend actief. Als je er op let, zie je dat je vrijwel altijd denkt. Echte concentratie vergt inspanning. Het denkproces heeft daarmee wel wat weg van wat ooit werd beschreven als een Poolse Landdag: Iedereen roept en schreeuwt door elkaar heen en niemand wil of kan luisteren. Het wordt in zo'n heksenketel moeilijk om één 'wil' te ontwikkelen en overigens is deze vorm van 'willen' niets anders dan een zekere vorm van concentratie. Er is één denkbeeld -het gewilde- dat centraal in het denken geplaatst wordt. Het vormt de leidraad voor een reeks handelingen. Normaliter is datgene dat wordt 'gewild' in de kakofonie van elkaar overschreeuwende denkbeelden vaak een kortstondig leven beschoren. Het is als de verlangens van een kind dat bladert in een speelgoedcatalogus.

Iedere keer weet een nieuw pronkstuk zijn aandacht te vangen en een verlangen op te wekken. En iedere keer is het het nieuwe, dat het 'wil' voor zijn verjaardag.
Volwassenen, die neerbuigend begrijpend dit gedrag waarnemen en menen het ontgroeid te zijn, gedragen zich echter nauwelijks anders. Ook zij formuleren in de loop van hun dag tal van wensen. Dergelijke verlangens zijn zelden een lang leven beschoren, omdat zij zich bijna nooit staande kunnen houden tegen de stormvloed van impulsen, waarmee dat denken continu wordt bestookt. Na een uur, dag of misschien zelfs wel een week, als de eerste impuls uitgewerkt is, komt er een nieuwe die een andere wens activeert.'
Meester Negen keek de Zoeker met een glimlach aan. 'Ook hier is het niet zinnig om mij te geloven! Neem bij jezelf waar hoe jouw denken werkt. Als je terugredeneert naar de elementaire basis van je willen tref je daar vrijwel altijd iets aan dat je als wenselijk of ongenoeglijk kenschetst. Je kunt ontevreden zijn met een aangetroffen situatie of een verwachte ontwikkeling. Als je handelt, is dat vrijwel altijd om een aangetroffen of verwachte situatie naar je eigen hand te zetten. En daarmee zul je zien dat je vaak niet tevreden bent met de wijze waarop de zaken zich zonder dat ingrijpen zullen afspelen! Vaak is 'willen' gerelateerd aan het willen laten verdwijnen van problemen.
Het proces dat het probleem verdwijnende gedrag in gang zet is eenvoudig. Het gevoel dat iets 'onwenselijk' is, zet aan tot denken en vervolgens besluit, concludeert het "ik' dat het iets 'wil'. Op basis van dit door het 'willen' gevormde denkbeeld worden dan acties ondernomen, opdat al doende de emotie 'onwenselijk' wordt weggemasseerd. In het proces, zoals ik je dat beschrijf, is natuurlijk geen plaats voor de vrije wil. Het gewilde -datgene dat nagestreefd wordt- is immers een reactie. De mens wil van zijn gevoel van ongenoeglijkheid af!'
De Zoeker overdacht dit enkele momenten en bevestigde het dan met een korte knik.
'Het niet-bestaan van de vrije wil is een uiterst "ik" onvriendelijke gedachte. Zie hoe fervent de vrije wil wordt gepropageerd en verdedigd, zowel in religies, als in politieke systemen. Zelfs al wordt een vrije wil op de meest grove wijze gefnuikt, dan nog wordt in een dergelijk systeem de importantie ervan onderschreven! In stijl met het probleem verdwijnend denken laat het "ik" de genoemde "ik-onvriendelijke" gedachte op een simpele wijze verdwijnen. ***Het stelt imperatief dat het denken niet reactief is****. Sterker nog, er wordt gesteld dat het een alert instrument is, dat onmiddellijk en* ***proactief*** *signaleert en dat proactieve wordt vervolgens positief gelabeld met het begrip anticiperen.'*
Er viel een korte stilte.

'De instinctfunctie is een essentieel deel van het overlevingsmechanisme. Het probleem van het "ik" is niet het bestaan van de instinctfunctie, maar de afstand die er bestaat tussen die functie en het denken zelf. Instincten werken volgens eigen regels. Ze maken gebruik van het emotiemechanisme om een relatie met het denken af te dwingen. De relatie tussen het denken en de instincten verloopt vaak dus via een omweg. De grote afstand tussen instinct en denken vergt ingewikkelde vertaalslagen. Je zou dat kunnen vergelijken met hiërogliefen die in Chinese karakters zijn omgezet, waarna getracht wordt het geheel in wiskundige formuleringen te stoppen. De oorspronkelijke

boodschappen komen niet zuiver over, want elke vertaalslag heeft zijn specifieke problemen.
De manier waarop instincten worden vertaald wordt in hoge mate bepaald door de cultuur waarin iemand vertoeft. Daardoor ontstaan grote verschillen in de waardering van bepaalde -instinct gedreven- gedragingen. In elke cultuur is wel geconstateerd, dat het mogelijk is om regels te decreteren, waarmee het instinctmatige gedrag wordt ingetoomd. Tegelijkertijd wordt geconstateerd, dat het echt intomen ervan in werkelijkheid ingewikkeld is. Het onvermogen van het "ik" om te heersen over het instinct en het te sturen dwingt het tot andere constructies. Er wordt gebruik gemaakt van een normatieve dualiteit die de mens zelf als het ware in tweeën deelt. Er worden ***'lagere'*** *en* ***'hogere'*** *instincten benoemd. De eerste, de individueel gerichte instincten, heeft de mens gemeen met de dieren. Dat zijn de redeloze driften, waartegen elk zichzelf respecterend mens zijn leven lang dient te strijden. De hogere instincten, bijvoorbeeld het helpen van de weerlozen, overstijgen zijn individualiteit en daarom zou hij ze gemeen hebben met zijn goden. Die dient hij dus na te streven en te koesteren!*
'Refereert u naar het verschil tussen de oerkern/ziel/iets en het "ik"?'
Meester Negen dacht enkele momenten na en schudde dan het hoofd.
'We worden weer geconfronteerd met het verschijnsel, waar ik tijdens onze eerste ontmoetingen over sprak. Er ontstaat altijd onduidelijkheid als gebruikte begrippen niet scherp worden afgebakend. Soms wordt echter nagelaten om begrippen nauwkeurig te omschrijven, omdat het niet mogelijk is dat op een operationele wijze te doen, terwijl het gebruik van zo'n onduidelijke dualiteit toch als nuttig kan worden ervaren. Ons denkproces werkt veel met tegengestelden, met dualiteiten. Je kent natuurlijk hard en zacht, droog en nat, dik en dun, lang en kort, warm en koud, mooi en lelijk, dit en dat, daar en hier, nu en dan, kortom dit soort verifieerbare tegenstellingen. Zolang de regels van de logica niet worden gefrustreerd is het mogelijk van een verschijnsel het tegenovergestelde te beschrijven. Dat neemt op een benoemde dimensie dan het andere uiterste in.
Maar het denken gaat verder. Het spreekt over 'lichamelijk' en zet dat naast of tegenover 'geestelijk'. Je kunt je gevoeglijk afvragen of hiermee een reële dualiteit wordt beschreven. Zijn hier meetbare tegengestelden mee aangeduid? Dat geldt vervolgens wat mij betreft nog veel sterker voor het paar 'menselijk' en 'goddelijk'. Er zijn echter vele leerstelsels en hun aanhang is groot, die stellen dat de mens zowel goddelijk als menselijk is, terwijl ze binnen een dergelijk stelsel worden gedecreteerd als tegengestelden en met een reden.
De gedecreteerde dualiteit heeft weinig gemeen met de dualiteiten die ik eerder noemde. Als je warm en koud als tegengestelden beschrijft kan dat, omdat de wetten die de gedragingen van temperaturen beschrijven gelden in het warme gebied, zowel als in het koude. Zo ook voor lang en kort, hier en daar of nu en dan. Het scheppen van dergelijke tegenstellingen is voorstelbaar. Maar wat beschrijft de dimensie 'menselijk' en 'niet-menselijk'? Waar hebben we het over? En het wordt helemaal complex als dat 'niet-menselijke' tot het 'goddelijke' wordt gemaakt.'
'Dus..?'
'Wat behelst dit? Het is nauwelijks operationeel uitgewerkt, maar los daarvan worden

de wetmatigheden, die in het menselijke vlak gelden, één op één doorgetrokken naar dat goddelijke terrein. En vervolgens is een beeld van de 'goddelijke' wereld gebouwd. In die wereld is plaats vrijgemaakt voor het goddelijke deel van het "ik". Dat goddelijke deel is het deel wat tot het 'hogere' deel is gedecreteerd. De mens zal de goddelijke wereld binnengaan mits, en daarin zit het sturende element, de mens zich 'goed' gedraagt.'
'Ik begrijp niet precies wat hier verkeerd aan zou zijn,' zei de Zoeker. 'Het is toch terecht, dat getracht wordt de instincten te kanaliseren?'
Meester Negen glimlachte.
'Als dat je uitgangspunt is, is elke poging te waarderen en uiteraard leidt het tot chaos, als iedereen zich ongebreideld door zijn instincten laat leiden. Wat ik je zeg is, dat het onderscheid tussen het zogenaamde hogere of lagere "ik" slechts een afleiding is. Het denken, het "ik", is één geheel. De oerkern/ziel/iets bevindt zich áchter het denken. Wie vertoeft in de wereld van het denken, blijft een gevangene van denkbeelden, hoe mooi of fraai deze ook zijn. Het bewustzijn is altijd gevangen in denkbeelden, zolang je denkt.'
'Welk alternatief heeft u? Instincten moeten worden getemd, om dat zo maar eens te noemen.'
'Je weet dat ik altijd spreek over het gewaarzijn. Wie gewaar is, is niet geïdentificeerd. Niet met denkbeelden, niet met emoties en niet met instincten. Wie gewaar is, heeft geen regels nodig, want er is geen identificatie! Wie gewaar is, kent geen hoger of lager! Die kwalificaties vloeien voort u het denken.'
De Zoeker reageerde niet, want hij herkende wat er was gezegd, omdat het al zo vaak was gezegd.

'Emoties en instincten,' zei Meester Negen wat later, 'zijn de directe verbindingen tussen het lichaam en het moment 'nu' van dat lichaam. Dit betekent dat ze fundamenteel anders werken dan gedachten. Natuurlijk speelt elke gedachte zich af in een 'hier en nu', maar qua inhoud kan de gedachte volledig los staan van dat 'nu'. Elk moment kan het "ik" zich bijvoorbeeld bezighouden met bespiegelingen en fantasieën in het 'daar en dan'. Dit demonstreert een van de meest merkwaardige kenmerken van het "ik".'
Hij keek de Zoeker een moment aan en vervolgde dan: 'De mens is zich middels zijn denken gewaar van het bestaan van een 'hier en nu'. Zijn denkproces op zich is echter zodanig geconstrueerd dat, als hij denkt, dus als er een "ik" is, ***hij juist omdát dat "ik" er is****, het 'nu' niet kan waarnemen. Hij is met zijn aandacht niet in het 'nu', omdat het denken reageert op impulsen vanuit zijn omgeving in de breedst mogelijke zin.'*
De Zoeker stemde hier direct mee in en vulde aan: 'Alleen al de reactietijd, de tijd die het menselijke mechanisme nodig heeft om tot een reactie te komen, haalt die mens uit zijn 'nu'.'
'Daar doel ik op! Wat dat denken kan, kan het lichaam niet! Er zijn onverbiddelijke krachten, die het materieel kluisteren aan het 'hier en nu'. Door die scheiding tussen de werking van het lichaam en de gedachten, beziet het "ik" het lichaam soms als hinderlijk, traag of tegenwerkend. Het lichaam brengt het "ik" met behulp van emoties, vermoeidheid, inertie, pijn of honger altijd weer terug in het 'hier en nu' en verstoort zo

de genoeglijke dagdromerij of verheven denkbeelden van glorie, erkenning en geluk-zaligheid. Het "ik" wil eigenlijk maar onder één voorwaarde geconfronteerd worden met dat 'hier en nu'. Dat is als dat "ik"-versterkend is.
De situatie die ik je net schetste zie je bij uitstek geïllustreerd in het onvermogen van het "ik" om zich te kunnen concentreren. Zelfs als een 'hier en nu' door het lichaam als aangenaam wordt ervaren, wordt het "ik" na enige tijd rusteloos en gaat op zoek naar nieuwe impulsen. Het gaat zich ook vervelen als het lichaam zich goed voelt. Er komen dan te weinig impulsen binnen. Er zijn te weinig impulsen ***en als dat het geval is, bestaat het "ik" niet****! Zo'n situatie is een soort voorportaal van de slaap, een loom suffen, iets wat hooguit genoeglijk is tijdens een vrije zomermiddag. Met andere woorden, het "ik" is altijd op zoek naar iets anders. Het houdt zichzelf misschien voor, dat het zoekt naar iets beters, maar het zoekt zichzelf te continueren. Alleen veranderingen laten het "ik" voortbestaan. Denkbeelden creëren dus verandering, beweging of onrust.*
Het denken interfereert nadrukkelijk met emoties. Het beziet de emotie hetzij als positief -genoeglijk en aangenaam-, hetzij als negatief -onaangenaam, vervelend en ongenoeglijk-. Het denken wordt gezogen naar die emoties die het aangenaam vindt. Telkens als het "ik" zich bewust wordt van een emotie wordt er daarom een ervaring aangekoppeld. Die ervaring wordt gezien als de veroorzaker en wordt geacht -indien herhaald- opnieuw de emotie op te roepen. Het "ik" slaagt er echter niet in om de emoties te beheersen. Zij werken direct in op het lichaam en zetten dat aan tot te ondernemen acties, die vaak zijn voltooid, voordat het "ik" zijn greep op de situatie heeft hersteld. '
'Wat kan ik me daarbij denken?'
'Iemand omklemt bijvoorbeeld eerst zijn vinger, waarop hij met de hamer heeft geslagen. Een bijhorende pijnlijke uitroep is reeds weggeëbd, voordat hij beseft dat het het onverwachte geblaf van de hond van de buren was, dat zijn concentratie verstoorde.'
De Zoeker herkende dit en grinnikte.
'In de speurtocht naar de essentie van de vrije wil toont zich hier een mooie paradox trouwens. Want hoe kan een dergelijke vrije wil functioneren als de actie al is ondernomen voordat er een besef is, dat die zou moeten worden ondernomen?'
De grijns van de Zoeker werd breder, maar hij ging er niet verder op in.

'De centra van de emoties lijken op specifieke plaatsen in het lichaam geconcentreerd. Op de eerste plaats is er het hart. Dit wordt vanouds beschouwd als het centrum voor gevoelens van liefde, barmhartigheid, verdriet, mededogen enzovoorts. Vervolgens is er een goed voelbaar punt diep in de buikholte, het centrum van angst, vrees en (on)zekerheid. In de navelstreek bevindt zich het centrum van de gevoelens, die te maken hebben met kracht, woede en macht. Tenslotte zijn er de seksuele emoties, die rechtstreeks verbonden zijn met de seksorganen.
Het boeiende is nu dat, omdat al deze emoties niet op dezelfde plaats in het lichaam ontstaan, ze naast elkaar -dus gelijktijdig- kunnen bestaan. Daardoor kunnen ze elkaar ook beïnvloeden en kan er een eigenaardige mix ontstaan. Het "ik" wordt daarmee geconfronteerd, maar is amper of niet in staat de verschillende samenstellende delen af

te zonderen. Het doet daar niet problematisch over. "Ikken" stellen vast dat zij over een rijk en gemêleerd gevoelsleven beschikken. En, omdat zij de beschikking hebben over een groot aantal 'mogelijke oorzaken, vinden zij bij iedere emotionele melange een passende oorzaak.
De werking van emoties is niet vrijblijvend. Op een bepaalde manier zijn ze veel sneller dan gedachten. Gevoelens werken langer door. Een eenmaal opgewekte emotie houdt het lichaam in zijn greep. Letterlijk! Als de emotie als aangenaam wordt ervaren is dat niet problematisch. De mens voelt zich op een dergelijk moment behaaglijk en geniet. Anders is het bij onaangenaamheden. Het lichaam tracht zich krampachtig aan de beklemmende greep te ontworstelen. Er worden heftige signalen uitgezonden naar het "ik", dat zich zo van de situatie van het lichaam bewust wordt. Dat "ik" beschikt over het reservoir van eerdere ervaringen en 'vindt' daarin uiteindelijk een oorzaak. Vervolgens slaagt het er in om een min of meer juiste set van acties uit te denken. De tijd, die met de analyse gemoeid is, is relatief klein.'
'Relatief? Waar zet u dat tegen af? '
'De tijd die nodig is om de actie daadwerkelijk te bewerkstelligen is navenant veel groter. Zolang de verlangde situatie niet gerealiseerd is, blijft de emotie werken! Emoties zijn gebonden aan het 'hier en nu' en daarmee aan de materiële wetmatigheden, die in de materiële wereld gelden. In gedachten is het eenvoudig om te ontsnappen naar een 'dan en daar', maar net zoals bij de instincten laat de inertie van de materie van het lichaam dat niet toe.
Het probleem verdwijnend gedrag, waarover ik het zojuist had, hangt nauw samen met de aard van het probleem. Is het een instinctmatig, emotioneel of mentaal probleem. Een aangepaste versie van de figuur, die ik je net liet zien, demonstreert dat.

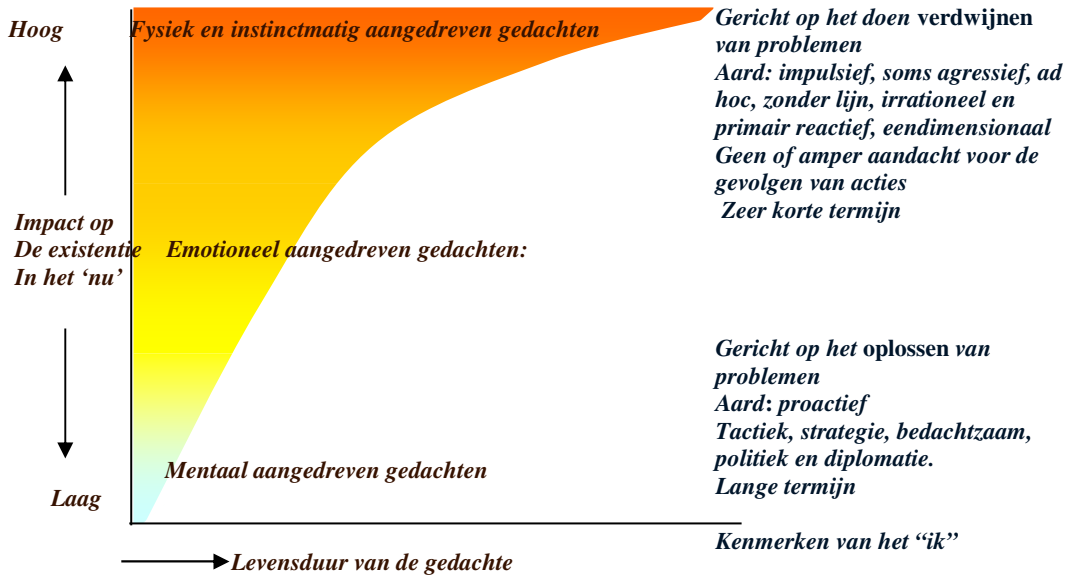

fig.109: Probleem verdwijnend gedrag in relatie tot gedachtesoort.

In deze figuur geef ik aan hoe in het denkproces een drietal goed te onderscheiden gedachtesoorten bestaan. De intense, dominante, instinct gedreven gedachten, de vaak heftige emotioneel gedreven gedachten en ten slotte de mentaal gedreven gedachten. Het "ik" wordt aangezet om probleemsituaties, die vanuit de instinct- en emotiegebieden worden gesignaleerd, zodanig op te lossen ***dat die problemen verdwijnen!'***
Meester Negen keek de Zoeker een moment strak aan.
'Let wel, ik gebruik met nadruk het woord 'verdwijnen'. Het "ik" wil van die problemen af en initieert dan ook acties, opdat het probleemgevoel verdwijnt, los van de vraag of de problemen echt opgelost zijn.'
'Bijvoorbeeld?'
'Voorbeelden zijn er te over. Een mens heeft bijvoorbeeld onhoudbare pijn, waar dan ook. De oorzaak daarvoor kan legio zijn, maar eerst wordt een pijnstiller genomen! Daarna wordt er misschien nagedacht over een oorzaak en een mogelijk meer structurele oplossing. Eerst moet het probleem verdwijnen en zolang het bestaat is er geen oog voor nuanceringen of een mogelijke oplossing op langere termijn.'
Meester Negen dacht even na voor hij verder ging.
'Eerder zei ik je dat het denken ééndimensionaal werkt. Je ziet dat bij het probleem verdwijnend gedrag permanent geïllustreerd! Je ziet dat er min of meer ad hoc acties worden opgepakt, die het probleem geacht worden te laten verdwijnen. Dat soort acties richten zich op ***een specifieke dimensie, en wel die, waarvan gedácht wordt*** *dat dit de aanjager, de veroorzaker van het probleem is.*
Bezie eens met aandacht hoe verschillende mensen met hun problemen omgaan. Als ze er op uit zijn om ze te laten ***verdwijnen,*** *is de aard van hun probleem instinctmatig en astraal. Als ze het probleem op willen lossen, is de aard mentaal. Je zult verrast zijn door wat je waarneemt!'*

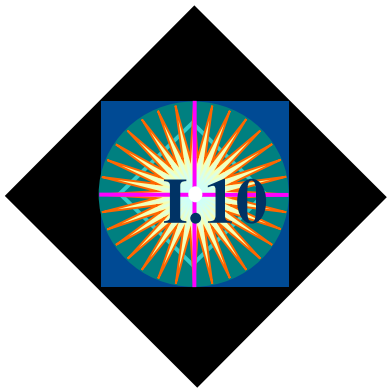

Gevangene van het lichaam.

‘Kun je aandachtig waarnemen?’
‘Je neemt waar wat je geleerd is!
Niet wat er is!’

‘Het centrale gegeven binnen het bestaan van de mens, de kenmerkende essentie is dat hij ‘ervaart’ en zich daar van bewust is. Dat ervaren impliceert enerzijds dat de mens zich ervan gewaar is dat er impulsen op hem inwerken. Anderzijds is er sprake van gericht bewustzijn. Hij realiseert zich dat híj het is die waarneemt. De ervaring leidt met andere woorden tot het besef bij de mens dat hij bestaat.’
Met die woorden begon Meester Negen de volgende bijeenkomst.
‘De externe ervaringen geven hem zijn ‘buitenwereld’, de interne ervaringen -het besef van het daadwerkelijk bestaan in een lichaam- brengen hem in contact met zijn ‘innerlijke’ wereld. De mens heeft een wereldbeeld opgebouwd, waarbinnen hijzelf, zoals de Oude Grieken het reeds beschreven de maat der dingen is.’
De Zoeker kende de uitdrukking en knikte daarom.
‘De implicaties hiervan zijn ingrijpend. Het betekent dat hij datgene wat hij ervaart koppelt aan de terminologieën van de tijdruimtematerie dimensies van zijn lichaam en aan de omgeving waarbinnen dat lichaam bestaat. Datgene wat ervaart, datgene wat zich bewust is doet dat altijd vanuit een menselijk lichaam. De onderlinge uitwisseling van beide genoemde aspecten is in de loop der vele eeuwen uiterst intens geweest. Deze wisselwerking verklaart dan ook waarom gedurende het evolutieproces van het denken de tijdruimtematerie dimensies konden uitgroeien tot alles overheersende dimensies in het denken. Zij domineren de ervaringen van de oerkern/ziel/iets die in het lichaam is ‘gevangen.’
Het is op dit punt noodzakelijk om stil te staan bij het begrip dimensies omdat dat op verschillende manieren in het denken zo prominent aanwezig is. Dat begrip is direct gerelateerd aan het menselijke waarnemingsmechanisme en de wijze waarop dat werkt. Een mens die twee min of meer gelijksoortige impulsen opvangt wil de mate waarin ze overeenkomen kunnen begrijpen. Dat houdt in dat zijn denken tracht te beschrijven waarin of op welke wijze de impulsen overeenstemmen. Het zoeken naar zo’n meeteenheid omschrijft meteen de functie van het begrip ‘dimensie’ en daarmee is dan ook de essentie ervan weergegeven: ***Een dimensie is een karakteristieke eigenschap die zich herkenbaar manifesteert.’***
De Zoeker trachtte zich een beeld bij deze zin te vormen. Hij herhaalde hij het woord voor woord in zichzelf om de beschrijving stevig in zijn geheugen te plaatsen.
‘Alleen iets dat zich op een voor de mens herkenbare wijze manifesteert,’ vervolgde

Meester Negen dan, 'kan worden waargenomen. Is het niet expliciet waarneembaar, dan valt het weg in de onopvallende brei van 'achtergrondgeruis'. Dit achtergrondgeruis bestaat uit de immense aantallen bewustzijnsmanifestaties die zich naast of buiten de gerichte aandacht van het "ik" afspelen. De herkenbaarheid van een eigenschap betekent dat deze zich -op welke wijze dan ook- voor het "ik" waarneembaar onderscheidt. Dit betekent dus dat iets pas als dimensie kan worden waargenomen als er meerdere punten van een object zijn die dezelfde karakteristieke eigenschap bezitten. Het "ik" moet die meerdere punten kunnen waarnemen om ze met elkaar te kunnen vergelijken. De enigszins absurde situatie doet zich voor dat 'het verschil' tussen de beide waarnemingen een indruk geeft van de 'mate van gelijkheid'. In kleur, ruwheid, intensiteit, grootte, warmte, gewicht, helderheid, hardheid, geluidsvolume of wat dan ook. De mens geeft vervolgens de karakteristieke eigenschap een naam. Daarmee is de dimensie benoemd.'

De Zoeker overdacht dit enkele momenten en knikte dan.

'De tijdruimtematerie dimensies worden door mensen onmiddellijk en overal ervaren. Overigens impliceert het woord 'ervaren zelf al het 'bewijs' van het bestaan van de tijd dimensie. Het 'ervaren' moet je zien als de immer gaande beweging van de aandacht in de tijd. Het bestaan van de effecten van de tijdruimtematerie dimensies staat juist omdat hun bestaan continu door elk "ik" wordt ervaren -anders dan misschien in strikt filosofische zin- niet ter discussie. Zij worden in het denken beschouwd als basismateriaal van waaruit ons heelal is opgebouwd. Deze brede acceptatie geeft zekerheid en permanente herkenning. Vrijwel alle menselijke ervaringen worden binnen de tijdruimtematerie dimensies geplaatst. Deze paden van gestold bewustzijn zijn daarmee in de menselijke materie vast aan elkaar gelegd.' Meester Negen dacht kort na en vervolgde dan: 'Daarmee zijn echter alternatieve paden geblokkeerd waardoor andere antwoorden op existentiële levensvragen aan het oog zijn onttrokken. Het werkt immers in het menselijke denken nu eenmaal zo, dat als daar een pad is gelegd, als er een open kanaal is gevormd, dat pad wordt gebruikt! Het "ik" klemt zich vast aan díe set van denkbeelden en geeft zo andere concepten, die niet tot de set behoren, geen erkenning! Elk mens is hierin door de Vormers der Gedachten gevormd! Zij hebben hem geleerd om de op hem inwerkende impulsen via vaste patronen in de materie van zijn lichaam te verankeren. Het denkproces van de mens is daardoor zodanig gestuurd dat het uitgaat van zichzelf en daarmee is diens "ik" de maat der dingen. De individuele gewaarwordingen worden gekarakteriseerd met behulp van de eigenschappen van het individuele lichaam zelf en de tijdruimtematerie dimensies.'

Meester Negen was enkele ogenblikken stil voor hij verder ging en sprak toen: 'Het is nuttig om even een klein zijspoor te begaan. Het woord, het begrip 'ervaren' heeft nauwe relaties met de begrippen 'bewustzijn' en 'aandacht'. Op een der moment ging ik uitgebreid in op de verschillende classificaties van het begrip 'bewustzijn'. Uitgaande van het "ik" betekende ***een bewuste ervaring van dat "ik"*** *dat de gerichte aandacht van het "ik" gericht is op een beperkt aantal van de oneindige aantallen manifestaties van het Universele Bewustzijn. Overige ervaringen kunnen natuurlijk door een mens worden doorleefd, maar zonder dat zijn "ik" zich er meester van*

maakt. Zij vallen buiten het denken, maar zijn niettegenstaande werkelijk, nietwaar?'
De Zoeker kon het natuurlijk niet ontkennen en hij bevestigde dus het gestelde.
'Er bestaat ook een andere mogelijkheid om de essentie van het menselijke bestaan te benaderen. In plaats van menselijke ervaringen rechtstreeks te koppelen aan de genoemde dimensies en hun onderlinge relaties kunnen zij worden gezien als: Geactualiseerde manifestaties die afkomstig zijn uit het met begrippen niet te benaderen oneindig uitgestrekte 'gebied van potentiële mogelijkheden!'
'Wellicht,' aarzelde de Zoeker, 'hoewel ik niet precies begrijp wat u bedoelt. Wat is überhaupt de waarde van deze benadering?'
'Door deze benadering wordt het denken ontdaan van de beklemmende dwang om met tijdruimtematerie dimensies te werken. De essentie hiervan stelt: ***Ervaringen hebben in potentie altijd bestaan en zullen blijven bestaan!*** *Enkel en alleen als er (menselijke) aandacht aan wordt geschonken, worden ze* ***voor die mens*** *geactualiseerd. Ze verblijven in potentie in het oneindige gebied van het Universele Bewustzijn. Maar als er een individu is dat de gerichte aandacht van zijn "ik" er op richt, verkrijgen ze de door die mens waargenomen vorm.'*
'Ik ben bang dat ik uw point niet vat,' zuchtte de Zoeker.
'Het is een complexe en niet de gebruikelijke wijze van benaderen. De gedachte dat ervaringen in potentie altijd bestaan, geeft een operationele invulling aan het zeer metafysische en nauwelijks operationeel te maken begrip 'zijn'. Met behulp van de specifieke benadering, waarover ik het heb, ontstaat meer inzicht in de mystiek en religieus aandoende frase, die stelt ***'dat alles altijd is, was en zal zijn!'*** *Die frase kan op geen enkele wijze logisch worden verbonden met denkbeelden, die zijn ontstaan in het tijdruimtematerie denken.'*
'Wordt wel betracht,' wierp de Zoeker tegen.
'Natuurlijk, dat is onvermijdelijk zoals we zullen zien op de Grote Omweg. Vaak in een poging het 'zijn' scherper te omschrijven, wordt gebruik gemaakt van termen als 'universeel' of 'altijd bestaand'. Dergelijke 'karakteriserende' begrippen zijn echter inhoudelijk ook niet bevattelijk en dat vindt zijn oorzaak in het feit dat het denken van de mens letterlijk gevangen is in de tijdruimtematerie dimensies. Genoemde termen spreken zich uit over wetmatigheden binnen de tijdruimtematerie dimensies, maar zij werken met het begrip 'oneindig', een begrip waarvan de inhoud letterlijk buiten ieder begripsvermogen valt, omdat er geen 'grenzen' aan zijn. Hetzelfde geldt voor het begrip 'universeel'. De mens kan, omdat hij gekluisterd is aan de tijdruimtematerie dimensies, dingen alleen begrijpen als ze worden gepresenteerd in de terminologie waarbij hij aansluiting heeft. Het 'zijn' laat zich begripsmatig dus voor hem slechts kennen als het is vertaald in concepten uit de tijd-ruimte-materie dimensies. Dat gebeurt, maar de aard van het 'zijn' wordt door die vertaling immens, ik zou hier zelfs het begrip 'ontoelaatbaar' willen hanteren, beperkt. Wie zich verdiept in de benadering van het potentiële ervaringsveld waarin ervaringen manifest kunnen worden, gaat impliciet uit van het uitgangspunt dat: Een potentiële manifestatie alleen manifest wordt als er zich ergens (in de meest abstracte zin van het woord) een waarnemer bevindt, die zich van de manifestaties 'gewaar kan zijn'.
De Zoeker reageerde niet meer. Hij vond geen aansluiting bij de woorden. Meester

Negen zag dat en trachtte zijn betoog met een voorbeeld te verduidelijken.
'Er is een bruikbare parallel tussen datgene wat ik hier abstract beschreef en het waarnemen van een gewoon voorwerp. Als het "ik" in een verduisterd vertrek verblijft, worden voorwerpen pas zichtbaar als er licht op valt. Voor die mens staat onomstotelijk vast dat de voorwerpen ook hebben bestaan vóór het moment dat het licht (en daarna zijn aandacht) er op is gevallen. Zoals het voor hem ook boven alle twijfel verheven is dat ze verder zullen bestaan als hij het vertrek verlaat, nietwaar?'
Het was triviaal. De Zoeker veronderstelde dat de vraag puur retorisch was en reageerde dan ook niet.
'Hetzelfde geldt voor datgene wat het individu ervaart, zijn gewaarwordingen. Ook die worden pas actueel (feitelijk, actief gemaakt) als zijn individuele aandacht er op wordt gericht. Alleen door vanuit deze optiek naar het bestaan te kijken kan dat bestaan - voor een deel- worden ontdaan van de tijdruimte kluisters, waarmee het denken dat bestaan heeft geoperationaliseerd. Alleen zo komt de kern van het bestaan, misschien noem je het liever 'de aard der dingen', dichterbij. Evenals trouwens datgene wat ik eerder beschreef als eerste veroorzaking.'
De Zoeker kneep zijn ogen denkend tot fijne spleetjes.
'Uw betoog is nogal abstract. Als ik denk te begrijpen waarover u het heeft blijven er toch onmiddellijk twee vragen onbeantwoord. Als eerste vraag ik me af hoe de aandacht zich dan wel richt. En in het verlengde daarvan rijst de vraag op of er een 'wie' bestaat die de aandacht richt.'
'Het is goed dat je deze vragen stelt, want daarmee komt je denken terug bij de vraag der vragen: Wie ben ik? en de daaraan rechtstreek gekoppelde de vraag 'wat is de aard van die 'wie'? Laat ik verder gaan dan komen we wellicht dichter bij een mogelijk antwoord. Gedachtetechnisch kan je de mens beschouwen als een entiteit die zich bevindt in een oneindig veld van potentiële aandacht. In dat veld bestaan alle verschijnselen reeds. Voor de mens echter heeft het overgrote deel ervan een bestaan als 'onbenoembare ervaring'. Teneinde zijn eigen bestaan begrijpelijk te maken heeft het denken de dimensies 'tijd' en 'ruimte' gecreëerd. Dankzij de invoering van deze kernbegrippen kunnen ervaringen worden geoperationaliseerd en uitgebreid. Daarmee is de idee van de mens dat hij 'begrijpt' enorm toegenomen.
Overigens is het het "ik" dat begrijpt. De ongedefinieerde oerkern in de mens is de initiator van zijn "ik". De oerkern/ziel/iets bevindt zich altijd ergens in het veld met potentiële aandacht. Het lichaam kan zich ervan gewaar zijn dat het bestaat. Dóór die gewaarwording wordt een -met de factoren tijd en ruimte doordrenkt- denkbeeld geactiveerd. De dimensies tijd en ruimte vormen altijd weer opnieuw de kernen waar omheen denkbeelden worden geconstrueerd. Ik vergelijk ze wel eens met het stalen vlechtwerk in gewapend beton. Van de twee is –in het denken- de tijd de meest geprononceerde. Tijd wordt, in tegenstelling tot ruimte, als 'actief' ervaren. Dankzij haar inwerking wordt het bestaan binnen de 'ruimtedimensie' als zinvol ervaren. De begripsvorming rondom tijd en ruimte is zeer complex. Eerder beschreef ik je, dat je de tijd ook kan beschouwen als de beperking van het bewuste. Of als een 'lekstroom in het denken', waarmee de veranderingen in waarnemingen weggeredeneerd worden.
De gewaarwording 'ervaring' bestaat uit een subtiel en complex samenspel van de

drie-eenheid: ***Tijd, aandacht*** *en* ***waarnemen!*** *Ook dat heb ik getracht middels een figuur weer te geven.' Meester Negen legde al sprekende de eerste figuur van die dag op tafel.*

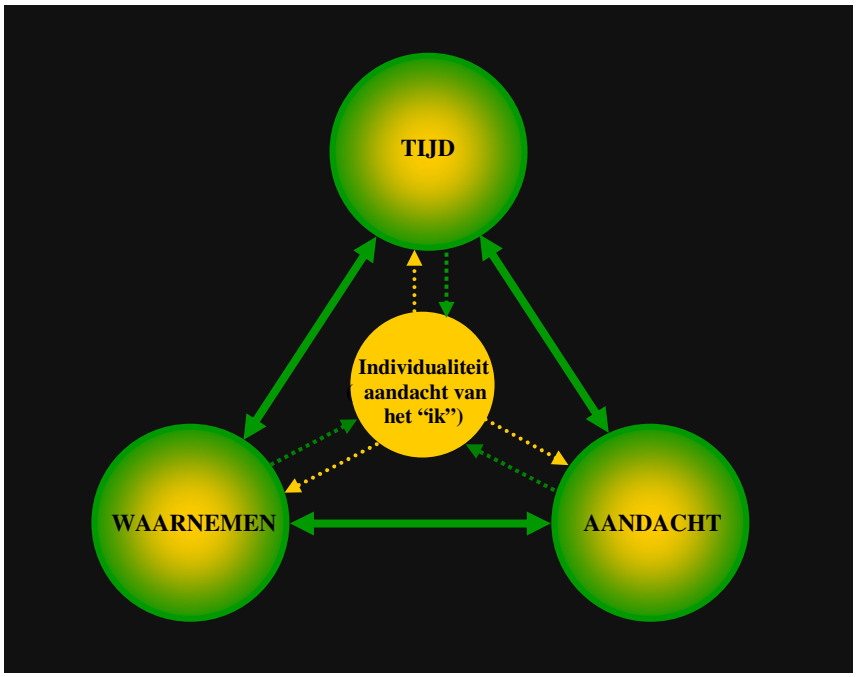

fig.110: Ervaren: het samenspel van tijd, waarnemen en aandacht.

'De samenwerking van de componenten hier levert het maximaal denkbare synergetisch effect. Het leidt tot datgene dat wordt herkend als individualiteitsbesef en bewustzijn. Het totale besef speelt zich af binnen het veld van bewustzijn, in de figuur de donkerkleurige achtergrond. Waarnemen als proces is gebonden aan de tijd. Echter: een waarnéming staat buiten de tijd. Aandacht is enerzijds de oorzaak van het waarnemen, maar anderzijds stuurt het waargenomene de aandacht. Als aandacht wordt gestuurd is zij gebonden aan de tijd. De groene tweerichting pijlen geven de onderlinge beïnvloeding aan. De essentie van het totaal wordt weergegeven door de gele bol: het individualiteitsbesef. De krachten die daartoe leiden zijn weergegeven met behulp van de gestippelde groene pijlen. Is er besef van individualiteit, dan ontstaat, als dat besef via het denken wordt geoperationaliseerd, een "ik". Dat "ik" beschikt over zijn eigen aandacht.'
'De gerichte aandacht van het "ik",' zei de Zoeker.
'Juist. Met behulp van deze aandacht geeft dat "ik" sturing, zowel aan het proces van waarnemen, als aan de richting waarin wordt waargenomen. In de figuur heb ik de uitgaande stroom van het "ik" met behulp van de gestippelde gele pijlen weergegeven.

Er is een permanente uitwisseling van de processen.
De onderlinge beïnvloeding en verstrengeling van de verschillende componenten leidt tot een synergetisch effect dat uniek is: ***Het autonoom functionerende "ik".*** *De invloed van de afzonderlijke componenten hierop laat zich niet beredeneren. Bij splitsing in de losse componenten vervalt onmiddellijk alle synergie. De te onderscheiden elementen kunnen zelf worden benoemd en met het denken kan worden beredeneerd dat ze tezamen de 'ervaring' bewerkstelligen. Toch kan de essentie van 'ervaring' niet worden beredeneerd vanuit het samenspel van deze drie-eenheid. De meest abstracte benadering die nog enigszins binnen het begripsvermogen valt zou iets kunnen luiden als: '****Waarnemen is de confrontatie van het bewuste met energiemanifestaties'.***
De mens bestaat dus in het potentiële ervaringsveld. Door de gerichte aandacht van zijn "ik" is deze zich gewaar van verschillende ervaringen. De werking van de gerichte aandacht dwingt het denken tot het creëren van het begrip tijd als hulpbegrip. Het móet worden geïntroduceerd, omdat het permanente besef er is dat de gerichte aandacht een veel te beperkt vermogen heeft. Dat vermogen is absoluut volstrekt inadequaat, volkomen ontoereikend om de immense hoeveelheid ervaringen die in het potentiële ervaringsveld gelijktijdig bestaan, ook gelijktijdig te verwerken.
Gedachtetechnisch kan je je misschien voorstellen dat het gehele menselijke leven -dus álles dat iemand gedurende zijn leven ervaart- immens samengeperst wordt. Dan zou er iets bestaan met een gigantische ervaringsdichtheid. Zo'n benadering is parallel aan wat ik je eerder liet zien bij de figuur waarin een printer alle letters op dezelfde plaats had getypt. Iets wat zo wordt samengeperst is volstrekt onbevattelijk voor de mens. Toch brengt het menselijke denken het "ik" in de waan dat begrip mogelijk is. Zo begrijpt elk mens onmiddellijk wat twee jaartallen op een grafzerk inhouden. Maar het leven dat zich tussen die twee jaartallen heeft afgespeeld wordt door die getallen niet weergegeven. Daar staan de gefixeerde data waarop een eerste en een laatste ademhaling hebben plaatsgevonden. De overige 300.000.000 hebben echter ook plaatsgevonden. En terwijl zij plaatsvonden 'onderging' de mens die in het graf ligt allerlei ervaringen. Dit veelvoud aan ervaringen wordt door de getallen niet weergegeven. Toch leeft in het conceptuele denken van het "ik" de absolute overtuiging dat het weergeven van dit tweetal jaren adequate en relevante informatie bevat.'
'Op een bepaalde manier is het ook informatie,' wierp de Zoeker tegen.
'Ontegenzeggelijk, maar uiterst beperkt en summier. Puur conceptueel, terwijl wellicht het bestaan gedurende een heel leven gesuggereerd wordt.'
De Zoeker overdacht dit. Het antwoord was misschien juist, maar stelde hem toch niet tevreden. Hij kon er echter de vinger niet achter krijgen waarom dat zo was.
'De vraag naar de diepste essentie van tijd en ruimte,' vervolgde Mester Negen, 'wordt in zeer veel verschillende filosofische en spirituele stromingen gesteld. De vraag komt dan naar voren of tijd en ruimte inderdaad bestaan, dan wel of het slechts gedachteconstructies zijn van de mens? In een aantal oosterse religies wordt het antwoord vanuit twee kanten benaderd. Enerzijds is er de werkelijkheid van het fysieke lichaam. Voor de representant daarvan, het "ik", zijn de tijdruimte dimensies een realiteit. Anderzijds wordt benadrukt dat het "ik" zelf een illusie is. Daarmee zijn alle

gedachteconstructies van dat "ik" ook illusoir. Deze benadering is in het Westerse denken sterk controversieel. Dit westerse denken classificeert zichzelf als wetenschappelijk en heeft niet veel gemeenschappelijk met het spirituele denken, misschien omdat dat gelieerd lijkt aan het religieuze geloven. Vanuit het Westerse denken komende wetenschappelijk gestaafde conceptuele benaderingen van de tijdruimtematerie dimensie. Zij zijn natuurlijk onderling consistent, zo werkt die denkwijze, maar behoren tot het "ik".
'U lijkt het te doen voorkomen alsof tijd en ruimte kunnen worden benaderd van buiten het "ik". Is dat mogelijk?'
'Met die vraag stel je in wezen, 'kan het individu bestaan buiten zijn fysieke lichaam?' Als het al mogelijk is, is het niet eenvoudig te bewerkstelligen. Het ligt niet voor de hand en het is in ieder geval niet mogelijk op basis van een wilscommando van het "ik". Dat "ik" is immers de representant van het lichaam! Toch bestaat een groot aantal getuigenissen van mensen die zeggen dit te hebben bewerkstelligd, die zeggen te hebben bestaan buiten hun fysieke lichaam! Er zijn zelfs technieken ontwikkeld die dit 'uittreden uit het lichaam' weten te bewerkstelligen. Wie ze beoefent en de effecten die ze bewerkstelligen ervaart, krijgt in ieder geval een andere kijk op de tijdruimtematerie dimensies. Helaas betreft het altijd strikt individuele ervaringen die vanwege hun aard nimmer onder het bewind van het "ik" zullen vallen en daarom ook nimmer wetenschappelijk getoetst kunnen worden. Dit laatste houdt onmiddellijk in dat de scepsis van wetenschappelijk denkende mensen er niet mee verdwijnt, sterker nog, het wordt aangescherpt. Datgene wat is doorleefd is niet te bewijzen en de ervaringen worden beschreven als delirium, extase, euforie, krankzinnig of droomfantasieën. Daarmee hebben ze een label gekregen zonder dat er overigens inhoudelijk iets van is begrepen. Tijdens onze gesprekken over de Grote Omweg zal ik hier verder op ingaan. Nu kunnen we vaststellen dat het wetenschappelijk conceptuele denken zich verdiept ***in de aard en werking*** *van tijd en ruimte, het spirituele filosofische denken verdiept zich* ***in het wel of niet bestaan*** *ervan en welke gevolgen dit zou kunnen hebben voor het menselijke bestaan.'*
Het duurde enkele momenten voordat Meester Negen het gesprek vervolgde.

'Het mechanisme waarmee de mens zich oriënteert in de tijdruimte dimensies wordt gekenmerkt door twee opvallende eigenschappen. De eerste daarvan kan zou ik als volgt willen beschrijven: ***Naarmate ruimtelijke afstanden groter zijn, is de aandachts-concentratie navenant dunner.'***
'Ik ben bang dat ik niet begrijp wat u bedoelt.'
'Misschien is het te abstract geformuleerd. Wat ik bedoel is dat datgene wat dichtbij is meer gerichte aandacht van een "ik" krijgt of zo je wilt, ontvangt dan datgene wat ver af is. Het is denkbaar dat in dit proces ook sprake is van een soort 'wetten van

Keppler'. De natuurkundige wetten beschrijven de aantrekkingskracht die hemellichamen op elkaar uitoefenen door middel van datgene wat wij kwalificeren als hun zwaartekracht. Voor mij is er echter een één-op-één parallel met 'aandacht', hoewel het effect daarvan in wetenschappelijke theorievorming nog verre van kwantificeerbaar is. Het basisgegeven is echter, dat het de mens niet mogelijk is datgene dat zich 'in de verte' bevindt met dezelfde aandacht waar te nemen als iets wat dichtbij is. Het "ik" weet dat. Het schrijft het verschil in aandachtsconcentratie toe aan de grotere afstand. Dus aan de 'ruimtelijke dimensie'. In een plaatje ziet het er als volgt uit.

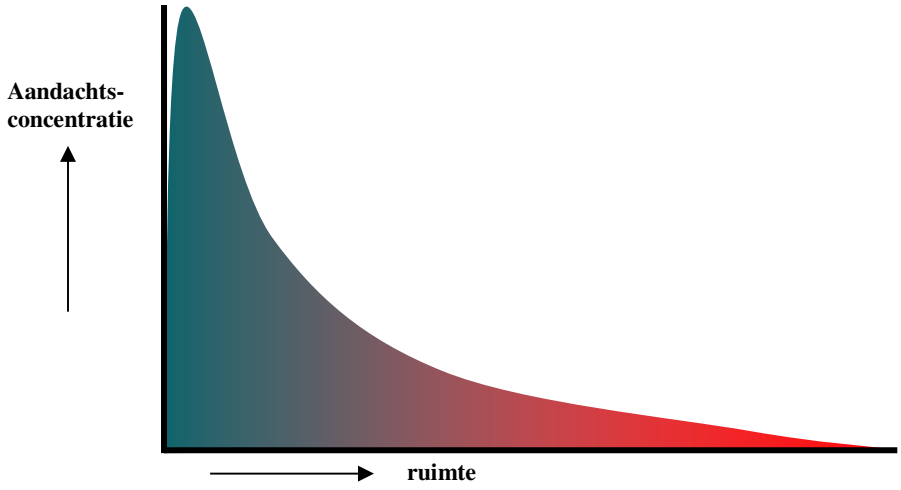

fig.111: Aandachtsconcentratie en ruimte.

Daarnaast is er de beweging van de gerichte aandacht van het "ik" binnen de ruimte. De wijze waarop dat gebeurt, vormt de basis voor de karakteriserende tweede eigenschap: ***Het is de mens apert onmogelijk om binnen ruimtelijke constructies alles tegelijk waar te nemen.***
Toen wij ons eerder verdiepten in het verschijnsel 'aandacht' maakte ik nadrukkelijke onderscheid tussen de 'totale' en de 'gerichte' aandacht. Het laatste is de uiterst beperkte aandacht van het denken, de aandacht van het "ik". Omdat het denken slechts één denkbeeld tegelijk kan bevatten, ***moét*** *er dus in dat denkproces een opeenvolging van denkbeelden –ervaringen- worden gecreëerd. Het omvatten van het totaal is daarmee voor de gerichte aandacht van het "ik" niet mogelijk. Om dat totaal –dus alle concepten- toch te kunnen bevatten is de introductie van 'tijd' noodzakelijk.*
Verdieping in de kenmerken en de werking van de tijd brengt de beperkingen van de gerichte aandacht aan het licht. Het menselijke waarnemingsmechanisme heeft eigenschappen die sterk vervormend werken op de waarneming van datgene wat zich in de tijdruimtematerie dimensie bevindt. Als gevolg daarvan bouwt elk "ik" zijn eigen beeld van de wereld. Omdat het "ik" zich vereenzelvigt met dat beeld is elk mens ervan overtuigd dat zijn beeld van de wereld én die wereld identiek zijn!'

De Zoeker knikte en herkende zich in wat er was gezegd.
'De oriëntatie van de mens op zijn omgeving gebeurt met iets dat ik zou willen omschrijven als 'systeem van aftasters'. Met behulp daarvan worden de externe impulsen gesignaleerd, verwerkt en uiteindelijk omgezet in denkbeelden. Het systeem is strikt aan de mens als soort gekoppeld. De 'kijk' die de mensheid op de wereld heeft, zowel abstract als concreet wordt –letterlijk- verkregen doordat hij met 'groothoeklenzen' het gehele panorama 'in zijn oog' krijgt. Hoe anders is het wereldbeeld van vleermuizen die met ultrasoon geluid werken. Dit houdt in dat de beschrijvingen van de menselijke ervaringen alleen voor hem en zijn soortgenoten adequaat zijn. Daarbuiten is er geen begrip voor.
Door de immense uitbouw van kennis en de toename van de snelheid van informatiestromen is de kijk op de wereld geweldig geëxploreerd. Het huidige wereldbeeld verschilt immens van dat van enkele duizenden jaren geleden. Toen werden relaties beschreven in termen van 'goden en geesten' die al dan niet goedgunstig gezind waren en navenant beïnvloed moesten worden. In huidige wetenschappelijke beschrijvingen wordt gesproken over 'potenties', 'macht' of 'krachtvelden'. De hedendaagse beschreven relaties zijn nauwkeuriger, omdat hun voorspellende waarde groter is. De mens heeft dus in de loop der eeuwen geleerd om steeds verfijnder te meten. Miljoensten van millimeters zijn meetbaar evenals duizenden lichtjaren. Echter, en dat blijft de essentie, het blijft 'meten'. De mens meet en denkt zodoende nog steeds in termen van de tijdruimte dimensies. Zijn metingen bewegen zich 'aan de oppervlakte'. Zij het meer sophisticated. De aard van de dingen, de intrinsieke essentie, kan via dit 'oppervlakte meten' niet worden gevonden. Zij blijft buiten de greep en dus het begrip van de tijdruimtelijke dimensies.'
'Ik volg u, maar ik begrijp niet waar u naar toe redeneert,' zei de Zoeker.
'Een object kan op zeer veel manieren, zo je wil, via zeer veel dimensies worden beschreven. Alle tijdruimtelijke afmetingen kunnen nauwkeurig worden vastgelegd, de aard van het materiaal kan worden beschreven, evenals de samenstelling, de verschillende kleuren en de reflectie van het oppervlak. Dit kan worden gememoreerd, evenals de zwaarte, buigzaamheid, poreusheid, doorzichtigheid, hardheid, en tal van andere dimensies. Een beschrijving is nooit meer dan een beschrijving en zal nimmer de plaats van de entiteit zelf innemen. Dit wordt wel kernachtig gememoreerd als: De beschrijving is de entiteit niet! In de tijdruimtematerie dimensies is dit ieders ervaring. In de wereld van het denken, de wereld der concepten neemt de beschrijving onmiddellijk de plaats in van de entiteit. Het concept en de beschrijving worden daar als identiek gezien! Beide werelden lopen ongemerkt en subtiel in elkaar over. Dat maakt scherpe begripsafbakening complex. De 'aard der dingen' wordt soms beschreven met woordenreeksen als: 'de bezieling der materie' of 'de kern van de zaak'. Alleen wie in staat is om door de dikke denklaag der geformuleerde tijdruimtelijke concepten tot de 'de aard der dingen' door te dringen heeft contact met het 'het zijn'.'
'Entiteiten worden door mensen ervaren en bijna altijd verschillend beschreven,' zei de Zoeker, 'dat is een van de oorzaken van de heersende spraakverwarring.'
'Niet alleen verschillend beschreven, ook verschillend gewaardeerd. Dat laatste kan

vaak worden herleid tot verschil in individuele voorkeur, maar heeft ook een zeer nauw verband met de wijze waarop de mens entiteiten via zijn denkproces omzet in denkbeelden. Tijdens dat omzettingsproces werkt het "ik" met zijn eigen individuele selectie van dimensies op grond waarvan hij een individueel denkbeeld activeert over wat hij ervaart. Wat mij betreft, waar het de aard der dingen betreft, hanteer ik de volgende omschrijving: ***Het enige essentieel bepalende!'***

In een van onze eerste bijeenkomsten memoreerde ik hoe vanuit het Universele Bewustzijn alles vorm heeft gekregen. Dit proces heb ik vervolgens enkele malen nader geduid. Een formulering als de 'aard der dingen' is rechtstreeks uit dit vormgevingsproces afkomstig. Het refereert aan het bewustzijn binnen een entiteit.'
De Zoeker fronste zijn wenkbrauwen.
'Anders geformuleerd,' zei Meester Negen die dat zag, 'het bewustzijn dat omsloten of omvat wordt door de entiteit, dat zich dus binnen de entiteit bevindt. De mens kan contact hebben met dát specifieke in de vorm 'gevangen' deel' van het Universele Bewustzijn, maar alleen als hij contact heeft met het bewustzijn van zijn eigen entiteit. Dat 'herkent en ervaart' het door de entiteit afgesloten bewustzijn en heeft er contact mee buiten het denken om. Het 'bewustzijn' van de mens ervaart volledig het 'bewustzijn' van de entiteit en 'kent' daarmee de entiteit. Misschien ken je de ervaring?'
De Zoeker dacht na maar schudde dan ontkennend zijn hoofd.
'Geeft niet! Als het je gebeurt, herken je wat ik zeg. Het probleem dat vervolgens onmiddellijk ontstaat, is dat van de vertaalslag. Als er een vertaalslag moet worden gemaakt vanuit dit proces van 'kennen' is het denken wél noodzakelijk en moet 'taal' worden geïntroduceerd. Het denken werkt vanuit de 'tijdruimtelijke componenten' en beschrijft de dimensies van de entiteit vanuit die componenten.
Wie er van uitgaat dat 'de aard' van een object is te beschrijven, stelt impliciet dat een vertaling van 'zijn' naar 'hebben' mogelijk is. Maar door de beschrijving wordt het 'zijn' -het 'enig en uniek bepalende'- vertaald in een beperkt aantal waargenomen eigenschappen. Dat zijn de, soms toevallige, eigenschappen die de mens via zijn waarnemingssysteem ervaart. Bij de conceptuele herkenning van die eigenschappen maakt het "ik" gebruikt van 'dimensies', zoals ik je die ooit beschreef.'
De Zoeker herinnerde zich hoe hij de omschrijving die Meester Negen had gebruikt in zijn geheugen had gebrand. De formulering stond hem daarom helder in de geest en hij herhaalde hem hardop: 'U beschreef dimensies als karakteristieke eigenschappen die zich herkenbaar manifesteren.'
Meester Negen glimlachte.
'Zo is het. Een "ik" neemt bijvoorbeeld lengte, breedte en diepte waar, of warmte, gewicht, weerspiegeling, een geluid, een functie, een bepaalde actierichting of wat dan ook. Op tal van verschillende dimensies is de mens in staat om herkennend waar te nemen. Elke herkende waargenomen dimensie voegt iets toe aan de begripsvorming van de waargenomen entiteit. Daarmee lijkt het alsof 'de aard der dingen' steeds meer binnen bereik komt. Op conceptueel niveau misschien, maar een van de determinerende eigenschappen van het denkproces is, dat in het proces denkbeelden

***elkaar opvolgen**! Dat wil zeggen dat de begripselementen 'dimensies' nooit als zodanig **tegelijkertijd** in het denken kunnen functioneren, maar elkaar altijd –uiterst snel natuurlijk - in de tijd opvolgen. Het gevolg hiervan is buitengewoon ingrijpend, omdat dankzij dat gegeven de 'aard der dingen' voor het "ik" nooit meer dan een verzameling van 'dimensiewaarnemingen' kan zijn. Misschien kan ik je dat met deze illustratie verduidelijken.'*
Al sprekende legde Meester Negen een merkwaardige tekening neer.

fig. 112: Denken in dimensies 'links' en 'rechts'.

'Het figuurtje hierboven illustreert hoe het denken op en neer springt tussen twee 'perspectief dimensies'. Enerzijds, bij de rode rechterkant, lijkt het alsof er drie buizen zijn getekend; de donkerblauwe linkerkant suggereert evenwel een rechthoekige balkconstructie. De totale constructie bestaat in werkelijkheid niet, maar werken met 'links perspectief' of 'rechts perspectief' suggereert toch zoiets. Ergens tussen links en rechts verandert de insteek van het denken en het 'stapt' moeiteloos over van de ene naar de andere dimensie. Met deze wat bizarre tekening illustreer ik je dat het denken er volstrekt geen moeite mee heeft om complexe entiteiten met behulp van enkelvoudige dimensies te benaderen!
Getracht wordt dan ook de 'aard der dingen' in dimensies te vatten. Gedurende alle voorgaande eeuwen is er gezocht naar ééneenduidige begripsvorming over de 'aard der dingen'. Alle verwondering en navenante onderzoekingen zijn er op gericht te weten te komen wat het enig en uniek bepalende van een entiteit zou kunnen zijn. In het bijzonder materiële entiteiten worden veelvuldig onderzocht, ontleed, beklopt, bemeten, gekookt, gekoeld, gerekt, verhit, geperst, er wordt mee geëxperimenteerd in het luchtledige, ontwikkelingen ervan in de tijd worden gestimuleerd, gemanipuleerd, geremd enzovoorts. De altijd verder gaande ontleding van de materie duidt op het zoeken naar de fundamentele essentie van die materie. De onderzoekers bewegen zich in toenemende mate af van datgene wat ik ook het metaniveau noemde. Hoe verder het onderzoek zich daarvan verwijderd in theorievorming, des te dunner wordt het verband met het realistische, het feitelijke begrip van het "ik", omdat datgene wat conceptueel nog kan worden beredeneerd, geen aansluiting meer heeft met de belevingswereld van het "ik", zoals ik je eerder heb uitgelegd.'
Hoewel het lang geleden, was herinnerde de Zoeker zich dat. Hij knikte.
'Op metafysisch niveau blijft de 'aard der dingen' onderwerp van filosofische

bespiegelingen, omdat daar toch naar de wezenlijke essentie van begrippen gezocht wordt. Het denkproces werkt eendimensionaal. Daardoor, daarom reduceert en versimpelt het datgene wat wordt ervaren in het 'nu', want alleen zo kan het de illusie van begrijpen in stand houden. Het werkt met elementaire -tot op het bot gereduceer-de- kernbegrippen, de dimensies en gaat van daaruit denkbeelden optrekken die begrepen worden, omdat de afzonderlijke samenstellende deeltjes ervan begrepen worden. Op deze manier zijn het echter de oerbegrippen, de elementaire bouwstenen die –onopgemerkt- hun dominerende rol spelen. Alleen datgene wat als oerbegrip geschikt is bevonden wordt gebruikt, de rest wordt weggelaten.

Omdat als gevolg daar weer van de denkbeelden doordesemd zijn met de oerbegrippen, met dimensies, laat zich eenvoudig begrijpen waarom mensen hun medemens in beschouwingen heel snel kunnen reduceren of versimpelen tot elementaire trefwoorden. Het dimensionale denken, daaronder versta ik dus het denken met behulp van dimensies, wordt zeer frequent nog verder vereenvoudigd tot er iets overblijft dat je moet beschouwen als het ***ééndimensionale denken.*** *Dit ééndimensionale denken wordt vaak gebruikt, zelfs gestimuleerd door Vormers der Gedachten. Meestal omdat zij gewin zien in deze ééndimensionale wijze van denken. Mensbeelden kunnen zo gemakkelijk worden herleid tot ééndimensionale entiteiten.'*

'Bijvoorbeeld?'

'Mensen worden gekenschetst als de vijand, de extremist, de fundamentalist, de ongelovige, de terrorist en meer van dat. Maar er is meer natuurlijk. Menigeen wordt gekarakteriseerd door het beroep dat ze uitoefenen, of tot de vier sterk simplificerende dimensies waarmee de vrouw geschetst wordt: de maagd, minnares, moeder of hoer.

In het denken en door de sociale context van het "ik" worden dergelijke enkelvoudige eendimensionale beelden dermate vaak gerepeteerd, dat zij uiteindelijk worden beschouwd als hét synoniem voor de 'aard der dingen'. Alle mogelijke andere dimensies spelen nog slechts een marginale rol. Wie denkt identificeert zich, op een zeldzame uitzonderingen na, met de inhoud van de gecreëerde denkbeelden. De identificatie via het ééndimensionale denken is een van de meest extreme vormen van identificatie met de inhoud van een denkbeeld. Zo krachtig is de zuigkracht van de enige, de gewenste dimensie, dat nuancering vrijwel onmogelijk is geworden. Daar waar dat ééndimensionale denken bewust aangejaagd wordt toont zich de uitzinnigheid van de opgezweepte menigten, de basis voor uit de hand lopende excessen als lynchpartijen, oproer en molest tegen alle anderen 'die onze dimensie niet hebben, of niet met ons willen delen'. Vervolging wegens ras, seksuele voorkeur of religie is het vervolg. Wie geïdentificeerd is, is vrijwel volledig afgesloten van contact met het Universele Bewustzijn.'

De Zoeker reageerde niet zichtbaar en Meester Negen ging dus verder.

'De drang van het denken om enkelvoudig met dimensies te werken maakt ieder gesprek over de 'aard der dingen' complex. Zeker als de gespreksonderwerpen geen concrete tijdruimtematerie entiteiten zijn, maar bijvoorbeeld iets als 'de menselijke essentie', 'een ethische regel' of 'bovennatuurlijke vermogens'. Niet iedereen kan de ervaring van een entiteit -materieel of immaterieel- adequaat operationaliseren. Daarnaast gebruikt niet iedereen dezelfde dimensies om tot het totaaldenkbeeld te

komen. Het individuele proces van opbouwen van denkbeelden geschiedt daarnaast zo automatisch en snel dat het individu er zich bijna nooit van gewaar is dát hij een denkbeeld heeft opgebouwd, wát hij heeft opgebouwd en of dit juist en compleet was. Het proces van opbouwen speelt zich vrijwel geheel af buiten de gerichte aandacht van het "ik"!
Behalve deze aan het denkproces gebonden beperkingen die onderzoek naar de 'aard der dingen' bemoeilijken, bestaan er naast de gekénde tijdruimtematerie dimensies tal van dimensies, eigenschappen die de mens niet kent, omdat zijn systeem van omgevingsaftasters ze niet kan waarnemen. Het benaderen van de 'aard der dingen' is dus nog complexer. Pas op het moment dat een mens zich een afgerond denkbeeld vormt, wordt de entiteit ver'taal'd in een handzaam begrip.'
'Ik herinner me spelletjes, die de kern van wat u beschrijft weergeven,' zei de Zoeker. 'Iemand moet de aard van een voorwerp raden en krijgt 'hints'. Talloze kenmerken worden opgesomd. Naarmate de beschrijving vordert, wordt een steeds duidelijker 'beeld' verkregen. Tot het voorwerp uiteindelijk geraden wordt.'
'Het is zoals je zegt. Zo werkt het in het denken. Als de entiteit 'vertaald' is behoort het tot het "ik". Het is dan een denkbeeld. Verdere vragen naar de 'aard of essentie van de entiteit' spelen geen rol meer. De entiteit zelf verdwijnt als zodanig, het gaat enkel nog om het zelfstandige naamwoord dat de plaats van de entiteit overal inneemt. Het is ingepast in het denkproces en kan alom worden gebruikt omdat het overal in het denken wordt herkend. Je zou het zelfstandig naamwoord kunnen beschouwen als een bootje waarmee het "ik" in zijn stelsel van open kanalen kan rondvaren.'
De Zoeker glimlachte bij deze beeldspraak, maar Meester Negen ging serieus verder.
'Ieders individuele denkproces wordt door Vormers der Gedachten opgebouwd met behulp van kernbegrippen, de dimensies. Vormers kúnnen niet anders, zij zijn op hun beurt zelf ook zo gevormd. Een dergelijke opbouw impliceert dat ieders denken blíjft werken met de eenvoudige kernbegrippen, waardoor nuancering verdwijnt. Het denkproces kán echter niet anders. Het moét met herkenbare dimensies werken wil het snel kunnen zijn. Door te werken met kernbegrippen wordt de minste geheugencapaciteit gevraagd en neemt de snelheid waarmee omgevingssituaties kunnen worden herkend sterk toe. Dat versterkt de overlevingskansen. De drang tot overleven dwingt de mens feitelijk vanaf zijn eerste moment om te werken met simpele en overzichtelijke oerbegrippen: zijn herkende en benoemde dimensies.
Materiële entiteiten veranderen, maar meestal traag. De mens neemt binnen de herkende dimensies verval waar. Dit verval gebeurt echter zo geleidelijk dat het slechts bij nauwkeurig, intensief of langdurig waarnemen merkbaar wordt. Uiteindelijk –soms na een zeer lange tijd- verdwijnt de 'unieke en enig bepalende' dimensie en het kernbegrip waarmee het object gekarakteriseerd wordt, verliest zijn waarde. Illustratief is dat verval bij 'levende wezens'. Het geleidelijke verval is gemeten over een periode van jaren wellicht zichtbaar, het moment dat de dood intreedt betekent een breuk. Het is het radicale einde van het bestaan van het object 'levend wezen' als zodanig. Een overledene zelf is niet meer in staat via het lichaam gewaar te zijn en datgene dat door anderen als individu werd herkend is niet meer.
De dood wordt door hen die 'overleven' bestudeerd en geanalyseerd, maar blijft

onduidelijk. Evenals trouwens zijn duale tegenpool het 'leven', omdat het veelvoud van dimensies waarmee beiden gekenschetst kunnen worden nauwelijks is te bevatten. 'Leven' beslaat een dermate groot aantal dimensies, dat het nooit kan worden gekend in zijn wezenlijke aard. Hoewel er vele omschrijvingen zijn blijft de wezenlijke aard, de daadwerkelijke be'ziel'ing ervan, het denken ontgaan. Hooguit is dat denken in staat om een scala aan voorwaarden te bedenken, waaraan voldaan moet zijn wil leven mogelijk zijn. Elke benadering vanuit de conceptuele wereld hoe uitgebreid deze ook moge zijn is gebrekkig, onvolledig en niet juist.
'Als ik u tot nu toe heb kunnen volgen lijkt het mij dat er een grote overeenkomst is tussen de onbekende oerkern van de mens en de aard der dingen waarover u het heeft.' De Zoeker zei het voorzichtig hoewel hij er van overtuigd was dat zijn opmerking inhoudelijk juist was.'
'Dat is ook zo,' bevestigde Meester Negen. 'Maar besef dat jouw statement geen dimensies uit de tijdruimtematerie omgeving bevat. Het "ik" verwerft door jouw statement niet meer begrip.'
Er viel een korte stilte

'Het "ik" bevindt zich op een unieke plaats in de tijdruimtematerie omgeving en kan alleen vanuit díe plaats ervaren en daar over communiceren. Alle ervaringen van het "ik" zijn gebonden aan dié plaats en alléén aan die plaats.'
'Waarom benadrukt u dat zo?'
'Het komt je wellicht wat merkwaardig over, maar veel mensen, zeker als ze in elkaars buurt vertoeven, verkeren in de stellige overtuiging dat de ervaringen die zij doormaken identiek zijn aan de ervaringen, die de mensen in hun nabije omgeving door maken. Echter, hoeveel er ook gelijkluidend lijkt, ervaringen zijn altijd strikt individueel. De mens is de enige soort op aarde die uitgebreid over de perceptie van zichzelf en zijn omgeving met zijn soortgenoten communiceert. Met behulp van taal kan het "ik" de eigen ervaringen in begrip omzetten en vervolgens daar met zijn soortgenoten over communiceren. Die soortgenoten maken gebruik van dezelfde taalkundige etiketten, de woorden, en plakken die op de ervaringen die zij zelf doorleven. Door veelvuldige uitwisseling van etiketten ontstaat er iets als een 'geobjectiveerde waarneming'. Je moet dat zien als een gelijkluidendheid bij het interpreteren en benoemen van wat er is waargenomen. Door de -ogenschijnlijk-identieke waarnemingen ontstaat vervolgens de illusie van gemeenschappelijkheid. Dat is onvermijdelijk, omdat ieders individuele denken gevuld wordt met dezelfde taalkundige etiketten.'
'Alles is illusie?' probeerde de Zoeker.
'Dat wordt in ieder geval gesteld, maar ik doel op iets anders. Ik heb om te illustreren waar ik naar toe wil ook hier een illustratie van gemaakt.'

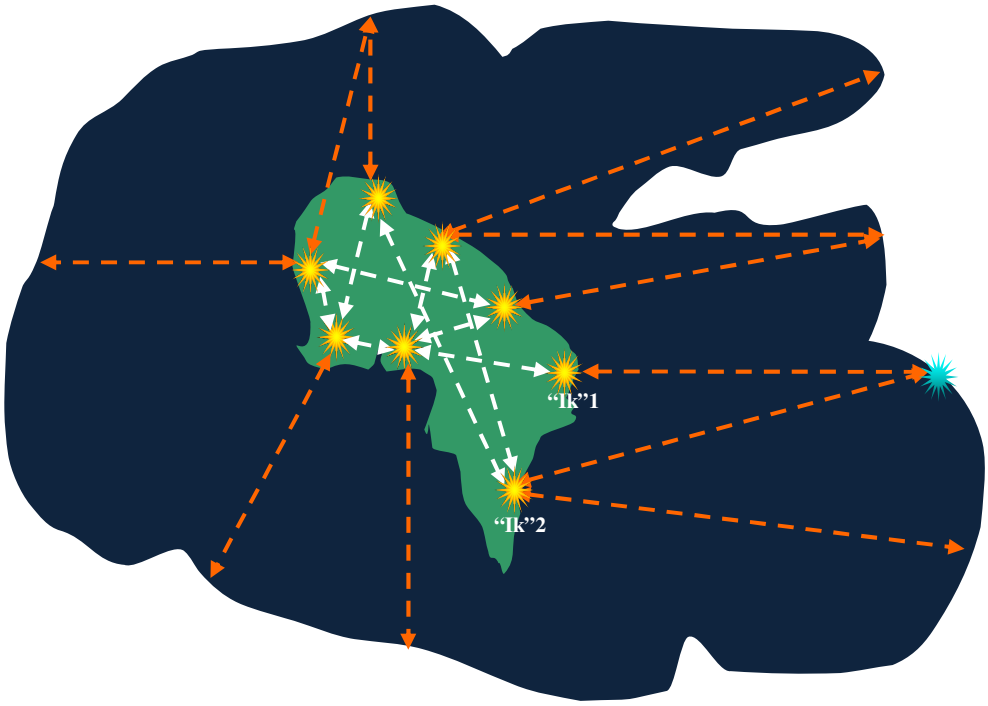

fig. 113: communicatie tussen "ikken" over de omgeving.

'De "ikken" -de getekende gele sterren in het binnenste groene gebied- communiceren met elkaar. Die communicatie heb ik weergegeven met de witte pijlen. Elk "ik" neemt vanuit zijn eigen ***standpunt,*** *dat moet je letterlijk zo opvatten, een daarbij behorende omgeving waar. In de figuur is dat weergegeven met de rode pijlen in het donkere gebied. Het "ik"1 neemt in de omgeving een zelfde blauw tijdruimte punt waar als het "ik"2. Het perspectief van de beide "ikken" is echter verschillend en hun waarnemingservaringen zijn daarom niet gelijk, zelfs al zouden ze er in slagen met behulp van 'taal' te komen tot een zelfde conceptuele benadering van hun ervaringen!*
Mensen zijn geleerd de hun omringende objecten en entiteiten op een bepaalde, meestal cultuurgebonden wijze te interpreteren. Zij nemen daarmee op ***mentaal niveau, maar alléén op dat niveau*** *hetzelfde* ***conceptuele*** *standpunt in. Omdat ieder vervolgens verschijnselen op dezelfde* ***mentale*** *wijze interpreteert, wordt een aantal denkbeelden als het ware geobjectiveerd. Daarmee wordt de schijn versterkt, dat de uiterlijke wereld gelijkluidende waarnemingservaringen bewerkstelligt. Het creëert een gevoel van éénheid en om tal van redenen, we zullen daar in de Grote Omweg regelmatig op terugkomen, wordt dat gevoel nagestreefd. Die gedachte wordt door de Vormers der Gedachten sterk gepropageerd.*
Toch kan het "ik" alleen zijn éigen situatie kennen! De reflectie van de uiterlijke wereld zet in het individuele denken aan tot het creëren van een strikt ***individuele*** *wereld, de persoonlijke wereld, de enige die voor het "ik" reëel is, omdat het de wereld is die het zelf heeft opgebouwd. Elk "ik" ervaart continu de waarde ervan en beziet dat conglomeraat van denkbeelden niet alleen als reëel, maar ook als feitelijk!*

De mens als soort geeft dan mentaal en materieel vorm aan de externe wereld. Het "ik" vormt zich zíjn persoonlijke interne wereld. Hoewel beiden vele raakpunten hebben verschillen ze sterk en dwingt de weg van de minste weerstand het "ik" tot het fanatieke geloof in zijn eigen conglomeraat! Het omvormen van de eigen denkbeelden vergt, zoals we zagen, veel energie, het geloof in het eigen "ik" is onverwoestbaar sterk!

'Als het "ik" iets waarneemt wordt dat amper of nooit beschreven als: ***'Er ís waarnemen'****. Was dat namelijk het geval, dan zou de vraagstelling naar de essentie van het "ik" sterk aan werkelijkheidszin winnen. Maar omdat er altijd en onmiddellijk een volledige identificatie plaatsvindt met de inhoud van wat wordt gedacht, dus mét het "ik", komt deze zin het individu als absurd voor. Iedere waarneming wordt beschreven met de zinsnede:* ***'Ik neem waar'.***

Het verschil duidt op een fundamenteel omslagpunt. Op het moment dat het "ik" wordt geactiveerd wordt de hele waarneming geperst in het keurslijf van de opgeslagen, de aanwezige begrippen. Daarmee wordt het moment van de gewaarwording, het moment 'nu', onmiddellijk gemaakt tot iets van het verleden, want het "ik" is de verzameling van ***opgeslagen*** *denkbeelden****!*** *De implicaties hiervan kunnen slechts worden onderschat. Het betekent dat elke geoperationaliseerde gewaarwording van het 'nu' door de omzetting in denkbeelden onmiddellijk tot iets uit het verleden wordt! Het operationaliseren gebeurt in het denkproces. Dat kan alleen werken met gestolde bewustzijnspaden, de gecreëerde denkbeelden en die hebben alleen op conceptueel niveau iets te maken met de ervaring die de mens in zijn huidige 'nu' ondergaat. Zij refereren naar gebeurtenissen, waarvan het "ik" zeker weet dat die ooit hebben plaatsvonden. Omdat zij opnieuw worden gebruikt om een moment 'nu' grijpbaar te maken, vermalen ze dat 'nu' tot iets uit het verleden. Door zo te handelen versterkt het denken de permanente illusie van continuïteit van bewustzijnsmanifestaties, zij worden telkens –in het denken- gecontinueerd.'*

'Het lijkt me dat er nauwelijks een alternatief is,' meende de Zoeker.

Als het denken wordt uitgesloten, is er slechts waarnemen, verder niets. Nu ligt er in het werkwoord 'waarnemen' op zich al een interessante paradox besloten. Het lijkt alsof 'waarnemen' een activiteit is, iets wat een individu dus 'doet'. Het "ik" beschouwt zichzelf als de actieve waarnemer, dus, als degene die de waarneming doet en degene die navenant handelt. Dit levert een contradictie. Want iedere keer als er sprake is van een "ik", kan er niet tegelijkertijd sprake zijn van werkelijk waarnemen. Het "ik" is als een dunne sluier. Het is dát denken dat over het 'nu' wordt gelegd, waardoor het één op één contact met het 'nu' verhinderd wordt!

Als er puur waarnemen is zonder een proces om dat waargenomene te benoemen of te herkennen of te interpreteren, is er ogenschijnlijk 'niets'. Dat 'niets' is overigens niet het lege 'afwezig zijn' dat in het denken bestaat op het moment dat het 'ik-besef' er niet is. Het is van geheel andere orde. Het bevindt zich buiten/boven het denkproces. De mens die met dit 'niets' in aanraking komt heeft contact met het 'zijn', zonder de vervormingen van het "ik". Het is de situatie waarin de oerkern/ziel/iets van de mens ongebonden en niet geïdentificeerd is. Het is een tijdloze toestand van bewuste, maar niet verder geoperationaliseerde existentie, waarvan in een aantal oosterse spirituele

en filosofische stelsels gewag wordt gemaakt.'
'U doelt op het Nirvana?'
'Er zijn veel namen die gebruikt worden en wellicht hebben ze allen betrekking op hetzelfde. Voor mij is naamgeving in deze niet erg zinvol en het is mij voldoende om het als 'niets' te kwalificeren.'
De Zoeker begreep deze zin en hij snapte de achtergrond. Desondanks was hij niet echt tevreden met het antwoord. Tot zijn eigen ongenoegen begreep hij ook waarom dat zo was. Hij zweeg dus verder en het was Meester Negen die het gesprek iets later voorzette.

'Naarmate een "ik" meer in de juistheid van de opgebouwde denkbeeldenreeksen gelooft, ontstaat de overtuiging dat het wéét hoe het leven functioneert. De onzekerheid neemt daarmee sterk af. Die onzekerheid verdwijnt nog verder als het kan terugvallen op een ondersteunend en verklarend wereldbeeld, of dat nu wetenschappelijk, politiek of religieus is onderbouwd. Alle Vormers der Gedachten kennen dit verschijnsel, zij vinden er hun reden van bestaan in zelfs! Daarom ook stellen zij binnen de door hen gehanteerde denksystemen vast wat 'de juiste wijze van denken' is.'
'Kunt u dat met een voorbeeld toelichten?'
'Religieuze systemen kennen hun geloofsvoorschriften. Het wetenschappelijk denken hanteert een aantal paradigma's, bevolkingsgroepen hebben hun eigen 'cultuur' en ga zo verder. Het denken van het individu dat binnen zo'n systeem werkt, wordt er door gestuurd. Niet alleen dat. Aan de rand van deze denksystemen, feitelijk dus aan de rand van hun "ik", plaatsen de Vormers der Gedachten hindernissen. Indringende barrières die elk "ik" zó moeten afschrikken dat het daardoor binnen het vertrouwde en zekerheid schenkende systeem van de Vormers der Gedachten blijft. Een dergelijk systeem blijft daardoor in stand. Als vervolgens de 'zekerheden' langdurig door de tijd heen gedragen worden, verkrijgen ze de onaantastbare status van axioma of dogma.'
'Een bijkomend, maar niet te veronachtzamen effect is, dat de verkondigers van het dogma macht verwerven,' meende de Zoeker.
'Wij zullen over het verschijnsel macht en de relatie die dat heeft met het Universele Bewustzijn diepgaand van gedachten wisselen tijdens onze gesprekken op de Grote Omweg,' zei Meester Negen. 'Ik beperk me hier tot de wijze waarop onzekerheid wordt geëntameerd, gestuurd en gebruikt. Het onbekende schrikt af en het "ik" zoekt dat van nature niet. Daarom wordt datgene wat wordt waargenomen nogal eens gedeformeerd, omdat het "ik" het wil laten 'passen' in het geheel van de opgeslagen denkbeelden. Dit proces leidt er toe dat het 'ik' op gezag van anderen, de Vormers der Gedachten, de ervaringen op een geprogrammeerde standaardwijze gaat verwerken. Naarmate het daarbij gebruikte wereldbeeld meer situaties omschrijft, naarmate het uitgebreider is, ***lijkt*** *het juister. Daarom worden in politieke of religieuze beschouwingen vaak vele honderden of soms duizenden bladzijden gebruikt om de gewenste wereld te beschrijven. Elke beschrijving heeft hetzelfde effect: het werkt als een betoverende cirkelredenering. Raakt een "ik" verstrikt in de magie van deze betoveringen dan vergt het alle krachten om zich eraan te ontworstelen. Naarmate de*

standaardverwerking in meer situaties 'bewijst' dat er adequaat gereageerd wordt op binnenkomende impulsen neemt haar overtuigingskracht toe. Steeds meer "ikken" raken er dan van overtuigd dat de juiste methode om de wereld te beschrijven wordt gebruikt. Een dergelijk standaardnetwerk versterkt zichzelf zodoende bij èlke waarneming. ***Dit is dé waarheid!***
Het geloof van het "ik" in de juistheid ervan neemt vervolgens steeds meer de vorm van een overtuiging aan. Andere verwerkingsmethodieken gaan hem minder aanspreken en hij krijgt minder behoefte om zich überhaupt in andere benaderingen te verdiepen. Tot er uiteindelijk een moment komt dat hij ze 'met de glimlach van de wetende (!)' afwijst. Op dat moment deelt hij als het ware 'uitroeptekens' uit en stelt zich geen vragen meer. In termen van de Scheppingsstraal wil dit echter zeggen dat zíjn bewustzijnspotentie is gestold!

Alleen als iemand de betrekkelijkheid van zijn eigen denkbeelden inziet -en niet tijdens een intellectuele salonfähige discussie, maar voortdurend- is er communicatie mogelijk. Een zodanig besef impliceert dat men accepteert dat het "ik" een beperkte waarde heeft. Het gaat lijnrecht in tegen alle vormen van opvoeding. Opvoeding is er juist op gericht om een "ik" zo sterk mogelijk te maken, zodat nader omschreven 'maatschappelijk gewaardeerde, belangrijke en mooie' doelen zo goed mogelijk kunnen worden gerealiseerd. Elke relativering van het "ik" ondermijnt dit en werkt daardoor op twee manieren onzekerheid vergrotend. Op de eerste plaats voor het "ik" zelf en vervolgens ook indirect voor de maatschappij waarin het "ik" leeft.
De implicatie is niet gering! Iedereen die zijn eigen wereldbeeld wil bestuderen moet de wegen die hebben geleid tot de eigen conditionering traceren. Alleen daarmee verkrijgt hij inzicht in de subtiele, maar ijzersterke krachten die dat beeld in stand houden. Dit is een zeer complexe opgave die veel doorzettingsvermogen vergt. De winst daarvan is -maatschappelijk bezien- uiterst gering, want dergelijke inzichten leiden tot relativering en daarop zit een omgeving die gefocust is op het 'hebben', alles moet meer, mooier, sneller en beter, niet te wachten. Vanuit de omgeving is er daarvoor dan ook geen stimulans. Wie de hedendaagse, door de derde energiewet -de weg van de minste weerstand- geëntameerde vormingsmethodieken ter discussie stelt wordt tegengewerkt.'
De Zoeker knikte die ervaring was hem bekend.
'Wie zich daar niet door laat afschrikken zal zich uiteindelijk weten te bevrijden van de dwang van het denkproces. Zo'n zoeker wordt onvermijdelijk geconfronteerd met vele standaard denkbeeldenreeksen die zich onwrikbaar, als een uit graniet gehouwen massief, bevinden in zijn eigen conglomeraat van denkbeelden. Ze zijn ooit in een ver verleden gecreëerd en ontlenen hun bestaansrecht aan de 'onbetwiste waarheden van toen' die van generatie op generatie zijn overgeleverd en het is niet meer toegestaan om daar aan te twijfelen. Miljarden herhalingen staan er garant voor dat alleen de hiermee gebouwde denkbeeldenreeksen, de meningen, theorieën en opvattingen het predicaat van 'waar en juist' kunnen verwerven. Deze granieten molochen determineren het denken van de mens en doen hem realiseren dat de waarde van zijn eigen opvatting ten opzichte van deze denkbeelden klein en onbeduidend is. Zij

imponeren hem en reduceren zijn gevoel van eigenwaarde zodat uiteindelijk nog weinig "ikken" het letterlijk in hun hoofd halen om hun 'macht' ter discussie te stellen. Deze 'onbetwistbare waarheden' worden dus plechtig en vol ontzag wéér overgedragen van ouder op kind. Vaak zelfs via speciaal daarvoor in het leven geroepen riten of gecreëerde feestdagen. Het zijn de 'onwrikbare waarheden' waarmee elke Vormer der Gedachten het denkproces van zijn toehoorder weet te vormen en kneden. Net zo lang tot in dat denken deze 'onwrikbare waarheden' een vaste plaats hebben gekregen. De paden van de bewustzijnstromen zijn gestold en uitgehard; wederom is het bewustzijn gevangen in het vlees!'

De Zoeker moest grinniken om het woordgebruik hoewel de inhoud van die woorden hem niet vrolijk stemde.

'Ik blijf even in deze beeldspraak,' zei Meester Negen. 'Elk mens kan zich echter ontworstelen aan hun hypnotiserende effect. Dat vergt moeite, maar het "ik" kan zich concentreren op de bewustzijn stroompjes die zich aandienen als mogelijkheid, in de schaduw van deze obstakels. Zij leiden hem geruisloos langs de sombere groteske massa's. Trekt hij er langs, dan verdwijnt het hypnotiserende effect meteen. Dan blijken de immense molochen niet meer dan plompe sta-in-de-wegs die het zoekende denken hinderen. Ze worden dan gereduceerd tot wat ze zijn: Historische aannamen! Versteende denkbeelden, als menhirs willekeurig in het denken neergezet en opgericht om onbekende of vergeten onzekerheden en benoemde krachtsrichtingen te bezweren.'

'Er is hoop!'

'Natuurlijk is er hoop. Misschien zelfs wel meer dan je lief is! De obstakels, zij zijn met velen, oefenen hun invloed uit op het denken, bewust en onbewust. Maar ze stellen zich nooit verdekt op. Het zijn geen vijanden die onverholen en besmuikt hun werk doen. Integendeel, zij demonstreren zich openlijk alsof ze willen laten zien dat ze bestaansrecht hebben, juist omdat zo velen in hen geloven. Iedere keer als iemand in een gesprek, tijdens het uitvoeren van een klus, op het werk, tijdens het lezen, autorijden, televisie kijken of wat dan ook geconfronteerd wordt met een gevoel van ergernis, onmacht, wrevel, woede, irritatie, miskenning, chagrijn, weerzin of jaloezie, heeft hij een aanknopingspunt. Onwaarschijnlijk als het lijkt, dat zijn 'gouden' momenten. Want iedereen die op zoek is naar de prille basis van zijn conditioneringen kan daar in dergelijke momenten een glimp van opvangen. De emotie -het raakpunt van de mens met zijn hier en nu- confronteert hem in een dergelijk moment namelijk met het feit dat zijn eigen aannames, zijn eigen gestolde paden van bewustzijn en de realiteit in het hier en nu -het altijd beweeglijke en stromende bewustzijn- verschillen en dat de wrijving, merkbaar als de ervaren emotionele of mentale weerzin wordt veroorzaakt doordat het "ik" niet meebeweegt.'

'Stelt u nu met zoveel woorden dat de gevoelens van ongenoegen zoals u die net opnoemde door de mens zelf worden opgeroepen?

'In essentie is dat waar ik op doel. De altijd wisselende manifestaties van het Universele Bewustzijn zijn de oorzaak van de veranderingen die de mens in zijn 'nu' kan waarnemen. Als hij één pad van bewustzijn doet stollen, zal dat pad vanaf dat moment botsen met die stroom van continu afwisselende manifestaties van bewustzijn. Zijn denkbeeld wil vanaf dat moment de realiteit dwingen. In de mens als entiteit is dat

tot op zekere hoogte misschien mogelijk, maar met als effect dat die mens verkrampt en zijn opvattingen en gedrag forceert, opdat de stroom van bewustzijn alleen via het gestolde pad kan worden verwerkt. De betrokken mens zelf zal, zolang hij het gestolde pad handhaaft, nimmer het 'nu' gewaar kunnen zijn. Ook botsingen van meningen tijdens discussies zijn als confrontatiemiddel leerzaam. Het "ik" wordt dan geconfronteerd met de eigen onwrikbaar geachte waarheden en tegelijkertijd worden die van de ander zichtbaar! Elke confrontatie met een conditionering is zinvol!'
Meester Negen dacht enkele momenten na en vervolgde dan. 'Let wel, het is vaak nuttig, sterker nog, het is voor het overleven in een aantal gevallen zelfs noodzakelijk om door Vormers der Gedachten getraind en geïnstrueerd te worden. Laat daar geen misverstand over bestaan! Maar als de conditionering zijn eigen autonome gang gaat is er geen sprake van bewustzijn in het 'nu', dan verkeert de mens in de waak-slaap. De mens die aan dat gegeven, vanuit welke reden dan ook, voorbij gaat maakt zijn "ik" statisch en richt, om in de beeldspraak te blijven, zijn eigen veld van menhirs op.'
'Wat u vertelt ligt in het verlengde van uw eerdere betogen,' zei de Zoeker, 'maar het maakt mij op een bepaalde manier toch mismoedig. Er zijn zeer veel mensen in de greep van Vormers der Gedachten en zij hebben van dit alles geen weet. Hoe worden zij bereikt? Hoe komen zij verder?'
Het duurde enkele momenten voor Meester Negen sprak.
*'**Jíj** hebt er nu weet van!'*
'Ik heb het niet over mij, ik heb het over de anderen.'
'Ga jij er mee verder,' hield Meester Negen aan
'Waarom ontwijkt u het antwoord op mijn vraag!' De Zoeker reageerde enigszins gebelgd.
Er viel een korte intense stilte na deze woorden.
*'Ik adviseer je om je er **zelf**,' Meester Negen benadrukte het woord, 'in te verdiepen. Dan ervaar je echt hoe moeizaam het is om in te gaan tegen de weg van de minste weerstand. Wat is de waarde van mijn conceptuele antwoord op een vraag die zojuist associatief bij je is opgeborreld? Werk er aan om in de waak-waak bewustzijnssituatie te komen. Eenmaal in die staat zul je het antwoord weten op de vraag die je net stelde. Tot dat moment zal elk antwoord niet meer zijn dan een arbitraire verzameling van denkbeelden. Als je daar mee aan de gang gaat doe je exact hetzelfde wat vele miljoenen Vormers der Gedachten voor je gedaan hebben. Je bestendigt zo de waak-slaap bij de anderen. Dit terwijl je wellicht zelf in de overtuiging verkeert, dat je ze tot het waak-waak bewustzijn leidt.'*

*'Je zult ervaren,' vervolgde Meester wat later met zachte stem, 'dat al je aannames die in je "ik" zijn ingebouwd door de diepgaande analyses uiteindelijk gerelativeerd worden. Het "ik" **kán** zich gewaarworden van die relatieve waarde als het inziet dat het zijn eigen overtuiging is die zijn aannames opblaast en ze een absoluut karakter verleent. Zonder de bereidheid om te zien hoe de waarnemingen en de interpretaties ervan zijn ontstaan, krijgt een overtuiging uiteindelijk het karakter van een dogma. Een dogma geeft het "ik" ongekend zelfvertrouwen. Het is het rotsvaste ankerpunt binnen een chaotisch leven. Het geeft een verslavende zekerheid, waarbij de genoegens*

die drugs bieden in het niet vallen. Het dogma wordt het meester-zwaard in de hand van de leerling. Hij kan er, zelfs als ongeoefende, de onzekerheid van het leven mee verslaan. Maar er is een prijs en die is ongekend hoog. Degene die dit toverzwaard gebruikt zal er onherroepelijk door vergaan. De mens die verstrikt is geraakt in het dogmatische denken ketent zichzelf klemmend vast aan een beperkt aantal denkbeelden, dat geacht worden het totale leven te kunnen bestrijken. Vanuit de dogmatische benadering bestaat de overtuiging dat degene die een afwijkende mening heeft het verkeerd ziet en een bedreiging vormt voor de 'heilige' waarden. Deze 'dwalenden' moeten worden gecorrigeerd. Slechts krachtige middelen zijn geschikt om het afwijkende te verwijderen. Dogmatici willen niet probleem ***oplossend*** *denken! Ze denken slechts probleem* ***verdwijnend****.'*

'In zo'n gedachtegang zijn de problemen verdwenen als de andersdenkenden zijn geëlimineerd. Er is geen sprake van toegenomen kennis of inzicht,' concludeerde de Zoeker somber.

'De dogmaticus gebruikt in zijn denkproces een beperkt aantal dimensies. Daarom is hij nog meer dan anderen afhankelijk van de marges die in dat denkproces gebruikt worden. Alleen met behulp van de marges kan hij volstaan met onnauwkeurige waarnemingen, zonder van die onnauwkeurigheid hinder te ondervinden. Ook kan hij dankzij de marges zijn dogma's handhaven, omdat hij gericht uit de ontvangen signalen en impulsen alleen dié impulsen kiest die zijn wereldbeeld versterken.

De dogmaticus 'weet' hoe de wereld functioneert en beperkt zich tot díe signalen die deze vooringenomenheid versterken. Zo schakelt hij gericht een deel van zijn systeem van aftasters uit. Op grensvlakken tussen culturen, bij politieke doctrines bij ultranationalisten, tussen sektes, in wetenschap en religies, kortom overal waar verschillende groeperingen elkaar raken, kan dit gerichte waarnemen worden waargenomen. En daarmee ook de botsingen die deze verschillen veroorzaken.'

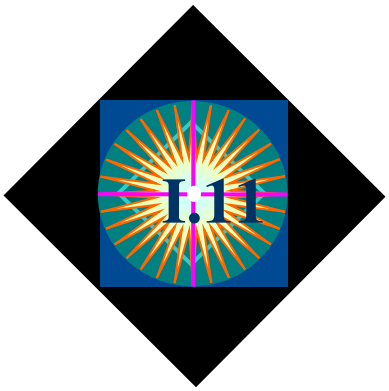

Het denken binnen herkende patronen.

Het "ik" zoekt naar 'herkende patronen'.
Elk 'herkend patroon' veroorzaakt routine!
Routines behoren tot het 'hebben'.
Zij versluieren het 'zijn'!

Toen de Zoeker die keer het vertrek binnenkwam lag een bekende tekening op de tafel.

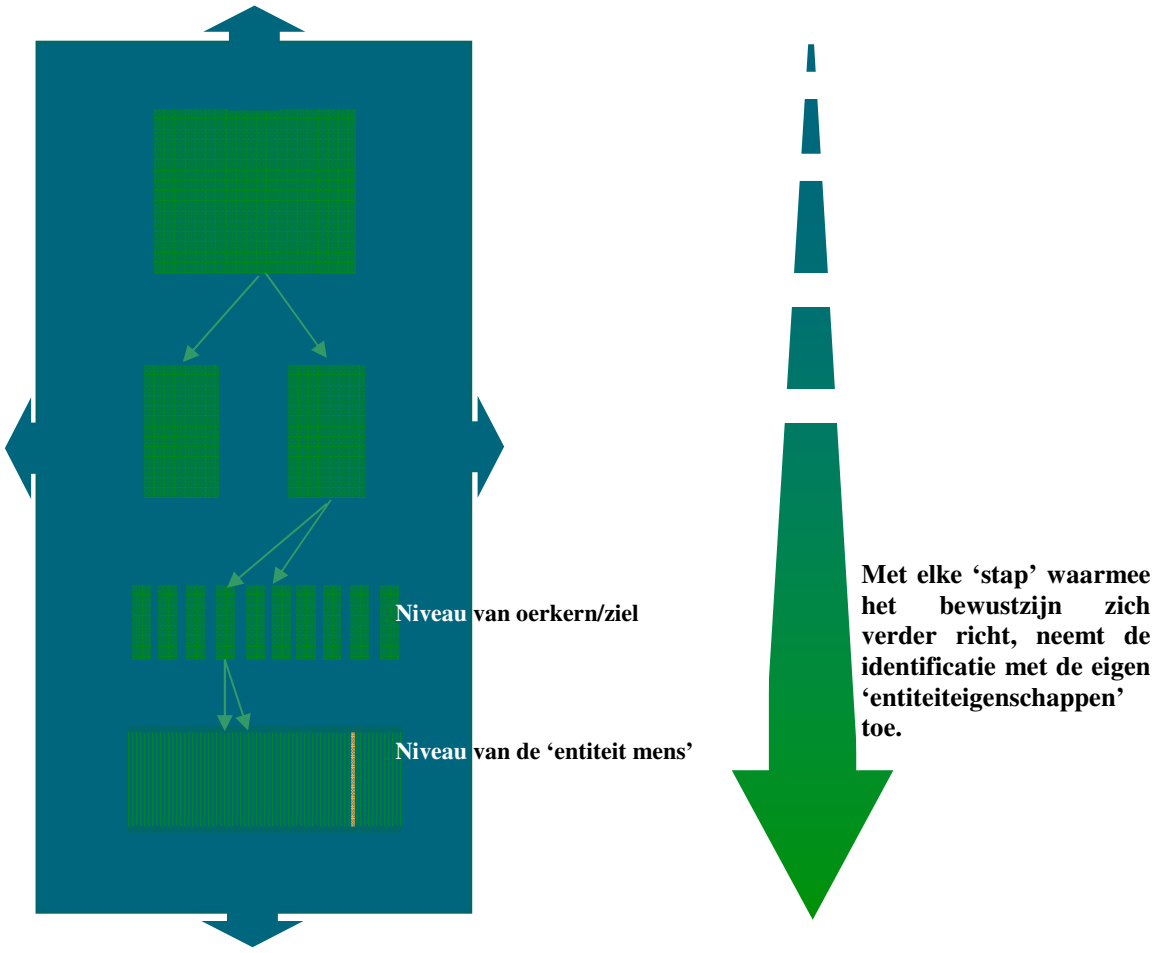

fig.114: De 'straal van schepping' vanuit het Universele Bewustzijn.

'Eerder,' zo begon Meester Negen,' heb ik je het proces van schepping met behulp van deze figuur uit gelegd. Het is zinvol om er op dit moment verder op in te gaan. Zoals we toen zagen is de oerkern/ziel/iets de feitelijke essentie van de mens en kan worden beschouwd als bestaansoorzaak van de 'entiteit mens'. De mens is hier het eindpunt van deze Scheppingsstraal. De pijlfiguur rechts indiceert de 'toenemende identificatie met de

entiteiteigenschappen'. Dit is een abstracte frase, maar heeft betrekking op de steeds voortgaande identificatie van het Universele Bewustzijn met zijn scheppingen. Iedere 'Scheppingsslag' impliceert een verdere, een diepere vorm van identificatie. De pijlpunten in de linker figuur trachten weer te geven dat het Universele Bewustzijn zich naar alle kanten naar het oneindige uitstrekt. En ten slotte, dat elke opeenvolgende schepping een steeds kleiner deeltje van het bewustzijn omvat!'
'De tekening lijkt te suggereren dat de oerkern/ziel/iets in meerdere lichamen gelijktijdig vertoeft. Zie ik dat goed?'
Meester Negen wierp een blik op de figuur schudde het hoofd.
'Het is goed dat je me hier op attent maakt, maar dat is niet mijn bedoeling. Het achterliggende grote groene vlak moet je beschouwen als het vlak van de tijdruimte, waarbinnen zich dus de gebeurtenissen afspelen die wij als mens doorleven. Alleen vanuit dat perspectief beschouwd klopt de figuur met je opmerking. Het geeft aan dat de oerkern/ziel/iets dus tijdens verschillende perioden in andere belichamingen vertoeft.'
'Moet ik uit uw woorden begrijpen dat het vlak een soort vierdimensionaal wereldbeeld tracht weer te geven?'
'Dat is de intentie.'
'De verticale richting impliceert, dat het Universele Bewustzijn zich steeds verder identificeert,' mompelde de Zoeker,' en dat was me duidelijk, maar ik besef nu pas, dat ik eigenlijk niet weet, wat ik me daar inhoudelijk bij voor moet stellen. Hoe verloopt het proces, waarbij het bewustzijn tot materie wordt? En wat is bijvoorbeeld de relatie tussen het Universele Bewustzijn en energie? U bent daar nog niet eerder op in gegaan?'
'Sinds het begin van de 20ste eeuw is met behulp van complexe wetenschappelijke formuleringen aangetoond dat materie en energie in bepaalde verhoudingen gezien kunnen worden als elkaars equivalent. Hoewel dit gegeven alleen op hoog conceptueel niveau kan worden onderbouwd, is het toch verworden tot een algemeen gedeelde waarheid. Een waarheid die door iedereen voetstoots wordt onderschreven en geciteerd. Ik stel voor dat wij dat ook doen, akkoord?'
De vraag was overduidelijk retorisch dus de Zoeker reageerde niet.
'Misschien is het toch zinvol om iets dieper in te gaan op wat er gebeurt. We beschikken vanaf die tijd over een naamgeving, een onderbouwende theorie en er is een werkend model. Dit alles tezamen beschrijft en verklaart datgene wat wij als mens menen waar te nemen. De beschrijving verklaart conceptueel wát er gebeurt. De beschrijving is passief en er lijkt sprake van een dualiteit. Er is óf energie, óf materie. Ik kijk hier op een andere wijze naar. Zowel 'energie' als 'materie' zijn voor mij manifestaties van een verder volkomen onbekend 'iets'. Het is dat onbekende iets dat zich, om redenen die buiten ons begrippenkader vallen, manifesteert als hetzij energie, hetzij materie. Datgene wat de Scheppingsstraal heeft bewerkstelligd is het Universele Bewustzijn.'
De Zoeker knikte bedachtzaam, maar deze reactie viel niet goed.
'Wij kunnen zo'n frase eenvoudig herhalen en als we dat een aantal malen hebben gedaan komen we in de veronderstelling te verkeren dat we inhoudelijk begrijpen wat we zeggen, maar dat is een illusie. Het begrip, het denkbeeld 'Universeel Bewustzijn' is volstrekt onbevattelijk. Het is zo onbevattelijk, dat er geen kenmerkende eigenschappen

aan gekoppeld kunnen worden. De essentie van een kenmerkende eigenschap is namelijk dat deze op enigerlei wijze meetbaar of te ervaren is. Het Universele Bewustzijn bestaat, kan als zodanig door de mens worden ervaren, maar de mens kan die ervaring niet in alomvattende concepten omzetten. ***Het Universele Bewustzijn is de staat van 'zijn'.*** *In die staat bestaat alles!'*
'Alles bestaat tegelijkertijd?'
'Het bestaat zowel tegelijkertijd, als niet tegelijkertijd. In onze Scheppingsstraal is de tijd een dominante dimensie. Buiten die Scheppingsstraal bestaat de tijd zoals wij die kennen niet. Om terug te gaan naar de manifestaties energie en materie, het is het Universele Bewustzijn, dat -om redeneren die wij met ons denken niet kunnen doorgronden- er voor heeft gekozen zich te identificeren met het verschijnsel dat wij energie noemen en vanaf dat moment bestond er energie. In een verder proces van identificatie heeft het Bewustzijn er voor gekozen om de energetische manifestatie de materiële vorm te geven. Daardoor zijn in onze Scheppingsstaal de verschijnselen bewerkstelligd die wij als mens waarnemen.'
Meester Negen keek de Zoeker een moment aan en vervolgde dan, 'ik kan het als zodanig formuleren, maar ook deze formulering kan het inhoudelijke begrip nauwelijks vergroten. Het denken kan namelijk slechts werken met fragmenten en flinters uit de werkelijkheid. Het is te beperkt, te ontoereikend om zelfs nog maar een globale indruk te verkrijgen van de werkelijkheid.'
De woorden plaatsten de Zoeker in een soort spagaat. Als hij het betoog van de ander onderschreef verwierf hij geen begrip. Maar afwijzen bracht hem ook niet verder. Hij wachtte dus af.
'In het proces van schepping bepalen de hogere Entiteiten de mogelijkheden en vrijheidsgraden van het bewustzijn in de lagere Entiteiten. Hoe hoger, des te minder identificatie, des te minder gebondenheid en des te groter de mogelijkheden. Het omgekeerde geldt navenant. Dat het bewustzijn zich meer identificeert naarmate het lager in de Scheppingsstraal is wordt veroorzaakt door het toenemende aantal wetmatigheden. Dat neemt toe naarmate de Scheppingsstraal wordt afgedaald.
De vrijheid van het bewustzijn neemt af, telkens als het bewustzijn zich verder bindt en zich verbijzondert tot een lagere Entiteit, met andere woorden als er een lagere Entiteit wordt gecreëerd. Het proces van scheppen is een proces van verdichten en iedere verdichtingsslag impliceert dat er méér wetmatigheden worden samengebundeld, opdat een nieuwe entiteit zal kunnen ontstaan. Met andere woorden, opdat de nieuwe lagere Entiteit zich als afzonderlijke Entiteit zal kunnen manifesteren.'
De Zoeker fronste zijn wenkbrauwen en Meester Negen probeerde het daarom anders.
'Elke nieuwe entiteit impliceert een nieuwe ordening van bewustzijnsmanifestaties. Een dergelijke nieuwe ordening geschiedt enkel onder invloed van specifieke wetten, waardoor dat bewustzijn zijn vorm verkrijgt. Deze ordening binnen de schepping impliceert dat in een lagere Entiteit alle wetmatigheden aanwezig zijn van de naastgelegen hogere Entiteit ***plus*** *díe wetmatigheden die hem als verbijzonderde lagere Entiteit een aparte mogelijkheid tot bestaan geven. Voor de entiteit mens betekent dit, doorredenerend, dat het aantal wetmatigheden waardoor zijn bestaan gedetermineerd wordt, gelijk is aan de som van alle eerdere wetmatigheden,* ***plus*** *die, die hem het*

bestaan als menselijke entiteit mogelijk maken!
Omdat de mens zich het overgrote deel van zijn bestaan identificeert met de wereld waarin hij bestaat –een normaal, maar niet noodzakelijk gegeven- wordt zijn bestaan en de aandacht van zijn "ik" volledig gestuurd door de wetmatigheden die zijn wereld bepalen. De oerkern/ziel/iets is de hogere Entiteit die –gebruikmakend van de wetmatigheden van de entiteiten uit eerdere Scheppingslagen ***én*** *zijn eigen Scheppingskracht- de entiteit mens zijn vorm heeft gegeven en die het lichaam van die entiteit letterlijk heeft bezield. Noch de grootte, noch de werking van deze oerkern/ziel/iets laat zich in een eenvoudig model verklaren, ik kom daar een andere keer zeker uitvoerig op terug. Op dit moment volstaat het te concluderen dat, als de oerkern/ziel/iets zich terugtrekt het lichaam sterft. Onder de vele namen die aan de oerkern/ziel/iets zijn gegeven ligt die van het 'leven gevend beginsel' dan ook voor de hand.'*
De Zoeker, die deze naam eerder had gehoord, knikte.
'Alleen door of via zijn oerkern/ziel/iets is de mens in staat om het 'zijn' te ervaren. De oerkern/ziel/iets is het centrum van zijn bestaan van waaruit elke vorm van gewaarwording geïnitieerd wordt. Of, om het anders te benaderen, de oerkern/ziel/iets is de merkwaardige entiteit van waaruit de mens in staat is om bewust te ervaren. Er is overigens een groot verschil tussen ***ervaren*** *en* ***begrijpen*** *wat is ervaren. Deze twee -woorden vertegenwoordigen twee verschillende werelden: een externe realiteit en een gecreëerde innerlijke wereld, die slechts één raakpunt hebben in het menselijke denkproces. Als de mens datgene waarvan de oerkern/ziel/iets zich gewaar is, wil begrijpen dan moet hij werken met zijn denkvermogen. Hij moet de ervaring transformeren, want alleen dan kan hij -naast waarnemer die ervaart- ook 'begrijper' van het waargenomene worden. De transformatie vormt ervaringen om tot begrip. De onbekende oerkern is de initiator van het denkproces.'*
De Zoeker fronste zijn wenkbrauwen en daarom ging Meester Negen er dieper op in.
'Het is mogelijk om wat betreft de werking van de oerkern/ziel/iets een parallel te trekken met een elektrische stroom. Stroom op zich heeft nauwelijks enige operationele waarde zolang het niet gebruikt wordt. Het is daar, maar bewerkstelligt, doet niets. Pas als het, zoals de naam impliceert, gaat stromen worden de gebruiksmogelijkheden geactiveerd. De stroom kan een elektromotor aandrijven. Werkt die motor, dan kan een bijbehorend apparaat functioneren. De stroom, in de mens de oerkern/ziel/iets, is dus onontbeerlijk, maar het is de motor, het denkproces, dat dankzij de stroom, het apparaat, het lichaam, laat functioneren.
Door de inwerking van de oerkern/ziel/iets ontstaat er in de mens een tweeledig besef. Enerzijds is dat een extern gericht materieel besef. Het besef dat gericht is op de materiële wereld waarbinnen zijn lichaam bestaat. De oriëntatie gebeurt met behulp van de extern gerichte aandacht van zijn "ik" waarmee datgene wat ervaren wordt tot afgebakende gedeeltes, tot herkende fragmenten wordt herleid.
Een "ik" móet, wil het überhaupt kunnen komen tot begrip, datgene waarvan het zich gewaar wordt, herleiden tot te bevatten fragmenten. Hoewel de mens de mogelijk heeft om in de tijdruimtematerie dimensies telkens een andere positie in te nemen en daarmee te komen tot andere gewaarwordingen, beslaat het gerichte bewustzijn van

zijn "ik" toch telkens een zeer minimaal gebied.'
'Als het "ik" niet zou fragmenteren, dan zou het niet tot begrip komen,' concludeerde de Zoeker, 'omdat de werkelijkheid en gewaarwordingen daarvan altijd te groots, te gecompliceerd en daardoor letterlijk te onbevattelijk zijn.'
'Inderdaad. Het denken heeft getracht het eigen onvermogen te maskeren en werkt daarom met termen als 'oneindig, almachtig, universeel, alom of absoluut'. Maar het gebruik van dergelijke woorden wil niet zeggen dat daar ook een begripswaarde achter zit. Vanwege hun immense complexiteit, onmeetbare impact en onvoorstelbare grootte is dat niet mogelijk. Wat geldt voor gewaarwordingen geldt ook voor ervaringen: doorleefde ervaringen zijn ***als gebeurtenis op zich*** *buitengewoon complex en ingewikkeld en kunnen zonder fragmentering nooit begrepen worden.*
Het denken fragmenteert de werkelijkheid op verschillende manieren. Eerder zei ik je dat het werkt met 'processen". Door te werken met een specifieke volgorde van denkbeelden wordt de factor tijd ingekapseld. Vervolgens geschiedt het fragmenteren van gewaarwordingen grootschalig met behulp van gebruikmaking van de ééndimensionale benadering, zoals ik je tijdens onze vorige bijeenkomst beschreef. Daarmee worden gewaarwordingen herleid tot dimensies of aspecten, dus tot datgene wat een individu beschouwt als uniek en bepalend. Er bestaan in elke gewaarwording ontelbaar veel verschillende dimensies, maar bij de opbouw van denkbeelden speelt de overgrote meerderheid ervan echter volstrekt geen enkele rol.'
'Ik ben even kwijt waarop u doelt,' aarzelde de Zoeker.
'Wel,' reageerde Meester Negen,' nemen we iets doodgewoons als een stoel. Wie zich verdiept in wat dé essentiële eigenschap van een stoel is, zal amper stil staan bij aspecten als de vraag hoe de rugleuning is gemaakt, hoeveel poten er onder zitten, wat de kleur is of van welk materiaal het is gemaakt. Dergelijke zaken zijn zonder meer van belang, maar meer bij de fabricage van het meubel of in een meubelzaak, dan bij de gedachte aan een stoel. Wie denkt of werkt met het begrip stoel is in gedachten primair bezig met een materiële entiteit waarop men kan zitten. De overige dimensies die ik net noemde spelen nauwelijks een rol.
Ten slotte, we hebben het over het proces van fragmentering, vindt fragmentering ook plaats omdat de mens werkt met marges. Dankzij het gebruik van die marges kan het "ik" slordig waarnemen en kunnen volledige beschrijvingen van gewaarwordingen achterwege blijven. Het "ik" neemt genoegen met het meest waarschijnlijke en het op het eerste gezicht best passende denkbeeld.
Elk van deze methoden van fragmenteren leidt op zich al tot een globale benadering dus versimpeling van de werkelijkheid. Omdat ze tezamen en door elkaar heen worden gebruikt, versterken ze elkaars effect exponentieel. Dit gegeven maakt nogmaals duidelijk waarom het denken veelvuldig kan werken met datgene wat ik eerder kwalificeerde als basisaandachtspunten. Het denken neemt genoegen met minimaal herkende fracties van grote denkbeelden of denkbeeldenreeksen en gebruikt die fracties als vervanger voor die grotere denkbeelden.
Via het denkproces worden fragmenten getransformeerd tot begrip. Dat gebeurt met behulp van 'naamgeving', het proces waarbij een naam wordt gegeven aan de onderscheiden stukken ervaring. Een mens kan alleen denken met behulp van de door

hem verworven etiketten en labels. Elk individu dat denkt transformeert zijn gewaarwordingen en ervaringen met behulp van taal. De transformatie via taal betekent dus de omvorming van ervaren entiteiten met behulp van daaraan gegeven taalkundige begrippen, de etiketten en de labels.' Al sprekende legde hij een tekening neer.
'Dit is een zeer globale weergave van het proces zoals ik je dat net beschreef.

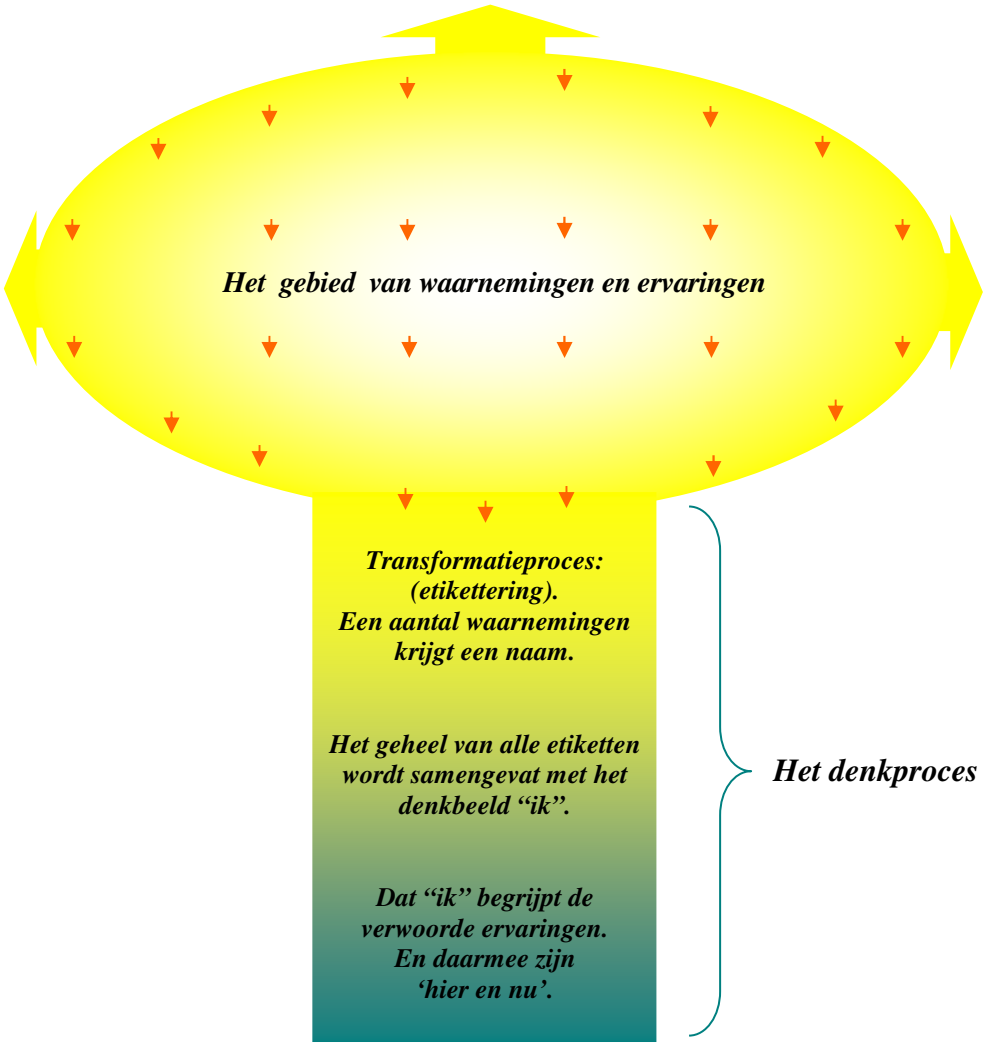

fig. 115: Gewaarwordingen worden begrip.

'Overigens,' merkte Meester Negen op, 'zoals je hebt gemerkt sta ik vaak stil bij het effect van naamgeving op zich. Ik vestig zo je aandacht op het gegeven dat daarmee de conceptuele wereld ontstaat. En die conceptuele wereld neemt bij allen, die daar niet alert op zijn, de plaats in van de echte wereld. Dát gegeven wordt vrijwel continu veronachtzaamd. Het is natuurlijk niet mijn bedoeling om de huidige beheersing van onze materiële wereld te bagatelliseren. Juist omdat de mens het vermogen van naamgeving heeft ontwikkeld en uitgebouwd is de beheersing van de materie steeds

verder toegenomen en daarmee is het fysieke overleven van generatie op generatie veel gemakkelijker geworden.'
'Wel met in het kielzog effecten als klimaatverandering en schaarste van huidige hulpbronnen,' kon de Zoeker niet nalaten op te merken. Maar Meester Negen ging daar niet op en wees naar de tekening.
*'Het transformatieproces is het proces van naamgeving, van het etiketteren van een beperkt aantal waarnemingen. Het denken werkt daarbij met gekwalificeerde etiketten, etiketten die hun waarde bewezen hebben. Zij zijn min of meer geobjectiveerd. Getracht is ze los te maken van strikt individuele belevingen. Veelal zijn ze gerelateerd aan de materiële wereld. Het woord be**grijp**en bijvoorbeeld is afgeleid van de hand die datgene wat het ziet, wil omvatten. Is iets eenmaal ge**grepen** dan heeft de betrokken mens er macht over. Parallel is dat proces in het denken. Be**grip** leidt daar tot een gevoel van macht en beheersingsmogelijkheid van datgene dat is begrepen.'*
De Zoeker overdacht dit kort en knikte, omdat het hem plausibel in de oren klonk.
'Het transformatieproces is zowel uiterst snel als bijzonder complex. Ik heb het in een andere tekening uitvergroot, om de verschillende stappen zichtbaarder te maken.

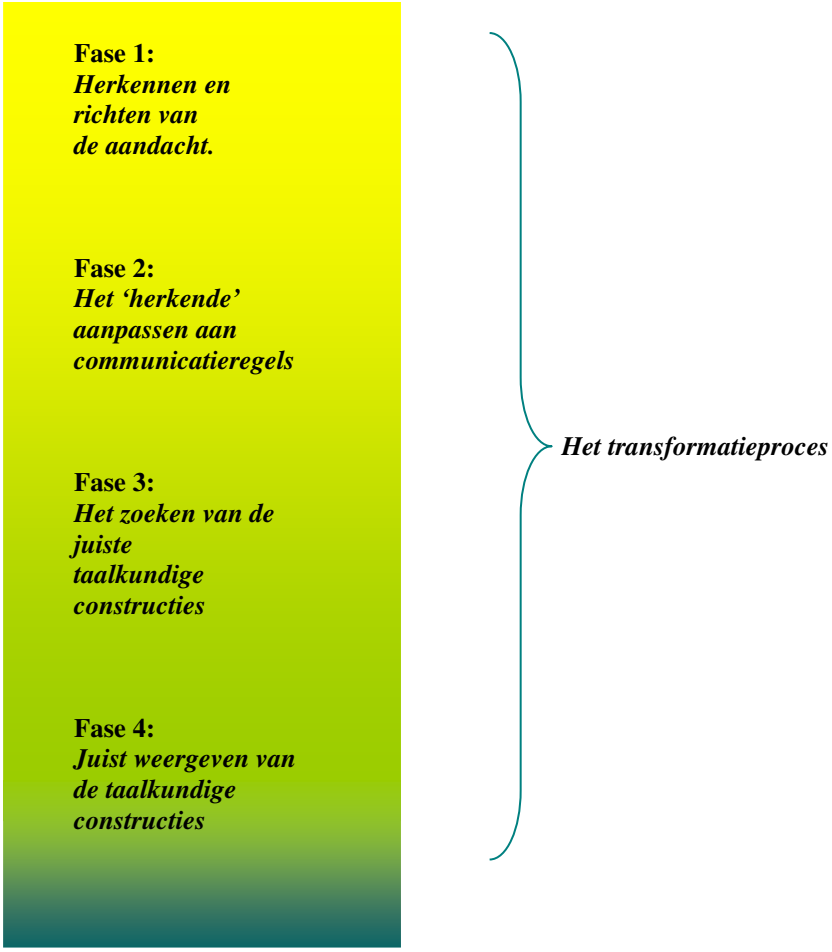

fig.116: De fasen van het transformatieproces.

Het is dus het proces waarbij de aard van de gewaarwording wordt gelabeld. Het proces van naamgeving impliceert dat veel informatie wordt weggelaten. Alleen de als relevant beschouwde dimensies worden meegenomen. We stonden daar eerder uitvoerig bij stil. Het gevolg is, dat elke transformatie onomkeerbaar is! In elke fase van de transformatie wordt de oorspronkelijke gewaarwording als het ware gedwongen zich aan te passen aan de ***mogelijkheden*** *van het transformatieproces. Het effect is navenant. Dat wat er uit een transformatie aan begrip komt, heeft veelal slechts indicatieve relaties met een oorspronkelijke gewaarwording.'*
De Zoeker begreep dit, maar reageerde desondanks.
'Uw analyse komt me plausibel over, maar is er een alternatief?'
'Een universele, een algemeen werkende oplossing is er natuurlijk niet! Die is er alleen als ieder vanuit het waak-waak bewustzijn leeft, een situatie die ver van ons tijdsgewricht ligt. Maar op individueel niveau is het anders. Als de mens alert is en zich niet laat meeslepen door identificaties zijn er mogelijkheden!'
'Ongetwijfeld,' liet de Zoeker zich ontvallen, 'u legt daar telkens de nadruk op, maar kunt u het in dit geval concreter maken?'
'De mens moet zijn aandacht richten op de gewaarwording. Hij moet er bij stil blijven staan, zich concentreren op vragen als: wat ervaart er, waar wordt er ervaren, waarmee? Dit komt je misschien merkwaardig voor, maar meestentijds weet de mens niet eens dat hij of zij ervaart. Natuurlijk gebeuren de ervaringen hem of haar, maar het denken gaat er direct mee aan de haal. Daarmee wordt de ervaring begrepen en dus vervangen door adequate denkbeelden.'
'Dus moet worden volstaan met het besef Ik ervaar?'
'Die frase is natuurlijk altijd juist, maar tegelijkertijd onvoldoende beperkt. Veel te weinig specifiek. Zo'n besef is niet gefragmenteerd en daar is niets mis mee, maar een totale gewaarwording kan door het denken niet worden bevat en wordt dus niet begrepen. De aandacht moet gericht worden -en kortstondig gericht blijven- op de ervaring die zich in het veld van gewaarwording manifesteert. Geschiedt dit, dan is de mens vervolgens aangewezen op de communicatiestructuur binnen zijn specifieke samenleving. Zijn interne communicatie, met hemzelf, en de externe communicatie, met de anderen, geschiedt volgens aangeleerde methoden. De Vormers der Gedachten hebben die methoden ingebracht en het denkproces is zodoende gebonden aan strakke regels en structuren. Gebruik van logica bijvoorbeeld, of causaliteit.
Als het transformatieproces er toe heeft geleid dat er bij een individu begripsvorming is ontstaan komt de derde fase. Datgene wat is herkend moet worden omgezet in taalkundige constructies. Ook die werken met regels en wetten, maar veel woorden hebben meerdere betekenissen. Niet iedereen heeft bij een zelfde woord hetzelfde begrip. Ten slotte is er nog een vierde transformatie omdat de bedachte taalkundige verwoordingen moet worden uitgesproken en opgevangen. Pas aan het eind van het proces is de ervaring omgezet in taalkundige verwoording.
Nu is deze tekening nog bevattelijk,' zei Meester Negen, terwijl hij naar de figuur wees. 'Deze schets beschrijft de -beperkte- processen die zich ***binnen*** *het individuele waarnemingsveld afspelen. Alle gewaarwordingen, waarnemingen of ervaringen van*

de mens hebben altijd betrekking op manifestaties van het Universele Bewustzijn. Dit kent geen beperkingen, noch wat betreft tijd, noch wat betreft ruimte. De kennis van het individu daarentegen, de capaciteit van zijn denkvermogen is zo beperkt dat het volstrekt ontoereikend is om de essentie van het 'zijn' nog maar bij benadering of zelfs grof conceptueel te kunnen omvatten. In de figuur van de Scheppingsstraal, de eerste die ik je vandaag liet zien, werd dat al geïndiceerd. De donkere achtergrond strekt zich naar alle kanten oneindig ver uit. Het oranje streepje dat één mens voor stelt, staat in géén verhouding tót die achtergrond en is dus nooit in staat om die achtergrond op welke wijze dan ook te omvatten.'
Meester Negen legde een nieuwe tekening op tafel.
.

fig. 117: De uiterst limitatieve bevattingscapaciteit van een "ik".

‘Deze figuur werkt dat met behulp van een sterk gesimplificeerde schets verder uit. Het veld van potentiële manifestaties van het bewustzijn, dus het veld van potentiële punten, waaromtrent een “ik” begrip op zou kunnen bouwen is oneindig qua grootte en het weergeven daarvan is niet mogelijk. Dit is altijd een complicatie bij het maken van een illustratie. In de figuur heb ik dat toch betracht en heb gebruik gemaakt van een uitdijende cirkel. De kern is zoals je ziet donker en de kleur wordt naar buiten toe steeds lichter om uiteindelijk over te gaan tot de kleur wit, de kleur van het papier, waarmee ik wil suggereren dat het geen grenzen heeft en zich uitstrekt tot het oneindige. De mens bestaat ‘ergens’ als entiteit in het oneindige veld. In de figuur heb ik dat onderin getekend.

Onder in die cirkel vindt dus de interactie over en weer plaats van een “ik” met de manifestaties van het Bewustzijn. Dat “ik” ervaart gewaarwordingsimpulsen van -een zeer beperk aantal- manifestaties van zijn tijdruimtematerie omgeving. In de figuur zijn ze weergegeven met behulp van de rode pijlpunten. De gewaarwordingsimpulsen bereiken uiteindelijk het “ik” via het transformatieproces, zoals ik dat in de vorige figuren heb geschetst. Zelfs het maximale kennispotentieel van een “ik”, weergegeven met de donkergroene vijfhoek, is volkomen ontoereikend. De figuur beoogt weer te geven dat het niet mogelijk is van de oneindige potentiële kennisgebieden van het ‘bewustzijn’ meer dan minieme fragmenten te bevatten.

Het Universele Bewustzijn omvat oneindig veel dimensies die elk op zich ook weer oneindig van grootte zijn. De mens kan, bijvoorbeeld in diepe meditatie, in contact komen met dat Bewustzijn, maar de vertaling ervan, de transformatie van wat is ervaren door het denken, is immens verschraald. Het is niet mogelijk om via het transformatieproces een ervaring van het Universele Bewustzijn één op één om te zetten in begrip.’

Meester Negen zweeg enkele momenten en zei toen glimlachend: ‘Tegelijkertijd is het volkomen onmogelijk om, redenerend vanuit denkbeelden en concepten, tot begrip van het Universele Bewustzijn te komen. Het “ik” zal het nooit kunnen begrijpen, welke acties het daartoe ook onderneemt. Elk proces van transformatie waarmee een gewaarwording wordt omgezet in begrip houdt noodgedwongen een zeer grote beperking in. Het denkproces is een prop, een trechter of een flessenhals. Een vernauwing waardoor elke transformatie van het ‘zijn’ naar het ‘hebben’ gecompliceerd wordt. Ik stel voor,’ zei Meester Negen dan,’ dat wij nu even pauzeren.’’

‘Het proces waarmee mensen hun gewaarwordingen en ervaringen etiketteren,’ hervatte Meester Negen later het gesprek, ’zou ik als volgt abstract willen samenvatten. De mens richt de aandacht van zijn “ik” op fragmenten van het ‘zijn’ en wordt zich dán gewaar van de wereld waarin hij leeft. Hij transformeert die gewaarwordingen tot specifieke gestolde paden van bewustzijn, zijn ‘herkende patronen’. Zijn bekende wereld wordt daarmee een logisch ogend conglomeraat van etiketten en labels. Dit

*conglomeraat vertegenwoordigt de naamgegeven ervaren entiteiten en relaties daartussen**!***

Het kernbegrip bij het proces van waarnemen, van het gewaarworden is besef'. Op het moment dat een mens iets beseft is er een raakpunt tussen enerzijds het 'zijn' en anderzijds de aandacht van die mens. 'Zijn' wordt wel omschreven als alom en eeuwigdurend. Deze twee woorden maken echter impliciet gebruik van het begrip oneindig. Omdat dat buiten het bevattingsvermogen van het denken valt, leiden ze dus niet tot echt meer inzicht.
***Maar 'zijn' wordt wèl ervaren**! De oerkern/ziel/iets, die een deel van het 'zijn' is, laat de mens zijn weg vinden in het 'zijn', omdat het diens "ik", het conglomeraat van denkbeelden en etiketten activeert. Via zijn "ik" weet de mens fragmenten van het 'zijn' mentaal in zijn greep te krijgen, zodat hij uiteindelijk toch meent de wereld te be**grijp**en. Helaas,' Meester Negen keek de Zoeker aan, 'moeten we vaststellen dat het hier niet bij blijft. De mens vereenzelvigt zich met zijn denkbeelden. Die verzelfstandigen en via het proces van identificatie bouwt het individu zich een éigen wereld. Het moge een bedachte wereld zijn, het is wel **zíjn** wereld! Een wereld die bevattelijk is en die het 'zijn' vertegenwoordigt, maar tegelijkertijd een wereld waarin de mens heerst als machtigste.*
'Een imponerende en verslavende ervaring, waar iemand niet graag afstand van neemt.' zei de Zoeker en hij voegde er aan toe, 'vandaar de nadruk op onthechting.'
*'Inderdaad! Het "ik" heeft het 'zijn' verdeeld in herkende -naamgegeven- brokken en stukken, die vervolgens weer zijn gesplitst en daarna nog eens verder gefragmenteerd, zodat er uiteindelijk een gigantisch veld is ontstaan dat bestaat uit iets dat zou kunnen worden gekwalificeerd als '**zijn**ssplinters'. Elk mens vult zijn denkproces met een meer of minder groot aantal van deze '**zijn**ssplinters' en gebruikt die splinters om zo zijn leven vorm te geven. Hoe groter de verzameling, des te meer acht het individu zich in staat het leven te begrijpen!*
Om de verzameling 'naamgegeven splinters' te kunnen blijven zien als volwaardig representant van het 'zijn' heeft het denken de zeer handzame concepten 'tijd' en 'ruimte' geïntroduceerd. Handzaam, omdat met deze termen de permanente veranderingen in het 'zijn' een hanteerbare en voor het denken herkende vorm hebben gekregen. De loop van de wereld kan daarmee worden beschreven! Om het bestaan binnen deze 'bekende' wereld verder te vergemakkelijken heeft het denken de gebeurtenissen die zich daarbinnen afspelen logisch aan elkaar gekoppeld met behulp van de causaliteit. Beschreven 'oorzaken' en gevonden 'gevolgen' zijn vervolgens aan elkaar gekoppeld.
*De rol van de oerkern/ziel/iets wordt door de exhibitionistische expansiedrang van het "ik" vaak volstrekt overschaduwd. De mogelijkheden van de oerkern/ziel/iets om rechtstreeks, dus zonder tussenkomst van het denken, het 'zijn' bewust te ervaren, worden door de steeds terugkerende acties van dat "ik" geblokkeerd, omdat het "ik" zich continu vereenzelvigt met de **inhoud** van de denkbeelden. Het "ik" is echter niet meer dan een hulpinstrument, een transformator, die alleen geacht wordt het 'zijn' waarvan het zich bewust is, te vertalen! De menselijke oerkern, datgene wat hij in de*

basis dus is, verdwijnt onmiddellijk naar de achtergrond als de agressieve acties van het "ik" zich manifesteren.'
Meester Negen dacht enkele momenten na en ging vervolgens verder.
'Het denkproces volgt de weg der minste weerstand. Het wil met zo weinig mogelijk 'labels' een maximaal begrip van de omgevingssituatie verwerven, omdat het daarna de aandacht van het "ik" vrij ter beschikking heeft. Het is dus permanent op zoek naar iets wat je zou kunnen omschrijven als 'beknopte labels'. Het dimensionale denken is hiervan een voorbeeld bij uitstek. Een gebruikte dimensie mag dan in objectieve zin, voor zover daar sprake van kan zijn, een uiterste simplificering van de werkelijkheid zijn, pragmatisch beschouwd is het een uitstekende methode om tot begrip te komen! Door het dimensionale denken verdwijnen natuurlijk veel nuanceringen, maar het werken met nuances betekent dat er continu een groot beslag op het denkproces wordt gelegd, terwijl de voortgang in de begripsvorming niet navenant toeneemt, integendeel zelfs vaak. Het denkproces is er op gericht om de waargenomen werkelijkheid zo rechtlijnig, eenvoudig en concreet mogelijk te bevatten.
'Labels' zijn in feite korte en bondige beschrijvingen waarmee allerlei niet direct als zinnige beschouwde informatie wordt weggelaten, terwijl gebeurtenissen, hoe belangrijk dan ook voor het denken eenvoudig zijn weergegeven, zodat er ogenschijnlijk een sneller begrip van situaties ontstaat.'
'Kunt u een voorbeeld geven?'
'Denk aan de Tweede Wereldoorlog. Dat denkbeeld slaat terug op een onvoorstelbare, zes jaar durende, uiterst traumatische ervaring van de mensheid, waarbij door mensenhand 80 miljoen medemensen zijn omgekomen. Er zijn vele duizenden boekwerken en documentaires, veel teveel voor één mens om alleen nog maar op conceptueel niveau kennis van te nemen. Maar toch, het denkbeeld Tweede Wereldoorlog creëert bij vrijwel iedereen een illusie van begrip, nietwaar.´
De Zoeker overdacht dit even en zag zich gedwongen dit toe te geven.
´De drang om het denkproces te verbeteren, om tot een snel begrip te komen met gebruik van een minimaal aantal labels is van alle tijden. Tijdens de vele honderden eeuwen, waarbij van generatie op generatie ervaringen zijn getransformeerd tot begrippen, zijn er door zeer veel verschillende mensen en op tal van plaatsen talloze 'herkende patronen' ontdekt. Dergelijke 'herkende patronen' zijn niets meer dan de opgemerkte repeterende gebeurtenissen in de wereld. Anders gesteld, het zijn de bemerkte wetmatigheden in de veranderingspatronen van het 'zijn': de natuurwetten, al dan niet wetenschappelijk beschreven of bewezen. De mensheid realiseerde zich al in de verre oudheid dat 'herkende patronen' de wereld zekerder en voorspelbaarder maakten. Door gebruik te maken van de ontdekte wetten en wetmatigheden konden de gevolgen van die wetten worden voorzien, gecontroleerd en beheerst. Pieken in de manifestaties van het 'zijn', bijvoorbeeld een stormvloed, konden worden voorzien. Uiteindelijk is met behulp van de 'herkende patronen' de wereld zodanig ingericht dat deze zekerder en stabieler is geworden. Omdat de wetmatigheden zich allen op het mentale niveau afspelen werd tevens een steeds grote rol voor "ikken" gecreëerd.'
Meester Negen dacht een moment na en vervolgde dan: 'Bij analyses van deze 'herkende patronen' is in de loop der vele eeuwen indringend gezocht naar de

achterliggende oorzaak daar weer van. Naar 'de oorzaak achter de oorzaken'. Anders gesteld, men verdiepte zich in de vraag: Waarom functioneert een 'herkenbaar patroon' überhaupt? Wat is de beweegreden?
De vraag naar de 'drijfveren van het zijn', naar 'de oorzaak achter de oorzaken' bleek tijdenlang ingewikkeld, omdat het begrippenkader waarover de mens beschikte onvoldoende houvast bood. Het was te beperkt! Echter, de drang om te willen begrijpen dreef de mens over deze beperkingen heen. Het was voor het "ik" niet acceptabel, dat het scala aan etiketten en labels, waarover het beschikte, onvoldoende was. Daarom is het onbenoembare toch benoemd. De oorzaak achter de oorzaken heeft zijn eigen naam, zijn eigen etiket gekregen en ook zijn mogelijke drijfveren tot 'herkende patronen' gedecreteerd. In de oude tijden werd een veelvoud van 'geesten' gezien als veroorzaker van de veranderingen in het 'zijn'. Later werden dat de 'goden', waarbij elk van de goden zijn eigen deelgebied toegewezen kreeg. Overgeleverde mythologische verhalen leren over een God van liefde, God van oorlog, God van schoonheid en dergelijke. Omdat elke godheid of geest reageerde volgens specifieke patronen werd een zo groot mogelijk aantal manifestaties van bewustzijn met goden afgedekt. Elke godheid moest op zijn eigen terrein worden benaderd en tevreden worden gestemd. Pas betrekkelijk recent zijn de monotheïstische religies, waarbij die veelvoud is teruggebracht tot één almachtige God.'
'Helaas vinden aanhangers van die verschillende religies nogal eens dat hún interpretatie van het Godsbeeld het enig juiste is, zodat er feitelijk toch meer goden zijn blijven bestaan,' merkte de Zoeker cynisch op, maar Meester Negen ging daar niet op in.
'Huidige wetenschappelijke antwoorden werken met termen als 'krachten'. Fysieke, economische, chemische, psychologische of sociale krachten en als alles onverklaarbaar lijkt wordt het toeval of onverklaarbare geïntroduceerd. Het bedenken van een nieuw etiket als oorzaak der verandering, betekent echter niet dat oude bestaande etiketten zijn vervangen! Dat vervangen van oude etiketten betekent namelijk het afbreken van oude denkbeelden en de grote krachten die dat tegenwerken nam ik eerder met je door. Maatschappelijk gezien worden dergelijke tegenwerkende krachten beschreven met de grosnaam conservatisme. Het resultaat van het proces van nieuwe naamgeving en het behoud van oude naamgevingen leidt er toe dat in de verschillende samenlevingen de diverse namen langdurig door en naast elkaar heen worden gebruikt en dat maakt de intermenselijke communicatie er niet eenvoudiger op. Het beeld waarmee individuele mensen de verschijnselen interpreteren is op zich al verschillend, omdat mensen individueel verschillend waarnemen. Maar ook de gedachten omtrent de veroorzaker van wat is waargenomen, verschilt per cultuur en domineert daarmee het denken. Zo zijn velen er bijvoorbeeld van overtuigd dat de herkende patronen voortvloeien uit bewuste wilsuitingen van de achterliggende oorzaak. Zij meten zich vervolgens, vanuit redeneringen die zij om het zo maar een te noemen loodrecht onderschrijven, het alleenrecht aan om de wilsuitingen van de hogere Entiteiten te kunnen en móeten interpreteren en richten vervolgens hun leefwereld in, in het verlengde van die interpretaties.'
'U doet op religieuze wetgeving?'

‘Religieuze wetgeving is een uitgesproken voorbeeld hiervan. Maar het is niet exclusief. Want het geschiedt ook veelvuldig dat herkende patronen worden beschouwd als natuurwetten. Die zijn er en zullen altijd gelden binnen tijdruimtematerie omgeving. De allesverklaarder heet dan niet ‘God’, maar wordt gekwalificeerd als verzameling natuurwetten. Omdat de herkende patronen logisch en causaal zijn, ontstaat toch een gedetermineerde wereld, waarin afwijkingen worden verklaard als gevolg van –nog niet bekende- herkende patronen.’
De Zoeker knikte bedachtzaam, hij kon zich in de redenering vinden.
‘Om het denkproces zo efficiënt mogelijk te laten verlopen werkt de mens dus met de vele wetten en wetmatigheden die in de loop van de geschiedenis zijn ontdekt. Vrijwel al die wetten worden na een beperkte inlooptijd van intellectuele exclusiviteit, dankzij de activiteiten van de Vormers der Gedachten tot -breed verspreide- gebruiksartikelen. Het worden zo, met andere woorden, uiteindelijk routineuze hulpmiddelen, waarmee de meeste mensen hun ‘zijn’ kunnen transformeren. Het worden standaardprocedures, waarmee situaties of processen worden gekenschetst. Omdat de mens niet geleerd wordt zich te verdiepen in ***dit aspect van de werking van de wetmatigheden,*** *verschuift datgene wat zo’n herkenbaar patroon* ***beóógd*** *wordt te representeren -namelijk het ‘zijn’- naar de achtergrond. De mens kan, werkend met de standaardroutines, vrijwel zonder enige bewuste activiteit, zijn eigen richting in het leven gaan. Herkende patronen beschrijven de onvermijdelijke te constateren (of te beredeneren)* ***vaste*** *opeenvolging van gebeurtenissen, danwel* ***de identieke overeenkomsten*** *in gedragingen of relaties. Eenmaal beschreven wetmatigheden gelden, binnen een bepaald tijdsbeslag in ieder geval, overal en hoeven dus niet door anderen opnieuw te worden bedacht of beredeneerd.’*
‘Vanwaar het voorbehoud?’
‘Als de inhoud van een wetmatigheid nadrukkelijk als achterhaald kan worden beschouwd, verdwijnt de wetmatigheid. De wereld is bijvoorbeeld al ruim 500 jaar niet meer plat.’
‘Daarvoor ook niet dacht ik?’
‘Ik vermoed van niet, maar volgens de toen aangehangen wetmatigheden wel! Hoe dan ook, de manifestaties van het Universele Bewustzijn zijn, wat de mens betreft, ontelbaar in veelheid en grootte. Om die reden heeft het menselijke denken ze opgeknipt en verdeeld in min of meer afgebakende gebieden. Hoewel die gebieden op zich ook vrijwel oneindig zijn qua grootte, bieden zij toch meer een idee van beheersing en begrip. Dit vloeit voort uit een in-menselijke redenering, dat het te overziene kleine eenvoudiger te beheersen is dan het onvoorspelbare geheel!
Iedereen die zich in een deeltje van het ‘zijn’, daarmee wil ik zeggen, een of ander specifiek vakgebied heeft bekwaamd, heeft zich de kennis eigen gemaakt van de herkende patronen die bij dát vakgebied behoren. Op basis van de door studie verworven kennis is hij of zij vervolgens in staat om causale, ik bedoel feitelijk te zeggen ‘voorspellende’ uitspraken’ te doen over komende gebeurtenissen of gedragingen voor zover ze tot ‘zijn terrein’ behoren.
Wetten en wetmatigheden beschrijven namelijk feitelijk alleen een vastgestelde opeenvolging van –waargenomen- gebeurtenissen en de beschrijving van die

opeenvolgende gebeurtenissen is zo triviaal dat ze nauwelijks nog bemerkt worden in het denken zelf. De opeenvolging volgt datgene dat ik je eerder beschreef als 'processen'. Een wet of wetmatigheid geeft binnen zo'n proces een standaardverloop van gebeurtenissen en in die zin zijn de wetten dus voorspellend. Hun uitgangspunt is, dat als binnen de tijdruimtematerie constellatie eenmaal een beginsituatie is aangetroffen er op basis dáárvan een te komen eindsituatie kan worden beredeneerd.
Het 'herkende patroon' wordt in onze samenlevingen tot werkgereedschap van de deskundige, een instrument waarmee verschijnselen worden geordend. Wie herkende patronen gebruikt gaat het niet meer om de essentie van het 'zijn', maar om de gebruikswaarde in het vakgebied. De gebruiker bedient zich van de wetmatigheid om een verder gelegen doel te bereiken of te verklaren en zo verliezen de patronen feitelijk hun intrinsieke waarde. Ze zijn verworden tot abstracte en handzame concepten. Werkbare operationele denkbeelden die het "ik" steeds verder kluisteren aan het conglomeraat van diens denkbeelden.'
Er viel een korte stilte na die woorden, waarin Meester Negen de Zoeker in staat stelde de woorden te laten bezinken.

'Zelfs het machtigste patroon,' vervolgde hij wat later, 'het patroon dat in de basis alle gedrag stuurt, heeft zijn intrinsieke waarde verloren omdat het te triviaal is geworden. De verwoording van deze zo triviale wetmatigheid luidt: ***Alles wat leeft in dit 'nu' wil een volgend 'nu' bereiken.***
Elk levend wezen, iedere soort, groot of microscopisch klein, plant of dier tracht zijn eigen voortbestaan te realiseren, altijd individueel en soms zelfs collectief. Deze drang bestaat ook sterk in de mens vanaf diens eerste moment tot het laatste, zij het dat de intensiteit ervan minder wordt naarmate de vermogens van lichamen afnemen. Door de afnemende krachten en het besef van het onvermijdelijke einde ontstaat op het eind van het individuele leven van de mens uiteindelijk een gelatenheid. Een afgedwongen verzoening met het onvermijdelijke en besefte einde, maar tot die tijd is de aandacht van het "ik" extern gericht op het overleven. Dit is een zo vanzelfsprekend gegeven dat er niet bij stil wordt gestaan. Het wordt als 'natuurlijk' beschouwd, zoals ademhalen als natuurlijk wordt beschouwd.'
'Ja, en ..?' vroeg de Zoeker die het point van dit statement niet zag.
'Het betekent,' legde Meester Negen daarom uit,' dat de andere richting, waarbij de mens zijn aandacht naar ***binnen*** *richt, niet vanzelfsprekend is. Die richting, ga maar na bij jezelf, krijgt tijdens de vormingsprocessen ook nauwelijks aandacht. Dat betekent, dat een mens, die zijn aandacht naar binnen wil richten, dat expliciet zelf moet willen!'*
'Dus …?'
'In principe heeft elk mens hier ieder moment een keuze, echter het naar binnen richten van de aandacht kost moeite, omdat het tegen de gewone, tegen de 'natuurlijke' aandachtsrichting in gaat. En zoals wij eerder zagen, het doen van moeite gaat in tegen de weg van de minste weerstand en is daarmee niet populair! Maar als gezegd, de mens heeft hierin een keuze. Hier ligt dus één van de invullingen van de vrije wil.

De altijd aanwezige drang om te overleven is fenomenaal. Echter, omdat het tegelijkertijd zo triviaal is, zo overduidelijk, wordt het in de gedachten over het leven vaak nog slechts conceptueel, dus als denkbeeld, niet als immens sturende kracht beschouwd. Begrijp je het verschil tussen beide?'
De Zoeker dacht hier enige tijd over na.
'U benadrukt feitelijk dat die drang meer wordt benaderd als een mooi denkbeeld van de conceptuele wereld, dan dat het als een feitelijke kracht uit de werkelijke wereld, de realiteit van het hier en nu wordt gezien,' zei hij dan op en Meester Negen knikte.
'Dat alles wat leeft er op geprogrammeerd is zichzelf -in wisselende omgevingen- in stand te houden, wordt geaccepteerd als een of ander 'natuurlijk' gegeven, dat vrijwel geen aandacht krijgt, omdat aandacht aan dat gegeven niets toevoegt.
Deze overlevingsdrang openbaart zich altijd heftig als het overleven bedreigd wordt. Het "ik" van de mens heeft dit begrepen en vertaald in een van de meest prominente denkbeeldenreeksen in het denken: ***De angst om te sterven!'***
De Zoeker knikte onwillekeurig. Om onduidelijke reden was hij zich plots gewaar van die knikbeweging en op dat moment realiseerde hij zich hoe juist de essentie van de woorden van Meester Negen was. Alles wat met overleven gepaard ging was in het denken triviaal geworden. Alle daaruit voorvloeiende 'herkende patronen' gebeurden als het ware op de automatische piloot en kregen dus nauwelijks aandacht.
'Hoewel het gedrag van een mens of een instinctmatig handelend dier ogenschijnlijk hetzelfde is, is de benaderingswijze van beiden essentieel verschillend. Een dier tracht aan een bedreigende situatie te ontkomen. Een mens ook, maar de mens probeert de ervaring te begrijpen. Hij tracht een patroon te vinden in de ervaring en probeert, als hij daar in slaagt, vanaf dat moment dergelijke bedreigende situaties te voorkómen. De mens 'verzamelt' als het ware bedreigende situaties, omdat hij beseft dat kennis wat dat betreft zijn voorbestaan zal kunnen waarborgen. ***De instinctmatige ervaring 'overlevingsdrang' wordt door de mens rechtstreeks ver'taald' in: de angst om te sterven. Het voorkomen van het sterven wordt vervolgens de primaire drijfveer!***
De Zoeker knikte wederom, maar Meester Negen was daarmee niet ingenomen.
'Het verschil lijkt je misschien subtiel, maar in wezen is het gigantisch! Alle angst en vrees voor de dood vindt zijn oorsprong in de werking van de drang tot overleven. Die drang bestaat in elk 'nu' en daarmee is er ook in elk 'nu' een verzet tegen de dood. Dat verzet beheerst het leven en zal dat blijven doen, tot het moment dat er in een lichaam geen energie meer kan worden opgebracht om dit verzet te voeden.
"Ikken" hebben geen zeggingskracht over deze fundamentele primaire levenskracht. Ontstaat er een dreiging, dan zet die drang aan tot 'overlevingsangsten'. Angsten zijn daarmee inherent aan het bestaan zelf. Het is de basissignaalfunctie, waarmee duidelijk wordt gemaakt dat het overleven wordt bedreigd. De reactie van het lichaam op angst is indringend en overheersend. Niemand kan een dergelijke reactie negeren. Angsten veroorzaken autonome reacties die los staan van het denken. Die dus niet door een "ik" worden geïnitieerd en ook niet door een "ik" kunnen worden beheerst!
Dat het denken angst gewaarwordt duidt erop dat de angst er is ***vóór*** *het denken. De ángst veroorzaakt reacties. Hier zie je een van de redenen waarom ik je het denken als reactief beschreef. Een "ik" probeert vervolgens zo te reageren, dat het angstgevoel*

afneemt of verdwijnt. Pas dan is de rust in het lichaam teruggekeerd. Het overleven wordt tijdelijk niet meer bedreigd. Het heeft dan weer de mogelijkheid om zich bezig te houden met zaken die het aangenamer vindt.'
'En wel zo lang mogelijk,' voegde de Zoeker er aan toe met een glimlach.
'Dat is zo! Het "ik" waardeert de zekerheid van het langdurig overleven als zeer positief! Vandaar de altijd durende zoektocht van de mens naar 'herkende patronen'. Het geheel van factoren en krachten dat de mens gedurende zijn tijdruimtematerie omgevingen ontmoet wordt door hem op een binaire wijze beschouwd. Alles wat hij ontmoet, meemaakt en ervaart waardeert hij slechts in termen van ***'meewerkend voor zijn overleven'*** **of** ***'tegenwerkend voor zijn overleven'.*** *Daarom is het primaire streven er op gericht om de omgeving zodanig vorm te geven, dat het overleven binnen die omgeving maximaal gewaarborgd wordt. Naarmate er binnen een omgeving meer 'herkende patronen' zijn, des te meer kan er met behulp van die patronen op fluctuaties in de omgeving worden geanticipeerd en des te stabieler kan zo'n omgeving worden gemaakt.*
Deze gang van zaken, deze ontwikkeling in het menselijke denken kost nauwelijks bewuste inspanning. Want telkens als een mens wordt geconfronteerd met een mééwerkende factor, wordt dat ervaren als aangenaam'. Wat onmiddellijk inhoudt dat een tegenwerkende factor als onaangenaam wordt ervaren. Aangenaam en onaangenaam zijn gerelateerd aan het gevoel. Gevoelens zijn sterk gedragsbepalend. Het "ik" heeft aangename en onaangename gevoelens dan ook tot op het bot bestudeerd en is er zodoende uiteindelijk in geslaagd om zich er meester van te maken door ze te verzelfstandigen.'
'Wat bedoelt u als u dat zo zegt?'
'Door gebruikmaking van de aloude, de immer werkende, vertrouwde truc! Het "ik" heeft de emoties, de gevoelens losgeweekt van hun oorspronkelijke basis, omdat het ze heeft omgezet in denkbeelden. Eenmaal zo verzelfstandigd tot denkbeeld, kan het "ik" ze naar eigen goeddunken inzetten of manipuleren. Het gebruikt de aldus gecreëerde mentale gevoelens om zijn èigen bestaan zo prettig mogelijk te laten verlopen. Het afweeginstrument, waarmee de mens instinctief ervaart of zijn voortbestaan gewaarborgd is, is zo verworden. Het is hét instrument van het "ik", de rode draad in diens bestaan! Het gedrag, wat hiervan het gevolg is, is universeel en laat zich als volgt omschrijven: ***Mensen prefereren aangename ervaringen boven onaangename.***
Deze wetmatigheid is de wet onder de wetten. Ik kwalificeer het als ***de Hoofdwet voor het menselijke gedrag!*** *De wet waaraan alle anderen ondergeschikt zijn! Deze wetmatigheid in het leven van de mens, als individu, en als groepslid is in zijn uitwerking zo elementair, zo voor de hand liggend dat in zeer veel beschrijvingen wordt volstaan met een terloopse vermelding. Dat wil zeggen, als er überhaupt al expliciet melding van wordt gemaakt! Dit geeft aan dat de inwerking ervan op de mens als vanzelfsprekend, als zo natuurlijk wordt ervaren, dat hieromtrent weinig wetenschappelijke theorieën over zijn geformuleerd. Daardoor worden de ingrijpende bijbehorende effecten ervan in het menselijke leven permanent sterk onderschat.*
De wet beschrijft de ***altijd*** *op de mens inwerkende krachtsrichting. Die*

krachtsrichting is in vrijwel alles manifest. Door de dominante impact werkt het op alle gebieden van het denken in, het instinctmatige, het emotionele en het mentale. Telkens en telkens weer ***in ieder moment 'nu'*** *of dat 'nu' bewust of niet bewust wordt doorleefd, bevindt de mens zich in dit krachtveld. Hij komt er nooit vrij van, welke mentale of emotionele constructie hij ook bedenkt en dat zijn er in de loop der eeuwen ontelbaar geweest. In elk 'nu' staat de meest dwingende dualiteit van zijn bestaan als een immense obelisk, loodrecht in zijn denken, inwerkend op elk denkbeeld en daarmee sturend in elke keuze! Telkens als ik de kwalificatie 'hoofdwet' gebruik verwijs ik naar het feit dat mensen kiezen voor het aangename en het onaangename afwijzen.'*

De Zoeker knikte. Dat statement was helder.

'De gebruikte formulering,' zo vervolgde Meester Negen,' heeft overigens iets tweeslachtigs. Oppervlakkig beschouwd zou je kunnen denken dat het hier een verstandige keuze van mensen betreft. De individuele mens heeft hier echter niets te kiezen! Zijn menselijk materiaal is geprogrammeerd. De hoofdwet beschrijft een onbetwistbare, een onwrikbare gedragsrichting. Een eigenschap die, ik zei je het daarnet al, vergelijkbaar is met ademhalen. Ook daarin heeft geen enkele individu enige keuze!

De verwarring ontstaat, doordat de individuele kwalificaties van de begrippen aangenaam en onaangenaam van persoon tot persoon en van plaats tot plaats verschillend ingevuld kunnen worden. Die verschillen illustreren dat "ikken" een greep op de gevoelens hebben weten te krijgen. De sturende ingrepen van de Vormers der Gedachten hebben de mensheid duizenden jaren geconditioneerd, maar in essentie zijn de verschillen natuurlijk marginaal. Er bestaan hooguit smaakverschillen, waaruit kan worden gekozen. Het gedrag, voortvloeiend uit de hoofdwet kan dan ook als volgt worden geformuleerd: ***Het gedrag van mensen wordt gedreven in de richting van impulsen die zij als aangenaam ervaren. Het beweegt zich af van de impulsen die als vermijdenswaardig worden ervaren.*** *Deze omschrijving beschrijft de collectieve tendensen. De vertaling hiervan op individueel niveau luidt:* ***Ik kies voor het prettige en blijf het vervelende uit de buurt!'***

De Zoeker knikte. Dit vloeide logisch voort uit het eerdere statement.

'Het verschil is marginaal natuurlijk. Deze vertaling impliceert onverholen dat de hoofdwet door het individu bewust ondergeschikt gemaakt is aan zijn "ik". Zo wordt de illusie versterkt dat het dat "ik" is dat heerst en bepaalt. De trivialiteit van deze wetmatigheid maakt een verhandeling er over bijna gênant. Toch is denkbaar dat je een gedraging waarneemt die niet lijkt te voldoen aan de door de hoofdwet beschreven richting. Op individueel niveau lijkt het namelijk mogelijk dat iemand er voor kiest de richting van de hoofdwet niet te volgen. Daarom heb ik het verder aangescherpt en wordt de verwoording: ***Zonder een uitdrukkelijke individuele keuze is de richting van het menselijke gedrag weg van vermijdenswaardige impulsen en gaat in de richting van impulsen die nastrevenswaardige worden geacht.***

Nu is een term als 'uitdrukkelijke individuele keuze' ook weer een betrekkelijk begrip. Ook hier is het mogelijk, dat er een stuk onbewust handelen aan ten grondslag ligt. Maar elke conditionering is voor mij het gevolg van gedrag, dat toch weer aansluit bij

de hoofdwet, gedrag dat ligt verankerd in normen, waarden of straffen binnen een cultuur. Hoe vaak hebben machthebbers hun onderdanen niet een aantrekkelijke toekomst geschetst! Maar om die te realiseren moesten die onderdanen de broekriem aanhalen en keihard werken of oorlog voeren tegen de gedecreteerde vijand of iets dergelijks. Veel religies stellen dat een bepaald -vrij strak gereguleerd- gedrag in dit leven gaat leiden tot een geluksexplosie in het leven na de dood.
Zo'n toekomstige beloning is alleen nastrevenswaardig als hij een aansprekende en gigantische overwaarde heeft, want als die overwaarde niet sterk aanspreekt volgt de mens altijd en direct zijn momentane impulsen. Die impulsen vormen immers zijn directe verbinding met zijn moment 'nu'. ***Zij zijn feitelijk en reëel in dat moment en bieden de mogelijkheid tot onmiddellijke bevrediging****! De gepercipieerde waarde van het verwerven van iets aangenaams in het 'nu' is vele malen groter dan die van een conceptuele bevrediging in een 'dan'. De essentiële werking van de hoofdwet heb ik in een figuur weergegeven.*

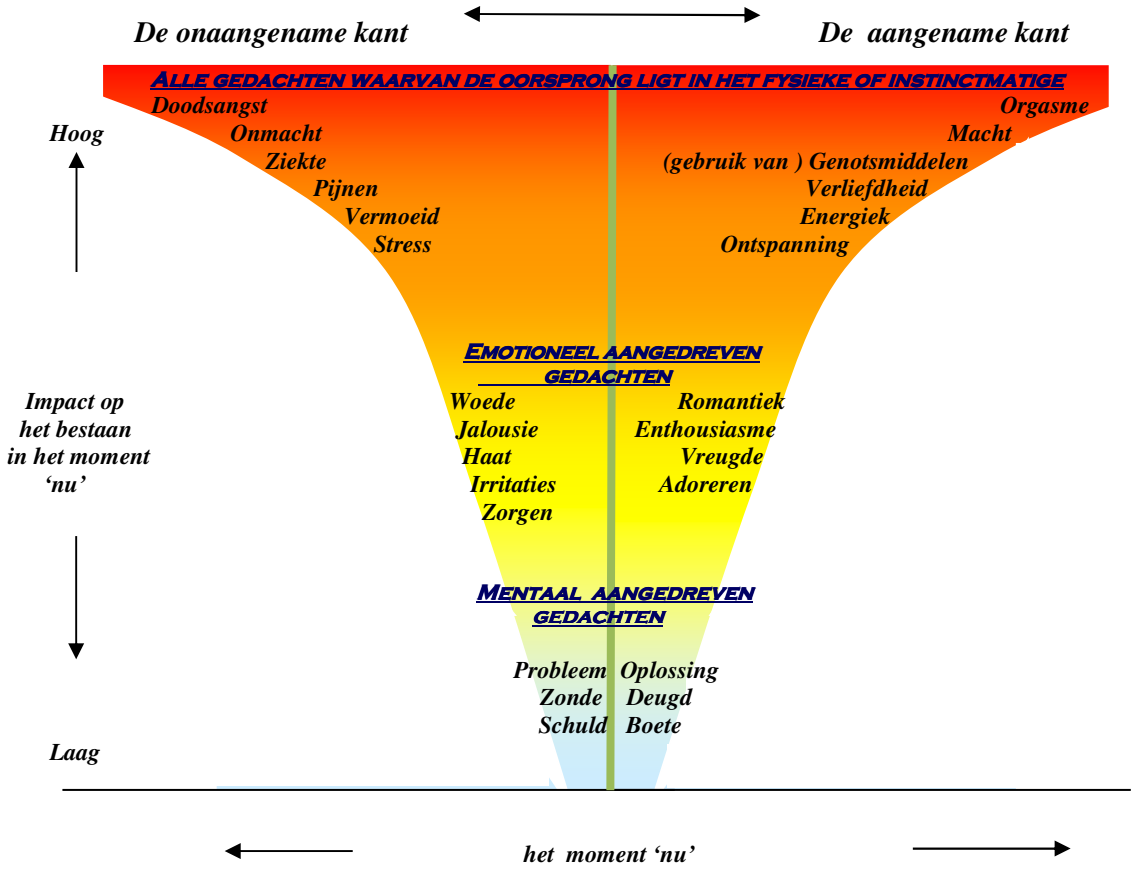

fig.118: Gedachtesoorten gekwalificeerd in aangenaam en onaangenaam.

Daarbij heb ik gebruik gemaakt van de indeling in gedachtesoorten, zoals ik je die eerder heb laten zien. Er zijn de instinct gedreven gedachten, aangejaagd door de

instincten in de mens, de emotioneel gedreven gedachten die vanuit zijn emoties worden geïnitieerd en mentaal of conceptueel gedreven gedachten. Elke gedachtesoort heeft zijn eigen impact in het moment 'nu' van het "ik". Zoals ik je destijds vertelde is de impact van instinctief aangedreven gedachten veel groter dan die van emotioneel aangedreven gedachten. Deze hebben op hun beurt weer een veel grotere impact dan de mentaal of conceptueel aangedreven gedachten, nietwaar?'
De Zoeker herinnerde het zich en knikte, hoewel de vraag retorisch leek.
'Bij elke gedachtesoort kan een aangename en een onaangename kant worden onderscheiden. De schets zoals ik je die dus eerder liet zien, kan daarmee worden uitgebreid en verkrijgt de vorm zoals hier is weergegeven. De figuur is zo opgebouwd dat ***de richting*** *van de hoofdwet –lopend van onaangenaam naar aangenaam bovenaan is weergegeven. Vervolgens geeft het ook de* ***grootte*** *aan van de kracht, waarmee in het moment 'nu' het onaangename wordt gemeden en het aangename wordt gezocht.*
De Vormer van het Denken die een bepaald gedrag wil stimuleren of afdwingen, moet de toekomst zo helder en aansprekelijk mogelijk schetsen. Alleen dan zal deze voor een achterban richtinggevend kunnen worden. Dat wil zeggen, als zij zich er in kunnen vinden, zullen ze het gedrag gaan vertonen dat spoort met wat het geschetste toekomstbeeld vraagt. Van oudsher is dit gegeven door alle machthebbers, religieus en seculier, begrepen. Beschrijvingen van het leven na de dood of de maatschappij waarvoor wij strijden zijn zo geformuleerd, dat daarin het 'komende moment nu' er aantrekkelijker, beter, mooier, of aangenamer uit ziet dan het 'huidige moment nu', waardoor de mens geïnspireerd wordt om zich er voor in te zetten om het te bereiken.
Het door de Vormers der Gedachten gevraagde gedrag staat soms haaks op de richting van de hoofdwet, maar dat is een korte termijngedachte. Iedereen maakt voortdurend de eigen individuele rekensom. Als iemand, door het volgen van het gevraagde gedrag, de hoeveelheid 'aangenaam' kan maximaliseren, dan wel het 'onaangename' weet te minimaliseren, dan gedraagt hij zich volgens het gevraagde voorgeschreven gedrag. En volgt zo toch de hoofdwet!
De Vormers der Gedachten weten dit. Elk "ik" maakt, ondanks hun dwingende, motiverende of inspirerende woorden, toch in elk moment 'nu' zijn eigen aangenaam-onaangenaam balans op en zoals we eerder zagen zijn mentale concepten niet echt krachtig in relatie tot instincten en emoties. Om nu het gedrag van "ikken" toch in de door hen gewenste richting te dwingen hebben de Vormers der Gedachten in vrijwel alle culturen een zeer effectief denkbeeld geïntroduceerd: ***De zonde!***
De werking van dit concept is eenvoudig. Een deugdzaam leven, zo melden Vormers, staat garant voor een aangenaam leven na de dood. Wat deugdzaam is wordt door hen nauwkeurig omschreven, waarmee de gedragsvariaties overzichtelijk, dus controleerbaar blijven. Afwijkingen van dit deugdzame leven wordt gekenschetst als zonde, als verwerpelijk, als slecht! Hoe fundamenteler de afwijking, hoe groter de zonde. Des te slechter is het individu en des te onaangenamer, zo wordt gesteld, wordt diens situatie na de dood. Het individu wordt hiermee in een spagaat gezet. De mens krijgt hiermee als het ware een keuze! Hij kan een afweging maken als hij acties onderneemt. Onderneemt hij iets dat aangenaam is, maar dat tegen een voorgeschreven regel is,

dan volgt er een mentaal schuldgevoel. Dit is een onaangename gewaarwording die de mens met zich meedraagt, omdat het opgeslagen is in het denken! Het is geen echte emotie, het is een door de Vormers der Gedachten opgewekt surrogaat dat in het denken wordt ingeplant. Je ziet, dat naarmate Vormers er in geslaagd zijn dit schuldgevoel zwaarder in te bouwen, betrokken "ikken" zich meer richten naar het gevraagde gedrag. Niet uit echte overtuiging, maar omdat hun interne weegschaal, waarmee zijn het aangename en het onaangename tegen elkaar afwegen, door de Vormers doeltreffend is bewerkt.'

'Vele duizenden jaren van conditionering hebben desondanks hun doel niet kunnen bereiken!' merkte de Zoeker cynisch op. 'Het denken van de mens is dan wel bewerkt, maar de ideale samenleving zie ik nergens!'

'De drang tot overleven is er altijd en is daarom in elk moment potentieel manifest. Wie dat gegeven niet bewust ziet ***en dat is de situatie in de waak-slaap****, zal worden gegrepen door die drang. Misschien realiseert een "ik" zich soms dat het zondig is, maar dat is dan een analyse achteraf. Altijd is de mens onderhevig aan de derde energiewet die hem plaatst op de weg van de minste weerstand. Het "ik" realiseert zich wellicht soms dat het volgen van zijn behoeftebevredigingsimpuls slecht is, maar dat is mentaal! Zijn "ik", het totaalconglomeraat van denkbeelden, is onmachtig, omdat de impact van gevoelens en instincten veel sterker is. In de figuur heb ik dat krachtsverschil visueel weergegeven. Schuld behoort tot het mentale deel onderin en heeft dus veel minder impact in het 'nu'. '*

'Een groot geluksgevoel na de dood is te ver weg,' meende ook de Zoeker en hij vervolgde met de woorden: 'Een dergelijk denkbeeld legt het af tegen het behoeftebevredigingseffect in het 'nu'. Zelfs al wordt dat als nog zo verdorven afgeschilderd.'

'Het begrip zonde lijkt in ons huidig tijdsgewricht wat te zijn voorbijgestreefd door het psychologische begrippenkader,' sprak Meester Negen met een nauwelijks merkbare glimlach. 'Het wordt wel afgeschilderd als een begrip dat leidt tot psychische deformatie en de waarheid is honderdtachtig graden gedraaid. Het volgen van de behoeftebevredingsimpulsen wordt tegenwoordig gekoppeld aan onvervreemdbare individuele rechten als zelfontplooiing of zelfontwikkeling. Maar los van dit al is de conclusie eenvoudig. De gevolgen van manipulatie, repressie, conditionering lijken op kleine schaal de hoofdwet te ondermijnen. Uit nadere analyse blijkt toch, dat het vertoonde gedrag in de ogen van een "ik" voor dat "ik" zal resulteren in een overschot aan het aangename.'

'Je zou de hoofdwet ook kunnen formuleren als: Ieder wil het geluk,' opperde de Zoeker.

'Als je het met gebruikmaking van dat woord wil beschrijven zou een betere formulering wat mij betreft zijn: Iedereen zoekt het geluk!'

De Zoeker schokschouderde licht.

'Ongetwijfeld,' zei hij dan, 'tipt u een verschil aan, maar voor mij is het te subtiel. Waarop doelt u?'

'Geluk is iets dat wordt beschouwd als uiterst aangenaam, als nastrevenswaardig. In essentie behoort het echter tot het 'zijn'. Juist omdat het tot het 'zijn' behoort, kan het

zich op een onvoorstelbaar aantal manieren manifesteren. Het "ik" heeft dat waargenomen en tracht zich middels het denken van 'geluk' meester te maken. Het heeft een aantal manieren, waarop het zich van geluk gewaar werd, geanalyseerd en is zodoende gekomen tot de herkenbare patronen. Met behulp daarvan heeft dat "ik" geluk tot iets gemaakt dat tot het koninkrijk van het 'hebben' is komen te behoren. De volhardende zoeker, zo is de redenering, zal het geluk in de herkenbare patronen weten te vinden en zal daarmee het overleven tot een feest te maken!'

Meester Negen keek de Zoeker aan en besloot het gesprek met de woorden: 'Elke transformatie van 'zijn' naar' hebben', vanuit welke doorwrochte analyse dan ook, creëert slechts illusies. Die illusies binden de mens verder en verder aan diens denken en dompelen hem zo steeds dieper onder in de waak-slaap. Tracht je er van gewaar te zijn dat dit effect indringend verbonden is met het gebruiken van, en het zoeken naar herkenbare patronen.'

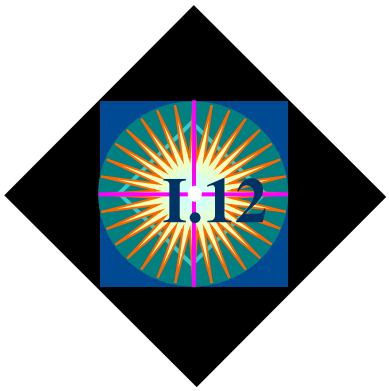

Scheppen, vormen en vervormen!

'Het Universele Bewustzijn,
gemanifesteerd in het lichaam,
gevangen in het lichaam,
gestuurd door het lichaam.'

'Het Universele Bewustzijn is zo alomvattend dat noch enkelvoudige beschrijvingen, noch de totaliteit van alle beschrijvingen ooit recht kunnen doen aan haar essentie.'
Met die woorden begon Meester Negen de volgende bijeenkomst en hij voegde er aan toe: 'Daar komt nog bij, dat zoals we eerder zagen taalkundige constructies op zich grote beperkingen kennen om de essentie der dingen te benaderen. Toch kunnen sommige aspecten van het Universele Bewustzijn worden gekwalificeerd. De 'staat' of de 'toestand' ervan kan onder meer worden gekenschetst met het begrip 'manifesterend'.' Toen hij de Zoeker vragend op zag kijken voegde hij er aan toe: 'In de betekenis van 'scheppend' of 'creërend'. Maar het gebruik van deze werkwoordsvormen illustreert de beperkingen van taal onmiddellijk. De woorden lijken er namelijk op te duiden dat er zoiets als een 'bewegingsrichting' van het Universele Bewustzijn is. Dat is zo, maar tegelijkertijd is het niet zo. Het is alleen waar binnen het geheel van de tijdruimtematerie dimensies, waar de tijd een dominante dimensie is. Daarbuiten niet! In de tijdruimtematerie dimensies waar wij als mens vertoeven, kunnen manifestaties van deze bewegingsrichting permanent worden waargenomen. Een aantal ervan wordt, als zij worden bemerkt, door de mens beschreven met behulp van het werkwoord veranderen. Boeiend is het om je te realiseren dat binnen onze tijdruimtematerie dimensies elk moment 'nu' verschillend is van vorige momenten 'nu' én verschillend van komende momenten 'nu'. Dát specifieke aspect van de aard van het Universele Bewustzijn, dat binnen de tijdruimtematerie dimensies permanent de aanzet geeft tot veranderingen, zou een naam gegeven kunnen worden. Ik gebruik daarvoor het begrip: ***Initiator.*** *Een ander begrip introduceerde ik eerder toen ik met je sprak over* ***Eerste Veroorzaking****.'*
De Zoeker, die zich dat herinnerde, knikte.
'De vele studies naar veranderingen en de verklaringen daarvoor hebben geleid tot een immens conglomeraat van meestal logische en causale denkbeeldenreeksen, waaronder talloze wetenschappelijke theorieën. Het proces van denken kan slechts werken met denkbeelden en maakt gebruik van taalkundige constructies. Om überhaupt tot begrip te kunnen komen maakt het noodgedwongen gebruik van herkende fragmenten van waarnemingen en datgene dat ik kwalificeerde als 'processen'. Dat zijn de denkbeeldenreeksen met een ***door de mens*** *gedefinieerd begin- en einddenkbeeld en een procesverloop tussen beiden.*
Denkbeelden, taal en 'processen' zijn nuttige hulpmiddelen, maar deze hulpmiddelen zijn helaas absoluut ontoereikend om de 'aard tot scheppen' van het Universele

Bewustzijn te kunnen doorgronden. Wat bijvoorbeeld het effect van de aard tot scheppen buiten de tijdruimtematerie dimensies zou kunnen zijn is onbekend en laat zich met de door ons gebruikte hulpmiddelen niet benaderen. Tijd, zoals wij die hier kennen, bestaat daar niet. Toch is het mogelijk om er ook hier uiterst abstract iets over te zeggen. Het bestaan daar ***'is'****, maar elke verdere beschrijving heeft geen zin, omdat iedere toevoeging taalkundige beperkingen in zou houden, terwijl het daarnaast, door het gebruik van begrippen, dat* ***'is'****, om zo maar te blijven noemen, zou fragmenteren. De* ***'is'*** *situatie is oneindig. Het omvat een oneindig aantal mogelijkheden en potentiële manifestaties. Het is zowel statisch als dynamisch, terwijl het ook alom en overal is.'*
'Uw benadering is wel erg abstract!' zei de Zoeker.
'Onvermijdelijk! De werking van het Universele Bewustzijn, waarvan deze staat ***'is'*** *een kenmerk is, kan op talloze manieren door de mens worden ervaren. Je kunt dan ook begrijpen, waarom het wordt gekwalificeerd als bijvoorbeeld het Absolute, het Universele Bewustzijn en in veel spirituele beschouwingen als 'Allerhoogste'. Vrijwel alle religies hebben getracht het complexe proces van schepping middels verhalende vertellingen bevattelijker te maken. Daartoe is datgene dat wordt beschreven als de 'manifesterende aard' veelvuldig gepersonifieerd, gemaakt tot een vaak mannelijk Opperwezen, dat om redenen via een wilsuiting de aanzet heeft gegeven tot de schepping. De religieuze benadering heeft inmiddels parallellen met de hedendaagse wetenschappelijke benadering, de Oerknal. Voor beiden geldt dat vanáf het moment van scheppen het scheppingsproces met behulp van het denken kan worden beredeneerd, maar het daarvóór valt buiten alle begripsvermogen.*
Veelal wordt het Opperwezen gepersonifieerd. Met andere woorden, er worden ***vanuit het denken*** *associatief tal van geconcretiseerde, relevante of menselijk beweegredenen aan toegevoegd. Diens essentie vervaagt, wordt naar de achtergrond gedrukt. Hoewel dit soms wordt herkend, het is dan bijvoorbeeld verboden om afbeeldingen te maken of om de naam te noemen, geschiedt het personifiëren alom. Iedereen 'weet' zodoende wat zijn of haar Allerhoogste 'wil' en vanuit welke beweegreden die Allerhoogste de schepping heeft bewerkstelligd.'*
Meester Negen keek even voor zich uit en ging dan verder.
'Als gezegd echter, het beschrijven, het labelen van het Universele Bewustzijn moge in elke poging volstrekt onvolkomen zijn, de mens kan de diepste aard ervan zelf wél ervaren. De onmetelijke potentie van het Universele Bewustzijn kan worden beleefd in de zeldzame momenten dat het denken van de mens volkomen verstild is. Dit is echter niet de natuurlijke, de vanzelfsprekende situatie van het denkproces. Dat is actief en uiterst beweeglijk, gericht op ontdekken en ervaren en het in stand houden van het "ik". Toch kan deze toestand, zoals ik je tijdens onze eerste bijeenkomst al zei, worden geëntameerd, met name door te mediteren. In de diepste staat van meditatie kan de mens de diepste essenties van het Universele Bewustzijn benaderen. Dan ervaart hij woordloos en zonder denkbeelden de oneindige potenties die hebben geleid tot het proces van schepping.
De immer aanwezige manifestatiepotentie is voor wat betreft ***onze*** *Scheppingsstraal op een bepaald moment omgezet in het daadwerkelijk scheppen, waardoor de*

tijdruimtematerie dimensies ontstonden. Het proces van scheppen, waarvan de mens de manifestaties ervaart, werd miljarden jaren geleden in werking gezet en dat proces ontrolt zich nog steeds. Het proces van schepping, de Scheppingsstraal, gaf ik, zoals je eerder al enkele malen zag, als volgt weer:'

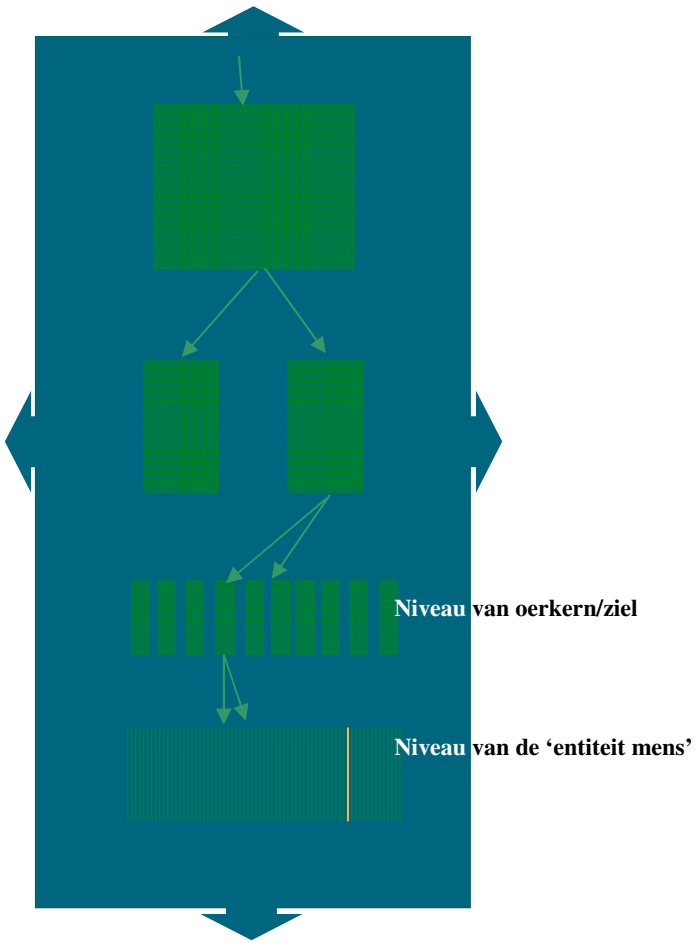

fig.119: De Scheppingsstraal, het proces van creëren (1).

De entiteit 'mens' bestaat inmiddels enkele miljoenen jaren en heeft in het geheel van de schepping zijn eigen rol, iets waar ik in een van onze vervolggesprekken diepgaand op terug zal komen. De mens is onderhevig aan ***alle,*** *' Meester Negen benadrukte dat woord, 'krachten die in de verschillende opeenvolgende fases van het scheppingsproces in werking zijn gezet. In elke opeenvolgende fase wordt een nieuwe –zo je wil een lagere- entiteit gecreëerd. Iedere lagere Entiteit gehoorzaamt aan de wetten van zijn eigen niveau* ***en aan alle wetten van de niveaus boven hem.*** *Ik beschreef je dit proces eerder. Dat is het feitelijke proces van verdichting.*
Het bewustzijn dat zich identificeert met de entiteit aan het eind van de straal van schepping is omsloten, gevangen in een myriade van wetten en wetmatigheden waar het zich niet aan kan ontworstelen. Een aantal daarvan wordt door de mens herkend

en komen aan de orde in onze gesprekken over de Kleine en de Grote Omweg. De mens, 'onderaan' de Scheppingsstraal, tracht zich een weg 'naar boven' te redeneren. Het is met name dat proces dat vaak eindigt met het personifiëren van het Universele Bewustzijn, hoewel ook de 'tussenliggende scheppingslagen' worden gepersonifieerd. '
'Wat mag ik daarbij denken?' vroeg de Zoeker.
'Er ontstaat zo bijvoorbeeld de Heer van een planeet of van een sterrenstelsel et cetera. Daarmee wordt naar een complex, maar te begrijpen en daarom gewild beeld van de schepping toe geredeneerd, waarbinnen gebeurtenissen vanuit het menselijke niveau een verklaring krijgen. De mens creëert al doende 'van onderaf' een beeld naar 'boven toe'. Dit is een gevaarlijk proces, omdat het volledige zuiverheid van denken vraagt. Alle persoonlijkheid moet daarin zijn losgelaten, want dat zet aan tot fantasie, wensdromen en verstoort daarmee onherroepelijk datgene wat kan worden ervaren. Alleen als het "ik' is losgelaten kan de mens een onvervormd contact hebben met de essentie van hogere Entiteiten. Datgene wat wordt ervaren staat dan los van wensen of verlangens en de entiteit wordt niet gepersonifieerd! Dan alleen staat de mens open voor het inzicht in het Universele Bewustzijn. Datgene, dat zo wordt begrepen, is individu gebonden! Het overdragen van metafysische gewaarwordingen is zeer complex en bovendien vaak aanleiding om te gaan 'geloven'. Ik heb je het proces van schepping eerder als volgt getoond.

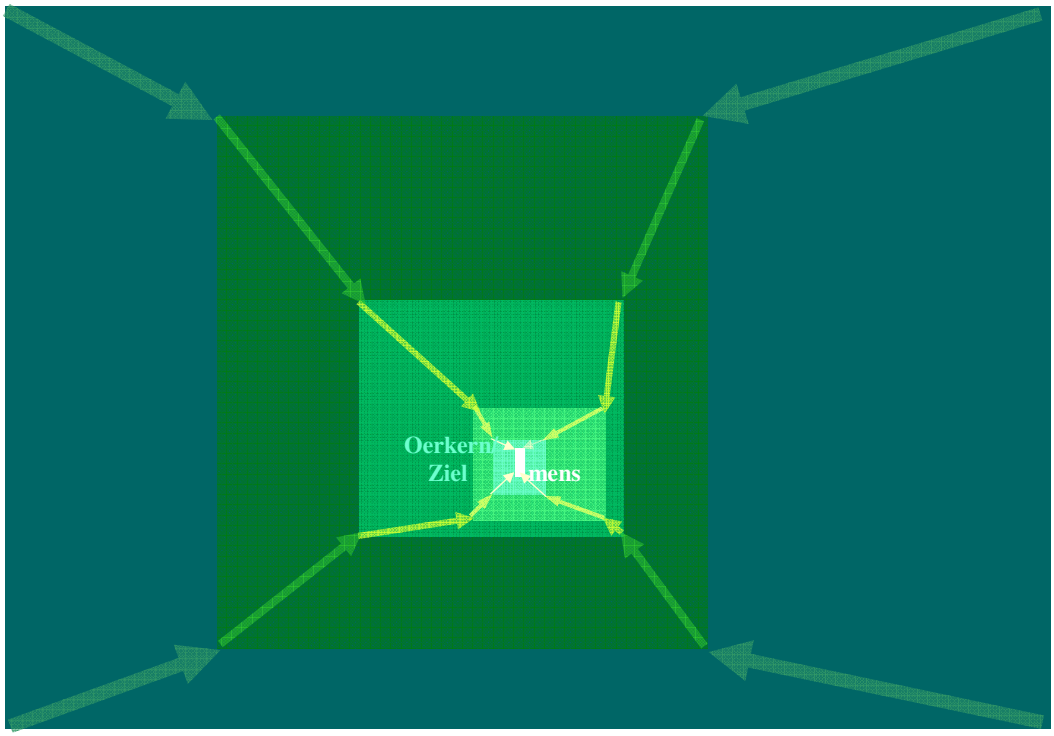

fig.120: De Scheppingsstraal, het proces van creëren (2).

Het proces van scheppen wordt hier weergegeven met behulp van vier pijlen die werken vanuit de hoekpunten van de respectievelijke rechthoeken. In het Universele Bewustzijn bundelen zich de effecten, de invloeden van dit viertal 'werkende factoren', die ook wel worden gekwalificeerd als 'creatieve drijfveren'. Dankzij deze bundeling ontstaat er in het Bewustzijn een verbijzonderde, dat is ***een van het geheel te onderscheiden en afgescheiden identiteit****. De vier getekende pijlen in de figuur geven symbolisch bij iedere volgende fase van het scheppingsproces deze 'werkende factoren, deze creatieve drijfveren' weer. Iedere keer opnieuw kan zo dieper in het proces een nieuwe entiteit ontstaan. De zogenoemde 'creatieve drijfveren' moeten telkens worden gezien als de dragers van de intentie van de hogere Entiteiten. Zij nemen die intentie mee in het gecreëerde en daarmee blijft de invloed van het Universele Bewustzijn in alle volgende fasen van het scheppingsproces gewaarborgd, begrijp je de intentie van wat ik zeg?'*

De Zoeker overdacht de vraag.

'Als ik iets begrijp is het hooguit op conceptueel niveau,' zei hij dan aarzelend.

'Meer is ook niet mogelijk,' reageerde Meester Negen tot zijn opluchting en hij vervolgde: 'De zeer abstracte namen van deze werkende factoren luiden respectievelijk: Gewaarwordingspotentie, Manifestatiepotentie, Identificatiepotentie en Richting. Omdat dit natuurlijk op zich nauwelijks tot dieper begrip leidt, zal ik op de essentie van elk kort in gaan.

De werkende factor ***gewaarwordingspotentie*** *slaat op het om in de breedste zin van het woord 'gewaar te kunnen zijn'. Het impliceert daarmee zowel het besef van het eigen bestaan, als het vermogen om gewaar kunnen zijn van al datgene waarbinnen dat 'eigen bestaan' op zijn beurt bestaat. De werkende factor* ***manifestatiepotentie*** *heeft betrekking op de potentie om zowel manifestaties te kunnen bewerkstelligen (het proces van scheppen zelf), als op de daaraan volkomen inherente drijfveer óm te manifesteren. De werkende factor* ***identificatiepotentie*** *beschrijft de potentie van gecreëerde entiteiten om zich met zich zelf en/of willekeurig andere aspecten of entiteiten binnen de gehele schepping te kunnen identificeren. De identificatiepotentie is een noodzakelijke voorwaarde voor een geschapen identiteit. Het is de kracht die de geschapen entiteit als zodanig in stand houdt. Zonder identificatiepotentie valt een entiteit uiteen. De werkende factor* ***richting*** *is minder eenvoudig om te duiden. Alleen dankzij de inwerking van de vier werkende factoren wordt in het gehele proces van schepping de oorspronkelijke intenties van het Universele Bewustzijn van scheppingsfase naar scheppingsfase doorgegeven. Deze factor* ***richting*** *heeft in het bijzonder betrekking op deze scheppingsintentie, op de intentie waarmee het proces van scheppen door het Universele Bewustzijn is begonnen. Er is een mogelijkheid gecreëerd om die scheppingsintentie in elke van de opvolgende scheppingsslagen de enige richting te laten zijn bij het proces van schepping. De werkende factor die deze potentiële mogelijkheid kan doen bewerkstelligen wordt daarom* ***richting*** *genoemd.*

Binnen de Scheppingsstraal, waarbinnen wij als mens bestaan, bestaat een entiteit die door ons mensen is herkend als de tijdruimtematerie dimensies. Hierbinnen functioneert de tijd en daarmee is er een richting in de scheppingsprocessen te

herkennen. Deze loopt van het verleden via het 'nu' naar de toekomst. Wie deze richting volgt ziet binnen het geschapene een immer veranderend patroon. Dit duidt er op dat in elk moment 'nu' de 'creatieve drijfveren' op hun specifieke wijze functioneren binnen de tijdruimtematerie dimensies.
Meester Negen dacht enkele momenten na.
'Een nadere duiding kan het abstracte karakter van dit verhaal wellicht verduidelijken,' zei hij vervolgens, 'laten we daarom even een parallelweg bewandelen.
De richting van het scheppingsproces kan in principe door elk mens –uiteraard alleen als deze zich er echt voor wil inspannen- worden ervaren. Zo'n mens komt, als hij dan in aanraking komt met de scheppingsintentie van het Universele Bewustzijn, in aanraking met datgene, wat wel wordt omschreven als het Geweten! De scheppingsintentie van het Universele Bewustzijn is slechts 'goed'. Dat betekent dat alleen het volgen van de scheppingsintentie 'goed' is. Omdat de scheppingsintentie tot het Universele Bewustzijn behoort, staat dit boven, buiten zo je wilt, het denken. Natuurlijk kan er conceptueel worden gedacht en gesproken óver het Geweten en facetten daarvan. Dat heeft dan ook veelvuldig plaatsgevonden en inmiddels is het Geweten vrijwel overal verworden tot een instrument ván het denken. Het is daarmee onzuiver geworden, ontaard in een toevallig conglomeraat van cultuur- of religie gebonden regels. Door deze handelswijze is het verworden tot een te gebruiken en daarmee te manipuleren instrument in de wereld van de autoriteiten en de Vormers der Gedachten. Door het Geweten te ver-instrumentaliseren hebben die de wereld verdeeld in een stuk dat om allerlei reden tot 'goed' is verklaard en een stuk dat om andere redenen tot 'verkeerd/fout/onjuist/zondig' is verklaard. Door zich intensief te richten op operationalisaties van het Geweten is de mensheid sterk in het dualiteitsdenken gejaagd. Zonder dat dit overigens als zodanig wordt bezien!
Maar, als gezegd, de diepste essentie van het Geweten beschrijft de intentie van de schepping door het Universele Bewustzijn en zal alleen worden gevonden buiten het denken. Bijvoorbeeld in diepe meditatie. Echter, omdat daar geen enkel "ik" is, dat zich de eigenaar van het geweten kan verklaren, is het door religieuze en wereldlijke leiders telkens terug in de sfeer van het denken gebracht, met alle gevolgen waar wij het over gehad hebben van dien, maar begrijp je de relatie tussen de scheppingsintentie en het Geweten?'
De Zoeker dacht enige tijd na en bevestigde dan de vraag.
'De drang om voortdurend te creëren moet worden gezien als een immense primaire kracht in de constructie der tijdruimtematerie dimensies. In zijn uitwerking is deze primaire kracht én bepalend én dominant. Zij zet elk punt van de constructie aan om in elk moment 'nu' zich te manifesteren voor een komend 'nu' en veroorzaakt op deze wijze het altijd voortdurende proces van creëren! De ontwikkeling is daarmee gericht op het continu verder vormgeven binnen de tijdruimtematerie dimensies. De mens neemt dat proces waar en beschrijft het 'als het proces van permanente verandering'.
Ik zei je, dat het proces van schepping feitelijk een proces van verdichting is. Op een andere manier beschreven zou je ook kunnen zeggen, dat het proces van scheppen een proces van ordening is. Omdat namelijk het bewustzijn door de opeenvolgende

scheppingsslagen steeds meer wordt gericht, wordt alles in de tijdruimtematerie dimensies steeds meer geordend.'
Meester Negen zweeg even alsof hij naar woorden zocht.
'Op een bepaalde wijze zou ik willen stellen dat de 'intelligentie' in de Scheppingsstraal toeneemt. Dit, omdat elke entiteit zich weet te houden aan, zich weet te gedragen volgens de opstapeling van opeenvolgende scheppings-wetmatigheden. Voel je aan wat ik daar mee wil zeggen?'
'Heeft dat te maken met de cumulatie van wetmatigheden waarover u het eerder had?'
'Exact, dat is waar ik op doel! Hoe 'lager' in de Scheppingsstraal, hoe meer wetmatigheden de entiteit daar moet kunnen volgen om zichzelf als entiteit in stand te kunnen houden. Dankzij de permanente inwerking van het Universele Bewustzijn, met behulp van de genoemde vier creatieve drijfveren, en door de bewuste creatie van entiteiten in opeenvolgende scheppingsfases ***weet/kent*** *elk punt van elke schepping in elk moment 'nu' zijn richting en kent het ook de positie en richting van het volgende moment 'nu'. Dankzij deze toenemende ordening neemt tegelijkertijd in de tijdruimtematerie dimensies de bewegingsvrijheid af. Dit, omdat door elke volgende scheppingsfase het bewustzijn steeds meer gericht wordt en onder de noodzakelijke inwerking van het identificatiepotentieel op een bepaalde wijze meer en meer gebonden wordt aan de geschapen entiteiten.'*
Meester Negen pakte een volgende tekening.
'Het proces van schepping heb ik in deze figuur op een geheel andere wijze weergegeven. Het scheppingsproces is enkel succesvol, omdat bij de bundeling van de vier creatieve drijfveren de invloed van elk der drijfveren even groot is.

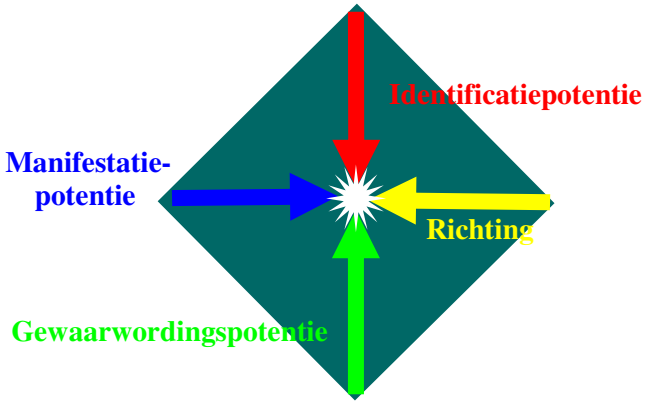

fig.121: Het evenwicht der creatieve drijfveren.

Vanuit de groenblauwe achtergrond, het Universele Bewustzijn convergeren de vier volkomen gelijkwaardige creatieve drijfveren, weergegeven als de gekleurde pijlen, naar het middelpunt en realiseren daar de nieuwe schepping, in de figuur weergegeven als de witte ster in het midden. Met de keuze der kleuren beoog ik de gelijkheid van de drijfveren weer te geven. Alleen bij volkomen gelijkwaardigheid kan

de in het getekende midden de kleur wit ontstaan. Het midden is het enige punt waar een schepping kan ontstaan, ***die op zijn beurt in staat is om zelf opnieuw te scheppen****.'*
'Waarom benadrukt u dit laatste zo?
'Dat zal in de loop van mijn verhaal duidelijk worden. De entiteit 'mens' is in vrijwel alle gevallen een voorlaatste fase van het scheppingsproces. De straal van schepping eindigt trouwens bij de mens. We hebben het daar over gehad en dat is trouwens eenvoudig vast te stellen. Ook de mens is namelijk continu bezig met vormen en creëren, op welk vlak dan ook. Bijna alle acties van de mens monden uit in een of andere schepping. De mens 'maakt' dus zeer veel. Concrete zaken natuurlijk zoals gebruiksvoorwerpen, luxe artikelen, woningen, kantoren, schepen, infrastructuur, boeken, maar ook kunstuitingen, muziek, etc. Daarnaast tal van immateriële zaken als beleid, wetten, theorieën, filosofieën, religies, kortom alle denkbeeldenreeksen. Tot de grootste en machtigste daarvan: Het "ik"!
Merkwaardig als het je misschien lijkt, dit scheppen berust niet op een eigen keuze van de mens. Het geschiedt onder invloed van de kracht van de straal van schepping. Daaraan kan een mens zich net zo min onttrekken als aan de ingeboren drang tot overleven. Maar de Scheppingsstraal, het scheppingsproces eindigt met datgene wat de mens zelf heeft geschapen. Er bestaat nauwelijks een mens die in staat is om de vier creatieve drijfveren in gelijke mate in zijn eigen scheppingen in te laten werken.'
'Het gebruik van uw woord 'nauwelijks' lijkt te impliceren dat ze er, misschien niet overvloedig, maar in theorie wel kunnen zijn,' onderbrak de Zoeker.
'Misschien. En het is het minder theoretisch dan je denkt, zoals zal blijken tijdens de gesprekken op de Grote Omweg, die nog aan de orde zal komen. Op dit moment wil ik echter volstaan met te stellen, dat bij mensen, op schaarse uitzonderingen na, de identificatiepotentie domineert. Met andere woorden, vrijwel alles wat door mensen wordt geschapen is nodig en wordt gebruikt om diens identiteit in stand te houden. Of om diens identiteit, in het bijzonder veronderstelde unieke aspecten daarvan, te demonstreren.
Naast dit kenmerkende gegeven worden daarnaast de overige drie creatieve drijfveren zeer eenzijdig ingezet en wel in het verlengde van de hoofdwet waarbij wij in ons vorige gesprek stilstonden. Met andere woorden, omdat de mens gericht is ***op aangenaam overleven,*** *zijn diens scheppingen met die intentie doordrenkt. Menselijke creaties ontberen daardoor bijna in alle gevallen het noodzakelijke evenwicht, dat een vereiste is, wil creatie in het scheppingsproces verbonden blijven met het Universele Bewustzijn en diens intenties.*
De identificatiepotentie is bij de mens dus zeer dominant. Hij identificeert zich sterk met zijn scheppingen en wil op één of andere manier herkend, gekend, bewonderd, geëerd worden, dan wel bewerkstelligen dat met behulp van zijn schepping een "ik" versterkend doel wordt gerealiseerd.
Meester Negen pakte een nieuwe figuur en legde die op tafel.
'Deze figuur geeft het vaakst voorkomende menselijke scheppingsproces weer. De dikte van de rode pijl illustreert de invloed van de identificatiepotentie in relatie met de overige potenties.

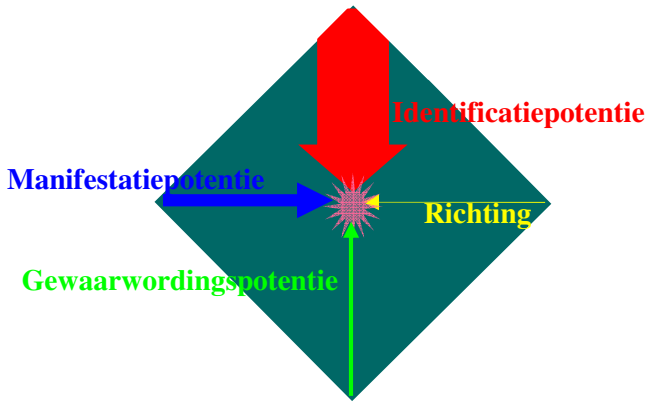

fig.122: Onevenwichtige bundeling bij de vier creatieve drijfveren.

Van de overige drie is vervolgens de manifestatiepotentie het meest krachtig. Het minst krachtig van de vier is bij vrijwel alle mensen de creatieve drijfveer 'richting'. Door de onevenwichtige verdeling van de drijfveren is het onmogelijk om in het middelpunt tot een schepping te komen die op zichzelf ook weer in staat is het scheppingsproces voort te zetten. Met de bruinrode kleur van de ster in het midden heb ik getracht dat illustratief weer te geven. Om in termen van kleuren te spreken: Daar, waar het gecreëerde niet exact wit is, eindigt het proces van schepping en zal nimmer een nieuwe fase in het scheppingsproces kunnen beginnen.
Deze onevenwichtigheid betekent dat op dat punt het proces van schepping gaat eindigen. Bij de mens is deze onevenwichtigheid zeer nadrukkelijk aanwezig. Hij is dan ook in vrijwel alle gevallen de voorlaatste entiteit van het scheppingsproces. De laatste schakel die nog tot enigszins creëren in staat is.'
'Is dit .. erg?'
'Een dergelijke kwalificatie vloeit voort uit waardeoordelen en die zijn meestal betrekkelijk. Daar zullen we het uitvoerig over hebben als we ons verdiepen in datgene wat de 'waarheid' zou kunnen zijn. Laat ik volstaan met vast te stellen dat de mens weliswaar op dit moment het eind van onze Scheppingsstraal is, maar dat dit niet noodzakelijkerwijs zo hoeft te blijven.'
Hoewel de Zoeker nadere uitleg verwachte, liet Meester Negen het bij deze cryptische opmerking.
'Een schepping zelf –dus datgene dat geschapen is- houdt op als zodanig te bestaan op het moment dat het bewustzijn van de scheppende entiteit zich terugtrekt uit de schepping. De creatieve drijfveren die tot een zekere ordening hebben geleid bundelen hun inwerking niet meer en daardoor raakt de schepping in verval en zal uiteindelijk terug te keren tot haar meest elementaire ongeordende toestand. De mens neemt op tal van manieren en op tal van schaalgroottes het uiteenvallen van scheppingen weer. De wetenschappelijke benadering van dit verschijnsel is nogal afstandelijk. Het verval van scheppingen wordt uiteraard veelvuldig waargenomen,

maar het wordt veelal beschreven als 'het uiteenvallen van een gesloten systeem'. Wat er uiteindelijk toe leidt dat, zoals we eerder zagen, de entropie toeneemt. Omdat het bestaan van scheppende entiteiten op geen enkele wijze wetenschappelijk te bewijzen is, is ook niet te bewijzen dat al datgene wat bestaat uiteindelijk zou voortvloeien uit een actie of wilsdaad van het Universele Bewustzijn. Alleen voor het toenemen van de entropie bestaat, in ieder geval tot nu toe, eensluidende wetenschappelijke theorievorming.
Met een immens expanderende kracht vult het Universele Bewustzijn de gecreëerde entiteiten en door de identificatiepotentie neemt het de gestalte van die vorm aan. Het manifesteert zich vervolgens daarna ***als*** *de betrokken vorm. Door de identificatie is het bewustzijn aan de vorm gebonden en heeft geen andere keuze meer dan zich te manifesteren als vorm!*
Omdat alle entiteiten een andere Vormingsgeschiedenis kennen, zij bestaan binnen de tijdruimtematerie dimensies op verschillende tijden en of plaatsen, ***moet*** *het geïdentificeerde bewustzijn op elke plaats binnen de tijdruimtematerie dimensies noodzakelijkerwijs van entiteit tot entiteit verschillen! Dit is een voor velen verontrustend gegeven, omdat zij zekerheid vinden in het gegeven, dat denkbeelden geacht worden méér waar te zijn, naarmate het aantal aanhangers van dat denkbeeld groter is. Maar, als er overeenkomsten zijn, dan zijn deze bewust gecreëerd, iets wat los staat van hun inhoudelijke juistheid. In andere gevallen berusten zij op toeval! Als er strijd ontstaat, en bij de entiteit mens is dat betreurenswaardig vaak het geval, geschiedt dat omdat het de aard van de mens is dat geconstateerde verschillen in opvattingen leiden tot onzekerheid en het blijkbaar de primaire drijfveer van de menselijke entiteit is om onzekerheid te vermijden. Daarbij hanteren velen nog steeds het van oudsher overgeleverde eendimensionale denkbeeld dat dit vermijden het best geschiedt door degene die de onzekerheid opwekt te elimineren. Het beoefenen van tolerantie wordt conceptueel dan wel onderschreven, in de werkelijkheid van het bestaan is het een schaars goed. En daarmee zijn we terug bij de werking en de identificaties op het eind van de Scheppingsstraal, bij het "ik". Hoewel inzicht in de werking van de Scheppingsstraal het inzicht vergroot, stel ik voor dat we even pauzeren en ons dan verder verdiepen in het proces van denken.'*

'De mens beschikt over een immense variëteit aan denkbeelden. Velen zijn uiterst vluchtig. Ze verdwijnen onmiddellijk in de totale vergetelheid nadat ze in een moment 'nu' zijn opgelicht. Anderen daarentegen zijn loodzwaar en blijven vele van de in de toekomst gelegen momenten 'nu' van de mens bezetten. Dat houdt in dat de gerichte aandacht van het "ik" keer op keer naar die betrokken gedachte toe zal worden getrokken. Eerder toonde ik je hieromtrent een schets. Het onderscheid, zoals ik dat daarin maak, is drieledig. Het gaat uit van gedachten, die hun basis vinden in achtereenvolgens het fysiek instinctmatige, het gevoelsmatige emotionele en het

conceptuele mentale. Elke verschillende gedachtesoort heeft zijn eigen specifieke kenmerken en heeft zijn eigen momentum. Deze kenmerken zijn zeer karakteriserend en illustratief voor het menselijke denkproces. Ik heb ze in bijgaande figuur verder uitgewerkt.'
Meester Negen legde een vijfde tekening neer.

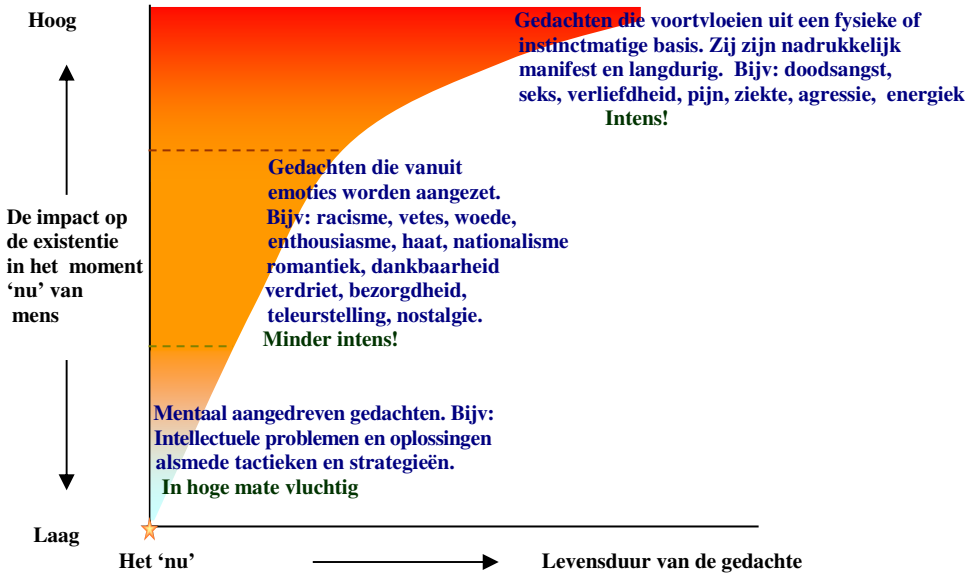

fig.123: Gedachtesoort en impact op het individu.

'In het denken van de mens, in zijn bedachte wereld, is die mens in staat een probleemloos en aangenaam moment 'nu' te construeren, een bedacht 'nu' gevuld met leuke dingen. De tijdruimtelijke materiële werkelijkheid om hem heen functioneert echter volgens zijn eigen wetmatigheden en die wetmatigheden staan los van de mooie denkbeelden van de individuele mens. In deze werkelijke wereld vinden, om het een simpel te formuleren, slechts gebeurtenissen plaats. Van slechts een fractie daarvan is het individu zich gewaar. Dat zijn letterlijk: gewaarwordingen! "Ikken" kwalificeren gewaarwordingen. Als de kwalificatie negatief is betekent dit, dat de mens meer in zijn bedachte wereld zit. Ten koste dus van de werkelijkheid, want hij heeft de drang om zich met behulp van zijn denken, onder datgene wat ervaren wordt -de onaangename werkelijkheid- uit te wringen.
Dit gegeven is natuurlijk van oudsher. Je ziet, dat hierop twee radicaal verschillende levensfilosofieën op gebaseerd zijn. Enerzijds is er de stroming, die stelt ***dat de mens de leuke dingen moet doen.*** *Anderzijds wordt er geadviseerd* ***om de dingen de hij doet leuk te vinden'***
'Het eerste is wel zo makkelijk,' mompelde de Zoeker voor zich uit.
'Natuurlijk. Het kost geen enkele moeite, want het is het willoos volgen van de hoofdwet. Het is het gedrag van de waak-slaap. Het "ik" laat zich passief meedrijven. Het tweede kost beduidend meer inspanning, omdat het regelmatig voor komt dat datgene wat

gedaan moet worden in eerste instantie niet als aangenaam gekwalificeerd is. Gewaarwordingen of ervaringen op zichzelf zijn natuurlijk zonder emotie. Gebeurtenissen vloeien voort uit wetmatigheden en die zijn emotioneel neutraal. Datgene wat ervan wordt waargenomen, de gewaarwordingen dus, worden in de mens 'herkend'. Als ze diens denkproces hebben doorlopen zijn ze omgezet! In begrip, in denkbeelden en er wordt over de gebeurtenissen nagedacht. Een dergelijk denkproces is emotioneel niet neutraal!'
Meester Negen zweeg veelbetekenend, maar zijn eventuele pointe ontging de Zoeker.
'Dus …?' vroeg hij daarom.
'De ervaring wordt zodoende vervangen door een méning over de ervaring. Het raakpunt van de mens met zijn 'zijn' wordt daarmee vervangen door het denken over dat 'zijn'. En zo verdwijnt de directe ervaring van dat 'zijn' naar de achtergrond. Het proces van gewaarworden en denken verschilt essentieel van elkaar. Beiden werken in het moment 'nu'. Echter, nooit beiden ***tegelijkertijd!*** *Want elk moment dat het denken zich in het punt 'nu' bevindt, transformeert het het 'zijn', de gewaarwording van de manifestatie van het Universele Bewustzijn tot denkbeelden!'*
'Is er een alternatief?'
Meester Negen schudde glimlachend het hoofd.
'Er bestaat weliswaar een eenvoudig antwoord op deze vraag, maar dat is geen antwoord waarmee jouw "ik" verder komt. Het gedrag waarover ik vertelde vloeit één op één voort uit de waak-slaap. Het alternatief, het ***enige*** *alternatief voor die bewustzijnstoestand is de waak-waak staat. Helaas is dat een staat die niet behoort tot het "ik". Er is dus een alternatief, maar dat is niet bereikbaar voor het "ik".'*
De Zoeker, die dit niet had verwacht zweeg en Meester Negen liet hem enige tijd met zijn gedachten.

'De meest fundamentele functie, dé kern van het denkproces,' ging hij dan verder, 'zou ik willen typeren als: 'het nemen van beslissingen opdat het fysieke overleven bestendigd blijft'. Vanuit de menselijke omgeving komen tal van signalen binnen. Deze moeten worden beoordeeld, opdat gerichte acties kunnen worden ondernomen, zodat het overleven is gewaarborgd. Vaak kabbelt het denken wat voort. Het bevindt zich in het gebied van de mentale of conceptuele denkbeelden. Hun aard is vluchtig en dergelijke gedachten beklijven amper. Geheel anders is dat met emotioneel aangedreven gedachten en zeker met de instinctmatig aangejaagde gedachten. De weg die zij gewoonlijk in het denkproces volgen is anders. Hun werking is overdonderend. Dergelijke gedachten eisen onmiddellijk de hoogste prioriteit en de gerichte aandacht van het "ik" móet zich met hen bezighouden, zo pregnant is hun aanwezigheid. Altijd verstoren dergelijke gedachten het denkproces dat bezig is, hoe moreel hoogstaand de inhoud van dat proces op dat moment ook moge zijn.
Wordt het individu zich gewaar van een emotie dan gaat diens "ik" op zoek naar de oorzaak ervan. Het denkproces neemt na fracties van seconden een beslissing. Een emotie is een van de directe schakels tussen het menselijke lichaam en het 'nu'. Het is het signaal uit dat 'nu' naar het "ik". Elk "ik" moet voortdurend beoordelen in hoeverre de opgeroepen emotie betrekking heeft op de kansen om te overleven. Emoties

worden in fracties van momenten opgebouwd. Het afbreken ervan verloopt daarentegen buitengewoon traag. Neem woede. Zelfs al is de oorzaak ervan verdwenen, dan nog ebt de emotie nog een tijd na in de materie van het lichaam,'
'Waarom is dat eigenlijk zo?'
'Je zou kunnen zeggen, dat het lichaam er als het ware met emoties wordt 'opgeladen' en het duurt een aanmerkelijke tijd voordat het weer 'ontladen' is. De emotie blijft daarmee -ondanks een genomen beslissing- een tijd lang op een hinderlijke wijze interfereren in het denken. Redenerend vanuit het denkmodel dat we doornamen zou je kunnen zeggen, dat zolang de emotie blijft bestaan deze bij voortduring hetzelfde netwerk van open kanalen activeert, waardoor iedere keer weer opnieuw hetzelfde denk-proces wordt doorlopen.
Wat voor de emoties geldt, geldt in nog sterkere mate voor de instincten. Zij hebben een nog directere toegang tot het "ik". Soms wordt een mens zo hard geraakt op het gebied van zijn instinctfuncties dat het tot regelrechte ontreddering leidt van het denken. Bijvoorbeeld als er sprake is een acute doodsdreiging. Dergelijke gewaarwordingen shockeren de mens tot in zijn diepste kernen en de optredende ontreddering houdt diens "ik" gedurende lange tijd bezig.'
'Kan jaren duren,' bevestigde de Zoeker.
'De reacties op emoties die als positief worden gekwalificeerd en zij die als negatief worden gekenschetst zijn sterk verschillend. De mens wil positieve emoties continueren. Negatieve emoties tracht hij te mijden. Elke emotie wordt daarom gekenmerkt en krijgt een 'label'. Nadat de emotie is gelabeld neemt het denken vervolgens het initiatief over. Met behulp van het etiket wordt in de talloze opgeslagen archieven -de begrepen eerdere ervaringen- gezocht naar een mogelijke veroorzaker van de emotie. Om zodoende opnieuw weer de ook eerder ondernomen adequate actie te initiëren. Deze werkwijze is de standaardwerkwijze van het "ik". Daarmee tracht het de gewaarwordingen uit de tijdruimte materie omgeving in de veilige bedachte wereld te plaatsen.
*De opbouw van het "ik", we stonden daar uitvoerig bij stil, vindt plaats tijdens de jaren van vorming. "Ikken" worden door de Vormers der Gedachten zo opgebouwd, dat ze gaan denken in aangeleerde oorzaak gevolg relaties. Deze wijze van denken van het "ik" beperkt zich vervolgens niet tot de min of meer wetenschappelijk te verifiëren kennis. Die denkwijze wordt ook gebruikt als het emoties en instincten betreft. Als iemand bijvoorbeeld boos is heeft hij daar een reden voor! Als die reden gevonden is, dan is de causale relatie gelegd en kan worden gehandeld. Hetzelfde geldt bijvoorbeeld bij verdriet, enthousiasme of vrolijkheid. Zo worden permanent relaties gelegd tussen datgene dat de emotie geacht wordt te veroorzaken en die emotie zelf. Op deze manier is voor "ikken" het gehele proces rondom emoties be**grijp**elijk gemaakt.'*
*Meester Negen keek de Zoeker even aan en zei dan, 'het denken gaat daarmee voorbij aan de essentie van emoties, want **die staan los van het denken!** Je moet **e**moties beschouwen als de rechtstreekse verbindingen van de mens met zijn 'nu'. Emoties bestaan enkel en alleen in het 'nu'. Maar vanaf het moment dat een "ik" zich er echter mee identificeert, begint de vervorming. Er ontstaat dan behoefte aan een 'verklaring van de situatie'. Het denkproces zoekt en creëert een 'oorzaak' en 'gevolg'. De inter-*

actie tussen het denken en de emotionele gewaarwording bewerkstelligt al doende een ingrijpende verstoring in het waarnemingsmoment 'nu'.'
'Ik begrijp, denk ik, waarop u doelt, maar is er een alternatief? Met andere woorden is het überhaupt mogelijk om emoties, bij wijze van spreken, zomaar te laten gebeuren? Het lijkt me niet meer dan natuurlijk om hun oorzaak te willen weten?'
'De vraag of het natuurlijk is lijkt rechtlijnig te kunnen worden beantwoord. In de waak-slaap is dat antwoord natuurlijk zonder meer bevestigend. De Vormers der Gedachten leren de mens van kindsbeen af om op deze causale wijze naar emoties te kijken. In het rijk van het "ik", de waak-slaap, is dit dan ook de enige wijze en die manier van kijken wordt dan ook als 'natuurlijk' beschouwd. Waarmee ik tevens aangeef dat in de waak-waak situatie het anders is. Daar is het wel mogelijk om zonder de identificaties van het "ik" emoties waar te nemen.'
'En dan? Dan verdwijnt de emotie?'
'Dan is er geen identificatie.'
'U lijkt een helder statement te maken, maar ik begrijp het verschil niet?'
Meester Negen glimlachte.
'In de waak-slaap bestaat de waak-waak bewustzijnssituatie slechts als concept! Niet als een staat. Wie de waak-waak situatie met het denken benadert, is verstrikt in de wetten van het denken. Dat zijn de wetten van de identificatie. In de waak-waak staat gelden die wetten van het "ik" niet!'
De Zoeker voelde zich klemgezet door een merkwaardige conceptuele redenering, die enerzijds logische elementen in zich leek te hebben, maar die anderzijds op een irritante manier ongrijpbaar was. Zijn ervaring had hem echter geleerd, dat verder doorvragen weliswaar een reactie te weeg zou brengen, maar die reactie zou waarschijnlijk weer een andere cirkelredenering in gang zetten. Hij zweeg daarom en wachtte af.

'De vervorming,' ging Meester Negen verder, 'wordt ingrijpender als het denken zelf emoties begint te initiëren. Dan ontstaan secundaire of afgeleide emoties. Bijvoorbeeld sentiment of romantiek, emoties die het gedrag heftig kunnen beïnvloeden. Illustratief is bijvoorbeeld de emotie van een "ik" dat zich beledigd voelt. Die emotie is nauwelijks functioneel voor het overleven van de entiteit mens. Een belediging doet echter sterke afbreuk aan de geweldige waarde die het "ik" zichzelf toekent. Het doet namelijk afbreuk aan het onovertroffen beeld van grandeur, dat het "ik" van zichzelf heeft opgebouwd. Een als kwetsend ervaren opmerking blijkt het 'spiegeltje aan de wand', dat plotseling het beeld van 'de schoonste van het land' vernietigt. Woede en vertoorning zijn de reacties. Het "ik" geef er pontificaal blijk van gekwetst te zijn en laat het daar vaak niet bij. De vernedering wordt gewroken. Op die plekken waar de identificatie met "ikken" zeer intens is, worden heftige reacties als eer- en bloedwraak niet alleen begrepen, maar zelfs gedoogd.
Dankzij de voortdurende interactie tussen denken en voelen kunnen emoties tijdenlang geactiveerd blijven. Zij worden als het ware gecultiveerd. Dat is waar te nemen bij een verschijnsel als 'vete', die zich soms over tientallen jaren uitsmeert. Iedere keer weer wordt het al dan niet vermeende 'onrecht' in het denken herhaald en de ermee gepaard gaande emotie wordt zo telkens opnieuw opgewekt en aangejaagd. Het denken

rechtvaardigt dat gevoel permanent. Zo blijft deze vicieuze cirkel bestaan.
Het emotionele proces functioneert als een zelfstandig opererend mechanisme. Eenmaal 'getriggerd' maalt het door en stopt pas als het het einde van zijn cyclus heeft bereikt. De emoties spelen zich af in het fysieke lichaam en dat zou aan kunnen geven - in ieder geval in theorie- dat beheersing mogelijk is. Het vlak waarop de beheersing mogelijk is, is niet het vlak waar het "ik" heerst! Dit laatste is een boeiend gegeven, waar het "ik" echter aan voorbij gaat. Misschien, omdat het van dat gegeven geen weet heeft. Het verdiept zich in de vraag: Hoe kom ik tot beheersing?
Door bezig te zijn met die vraag blijft het namelijk bestaan! Immers, elk antwoord op een hoe-vraag impliceert, dat er een denkbeeldenreeks zou kunnen worden geconstrueerd. Hoe verheven in dit geval de achterliggende motivatie ook mag zijn, zo'n denkbeeldenreeks behoort tot en bevestigt slechts het "ik". Het verwerven van echt inzicht in de emotionele processen vergt daarom zelfstudie met een grote mate van alertheid. Want iedere keer mixen emoties zich met denkbeelden, dus met de gerichte aandacht van het "ik". Onmiddellijk nadat het individu zich de vraagt stelt: 'Wat is er aan de hand?' heeft dat "ik" de macht al gegrepen. Het heeft door zijn bestaan de automatische neiging om zich altijd en overal volledig mee te identificeren en daardoor verandert het -net als de mythische koning Midas- door zijn aanraking alles wat het aanraakt.
Overigens vervormen niet alleen de denkbeelden de emotionele processen, ook het omgekeerde gebeurd! Met behulp van emoties worden denkbeelden emotioneel gekleurd. Dat inkleuren is een geliefde bezigheid. Het "ik" zoekt bij voorkeur denkbeelden waarmee het gevoelens van genoeglijkheid op kan roepen. Het idee dat het de meester van de emoties is wordt daarmee versterkt. Door het gebruiken van bepaalde denkbeelden worden voorspelbare emoties in het lichaam opgeroepen en geactiveerd. Dit mentale spel heeft een onvoorstelbaar grote invloed op het menselijke gedrag. Er zijn veel emoties die als positief zijn gekwalificeerd. En navenant worden nagestreefd. Positieve emoties worden bijvoorbeeld altijd ervaren op het moment dat er een behoefte wordt bevredigd. Dat laatste woord is uiterst trefzeker: op het moment dat de behoefte bevredigd wordt ervaart de mens een bevredigingseffect. De begrippen positief en negatief, of de wat mij betreft meer handzame termen aangenaam en onaangenaam, spelen in het leven van de individuele mens een overheersende rol. Beide begrippen zijn rechtstreeks te herleiden tot de werking van het "ik".

Globaal beschouwd wordt alles wat 'ik-bevestigend' is, door dat "ik" beschouwd als 'goed'. Het "ik" wordt daarmee immers gecontinueerd en bevestigd. Dit kán niet anders dan positief worden gewaardeerd. Als ik een koppeling maak met het denkmodel waar we het eerder over hadden betekent dit, dat de gerichte aandacht zich bevindt in een 'open' kanaal. Er is een denkbeeld, dus er is een "ik".
De situatie op het moment, dat er in het denken geen 'open kanaal' is, is hieraan tegengesteld. Er is dan weerstand in het denkproces en de impulsenergie hoopt zich op. Er komen geen acties. In het denkproces ontstaat energetische onrust, die zich uit in een denkbeeld dat qua strekking luidt: Ik weet dit niet! Onmiddellijk wordt door dat denkbeeld een emotie van onzekerheid geactiveerd. Die emotie kan op zijn beurt

allerlei instinctmatige angsten aanjagen. Het resultaat is dat de mens uit het gebeid der mentaal aangedreven gedachten wordt gejaagd en terechtkomt in het gebied der instinct gedreven gedachten. De macht van het "ik" in dat gebied is veel minder. Instincten bepálen hoe de inhoud van het "ik" is! Zonder dat dit "ik" daarover enige zeggenschap heeft. Een zodanige situatie wordt door het "ik" als onaangenaam ervaren.
Als iemand zich onzeker voelt wordt er gezocht naar 'het waarom van dat gevoel'. De verklarende reden wordt door het "ik" frequent gelegd bij uiterlijke omstandigheden. De verantwoordelijkheid voor het ontstaan van de emotie wordt zo ***geëxternaliseerd****. Vervolgens wordt er gereageerd óp die externe oorzaak, die daarmee gedragsbepalend wordt. Het wordt daarmee voor het "ik" de situatie die een bepaald gedrag afdwingt en daarmee het "ik" overruled. Als het "ik" zich dat realiseert, worden zoals bij chinees vuurwerk de negatieve emoties in grote vaart achter elkaar aangestoken. Onzekerheid, irritatie, machteloze woede, drift, haat worden beurtelings geactiveerd. Zij richten zich op de externe oorzaak.'*
Meester Negen keek de Zoeker met een glimlach aan.
'Hoe ongenoeglijk de situatie ogenschijnlijk ook is, er is één grote winnaar. Doordat deze emoties zijn geactiveerd, ontstaat het "ik". Emoties en instinctmatige reacties kunnen door "ikken" als aangenaam of onaangenaam worden ervaren en gekwalificeerd, maar altijd slechts ten dele! Want alles wat "ikken" continueert, wordt in de meest basale zin van het woord, door "ikken" als positief gewaardeerd, omdat het de levensduur van "ikken" bestendigt.'
De Zoeker overdacht dit statement, omdat het niet onmiddellijk voor de hand lag. Uiteindelijk knikte hij bedachtzaam, maar instemmend.

'Wie,' hervatte Meester Negen het gesprek, 'het emotionele panorama in de mens overziet verbaast zich over de vele schakeringen. In de mens bestaat als het ware een emotioneel fluïdum dat in staat is elk te ervaren aspect emotioneel in te kleuren. Op grond van talloze verschillende ervaringen en het onderlinge mixen van die ervaringen is er een zeer complex patroon van individuele voorkeur en 'tegenkeur' ontstaan. Zo bestaat er een groot aantal beschrijvingen waarmee bijvoorbeeld positieve, aangename emoties kunnen worden beschreven. Ik noem er een aantal. ***Vrolijk, leuk, interessant, opwindend, eerlijk, tevreden, sympathiek, zacht, strelend, gezond, comfort, gemakkelijk, morele verontwaardiging, orgasme, veilig, rijk, geliefd, prettig, 'bewust-zijn', geëerd, enthousiasme, verliefd, waardering, lekker, genoeglijkheid, respect, energiek,*** *naast tal van anderen.*
De hoofdwet, ik zei je dat net al, beschrijft dat elk mens probeert zijn acties zo te richten, dat hij zoveel mogelijk van dit soort nastrevenswaardige impulsen ervaart. Direct tegengesteld aan deze nastrevenswaardige impulsen zijn natuurlijk de onaange-name impulsen. Het gedrag van de mens is er op gericht om deze impulsen zoveel

mogelijk te vermijden. Voorbeelden hiervan zijn: ***vervelend, langdradig, verontrustend, pijnlijk, herrie, guur, sloom, angst, impotent, probleem, straf, verguisd worden, bedreiging, stank, belediging, teleurstelling, negeren, uitbuiten, vies, stank, moe, besmuikt, treurig, unheimisch, aangebrand, schaafwond, honger, geldgebrek, onbeschoft, enzovoorts.***
Tenslotte is er ook een zeer groot aantal impulsen dat -emotioneel gezien- min of meer als neutraal kan worden beschouwd. Dat zijn dus impulsen en signalen die denkbeelden activeren zonder dat daarbij een noemenswaardige emotionele impuls méé wordt geactiveerd. Anders gesteld, het zijn signalen die het "ik" noch stimuleren, noch onder druk zetten. Voorbeelden hiervan zijn: ***rood, vierkant, geribbeld, vloeibaar, vulpeninkt, hoog, oktober, meter, nadenken, kwadraat, boomblad, kubusvlak, gewicht, twaalftallig stelsel, voltooid verleden tijd, merknaam, hardheid van metalen, scheikunde, munteenheid, raam, en wat al dies mee zij.***
Het schetsen van uitersten, positief of aangenaam en negatief of onaangenaam, samen met het benoemen van een neutraal midden doet de vraag rijzen naar een mogelijk verloop tussen deze uitersten.
De mens gebruikt zowel in zijn denkproces als bij zijn waarnemingsproces marges. Als de individuele waardering gebonden is aan die marges is de overgang schoksgewijs. De waarneming die binnen de marges valt wordt als bekend of stabiel ervaren. Om het moment dat de marges worden overschreden ervaart de mens de schok van de afwijking. Juist dankzij dat schokeffect wordt het "ik" gedwongen de situatie nauwkeuriger waar te nemen om zich een scherper oordeel te vormen. Marges op zich zijn niet vast of gefixeerd. Er zit een gradueel verloop in. Dat bijvoorbeeld met behulp van een zogenoemde zevenpuntschaal geïllustreerd kan worden. Je herkent ze ongetwijfeld,' zei Meester Negen terwijl hij er een neer legde.

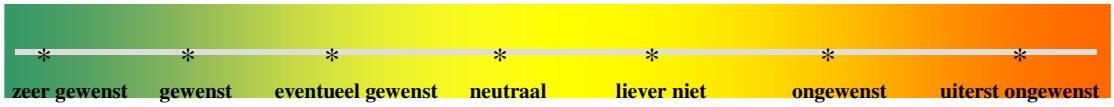

fig.124: Een zevenpuntschaal.

De Zoeker wierp er een half oog op en had onmiddellijk herkenning.
'Naarmate iets wordt gezien als meer gewenst wordt het gezien als aangenamer, als sterk nastrevenswaardig, evenals het omgekeerde. Er zijn grote verschillen tussen mensen onderling, maar ook grote overeenkomsten. De verschillen clusteren zich in het midden van de schaal; de overeenkomsten bevinden zich bij de uitersten. Zo scoren verschijnselen als 'verliefdheid' of 'orgasme' zonder meer als uiterst aangenaam, terwijl 'gemarteld worden' of 'doodsangst' als uiterst onaangenaam worden geclassificeerd. Daarnaast wordt iets niet voor eens en voor altijd gefixeerd. Gegeven oordelen veranderen en worden beïnvloed door gebeurtenissen. Toch is het terecht om te veronderstellen dat -uitzonderingen daargelaten- de waardering van de verschijnselen die zich op de uiteinden van de schaal bevinden wèl onafhankelijk zijn van plaats, tijd of omstandigheid. Doodsangst geeft altijd een uiterst onaangenaam

gevoel. De instinctmatige drang tot overleven laat het lichaam -en daarmee het "ik"- geen andere keuze. Het is met name door die angst dat het overleven veilig wordt gesteld! Anderzijds zal verliefdheid altijd als zeer aangenaam worden ervaren.
Mijn tussenzin 'uitzonderingen daargelaten' verwijst naar een normale situatie. Helaas is een 'normale situatie' een slecht gedefinieerd begrip. Los van het gegeven dat de beschrijving van iets wat als normaal beschouwd wordt per individu kan verschillen, kan je vaststellen dat het nooit absoluut is, omdat normen in de loop der jaren verschuiven. Wat een kwart eeuw geleden misschien progressief heette te zijn, wordt tegenwoordig als uiterst reëel geschetst en wellicht zal het over ettelijke jaren als achterhaald worden beschouwd. Met een drietal figuren wil ik dit illustreren,' zei Meester Negen en al pratend legde hij de eerste er van neer.

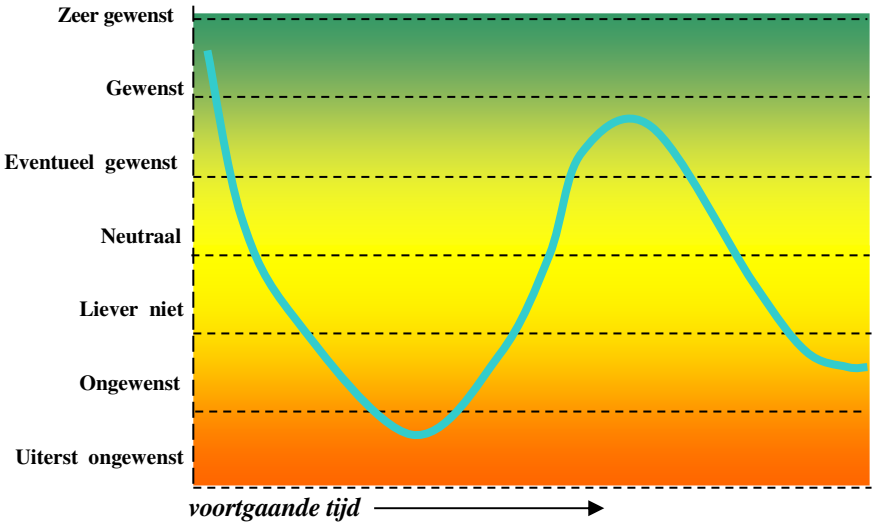

fig. 125: fluctuerende waardering voor eenzelfde verschijnsel.

'Deze figuur illustreert hoe er gedurende een bepaald tijdsverloop fluctuaties optreden in de waarderingen van impulsen en ontvangen prikkels. Daarbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan een temperatuur van 13 graden Celsius. Een dergelijke temperatuur kan volkomen verschillend worden gewaardeerd. Dat hangt er van af of het een binnen- of buitentemperatuur is. Daarnaast maakt het verschil of het wordt geconstateerd in de winter, in de zomer, overdag, of 's nachts, in de tropen of elders. Elke andere omstandigheid kan dus leiden tot een andere waardering, nietwaar?
De Zoeker, die de vraag nogal triviaal vond, knikte amper.
'In het tweede figuurtje geef ik een uitzonderlijke situatie weer. Door gerichte, grote, vrijwel altijd extérne krachten wordt bij sommigen hun doodsangst gemanipuleerd. Bijvoorbeeld door hen voor te houden dat zij de 'hoogste eer en glorie' zullen bereiken door 'te sterven voor het goede doel'. Of, dat zij 'opgaan in exaltatische glorie na de dood' als ze hun leven geven in het belang van 'ons' land, 'onze' groep. Omdat ze op deze manier gevormd worden, slagen ze er in met dergelijke denkbeelden alle mentale

boodschappen die aan de doodsangst gerelateerd zijn te overschreeuwen. En zo over die doodangsten heen te stappen.

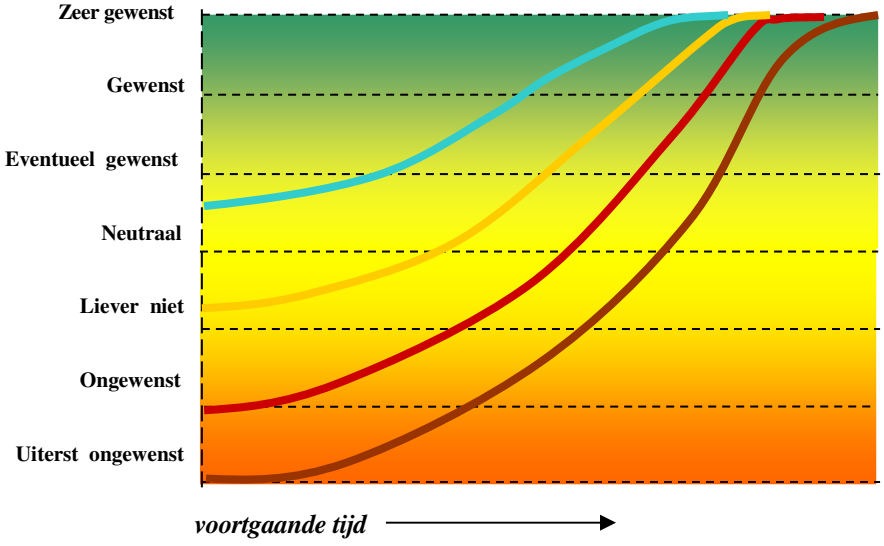

fig. 126: Deformatie van opvattingen (1).

Sterker nog, door dwingende vorming wordt de voorgeschotelde 'eer en glorie na de dood' zo aantrekkelijk voorgeschoteld, dat de doodangst kan worden weggeredeneerd. Er ontstaat een bizar soort gevoel van behagen in de gedachte dat men mág. Vaak voelen deze "ikken" zich de uitverkorenen, sterven voor het goede doel en 'onze heilige zaak'.
*Die eer en glorie zijn zo vergroot, zo aantrekkelijk gemaakt dat de angst om te sterven er door omgebogen wordt. Voor ieder die buiten deze manipulatie is gebleven druist dat in tegen alle levenswetten. Deze houding is volstrekt onbegrijpelijk, omdat het lijnrecht ingaat tegen elke inspanning van het menselijke lichaam om voort te bestaan. Toch zijn de verschillende Vormers der Gedachten er in alle tijden er steeds weer in geslaagd om mensen, met name jongeren, zo te vormen zij zichzelf 'opofferen' voor het door die Vormers tot 'goed' gedecreteerde doel. De essentie van de figuur is eenvoudig: Feitelijk wordt met dit figuurtje de gigantische macht van '**dé waarheid, onze onwrikbare zekerheid**' gedemonstreerd!*
Mensen die door 'dé waarheid' zijn aangeraakt, vertoeven in het rijk van het psychologische welbevinden en laten zich niet omver halen, hoe dat ook getracht wordt! Zij wéten! Zij zijn onaantastbaar geworden in dat weten en onoverwinnelijk in hun daden! Aan hen is de waarheid en ze zullen die zekerheid te allen tijde gebruiken om hun eigen existentiële onzekerheid uit te bannen. Dermate rotsvast wordt hun vertrouwen in dé waarheid dat al het andere er voor dient te wijken. Alles móet ondergeschikt gemaakt worden aan 'dé waarheid'. Vooral de gevoelens van anderen die de waarheid niet delen of weigeren te delen. Naarmate het "ik" ervaart dat de waarheid door anderen minder gedeeld wordt, worden de gevoelens van anderen hardnekkiger

gebruuskeerd. Uiteindelijk mogen of moeten die anderen volstrekt naar willekeur worden behandeld en worden gestraft, omdat ze 'dé waarheid' ontkennen. Of, en dat is hun grootste fout, als ze 'dé waarheid' bedreigen. In dat geval is geen straf groot genoeg. En daarmee vormt de volstrekte identificatie met 'dé waarheid' voor iedere volgeling er van, een harde en solide basis voor 'gerechtvaardigde' ingrepen die door de plegers ervan uiteraard niet als wreedheden en martelingen worden bezien.
Deze redeneringen zijn waarneembaar bij alle handelingen, die geënt zijn op extreem religieuze, politiek nationalistische of ultra maatschappijkritische ideologieën. Voortgedreven door het aansprekende doel overwint of negeert de aanhanger zijn doodsangst. Het is de hoogste eer om voor de goede zaak, de zekerheid van het enige 'ware' te mogen sterven. Je ziet hiermee de macht, die denkbeelden over iemand kunnen verkrijgen, als "ikken" zich vereenzelvigen met de inhoud ervan. Redenerend vanuit die situatie kun je ook begrijpen, dat zij eerder dan hun overtuiging, hun zekerheid gevende "ik" op te geven martelingen ondergaan. Hun dilemma is immens. Afstand doen van die denkbeelden ontwricht hen meer dan fysieke pijn, omdat zij 'de waarheid' daarmee verloochenen. Eerder dan het opgeven van dit deel van hun "ik" ondergaan zij de folteringen. Hoe Vormers der Gedachten "ikken" zover krijgen heb ik met de volgende figuurtjes weergegeven.

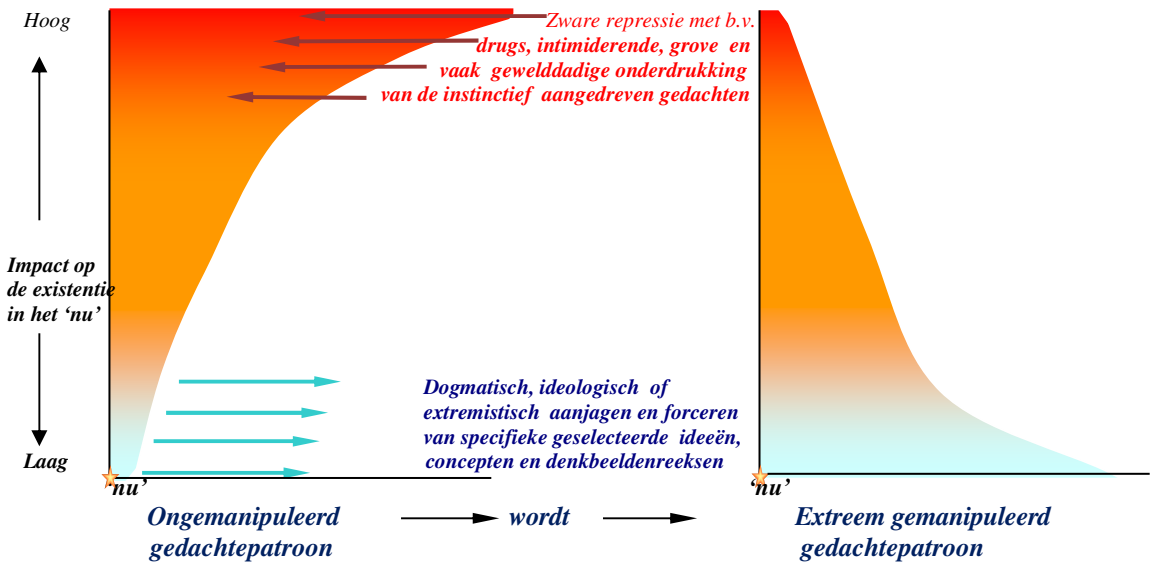

fig. 127: Manipulatie van denkbeelden

De figuur illustreert het proces van ultieme identificatie. Feitelijk het proces van het volledig vastgelopen Universele Bewustzijn in de mens. Diens gehele denkruimte wordt in beslag genomen door één beperkt denkbeeldenconglomeraat, dat als 'de waarheid' is geclassificeerd. Het betekent, bezien vanuit de Scheppingsstraal, dat de manifestatiepotentie in het denken van zo'n "ik" rigoureus beperkt is. Alle

gewaarwordingen worden immers vernauwd en geforceerd herleid tot het ene conglomeraat, waarvoor alle andere rücksichtslos zullen moeten wijken.
De richting ten slotte, het 'geweten van de schepping' en de drager van de oorspronkelijke intentie is door de immense nadruk op de manifestatiepotentie volledig verdwenen. Vernietiging van wat is geschapen gaat lijnrecht in tegen de richting van de schepping.
Dit vormingsproces, of het nu collectief wordt aangejaagd vanuit welke sociale, religieuze of politieke context dan ook, dan wel of het zich op individueel niveau heeft ontwikkeld, leidt tot een bizarre onevenwichtigheid en veroorzaakt het onherroepelijke einde van het scheppingsproces. De dominantie van de identificatie drijfveer is dan zo sterk dat niet alleen de kleur van het geschapene vrijwel rood is geworden. Door de volstrekte onevenwichtigheid in de krachten en door het verdwijnen van de 'richting' verdwijnt datgene wat gecreëerd wordt volkomen uit het middelpunt.
Er bestaat binnen het gehele proces van schepping nimmer enigerlei rechtvaardiging voor vernietiging of zelfvernietiging. Wat er is geschiedt heb ik met dit figuurtje geïllustreerd.'

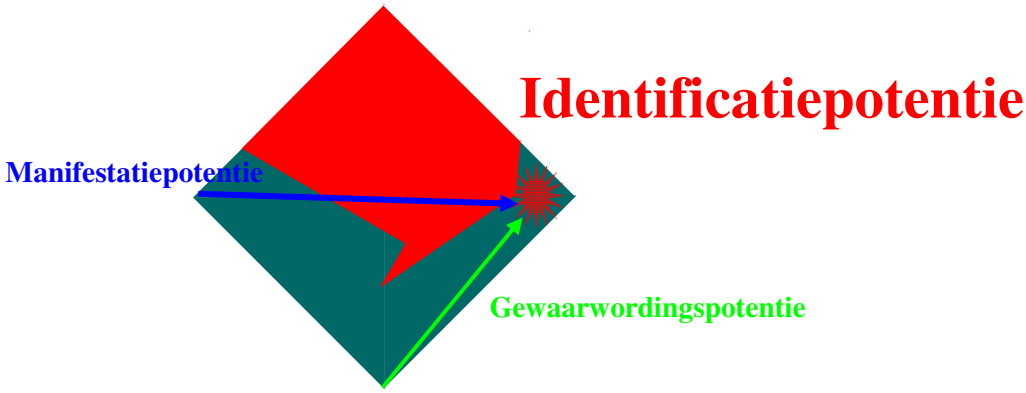

fig. 128: Het eind van het scheppingsproces.

'Het zal je duidelijk zijn, in het licht van waar we het eerder over hadden, dat de Scheppingsstraal in een "ik", zoals weergegeven door deze figuur, eindigt. Het gewenste evenwicht is volkomen verloren!'
Meester Negen liet de tekening enige tijd liggen, zonder verdere toelichting.

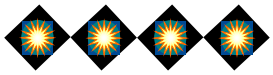

'Er is nóg een benadering,' zei hij dan en terwijl hij sprak zocht hij naar een tekening.
'Die heb ik ook weergegeven in een schets. Deze figuur, 'hij legde hem neer, 'beoogt een illustratie te zijn van het praten over en omgaan met de fysiek intermenselijke gevoe-

lens zoals dit op een breed front in het tweede deel van de 19de en ver in de 20ste eeuw opgeld deed. Veel uitingen van fysieke genegenheid werden onderdrukt of misschien besmuikt getoond. Het hoogste goed, de gestelde norm was om er zo ingetogen mogelijk mee om te gaan, hetgeen er vaak op neer kwam dat gepretendeerd werd dat dergelijke gevoelens nauwelijks bestonden.

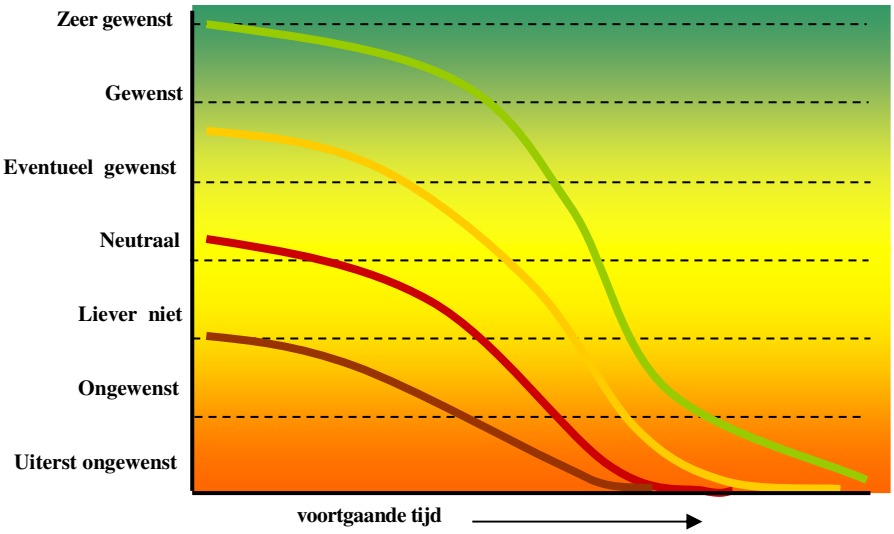

fig. 129: Deformatie van opvattingen (2).

In het bijzonder de seks, uitingen ervan en alles wat er geacht werd mee samen te gaan was door de Vormers der Gedachten tot een merkwaardig taboe gemaakt. Als er over werd gesproken gebeurde dat moraliserend, verholen of besmuikt. Wat je kunt zien is dat het voor veel religies een ingewikkeld punt is geweest om mee om te gaan. Het was geestelijke Vormers echter duidelijk dat zij zelfs met hel en verdoemenis de seksuele driften niet konden uitbannen. Niet bij anderen, maar ook niet bij henzelf! Instinct gedreven gedachten, seks is daarvan hèt voorbeeld, hebben een zeer grote impact op het individu. Een impact, je herinnert je de figuur der gedachtesoorten, die altijd veel groter is dan welk verheven filosofisch of religieus denkbeeld dan ook. Het dilemma is 'opgelost', doordat de nadruk werd gelegd op het voortplantingsaspect! Alleen vanuit dat doel, zo stelden de religieuze Vormers, was seks gerechtvaardigd.'
'Seks werd beschouwd en beschreven als des duivels,' reageerde de Zoeker.
'In ieder geval stond het in de beeldvorming dichter bij de Duivel dan bij God. Feitelijke weerspiegelde die houding de waardering voor de verschillende gedachtesoorten. Impliciet werd in het menselijke referentiekader een positieve waardering aangebracht voor het ***conceptuele denken*** *en werden* ***instinct gedreven gedachten*** *veel lager gewaardeerd. Dit nu was in de conceptuele wereld, de bedachte wereld van het "ik" mogelijk. Maar in de werkelijkheid van alle dag bleef de mens onderhevig aan de instinctmatige krachten van de seks. In de periode die ik net noemde werd er een sterk moraliserend, negatief krachtveld gelegd over seks. Gestuurd, gedreven welhaast door*

de Vormers van het Denken verliet de mens het gebied, waar de instincten de aanjagers waren van de gedachten. De gerichte aandacht van zijn "ik" verplaatste zich en kwam terecht in het door de Vormers der Gedachten aangereikte starre en dogmatische gebied van mentale concepten en denkbeelden. Seks begon iets te worden dat vanuit het denken gereguleerd werd! Een merkwaardig gebeuren, nietwaar?'
De Zoeker, die niet wist of de vraag al dan niet retorisch was, zweeg.
'De relatie tussen het "ik" en de seksuele instincten is onvoorstelbaar groot. Het speelt op vrijwel alle terreinen van het menselijke leven. Elke seksueel georiënteerde uiting van een individu, bedoeld of onbedoeld, activeert een "ik" bij dat individu zelf of bij een "ik" uit de omgeving. Deze overmacht van de seksuele instincten ontstaat door de drang van twee los van elkaar werkende sterke krachten. Op de eerste plaats is er de instinctieve kracht die de mens dwingt tot medespeler in het spel dat je kent als het 'overleven van de soort'. Deze autonoom functionerende kracht zet het individu aan tot het doen van alle met het seks spel verbonden handelingen. Dat begint bij de meest onschuldige poging tot aandacht geven en eindigt bij de seksuele daad. Dit proces, dat het overleven van de soort inderdaad bewerkstelligt, heeft in de beeldvorming over seks zijn eigen prominente plaats verworven. Nogal wat "ikken" gebruiken het namelijk als 'het ultieme goddelijke bewijs' om de heteroseksuele relaties als normaal te beschouwen en te sanctioneren, terwijl alles wat hiervan afwijkt kwalificaties als zondig, verderfelijk en dergelijke krijgt aangemeten.'
'Deze redenering spreekt door zijn rechtlijnigheid velen aan,' zei de Zoeker.
'Onvermijdelijk. Dat effect hebben ééndimensionale redeneringen altijd, maar laat ik verder gaan. Het andere instinctmatige krachtsaspect vloeit voort uit het vermogen tot het bewerkstelligen van een fysiek orgasme. Het doormaken van een orgasme is de meest genotzalige ervaring die lichamen kennen en orgasmen worden daarom nagestreefd. Mannelijke "ikken" zijn daarin fanatieker dan vrouwelijke "ikken". De combinatie van deze beide instinctmatige aspecten leidt er met name bij mannelijke "ikken" toe, dat een flink deel van hun denkbeelden gekoppeld zijn aan gedachten of activiteiten die aan seks gerelateerd zijn.
Dit gegeven stemt vele Vormers der Gedachten niet vrolijk. In het bijzonder diegenen, die zich denkbeelden over de zuiverheid van gedachten hebben aangemeten. Evenals diegenen, die er vanuit gaan dat beheersing van het denken mogelijk is. Toegeven dat ook hun denken voor een deel uit dominante seksgeoriënteerde denkbeelden bestaat, impliceert voor hen, dat de concepten, waarmee zij zich geïdentificeerd hebben, zoals respect, onthechting of onthouding permanent onder druk van bekoring komen te staan.'
'Het is misschien niet wat ze willen, maar het is niet anders,' meende de Zoeker.
'Het erkennen van dit deel van hun werkelijkheid valt de meeste Vormers der Gedachten zwaar. Zij verheerlijken daarom de kracht van de geest, terwijl ze de zwakte van het vlees verdoemen. Helaas tevergeefs. Het is zoals je zelf net zei. Seksuele ervaringen zijn in essentie meestal genotvolle ervaringen van het ***eigen*** *lichaam, die kunnen worden opgeroepen en gestimuleerd. Anders dan bij overige instinctmatige mechanismen, zoals drinken en ademhalen, kunnen zij ook worden geëntameerd en gestimuleerd door anderen.*
Dit gegeven activeert onmiddellijk andere mechanismen als macht, strategie en meer.

Teneinde bijvoorbeeld het hoogste genot te verwerven wil een "ik" zich –tot dat genot verworven is- bijvoorbeeld wel tijdelijk onderdanig gedragen. Echter, nadat het is verworven is het denken bevrijd van het seksuele denkbeeld en wordt de andere kant van "ikken" manifest. Hun karakter is namelijk ***niet*** *onderdanig. Elk "ik", of het zich daar nu van bewust is of niet, ziet en ervaart zichzelf altijd als de verzorger, de bestuurder en unieke heerser van een lichaam in omgevingssituaties, die het naar zijn eigen hand wil zetten. Het zoekt situaties, waarin het die heerschappij moet delen of opgeven, alleen op als er een of ander 'gewin' is in een dergelijke situatie. Dat is aan de orde bij seks. "ikken" hebben daarom in de loop der eeuwen altijd getracht de loop van de instinctmatige mechanismen zodanig te beïnvloedden, dat er een werkbare mixture is ontstaan tussen enerzijds seksuele onafhankelijkheid en anderzijds onderdanigheid. Deze onmogelijke strijd heeft gedurende de menselijke evolutie een merkwaardig scala aan regels opgeleverd.'*
De Zoeker had geen enkele neiging om dit te bestrijden en knikte.
'De seksuele krachten liggen aan de basis van het bestaan van elke soort. De seksuele drift is de drijfveer van het menselijke ras, waarmee het voortbestaan wordt gegarandeerd. De ingeboren voortplantingsdrift geeft "ikken" en dan weer in het bijzonder de mannelijke variant daar van geen keuze! Alleen door seks ontstaat er nieuw individueel leven. Daarmee is 'het overleven' van de soort gewaarborgd.'
'Ik zie dat natuurlijk zelf ook,' zei de Zoeker, 'en dit te ontkennen zou absurd zijn, maar het roept bij mij de vraag op naar het waarom. Waarom zou het voortbestaan van het menselijke ras noodzakelijk moeten zijn? Misschien is dit niet het moment om zo'n associatieve vraag aan te orde te stellen, maar toch.'
'De vraag is zeker relevant en dit is een goed moment om er even bij stil te staan. Feitelijk het enige aspect waarmee de menselijke materie zich onderscheid van die van dieren is, dat de mens dankzij de specifieke constructie van zijn materie zich actief bewust kan zijn van zijn existentie in de tijdruimtematerie dimensies. De materie van het menselijke lichaam brengt het bewustzijn tot een hoge vorm, tot ***zelf****bewustzijn! Met dat als uitgangspunt kan, metafysisch gesproken, de bestaanswaarde van het verschijnsel mens worden geformuleerd:* ***De mens is ontstaan als gevolg van de wens van het Universele Bewustzijn zich gewaar te kunnen zijn ín en ván de tijdruimtelijke materiële dimensies.'***
De Zoeker overdacht dit.
'Inderdaad een zeer hoog metafysisch gehalte,' zei hij dan met een grijns, 'en als het al juist is, is het natuurlijk niet operationeel. Wat heeft een individueel mens er dan aan? Het enige wat hem rest is geloven.'
Meester Negen glimlachte, maar schudde zijn hoofd.
'We zullen tijdens onze gesprekken op de Grote Omweg nader ingaan op de reden van het bestaan van de Scheppingsstraal, alsmede op de activiteit 'geloven'. Wat dat laatste betreft wil ik je toch even in herinnering brengen wat ik daarover heb gezegd, toen we ons verdiepten in de werking van het denkproces. Denkbeelden die behoren tot het gebied van het geloven beslaan een ***afgeschermd deel*** *in het totaal van de denkbeelden. In dat afgeschermde deel werken ook logische en causale gedachteconstructies, maar de aldaar gehanteerde logica en causaliteit is niet gekoppeld aan bijvoorbeeld de*

wetmatigheden uit het hedendaagse wetenschappelijke denken. Maar als gezegd, ik kom daar later nog uitvoerig op terug.'
Er viel een korte stilte.

'Een van de meest dwingende der identificaties,' verbrak Meester Negen later die stilte, 'betreft het denken in 'mannen' en 'vrouwen'. Het is ook een van de meest onderschatte en een van de meest genegeerde der identificaties.'
De Zoeker schudde enigszins verbluft het hoofd.
Van alle identificaties,' zei hij dan, 'lijkt me deze degene die de mensheid juist het méést bezighoudt! Nogal wat mensen voelen zich een gevangene van hun lichamelijke gevoelens, van hun passie en lust, maar ook of vooral van het web van moraliserende regels dat over seks en alles wat daarmee samenhangt in de verschillende samenlevingen is gespannen.'
Meester Negen knikte.
'Dat is zo,' zei hij, 'maar dat is niet het aspect waar ik op doel.' Hij dacht even na en vroeg toen met een korte glimlach, 'Ik neem aan dat jij jezelf ziet als een man?'
De Zoeker was onmiddellijk op zijn hoedde. Hij vermoedde een spirituele strikvraag, maar hij kon niet anders dan bevestigend reageren.
'Natuurlijk, ik had niet anders verwacht, zoals ik er ook van uit ga dat je mij als een man beschouwt?'
'Is er een alternatief,' reageerde de Zoeker vrijmoedig.
'Het is boeiend om te zien –vergeef me dat ik het zo stel- dat iemand die al jaren worstelt met de vraag Wie ben ik? toch in de overtuiging verkeert dat hij een man is.'
'Ik ben in ieder geval geen vrouw!' stelde de Zoeker met enig aplomb, 'maar ik vermoedde al dat mijn antwoord niet zou deugen. Wat is er verkeerd?'
Meester Negen streek met zijn hand over het gezicht, alsof hij de vermoeidheid er daarmee uit wilde wrijven en gaf toen antwoord.
'Juist of verkeerd zijn geen te gebruiken kwalificaties hier. Aan het eind van de Scheppingsstraal, dat wil zeggen voor zover het de entiteit mens betreft, bevindt zich het lichaam. Je zou zelfs op een bepaalde manier kunnen zeggen dat alle voorgaande slagen zó hebben samengewerkt, dat het menselijke lichaam heeft kunnen, nee, heeft móeten ontstaan. Het vloeit één op één voort uit de reden waarom de entiteit mens überhaupt is ontstaan, zoals ik je dat net meldde, nietwaar?'
Hoewel de Zoeker deze gedachtesprong niet onmiddellijk kon volgen, had hij geen moeite met dit statement.
'Dit betekent om het eens vrij abstract en merkwaardig te formuleren, dat lichamen eigenlijk niet van zichzelf zijn.'
De Zoeker fronste de wenkbrauwen en Meester Negen ging er daarom nader op in.
'Ik bedoel te zeggen dat lichamen net zo min van zichzelf zijn als een tafel van zichzelf is of een auto of een huis.'
'Ik vat uw pointe niet!' Vergeefs probeerde de Zoeker te begrijpen waar de ander naar toe redeneerde.
'De parallel met tafels, huizen en auto's,' verduidelijkte Meester Negen, 'is dat die allen speciaal geconstrueerd zijn. Het zijn op maat gebouwde gebruiksvoorwerpen. Ze zijn

echter niet van zichzelf, maar zijn van de gebruiker. Zo zijn de menselijke lichamen niets anders dan de voertuigen waarmee de oerkern/ziel in de tijdruimtematerie wereld kan vertoeven.
'Oké,' mompelde de Zoeker na enig denken.
'Het zijn buitengewoon ingenieuze voertuigen. Dat is geen toeval natuurlijk. De scheppingsimpuls die is uitgegaan van het Universele Bewustzijn heeft in alle scheppingsslagen voorwaarden geschapen, opdat optimaal functionerende lichamen kunnen ontstaan. Zij zijn zelfs zó ingenieus geconstrueerd dat oerkernen/zielen, de bewoners van lichamen, er nauwelijks omkijken naar hebben. Ze zijn in zeer hoge mate zelfvoorzienend zoals dat heet, want ze beschikken over een zeer adequaat overlevingsmechanisme. Daarmee kunnen lichamen zichzelf individueel én als soort in stand houden. Om dat laatste te bewerkstelligen hebben de scheppers twee verschillende soorten lichamen gebouwd het mannelijke en het vrouwelijke.'
De Zoeker reageerde niet, dit was triviaal.
'Laten we ons daarom eens focussen op die verschillende lichamen. Om enige afstand te nemen van waar we zojuist over spraken, introduceer ik een wat andere terminologie. Om de mens als soort te laten voortbestaan zijn de lichamen geprogrammeerd tot het uitvoeren van -laat ik zeggen- reproductiebewegingen. Mannelijke lichamen zijn daarbij meer gericht op het aspect 'beweging', vrouwelijke lichamen meer op 'reproductie'.
De Zoeker grijnsde, zo had hij seks nog niet eerder beschreven gehoord.
'Ik zie dat je herkenning denkt te hebben,' zei Meester Negen, 'en wellicht komt dat omdat je vergeet dat ik tot nu toe alléén heb gesproken over twee soorten ***lichamen****,' hij beklemtoonde het laatste woord. 'Het verschil lijkt je misschien gezocht, maar ik heb met nog geen woord gerept over 'mannen' of 'vrouwen'. En daar waren we naar op zoek, nietwaar?'*
De Zoeker was meteen weer bij de les.
'Het zijn de ***lichamen*** *die tot elkaar zijn veroordeeld, want alleen dankzij de reproductiebewegingen overleeft de soort. De drang tot het maken van die reproductieve bewegingen is instinctmatig in lichamen ingebakken. De lichamen hebben hier geen beschikkingsrecht, zij* ***zúllen*** *reproduceren!' wederom beklemtoonde Meester Negen het woord en hij vervolgde: 'Lichamen reageren dan ook* ***altijd*** *instinctmatig op elkaar met dit als onderliggende drijfveer.'*
'U stelt dit wel erg absoluut,' meende de Zoeker, 'ik bedoel, het is zinloos om te ontkennen dat seks geen grote rol zou spelen, maar zoals u het stelt maakt u er een bijna overheersende rol van.'
Meester Negen dacht enkele momenten na voor hij reageerde.
'Ons verschil van mening,' zei hij dan, 'vloeit voort uit het feit dat jij terugvalt op de identificatie waar we het net over hadden. Ik denk en spreek nog steeds met de focus gericht op de bouwwerken, de mannelijke en vrouwelijke lichamen. Jij blijft je richten op en praten in termen van 'mannen' en 'vrouwen' en wat die doen. Het verschil in onze benaderingen lijkt jou misschien wat taalkundig of gezocht, maar het is fundamenteel. Juist omdat het zo subtiel is, ontgaat jou het gegeven dat je je volstrekt hebt geïdentificeerd met die begrippen. Lichamen beschouw ik als 'dingen'! Je zou kunnen zeggen dat een oerkern/ziel een lichaam kiest en vervolgens gaat bewonen. Ze hebben

een mannelijke of vrouwelijke constructie, dat is alles. Pas op het moment van bewoning is er, in mijn terminologie sprake van hetzij een 'man', hetzij een 'vrouw'. Tot dat moment bestaan er slechts 'dingen', letterlijk zonder 'bezieling'. Alleen ***samen/dankzij*** *de oerkern/ziel wordt een lichaam tot 'man' of 'vrouw.'*
De Zoeker verbleef enigszins ongenoeglijk in stilte.
'Mijn benadering komt je misschien nogal gekunsteld, nogal mentaal over,' zei Meester Negen daarom. 'Ik krijg dat soort reacties in ieder geval wel eens op mijn verhaal.'
De Zoeker was opgelucht. Ook anderen hadden dus moeite met deze wijze van denken.
'Of mijn benadering al dan niet mentaal is, is overigens nauwelijks boeiend. Wat jij bij jezelf kunt waarnemen is, dat de beeldvorming omtrent 'mannen' en 'vrouwen' zich onder invloed van de vele Vormers der Gedachten die op je hebben ingewerkt zich blijkbaar zo vast in jouw denken heeft vastgezet, dat alles wat van die beeldvorming afwijkt je een schok geeft.'
De Zoeker overdacht dit. Langzaam daagde er begrip.
'De oerkern/ziel komt het lichaam binnen en is vanaf het moment van binnenkomst afhankelijk van de mogelijkheden van het lichaam. Nog los van de onderlinge verschillen tussen lichamen, is het meest dominante verschil natuurlijk of het een mannelijk lichaam dan wel een vrouwelijk lichaam is.'
'De oerkern/ziel weet dat vooraf niet?' vroeg de Zoeker.
Meester Negen keek hem nadenkend aan.
'Dit lijkt een terloopse, een associatieve vraag, maar waarschijnlijk weet je zelf dat het dat niet is! Overigens bevindt zich achter die vraag een wereld van antwoorden die allen gebaseerd zijn op onderbouwde redeneringen, want zo gaat dat. Geloof, fantasie en werkelijkheid zijn hier innig verstrengeld en menig Zoeker raakt dan ook in die wereld het spoor volkomen bijster. Voor dat laatste wil ik je behoeden. Als je echt wilt weten wat ***jouw oerkern/ziel*** *weet en of het bijvoorbeeld een bewuste keuze was van* ***jouw oerkern/ziel,*****' Meester Negen benadrukte de woorden, 'om in dit lichaam te wonen en met welk doel, is het nauwelijks zinvol om dat** ***mij*** *te vragen! De enige immers die op dergelijke vragen het antwoord weet is jouw oerkern/ziel. Het lijkt me, als het je echt interesseert, dat je je op alle fronten inzet om contact te maken met jouw oerkern/ziel'*
'Ik ben daar al jaren mee bezig,' protesteerde de Zoeker.
'Het tijdsaspect is volkomen irrelevant! Dweilen met een open kraan is een dagtaak en hoewel er veel werk wordt verzet, blijft het resultaat uit. Jouw "ik" is daar wellicht al tijden mee bezig, maar zolang dat "ik" zoekt, is er geen ruimte voor je oerkern/ziel. Je werkt vanuit de waak-slaap en spreekt dan uiteraard natuurlijk alleen op een conceptuele wijze over de waak-waak bewustzijnsstaat.'
De Zoeker zag zich klemgezet en voelde zich licht verongelijkt, maar hoewel Meester Negen dat waarnam reageerde hij er niet op en volgde zijn verhaallijn.
'De oerkern/ziel hervindt zich in een mannelijk of vrouwelijk lichaam, maar is daar nooit meer dan een ***tijdelijke*** *bewoner. Interessant daarnaast is het feit dat een oerkern/ziel op zich geslachtsloos is. Het zijn de lichamen waarbinnen ze vertoeven die een geslacht hebben. De onstuitbare drang van lichamen om reproductiebewegingen te maken staat los van de wil van welke oerkern/ziel dan ook. Het zijn instinctieve driften die elk moment actueel zijn en iedere keer als lichamen bij elkaar in de buurt komen*

kunnen worden ervaren. Mannelijke lichamen reageren instinctmatig en indringend op vrouwelijke lichamen, en omgekeerd! Altijd is dat zo. En omdat dit zo dominant is zijn er naast duizenden boeken, beelden, schilderijen of films ook honderden gedrags-, gebods- en verbodsregels, allen uitgedacht met de intentie om deze seksuele aantrekkingskracht tussen lichamen enigszins te kanaliseren. Maar de instinctmatige, in lichamen ingebakken reacties gaan volledig buiten de oerkern/ziel om, begrijp je wat ik bedoel?'
'Stelt u daarmee dat oerkernen/zielen niet verantwoordelijk zijn voor dergelijke reacties?'
'Wat ik stel is dat zij ***niet de oorzaak*** *zijn van de drang tot reproductieve bewegingen. Oerkernen/zielen zijn hooguit impliciet verantwoordelijk voor het geheel dat als 'man' of 'vrouw' wordt gekwalificeerd.'*
'Ik ben bang dat ik de lijn van uw verhaal niet helemaal volg,' zei de Zoeker.
'De instinctieve drijfveer van het lichaam is er! Het is uiteindelijk aan de oerkern/ziel om er mee om te gaan. Deze benadering zie je niet vaak, omdat allerlei Vormers der Gedachten vanuit welke richting dan ook zich richten op het denken en op de vertegenwoordigers van dat denken, de "ikken".'
'Het lijkt me dat ze niet veel alternatieven hebben,' mompelde de Zoeker.
Meester Negen schudde het hoofd.
'Het enige instrument waarmee de oerkern/ziel in het mannelijke of vrouwelijke lichaam tot begrip kan komen van zijn of haar situatie is inderdaad het denkproces. De instincten zou je, om in computertaal te spreken, kunnen zien als de besturingsprogramma's. Bij de geboorte zijn die al aanwezig, maar de kennisprogramma's ontbreken. De harde schijf is op het moment van geboorte nagenoeg leeg en moet door vorming en ervaring worden gevuld.'
'Hebben mensen daarom geen weet van vorige levens?'
'Zolang er in een lichaam geen contact is met de oerkern/ziel blijven vorige levens letterlijk een gesloten boek. De oerkern/ziel weet echter zelf wèl wat het in een of andere specifieke incarnatie komt doen. De te verrichten taak zal met het betrokken lichaam worden ondernomen, maar ingaan hierop leidt ons af van waar het hier om gaat. Ongetwijfeld kom ik daar een keer op terug.
In lichamen bestaan de zeer sterke op overleving gerichte krachten, zowel voor het individu, als voor de soort. Die krachten zijn dus zeer vormend geweest bij de opbouw van het "ik". Daarnaast hebben Vormers der Gedachten grote denkbeeldenreeksen opgebouwd die uitvoerig 'omschrijven' wat een man of vrouw is. Zo uit een man zijn gevoelens minder, denkt rationeel, beweegt op een bepaalde manier wel of niet, is actiegericht, competitief, agressief en ga zo maar door. Honderden boeken zijn volgeschreven over zogenaamd stereotype mannelijke en vrouwelijke rolpatronen. Volkomen los van de vraag of ze de waarheid überhaupt benaderen, moet je vaststellen, dat dergelijke boeken nog eens extra vormend en versterkend inwerken op het "ik".
Ik vroeg je zojuist of je jezelf beschouwt als een 'man'. Mijn achterliggende bedoeling was om je duidelijk te maken dat je jezelf aangeleerd hebt om zo over jezelf te denken. Daarmee houdt je een immense identifier in stand. Omdat dat conglomeraat van denkbeelden zo dominant aanwezig is, is het voor de oerkern/ziel nauwelijks nog mogelijk om door het denken heen zijn aanwezigheid kenbaar te maken. De immense

identificatie met het begrip man of vrouw verhindert de mens om vanuit de oerkern/ziel te leven. Het is een grote blokkade, die nog eens versterkt wordt door de talloze opvattingen van de Vormers der Gedachten. Zij gaan vrijwel allen voorbij aan het gegeven dat ***lichamen*** *noodgedwongen en puur instinctief op elkaar reageren. Zij hebben dat gegeven simpelweg verwisseld met de gedachte dat het de* ***"ikken"*** *zijn die op elkaar reageren. Begrijp je het fundamentele verschil?'*
De Zoeker knikte.
'Omdat ze daarnaast in de overtuiging verkeren dat "ikken" gevormd kunnen worden op welke manier dan ook, hebben ze hun conglomeraten van regels, normen geboden, verboden en degelijke uitgedacht. En het resultaat is er naar: De helft van de mensheid beschrijft zichzelf als 'man', de andere helft als 'vrouw' en zij onderschrijven de talloze regelgevingen omtrent gedrag en de al dan niet vermeende losbandigheid die hiermee zou samenhangen. Er is amper of geen ruimte voor een individuele oerkern/ziel om door die barrières heen te breken. De aanwezigheid van de oerkern/ziel wordt overwoekerd door de reproductiebewegingen en alles wat daarmee is samen komen te hangen.'
De Zoeker overdacht dit.
'U schetst wel een somber beeld,' merkte hij dan op, 'heeft u ook een uitweg?'
'In het veld der identificatie bestaan slechts regels en daarom bestaan daar de identifiërs 'goed' en 'slecht'. Regels zijn noodzakelijk voor het collectief, maar regels leiden voor het individu ***bijna altijd****,' Meester Negen beklemtoonde de laatste woorden, 'tot identificatie. We zullen op een toekomstig moment verder over deze immense paradox spreken als we echt diep ingaan op de werking van de Scheppingsstraal en de effecten daarvan op de mens. Wat betreft je vraag adviseer ik je te leven vanuit het besef dat je je lichaam niet bent. Je bent je oerkern/ziel! Tracht je zo veel mogelijk van dat feit gewaar te zijn. De drang om je te* ***identificeren*** *met alles wat samenhangt met de reproductiebewegingen zal verminderen. De seksuele drijfveren* ***zelf*** *zullen natuurlijk blijven bestaan, die behoren tot het ding wat als mannelijk lichaam beschreven wordt.'*
'Ik hoor u niet spreken over 'liefde en de relatie met seks.'
Meester Negen glimlachte vermoeid.
'Over liefde wordt gemakkelijk gesproken en het wordt inderdaad veelvuldig gekoppeld aan seks, maar wat mij betreft zie ik dat het daardoor wordt gedeformeerd. Het begrip is vogelvrij geworden en wordt opgejaagd door de talloze "ikken" die in haar het alibi zien om hun gedragingen een maatschappelijke geaccepteerde saus te geven. Liefde behoort tot de wereld van het 'zijn', niet tot de astrale wereld van het 'hebben'.
De Zoeker verwachtte meer, maar toen bleek dat er geen verdere uitleg kwam stelde hij eigenlijk tegen beter weten in zijn laatste vraag.
'Bestaat er een eensluidend advies van de Grote Leraren voor wat betreft het omgaan met de seksuele energie?'
'Natuurlijk is dat er,' zei Meester Negen tot zijn verassing, 'maar dat is een advies dat slechts zinvol begrepen kan worden door hem of haar die in de waak-waak bewustzijnssituatie is.'
'Die is voor mij ver weg,' liet de Zoeker zich ontvallen, maar voor hij de opmerking recht kon zetten reageerde Meester Negen.
'De waak-waak bewustzijnsstaat lijkt je misschien ver weg, maar dat is een misvatting.

Hij is zeer dicht bij! Lange tijd geleden sprak ik met je over gewaarwordingsmomenten en hun inwerking op de mens. Zij zijn het meest directe contact van de mens met het Universele Bewustzijn. Het Universele Bewustzijn is daar, de mens is er deel van. Om in de tijdruimtematerie dimensies te overleven creëert de mens paden van gestold bewustzijn, de denkbeelden. Natuurlijk, zij helpen hem bij het fysiek en emotioneel overleven, maar tegelijkertijd verengen zij het Universele Bewustzijn. Ze fixeren het en de mens gaat leven vanuit dat gefixeerde wereldbeeld, slechts een minimale fractie van het geheel. Alleen wie zich weet te ontworstelen aan de beslotenheid van de gestolde paden, komt nader in contact met het Universele Bewustzijn. Het denken, het "ik" sterft dan op een bepaalde manier. In mystieke en spirituele geschriften wordt daarom wel gesteld dat de mens eerst moest sterven, zich bevrijdt moet hebben van zijn denken, voordat hij in het 'hier en nu' kan zijn. Voordat hij het 'zijn' onvervormd kan proeven.'
'Het denken werkt continu. Zonder denken sterft de mens inderdaad, maar dat zal niet zijn waarop u doelt!'
Meester Negen glimlachte zwak.
'Wie voorbij het denken wil geraken moet deze paradox overstijgen. Alleen in momenten dat de mens volledig gewaar is, is de dominante gerichte aandacht van zijn "ik" verdwenen. In het woord gewaar bevindt zich, wat mij betreft niet toevallig, het woord 'waar'. Datgene waarvan de mens zich gewaar wordt, is waar. Niet zomaar, het is zo waar dat alles er buiten niet bestaat. Alleen de momenten van gewaarwording zijn de momenten waarin de mens in contact komt met de Waarheid. Het is niet de beredeneerde waarheid van zijn "ik", want deze momenten staan buiten de tijdruimte ervaringen. Alleen dan wordt het 'zijn' ervaren. Het zijn echter ook altijd weer de momenten waarbij het denken, onmiddellijk na de gewaarwording van 'zijn', begint met het geven van namen aan datgene wat er ervaren was. Het denkproces duwt daarmee de gewaarwording weg en drukt het in het conglomeraat van denkbeelden, het "ik". Het proces van het denken ontgaat de mens vrijwel altijd, omdat hij zich direct identificeert met de uitkomsten van het denkproces. Door deze continue vereenzelviging zal er, anders dan oppervlakkig, niets veranderen!'
'Dat klinkt nogal resoluut!'
'Het is zo! Zolang een mens zich identificeert met de inhoud van zijn denkbeelden, zal zijn "ik" autonoom functioneren, zonder dat die mens er ook maar enig besef van heeft! Alle contacten met het 'zijn' verlopen via zijn hoofdtransformator, het "ik"dus, die dat 'zijn' transformeert tot behapbare fragmenten, de denkbeelden. Alleen door het systematisch waarnemen van ***de werking*** *van dit denkproces, dus zonder op te gaan in de inhoud van de denkbeelden, kan de mens de wetmatigheden van dat proces zien. Met behulp van het inzicht dat zo geleidelijk ontstaat, zal de dwingende kracht die aanzet tot identificatie, minder worden. Door dat inzicht verwerft de mens uiteindelijk vrijheid. Hij is minder de gevangene van zijn denken, van zijn onbekende "ik"!'*
'Het denkproces inhoudelijk verandert niet?'
'Het "ik" is het resultaat van jarenlange vormingsprocessen. Die Vorming blijft, verandert hooguit marginaal en het is ook niet de vorming waar het om gaat. In de waak-slaap, de gebruikelijke situatie, is het het "ik" dat het reilen en zeilen van de menselijke entiteit bepaalt. Daaruit moet de mens dus ontwaken. In de waak-waak

staat bestaat het "ik" uiteraard ook nog. Maar daar functioneert het "ik" op de manier waarvoor het is bedoeld. Het werkt als instrument! ***Niet meer autonoom, maar alleen als het nodig is!*** *De macht van de identificatie is verdwenen. In die staat kun jij, om op je vraag van daarnet terug te komen, zelf het advies van de Grote Leraren met betrekking tot seks ontdekken.'*

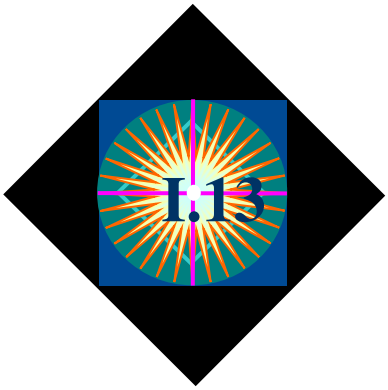

De mechanica van het 'hebben'.

Geest der Massa's
beschermheer van het "ik",
schutpatroon der middelmaat
inspirator voor Vormers der Gedachten
hoeder der menigten
platgetreden pad van Bewustzijn

De Zoeker ervoer bij zichzelf een verandering in zijn denken. Op een vreemde manier was hij zich meer en meer bewust van het feit, dat hij dacht zonder zich onmiddellijk te verliezen in wát hij dacht en hij begreep hoe dat kwam. De vele gesprekken met Meester Negen met hun opvallende invalshoeken hadden iets in hem bewerkstelligd. Hij was zich meer gewaar van dingen die hem vroeger ontgingen en op een merkwaardige manier was hij ook meer alert geworden. Dat was verrassend.
Meester Negen was niet de eerste spirituele coryfee wiens pad hij had gekruist. Maar de ervaringen met deze man waren radicaal anders dan alle voorgaande. Veel van die eerdere ontmoetingen waren teleurstellend geweest. Ze lieten weinig indruk na, omdat vaak herhaald werd wat hij in de gekwalificeerde, de erkende 'heilige' boekwerken gelezen had. Het demotiverende van mooie teksten uit dergelijke erkende boeken was dat zij ongetwijfeld inhoudelijk juist waren, maar ze duidden op iets dat blijkbaar net buiten zijn bevattingsvermogen lag. En of het nu moeizaam werd uitgelegd, of omdat hij traag van begrip was, of waarom dan ook, dat feit bleef. Hoe anders, stelde hij tevreden vast, was het sinds de gesprekken met Meester Negen. Hij kende inmiddels het patroon van die gesprekken en had zich er op voorbereid en stelde enkele momenten na de hartelijke begroeting zijn vraag.
'Waarom is er zoveel onrechtvaardigheid? Bestaan er überhaupt methoden waarmee onrecht kan worden uitgebannen?'
Meester Negen hoorde de vragen welwillend aan en knikte vervolgens.
'Er is nauwelijks een beter woord denkbaar dan 'onrechtvaardigheid' om de situatie of het gedrag binnen samenlevingen te typeren. Mensen knechten anderen, buiten hen uit, mishandelen, onderdrukken en vermoorden elkaar. En toch, ondanks alle verzet en inspanning hier tegen is de onrechtvaardigheid van alle eeuwen.'
'Het is niet oplosbaar?'
'Blijkbaar niet op de wijze waarop het tot nu toe is aangepakt.'
'Is er een betere aanpak?'
'Voor wie de bron van waaruit alle onrechtvaardigheid ontspringt, bestudeert misschien wel.'
De Zoeker herkende de spirituele cryptiek, maar hij zette zich over een opkomende

irritatie heen en liet zich deze keer niet door de mooi geformuleerde kluit het mystieke riet in sturen.
'De wil is er wel, maar het ontbreekt de mens dus aan voldoende inzicht om het op te lossen?' concludeerde hij voorzichtig.
'Voor zover ik het zie,' antwoordde Meester Negen, ' lijkt de wil bij velen aanwezig. Dat is dus niet het probleem. Daarnaast zie ik veel initiatieven. Die werken echter allen in 'het gebied van het hebben'. Een strijd die wordt gevoerd in dat gebied resulteert er meestal wel in dat lokaal het bestreden onrecht afneemt. Helaas ontstaat er vervolgens elders in het gebied van het 'hebben' nieuw onrecht. Binnen het gebied van het 'hebben' zijn –op macro niveau bezien- de krachten met elkaar in evenwicht, maar op micro niveau bestaan de grote onevenwichtigheden en zij zijn de oorzaak van de grote onrechtvaardigheden.
'Dat klinkt niet erg bemoedigend,' somberde de Zoeker.
'Laat ik voorop stellen dat initiatieven noodzakelijk blijven. Maar zolang zij de basis voor onrecht niet met wortel en tak aanpakken, zal dat zijn kop op blijven steken, de mechanica van het 'hebben' maakt dat onvermijdelijk.'
'Waarom wordt die basis niet aangepakt?'
'De bron van alle onrecht is nogal abstract en niet met snelle, operationele handvatten te beschrijven. Daarom lopen de mensen er niet zo warm voor. Het is de machtigste dualiteit die het menselijke leven kenmerkt, het verschil tussen het 'hebben' en het 'zijn'.'
Hij zweeg teneinde zich ervan te vergewissen dat de ander de essentie van zijn woorden zou omvatten. De Zoeker voelde zich, naarmate het zwijgen duurde, steeds onbehaaglijker worden.
'Dat is het?' vroeg hij ten slotte.
Meester Negen glimlachte.
'Dat is het! Het is echter zoals ik je zei, te abstract om aan te spreken. Laten we nader ingaan op de beide polen van deze dualiteit, te beginnen bij het 'zijn'. Het 'zijn' bestaat nadrukkelijk. Toch kan het alleen worden ervaren in het moment 'nu'. 'Zijn' is een stáát en het vertegenwoordigt altijd datgene ***dat is!*** *Dat wil zeggen, in de staat van 'zijn' is alles, wat zijn manifestatie ook moge zijn, ongerept en niet aangeraakt door het denken van de mens. In die staat bestaan er geen verschillen. Er zijn dan ook nooit beoordelingen van datgene dat zich manifesteert. Om die reden bestaat er in de staat 'zijn' noch onrecht noch rechtvaardigheid.'*
'Als we in het 'zijn' zijn bestaat er geen onrecht?' vroeg de Zoeker verbijsterd.
'Als ieder in het 'zijn' is, is er geen onrecht, omdat er dan geen 'hebben' is'.
Meester Negen gaf de Zoeker voldoende tijd om dit te overdenken.
'Het 'hebben', 'vervolgde hij dan, 'slaat altijd terug op situaties, zoals deze door de mens zijn ingericht of worden gewenst. In die staat is de mens geïdentificeerd met dat 'hebben'. Identificatie impliceert dat de mens het Universele Bewustzijn dat in hem werkt verengt en vernauwt. De denkbeelden zijn de 'open' kanalen. Maar daarmee zijn het ook voorgevormde patronen. Telkens als een geïdentificeerde mens zich ergens van gewaar wordt, leidt hij het bewustzijn dóór die vaste patronen, waarmee steevast telkens weer hetzelfde denkbeeldenconglomeraat wordt geactiveerd. De mens is in die

staat losgekoppeld van het 'zijn'. In die situatie ontstaat de onrechtvaardigheid waar jij op doelt. Onrechtvaardigheid verdwijnt dus, en hierover zijn alle Grote Leraren het met elkaar eens, als mensen in het 'zijn' leven.
Jouw vraagt ként dus een oplossing die kort en eenvoudig is geformuleerd. Helaas kan iedereen die zich er op toelegt vaststellen, dat het overgrote deel der mensheid geïdentificeerd is. Zij laten zich dus leiden door hun 'hebben' en creëren daarmee de basis van de onrechtvaardigheid. Het Advies van de Grote Leraren, ook mijn advies is, breng de mens naar het 'zijn'. En begin alsjeblieft bij jezelf. Te velen werken met grote gretigheid aan anderen en gebruiken dat als alibi om zichzelf in deze ongemoeid te laten en zo schiet het natuurlijk niets op!'
De Zoeker keek Meester Negen ontevreden aan. De benadering was te eenvoudig. Te snel ook. Natuurlijk zag hij dat zijn medemensen veelal geïdentificeerd waren en hij nam het tot zijn ongenoegen ook frequent bij zichzelf waar. Het leek hem echter te gemakkelijk om dat als enige bron van het onrecht aan te wijzen.
'Het lijkt me dat één van de tien geboden ook een bruikbaar handvat geeft,' mompelde hij. 'Wat gij niet wilt dat u geschiedt, doe dat ook een ander niet. Als iedereen dat meer in acht zou nemen, dán zou het onrecht verdwijnen.'
'Velen spreken over of verwijzen naar hun Goden en de geboden, die zij de mens zouden hebben gegeven. In mijn benadering hebben de Goden ooit drie alles afdekkende Adviezen gegeven. Het proces dat er toe heeft geleid dat daar vervolgens tien geboden uit zijn geformuleerd begrijp ik, maar vind ik onbelangrijk. Hoe dan ook, het op twee na hoogste Advies dat zij de mens hebben aangereikt luidt in mijn formulering nogal anders dan de jouwe namelijk: Gij zult uw naaste liefhebben, meer nog dan gij uzelf lief hebt. Dit Advies is in zijn inhoud niet verrassend. Nauwe varianten er van worden teruggevonden in nogal wat religies en veel spirituele en wereldlijke leiders zeggen dit te onderschrijven.'
'De tussenzin 'meer nog' is nieuw voor mij,' zei de Zoeker.
'Dat stuk,' beaamde Meester Negen, 'wordt tegenwoordig zelden meer expliciet gememoreerd en ik betreur dat, maar het is begrijpelijk in de wereld van het waak-slaap bewustzijn. Weinigen houden zich daar bezig met de vraag: Wie ben ik? Wie zoekt naar het antwoord op die vraag is daarmee tevens bezig met de vraag of hij of zij de medemens voldoende lief heeft. Maar goed, dit is terzijde.
Helaas is het Advies snel verworden tot een gebod, tot iets wat opgelegd is. Het is daarmee deel geworden van het denken. Bovendien is daarmee de eigen verantwoordelijkheid van de mens verminderd. Hij vólgt nu immers een gebod! Het Goddelijke Advies is dus gaan behoren tot het gebied van het denken. Zonder verdieping in de gebruikte terminologie wordt vervolgens ieder geacht het te kunnen begrijpen. Dus, in plaats van dat de mens zich de vraag der vragen te stelt Wie ben ik? om zo in te zien, hoe hij in de geest van dit Goddelijke Advies zou moeten handelen naar anderen toe, begint de mens met ***een beeld te bouwen*** *van zichzelf.'*
Meester Negen zweeg veelbetekenend. De Zoeker overdacht de woorden waarvan de essentie langzamer dan hij wenste door drong.
'Dat,' vervolgde Meester Negen, 'is overigens niet direct zijn eigen fout. Hierin wordt hij heftig gestimuleerd en geholpen door veel Vormers der Gedachten, die overal ter

wereld kunnen worden gevonden. Zij hebben in de loop der tijd een 'helder' beeld van het "ik" gecreëerd. Zo hebben zij voor hun medemensen bepaald hoe deze geacht worden te staan ten opzichte van zichzelf en in het verlengde daarvan natuurlijk hoe ze moeten en mogen staan ten opzichte van hun medemens. Het overgrote deel van deze door de Vormers gecreëerde denkbeelden is in voorschriften, wetten, regels, geboden en verboden vastgelegd. De mens volgt die voorschriften. Omdat dat eenvoudig is natuurlijk, want datgene wat een ander heeft uitgedacht behoeft hij zelf niet uit te vinden. Maar er is ook dwang, want volgt hij ze niet dan wordt hij misprijzend bejegend en is minachting of erger zijn deel. Mensen worden zo geleerd om 'recht' te doen aan regels. Doen zij dat, dan handelen zij 'recht-vaardig'. Let wel, ik gebruik het woord niet als goedkope woordspeling, maar omdat het als zodanig ervaren wordt!'

'Kunt u mij,' vroeg de Zoeker, zijn eigen gedachten volgend, ' het verschil duiden tussen al diegenen, die u omschrijft als Vormers der Gedachten enerzijds en de overigen, die u soms kwalificeert als de Grote Leraren. Uit al hetgeen wat u tot nu toe over hen gezegd heeft, kan ik nauwelijks het verschil in handelswijze opmaken. Hooguit misschien qua impact van hun ideeën, maar ergens proef ik dat u meer bedoelt.'

Meester Negen dacht enkele momenten na voor hij antwoordde.

'Het is goed dat je hier naar vraagt, want zoals je zegt, er is weinig verschil in hun handelswijze en daardoor is verwarring eenvoudig bewerkstelligd. Eerder legde ik je uit dat eigenlijk ieder, die het denkproces van zijn medemens beïnvloedt, moet worden gezien als een Vormer der Gedachten. In de breedst mogelijke zin zijn dat dus alle opvoeders, alle leraren, alle coaches, alle professoren, alle onderwijzers, instructeurs, trainers, geestelijke leraren, maar ook specialisten, deskundigen, vakmensen, bestuurders en zo verder. Elk mens die een idee, een gedachte, een denkbeeld, een filosofie of wat dan ook uitdraagt en in weet te brengen in het conglomeraat van denkbeelden van zijn medemens, kun je beschouwen als een Vormer der Gedachten. En ook de Grote Leraren moeten worden beschouwd als Vormers der Gedachten.'

Meester Negen keek de Zoeker even nadrukkelijk aan.

'Toch is er een groot verschil. Die zit niet in het proces van het vormen van de gedachten, maar in de oorsprong van de ideeën en denkbeelden, waarmee zij de gedachten van hun medemens trachten te vormen. Je herinnert je ongetwijfeld de Scheppingsstraal waarover wij enkele keren met elkaar hebben gesproken, nietwaar?'

De Zoeker knikte. Hij had dat helder voor de geest.

'Die straal geeft weer, hoe het Universele Bewustzijn steeds verder gebonden wordt. Aan het eind van die straal bevindt zich, wat de mens betreft, het fysieke lichaam. Vóór dat lichaam bevindt zich datgene, wat ik benoemde als oerkern/ziel. Op het moment, dat die entiteit een lichaam bezielt, ontstaat de mens. Tegelijkertijd vergéét de oerkern/ziel haar eigenlijke aard. Niet gewild, maar omdat zij onmachtig is tegenover de overdonderende identificerende krachten van het denken. Het gevolg is dat zo'n mens leeft in de waak-slaap, vanuit zijn denken. Dit geldt echter niet voor alle oerkernen/zielen! Sommigen zijn -wijs geworden in vele incarnaties- zo helder, zo krachtig geworden, dat zij zich -ook in een menselijk lichaam- gewaar kunnen blijven van hun eigen aard. En bij gevolg blijven handelen vanuit die aard, die wezenlijk

anders en veelomvattender is dan de aard van het denkproces. Van zo'n mens wordt wel gezegd dat hij leeft op zielsniveau, een begrip wat ik op de Grote Omweg verder zal uitwerken.
Je kunt de Scheppingsstraal opklimmen en zien dat dit proces zich ook eerder in die straal kan afspelen. Denk daarbij aan het niveau van de entiteit vóór de oerkern/ziel. Met andere woorden, als deze hoge entiteit -de naam ervan is van geen belang- incarneert ontstaat vervolgens een oerkern/ziel en deze kan er voor kiezen te incarneren in een lichaam. Dit laatste proces geschiedt overigens niet vaak!
In beide laatste gevallen is er sprake van Grote Leraren, hoewel er natuurlijk onderscheid is tussen de processen. Maar voor de mens in de waak-slaap is dat niet te bevatten, dus hier niet interessant. De wijsheid van de Grote Leraren is de wijsheid van de oerkern/ziel die de mentale vermogens van ons gewone denken in veelvouden overstijgt, ik kom ook daar later nog op terug. Die wijsheid is nauw verwant aan het Geweten en verbonden met de Waarheid van het Universele Bewustzijn.
Maar,' Meester Negen keek de Zoeker even aan, 'laten we terugkeren naar de rechtvaardigheid, naar het 'recht-doen' aan de regels, zonder daarbij de intentie van de regels te betrekken. Vanuit mijn optiek is duidelijk dat het op die manier handelen niet zonder ingrijpende gevolgen kan blijven. Dat kun je dan ook overal waarnemen, want het directe gevolg van deze manier van leven is, dat de mens niet meer bewust is in zijn moment 'nu'! Hij is gaan leven vanuit zijn denken. Zijn bewustzijn loopt vast, stolt als het ware in denkbeelden. Door zo te handelen en te leven heeft hij, hoogstwaarschijnlijk volkomen onbewust, de ***interpretátie*** *van het op twee na hoogste Goddelijke advies, boven dat Advies zelf geplaatst! Binnen samenlevingen is dit de gewone gang van zaken, je kunt het overal om je heen waarnemen. Daarom ontstaan er binnen samenlevingen noodzakelijkerwijs grote 'gerechtvaardigde' verschillen. Zij vallen* ***binnen*** *de interpretatie van de gehanteerde regels en worden daarom gedoogd of geaccepteerd. Daarom kan er binnen één samenleving zowel puissante rijkdom bestaan als verpauperende armoede. Daarom kan de ene mens honderd maal meer verdienen als een ander. Daarom is er legitieme prostitutie, of arbeid van kinderen. Dit alles wordt hoe dan ook geaccepteerd, omdat het binnen samenlevingen altijd ergens wel berust op lokaal geaccordeerde regels. Elke regelgeving creëert onverbiddelijk zijn eigen rechtvaardigheid. Datgene wat recht doet aan de regels is acceptabel, datgene wat zich buiten de regelgeving bevindt is onrechtvaardig!*
Overal waar 'gerechtvaardigde' verschillen bestaan, ligt het fundament voor allerlei ongelijke verhoudingen. En die kunnen vervolgens snel ontaarden in uitbuiting, misbruik en onderdrukking die, omdat zij zich afspelen binnen de geaccordeerde regelgeving, niet wordt aangepakt, hoe schrijnend ze ook mogen zijn. Regelgeving kan zelfs leiden tot wetgeving met betrekking tot het volvoeren van de doodstraf! Dergelijke wetten zijn volkomen tegengesteld aan het gegeven Goddelijke advies en desondanks heeft het denken redeneringen opgetuigd die het volvoeren van de doodstraf rechtvaardigen.
De unieke balans die er in elk mens in diens moment 'nu' tussen 'hebben' en 'zijn' kan bestaan raakt volledig verloren als het 'hebben' domineert. Alleen díe mens die terugkeert naar de oer essentie van het Goddelijke advies, die dus wars is van elke

menselijke interpretatie daarvan, zal geen onrechtvaardigheid bewerkstelligen.'
Meester Negen keek de Zoeker indringend aan en besloot met de woorden: 'Veel Grote Leraren hebben dit getracht uit te leggen. Maar hun woorden worden of niet begrepen, of verkeerd uitgelegd, of vergeten of domweg niet opgevolgd. Onrecht verdwijnt alleen als de handelende mens wéét wie hij of zij is en anderen vanuit dát inzicht bejegent.'
'En tot die tijd blijft de onrechtvaardigheid en doe ik maar niets?'
In de Zoeker streed ongenoegen met verbazing, maar Meester Negen ging daar aan voorbij.
'Handel tot die tijd vanuit je hart,' sprak hij langzaam, terwijl hij elk woord benadrukte en hij vervolgde: 'Ik stel voor dat wij ons verder verdiepen in de mechanica van het 'hebben' en de effecten die dat op de mens heeft. En natuurlijk komt dan de Geest der Massa's aan de orde.'

'U memoreerde enkele malen de mechanica van het 'hebben,' begon de Zoeker later. 'Ik heb geprobeerd dat wat uit te werken, maar voor mijn gevoel kan ik er teveel kanten mee op zonder dat het duidelijker wordt.'
'Welke krachten', 'reageerde Meester Negen, 'werken er in op het lichaam en welke reacties bewerkstelligen zij? Mensen richten zich op het overleven. Hun ervaring heeft hen geleerd dat dit op een aangename wijze kan. Vanaf het moment dat het "ik" weet dat dit mogelijk is, zet het zich er voor in. Helaas, het sparen van aangename emoties is onmogelijk. Emoties zijn direct gebonden aan het 'nu' en kunnen niet worden opgepot. De Vormers der Gedachten hebben echter al vanaf de verre oudheid begrepen dat er een directe relatie is tussen de mate waarin iemand 'heeft' en diens existentiële onzekerheid. Hoe groter het 'hebben' des te kleiner –relatief gesproken- de existentiële onzekerheid. Vanaf de oudheid bestaat er in menselijke samenlevingen een basisgedrag in het gebied van het 'hebben' dat kan worden gekenschetst als: Streven naar bezitsvermeerdering.
Elke opgebouwde verzameling geeft de mogelijkheid –er is nooit een garantie- om dankzij het 'hebben' in het 'nu' ook in komende momenten aangenaam te leven. Iedereen begrijpt dat van jongs af aan en handelt navenant. Ik beschrijf "ikken" dan ook wel als verzamelaars van 'overlevingspotentieel'! Volg je mijn redenering?'
De Zoeker gaf aan dat het duidelijk was.
'Het meest bekende 'overlevingspotentieel' is natuurlijk het materiële bezit. Maar ook macht behoort tot de verzameling. En status en roem. En natuurlijk kennis! Wie beschikt over dergelijke 'bezittingen' weet zijn komende 'nu' te veraangenamen. Ieder verzamelt dus en het is iedereen duidelijk dat zij, die het handigst, sterkst, intelligentst, aardigst, aantrekkelijkst, snelst, meest doortrapt of wat dan ook zijn, een grotere verzameling overlevingspotentieel opbouwen dan anderen. De onderlinge verschillen tussen mensen spelen hier dus een nadrukkelijke rol.
De mechanica van het 'hebben' stelt, dat in het gebied van het 'hebben' ook de eerste

energiewet geldt. Met andere woorden: Als er ergens in het gebied van het 'hebben' een 'veel' aan 'overlevingspotentieel' is verzameld, dan is dat alleen mogelijk, omdat het ergens anders is onttrokken. Op de plek waar het onttrokken is, is er dus minder 'overlevingspotentieel'. Op macro niveau is het geheel, ik zei je dat net al, in evenwicht en zal dat altijd zijn. Dat is voor de individuele mens geen relevant gegeven! Een "ik", indien geplaatst voor een keuze, zal díe plek prefereren waar de hoeveelheid 'overlevingspotentieel' het grootst is. Sterker nog, elk "ik" streeft er naar om zelf een zo groot mogelijke hoeveelheid 'overlevingspotentieel' te verzamelen. Binnen samenlevingen is dát het bewuste en onbewuste actiepatroon van "ikken", akkoord?'
De Zoeker die de redenering prima had kunnen volgen knikte.
'De wereld van het 'hebben' is immens groot. Het omvat al het materiële en het immateriële. De mens vertoeft in die wereld en kan zich deeltjes van die wereld toe-eigenen. Hij doet dat met een duidelijke richting, zoals iedereen dat doet. De verschillende belangen zijn echter nogal divers. "Ikken" hebben geen intrinsieke, geen natuurlijke neiging om die belangen te laten convergeren. En als het al plaatsvindt, is het lokaal en tijdelijk, waarbij het oog steeds gericht is op het vermeende eigenbelang.
Er ontstaat dus een spanningsveld waar tal van krachten werken. Dát veld noem ik het gebied van het 'hebben'. Dat is het speelveld waar "ikken" hun spel moeten spelen. Het gebied kent zijn eigen spelregels, zijn eigen wetmatigheden. Die zijn overigens nauwelijks bekend en daarom amper geëxpliciteerd. Ze behoren trouwens ook niet exclusief tot het spirituele werkveld. Een aantal ervan vind je, anders verwoord uiteraard, ook terug in psychologische en sociologische filosofieën. In essentie beschrijven die wetmatigheden hóe het bewustzijn in de mens via door die mens zelf gevormde denkbeelden wordt gekanaliseerd.'
'Nu formuleert u het wel heel abstract. Kunt u het concreter maken?'
De basis van de wetmatigheden ligt altijd bij het gedrag van de individuele mens. Een "ik" dat aandachtig staat in zijn tijdruimtematerie omgeving is zich voortdurend gewaar van verschillen in zijn bestaansmomenten 'nu'. Die verschillen zijn legio, variërend van verschillen in de opeenvolgende emotionele stemmingen in zijn lichaam, verschillen in de inhoud van zijn gedachten, verschillen van inwerkende omgevingsimpulsen, verschillen in manifestaties van materie, verschillen in intensiteit van energie, verschillen tussen mensen en meer. Dit is voor de mens zo'n natuurlijk gegeven, dat hij er niet bij stil staat. Maar de op zichzelf staande ervaring 'verschil' is de basis van een aantal sturende denkpatronen die er telkens door worden geactiveerd. De mens kán zich van deze patronen, deze wetmatigheden bewust zijn, maar dat gaat niet vanzelf. Daarvoor moet hij zich inspannen. Helaas levert die inspanning, met name wat betreft bezits- of kennisvermeerdering, niet veel op. Zij wordt dus in de huidige op efficiency gerichte samenlevingen niet krachtdadig gestimuleerd.
De eerste van de wetmatigheden heeft betrekking op het aantal potentiële keuzes waarmee een "ik" zich in zijn moment 'nu' geconfronteerd ziet. Elk verschil, waarvan het zich gewaar wordt, zal de aanzet geven tot gedrag, dat anticipeert op of werkt met het verschil. Zo kan hij kan trachten het te verkleinen, te vergroten, te benutten, te verhandelen, te verbergen, indrukwekkender te maken, te bagatelliseren en meer. Hoe meer verschillen het "ik" ziet, des te meer keuzemogelijkheden heeft het.

De tweede wetmatigheid ligt in het directe verlengde hiervan. De individuele verantwoordelijkheid, die één op één samenhangt met de gemaakte individuele keuze, is in elk moment 'nu' net zo groot als het aantal mogelijke keuzes groot is.'
De Zoeker knikte. Dat leek een eenvoudige rekensom.
'In het verlengde daar weer van bevindt zich de derde wetmatigheid. Een "ik" dat wordt geconfronteerd met een zeer uitgebreid keuzepalet ***én*** *daarbij behorende verantwoordelijkheden lijkt vrijer, maar is dat natuurlijk niet.'*
'Niet?'
'Vrijheid bestaat hooguit theoretisch, want de materie van het lichaam is onderhevig aan de onverbiddelijke wetten van de tijdruimtematerie omgeving. In lichamen werken twee dominante krachten. Enerzijds is er de instinctmatige drang om te overleven en anderzijds wil het dat zo aangenaam mogelijk doen! Als gevolg van de inwerking van deze krachten wordt het aantal keuzemogelijkheden van het 'nu' gereduceerd. Een verdere reductie vindt plaats, omdat het "ik" van veel keuzes de gevolgen niet overziet. Het schrapt deze keuzes, omdat het niet geconfronteerd wil worden met ongekende verantwoordelijkheid. Een "ik" zoekt van nature niet naar méér verantwoordelijkheden. Dat staat haaks op de weg van de minste weerstand.
De permanente vraag, waarmee het "ik" geconfronteerd wordt, luidt: 'Wat zijn in mijn 'nu' goede acties om een aangenaam komend 'nu' te bewerkstelligen?' En hier manifesteert zich de vierde wetmatigheid. Het "ik" ervaart onzekerheid en gaat als gevolg daar van op zoek naar zekerheid!
De essentie van dit zoeken naar zekerheid is niets anders dan het zoeken naar en het hanteren van goedwerkende beslissingsmodellen. Ik duid met dat woord op de conglomeraten van beslissingsregels, geboden, verboden, normen, waarden, religieuze voorschriften, hiërarchieën, talloze wetten en dergelijke. Hun intentie is altijd dezelfde. Ze beschrijven een mogelijke situatie en geven dan, al dan niet dwingend, aan wat het "ik", dat zich in zo'n situatie bevindt, geacht wordt te doen. Zij sturen het individuele bewustzijn door de aangebrachte denkbeelden zodanig dat de beslissing één op één het gevolg daarvan is'.
'Zo jagen zij de mens de identificatie in. '
De Zoeker sprak voor zich uit en Meester Negen knikte.
'Dergelijke gehanteerde beslissingsmodellen zijn de overlevingsstrategieën. Ze zijn binnen een samenleving, letterlijk met vallen en opstaan uitgedacht en doorontwikkeld. Dit doorontwikkelen geschiedde nooit vrijblijvend, er heeft altijd een genadeloze selectie plaatsgevonden. Als het beslismodel namelijk niet adequaat was, dan stierven zij, die het hanteerden. Deze onverbiddelijke selectie heeft diepe sporen getrokken. Alle modellen die tot overleven leidden hebben binnen het denken een sterk verzelfstandigde status verworven. Het zijn de min of meer autonoom functionerende denk- en gedragsmodellen geworden. Hun waarde is boven kritiek komen te staan. Wie zo'n model wil veranderen er kritiek op heeft of het afwijst roept heftige emoties op.'
'De weerstand tegen veranderingen,' mompelde de Zoeker instemmend.
'Hoewel de oorsprong van de heftige reacties gezocht moet worden bij de existentiële onzekerheid wordt die relatie door hen die de modellen hanteren niet meer gelegd. Zij ervaren slechts dat datgene waarin zij een absoluut vertrouwen hebben door kritische

kanttekeningen dreigt te gaan schuiven. En daarmee dreigt de ongewenste situatie te ontstaan die ik in het begin van dit gesprek schetste. Het aantal keuzemogelijkheden neemt toe, maar de veiligheid en de zekerheid van vertrouwde beslismodellen wankelt. Terwijl die beslismodellen juist zijn ontstaan, omdat "ikken" wilden steunen op succesvolle overlevingsstrategieën van betrouwbaar geachte Vormers der Gedachten. Zij willen daar op blijven terugvallen, omdat daarmee ook verantwoordelijkheden zijn gekanaliseerd. Het "ik" ***zoekt*** *dus autonoom naar regels, procedures, wetten en politieke of religieuze doctrines, omdat zij weliswaar zijn leven structureren en sturen, maar tegelijkertijd het leven zeer vergemakkelijken, daar ze grote zekerheid verschaffen!'*
Meester Negen keek enige tijd voor zich uit en gaf daarmee de Zoeker de gelegenheid om zijn woorden op zich in te laten werken.

'Het is nuttig om even een zijpad in onze discussie in te gaan,' vervolgde hij dan. 'In de mechanica van het 'hebben' speelt ***het verschil*** *een fundamentele rol. Het "ik" weet dat elk 'nu' anders is dan alle anderen. Het zoekt in zijn huidige 'nu' naar punten, waarvan de veranderingen met behulp van het gebruik van beslismodellen begrepen of beïnvloed kunnen worden. Zo verkrijgt het conceptuele indicaties over hoe het komende 'nu' er uit zou kunnen zien. Het zoekt naar stabiele punten en heeft daartoe een uiterst handig begrip uitgedacht. Ik doel op het begrip 'dimensie'. Dat heeft zich in ieders denken -meestal impliciet en slechts heel soms expliciet- een onverwoestbare plek verworven. Het gebruik daarvan is inmiddels vergelijkbaar met het gebruik van begrippen als 'logica' of 'causaliteit'. Ik gebruik, om dit begrip te verduidelijken, de volgende omschrijving:*

Een dimensie is een karakteristiek, waarneembaar aspect, facet of kenmerk.

Deze omschrijving impliceert dat iets pas zinvol als 'dimensie' kan worden geclassificeerd als er meerdere punten van een object, een entiteit, een verschijnsel of wat dan ook zijn die hetzij in de ruimte, hetzij in de tijd, hetzij als materiemanifestatie overeenkomstige eigenschappen hebben, nietwaar?'
Meester Negen zweeg en de Zoeker begreep daar uit dat diens vraag niet retorisch was. Hij overdacht hetgeen er gezegd was en begreep zodoende dat hier een vrij nadrukkelijke, zij het niet ongebruikelijke omschrijving van het begrip dimensie was geïntroduceerd. Pas toen hij knikte ging de ander verder.
'Het "ik" als waarnemer van die meerdere punten is op basis van die overeenkomst in staat om de punten met elkaar te vergelijken. Als een vastgesteld verschil een naam krijgt geschiedt dat, omdat datgene waarop het benoemd wordt kan worden beschouwd als een dimensie! Bijvoorbeeld kleur, ruwheid, intensiteit, gewicht, grootte, kracht, snelheid, geur, afstand, helderheid. Of, de dimensies 'zien', 'horen', 'seks' of wat dan ook. Telkens als een waargenomen verschil conceptueel is begrepen en dus is benoemd –dat wil zeggen, als het een naam heeft gekregen- is daarmee de dimensie zelf benoemd.
Het "ik" werkt vrijwel nooit bewust met 'dimensies'. Ze zijn wat dat betreft volkomen vergelijkbaar met 'basisaandachtspunten', uiterst nuttig als bouwsteen voor

denkbeelden, maar op zichzelf slechts een minuscuul fragment en daarom voor het "ik" niet interessant. Door het werken met dimensies heeft het "ik" overigens wel een ***conceptuele stabiliteit*** *weten te creëren in de veranderende tijdruimtematerie. Let wel, deze stabiliteit is puur conceptueel. De Grote Leraren benadrukken dat keer op keer. Hun meest bekende statement in deze luidt: Alles is illusie.*
Met behulp van dimensies bewerkstelligt het "ik" zijn eigen continuïteit. Dimensies worden namelijk in elk 'nu' opnieuw aangetroffen! Zij bewerkstelligen herkenning en werken in het 'nu' als aanjager van denkbeelden, en daarmee van het "ik" zelf! Dimensies zijn de abstracte conceptuele 'meetstandaarden' die de mens heeft geïntroduceerd. Het werken er mee impliceert een ontzaggelijke verenging van zijn bewustzijn. De aandacht van het "ik" focust en beperkt zich telkens tot één aspect van de totale manifestaties in het 'nu'. In elk 'nu' bevat het denkproces slechts één denkbeeld! Van al datgene dat buiten dit denkbeeld valt is de mens zich niet gewaar.'
De Zoeker was hier niet tevreden mee.
'Wat is het alternatief?'
'Ik zelf, 'reageerde Meester Negen, 'zou het woord alternatief niet gebruiken. Het is mogelijk om te zien hoe het denken werkt. In de mens is er geen alternatief voor denken. Maar het alternatief voor het onbewuste bestaan, is het bewust 'zijn'…….'
Voor hij verder kon gaan onderbrak de Zoeker hem.
'Neem me niet kwalijk, maar het valt me op dat u telkens als u het woord 'zijn' zo gebruikt u er een bepaalde intonatie aan geeft die de inhoud van dat woord voor mij begrijpelijker zou moeten maken. Zou u hier wat nader op in willen gaan, ik pak denk ik toch niet helemaal die essentie.'
Meester Negen glimlachte breed.
'Een klein zijspoortje,' begon hij, 'illustreert misschien mijn bedoeling. Ik had een oom, een wiskundige. Hij hield van zijn vak en van de formuleringen die hij daar tegenkwam. Ikzelf was niet echt geïnteresseerd, dus ik begreep zijn passie niet, maar incidenteel spraken we erover. Opvallend was de weerzin die had ten opzichte van het gebruik van voorbeelden. 'Voorbeelden,' zo zei hij, ' verengen en verarmen elke stelling, elke formule, elk axioma! Een formule beschrijft een oneindig aantal mogelijkheden. Het operationaliseren van één of enkele daarvan is een ontoelaatbare verschraling.' Hij deed dan ook niet aan voorbeelden.
Ik vertel je dit, omdat het ook zo is met het 'zijn'. Het 'zijn' is Universeel. Het is de énige staat van ons bestaan, die zich op een oneindig aantal manieren manifesteert. De benoeming van één daarvan, of zelfs duizend, is altijd een immense verschraling, dus ik laat dat achterwege. Het laat zich ervaren, niet beschrijven!'
De Zoeker herkende die laatste zin uit de spirituele literatuur en zuchtte diep.
'Ik denk dat ik de strekking van uw woorden begrijp, al wordt mijn kennis er niet mee verrijkt,' mompelde hij zijn schouders ophalend. Maar dan hernam hij zich.
'Het is niet anders,' vervolgde hij op andere toon. 'Het is blijkbaar meer mijn probleem dan het uwe. Laat ik me er maar mee tevreden stellen dat er ook nog zoiets bestaat als de wereld van het 'hebben'. Die is concreet en de manifestaties er van -hoewel blijkbaar illusoir- kan ik waarnemen.'
Meester Negen moest zijns ondanks grijnzen. Hij schudde zijn hoofd even en pakte toen

zijn verhaal weer op, op het punt waar de Zoeker hem had geïnterrumpeerd.
'Tussen individuele mensen bestaan verschillen. Van oudsher slaagt de ene mens er beter in de dingen naar zijn hand te zetten dan de ander. Op die manier weet die ene zich gemakkelijker of sneller een groter overlevingspotentieel te verwerven. Je begrijpt dat dit nooit onopgemerkt bleef! Als er een verschil wordt bemerkt, is dat meteen onderwerp van analyses. Dit, om uit te vinden of het behaalde succes van die ene kan worden herhaald en misschien zelfs vergroot.
Hier speelt de factor 'dimensie' zijn invloedrijke rol. Met behulp van dat begrip kunnen geconstateerde verschillen namelijk steeds verder worden uitgebeend. Zo zijn er verschillen op de dimensie 'individuele bekwaamheid'. Die is inmiddels weer verder uitgesplitst in de dimensies emotioneel, intellectueel, fysiek, sociaal en tegenwoordig zelfs spiritueel. Daarnaast bestaan er verschillen in 'vaardigheid'. En ook die vaardigheid is verder verbijzonderd in bijvoorbeeld handigheid, snelheid, alertheid, doortastendheid, discipline, durf, doorzettingsvermogen en ga zo maar door. En iedere keer als een verschil een grote potentie lijkt te hebben om het overlevingspotentieel te vermeerderen, ontstaan er scholen, opleidingen, trainingen en cursussen waardoor een mens in de gelegenheid wordt gesteld zich op die dimensie te verbeteren.
Het vaststellen dat er verschillen zijn is op zich waardevrij, maar zo werkt het bij de mens al tientallen eeuwen niet meer. Als er een verschil is vastgesteld en herleid tot een aantal dimensies volgt de waardebepaling. Elk verschil leidt namelijk tot een specifieke plaats in het gebied van het 'hebben' en die plaats is rechtstreeks gekoppeld aan de rangorde binnen de menselijke samenleving. Met behulp van een figuur kan ik dit duidelijker maken.' Meester Negen pakte een vel papier en schetste de volgende tekening.

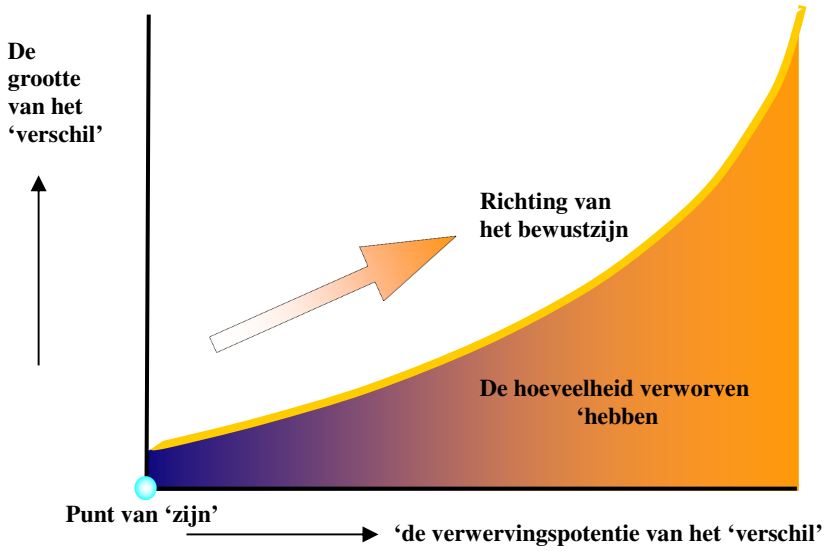

fig.130: Het bewustzijn wordt getrokken naar het 'hebben'.

‘Dit is een van veel mogelijkheden om het ‘hebben’ en het ‘zijn’ in één tekening te schetsten. Het ‘zijn’ wordt gerepresenteerd door het minuscule punt linksonder in de figuur. Zodra het bewustzijn zich buiten dit punt begeeft, stapt het de wereld van het ‘hebben’ in. Dan is het onderhevig aan ‘de mechanica van het ‘hebben’. Dat wil zeggen, buiten het punt van ‘zijn’ bestaan de oneindige manifestaties van het ‘hebben’, zowel materieel als immaterieel en elke manifestatie is altijd een potentieel aangrijpingspunt voor het bewustzijn.’

‘U schetst, zie ik, dat iedereen in het gebied van het ‘hebben’ wel tot enig bezit komt. Maar, uw stelling is dat degene die zich toelegt op ‘het verschil’ en vervolgens dat ‘verschil’ uit nut, meer zal verwerven. Rechtsboven bevindt zich blijkbaar het maximum. Dat punt oefent een enorme aantrekkingskracht uit op alle bewustzijn dat zich in het gebied van het ‘hebben’ bevindt? Deze figuur zou ik ook kunnen beschouwen als een figuurlijke interpretatie van the American Dream?’

Meester Negen lachte hardop.

‘Zo heeft nog niemand het ooit beschreven, maar je benadering is juist! Op de horizontale en verticale assen van de figuur heb ik getracht weer te geven hoe elk “ik” geleerd wordt in onze samenlevingen om zo dicht mogelijk bij dat punt uit te komen. Natuurlijk wordt dat niet zo beschreven, omdat dat egoïstische gedragingen te uitbundig zou goedkeuren. Het zal je misschien zijn opgevallen dat het taalgebruik de gewoonte heeft zich te mixen met een hoog ethische mores. Daarom hoor je frases als: het talent gebruiken, het juiste beroep kiezen, een goede partner zoeken, de kansen pakken en dergelijk. Die attitude bewerkstelligt echter altijd dat het “ik” in het gebied van het ‘hebben’ zover mogelijk komt. Zelden of nooit hoor ik bij die frases, dat er expliciet gerefereerd wordt aan het bestaan in het ‘zijn’.

Zoals ik je eerder zei, en zoals de figuur beoogt te illustreren, de verdeling in het gebied van het ‘hebben’ ontstaat bewust en is gewenst, hoe vreemd dat ook mag lijken bij het zien van alle misstanden die eruit voortvloeien. Het is het resultaat, de som van alle individuele acties in het gebied van het ‘hebben’. De mechanica van het ‘hebben’ beschrijft slechts de wijze, waarop het individuele bewustzijn wordt ingezet om door te werken met dimensies en met verschillen de mens tot vermeerdering van ‘hebben’ te brengen en dat iedereen dat gedrag onderschrijft. Eerder vandaag legde ik je uit dat de ***interpretatie*** *van het op twee na hoogste Goddelijke Advies tot regelgevingen en beslismodellen heeft geleid die groteske verschillen in ‘hebben’ verklaren en gedogen.’*

‘De situatie is dus hopeloos,’ concludeerde de Zoeker.

‘De krachten in het gebied van het ‘hebben’ functioneren zo, omdat ze niet anders kunnen. Wie zich in dat gebied begeeft is altijd onderhevig aan de werking van die krachten en moet strijden. Het is goed dat er regelgeving is…,’ maar de Zoeker onderbrak hem wederom.

‘Goed,’ vroeg hij verbaasd, ‘het leidt tot identificatie! Hoe kan dat goed zijn?’

‘Misschien heb ik me niet duidelijk genoeg uitgedrukt. De Grote Leraren van weleer zagen zich voor een onvoorstelbaar dilemma geplaatst. Zij zagen dat hun medemens geleidelijk aan kwam te beschikken over een groter vermogen tot denken. Tegelijkertijd zagen ze dat daarmee de identificatie toenam en dat vrijwel het gehele denkvermogen werd ingezet in het gebied van het ‘hebben’. Ten koste van het ‘zijn’. Zij zagen hoe zich

begripsvorming omtrent 'dimensies' vormde en dat er daarmee verschillen werden geoperationaliseerd.'
'Met andere woorden,' concludeerde de Zoeker, 'er was toen weinig verschil met nu.'
'In de houding van de individuele mens is er de afgelopen tientallen eeuwen niet fundamenteel veel veranderd. Maar de Groten zagen dat de mechanica van het 'hebben' ongebreideld doorsloeg in de richting van de sterksten. Die slaagden er steeds makkelijker in om de zwakkeren te knechten, te misbruiken, tot slavernij te brengen en meer. En zij grepen dus in! Niet direct in het krachtveld van het 'hebben', daartoe ontbraken ook hen de mogelijkheden, maar zij introduceerden geleidelijk aan regels, geboden, wetten en verboden. Zij beschreven situaties en legden uit wat daarin 'goed' gedrag was, en wat 'verkeerd' en leerden de mens die gedachten te volgen. De totale hoeveelheid 'hebben' steeg daardoor in de gemeenschap. En zo ontstond er draagvlak voor de regels. Zo werd echter ook het botte recht van de sterkste gedimd! Op die manier structureerden zij dus zeer geleidelijk de samenlevingen. Tegelijkertijd waren ze er zich van meet af aan van bewust dat elke structuur, omdat het een product van het denken is, het 'zaad der verzelfstandiging' in zich draagt. Ook regels brengen mensen tot identificatie. Maar van beide alternatieven was dit de minst kwalijke. Vanaf het moment dat ze de regelgeving introduceerden hebben zij zich allen ingezet om de mens naar zijn 'zijn' te brengen. Dit, vanuit het onomstotelijke gegeven dat degene wiens essentie rust in het 'zijn' probleemloos het gebied van het 'hebben' kan in gaan.'
'Echt veel succes hebben ze niet geboekt tot nu toe.'
De Zoeker mompelde het binnensmonds, maar Meester Negen had het verstaan en keek hem indringend aan.
'Er zijn er niet veel blijkbaar die dit willen,' verontschuldigde de Zoeker zich.
Meester Negen schudde zijn hoofd.
*'Er zijn er niet veel die dit willen,' herhaalde hij de Zoeker, terwijl hij een geforceerde zeurende toon aansloeg. 'In een ander verband zou dit misschien een boeiende opmerking zijn, waarmee een intellectuele discussie opgezet kan worden. Hier niet! Mijn vraag aan jou is, of **jij** het wil. Wil **jij** je er voor inzetten! Zojuist wilde je nog weten wat jij zou kunnen doen. Dit dus! Centreer jezelf in het 'zijn'! Je hebt dat nog niet eens geprobeerd en begint al over 'anderen' die het zo te zien niet zouden willen. Zo gaat het altijd! Zo wordt de individuele verantwoordelijk ontdoken!'*
*Mismoedig voegde hij er aan toe: 'E**n zo verandert er natuurlijk nooit iets!'***
De Zoeker keek ongenoeglijk voor zich uit. Hij begreep dat de ander gelijk had.
'Maar toch,' zeiden telkens opkomende gedachten, 'zijn Advies lijkt zo futiel! Hoe kan dit in Godsnaam impact hebben?'
Hij bleef gedurende lange tijd broedend voor zich uit staren, maar er borrelde geen bruikbare opmerking op uit zijn denken. Uiteindelijk stonden ze beiden op om elders een maaltijd te gebruiken.

‘Hebben we de gehele mechanica van het ‘hebben’ doorgenomen?’
De Zoeker had zijn onvrede van zich af weten te schudden en was benieuwd naar de verdere uitleg.
Meester Negen schudde met zijn hoofd.
‘We hebben de basis gelegd. De indrukwekkendste vormen van identificatie moeten nog komen. Zo bestaat er binnen samenlevingen een formidabele sturende kracht die op vrijwel alle te onderscheiden dimensies kan worden waargenomen. Ik beschrijf die voor mezelf als:

De tocht naar het neutrale midden.

Dat neutrale midden moet je zien als datgene wat binnen een afgebakende groep, een cultureel verband, een stam, een bepaalde maatschappij als ‘normaal’ geaccepteerd is.
De begrippen ‘norm’ en ‘normaal’ zijn in het denkproces twee dwingende richtingbepalers en daarom vind ik het noodzakelijk om dieper op hun aard in te gaan. De meest directe benadering van het begrip ‘norm’ verwijst naar numerieke metingen. Elk willekeurig voorbeeld is hier bruikbaar. Of het nu de gemiddelde leeftijd van katten, de dikte van bomen, de wintertemperatuur of de gezondheidstoestand van iemand is. Jarenlang worden op de betrokken dimensie gegevens verzameld en vervolgens veredeld. Zo ontstaat langzamerhand een idee over de relatieve waarde van elk gevonden meetpunt ten opzichte van de anderen. Díe meetuitkomst die het vaakst wordt gemeten, wordt uiteindelijk beschouwd als ‘gebruikelijk’ en gekwalificeerd als ‘gewoon’. Of -en het woord bevat de norm reeds- krijgt het predicaat ‘normaal’. Vervolgens wordt dit begrip ‘norm’ dat uit de exacte wetenschappen afkomstig is, één op één getransplanteerd naar andere kennisgebieden. Wat geacht wordt te gelden voor de te kwantificeren dimensies, wordt ook geacht geldig te zijn in gedragswetenschappen, occultisme of mystiek.
Zoals ik al enkele malen zei, het overgrote deel van het menselijke gedrag is te relateren aan het overleven. De jonge mens begrijpt dat snel en kopieert daarom het gedrag dat hij in zijn groep waarneemt. Zo verwerft zijn “ik” tijdens de jaren van vorming de gebruiken en de gedragsalternatieven van zijn groep. Tegelijkertijd ontstaat zo in het denken het beeld over het gewenste standaard- of normgedrag. Afwijkingen daarvan zijn toegestaan, maar, zo wordt hem bijgebracht, zowel qua duur als qua grootte slechts in beperkte mate.
Iedereen, die zich niet te ver van de grootste clustering van meetpunten bevindt, voldoet aan de norm. Een dergelijke mens is daarmee niet bedreigend. Hij komt in woord, denkbeeld en gedrag overeen met de meeste anderen. Gelijkvormigheid, gelijkluidendheid betekenen dat er weinig verschillen zijn en het ontbreken van verschillen in een samenleving impliceert stabiliteit, rust en zekerheid, maar het minimaliseert de entropie en dat kost altijd veel energie.’
Meester Negen keek de Zoeker aan.
‘Conformeren betekent inperking van de individuele vrijheid. De natuurkunde stelt dat alles streeft naar het maximaliseren van de entropie. Elke ordening is het gevolg van

aan bewustzijn gebonden energie. Elke ordening blijft bestaan zolang deze wordt gewild! De krachten die deze ordening bewerkstelligen zijn de identificerende krachten, zij binden veel bewustzijn. Overigens, maar dat is terzijde, zou je kunnen stellen dat er onder invloed van het streven naar maximale entropie in de natuur -op termijn en deze kan soms miljarden jaren beslaan- er een volkomen evenwicht zal ontstaan. Op die termijn,' Meester Negen keek de Zoeker onverwacht recht in de ogen, 'maar ik vermoed dat jij daar niet op doelt, verdwijnt in onze Scheppingsstraal uiteindelijk alle ordening en daarmee alle onrecht en onrechtvaardigheid.'
De Zoeker, die tijdens de natuurkundelessen destijds als een der weinigen aandachtig de betogen van zijn toenmalige leraar had kunnen volgen, knikte, hoewel hij het gebruik van het begrip entropie op deze manier voor het eerst zo hoorde.
'De essentie van het idee 'norm' is uiteraard niet nieuw. Gevoelsmatig bestond het ook in vroegere tijden, evenals de daarbij behorende 'afwijking'. Omdat er destijds veel minder cijfermatige onderbouwingen waren, was de kern van veel gehanteerde normen gevoelsmatig en dus niet exact te lokaliseren. Dat gegeven op zich leidde niet tot problemen. Er wèrd gewerkt met normen, ook al waren die vaag of ongedefinieerd. Normen werden gebruikt en afwijking konden worden getraceerd. Alles wat 'vreemd' was kreeg extra aandacht, omdat het buiten de gestandaardiseerde denkpatronen viel. Hoe verder iemand zich van de norm af bevond, des te meer aandacht werd er aan gegeven. Want des te groter was de ermee verbonden potentiële onzekerheid. Want zo'n afwijking zou kunnen leiden tot een mogelijke desintegratie van de samenleving en in dat geval was het een ontoelaatbare ontbindende kracht die, indien mogelijk, al in het prille begin moest worden geëlimineerd.
De relatieve positie, die iemand ten opzichte van de norm in neemt, speelt ook tegenwoordig nog steeds een krachtige rol. Voldoen aan de norm is 'goed'. Er niet aan voldoen is minimaal opvallend en kwestieus. Of, naarmate de afwijking groter is, onzekerheid verhogend en daarom 'slecht'! Naast een min of meer neutrale numerieke waarde hebben de termen 'norm' en 'normaal' zo een sturende sociale en morele waarde gekregen en juist daardoor zijn het begrippen geworden waarmee gemanipuleerd wordt. Er ontstaat in het menselijke denken een vicieuze cirkel die als volgt zijn rondjes gaat:

> *'Normaal is hetzelfde als goed! Goed is immers de situatie zoals die behóórt te zijn. Wat goed is, is gemakkelijk vast te stellen. Het is immers dat wat het vaakst voorkomt. Want als het dat niet zou zijn, zou het niet het vaakst voorkomen!'*

Dit lijkt een spel met woorden. In de individuele ervaring is het dat niet. In abstracte benadering van de norm wordt gesteld het de situatie is die het vaakst voorkomt. Het is daardoor in het denken een volledig uitgesleten stelsel van 'open kanalen' geworden, waarmee alle binnenkomende impulsen **standaard** *worden verwerkt. Het is gevoelsmatig het meest vertrouwd en het veiligst. Datgene dat het meest voorkomt is daarom ook datgene dat positief wordt gewaardeerd.*
Het proces dat leidt tot een waarde toekenning kan worden beïnvloed. Een

zekerheidsgevend verschijnsel is van oudsher door de Vormers der Gedachten het predicaat 'goed' meegegeven. In het denkmodel betekent zekerheid dat impulsen zonder weerstand standaard kunnen worden afgewerkt. Het openen van kanalen, het leren van iets nieuws, is een moeizaam proces. Het netwerk van open kanalen dat een "ik" heeft opgebouwd, is een rechtstreekse weerspiegeling van zijn omringende wereld. De verschijnselen, situaties, indrukken, observaties, waarnemingen en verklaringen die het "ik" het vaakst is tegengekomen domineren! Zij zijn en worden als de platgetreden paden, de 'open kanalen' die het vaakst worden gebruikt, waardoor andere 'open kanalen' in de vergetelheid raken en worden veronachtzaamd.
Binnen samenlevingsverbanden is er een zekere ongeschreven overeenkomst over de wijze waarop ervaringen met labels moeten worden geëtiketteerd. Ieder binnen een bepaalde groep maakt gebruik van dezelfde set van labels. Een dergelijk conglomeraat van labels, denkbeelden die door vrijwel allen worden onderschreven, wordt 'lokale cultuur' genoemd. Daarmee wordt het denken geüniformeerd rondom de verschijnselen die het vaakst voorkomen. Denkbeeldenreeksen worden vervolgens geconstrueerd rondom deze 'normen'.
Het "ik" is de verzamelnaam voor de in een mens opgeslagen denkbeelden. Wie nadenkt over wat een norm eigenlijk is,' Meester Negen richtte zijn blik nadrukkelijk op de Zoeker, 'kan niet anders dan tot de volgende onvermijdelijke conclusie komen:

Zijn eigen "ik" is de norm!

De ruggengraat van zijn denken wordt gevormd door normen! En omdat de norm synoniem lijkt voor het "ik", is het zoeken en handelen volgens de norm dus 'goed'!'
Er viel een stilte. De Zoeker trachtte uit alle nieuw aangereikte denkbeelden een vraag te formuleren.
'Moet ik begrijpen dat er feitelijk niet zoiets bestaat als een norm?' zei hij ten slotte.
'Elke norm die het "ik" hanteert is de inhoud van het denkbeeld, dat in het moment 'nu' in zijn lichaam actief is. Meer is er niet. Alles wat hij er meer van maakt is illusoir, wat overigens niet wil zeggen dat er niet door iedereen veel meer van wordt gemaakt! Bij het proces dat zich in het denken afspeelt komt alles samen, het zoeken naar stabiliteit, waardoor de gewaarwording 'verschil' ontstaat, het werken met benoemde 'dimensies' om de grootte van 'verschil' te begrijpen, en de waardering van 'verschil' door het hanteren van een 'norm'.
Als een "ik" iets vreemds ervaart of een afwijkende, een onbekende situatie aantreft, wordt naarstig gezocht naar vergelijkingsmateriaal. Daarbij is de afstand van het aangetroffen onbekende tot de dichtstbijzijnde norm van vitaal belang. Wordt die afstand als te groot geschat, dan is datgene wat aangetroffen wordt letterlijk "ik"-onvriendelijk. Het wordt dus om die afstand alleen al afgewezen. Dus nog los van de inhoud zelf.
Op basis van deze werking van het denkproces is er binnen samenlevingsvormen een vrijwel 'natuurlijk' streven om zich te conformeren, om elke vorm van opvallen, behalve die, die gepropageerd worden, te vermijden. Of in ieder geval niet openlijk te demonstreren. Mensen mijden extremen en zoeken naar het midden van de schaal,

omdat zich daar de overgrote gelijkvormigheid van de massa's bevindt. In sommige gevallen maken "ikken" zich ostentatief los van heersende denksystemen. Zij negeren, ontkennen of verwerpen (delen van) het normatieve denken binnen hun cultuur, maar zie hoe de talloze achterblijvers hen kwalificeren. Zij worden snel gekenschetst als 'extremisten', 'anarchisten', 'revolutionairen', 'terroristen', 'rebellen', 'a-socialen', avant-garde of 'reactionairen.'
'Doe maar gewoon' en 'act naturally' stelt de volksmond in verschillende talen, die daarmee de beweging naar wat in het Engels wordt omschreven als 'the middle of the road' verwoordt. De mens houdt van nature zijn hoofd onder het maaiveld, zelfs al wordt over die houding geschamperd. En zelfs de uitersten van geaccepteerde of nagestreefde dimensies worden door de velen die zich in het gelijkvormige midden bevinden soms laatdunkend gekwalificeerd. Vaak is er bij de beoordeling naast ontzag of bewondering toch ook onverholen afgunst, na-ijver, chagrijn of verbittering.'
De Zoeker trok zijn wenkbrauwen op.
'Kunt u dat illustreren met een voorbeeld?'
'Rijk zijn mag bijvoorbeeld. Het verzamelen van geld is in alle samenlevingen acceptabel, omdat geld natuurlijk een algemeen gekwalificeerd 'overlevingspotentieel' is, maar uiteindelijk verwordt de kwalificatie - na-ijver gaat dan een rol spelen- tot iets als 'stinkend rijk'. En associatief worden degenen die (te) rijk zijn gekwalificeerd als uitbuiters of gewetenloze opportunisten die verondersteld worden slechts te handelen uit egoïstische motieven om te komen tot asociale zelfverrijking. Aan de onderzijde van de maatschappelijke ladder, een plaats die ronduit geminacht wordt, wordt iemand snel gekwalificeerd als 'drop-out', 'zwerver' of 'gootbewoner'. Het gewaardeerde lichaams-gewicht loopt van normaal naar volslank. Maar aan de uiteinden bevinden zich de 'vetzak' of wordt geschamperd op het 'anorexia figuur', nietwaar?'
De Zoeker schudde aarzelend het hoofd. Hij was niet overtuigd. Dus ging Meester Negen verder.
'Het aantal voorbeelden beperkt zich niet tot wat ik zo net beschreef. Neem kennis. Op zich wordt het gezien als een hoog goed, iedereen volgt plichtmatig een reeks scholen. Helaas, het genie is 'wereldvreemd en eenzijdig'. Iemand die minder goed is in specifieke intellectuele spelletjes wordt snel misprezen als 'achterlijk'. Wie hard werkt is een 'uitslover', degene die het daarentegen rustiger aan doet een 'gemakzuchtige uitvreter'. Een man die zich uitgesproken kleedt, is snel 'verwijfd', terwijl er soms misprijzend getwijfeld wordt aan de seksuele geaardheid. Wie beschaafd spreekt is 'bekakt of arrogant', wie carrière maakt een 'streber of een slijmerd', wie ijverig studeert een 'nerd'. Wie als leidinggevende doortastende beslissingen neemt is 'autoritair', terwijl aan de andere kant leidinggevenden die daarin omzichtiger zijn als 'slapjanussen' worden gekwalificeerd. Kunstenaars die in hun wereldje het normatieve juk afwerpen worden 'avant-garde' genoemd, enzovoorts. Begrijp je wat ik zeggen wil?'
De Zoeker knikte.
'Op elk denkbare dimensie is er een aan te prijzen midden waar zich de massa's bevinden, naast de extremen, die op grond van een scala aan onderhuids spelende emoties als weerzin, na-ijver, afgunst, 'morele verwerping', religieuze afkeer of welke andere 'terechte' reden dan ook, negatief worden gewaardeerd. Je ziet dat de

onderliggende argumentatie altijd een emotionele grondslag heeft en dat kan ook niet anders. Een 'verschil' op zich is een conceptueel gegeven, het is echter altijd weer het individu dat de grootte van het verschil een emotionele inkleuring geeft.
Het resultaat is echter altijd hetzelfde. De uiteinden van een verschil worden negatief ingekleurd. Zij zijn dan ook vaak niet dicht 'bevolkt'. En doen daarmee vervolgens weer recht aan allerlei statistische wetmatigheden, waarop het normatieve denken geënt is. Dat normatieve denken is daarmee een selffulfilling prophecy geworden. Met andere woorden, het klopt altijd. Ik heb dit ooit als volgt in een figuur uitgewerkt.

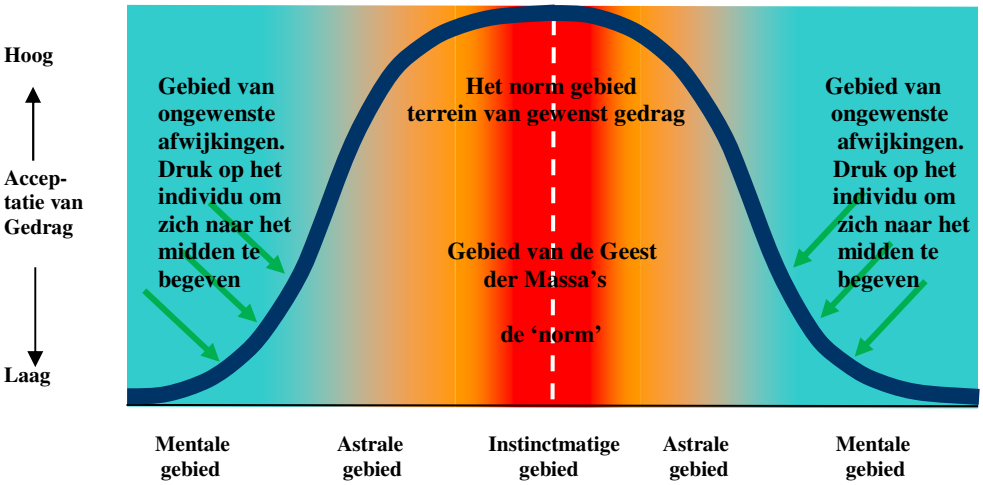

fig.131: Het veld van krachten rondom de 'norm'.

'Het vertoeven nabij de veelal ongeschreven gedragsnormen binnen een samenleving is, zoals ik al zei, voor de meeste "ikken" verworden tot een onbewust, een natuurlijk streven. Dit, omdat veruit het grootste deel van alle als succesvol beschouwde beslismodellen en overlevingsstrategieën zich in dat gebied bevindt! In het rode gebied is de gelijkvormigheid het grootst. Je ziet aan het kleurgebruik in deze tekening het jou inmiddels bekende onderscheid tussen het instinctmatige, het astrale en het mentale aspect van de mens. Wij zagen eerder dat instinctmatig aangedreven gedachten de grootste impact hebben op de mens. Hieruit voortvloeiend volgt dat de instinctmatige aspecten, omdat die vaak onmiddellijk gekoppeld zijn aan het overleven, de sterkst normerende krachten zijn.'
'Ik volg die redenering niet onmiddellijk,' merkte de Zoeker enigszins hulpeloos op.
'De sterkste drijfveer in de mens is het overleven en vrijwel iedereen voelt aan dat dit in groepsverband het beste bewerkstelligd wordt. Daarom heeft het navolgen van groepsregels een hoge prioriteit verkregen. Vrijwel alle gedragingen in samenlevingen zijn geïnitieerd door de drang tot overleven. Gedrag dat daarin slaagde werd de standaard, de norm! Afwijkingen daarvan zijn er natuurlijk van oudsher geweest. Maar omdat het succesgehalte daar van op voorhand bekend is natuurlijk, wordt er van oudsher sceptisch tegenaan gekeken en wordt er druk op het

"ik" uitgeoefend zich aan het –zekere- standaardgedrag te conformeren.
Nadat in samenlevingen het overleven op zich min of meer gewaarborgd is, wordt er naar gestreefd om ***aangenaam*** *te overleven. Het astrale aspect verwerft daarmee invloed. Als laatste en in dit verband het minst belangrijke, is er het mentale aspect.'*
De Zoeker knikte.
'De zuigkracht vanuit het midden is het grootst. Vrijwel ieder accepteert daar de zekerheidsgevende waarde van de wit gestippelde norm. "Ikken" hanteren daarmee de inhoud van het denkbeeld dat die norm vertegenwoordigt. Het is het gebied van de eenvormigheid, het gebied wat wel beschreven wordt als het terrein van 'the common sense'.
De zekerheid die het vertoeven in dit gebied met zich meebrengt is aangenaam en geruststellend zeker. Je ziet dat de maatschappelijke acceptatie van vertoond gedrag afneemt naarmate de afwijking van de norm groter wordt. Je ziet dat de dik getrokken blauwe lijn aangeeft dat de acceptatie uiterst links en rechts in de figuur tot nul is gedaald. Daar bevinden zich de 'natuurlijk' krachten die op het "ik" inwerken teneinde dat "ik' er toe te bewegen om het gedrag aan te passen, om zich meer naar de norm toe te bewegen. Dit alom aanwezige verschijnsel, die merkwaardige drang van de mens om zich te conformeren, zijn streven om zich identificeren met het veilige bekende midden omschrijf ik als:

'De Geest der massa's'.

Ik zei je al dat de mechanica van het 'hebben' impliceert dat mensen binnen samenlevingen streven naar een herkenbare ordening, naar afspraken, procedures, wetten et cetera. Het is de Geest der Massa's die in samenlevingen verantwoordelijk is voor het in stand houden van de ordening en structurering. Het is de onzichtbare maar altijd werkende en te ervaren kracht die de mens dwingt tot conformeren.
Deze Geest wordt actief gesteund, want vrijwel elk individu heeft belang bij de afspraken en de ordening. Waar de Geest der Massa's heerst, is zekerheid. Daar zijn de stabiliserende regels, procedures en dergelijke. Dankzij de werking van de Geest verkrijgt een "ik" ruimte om zich in het gebied van het 'hebben' met andere –door hem of haar gezien als aangenamere zaken- bezig te houden. De Geest helpt zo het "ik" om zich te bewegen in de richting, zoals die door de hoofdwet is beschreven. En om die reden wordt zijn bestaan geapprecieerd!
De Geest is natuurlijk nooit meer dan het geheel van 'normatieve denkbeeldenreeksen'. Uit eigen ervaring kan ik zeggen dat dit conglomeraat in het denken een eigen volstrekt autonome status heeft verworven. Om die reden heb ik het gepersonifieerd en spreek er over als ware het een zelfstandig handelende entiteit! Onder invloed van de Geest der Massa's onderneemt het individu telkens weer de tocht naar het neutrale midden. Vormers der Gedachten propageren dit en brengen de mens tijdens de jaren van vorming bij dat het goed is om zich naar het midden te begeven! De Geest wordt dus onvermijdelijk hét oriëntatiepunt voor de mens, het wordt zijn referentiekader en hij houdt bij vrijwel alles wat het doet of zegt de afstand tot het midden -tot de norm- in het vizier, omdat zijn acceptatie binnen een (sub)groep omgekeerd evenredig is met zijn

afstand tot die norm. Degene die afwijkt van dit midden komt in het centrum van een specifieke, vaak intolerante, belangstelling te staan van groeperingen uit dat midden. Het centrale thema in die ongezonde belangstelling is, dat door die middengroepen de afstand als negatief, als hinderlijk en ongewenst wordt gekwalificeerd. Elke afwijking draagt immers de kiem tot onzekerheid, tot wanorde in zich.'
De Zoeker onderschreef dit.
*'Wie zich afwijkend opstelt van de norm is verdacht, want denkbaar is dat dit impliceert dat '**überhaupt de gedachte aan een norm ter discussie staat**'. Dat is veel ingrijpender dan een toevallige afwijking van één norm! Als de 'norm' als gegeven ter discussie komt te staan, wordt getornd aan alle zekerheid gevende mentale bouwwerken. Dan staat het gedachteconglomeraat ter discussie, waarmee mensen zich het beeld van de wereld bouwen en die wereld valt uiteen als de bouwstenen –de normen- verdwijnen. De relatieve zekerheid die het denken biedt wordt ondermijnd, als het verschijnsel 'norm' ter discussie komt te staan.*
Correctieve acties in de richting van afwijkende individuen zijn daarom altijd veel feller dan uit objectief oogpunt gerechtvaardigd lijkt. Daarnaast neemt kracht die op het afwijkende individu wordt uitgeoefend toe, naarmate de afwijking groter is. Dergelijke afwijkingen worden überhaupt niet begrepen. Zij wekken afkeer, angst, afgunst of ergernis die gepaard gaat met zinsneden als: 'Hoe haalt iemand het in zijn hoofd?' 'Waar haalt hij het recht vandaan?' of 'Waarom kan hij zich niet gewoon gedragen?' 'Zullen we hem eens een lesje leren!' Dat laatste wordt letterlijk zo bedoeld. Men wil met dat 'lesje' het gewenste netwerk van 'potentiële kanalen' goedschiks of kwaadschiks tot 'geopende kanalen' maken, zodat de norm geaccepteerd wordt.
Ik kom terug op de vraag die je eerder stelde met betrekking tot het onrecht, in het bijzonder het deel waarin je mij vroeg of Grote Leraren methoden kenden om onrecht uit te bannen. Het moet je nu duidelijk zijn dat de kracht van de Geest der Massa's immens is en ik heb je getracht duidelijk te maken waar deze kracht uit voort spruit. Deze kracht jaagt de mensen in regelgeving, wetten en procedures en creëert tevens het denkbeeld, dat het volgen van de regelgeving juist en terecht is.
De Grote Leraren hebben dit van oudsher ingezien en, hoewel zij geen mechanica hebben bestudeerd, wisten zij ook, dat elke kracht die zij in zouden zetten, een evenzo grote tegenkracht zou opwekken. Met als gevolg dat ze geen stap verder zouden komen. Anders dan wereldlijke leiders en politieke filosofen hebben zij dit daarom nagelaten, iets dat hen door velen kwalijk wordt genomen. Toch hebben zij zich ingezet om het onrecht bij de wortel aan te pakken en het zo uit te bannen.'
Meester Negen richtte zijn blik over het hoofd van de Zoeker en dacht enige tijd na.

'Alles,' ging hij dan verder, 'waarover de mens nadenkt wordt door de 'filters' van zijn denkbeelden, zijn "ik" gezeefd. Dat betekent dat alleen degene, die zich er bewust op toelegt om de wereld waar te nemen zonder denken, er in zal slagen de wereld ongefilterd te zien. Hij neemt dan ongeïdentificeerd waar, er wordt niet geoordeeld of beoordeeld. In het bijzonder het beoordelen betekent, dat er náást hetgeen er wordt waargenomen een intern denkbeeld, een maatstaf of meetlat wordt geactiveerd en vervolgens begint het vergelijken. Waarnemen zonder denken is mogelijk, maar dat te

bewerkstelligen vergt een innerlijke alertheid en een discipline die zelden door de mens wordt ontwikkeld, omdat het niets toevoegt aan het 'overlevingspotentieel'. Diegene die daadwerkelijk tracht gewaar te zijn en dan niet incidenteel, maar voortdurend, ervaart dat het geleidelijk aan mogelijk wordt om verschijnselen waar te nemen zonder te worden afgeleid door de onvermijdelijke verschillen. Een dergelijk mens zal ervaren dat het mogelijk is om de voortdurende stroom van op hem inwerkende indrukken langs het denken heen te leiden. Gewaarwordingen blijven daarmee wat ze zijn. De mens ervaart op dat moment de intense kracht van het bestaan in het 'nu'. Zijn denken staat even stil, er zijn geen beelden die vanuit het verleden op de gewaarwording worden geplakt, noch verwachtingen omtrent een toekomst.'
Er viel een korte stilte waarin de Zoeker nadacht.
'Alleen,' ging Meester Negen dan verder, ' wie zich hierin verdiept beseft de dominante werking en de effecten van 'het verschil'. Hij ervaart de bewegingen in zichzelf om de verschillen te kwalificeren, om in te grijpen als hij de bemerkte verschillen niet rechtvaardig vindt en hij ervaart dan zijn onvermogen om fundamentele veranderingen te bewerkstelligen in het gebied van het 'hebben'. Ingrijpen in dat gebied realiseert slechts lokale effecten. En dan nog, zoals ik je net vertelde, onder invloed van de eerste energiewet wordt de onevenwichtigheid uiteindelijk slechts verplaatst naar een ander punt in het gebied van het 'hebben'.'
'Uw analyses leiden tot een passiviteit die de mijne niet is,' merkte de Zoeker onbehagelijk op. 'Ik zie niet in hoe onrecht zal verdwijnen als ik me niet meer richt op verschillen?'
Meester Negen keek hem strak aan.
'Probeer het! Als je het doet ervaar je direct de heftige kracht die je aanzet tot het werken met verschillen! Wie zich los wil maken tracht zich namelijk te ontworstelen aan de greep van de 'Geest der massa's' en deze hebzuchtige heerser is daar nooit van gediend. Waar de meerderheden bepalen wat juist is en waar door de gelijkvormigheid der gedachten zekerheid ontstaat, is het zich conformeren een eis. Wie dat midden mijdt bewandelt de weg van de meeste weerstand en dat is niet de weg die uitnodigt! Een dergelijk keuze wordt in samenlevingen niet omarmd.
Degene die het werken met verschillen laat voor wat het is wordt uiteindelijk snel 'teleurstelling', 'kortzichtigheid', 'onverschilligheid', 'lafheid', 'ongevoeligheid', 'gemakzucht', 'verraad' of erger aangewreven.
Een dergelijke keuze, zich niet bezig te houden met verschillen, gaat lijnrecht in tegen de tendens, waarbij elk verschil onderwerp van meningsvorming en studie is. Wie het 'geestelijke mijnenveld der verschillen' links laat liggen wordt beschouwd als passief, drop-out, warhoofd, lethargisch. Om kwalificaties als irreëel, onverantwoord naïef of onaangepast te vermijden. Deze afkeurende vooroordelen laten geen spat ruimte. Met priemende vingers wordt gewezen naar streken, waar dergelijke (vermeende) levens-houdingen tot oorzaak worden verheven van technische en economische achterstand. De Geest der Massa's maakt zo duidelijk dat deze keuze onaanvaardbaar is, want het prettige, het normatieve midden der dimensies wordt ontkend, genegeerd. En niet door een "ik" dat op een van de uiteinden zit en dus belang heeft bij het bagatelliseren van het midden. Het geschiedt door iemand die het midden dat midden laat en zich niet

interesseert in de afstanden van verschijnselen ten opzichte van dat midden. Men wenst het spel van de Geest der Massa's niet meer te spelen en negéért zo de Geest, die daardoor –op termijn- machteloos wordt.
Een dergelijke keuze wordt gezien als afbraak van alles wat verworven is. Bezorgd wordt geopperd dat, mocht dit op grote schaal geschieden, de samenleving zal wankelen op zijn grondvesten. Het rigide doorvoeren van dergelijke keuzes -zo redeneert de Geest- betekent, dat de grond voor alle specialisatie, alle streven naar 'vooruitgang' wegvalt. Daarmee ook alle voordelen die specialisatie biedt. De ontwikkeling, het evolueren van de menselijke samenlevingen wordt aldus de Geest teruggedraaid en dat is ongewenst!
*Alle economische wetten werken met verschillen en concurrentie wordt aangemoedigd. Personeel wordt geselecteerd op verschillen. De verschillen in sportieve prestaties vullen elk stadion en kluisteren honderden miljoenen aan de tv. Talloze verschijnselen illustreren keer op keer dat mensen geconstateerde verschillen trachten te gebruiken ten eigene nutte! Zo'n driftig gestimuleerd en gelegaliseerd gebruik van 'verschillen' maakt het gebruik van de term 'onrechtvaardig' tot iets vreemds. Uiteindelijk ligt de basis voor de ongelijkheid die als 'onrechtvaardigheid' wordt gekwalificeerd-**in het geconstateerde maar niet meer acceptabel geachte verschil.** Het brede gebruik van de term onrechtvaardig vindt plaats, omdat iedereen bij elke willekeurig dimensie zijn eigen toevallige criteria gebruikt. Ieder werkt met 'het verschil', ook degenen die zich ogenschijnlijk het hardst inzetten om door hen gedefinieerde onrechtvaardigheid weg te werken. Uiteindelijk blijkt de verklaring onthutsend: **Het 'onacceptabele verschil' ontstaat enkel en alleen, omdat iedereen altijd en overal probleemloos werkt met het 'geaccepteerde verschil'.***
De strijd die gevoerd wordt tussen wat wel en wat niet acceptabel is, wordt daarmee een marginale strijd. Een strijd die gaat over gevoelens en interpretaties van gepresenteerde getallen, maar nooit over het begrip 'verschil' zelf. Zolang dat begrip gelegitimeerd blijft, zullen er -als verschijnselen tegen een of andere specifiek ingekleurde achtergrond worden belicht- 'interpretatieverschillen' ontstaan. Daarover wordt vervolgens geredetwist of gevochten.
In de samenleving wordt breeduit gewerkt met 'de verschillen tussen mensen'. De 'beste' man of vrouw wordt gezocht, omdat het economisch verstandig is. Dit illustreert hoe nuttig het werken met verschillen wordt beschouwd. De beslisser houdt zich in zijn keuzeproces niet op met de vraag of dit nu rechtvaardig is of niet. Hij zit in een economisch krachtveld en moet met die krachten meebewegen wil hij overleven.
Het begrip 'verschil' is een eenvoudig begrip. Het heeft zich als bijzonder bruikbaar concept in het denken weten te nestelen. Het is een trouwe dienaar van het "ik" en weet dat "ik" er permanent van te overtuigen, dat het voor het aangename overleven van dat "ik" noodzakelijk is. De mens stelt tevreden of gelaten vast 'dat er verschillen zijn'. Zij vormen voor hem als het ware een natuurlijk onderdeel van de 'manifestatie der dingen'.'

Meester Negen zweeg. Het duurde lang en het leek alsof hij uitgesproken was. De Zoeker voelde hoe zijn ongenoegen groeide, want ondanks het feit dat de woorden van

de ander een onwrikbare logica in zich leken te hebben, had hij het gevoel dat hij in een soort spirituele cirkelredenering terecht was gekomen.
'Wat moet ik doen als ik schrijnend onrecht zie?' vroeg hij ten slotte. 'Al uw redeneringen hebben daar nog geen antwoord op gegeven. Of, als ze dat wel hebben, heb ik het wellicht niet begrepen.'
'Het antwoord is zowel eenvoudig als uiterst complex,' sprak Meester Negen. 'Eenvoudig, omdat het zich op conceptueel niveau ogenschijnlijk heel gemakkelijk laat begrijpen. Tegelijkertijd is het uiterst complex, omdat juist het conceptuele begrip het echt begrip verhindert.'
Meester Negen staarde geruime tijd voor zich uit en pakte toen een stuk papier. Hij tekende er een grote pijl op met aan weerszijden punten. Daarboven schetste hij een driehoek.

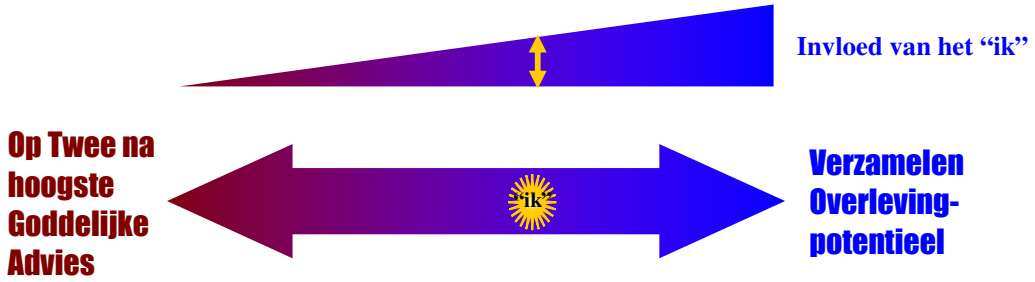

Fig. 132: Het "ik" en de krachten die er op in werken.

Hij wees met zijn vinger naar de pijl.
*'Ik vertelde je dat de mens in principe een keuze heeft uit twee uitersten. Ik heb die in de figuur nogmaals geschetst. Enerzijds is er het op twee na hoogste Goddelijke Advies dat omschrijft dat de mens zijn medemens lief zal hebben meer nog dan hij zichzelf liefheeft. Ik zei je al dat dit Advies in feite is ook een aansporing is voor de mens om zich te verdiepen in de vraag: Wie ben ik?. En nu doet zich het merkwaardige verschijnsel voor dat de mens, teneinde een antwoord op die vraag te krijgen, **te rade gaat bij een ander**! Doorzie je de absurditeit van dat gedrag?'*
Meester Negen keek de Zoeker hoofdschuddend aan.
*'Wie verdiept zich **zelf** in de vraag naar de wezenlijke essentie van zichzelf? Dat zijn er niet veel in de massa's. Mensen gaan te rade bij anderen en laten zich zo het harnas van het "ik" aanmeten. Natuurlijk, een harnas biedt enige bescherming tegen de onverwachte aanvallen van het leven, maar een harnas beperkt de bewegingsvrijheid immens. De bewegingsvrijheid, waar ik op doel, is die van het bewustzijn dat in de mens stroomt. Wie zich door de woorden van een ander laat bepalen, wie van de ander de invulling van de vraag der vragen overneemt heeft een nieuw identificatiepunt gecreëerd. Een dergelijke punt behoort tot het gebied van het 'hebben' en vanuit*

dergelijke punt zal nooit een definitieve oplossing worden bereikt. Ik heb getracht je dat duidelijk te maken. Vervolgens zijn er de wegen van de Geest der Massa's. Dat zijn de vele normatieve wegen, de regelgeving, de wetten, de voorschriften die het leven in het gebied van het 'hebben' structureren. De mens vraagt om structurering, met name die, waarbij hij baat heeft en die rust en stabiliteit in zijn omgeving brengt. Begrijp overigens wel, dat het voordeel voor de één het nadeel voor de ander kan zijn.'
De Zoeker keek hem vragend aan.
'Kunt u dat met voorbeelden illustreren?'
'Eerlijkheid is prachtig voor wie eerlijk is, maar het blokkeert alle mogelijkheden voor wie toevallig heel goed kan liegen.'
'Dat vind ik nogal triviaal,' bokte de Zoeker ontevreden, omdat hij een spectaculairdere toelichting had verwacht,
'Gij zult niet stelen beschermt degene die bezit heeft, maar blokkeert de bezitloze. 'Respecteer elkaars mening' is fijn voor degene die zijn mening goed kan verwoorden, maar blokkeert degene die een beperkte woordenschat of opleiding heeft. Ik bedoel, zo zijn er legio voorbeelden te vinden in het gebied van het 'hebben'. Zo werkt de mechanica van het 'hebben', er is altijd evenwicht, maar de helft van dat evenwicht is onaangenaam.'
Hij wees weer naar de tekening.
'Het "ik" bevind zich altijd ergens tussen de twee uitersten en als de mens zich niet actief bewust is van zijn positie, drijft de mechanica van het 'hebben' hem automatisch naar rechts. Er bestaan talloze 'dimensies' en daarmee beschreven 'verschillen'. Als de mens zich identificeert met een verschil, zet dat verschil hem aan tot het verzamelen van het 'overlevingspotentieel' en die mens vindt in de omringende regelgevingen altijd rechtvaardiging voor het verzamelen van dát potentieel. Tegelijkertijd is het denkbaar dat die mens zich afzet tegen de verzameling die andere "ikken" hebben verworven, maar dan op een andere dimensie.
Alleen de mens die bewust is in zijn moment 'nu' kan de beweging naar links maken. Naarmate de mens verder verwijderd is van het Goddelijke advies, neemt de kracht van zijn "ik" toe. Dat laatste heb ik getracht weer te geven met behulp van de driehoek boven de pijl. Daarin heb ik een klein pijltje getekend, wat geacht wordt de macht van het "ik" weer te geven. De macht of invloed van het "ik" is rechts het grootst. Samenlevingen, die gedogen of stimuleren dat "ikken" naar rechts gaan, stimuleren het onrecht niet, maar accepteren het gegeven dat onrecht ontstaat als onvermijdelijk. Uitwassen worden in het gebied van het 'hebben' aangepakt, maar uitwassen zullen altijd ontstaan.
Uiterst links bestaat het "ik" niet. Ieder mens heeft desgewenst elk moment de mogelijkheid om voor zichzelf vast te stellen op welk punt van de pijl hij zich bevindt. Dat is ook een van de impliciete lessen van het Goddelijke advies. Wie tracht het Advies in de praktijk van alledag te beoefenen zal misschien teleurgesteld zijn over het eigen vermogen in deze. Maar, wie zich daardoor niet laat ontmoedigen verwerft zelfkennis en gaat steeds meer beseffen hoe de mechanica van het 'hebben' op hemzelf inwerkt.
Uiteindelijk zal hij zich er voor inzetten om de positie van zijn "ik" steeds meer naar de linkerkant van de figuur te brengen en door zo te handelen zal hij de strijd in het gebied

van het 'hebben' mijden. De identificatieprocessen zullen worden doorzien en steeds minder vat op hem hebben. En vervolgens kan hij vanuit die positie zinvol acties initiëren, waarmee ook anderen zichzelf kunnen bevrijden van de macht van het 'hebben'.'

De Zoeker zag, dat Meester Negen aanstalten maakte om op te stappen. Hij herinnerde zich, hoe hij hem had verteld, dat het Advies om de naaste lief te hebben het op twee na hoogste Advies was, dat de Goden de mens hadden gegeven. Hij was nieuwsgierig wat de inhoud was van de twee Adviezen die blijkbaar belangrijker waren. Maar nog voor hij iets te berde kon brengen nam Meester Negen het woord en zei: 'Onrecht zal uit de wereld verdwijnen als mensen de Geest der Massa's laten voor wat deze is en met hun volle bewustzijn in het 'nu' staan. Me dunkt, je hebt hier meer dan voldoende om aan te pakken. Mijn advies aan jou kan ik kort samenvatten. Als eerste adviseer ik je om 'bewust' te zijn en als tweede om anderen te attenderen op de mogelijkheid om bewust te zijn! En,' hij liet nadrukkelijk een stilte vallen, 'doe het in die volgorde, want anders is elke handeling zinloos.'

Behoeften en de virtuele wereld.

Het "ik" is gecreëerd om
vanuit het huidige 'nu'
het komende 'nu' te bereiken.
Het wenst het daar aangenaam!

De Zoeker had die dag een sombere bui en vermoedde de oorzaak, maar wist niet of hij het bij Meester Negen aan kon kaarten. Uiteindelijk realiseerde hij zich dat zwijgen hem niets verder zou helpen.
'Ik zou,' begon hij daarom aarzelend, 'het op prijs stellen als u wat nader in ging op wat u beschreef als gewaarwordingsmomenten.'
Meester Negen knikte afwachtend, maar omdat hij verder niet reageerde vervolgde de Zoeker, 'u benadrukt die momenten en het is mijn ervaring, dat wat u daarover zegt zeker waardevol is, maar de laatste tijd raak ik er op een of andere manier door verward. Dat deprimeert me eerlijk gezegd.'
'Hoezo is dat?' vroeg Meester Negen.
De Zoeker zocht enige tijd naar de juiste woorden.
'Misschien,' zei hij dan, 'mag ik eens gebruik maken van de methodiek die u zelf vaak hanteert en mag ik mij verduidelijken met behulp van wat schetsten.'
'Wellicht een goed idee,' reageerde Meester Negen
Meer aanmoediging had de Zoeker niet nodig en hij liep naar de flip-over en tekende daar een rechte lijn op.

fig.133: lijn van het denken in de tijd.

'Dit,' zo begon hij, 'zou gezien kunnen worden als de lijn van mijn denken in de tijd. Ik weet natuurlijk dat het gaat van gedachte naar gedachte, maar het is hoe dan ook een continu proces. De laatste tijden leg ik me er op toe om wat intensiever te werken met de momenten van gewaarwording en dat heeft effect op mijn denken. Voor mijn gevoel ziet de lijn er nu meer als volgt uit.

fig.134: lijn van onderbroken denken in de tijd (1).

Wat ik eigenlijk probeer weer te geven is dat de momenten van gewaarwording

telkens de stroom van het denken even onderbreken. Met andere woorden, de continuïteit van mijn gedachtestroom wordt telkens als het ware verstoord. En, voor zover ik meen te hebben mogen begrijpen, zou die fragmentatie nog verder moeten gaan en zou het beeld er eigenlijk als volgt uit moeten zien.

fig.135: lijn van onderbroken denken in de tijd (2).

Ik begin steeds grotere aarzeling te krijgen om hiermee door te gaan, want die fragmentatie versnippert mijn dagelijkse leven en maakt me eigenlijk gewoon onrustig. Als ik deze lijn door trek, sneeuwt mijn normale denken geheel onder. Dan is er misschien wel iets als gewaarzijn, maar langdurig ergens geconcentreerd mee bezig zijn is dan niet meer mogelijk en dat lijkt me een uiterst onwenselijke situatie. Dit is mijn dilemma.'
Hij stapte terug naar de tafel en ging zitten, in afwachting.
Meester Negen keek van de Zoeker naar de flip-over, dacht even na en sprak toen.
'Ik ben blij dat je jouw situatie zo kristalhelder heb weergegeven en dat je zoekt naar de diepste aard van wat er gebeurt. Natuurlijk komen velen uit op het dilemma wat jij zo treffend hebt verwoord. Dat is onvermijdelijk voor ieder die serieus werkt met momenten van gewaarwording, maar misschien sta je mij toe om mijn interpretatie te geven van het proces wat zich afspeelt.'
De Zoeker knikte en op zijn beurt liep Meester Negen naar de flip-over. Hij pakte een aantal verschillende viltstiften en tekende daarmee eveneens een rechte lijn.

fig.136: lijn van het "ik" bewustzijn in de tijd.

'Je ziet dat mijn lijn dezelfde lengte heeft als de jouwe. Mijn benadering is echter nogal anders. Voor mij representeert deze lijn het ***"ik"*** *bewustzijn in de tijd. Dat "ik" bewustzijn bestaat, precies zoals jij trouwens zelf al opmerkte, uit telkens verschillende gedachten. Die volgen elkaar in de tijd op en de verschillende gedachten worden aan elkaar gekoppeld met behulp van de vele mechanismen, die we in eerdere gesprekken al eens onder de loep hebben genomen. Zoals zo vaak aan de orde is geweest, wordt in essentie bij elke gedachte het "ik" denkbeeld geactiveerd. Omdat gedachten telkens aan elkaar gekoppeld worden, moet bij de waarnemer van dit proces de gedachte ontstaan aan een continu "ik".'*
'De momenten van gewaarwording moet ik dus gebruiken om de illusie van continuïteit van het "ik" te leren zien,' zei de Zoeker.
Meester Negen schudde langzaam het hoofd.
'Dat is een bijeffect. Nuttig, maar dat is niet de essentie van het gewaarzijn. Wellicht heb ik het niet genoeg benadrukt, of misschien heb ik het verkeerd uitgelegd, maar

het gewaarworden doet de mens niet met zijn denken. Doet hij dat wel, dan treedt één op één het effect op waarover jij net sprak. Dan is er inderdaad sprake van een geforceerde fragmentatie van het leven en ik kan mij maar al te goed voorstellen, dat dit effecten oproept die de mens uit de weg wil gaan. Zo verkrijgt het uiteindelijk meer iets van een dwangneurose dan van een spirituele activiteit. De misvatting die begaan wordt is, dat in dit geval de gewaarwording, of wat er voor door gaat, geïnitieerd wordt vanuit het denken zelf. Met andere woorden, dat het "ik" als het ware de waarnemer zou zijn.'
'Als het het "ik" niet is, wie is het dan wel?' vroeg de Zoeker.
'Misschien zou de juiste vraag zijn ***wat,*** *' Meester Negen beklemtoonde het woord, 'is het dan wel.* ***De waarnemer is!*** *Daarover zijn vrijwel alle spirituele filosofieën het eens, maar als het op een nadere invulling, een verdere concretisering aankomt, zijn de benaderingen legio. Zij convergeren niet, noch bestaat er een streven om tot convergentie te komen.'*
'Waarom is dat,' vroeg de Zoeker.
'Omdat de Scheppingsstraal zo werkt en elke richting zich noodgedwongen met zijn eigen benadering identificeert, maar daarover hebben we het een volgende keer. Voor mij is de gewaarwording het moment, waarop het bewustzijn van de oerkern/ziel/iets/iets vrijelijk kan stromen in het lichaam. Ongehinderd door de vele activiteiten van emoties en met name het denkproces. Elk gewaarwordingsmoment is een moment waarop de menselijke oerkern, direct contact heeft met de manifestaties van de tijdruimtematerie dimensies, waarbinnen de mens bestaat. Ik zal mijn tekening uitbreiden om het te verduidelijken.

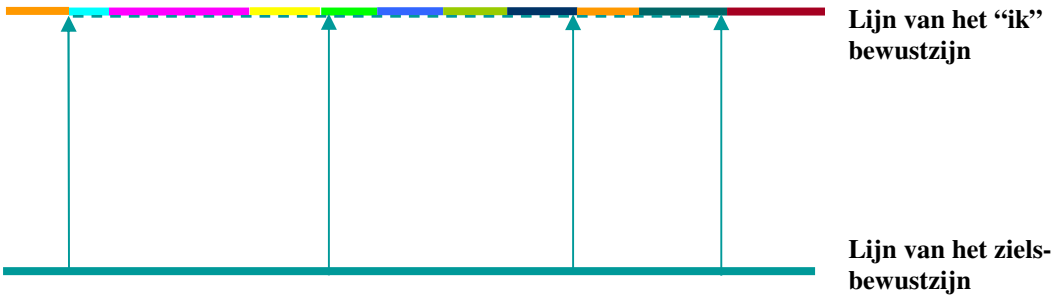

fig.137: proces van gewaarwordingsmomenten in de tijd.

Je ziet dat ik een aantal pijlen heb getekend. Zij geven de aandachtsrichting van het bewustzijn van de oerkern/ziel/iets.'
De Zoeker fronste zijn wenkbrauwen, zodat Meester Negen begreep dat verdere verduidelijking nodig was.
'De essentie van het proces van gewaarzijn zou je ook als volgt kunnen benaderen: het Universele Bewustzijn is in staat zichzelf en de manifestaties van zichzelf te ervaren als het bewustzijn van de oerkern/ziel/iets niet wordt gevangen in denkbeelden.'
'Het Universele Bewustzijn is de Waarnemer dus,' aarzelde de Zoeker en hij voegde er aan toe, 'ik bedoel, het is datgene wat wordt benoemd in spirituele literatuur.'

*'Het Universele Bewustzijn **is,** zoals ik net zei. De oerkern/ziel/iets kun je beschouwen als een geïndividualiseerd punt van bewustzijn dat in staat is bewust te zijn van de manifestaties van de tijdruimtematerie dimensies. Vervolgens, en hier kan het proces van identificatie beginnen, wordt de gewaarwording, de ervaring van zelfbewustzijn, zoals ik eerder met je door nam, verwoord met behulp van denkbeelden.*
*In de tekening heb ik dat weergegeven met behulp van de veelkleurige lijn, de lijn van het "ik". Wat ik met de tekening weer probeer te geven is, dat het telkens en telkens weer het bewustzijn van de oerkern/ziel/iets is dat gewaar is. De verticale pijlen geven dat aan. Ik heb er een paar getekend, maar het is een continu proces. Het bewustzijn van de oerkern/ziel/iets bestaat, stroomt zo je wilt, continu. De oerkern/ziel/iets is, zoals we eerder diverse keren zagen, de permanente initiator van denkbeelden, omdat zij permanent **is.** Vervolgens wordt dat 'gewaarzijn -het bewustzijn- van de oerkern/ziel/iets' vertaald in denkbeelden en zo ontstaat de lijn van het "ik". Met de dunne gestippelde lijn die ik net onder de gekleurde lijn heb getekend geef ik aan dat het bewustzijn van de oerkern/ziel/iets er uiteraard nog is, maar dat dit bewustzijn volledig overspoeld wordt door de kracht van het denkbeeld van het "ik".'*
Hij keek de Zoeker vragend aan.
'Maak ik duidelijk wat ik bedoel?'
*'Ik begrijp uw woorden wel, denk ik, en wat u vertelt bij de tekening lijkt ook duidelijk, maar ik weet niet of ik de ervaring waarop u doelt ken. Ik denk dat het proces bij mij zo werkt, dat gewaarwording telkens een gedachte activeert. Met andere woorden, ik **zié** niet dat ik denk, ik **dénk**!'*
Meester Negen glimlachte.
'Je had het niet beter kunnen verwoorden,' merkte hij op. 'Traag als het denkproces in wezen ook is, het is er altijd op gericht om zo snel mogelijk alle indrukken die inwerken op de mens om te zetten in begrippen en denkbeelden. De mens in de waak-slaap meent, dat dit de normale, de gebruikelijke situatie is. Omdat hem nooit geleerd is om naar het proces te kijken, kent hij het verloop van het proces niet en blijft in hem de illusie van een continu "ik" hardnekkig bestaan.'
'Ik heb u ook dat diverse malen horen zeggen en conceptueel heb ik dat inmiddels wel overgenomen, maar het dilemma wat ik net schetste wordt met uw woorden toch niet opgelost. Mijn denken fragmenteert door momenten van gewaarwording.'
'Als je blijft doen wat je tot nu toe deed zal dat niet veranderen. Het doen verdwijnen van het dilemma is iets waar je jezelf voor in kan zetten. Eerder heb ik je al gezegd, dat dagelijks mediteren een goede activiteit is om de dwingende dominantie van je denken te verminderen. In meditatie kun je de gewaarwording van een 'leeg' hoofd ervaren. Als je dat bewust ervaren hebt, zul je het herkennen als het je op de dag gebeurt. Waar je je op kan richten is het minuscule 'gaatje' dat er bestaat tussen twee denkbeeldenreeksen, waarbij de gewaarwording nog puur is, waarbij het bewustzijn van de oerkern/ziel/iets zijn oorspronkelijke aard nog heeft. Concentreer je op het moment dat er nog geen herkenning heeft plaatsgevonden door het denken, op het moment dus dat je denken, je "ik" nog niet met de gewaarwording aan de haal is gegaan. Ervaar dat op dat moment je oerkern/ziel/iets het onmiddellijke contact met

de bewustzijnsmanifestaties van het Universele Bewustzijn heeft, zonder dat de grote verschraler -je denken- er tussen zit. Het plaatje ziet er dan zó uit:

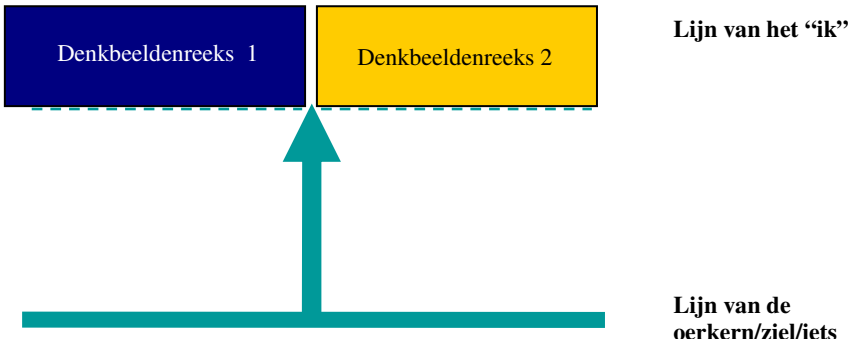

fig. 138: gewaarwording is vrij van het denken.

*'Wat ik hiermee weer wil geven is het volgende. Elke denkbeeldenreeks kent een eind. Dan is er een fractie van een moment leegte in het denken. Het bewustzijn van de oerkern/ziel/iets, dat er altijd is, kan als het ware dan 'tussen de denkbeeldenreeksen heen kijken' en zich gewaarworden van wat **ís**. In dat minuscule moment is je oerkern/ziel/iets letterlijk even vrij van de invloed van het denken. Datgene wat ís kan onvervormd worden ervaren. Natuurlijk neemt het denken de gewaarwording over en creëert weer een denkbeeldenreeks. Dat is onvermijdelijk en voor de overleving van het lichaam zelfs noodzakelijk; ik kom daar op terug. Dan wordt het bewustzijn van de oerkern/ziel/iets –de gestippelde lijn- weer ondergesneeuwd door het geweld van het denken. Dit is de essentie van waar ik het over heb als ik spreek over gewaarworden.'*
De Zoeker zweeg geruime tijd en keek naar de verschillende tekeningen.
'Ik heb zit prutsen al die tijd,' zuchtte hij ten slotte.
Meester Negen lachte hardop.
'Je hebt gezocht! Je bent bezig geweest. Je hebt doodlopende paden bewandeld. Voor je gevoel ben je misschien niets opgeschoten, maar steeds duidelijker weet je nu waar je níet moet zoeken.'
'Hoe kan ik de kracht van mijn zielsbewustzijn versterken?'
Meester Negen schudde het hoofd.
*'Een 'hoe-vraag' komt voort uit het denken. Het zijn begrijpelijke reacties van de mens, maar zijn denken heeft geen enkele zeggenschap over de oerkern/ziel/iets. Bovendien gaat het er niet om, om de kracht van het zielsbewustzijn te versterken. Dat zielsbewustzijn **is!** En het begrip 'kracht' is daarop niet van toepassing. Waar het om gaat is dat je de dominantie van het denken vermindert. Dat kun je doen door de wegen van het denken te doorgronden. Door je steeds meer bewust te worden van de mogelijkheid tot echt gewaarworden.*
En wellicht kom ook jij dan in de staat dat je leeft vanuit het bewustzijn van de oerkern/ziel/iets. Het denken is er dan nog steeds, maar het is dan ingebed in en

dienstbaar aan het bewustzijn van de oerkern/ziel/iets. Je ervaart puur wat is, zonder kleurende emoties, oordelen of gedachten. De ervaring is dan bevrijd van je "ik". Je vraag naar de aard van de waarnemer krijgt dan ook een duiding, want in die staat zijn, zoals dat soms zo cryptisch is omschreven, de Waarnemer, de Waarneming en het Waargenome één. Omdat het onderscheid is weggevallen, is er in die staat geen behoefte meer aan een nadere afbakening van de verschillende begrippen.'
'Het is een drie-eenheid,' mompelde de Zoeker verrast, maar Meester Negen ging daar niet op in en stapte naar de flip-over.
'Mijn eerdere plaatje komt er dan als volgt uit te zien.'

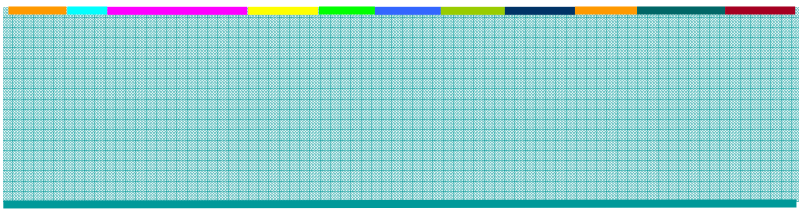

fig.139: leven vanuit het zielsbewustzijn.

De Zoeker staarde lange tijd naar het figuurtje. Uiteindelijk moest hij zacht glimlachen.
'Weet u,'zo begon hij, 'ik denk dat ik de ervaring wel eens doorgemaakt heb,' en hij knikte als om zichzelf te overtuigen,' maar altijd was dat heel kort. Kort en overweldigend. Een fractie van een moment was er geen "ik", hoewel er toch een besef was. Een besef van iets immens! Maar in hetzelfde moment, dat ik me dat realiseerde, nam het denken het over.'
Meester Negen knikte.
'Wat je schetst is hoe de situatie kan zijn. Je wéét dus dat het mogelijk is. Dat er méér is buiten de gevangenis van je denken. Tegelijkertijd is het bijna onvermijdelijk dat het denken dit overneemt. De mens die niet voorbereid is op dergelijke ervaringen, raakt ze kwijt in het denken.'
'Waarom is dat onvermijdelijk?' vroeg de Zoeker.
'Veel krachten in de tijdruimtematerie dimensies werken 'gewaarwording' regelrecht tegen. Zij doen dan bijna altijd onopgemerkt en kunnen het daarom blijven doen! Ik stel voor dat we nu enkele momenten onderbreken en daar straks verder op in gaan.'

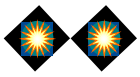

'Het proces, waarbij het bewustzijn van de oerkern/ziel/iets zich identificeert met de inhoud van denkbeelden kent een aantal wetmatige aanjagers. Die te leren herkennen betekent, dat de mens inzicht krijgt in het functioneren van de mechanismen zoals die

in hem werken. Dat inzicht helpt hem, zowel op het spirituele pad, als in de richting van zijn medemens. Hij begrijpt beter waarom zij zich gedragen zoals ze zich gedragen en zijn oordeel over zijn medemens wordt milder.
Voor zover ik het zie zijn er een viertal mechanismen, een viertal krachten, die telkens en telkens weer weten te bewerkstelligen, dat de aandacht van de oerkern/ziel/iets als het ware verdwaalt in het denken en zich daar vervolgens identificeert met denkbeelden.
Als meest dominante mechanisme in deze beschouw ik de ingeboren drang in het menselijke lichaam om te overleven. Dat is een instinctmatig gegeven. Omdat het instinctmatig is, heeft het "ik" er geen zeggenschap over.'
De Zoeker knikte, dit was eerder verschillende keren aan de orde geweest.
'Het tweede mechanisme vloeit rechtstreeks voort uit deze drang. Het is het mechanisme dat het "ik" er toe aanzet een maximaal zekere omgeving te creëren. Het derde mechanisme is hier op een bepaalde manier aan gerelateerd. Het is het mechanisme dat te maken heeft met vrijheid en keuzes. Het beschrijft hoe een mens streeft naar het maximaliseren van de vrije keuzes.'
'Wat bedoelt u daarmee,' vroeg de Zoeker.
'Dit mechanisme heeft te maken met het verlangen van de mens om zo aangenaam mogelijk te bestaan. Daarom wil hij in zijn moment 'nu' altijd kunnen kiezen uit zoveel mogelijk alternatieven. Dan kan hij zelf beslissen welk het aangenaamst is.
Je zou deze drie mechanismen kunnen beschouwen als invloeden op de mens die hem een bepaalde ***richting*** *op drijven. Het vierde mechanisme wat op hem inwerkt heeft niet zozeer te maken met een richting, maar met* ***de wijze waarop*** *hij zich inzet of inspant. Dit hebben we eerder ook verschillende malen tegen het licht gehouden; het is de drang tot het begaan van de weg van de minste weerstand. Concreet betekent dit dat de mens geneigd is om door anderen uitgedachte acties en gedachten van anderen over te nemen.'*
'Hij volgt de Vormers der Gedachten,' zei de Zoeker en Meester Negen knikte.
'Je ziet dus dat het geen toeval is, dat de mens het grootste deel van zijn bestaan geïdentificeerd rond loopt. De krachten die hem daartoe aanzetten zijn formidabel en werken op talloze manieren. Grof, fijn, aanwezig, onopgemerkt, krachtig, subtiel, overredend, motiverend, dwingend en ga zo maar verder. Zij werken in elk moment 'nu' en de mens, die zich er niet van gewaar is, wordt door hen meegezogen en komt terecht in identificaties.
De hoogste prioriteit in het menselijke lichaam is het bewerkstelligen van het voortbestaan. Vormers der Gedachten hebben in verband hiermee in de loop der tijden vele duizenden situaties beschreven. Zij hebben daarmee in de vorm van aanbevelingen, voorschriften, geboden, wetten, wetenschappelijke modellen en dergelijke even zoveel handvatten aan "ikken" gegeven, zodat elke hedendaagse mens beschikt over een gigantisch aantal handvatten waaruit hij de beste acties kan kiezen.'
'In theorie heeft u misschien gelijk, maar de praktijk om ons heen leert,' meende de Zoeker, 'dat "ikken" vaak maar een beperkte set van overlevingsacties opbouwen en tot min of meer vaste handelings- en gedragspatronen komen.'

‘Voor het betrokken “ik” heeft zo’n set een bewezen kwaliteit. Het werkt! Meer is niet nodig en het gebruik van deze set gebeurt automatisch. Dat impliceert dat een dergelijk “ik” zich niet bewust is van het eigen gedrag. Alleen in een nieuwe, onbekende situatie vindt een zoektocht plaats naar dié set van acties, die het bereiken van dat volgende ongekende ‘nu’ zo effectief mogelijk lijkt te bewerkstelligen.
Het “ik” heeft in zijn ‘nu’ theoretisch een scala aan gedragsalternatieven tot zijn beschikking, maar vanwege de mechanismen die ik je net schetste, identificeert het zich met dié set van alternatieven die de meest succesvolle Vormers der Gedachten hem hebben aangereikt.
De identificatie met de overlevingsregels wordt verder aangejaagd, omdat het overgrote deel van de bestaansmomenten ‘nu’ van een “ik” een laag risicogehalte heeft. Het trouwhartig volgen van de regels in de samenleving, waarbinnen “ikken” vertoeven, staat er borg voor dat het individuele voortbestaan en het voortbestaan van de groep is verankerd. De omgeving is min of meer stabiel. De toekomst is echter noodzakelijkerwijs ongewis. Dat is de essentie van de Scheppingsstraal. Anders zou de schepping inert worden en zou het bewustzijn stollen, iets wat vanuit zijn aard niet mogelijk is.’
‘Niet,’ vroeg de Zoeker verwonderd, ‘waarom is dat?’
‘Het Universele Bewustzijn wil zichzelf ervaren in veelheid en creëert daarom continu deze veelheid. Zolang onze Scheppingsstraal bestaat zal de drang er zijn om veelheid te scheppen. De mens ervaart dat continu in zijn tijdsruimte materieomgeving, maar zijn “ik” legt zich er niet bij neer. Dat bouwt en creëert van oudsher structuren om het leven stabieler en zekerder te maken. Overigens staat het “ik” niet toe dat de mens tevreden is, want de tevreden mens wordt inert en dan werkt het denken niet. Dan is er geen “ik”.
‘De mens is inderdaad een gevangene,’ merkte de Zoeker op,’ maar niet alleen van zichzelf. Want zelfs al zou hij stil zijn in zichzelf, dan zijn er altijd nog de nieuwsverzorgende structuren die de onzekerheid aanjagen. En hoe groter de ongewisheid waarvan zij kond doen, des te groter is het aantal lezers, kijkers of toehoorders. Zij focussen zich dus op dreiging, ongelukken, rampen, zorgen, problemen, negatieve tendensen en wat er allemaal nog meer door hen wordt gesignaleerd. Zo duwen zij de mens in de identificatie.’
Meester Negen schudde het hoofd.
‘Omdát het identificatiemechanisme er is, wordt er door deze structuren op ingehaakt. Zij versterken de identificatie, dat is waar, maar zij zijn er niet de oorzaak van. Hun werkwijze is onder meer gerelateerd aan het derde identificatiemechanisme, dat der vrije keuzes. Dat heeft te maken met de grootte van onzekerheid en de navenante mogelijkheden van het “ik”. Hoe groter de onzekerheid van het overleven, des te korter wordt de mogelijke tijdspanne, die het “ik” kan overzien en het handelt navenant. De horizon ervan wordt dramatisch verkort, als het ontredderd is of door paniek wordt overvallen, kortom situaties waarbinnen het onmachtig is, omdat het geen werkbaar scenario heeft. Extreme externe bedreigende situaties doen zich ook voor bij aardbevingen, orkanen, tijdens branden, amoksituaties, tijdens gevangenschap, martelingen of tijdens een wanordelijke strijd

op een slagveld. Allemaal situaties, waarbij de krachten uit de omgeving die van het "ik" volstrekt overheersen.
Vervolgens zijn er de interne situaties, die het voortbestaan bedreigen. In hun aard minder heftig of explosief, maar ze zijn er. Lichamen worden ziek of ouder. De zekerheden van het "ik" worden daarmee verminderd, omdat fysieke krachten afnemen en lichamelijke en geestelijke functies minder worden. Naarmate het effect van deze interne en externe krachten groter wordt, is het "ik" minder in staat te kiezen voor een beste set van acties. De mens overleeft lichamelijk, maar meer vanuit zijn instinctmatige overlevingsdrang dan gestuurd door zijn "ik".'
'Welke relatie is er tussen identificatie en keuzemogelijkheden,' vroeg de Zoeker.'
'Hoe minder keuzemogelijkheden, des te sterker wordt de identificatie met datgene waaruit gekozen kan worden. Eigenlijk is dat gewoon een kwestie van rekenen. Essentieel is het verschil niet, omdat er in alle situaties sprake is van het waak-slaap bewustzijn. Ik heb die rekensom met behulp van een tekening ooit gevisualiseerd.

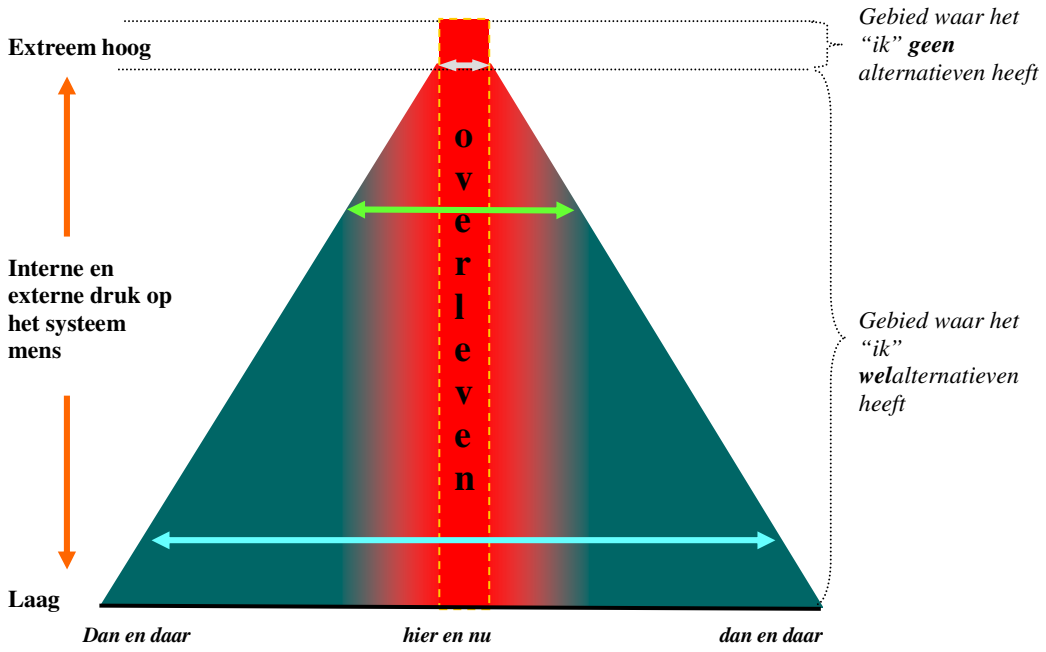

fig.140: Het waak-slaap bewustzijn: Identificatie met overleven.

Het rode blok in het midden representeert de altijd aanwezige drang tot overleven. Als het ware 'om' deze continue drang heen, heeft het denken een 'ondersteunend' bouwwerk geconstrueerd dat in de figuur de vorm heeft van een driehoek. Het vertegenwoordigt de gehele set van denkbeelden waarmee dat overleven kan worden veraangenaamd. Die driehoek geeft ook een visuele indicatie van de mate waarin het "ik" kan kiezen uit alternatieven. Hoe breder de basis van de driehoek, des te meer keuzemogelijkheden heeft het om dat overleven te veraangenamen.
In de driehoek heb ik drie verschillend gekleurde pijlen getekend. Zij geven een

bepaalde staat van een "ik" weer. De lichtblauwe pijl duidt bijvoorbeeld op een "ik" dat zich in zijn eigen relatief stabiele en zekere situatie bevindt. De lengte van de lijn representeert het scala aan goedwerkende alternatieven dat het tot de beschikking heeft. Hoe langer de pijl, des te groter is het aantal alternatieven waaruit het kan kiezen en des te aangenamer wordt het leven ervaren.
Hier werkt de rekensom. Omdat er veel alternatieven zijn is ***per alternatief****,' Meester Negen sprak de woorden met nadruk uit, 'de identificatiekracht minder. Hoe 'lager' het "ik" zich bevindt in de driehoek, des te groter is de relatieve vrijheid en des te meer alternatieven zijn er om het overleven te veraangenamen.*
Anders is de situatie op de plaats van de groene pijl. Het prettige brede bouwwerk van 'zekerheid gevende denkbeelden', boet in in kracht als het overleven nadrukkelijker bedreigd wordt. Dit stuk lijn is beduidend kleiner dan het blauwe en dat betekent dat het groene "ik" minder werkende overlevingsacties tot zijn beschikking heeft. Zijn keuzemogelijkheden zijn kleiner. Wat de figuur illustreert is dat de gerichte aandacht van dat "ik" zich bijvoorbeeld terugtrekt uit de denkbeeldenreeksen van het 'dan en daar'. Politieke ontwikkelingen in een ver land bijvoorbeeld, hoe boeiend eerder ook, verdwijnen uit de focus van het "ik", omdat dat zich nadrukkelijker moet richten op het eigen 'nu'. Daar immers is er meer druk op het overleven! Omdat er minder alternatieven zijn, is de identificatiekracht ***per alternatief*** *daar sterker.*
Als de krachten die het 'nu' vorm geven, een "ik" nog verder de driehoek omhoog forceren, die situatie is weergegeven met de grijze pijl, bereikt de mens het punt waar het "ik" aan het overleven amper of geen bijdrage meer kan leveren. Het "ik" heeft geen goed werkende overlevingsset en de functie van het denken vermindert daardoor sterk. Reacties zijn voornamelijk instinctief. De gang die "ikken" wensen te gaan in de driehoek is in neerwaartse richting.'
De Zoeker reageerde niet, het lag voor de hand.
'Helemaal bovenin lijkt er geen identificatie!' zei hij dan.
Meester Negen glimlachte.
'Bovenin is er nauwelijks nog denken. Daar is geen "ik" meer en dus vervalt de mogelijkheid tot identificatie. Maar het moet je duidelijk zijn, dat een dergelijke afgedwongen passieve staat van het "ik" niet datgene is, waar de Spirituele Leraren naar refereren, als zij stellen dat de mens moet loskomen van zijn identificaties.'
'Nee,' mompelde de Zoeker, 'dat is duidelijk. Wie dood is, identificeert zich ook niet.'
'De figuur,' vervolgde Meester Negen. 'schetst de essentie van de werking van het denken. Het systeem 'mens' wil overleven. Dat houdt in, dat het er op gericht is om telkens het volgende 'nu' te bereiken. Veel functies in de mens zijn zo gecreëerd, dat het overleven buiten het denken om wordt gerealiseerd. Maar de mens beschikt ook over het denkvermogen. Hij heeft daarmee inzicht in het 'dan en daar'. Met behulp van het vermogen tot denken weet hij vervolgens zijn wereld zo in te richten, dat het overleven daarin ***makkelijker*** *gaat! Vanaf het moment dat dit besef is doorgedrongen, is de mens in zijn 'nu' bezig met zijn 'dan en daar'. Vanaf dat moment identificeert hij zich met de denkbeeldenreeks die hij heeft gebouwd óver het dan en daar.*

Dat is nog niet alles. Via zijn denken heeft hij een onwrikbaar geloof gekregen in het bestaan van zijn "ik"; we stonden daar eerder uitvoerig bij stil. Mensen identificeren zich vervolgens met het denkbeeld "ik". Zij 'hebben' geen "ik", zij 'zijn' hun "ik". Een groot deel van het bewustzijn van de oerkern/ziel/iets wordt door deze identificatie linea recta getrokken naar dat "ik", naar de grandeur ervan, de intelligentie, de macht, de kracht, de miskenning of juist waardering ervan door anderen, de status die het heeft verworven, de beledigingen die het zijn aangedaan, enzovoorts.
Het denken is bezig met allerlei zaken en aspecten, behalve -incidentele flitsen daargelaten- met datgene wat in het 'nu' is. Dát zijn de identificaties waarnaar de Grote Leraren verwijzen! En, zo geven zij aan, de mens kan uit eigen keuzes, dus niet gedwongen door interne of externe omstandigheden, bewust aan de vermindering van die identificaties werken. Actief!'

'Het lijkt me zinvol om wat dieper in te gaan op enkele aspecten van het denken,' zei Meester Negen wat later. 'Met behulp van zijn denken heeft de mens zich een eigen conceptuele wereld gecreëerd. Het bestaan in die virtuele wereld creëert een gevoel van veiligheid. De wereld heeft een herkenbare en min of meer vaste vorm en het "ik" heeft zicht op een set van beste acties, waarmee het binnen die wereld zo aangenaam mogelijk kan overleven.
De werkelijkheid functioneert echter volgens zijn eigen wetmatigheden. Eerder introduceerde ik het begrip 'manifestatiepotentieel'. Dat is een abstracte indicatie voor de veranderingsmogelijkheden van de tijdruimtematerie omgeving in het moment 'nu'. Voor een bergketen is het manifestatiepotentieel gelijk aan nul. Voor de weersgesteldheid in een zeeklimaat is het groot. Hoe groter het potentieel is, des te veranderlijker is de menselijke omgeving en des te alerter dient het "ik" te zijn in die omgeving. Elk "ik" is gebaat bij een zo stabiel mogelijke omgeving. Daar heeft het de maximale vrijheid om te kiezen, zonder dat omstandigheden hem een keuze opdringen. De stabiele omgeving wordt daarom geprefereerd en indien mogelijk gecreëerd.
Datgene dat door het "ik" als een stabiele omgeving wordt beschouwd is echter nooit meer dan een denkbeeld. Het "ik" kent zijn omgeving namelijk enkel via de door hemzelf bedachte denkbeelden. Als het dus naar een stabiele wereld zoekt, zoekt het in feite naar díe verzameling van denkbeelden, die het manifestatiepotentieel van zijn virtuele wereld minimaliseert.'
Meester Negen zweeg even om dit goed door te laten dringen.
'Daarmee,' vervolgde hij dan, 'treedt de rol van de Vormers der Gedachten op de voorgrond. Dié Vormers namelijk, die al dan niet realistisch het manifestatiepotentieel van de virtuele wereld weten te verkleinen op een wijze die wordt geloofd, verwerven de grootste aanhang. Zij bieden het "ik" de meeste zekerheid. En in het verlengde daarvan, zoals de eerder genoemde lichtblauwe pijl weergeeft, een grotere keuzevrijheid voor dat

"ik".'
'Zoals je in de politiek vaak ziet,' beaamde de Zoeker. 'De politicus die gekozen wil worden maakt gebruik van een beperkt aantal denkbeelden en belooft de kiezers daarmee een stabiele wereld. Of een reclame slogan die geluk suggereert.'
Meester Negen glimlachte, maar volgde toch zijn eigen spoor.
'Tegelijkertijd manifesteert zich hier een stevige dualiteit. Zowel de betrokken Vormers als de "ikken", die het gepresenteerde wereldbeeld aanhangen, hebben er belang bij dat datgene wat is gepresenteerd -het specifieke denkbeeld- in stand wordt gehouden. Kritische kanttekeningen bij dit concept bewerkstellingen ongewenste effecten. Wie tornt aan zekerheid gevende concepten suggereert dat het manifestatiepotentieel van de tijdruimtematerie omgeving groter zou kunnen zijn dan werd aangenomen en daarmee wordt de toekomst onzekerder. In het directe verlengde daarvan betekent dit, dat het "ik" daardoor gedwongen wordt om meer alert te zijn. Dat houdt in dat het zich móet concentreren en zijn aandacht niet kan laten verwijlen bij wat het prettiger zou vinden. En dan is er natuurlijk nog het moeizame proces, waarbij er letterlijk 'open kanaaltjes' moeten worden gevormd. De beide effecten vragen energie en gaan daarmee lijnrecht in tegen de weg van de minste weerstand.
Vanuit verschillende kanten werken dus permanent krachtige mechanismen op de mens in, die de mens brengen tot identificatie met zijn virtuele wereld. Zelden is het "ik" er zich echt van bewust, dat er een kloof bestaat tussen de werkelijke wereld waarbinnen het bestaat en zijn bedachte wereld. Voortdurend wordt het "ik" geschokt, omdat er zich onverwachte gebeurtenissen voortdoen in de werkelijke wereld die niet passen in wat er is bedacht. Het "ik", wiens voorkeur het heeft om zo laag mogelijk in de driehoek te vertoeven, wordt door deze schokken in de driehoek opwaarts gedrongen!
Het bestaan van het "ik" kent daarmee twee tegengestelde richtingen. Levend vanuit zijn virtuele wereld volgt het de hoofdwet en die stuurt het naar onder in de driehoek, de realiteit echter dwingt het naar boven. In dit spanningsveld zoekt de mens daarom naar steeds nieuwere, betere, diepzinnigere en intelligentere modellen en sets van acties om fluctuaties in het manifestatiepotentieel van zijn omgeving beter in te schatten en daarmee een stabielere omgeving te creëren. Wat het niet beseft is, dat elke vorm van begrijpen feitelijk averechts werkt. ***Omdat de essentie van 'begrip' inhoudt, dat het de werkelijkheid fixeert en omzet in een vastomlijnd denkbeeld****. Ieder denkbeeld leidt, als de inhoud voor de eerste keer 'past' op de werkelijkheid, tot het aangename gevoel dat met 'begrijpen' gepaard gaat. Helaas elk denkbeeld verzelfstandigt in een hoog tempo en omfloerst daarmee diezelfde realiteit. Het onttrekt de essentie er van, omdat het denken de werkelijkheid terugbrengt tot een beperkt aantal dimensies en verschillen. Het is het verschil tussen soep en bouillon.'*
De Zoeker keek Meester Negen verwonderd aan.
'Soep en bouillon?' herhaalde hij bête.
'Wel,' sprak Meester Negen, 'als je soep door een zeef giet, houd je bouillon over. Bouillon smaakt hetzelfde als soep, het ruikt hetzelfde en is net zo warm. Iemand die bouillon eet zal zich dus in dezelfde bewoordingen uitlaten over smaak en geur als iemand die soep eet. En toch is er een fundamenteel verschil. De bouillon is slechts een aftreksel! Maar alleen degene die ooit soep heeft gegeten kan dat weten. Degene die

slechts bouillon eet kan niet weten wat soep is. En toch, als er over de smaak en geur wordt gesproken, zal hij menen op niveau mee te kunnen discussiëren, want hij kent beiden.'
'Om in uw voorbeeld te blijven, anderen kunnen toch vertéllen over de eetbare zaken die er uit zijn gezeefd.'
'Natuurlijk! Maar, omdat ze er uit gezeefd zijn, kan er slechts conceptueel over worden gesproken. En zo ontstaat de virtuele soep. De bouilloneter zal nooit weten wat soep is, zolang hij de soep door zijn zeef blijft gieten. Zomin als een mens de werkelijkheid ooit zal kunnen ervaren zolang hij deze via de zeef van zijn denken tot zich laat komen.'
'U schetst een ongenoeglijke situatie,' zei de Zoeker, 'hoe komt de mens daar uit?'
Meester Negen schudde het hoofd.
'Zoals ik je net al zei, een vraag die begint met 'hoe' is een vraag die voortvloeit uit het denken. Ik begrijp dat je hem stelt natuurlijk, maar het denken werkt eerder tegen dan mee bij het vinden van een uitweg.'
De Zoeker onderdrukte een ontevreden reactie slecht. Meester Negen had gelijk en dat realiseerde hij zich, maar alle gelijk in de wereld gaf het probleem geen lucht. Hij zuchtte hoorbaar.
'Laten we verder gaan,' sprak Meester Negen, die de reactie niet ontgaan was, 'gaandeweg komt er zicht op wat er wel mogelijk is. De tijdruimtematerie omgeving is uiterst dynamisch, immer veranderlijk en ondanks allerlei mooie wetenschappelijke modellen vrijwel onvoorspelbaar. Een "ik" laat dat besef soms, in bespiegelende momenten, toe. Helaas dat inzicht kan juist zijn, maar het is alléén maar juist!'
'En?' vroeg de Zoeker die een eventuele pointe niet zag
'Het leidt niet tot méér begrip! "Ikken" verzamelen voortdurend kennis om hun overlevingskansen te vergroten. Wie vraagtekens plaatst bij het bouwen aan de virtuele wereld gaat lijnrecht in tegen die Geest der Massa's. "Ikken" hebben geleerd te vertrouwen op hun denken en hebben geen behoefte aan relativering van dat denken! Een dergelijk inzicht is niet gewild!'
'Dus komt de wereld niet verder,' concludeerde de Zoeker.
'In ieder geval niet op die manier,' zei Meester Negen en hij dacht enkele momenten na voor hij verder sprak.

'Elk mens,' zei hij dan, 'ervaart de impulsen die op hem inwerken. Zijn "ik" gebruikt opgeslagen concepten en denkbeelden om die impulsen te verwoorden. Het overgrote deel van de denkbeelden is door anderen aangereikt. De naamgeving van ervaringen is daarmee voorgeprogrammeerd. Het is uiteraard noodzakelijk dat er harde afspraken worden gemaakt over de naamgeving, omdat anders communicatie tussen mensen ernstig wordt bemoeilijkt. Maar programmeren impliceert ook verstarring en dit leidt tot tegenstrijdige gevoelens. De wereld die een "ik" met de aangereikte naamgeving weet te construeren staat voor een deel los van de ervaringen die het in het eigen 'nu' heeft.
Dit is zowel gunstig als ongunstig. Voor het "ik" als denkconglomeraat is dit gegeven gunstig. Immers, omdat er een verschil is geconstateerd moet het "ik" verder zoeken naar denkbeelden, opdat de beide werelden elkaar uiteindelijk één op één zullen gaan

overlappen en het zoekproces op zich bestendigt het bestaan van het "ik". Anderzijds is het ongunstig. Het is voor het "ik" een verwarrend gegeven dat de aangereikte naamgeving niet klopt, omdat dat onzekerheid oproept. Elk mens bevindt zich daarmee of hij zich daar bewust van is of niet, voortdurend in de paradoxale situatie dat hem weliswaar veel is verteld, veel denkbeelden zijn aangedragen of opgedrongen, maar zijn éigen ervaringen én die denkbeelden overlappen elkaar niet. Vrijwel iedereen wordt daardoor uiteindelijk geconfronteerd met fundamentele vragen als: 'Wat is er waar? Wie kent de waarheid? Bestaat de waarheid?'
'Geen vragen om luchthartig aan voorbij te gaan,' wilde de Zoeker nonchalant opmerken, maar hij liet het na, omdat hij voelde dat het verkeerd zou vallen.
'Bestaan daar überhaupt antwoorden op,' zei hij ten slotte.
'Je wilt waarschijnlijk nu van mij horen of dé waarheid bestaat?'
'Dat zou de gesprekken wel vergemakkelijken,' antwoordde de Zoeker.
'Ik zal daar in een komend keer heel uitgebreid op ingaan Laat ik nu volstaan met te zeggen dat deze vragen er van oudsher zijn en dat er dus van oudsher een variëteit aan antwoorden is gegeven. Ruwweg gesproken onderscheid ik in alle antwoorden die in de loop der eeuwen door de Vormers zijn gegenereerd twee uitwerkingsrichtingen. In de eerste zie ik dat twijfel en onzekerheid tot taboe zijn gemaakt. In deze richting worden individuen aangezet tot acceptatie, in het gunstigste geval door hen te brengen tot 'geloven'. In ongunstige situaties door hen te dwingen of te forceren. In deze 'richting' vertoeven de Vormers meestal binnen een omgeving, die ze zo uitbouwen dat deze maximaal overeenkomt met hetgeen ze verkondigen. Zij hebben daartoe vaak de werkelijkheid geforceerd. Desnoods creëren ze een harde en intolerantie wereld met repressie en onderdrukking, van oudsher beproefde middelen om onwelgevallige denkbeelden uit te bannen. Zij plaatsen zo de door hen gehanteerde denkbeelden boven elke discussie, terwijl ze trachten de werkelijkheid te forceren naar wat daar over uitgedacht is. Ervaringen en gewaarwordingen worden dus vanuit de bedachte wereld benoemd en afwijkingen daarvan worden niet getolereerd. Dit is de rigide richting waarbij het individuele denken geforceerd wordt in het denksjabloon van de Geest der Massa's. Denkbeelden die buiten dit verharde gedachtegoed vallen worden gebadineerd, belachelijk gemaakt of gekenschetst als 'revisionistisch', 'ketters' of 'ongelovig' en worden vervolgens afgewezen. Deze richting zou je als behoudend, orthodox of conservatief kunnen kenschetsen.
De tweede, meer hedendaagse richting van antwoorden geeft ruimte aan het "ik" om te experimenteren. Om zelf te onderzoeken waarom er verschillen zijn tussen de bedachte wereld en de werkelijke wereld en daar zijn eigen individuele conclusies aan te verbinden. Het directe gevolg is, dat de invloed van de Geest der Massa's minder wordt. Dat effect wordt herkend en getracht wordt de gevolgen die dit heeft op te vangen. Vaak stellen beide richtingen dat met name de andere kant 'respect moet hebben'. Zoals we eerder zagen is het bedenken van een dergelijk decreet vele malen eenvoudiger dan het daadwerkelijk betrachten van respect zelf! Veel "ikken" komen niet verder dan het passief gedogen van afwijkingen.'

‘Het menselijke lichaam,’ vervolgde begon Meester Negen iets later, ‘is een gewílde schepping. De initiator van het lichaam is in de diepste oorsprong het Universele Bewustzijn dat in onze Scheppingsstraal via de oerkern/ziel/iets en gebruik makend van het immense en complexe krachtenspel binnen onze tijdruimtematerie dimensies, sturing heeft gegeven aan de opbouw van het lichaam. Een lichaam kan in abstracte zin worden beschreven als een materieel systeem. Het hoofdkenmerk van een systeem is ordening. Zonder ordening is er geen systeem. Zo bestaat er ook binnen het menselijke lichaam een gewenste ordening. Deze wordt in stand gehouden door de eerder genoemde ‘bindende’ krachten. Zolang het systeem bestaat, zijn de bindende krachten groter zijn dan de ontbindende. Het laten voortbestaan van een levend materieel systeem kost altijd inspanning. Dit vloeit voort uit het feit dat de inertie van de massa, waaruit een dergelijk systeem is opgebouwd, altijd moeten worden overwonnen.

Om te kunnen overleven functioneren binnen het menselijke lichaam een schier oneindig aantal biologische processen. Elk daarvan heeft zijn eigen optimaliseringvoorwaarden. Daaraan moet zijn voldaan wil het proces optimaal kunnen verlopen. Alle processen beïnvloeden elkaar, soms omdat ze volgtijdelijk aan elkaar gekoppeld zijn, soms omdat ze een uitstralingseffect hebben. Als er voor een of andere deelproces niet de juiste omstandigheden bestaan, heeft dat effect op de directe omgeving en de vervolgprocessen. Er vindt een soort kettingreactie plaats.

Het systeem ‘mens’ is zo ingericht, dat het instinctmatig -dus niet direct gestuurd door het “ik” - streeft naar de meest optimale omgeving voor de innerlijke biochemische processen. Daartoe is het lichaam uitgerust met iets wat ik omschrijf als ‘overlevingsmechanisme’. Dit mechanisme laat zich vergelijken met een uiterst geavanceerd computerprogramma, dat op vele miljoenen punten als het ware de energetische stand van zaken meet. Als er sprake is van een energetische onbalans, waardoor een procesomgeving niet meer optimaal is, onderneemt het overlevingsmechanisme zelfstandig de gewenste acties. Als het daartoe echter niet in staat is, geeft het een signaal af en zal door een ‘hogere’ autoriteit acties moeten worden ondernomen.’

‘U refereert naar het “ik”,’ zei de Zoeker.

‘Inderdaad, in het menselijke lichaam is die ‘hogere’ entiteit zijn “ik”. Dat “ik”, wordt geacht bij te sturen als het autonome overlevingsmechanisme niet over voldoende mogelijkheden beschikt om zelfstandig de acties op te pakken, waarmee het overleven wordt bewerkstelligd. Het wordt dan geactiveerd vanuit de instincten en veelal ervaart de mens een behoefte. Dat kan zijn een behoefte om iets te doen, iets te laten, iets te vermijden, te nuttigen, te drinken, uit te denken, contact te zoeken of wat dan ook. Behoeftes zetten aan tot gedragingen. Het begrip behoefte wordt dan ook frequent gebruikt om beweegredenen van het menselijke gedrag te verklaren.

Het menselijke lichaam bestaat binnen een complex geheel van dynamische systemen. Elk mens heeft een energetische uitwisselingsrelatie met de omgeving. Duidelijke vormen van energie-uitwisselingen van het systeem mens zijn voedsel, vocht en lucht, maar ook warmte of de werking van de zwaartekracht, terwijl ook ‘licht’ een vorm van

uitwisseling is. Ook op andere manieren wordt er energie uitgewisseld, bijvoorbeeld in een groep. Velen kennen het gevoel dat ze door een groep worden opgeladen en verfrist, dan wel worden 'leeggezogen.'
Meester Negen keek de Zoeker een kort moment aan.
'Even een klein zijspoor. Een aantal malen doorliepen wij de verschillende aspecten van het scheppingsproces. Elke vorm van scheppen impliceert een gewilde ordening van energie. Datgene dat de schepping 'wil' -de schepper dus- beslist feitelijk continu of het de schepping in stand wil houden, dan wel dat het geen ordeningsenergie, bindende kracht meer toevoegt aan zijn schepping.
De straal van schepping impliceert dat elke 'lagere' geschapen entiteit het gevolg is van een wilsuiting van een 'hogere' entiteit. Daarom wordt die Scheppingsstraal ook wel eens aangeduid als de 'straal van de wil'. Zolang de 'hogere' entiteit de bestaande ordening van de 'lagere' entiteit wil, zolang zal deze entiteit blijven bestaan. Dat wil met andere woorden zeggen, dat alleen als de 'hogere' entiteit (een deel) van zijn bewustzijn identificeert met het bestaan van een 'lagere' entiteit deze 'lagere' entiteit als zodanig zal bestaan. Met als onvermijdelijk gevolg, dat als de 'hogere' entiteit ophoudt met zich te willen identificeren, met te willen dat de 'lagere' entiteit bestaat, deze uiteen valt.
Overal in het proces van schepping geldt, dat het identificeren bewerkstelligt, dat dáármee binnen de geschapen entiteit een autonome bindende kracht bestaat. Dát deel van het bewustzijn dat ingezet/gebruikt wordt óm de instandhouding van de entiteit te waarborgen is binnen de entiteiten veelal verzelfstandigd en ik zou dat dan ook willen kwalificeren als 'zelfbewustzijn'. De entiteit 'mens' lijkt de enige schepping, die beschikt over een uiterst intensief vermogen tot zelfbewustzijn. Hij beschrijft dat vermogen als zijn ***"ik"****. Gestuurd door dat "ik" weet hij zijn omgeving zo te ordenen, dat fluctuaties daarin beheersbaar geacht worden. Met behulp van datzelfde "ik" weet het zijn gedrag zo te richten, dat het overleven wordt veraangenaamd. De werking van het geïdentificeerde bewustzijn, het "ik" heeft dus voor het menselijke lichaam twee zeer nadrukkelijk gewenste vruchten afgeworpen.*
Dat de mens is gaan vertrouwen op, vrijwel uitsluitend werkt met, en zich volledig heeft geïdentificeerd met zijn "ik" is daarmee bijna onvermijdelijk. Het effect is ingrijpend, ook voor de straal van schepping, want deze identificatie impliceert een dermate verenging van het scheppende bewustzijn, dat de Scheppingsstraal bij de creatie mens ophoudt. Haar werking wordt letterlijk geblokkeerd door het "ik".'
De Zoeker keek Meester Negen vragend aan.
'Is dat erg?'
'Het begrip 'erg' is een begrip dat mensen gebruiken om iets te waarderen. De schepping waardeert niet. Als de ene straal van schepping niet werkt, ontstaat er een nieuwe straal. Maar waarschijnlijker is dat het bewustzijn dat voor de eerste straal is gebruikt wordt teruggetrokken. Daarmee verdwijnt de bindende kracht en houdt de ordening die de eerste straal heeft gecreëerd op te bestaan.'
'U zegt dat onze tijdruimtematerie dimensies dan sterven?'
'Dat is onvermijdelijk! Het hoeft niet per se in zijn geheel te zijn, maar dat delen ervan sterven is zeker.'
De Zoeker zweeg verbluft.

'Het niet-identificeren, het de-identificeren is de functie die móet plaatsvinden op de plaats die wij op de Scheppingsstraal innemen! Daarom ook benadrukken de Grote Leraren het.'
Hij gaf de Zoeker enkele momenten en ging toen verder met zijn betoog.
'Elke vorm van identificatie bindt het bewustzijn aan een concept uit de virtuele wereld. De kracht, waarmee de aandacht gebonden wordt, hangt af van de aard van het denkbeeld.'
Terwijl hij sprak legde Meester Negen de volgende figuur neer.

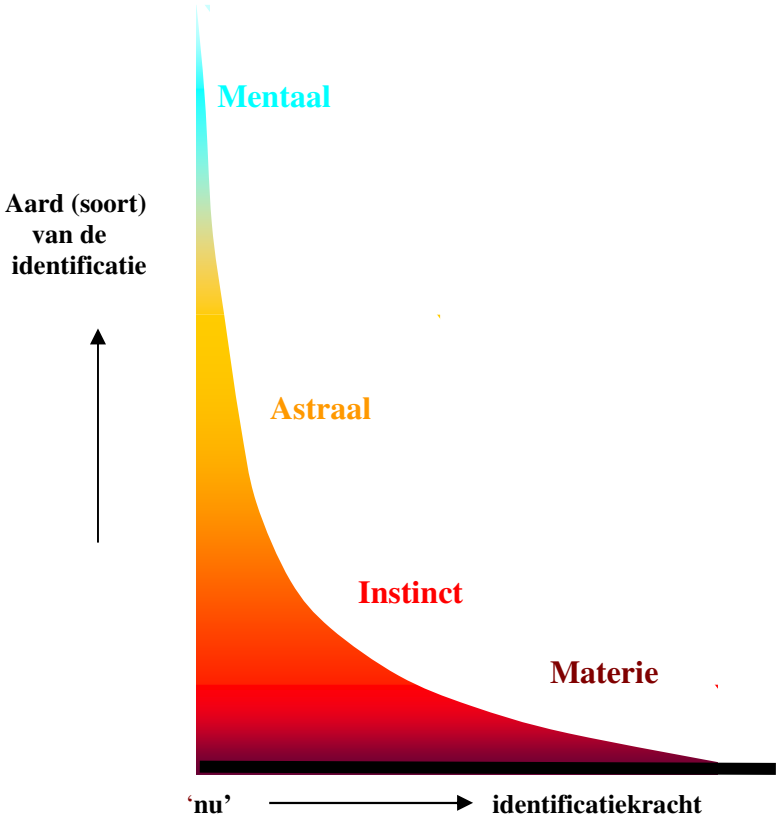

fig.141: Identificatiekracht en identificatieonderwerp.

'Het materiële overleven vraagt de grootste identificatiekracht. Het aantal denkbeelden dat zich daar mee ophoudt is misschien relatief bezien gering, maar hun invloed en daarmee bindende kracht is groot.'
Omdat de blik van de Zoeker glazig werd ging Meester Negen er dieper op in.
'Kijk naar wat er gebeurt als je pijn hebt. Pijn vraagt permanent aandacht! Jouw "ik" wil er hoe dan ook van af! Als er pijn is, is er daarom veel minder ruimte voor andere denkbeelden. Pijn bevindt zich bovenaan in de driehoek die ik je zonet toonde. Anderzijds kan een mentaal concept de aandacht van de mens tijdelijk gevangen houden, maar die aandacht laat zich snel afleiden en zo'n concept wordt dan

*ingeruild voor een ander. Naarmate de identificatie**kracht** minder wordt, worden de bijbehorende denkbeelden minder waarneembaar en vluchtiger. Voor de mens betekent dit, dat hij zich er minder snel van gewaar kan zijn. Met andere woorden, het ontgaat de mens dat hij zich identificeert, omdat de impact van dat identificeren veel geringer is. Het is betrekkelijk gemakkelijk voor iemand om zich er van gewaar te zijn, dat hij is geïdentificeerd met iets als materieels als honger, iets instinctmatigs als seksuele verlangens of iets astraals als jalousie. Het is echter veel ingewikkelder om de subtiele mentale gedachte waar te nemen 'dat men zich op het spirituele pad verder ontwikkeld acht dan een ander'. Voor het proces van identificatie op zich maakt het niet uit waarméé de mens zich identificeert! Elke vorm van identificatie die de mens ontgaat, zal autonoom blijven functioneren en zal dus de mens uit de realiteit van het 'nu' halen en hem in de virtuele wereld der denkbeelden houden. Zolang er een vorm van identificatie is, is het voor de mens niet mogelijk om in contact te zijn met het Universele Bewustzijn. Het is dus essentieel dat het identificatieproces wordt doorzien.'*
'Vandaar,' viel de Zoeker nadenkend bij, 'uw nadruk op de momenten van gewaarwording.'
'Vandaar!' Bevestigde Meester Negen en hij pauzeerde enige tijd.

'De meeste menselijke ervaringen,' hervatte hij later het gesprek, 'zijn losgekoppeld van het individu. Ze zijn ont-individualiseerd. Daarmee bedoel ik dat groepen mensen hebben afgesproken, dat zij hun ervaringen beschrijven en interpreteren volgens overeengekomen begrippenkaders. Er treedt zo een standaardisatie van ervaringen op. De mogelijkheid tot individueel ervaren vermindert objectief gezien niet en de individuele ervaring blijft altijd bestaan, maar de verwoording ervan geschiedt met behulp van een beperkte set standaardbegrippen.'
'Degene die de set van standaardbegrippen weet te bepalen,' stelde de Zoeker, 'verwerft daardoor macht over het denken van de individuele mens. Ligt hier de basis van de eeuwigdurende strijd tussen de Vormers der Gedachten?'
'Inderdaad,' bevestigde Meester Negen. 'degene, die de autoriteit wordt toegedicht om de standaardset van antwoorden te geven, verwerft macht. Als iemand bij zichzelf een energetische onbalans ervaart, wordt die met behulp van de standaardset van aangeleerde antwoorden geoperationaliseerd. Het wordt daardoor een naamgegeven behoefte! Die behoefte zet aan tot acties, waarmee de onbalans wordt opgeheven. De Vormer der Gedachten heeft de energetische onbalans een naam gegeven en weet daardoor het gedrag van mensen te richten in de door hèm gewenste richting! Iedereen die de eigen ervaringen niet zelf benoemt of interpreteert komt onder invloed van de Vormer der Gedachten.
'Vaak is er weinig keuze,' meende de Zoeker. 'Als iemand iets niet weet, gaat hij op zoek naar een antwoord. Laat hij dat na, dan wordt hij niet wijzer.'
'Als iedereen te rade gaat bij Vormers der Gedachten is de uiterste consequentie dat de mensheid zich niet verder ontwikkelt. Er wordt dan nog slechts gezocht in bestáánde kennis. Maar ik neem aan, dat dit niet de strekking van je opmerking is.'
De Zoeker glimlachte.

‘Ik bedoel te zeggen dat het niet zo eenvoudig is als u stelt.’
‘Het is niet eenvoudig! Door zijn ingebakken neiging om de weg der minste weerstand te volgen, laat de mens zich vormen. Er is overigens nóg een proces in het denken, dat voortvloeit uit dit mechanisme. Het denkproces is efficiënt. Het grote aantal impulsen dat vanuit de omgeving inwerkt op de mens dwingt dat af. Het denken werkt daarom met marges en hanteert als criterium dat elke waarneming die binnen de marges blijft ‘bekend’ is. Een dergelijke ervaring krijgt dan ook geen aandacht. De mens drinkt op het commando ‘dorst’ en vrijwel onbewust wordt vloeistof naar binnen gewerkt.’
‘Wat is het alternatief?’ Vroeg de Zoeker grijnzend.
‘Neem jij ooit bij jezelf waar hoe je drinkt? Hoe de spieren in je mond en keel samenwerken? Alleen als een ervaring de marges overschrijdt, komt hij tot het rijk van het “ik”. Om in het voorbeeld te blijven, als je een zweertje op je tong hebt bijvoorbeeld, dan ben je je ervan gewaar hoe die tong zich in de mondholte beweegt. Het overgrote deel van de ervaringen kan zich, dankzij het bestaan van deze marges, buiten de aandacht van de mens afspelen ***en doet dat dus ook!***
Het effect hiervan is ingrijpend. De mens heeft door het handelen met marges ruimte weten te verwerven om zich steeds meer bezig te houden met aspecten die zijn leven in zijn ‘dan en daar’ kunnen vergemakkelijken. Hij is daarin geslaagd. Gevoed door ongekende communicatiemogelijkheden binnen de mondiale wereld is er bijvoorbeeld in de 20ste eeuw een vloedgolf van ‘labelen van behoeften’ geweest. Op een nog nooit eerder vertoonde schaal zijn gebeurtenissen, gevoelens, ervaringen, gedachten, individuele en groepsprocessen, sentimenten en emoties ontdekt, onderzocht, gepostuleerd, bedacht, gecreëerd, benoemd, geclassificeerd, uitgewisseld, gerangschikt en wat al dies meer zij. Vrijwel elke geuite ervaring, elke gewaarwording heeft zijn eigen naam, begrippenkader of verklarende geschiedenis gekregen, samen met uitgewerkte actieplannen om hem te realiseren, te onderdrukken, te negeren of te kanaliseren. De basis van de overlevingsdriehoek is in die tijd immens verbreed en de individuele mens zag zijn leven verrijkt met vele keuzemogelijkheden. Ik heb dat in een figuur als volgt getracht weer te geven.’
Meester Negen legde een andere tekening op tafel.

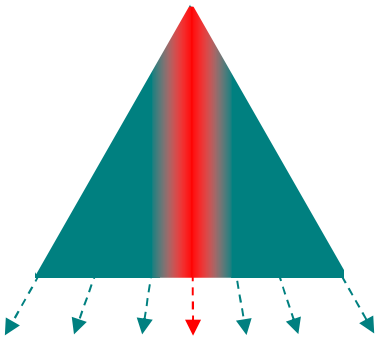

fig. 142: de onstuitbare groei van behoefteontwikkeling.

'In de tweede helft van de 20ste eeuw hebben met name in Westerse samenlevingen velen een sterke materiële vooruitgang geboekt. Tegelijkertijd is het begrippenkader van de psychosociale wetenschappen sterk uitgebreid. Beiden factoren samen hebben bewerkstelligd dat er een grote groei is geweest van gekwalificeerde, dus van erkende en naamgegeven behoeften. In het kielzog van die erkenning groeide binnen die samenlevingen het min of meer 'vanzelfsprekende' recht om deze gekwalificeerde behoeften bevredigd te krijgen. En je kunt waarnemen dat inmiddels dit 'vanzelfsprekende recht op behoeftebevrediging' binnen samenlevingen een sterke identificatiekracht geworden is. De toepasselijke term 'consumptiemaatschappij' deed in die tijd opgang. Er zijn echter ook andere krachten in die samenlevingen.'
Meester Negen verving de tekening door een die er veel van weg had.

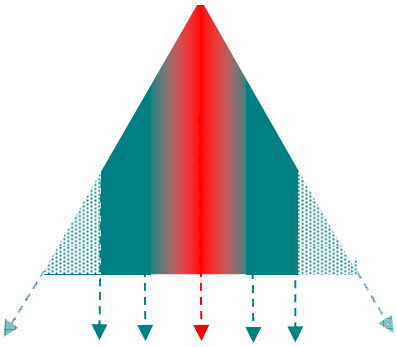

fig. 143: 'Gestuurde' groei van behoefteontwikkeling.

'De figuur illustreert het dualistische handelen van het waak-slaap bewustzijn en toont een samenleving met daarin krachten, noem ze conservatief, orthodox, dogmatisch of wat dan ook, die zich verzetten ***tegen hun onwelgevallige*** *delen van de behoefteontwikkeling!'*
'Aan welke specifieke behoeften moet ik hierbij denken?'
'Bijvoorbeeld aan iets wat wordt gekwalificeerd als 'een democratische ontwikkeling' of 'vrijheid van meningsuiting' of 'gelijke rechten voor iedereen' of 'het recht van vrouwen op scholing'. Dergelijke zaken worden met de mond door velen onderschreven. Adhesie hieraan betuigen kost ook niet veel, kijk om je heen. Maar als het aankomt op een nadere invulling is eenvoudig vast te stellen, dat dergelijke behoeften zich niet ***kunnen*** *ontplooien, zolang Vormers der Gedachten er hun éigen invulling aan kunnen geven. Zolang die daarbij in gedachten de eerder genoemde 'rekensom' hanteren, staat hun gedrag noodzakelijkerwijs haaks op de door hen geuite bewoordingen.*
'Is dat zo?' vroeg de Zoeker die de conclusie niet meteen zag.
'Hoe meer keuzemogelijkheden het "ik" heeft, des te minder zal het zich identificeren met een of ander specifiek alternatief. En als het bereiken daarvan teveel moeite kost wordt snel uitgeweken naar een 'second best'. Dat is er dan! Als mensen zich minder identificeren met een of ander denkbeeld zijn ze minder te sturen, te manipuleren als je het negatief wil stellen. Vormers der Gedachten hebben dit van oudsher haarfijn

aangevoeld en ook tegenwoordig maken ze gebruik van dat inzicht. Dat gebeurt door mensen een rigide wereldbeeld op te leggen. Dat geven de kleine driehoekjes links en rechts onderin weer. Zij indiceren het gebied van de 'slechte', de 'verdorven' behoeften. Om mensen uit deze verboden gebieden te houden grijpen de Vormers der Gedachten in. Mensen worden eenzijdig of niet geschoold. Andersdenkenden worden onderdrukt of uitgeschakeld. Datgene wat 'goed' is verklaard wordt verheerlijkt en meer van dat soort acties worden geïnitieerd, opdat het gehanteerde rigide virtuele beeld van de wereld in stand blijft.
*De Vormers bevredigen hun éigen behoeften, maar onthouden anderen die mogelijkheid. Althans dat trachten ze met hun intimidatie, regels en geboden te bewerkstelligen. Geen enkele samenleving is echter nog een eiland en de grote mechanismen, die het menselijke gedrag sturen, leiden er altijd toe, dat dát virtuele 'dan en daar' wordt nagestreefd, waarin het bestaan het meest aangenaam is. De Scheppingsstraal zet de mens aan om ín diens virtuele wereld zo creatief mogelijk bezig te zijn. Repressie en onderdrukking, van welke aard dan ook, zwakt de creativiteits**uiting** af, de creativiteit **zelf** vermindert er nooit door. Dat ligt buiten de macht van de Vormers der gedachten en het zoeken in de 'verboden' gebieden blijft bestaan!'*
'Er is dus hoop voor de onderdrukten,' zei de Zoeker.
'Elk systeem, ook een repressief systeem, is eindig, omdat er altijd ontbindende krachten zullen blijven ontstaan, die groter zullen worden dan de bindende krachten,' bevestigde Meester Negen.

'Individuele ervaringen,' vervolgde hij dan, 'zijn verschillend, zeker in details. Denkbeelden zijn geforceerde, vaak hoekige, gefragmenteerde, verstoorde, grove of bonkige vertalingen van wat is ervaren. De kans, dat de operationalisatie van de ene mens exact dezelfde is als die van de ander, is klein. Op conceptueel niveau lijkt een koppeling van denkbeelden evenwel goed mogelijk juist vanwege de standaardisatie van gehanteerde begrippen. Dezelfde termen en begrippen worden immers gebruikt. Dáár bevindt zich de kern van verwarring! Want op het moment dat iemand werkt op het conceptuele niveau wordt hij uit het directe leven getrokken en verdwijnt in de virtuele pendant daarvan. Van daaruit wordt de ander benaderd. Die 'ander' verwordt zo tot een statisch concept, een verstard beeld met één, hooguit twee in het oog springende dimensies. De gehele 'nu' situatie wordt door het denken dus geminimaliseerd. De mogelijkheid tot direct contact met het Universele Bewustzijn wordt door iedere werking van de virtuele wereld aan het oog onttrokken. Elk 'nu' wordt feitelijk bezien met de ogen van het 'dan', en dan ook nog via de denkbeelden van de Vormer der Gedachten.'
'U schets geen vrolijk beeld en trouwens, op een bepaalde manier bent u zelf natuurlijk ook een Vormer der Gedachten!' merkte de Zoeker voorzichtig op.
Meester Negen keek hem glimlachend aan.
*'Ik wacht me er voor een situatie te schetsen die prettig aandoet, maar die nergens op gestoeld is. Vreemd als het je moge lijken, ik ben er niet op uit om je gedachten te Vormen. Eerder het tegenovergestelde. Ik duid je op alle **ver**vormingen in je gedachten en daag je uit om die op hun waarachtige merites te beoordelen. Dat kan pijnlijk zijn,*

want misschien realiseer je je onverwacht, dat allerlei rotsvaste overtuigingen je toch gewoon ooit zijn aangereikt door Vormers der Gedachten, die jou ooit van ***hun*** *waarheid hebben weten te overtuigen. Dat hebben zij wellicht met de beste bedoelingen gedaan, misschien onbewust, misschien subtiel of met bruut geweld en onderdrukking. Maar als je plotseling de fundamenten ziet van datgene wat jij als diepste waarheid beschouwd, kan dat pijnlijk zijn. Want misschien kom je er achter dat voor jou dingen waar zijn omdat…… En dan volgt er leegte. Je dat te moeten realiseren is pijnlijk, want dan torn je aan de basiszekerheid in jezelf. Je kunt dit proces gemakkelijk uit de weg gaan. Je zou de eerste niet zijn, maar voor elk mens is er eigenlijk maar één basisvraag: Waarop zijn mijn fundamentele waarheden gestoeld?*
Ik schets je de vele processen die er toe leiden, dat mensen zich met sommige denkbeelden identificeren en anderen afwijzen. Vervolgens beschrijf ik wat de gevolgen van identificatie zijn in de waak-slaap. En ten slotte beschrijf ik de relaties tussen identificatie, de rol van de oerkern/ziel/iets en het Universele Bewustzijn.'
Hij zweeg en er viel een stilte in het vertrek.

'Het immer doorgaande proces van labelen van behoeften' verbrak Meester Negen die stilte na enige tijd, 'heeft direct gevolgen voor de wijze waarop menselijke samenlevingen worden opgebouwd. Er ontstaat specialisatie! Mensen structureren zich en organiseren zich in talloze verschillende richtingen. Er zijn stichtingen, verenigingen, groeperingen, bedrijven, clubs, buurtschappen, sektes, scholen, genootschappen, steun- of praatgroepen, vriendenkringen, politieke partijen, religies, belangengroepen, verbonden, tot allianties van landen toe. Elk van deze georganiseerde structuren kan ontstaan, omdat de deelnemers eraan minimaal één gemeenschappelijk doel hebben en zich daarmee willen identificeren. Ik zou dat als volgt willen omschrijven: Het optimaliseren van een lokale tijdruimtematerie omgeving, zodanig dat daarin één gedeelde geoperationaliseerde behoefte kan worden bevredigd. Het effect van deze specialisatie is ingrijpend. De coherentie van de totale samenleving wordt iets minder, omdat mensen zich meer richten op de kleinere groep dan op het grotere geheel.'
'Er ontstaat fragmentatie met alle daarbij behorende belangentegenstellingen tussen mensen of groepen van mensen,' bevestigde de Zoeker.
'Het uiterlijke beeld van de samenleving is een spiegelbeeld van het innerlijke beeld van de deelnemende individuen,' reageerde Meester Negen. 'Die innerlijke wereld, die virtuele wereld van het denken, is zelf ook gefragmenteerd. De differentiatie beperkt zich overigens niet tot een fragmentatie 'in de breedte', het geschiedt ook in de diepte, waardoor het proces van identificatie nog eens extra versterkt wordt. Iedere afzonderlijke groepering ontwerpt weer zijn eigen regels, geboden, verboden, reglementen, voorschriften en procedures. Behalve dat zij nuttig geacht worden, omdat zij, indien nageleefd, ertoe zullen leiden dat de gemeenschappelijk gedeelde behoefte gerealiseerd zal worden, is er een ander identificatieproces. Het deelnemende individu krijgt hiermee een instrument om zich als groepslid te onderscheiden van de talloze medemensen, waar hij normaliter tussen verkeert. De filosofie binnen een groep is eenvoudig en luidt iets als: Onze deelnemers slagen er beter en prettiger in om hun toekomstige momenten 'nu' te bereiken als zij zich op een vooraf

*bepaalde –door **onze** groepsregels beschreven- manier inzetten.'*
'Ik denk dat ik begrijp waar u naar toe wil redeneren,' zei de Zoeker, 'groepen creëren hun eigen Geest der Massa's. Maar toch zijn groepen noodzakelijk lijkt me.'
'Zeker. Maar zij illustreren bij uitstek het dilemma voor het "ik". Zonder zijn denken kan de mens niet overleven, maar met zijn denken wordt hij een gevangene van de beperkingen ervan. De Geesten der Massa's verkleinen zijn speelveld tot een gevangenisterreintje. Overigens weet de gevangene zich goed verzorgd. Zo goed dat hij slechts incidenteel stilstaat bij het feit dat zijn bewegingsruimte onnatuurlijk en beperkt is. Als dat geschiedt, voelt hij zich misschien even ongenoeglijk, maar dat is slechts even. Spoedig telt hij zijn zegeningen, overigens ook in het besef dat hij vrijwel geen alternatief heeft. Velen kiezen dus, meestal onbewust en voortgedreven door hun omgeving dan wel uit onkunde, of bij gebrek aan een zichtbaar alternatief voor de mentale gevangenis van 'de groep, cultuur of het samenlevingsverband' en versterken daarmee voortdurend de macht van de Vormers der Gedachten, de trouwhartige dienaren van de Geest der Massa's.

Abstract gezien zou een behoefte ook kunnen worden gekenschetst als een benoemde impuls, die het "ik" aanzet tot een te ondernemen actie, met als oogmerk te komen tot een stabieler energetisch evenwicht. Het "ik" kan de impuls niet langdurig negeren. Het weet door ervaring wijs geworden, dat als het dat doet er een verdere onaangename ontregeling plaats vindt, omdat bijvoorbeeld het lokale proces de gewenste energie gaat onttrekken aan zijn directe omgeving, waarmee de positie voor de processen die zich daar weer afspelen verslechtert. Zij trekken energie uit de hun omliggende processen en zo ontstaat uiteindelijk een ongewenste kettingreactie, waarbij elk proces andere processen gaat 'kannibaliseren' om aan zijn eigen energie te komen. Het "ik" ervaart dat. Bijvoorbeeld, omdat het zich niet lekker meer voelt en gespannen of gestrest is. Of omdat het lichaam moe of uitgeput raakt of ziek wordt met pijn en koorts.
Alle energetische processen spelen zich in eerste instantie af op wat ik ooit omschreef als het micro- en submicroniveau. Het "ik" functioneert alleen op het meta niveau. De lagere niveaus worden adequaat afgedekt door het instinctmatige overlevingsmechanisme. Alleen op het niveau waarop hij meester is vermag het "ik" acties ondernemen. Deze zijn adequaat als het er in slaagt de lichaamsgewaarwording te transformeren tot heldere denkbeelden, van waaruit het vervolgens doeltreffende acties weet te genereren, zodat de onbalans gecorrigeerd kan worden.
Wie een behoefte ervaart zal zich inspannen om deze te bevredigen. Mensen zijn zich tot op zekere hoogte bewust van hun eigen fysieke en intellectuele capaciteiten. Dat betekent dat ze -met inbegrip van bepaalde marges- hun eigen inspanningspotentieel kunnen overzien. Dit potentieel is het geheel aan mogelijke inspanningen die een mens denkt te kunnen leveren. De mens 'heeft weet' van de grootte van zijn potentieel. Hij 'ervaart' dat vrijwel continu. Hij voelt zich bijvoorbeeld letterlijk energiek en weet dan

dat er voldoende energie is om zich gedurende enige tijd in te zetten. Maar als hij zich lusteloos of 'leeg' voelt is elke inspanning hem teveel en kost het hem moeite. Hij heeft geen zin of erger, hij heeft weerzin in het verrichten van activiteiten. Acties immers vragen energie en daarvan is er momentaan niet voldoende. Indien hij de keuze heeft wacht het "ik" tot het zich fitter voelt, totdat de energetische huishouding van zijn lichaam meer in evenwicht is.

Als de omgeving echter acties toch afdwingt, zal de mens eerst zijn reserves op gebruiken. Als de situatie voort blijft duren, gaat de mens interen. Dat is slechts een beperkte tijd mogelijk. Het "ik" ervaart dat de situatie van zijn lichaam ongenoeglijker wordt, er is bijvoorbeeld sprake van langdurige stress of uitputting. Het streeft er naar om een dergelijke situatie te voorkomen. Het "ik" wordt zo 'naar boven in de driehoek' gedreven. Het tracht beheersing te verwerven, zowel over de uitstroom als over de instroom van energie. De uitstroom wordt overzichtelijker als de mens fluctuaties in zijn tijdruimtematerie omgeving weet te verminderen. Als deze stabieler wordt, wordt het leven voorspelbaarder. Het overleven is daarmee zekerder geworden. Het "ik" zet zich hiervoor in.'

Binnen de samenlevingen hebben de "ikken" wat betreft de instroom twee sterk identificerende mogelijkheden. Allereerst heeft het het vermogen ontwikkeld om energie te sparen. Met behulp van psychologische en economische denkbeeldenreeksen is het hem gelukt om energetische 'overschotten' van het ene 'nu' over te hevelen naar een volgend 'nu'. Daartoe heeft het filosofieën ontwikkeld gebaseerd op 'geld' en 'bezit'. Een "ik", dat daarover beschikt, kan in een 'nu', waarbij het zelf een tekort heeft aan energie, deze energie kopen bij een ander! Op de tweede plaats is het "ik" zich in zijn moment 'nu' gewaar van de grootte van zijn inspanningspotentieel en het past zijn energie-uitgiftepatroon daar maximaal op aan. Het zoekt voortdurend naar een evenwicht tussen beiden. Het tracht te vermijden dat het 'teveel hooi op de vork' neemt.

Omdat het inspanningspotentieel wordt ervaren is het "ik" in staat om te bepalen wat zijn handelingen hem waard zijn. Met andere woorden, het legt een relatie tussen de inspanningen en datgene wat die inspanningen opleveren. Iedereen operationaliseert dit, maar op een strikt individuele wijze en zo ontstaat een grote variëteit. Daarnaast is ook de waardetoekenning die "ikken" aan een opbrengst geven individueel verschillend. Beiden aspecten beïnvloeden zo de wijze waarop de opbrengst van toekomstige activiteiten wordt geschat. Daardoor ontstaan grote verschillen met betrekking tot de inspanningen die mensen bereid zijn om te leveren. Toch is de vrijheid hierin gering. Het gedrag wordt gestuurd door de omgeving. Daar zijn krachten en invloeden die een bepaald gedrag afdwingen. Wie moet zich inspannen? Hoe lang, hoe vaak? Wiens voorkeur heeft het? Wie heeft er weerzin tegen? Hoeveel gaat of mag het kosten? Wie heeft er het meeste baat bij? Eenvoudige antwoorden bestaan in de hedendaagse samenlevingen niet meer, omdat elke subgroep zich met het eigen belang heeft geïdentificeerd en niet zonder meer aan belang wil inboeten. Complexe situaties, waarbij doelstellingen, weerzin, opbrengstverschillen, macht en manipulatie hun sturende rollen spelen, maken processen ondoorzichtig.'

De Zoeker herkende het beeld, maar zag nu pas dat het 'identificeren' de grote gemeenschappelijke noemer van al die processen was.

‘Mede daardoor heeft er een volgend proces van ingrijpende standaardisatie plaatsgevonden. De te leveren inspanning is uit de werkelijke wereld gehaald en terecht gekomen in diens virtuele pendant. Het is een denkbeeld geworden dat luidt: ***Een te leveren inspanning kan worden geobjectiveerd!***

De mechanismen die wij tegenwoordig beschrijven als de vrije markteconomie zijn hier de achterliggende drijfveren. De economische geschiedenis leert dat objectivering en standaardisatie eerst geschiedt op lokaal niveau. Dat gebied, dat markttechnisch te overzien is, wordt het gebied waar een standaardprijs voor een product wordt gesteld. Deze prijs wordt gefixeerd met beperkte marges. De prijs is afgeleid van een ‘gemiddelde van vraag en aanbod’ op die specifieke markt. Omdat de vraagprijs via een marktmechanisme wordt bepaald, wordt ze geabstraheerd -losgekoppeld- van individuele behoeften.

Naarmate de technische mogelijkheden groter worden, vergroot ook de markt. De basis-principes blijven echter gelden. De economische wetmatigheden werken met de wetten van de grote aantallen. Niet meer het individu is prijsstellend, maar het collectief. De collectivering die zodoende ontstaat, creëert iets dat ik gemakshalve omschrijf als: De gemiddelde inspanning die binnen een markt verricht moet worden om een bepaald product te kunnen produceren en te leveren. Dus, om een bepaalde behoefte bevredigd te krijgen. Via een aantal omwegen -gesteund door historische ontwikkelingen- zijn die inspanningen en prijzen vertaald in geld.

Een verdere ontindividualisering heeft plaatsgevonden bij massafabricageprocessen of bijvoorbeeld het ‘aangenomen werk’. Binnen dergelijke werksituaties worden rekenmethodieken gebruikt die uitgaan van gestandaardiseerde prestaties, normen en daar weer aan gekoppelde beloningen. Van “ikken” wordt verwacht dat zij minimaal de gestandaardiseerde prestatie –de norm- weten te halen. Hun beloning is gerelateerd aan de geleverde prestatie, maar staat los van de individuele inspanning die tot die prestatie heeft geleid!’

‘Binnen het geheel van overeengekomen afspraken wordt het nog beschouwd als rechtvaardig ook,’ mompelde de Zoeker. Hij herinnerde zich onverwacht het gesprek wat hij hierover de vorige keer met Meester Negen had gevoerd.

‘Rechtvaardigheid staat los van individuen,’ bevestigde Meester Negen, ‘het is gerelateerd aan collectieve afspraken. Hetzelfde geldt ten slotte ook voor het begrip ‘tijd’. Tijd is een dominant onderdeel geworden van de virtuele wereld van het “ik”. Het begrip tijd, niet de ervaring natuurlijk, is rücksichtslos gestandaardiseerd. De tijds-éénheid is alles bepalend geworden en daarmee veel belangrijker dan de relatieve pláats van die eenheid. Met andere woorden, in de virtuele wereld is bepaald dat een individu binnen een uur een bepaalde prestatie kan leveren, maar waar dat uur zich bevindt, op de ochtend, middag, avond of nacht, speelt geen rol! Daarnaast is het ook niet meer belangrijk of dat uur aan het begin of aan het eind van een week is geplaatst of in de zomer en of het een uur van een oud of jong mens betreft of wat dan ook. Een uur vertegenwoordigt zestig minuten tijd en binnen zestig minuten moet een vooraf gestelde hoeveelheid prestatie geleverd zijn. De virtuele wereld dwingt het individu op een voorgeschreven wijze te handelen en negeert beïnvloedende factoren uit de werkelijke wereld.

Vanuit de virtuele wereld wordt via marktmechanismen, cultuur, industriële normen, economische waarden of zelfs zoiets als mode gestreefd naar 'geobjectiveerde inspanningsniveaus'. De individuele bereidheid om een inspanning al dan niet te leveren is niet meer in tel, zomin als de vraag of het over voldoende mogelijkheden beschikt om de inspanning te leveren. In de conceptuele wereld van waaruit de mens de werkelijke wereld benadert heeft zich uiteindelijk een harde economische wet gevormd die luidt: Als de gevraagde inspanning niet wordt geleverd, dan is het gevraagde product niet beschikbaar! Het verschijnsel 'mens' is, omdat individuele "ikken" zich collectief identificeren met de werking van allerlei economische wetten, volkomen ondergeschikt geworden aan die wetten.'

Meester Negen keek de Zoeker even nadenken aan en vervolgde dan: 'Met de processen die ik heb geschetst probeer ik aan te geven, hoe in de waak-slaap de mens van de ene identificatie naar de andere gaat. Omdat hij in zijn virtuele wereld leeft, komt elke stap in die wereld hem logisch en juist voor. Alleen de mens, die zich, al is het in een flits, van zijn bestaan in de virtuele wereld bewust is, kan er uit ontsnappen.'

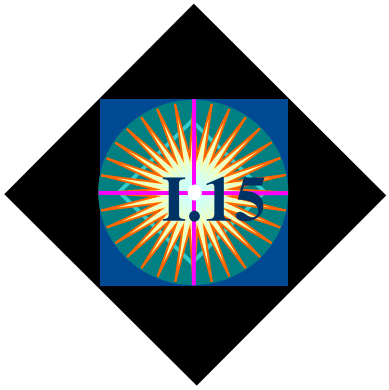

Zoeken naar geluk

Het was een gure dag die keer en de Zoeker was verkouden. Hij stond voor het huis van Meester Negen, maar wachtte met aanbellen. Zijn hoofd was niet helder en hij wist niet of hij in die toestand de vaak complexe verhalen van de ander überhaupt kon bevatten. Zijn dilemma werd echter voor hem opgelost, want onverwacht ging de deur open en stond hij oog in oog met Meester Negen die juist iemand uitliet.
'Welkom,' zei hij toen hij de Zoeker zag en deed de deur uitnodigend open.
De Zoeker stapte naar binnen en terwijl hij zijn jas aan de kapstok hing sprak de Meester: 'Waar wil je het over hebben?'
De standaardvraag, maar de Zoeker liet zich er niet meer door verassen.
'Over het zoeken naar geluk,' mompelde hij.
'Kijk aan,' reageerde de ander, 'ik had wel verwacht dat je hier ooit mee zou komen, alleen nog niet op dit moment.'
De Zoeker keek neutraal voor zich uit. Het was hem te vroeg om al op de cryptische opmerkingen van de ander in te gaan.
'Vroeger of later wil iedereen daar meer van weten,' verduidelijkte Meester Negen.
'Het is een breed onderwerp dat veel raakvlakken heeft met zaken waar wij het eerder met elkaar over hebben gehad. Ik stel voor dat ik het antwoord zoek met behulp van het begrip 'behoeften'. Per slot van rekening vindt het "ik" nogal eens geluk als het zijn behoeften bevredigd ziet, nietwaar.'
'Dat is het oppervlakkige geluk,' zei de Zoeker die een diepgaandere benadering had verwacht. 'Ik denk bij geluk meer aan spirituele verrukking, de opperste geestelijke vervoering of zoiets.'
'Natuurlijk, dat begrijp ik. Je beschouwt de dagelijkse behoeften als het ware als het beklimmen van een heuveltje. Dit, terwijl er een reusachtig berg achter ligt. Je vraagt je af of de eerste inspanning in dat verband wel zinvol is? Maar misschien is het toch nuttig om eerst eens te beschrijven wat ik onder behoeften versta. Dan zou het kunnen dat ook geestelijke vervoering daar onder valt. En als we het misschien over hetzelfde hebben, wordt de berg alsnog beklommen.'
'Ik zie de spirituele verrukking niet als een behoefte, voor mij is het de staat van opperste gelukzaligheid,' wierp de Zoeker tegen, de metafoor negerend.
Meester Negen glimlachte.
'Ik merk uit je woorden dat je er in ieder geval over nagedacht hebt. Of dat nu onmiddellijk helpt dan wel tegenwerkt zullen we gaandeweg wel zien. Je zult

ongetwijfeld de directe relatie tussen energetische bewegingen in het lichaam en het ontstaan van behoeften ergens beschreven hebben gezien. Als ergens in het lichaam een energetische onbalans te groot wordt, komt hij binnen het aandachtsveld van het "ik". De onbalans krijgt een naam. De behoefte is daarmee 'herkend'. Behoeften hebben een direct effect op het menselijke gedrag, ze veroorzaken daar herkenbare patronen in. Gegeven de hoeveelheid fysieke processen die zich in het lichaam afspelen zijn daar elk moment talloze potentiële behoeften. De gerichte aandacht van de mens -de aandacht van het "ik"- kan in het 'nu' slechts één denkbeeld bevatten. Daarbij maakte het niet uit of dit een filosofische gedachte is, of een geoperationaliseerde behoefte. Het overlevingsinstinct in het menselijke lichaam zet de mens aan om het volgende moment 'nu' te bereiken. Dit betekent dat er een selectie van denkbeelden plaatsvindt. Ik heb dat weergegeven met behulp van een plaatje. De tekst is wellicht nieuw, maar de globale indeling in gedachtesoorten heb ik je eerder in verschillende tekeningen al laten zien.'

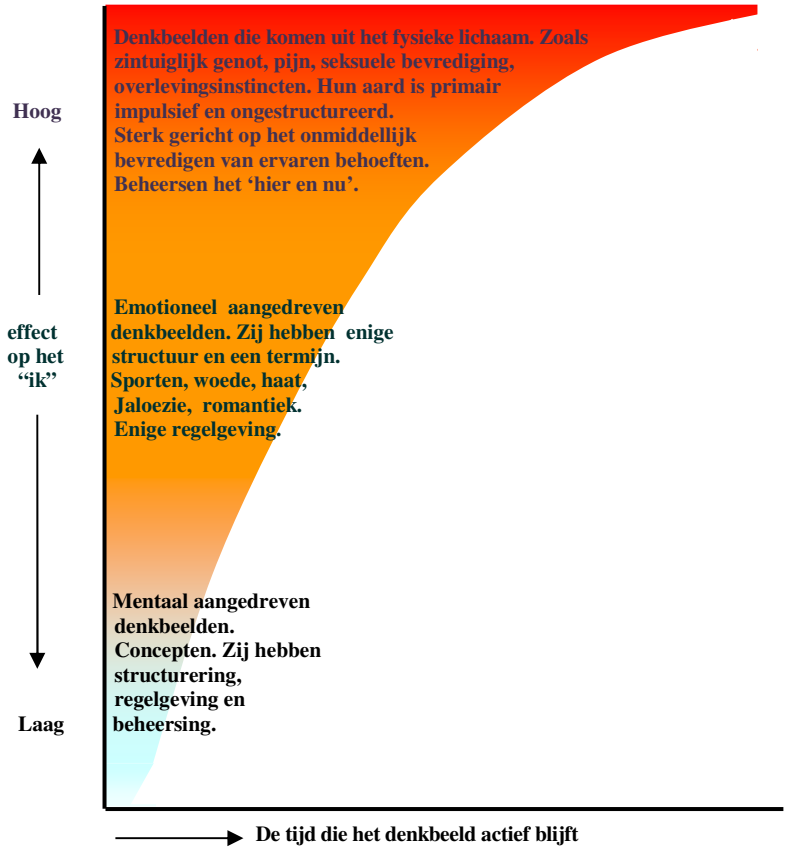

fig. 144: De impact van verschillende soorten behoeften op het denken.

De Zoeker bekeek de figuur met een frons op zijn voorhoofd.
'U hebt dit soort indelingen inderdaad eerder getoond,' zei hij dan. 'Ik zie wel een overeenkomst met de werking van de chakra's.'

‘Is dat zo?’
‘Uw indeling komt daar sterk mee overeen, zij het dat de indeling als het ware op zijn kop staat. In het lichaam staan de onderste chakra’s voor de instinctfuncties, het hartchakra vertegenwoordigt het emotionele aspect en het hoofdchakra staat voor het denken en de impact van de chakra’s is verschillend. Het is geen toeval dunkt me.’
‘De vraag of het toeval is,’ antwoordde Meester Negen denkend, ‘is minder belangrijk dan de vraag of het ook jouw ervaring is.’
‘Dat begrijp ik niet,’ zei de Zoeker.
Meester Negen zweeg langere tijd en de Zoeker voelde enig onbehagen, maar net toen hij het woord wilde nemen hief Meester Negen zijn hand bezwerend op.
‘Je zit middenin een gouden moment,’ sprak hij met een peinzende stem.
De Zoeker keek hem verwonderd aan.
‘Elke keer als je iets niet begrijpt heb je een uitgelezen kans om de werking van je denken gade te slaan. Want wat gebeurt er als je iets niet begrijpt? Je bent alert, want er is het besef dat je wordt geconfronteerd met een vreemd denkbeeld. Tegelijkertijd ervaar je dat dat denkbeeld geen aansluiting heeft bij de eerder opgeslagen denkbeelden. Je kunt, als je wilt, zien hoe in jou de aandacht zich verplaatst van opgeslagen denkbeelden naar dat nieuwe denkbeeld. Je kunt zien hoe er telkens wordt getracht vanuit een bekend denkbeeld een koppeling te maken naar het ongekende denkbeeld. Er wordt gekeken naar causale verbanden en consistentie en als die er niet zijn gezocht naar logische verbanden en koppelingswoorden of wat dan ook. En als dat allemaal niets oplevert wordt er in het emotionele veld gezocht. Daarbij geldt, wat is je relatie met degene die je het onbekende denkbeeld heeft aangereikt? Is je vertrouwen in die persoon dermate groot dat je het denkbeeld plaatst in de categorie ‘vertrouwenswaardig’, of misschien zelfs ‘onvoorwaardelijk geloven in’!
*Lees hier niet over, **kijk er naar,**’ Meester Negen benadrukte de laatste woorden sterk.*
*‘En realiseer je dat het zoekproces de essentie van je bestaan is. **Dát is wat je bent**! Daar gaat het om, nooit om de uitkomst. Als je die eenmaal gevonden hebt, ben je op een bepaalde manier gewoon weer verdwaald in je denken. Dan fixeer je het Universele Bewustzijn in het antwoord op je vraag. Vervolgens worden er koortsachtig vanuit de aanwezige denkbeelden ‘open kanaaltjes’ gegraven naar het nieuw aangereikte denkbeeld, zodat dat wordt ingekaderd. Alleen zolang er gezocht wordt, dus zolang er geen denkbeeld ‘gevonden’ is dat aansluit bij het gepresenteerde vreemde denkbeeld, is je aandacht op een bepaalde manier vrij van identificatie. Je hebt de kans daardoor om meer bij je bestaan in het moment nu te zijn.’*
Meester Negen keek naar de Zoeker die door dit onverwachte exposé verrast was. Hij dacht er geruime tijd over na.
‘Als ik uw redenering doortrek,’ begon hij dan aarzelend, ‘lijkt het wel of het hebben van denkbeelden contraproductief is. U beschrijft hoe het Universele Bewustzijn daarin als het ware verdwijnt. Heeft ‘weten’ dan geen waarde voor u?’
Meester Negen schudde het hoofd.
*‘Ik begrijp dat je die conclusie meent te kunnen trekken, maar het tegendeel is waar. Veel denkbeelden zijn **in een specifiek moment** bruikbaar en sommige zijn dan zelfs zeer nuttig. Maar dat is alles wat er over denkbeelden gesteld moet worden. Daar blijft*

het bij! De meeste mensen nemen nooit de moeite om te bespiegelen over 'weten' op zich. Ze ervaren dat ze dingen weten en accepteren dat klakkeloos, maar wat is 'weten' nu helemaal?'
De Zoeker zag hoe Meester Negen hem vragend aankeek. Maar, omdat hem geen bruikbaar antwoord te binnenschoot beperkte hij zich tot zijn schouders op te trekken.
'Stel,' vulde Meester Negen daarom zelf in, 'iemand 'weet' iets. Dat wat hij weet, dat denkbeeld, is passief opgeslagen in de materie van zijn lichaam. Die persoon kan het denkbeeld activeren. Hij of zij gaat denken en het passief opgeslagen denkbeeld wordt vervolgens een gedachte! Als dat gebeurt, dan creëert een dergelijk persoon –letterlijk- een ***wereld van begrip****. Het mooie -voor de desbetreffende denker althans- is dat in die wereld alles klopt. Noodzakelijkerwijze, want die denker heeft alle opbouwende elementen van het denkbeeld zo geplaatst dat ze een aansluitend en mooi afgerond geheel vormen.* ***Het is de kennis die leidt tot datgene wat wordt 'geweten'.*** *'*
De Zoeker kneep zijn ogen tot spleetjes. Hij knikte uiteindelijk bedachtzaam.
'Hoe wordt nu een denkbeeld in jou geactiveerd?' vervolgde Meester Negen.
'Dat is interessant om bij jezelf waar te nemen. Het actief maken van een denkbeeld geschiedt, doordat het immer in jou werkende Universele Bewustzijn -in een mens wordt dat getransformeerd tot individuele aandacht- als het ware 'gevangen wordt' in dat denkbeeld. Zodra de aandacht gevangen is licht het denkbeeld op in de geest en gebeurt het in de mens 'dat deze ergens aan denkt'. Dát is het continue proces wat zich in het denken afspeelt!
Vervolgens vindt er een dubbel proces van waardering plaats. Op de eerste plaats wordt dit proces van 'begrijpen' als positief beoordeeld. Dat is logisch omdat het instrument 'denken' een overlevingsinstrument is en begrip leidt meestal tot beter overleven. Daarnaast wordt datgene wat is begrepen, dus de ínhoud van de denkbeelden gewaardeerd. Daarbij wordt het ene denkbeeld als waardevoller, belangrijker of interessanter gekwalificeerd dan het andere.'
'Dat is toch niet verkeerd?' merkte de Zoeker verwonderd op.
'De vraag of het al dan niet verkeerd is, is niet relevant. Je moet bij jezelf waarnemen hoe je komt tot zo'n kwalificatie. Alleen dán zie je de wegen die het bewustzijn begaat in jezelf. Dan zie je ook hoe elke kwalificatie als conclusie komt opborrelen uit de aanwezige referentiekaders. Je checkt dus met kennis die je eerder hebt opgeslagen. Wat 'nieuw' is wordt gecontroleerd, met het 'oude'. En ondanks dit continue proces,' Meester Negen keek de Zoeker glimlachend aan, ' stelt ieder mens zonder blikken of blozen dat hij of zij open staat. Als je dit proces op deze manier in jezelf volgt zie je hoe het Universele Bewustzijn in jou werkt en ben je er ook getuige van wat er plaatsvindt als je iets niet begrijpt. Jijzelf bent de enige die dit proces kan waarnemen, omdat het zich in jou afspeelt! Waarmee we terug zijn bij mijn opmerking over het gouden moment.'
Er viel een korte stilte waarbij de Zoeker de woorden een plaats trachtte te geven. Ondertussen pakte Meester Negen een blanco stuk papier en enkele kleurstiften.
'Wellicht helpt het,' zei hij dan, 'als ik tracht het effect van een dergelijk gouden moment eens visueel weer te geven.'

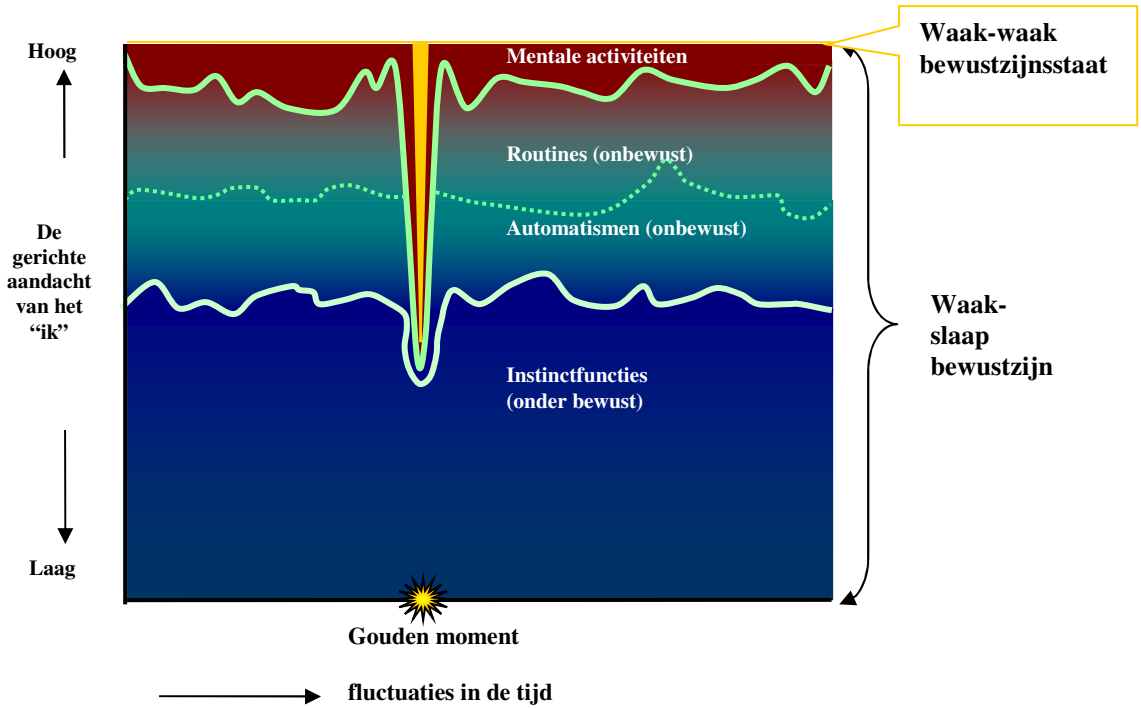

fig. 145: De fluctuaties van de staten van bewustzijn in de tijd.

'In de tijd gezien bevindt de mens zich vrijwel continu in de waak-slaap toestand. Alle aanwezige bewustzijn in hem wordt gebruik en verbruikt door de instincten, de emoties en de denkprocessen. Het bewustzijn van zijn oerkern/ziel krijgt geen kans, want het wordt door het 'lawaai' van deze lichaamsgebonden bewustzijnsstromen volledig overvleugeld. Die oerkern wordt daarom beschreven als 'in slaap'. De dunne gouden lijn bovenin tracht weer te geven dat, hoewel in slaap, de oerkern/ziel toch ook elk moment existeert, zij het dat de mens zich er niet van gewaar is. Vrijwel alle bewustzijn wordt door het lichaam opgeëist. De instinctfuncties, de pure instandhoudingfuncties van het lichaam, verbruiken altijd het grootste deel van het menselijke bewustzijn. Ik heb hen onderin getekend.
Vervolgens is er een bewustzijnsstroom in de richting van automatismen en routines.'
'Waarom maakt u hier een verschil tussen,' vroeg de Zoeker.
'Een automatisme is het meest passief, bezien vanuit het "ik". Het is bijvoorbeeld de manier waarop je je eten kauwt, of waarop je loopt. Eenmaal aangeleerd hoeven zij geen gerichte aandacht meer van het "ik". Routines daarentegen vertegenwoordigen vaak een gedrag waarmee –standaard- wordt geanticipeerd op de omgeving. Fietsen bijvoorbeeld, of autorijden, of typen en dergelijke.
Het donkerpaarse gebied bovenin geeft de hoeveelheid bewustzijn weer die wordt opgeëist door het denken. Alle soorten bewustzijn fluctueren in de tijd. Tijdens een 'gouden moment' is er een existentialistisch schokje van gewaarzijn. Het denken loopt even vast en de menselijke essentie kan zich daardoor gewaar zijn van de eigen existentie. Het gouden moment is een –zeer korte- explosie van bewustzijn. Dat is een

fractie van een moment 'bevrijd' van alle identificatie, en de mens doorgaat, vreemd als het je wellicht lijkt, een miniem moment van verlichting. Van geluk, zo je wil'
'Zo heb ik het niet ervaren,' stelde de Zoeker resoluut, 'ik voel onzekerheid!'.
'Zeker, maar dat is de reáctie van jouw "ik" op de staat van leegte. Als het "ik" zich daarvan gewaar is, beseft het dat het even niet wás!'
De Zoeker zweeg en er viel een korte stilte.
'Wellicht,' hervatte Meester Negen dan, 'is het nuttig om op dit punt even een zijspoor te begaan. Ik kom terug op jouw opmerking over de chakra's. Is het jouw erváring dat mijn indeling overeenkomt met die der chakra's? Of heb je dit ergens gelezen en tot conceptuele kennis gemaakt?'
'Het is niet precies mijn ervaring,' antwoordde de Zoeker enigszins vormelijk.
'Maar je hebt wel soortgelijke gewaarwordingen. Hoe zou jij die zelf omschrijven?'
'Ik denk dat ik de basis van mijn instinctfuncties ergens in mijn onderbuik zou leggen, de basis van mijn emoties inderdaad rondom mijn hartstreek en het denken plaats ik zonder meer in mijn hoofd.'
Meester Negen knikte, ogenschijnlijk bevestigend.
'Dus het komt overeen met de chakra's,' meende de Zoeker te kunnen concluderen.
'Misschien,' reageerde Meester Negen. 'Maar misschien ook niet! Veel mensen in de waak-slaap zijn snel prooi of onderwerp voor Vormers der Gedachten. Het zijn de Vormers der Gedachten die verschijnselen een naam geven en deze naam overdragen aan hun toehoorders die vervolgens de naam overnemen. Hoe meer toehoorders een naam overnemen, des te 'belangrijker' voelt de Vormer der Gedachten zich, want des te meer voelt hij of zij zich gesterkt in zijn of haar 'waarheid'. Ik vermoedde dat jouw opmerking over de chakra's niet berustte op eigen studie en waarnemingen, maar op verworven kennisfragmenten uit boeken en zo.'
'Daar is volgens mij niks mis mee,' sprak de Zoeker obstinaat.
'Daar is natuurlijk niets mis mee. Behalve als je vanuit dergelijke kennis meent te kunnen spreken met enig innerlijk gezag. Je herhaalt nu slechts associatief wat je gelezen hebt, omdat het in dit gesprek goed uit lijkt te komen. Ik heb niet veel met kennis, als deze niet is gebaseerd op het bewust waarnemen van eigen ervaringen.'
'Gelooft u niet in het bestaan van chakra's?'
Meester Negen schudde nadenkend het hoofd.
'Of je het nu wilt of niet, je raakt met deze vraag de kern van je eigen probleem. Wat ík geloof of niet is, hoe merkwaardig het je ook moge lijken, voor jou niet interessant! Als ik mijn ervaringen uitspreek worden ze voor jou conceptuele kennis. Nooit ervaringswijsheid. Veel Vormers hebben in de ogen van hun toehoorders een grote status als deskundige, specialist of gestudeerde spreker. Om die reden worden hun woorden vaak zonder kritiek overgenomen. Dergelijke kennis is de altijd conceptuele kennis van het "ik" en het herhalen ervan houdt dat "ik" in stand. Daarom zijn het veelal dergelijke denkbeelden die de mens in zijn waak-slaap trekken. Mijn advies is, om met dergelijke concepten zeer behoedzaam om te gaan.'
'Weg met de chakra's dus!' mompelde de Zoeker, ontevreden over de wending die het gesprek had genomen.
'Ik geloof niet dat je essentie van mijn opmerking pakt. Wie met mij over chakra's wil

spreken, zal zich er in moeten hebben verdiept. Misschien eerst door het verzamelen van conceptuele kennis, maar dat verzamelen geschiedt dan met een gericht doel. Daarmee kunnen verschijnselen, die worden waargenomen, worden herkend en vervolgens helder geduid. Een gesprek waarbij iemand er op uit is om encyclopedische kennis uit te wisselen ga ik uit de weg.'

'Een mens kan zich niet overal in verdiepen,' bokte de Zoeker, 'daarvoor heeft hij in zijn levensdagen gewoon onvoldoende tijd.'

'Je kon het niet scherper formuleren. Wellicht, maar daar verwijs je waarschijnlijk niet naar, zijn er daarom dan ook zoveel incarnaties nodig. Maar juist om die reden is het van uiterst belang om kieskeurig te zijn. Wie zijn aandacht versnippert verwerft wel veel kennis, maar dat gaat nauwelijks gepaard aan verdieping. Ik beveel dat niet aan.'

De Zoeker zuchtte maar zweeg.

Meester Negen liet hem even en vervolgde toen verrassend: 'Overigens heb je wel gelijk met je opmerking. Mijn indeling heeft zeker overeenkomsten met de indeling in chakra's en dat is natuurlijk geen toeval. Chakra's hebben te maken met het functioneren van de bewustzijnsstromen die jouw lichaam maken tot wat het is. Het zijn als het ware gespecialiseerde centra, die ieder op een eigen wijze het bewustzijn in de mens zodanig transformeren, dat er specifieke reacties in het lichaam volgen.'

'Dat is nogal vaag,' opperde de Zoeker voorzichtig.

'Het is geen wiskunde, als je dat bedoelt. De meeste mensen beperken zich bij het beschrijven van een lichaam tot de materiële aspecten die kunnen worden getoetst en gemeten met behulp van geaccepteerde meetinstrumenten. Het aspect 'bewustzijn', het belangrijkste aspect van het lichaam, evenals de wijze waarop dat werkt in het lichaam valt echter buiten de meetinstrumenten die tot nu toe ontwikkeld zijn en kan dus niet worden gemeten. Daarom wordt het veelal genegeerd, of ontkend. Of is onderwerp van speculatie.

Chakra's beschouw ik zelf als een soort organen, maar dan op energetisch niveau. Zij hebben allen hun eigen werking en uitstraling en deze kunnen door de mens worden ervaren, zij het dat herkenning wat ingewikkelder is. Een voorbeeld daarvan helpt misschien. Als iemand zwaar tafelt, wordt er vervolgens veel energie getrokken naar de spijsvertering. Die is verbonden met het derde chakra. Dit gaat ten koste van het denken. Er is een relatie tussen het denken en het zesde chakra. Zo'n persoon zakt wat weg, bijvoorbeeld in een middagdutje. Zo is het ook met de chakra's, als één chakra teveel bewustzijn naar zich toe trekt, gaat dat ten koste van het bewustzijn dat in de andere chakra's kan werken. Die kunnen dan hun functie minder vervullen. Als iemand angstig is, is er een concentratie van bewustzijn in een specifiek chakra. De werking van dat chakra overvleugelt daarmee de werking van de andere chakra's.'

'In de literatuur lees ik wel dat een chakra meer of minder ópen' is. Is dat wat u bedoelt?'

'Tot op zekere hoogte. Je zou, om in het voorbeeld te blijven, het genoemde chakra kunnen zien als een soort 'vernauwing in de slang van het bewustzijn'. Vóór de vernauwing is de druk groot. Alle chakra's die er vóór liggen werken dus intenser. Achter het punt is de druk lager, daar werken de chakra's dus minder intens. Alleen in de mens, bij wie bij het bewustzijn ongeïdentificeerd kan stromen, staan alle chakra's

open en werken ze op de manier waarvoor ze gecreëerd zijn. Omdat deze werking van chakra's nogal ver buiten het blikveld van de hedendaagse mens ligt, stel ik voor om terug te gaan naar ons hoofdspoor en naar mijn eigen indeling,' Meester Negen wees naar de schets die het gouden moment illustreerde.
'Dit is geënt op de waarneembare praktijk van het dagelijkse leven. Daarom gemakkelijker toetsbaar voor wie er aandacht aan schenkt.'
Hoewel de nieuwsgierigheid van de Zoeker niet was bevredigd begreep hij, dat voor zover het Meester Negen betrof het onderwerp chakra's thans afdoende was behandeld.
'Lang niet elke potentiële behoefte,' zei Meester Negen,' weet door te dringen tot het niveau van het "ik" omdat lang niet elke behoefte direct gekoppeld is aan het overleven van de mens. De voorliggende figuur bouwt verder op het basisconcept waarover we de vorige keer spraken. De meest nadrukkelijk aanwezige onbalans -waardoor dus ergens in het lichaam een energetische veiligheidsmarge stevig wordt overschreden- zal in eerste instantie als behoefte worden geclassificeerd. Het "ik" krijgt dát signaal! Het herkent vervolgens de behoefte en onderneemt stappen om de genoemde behoefte te bevredigen. Enerzijds is het dus de grootte van de energetische onbalans die bepaalt of het "ik" zich van een de behoefte gewaar wordt, anderzijds is het het belang dat gekoppeld lijkt aan het overleven van het "ik".'
Meester Negens wijsvinger bewoog zich nogmaals in de richting van de tekening.
'Gegeven de beperkte vermogens van het denkproces en de vluchtigheid van de behoeftes, zeker naarmate ze zich meer 'onderin' de figuur bevinden, is het denkbaar dat veel lokale en instinctieve onbalans de interesse van het "ik" niet weten te verwerven.'
'U bedoelt…?'
'Je hebt jeuk aan je neus en gedachteloos wrijf je even met je hand langs je neus. Dat gaat buiten je "ik" om. De gerichte aandacht van het "ik" bereikt deze situatie van 'onbalans' niet. De behoefte valt daarmee valt buiten het terrein van de gewaarwording van het "ik" en wordt standaard of automatisch afgewerkt. Door zo te handelen vergroot het "ik" als het ware de vrijheid van zijn gerichte aandacht. Het brengt immers een groot deel van de keuzes en beslissingen in zijn moment 'nu' naar zijn onbewuste gebied. Toch, elke keer als dat is geschied heeft het "ik" een deel van datgene wat het als de vrije wil ziet ingeleverd. Het zakt steeds verder weg in de waak-slaap.'
De Zoeker schudde met zijn hoofd.
'Ik kan uw beide laatste zinnen niet met elkaar rijmen. Ik bedoel, waarom is er sprake van waak-slaap als er een grotere individuele vrijheid is?'
'Elke beslissing die naar het gebied van het onbewuste wordt gebracht impliceert een navenante verkleining van het gebied, waarop het "ik" überhaupt nog bewuste keuzes kan maken. Veelal is dit gedrag door de Vormers der Gedachten aangeleerd! Of een "ik" een onbalans tot zijn aandachtsterrein toelaat hangt af van de wijze waarop dat "ik' is opgebouwd, waarop het is gevormd. Anders gesteld, het hangt af van de wijze waarop de talloze Vormers der Gedachten het "ik" hebben gemodelleerd en gecon-ditioneerd.
Natuurlijk is het denkbaar, dat de mens zich indringend in zijn eigen energetische

bewegingen verdiept. Dit wordt zelfs nadrukkelijk gepropageerd in verschillende filosofische stromingen. Hoe goed het ook klinkt, het heeft op het eerste gezicht voor een "ik" niet veel aantrekkelijks. In de huidige tijd, waarin het individu wordt overstelpt met talloze snelle, interessante en fascinerende indrukken kan iedereen aan den lijve ervaren, hoe weinig interessant het is om zijn eigen daden en handelingen aandachtig te volgen. Volg jij aandachtig de bewegingen van je lichaam tijdens het fietsen bijvoorbeeld, bij het kauwen van je eten of als je zwemt? Natuurlijk niet, dit zijn routinehandelingen die geen aandacht vragen. De hedendaagse omgeving heeft het bereiken van doelen –liefst zo veel mogelijk in zo kort mogelijke tijd- tot de norm verheven. Dááraan wil het "ik" zijn aandacht besteden en dat kan, als het een deel van de te nemen beslissingen met betrekking tot behoeftes, uitbesteedt aan het onbewuste.
Je moet dit proces plaatsen in zijn maatschappelijke context. Wat levert het een "ik" in onze maatschappij op als het inzicht heeft in het eigen functioneren? Welk spectaculair doel bereik je als jij jouw fysieke gedrag op een fiets kent? Past zo'n inzicht in de richting van de hoofdwet?'
'De hoofdwet?' De Zoeker herhaalde de woorden voorzichtig. 'Ik heb niet direct meer paraat, wat die precies beschrijft.'
'Wij hebben het daar eerder over gehad. Het is in het gebied van wetten die het menselijke gedrag beschrijven de belangrijkste wet. Hij beschrijft, dat een mens het aangename najaagt. Wat levert het op, als je weet hoe je fietst? Is dat aangenaam? Is onkunde hieromtrent onaangenaam? Kortom, wat is het vreugdevolle eindresultaat van een dergelijke verdieping? Natuurlijk, filosofische stelsels die zelfkennis propageren stellen, dat er meerwaarde is, maar dat is conceptuele meerwaarde. Mentale kennis!'
Meester Negen dacht enkele momenten na en verwisselde vervolgens de voorliggende tekening met de eerste figuur die hij had neergelegd.
'Die opmerking brengt ons terug bij waar we begonnen zijn vandaag. In deze figuur bevinden zich de mentale denkbeelden, de concepten, ideeën, filosofieën en dergelijke links onderaan in het blauwwitte gebied. Het "ik" heeft er weet van, maar omdat ze zo vluchtig zijn hebben ze nauwelijks impact en staat dat "ik" er nauwelijks bij stil.'
'In momenten van gewaarwording kan het "ik" ze zien,' zei de Zoeker.
'Zeker! Maar met momenten van gewaarwording worden de doelen die de Geest der Massa's aanprijst niet gehaald! Ik ben zelfs geneigd om het tegendeel te beweren.'
'Hoe bedoelt u dat?'
'Wie zich gewaar is, is even niet of minder geïdentificeerd. Doelen, welke dan ook, hebben daarmee minder grip op een dergelijk persoon. Het verwerven van inzicht in de eigen processen, en dan spreek ik niet over de oppervlakkige conceptuele inzichten, vergt langdurige inspanningen. Uiteindelijk is het enige echte besef dat iemand zich eigen weet te maken de wetenschap dat er in zijn lichaam veel processen autonoom volgens standaardroutines verlopen. En dat dit voor een flink deel verklaart wáárom hij zich gedraagt zoals hij zich gedraagt. ***Maar dit inzicht levert maatschappelijk gezien vrijwel niets op!*** *De mens neemt dit inzicht dan ook liever gemakkelijk aan als concept. Hij plaatst dat op een bestemde plek in zijn denken en zijn "ik" gaat over tot de orde van de dag, want alleen als het aandacht schenkt aan die orde van de dag weet het dat er een kans is op een duidelijke meerwaarde. Door zijn conditionering is het "ik" er*

dus van overtuigd geraakt dat minimale aandacht voor de eigen fysieke processen volstaat. Het oordeel over de vraag of het bewust waarnemen van de vele instinctmatig functionerende behoeftebevredigingsprocessen zinvol is, is daarmee snel geveld. Als ze werken, als die processen goed verlopen, geeft het aandachtig volgen ervan geen stimulerende, prikkelende of nieuwe informatie en het wordt dus nagelaten.'
De Zoeker herkende wat er was gezegd. Uit zijn omgeving. En hij zag het bij zichzelf en met een grijns besefte hij dat dit zelfkennis was, maar hij zweeg.

'De mens,' vervolgde Meester Negen, 'ontgaat het daardoor dat hij elk moment tal van verschillende behoeften heeft. Alleen met betrekking tot duidelijk fysiologische of materiële behoeften is hij bereid te onderschrijven dat hij meerdere behoeften tegelijkertijd heeft. Iemand kan bijvoorbeeld honger hebben én het koud hebben. Overigens is het niet relevant dat het "ik" zich niet gewaar wil zijn van de andere behoeften. De energetische onbalans heeft zijn eigen procesmatige wetten en loopt die onbewogen af, of het "ik" zich nu wel of niet verwaardigd heeft deze onbalans te classificeren als behoefte of niet. Het betekent echter wel iets voor het gedrag dat een individu vertoont. Gedrag heeft vrijwel altijd een relatie met ***bewust erváren*** *of* ***onbewust wérkende*** *behoeften. Van die relatie is het individu zich echter nauwelijks bewust, omdat het hem niet geleerd wordt zich daar bewust van te zijn.*
Behoeften hebben bij de mens zowel in zijn uiterlijke als innerlijke –bedachte- wereld hun eigen recht verworven. Als ze zich manifesteren, als de 'potentiële' behoeften voor de poorten van het "ik" staan en aangeven dat een energetische onbalans hersteld ***moet*** *worden, 'roepen' ze als het ware om bevrediging. Hun roep is dermate vertrouwd dat vrijwel direct en volkomen automatisch standaardreacties volgen. De mens heeft zijn uiterlijke wereld inmiddels zo ingericht dat er tal van behoeftebevredigingspunten zijn opgezet. Winkels, bijvoorbeeld. Dat zijn de meest triviale, maar daarnaast zijn er ziekenhuizen, markten, kerken of tempels, benzinepompen, warenhuizen en meer. In zijn innerlijke wereld heeft de mens een groot aantal standaardroutines ontwikkeld en met behulp daarvan komt het individu vanzelf bij dergelijke bevredigingspunten uit.'*
'Dat verklaart ook waarom het "ik" niet echt wordt getriggerd om zich met zijn behoeftes bezig te houden,' concludeerde de Zoeker.
'Er is dus niet alleen het verschil tussen de innerlijke wereld en de uiterlijke wereld, tussen de bedachte wereld en de werkelijkheid. Mensen kunnen daarnaast ook nog zo functioneren, dat er een verschil ontstaat tussen datgene wat zij doen, het aflopen van standaardroutines, en datgene wat zij in hun moment nu denken. Hun denken is losgekoppeld van het autonome routineuze behoeftebevredigingsgedrag. Automatisch of routineus gedrag is voor een "ik" niet interessant. De werelden waarbinnen het wil vertoeven, de bedachte wereld en het werkelijk functioneren binnen de tijdruimtematerie omgeving, gaan zo steeds verder uit elkaar lopen.
Ook dat heeft zijn gevolgen. Er ontstaat verwarring. Feitelijk is er een permanente schoksgewijs ervaren 'breuk' tussen de bedachte wereld en de realiteit om de mens heen. Deze chaos en verwarring ontstaan wetmatig, omdat de gerichte aandacht van het "ik" in het 'nu' voortdurend naar binnen is gekeerd, naar de fascinerende denkbeeldenreeksen. De primaire intentie bij het opzetten van routines is om juist

dankzij zo'n routine tot structurering en daarmee tot beheersing van de chaos te komen. Maar, omdat het "ik" het 'nu' juist dankzij die structurering meent te kunnen ontvlieden neemt de chaos in het 'nu' dus toe. ***Er is immers geen aandacht!'***
'Zo wordt inderdaad het tegenovergestelde bewerkstelligd van wat wordt gewenst,' reageerde de Zoeker licht verbaasd.
'Dat is nog niet alles,' bevestigde Meester Negen, 'Want die chaos wordt nog versterkt, omdat het "ik" zich behelpt met marges, ik zei je dat al eerder. Het specifieke effect van de marges voor wat behoeften betreft, kan als volgt worden beschreven: ***Een potentiële behoefte wordt alleen als zodanig herkend op het moment dat een interne marge, een interne veiligheidsgrens, wordt overschreden.'***
'U stelt hiermee feitelijk dat er nogal wat behoeften niet worden herkend!'
'Dat is ook zo, maar ondanks dat gegeven kan de mens niet buiten marges. Het is zijn "ik" ten enen male onmogelijk om alle energetische processen die zich in het lichaam afspelen te volgen. Het beschikt gewoonweg over onvoldoende 'denkkracht of denkvermogen'. Naast het inbouwen van talloze routines werkt het daarom met veiligheidsgrenzen. Het verdiept zich slechts in signalen of impulsen die 'marge- of grensoverschrijdend' zijn. Dat houdt in dat alles wat zich ***binnen*** *een bepaalde marge bevindt buiten het waarnemingsveld van het "ik" blijft. Dat "ik" vertrouwt er op dat aangeleerde routines zullen leiden tot gewenste reacties. Geringe energetische fluctuaties worden dan ook gelaten voor wat ze zijn. Het "ik" reageert pas als een energetische onbalans een bepaalde grootte heeft. Waardoor er een interne regelgrens wordt overschreden.*
Door deze handelswijze ervaart de mens zijn behoeften schoksgewijs. Het ene moment is er ogenschijnlijk niets, het volgende moment is hij zich gewaar van de behoefte, omdat deze de grens heeft overschreden en daardoor manifest wordt. Het prille eerste begin, waarbij de behoefte ontstaat en groeit, wordt niet waargenomen. Het is daarmee als met het ontstaan van gedachten. Ook het eerste begin, het ontstaan van de gedachten, onttrekt zich aan de gerichte aandacht van het "ik".'
'Het "ik" kent zijn eigen geboortemoment niet,' stelde de Zoeker resoluut vast en Meester Negen glimlachte bij het horen van deze woorden.
'Het werken met die regelgrenzen heeft het gewenste gevolg. Dankzij de marges en de veiligheidsgrenzen wordt de keuzevrijheid van het "ik" groter. Immers het "ik" hoeft zich niet continu bezig te houden met de energetische mutaties in het lichaam. Het kan de richting van de hoofdwet volgen en zich richten op zaken die het belangrijker of interessanter vindt. Een kleine onbalans levert geen probleem. Zolang de regelgrens niet overschreden wordt, hoeft hij geen aandacht van het "ik" en ervaart het "ik" geen druk, die het ***dwingt*** *tot het ondernemen van bepaalde acties. Dus voelt het zich vrij! Maar, op het moment dat ze worden overschreden -de mens ervaart dan een schok- is die vrijheid voor het "ik" verleden tijd. Het moet zich vanaf dat moment met kracht inzetten om de onbalans te herstellen.* ***Er bestaat dan geen vrijheid meer om voor een ander gedrag te kiezen!'***
Meester Negen keek naar de Zoeker.
'Eerder had ik het met je over de meerwaarde van het aandachtig volgen van de innerlijke processen. Hier ligt die meerwaarde! Hierop doelen de filosofische en

spirituele leermeesters. 'Alleen de mens die zich realiseert wat er met zijn keuzevrijheid geschiedt,' zo betogen zij, 'beseft waar zijn verantwoordelijkheden liggen. Een dergelijk mens zal uiteindelijk gaan werken met kleinere marges. Hij zal meer van zijn aandacht besteden aan zijn eigen innerlijke processen omdat hij de dwang van de behoeftebevrediging heeft begrepen. Een dergelijk mens weet dat hij -eenmaal in de greep van de behoeftebevredigingsdwang- geen vrije keuzes meer heeft. Door de marges bewust kleiner te houden, door aandacht voor de innerlijke processen vermijdt hij grote schokken en de noodzaak om behoeften te bevredigen loopt dus niet zo hoog op. Alleen de mens die zich in dit proces heeft verdiept kan de verantwoordelijkheid aan om de marges te verruimen omdat hij wéét wat de gevolgen zijn. De gevolgen overkomen hem niet! Hij kent zijn mogelijkheden en onmogelijkheden.'
De Zoeker keek ontevreden voor zich uit.
'Er zit, zoals vaak, een onwrikbare logica in uw woorden. Het leven wordt er echter een stuk saaier door. En dan nog, hoe bewust een mens ook moge zijn, zijn "ik" -dat zijn eigen vrijheid opeist- wordt aangejaagd door de hoofdwet. Het zoekt het aangename en mijdt het onaangename en tegenover die drang staat de mens machteloos. Dus naast saaier, wordt zijn leven ook minder vreugdevol.'
Meester Negen verstrakte iets, maar het was zo weinig dat het de Zoeker ontging.
'Vrijwel alle "ikken" volgen de hoofdwet.' reageerde hij dan. ' Zij kiezen voor het aangename, voor de weg van de minste weerstand. Juist vanwege deze 'natuurlijke' drijfveren willen "ikken" hun marges ruim stellen. Dankzij ruime marges wordt de gerichte aandacht minder gebonden en bij mindere binding kunnen "ikken" zich meer richten op het leuke, het prettige en het aangename. Om die reden is dit de richting van de Geest der Massa's. Maar zoals ik je zei, deze Geest houdt mensen in de waak-slaap. Degene die tot het waak-waak bewustzijn wil komen zal anders moeten handelen. Zo'n persoon zal zich ook moeten verdiepen in de aspecten die, zoals jij net zo luchthartig meent op te kunnen merken, met zich mee lijken te brengen dat het leven 'saai en vreugdeloos' wordt. Een onjuiste veronderstelling overigens!'
Er viel een ongenoeglijke stilte die pas werd onderbroken toen iemand met thee kwam.

'Het simpele feit,' begon Meester Negen enige tijd later, ' dat de mens bestaat kost hem energie, want hij heeft continu een energetische uitwisselingsrelatie met zijn omgeving. En zijn uitstroom is groter dan de instroom. De mens moet zelf zijn instroom verzorgen. Hij heeft hierin geen keuze, zijn instinctmatige drang tot overleven dwingt hem daartoe. Een mens kan van bepaalde energieën een voorraad aan te leggen, maar altijd is dat beperkt! Vast voedsel bijvoorbeeld kan enkele weken worden ontbeerd, maar lucht slechts enkele minuten. Abstract gezien zou ik zelfs durven te stellen, dat de mens ook beschikt over een voorraad 'rust'. En als hij die heeft opgebruikt wordt hij moe.'
De Zoeker grijnsde, zo had hij het nog nooit verwoord gehoord.
'In het gehele behoeftebevredigingsproces is de breedte van de gehanteerde marges waarover ik zojuist sprak sterk bepalend. De marges bepalen immers de tijd tussen het

signaleren van een behoefte en het moment, waarop die behoefte bevredigd moet worden. Zij geven de mogelijke uitstelbaarheid van het bevredigingsmoment weer. Een dergelijke marge heeft natuurlijk niet het harde karakter van een exacte deadline. Als de marge wordt overschreden dan is er altijd nog een beperkte hoeveelheid energie ter beschikking, waarmee acties kunnen worden ondernomen die voor de benodigde aanvulling te zorgen. De grenzen, de veiligheidsmarges moet je dan ook beschouwen als de regelaars voor de korte termijn. De energievoorraad regelt de wat langere termijn.
Ik maak even een gedachtesprong. De mens is het centrum van zijn eigen systeem. Anders gesteld, hij functioneert binnen een bepaalde tijdruimtelijke omgevingssituatie en heeft dáár zijn energetische uitwisseling mee. Doordat hij bestaat verliest hij energie aan zijn omgeving en moet hij acties ondernemen om die aan te vullen.'
'Ik heb wel overleveringen gelezen,' begon de Zoeker, 'meestal afkomstig uit religies, waarin staat dat de mens, als hij eenmaal in contact is gekomen met wat dan wordt beschreven als 'de grote externe energiebron', hij zelf geen acties meer te hoeft te ondernemen om zich op te laden.'
Tot teleurstelling van de Zoeker reageerde Meester Negen nauwelijks.
'Het zijn natuurlijk maar overleveringen en daadwerkelijke fysieke demonstraties ontbreken veelal, maar hoe staat u daar tegenover?'
Meester Negen liet zich echter niet tot een ander antwoord verleiden.
'Ik tracht praktisch te blijven,' ontweek hij, 'Voor al degenen die deze uitzonderlijke spirituele situatie niet hebben weten te realiseren, voor de overgrote meerderheid van de mensheid dus, is er geen keuze. Zij zijn dus onderhevig aan de werking van de behoeftemechanismen in hun lichaam en zijn genoodzaakt om voor een instroom van energie te zorgen via de bekende mechanismen.
In het behoeftebevredigingsproces is het, hoewel het "ik" het niet als zodanig ziet, toch amper het "ik" dat de leidende rol speelt. De mens wordt gestuurd door de op overleving gerichte instincten van zijn lichaam. Het is altijd de drang tot overleven die de aandacht dwingt en daarmee het gedrag richt. Het "ik" is in het proces van overleven de uitvoerder in plaats van de initiator. Het heeft dus een beperkte keuze. Het is de keuze van de uitvoerder. Met andere woorden, het heeft hooguit de vrijheid om te bezien hoé de acties moeten worden uitgevoerd. Niet dát ze moeten worden uitgevoerd!'
Meester Negen gaf de Zoeker even de kans om het subtiele verschil tot zich door te laten dringen en vervolgde dan: 'De prioriteiten die er met betrekking tot het bevredigen van behoeften worden gesteld hangen direct samen met de mate waarin de mens zich bewust is van wat er zich in zijn lichaam afspeelt. Als de mens dit bevredigen overlaat aan het overlevingsmechanisme geschiedt de prioriteitsbepaling door dat mechanisme. Dat heeft zijn onmiskenbare weerslag op het gedrag dat wordt vertoond. Het "ik" wordt dan overheerst door de elementaire driften en primaire krachten die in het lichaam bestaan. Zo'n "ik" staat in die situatie aan de zijkant. Het is niet de bestuurder, de heerser van het lichaam, maar het passieve instrument dat gebruikt wordt. Het wordt ingezet om bestaande behoeften vrijwel ongeremd te bevredigen. Een dergelijk "ik" is in feite willoos. Het wentelt zich in behoeftebevrediging en onttrekt zich aan vele vormen van verantwoording. Groteske ontsporingen, op individueel

niveau, maar ook op collectief niveau zijn daarvan het gevolg. Achteraf, maar alleen achteraf, wordt een "ik" dat zo is teruggetreden geconfronteerd met de momenten, waarop het zijn lichaam onbeteugeld heeft laten gaan in woede, verkrachting, geweld, drugsverslaving, dronkenschap of ander ongeremd gedrag. Dan volgt soms spijt of wroeging. Dit is in hoge mate afhankelijk van de gedachtepatronen van de Vormers der gedachten rondom een dergelijk "ik". Als zij zich namelijk niet inzetten om een dergelijk "ik" in het gareel te krijgen wordt het niet bijgesteld, wordt het ontaarde gedrag gecontinueerd.'
'Soms wordt dergelijke gedrag door Vormers der Gedachten juist gebruikt!' vulde de Zoeker aan. 'Als er een strijd om de macht gaande is, biedt het sommige Vormers voordelen om gebruik te maken van mensen die de inzet van geweld niet schuwen. In dergelijke situaties wordt het gebruik van geweld niet gecorrigeerd.'
'Hoewel je helaas gelijk hebt, is het toch geen regel! In de meeste samenlevingen zijn er regels die deze uitwassen trachten in te tomen. Je ziet dan ook veel vaker dat "ikken" zich wél van hun verantwoordelijkheid bewust zijn. Op grond van welke overwegingen dan ook gaat het in op wat wordt ervaren. Een dergelijk "ik' heeft inzicht in de kracht van potentiële behoeften en stelt zich in zijn 'nu' op als de bestuurder van de entiteit mens. Als een "ik" zich zodanig gedraagt, vindt een ingreep plaats in het gedrag. Er vindt een mentale sturing plaats en het fysieke mechanisme verliest zijn dominante positie. Het is niet meer de enige bron van waaruit behoeftebevrediging wordt geïnitieerd.'
'De mens gedraagt zich beschaafd,' stelde de Zoeker.
'Een mens kan denkbeelden herkennen als deze door de Vormers der gedachten ooit zijn aangebracht. Wij stonden daar eerder bij stel. Hetzelfde geldt voor behoeften. De behoeften die de mens het snelst herkent, waar hij een 'naam' aan weet te geven, vloeien voort uit de wijze waarop zijn "ik", zijn conglomeraat van denkbeelden, is opgebouwd. Dat laatste houdt in dat individuele behoeften hoe dan ook sterk groeps- en cultuurgebonden zijn. Omdat het denken interfereert met de werking van het overlevingsmechanisme is het in alle gevallen mogelijk dat de in een bepaalde cultuur gestelde prioriteiten ten koste kunnen gaan van de mogelijkheden van individuele overleving. De primaire drijfveer van het individuele menselijke lichaam -te overleven naar een volgend moment 'nu'- kan overwoekerd worden door de impact van ideeën of concepten die daar niet aan bijdragen.'
'Over welke concepten heeft u het,' vroeg de Zoeker.
'Er bestaan binnen menselijke samenlevingen talloze concepten die tot destructief gedrag leiden. Op grote schaal worden bijvoorbeeld stimulantia genuttigd of drugs, waarbij je natuurlijk ook tabak als drug moet zien en mensen nuttigen alcohol 'voor de gezelligheid'. Zij classificeren en discrimineren vervolgens op basis van die concepten, ze gaan heilige oorlogen in, ze moorden en vechten voor 'hun' grond of religie, ze geselen zichzelf om er beter van te worden en wat al dies meer zij.
Zolang het overlevingsmechanisme goed functioneert, zolang het "ik" daarin niet te sterk interfereert, kan de mens de verschillende op hem inwerkende signalen goed onderscheiden. Maar vaak interfereert het "ik" of in het verlengde daarvan de door het "ik" geëntameerde emoties, wél! Met als gevolg dat een energetische onbalans, een

behoefte, ervaring met het verkeerde etiket wordt gelabeld. Het effect daar weer van is dat een mens dus niet meer de juiste acties onderneemt en dat impliceert weer dat de behoefte slechts gedeeltelijk of niet wordt bevredigd. De acties van het "ik" zijn niet succesvol.'
'Een deprimerend gegeven,' mompelde de Zoeker voor zich uit.
'Zeker! Een mislukte actie heeft onmiddellijk effect op het vertrouwen van het "ik" in zichzelf. Vrijwel altijd is de eerste gedachte om de oorzaak van dat falen extern te leggen en, zoals dat tegenwoordig wordt beschreven, in een slachtofferrol te kruipen. Een "ik" dat daartoe overgaat, houdt zo voor zichzelf alle verantwoordelijkheid buiten de deur. En wie zich slachtoffer voelt van externe factoren heeft nooit een drijfveer om intern te zoeken naar verbetermogelijkheden natuurlijk.'
De Zoeker knikte. De woorden van Meester Negen waren onverbiddelijk, maar juist. Zij beschreven de kern van de identificatie. Als iemand zich identificeerde met het denkbeeld dat hij of zij slachtoffer was, was er geen ruimte voor andere denkbeelden. Een dergelijk denkbeeld zette de gerichte aandacht vast en hield de mens er van af om de blik naar binnen te richten. Dáár immers lag de oorzaak van zijn probleem niet!
'Zo'n denkbeeld vernauwt het bewustzijn,' zei hij daarom.
Meester Negen glimlachte.
'Het ironische is, dat élk denkbeeld het Universele Bewustzijn vernauwt tot een minuscuul punt. Maar sommigen zijn schadelijker voor de mens dan anderen. Als een "ik" er regelmatig niet in slaag de behoeftes te bevredigen, ontstaat op de lange duur bij de meeste mensen toch twijfel aan de effectiviteit van de individuele vermogens. Die mens staat dan op een tweesprong. Doorgaan op de bekende manier levert te weinig op. Meestal gaat de mens dan 'te rade' bij anderen. Die anderen worden zijn 'Vormer der Gedachten'. Daarbij ligt altijd een gevaar op de loer. In hoeverre kennen die anderen zichzelf. Weten zij onbevooroordeeld en integer advies te geven? Degene die aan dit soort vragen voorbij gaat, gaat wellicht ook voorbij aan het feit dat hij door advies te vragen, zich afhankelijk opstelt van de operationalisaties van die anderen. Met alle onbedoelde gevolgen die verderop aan de orde komen.'
'Het is dus link om advies te vragen,' concludeerde de Zoeker.
'Wat mij betreft niet! Integendeel zelfs, want hier ligt voor elke zoeker zeker op het pad der spirituele ontwikkeling de ultieme uitdaging. Realiseer je dat je beperkingen hebt en dat je problemen tegenkomt. Maar vraag alleen om advies of raad en volg alleen lessen vanuit de waak-waak bewustzijnstoestand. Alleen met die houding kom je tot de goede dingen en behoud je je onafhankelijkheid van de Vormers der Gedachten.'
'U komt altijd op hetzelfde uit,' mompelde de Zoeker na enkele momenten verbluft.
'Dat komt omdat jij me telkens bij dat punt brengt,' antwoordde Meester Negen met een glimlach en nam vervolgens een slok thee.

'Bij alle activiteiten,' vervolgde Meester Negen wat later, 'moet het individu zo handelen dat er een positieve balans ontstaat tussen instroom en uitstroom van energie. De mens is zich elk moment latent gewaar van dit proces. Zijn inzet om tot behoeftebevrediging te komen gisteren is dezelfde als die van vandaag en morgen zal het niet anders zijn. Dit onwrikbare gegeven dwingt hem acties te ondernemen,

waarvan het effect is dat hij zich verzekert van een stabiele instroom. Hij probeert met de kennis uit het verleden acties in het heden op te zetten teneinde toekomstige energie uitwisselingrelaties voorspelbaar en beheersbaar te maken. Door ze te stabiliseren. Hoe minder fluctuaties immers, des te zekerder is hij van een voldoende toevoer. In zijn streven om die stabiliteit te realiseren ontziet de mens zich in het moment 'nu' niet, maar spant zich extra in, ten gunste van de toekomst. Dit gedrag berust dus op een gewilde actie van het "ik". Omdat het de wens van het "ik" is, realiseert dat zich tegelijkertijd dat het een deel van zijn vrijheid kwijt is. Het is door zijn wens immers gedwongen om zijn aandacht richten op zaken die het -ware het vrij geweest- zou laten voor wat het was, nietwaar?'
Hoewel de vraag retorisch was knikte de Zoeker.
'Deze beweging gaat in tegen de weg van de minste weerstand, een weg die het "ik" de maximale vrijheid geeft. Het gaat dus in tegen het natuurlijke streven van het "ik" om zoveel mogelijk ongeremd zijn gang te kunnen gaan. Het verminderen van keuzevrijheden kan echter worden gecompenseerd door de interne marges –die worden gehanteerd bij behoeften- op te rekken. Als het daarin succesvol is, verwerft het toch weer de gezochte vrijheid om binnen de bedachte wereld te kunnen verwijlen.'
Meester Negen legde een nieuwe schets neer.

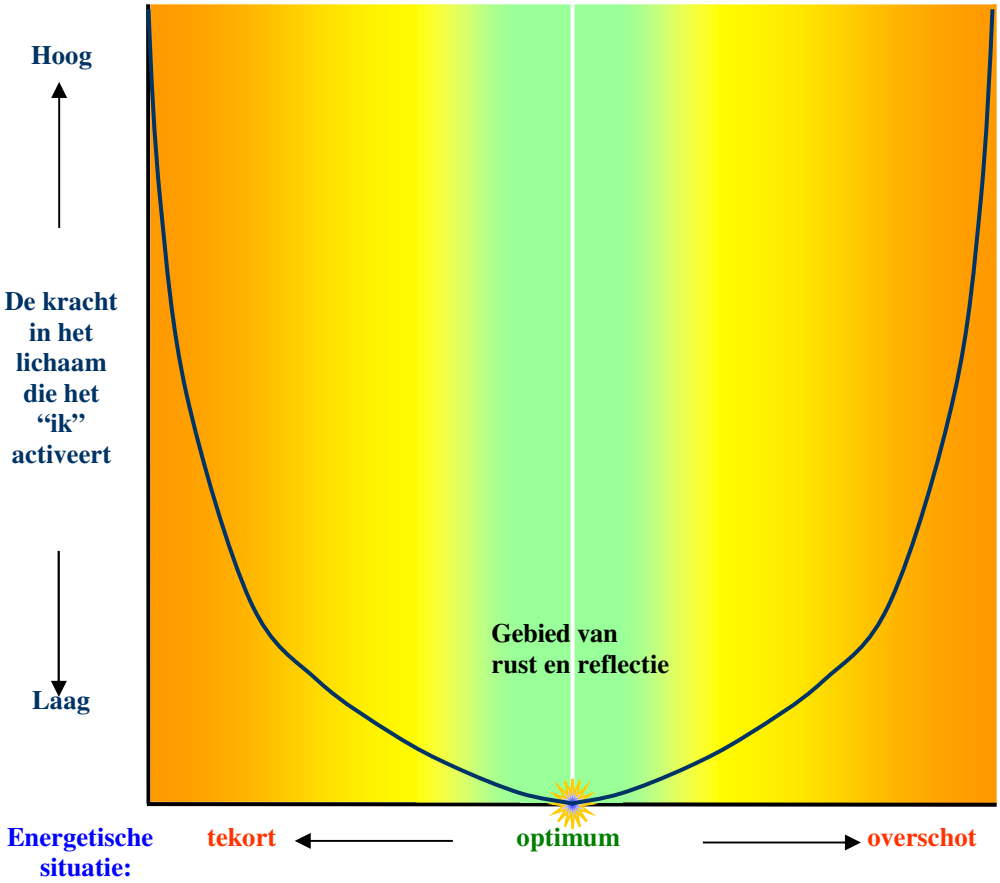

fig.146: Manifestatiedrang van het "ik" en de energiehuishouding.

‘Ieder mens beschikt -zeker in theorie- over de mogelijkheid om zich energetisch bezien naar een optimumpunt te begeven. De bereidheid van een mens om in actie te komen als hij zich in zijn energetische optimumpunt bevindt, is gering, want als iemand acties onderneemt dan kosten deze hem energie of leveren hem energie op, maar daardoor verdwijnt hij wel uit dat optimumpunt.
Dit gegeven kan ook vanuit een ander gezichtspunt worden benaderd. De essentie ligt daarbij niet op de energiehuishouding van het individu, maar hoe deze energiehuishouding inwerkt op het “ik”. Dat is wat de figuur beoogt te illustreren. In het midden is er sprake van een energetisch optimum. Rondom dit punt bestaat het lichtgroene getekende gebied, dat je moet beschouwen als het gebied, waar de mens tot rust en reflectie kan komen. Het is namelijk het gebied waar er –vanuit de drang tot overleven- amper of geen beroep wordt gedaan op het “ik”. Alle overlevingsenergieën, mentaal, fysiek of emotioneel zijn daar in balans. Met ander woorden, er is nergens een energetische onbalans, dus er is geen behoefte. De mens heeft in dat gebied de mogelijkheid tot reflecteren. Buiten dat gebied is er sprake van energetische tekorten die moeten worden aangevuld en om dat te bewerkstelligen is het “ik” nodig. Daar ontstaat het “ik” dus noodgedwongen en wetmatig.’
‘Als ik het goed begrijp zijn de energetische tekorten de aanjagers van het “ik’. Dat impliceert voor mij, dat we bijna nooit van ons “ik” af komen,’ zei de Zoeker.
‘Natuurlijk komt een mens nooit van zijn “ik” af!”
De Zoeker keek Meester Negen verbijsterd aan.
‘Maar hoe zit het dan met allerlei spirituele verhalen over verlichting en dergelijke?’
‘Ik weet niet op welke verhalen je doelt, maar het moet je duidelijk zijn dat je dankbaar moet zijn voor het functioneren van je denken, van je “ik”, omdat je daarmee je fysieke voortbestaan kan regelen.’
‘Wilt u nu dat ik mijn strijd tegen het “ik” moet opgeven?’
‘Ik denk dat je strijd tegen het “ik” inderdaad volslagen nutteloos is, want wie strijd er tegen wat? En wat moet er worden bereikt? Maar los van deze filosofische overwegingen is het natuurlijk goed dat je een “ik” hebt. Alleen moet de kracht ervan gedimd worden. De waak-slaap impliceert dat het “ik” zo dominant in het ‘nu’ bestaat, dat het daardoor de inwerking van het Universele Bewustzijn volledig overschaduwt. In de waak-waak bewustzijnssituatie bestaat het “ik” ook, maar de kracht ervan is niet zo heftig dat het de aanwezigheid van het Universele Bewustzijn overvleugelt. Het “ik” is daar nooit meer dan een alerte dienaar die nooit vanuit zichzelf autonoom optreedt!
In het optimumpunt,’ Meester Negen wees naar de figuur, ‘ is er geen behoefte aan een “ik”. Dat wil zeggen dat de mens onverwacht de mogelijkheid krijgt om spontaan in contact komt met het Universele Bewustzijn, met zijn oerkern, zijn ziel.’
Hij keek de Zoeker indringend aan.
‘Overigens is dit slechts een mogelijkheid en het gebeurt absoluut niet wetmatig. De mens voelt zich in het punt uitstekend en letterlijk optimaal. Bevrijd van zorgen en welke druk dan ook om iets op te pakken. De klemmende greep van het “ik” is even weg. Dergelijke momenten overkomen iedereen. Ze komen echter even onverwacht als dat ze verdwijnen. Het zijn de enige momenten waarbij de mens spontaan in contact

kan komen met het Universele Bewustzijn. Hij ervaart die momenten natuurlijk, dat kán niet anders, als momenten van uiterste vervulling. Helaas, degene die niet bewust zoekt naar de oorsprong van het bestaan zal het ontgaan dat hij daarmee in aanraking is gekomen, ***omdat dat "ik" gewoon niet weet wat er is gebeurd'***
Meester Negen benadrukte de laatste woorden.
'Die mens is met zijn bron in contact gekomen en ervaart de opperste gelukzaligheid, maar hij of zij begrijpt niet wat hem of haar is overkomen. Als zo'n persoon de ervaring verwoordt, luidt dat zoiets als: 'Ik was volmaakt tevreden en maakte me nérgens druk over'. En die verwoording ligt dicht bij wat is geschied natuurlijk. Die energetische situatie bewerkstelligt heel even een staat die kan worden gekwalificeerd als "ik"loos! Helaas, ook de oorzaak van het ervaren geluksgevoel wordt vaak extern gelegd, bij omstandigheden, bij exotische plaatsen, bij gezelschap, bij gebeurtenissen of bij wat dan ook. Vervolgens wil het "ik", altijd op zoek naar het aangename, het onmogelijke. Het wil zélf het geluksgevoel opnieuw te bewerkstelligen. Bij gebrek aan inzicht zet het zich in zijn jacht naar geluk in om soortgelijke externe omstandigheden te zoeken of te creëren. Helaas, elke actie creëert een "ik" en het paradoxale van de situatie is dus dat, vanaf het ogenblik dat het "ik" in het spel is, de mens uit zijn optimumpunt verdwijnt!'
'Een zure paradox,' bevestigde de Zoeker na enig denken, 'de mens is feitelijk dubbel verloren als hij op deze wijze zijn geluk meent te vinden.'
'Dat is één benadering. Je kunt het ook bezien als een léérzame paradox. Dat is het in ieder geval voor wie wil leren,' antwoordde Meester Negen met een lach, maar uit het gezicht van de Zoeker bleek dat deze niet onverdeeld gelukkig was met die opmerking.
'Moet ik uit uw woorden begrijpen dat het vrij zijn van behoeften een voorwaarde is om in contact te komen met het Universele Bewustzijn?'
Meester Negen dacht enkele momenten na over het antwoord.
'Dat is tot op zekere hoogte waar, maar tegelijkertijd is het gevaarlijk om zoiets onvoorbereid als uitgangspunt te nemen,' begon hij cryptisch. 'Natuurlijk moeten er basisbehoeften als voedsel, warmte zijn vervuld. Discussies daarover vind ik zinloos. Maar daarnaast heeft het "ik" een veelvoud aan andere behoeftes gecreëerd die het nastreeft.'
'Zoals?'
'Ik denk hierbij aan psychologische, sociale en fysieke behoeftes als bijvoorbeeld geldingsdrang, gezelligheid, competitiedrift, bemind te worden, gewaardeerd te worden, behaaglijkheid en wat al dies meer zij. Dergelijke wensen of behoeften leggen continu beslag op de inhoud van het denken en ze verhinderen daarmee elke mogelijkheid van de mens om in contact komt met het Universele Bewustzijn. Je ziet vervolgens dat ook in spirituele en religieuze stromingen voorschriften, wetten en geboden zijn geëntameerd, die als zij trouwhartig worden opgevolgd, zo wordt gesteld, bewerkstelligen dat de mens in contact komt met het Universele Bewustzijn. Het "ik" dat zich daar mee identificeert, natuurlijk vanuit de beste intentie, entameert toch behoeftes. Enerzijds de gevoelde morele drang, ook dat is een behoefte, om aan de regelgeving te voldoen, anderzijds de behoefte om contact met het Universele Bewustzijn te verwerven. Daarmee creëert de mens hoe dan ook een afstand tot het

optimumpunt. Dit laatste is een van de grote spirituele valstrikken.'
'Zoals u het beschrijft is het een complex probleem,' verzuchtte de Zoeker.
'Dat is het! Hier zie je het immense dilemma waar de Grote Leraren vanaf alle tijden mee hebben geworsteld. Zonder regels is er nauwelijks kans op spirituele voortgang, maar ieder regel werkt belemmerend. Zij bestendigen de "ikken", omdat die er zich mee identificeren. Maar ik wil nog even iets over je eerdere vraag zeggen. De mens, die zich in het optimumpunt bevindt, bevindt zich in een staat die gelijk kán zijn, het hóeft niet, aan de bewustzijnsstaat die bereikt wordt tijdens meditatie. Vanuit die optiek wordt meditatie aanbevolen. Ook hier echter heerst dezelfde paradox: degene die mediteert om die staat te bereiken, wordt er juist door die aspiratie vanaf gehouden.'
'Dat klinkt allemaal niet bemoedigend,' concludeerde de Zoeker, 'als er blijkbaar niets werkt wat kan ik nog doen?'
'Ik heb je al eerder gezegd dat je enige mogelijkheid ligt in het bewust zijn. Dan ervaar je wat er is. Alleen dan kun je het ontstaan van je identificatie en behoeftes waarnemen en vanuit die gewaarwording heb je de mogelijkheid om er in mee te gaan of niet. Alleen als je weet uit ervaring, niet conceptueel, want dat is leeg hoe je lichaam, je emoties en je denken werken, heb je een keuze. Je zíet dan ín het moment 'nu' de beweging van je aandacht. Laat je hem verdwijnen in de functies van je lichaam, je denken of je voelen, of blijf je helder. De kennis is dus een voorwaarde, want zonder kennis gaat jouw aandacht volkomen zijn eigen gang en is het puur toeval als er een contactmoment met het Universele Bewustzijn is.'
'Het is niet mogelijk om dag in dag uit te mediteren,' merkte de Zoeker op. 'Ik bedoel daarmee dat het contact met het Universele Bewustzijn wel vaker niet dan wel aanwezig zal zijn.'
Meester Negen glimlachte.
'Kijk naar wat je zegt en zie hoe het "ik" werkt. Nog voordat er überhaupt enig zicht is op het contact met het Universele Bewustzijn, wil dat "ik" dat contact al continu 'hebben'! Het allereerste begin is het ervaren van en het herkennen van het contact! Het is het weten dat de euforie dáár uit voort komt. Niet uit omstandigheden, personen en dergelijke. Vervolgens is er de mogelijkheid dat het contact bestendigd wordt. De mens leeft dan vanuit het contact en de band wordt niet meer verbroken, hoe onrustig de leefomgeving ook is.'
'Dat is in ieder geval niet mijn situatie,' zei de Zoeker en de Meester lachte nu hardop.
'Het is van velen niet hun situatie en daarom heet hun bewustzijnstoestand de waak-slaap. Hun "ik" is wakker, maar er is geen contact met hun oerkern/ziel. Maar de ervaring van euforie trekt juist in die waak-slaap heftig aan elk "ik". En zo'n "ik" beseft dat, als het er in slaagt om de marges rondom zijn behoeften te vergroten, dat dit ***gevoelsmatig*** *betekent, dat zijn gebied van tevredenheid wordt vergroot!*
In de gehele menselijke historie is er daarom gezocht naar methoden en middelen om dat te bewerkstelligen en gedurende alle eeuwen is de mens uitgekomen op het gebruik van drugs. Door het gebruik van drugs worden een aantal veiligheidsgrenzen uit het aandachtsveld van het "ik" verwijderd. Dat betekent dat dit "ik" niet meer zo snel reageert, niet meer zo vlug opgeroepen en geactiveerd wordt, omdat het langer duurt voordat de grens wordt overschreden. Het individu ervaart voor zijn gevoel dat het is

‘bevrijd’ van de dwang om acties te ondernemen. Door gebruik van drugs kunnen fysieke behoeften worden genegeerd, zoals pijn en vermoeidheid of slaap. En uiteraard is het effect nog duidelijker als de behoefte om zich aan maatschappelijke en culturele regels te houden verdwijnt. Dankzij het wegvallen van een sturend “ik” ervaart de gebruiker een gevoel van bevrijding.
Natuurlijk is er de mentale conclusie dat het gebruik van drugs een slechte zaak is. Dit denkbeeld is op zich juist. De eerste figuur die ik je toonde, illustreerde de impact van mentale denkbeelden. Hun kracht weegt volstrekt niet op tegen het gevoel van bevrijding dat met het gebruik van drugs gepaard gaat. Dat ***gevoel*** *van bevrijding moet veel hoger in de figuur worden geplaatst. Je kunt trouwens gemakkelijk waarnemen dat gebruikers van drugs, zeker ook alcohol, als het ware vanzelf de neiging hebben om in de ‘hogere’ regionen van de figuur terecht te komen. Agressie en losbandigheid nemen toe, terwijl het ‘beschavingsniveau’ afneemt. Dat komt natuurlijk omdat door de drug de juiste werking van het denkproces afneemt waardoor de impulsiviteit van emoties en instincten veel ongeremder zijn gang kan gaan.’*
‘Er is dan toch sprake van een soort evenwicht,’ peinsde de Zoeker hardop. ‘Wat aan de ene kant aan genoegen wordt verworven, wordt aan de andere kant even zo hard weer ingeleverd. Zo heeft de mechanica toch gelijk: Actie is reactie!’
Meester Negen glimlachte.
‘Het is goed dat je het zo benoemt. Binnen het Universele Bewustzijn is alles volmaakt in evenwicht. Omdat onze menselijke vermogens zo beperkt zijn, hebben we zelden zicht op de samenstellende componenten van dat evenwicht of zijn we geneigd het één belangrijker te vinden dan het ander. Elke ingreep, hoe minimaal ook, kent gevolgen. De meeste gevolgen vallen binnen de marges die de mens hanteert. Maar vaak zijn er natuurlijk gevolgen die de mens volstrekt niet heeft ingecalculeerd. Als een “ik” daarmee wordt geconfronteerd, staat hij niet stil bij zijn beperkte vermogens of bij de universele wet van het evenwicht. Ook hier legt het de oorzaak extern en spreekt over ‘onvoorziene effecten’ of ‘onverwachte reacties’. Zo houdt hij zijn conceptuele wereldbeeld, zijn “ik” in stand. Overigens, het door jou geciteerde ‘actie = reactie’ axioma is in het spirituele denken al veel langer bekend. Het wordt daar omschreven als de ***wet van karma****.’*
De Zoeker overdacht dit geruime tijd.
‘De wet van karma lijkt me méér te impliceren dan het equivalent uit de mechanica. Het tijdsbeslag is veel groter.’
‘Dat komt,’ zei Meester Negen instemmend, ‘omdat de wet van karma direct gekoppeld is aan de werking van het Universele Bewustzijn. Het axioma ‘actie = reactie’ geldt slechts binnen onze tijdruimtematerie dimensies. Die dimensies, hoe oneindig groot ze volgens onze waarnemingen ook zijn, vormen slechts een minuscule fractie binnen de existentie die wij proberen te karakteriseren met de begrippen Universeel Bewustzijn.’
Hoewel de Zoeker nieuwsgierig wachtte op een verdere verduidelijking bleef die achterwege.

‘Laten we ons eens verder verdiepen in het proces waarbij behoeften worden geoperationaliseerd,’ hervatte Meester Negen wat later het gesprek. ‘Dat is in de loop der vele eeuwen binnen menselijke leefgemeenschappen een op zichzelf staande activiteit geworden. Elke lokale gemeenschap en niet in de enge economische zin, maar juist in psychosociale zin, operationaliseert op zijn eigen wijze de behoeften. Niet alleen dat, vaak tracht zo’n gemeenschap zijn geoperationaliseerde behoeften te exporteren. Dit, omdat naar mate meer mensen de behoefte erkennen, ‘het onomstotelijke nut ervan’ bewezen lijkt. De breedst mogelijke acceptatie ervan leidt namelijk tot een ‘zo groot mogelijke stabiele en ogenschijnlijk uniforme’ bedachte wereld, waarmee de individuele zekerheid lijkt te zijn vergroot. Gelijkluidendheid van opvattingen biedt in de survival of the fittest kansen, verschil veroorzaakt onzekerheid en roept weerstand op. Het gevolg is eenvoudig. Elk mens in vrijwel iedere samenleving wordt tegenwoordig overspoeld door een zich immer uitbreidend scala aan erkende behoeften.’

‘Waarop ook iedereen evenveel recht heeft,’ mompelde de Zoeker cynisch.

‘Natuurlijk,’ beaamde Meester Negen,’ het verkopen van het ‘recht op de bevrediging van de geoperationaliseerde behoefte is een noodzakelijk onderdeel van de exporttechniek er van. Een behoefte waarbij er het recht is op bevrediging moét wordt vervuld. Naarmate de afstanden op de wereld eenvoudiger te overbruggen zijn, wordt duidelijk dat de behoeften van de verschillende ‘markten’ soms lijnrecht tegen elkaar indruisen. Als men orthodoxe kaders naast expanderend hedonisme zet, individualiseringstendensen tegenover solidariteit, progressief tegen conservatief, fundamentalisme versus liberalisme, ontstaat noodzakelijkerwijs verwarring. Met name op de talloze grensgebieden waar de verschillende opvattingen elkaar raken wordt de dramatische basis voor permanente conflicten gelegd.’

‘Het is opvallend dat u dergelijke verschillen vanuit de behoeften benadert,’ meende de Zoeker. ‘Meestal wordt verwezen naar cultuurverschillen of zo.’

‘Hoe de oorzaak wordt gekwalificeerd is nauwelijks van belang. In essentie is vertoond gedrag altijd terug te voeren op identificatie met een reeks van denkbeelden. Het verschil tussen een reeks denkbeelden die als cultuur worden beschreven en een conglomeraat van denkbeelden die als behoefte worden gekarakteriseerd, is hooguit gradueel. De essentie zit in het trefwoord ***identificatie!****’ Meester Negen benadrukte het laatste woord.*

‘Steeds minder wordt de mens geleerd zich af te vragen of datgene dat hij als behoefte krijgt voorgeschoteld aansluit bij zijn echte belangen. Omdat hem deze kritische instelling niet is aangeleerd, integendeel, omdat de hedendaagse Vormers der Gedachten steeds meer benadrukken dat elke door de Geest der Massa’s geaccordeerde behoeftebevrediging een onvervreemdbaar menselijk recht is, ontstaat er een grote druk op behoeftebevrediging. Ieder die zich daartegen kritisch opstelt ondervindt onmiddellijk de grote tegenkrachten van de Geest der Massa’s en die werkt op veel fronten tegelijk, grof en subtiel.

Elk mens verkeert bijvoorbeeld in een leefomgeving, waarin specialisatie hoogtij viert. Er zijn op vrijwel elk terrein experts of deskundigen. Zij allen presenteren gedreven het

‘onomstotelijk bewezen nut’ van de door hun professie geoperationaliseerde behoeften. De mens, die zich zelf bewust tracht te worden van wat werkelijk goed voor hem is, vindt die experts op zijn pad. Zij wijzen hem de weg naar het geluk, want ze brengen hem in contact met de zegeningen van hun kennis. Elk mens die deze Vormers negeert, die misschien twijfelt aan hun woorden heeft aan hen formidabele tegenstanders. De twijfelaars krijgen het verwijt dat zij zich niet conformeren aan de Geest der Massa’s. De deskundigen hebben binnen hun ‘lokale markt’ de macht. Zij vertegenwoordigen binnen die markt de ‘Algemene Erkende en Onbetwiste Inzichten’, die op die lokale markt breed worden aangehangen. Specialisten en deskundigen zijn soms onbewust, maar meestal zeer bewust dé representant van de lokale Geest der Massa’s. Hun woorden worden binnen de lokale markt dus nimmer als oppervlakkig of vrijblijvend beschouwd. Integendeel, zij worden binnen die markt bezien als de lokale autoriteit, de richtinggever, de geautoriseerde Vormer der Gedachten aan wier woorden gevolg moet worden gegeven!’

Meester Negen zweeg even en maakt een bocht in zijn betoog.

‘Vanuit diverse filosofieën wordt een vrije wil gepropageerd. Als denkbeeldige constructie is dit mogelijk natuurlijk, maar in het intermenselijke verkeer is een dergelijke vrije wil inmiddels bedolven onder vele honderden lagen must’s en don’ts met voorschriften en gedragsregels, geboden en verboden, opvattingen en meningen, naast de talloze opgedrongen situatie- afhankelijke denkbeelden over de aard van onze tijdruimtematerie omgevingen.’

‘Waarop doelt u,’ vroeg de Zoeker.

‘Ik denk dan aan de manier waarop de mens politieke opvattingen, maatschappelijke filosofieën, religieuze regels of anderszins breed aangehangen gepopulariseerde wereldbeschouwingen krijgt opgedrongen. Of, en dat gebeurt dan minder grootschalig, de behoeften die tegenwoordig bijvoorbeeld door mode, marketing of reclame-uitingen, vanuit alle richtingen aan het individu worden opgedrongen. Allen suggereren zij kleine paadjes te zijn die leiden naar het Grote Geluk!’

‘U kunt daar kritisch over spreken,’ zei de Zoeker, ‘maar er is een fase in ieders leven dat het absorberen van grote hoeveelheden door Vormers der Gedachten aangereikte kennis noodzakelijk is.’

‘Natuurlijk. In zijn jeugdjaren is de mens afhankelijk, maar dat behoort een voorbij-gaande fase te zijn. Daarna wordt de mens geacht zelf te kiezen. Hij bereikt de leeftijd waarop hij geacht mag worden zelf de verantwoordelijkheid voor zijn eigen leven op zich te nemen. Zo wordt het in ieder geval gepropageerd. De leeftijd waarop iemand volwassen geacht wordt te zijn is de leeftijd waarop iemand geacht wordt zelfstandig beslissingen te kunnen nemen. Die volwassenheid is vaak een recht, meestal in wetboeken vastgelegd. Maar het blijkt vaak slechts een theoretisch concept, want het individu wordt onmiddellijk tegenwerkt, zodra het zich op een deelaspect en op basis van zijn eigen beslissing wil onderscheiden van de Geest der Massa’s. Daarnaast is het ingewikkeld om door alle verschillende conditioneringslagen heen nog de mogelijkheid tot een eigen vrije keuze te zien, vooral omdat de mens er vrijwel niet in wordt onderwezen óm zo te kijken! Alleen diegene die voortdurend aandachtig is, die zich bewust is van de innerlijke wereld en de effecten die de uiterlijke wereld daarop heeft

vangt af en toe een glimp op van de mogelijkheid tot vrije keuze.'
'Zoals u het beschrijft is het niet erg hoopvol,' mompelde de zoeker.
'Ik meldde je dat het ingewikkeld is. De richting die de gerichte aandacht van het "ik" moet gaan staat haaks op de aandachtsrichting, zoals die feitelijk bij voortduring door de Vormers der Gedachten onder de aandacht van de mens wordt gebracht, want hij staat haaks op de weg der minste weerstand, de weg die het handelen van de mensheid heeft doordrenkt en zo de Geest der Massa's heeft gecreëerd. Juist vanwege de kracht van de weg der minste weerstand heeft het "ik" in zijn waarnemingsproces de 'marges' gecreëerd. Het heeft begrepen dat het door 'marges' te gebruiken als het ware een 'speeltuin voor de eigen vrije wil' heeft gecreëerd. Daarbinnen kan het naar eigen inzichten eenvoudig elke vorm van genotsbeleving najagen!'
De Zoeker moest dit overdenken. Hij knikte uiteindelijk langzaam.
'Op een abstracte wijze is het boeiend om te zien dat onbewuste keuzes, noch op het niveau van het individu, noch op het niveau van een cultureel verband een heldere of doordachte structuur hebben en dat de gevolgen van die keuzes dus onvermijdelijk chaos moeten creëren. Omdat er te weinig echte aandacht is in de besluitvormingsprocessen leidt die chaos uiteindelijk vaak tot conflicten. De mens neemt zijn omgevingssituatie onzuiver waar. Daarnaast worden vele signalen verkeerd geïnterpreteerd. Zo wordt op tweeërlei wijze de basis voor onnauwkeurigheid gelegd. Strikt logisch bezien kunnen mensen door deze manier van handelen nauwelijks verantwoordelijk gesteld worden voor de gevolgen van hun keuzes. Deze strikt logische benadering wordt binnen samenlevingsverbanden niet aangehangen. Het zou trouwens het onmiddellijke eind van een samenleving zijn. Ieder individu verkeert in de mening dát het de goede beslissingen neemt en sluit zich vrijwel geheel af voor de invalshoek dat het besluitvormingsproces aangescherpt zou kunnen worden. Elke aanscherping betekent immers dat hij de weg der minste weerstand verlaat en zijn aandacht in het moment 'nu' moet houden.
De mens heeft in theorie de mogelijkheid om zijn eigen wereld de vorm te geven die hij nodig acht. Doet hij dat op alle gebieden, dan heeft hij inderdaad de volwassenheid bereikt. Er zijn echter een groot aantal culturen en stromingen, waarbij 'volwassenheid' enkel impliceert dat het individu zich vanaf een bepaald moment geacht wordt te schikken naar de heersende normen en regels. In dat proces wordt de volwassenheid ook beschreven als 'op grond van gegroeid inzicht en wijsheid kiezen voor de heersende regels'. Iemand handelt, met andere woorden, in zo'n maatschappij alleen volwassen als hij zich conformeert aan de Geest der Massa's. Met nog andere woorden, een dergelijk persoon heeft zijn eigen innerlijke wereld volledig aanpast aan datgene dat de omgeving vraagt. Een dergelijke volwassene gedraagt zich aangepast!

Het denkmodel zoals dat eerder werd beschreven illustreert dat er tussen de mogelijkheid om vrij te kiezen en de gelijkschakeling met de Geest der Massa's een wereld van verschil bestaat. In het eerste geval is de mens zich bewust van zichzelf. Zijn aandacht 'bevindt' zich aan het begin van de verschillende denkbeeldenreeksen. Hij loopt die af en keert terug naar het beginpunt om vervolgens op basis van de waarnemingen te beslissen. In het tweede geval wordt de mens door zijn omgeving

direct ín een bepaalde denkbeeldenreeks gedrukt. Daarbij worden andere reeksen zorgvuldig vermeden, genegeerd of ontkend. De mens loopt de vooraf bepaalde denkbeeldenreeks af. Het psychologische proces hierbij is zeer subtiel. Omdat zijn "ik" door de Vormers der Gedachten is voorgevormd, 'herkent' dat "ik" de gekozen denkbeeldenreeks natuurlijk en wordt 'getroffen door de logica, de heldere causaliteit en de juiste inzichten van zijn leermeester'. Zijn keuze is al veel eerder tijdens het vormingsproces gedetermineerd. En al doende, maar volkomen gestuurd, 'accepteert' hij de aangewezen denkbeeldenreeks als enig juiste!
De situatie van de individuele mens is er niet gemakkelijker op geworden. Elk individu staat permanent voor de gecompliceerde opgave om de talloze operationalisaties, waar anderen (de Vormers der Gedachten) hem mee volgestopt hebben en waarvan hij min of meer profijt heeft getrokken (omdat zij hem op de aangename weg der minste weerstand brachten), te analyseren. ***Alleen op grond van zijn eigen analyses moet hij vervolgens beslissen of het zijn eigen operationalisaties worden.*** *Dit echter is hem alleen mogelijk als hij zich bewust is van dat gegeven. Als er al ergens een kiem van een vrije wil ligt, is dit de enige plaats van waaruit die vrije wil kan groeien.*
Een levensgroot gevaar bedreigt de mens echter hier permanent. Deze bijzondere plek, de unieke plaats, waar de kiem der vrije wil kan ontspruiten, wordt door velen gezocht. Zij is daarmee welhaast even gewild als indertijd de bol was waaruit de vermeende Zwarte Tulp zou groeien. Vrijwel ieder wil datgene, wat er uit de kiem voort zou kunnen komen, richten en sturen naar 'wenselijke' geachte richtingen. Die wenselijkheid vloeit weer voort uit de specifieke geaardheid van de Geest der Massa's en is hetzij politiek, economisch of religieus gekleurd. Om de mens te 'helpen' bij het ontwikkelen van zijn vrije wil (in feite dus om zo'n "ik" te vormen) wordt elk individu dus bijgestaan door grote scharen 'Vormers der Gedachten', die 'hun goede raad per pond aanbieden'. Vaak met een overtuiging alsof ook de kleinste kei in hun rotstuintje nog een fragment van de steen der wijzen is. De vrije wil wordt zo snel gesmoord, want elke bemoeienis van een Vormer betekent het versterken van een "ik", waarmee de kans dat een mens zijn 'zijn' benadert, afneemt.
'Als er niet meer wordt gevormd, 'stelde de Zoeker,' stort een samenleving in elkaar. Ik neem aan dat dit niet de kant is waar u op uit wil komen.'
'Het gaat nooit om het Vormen op zich, het gaat altijd om de ***identificatie*** *met aangebrachte denkbeelden,' reageerde Meester Negen enigszins afgemeten en het was even stil.*

'Heden ten dage, 'sprak hij wat later op zijn normale toon, 'hebben mensen, zo lijkt het in ieder geval, meer geestelijke vrijheid dan vroeger. Nadrukkelijker wordt er gesteld dat ieder zijn eigen verantwoordelijkheden op moeten pakken en zelf op onderzoek uit moet gaan, om dan te beslissen of datgene wat hem wordt aangedragen of ooit bijgebracht is, voldoet. 'Onderzoekt alles en behoudt het goede!' Dat is een veel gebruikt citaat.'
De Zoeker knikte, wie kende dat niet.
'Voor mij is de bijbehorende vrijheid echter schijn. Het zoekproces wordt vrijwel altijd gestuurd, zij het dat dit anders dan vroeger steeds minder geschiedt via botte kracht of

bruut geweld. Maar via allerlei subtiele vormen van manipulatie wordt de mens in bepaalde denkrichtingen gedreven en wordt hem bijgebracht dat er, mits hij zich voldoende inzet, resultaten zullen komen. Daar zit wat mij betreft de crux! Want via het eerder beschreven denkmodel begrijp je, wat zich hier feitelijk afspeelt.'
Dit ging de Zoeker te snel en hij keek vragend op.
'Wat geschiedt er in het denken als iemand zich ergens grondig in verdiept?'
Wederom wist de Zoeker niet precies waarop Meester Negen doelde, dus vervolgde deze zijn verhaal.
'Als hij dat daadwerkelijk gedaan heeft, heeft hij een netwerk van open kanalen opgebouwd. Hij 'toetst' vervolgens dat netwerk keer op keer, om te zien of binnenkomende impulsen er inderdaad mee verwerkt kunnen worden. Met als gevolg dat er automatische -impulsverwerkende- patronen in het denken ontstaan, waarmee vervolgens binnenkomende impulsen standaard via dat netwerk worden verwerkt. ***Dankzij 'verdieping' wordt datgene dat onderzocht moet worden een substantieel deel van het "ik".***
In het bijzonder dit laatste beschrijft het proces waardoor het zoekende individu zich -vaak volstrekt onbewust- laat binden aan denkbeeldenreeksen van Vormers der Gedachten. Want als uiteindelijk elk signaal, elke impuls kan worden verwerkt volgens de beschrijvingen, zoals deze gegeven zijn door de Vormers, is het individu gevangen in diens logisch sluitend web van aaneengeschakelde redeneringen. Of dit nu een sociaal-politiek of religies systeem van redeneringen is! Deze zoekende mens komt uiteindelijk in de situatie waarin hij denkt dat hij 'via gedegen onderzoek tot weten is gekomen'. ***Hij kent de waarheid!****'*
Meester Negen zweeg enige tijd veelbetekenend om de essentie van zijn laatste opmerking door te laten dringen.
'Over wat de waarheid kan zijn zullen wij een andere keer spreken, maar vastgesteld moet worden dat het de mens onvoorstelbaar veel moeite kost om de beslissing te nemen dat 'datgene dat hij weet' losgelaten moet worden, opdat hij alleen dan verder kan gaan met zijn onderzoek naar het 'zijn'. Het afwijzen van het geleerde betekent namelijk het afwijzen van een deel van het "ik" en dat is, dat moet je inmiddels duidelijk zijn, een onvoorstelbaar moeilijk proces. Wie deze paradox vergeet, wordt tijdens het zoeken 'gevormd'.
Op logische gronden is de redenering 'onderzoek alles en behoudt het goede' de enig juiste methode. De basisvoorwaarde hiervoor is dat de onderzoeker zich permanent herinnert dát hij onderzoekt. Dat is een zeer zware, soms onmogelijke opgave en de mens wordt hierbij niet met rust gelaten. Vaak trekken de Vormers der Gedachten hem uit het gebied der reflectie, zoals dat in de laatste figuur is weergegeven. Als de mens uit dit gebied getrokken is, gelden de harde wetten, waaraan het "ik" onderhevig is en ontstaan de krachten, waarmee het "ik" steeds sterker in stand wordt gehouden.'
Hij zweeg even en de Zoeker beaamde het stilzwijgend.
'Het maken van keuzes,' vervolgde Meester Negen, ' is een vrijwel automatisch proces. Het behoort bij het leven, zoals ademhalen daarbij hoort. Het maken van een keuze kent een kant die zelden wordt gememoreerd: ***Iedere keuze betekent een verstarring!'*** *Hij stopte even om de essentie hier van echt door te laten dringen.*

‘Degene die ergens voor kiest heeft een antwoord gevonden op een deel van zijn vragen. Elk keuzemoment vormt feitelijk de basis voor een potentieel innerlijk conflict. Het “ik” weegt in een bepaalde zaak de voor’s en tegen’s tegen elkaar af. Op grond daarvan trekt het uiteindelijk zijn conclusie en neemt een beslissing. De onderhavige zaak is dan geoperationaliseerd en wordt met behulp van de conclusie geëtiketteerd, gelabeld en ergens in een van de talloze referentiekaders opgeslagen. Dankzij dat label, dankzij die naam heeft de mens zich er -in iedere geval in zijn denken- meester van gemaakt. Middels de naam is het onderwerp van beslissing gefixeerd. Het is verworden tot begrip en daar ligt de basis voor elk conflict. Een ander, die tot een andere keuze komt, creëert namelijk een dilemma. Van twee kanten staat plotseling het meesterschap van de betrokken “ikken” ter discussie. Wiens “ik” heeft de juiste keuze gemaakt? Het volgen van het éigen denkproces en het kunnen maken van eigen keuzes staat voor het individu zowel gelijk aan het gebruik van de vrije wil, als het gedemonstreerde vermogen tot ‘naamgeving in de eigen externe wereld’. Beide aspecten vertegenwoordigen -op individueel niveau- macht. En deze macht wordt bij tegengestelde visies ter discussie gesteld! Regelmatig ontaardt een dergelijk situatie in buigen of barsten. Het wordt in ieder geval barsten als een bepaald “ik” een keuze gemaakt ziet die dat “ik” als sterk “ik”-onvriendelijk ervaart.’

Meester Negen glimlachte even en zei toen: ‘Ik maak voor mijzelf wel eens de vergelijking met een slagveld. Parallel aan het gebruik van de ‘open kanalen’ kun je iedere keuze die door een “ik” gemaakt wordt zien als een loopgraaf. Zorgvuldig gegraven en geconstrueerd biedt het veiligheid en enige bewegingsvrijheid. Daarin verschanst het “ik” zich en verdedigt het zich tegen hem aanvallende argumenten. Hoewel het leven in de loopgraaf vaak beroerd is, voelt het “ik” zich achter deze zelfgebouwde verschansing veiliger dan er buiten. Als het er al uitkomt, is het om zelf aan te vallen, om te proberen een ander “ik” uit díens loopgraaf te jagen. Discussies of meningsverschillen zijn altijd veel minder vrijblijvend als wordt gesuggereerd. Vaak zijn het eindeloze onderhuidse veldslagen. Het doel van de strijdenden is het bevestigen van de juistheid van het eigen “ik” en dat geschiedt door het uitschakelen van een deel van het “ik” van de ander.’

De Zoeker grijnsde.

‘U schetst het wel erg zwart,’ zei hij dan.

‘Het is misschien een karikatuur, maar je moet begrijpen dat de problemen, die door het proces van kiezen worden veroorzaakt, veel ingrijpender zijn dan op het eerste gezicht lijkt. Door ergens voor te kiezen rondt een individu een besluitvormingsproces af met het nemen van een bepaalde beslissing. Datgene waar de aandacht op gevestigd was, het probleem wat geanalyseerd is, de situatie die onderzocht is, is begrepen! Het onderzochte deel verstart daarmee. Het wordt een van de ontelbare denkbeelden van het “ik”. Het conglomeraat “ik” is verrijkt met een nieuw denkbeeld: de inhoud van de genomen beslissing!

Het denkproces volgt de uiterlijke wereld. Door de voortdurende veranderingen daarin komt het denken regelmatig op een tweesprong terecht en stokt daar een moment. Wil het “ik” verder kunnen gaan met denken, dan móet het op die tweesprong een beslissing nemen en kiezen voor hetzij de ene, hetzij de andere richting. De bedachte

wereld is echter slechts een afspiegeling van de feitelijke wereld. In die werkelijke, die externe wereld bestaan geen keuzes! Daar zijn slechts gebeurtenissen, die zich los van welke interpretatie dan ook afspelen. Pas als iemand dit beseft, begrijpt hij de immense verantwoording die hij feitelijk heeft voor de gang van zaken in zijn denken. Op dat moment begrijpt hij ook de zwaarte die het maken van keuzes impliceert en realiseert hij zich het dilemma, waarvoor iedereen die een bewuste keuze maakt zich geplaatst ziet: ***Keuzes leiden tot verstarring, zij bevestigen het "ik". Maar …. keuzes zijn noodzakelijk om te overleven.*** *Het denken is een overlevingsinstrument en het gebruik ervan is noodzakelijk en onvermijdelijk. Met name dit laatste initieert telkens en telkens weer het "ik" en brengt veelal de mens in de waak-slaapstaat.*

Binnen veel spirituele richtingen bestaat er een soort continu streven om te zoeken naar een uitweg uit dit dilemma. Daar wordt gedacht over en gezocht naar een of andere pragmatische handelwijze, waarmee als het ware een soort brugconstructie over dit dilemma heen gebouwd wordt. Maar waar feitelijk naar gezocht wordt is opnieuw een soort beslissing. Eentje waarmee het dilemma uitgeschakeld wordt. Helaas, iedere beslissing, al wordt hij omschreven als hoogstaand spiritueel, impliceert dat er een keuze is gemaakt. En daarmee wordt het dilemma hoe dan ook bekrachtigd.

'Is het überhaupt mogelijk om dit probleem weg te werken,' vroeg de Zoeker.

'Er bestaan geen standaardregels, waarmee dit dilemma kan worden geneutraliseerd. Feitelijk is er maar één werkbare actie. De mens dient zich bij het nemen van elke beslissing bewust te zijn van het feit dát hij een beslissing neemt. Het dilemma blijft daarmee hetzelfde, maar de mens gaat er dan op de meest wenselijke manier mee om: bewust! Ontelbaar vele beslissingen en gemaakte keuzes zijn en worden de mens aangereikt. Elke Vormer der Gedachten geeft de hem aangereikte beslissingen door, samen met de beslissingen die hij zelf heeft genomen. Het aspect dat de mens zijn beslissingen bewust zou mogen en kunnen nemen is door de Geest der Massa's naar de vergetelheid gedrukt. Iedereen krijgt overstelpende hoeveelheden genomen beslissingen aangereikt en accepteert deze. Zijn conglomeraat van denkbeelden absorbeert ze klakkeloos. Dat beslissingen bewust genomen moeten worden wordt natuurlijk luidkeels onderschreven. Maar veelal wordt dan geduid op de Ingewikkelde, de Grote of Ingrijpende Beslissingen, waar het "ik" er elke maand hooguit één van neemt. De kleine en onbeduidend geachte keuzes en beslissingen worden geduwd in het gebied van de waak-slaap, het grote niet-bewuste gebied waar met behulp van aangeleerde routines zelfgebouwde waarnemingsmarges en de vele aanwijzingen van de Vormers der Gedachten en de Geest der Massa's de omgevingsimpulsen op een standaardwijze worden afgewerkt.

De rol die de Vormer der Gedachten heeft weten te verwerven is groot. Mede, omdat er een cultuur, een sociaal klimaat is ontstaan, waarbij een mens een groot deel van zijn verantwoordelijkheden met betrekking tot te nemen beslissingen en te maken keuzes heeft overgedragen aan die Vormers der Gedachten. Bij behoeftebevrediging is het effect van dit proces duidelijk zichtbaar, evenals de gevaarlijke sociale uitwassen die door manipulatie kunnen optreden. Manipuleren en motiveren -om de positieve variant niet onbenoemd te laten- werken met dezelfde beïnvloedingsmechanismen. Het eerste is maatschappelijk bezien verwerpelijk, terwijl het tweede als positief wordt gekwalifi-

ceerd. Beiden werken met een elementaire gouden regel. Het is een gouden regel, omdat in de loop der geschiedenis is aangetoond dat deze regel steeds opnieuw met zijn schitterende gouden glans de Geest der Massa's weet te verblinden. Die regel der manipulatoren maakt gebruikt van de ínmenselijke behoefte aan duidelijkheid, aan zekerheid. De regel structureert het leven in begrijpelijke moten, waarmee het gedrag van mensen kan worden beschreven en gericht'
'U maakt me nieuwsgierig,' zei de Zoeker.
Meester Negen glimlachte, pakte een viltstift en schreef op de flip-over: ***Heeft het volk geen begrippenkader, schenk dan het volk úw begrippenkader!***
'Met deze regel als basis worden er permanent nieuwe begrippenkaders gecreëerd, die bewerkstelligen dat ervaringen in ***herkenbare****, dus door de Vormers der Gedachten te sturen behoeften kunnen worden vertaald. Dankzij die begrippenkaders verkrijgt het menselijke gedrag een specifieke richting. De Gouden regel is a-moreel, dus die richting kan zowel positief als negatief uitpakken natuurlijk.'*
'Wat bedoelt u daarmee?'
'Laat ik een voorbeeld geven, iets wat al eeuwen in samenlevingen speelt, namelijk racisme. Het heeft geen zin om racisme te propageren in een homogene groep. Daarop kan in een dergelijk groep niet gediscrimineerd worden. Niemand kan zich tot de 'betere', tot de 'juiste' declareren, tot de groep 'waar wij toe willen behoren'. Door alle eeuwen heen hebben Vormers der Gedachten getracht een eenheidsgevoel te bewerkstelligen. Een groepsgeest, gelijkgestemdheid, ééndracht. De wij wél, zij níet gedachte uitbannen. Als dat niet gaat via verschil in ras, dan richten ze de aandacht van de Geest der Massa's op verschillen in seksuele voorkeur. Daar, waar iemands voorkeur vervolgens afwijkt van die van de Geest der Massa's, is het voor veel manipulatoren eenvoudig om zo'n persoon tot onderwerp van minderwaardige kwalificaties te maken. De massa's worden geleerd om seksueel gedrag 'te normaliseren' en daarmee wordt het afwijkende gedrag gediscrimineerd.
Elke manipulator en in het voetspoor ieder die wil motiveren is voor zijn succes afhankelijk van het subjectief ingeschatte behoeftebevredigingseffect. Want als dat effect laag wordt ingeschat -en dat houdt vaak in dat het individu tevreden is- hebben noch manipulatie-, noch motivatiepogingen succes. Pas op het moment dat iemand een energetische onbalans ervaart, is hij bereid tot het ondernemen van een actie. Dat moment is het bepalende moment voor de manipulator. Hij dient, voordat dat moment actueel is, zijn begrippenkaders stevig in het denken van ieder te hebben gezet. ***De richting van de actie wordt dan bepaald door de naam die de manipulator aan de ervaring heeft weten te geven.'***
De Zoeker begreep nu de essentie van de genoemde gouden regel en knikte.
'De naam, die door de mens gegeven wordt is volkomen gedetermineerd door het begrippenkader, dat in het denken van de betrokken mens is opgeslagen. Zowel manipulator als motivator werken er dus naar toe om bij mensen een zodanig begrippenkader op te bouwen, dat op grond daarvan er welhaast 'vanzelfsprekend' vooraf gedetermineerde acties worden ondernomen. Op het moment dat deze 'vanzelfsprekendheid' in het gedrag van het individu is terug te vinden is de externe gedragsbeïnvloeding geslaagd.'

‘Als ik u zo beluister lijkt het alsof hier een jarenlang plan van bewust activiteiten aan ten grondslag ligt,’ zei de Zoeker, ‘ maar ik heb daar geen herkenning bij.’
‘Datgene wat er aan ten grondslag ligt,’ antwoordde Meester Negen, ‘is de universele behoefte van de Geest der Massa’s en zijn vele dienaren –de Vormers der Gedachten- om macht uit te oefenen, dan wel om verworven macht te behouden!’
De Zoeker trok zijn wenkbrauwen op, maar voordat iets kon zeggen sprak Meester Negen: ‘Dit zie je zelden of nooit zo benaderd, want er wordt natuurlijk alom gesproken over individuele ontplooiing en recht op ontwikkeling. En er is onmiskenbaar sprake van een grote verbreding van de menselijke kennis in het bijzonder de laatste eeuw. Maar als je het analyseert, is er altijd sprake van gestuurde en gerichte processen.’
‘Mensen worden maatschappelijke vaardigheden bijgebracht. Dat lijkt me nogal logisch, en ook dat er gekeken wordt naar wat het meest wenselijk is binnen een samenleving,’ meende de Zoeker.’
Meester Negen schudde zijn hoofd.
‘Hoewel ik begrijp waar je op doelt, heb ik het over een onbenoemd en ongekend ander aspect van dit proces. Hoe meer kennis iemand heeft verworven, des te meer aangrijpingspunten heeft de Vormer der Gedachten om een dergelijk persoon in de waak-slaap te brengen of te houden. In zo’n persoon kunnen namelijk telkens en telkens weer de aangebrachte denkbeelden geactiveerd worden. Daarmee worden twee zaken bereikt. Op de eerste plaats wordt de kans groter dat de betrokken persoon zich zo conformeert aan de Geest der Massa’s. Dat is wat er met de Vorming wordt beoogd. Het andere onbenoemde en veelal onbekende effect is dat de mens meer en meer in de conceptuele wereld der denkbeelden vertoeft.’
‘U stelt daarmee dat de mens tot identificatie wordt gebrácht?’
Meester Negen keek hem even aan. Mistroostig, zo leek het de Zoeker.
‘Niet bewust, maar het is wel vaak het onbedoelde neveneffect,’ zei hij dan en zweeg daarna enige tijd.

‘Er zijn,’ ging hij dan verder, ‘een groot aantal behoeften waarbij de mens voor de naamgeving geen ander nodig heeft. De fysiologische bijvoorbeeld. Het begrip ‘dorst’ kan nimmer verschillend worden geïnterpreteerd. ‘Dorst is dorst, omdat het dorst is’. Deze gedachtegang is zo diep in ieders denken ingegraveerd, dat discussie zinloos is.
Geheel anders is dat met de onnoemelijke aantallen situaties, waarbij allerlei onbestemde gevoelens als onrust, lichte ongenoeglijkheid, angst of vreugde aan de orde komen. Interessant is het om je te realiseren dat het scala aan gevoelens vele malen beperkter is dan de talloze gebeurtenissen die als oorzaak ervan worden aangewezen. De individuele mens wordt weliswaar voortdurend geconfronteerd met gevoelsmatige oprispingen, maar hij zoekt daar veelvuldig externe oorzaken voor. Slaagt hij daarin, dan is zijn “ik” op een bepaalde manier meester van de situatie geworden. In ieder geval op conceptueel niveau. Het heeft immers de verantwoordelijkheid ‘af weten te schuiven’.
Als iemand meent ergens niet uit te kunnen komen, legt hij zijn oor elders te luisteren, bij operationalisaties, die via de ‘nieuwsverzorgende structuren inclusief internet’ tot hem komen bijvoorbeeld. Zij beïnvloeden hem, veelal onmerkbaar, en voordat hij beseft

wat er gaande is, laat hij zijn gedrag leiden door reclameslogans, modieuze kretologie, drammende overtuigingen, psychosociale tendensen, hype's, religieuze preken of politieke visies. De nieuwsverzorgende structuur biedt de zekerheid van 'het bekende'. De verschijnselen van de wereld hebben door haar een naam verkregen en de ontwikkelingen worden op de voet gevolgd. Zij weerspiegelt dus wat 'in' en modieus is. Het geeft de 'bon ton' weer en vertegenwoordigt datgene, 'waarmee een wereldburger van deze tijd zich bezig heeft te houden'! Kortom de nieuwsverzorgende structuren zijn de nieuwste generatie van de Vormers der Gedachten geworden. Zij creëren de nieuwe Geest der Massa's.'

'Wat u zegt is juist, maar toch blijven er verschillen,' merkte de Zoeker op.

'Natuurlijk! Dat is onvermijdelijk. Het gedrag van een mens in een woestijn is anders dan van iemand in een gegoede buitenwijk van een wereldstad. De eerste moet noodgedwongen een veel groter deel van zijn tijd besteden aan het zorgen voor voedsel. Zijn omliggende infrastructuur dwingt hem daar toe! Bij de tweede is dat anders. De sociaal-economisch-technische infrastructuur heeft de directe zorg voor de voedselvoorziening overgenomen. Anderzijds wordt van hem een veel groter deel van zijn energie gevraagd om deze structuur in stand te houden.

Kan men met betrekking tot de eerste persoon stellen dat zijn belangrijkste bezigheid het 'fysiek' overleven is, van de tweede persoon zou men kunnen zeggen dat deze 'sociaal' moet overleven, wat inhoudt dat deze zich in zijn gedrag veel meer moet richten op overleven binnen de samenleving waarvan hij deel is. Maar er is een fundamenteel verschil. Slaagt het eerste individu er niet in om fysiek te overleven, dan impliceert dat onmiddellijk een definitief einde. De tweede heeft bij falen andere kansen. Vanuit het perspectief van overleven is zijn situatie vele malen gunstiger.

Omdat de naamgeving van behoeften zo verschillend kan zijn, leiden 'dezelfde' behoeften tot een grote mate van verschillend gedrag. Dit geldt niet voor de fysiologische, want 'dorst leidt tot drinken'. Maar het is veel moeilijker als iemand een 'licht gevoel van onbehagen' ervaart. De werkelijke behoefte die aan dit gevoel ten grondslag kan liggen is vaak niet eenvoudig terug te vinden, los van het gegeven dat het individu vaak in de overtuiging verkeert, dat er een aanwijsbare externe oorzaak is, waardoor hij zich rot voelt. Een uitbrander van de chef, een snauw van de huwelijkspartner, zeurende kinderen, een file, een lekke band, struikelen over een pantoffel en vul die rij zelf maar aan.'

De Zoeker glimlachte, maar liet zich niet verleiden tot het opmerken van trivialiteiten.

'Oorzaken kunnen fysiek, emotioneel of mentaal zijn en meestal zijn het mengvormen van deze drie. Het is uiteindelijk het denkproces dat meent -na zorgvuldige analyses- een conclusie te kunnen trekken. Als die conclusie er is, heeft het "ik" weer de beheersing over de situatie en kan er een gerichte actie worden ondernomen. Dat betekent, dat bezien vanuit het individu zelf er altijd een logisch en consistent gedragspatroon wordt vertoond en dat maakt een gesprek hierover gecompliceerd, zelfs als het vertoonde gedrag voor een buitenstaander chaotisch en verwarrend is. Het betreffende "ik" heeft daar geen herkenning bij.'

'Het staat er niet voor open,' mompelde de Zoeker.

'Het "ik" kénd zichzelf niet,' sprak Meester Negen met nadruk en de Zoeker begreep dat

dit een betere omschrijving was van wat zich afspeelde.

'Het is opvallend,' vervolgde Meester Negen, 'om te moeten beseffen dat het overgrote deel van acties, welke naam ze ook hebben of hoeveel begrip en medeleven ze oproepen, er altijd op gericht is om een of andere behoefte te bevredigen. Dit lijkt wetmatig en onoverkomelijk. Pas als acties benoemd of herkend zijn, zijn het onderdelen van het totale individuele denkconglomeraat -het "ik"- geworden. Vervolgens werken ze vanaf dat moment versterkend op dat "ik". Ze gaan uit van dat "ik", en keren er naar terug. Meester "ik" zendt -als het ware- zijn knechten en ontvangt hen om nieuwe opdrachten -tot meerdere eer en glorie van zichzelf- te verrichten. Of het nu de bevrediging van fysieke, emotionele of intellectuele behoeften betreft, en los van het feit of ze als nobel, verfoeilijk, ontroerend, liefdevol, altruïstisch of egoïstisch worden geclassificeerd. Als het er om gaat om egoïstische behoeften te bevredigen ziet het "ik" dat. Heel soms van zichzelf, maar altijd als een ander dat doet. Het heeft een bijzondere overgevoeligheid voor egoïstisch gedrag van anderen. Dat is niet omdat het daarvoor allergisch is. Het egoïsme dat bij anderen wordt vastgesteld wordt ervaren als storend omdat het altijd tegen het vermeende eigen belang van het "ik" in gaat en dat belang wordt angstvallig bewaakt.
Geheel anders staat is de houding die het "ik" inneemt tegenover altruïstisch of nobel gedrag. Hoewel de Geest der Massa's heeft gedecreteerd dat gevoelens van genoegzaamheid niet openlijk worden getoond, pronkt het "ik" voor zijn innerlijke spiegel bij de acties die het als zodanig classificeert. En die innerlijke spiegel geeft grif toe dat de 'mooiste en meest altruïstische van het land' voor hem staat!'
'Waarmee de mens weer vanuit zijn sprookjeswereld leeft,' merkte de Zoeker ad rem op en Meester Negen moest zijn ondanks lachen.

'De werking van het gehele behoeftebevredigingsmechanisme voor zover gestuurd door het "ik" wordt gekenmerkt door een dominante wetmatigheid die zich als volgt laat samenvatten: De subjectieve dwang om een door het "ik" erkende behoefte te bevredigen is voor alle behoeften gelijk!'
Met dat statement hervatte Meester Negen het gesprek.
De Zoeker keek hem vreemd aan en Meester Negen verduidelijkte het.
''Daarmee wil ik zeggen dat het "ik" altijd reageert op behoeftes, áls het zich er van gewaar is geworden. Een behoefte is ***een*** *energetische onbalans, eventueel meerdere. Als ze hun interne grens hebben overschreden, komen ze het "ik" binnen. Binnen het denken wordt de impuls op zijn aard en te ondernemen acties beoordeeld. Het "ik" neemt uiteindelijk een beslissing, maar treedt pas in actie als een marge is overschreden. Het beseft dat, als die marge is overschreden, het dan noodzaak is om op korte termijn een gerichte actie te ondernemen, ten einde de verstoorde energiebalans*

te herstellen. Op het moment dat het "ik" de beslissing heeft genomen wenst het de actie uit te voeren. Blijft de actie uit, dan worden steeds sterkere signalen naar het "ik" gezonden om de betrokken actie alsnog te ondernemen. De energetische onbalans geeft uiteindelijk een prikkel af die in het denken steeds hetzelfde netwerk van open kanalen prikkelt, waardoor de behoeftebevrediging voor het "ik" uiteindelijk ontaardt in een dwang. Het is boeiend om de werking van dit laatste mechanisme naast de veronderstelde werking van de 'vrije wil' te leggen. Duidelijk wordt in dit model dat het individu zijn vrije wil reeds heeft verbruikt op het moment dat hij zijn grenzen, zijn marges instelde.'

'Want?'

'Hij heeft daarmee een zekere tijdspanne gecreëerd, waarin hij zijn gerichte aandacht ongeremd in kan zetten voor het 'aangename'. In die tijdspanne wordt hij niet gehinderd door een energetische onbalans, omdat energetische onevenwichtigheden vallen binnen de marge. Pas als de grens wordt overschreden, moet hij in actie komen. Hier geldt echter: Actie = reactie! Bij ruim gestelde marges is de noodzaak om te handelen groter, want de energetische onbalans is dan groter. De vrijheid om dan nog te kunnen kiezen is verdwenen. Die vrijheid is eerder 'verbruikt' en wel op het moment dat de beslissing werd genomen tot het gebruik van verruimde marges, zoals we al zagen.

Als een mens de signalen vanuit het behoeftebevredigingsproces hardnekkig blijft negeren dan neemt de druk op het "ik" toe. De behoefte wint aan kracht, zodanig zelfs dat het begrip behoefte niet meer voldoende is. De behoefte is dan een begeerte geworden. Een begeerte is veel sterker gedragsbepalend. En is ook niet meer automatisch te onderdrukken of onbewust weg te redeneren. De mens is zeer snel de gevangene van zijn eigen begeerten. Steeds is hij het eigenlijk zelf die zich laat insnoeren in het net van begeerten. Want door eigen keuzes laat hij toe dat behoeften zich ontwikkelen tot ze de kracht van een begeerte hebben bereikt.

In de grond is het probleem eenvoudig. 'Wie niet snoeit moet niet klagen dat de struiken het licht wegnemen'. De logica van deze gedachte is onweerlegbaar, maar niemand wordt geleerd dat het principe zo werkt. Niemand hoort om in dit voorbeeld te blijven 'dat struiken groeien en dat ze gesnoeid kunnen worden!'

Begeerten woekeren en verduisteren het gemoed. Om hun macht te breken zijn 'verstervingen en ontberingen' nodig. Zelfs degene, die daar behoedzaam begint, begrijpt vrij snel dat het eenvoudige begin, met een lichte onthouding als bijvoorbeeld het overslaan van een maaltijd, zal moeten worden gevolgd door grotere inspanningen. Er moet echt stevig worden gesnoeid!

Een groot deel van de bestaande maatschappelijke structuren is gerelateerd aan het verschijnsel van de verbreding der marges. Hoe langer de behoeftebevrediging uitgesteld wordt, des te groter wordt de drang en de behoefte verandert in een begeerte. Volhardt men in het niet bevredigen, dan verwordt die begeerte uiteindelijk tot een obsessie. En op het moment dat een persoon bezeten wordt door een obsessie, heeft hij volstrekt geen persoonlijke keuzevrijheid meer. Het gehele menselijke mechanisme is gericht op bevrediging! Zelfs het "ik" is er aan ondergeschikt gemaakt. Er is dus een directe relatie tussen de breedte van de marges en de dwang die de mens ervaart. Hij

ervaart met een schok dat een grens wordt overschreden. Op dat moment komt er een krachtige impuls in het denkproces. Naarmate de grens verder is getrokken, is de schok heftiger en daarmee de dwang om te gaan handelen. Feitelijk houdt het verder leggen van grenzen in, dat het leven zich versnelt. Immers, op het moment dat een bepaalt omliggende structuur in staat is om op korte termijn behoeften te bevredigen, is het voor een individu binnen die structuur mogelijk om zijn marges groter te maken. Hij hoeft veel minder op zijn voorraad in te teren, omdat de samenleving hem voorziet in wat hij nodig heeft.'
Op dat moment kwam iemand binnen en het gesprek viel voor enige momenten stil.

'Binnen de westerse maatschappijen,' hervatte Meester Negen wat later, 'zijn steeds meer mogelijkheden om latente behoeften te bevredigen. Dit brengt als groot gevaar met zich mee dat het mechanisme, waarmee de mens zijn marges stelt de grenzen immer verder legt. Het "ik' zet dat mechanisme in om steeds verder te kunnen handelen in de richting van de hoofdwet. In het verlengde daarvan ontwikkelt zich een andere kijk op behoeften. Niemand wordt er nog door geschokt dat behoeften zich ontwikkelen tot begeerten.
Dit is geen bewust gepropageerd denkbeeld, maar is een soort ongeschreven regel. Het heeft een gevaarlijke bijwerking. Individuen komen tot de conclusie dat het welhaast de morele plicht van de maatschappij is om er op toe te zien, dat begeerten zo snel mogelijk worden bevredigd met als 'argument' te voorkomen dat men anders gefrustreerd raakt. Dat laatste heeft een flink maatschappelijk draagvlak. De 'individuele vrijheid' die is verworven met het instellen van marges is daarmee impliciet tot 'het hoogste goed' geproclameerd. Het is vervolgens een van de drijvende krachten achter de instandhouding van de behoeftebevrediging structuren en heeft geleidt tot het ontstaan van consumptiemaatschappijen.
Het effect van het versnellen van de mogelijkheden tot behoeftebevrediging is tweeledig. Op de eerste plaats wordt onverbiddelijk iedereen binnen de diverse samenlevingen in het kielzog van de versnelling meegezogen. Natuurlijk er is de mogelijkheid tot individueel verzet, maar zelfs als dergelijke verklaarde tegenstanders zouden trachten een meerderheid te vormen dan nog zouden zij het onderspit delven.'
'Waarom stelt u dat zo definitief?'
'De economische wetmatigheden, de hoofdwet en de weg van de minste weerstand hebben de mens in de fuik der 'versnelling van de behoeftebevredigingsimpulsen' gedreven en ontsnappen is niet mogelijk.
Degene die zich verzet heeft ook amper een bestaansmogelijkheid. Hoe kan men bijvoorbeeld nog op een ambachtelijk wijze in het levensonderhoud voorzien in een geïndustrialiseerd tijdperk? Hoe kan iemand als kleine individuele ondernemer optornen tegen grote bedrijven met specialistische afdelingen waar aan research wordt gedaan. Welke mogelijkheden kan de lokale fabrikant inzetten tegen de multinational. Als er een grote supermarkt is, delft de kruidenier om de hoek het onderspit. Door de economische wetten, de geldelijke vertaling van de hoofdwet ruimen de 'groten' de 'kleinen' op. Ook ieder afzonderlijk individu wordt zo gedwongen zich hetzij in het proces te schikken, hetzij een randfiguur te worden. Dat alternatief wordt door

weinigen gekozen.'
'Maar als het gekozen wordt, 'meende de Zoeker, 'dan wordt een dergelijk idee nogal eens rigide nageleefd.'
'Dat is onvermijdelijk,' zei Meester Negen. 'Een dergelijk "ik" móet zich heel sterk identificeren met het eigen ideaal. Door, of dankzij die identificatie laat het slechts een beperkt aantal denkbeelden toe. Een grote hoeveelheid denkbeelden betekent namelijk dat de identificatiekracht minder wordt.'
*'U zegt daarmee dat het vergroten van identificatie**mogelijkheden** een navenante vermindering van de identificatie**kracht** impliceert?' vroeg de Zoeker.*
*'Inderdaad, maar let wel op, ik heb het over de identificatie**kracht**. Niet over het identificeren zelf. De **drang** om zich te identificeren blijft altijd onverminderd gelijk. Maar als een "ik" over méér denkbeelden beschikt, versnippert de aandacht waarover dat "ik" beschikt, omdat die aandacht méér mogelijkheden heeft om te verwijlen! Daarom hebben orthodoxen, dogmatici of extremisten meestal een beperkte doctrine, een beperkte set denkbeelden, maar laten we teruggaan naar het maatschappelijke beeld en kijken naar de relaties die daarin gelegd worden tussen behoefte en geluk.*
Het versnellen van de behoeftebevrediging leidt er toe dat daardoor ook mogelijkheden ontstaan om op grotere schaal behoeften te operationaliseren. De mens krijgt meer ruimte om zijn behoeften een naam te geven. Hij heeft ook de zekerheid dat ze binnen de structuur bevredigd kunnen worden.
Binnen de consumptiemaatschappij is er een fabelachtig scala aan behoefte-operationalisaties ontstaan. De essentie daarvan is om door een of ander aanbod het individuele behoeftegevoel als het ware ter plekke te operationaliseren. Getracht wordt door objecten zo aantrekkelijk mogelijk te maken de mens te doen overgaan tot impulsaankopen. Overigens beperkt het zoeken naar geluk zich niet tot materiële behoeften alleen. Er is ook een consumptiemaatschappij van sociaal ethische theorieën, filosofieën en ideeën die -mits gerealiseerd- een maatschappij beloven, waarin ieder gelukkiger zal zijn. Hetzelfde geldt ook nog eens op het spirituele of religieuze vlak. Met als gevolg dat er legio groepen ontstaan, waarin krachten gebundeld worden teneinde het maatschappelijke bestel om te vormen. Er bestaan dus in de samenleving veel krachten die geluk trachten te bewerkstelligen. Helaas convergeren die krachten niet, integendeel. Ze divergeren en bestrijden elkaar, omdat ieder zich permanent identificeert met zijn éigen ideaal! Helaas is dit, zoals we een volgende keer zullen zien, onvermijdelijk.'
Dit was een cryptische opmerking die door de Zoeker niet werd begrepen. Hij keek Meester Negen vragend aan, maar die ging er toch niet verder op in.
'Alleen als iemand het prille begin van het behoeftebevredigingsproces ziet, is het mogelijk om in te grijpen, om het te relativeren. Op het moment dat de onbalans een stevige naam heeft gekregen -meestal betekent dat, dat een grens ruim is overschreden- is er geen mogelijkheid meer. Die mens heeft dan zijn rechten verbruikt. Het genoegen dat aan het bevredigen van behoeften is verbonden is echter van dien aard dat alle bijkomende aspecten -zo ze al worden herkend- er door overheerst worden. De kracht van de hoofdwet is fenomenaal en de manieren om in zijn richting te werken legio. Het lijkt niet alleen alsof men zich schikt in zijn lot, integendeel. De

mens is tevreden in zijn boeien. Ik stel voor dat we nu enige tijd pauzeren.'

Ze zagen elkaar pas weer nadat de avondmaaltijd gebruikt was. De Zoeker had getracht de veelheid aan indrukken van de middag een plaats te geven, maar was daar slechts ten dele in geslaagd. De vragen die hij Meester Negen voorlegde leken eenvoudig, maar de antwoorden erop liepen altijd uit. En hoewel hij eigenlijk nauwelijks iets concreets in kon brengen tegen wat er was gezegd, had hij nooit echt het gevoel dat het gegeven antwoord af was.
'U hebt,' begon hij daarom voorzichtig, 'vaak gesproken over het "ik". Over de wetmatigheden waaronder dat werkt en met welke wetmatigheden het zelf werkt. Maar ondanks al u opmerkingen heb ik het idee dat me veel nog niet echt duidelijk is.'
*'Dat is goed denkbaar,' sprak Meester Negen neutraal en hij vervolgd: 'Je begint waarschijnlijk te beseffen dat de Grote Leraren van weleer de mensheid echt een geschenk hebben gegeven, toen zij hun het indringende advies '**Ken uzelf'** gaven.'*
'U noemt het een geschenk. Ik voor mezelf zou toch een ander woord kiezen. Ik worstel bijvoorbeeld al jaren met de vraag: Wie ben ik?, zonder voor mijn gevoel veel dichter bij een bruikbaar antwoord te komen. Als u het me niet kwalijk neemt, ik ervaar dergelijke 'geschenken' onderhand meer als een last,' zei de Zoeker eerlijk en Meester Negen lachte.
*'Dat komt wellicht, omdat jij je identificeert met het beeld wat je hebt gebouwd omtrent het mogelijke eindresultaat. Je wilt het juiste conceptuele antwoord op **dit** moment 'hebben'. Helaas, zo werkt het niet. Juist door die wens ontgaat je wat ís. Het enige wat er altijd mogelijk is in het 'nu' is te 'zijn'. Maar dat,' voegde hij er cryptisch aan toe, 'besef je natuurlijk alleen als er kennis omtrent het zelf is.'*
De Zoeker grinnikte.
'Op het spirituele pad ontmoet ik nogal eens fuikredeneringen,' mompelde hij.
'Dat is onvermijdelijk, maar ik ben blij dat je er om kunt lachen. Wie zonder humor het spirituele pad gaat, verdwaalt snel in de oerwouden der dogma's.'
Meester Negen zette zich tegenover de Zoeker aan tafel.
'In praktische zin kan het "ik" worden beschreven als een immens conglomeraat van denkbeelden. In de materie van de hersenen is een, niet herkenbaar, netwerk van open kanalen aangelegd: de herinneringen. Herinneringen zijn door de mens min of meer bewust doorleefde gebeurtenissen, waardoor er een specifiek stelsel van kanalen is gecreëerd. Ik heb je dat eerder zo uitgelegd, nietwaar?
'Dat wel, maar die beschrijving vind ik mechanisch. Het zegt me niet zo veel.'
'Het relativeert de betekenis van het "ik" en om die reden alleen al is het waardevol. Maar wellicht is het zinvol om eens na te gaan hoe een mens zijn ervaringen überhaupt opbouwt en waardeert. Het zijn ten slotte tot denkbeelden getransformeerde ervaringen van waaruit het "ik" zelf is opgebouwd en functioneert. Al doende krijgen we misschien meer kennis van de structuur van het "ik". Daaruit zou dan inzicht voort kunnen vloeien.'

Het laatste was een retorische opmerking en de Zoeker wachtte dus af.
'Een mens doorleeft de gebeurtenissen van zijn leven bijna nooit neutraal, ga maar na bij jezelf. Vrijwel alle gebeurtenissen waarvan je je bewust wordt, worden door jou als aangenaam of als onaangenaam ingekleurd.'
'Wilt u daarmee dat zeggen dat ik 'emotioneel neutrale gebeurtenissen', om het zo maar eens te noemen, niet als herinnering op sla?'
'Niet per se, maar de impact van dergelijke gebeurtenissen op het bestaan van de mens is zelden relevant genoeg om opgeslagen te worden. Het zijn een soort oninteressante krantenberichten. De beide uitersten beschouw ik als een soort 'plus' en 'min' pool. Tussen die polen loopt een krachtveld. De richting ervan gaat wetmatig van 'min', het onaangename, naar 'plus', het aangename. ***De hoofdwet van het menselijke gedrag****.'*
De Zoeker had dit verschillende malen gehoord en knikte daarom met herkenning.
'Daarom natuurlijk is de kwalificatie hoofdwet gegeven. Alles wat zich in het geschetste krachtveld bevindt, is onderhevig aan de krachtsrichting van dat veld. Het krachtveld wordt niet zo vaak als zodanig benoemd. Dat het de gevoelsmatige kant van het menselijke bestaan domineert en daarmee een sterke sturing geeft aan het menselijke gedrag wordt ervaren, maar het expliciet benoemen blijft vaak achterwege.'
De Zoeker reageerde enigszins cynisch.
'Het wordt waarschijnlijk gezien als iets onvermijdelijks. Iets in de orde van grote van ademhalen. En in ons hedendaags tijdsgewricht krijgen zaken die niet zijn verworden tot een hype of de waan van de dag nauwelijks belangstelling.'
'Daar heeft het soms de schijn van,' zei Meester Negen. 'Naast de gevoelsmatige kant van de mens bestaat er de rationele, de conceptuele kant. Het "ik", het conglomeraat van denkbeelden is zich daar van bewust. Dat "ik" is de onbetwiste heerser in het normale menselijke leven, in de waak-slaap toestand. Het "ik" heeft met behulp van alle tot zijn beschikking staande denkbeelden een fascinerende wereld geschapen. Telkens als het Universele Bewustzijn in de materie van de menselijke geest actief is, lichten daar aanwezige denkbeelden op en daarmee ontstaat onmiddellijk de gerichte aandacht van het "ik". De aandacht van het "ik" is een afgeleide, een in de mens geïnitieerd substituut van het Universele Bewustzijn. Die aandacht springt van denkbeeld naar denkbeeld en wordt gestuurd door de prikkels en de processen die in en om de mens plaatsvinden. Is die aandacht eenmaal in de ruimte der opgeslagen herinneringen, dan gaat ze daar haar eigen gang en koppelt associatief het ene denkbeeld aan het andere. Ik kenschets het als de gerichte aandacht van het "ik", want zodra er sprake is van oplichtende denkbeelden is er sprake van een "ik". De gerichte aandacht van het "ik" wordt geboeid door denkbeelden. Dat boeien moet je wat mij betreft letterlijk opvatten. Die aandacht verdwijnt volledig in het denkbeeld en identificeert zich met de inhoud ervan. Het effect is nogal verbijsterend. Voor vrijwel elk moment 'nu' in het bestaan van het "ik" geldt dat de mens ***de inhoud van zijn denkbeeld ís.*** *Zo is de aloude frase: 'Je bent wat je denkt' juister dan menigeen bevroedt.'*
Meester Negen keek even stil voor zich uit.
'Het denken en de emoties,' vervolgde hij dan, 'zijn binnen de mens geheel verschillende dimensies. Ik heb een schetsje waarmee ik dat illustreer.' Hij legde al

sprekende een figuur neer:

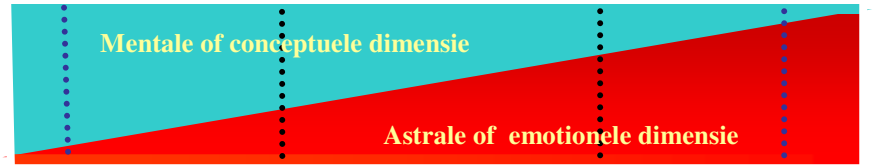

fig.147: de verschillende dimensies denken en emoties.

'Dit schetst de emotionele en mentale dimensies zoals die in een mens bestaan. Met de gestippelde verticale lijnen geef ik verschillende menstypen weer. Zo zijn er mensen die primair mentaal zijn. Die bevinden zich links in de figuur. De emotionele of astrale mensen bevinden zich rechts. De figuur geeft ook weer dat niemand uitsluitend mentaal of astraal kan zijn.'
De Zoeker keek enige tijd naar de tekening en schudde dan met zijn hoofd.
'Wilt u nu met deze schets zeggen dat beide dimensie geen interactie met elkaar hebben?'
'De beide dimensies hebben een raaklijn, maar voor de rest zijn ze in hun aard fundamenteel verschillend en in hun eigen gebied, om het zo eens te zeggen, opereren ze volkomen los van elkaar…. '
'Lijkt me sterk,' de Zoeker sprak aarzelend voor zich uit, maar Meester Negen had het gehoord en keek hem vragend aan.
'Mijn eigen ervaringen lijken toch nogal wat anders dan wat u zegt en als ik anderen hoor geldt dat ook voor hen,' voegde hij er daarom aan toe.
'Wellicht,' reageerde Meester Negen, 'maak ik niet duidelijk genoeg waar ik op doel. Er is een grote mate van interactie. Maar de aard van beiden blijft ondanks dat altijd verschillend. Het is er mee als water en lucht. Zij raken elkaar boven de zee, maar hun aard verandert daardoor niet, zelfs al veroorzaken heftige luchtturbulenties tijdens een storm hoge en woeste golven en kunnen tijdens stortregens grote hoeveelheden water in de lucht zijn. Ondanks dergelijk tumult blijven lucht en water altijd gescheiden, qua aard zowel als qua plaats! Soortgelijke verschijnselen spelen ook in de mens. In de mens is er een vlak, waar de emotionele dimensie de mentale dimensie raakt. Door het bestaan van dit raakvlak wéét het "ik" -vanuit zijn mentale dimensie- dat er emoties zijn. Het verbijsterende is, dat het omgekeerde niet het geval is! Emoties hebben namelijk géén weet van het bestaan van iets als het denkproces. Sterker nog, zij hebben geen weet van hun eigen bestaan. Zij zijn slechts en gaan daarom altijd procesmatig hun onbewuste, autonome gang. In de parallel van daarnet zou je de emoties als de lucht kunnen beschouwen, en het denken als water. Emoties kunnen een heftige impact hebben op het denken. Maar, zoals de zee nauwelijks de lucht weet te beroeren, zo weet het denken amper of niet de emoties te beïnvloeden. Het "ik" is niet in staat om emoties te controleren of te besturen.'
'Het kan ze wel activeren,' sprak de Zoeker.

‘Dat klopt. Het kan ze inderdaad oproepen en activeren, maar eenmaal geactiveerd moeten ze hun eigen wetmatige gang aflopen. In de menselijke materie zijn talloze ervaringen en herinneringen opgeslagen. Als een “ik” die kritisch zou door nemen, wat het zelden of niet doet, zou het zien dat de totaliteit ‘mens’ vrijwel altijd een willoze prooi is van die emotionele krachten. Een dergelijk “ik” zal zien dat het van ervaring naar ervaring trekt en gestuurd door emoties de aangenaam ingekleurde ervaringen zoekt en de onaangenaam ingekleurde ervaringen mijdt. Als dat “ik” het verschijnsel analyseert, ziet het dat het ondanks alle ter beschikking staande denkbeelden hieraan niets kan veranderen. ***Het “ik” zelf kent de kracht van het emotionele veld slechts als concept en gaat er als zodanig me om.***
Meester Negen zweeg nadrukkelijk terwijl de Zoeker de woorden een plaats trachtte te geven. De achtergrond van de opmerking met betrekking tot de onafhankelijkheid der dimensies kon hij nu plaatsen. Hij herinnerde zich de uitdrukking ‘de geest wil wel, maar het vlees is zwak’ en die onderbouwde het verhaal. Plotseling realiseerde hij zich dat er ook nog instinctfuncties waren.
‘Hoe verhoudt dit zich met de instinctfuncties,’ vroeg hij daarom.
Meester Negen schudde het hoofd.
‘Zij vallen volledig buiten de competentie van het “ik”. Zij zijn veelal de aanjagers van de emoties. Als een instinctfunctie in de knel komt, bewerkstelligt dat onmiddellijk een heftig onaangenaam gevoel en omgekeerd. Hoewel ze dus in de totaliteit ‘mens’ een uiterst belangrijke rol spelen, wil ik ze voorlopig buiten beschouwing laten.’
De Zoeker kon zich daar in vinden.

‘Een “ik”,’ hervatte Meester Negen wat later het gesprek, ‘schouwt soms het eigen gedrag. Vaker natuurlijk schouwt het het gedrag van andere “ikken”. Als het enige afstand kan nemen van zichzelf of van die anderen kan het zien, dat zich in gedrag vrijwel altijd te herkennen emotionele aanjagers zitten. Zij bewerkstelligen dat gedragingen de hoofdwet volgen. Met andere woorden, het gedrag dat een “ik” vertoont richt zich op het bereiken van het aangename.’
‘Is het aangename daarmee nu hetzelfde als ‘geluk?’
Meester Negen dacht enkele momenten na.
‘Het antwoord op die vraag hangt af van wie hem stelt,’ zei hij dan cryptisch, maar hij voegde er meteen aan toe, ‘voor het “ik” is het vrijwel synoniem.’
‘Het vinden van het aangename is dus het vinden van geluk?’
“Zoals ik al zei, voor het “ik” wel.’
‘Ik proef een voorbehoud dat ik niet kan plaatsten,’ zei de Zoeker.
Meester Negen knikte.
‘Laat ik proberen te verduidelijken wat ik bedoel. De hoofdwet in het menselijke gedrag beschrijft, dat “ikken” het aangename zoeken en het onaangename mijden, nietwaar?’
‘U hebt dat diverse malen gesteld,’ bevestigde de Zoeker.
“Ikken” kennen een variëteit aan gebeurtenissen, situaties, personen en dergelijke, die zij als aangenaam, dan wel onaangenaam kwalificeren. Het aangename trekt, lokt en wordt gezocht. Het onaangename wordt gemeden. Dit eenvoudige gegeven heb ik getracht nog eens te adstrueren met behulp van een schets.’

Terwijl hij sprak zocht Meester Negen in de stapel tekeningen en toen hij gevonden had wat hij nodig had presenteerde hij de Zoeker een nieuwe figuur.

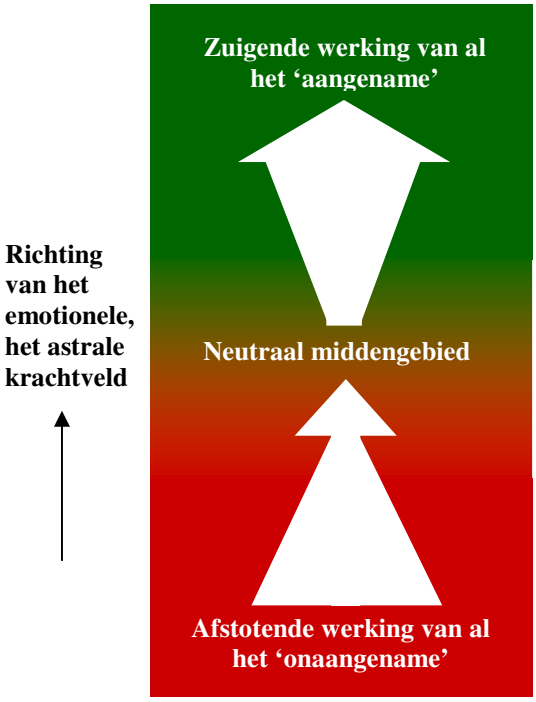

fig. 148: Zoeken naar "geluk".

'De dikte van de getekende pijlen varieert zoals je ziet. De pijl is dikker, naarmate iets als onaangenamer of aangenamer wordt ervaren. Daarmee wil ik aangeven, dat de emotionele krachten die op het "ik" inwerken heftiger zijn, naarmate iets als meer aangenaam of onaangenaam wordt ervaren. Ik neem aan dat je mijn intentie in deze kan volgen?'
De Zoeker keek naar de tekening en knikte vervolgens.
'Je zou feitelijk de pijlen kunnen beschouwen als een soort richtingaanwijzers op de weg naar het geluk. Het alerte, waarnemende en analyserende "ik" ziet en ervaart bij zichzelf en anderen de sterke aanzuigende werking van het aangename, evenals de grote afkeer voor het onaangename. Tegelijkertijd ziet het ook de indringende effecten, die deze voorkeur en afkeer op het menselijke gedrag heeft. De tekening geeft impliciet weer, waarom het voor de mens zo ingewikkeld is om zichzelf te leren kennen,' merkte Meester Negen ten slotte op.
De Zoeker kon die laatste opmerking niet onmiddellijk plaatsen en zei dat.
'Het geeft weer dat het "ik" feitelijk alléén wil bestaan, wil vertoeven in de aangename kant van het leven. Het geeft met andere woorden aan, dat het alles op alles stelt om uit het onaangename gebied te blijven. Helaas, in de dualistische tijdruimtematerie wereld waarbinnen wij bestaan is dat niet mogelijk. Waar het aangename bestaat, daar vind je het onaangename. Het is het natuurlijke streven van het "ik" om in het aangename te

vertoeven, maar dat streven ligt niet in het verlengde van de menselijke oerkern/ziel!'
'Niet?' De Zoeker herhaalde het meer dan dat hij het vroeg.
'Nee! De menselijke oerkern/ziel bestaat in de tijdruimtematerie wereld om daar ervaringen op te doen. Niet alleen aangename ervaringen, maar ***alle ervaringen****', Meester Negen benadrukte de laatste woorden!*
De Zoeker overdacht dit enkele momenten.
'Wat u zegt,' merkte hij dan op, 'sluit aan bij wat ik in religieuze filosofieën wel tegen kom. Daar wordt gesteld dat de mens op aarde is om te lijden, te leren en karma te verbranden. Is dat wat u bedoelt?'
Meester Negen schudde het hoofd ontkennend.
'Ik doel op iets anders. Wat ik beoog te zeggen is dat de ervaringen zich niet mogen en kunnen beperken tot de helft van het bestaan, het aangename deel. De mens doorleeft ook onaangename ervaringen. Hij zal door die ervaringen in contact komen met aspecten in hemzelf die hem ontgaan, als hij dat deel van zijn bestaan negeert of uit de weg gaat.'
'Moet de mens dan leven als een kluizenaar? Met allerlei ontberingen of zelfkastijding en grijpen hogere machten in als hij dat nalaat?' vroeg de Zoeker verwonderd omdat het gesprek een richting in ging die hij niet had verwacht.
'De mens hoeft het onaangename niet op te zoeken,' antwoordde Meester Negen, 'hij creëert het zelf.'
De Zoeker keek de ander nu regelrecht verbluft aan.
'U wilt zeggen dat hij het onheil over zichzelf afroept. Dat de goden hem bijvoorbeeld straffen met natuurrampen en ziektes, omdat hij het aangename nastreeft? Dat is waar religies melding van maken.'
Meester Negen glimlachte en schudde het hoofd.
'Laten we de Goden hier buiten laten. Waarom zoek je het zover buiten jezelf? Ik denk dat het simpele streven van het "ik" om geluk te zoeken er de oorzaak van is dat er ongeluk ontstaat!'
De Zoeker trok de schouders op.
'Ik begrijp het niet,' zei hij tenslotte.
Meester Negen wees naar de tekening.
'Laten we ons eens verdiepen in enkele aspecten die als aangenaam worden gekwalificeerd. Een van de aangenamere ervaringen in een lichaam is het orgasme en dus worden er activiteiten ondernomen om dat te bewerkstelligen, nietwaar?'
De Zoeker kon dat niet ontkennen.
'Vaak vinden die activiteiten plaats op basis van wederzijdse instemming, maar lang niet altijd! Als die wederzijdse instemming ontbreekt, leidt dit tot misbruik van degenen, die het zwakst zijn. Zij worden onderdrukt in hun positie en zijn dus slachtoffer.'
'In veel landen is dit wel aangepakt,' wierp de Zoeker tegen.
'In veel landen,' reageerde Meester Negen, 'zijn wetten en regels uitgevaardigd om de uitwassen in te dammen. Maar wij hebben eerder gesproken over rechtvaardigheid en toen moeten vaststellen dat er ondanks tal van regels overal onrechtvaardigheid bestaat, ***omdat het valt binnen de kaders van de regels.*** *En dat zie je hier weer. Maar we kunnen het ook hebben over rijkdom, geestelijk of materieel. Het bezit daarvan is*

ook aangenaam, maar aan de andere kant van het begrip bezit bevindt zich het begrip armoede. En of ik nu kijk naar rijke landen of ontwikkelingslanden, overal zie ik een scala aan wetten die een bepaalde ongelijke bezitsverdeling 'rechtvaardigen'. Het verwerven van bezit sleept in zijn kielzog armoede mee. Of laten we eens kijken naar de talloze competities. Natuurlijk is winnen aangenaam, maar er is altijd maar één winnaar en de rest vertoeft in het onaangename veld der verliezers. Neem selectieprocessen. Prettig voor degene die is gekozen, maar onprettig voor alle anderen en zo kan ik doorgaan. Alles wat als aangenaam kan worden gekwalificeerd heeft een onaangename tegenpool. De dualiteit van deze wereld staat niets anders toe.'

De Zoeker dacht na. De voorbeelden waren duidelijk en er leek niets tegenin te brengen, maar tegelijkertijd had hij het gevoel dat ze slechts een beperkt deel van het geheel beschreven. Waar Meester Negen het over had gehad, betrof zaken die direct of indirect te maken hadden met eer, roem, status en dergelijke. Maar er was méér en broedend zocht hij tussen zijn denkbeelden.

'Hoe zit het met gezondheid?' vroeg hij tenslotte.

'Gezondheid is in deze een bijzonder verschijnsel. Het lijkt inderdaad niet geheel te passen bij mijn eerdere voorbeelden. Gezond te zijn op zich lijkt niet aangenaam, omdat het de toestand is waarin lichamen gelukkig meestentijds verkeren. Het aangename van gezondheid wordt echter onmiddellijk ervaren als iemand ziek is. Dat is een onaangename ervaring en er is dan onmiddellijk een sterk verlangen naar de staat van gezondheid. Gezondheid is iets wat je niet kunt verwerven. Er bestaan geen acties die tot een gegarandeerde gezondheid leiden. Je kunt wel activiteiten nalaten die nadelig zijn voor je gezondheid. Maar de werking van de dualiteit aangenaam-onaangenaam is hetzelfde,' besloot Meester Negen.

De Zoeker zweeg enigszins ontevreden omdat hij geen tegenargumenten kon bedenken.

'Waar plaats u liefde?'

Meester Negen glimlachte breed.

'Kijk aan,' mompelde hij dan voor zich uit. 'Liefde! Natuurlijk moest je daarmee komen. Dat is onvermijdelijk, als je het over het zoeken naar geluk hebt. Het is denkbaar dat wij het eens zouden kunnen worden over wat dit begrip behelst. Wellicht zouden we dan kunnen vaststellen dat liefde de uitzondering blijkt te zijn op de dualiteitsregel die ik net kenschetste.

'Dus liefde is synoniem met het ultieme geluk zijn,' concludeerde de Zoeker.

Meester Negen bleef glimlachen.

'Misschien is wat je zegt waar, maar toch niet zonder meer. Wie weet wat liefde is heeft, wat mij betreft in ieder geval, het antwoord gevonden op de vraag der vragen: wie ben ik?'.

'Oh!'

De Zoeker was ronduit verbluft en begreep het niet.

'Ik begrijp dat het je minimaal merkwaardig in je oren klinkt en dat kan ook eigenlijk niet anders. Maar ik heb in verband hiermee ook ooit een tekening gemaakt die verduidelijkt wat ik beoog.' Al sprekende had Meester Negen een nieuwe tekening neergelegd en de Zoeker zag dat deze veel op de vorige leek.

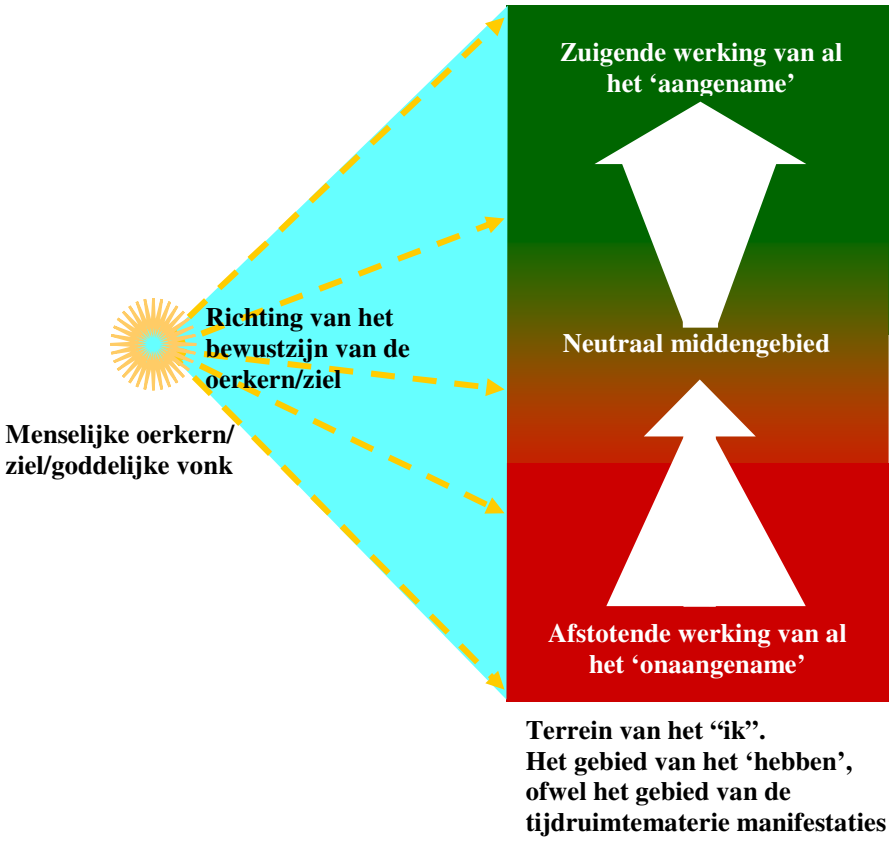

fig. 149: Essentie van de zoektocht naar "zelfkennis".

'Met deze tekening heb ik getracht weer te geven wat het pad der zelfkennis feitelijk omvat,' begon Meester Negen, ogenschijnlijk met een omweg.
'De zoektocht naar het antwoord op de vraag Wie ben ik?, omvat namelijk veel meer dan het bestuderen van persoonlijkheidseigenschappen of het analyseren van een karakterstructuur. Hoe nuttig beiden overigens ook –zeker in het vlak van het "ik"-kunnen zijn. In essentie omvat de zoektocht naar de aard van het begrip "ik" het verwerven van inzicht in de totaliteit van datgene wat wij als 'mens' classificeren. Die totaliteit bevindt zich aan het eind van de scheppingsstraal zoals je weet. De mens is het geheel van lichaam en oerkern/ziel. Het Universele Bewustzijn wordt in de oerkern/ziel tot individueel bewustzijn omgevormd. De oerkern/ziel zie je daarom ook regelmatig gekenschetst als een geïndividualiseerd punt van bewustzijn. Via materiële functies in het lichaam, zoals denken en voelen, wordt het bewustzijn van de oerkern/ziel vervolgens tot het individuele bewustzijn van het "ik". Het is het "ik" dat op basis van de reacties van het lichaam de wereld heeft opgesplitst in de dualiteit aangenaam en onaangenaam. Het is ook het "ik" dat het bewustzijn gebruikt -of zo je wilt, dat zijn aandacht richt- op het aangename.'

De Zoeker knikte.
'Maar hoe zit het met liefde?'
'Geduld, ik kom daar op. Als het bewustzijn van de oerkern/ziel zich verdiept in de tijdruimtematerie manifestaties van het bestaan, dat doet het dus via de persoonlijkheid, is er in zeer veel gevallen sprake van identificatie. Het bewustzijn wordt met andere woorden zo krachtig getrokken naar de manifestaties in de tijdruimtematerie wereld, dat het zich met die verschijnselen identificeert en zichzelf volkomen vergeet. Het ***wordt*** *datgene wat wij benoemen als "ik", hoewel dat "ik" feitelijk niets anders is dan de naam die aan de identificatie wordt gegeven. Helaas, en we hebben het daar vaak over gehad, de kracht van de identificatie is zo sterk, dat ze niet meer wordt beschouwd als identificatie, maar wordt gezien als een natuurlijke toestand. Het "ik" wordt daarmee beschouwd als een entiteit, bestaand in de materiële wereld. Datgene wat er niet is, wat feitelijk niet bestaat, gaat zich vervolgens verdiepen in zijn eigen aard! Zie je het absurde er van?'*
Meester Negen wachtte het antwoord van de Zoeker niet af en ging verder.
'Wie wil weten wat het "ik" is, moet contact verwerven met zijn eigen oerkern. Met zijn ziel, met de goddelijke vonk, met het geïndividualiseerde punt van bewustzijn, of hoe je het ook wil omschrijven. Het betekent dus dat een dergelijk persoon de kracht van de identificatie zal moeten doorzien, want alleen degene die de kracht van de identificatie ziet, kan haar doorzien en kan er vrij van zijn.'
De Zoeker knikte, maar Meester Negen reageerde daar meteen op.
'Het is geen kwestie van begrijpen of snappen! Dat zijn mentale activiteiten en die behoren tot het "ik". Daar kom je in je zoektocht niet verder meer mee. Dat het "ik" niets anders is dan een –in het moment nu- telkens geactiveerd denkbeeld is een kwestie van ervaren!'
De Zoeker zweeg, enigszins overdonderd.
Meester Negen keek hem met een wat treurige blik aan.
'De combinatie van 'ervaren' en 'taal' is complex! Helaas kan degene, die datgene wat ik zojuist beschreef, heeft ervaren het niet anders verwoorden dan met de zinsnede 'het "ik" is een illusie'. In menselijke communicatie wordt nu eenmaal gewerkt met woorden en begrippen, hoe schraal en beperkt hun vertegenwoordigende waarde ook is. ***Alleen voor een dergelijk persoon is die zinsnede geen concept, maar een realiteit!'***
Hij wees met zijn vinger naar de tekening.
'Ik heb, je kunt dat zien, in het blauwe vlak van wat je zou kunnen omschrijven als het zielsbewustzijn' een aantal oranje pijlen getekend. Ik heb die niet getrokken, maar gestippeld om daarmee aan te geven dat de mens elk moment de kracht van de identificatie kán zien, mits hij zijn aandacht daar op richt en te vaak heb ik met je vastgesteld dat de aandacht daar niet van nature naar uit gaat, noch dat de Vormers der Gedachten de mens opvoeden om zich te verdiepen in de gevolgen van de identificatie. De wens om zich te ontdoen van identificatie is de eerste stap die leidt naar inzicht in de werking van geheel dat de mens is. Loskomen van identificatie betekent dat het contact met de oerkern/ziel hervonden wordt. Het betekent dat de immense dominantie van het "ik" vermindert!'
Hij zweeg even, maar sprak vervolgens: 'Dan is er nog je vraag naar de liefde.

Liefde is de staat van eenwording met het Universele Bewustzijn. Het is een staat van verbondenheid met alles dat is! Het is een allesdoordringend aspect van het 'zijn'.
Het behoort dus nooit toe aan het "ik", want het "ik" vertoeft in de wereld van het 'hebben'. Liefde kan de mens nooit 'hebben'. De liefde, die men meent te kunnen 'hebben', is niet de liefde waarover ik het heb! Die liefde behoort zeker tot de aangenaamste der menselijke gewaarwordingen en zij wordt alom gezocht, maar zolang de mens zijn zoektocht naar het geluk beperkt tot de wereld van het "ik", zal hij naast dit 'geluk' ook het óngeluk' op zijn pad vinden. De zoektocht naar het geluk eindigt bij het einde van het "ik".
Ik stel voor dat je deze woorden eens rustig tot je laat komen. Vanavond kunnen wij elkaar misschien nog kort treffen.'
De Zoeker knikte. Enigszins afwezig. Even leek het hem, dat hij weer aan het allereerste begin van zijn zoektocht stond. De vraag naar de aard van het "ik" was de vraag, waarmee hij ooit was begonnen en ondanks alle overwegingen, discussies en gesprekken was hij weer bij die vraag uitgekomen. Was hij dan niets verder gekomen? Even neigde hij naar moedeloosheid, maar dan besefte hij plotseling dat het zijn "ik" was, dat met dergelijke overwegingen zichzelf in stand hield en in diezelfde flits van inzicht werd hem in de volle omvang duidelijk dat hij via dat "ik" nooit verder zou komen! Het was een zeer kort moment geweest, maar het was buitengewoon helder opgeflitst in zijn denken, ***terwijl hij zich er van gewaar was!*** *Een zachte glimlach trok over zijn lippen.*

.

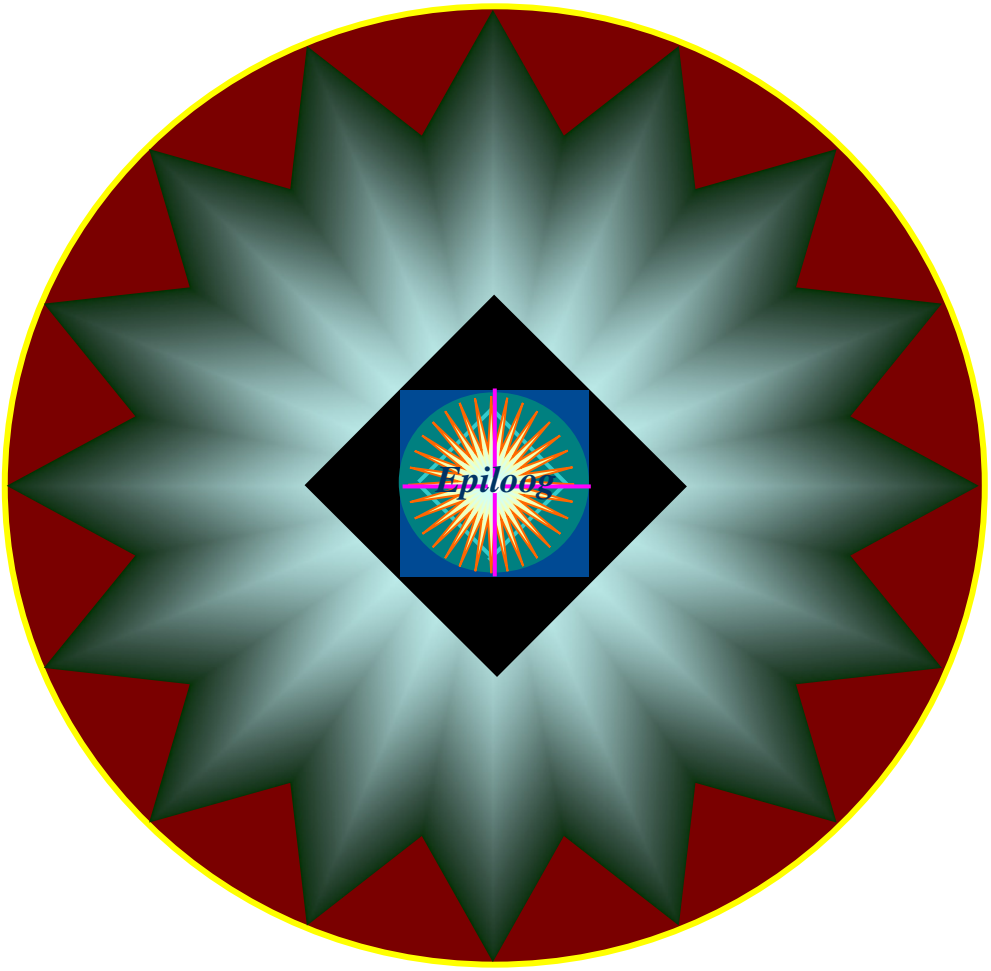
Epiloog

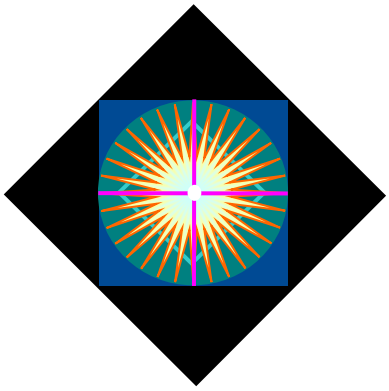

Epiloog: De kleine Omweg

Het was laat geworden die avond. Toch nam Meester Negen nog even de tijd om afscheid te nemen van de Zoeker, omdat zij elkaar geruime tijd niet meer zouden spreken.
'De vraag naar het waarom der dingen,' zei hij, 'houdt velen bezig. Soms tientallen jaren. Hij hangt in hun denken als een ongrijpbare mist. Wie er door gefascineerd wordt kent niet de bevredigende rust van het 'weten'. Zo'n mens stelt zich niet tevreden met de vele antwoorden die hem door tal van Vormers der Gedachten worden aangereikt. Los van welke intenties van die Vormers dan ook. Zelfs de meest triviale zaken krijgen voor hem uiteindelijk een ongrijpbaar waas van onwaarschijnlijkheid. Alsof ze ondanks hardnekkige 'bewijzen' die steevast worden aangedragen toch niet zijn wat ze lijken. Geen van de verkregen antwoorden stelt tot tevredenheid. De innerlijke onrust blijft.'
De Zoeker knikte. Meester Negen had zijn ervaringen niet treffender kunnen verwoorden.
'Die mensen verdiepen zich daarom verder. Zij zoeken en vinden verbanden die hen eerder ontgaan zijn. Dit is zowel verrassend als hoopgevend. Het zet aan tot verder zoeken, het vraagt om meer. En dat is er, in overvloed! Want achter elk afgebakend terrein ligt een ander -weer onbekend- terrein, waarin die mens zich kan verdiepen.'
De Zoeker hoorde aan de intonatie dat het betoog van Meester Negen een wending nam en hij spitste zijn oren.
'Zo kan en zál ieder blijven zoeken! Gevangen in de eeuwige cirkel der levensvragen, waarbij elk antwoord altijd minstens weer één nieuwe intrigerende andere vraag oproept en zo nieuwe fascinatie opgewekt. De vraag naar het waarom van de dingen blijft zo actief, het zoeken wordt bestendigd, hoewel het uiteindelijke antwoord nooit gevonden wordt. Het zoeken bestendigt enkel het "ik" en houdt de mens af van zijn 'zijn'. Hij bewandelt, niet bewust, een omweg.
Het hele menselijke leven speelt zich af op 'omwegen'. Er is de Kleine Omweg, die de mens als individu bewandelt, en er is de Grote Omweg die de mensheid als geheel begaat. En misschien is er ergens een Terugweg.
De krachten die de mens op de omwegen houden zijn formidabel, wij spraken daar vaak over. Hun verlokkingen zijn overstelpend en schier onuitputtelijk. Opgetuigd door de hoofdwet bieden de omwegen de willige reizigers spanning, avontuur en sensatie.

Sommigen beloven eindeloze geestelijke of lichamelijke bevrediging, anderen suggereren dat het "ik" roem, zelfvertrouwen, rijkdom of genot zal verwerven. Nog andere wegen leiden naar waardering, veiligheid, liefde, tevredenheid of bescherming. Elke omweg is boeiend, interessant en wordt druk begaan. Grote scharen medereizigers enthousiasmeren elkaar, versterken bij iedereen de gedachte dat men het goede pad beloopt. In de juiste richting. Het vertoeven op de Kleine Omweg is buitengewoon fascinerend en iedereen staart gefrappeerd naar het panorama dat voortdurend aan het eigen geestesoog voorbij trekt.

Maar eigenlijk is er op de deze omweg maar één speler: Het "ik", het denken. Dat weet elk moment weer een onvergetelijk schouwspel te voorschijn te toveren. Telkens als de mens daar in opgaat, wordt hij meteen de hoofdrolspeler in zijn eigen film. Een hoofdrolspeler verwerft door zijn status diverse privileges en terecht krijgt iedereen dan ook sterallures, die overigens niet als zodanig worden benoemd. Het "ik" ziet ze als zijn de 'terechte wensen' en 'redelijke verlangens', die door anderen -en dat zijn altijd de bijrolspelers- niet begrepen worden! Met als gevolg dat het "ik" nog subliemer probeert te spelen om toch de gevraagde bewondering af te dwingen.
Ieder behelpt zich in dat spel met woorden en begrippen. Daarmee wordt het 'zijn' steeds meer naar de achtergrond gedrukt. Het bedachte leven neemt hierdoor de plaats in van de werkelijkheid. Iedereen associeert geestdriftig en verkeert altijd in de veronderstelling dat zijn gedachten of acties in het moment 'nu' de beste zijn. Het "ik" heerst en zet de mens naar zijn machtige hand. Het denken is zowel de sterkste als de zwakste zijde van de mens. Soms laat het zich gebruiken, dan werkt het op de wijze waarvoor het bestemd is. Maar veelal wordt de mens volstrekt gestuurd door het "ik" dat op zijn beurt een willoze prooi is van de vele krachten die het tijdruimtelijke krachtveld beheersen, waarin het lichaam van de mens vertoeft.
De mens leeft en ervaart. Immer voortgedreven in zijn jacht naar het aangename. De verwoording van het aangename -op elk gebied- geschiedt door de 'Vormers der Gedachten'. Ieder op de Kleine omweg is hun potentieel slachtoffer.
Elke wijze van vorming is als een verkeersbord. Een bord dat aangeeft, waarom het goed is dat de mens zich op de weg van het denken –welke dan ook- bevindt. Het waarschuwt tegelijkertijd. Geeft aan hoe verschrikkelijk het is als men zich van dit pad zou af wenden. Geen enkele reden rechtvaardigt dit afdwalen. De ervaringen die de mens dan geacht wordt te ondergaan worden in de meest afschrikwekkende bewoordingen geschetst. Ieder blijft daarom op de weg, onbewust van het feit dat het een omweg is.
De band met het 'zijn' blijft altijd. Misschien wordt het 'zijn' volkomen naar de achtergrond gedrukt, maar het laat zich nimmer wegredeneren. De Vormers der Gedachten zien het gevaar hiervan. Daarom reppen zij bij voortduring over de paden 'achter de hoge bergen in de verte'. Ze verhalen van mystieke oude reizigers die op hun beurt vertelden 'over daar', waar het leven eerlijk is en de menselijke inborst goed. Waar nog de sturende hand is van een hogere macht, die de genade van het 'zijn' aan zijn dierbaren toebedeelt. Om daar te komen dient men de gidsen te volgen die door 'hen daar in de hoogte' zijn gestuurd. Deze gidsen -de Vormers der Gedachten- waken

trouwhartig over de kudde en houden hem op de weg.

De menselijke situatie is in wezen niet complex. Ieder is deelgenoot van een immense massapsychose. Het kan hooguit verbazingwekkend lang duren, voordat iemand begrijpt dat elke weg die hij wilde bewandelen in essentie niets verschilt van welke van de bestaande wegen dan ook. En hoewel velen in essentie zoeken naar de Terugweg, moet men, voordat men die kan vinden, de essentiële krachten van zowel de Kleine als de Grote Omweg doorgronden, omdat alleen hij die dat heeft bewerkstelligd er mee om kan gaan.'
Meester Negen keek de aandachtig luisterende Zoeker aan.
'Het is tijd om afscheid te nemen. Vanaf ons eerstvolgend gesprek zullen wij ons verdiepen in de Grote Omweg en de processen die daar spelen.'

Lijst van figuren.

Omschrijving van de figuur *blz.*

Hoofdstuk 1. Wie ben "ik"?

1. Taal en woorden in de tijdruimtematerie dimensies. 13
2. Impulsen worden gedachten. 17
3. "Ik" als eindpunt van een proces. 20
4. Het krachtveld rondom het aanwezigheidsbesef. 21
5. Denkbeelden: een arbitraire verzameling. 28
6. Denkbeelden ingebed in 'geloof'. 29
7. Het "ik" als centrum van het denken. 35
8. Relatie tussen het "ik" en waarnemen. 37
9. De dualiteiten die ontstaan door denken. 45

Hoofdstuk 2. Bewustzijn en gewaarwording!

10. Relatie tussen tijd- ruimte- materie, denken- kennis- ervaring en bewustzijn. 49
11. Het "ik" en het bewustzijn. 53
12. Het "ik", afgescheiden van het universele bewustzijn. 55
13. Meditatie doet de illusie van afgescheidenheid, afnemen. 56
14. Volledige openheid en contact met het universele bewustzijn. 57
15. De inwerking van het Universele Bewustzijn op de mens. 60
16. De menselijke oerkern/ziel, het "ik" en Universeel Bewustzijn. 67
17. Oriëntatie in 'hier en nu'. 68
18. Bewustzijn en relaties met het "ik". 79

Hoofdstuk 3. Aandacht!

19. Het richten van het bewustzijn. 83
20. Aandachtsveld in het 'nu': Ongeconditioneerd individu. 84
21. Aandachtsveld in het 'nu': Geconditioneerd individu. 84
22. Ontleding van lichtstralen. 88
23. De ontleding van de oorspronkelijke aandachtsstraal. 90
24. Het splitsen van de 'aandachtsstraal' in de oerkern/ziel. 92
25. Een 'proces' wordt opgebouwd uit denkbeelden. 102
26. Het 'twijnen' van processen. 104
27. Een 'proces' in het denken: Elkaar opvolgende denkbeelden. 105
28. Verkleinen van het inhoudelijke verschil tussen denkbeelden. 105
29. Identificatie met het einddoel. 107
30. Het geestesoog, geconfronteerd met de volheid in de denkruimte. 108
31. Het "ik" trekt de aandacht van de mens uit diens 'nu' naar het 'dan'. 109
*32. Het proces bij **verwachten** van het einddoel. 111*
*33. Het proces bij **hopen** op het einddoel. 111*
34. Terug redeneren langs beperkte denkbeelden. 113

Hoofdstuk 4. Tijd, het "ik" en bewustzijn.

35. Driedimensionale weergave van een denkbeeld (zijaanzicht). 121
36. Tweedimensionale weergave van een denkbeeld (vooraanzicht). 121
37. Gestileerde weergave van een gedachte in de tijd. 124
38. Koppeling van denkbeelden via het 'nu'. 125
39. De aandacht van de oerkern/ziel in denkbeelden. 126
40. De denkbeeldenstroom van het individu. 127
41. Concentratie. 127
42. De subjectief 'langzame' tijdbeleving. 128
43. De subjectief 'snelle' tijdbeleving. 128
44. Benadering van het moment 'nu' tussen twee denkbeelden. 128

45. De verstoorde tijdsbepaling. 135
46. De tijdruimtematerie omgeving en richting van het bewustzijn. 138

Hoofdstuk 5. Onzekerheid, Dood en Entropie.
47. Het menselijke bestaan als 'proces'. 141
48. Een symbolische weergave van de totale angst. Ongedeeld en ongesplitst. 145
49. Een symbolische weergave van gefragmenteerde en gedeeltelijke angst. 147
50. Het "ik" ziet zich omringd door de dood. 147
51. Potentieel 'gesloten' systemen. 154
52. Het systeem 'mens' (vóór de dood). 161
53. Het effect van sterven op de oerkern/ziel. 162
54. Het ontstaan van de entiteit mens binnen het Universele Bewustzijn (1). 163
55. Het ontstaan van de mens binnen het Universele Bewustzijn (2). 166
56. Het systeem 'mens' (ná de dood.). 169

Hoofdstuk 6. Het denkproces in het 'nu'.
57. Existentialistische regelkring. 172
58. Het moment 'nu' in het denken. 174
59. Opsplitsing van bewustzijn in de mens. 176
60. Relatieve zwaarte van de verschillende soorten bewustzijn. 177
61. Leegtes tussen de opeenvolgende gedachten. 180
62. Zekerheid wordt waarschijnlijkheid. 180
63. Het moment 'nu'. 181
64. Hetzelfde moment 'nu' uitvergroot. 182
65. Impact van gedachten in het moment 'nu'. 182
66. Invloed van 'kennis' op het moment 'nu'. 184

Hoofdstuk 7. Bewustzijn in de materie: Het ontstaan van het "ik".
67. Het realistische tijdsbesef in het moment 'nu'. 198
68. Het realistische ruimtebesef in het moment 'nu'. 200
69. Reële bevattingsvermogen van het "ik" in de tijdruimtelijke dimensies. 200
70. De conceptuele wereld rondom het "ik". 201
71. Het "ik" als centrum van informatievergaring. 206
72. Een 'open' poort, dus doorstroming van impulsenergie. 208
73. Een gesloten poort blokkeert de impulsenergie. 209
74. Hetgeen er vóór de oorsprong is wordt niet gekend. 213
75. Er is niets vóór de oorsprong. 214
76. De oerkern zet aan tot vorming van de oorsprong. 214
77. Ontstaan van de mens binnen het Universele Bewustzijn. 215
78. De lenswerking. 217
79. Het oneindige vlak van bewustzijn. 219
80. 'Zijn' en 'hebben'. 219
81. Een reeks van denkbeelden in de tijd. 221
82. De opbouw van denkbeeldenreeksen. 222
83. Het koppelen van denkbeelden. 224
84. Denkbeeldenreeks van een proces. 226
85. 'Twijnen' van processen. 226
86. raakpunt van twee denkbeeldenreeksen. 227
87. raakpunt van twee denkbeelden. 228
88. Uitvergroot raakpunt. 228

Hoofdstuk 8. Het ontstaan van begrip.
89. Het komen tot 'begrip'. 232

90. Waarnemen van een continuüm. 234
91. Breukranden: Waarnemen in 'begrippen'. 236
92. Dominantie in ordeningsprocessen. 238
93. Ordening die leidt tot 'bureaucratie' (zijaanzicht). 239
94. Ordeningsprocessen die leiden tot het woord bureaucratie.(Bovenaanzicht). 240
95. Begripsvorming naar de 'goden'. 242
96. Uit fragmenten opgebouwd denkbeeld. 245
97. De waarheid: De juiste beschrijving van een moment 'nu'. 246
98. Een geschikt geacht denkbeeld past niet meer op het moment 'nu'. 247
99. Het gaan van de aandacht naar het hoogste niveau van ordening. 248
100. Denken en denkbeeldenreeksen in het denkproces. 253
101. De weg van bewustzijn in het denken. 257
102. Classificatie van denkbeelden in een "ik". 262
103. Het Universele Bewustzijn wordt tot "ik". 270

Hoofdstuk 9. Gestolde paden voor het bewustzijn.
104. Een "ik" geeft zijn toekomst vorm. 278
105. De werkelijkheid van het 'dan' wijkt af van wat gedacht werd in het 'nu'. 278
106. Weerstanden tegen het 'open staan'. 281
107. Denkpatronen verzelfstandigen en kunnen zo 'problemen' creëren. 286
108. momenten van gewaarzijn. 289
109. *Probleemverdwijnend gedrag in relatie tot gedachtesoort 300*

Hoofdstuk 10. Gevangene van het lichaam.
110. Ervaren: het samenspel van tijd, waarnemen en aandacht. 306
111. Aandachtsconcentratie en ruimte. 309
112. Denken in dimensies 'links' en 'rechts'. 312
113. communicatie tussen "ikken" over de omgeving. 316

Hoofdstuk 11. Identificatie met herkende patronen.
114. De 'straal van schepping' vanuit het Universele Bewustzijn. 323
115. Gewaarwordingen worden begrip. 328
116. De fasen van het transformatieproces. 329
117. De uiterst limitatieve bevattingscapaciteit van een "ik". 331
118. Gedachtesoorten gekwalificeerd in aangenaam en onaangenaam. 341

Hoofdstuk 12. Scheppen, vormen en vervormen.
119. De Scheppingsstraal, het proces van creëren (1). 347
120. De Scheppingsstraal, het proces van creëren (2. 348
121. Het evenwicht der creatieve drijfveren. 351
122. Onevenwichtige bundeling bij de vier creatieve drijfveren. 353
123. Gedachtesoort en impact op het individu. 355
124. Een zevenpuntschaal. 361
125. fluctuerende waardering voor eenzelfde verschijnsel. 362
126. Deformatie van opvattingen (1). 363
127. Manipulatie van denkbeelden. 364
128. Het eind van het scheppingsproces. 365
129. Deformatie van opvattingen (2). 366

Hoofdstuk 13. De Mechanica van het 'hebben'
130. Het bewustzijn wordt getrokken naar het 'hebben'. 386
131. Het veld van krachten rondom de 'norm'. 393
132. Het "ik" en de krachten die er op in werken. 398

Hoofdstuk 14. Behoeften in de virtuele wereld.

133. lijn van het denken in de tijd. *401*
134. lijn van onderbroken denken in de tijd (1). *401*
135. lijn van onderbroken denken in de tijd (2). *402*
136. lijn van het "ik" bewustzijn in de tijd. *402*
137. proces van gewaarwordingsmomenten in de tijd. *403*
138. gewaarwording is vrij van het denken. *405*
139. leven vanuit het zielsbewustzijn. *406*
140. Het waak- slaap bewustzijn: Identificatie met overleven. *409*
141. Identificatiekracht en identificatieonderwerp. *417*
142. de onstuitbare groei van behoefteontwikkeling. *419*
143. Gestuurde' groei van behoefteontwikkeling. *420*

Hoofdstuk 15. Het zoeken naar geluk.

144. De impact van verschillende soorten behoeften op het denken. *428*
145. De fluctuaties van de staten van bewustzijn in de tijd. *431*
146. Manifestatiedrang van het "ik" en de energiehuishouding. *442*
147. de verschillende dimensies denken en emoties. *463*
148. Zoeken naar "geluk". *467*
149. Essentie van de zoektocht naar "zelfkennis". *468*